

Algemeen Nederlandsch familieblad

Vereeniging het Nederlandsch Familie Archief

Algemeen

Algemeen

ALGEMEEN NEDERLANDSCH

FAMILIEBLAD.

ALGEMEEN NEDERLANDSCH

FAMILIEBLAD.

TIJDSCHRIFT VOOR

Geschiedenis, Geslacht-, Wapen-, Zegelkunde, enz.

ONDER LEIDING VAN

A. A. VORSTERMAN VAN OYEN,

met medewerking van anderen.

IIde Jaargang.

Genealogisch en Heraldisch Archief.

'S-GRAVENHAGE

1885.

INHOUD.

Genealogiën, Kwartierstaten en Genealogische aanteekeningen.

Wapen-, zegelkunde, enz.

Geschiedenis, enz.

Levensberichten.

Boekbeoordeelingen.

Opgaaf inhoud tijdschriften.

Vragen en Antwoorden.

ERRATA.

Blz.	18	kolom	1	regel	7	van	boven,	ontleent, lees: ontleend.
„	18	„	1	„	7	„	onder,	beschermschap, lees: beschermheerschap.
„	19	„	1	„	15	„	„ ,	Zevenaer, lees: Sevenaer.
					13	„	„ ,	Gregorius de Groote, lees: den Groote.
„	20	„	2	„	17	„	boven,	op het eiland Rottum, lees: te Rottum.
„	22	„	1	„	16	„	„ ,	het Grieksche, lees: het Grieksch.
„	22	„	1	„	15	„	onder,	sleepende, lees: slepende.
„	22	„	1	„	10	„	„ ,	Frisicum, lees: Frisiacum.
„	23	„	1	„	26	„	boven,	samengestelden, lees: samengestelde.
„	23	„	1	„	30	„	„ ,	Brittanië, lees: Britannië.
„	23	„	2	„	25	„	onder,	baron van Wassenaer werd opgedragen, lees: baron van Wassenaer en diens gemalin werd opgedragen.
„	23	„	2	„	5	„	„ ,	bedoelt, lees: bedoeld.
„	23	regel			2	„	„ ,	ontleent, lees: ontleend.
„	107	kolom	1	„	25	„	boven,	was bij, lees: was hij.
„	148	regel			1	„	„ ,	de 32 kwartieren lees: de 16 kwartieren.
„	148	„			11	„	„ ,	„ 32 „ „ : „ 16 „
„	151	kolom	1	„	19	„	„ ,	1716, lees: 1786.
„	158	„	2	„	18	„	„ ,	Coissembière, lees: Crissembien.
„	159	„	1	„	11	„	„ ,	Brenier, lees: Bernier.
„	159	„	1	„	11	„	„ ,	Gauchez, lees: Gouchès.
„	216	„	2	„	11	„	„ ,	van Weede, lees: van Reede.
„	216	„	2	„	21	„	onder,	id. id.
„	242	„	1	„	8	„	boven,	Lom, lees: Lont.
„	268	„	1	„	11	„	onder,	en indeeling nog duidelijk te herkennen is. Van de Romeinsche heerbaan voor den oudheidkundige die, lees: en indeeling voor den oudheidkundige nog duidelijk te herkennen is. Van de Romeinsche heerbaan, die.
„	268	„	2	„	21	„	„ ,	van Swieten lees: van Zwieten.
„	269	„	2	„	11	„	boven,	vaan, lees: van.

„ 270 1 regel van onder, op ridder Mil. Will. orde, laten volgen: hij huwde Jonkvr. Henriette Johanna von Schmidt auf Altenstadt, geb. 25 Maart 1846.

ALGEMEEN NEDERLANDSCH FAMILIEBLAD

TIJDSCHRIFT VOOR Geschiedenis, Geslacht-Wapen-Zegelkunde, enz.

ONDER LEIDING VAN

A. A. Vorsterman van Oyen,

MET MEDEWERKING VAN ANDEREN.

Abonnement per jaar *f* 8 — franco per post.
Elke maand verschijnt een geïllustreerd nommer van 32 bladzijden; 12 nommers vormen een jaargang.
Alle stukken, dit blad betreffende, gelieve men vrachtvrij te zenden aan den hoofdopsteller A. A. VORSTERMAN VAN OYEN, 's-Gravenhage, Balistraat 39A.

Advertentiën in verband met de in dit blad behandelde wetenschappen, per regel *f* 0,20; voor de abonnenten worden de persoonlijke familieberichten *kosteloos* geplaatst.
Afzonderlijke nommers zijn niet verkrijgbaar.

N°. 1. II^de JAARGANG. JANUARI 1885.

VOORWOORD.

Sedert de laatste jaren is het beoefenen der geschiedenis en der geslacht-, wapen- en zegelkunde aanzienlijk toegenomen.

Kostbare werken, zooals het *Wapenboek van den Nederlandschen adel* en het *Armorial général* door J. B. RIETSTAP, *Het Vorstenhuis van Oranje-Nassau van de vroegste tijden tot op heden*, alsmede *Het Stam- en Wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche geslachten*, door den opsteller van dit blad, zijn met welgevallen begroet en hebben eene ruime deelneming mogen ondervinden.

Twee genootschappen ter beoefening van bovengenoemde wetenschappen zijn ontstaan sedert de in 1880 te 's-Gravenhage gehouden tentoonstelling van *Voorwerpen betrekking hebbende op het Vorstenhuis Oranje-Nassau en op de geslacht-, wapen- en zegelkunde in 't bizonder*, wij bedoelen *de Nederlandsche Heraut* en *de Nederlandsche Leeuw*.

Het eerste genootschap geeft op onbepaalde tijden octavo afleveringen in het licht, waarvan vier, een deel uitmakende, reeds zijn verschenen; het tweede geeft eenmaal 's maands een kwarto blad uit; twee jaargangen of 24 nommers zijn nu voltooid.

Vele familiën besluiten thans tot het uitgeven van haar familie-archief, zoodat men hier en daar zoogenaamde familieuitgaven ziet verschijnen; doordien het ook in ons plan ligt de klein-octavo uitgaaf, het zoogenaamde *Familie-archief* (wel te onderscheiden van dit ons *Familieblad*, twee op zich zelf staande uitgaven uitmakende), voort te gaan, kan dat uitnemend goed aangewend worden tot eene goedkoope uitgave van familiebescheiden of geslachtregisters.

Sedert de eerste helft van 't afgeloopen jaar werd door ons de hoogst belangrijke verzameling van den heer J. H. Scheffer, archivaris van Rotterdam, overgenomen; zij bestaat uit een groot aantal handschriftelijke genealogiën en echte bescheiden, bevat ook het reeds genoemde octavo *Familie-archief*, 17 deelen, alsmede het recht tot uitgave daarvan en van het *Algemeen Nederlandsch Familieblad*, waarvan de eerste jaargang, een hoogst belangrijk boekdeel van 142 nommers vormende, is verschenen; met belangstelling en vrucht zal dat deel steeds geraadpleegd worden, doordien het gebruik er van wordt vergemakkelijkt door een uitgebreide naamtafel (1).

Door aankoop dier op zich zelf reeds uitgebreide verzameling en door 't geen jaren lang door ons verzameld is, zijn wij in staat gesteld om bijna van alle Nederlandsche geslachten meer of mindere inlichtingen te verschaffen (2).

Wellicht waren wij niet overgegaan tot het uitgeven van den 2den jaargang, en bij genoegzame deelneming van meerdere, van het *Algemeen Nederlandsch Familieblad*, indien het voortreffelijk werk „*de Heraldieke Bibliotheek*" onder hoofdredactie van den heer J. B. Rietstap, ware blijven bestaan. Thans echter oordeelen wij de uitgave bepaald noodig van een afzonderlijk blad, waarin zoowel de beoefenaar der geslacht-, wapen- en zegelkunde, als de geschiedkundige bijdragen zal vinden.

Wanneer een nieuw periodiek werk verschijnt, 't zij het den naam draagt van dag- of weekblad of tijdschrift, dan is het de gewoonte dat de redactie begint met haar „programma" bekend te maken, d. w. z. dat ze duidelijk mededeelt welke partij zij tot de hare koos, welke kleur zij draagt, in één woord welke richting ze wil. 't Is dus niet onnatuurlijk dat men dit ook van ons verwacht.

Doch wat wil men; de ware geschiedkundige is wars van alle partijschap; de opmerking is juist, dat hij, door den gestadigen omgang met boeken en handschriften, over 't algemeen zacht en inschikkelijk van aard is, maar steeds de waarheid voor oogen houdt.

Wij behoeven hier dus slechts het plan onzer uitgave wat breeder te omschrijven.

1) Tegen den prijs van *f* 10.— is deze jaargang steeds verkrijgbaar.

2) Vergelijk de voorrede van den door ons uitgegeven *Dictionnaire nobiliaire.*

Eenmaal 's maands, met een of meer platen of afbeeldingen voorzien, zal een nommer van het *Algemeen Nederlandsch Familieblad* verschijnen; titel, inhoudsopgaaf, enz., voor den volledigen jaargang, zullen bij het twaalfde nommer gevoegd worden.

Geslachtslijsten, kwartierstaten, levensberichten, bijdragen omtrent beroemde personen, wapen- en zegelkundige aanteekeningen, vragen en antwoorden op dat gebied, ontdekkingen uit archieven, zoowel openbare- als particuliere (n. l. met toestemming), zullen opgenomen worden.

Het ligt echter niet in ons plan berichten betreffende geboorten, huwelijken en sterfgevallen op te nemen, zooals zulks in den eersten jaargang is geschied; het Maandblad van het reeds genoemd genootschap „*de Nederlandsche Leeuw*" ontrukt die aan de vergetelheid door ze trouw in zijne kolommen op te nemen.

Advertentiën van geboorten, huwelijken en sterfgevallen der abonnenten echter worden kosteloos geplaatst en van niet-geabonneerden tegen betaling van *f* 1,25 per annonce. Beoordeelingen en aankondigingen van geschiedkundige werken, alsmede de inhoudsopgaven van tijdschriften, die op dat gebied, zoowel hier te lande als elders verschijnen, worden medegedeeld, om den ijverigen navorscher behulpzaam te zijn datgene te vinden wat voor hem belangrijk kan wezen.

Door wisseling van gedachten hopen wij den verst wonenden navorscher in betrekking te brengen met hem, die aan de bronnen gezeten is, en iederen lezer zooveel mogelijk op de hoogte te houden van wat hij voor zijne studiën noodig heeft.

Zeer verschillende middelen kunnen en moeten aangewend worden tot bereiking van dat doel, verschillende deskundigen hebben daartoe dan ook reeds hunne medewerking beloofd, 't geen echter geenszins uitsluit dat bijdragen en berichten van een ieder, die in het beoefenen der geschiedenis en aanverwante vakken of hulpwetenschappen, als geslacht-, wapen- en zegelkunde belang stelt, steeds welkom zullen wezen.

Wij stellen ons voor het *Nederlandsch Familieblad nuttig* te doen zijn voor het Nederlandsch familieleven.

Geene moeite en kosten zullen ontzien worden om van het *Nederlandsch Familieblad* een belangrijk tijdschrift te maken, dat tevens eene blijvende waarde zal hebben en wij drukken daarom den wensch uit dat deze onderneming een algemeenen bijval zal mogen ondervinden.

's-Gravenhage, 1 Januari 1885.

A. A Vorsterman van Oijen.

Leenboek van Gelderland.

Register op een zeker boek van buiten op den band of omslag geintituleerd, Derde, en wat lager, Copia van den Bourgonschen Boeck, zijnde het zelve eeñ Leenregister, zooals op Order van Hertog Carel van Bourgondiën in den jaare 1473 de leenen, voor den stadhouder der Leenen Mr. Jan Stoep, op nieuws beleend zijn geworden; berustende het zelve Boek in de Rekenkamer van Gelderland (1).

Pag. 1. 1473. Aernt van Oey beleend, met de Graafschap en Heerlijkheid Ubbergen.

Pag. 2. Hendrik van Bronckhorst met de Tiende op de Hogevelden bij Nijmegen.

1461. Otte Heymericks met den Hof opten Reesputte gelegen bij Ryxwalde, en een slachholts ende Rijs in Ryxwalde.

Pag. 3. Arkenraet van Blitterswijk, welneer egte wijf Jacobs van Dryel, met 31 mergen Lands, in den Teersbroek.

1475. Dezelve tot haren hulder gestelt Herman van der Velen.

1466. Gerit Biesman met de thiende in den Eyckenhorst in de kerspelen van Nijmegen ende van Wygen.

Reynalt Here tot Oey, Ridder, beleend met die Borch en voirgeborchte tot Oy.

Pag. 4. Arnt van Oey, Greve tot Ubbergen met een weerdt in den kerspel van Oy.

Hendrik van Appelteren met de Heerlikheit van Persingen.

Pag. 5. Seger van Groesbeke met het dagelikse gerichte van den dorpe tot Groesbeke.

Dezelve sijne moeder Hadewich van Redinchaven getugtigt aan dat slot en heerlikheit tot Hoemen.

Dirk van Hussen beleend met een erve en goed in den kerspel van Groesbeke.

Pag. 6. Jacob van Galen, Rutgertsssoen met die Mere tot Wychen, een erve in Leunerebroek, een stuks lands in Wychenrebroek, dat huys tot Wychen, voorts mannen, dienstluden en koermedesche en horige luden, als mede met die Vondt en die heytgraafschap in der Maelschap van Wychen.

Wyllem van Gale, Otten soen met het Huys en Hof tot Wychen.

Hille van Erwen met 8 mergen Lands onder Ewyck.

(1) **Deze inventaris of wel register is opgemaakt door Mr. G. van Hasselt.** ***Het Bourgonschen Boeck*** **is berustend op het Rijksarchief te Arnhem. Uit een historisch en genealogisch oogpunt heeft het veel waarde en vermeenen daarom goed te doen het hier mede te deelen. De tekst van het oorspronkelijk is gevolgd.**

Pag. 7. Johan Lidman met een huis en 13 Mergen Lands in Ewick; en zijn huisvroū Ermgairt van Erp daar in getuchtigt.

Joncker Jasper van Kulenborch beleend met dat Huis en de Borch tot Ewyck en de weerden in de Wale van Bunswert, als mede dat veerstat en 100 olde schilden op den Tol te Nijmegen.

Gerit van Ossenbroeck beleend met het derdendeel van de Thienden tot Ewyck en Boeningen grof en smal.

Pag. 8. Wynant van den Heck met 8 Morgen lands in Nederassel.

Peter van der Weecken met een erve en goed in Nederassel, en zijn vrouw daar aan getugtigd.

Johan van Merwyck Jā Tengnagels soen met 8 mergen Lands in Nederassel.

Pag. 9. Herman van Wye Hē tot Hernen met het Huis en heerlikheid van Hernen.

Johan die Bose met 13 mergen Lands als mede met de Smalle Thienden des kerspels van Haren, en Thinssen.

Johan Haghtack met den Hof, die Assvoirt in de Heerlikheit van Batenborch in den kerspel van Horssen.

Johan van de Poll Gijsbertz s^n^. met 18 morgen lands te Horssen.

Pag. 10. Walraven van Nijddeggen met een Camp lands in de Heerlijkheid van Batenborch en in den kerspel van Loir gelegen.

Joncfr. Lijsbet Wolters van Hamelsvrouw, beleend met tien morgen Lands onder Apelteren.

Dezelve beleend met de wind, de mole en het gemaal te Apelteren en Aldtvorst.

Pag. 11. Willem van Apelteren hñ Daniels Sñ. met het huys en Hofstad Apelteren en dat dageliks gericht in den kerspel van Apeltern ende van Altfoirst, alsmede syn vroū Engbert Vytenweerde daar aan gelijftugtigd.

Henrich van Remsdijck (sic), met die heerlicheit van der Hofstat van Maesbommel het gemaal en de veerstat.

Pag. 12. Senefaes van Boemel met een goed op den Uiterweerd bij Maasbom̄el.

Gadert van den Poll, Ridder, met een thiende in den kerspel van Alphen.

Gerit van Bueren met een huis en Hofstat in den kerspel van Droemel en eenige mergens land op 't Hogevelt.

Pag. 13. Johan van Balveren met die weerden ende landen tegen Droemel in den Wale.

Joncfr. Catharine van den Pol met een stuk lants te Droemel op den Waardt.

Pag. 14. Dezelve tugtigt haaren man Jacob van Reymsdijck aan 't voor gemelde stuk lands.

Sander van Tuyll in den name van Johanna

van den Polle echte dochter Johãs van den Polle beleend met het Veer tusschen Droemel en Zeenwijnen gelegen.

Marten Jansz. beleend met VII morgen lands te Droemel.

1442. Peter van den Poll met 5 Morgen Lands te Droemel, die Lambertsweyde.

Gerit die Boese met de halve Veerstat tusschen Thiel en Wamel, en met 10 morgen Lands in den Gerigt van Zuelen.

Pag. 15. Roeloff Pieck met 8 morgen Lands te Wamel.

Margriet, vroū van Willem Myllincs met 5 Morgen en een hont Lands te Wamel.

Gadert van den Polle Ridder met den borch en Huys tot Leeuwen als mede met een weerdt, in 't gericht van Leuwen.

Johan van Hessen met een huys en hoffstad in den kerspel van Leuwen en andere stukken lands alsmede met 6 Arnhemse guldens erfflik manleens uit de Renthen slands van Kuik.

Pag. 16. Hendrich van Puyfflick met Huis, hofstat en 20 Morgen Lands te Puyfflik (Puyfflick).

§ 2. Herman van Schorrenberg beleend met de hofstat Schorrenberg.

Otte van Mekeren met een Huis en Hofstat en 7 morgen lands met den dagelixschen gerichte tot Puyfflick.

Pag. 17. De Carthusers te Roermonde beleend met den Wijnschensche weerdt in den kerspel van Wynschen.

Florys van Wynsen met Wolfenreweerdt tot Wynsen gelegen.

Pag. 18. Peter Peterszoen met 4 morgen lands op ten Goer in den kerspel van Brakel en zijn vrouw daar aan getugtigd.

Johan van Broichhusen van Brakel met dat Huys tot Brakel met de weerdt, visscherye en water, het gemaal van den Dorpe van Brakel, die schouwe den Keddenweerd en Snaetsaert, voort met alle thienden der uiterweerden te Brakel.

Johan van Brakel met de halve groote thiende tot Brakel.

Pag. 19. Goessen van Brakel opgedragen en overgegeven verscheide morgen lands en een Huis en Hofstat in 't gerigt van Brakel, en daar weder Hubert Avryn mede beleend.

Ghijsbert van Giesen beleend met ses morgen lands tot Brakel.

Gijsbert van Ghyssen met een hoeve lands, geheeten de Vijffgeerden, en nog een hoeve lands in huysvelt, onder den Gerigte van Brakel en daarmede zijn moeder Catherina van Bueren getugtigd.

Pag. 20. Gerit van Brakel met een hofstat te Brakel.

Joncfr. Yoest echte dochtr Arntz van Herler (Herlaer), huisvroū van Gijberts Piecks met die wateren op den stroem van den Wale ende de weerde te Zuylichem.

Arnt Piecken Bartholomeusoen bij opdragt van Goessen van Brakel beleend met twee weertkens tot Zuylichem, alsmede met de visscherye met fuicken en korven binnen dezelve.

Ariaen van Brakel bij overgifte van zijn vader Goessen van Brakel, beleend met een Uiterdyck in den geregte van Zuylichem voorts met de halve visscherie aldaer, een derden deel van een Uyterdyk, als mede met een sesde deel van den Veer tot Zulichem.

Pag. 21. Willem van Isendoern met de Thiende tot Gameren.

Pag. 22. Arnt Pieck van Gamen̄ Francke soen met de windtmole tot Gameren met den wynde ende gemael van Gameren en de Nyweel.

Otte van Arckel bekent een manleen van 100 Gelresche Guldens 't sjaers te hebben uit den Tol te Saltbommel.

Sander van Rossem Basterd, beleend met 8 morgen lands in Herwijnen.

Goessen Lodewychs met 3½ morgen lands in Herwijnen.

Pag. 23. Wyllem van Nyewel Roeloffs zn̄ met een huys, hofstat en lant in den kerspel van Rossem.

Gadert Geritsen met 3 morgen min een hont, gehelen den Rijsbosch tot Rossem.

Joncfr. Lysbet echte dochter Wylhems van Berchem nu echte Huisvrouw Wolters van Hamel met den dagelixse Heerlikheid der Dorpen van Bruecken ende Kerkwyck alsmede de wind en het gemael derselve.

Pag. 24. Geertruyt echte dochtr Seger Schoenen die welneer echte wijff was Gerits van Balveren beleend met een huis tot Delwynen, geheten Engesteyn, en met verscheiden stukken lands.

Johan van Balveren ariaens soen met een Huis en Hofstad in den geregte van Delwijnen en enige landerien daar bij.

Pag. 25. Goessen van Driel met dat Huys tot Dryel met synen aversten Hofstat in den kerspel van Driel.

Derick van Malburgen met die Carenthiende tot Dryel met de Smalletiende en zijn vroū Margruth van Haeften daar in getuchtigt.

Arnt Peterz met een Huys en Hofstat en 4 Hont Lands te Driel.

Peter dye Ghijet met den carenwerdtschen Rysweerdt, in de mase bij Driel.

Pag. 26. Johan van Tefelen met een thiende tot Driel opten Uterwerdt gelegen.

Alert martenssoen met anderhalve morgen op Uitwykerweerdt tot Dryel.

Egen Egenssoen met vijfmorgen lands in den Vogeler tot Dryel.

Pag. 27. Jan Tengnagel van Dryel met 2 morgen lands in den gericht van Dryel.

Henrich Wyllem Schouten Soen met 1 morgen lands in den Gericht van Driel.

Raven, Jan Starcken soen met den Smalenkamp, houdende IIIJ morgen Lands gelegen tot Dryel en veld-drielre Acker.

Jacob Storm met 1½ morgen tot Driel gelegen in Gerit Starckencamp aen Heynen Hoeve gelegen.

Ot die Scout beleend met 11 hont landts geheten Speklant tot Dryel.

Wolter Heimericssoen met een morgen lands tot groot Driel op die langhe weide gelegen.

Jonck. Ludolph van den Berge met dat Huis tot Hedel myt synen hoffstat.

Walraven van Broeckhusen en van Weideberch met dat slot tot Amersoeyen en gerigte hoog en leeg.

Pag. 28. Wyllem van Haeften met een hofstat in den Nesse, met een visscherye, geheten die Nesse, en met verscheide andere percelen, in den gerichte van Amersoyen gelegen, hebbende hij deze leengoederen voort opgedragen aan zyn soon Claes van Haaften.

Claes van Haeften tugtigt zijn vader aan de gemelde Leengoederen, en na dode van zijn vader, geeft hij aan zijn moeder Joncfr Gertruyt Kox, Wyllems eenen tucht van 100 klinckerts 's jaers.

Pag. 29. Johan van Hemert met dat huys tot Hemert met den voirgeborcht en schouwe.

Johan van Aelst met Huys, hofstat, bongart, voirgeborcht en 2 morgen lands in den kerspel van Aelst.

Vroū Aleyt Piecks welneer echte huysvroū hñ Arnts van H — ler Ritter bekend te leen te houden het vierdeel van den weerdt geheten den Esch, tusschen Aalst en Poederojen, en aan haar vergundt uitstel om den Eed te vernieuwen tot Paaschen naastkomende.

Marten van Herler Heer tot Poderoejen beleend met drie vierendelen van een weerd, den Esch geheten alsmede met de groote thiende tot Nywel.

Pag. 30. 1474,26 Martii Jonck Gerrit van Strien Broed tot Socuēberg wegens zijn vrouw Aleyt Pieck, wel eer huisvroū van Arent van Herler, als Man en momber, beleend met het vierdel van een weerdt geheten de Nessche gelegen bij Aelst en Poederoejen.

1434. Gijsbert van Hemert Basterd Gijsbertssñ beleend met 6 morgen Landts tot Aelst.

1473. Marten van Herler met het Huys ende Heerlijkheid van Poederojen.

Pag. 31. Johan van Vuyren Otten soen met dat Huys ende geseet tot Vueren.

Johan van Bellinchem met den Twijstelt in Dalem gelegen, en met een thiende in Dalem.

Alert van Haeften met dat Huys tot Herwijnen.

Dezelve met een thiende in den Gericht van Herwijnen, nog een thiende, nog een Hoftiende gelegen tusschen dat Vuerensche velde en dat Herwijnensche velde — nog een hofstat — nog een hofstat — item nog twee campen lants in 't zelve gericht.

Pag. 32. Walraven van Haeften met dat huys te Herwijnen, en voorgeborchte, met den koeweerd. Item die windmoole met den bedwanck; Item met het halve veer aldaar, gelijk ook met verscheiden thienden in Herwijnen.

Pag. 33. Aleyt, heñ Wijllems docht van Herwijnen en welneer echte huisvroū van Arntz van Herler van Zuilinchem beleend met de Rodegrave Thiende van Herwijnen, alsmede de halve alde thiende.

Johan van Herwen met een huis en hofstat in den kerspel van Herwijnen, en 10 morgen lants geheten Cleyn Claeshoff.

Jutte echte dochter Willē Pieks vroū van Johan van Herwijnen met 6 morgen Lands, 3 morgen Lands, nog 6 morgen 4 hont, alle onder Herwijnen gelegen.

Pag. 34. Arnt Pieck Bartholomeussñ met 16 morgen Lants onder Herwijnen.

Steven Goess Sanders sn met 10 hond en 62 roeden Lands in Herwijnen en noch met 3 morgen en 4 hont.

Arnt van Drakenborch met een hofstat en 30 morgen Lants in Herwijnen, en heeft Margareta van Hemert daarmede getuchtigt.

Jacob van Drakenborch met 16 morgen in Herwijnen.

Pag. 35. Jutte van Drakenborch, Huisvr. Ottens van Hoekeloms, met Huis, en hofstat en 7 morgen Lands in Herwijnen.

Jan Taets Gerijtsz zijn leeneed vernieuwd, en verder overgedragen 5 morgen en 2 hont Lants in den gericht van Hellū, aan Wolter Taetz zijn broeder.

Gerrit dye Vryse beleend met eenig land in Hellū, door den Hartog als overleenheer, dewijl zijn leenheer tot nog verzuimig was zijn leen, waarvan dit een gedeelte was, te verheffen.

Pag. 36. Joncker Otte van Haeften beleend met 6 morgen lands in den Gerichte van Hellū.

H. Walraven van Haefften Ridder, met dat Huis tot Haeften, en eenige stukken lands, en daer in getuchtigt zijn vrouw, Heinrich van Ganderich.

Pag. 37. Arnt Steesken Jā ss met 8 honts lants in den Karspel van Haeften.

Peter van Helen Wijllemss met 2 morgen lants en hofstat in den gericht Haaften aan Johan van Schoenouwen wegens ziekte toegestaan uitstel van beleening van een huis en hofstat en seeven morgen lants in 't geregte van Tuyll, dezelve, den 23 Junij 1474 zijn Eed gedaan, tuchtigt zijn vroū Joncfr. Agnees van Brakel aan dat Leen.

Pag. 38. Claes Pau met 12 morgen Lants tot Hyr in den gericht van Weerdenborch.

Walraven van Broekhusen en van Weerdenburch hē tot Ameroyen als voogd in den naam en als een Momber van Gerit van Broekhusen, beleent met het Huis en Heerlikheit tot Weerdenburg.

Gijsbert die Kock beleend met 12 Morgen Lants in den Gerechte van Hyr.

Gijsbert die Koc van Oppijnen met 7 Morgen en 50 roeden lants te Oppijnen.

Pag. 39. Gijsbert Hermansz met 6 Morgen in den gerechte van Oppijnen.

Henrik Doylvoet Janssn̄ met de helft van 4 morgen en 2 hont lants te Oppijnen.

Gerit die Ruwe met 10 morgen lants tot Ophemert.

Sweder van Werdenberch beleend met dat Huis tot Ophemert, met 6 morgen, en nog 4 morgen lands, geheten Pyperscamp.

Pap. 40. H. Walraven van Haeften met 16 Morgen Lands in Ophemert.

Wijllem van Heze met een goed geheten dat Heilige Lant, onder Vanderick, alsmede met een hofstat onder Hemert. Strekkende aan die eene sijde aan die mure van Sente Martenskerck tot Hemert.

Joh. van Vanderick met een huis tot Vanderik en eenige Stukken Lants.

Pag. 41. Willem van Beessde met het Huis tot Vanderick en met den wijndt en wijndmolen.

Johan van den Steenhuis met een huys en Hofstat te Droempt, geheten Berenstein, en noch met 8 morgen lants.

Sander van Tuyll Reynaltz soen met die Kuycksche Thiende gelegen tot Tyel en Droempt.

Bartholomeus van Eck Bartholomeus sn̄ met 3 morgen lants en eenigen andere stukken, onder den gerichte van Wadenoejen.

Pag. 42. Derick van Deyle met 7 morgen onder Wadenoien.

Steessken van Hemert een huis en hofstat, alsmede het dageliksche Gerichte tot Wadenoien, gelijk ook nog met verscheiden parcelen Lands.

Pag. 43. Peter over die Vecht met eenige stukken lands, te zamen VII morgen in den gerichte van Malsen.

Johan die Kock van Oppynen met dat Huis tot Est met den kerckgyfften en de molen aldaer.

Johan van Alphen Rittr. Dross slants van Cleūe met twee woningen in de kerspelen van Elst en tot Meteren.

Gerit van Eemskerke met twee vrye hoeven lants op Heycoep als mede met verscheide stukken lants in het gericht van Meteren.

Pag. 44. Dezelve zijn huisvroū Johanna van Beest getugtigd aan eenige dier leengoederen.

Otte van Tuyll beleent met 16 m̄. lants, tot Meteren, in den gericht van Gelremalsen.

Jan Arntssn̄ met 7 morgen in den kerspel van Meteren.

Henrich Koc van Oppynen met dat gūet tot Westerholt, gelegen op ter Lingen in den kerspelen van Geldermalsen ende Wadenoien.

Pag. 45. Arnt Pieck h̄mässn met eenige Landeryen in den Karspel van Gelremalsen in den Gentel gelegen.

Hendr. van Eemkercke met eenige Landeryen te Gelremalsen.

Jan Arntsz met 1½ m̄. en 40 roeden Lants te Gelremalsen.

Otto Pieck van Beesde met 2 m̄. lants, en huis in den Gerichte van Dyel.

Pag. 46. Dezelve tuchtigt daar aan zijn huisvroū Joncfr. Johanna.

Peter Ariaensz met een huis en 5 M̄ lands, als mede met den wyndt en dat gemael van den kerspel van Dyel. En zijn Huisvroū Aleyt daaraan getugtigd.

Willem die Koc beleend met een Huis en twee Morgen lands in den Gerichte van Deyll.

Pag. 47. Jan die Raet met 6½ morgen lands in Dyel.

Die Bastard van Arckel, geheten Ravestein met 13 hont lands in Dyel.

Arnt Pieck met het dagelijks gericht tot Enspyck, en de Visscherye tot Brakel.

Derich die Roever van Tuyl met de tiende tot Enspyk, en de windmole te Tuyl.

Pag. 48. Joncfr. Margaretha van Vueren met een Camplands tot Enspyck.

Wolter van Beesde met 6 m̄. lands te Enspyk.

Floris van Beesde met dat veerestat tot Enspyk en een hofstat aldaar.

Pag. 49. Gerrit Dircks met 3 m̄. lands te Enspyck.

Otte van Tuyll met 6 m̃. lands te Enspyck en 5 m̃. 1 hond, in den kerspel van Renoi gelegen.

Otte van Vueren h̄bertssoen met een huys en Hofstede tot Roemde, met een visserye, alsmede met verscheide parcelen lands, zo aldaar, als elders gelegen; met toestemming, dat deze leengoederen zouden vererven op Aleyt, dochter Adaems van Hokelom.

Pag. 50. Adam van Hokelem met de dageliksche Heerlikheit tot Roemde ende tot Bellinchem, met een thiende, en die mole met het gemael.

Otte van Haefften met 12 m̃. lands in Roemde en eenige andere parceelen Lands in den Ryck van Gellinchem gelegen.

Pag. 51. Gerit die Joede met 4½ m̃. lants te Roemde.

Henrick van Brienen met 10½ m̃. lands te Roemde en andere parcelen Lands, in naam van zijne Huisvrouwe.

Claer van Dufenfoirde, Ghysbrechts dochter van Haeften beleend met dat Huys te Reynoy en 50 m̃. lants alsmede met den wyndt ende veerstat tot Reynoy.

Pag. 52. Gijsbrecht van Ghyesen met een huis en hofstat in den kerspel van Gellinchem en 6 m̃. en 1½ hont lands, en noch met 10½ hont, aldaar ook gelegen.

Steesken Janszoen met 13 m̃. 1 hont, alsmede nog met 2 m̃. te Gellinchem.

Johan van Vueren met dat Huys tot Spyck tot een open huis des Hertogs.

Pag. 53. Arnt Pieck behalven met andere parcelen lands, ook met het Huis te Beesde, de Veerstat; Thyns; alsmede met de gruyt en bieraccys aldaar.

Arnt Pieck nog beleent met 33 m̃. lants geheten den Stapelacker, te Beesde.

Claes Wyllemsen met een hoeve Landt te Beesde, alsmede met een Hofstat aldaar.

Pag. 54. Joncfr. Jutta Piecken echte dochter Franc Pieken, huisvroū welneer Ottens van Haeften met 13 m̃. lands te Beesde.

Johan van Ackoey opgedragen een hofstat met 10 hont lants tot Beesde, aan Joh̄ van Beesde en deze daar weder mede beleend.

Johan van Beessde beleend met een Hofstat en 4 Morgen Lands; alsmede nog met twee andere parcelen lands tot Beesde gelegen.

Pag. 55. Jan van Beessde tuchtigd zijn huisvroū Lysbeth aan de voorschreven Leenen.

Johan van Herwijnen beleend met een Hofstad, en verscheide stukken Lands in Beesde.

Sander Arntssn̄ als momber van Jan Groten met 4 m̃. Lands in den gerigte van Beesde alsmede nog met andere 5 m̃. aldaar.

Arnt Pieck van Asperen met 4½ m̃. Lands te Beesde.

Pag. 56. Dezelve met 8 m̃. Lands insgelijks onder Beesde.

Otto Pieck met het Huys en Uiterweerd tot Beesde op ter Lingen gelegen alsmede met den Werdenbergschen camp, en eenige andere Landerien, gelijk ook met de Thiende tot Deyll en het derdendeel der Thiende tot Enspyck; en tuchtigt aan die Thienden zijne Huisvroū Johanna.

H. Walraven Pieck Ritter met een huis tot Beesde en de Wijndtmole tot Enspyck.

Dezelve met 8 m̃. lands te Beesde.

Pag. 57. Gijsbert Otto Hackensz met den Sandacker tot Beesde en 11 Morgen Lands en daaraan zijn vroū Adriā Gyssberts dochter van den Polle getuchtigt. Adriaen van der Porten met verscheide percelen lands te Beesde, en een huis en hofstad in den Gerechte van Roemde.

Pag. 58. Steessken van Loen met eenige hofsteden en huizen, en verscheiden Landen te Beesde en zijn vrouw Wyllem daaraan getuchtigt.

Hubert Hubert Meuszoen met drie parcelen Lands te Beesde.

Pag. 59. De joncfr̄. Gijsbert echte dochter Gadert Paecks en̄ nu echte huisvrouw van Bartholomeus van Beessde met een hoeve lands, geheten Briensshoeve en nog met een stuk lands te Beesde.

Peter Jacobsz als momber van zijn vroū Gysberts Jans Kock dochter met 3 Morgen Lands onder Beesde. Hubert beleend met 13 hont Lands onder Beesde.

Otte van Baxwerde, met den Liescamp tot Renoey en den Henxtcamp te Beesde.

Pag. 60. Derich Storm met 8 m̃. en 2 hont lands als met den Backerscamp te Renoey.

Derich Storm met 5½ m̃. lands te Renoey.

Otte van Beesden van Reynoy met een huis hofstede, en eenig Land tot Reynoy.

Wyllem van Spyck met den Roemschen Camp te Renoy.

Pag. 61. Johan die Feyten Ottensoen met een hofstad tot Reynoy met de Molscamp, alsmede met 77 morgen Lands te Reynoy alsmede met 13 hofsteden in 't zelfde gerigte met 13 Morgen Lands onder Beesde en eenige andere stukken.

Pag. 62. Dezelve tuchtigt zijn vroū aan eenige dier Leengoederen.

Willem van Wale, als Momber en Hulder van zijn moeder met een hofstat en 9 m̃. lands te Reynoy.

Gerit die Bastert van Ackoey met 7 m̃. lands te Reynoy.

Bartholomeus van Beessde met 7 m̄. Lands in Baltasarshoff in den kerspel van Ackoey en zijn vroū Joncfr̄. Gijsbertt daaraan getugtigd.

Pag. 63 en 64. Janssn̄ Kersten van Berge met 3 m̄. en 2 hont in de heerlicheyt van Ackoey.

Pag. 65. Gijsbert van Bueren Alertsz. met een Hofstad Lants en nog twee acker Lands, alsmede noch twee Acker Lands te Bueren.

Evertwijn met 4 m̄. lands in den gerigt van Bueren.

Dirck Wolff met 2 m̄. mitter hofstat gelegen in der maelscap by Wynant van Asch ende noch een stuck Lants met den Dyck aan die Sielgrave gelegen.

Goedde, Henrics zoen beleend met 3½ Morgen Lands tot Asch gelegen.

Gijsbert van Bueren Alertszn met eenige parceelen lands in der Buerscap van Asch gelegen.

Pag. 66. Dezelve tugtigt zijn Huisvroū Ysabegh aan die leengoederen.

Otte van der Moelen, egte huisvroū Henriks van Bronckhorst met een huisinge en hofstede met twee campen lands in der Buerschap van Asch.

Johan die Leuwe met een stuk Lants in de Buerschap van Asch, en met een mergen Lants in den Gericht van Zalmonde, en zijn vrouw daaraan getugtigt.

Pag. 67. Gijsbert van Buren Otten soen met een huis en hofstat in der maelschap van Zalmonde; en zijn vroū daar mede getugtigt.

Alert Coell met een hofstat tot Zalmonde gelegen.

Gadert Janssoen met 14 hont Lands in Salmonder mael tot Salmonde gelegen.

Herman Lubbertsz met 4 hont in der maelschap van Salmonde.

Johan van Tiel met 5 m̄. Lants tot Salmonde.

Pag. 68. Dezelve tuchtigt zijn huisvroū aan dat lant.

Jan van Bueren Geritssn̄. met een Hofstat in Salmonder maelschap.

Alert van Bueren Janssn. met 6 m̄. lants, den Moelencamp, in den kerspel van Salmonde alsmede met een Hofstat tot Salmonde.

Helmich Jans met 13 hont Lants te Salmonde.

Sweder van Culenborch Bastart 3½ morgen in den kerspel van Bosinchem.

Alert Coel Priester met 2 Morgen Lants in Bosinchem mate.

Pag. 69. Machoris van Thiel beleend met een hofstad in den Gerigte van Bosinchem en zijn Moeder daaraan getuchtigt.

Gerit van der Moelen met een hofstat tot Bosinchem, als mede met 13 hont Lands, en zijn huisvroū Reyn̄ Jan Hmanss dochter daarin getugtigd.

Henrick Pauwelsz met 3½ hont lants tot Bosinchem.

Pag. 70. Peter Koele, Gerit Koele soen Priester, met 11 hont Lands tot Bosinchem.

Joncker Jasper van Culenborch met den weerdt tot Bosinchem, eenige Tiendens en met 80 morgen Lants geheten die Geren, in de maelschap van Malsen.

Arnt van den Bollick met een Erve en goed in den kerspel van Tricht.

Pag. 71. Arndt van den Bollick met 7 hont Lants te Tricht, dezelve noch met 14½ morgen te Tricht.

Hendrik Alertsz met 2 morgen lants te Tricht, dezelve noch met 3½ m̄. en 1 hont te Tricht.

Pag. 72. Gijsbert van Bueren Ottensoon met 4 stukken lants te Tricht.

(*Wordt vervolgd*).

Geslacht van Appeltere.

Het Gorinchemsche geslacht van Appeltere voert tot wapen gedeeld: 1 in goud twee roode dwarsbalken, 2 in blauw een zilveren anker; schildhoofd in zilver een gaanden rooden leeuw. Het stamt af van Aert vån Appeltere, die omtrent het midden der 17e eeuw in Gorinchem woonde.

I. Aert van Appeltere, voornoemd, had twee zonen:

1. Ariaen van Appeltere, volgt onder II.
2. Goosen van Appeltere, volgt onder II bis.

II. Ariaen Aertse van Appeltere, werd te Gorinchem begraven den 12en Januari 1714; hij was aldaar den 12en Juli 1682 in ondertrouw opgenomen en vervolgens gehuwd met Jannetje van Langenberg, Adriaens dochter, mede te Gorinchem begraven 15 September 1704. Uit dit huwelijk sproten 4 kinderen:

1. Jan van Appeltere, volgt onder III.
2. Margrietje van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 23 October 1686, jong overleden.
3. Hermanus van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 16 Aug. 1690, aldaar begraven 17 Mei 1771, zonder kinderen natelaten bij Susanna van Brakel, met wie hij aldaar 7 Mei 1724 was ondertrouwd.
4. Margrietje van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 19 Juni 1695, gehuwd met Klaas Jonkhals.

III. Jan van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 8 October 1684, en aldaar begraven 17 Januari 1741, was 23 Mei 1714 te Rotterdam gehuwd met Adriana J[illegible], aldaar geboren 10 Febr. 1695, overleden te Gorinchem 14 September 1776. Zij was eene dochter van Cornelis Cornelisz. Rutten en van Sijtje Jansdr. Patijn. Uit dit huwelijk zijn gesproten:

1. Ariaen van Appeltere, gedoopt te Gorinchen 24 Februari 1715, jong overleden.
2. Sijke van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 18 October 1716, ongehuwd overleden.
3. Cornelis van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 20 Mei 1718, begraven te Gorinchem 3 November 1740.
4. Jan van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 7 April 1720, jong overleden.
5. Jan van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 22 Maart 1722, te Gorinchem 16 October 1796 kinderloos overleden.
6. Jenette van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 8 October 1724.
7. Adrianus van Appeltere, volgt onder IV.
8. Christina van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 19 October 1731, begraven te Gorinchem 17 Augustus 1753.

IV. Adrianus van Appeltere, werd gedoopt te Gorinchem 27 Mei 1729, overleed den 9 September en werd aldaar begraven 13 September 1770, na tweemalen gehuwd te zijn geweest.

Zijn eerste echtgenoote Maria van Amerongen, met wie hij op 8 April 1751 te Gorinchem in ondertrouw werd opgenomen, en die reeds in 1756 overleed, schonk hem 3 kinderen.

De tweede vrouw, met wie hij in Augustus 1757 huwde, was Wilhelmina Cornelia Brouwer, geboren te Schelluinen 5 Januari 1732, dochter van Johannes Brouwer, predikant aldaar, en van Elizabeth Broesterhuyzen. Zij overleed te Gorinchem 14 Maart 1804, en had 6 kinderen gehad.

1. Adriana van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 5 Juli 1752, jong overleden.
2. Maria van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 16 Januari 1754, jong overleden.
3. Maria van Appeltere, geboren te Gorinchem 16 Juni 1756, aldaar ongehuwd overleden 11 December 1836.
4. Elizabeth Johanna van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 3 November 1758, gehuwd geweest met Johan Jacob Zöllner, en als diens weduwe 10 Juni 1835 overleden.
5. Johanna Cornelia van Appeltere, geboren te Gorinchem 7 Februari 1761 en aldaar overleden 22 December 1831. Zij was twee malen gehuwd, de eerste maal 30 Juli 1782 met Mr. Cornelis Boonzajer (1), rector van het Gymnasium te Gorinchem, aldaar overleden 8 Januari 1792, de tweede maal 3 December 1798 met Ewoud Moerkerk, aldaar overleden 21 Mei 1830.
6. Willemina Agneta van Appeltere, geboren te Gorinchem 19 Nov. 1762, aldaar overleden 25 October 1809, na op 3 Mei 1795 gehuwd te zijn met Hendrik van Aken, notaris te Gorinchem.
7. Johan Christiaan van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 14 December 1764 en aldaar 8 Januari 1786 ongehuwd overleden (van der Aa, Biographisch Woordenboek, IV, 686 vermeld hem onder de vermaarde dichters).
8. Johannes Franciskus van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 27 Maart 1767, werd 15 September 1783 ingeschreven als student te Leiden, doch overleed te Gorinchem 24 Augustus 1788.
9. Simon Cornelis van Appeltere, volgt onder V.

V. Mr. Simon Cornelis van Appeltere, geboren te Gorinchem 8 September 1769, promoveerde in de rechten, werd president van de arrondissements-rechtbank te Gorinchem, en overleed aldaar 29 April 1824. Hij was in 1797 te Gorinchem gehuwd met Elizabeth Metman, aldaar geboren 5 Januari 1773, en overleden 9 Juli 1828.

Uit dit huwelijk sproten 7 kinderen:

1. Mr. Adriaan Willem van Appeltere, volgt onder VI.
2. Gijsbertus Cornelis van Appeltere, volgt onder VI bis.

(1) Overgrootvader van steller dezes.

3. Anna Cornelia van Appeltere, geboren te Gorinchem 16 Maart 1803, huwde aldaar 25 Februari 1829 Dr. Adriaan Dinon Verschoor, practiseerend geneesheer te Gorinchem, en overleed als diens weduwe in 1878 te Zalt-Bommel ten huize van haren zoon.
4. Mr. Simon Cornelis van Appeltere, geboren te Gorinchem 14 Mei 1804, werd 23 September 1823 ingeschreven als student te Leiden, promoveerde aldaar, doch overleed ongehuwd te St. Oedenrode 1 Augustus 1837.
5. Johan Christiaan Franciscus van Appeltere, geboren te Gorinchem 7 December 1807, overleed ongehuwd te Lexmond 22 Juli 1840.
6. Ewout Dirk van Appeltere, geboren te Gorinchem 4 Juni 1810, trad in 1830 vrijwillig in dienst en vertrok naar het leger te velde. Lijdende aan de pokken, werd hij naar Gorinchem vervoerd, alwaar hij 21 Juni 1831 overleed.
7. Elisabeth Willemina Agneta van Appeltere, geboren te Gorinchem 17 December 1812, aldaar overleden 23 Juni 1867, op 13 Juni 1842 gehuwd met den kapitein Jan François Reigerbos Brousson, geboren 7 Juli 1795, overleden 15 Maart 1878 (1).

VI. Mr. Adriaan Willem van Appeltere, geboren te Gorinchem 21 September 1798, werd 3 November 1815 ingeschreven als student te Leiden, promoveerde aldaar en werd referendaris aan het Ministerie van Justitie. Hij overleed te 's Hage 7 Maart 1841, alwaar hij op 23 April 1835 was gehuwd met Petronella Luther, aldaar geboren 3 Mei 1812, dochter van Frederik en Sara van Beem. Uit dit huwelijk sproten 3 kinderen:

1. Wilhelmina Petronella van Appeltere, geboren te Rotterdam 21 Januari 1836, aldaar gehuwd op 18 Mei 1859 met Willem George Frederik Lodewijk Rauws, inspecteur van politie aldaar.
2. Willem van Appeltere, volgt onder VII.
3. Simon van Appeltere, jong overleden.

VII. Willem van Appeltere, huwde te Rotterdam 17 Mei 1866 Anna Maria barones van Heeckeren van Brandsenburg, geboren 1 September 1839 dochter van Paul Jacques en Anna Hillegonda Reighard (2).

Uit dit huwelijk:

1. Een zoon, geb. te Rotterdam 19 Januari 1867.
2. Anna Maria van Appeltere, geb. te Rotterdam 19 Jan. 1868, aldaar overleden 25 Februari 1868.

VI bis. Gijsbertus Cornelis van Appeltere, geboren te Gorinchem 21 December 1800, overleed als notaris aldaar den 30 September 1855. Hij was er 29 Mei 1829 gehuwd met Sara Everdina Colthoff, aldaar geboren in October 1812 en overleden 14 Februari 1852, dochter van den luit.-kolonel Pieter Christiaan en Cornelia Willemina van Eeten. Uit dit huwelijk zijn gesproten 9 kinderen:

1. Mr. Simon Cornelis van Appeltere, volgt onder VII.
2. Elizabeth Petronella Christina van Appeltere, geboren te Gorinchem 27 Januari 1833, overleden te 's Bosch 22 Febr. 1861. Zij huwde te Gorinchem 12 Maart 1856 Willem du Celliée Muller, toen kapitein der infanterie, later hertrouwd met Adriana Margaretha Johanna de Haan, weduwe van Jonkheer Pieter Druyvesteyn (1).
3. Pieter Christiaan van Appeltere, geboren te Gorinchem 13 Juli 1835 en aldaar ongehuwd 7 September 1859 overleden.
4. Anna Sybilla van Appeltere, geboren te Gorinchem 7 April 1838, aldaar overleden 29 Januari 1840.
5. Adriaan Willem van Appeltere, geboren te Gorinchem in 1841, en aldaar overleden 31 December 1841.
6. Cornelia Wilhelmina van Appeltere, geboren te Gorinchem 27 December 1842, gehuwd te Gouda 30 Augustus 1866 met Jeremias Frederik Muller, kapitein der infanterie, broeder van den voorgaanden.
7. Rudolf van Appeltere, geboren te Gorinchem in December 1844, aldaar overleden 15 Februari 1845.
8. Elizabeth Wilhelmina Agneta van Appeltere, geboren te Gorinchem 16 December 1845, gehuwd te Gorinchem 23 April 1848 met Mr. Aart Hendrik van Tienhoven, rechter in de arrondissements-rechtbank te Rotterdam.
9. Anna Sybilla van Appeltere, geboren te Gorinchem 21 April 1848, gehuwd te Gorinchem 21 April 1871 met Theodorus Petrus Viruly.

VII. Mr. Simon Cornelis van Appeltere, geboren te Gorinchem 14 December 1829, werd 14 Februari 1850 ingeschreven als student te Leiden, promoveerde aldaar in de rechten (1854) en werd notaris eerst te Gorinchem (4 Februari 1856), later (1878) te 's Hage. Hij huwde te Werkendam 28 October 1857 met Henrica Christina van Tienhoven, zuster van Aart Hendrik, bovengenoemd, en dochter van Gijsbert van Tienhoven en Klazina Christina van den Bogaard. Dit huwelijk is kinderloos.

IIbis. Goosen Aertse van Appeltere, huwde te Gorinchem 26 Mei 1679 met Grietje Botermaat Teunisdr., van Dussen en had daarbij 3 kinderen:

1. Cornelis van Appeltere, volgt onder III.
2. Johannes van Appeltere, volgt onder III bis.
3. Anthony van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 12 September 1687.

III. Cornelis van Appeltere, gedoopt te Gorinchem

(1) Zie Stam- en Wapenboek van aanzienl. geslachten, art. Brousson.
(2) Zie Heraldieke Bibliotheek. Nieuwe reeks. IVe deel bl. 118.

(1) Heraldieke Bibliotheek. 1874, bl. 337.

16 November 1691, trad aldaar in ondertrouw op 26 Juni 1717 met Bertruy Speyert. Het is onzeker of zij eene dochter was van Johan Speyert, burgemeester van Gorinchem en van Emeresa van Veen, dan wel van Cornelis Speyert en Elizabeth de Jongh. Uit dit huwelijk sproten 7 kinderen:

1. Goosen van Appeltere, volgt onder IV.
2. Cornelia van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 7 Februari 1720, en aldaar jong overleden.
3. Margrieta van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 3 Juli 1722, gehuwd met Jan van Pouderoyen.
4. Elisabeth Anna van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 30 Juli 1724, aldaar overleden 25 Juli 1806, gehuwd met Wouter van Elselingen.
5. Cornelia van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 4 April 1727.
6. Johanna van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 12 October 1729.
7. Francina van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 2 Januari 1732.

IV. Goosen van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 28 November 1717, huwde aldaar 5 Mei 1748 met Maria van Dam, en had daarbij 3 kinderen:

1. Cornelis van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 29 Maart 1750.
2. Pelgrina van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 30 Augustus 1752.
3. Bertruy van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 28 Augustus 1754.

III bis. Johannes van Appeltere, werd gedoopt te Gorinchem 28 November 1696 en huwde twee malen.

De eerste maal te Gorinchem 22 Mei 1718 met Lijsbeth Lus, de tweede maal aldaar 20 Juli 1738 met Johanna van Nestel, weduwe van Godfried de Meester. Uit elk dezer huwelijken sproot een kind:

1. Joost van Appeltere, volgt onder IV.
2. Goosen van Appeltere, volgt onder IV bis.

IV. Joost van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 24 November 1719, is driemaal gehuwd geweest. Uit zijn eerste huwelijk, gesloten te Gorinchem 15 Nov. 1739 met Bruintje Oostbaan, sproot één kind, uit het tweede mede te Gorinchem gesloten 15 Juli 1744 met Fijke de Weerd, weduwe van Goosen van den Heuvel mede één kind, uit het derde eveneens te Gorinchem gesloten op 25 Augustus 1748 met Wijntje Vervoorn 7 kinderen:

1. Jan van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 12 Maart 1741, jong overleden.
2. Johannes van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 9 September 1746, jong overleden.
3. Jan van Appeltere, volgt onder V.
4. Leybe of Elisabeth van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 13 Mei 1753.
5. Cornelis van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 10 October 1755, jong overleden.
6. Willemijn van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 21 Juli 1758.
7. Cornelis van Appeltere, gedoopt te Gorinchem, 15 Februari 1761.
8. Gijsbertje van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 7 April 1762, overleden te 's Hage 28 April 1831, gehuwd met Jacobus den Dekker, gedoopt te Gorichem 26 April 1765, overleden te 's Hage 15 Febr. 1832, zoon van Jacob en Jacomina Vonck van Lynden. Uit dit huwelijk sproot Jacomina den Dekker, gehuwd met Frans Hendrik Dingemans, ouders van Sara Margaretha Dingemans, echtgenoote van Adriaan Johan van de Kasteele.
9. Johanna van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 10 Mei 1765.

V. Jan van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 17 October 1749, huwde tweemalen, de eerste maal te Gorinchem 11 December 1786 met Cornelia Bruynis, aldaar overleden 19 September 1790; de tweede maal in Augustus 1791 met Maria Kapteyn, weduwe van Jacob Hooghart, geboren in 1757 en overleden te Lexmond 23 October 1827.

Uit het eerste huwelijk 1, uit het tweede 3 kinderen:

1. Joost van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 25 April 1788.
2. Cornelia Maria Catharina van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 19 September 1790 en aldaar begraven 8 September 1793.
3. Josina Cornelia van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 1 Januari 1793, aldaar overleden 9 Juni 1856.
4. Aryana van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 28 September 1794 en aldaar overleden 7 Maart 1867.
5. Een zoon geboren te Gorinchem 19 Juli 1801, sterft aldaar 2 Augustus 1801.

IV bis. Goosen van Appeltere, werd gedoopt te Gorinchem 17 April 1739, huwde aldaar 21 Mei 1769 Maaike Verschueren en liet daarbij 6 kinderen na:

1. Johanna van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 22 December 1771.
2. Andries van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 5 Januari 1774, begraven te Gorinchem 20 Januari 1807.
3. Geertruy van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 24 April 1776.
4. Jan van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 19 Juli 1778, aldaar overleden ongehuwd 31 December 1838.
5. Lambertus van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 7 Januari 1781.
6. Anna van Appeltere, gedoopt te Gorinchem 25 Augustus 1784.

IJmuiden, November 1884. CHR. J. POLVLIET,
Kapitein-Ingenieur.

GESLACHT BEVERS.

Volgens familiepapieren en registers van den burgerlijken stand te Hulst.

Het zeeuwsche geslacht Bevers voerde tot wapen: in zilver twee zwarte bevers naar elkander gewend, op de achterste pooten staande op een groen terras.

I. Mathias Bevers, overleed te Aken in Dec. 1632, was gehuwd met Maria Ovaer, die te Middelburg den 10 Mei 1656 overleed.

Uit hun huwelijk werd te Middelburg geboren:

II. Benjamin Bevers, den 2 October 1631. Hij vestigde zich den 15 Januari 1649 te Hulst en overleed aldaar den 23, begraven den 26 Sept. 1679 in den ouderdom van 47 jaren 11 maanden en 23 dagen. Hij werd in zijne nieuwe woonplaats den 25 October 1649 vaandrig, 29 Juni 1656 schepen van Hulst en van de vrije baronie van St. Jans Steen; 6 Juli 1656 diaken; 12 October 1657 luitenant der burgerij; 14 Juli 1660 schepen van Hulsterambacht; 19 Juni 1663 nogmaals schepen van Hulst en eindelijk 10 Juli 1668 burgemeester van Hulsterambacht.

Hij huwde te Filippine den 16 Januari 1657 met Françoise van den Borre (Born), geboren te Terneuzen den 25 Juli 1627 en overleden te Hulst den 22, begraven den 27 November 1675.

Zij was weduwe van Lodewijk le Febvre (1).

Hun huwelijk werd te Hulst met de acht volgende kinderen verrijkt.

1. Maria Bevers, geb. 14, gedoopt 19 Oct. 1657. Denkelijk werd zij te Hulst begraven 12 Aug. 1666.
2. Mauritius (Maurits) Bevers, geboren 10, ged. 12, Maart 1659, getuigen Margaretha van den Born en predikant Maurits Leeman, werd begraven in zijne geboortestad 11 Oct. 1671.
3. Abigaïl Bevers, geboren 17 Juli, gedoopt 18 Juli (sic) 1661, getuige Margaretha van Born; zij overleed te Tholen en werd aldaar begraven 24 Mei 1691. Te Hulst huwde zij 20 Maart, ondertrouwd 2 Febr. 1680 met Jacob Wouters, vrijheer der baronie van St. Jans Steen, oud-burgemeester, raad permanent van Tholen, ordinair-gedeputeerde ter generale rekenkamer van Zeeland, schepen en ontvanger van Hulst.
4. Matthias Bevers, tweelingbroeder van den voorgaanden, overleed te Hulst 19, begraven aldaar 4 Juli (sic) 1661.
5. Françoise Bevers, geboren 24, gedoopt 25 Febr. 1663, getuige Cornelia Verlucht, vrouw van den predikant J. Ingelsen. Zij overleed te Hulst 15 werd begraven 18 April 1666, in het gekochte graf onder den toren.
6. Benjamin Bevers, geboren 15, gedoopt 16 Aug. 1665, overleed te Hulst 19, begraven 22 Oct. 1669 in 't zelfde graf.
7. Adriaan Bevers, geboren 4, gedoopt 7 Oct. 1667, getuigen Susanna en Sophia Lesseburn, begraven te Hulst 22 October 1671.
8. Mathias Bevers, die volgt III.

III. Mathias Bevers, geboren te Hulst 26, gedoopt 26 Juli 1669, gepromoveerd te Orlians (Orleans) 24 Juli 1688; hij werd 29 mei 1689 schepen, 16 Mei 1693 pensionaris-honorair van Tholen, doch vertrok weder den 20 April 1694 naar zijne geboorteplaats, blijvende echter steeds pensionaris van Tholen; 12 Aug. 1694 verkozen tot schepen van Hulsterambacht, 6 Aug. 1696 tot schepen van Hulst, overleed hij aldaar als stadhouder den 22, begraven den 30 April 1704.

Hij huwde te Rijswijk 1 mei 1691 met Anna Cornelia van Vrijbergen, geboren te Filippine 20 Juli 1669; zij werd te Hulst den 17 Mei 1697 buitenmoeder van het weeshuis en overleed aldaar 13, begraven 18 Oct. 1701, dochter van Mr. Lieven, kapitein der infanterie, toen te Filippine in garnizoen en van Jacoba Schotte (1).

Zij verwekten uit hun huwelijk zes kinderen:

1. Benjamin Bevers, geboren te Tholen? 24 Dec. 1692, werd luitenant bij het voetvolk en overleed 16 April 1724, begraven te Veere.
2. Jacoba Bevers, geboren te Tholen? 17 Nov. 1693, gehuwd te Oud-Vosmeer met Mr. Samuel van Dorselaar, schepen en raad der stad Tholen, waar hij 22 Mei 1742 overleden is. Zijne weduwe vestigt zich te Delft en overlijdt aldaar den 24 Febr. 1745.
3. Françoise Cornelia Bevers, geboren te Hulst 19, getuige Anna van Gogh, vrouw van Bousschot, gedoopt aldaar 23 Maart 1696, overleed aldaar 7, en in 't familiegraf begraven 9 Sept. 1699.
4. Lieven Bevers, die volgt IV.
5. Jacob Bevers, geboren te Hulst 21, gedoopt aldaar 23 Sept. 1699, aldaar overleden 25 en werd er 26 Nov. 1699 in 't familiegraf bijgezet.
6. Anna Cornelia Bevers, geboren. te Hulst 11,

(1) Lodewijk le Febvre of Lefebvre was ontvanger der stedemiddelen te Filippine. Hij had bij zijne vrouw twee kinderen; in het begraafregister van Hulst staat: «3 Januari 1664 begraven Adriaan, soon van juffer Bevers en 28 Nov. 1667 voordochter van Mevrouw Bevers. — Of hij in betrekking staat en hoe tot den predikant van Filippine Lefebre weet ik niet; op zijn grafsteen in den tuin der hervormde kerk dier gemeente, staat dit opschrift: «Hier onder rust Ds. J. Lefebvre, die de gemeente Jesu Christi tot Philippine XXI jaren getrouwelick heeft bedient, leefde L jaren, stierf XIX Maert MDCLXVII — gedenck uwen voorganger — Pys mors nova vita».

Hij was gehuwd met Johanna de Neef of de Neve, volgens haar grafsteen in de nieuwe kerk te Middelburg: «Hier lecht begraven Johanna de Neve, weduwe van zaliger meester Johannes Lefebvre, in zijn leven bedienaar des goddelijken woord tot Philippine; is overleden den 21 October 1671» (Zelandia illustrata I, bl. 272).

(1) De voogd der kinderen, Lieven Ferdinand de Beaufort (oom van moederszijde), gaat met de kinderen te Sluis wonen.

gedoopt aldaar 12 Dec. 1700, getuige Anna van Gogh vrouw van Philibert van Boesschot, den 31 Aug. 1701 overleden zijnde, werd zij den 3 September in 't familiegraf bijgezet.

IV. Mr. Lieven Bevers, geboren te Hulst 11, aldaar gedoopt 14 Maart 1698. Hij promoveerde 29 Juni 1719 te Franeker, en vestigde zich als advocaat te Tholen, tot hij den 31 Jan. 1720 benoemd werd tot opvolger van Willem Winkelman, als raadsheer in 't hof van Vlaanderen, zitting houdende te Middelburg. Hij stierf te Middelburg 7 Nov. 1731, ten gevolge van een' ongelukkigen val bij het springen uit zijn koets, wier paarden op hol waren, en werd aldaar begraven in de Oostkerk in het graf 81—82.

Hij was 25 Sept. 1724 te Middelburg in de Waalsche kerk in het huwelijk getreden met Susanna Barbera Trezel of Tresel, aldaar geboren 10 Maart 1706, er gestorven 7 April 1749, dochter van Galenus Trezel, geboren 1697, overleden 1747, med. doctor, schepen, raad van Middelburg en van zijne eerste vrouw Susanna Maria de Kuyser, Simonsdr. ex Susanna van Essen (1).

Bevers.	Vrijbergen.	Tresel.	de Kuyser.
Born.	Scotte.	du Pierre.	van Essen.

Susanna Barbera Trezel hertrouwt te Middelburg 28 Dec. 1734 met Isaac Peny, kiesheer van Middelburg, bewindhebber der West. Ind. Comp., weduwnaar, overleden aldaar 18 Jan. 1742. Uit dit 2e huwelijk zijn geene kinderen, doch Isaac Peny had één zoon uit zijn eerste huwelijk:

Mr. Pieter Boudewijn Peny, geboren te Middelburg 7 Dec. 1721, aldaar overleden 22 Dec. 1760; hij werd 2 Aug. 1747 kiesheer van Middelburg, 24 Mei 1754 bailluw van de wateren van Zeeland en huwde in zijne geboortestad den 19 Sept. 1747 Cecilia Maria Steengracht, geboren te Middelburg 3 Mei 1729, oudste dochter van Mr. Nicolaas, gecommitteerde raad van Veere en van Anna Maria Spiering (2).

Uit het huwelijk van Lieven Bevers en Susanna Barbera Trezel werden te Middelburg 5 kinderen geboren:

1. Galenus Bevers, die volgt V.
2. Anna Catharina Bevers, geboren 22 Juli 1726, getuige Samuel van Doreslaar; zij overleed 15 Sept. 1726 en werd begraven in de Oostkerk.
3. Lieven Ferdinand Bevers, geboren 17, gedoopt 19 Febr. 1728, getuigen Barbera van Essen (nicht der moeder) en Lieven Ferdinand de Beaufort (oom des vaders); hij overleed 29 Jan. 1734.
4. Mathias Bevers, geboren 22, gedoopt 24 Mei 1729, getuige Anna Bourse (tante der moeder); hij overleed 19 Juni 1729.
5 Samuel Bevers, geboren 21 September 1730, overleden 28 Mei 1732.

V. Galenus Bevers, door de regeerende consistorie der Waalsche gemeente van Middelburg d.d. 4 Oct. 1742 gemachtigd om te heeten en zich voortaan te noemen en schrijven: *Mr. Galenus Trezel Bevers* 1), werd geboren te Middelburg 19 Maart 1725 en aangenomen tot lid der Waalsche gemeente zijner geboortestad 7 Aug. 1743; hij promoveerde 16 Dec. 1745 en vestigde zich als advokaat te Middelburg, waar hij in Aug. 1746 benoemd werd tot commissaris der desolate boedels. Den 21 Mei 1749 werd hij schepen van Middelburg; 7 Aug. 1751 commissaris van de kroonbeurs (koornbeurs); in plaats van Mr. Jan Cornelis Lampsins, werd hij admiraliteitsheer te Amsterdam; 3 Febr. 1753 voorzittend burgemeester van Middelburg, 18 Febr. 1763 gecommitteerde raad en raad ter admiraliteit aldaar, waar hij den 17 Juli 1770 overleed. In zijne vaderstad was hij tweemalen gehuwd, voor de 1e maal den 25 Oct. 1746 met Pieternella Maria Radermacher, geboren te Middelburg 15 Oct. 1725, aldaar aan de kinderziekte overleden 23 Mei 1760, dochter van Samuel, Heer van Nieuwerkerk, schepen, raad, burgemeester van Middelburg, bewindhebber der O. Ind. Comp., (overleed 29 Oct. 1761) en van zijn tweede vrouw Cornelia Boddaert (overleden 1 Mei 1757 2). Voor de 2e maal huwde hij 18 April 1763 met Cecilia Maria Steengracht, geboren te Middelburg 3 Mei 1729, overleden 30 Oct. 1779, dochter van Nicolaas en van Anna Maria Spiering, weduwe van Mr. Pieter Boudewijn Peny, reeds boven vermeld. Van Mr. Galenus Trezel Bevers staat in de familiepapieren aangeteekend: „Aug. 1754, heb ik de „familiezark van Bevers, leggende op graf 39 in de „Wandelkerk (nu door de Roomsch Katholieken in ge-

(1) Susanna Maria de Kuyser 26 Febr. 1722 overleden zijnde, hertrouwde Dr. Galenus met Catharina Elisabeth Christiaansen, gestorven 28 Dec. 1735, weduwe van Boudewijn Mattheusen.

(2) Cecilia Maria Steengracht had nog 2 broeders en 1 zuster.

A. Mr. Johan Steengracht, geb. 30 April 1727, raad, advocaat-fiscaal bij het collegie ter admiraliteit van Zeeland, kiesheer van Middelburg gehuwd met Jacoba Magdalena Ockerse, vrouw van Oosterland, geboren 8 April 1731.

B. Mr. Adriaan Steengracht, geboren 16 Febr. 1731, secretaris der Ed. Mog. Staten van Zeeland, raadpensionaris, gehuwd met Jacoba Wilhelmina van Gelre, geb. 9 Juli 1733.

C. Magdalena Adriana Steengracht, geboren 15 Juni 1732, gehuwd met Mr. Cornelis Kien van Citters, geboren 3 Maart 1732, schepen, raad van Middelburg, bewindhebber der O. I. Compagnie.

(1) Hij voerde zijn wapen gevierendeeld met dat van Trezel, dat ook gevierendeeld is: 1 en 4 in groen drie gouden rotsen, 2 en 3 in goud drie zwarte ossenkoppen met hals.

(2) De eerste vrouw van Samuel Radermacher was Maria Elizabeth de la Rue, overleden te Middelburg 31 Maart 1730, kleindochter van den Zeeuwschen schrijver mr. Pieter de la Rue en van Maria van de Claver.

Samuel Radermacher bepaalt bij zijn testament dat zijne fraaie en rijke verzameling als: «Vrugten van zijn' langdurigen arbeyt, altoos aen de outste van zijne nagelatene familie moet overgaen, sonder gesepareert of verdeelt te worden of afschriften aen vreemde gegeven, maer alleen ten nutte van zijne kinderen, zoo eygen als aengehuyde zijn.» Vraag: waar is die nagelaten verzameling?

„bruik), alsmede twee wapens en acht kwartieren „van mijne voorouderen vernieuwt, alzoo de zark en „de wapens door de Franschen in de belegering van „Hulst 1747 waren beschadigt en vernielt." Zijne kwartieren zijn (1):

Trezel.	Bevers.
Hovaers.	Decker.
van den Born.	de Pierre.
van Schagen.	Nicolaus.
van Vrijbergen.	de Kuyser.
de Huybert.	Godin.
Schotte.	van Essen.
Schotte.	Hanicq.

Uit zijn eerste huwelijk alleen had hij drie kinderen:

1. Susanna Maria Trezel Bevers, geboren te Middelburg 2 Aug. 1747, overleden aldaar 23 Jan. 1781, gehuwd den 29 Oct. 1765 met Mr. Johan Pieter van den Brande, baronnet, Heer van Gapinge, Kouwerve en Krabbendijke, geboren te Middelburg 21 Juni 1734, schepen, raad van Middelburg, bewindhebber der W. Ind. Comp., overleden te Middelburg 2 April 1793. Uit dit huwelijk de volgende kinderen:

   A. Maria Petronella van den Brande, geboren te Middelburg 3 Sept. 1766, getuige Maria van Reygersberg, weduwe van den Brande (grootmoeder); zij overleed 27 Sept. 1825, gehuwd 28 Juli 1794 met Mr. Marinus Emanuel Cornelis Versluys, gedoopt te Hulst 13 Febr. 1752, zoon van Cornelis Jacobus Versluys en van Maria Jacoba Naasthoven (2).

   B. Jacoba Johanna van den Brande, geboren 13 Dec. 1767, getuigen Johan Adriaan van de Perre, schepen, raad van Middelburg, aangehuwde oom en Jacoba van den Brande, tante.

   C. Christina Lievina van den Brande, geboren 10 Dec. 1768, stierf 30 Nov. 1770.

   D. Susanna van den Brande, geboren 1 Dec. 1769, getuigen Mr. Daniel Radermacher, bewindhebber der O. Ind. Comp., oud-oom.

2. Samuel Trezel Bevers, geboren 9 Mei 1749, overleed 7 Februari 1751.
3. Levina Pieternella Trezel Bevers, geboren 22 April 1753, getuige Anna Boursse, weduwe de Freyn, over-oudtante. Zij huwde met David Verwout Noiret.

's-Gravenhage. FRED. CALAND.

---

(1) De grafsteen nog liggende in de wandelkerk te Hulst onder den toren, draagt dit opschrift:

«Hier ligt begraven Benjamin Bevers, overl. 23 Sept. 1679 oudt 48 jaer, in leven burg. en schepen van Hulst en Hulsterambacht en desselfs huysvrouw Francisca van den Born, overl. 22 Nov. 1675 oudt 48 jaer: midtsgaders de Hr. en Mr. Mathias Bevers, overleden 22 April 1704 oudt 35 jaer, in leven burg. en schepen laetstelijck schout der Stadt van Hulst en Hulsterambacht en dessels huysvrouw Anna Cornelia van Vrijberghe, overl. 13 Oct. 1701, oudt 32 jaer.

Deze zark is vernieuwt in 1754 door den Heer en Mr. Galenus Trezel Bevers, jegenswoordig schepen en raad der Stadt Middelburg, enz. enz. kleinzoon van bovengenoemden». De kwartieren zijn:

Bevers.	van Vrijberghe.
Born (eene valk).	Schotte.
Hovaers.	de Huybert.
van Schagen.	Schotte gevier. met Borsselen v. d. Hooge.

(2) Cornelis Jacobus Versluys j. m. van Middelburg, schepen van Hulst, ontvanger van Hulster-ambacht, huwde te Hulst 23 Dec. 1746 met Maria Jacoba Naasthoven, ged. te Hulst 12 Mei 1726, dochter van Cornelis en van Elizabeth van Mekeren, die 23 Mei 1618 te Hulst gehuwd waren. Behalve Marinus Emanuel Cornelis bovengenoemd won C. J. Versluys bij M. J. Naasthoven te Hulst nog: Cornelis Versluys, ged. 10 Nov. 1748, Cornelia Jacoba Versluys, ged. 17 Jan. 1751, die de vrouw werd van E. W. T. Paris (Nav. XXXII, bl. 581), Theodora Jacoba Cornelia Versluys, ged. 2 Febr. 1755, die de vrouw werd van Mr. E. C. J. Paris (Nav. l. c.) en Willem Cornelis Versluys, ged. 23 Febr. 1757.

(2) De onderstaande aanvullingen betreffende de familie van den Brande zijn getrokken uit de M. S. genealogie dier familie, berustende in het Genealogisch-heraldisch archief van den hoofdopsteller.

Uit het huwelijk van Mr. Johan Pieter van den Brande en Susanna Maria Trezel Bevers werden tien kinderen geboren. Bij de hier reeds genoemde kunnen wij aanvullen:

Bij A. Dat Jhr. Mr. Marinus Emanuel Cornelis Versluys, te Middelburg overleed 29 Juli 1825.

» B. Dat Jacoba Johanna van den Brande te Delft stierf 24 Mei 1786.

» C. Dat Christina Levina van den Brande 30 November 1770 stierf.

» D. Dat Susanna van den Brande 20 Februari 1777 stierf.

E. Louisa Christina van den Brande, geboren 18 Februari 1771, sterft 1 December 1771.

F. Johanna Maria van den Brande, geboren te Middelburg 9 Mei 1773, sterft aldaar 11 April 1829, gehuwd te Middelburg 6 Mei 1794 met Jhr. Mr. Jacob Hendrik Schorer, geb. te Middelburg 3 Februari 1760, st. aldaar 19 Januari 1822, zoon van Mr. Johan Guilielmus en van Anna Henriëtta barones de Perponcher Maisonneuve.

G. Johan Pieter van den Brande, sterft jong.

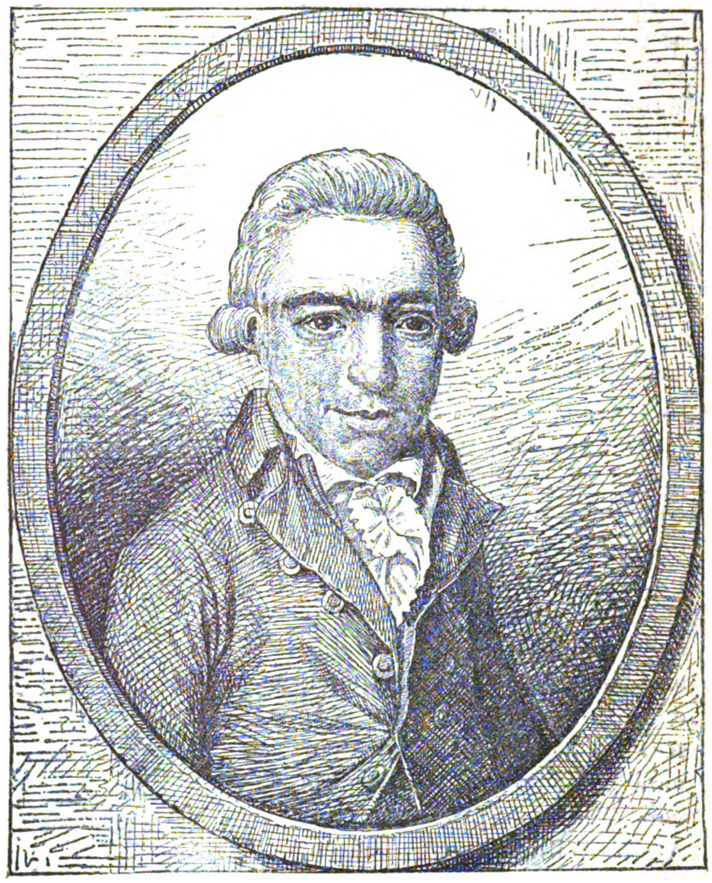
H. Petronella Adriana van den Brande, geboren 11 Januari 1777, sterft te Middelburg 20 Mei 1794.

I. Wilhelmina Carolina van den Brande, geboren 14 Maart 1779, huwde 11 Januari 1799 met Adriaan Caspar Cornelis Slicher, geb. te Gouda 24 April 1775, zoon van Mr. Jan Jacob, en van Jvr. Guillemette Louisa Quarles.

J. Johan Pieter van den Brande, sterft jong.

JAN NIEUWENHUYZEN.

Dr. MARTINUS NIEUWENHUYZEN.

JAN NIEUWENHUYZEN,

Stichter van de Maatschappij: Tot Nut van 't Algemeen (1).

Het zal voorzeker niet ongepast zijn, bij gelegenheid dat door geheel Nederland herdacht wordt 2) hoe de bovengenoemde Maatschappij honderd jaar geleden gesticht werd, den man meer in het bizonder te herdenken die als stichter is opgetreden. Voor het meerendeel zijn wij deze mededeelingen verschuldigd aan den heer C. J. Gonnet, adjunct-archivaris te Haarlem, dien wij hiervoor onzen welgemeenden dank betuigen.

De stichter der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, is geboren te Haarlem den 1 September 1724 en begaf zich reeds vroeg tot het boekdrukken, want in het naamregister van het boekdrukkers-gild op het archief der stad Haarlem (Kast V. 479) staat vermeld:

Leerlingen die ingeteekent zijn:

nr. 236 Jan Nieuwenhuyzen pr. January 1735 bij Jan Bosch. Deze was een bekend Haarlemsch boekdrukker en uitgever; bij hem zagen o. a. het licht: Pieter Langendijk, *Gedichten* 1760. 4 deelen; en hij gaf uit, te samen met Isaac en Johannes Enschedé, in 1751 de *Handvesten en Privilegiën der stad Haarlem*, en in 1755 de *Keuren en ordonnantien der stad Haarlem*.

In 1743 waren de leerjaren van Nieuwenhuyzen ten einde en in Mei van dat jaar werd hij als gildebroeder toegelaten, want men leest in het naamregister (Kast V. 479) nr. 87, 1743 in May, word Gildebroeder Jan Nieuwenhuysen, dezelve heeft zijn Proef gedaan met het zetten van onze Gildekeur zijnde 1½ Blad in quarto, met Mediaan en Dessendiaan Letter; Welke Proef door Deken en Vinders goedgekeurt is, en het Gildegeld door hem voldaan, alsmede met eene Avondmaaltijd met onze Vrouwtjes bij hem onthaalt zijnde, hebben wij

(1) Van het tegenwoordig hoofdbestuur der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen kregen wij de vergunning de portretten van den stichter en diens zoon over te nemen uit den *Volksalmanak* van 1885, alsook het geboortehuis der Maatschappij uit den *Volksalmanak* van 1884.

De zoo gunstig bekende Heer P. W. van de Weyer te Utrecht, in wiens ateliers nog onlangs de prachtige reproductien werden vervaardigd van een groot aantal platen door Albert Durer, waarover door het geheel kustminnend Europa met uitbundigen lof geschreven werd (vergelijk *Jugements de la presse*, *sur la Grande Passion*, etc., op aanvraag bij genoemden Heer gratis verkrijgbaar), had de goedheid ons dit drietal clichés; ten gebruike af te staan. Hij ontvange hiervoor openlijk onzen dank, evenals het genoemd hoofdbestuur.

(2) Zoover ons bekend is bezat deze familie Nieuwenhuyzen geen wapen. Eene bijzonderheid bij den herdenkdag, die zich dezer dagen in een onzer kleinere steden heeft voorgedaan, moeten wij aan de vergetelheid ontrukken. Aldaar had men nl. een wapen voor hem samengesteld, aldus: om aan te toonen dat hij te Haarlem geboren was, het wapen dier stad op een wieg staande, en om de plaats aan te duiden waar hij gestorven was, het wapen van Monnikendam geflankeerd met twee uitdoovende fakkels, die op een afstand gezien veel op bezems geleken (waarlijk een nieuw soort van heraldiek).

dezelve alle voorspoed toegewenst (Daar staat achter geschreven met de hand van Johannes Enschedé (1758—1780).

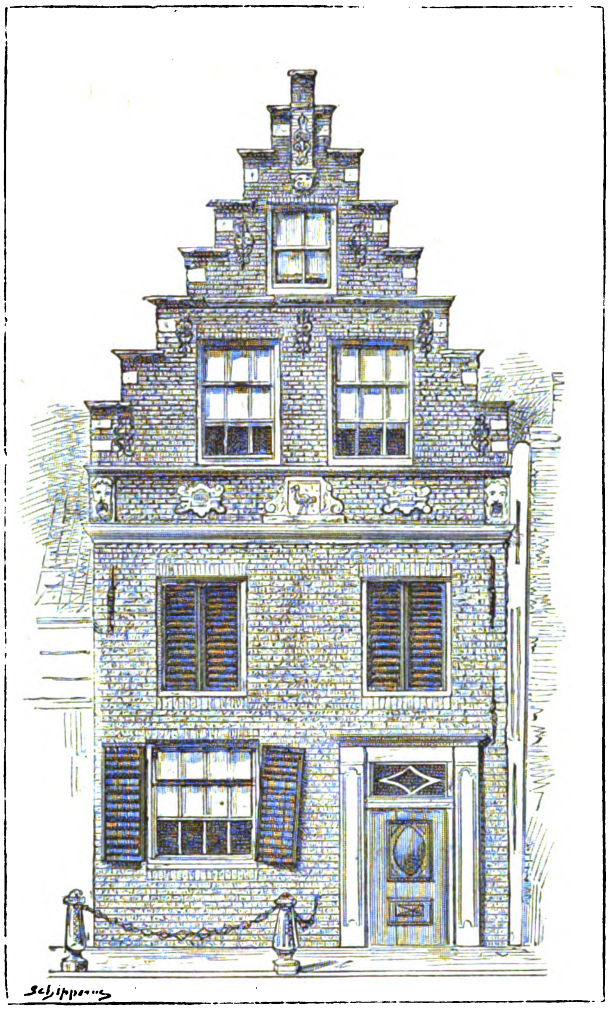
N.B. Jan Nieuwenhuyzen is van hier in 1758 als menoniet Leeraar naar Middelharnis beroepen en vertrokken, en heeft zijn Boekwinkel en Boekdrukkerij alhier publyk laaten verkoopen en is dus van een Boekverkooper een Dienaar des Woords geworden.

Nieuwenhuyzen vestigde zich op het Verwulft noordzijde, in een huis, eerst waarschijnlijk door of voor hem gehuurd, maar na weinige jaren door zijn vader gekocht, want in de Registers der transporten op het Stedelijk archief (Kast G. 65) leest men, dat op den 8 November 1747 Arent van Dalen als executeur van het testament van Neeltje van Damme, Weduwe van Arent Willemsz van Dulken, verkoopt aan Maarten Nieuwenhuyzen het huis op het Verwulft voor *f* 1150. Dit perceel is nooit het eigendom geweest van Jan Nieuwenhuyzen, want toen zijn vader in 1767 woonde te West Zaandam bij zijne dochter Sanneke Nieuwenhuyzen, die met Daniël Hovens, leeraar bij de Doopsgezinden aldaar, getrouwd was, verkocht hij het huis den 8 December 1767 aan Pieter Limbeek voor *f* 2100 (Reg. der Transporten Kast G 73).

Weinig jaren, nadat Jan Nieuwenhuyzen als boekdrukker op het Verwulft gevestigd was, trouwde hij, en wel te Haarlem den 9 Mei 1751 met Geesje Wynalda, eene dochter van den leeraar bij de Doopsgezinden te Haarlem Age Wynalda.

Het is bekend, dat de gemoedsrichting van Nieuwenhuyzen hem leidde naar het leeraarsambt bij de Doopsgezinden, en daartoe zal zijn schoonvader Wynalda hebben medegewerkt. In 1758 was hij met zijne studiën voor het predikambt zoover gekomen, dat hij besloot zich los te maken van zijne tot dien tijd uitgeoefende zaken, en in de Haarlemsche Courant van 25 Maart 1758 n°. 12 de boekdrukkerij in dezer voege te koop aanbood:

„Jan Nieuwenhuyzen, Boekverkooper te Haarlem, zal eerstdaags verkoopen: Zijne zedert korte jaren nieuw aangelegde compleete Boek-drukkerye, met alle de daartoe behoorende Gereedschappen, en eene keurlijke verzameling van nieuwe Letteren, alsmede alle zijne gebondene en ongebondene Boeken, zullende de precise Dag nader door de couranten bekend gemaakt worden. Ymand genegen zijnde, deeze Boekdrukkerij en Boekwinkel uyt de hand te koopen, adressere zich bij gem. Nieuwenhuyzen."

HET GEBOORTEHUIS DER MAATSCHAPPIJ.

Met de aanbieding per advertentie slaagde hij niet, want men leest in de Haarlemsche Courant van 29 Juni 1758 N°.26.

„Op Dingsdag, den 11 Juli 1758 voormiddags ten 9 uuren, zal te Haerlem ten huize van Jan Nieuwenhuyzen op het Verwulft verkogt worden. Deszelfs compleete Boek-Drukkerij, bestaande in veele nieuwe of nog weinig gebruikte Letteren, een zeer schoone Drukpers &c. als ook het gereedschap tot de Boek-Binderij, en eenige ongebondene Boeken, alles in eene Proeve en Catalogus vermeld, welke te Haerlem te bekomen is, ter gemelde Drukkerije, en bij den Boekverkooper J. Bosch, t' Amsterdam bij Kannewet en Onder de Linden, en in de meeste steden bij de Boekverkoopers."

Uit het voorgaande kan met eenige zekerheid worden afgeleid, dat Nieuwenhuyzen in zijn manlijken leeftijd, te Haarlem voortdurend op het Verwulft heeft gewoond en nergens anders.

Maarten Nieuwenhuyzen, de vader van Jan Nieuwenhuyzen, was kruidenier en woonde aan de Zuidzijde van het Verwulft (nu E. J. Westerveld nr. 2).

In de naamlijst der Leden van het Comansgild (waaronder de kruideniers en vettewariers behoorden) vindt men ingeschreven: (Reg^r. Kast V. 567 bl. 21) Verwulft. Maarte Nieuwenhuyse 17$\frac{1}{6}$36 Winckel. En op bl. 240 Verwulft. Hilletje Nieuwenhuyzen 17$\frac{6}{7}$81 Kruideniers winkel. Maarten Nieuwenhuyzen koopt op 2 Mei 1733 van Abraham Grijspaart een huis aan de Zuidzijde van het Verwulft, voor *f* 2300.

Maarten Nieuwenhuyzen koopt op 13 Februari 1743 van Jan Kant, een huis aan de zuidzijde van het Verwulft, belend ten oosten den kooper, voor *f* 1025.

Maarten Nieuwenhuyzen verkoopt op 4 December 1767 aan Barend de Klerk, twee huizen naast elkander gelegen aan de zuidzijde van het Verwulft, belend ten westen het hoekhuis van de Gierstraat (met nog twee huisjes aan de Stadsvest, en een pakhuis) samen voor *f* 4000.

Genealogisch overzicht van de familie Nieuwenhuyzen.

Jan Maartens Nieuwenhuyzen, geb. 23 Oct. 1660, st. 1 Dec. 1712. Hij huwde 1° Grietje Jans, die 30 Dec. 1688 stierf, huwde 2° Femmetje Jans Rengers, geb. te Zwolle 25 Sept. 1665, st. 30 Sept. 1726. Uit dit huwelijk 9 kinderen, waarvan het 4de kind is:

Maarten Nieuwenhuyzen, geb. te Haarlem 28 Oct. 1696, st. te West-Zaandam 15 Juli 1769, hij huwde 1° te Haarlem 7 Mei 1719 met Grietje van Dalen, geb. te Haarlem 6 Sept. 1696, st. aldaar 7 Aug. 1735, dochter van Abraham van Dalen Arendzn. en van Sanneke Coesaart. Uit dit huwelijk zes kinderen, drie stierven jong. Hij huwde 2° 6 Mei 1736 met Anna van Wieren, geb. 23 Maart 1700, st. te Haarlem 27 Juli 1745, waarbij slechts een zoon doodgeboren 2 Juli 1740.

1e huw. 1°. Jan Nieuwenhuyzen, geb. te Haarlem 1 Sept. 1724, stichter der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, st. te Monnikendam 25 Febr. 1806. Hij huwde te Haarlem 9 Mei 1751 Geesje Wynalda, geb. te Dokkum 20 Juni 1732, st. 23 Mei 1787, dochter van Age Wynalda, doopsgezind predikant te Haarlem (geb. te Dokkum 17 Oct. 1712, st. te Haarlem 19 Oct. 1792).

2°. Abraham Nieuwenhuyzen, geb. te Haarlem 8 Febr. 1731, st. aldaar 27 Oct. 1761. Hij huwde te Haarlem 17 Mei 1750 Anna Anbeek, geb. te Haarlem 25 Mei 1724, dochter van Lourens Anbeek en van Lysbet Smit.

3°. Sanneke Nieuwenhuyzen, geb. te Haarlem 26 Oct. 1733, st. te Leiden 14 Aug. 1788. Zij huwde te Haarlem 5 Sept. 1756 met Daniel Hovens, geb. te Haarlem 10 Juni 1735, leeraar bij de doopsgezinden te Barsingerhorn en Kolhorn, Sneek, Monnikendam, West-Zaandam en Leiden en stierf te Rotterdam 4 Januari 1795.

1°. Age Nieuwenhuyzen, geb. 22 Sept. 1754, st. 12 Sept. 1761 en werd te Middelharnis begraven.

2°. Grietje Nieuwenhuyzen, geb. 23 Dec. 1756, st. te Velsen 22 Mei 1833. Zij huwde te Utrecht 22 April 1797 met Dirk Willem van Sittert, geb. te Zutphen 4 Jan. 1760, st. te Velsen den 18 Maart 1833.

3°. Dr. Martinus Nieuwenhuyzen, geb. te Middelharnis 9 Dec. 1759, studeerde eerst te Harderwijk, promoveerde te Franeker 9 Dec. 1784, vestigde zich als Med. doctor eerst te Monnikendam, daarna te Amsterdam en stierf te Haarlem 6 Maart 1793. Hij was aldaar gehuwd 24 Aug. 1789 met Anna Maria Herdingh, geb. te Haarlem 14 Oct. 1765, st. aldaar 3 Juli 1813, dochter van Vincent Herdingh en van Geertruida Doorloo. Twee kinderen.

1°. Elisabeth Nieuwenhuyzen, geb. te Haarlem, even als de volgende, 9 Juni 1751, st. 14 Juni 1751.
2°. Femmina Nieuwenhuyzen, geb. 9 Juli 1752.
3°. Jan Nieuwenhuyzen, geb. 4 Maart 1754, st. 20 Maart 1755.
4°. Martinus Nieuwenhuyzen, geb. 8 Juni 1756, st. 29 Aug. 1756.
5°. Martinus Nieuwenhuyzen, geb. 30 Mei 1757, st. 30 Juni 1757.
6°. Maria Nieuwenhuyzen geb. 15 Jan 1759, st. 12 Juni 1759.
7°. Martinus Nieuwenhuyzen geb. 9 Dec. 1760, st. 30 Juli 1761.

1°. Gezina Geertruida Nieuwenhuyzen, geb. te Amsterdam 13 Nov. 1790, st. te Haarlem 28 Mei 1861, was aldaar gehuwd 30 April 1817 met Jan Reinier Goteling Vinnis, geb. te Haarlem 12 Mei 1790, st. te Curaçao 15 Maart 1819, zoon van Jan Goteling en van Trijntje Vinnis.

2°. Jan Nieuwenhuyzen, geb. te Amsterdam 27 Juli 1792, was apotheker op de Bakenessergracht te Haarlem en st. aldaar ongehuwd 8 Mei 1859.

Anna Maria Goteling Vinnis, geb. te Haarlem 26 Jan. 1818, gehuwd aldaar 15 Mei 1844 met Arie Cornelis Kruseman, geb. te Haarlem 11 Oct. 1819, zoon van Hendrik Dirk Kruseman en van Maria Polman Mooy.

Dr. Jan Nieuwenhuyzen Kruseman, geb. te Haarlem 1 Mei 1847, directeur van de hoogere burgerschool te Gorinchem, gehuwd te Amsterdam 27 Maart 1873 met Catharina Maria van der Goot, geb. te Rotterdam 26 Aug. 1849, dochter van Pieter van der Goot en van Clasina Margaretha Grevingh. Uit dit huwelijk kinderen.

Necrologie van 1884.

Uit een biographisch oogpunt is het niet van belang ontbloot, de mannen te herdenken die ons land in 't afgeloopen jaar ontvallen zijn. Ons plan is voor dit jaar de lijst zoo breedvoerig mogelijk bij te houden. De gegevens die wij thans omtrent de beroemde personen mededeelen zijn voor het meerendeel ontleent aan de berichten, die in het Maandblad van de vereeniging „de Nederlandsche Leeuw" voorkomen. Indien iemand later plan heeft het Biographisch woordenboek van A. J. van der Aa verbeterd en vermeerderd uit te geven zal dan hier eenige bouwstoffen kunnen vinden.

Z. K. H. Willem Alexander Karel Hendrik Frederik Prins van Oranje, Kroonprins der Nederlanden, overleed Zaterdag 21 Juni jl. des namiddags om 2 uur, als de eenige mannelijke erfgenaam van het Doorluchtig stamhuis Oranje-Nassau.

De Prins was van een zwakke gezondheid en heeft ontegenzeggelijk veel geleden; het is daardoor dat, hoe gaarne Hij zulks ook gewild had, Hij geen deel heeft kunnen nemen aan het krachtige, werkdadige leven dat Hem tot taak gesteld was. Met belangstelling volgde Hij alles wat betrekking had op staatsbestuur, op kunsten en wetenschappen; door zijn lichaams- en zielenlijden was Hij echter verhinderd dit in het openbaar te doen, en zag zich tot Zijn paleis beperkt. Veel zorg werd door Zijne Koninklijke Hoogheid besteed aan het verzamelen van bijzonderheden nopens Zijn beroemd Huis; ook mag vooral merkwaardig worden genoemd, de verzameling aquarellen van verschillende meesters door Hem bijeen gebracht, als ook die van authografen van vele beroemde personen.

Op de alhier in 1880 gehouden Tentoonstelling van Voorwerpen, betrekking hebbende op het Vorstelijk Stamhuis Oranje-Nassau en op de Wapen-, Geslacht- en Zegelkunde, onder het hooge beschermschap van Z. M. den Koning, werden door Hem een groot aantal inzendingen gedaan, die in den catalogus zijn vermeld en later onder Zijne leiding zijn uitgegeven, onder den titel van *Verzameling miniatuur-portretten van Z. K. H. Prins Alexander der Nederlanden, Prins van Oranje, Portretten van vorsten uit het Huis van Oranje-Nassau. 's-Gravenhage,* 1880. Toen op 2 Augustus 1880 die Tentoonstelling werd geopend, was het Prins Alexander die haar een bezoek bracht en zich gedurende geruimen tijd in de zalen ophield en met belangstelling kennis nam van verschillende inzendingen. De opdracht van *Het Stam- en Wapenboek van aanzienlijke geslachten*, dat onder leiding van den hoofdopsteller te Groningen bij J. B. Wolters wordt uitgegeven, werd welwillend door Prins Alexander aanvaard. Meermalen zag men Hem optreden als het hoofd en de leider bij bemoeiingen in het algemeen belang. Hoogst aangenaam was het Hem met wetenschappelijke mannen om te gaan.

Zoowel voor onze dynastie als voor Nederland is Zijn overlijden een onherstelbaar verlies.

Het stoffelijk overschot van Z. K. H. is den 17 Juli te Delft in den vorstelijken grafkelder bijgezet.

4 Januari te 's-Gravenhage. Jacob van Lokhorst, geboren te IJsselstein 27 December 1794, oud-refendaris bij het departement van Buitenlandsche Zaken, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, officier der Leopoldsorde van België, zoon van Huybert en van Meyntje Andringa, gehuwd 1° te 's-Gravenhage 19 September 1827 met Helena Wilhelmina Johanna Byvanck, geboren te 's-Gravenhage 20 Januari 1804, stierf aldaar 14 December 1837, dochter van Hendrik Cato en van Gerarda Maria Gouzy; gehuwd 2° te Geertruidenberg 7 Juli 1843 met Adriana Helena de Bruyn, geboren te Geertruidenberg 30 Januari 1819.

10 Januari te 's-Gravenhage. Karel Cornelis Bunnik, geboren te Delft 25 October 1830, gepensionneerd kapitein ter zee, zoon van Hendrik en van Catharina Bergsma.

17 Januari te 's-Gravenhage. Jhr. Guillaume Jean Gérard Klerck, geboren te Luik 13 Februari 1825, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, enz, kapitein der genie, vervolgens adviseur voor den aanleg van Staatsspoorwegen, oud-minister van Oorlog, en van Waterstaat, Handel en Nijverheid, zoon van Jhr. Reinold Anthonie en van Isabella Jacoba van Citters, trouwt 1° te Arnhem 19 October 1848 met Jonkvr. Cornelia Maria des Tombe, 2° te 's-Gravenhage 23 Augustus 1883 met Jonkvr. Cécile Henriette des Tombe, geboren te Tilburg 13 November 1844.

17 Januari te Leiden. Dr. Hermann Schlegel, hoogleeraar-directeur van het rijks museum van natuurlijke historie aldaar, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, lid der Koninklijke academiën te Amsterdam en te Berlijn, gehuwd met A. C. P. Pfeiffer.

24 Januari te 's-Gravenhage. Mr. Karel Adriaan Meeussen, geboren te Bergen op Zoom 9 Juni 1815, oud lid van den Raad van State, commandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw, zoon van Johannes Hendrikus en van Anna Spek.

28 Januari te Rotterdam. Hendrik Willem Adriaan van Oordt, geboren te Rotterdam 27 Augustus 1808, oud lid van den raad aldaar en oud commissaris der Nederl. Handel Maatschappij, zoon van Willem Hendrik van Oordt en van Henriette Françoise Chabot, weduwnaar van Maria Jeannette Blom, nader gehuwd met Ida Wijnkes.

3 Februari te Amsterdam. Daniël de Clercq, geboren te 's-Gravenhage 1 Maart 1825, secretaris der Nederlandsche Handelmaatschappij 1858—1877, zoon van Willem en van Carolina Charlotta Boissevain.

8 Februari te Amsterdam. Mr. Adrianus Daniel de

Vries, geboren te Amsterdam 15 Maart 1851, onderdirecteur van 's Rijks prentenkabinet, zoon van Mr. Abraham en van Antonia Joosting.

14 Februari te 's-Gravenhage. Jhr. Johannes Mock, geboren te Warendorff (Rijn Pruissen) 17 Februari 1801, ridder der Militaire Willemsorde, en van die van den Nederlandschen Leeuw, oud-kapitein bij den generalen staf, lid der provinciale staten van Zuid-Holland en van den gemeenteraad te 's-Gravenhage, vaandeldrager van het korps Koninklijke 's-Gravenhaagsche scherpschutters gehuwd 1° te 's-Gravenhage 5 November 1828 met Cornelia Carolina van der Kemp, geboren aldaar 3 Juli 1811, sterft aldaar 16 September 1851, dochter van Mr. Johannes Cornelis en van Carolina Adriana de Lille en 2° met Jonkvr. Wilhelmina Georgina van Spengler, geboren te Zwolle 25 October 1827.

1 Maart te 's-Gravenhage. Jean François graaf Du Monceau, geboren te Brussel 1 Maart 1790, luitenant-generaal, adjudant en chef van het militaire Huis des Konings, Grootkruis der orden van den Nederlandschen Leeuw en van den Gouden Leeuw van Nassau, ridder 3e klasse der Militaire Willemsorde, enz., zoon van graaf Jean Baptiste en van zijn eerste vrouw Anne Marie Apoline Colinet, gehuwd te Brussel 13 Januari 1819 met Thérèse Anne d'Aubremé, geboren aldaar 5 (of 6) Mei 1797, sterft te 's-Gravenhage 29 Juni 1861.

7 Maart te Maastricht. Mr. A. Gordon, oud 73 jaar, president der arrondissements-rechtbank aldaar, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en commandeur van die der Eikenkroon.

29 Maart te Amsterdam. Mr. Jasper Andreas Adriaan Leemans, officier der orde van de Eikenkroon, oud-advocaat-generaal bij het Hooggerechtshof in Nederlandsch-Indië, oud lid der Tweede Kamer der Staten-Generaal, gehuwd met Adriana Maria Bik.

2 April te Delft. Ernst Steuerwald, geb. 13 Mei 1835, hoofd-ingenieur van den waterstaat, hoogleeraar aan de Polytechnische school, gehuwd met A. A. Langguth, geboren 31 October 1843.

3 April te Arnhem. Jhr. Mr. Carel Jan Christiaan Hendrik van Nispen tot Zevenaer, geboren te Zevenaar 23 Augustus 1824; commandeur der orde van den H. Gregorius de Groote, lid van de 2e Kamer der Staten-Generaal, raadsheer in het gerechtshof te Arnhem, toegelaten in de Ridderschap van Gelderland, zoon van Jhr. Joannes Antonius Christianus Arnoldus en van Isabella Elisabetha Josepha Hoevel, gehuwd 1° te 's-Gravenhage 6 Augustus 1851 met Jonkvr. Paulina Petronella Johanna Diert, geboren aldaar 3 October 1827, stierf te Arnhem 19 November 1852, dochter van Jhr. Mr. Jacob Petrus Yvo en van Clara Elisabeth Helmich en 2° met Jonkvr. Cornelia Maria Eugenia Petronella Michiels van Kessenich, geboren te Brussel 3 Mei 1827.

12 April te 's-Gravenhage. Hermanus Johannes Wilhelmus Visser, geboren te Middelburg 3 Februari 1803, ridder der orden van den Nederlandschen Leeuw en van de Eikenkroon, oud-referendaris bij het departement van Financiën, zoon van Mr. Coenraad en van Clara Liens, gehuwd 1° 7 Augustus 1831 met Justina Christina Tengbergen, geboren 3 April 1800, stierf 14 Januari 1840 en 2° in 1842 met Gertrude Cornelia Albertine Cazaux, geboren 4 November 1806.

18 April te 's-Gravenhage. Mr. Daniel Veegens, geboren te Haarlem 21 Mei 1800, oud griffier van de 2e Kamer der Staten-Generaal, zoon van Dirk en van Johanna Wilhelmina Vijgh, weduwnaar van Anna Maria van Baalen, geboren 30 Januari 1807, stierf te 's-Gravenhage 18 December 1876.

22 April te Amsterdam. Mr. Jacobus de Neufville, geboren 19 Juli 1817, secretaris van Amsterdam, zoon van Abraham en van Margaretha Cornelia Clara van de Poll, gehuwd met Maria Matthes, geboren 6 Juli 1817, dochter van Jan George en van Cornelia Clasina Schröder.

28 April te Oosterbeek. Mr. Jan Karel de Wit, geboren te Utrecht 20 Januari 1819, litt. hum. doctor, commandeur der Dannebrogsorde van Denemarken en der 2e klasse met diamanten der orde van St. Anna van Rusland, oud resident van Timor, oud consul-generaal der Nederlanden in Japan, zoon van Hendrik en van Catharina Hofle; trouwt 1° met Wilhelmina Maria Chevalier, 2° te Batavia 17 Februari 1864 met Anna Maria Johanna de la Couture, geboren te Neerbosch bij Nijmegen 11 April 1837, dochter van Jean Bernard en van Anna Augusta Henriette Spengler.

1 Mei te Arnhem. Johannes Egbertus Slingervoet Ramondt, geb. te Heteren 22 Juli 1842, oud-burgemeester van Blokzijl, een niet onverdienstelijk letterkundige, gehuwd 1° te Deventer 8 Januari 1866 met Christine van Otterbeek Bastiaans; 2° te Rotterdam 9 December 1880 met J. W. Verbrugge.

4 Mei te Roermond. Louis François Hubert Beerenbroek, geb. te Weert 25 Maart 1805, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en der Belgische Leopoldsorde, commandeur der orde van de Eikenkroon.

8 Mei te 's-Gravenhage. Appolonius Verkat Egter, geb. te Wissekerke 9 November 1808, gepensioneerd generaal-majoor, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, zoon van Adriaan Willem Egter, ambachtsheer van Wissekerke en van Katharina Walrave, gehuwd met Johanna Carolina Dischbein, geb. te 's-Gravenhage 7 April 1813.

10 Mei te 's-Gravenhage. Mr. Jan Antoni Philipse, geb. te Middelburg 19 Maart 1800, oud president van het voormalig provinciaal gerechtshof in Zuid-Holland en van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, minister van Staat, commandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw, grootkruis van die der Eikenkroon, zoon van Mr. Anthoni Willem en van Anna Johanna

van Lemzeele, weduwnaar van Maria Clasine Groen van Prinsterer.

4 Juni te 's-Gravenhage. Henricus Fredericus Carolus Duyker, geboren te Coevorden 6 September 1793, ridder van de 3e klasse der Militaire Willemsorde, commandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw, grootkruis der orde van de Eikenkroon, commandeur der orde van het Legioen van Eer, versierd met het metalen kruis, het zilveren kruis en de St. Helena medaille, gepensionneerd luitenant-generaal der infanterie, oud kanselier der beide Nederlandsche orden, adjudant des Konings, i. b. d., zoon van Henricus en van Maria van Kruissen, gehuwd met Delphine Eleonore Julie Goetz, geboren te Gent 27 December 1819.

16 Juni te Zwolle. Mr. Bartholomeus Willem Anna Elisa baron Sloet tot Oldhuis, geb. in 1808, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, versierd met het metalen kruis, burgemeester van Hengelo 1835—1838, buitengewoon lid van de 2e Kamer der Staten-Generaal 1841—48, president der rechtbank te Zwolle 1843—77, oprichter en eere-voorzitter van het landhuishoudkundig congres, redacteur van het Tijdschrift voor Staathuishoudkunde, trouwt 1° te Utrecht 15 November 1833 Wilhelmina Hendrika Arntzenius, geboren te Utrecht 16 Augustus 1803, stierf te Zwolle 11 Maart 1844, dochter van Mr. Herman en van Cornelia Anna Metelerkamp; trouwt 2° te Groningen 30 Mei 1849 Alida Maria Spandaw, stierf te Zwolle 4 Juni 1876.

21 Juni te Haarlem. Mr. Charles J. F. Mirandolle, oud lid van de 2e Kamer der Staten Generaal, zoon van Mr. Charles François en van Georgine Louize Charlotte Antoinette van der Tuuk, gehuwd met L. J. G. van Alphen.

29 Juni te Oost-Voorne. George Frederik Lette, geboren te Brielle 20 April 1827, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, burgemeester van Brielle, Oost-Voorne en Rokanje, lid der provinciale staten van Zuid-Holland, gehuwd te Nieuwe Tonge 29 Juni 1860 met Maria Johanna Arnoldina Lette Anemaet, dochter van Pieter Nicolaas Joannes en van Petronella Hoogwerff de Clercq.

30 Juni op den huize Schoonheten bij Raalte. Mr. Dirk baron Bentinck tot Schoonheten, geboren aldaar 20 December 1812, oud rechter in de arrondissements-rechtbank te Zwolle, lid der Ridderschap en oud-lid der provinciale staten van Overijssel, kamerheer des Konings i. b. d., jagermeester des Konings in Overijssel, zoon van baron Rudolph Floris Carel en van zijn 1e vrouw Wilhelmina Henriette van Marle, gehuwd te Zwolle 14 December 1838 met Jonkvr. A. C. Sandberg, dochter van Jhr. Samuel Johannes en van Johanna Marie Aleida van Westerveld.

9 Juli te 's-Gravenhage. Charleria Petronella Alexandrina Chappuis, geboren te Haarlem, oud 41 jaar, schrijfster en vertaalster van verschillende letterkundige werken, gehuwd met Jhr. Bernard Lodewijk Teding van Berkhout, geboren te Arnhem 12 October 1832.

4 Augustus te Utrecht. J. Vos, oud 66 jaar, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, schout bij nacht, lid van het Hoog militair gerechtshof, gehuwd met H. A. C. Habets.

6 Augustus te 's-Gravenhage. Nicolaas van Willis, geboren te Aagtekerke 26 October 1817, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, grootkruis der orde van de Eikenkroon, gouverneur der Koninklijke militaire academie te Breda 1876—78, luitenant-generaal der infanterie, gepensionneerd in 1884, zoon van Arend Mensma en van Trina Buwalda, gehuwd met Johanna Cornelia Janse van Zoutelande en Werendijke.

11 Augustus te Groningen. Cornelis Philippus Hofstede de Groot, oud 53 jaar, hervormd predikant achtereenvolgens op het eiland Rottum, te Dwingelo, te Purmerend, te Kampen en sedert 1878 kerkelijk hoogleeraar te Groningen, zoon van Dr. Petrus Hofstede de Groot; gehuwd met C. D. Star Numan.

11 Augustus te 's-Gravenhage. Leendert Cornelis Gerardus Vijgh, geboren te Dordrecht 10 Januari 1816, gepensionneerd kolonel der infanterie, zoon van Adolf Wilhelm en van Commerina Johanna van Oldenborgh, gehuwd met Helena Cornelia van Koetsveld, geboren te Delft 6 Mei 1824.

11 Augustus te Amsterdam. Petrus Cornelius van Goens, geboren te Hoorn, oud 49 jaar, ridder der Militaire Willemsorde, oud dirigerend officier van gezondheid van het Oost-Indisch leger, zoon van Mr. Petrus Marius en van Cornelia Titia Merens, gehuwd te 's-Gravenhage 11 September 1872 met Alida Maria Adriana Louise Bönhoff, geboren te Amsterdam, dochter van Jonathan en van Alida Maria van der Straten.

15 Augustus te 's-Gravenhage. Johannes Tromp, geboren te Rotterdam 1 October 1833, gepensionneerd kapitein ter zee, zoon van Pieter Hendrik en van Geertruida Regina Blokhuizen, gehuwd met Anna Helena Gelsdorp, geboren te Meeuwen 11 October 1841.

27 Augustus te Ginneken. Jacob Walraven Gerard Pels Rijcken, geboren te Breda 10 Januari 1812, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, gepensionneerd kolonel der artillerie, zoon van Mr. Christiaan en van Maria Catharina barones van Heeckeren, gehuwd te Zutphen 29 Maart 1842 met Maria Elisabeth van Hamel, geboren te Doesburg 8 Maart 1819.

29 Augustus te 's-Gravenhage. Jan Willem Louis van Oordt, geboren te Rotterdam 6 April 1806, commandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw, der Eikenkroon, van H. Stanislaus van Rusland, idem met de ster van Frans Joseph van Oostenrijk, officier der orde van het Legioen van Eer, ridder der 3e klasse der orde van den Rooden Adelaar van Pruissen, oud hoofdingenieur der marine, oud lid van den gemeenteraad en van de kamer van koophandel te Rotterdam, rustend lid der Koninklijke Academie, staatsraad i.b.d.,

zoon van Jan Willem en van Maria Gobius, gehuwd met Wilhelmina Georgette Frederika Elisabeth Clarion, geboren te Breda 17 October 1808.

30 Augustus te Arnhem. Louis Gaspard Adrien graaf van Limburg Stirum, geb. te Peise (Drenthe) 10 Januari 1802, commandeur der orde van den Ned. Leeuw, grootkruis der orde van de Eikenkroon, ridder 1e klasse der orde van den Gouden Leeuw van Nassau, grootkruis der orde van Adolf van Nassau, der orde van Jezus Christus van Portugal, ridder der 2e klasse met de ster der orde van den Rooden Adelaar van Pruissen, luitenant der artillerie, grietman van Kollumerland en Nieuw Kruisland, lid der provinciale staten van Friesland, president van den militieraad, houtvester in het 1e district, lid van de dubbele Kamer der Staten-Generaal in 1848, staatsraad i. b. d., lid der 1e Kamer, president dier Kamer 1840—45, commissaris des Konings in Groningen in 1850, idem in Gelderland 1853—81, groot-officier der kroon, opperschenker, opperjägermeester 1855, minister van staat 1878, lid der 1e Kamer 1880, zoon van graaf Otto Ernst Gelder en van Maria Albertina barones de Maneil, gehuwd te Oudwoude 7 September 1826 met Cecilia Johanna van Scheltinga, geboren te Weerselo 22 Maart 1801, sterft te Arnhem 20 Augustus 1863, dochter van Martinus en van Katharina Louisa Antoinetta Anna barones du Tour van Bellinchave.

2 September te Nijmegen. Christiaan Antonie Oudemans, geboren in 1794, gepensionneerd luitenant-generaal, ridder der Militaire Willemsorde, groot-officier der orde van de Eikenkroon, versierd met de Waterloo- en de St. Helena medaille en het Metalen Kruis, weduwnaar van J. C. G. Havelaar, overleden te Nijmegen 18 November 1874.

4 September te 's-Gravenhage. Mr. Gerhardus Theodorus Hendrik Henny, geboren te Zutphen 11 Februari 1828, oud secretaris-generaal van het departement van Koloniën, oud directeur van het binnenlandsch bestuur in Nederlandsch-Indië, laatstelijk directeur der Nederlandsch-Indische stoomvaartmaatschappij, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, zoon van Carel en van Agnieta Catharina Hoofts, gehuwd met Margeretha Martina Roorda, dochter van Taco Roorda.

4 September te Rotterdam. Willem van Hoboken, oud 71 jaar, beroemd koopman en zeevaartkundige, zoon van Anthony, heer van Rhoon, Pendrecht en Cortgene, en van Maria van den Heuvel.

13 September te Zwolle, Mr. Jan Hendrik de Bruyn, geboren te Zwolle 1 October 1806, oud-president van het voormalig provinciaal gerechtshof in Overijssel, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, versierd met het Metalen Kruis.

18 September te 's-Gravenhage. Robert Louis de Haes, geboren te Zutphen 13 April 1818, gepensionneerd vice-admiraal, ridder der Militaire Willemsorde 3e klasse en der orde van den Nederlandschen Leeuw, zoon van Johan Leopold en van Suzanna Theodora Toewater, gehuwd met Maria Cornelia Bakker.

18 September te Weesp. Rudolphe Florence de Bruyn, gepensionneerd majoor der artillerie, ridder der Militaire Willemsorde 4e klasse, officier der orde van de Eikenkroon.

5 October te Arnhem. Mr. F. M. C. Pels Rijcken, geboren te Breda 17 Mei 1817, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, oud lid van den Raad van Indië, lid der provinciale staten van Gelderland, oud burgemeester van Arnhem, gehuwd met G. Lenting.

10 October te 's-Gravenhage. Jean Zacherie Mazel, geboren te Tholen 27 Juli 1792, oud secretaris van het ministerie van Buitenlandsche zaken, raad van legatie, zoon van Louis Corneille en van Elisabeth Johanna Tubois, gehuwd met Maria Frederika Steyn Parvé, geboren te 's-Gravenhage 4 Januari 1796, stierf aldaar 26 April 1884, dochter van Daniël Jan en van Ida Jacoba Brouwer.

14 October te Breda. Henricus van Beek, geboren te Amsterdam 25 Maart 1816, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw grootkruis der orde van het H. Graf van Jerusalem, bisschop van Breda.

18 October te 's-Gravenhage. Dr. Anthonie Rutgers, geboren te Groningen 2 Maart 1805, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, emeritus hoogleeraar te Leiden, zoon van Johannes en van Eva Justina Brugmans, gehuwd 1° met Jeremina Frederica Abresch, laatst weduwnaar van Louise Wilhelmine Abresch.

19 October te Groningen. Johanna Claudina van Waning, oud 101 jaar en 9 maanden, weduwe van C. A. Bellaard Lormier.

21 October te 's-Gravenhage. Mr. Jan Matthijs Smit, geboren te Nijmegen 1 Maart 1826, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, substituut-griffier bij de rechtbank te Arnhem 1853, bij het gerechtshof van Gelderland 1855, substituut-officier bij de rechtbank te Arnhem 1856, advocaat-generaal bij het hof van Gelderland, advocaat en laatstelijk bij den Hoogen Raad der Nederlanden 1868, zoon van Mr. Dirk en van Christina Hendrika Dronsberg, weduwnaar van Petronella Jacoba Noorduyn.

27 October te Marseille. Mr. H. S. de Groot, directeur van Financiën in Nederl. Indië, zoon van J. E. de Groot en van N. Bodenstaff; gehuwd met N. Rahr.

27 November te 's-Gravenhage. Jhr. Mr. Frederik Gerrit Edmond Merkes van Gendt, geboren te Grave den 10 Nov. 1831, lid der 1e Kamer, enz., zoon van Jhr. Johannes Gerrit Willem en van Denise Amélie Isabelle Castrique, weduwnaar van Margaretha Alida Hendrica Boxman.

28 December te Leeuwarden. G. Colmjon, archivaris en bibliothecaris van Friesland.

G. COLMJON.

De heer G. Colmjon, archivaris en bibliothecaris der provincie Friesland, is den 28 December jl. te Leeuwarden overleden. Colmjon had zichzelf geheel gevormd. Hij was in nederigen stand geboren. De dorst naar kennis dreef hem echter reeds op jeugdigen leeftijd tot studie en bracht hem in kennis met mannen, die meer dan hij wisten. Een zijner voorgangers bij het archief en de bibliotheek der provincie, wijlen de heer T. R. Dijkstra, stond hem daartoe ook krachtig bij; aan dezen geleerde had hij dan ook veel te danken. Om niet te spreken van de Friesche taal, waarvan hij een der bekwaamste beoefenaren werd, maakte hij zich door zelfoefening allengskens de Fransche, Engelsche, Hoogduitsche, Zweedsche, Deensche en Latijnsche talen en zelfs eenigermate het Grieksche eigen, en evenzeer was hij ten slotte geheel met de oude Friesche wetten bekend geraakt. Bijna 25 jaren was hij eerste secretaris van het Selskip for Fryske tael- en skriftenkennisse. Met de door hem verkregen kennis en talenten wist hij te woekeren op meer dan gewone wijze. Zoowel in zijne betrekking bij het provinciaal bestuur, als in andere opzichten werkte hij, als ware het, van den morgen tot den avond. Zijn geheele leven was schier een onafgebroken toewijding aan de studie. Hij had de wetenschap lief en beoefende haar met hart en ziel. En schoone vruchten hebben zijne studiën afgeworpen. De Friesche taal en letterkunde verrijkte hij met tal van werken en bijdragen. Hij was redacteur van de door genoemd Selskip uitgegeven wordende werken. De eerste Friesche spraakkunst is van zijne hand. De catalogus der even belangrijke als uitgebreide provinciale bibliotheek werd door hem voltooid, evenzoo het register van oorkonden, die in het charterboek van Friesland ontbreken tot in het jaar 1400. Een register op de openbare werken, ten vervolge op dat van een ander zijner voorgangers als archivaris-bibliothecaris, wijlen den heer J. van Leeuwen, was door hem in bewerking genomen en zou zeker reeds gereed zijn gekomen, indien de sleepende ziekte, die hem ten grave deed dalen, dit niet had verhinderd. Sinds verscheidene jaren had hij, met medewerking van een ander deskundige, een niet minder belangrijk werk onder handen genomen, het maken van een Glossarium Frisicum, dat ook thans onvoltooid wordt achtergelaten. En zoo zouden wij nog veel meer kunnen vermelden van 's mans onvermoeide werkzaamheid. Dat hij lid was van het Friesch Genootschap van geschied-, oudheid- en taalkunde, spreekt van zelf. Maar ook geleerde genootschappen buiten de provincie toonden zijne bekwaamheden te erkennen en te waardeeren door hem onder hunne leden op te nemen, o. a. de Maatschappij van Nederlandsche letterkunde te Leiden.

J. ter Gouw (1).

De heer J. ter Gouw, is op zijn 70sten verjaardag 16 December jl. begroet geworden door eene commissie van belangstellenden in Amsterdam's geschiedenis, die zich, op voorstel van den heer P. H. Witkamp, letterkundige te Amsterdam en eenige andere heeren, vereenigd hadden om den gewaardeerden geschiedvorscher een bewijs van hulde aan te bieden.

Het geschenk bestond uit: Twee capitale teekeningen van J. C. Greive, voorstellende een gezicht op de Ooster- en Westerdoksdijken, omstreeks 1870; een gezicht van de Nieuwe brug, volgens een schilderij van Beerstraten A° 1650 door Braakensiek; een gezicht op het voormalige Prinsenhof omstreeks 1625 door Witkamp; een gezicht op het Amstelgrachtje, waar de heer ter Gouw in der tijd zijne school had, door Jan van Essen; een gezicht in de Archiefkamer van Amsterdam, waar ter Gouw gewoonlijk zit te werken, door Wilm Steelink; een zestal teekeningen uit het begin dezer eeuw; gezichten uit de Plantage door Lamberts en Andriessen; een gezicht op de Goudsbloemsgracht vóór de demping, door Hekking; benevens een achttiental teekeningen, die nog in bewerking zijn.

Bij het geschenk is een album gevoegd, bevattende de handteekeningen der deelnemers, het titelblad is ontworpen door den heer P. J. H. Cuypers en heeft tot opschrift: „1814 — 16 December — 1884. Aan Jan ter Gouw, den geschiedschrijver van Amsterdam." De commissie bood aan Mevrouw ter Gouw het welgelijkend portret van haren echtgenoot, geteekend door J. P. Arendzen, ten geschenke aan. Burgemeester en Wethouders van Amsterdam hebben als bewijs van hoogachting en waardeering van den schrijver van Amsterdam's geschiedenis, aan den Raad voorgedragen hem een jaargeld van 800 gulden te verzekeren (2).

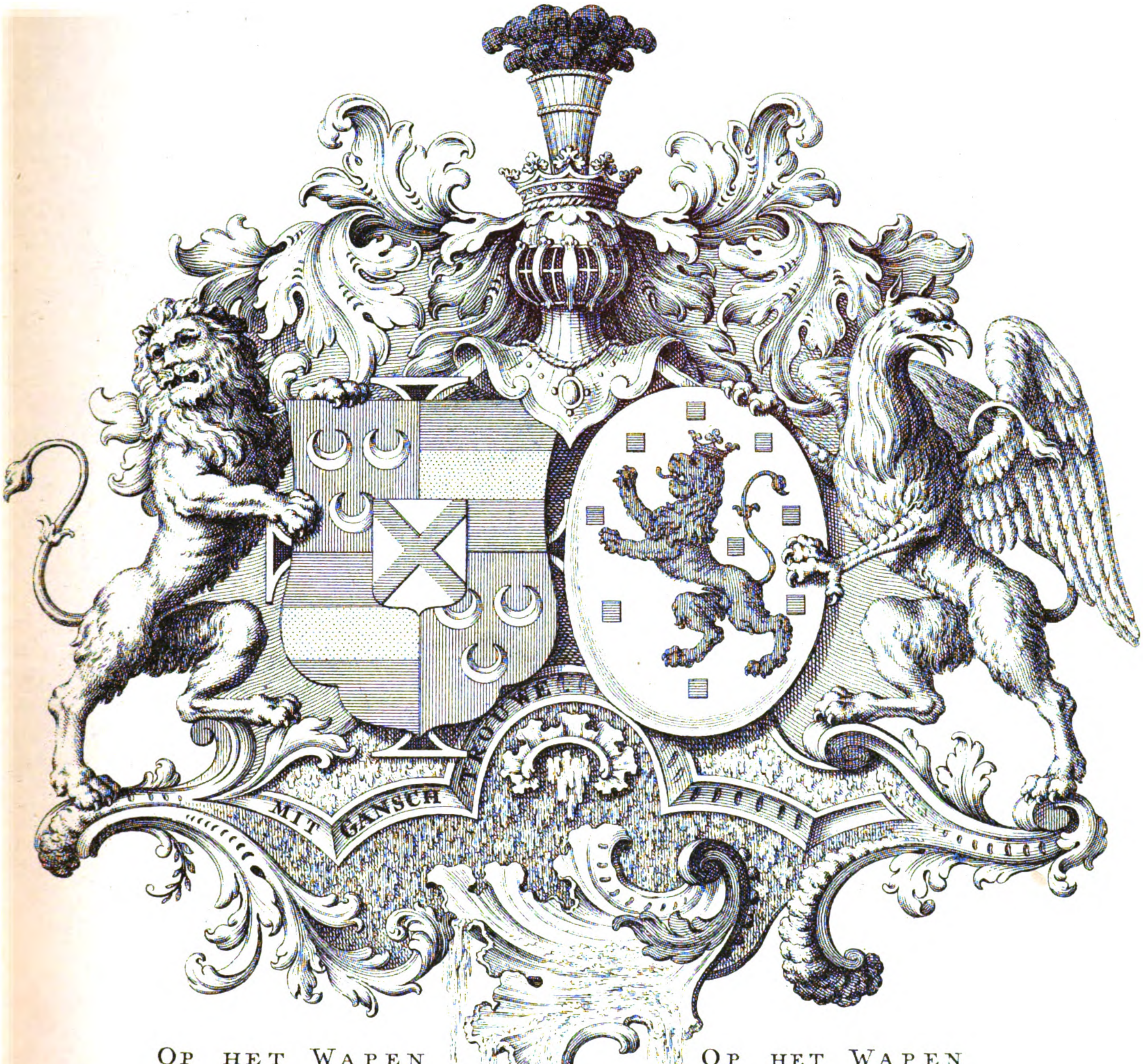
Dat hij nog jaren in ons midden blijft om te arbeiden.

Romeinsche munten.

Door het Friesch Genootschap voor Geschied-, Oudheid- en Taalkunde zijn, ten behoeve van de munt- en penning-verzameling aangekocht 217 Romeinsche munten. Deze munten zijn gevonden te Onna ten Zuiden van Steenwijk, gemeente Steenwijkerwoud.

(1) Als genelaoog en heraldicus staat deze jubilaris ook gunstig bekend. Hij schreef o. a. over het geslacht van Brederode en Neêrlands vlag en vooral niet te vergeten, zijne belangrijke »*Studiën over Wapen- en Zegelkunde*," in 1875 te Amsterdam bij C. L. Brinkman verschenen.

(2) De gemeenteraad van Amsterdam heeft eenparig, in de raadszitting van 14 Januari, de voorgedragen dotatie van *f* 800 's jaars aan den heer Jan ter Gouw, voor zijn verdienstelijke historische onderzoekingen op Amsterdams archief, goedgekeurd.

OP HET WAPEN
VAN DEN
HOOGHEDELEN HOOGHGEBOOREN
HEERE VAN KATWYK,
enz. enz. enz.

Wie gryzen Adel, naer verdienste, hoogh waerdeert,
Sla slechts zyn oog op deeze aloude Wapenschilden
Van **WASSENAER**, *by Kat en Batavier geëert,*
Waer op veele eeuwen zelf vergeefs haer krachten spilden,
Het roode velt, dat door drie maenen wordt verlicht,
En eene gulde baer op blaeuwen gront geteekent
Doen zien dat Katwyks Heer in afkomst niemant zwicht,
Daer **FREDRIK HENRIK** *al van vroege tyden reekent.*
Dees Vredevader, die den Staet met noothulp schraegt,
Heeft in veel Stein van 't Lant het Raethuis schoon gevaegt.

OP HET WAPEN
VAN DE
HOOGHEDELE HOOGHGEBOORE
VROUWE VAN KATWYK,
enz. enz. enz.

De fiere en roode Leeuw, die hier, op 't zilver velt,
Als Koningh van het wout zoo moedigh staet te pryken,
Toont (schoon ge in Gelderland veel Edellieden telt)
Dat meenigh een, hoe trots, met schaemt de vlag moet stryken
Voor Vrou **JAKOBA** *en haer hoogen Adeldom.*
Zoekt iemant kloek vernuft en juistgepaste zeden
By Vrouwen van geboort? hy vindt ze hier allom
Naer 't nette snoer gericht van billikheit en reden;
Daar dees Hooghedle Telg van **WYHE**, *door de trou*
Heer **FREDRIKS** *huis versiert en praelt als Katwyks Vrou.*

GERARD LE MAIRE.

J. v. Schley del. et sculp. 1749.

Photolithographie van G. J. THIEME te Arnhem.

Afstamming van Koningin Victoria

van PRINS WILLEM I.

Dezer dagen werd in de bladen melding gemaakt van het volgende, overgenomen uit de *Prov. Groninger Courant:*

Het is misschien niet van algemeene bekendheid, dat koningin Victoria van Engeland in rechte lijn afstamt van onzen prins Willem I van Oranje. Uit het huwelijk van den prins met Charlotte van Bourbon werd geboren Louise Juliana, welke huwde met keurvorst Frederik IV. Hun zoon, keurvorst Frederik V, koning van Boheme, huwde met Elisabeth, dochter van Jacobus I, koning van Schotland en Engeland, wier jongste dochter, Sophia, huwde met Ernest Augustus, keurvorst van Hannover. Hun zoon, George Lodewijk, beklom in 1714 den Britschen troon. Op dezen volgden George II en George III. De vierde zoon van George den derden, Eduard hertog van Kent, huwde met Victoria Maria, dochter van Frans, hertog van Saxen-Coburg, en hun dochter zit nu op den troon van Groot-Brittannië en Ierland als Victoria I.

Het was den berichtgever zekerlijk onbekend dat door Jhr. A. R. W. Melvill van Carnbee te 's-Gravenhage werd ingezonden op de Tentoonstelling „*Van voorwerpen, betrekking hebbende op het Vorstelijk Stamhuis Oranje-Nassau, enz.*" een door hem samengestelden stamlijst getiteld: „Tabel aantoonende de graden van verwantschap tusschen de regeerende vorstenhuizen van Nederland, Waldeck en Pyrmont, Groot-Brittannië, Pruissen alsmede Saksen-Weimar Eisenach." Zie Catalogus dier tentoonstelling bl. 142 N°. 2002.

Landverhuizing.

In G. VAN SANDWIJK, *Kronykmatige en geschiedkundige beschrijving van Purmerende en omliggende dorpen en meren*, wordt het volgende omtrent landverhuizing van Nederlanders naar Denemarken vermeld.

„In het jaar 1515 bevolkten eenige Waterlandsche boeren uit dit oord het eilandje Amager bij Kopenhagen in de Sont gelegen, en wel op verzoek van Koning Christiaan II, die dit ten believe zijner vrouw Elisabeth deed. Deze nieuwe bewoners zouden vele voorrechten genieten, mits zij daar Edammer kaas en boter maakten en daarvan het hof voorzagen. Opmerkelijk is het, dat ofschoon er meer dan drie eeuwen verloopen zijn, de zeden en gewoonten onzer voorvaderen nog in hun nageslacht kenbaar zijn: zelfs de kleeding, die in ons land alleen op Marken is bewaard gebleven, vindt men nog daar, en het gooien van de kat uit de ton, lokt nog heden ten dage (1839) de bewoners van Kopenhagen dikwijls naar het eiland Amager toe."

---

8 Januari 1885. — Z. M. heeft aan Jhr. Frédéric Marie Balthasar Alewijn, te 's-Gravenhage en aan al zijne wettige mannelijke afstammelingen den titel verleend van Ridder.

Frederik Hendrik van Wassenaer, gehuwd in 2e huwelijk met Jacoba Seyna Isabella van Wyhe.

(HIERBIJ EEN PLAAT).

Het geslacht van Wassenaer behoort ongetwijfeld tot de oudste en aanzienlijkste geslachten in ons land, om een volledige goed bewerkte geslachtslijst dezer familie te leveren, zou bijna de studie van een geheel menschenleven noodig zijn, elke bouwsteen kan daarom helpen om eenmaal tot het bijna volledige te geraken. De hierbij gevoegde plaat is een reproductie van een plaat op koper gegraveerd in 1749 door Jacobus van der Sley, geboren te Amsterdam in 1715 en aldaar overleden in 1775, zoon van Willebrordus van der Sley en van Martina de Bie (1). Deze graveur wiens levensbericht in het *Biografisch woordenboek* van A. J. van der Aa te vinden is, graveerde een groot aantal wapenvignetten en wapenplaten die bij opdrachten gevoegd zijn; wij hopen later meer van zijn graveerwerk op dit gebied weer te geven.

Deze hierbij gevoegde wapens komen voor in den bijbel, die in 4to bij Nicolaas Goetzee te Gorinchem in 1748 gedrukt werd en den 1 September 1749 aan Frederik Hendrik baron van Wassenaer werd opgedragen. De juiste titel van den bijbel ontvingen wij van den Hoogleeraar J. I. Doedes, die een exemplaar in zijne bijbelverzameling heeft, wij betuigen hem hiervoor onzen welgemeenden dank.

„Bijbel, dat is, de gansche H. Schrift, vervattende alle de Kanonyke Boeken des Ouden en Nieuwen Testaments. Door last van de Hoog-Mogende Heeren Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden, en volgens het besluit der Nationale Synode, gehouden te Dordrecht, in de jaren 1618 en 1619, uit de oorspronglyke talen in onze Nederlandsche spraak getrouw overgezet: Met nieuwe bygevoegde verklaringen op de duistere plaatzen, Aantekeningen der gelykluidende Texten, en nieuwe Registers op beide de Testamenten. En door gemeene orde der Nederlandsche Kerken verbetert van Drukfauten en Misstellingen, die in den eersten Druk gevonden worden."

Om de afstamming van Baron van Wassenaer, hier bedoelt, te doen kennen geven wij hierbij de kwartieren, enz. van F. H. van Wassenaer en diens 2e gemalin barones van Wyhe. Zij volgen aan de ommezijde:

---

(1) De ouders van dezen kundigen graveur waren tot heden aan alle deskundigen onbekend.

De vier kwartieren van Frederik Hendrik van Wassenaer (1).

Jacob van Wassenaer, geboren in 1649, Heer van Duvenvoirde, Voorschoten, enz., in de Ridderschap van Holland 1678, hoogheemraad van Rijnland, baljuw en dijkgraaf van Rijnland, gecommitteerde raad van Holland, ambassadeur in Engeland, sterft 8 Juni 1707, begraven te Voorschoten. Hij huwde 19 September 1668.

Jacoba van Lyere, Vrouwe van de beide Catwijken en 't Zandt, sterft in 1693.

Herman Schaep, geboren 24 December 1645, Heer van den Dam en van Beerse, in de Ridderschap van Overijssel 1669, majoor, sterft 27 April 1677 (of Mei 1678) aan zijne wonden bij St. Omer bekomen.

Huwde 13 Februari 1676, huwelijks-afkondiging te 's-Gravenhage 9 Februari.

Petronella van Tuyll van Serooskerken, Vrouwe van Maelstede, Capelle, Bieselingen, Schoren, Vlacken en Exdijck, sterft 28 Februari 1682.

Willem van Wassenaer, geboren in 1670/1, in de Ridderschap van Overijssel 1701, generaal-majoor der infanterie, luitenant-kolonel der guardes, gouverneur van Bergen op Zoom, sterft 4 November 1719 als Duitsch-orde kommandeur te Dieren. Hij huwde 7 April 1699 (huwelijks-afkondiging te 's-Gravenhage 22 Maart 1699).

Hermelina Petronella Schaep, gedoopt te 's-Gravenhage in de Groote Kerk 7 November 1677, Vrouwe van den Dam, Maelstede, Capelle, Bieselingen, Schoren, Vlacken en Exdijck, sterft in 1748.

Frederik Hendrik van Wassenaer, gedoopt te 's-Gravenhage in de Waalsche kerk 8 Mei 1701, Heer van Rhijnsaterswoude, beide Catwijken, 't Sandt, Valkenburg en IJzendoorn, drossaard van Gorinchem, dijkgraaf van 't land van Arkel en hoog-baljuw van Hardinxveld. Jonkheer 20 September 1741, kommandeur te Schoonhoven 4 October 1746, te Dieren en Coadjutor 15 September 1767, sterft als zoodanig 27 December 1771.

Trouwt 8 Mei, 1e huwelijksafkondiging te 's-Gravenhage in de Waalsche kerk 6 Maart 1729, met Anna Sophia van Wassenaer, gedoopt te 's-Gravenhage 24 November 1706, Vrouwe van Duvenvoirde, Voorschoten, Veur, enz., sterft 12 October 1730, dochter van Arend, Heer van Duvenvoirde, enz., in de Ridderschap van Holland, drost van Breda, Extra-ordinair ambassadeur in Engeland, en van Anna Margareta Bentinck.

Trouwt 12 Maart, 2e huwelijks-afkondiging te 's-Gravenhage in de Waalsche kerk 24 Februari 1737, met Jacoba Seyna Isabella van Wijhe, gedoopt te Avezaath 25 Juni 1719, sterft in 1784, dochter van Christiaan Reynold, Heer van Echteld, en van Henrietta Philippina van Brakell.

Uit het 1e huwelijk eene dochter, die volgt.

Uit het 2e huwelijk drie kinderen, zie volgende bladzijde.

Hermelina Carolina, gedoopt te 's-Gravenhage in de Kloosterkerk 20 Augustus 1730, sterft kort na hare moeder.

(1) Voor een groot deel hebben wij deze kwartieren ontleent aan het belangrijk werk *De Duitsche Orde* door den baron d'Ablaing van Giessenburg.

Vier kwartieren van Jacoba Seyna Isabella van Wijhe, echtgenoote van Frederik Hendrik van Wassenaer.

Otto van Wijhe, geboren in 1640, heer van Echteld en van Eck en Wiel, sterft 1 Februari 1732, huwde te Otterloo 15 Juni 1671.

Seina van Delen, sterft in Februari 1717.

Willem Frederik van Brakel, beschreven in de Ridderschap van Nijmegen, gecomm. ter admiraliteit op de Maas te Rotterdam, sterft 1 Juli 1702.

Elisabeth Jacoba Pompe van Carnisse, geboren 29 Augustus 1657, sterft 1 Juli 1702.

Christiaan Reinoud van Wijhe, gedoopt te Echteld 14 Maart 1675, heer van Echteld en IJzendoorn, richter van Tiel en Zandwijk, 1697 beschreven in de Ridderschap van Gelderland kwartier van Nijmegen, sterft 18 Januari 1749; huwde te Nijmegen 30 Augustus 1718.

Henriette Philippina van Brakel, gedoopt te Avezaath 30 Juli 1693, sterft 11 Januari 1737 op Kermestein bij Lienden.

Jacoba Seyne Isabella van Wijhe, gedoopt te Avezaath 25 Juni 1719, zij huwde 12 Maart 1737 met Frederik Hendrik van Wassenaer (Zie hiernaast).

Uit hun huwelijk de drie volgende kinderen:

1° Willem Lodewijk, geboren 12 Februari 1738, sterft ongehuwd 7 December 1787, Heer van beide Catwijken, 't Sandt en Valkenburg, in de Ridderschap van Holland 1772, gecommitteerd ter Admiraliteit te Amsterdam, daarna van de Maas, baljuw en opperdijkgraaf van Brielle en Lande van Voorne, drossaard der Stad en Graafschap Buren, hoogheemraad van Rijnland, Lt. houtvester.

2° Seyna Anna Henrietta Philippina, gedoopt te 's-Gravenhage in de Kloosterkerk 8 Januari 1747, Vrouwe van Makken, huwelijk-afkondiging te 's-Gravenhage 9 Januari 1785 met Jan François van Eck, sterft te 's-Gravenhage 22 September 1823, zoon van N. van Eck en van N. van den Ham.

3° Willem Anna, gedoopt te 's-Gravenhage in de Groote Kerk 25 September 1748, sterft ongehuwd in 1785, Heer van Oudeghein.

Koninklijk oudheidkundig Genootschap te Amsterdam.

In een druk bezochte vergadering van het Kon. Oudheidkundig Genootschap te Amsterdam werd op 29 December 1884 eene concept-overeenkomst met het Rijk, regelende de opname der verzameling van het Genootschap in het Rijksmuseum, ter tafel gebracht.

Volgens dit concept worden de kunstvoorwerpen en oudheden, voor zooverre ze aan het Genootschap behooren of ter zijner beschikking zijn, in eenige zalen van het Museum geplaatst en zullen ze met die van het Rijk één geheel vormen.

Alle op den voet dezer overeenkomst tentoongestelde voorwerpen zullen op eene duidelijke wijze onderscheiden worden. Het Rijk ontvangt ze in bruikleen en is verplicht voor bewaking, schoonhouden, reparatie, omlijsting, enz. te zorgen. Eenige zalen worden meer in het bijzonder ter beschikking van het Oudheidkundig Genootschap gesteld, voor speciale tentoonstellingen, vergaderingen, enz. Behalve wanneer zulks dringend noodig is, worden deze zalen niet voor het publiek gesloten. Voor verlichting evenals voor de inrichting dezer zalen zorgt het Genootschap, terwijl het Rijk met de verwarming belast is. Bovendien kan het Genootschap telkens, op aanvraag, over een grooter lokaal voor kunstbeschouwingen, lezingen en groote vergaderingen beschikken.

Het ontwerp gaf tot een langdurig debat aanleiding, maar werd ten slotte, nadat enkele punten verduidelijkt waren, met algemeene stemmen aangenomen.

Burgemeester en Wethouders van Amsterdam hebben den Raad voorgesteld, met het Rijk een overeenkomst te sluiten, waarbij de aan de Gemeente behoorende *schilderijen*, voor zoover deze, naar hun oordeel, niet in het Raadhuis of andere gemeente-gebouwen behooren te blijven, aan het Rijk in bruikleen af te staan, om in het Rijksmuseum aldaar te worden geplaatst.

Reeds eenige jaren geleden is een dergelijk besluit betreffende de oudheden genomen.

Boekbeoordeelingen en aankondigingen (1).

F. D. J. Moorrees. *Aan de Oevers van Lek en Linge. Historische schetsen.* Schoonhoven, 1883. 8vo.

Ons plan was aanvankelijk de geschiedkundige uitgaven van 1884 en zoo vervolgens te bespreken.

Een lezenswaardig werk dat in de bibliotheek van elk rechtgeaard Nederlander te huis behoort en op het einde van 1883 verscheen, dienen wij toch nog hier te behandelen.

De kundige schrijver, thans predikant te Vianen, werd wegens het klassieke van den bodem aangespoord met de lezers eene wandeling te maken langs de oevers van Lek en Linge. Een groot aantal personen, begiftigd met aardschslijk, maken gedurende den zomer een reis naar 't buitenland om daar merkwaardigheden te zien en te genieten, zonder echter eigen bodem te kennen. De belangrijke arbeid door den schrijver verricht, hopen wij, zal die buitenlandsche reizigers aansporen ons land wat nader te bezien. In een volgend nommer hopen wij *Het kasteel van Wijk bij Duurstede* te behandelen alsmede het aloude Valkenburg (zoo eigenaardig door Betsy Perk Nêerlandsch Zwitserland genoemd).

De uitgevers de Heeren S. & W. N. van Nooten hebben voor een duidelijken druk gezorgd; het geheel beslaat 205 bladzijden, opgeluisterd met een paar platen, voorstellende „Het slot Batestein te Vianen in 1807, Ameliastein in het Viaansche bosch 1807 en de kasteelen te Culenborch en Wadestein te Asperen."

De schrijver behandelt achtereenvolgens:

I. Vianen, de aloude zetel der Heeren van Brederode.
II. Brederode en Vianen.
III. De Fransche kerk te Vianen.
IV. Ameliastein in het land van Vianen.
V. Jonker Frans van Brederode.
VI. Het graafschap Culemborg.
VII. De baronie Asperen.

Op eigenaardige onderhoudende wijze maakt de schrijver met den lezer eene wandeling door het aloude Vianen en brengt de geschiedenis der plaats in verband met het leven en zijn van een voornamen tak van 't huis van Brederode. De wensch wordt in 't eerste hoofdstuk uitgesproken een *Museum Brederodianum* te Vianen te stichten; helaas tot op heden is niets van dit plan gekomen, maar daarom niet alle hoop verloren; mocht men eenmaal met dit plan doorgaan, op onze medewerking mag men rekenen. Een goed voorbeeld, om zoo iets te Vianen in 't leven te roepen, kan men op de ruïne van Brederode bij Haarlem terugvinden.

Lezenswaardig is ook vooral het artikel over *De Fransche kerk te Vianen*. Van jonge dagteekening (1725) is de Waalsche gemeente aldaar en werd alleen in 't leven geroepen om „de welvaart van Vianen en Viaanens ingezetenen te doen toenemen;" slechts tot 1822 heeft de Fransche gemeente aldaar bestaan.

Vervolgens bespreekt de schrijver *Ameliastein* en dienen wij de opmerking te maken dat J. van Hoogstraten volkomen recht had den bezitter van dat goed (1760) Hamaal of Hamale te noemen, niet om der rijmswil, maar wel wegens zijn afkomst. Daniel Theodoor van Hamel was afstammeling van het Luiksch geslacht de Hamale, waar ook het geslacht de Geer, dat thans nog onder ons voortleeft, ontsproten is. Tevens kunnen wij nog opmerken dat er in ons land nog twee geslachten van dien naam voorkomen, n.l. van Halmael, oorspronkelijk uit Ant-

(1) Het plan bestaat om in deze rubriek de werken die op geschiedkundig gebied verschijnen te behandelen, 't zij door eene beoordeeling te geven 't zij slechts aan te kondigen.

werpen en dat evenals het bovengenoemde tot den ouden Zuid-Nederlandschen adel gerekend wordt, en het geslacht van Hamel dat men te Zutphen aantreft.

Met genoegen zal ongetwijfeld een ieder lezen het vijfde hoofdstuk: *Jonker Frans van Brederode.* Op het einde daarvan treft men de bronnen aan, die de schrijver heeft geraadpleegd. Wij zouden niet gaarne de woorden van Busken Huët willen onderschrijven door hem gebruikt in *Het land van Rembrandt*, bl. 182: „van de Brederodes heeft, tenzij men den mislukten bosch-en watergeus Jonker Frans een merkwaardig persoon wenscht te zien, vóór den troonsafstand van Karel V niemand zich als staatsman onderscheiden.“

Door dien kundigen criticus is toch te veel uit 't oog verloren, dat in en vóór dien tijd men te gelijk staats- en krijgsman was, en aan die loten heeft het den edelen stam van Brederode 't minst ontbroken.

Boven hebben wij gezien hoe Vianen verrijkt werd, als 't ware bij toeval, met een Fransche Kerk; in het hoofdstuk *Het graafschap Culemborg* kan men het ontstaan vinden van een luthersche kerk te Culemborg; deze had men te danken aan den tak van het huis van Waldeck, die dit graafschap door huwelijk verkregen had van het oud-adellijk geslacht van Pallandt (1).

Alvorens te eindigen, geachte lezers, dienen wij met u het laatste hoofdstuk nog te bespreken, getiteld: *De baronnie van Asperen.* Hij die geen lust heeft de *Beschryving van de stad en baronnie van Asperen* door Mr. Martinus Beekman te doorlezen, kan hier veel wetenswaardigs terugvinden en zullen deze bladzijden, gewijd aan Asperen, steeds een goede gids blijven voor den wandelaar langs *de Oevers van Lek en Linge.*

De juist gekozen woorden van den schrijver, die op bl. 195 voorkomen, dienen wij hier te herhalen, om ze in wijder kring te verspreiden en in de hoop dat beterschap zal komen.

„Iedereen weet, wat de geest der Gereformeerde „Kerken is. Afkeerig van Roomsch Catholieke praal „hebben zij den eenvoud op de spits gedreven. Meer „dan eenvoudig, armoedig is vaak het uiterlijk der „Gereformeerde kerkgebouwen. „Zich behelpen", ziedaar „het richtsnoer, dat bij den uitwendigen eeredienst „gevolgd wordt. Zich behelpen in oude, voor den Gere„formeerden kerkvorm ongeschikte gebouwen. Zich „behelpen met vaak zeer ondoelmatige kerkmeubelen, „zich behelpen met de minst kostbare herstellingen!... „maar zich een eigen kerkelijken bouwstijl scheppen, „zich op de ontwikkeling van den kerkbouw toeleggen, „niet rusten, voordat de beginselen, waarvan de Gere„formeerde kerken uitgaan, in steen zijn voorgesteld!..."

---

(1) Vergelijk: A. A. Vorsterman van Oyen, *Het Vorstenhuis van Waldeck en Pyrmont benevens de uitgestorven en grafelijke takken van dit stamhuis.* Utrecht, 1879, bl. 34 en volgende.

Oud Holland. Nieuwe bijdragen voor de Geschiedenis der Nederlandsche Kunst, Letterkunde, Nijverheid, enz. Amsterdam, 1882—1884. Amsterdam, Gebr. Binger. Eerste en tweede jaargang drie afleveringen. Prijs per jaar *f* 10.—

Niet steeds kan men afgaan op de titels van boeken; dit geschrift echter voldoet geheel aan zijn beloften.

Toen in 1882 dit tijdschrift werd opgericht, had men niet durven denken dat de bekwame onderdirecteur van 's Rijks-Prentenkabinet Mr. A. D. de Vries, zoo vol ijver voor alles wat kunst, enz. aangaat, zoo spoedig, door hoogere roeping, niet meer zou kunnen medewerken aan deze onderneming, waarvan hij veel nut verwachtte. 8 Februari jl. ontsliep hij te Amsterdam. De overgebleven redacteur, zijn trouwe vriend Mr. N. de Roever, gaf in de 1e aflevering van den tweeden jaargang een „In Memoriam", waarbij een fraai gelijkend portret, door den heer P. J. Arendzen vervaardigd, werd gevoegd.

Wij vermeenen goed te doen een kort overzicht te geven van de verschenen afleveringen, hopende dat dit kunstminnaars zal aansporen deze kostbare onderneming te steunen.

De eerste jaargang bevat voor het meerendeel bijdragen van de heeren redacteuren Mrs. de Vries en de Roever, voorts van de H.H. D. C. Meijer Jr., J. H. W. Unger, J. F. Gebhard Jr., J. F. van Someren, Dr. J. A. Worp en D. Henriques de Castro Dz., getiteld o. a.: Een huwelijk van Rembrandt, waarbij een stamtafel der familie van Loo; Vondeliana; Het oude doolhof te Amsterdam met een plaat; De plaatsnijder en landmeter Cornelis Florissen van Berckenrode en zijn familje; Bijdragen tot de geschiedenis van de Amsterdamsche potten- en plateelbakkerijen, met een plaat; De dichter van de roemster van den Aemstel; De Ruyter's lijk en begrafenis (1); Meindert Hobbema; Nadere bizonderheden betreffende Jan Theunisz Blanckerhoff; Constantyn Huygens en de familie van Eyck; Het portret van Willem Barentsen; Willem Schellinks, met een plaat; Iets over de kinderen en de begraafplaats van Anthonie Palamedesz; Een vorstelijk geschenk; Geeraert Brandt; Mattheus Gansneb Tengnagel; Iets over Magnus Hendricksz. en Hendrick Magnusz. vermaarde boekbinders der 17e eeuw, met een prachtige plaat, facsimile van een band en twee geslachttafelen van Roemer en Anna Visscher; Rembrandt's dochter, Cornelia van Rijn en haar echtgenoot Cornelis Suythof; Mr. Aernout van Overbeke; Nog iets over Jacob van Eyck en zijne familie; Een en ander over glasgravure; Aanteekeningen naar aanleiding van Rembrandt's etsen.

Deze eerste jaargang werd op het einde van 1883 voltooid en sedert dien ontviel mijn vriend de Roever

---

(1) Nader zullen wij hierop in dit Maandblad terug komen.

zijn trouwe mede-arbeider. De eerste aflevering van den tweeden jaargang wordt geopend met het reeds genoemde levensbericht van Mr. A. D. de Vries Azn., daarop volgen: Vondeliana; Pieter Codde, met een geslachtlijst der Katholieke Coddens en van Pieter Codde; Amsterdamsche boekdrukkers en boekverkoopers uit de 16e eeuw; Nadere bijdragen over Rembrandt; De schilder Adriaen Cornelisz. van Linschoten; Dr. Bernard Fonteyn; Adriaan Brouwer te Haarlem; Eene telg der van Harens; De schilder Carel Hardy; Christiaen Jansz. Striep en Abraham Uylenborgh; Christoffel Plantyn; deze beide laatstgenoemde bijdragen zijn respectievelijk van de Heeren Abr. Bredius en Mr. Ch. M. Dozy, die met Mr. C. Bake het gild van wakkere kampioenen voor Noord-Nederlandsche kunstgeschiedenis zijn komen versterken.

Het is ondoenbaar in beschouwingen te treden over de verschillende hoogst lezenswaardige artikelen. Het plan bestaat om de volgende afleveringen meer breedvoerig te beschouwen. Alvorens te eindigen dienen wij nog met lof melding te maken van de keurige typographische uitvoering van 't geheel en hopen dat deze verdienstelijke arbeid ruim steun zal blijven ondervinden.

Geldersche volks-almanak, voor het jaar 1885, 3 platen. Arnhem, P. Gouda Quint, firma Is. An. Nijhoff en Zoon. Kl. 8vo. *f* 1.25.

Reeds 51 jaren komt deze trouwe bode geschiedkundige bijdragen betreffende het Geldersche lustoord aandragen. Deze jaargang bevat weder belangrijke stukken, zooals: Genealogische aanteekeningen op oude geslachten I. Medegedeeld door A. baron Schimmelpenninck van der Oye van Nijenbeek; deze aanteekeningen zijn getrokken uit de archieven van den Gelderschen Toren, de Poll en Ampsen; de samensteller heeft het plan zijn arbeid het volgende jaar voort te zetten. De trouwe medewerker de heer H. M. Werner geeft een lezenswaardig levensbericht van Mr. W. A. Rijksvrijheer van Spaen, Heer van Hardenstein, later baron van Spaen La Lecq. Eerst geeft de schrijver een overzicht van het oud-adellijk geslacht van Spaen en staat meer bepaald stil bij de verdiensten van baron W. A. van Spaen, als geschiedkundige en zeer vertrouwbaar genealoog. Hij was het, die veel bijeen heeft gebracht op het einde der voorgaande eeuw, toen juist de leus was vernietigen en wegmaken wat denken deed aan onze beroemde historische geslachten. Het merendeel van zijne verzameling berust in het archief van den Hoogen Raad van adel, terwijl de authentieke bescheiden in het bezit zijn van het Rijksarchief te 's-Gravenhage.

Een fraai portret van dezen kundigen man is bij het levensbericht gevoegd.

De tweede rubriek, Geldersche geschiedenis en letterkunde, bevat verschillende bijdragen van den ijverigen hoofdredacteur, den Heer J. C. W. Quack; onder meer: een gedenkteeken van wijlen Mr. C. A. Nairac, in leven burgemeester van Barneveld; Twee afbeeldingen van den Rooden Toren, door den Heer H. M. Werner en Het Blok in het archief te Nijmegen, door den stedelijken archivaris aldaar, Mr. W. van de Poll.

Voorts zijn in de derde rubriek Geldersche spreekwijzen, zeden, gewoonten en gebruiken bijeen gebracht.

Niet alleen voor Gelderland, maar voor geheel Nederland is dit jaarboek van belang. Nu wij op den Gelderschen volks-almanak gewezen hebben, mogen wij den sleutel van de eerste 50 jaargangen niet onopgemerkt laten.

Een historisch overzicht werd te zamengesteld door den Heer H. M. Werner, terwijl door hem in medewerking van Mr. J. W. Staats Evers een register werd vervaardigd, dat het gebruik van alle die jaargangen zeer vergemakkelijkt. De prijs van *f* 1.25 behoeft de boekenliefhebbers niet af te schrikken zich een exemplaar aan te schaffen.

VRAGEN.

Zeger van der Maes, ordinaris wapen- en blasoenschilder te 's-Gravenhage, teekende keurig 10 Januari 1631 een geslachtlijst in den vorm van een kwartierstaat van 't huis Beyeren. Wie kan omtrent dezen schilder meer mededeelen?

L. B.

Geslacht le Blon. Wanneer huwde te Amsterdam (in de 2e helft der XVIIe eeuw) Cornelis le Blon, zoon van Michael le Blon, agent van de Koningin van Zweden, den beroemden wapengraveur, met Jonkvr. Elizabeth van den Kerkhove?

H. A.

Wapen gevraagd. Welk geslacht voert in goud een rooden balk, vergezeld met drie roode leeuwenkoppen. Helmteeken: een vlucht van blauw, waartusschen een roode leeuwenkop. Dekkleeden: rood en goud?

S. E.

Jan de Vassy. Hij verkreeg in het midden der XVe eeuw van Hertog Philips, wegens goede diensten, het huis en hofstede ter Creke (verdronken Zuid-Beveland), met singels en boomgaarden en zestig gemeten Hollands (vergelijk vooral Zelandia Illustrata. D. II, bl. 22). Wie is in staat eenige nadere mededeeling te doen omtrent deze Jan de Vassy? Wellicht zijn in de aanteekeningen van J. Verheye van Citters, in de portefeuille Zuid-Beveland, berustende op het provinciaal archief van Zeeland, eenige aanvullingen te ontdekken.

M.

Leenboek van Gelderland.

(*Vervolg en slot*).

Pag. 72. Johan van Ewyck Selissn met 3 morgen Lants te Tricht.
Dirck van Bueren met verscheide parcelen lands te Tricht en in 't Trichter broeck.

Pag. 73. Otte van Lexwerde opgedragen aan zijn soon Gijsbert van Lexweerde 9 morgen en 2 hont lants te Tricht.
Derich van Bueren namens zijn vroū beleendt met een Hofstat Reygersvorst genaamd, een visscherye voor Trichtersluise, alsmede met een hoeve lants op Ackoey, en met twee grientmeeren te Salmonde.

Pag. 74. Peter Wyllemsz. met 3½ morgen Lants in den gerichte van Tricht en zijn vroū Adriaen Henrick dochtr daar aan getugtigd.
Arnt Pieck Hāmssū beleend met 16 morgen Lands in den kerspel van Tricht.
Claes Reynersz. met 3 morgen lands tot Tricht.
Ott Hack Mertszoen met 3 morgen en 2 hont lands aldaar.
Arnt van den Steyn met een stuk lands, alsmede met nog 16 hont lands te Tricht.

Pag. 75. Arnt van den Steyn met een hofstat en goed tot Tricht, en zijn huisfroū getugtigd aan 13 oude schilden 's jaars uit het voorsz. leen.
Johan Arnt, Claessoen met verscheiden gedeeltens van Landerijen te Tricht.

Pag. 76. Johan Rijcquynssoen met 13 hont lands te Tricht.
Mergriet van Ewyck, echte dochter Ernst van Ewyck nu echte huisfroū van Philip van Haeften beleend met een hofstat van 5 morgen in Tricht, en haar man daar aan getugtigd.
Dezelve met een hoeve lants, haldende 16 morgen lands in den kerspel van Tricht, en eenige andere stukken lands en daaraen ook haar man getugtigd.

Pag. 77. Otte van den Bylande Ritter met 3½ morgen en 1 hont te Tricht.
Evert Haver met 5 morgen lants te Tricht.
Jan Herbertsen met 5 morgen aldaar.
Gerrit van Rossem met 5½ morgen en 1 hont aldaar.
Arnt die Joede met 1½ morgen en nog 1 morgen, nog 1 morgen tot Tricht.
Jan Buyser met 7 hont, alsmede 4 hont aldaer.
Jan Hackert met 3 morgen en 5½ hont, tot Tricht en 1 morgen tot Malsen.
Claes Baeck met 6 hont en 1 morgen lants.

Pag. 78. Walraven Pieck echte dochter Gijsbert Piecks nu echte huisvroū Bertolt Baxs met die thienden tot Borchmalsen met de coppelthienden, en daaraan haar man getuchtigd.
Hendrik Herberenssoen met 8 morgen en 2 hont lants in den kerspel van Burchmalsen.
Johan van der Donck beleend met 39½ morgen lands in den kerspel van Gelremalsen, gelegen aan verscheiden stukken, alsmede eenige jaergelden en thinsen.

Pag. 79. Gijsbert Hackert met een hoeve lants, in den Buerenmalsen.
Oede echte dochtr Derick van Buren, huisvroū Jans van der Donck met een stuk lants, tot Avermalsen gelegen, geheyten die coppel met den Gericht meer en de mijn.
Jan Gerytsen met 7 morgen 2 hont en de XIIII Roeden lants in der naelscap van Malsen alsmede noch met 6 morgen aldaar.
Otte van Walbeke Jansz met 2½ morgen lants tot Buerenmalsen.
Jutte van der Haer Alertsdochtr met 2 morgen in der gericht van Malsen.
Hubert van Malsen met 2 morgen in der Maelscap van Malsen.

Pag. 80. Johanna van Rossem, huisvroū Jans van Zuylen van Nattenwych met eenige parceelen lants, in der maelscap van Erinchem gelegen.
Margriet Munters echte dochter Deric met 3 morgen lands, in den kerspel van Erinchem gelegen.
Arnt Wolterss met 4½ morgen lants in der maelschap van Erinchem gelegen.

Pag. 81. Johan van Rossem beleend met die hofstat van Katzhage myt thien mergen lants met mannen, leenen, en manscap tot die Heerlickheit gehorende.
Daniel van Everdingen met 3 morgen lants in de kerspel van Everdingen.
Anno 1441. Gerart Heer van Culemborch beleend met de Borch ende stat van Culemborch met zijn toebehoren.
Derick van Groitfelt met dat alinge sant, gelegen tusschen den alden ende nyen damme met visscherye.

Pag. 82. Jan van Boedberch Ritter met het Erfmarschalkampt van Gelderlandt.
Balthasar van Bueren opgedragen dat huis tot Bredensteyn ten behoeve van Johan Heer tot Culemborch, welke er weder mede beleend is.
Rutger van Randwyck beleend met een acker lants geheten den moelenwerf, en daertoe een huis en hofstat in den kerspel van Zoelen.
Herman van den Steenhuys met 10 morgen lants aldaar.

Pag. 83. Jan van den Steenhuys met de veerstat te Zoelen.
Johan van Rossem, Ridder met dat huis en heerlijkheid Zoelen, met de kerckgiften ende

Altaren, en de Costerye, dat dagelixsche gerichte, de mannen, met de Thienden &c.
Derick van der Moelen met den Topsweert op der Lingen in den kerspel van Zuylen gelegen.

Pag. 84. Geryt van den Steenhuys met een camp lants in den kerspel van Zuelen.
Derick van Swieten met die Hofstede tot Zuelen met het dagelixe gerichte &c.
Wolter Doeys van Duesaet met Soelenrewerdt.
Gerit van Zuelen draagt over aan Jan van Lyenden Basterd de Veerstat van Ald Avesaet.

Pag. 85. Jan van Lyenden voorsz. zijn huisvrou Aleyten van Zuelen aan dat veerstat en leen getuchtigd.
Johan van Lyenden Bastert beleend met dat derden deel van de groote tienden tot Avesaet en zijn vroū daarin ook getugtigd.
Gijsbert van der Moelen met een hofstat in den kerspel van Kerck Avesaet, ende in der maelscap van Alde Avesaet gelegen.
Alert van Ryswyck beleent met een huys en hofstat in den kerspel van Avesaet alsmede met eenige stukken Lands aldaer; verder met vier pont 's jaers uit een hofstat, ten alden Avesaet, en noch een jaergeld uit een ander hofstad.

Pag. 86. Gadert van de Polle, Ridder met 11 morgen lants in den kerspel van Avesaet.
Lambert van Bueren met de thienden in Nawelant ende in Luttelvelt in den kerspel van Avesaet.
Gerit Tengnagel van Hoesden met 10 morgen lands tot Alden Avesaet op ter Uyterweerdt gelegen, en met nog eenige andere parcelen.

Pag. 87. Gijsberts ter Hemen vroū Lysbeten met 16 morgen tot Avesaet.
Walraven van Zuelen Jansz. met de hofstede die Hage, in 't gericht van Kerckavesaet.
Joncker Jasper van Cuylenborch met die Graessbeecksche thiende, in den kerspel van Avesaet.
Jan van Avesaet met 7 morgen lands, in Nederbetuwe ten Alden Avesaet gelegen.
Claes Brants met een hofstat tot Alden Avesaet.

Pag. 88. Steven van Poelwick met een camp lands, de Meerenriedt, in den kerspel van Mauwerick.
Hubert de Bastard van Culemborch met 7 morgen lands en hofstat, in den kerspel van Mauwerick.
Gijsbert Schade met 2 morgen lands op die geweeren gelegen.
Gerit Heer tot Culemborch met dat huys tot Mauwerick met den gerichte en verscheiden andere parcelen.
Gerit van Dolre Jansz. met 13 Morgen 2 hont lands te Mauwerick.

Pag. 89. Jan van Vyanen Ritter beleend met 2 morgen lands in den kerspel van Ravenswade, en 3 morgen geheten die Geer, alsmede een kleyn thientken, geheten die Sielthiende.
Nella van Eck Derick Doys wijf van der Eme met 16 morgen lands tot Wiel in den kerspel van Eck.
Bartholomeus van Eck Bartholomey Soen met 6 morgen lands op ten Oesterenck in den kerspel van Ingen en 6 morgen op Klinkenborch.
Joncfr̄. Steyn van Eck echte dochter Ewedich van Eck, huysvroū Albertz die Wytte van Rienen met een halff thiende in den kerspel van Ingen.

Pag. 90. Roelof van Meerten met 5 morgen lands in den Yngenrebroeck.
Jan Weert Henrichssn, als momber van sijn dochter Katrijnen met 15½ morgen lands in den kerspel van Om̄eren in den Broeck gelegen.
Lambert van Bueren met een kamp Lands in den kerspel van Om̄eren.
Jan Ffoeyert met een hofstat, in den kerspel van Lienden in den buerscap van Merten ende van Aelst.

Pag. 91. Jan Voricht met een hofstat en hoeve lants in den kerspel van Lienden, ende in der maelscap van Maerten gelegen.
Jan Vorick met dat goed, den Inge, in den kerspel van Lienden, in der Buerscap van Meerten gelegen.
Wijgert ten Hoeve met de thienden tot Hoesden.
Jasper, Soen tot Culenborch met dat slot ter Lede, en 't hoge gericht en Heerlikheit, en 't Erfschijnkampt van den Lande van Gelre, en den Schynkhof daer toe gehorende.

Pag. 92. Jutte Jans dochtr van Wely welneer echte huisvroū Geryts van Beynhem, beleent met 18 morgen Lands in den Kerspel van Hyen. Ende in der maelscap van Wely in den Kerspel van Dodenwerde gelegen.
Johan van Dodenwerde met een hofstede en 20 mergen lands in den Kerspel van Hyen.
Wyllem, Heer tot Egmonde en tot Bair met die renthen van Oechten in Nederbetue.

Pag. 93. Alof van Zuelen van Natewych met den Oechtenschen Weerdt.
Gijsbert die Koc, als momber van Alert van Ysendoern, met den weerdt tot Yzendoern.
Gelis van Riemsdijck, met dat slot en halve Heerlijkheid van Yzendoern.
Gerit van Zuelen van Natenwysch met dat Koesant in den Kerspel van Yzendoern.

Pag. 94. Herberen van Delft met die thiende uyt der Oeyerweerdt en uit twee mergen in den Kerspel van Echtelt.

Ide, echte dochter, Claes van Echtelt, nu echte huysvrou Geryts van Telcht met dat huys en hofstede, tot Oey in den Kerspel van Echtelt, en met eenige parcelen lands.

Pag. 95—96. Helwych van der Schuren, dat huis en hofstat tot Wye in den Kerspel van Echtelt met eenige Mergen lands.
Goessen van Rossem met een camp lands in den Kerspel van Echtelt.
Willem Smyt met 20 hont lands onder Echtelt.

Pag. 97. Johan Mijnschar, met XX mergen in den Kerspel van Heteren.
Reynier van den Sande met een stuk lands, groot 16 mergen, in den Kerspel van Heteren.
Walraven Momme beleend met den Roeden toren, en met verscheiden landerijen, gelegen in den Kerspel van Heteren.
Johan van Hoemoet met dat huys ter Nyerborch met 4 mergen lands. Item den nedersten weerdt, item XCVI mergen lants, gelegen in den Kerspel van Valborch.
Hē. Willem Here tot Egmont en tot Bair, met dat Huys te Briendensteyn, in Overbetue in den Kerspel van Drycle.

Pag. 98. Arnt Gansneb met 10 mergen lands in den Kerspel van Dryell.
Derick Momme, met den Hoff tot Drycle in den Kerspel van Oesterbeke, ende in der maelscap van Driele.
Otte van den Gruythuis met 42 morgen lands in den Kersspel van Elst.
Jacob van Galen met Hof ende goed in den Kerspel van Elden gelegen.

Pag. 99. Aleyt van Poelwyck met XIII mergen in den Kerspel van Elden.
Hē Johan van Montfoirt met XII mergen in Eldenrebroeck.
Henrich van der Nick met 4 stukken lands in den Kerspel van Angeren.
Vrou Sophia van den Bylandt, huisvrou Johans van Hemert Ritters, met dat Huis en Slot tot Doerenborch, de thiende tot Doerenborch en tot Angeren gelegen, die Thiende tot Randwyk, in den Kerspel van Doerenborch.

Pag. 100. Adolff van Wylach met het Huys en Slot ter Doerenborch met den voirgeburchten en 8 mergen lands, item de Thienden tot Doerenburch, Angeren en Randwyk.
1424. Gerrit van Rossem met 5 morgen Lands in den Kerspel van Dorenborgh.
Gerit Rogman met de Thiende tot Hullussen
Anno 1440. Willem van Rees, beleend met den Wyndt tot Herwen en tot Aerde.
Gadert van Harve met het Kemener Ampt des Hertochdoms Gelre.

Pag. 101. Thomas Collart met een huis en hofstad in 't Kerspel van Gent tot Poelwyck, item 11 mergen Lands, item noch eenen passwijlligen binnendijks en eenige thinsen.
Albert van Redinchave met de helfte van een Tyentken in den Kerspel van Gent ende in de Buerscap te Eirlinchem gelegen.

Pag. 102. Gijsb. van Ysendoorn, als momber van Gerits Heer van Weerdenborch met het Erfhaaf meesterampt des Hertogdoms.
Arnt van Poelwyck met een hofstede en 6 morgen lands te Halderen.
Jan van Bylandt met Otten landt van den Bylande dat op die Haldersche straat steet en eenen Weerdt en die Wade.

Pag. 103. Sander Tengnagel met een thiende in den Kerspel van Elst en de Bemmel.
Jan van den Keymenan met den Hof ten groeten Baerle, gelegen in den Kerspel van Bemmel.
Peter van den Hoevelwyck met een hofstadt en Huis tot Bemmel.
Jacob van Aemb met het huis te Bemmel en met den wind en windmolen aldaar.
Willem van Ysendoern met 12 morgen lands, tot Klein Baerle in Bemmelre Karspel.
Herman van Ysendoern met 6 morgen lands in 't Kerspel van Bemmel, en in de maelscap van Klein Baerle.

Pag. 104. Geertruyt van Apelteren beleend met de halve Tiende tot Lent en de Doornick.
Bruedr Helyas De Prior des Clooster Marienborne VIJ morgen lands in den Kerspel van Elst.
Herman van der Karenhorst met 2 Kampen lands in den Kerspel van Elst.
Wolter Roest met 3½ morgen lands in den Kerspel van Elst.
Steven van Mouwick wegens de kerk van Elst met een camp lands te Elst.

Pag. 105. Wynant Pannekoek wegens zijn huisvrou Ysabet Bodden met 11 morgen lands te Elst.
Sander Tengnagel met een Tiende in Bemmel
Joncfr. Hadewich Zueren met eenig lant in Elst.
Dirck van der Lauwick met 13 morgen lants te Elst.

Pag. 106. Steven van Brienen met dat goed tot Westeraam in den Kerspel van Elst.
Beel Baertz. geheeten Collerts, met 50 morgen lands in den Kerspel van Hervelt.
Aernt van Hessen met 34 morgen lands in den Kerspel van Hervelt.
Roelof van der Lauwick met de grote Tiende met der Smaelre tiende tot Hervelt, en met een stuk lants in den Kerspel van Driele, en een stuk lants in den Kerspel van Ede.

Pag. 107 ledig.

Pag. 108. In den lande van Kuyck.

Arnt Godert met een stuk lands tot Grave in der marsschen gelegen.

Hendrik die Groet beleend met den Hof tot Esscharen in den Gerigt van Esscharen.

Joncfr̄. Rutgera echte huisvroū van Henrik Snavels met 5 mergen lands in den Kerspel van Esscharen.

Pag. 109. Dezelve tugtigt haren man aan dat goed.

Henrik Snavel beleend met den Hof tot Schade Esscharen in den Kerspel van Esscharen.

Loef die Jeger met eenige thinsen en een stuk lands boven de stad Grave gelegen in den gerigt van Esscharen.

Willem van Aken met een stuk lands in den gerigt van Esscharen.

Pag. 110. Dezelve tugtigd zijn huisvroū Lysbeth aan dat goed.

Willem Pieck beleend met 15 pont payments jaarliks uit het gemaal des Hertogs tot Esscharen.

Alyt egte dochter, Otten van den Eynde welneer echte huysvroū. Derick Huls met dat goed te Borrick in den gericht van Gassel.

Pag. 111. Bartolt van Erp met dat goed te Gassel.

Johan van Bothalen met den hoff tot Beers.

Denzelven met den hof te Brakel.

Johan van Erp met het goed den Bruyncamp in den gerichte van Bers.

Pag. 112. Dezelven met een hof te Brakel.

Jan van Erp Liebertssoen met een camp in den Kerspel van Baers gelegen en verscheide andere stukken lands aldaar en zijn vrouw daar aan getugtigd.

Joncfr̄. Geertruyd Hessels, welneer echte huysvroū was Johans van Erp beleend met dat goed in den gerichte van Beers.

Pag. 113. Johan van Ham opgedragen en Johan Koenen, weder beleend met zeventien pont sjaars uit zeker goed in den kerspel van Mylle in 't Hollander Broek gelegen.

Zybrecht van Beke beleend met dat goed ten Bairle in den Kerspel van Mylle ende in den Buurscap van Wanrade.

Henrik Collart van Lynen met 8 morgen lands uyt sijnen have tot Lynen.

Pag. 114. Jan van den Grave met het derde part van den have tot Lynen gelegen, en daar aan zijn vrouw Lysbetten getugtigd.

Reyer Peyen van Beers met 32 malder Saatlands in Lyndersche Marssche in den Kerspel van Kuyck gelegen. Dit voirsz. Leen heeft Jan van Zallant voirt ontfangen.

Pag. 115. Jan van Dueren met den halve hof tot Oetwyck in den Kerspel van Kuyck in der Buerscap van Heeswyck.

Henrik Neukenssoen met de andere helfte van den gemelden hof.

Hendr. die Groet met die Tiende in den Haatert in den Kerspel van Kuyck. Denzelven met den halven hof tot Dadenborch in den kerspel van Kuyck.

Pag. 116. Henrich van Meer Ridder beleend met dat huys te Haeps met der Heerlickheid ende Renten.

Jan van der Donck, Ridder, met den hof tot Haeps myt der thienden ende beemden en zijn vroū Mert daar in getugtigd.

Johan van Wyenhaven met den hof tot Eempel in den lande van Geñp in den gerich van Ufel en de Brakel gelegen.

Jan van Bothalen met den Hof tot Brakel.

Pag. 117. Wyllem Ridder met 16 malder rogge, 11 malder gerste, 16 hoenderen ende eenen Arnhemse gulden 's jaars uit den Hof tot Camp in den Lande van Geñp in der Kerspel van Ufel en de Brakel gelegen.

Johan van Erp met den hof geheeten Bogelert in den lande van Geñp in den gericht van Ufel en de Brakel gelegen.

Johan die Haen met Erve en goed, insgelyks aldaar gelegen.

Catrijn Spede welner echte huysvroū Johan Hacken beleent als tugtenaresse van haar man Jan Hacken met dat goed van Eyck in den lande van Geñp tot Brakel gelegen.

Pag. 118. Gadert Rossart met den Bongartzacker in den Kerspel van Ufel gelegen.

Jan van der Moelen met dat goed van Birckhoff in den Kerspel van Ufel.

Derich Heyntken Neylonsoen van den Eyckcamp beleend met een vierdel van eenre hoeve lands in den Kerspel van Boegen.

Leuwe Leuwensz. met die halve hoeve tot Boegen Ingenloe.

Pag. 119. Peter van Veertheyn Here tot Heesswyck namens zijn huisvroū Margrieta van Boxmeer, als Hulder, beleend met de halve Heerlikheid van Sambeke, hoge en de lege, &c.

Seger van Merwyck Wolterssñ met den halven hof tot Oss in den kerspel van Sambeke in der Buerscap van Mullem opten Beken gelegen.

Tijs van der Veen met Aernts Hof van den Eynde in den kerspel van Sambeke.

Ywen van Wamel met een hoeve lands in den kerspel van Sambeke.

Pag. 120. Herman van Holt met dat goed ten Rade, geheten den Huysacker, in den Kerspel van Sambeke.

Lysbet Hoegels nu echte huisvroū Jan Hollen met een hoef lands in den Kerspel van Sambeke, geheten die Kreythezehoeff.

Katrijn Spede als tugtersche haars man Johan Hacken met den hoff tot Pijsen in den Kerspel van Sambeke, alsmede met een halve hoeve in den kerspel van Vierlinxbeke in der Buerscap van Grueningen.

Pag. 121. Deric Klepper beleend met dat goed, geheeten Oploe, myt den dagelixsschen gerigt aldaar, en myt twee hoeven lants. En sijn huisvroū daaraan getuchtigd.

Denzelven in 1479 door den Hertoch van Bruynswyck weder beleent, en zijn vroū den tucht daaraan gegeven.

Johan van der Grave overgegeven de Heerlikheit van Oploe en Peter van Holt daar weder mede beleend.

Pag. 122. Bertolt van Drielle beleend met 60 malder kaerns ende pachtzaed, ende Thins daertoe gehoerende in den Kerspel van Vierlinxbeke.

Michel van Ryswick met dat guet van Rijswijk in den Kerspel van Vierlinxbeke in der Buerschap van Holtheze en zijn vroū daar aan getuchtigd.

Bairs van der Voirt met vier Leenmannen die overste watermolen, dat veerstat, en den Ketelganck in den Kerspel van Vierlinxbeke.

Pag. 123. Wynant van Eyck met dat goed Langerssum in den Kerspel van Vierlinxbeke ende van Sambeke, en een derdendeel van een hoeve tot Vorthem, ook in den Kerspel van Vierlinxbeke.

Rutger Roevers met eenige jaarlikse renten soe die in den gericht van Maesheze ende Holtheze gelegen zijn.

Dezelve die Leenen in 1478 weder versocht van den Hertog van Bruynswyck.

Pag. 124. 125 en 126 ledig en niets opgeschreven.

In den Quartiere van Arnhem in den lande van Veluwen. Anno LXXIII.

Frederich van Reness beleend met dat goed geheten Havenborgert myt der moelen in den Kerspel van Arnhem.

Derich van Camphusen met een huis en hofstede binnen Arnhem en een guetken, Kortelshove, in den Arnhemmer Broek.

Vroū Sophia van den Byland nu echte huisvroū Herñ Johans hē tot Hemert Ritts met den Doorenweerdt en haar man Johan Here tot Hemert daarin getugtigd; zijnde dit een welgeboren Dienstmansgoed.

Steven van Hoemoet met den Dorenweerdt en visserie.

Pag. 128. Gerit van Rijswick met het huis van Groensfoirt met een weert, het middelsant, item den groten weert, noch sGrevenhoeve in Wageningerbroek, noch vier hoeven heytvelts in den Kerspel van Bernichem, item die lange camp op ter Mosst ende tot Ginckel.

Pag. 129. Reñde van Hoekelem met 20 morgen lands in Wageningerbroek.

Peter Borre van Amerongen met die Goessche Tiende in den Kerspel van Wageningen.

Arnt van der Lauwick met den Spijkercamp in den Schependomme van Wageningen.

Willem van der Lauwyck met Lewerthiende tusschen Wageningen ende Bernichem in den Kerspel van Wageningen.

Pag. 130. Gerryt Ruys beleend met een huys en hoffstad binnen Wageningen.

Jan Momme van Kelle, als momber van zijn dochter Lysbetē met een huis binnen Wageningen.

Jan van Hoekelem die Jonge met dat goed te Hoekelem en 't jagerampt op Veluwe ende op Rijkswalt.

Aelbert van Bemmel beleent met dat Goet tot Herne, ende dat goet ten Butenhuys in den Kerspel van Bernichem, ende halve Tiende in Hoesdenre werdt.

Pag. 131. Brant van den Bouhuys met dat goet ten Bouhuys in den Kerspel van Ede, ende Buerschap Wekeren.

Henrick Freyse van Kuynre met dat huys tot Kernhem, met den goeden geheiten Dorsborch ende Kreyll met den thienden daar toe gehorende en een hoeve holts in Edenreholt.

Goezen ter Rietmoele met die Hoeynte, gelegen in den Kerspel van Ede, in de Buerschap van Baeckel.

Evert Pellgrumss van Estvelt met dat goed tot Estvelt in den Karspel van Barnevelt.

Claes van Aller van Stoutenborch met dat goed te Langeler myt den leenmannen thyns ende thynsgenoeten, in den Kerspel van Barneveld.

Pag. 132. Corcelis van Aller dat goed tot Watergoir in den Kerspel van Nyekercken.

Reynert Gerit Ryholtssoen 35 Wilhelmus Schilde jaarlikse renten uit eenen deel Erfs en goets in den Kerspel van Nyckerken op Hollick gelegen.

Thomas Rijcoltssoen beleend met een Erve met den veene in den Kerspel van Nijekercken gelegen op Hollick en twee stukken lands.

Pag. 133. Henrik van der Hellen dat halve goed ter Helle in den Kerspel van Putten.

Henrica, dochter Jans van Dompseler dat halve goet ter Hellen.

Roelof van Koevorden geeft over dat huis

en hoffstede tot Aller, in den Kerspel van Putten noch vijf hoeven in Puttenremarck twee hoeven in Speulre marck en drie maeten onder Putten; en daarmede weder beleent Claes van Aller.

Pag. 134. Gijsbert Bessel Loeyensoen beleend met een jaerrente van 31 malder rogge uit den hof te Putten bij Ermel in den Kerspel van Putten gelegen, en uyt Kempkens guet in den voirsz. Haeff gehoerende.

Henrick die Voss van Steenwick met de huyzinge tot Putten dat goet in Olstendorp, 36 beleen der mannen, den Thins in den have tot Putten, die horige luiden tot Oestenwolde den hof tot Putten bij Ermel, den molenwind te Doornspyck, die Gruyt ende Gruytgeld ter Elborch, den assyse in 't Altbroek, Oestenwolde en Doornspyk, dat Gericht tot Droempt in den lande van Zutphen, geheiten Scottinge.

Pag. 135. Otte van Scarpenzeel met dat huys tot Scarpenzeel en 2 morgen lands.

Herman van Staveren beleend met den hof te Staveren in den Kerspel van Ermel.

Lieffer Voet met sGrevenhoff in den Kerspel van Harderwyk met XII horige luiden.

Dezelven verset daar uit een jaar rente van 26 Rijnsgulden aan Sywert van Wynbergen.

Pag. 136. Reynier van Wedinchem met het wiltforster goed tot Wedinchem in Garderen.

Gysbert van Emeler met het wiltforster goed Buesschoten te Garderen.

Heyn Evertssoen van Wedinchem met het wilt forster goed tot Wedinchem in den Kerspel van Garderen.

Pag. 137. Gadert van Boesschoten draagt op zijn wilt forster goed Boesschoten te Garderen, en zijn broeder Wolter van Boesschoten, daar weder mede beleend.

Gadert Jeger beleent met het Wiltforster goed, geheiten Herne, te Garderen.

Broems Janssoen met Pepersgoed in den Karspel van Hoevelaken in der maelscap van Appel.

Steven van Zulen van Nyevelt met de huysinge te Hoevelaken, het dagelijkse Gerichte, thienden en renten van Hoevelaken.

Pag. 138. Steven van Delen met dat goet tot Eeschaten then Aenstoet in den Kerspel van Otterloe gelegen.

Daem van Deel met dat Goed die Haghe ten Aenstoet in den kerspel van Otterloo.

Willem van Doernick beleend met een wyltforster goed in die Buerscap van Delen.

Pag. 139. Griet van Holt, met het erve tot Wessinch in den Kerspel van Doerenspyck.

Johan van Brienen Henricssoen met het goed en erve tot Byssel in den kerspel van Doerenspyck.

Henrica van Merwyck met de Eker thiende in den kerspel van Doerenspyck.

Johan van Alphen, Ritter, Dross. 't slants van Cleve met het huis te Putten, bij Elburg, met de gruit en gruitgeld aldaar en de andere goederen.

Henrich die Voss van Steenwick beleend met idem.

Pag. 140. Jacob Hagen met dat goed ten Oestendorp onder Doernspijk ten behoeve van 2 jonkvrouwen kloosters binnen Harderwijk.

Gerryt van Eyck met het Scholten Erve in den kerspel van Oestenwolde.

Aelbert op ten Dyck met een Erve in Oestenwolde.

Pag. 141. Gerit van Holt met Ebben erve in Oestenwolde.

't Convent van Wyndeshoom met dat goet, geheyten Oestenwolde in den Kerspel van Oestenwolde gelegen. Hulder Johan ten Walle.

Ansem van den Berge Roeloffssoen met een Erve in Oestenwolde.

Pag. 142. Ude te Boecoep met een Erve in Oestenwolde in 4 morgen lands in der Elborch in den Meden.

Derich toe Boecop met vier Erven uit den hof tot Mullingen gespleten en dair affgedeylt alsmede met de Thiende over die 4 erven gelegen in 't Oldebroek.

Johan van Wijnbergen beleend met den Zwaelwenborch in den Kerspel van Oldenbroeck.

Pag. 143. Nella Berent Petersz. wyf met een stuk erfs voor Hattemerholt gelegen.

Dirch Schede met eenige stukken lands, in 't Kerspel van Hattem en Hattemer Enck gelegen.

Pag. 144. Arnt die Boecop met den Hof tot Mullingen in den ampt van Heerde.

Goesen op ten Horst met dat goed tot Zuydwyk in den Kerspel van Heerde.

Johan Bentinck met den Arntsberch in den kerspel van Heerde by Hulsbergen gelegen.

Derich Wegener, met 6 morgen lands te Heerde.

Zweder van Rechteren, Here tot Voirst ende tot Keppel, beleend met de Thiende te Epen.

Pag. 145. 't Clooster te Buelheem binnen Zwol met de Thiende in den Kerspel van Epe Buerscap Zuidwyc. Hulder Wessel van Everdingen.

Arnt te Boecop met een wiltforster goed te Epe.

Celien Houtspeuls met den Westerhof in

den kerspel van Epe. Hulder Otte van Steenbergen.
Joncfr. Aleyt echte dochter Reynaltz van Herwen, nu echte huysvrou Derich van Keppel met den Cannenborch in den kerspel van Faessen. Hulder haar man Derich van Keppel.

Pag. 146. Celien Houtspeuls met dat guet in der Zuydwyck in den kerspel van Oen. Hulder Otte van Steenbergen.
Hendrik van Doornick beleend met dat guet tot Cleve in den kerspel van Apeldoern in der maelscap van noudt Apeldoern gelegen.
Arnt Evertsoen, met den Hoff ten Have in den kerspel van Apeldoern, en in der Buerscap van noudt Apeldoern gelegen.

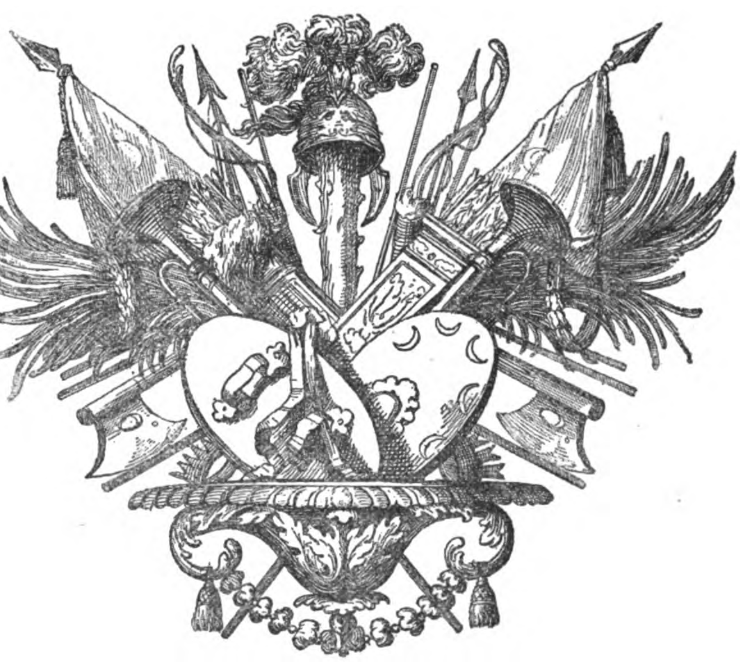
Pag. 147. Wynant van Arnhem met de tiende tot Engellanderholt in den kerspel van Begbergen.
Aleyt Jan Gruyterswijff met een wildfurster goet tot Loenen.
Jan Mynschart met een hoef lants in den kerspel van Nyebroek.
Hendrik te Boekop met 20 morgen lants in den kerspel van Nyenbroek.
Cornelis van Aller Wolterssoen met 20 morgen lands in 't Nyebroek.

Pag. 148. Andries Kreynck Roelos met dat guet, geheiten des Roeden Hove, in den Kerspel van Nyebroek.
Joncfr. Mechtelt van Mekeren met een hoef lants in den Nyenbroeck.
Andries van Mermoeden met dat alenge Erve inde guede then Voirda in den Kerspel van Wilpe in der Buerscap van Aerde gelegen.
Reyner van Apeldoern met die helft van Bentinck weerdt, onder Wylpe.
Herman van Apeldoern met de andere helfte van gemelde weerdt, gelegen dat Koirhuis van Deventer aen dat nederste eynde, langs streckende, neven der Yselen (1).

(1) Hier eindigt het register door wijlen G. van Hasselt samengesteld, terwijl de leenen in het kwartier van Veluwe gelegen in het handschrift, in het archief te Arnhem berustende, nog doorloopen tot pagina 158.

Daarop volgen op de paginas 159 tot 195 de leenen in het kwartier van Zutphen gelegen. Daarna twee onbeschreven paginas, terwijl de leenen in het kwartier van Roermond gelegen de paginas 198 tot 257 innemen. De paginas 258 en 259 bevatten de opgave der leenen in het ambt Goch, de paginas 260 en 261 die der leenen in het Sticht van Utrecht. De paginas 262 en 263 bevatten de opgave der leenen in het Oversticht van Utrecht. Pagina 264 bevat de leenen in het Sticht van Munster, terwijl op diezelfde pagina tot pagina 266 de leenen in het Sticht Keulen voorkomen. Op deze laatste pagina vangen tevens de leenen in het land van Cleve aan met inbegrip van de Lijmers en van den Duffelt, loopende tot pagina 270. Op deze laatstgenoemde pagina vangen tevens de leenen, in het land van Brabant gelegen, aan. Op pagina 272 komen de leenen in Holland gelegen voor, terwijl het geheel besloten wordt op pagina 274 door eene opgave der leenen in het land van Hoerne, Heusden en Loen.

Deze laatste mededeelingen zijn ons welwillend verstrekt door den Heer Mr. J. F. Bijleveld, rijksarchivaris te Arnhem, wien wij daarvoor onzen welgemeenden dank betuigen, terwijl wij tevens hier den wensch uitspreken dat een der Geldersche navorschers er eenmaal toe zal overgaan het laatstgenoemd gedeelte van dit belangrijk leenboek openbaar te maken.

Korte kroniek van het kasteel Duurstede.

Anno. Duurstede, zeer waarschijnlijk het Dorestadum,
Dorestat of Batavo-Durum, reeds door de Romeinsche schrijvers Plinius en Tacitus vermeld en het kasteel, door hen Castrum genaamd, is ongetwijfeld eene stichting der Romeinen. De fondamenten van dien burcht moeten nog onder den vierkanten toren aanwezig zijn, volgens nasporingen van den oudheidkundige Joachim Oudaen in 1706.

697. Na het vertrek der Romeinen uit ons land, streden de Franken en Friezen herhaalde malen om het bezit van deze sterkte en in hare nabijheid werd de Friesche Koning Radboud door Pepijn van Herstal, groot-hofmeester van Frankrijk, overwonnen.

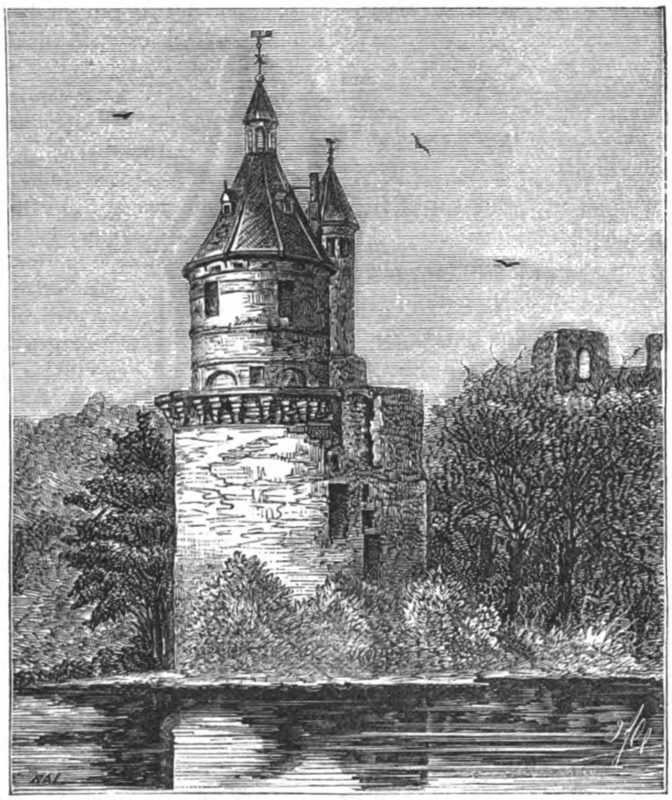
810. Het stamhuis der Karolingers kwam toen in het bezit van Duurstede, en Keizer Karel de Groote hield er dikwerf zijn verblijf, ten einde zich met het uitoefenen der jacht in de dichte wouden van het Sticht te kunnen vermaken. Hij hief er een tol, welke eerst in het jaar 1811 werd opgeheven.

817. Zijn zoon Lodewijk de Vrome volgde hem op en stond Duurstede in leen af
826. aan den onttroonden Deenschen Koning Heriold of Harold, nadat deze zich te Ingelheim had laten doopen.

852. Na zijnen dood kwam dit kasteel weder in leen aan zijnen broeder Roruk, wien het bezit meermalen door de Noormannen werd betwist, doch door de wapenen wist hij zich te handhaven.

868. Daarna vinden wij als bezitter vermeld een zoon van Herold, Godfried genaamd, welke met eene dochter van Keizer Lotharius II was
885. gehuwd, en in het jaar 885 op het kasteel te Spijk door graaf Everhard werd vermoord.

949. Blijkens een giftbrief van Keizer Otto III op verzoek van Bisschop Balderic, verbleef Duurstede aan de Utrechtsche kerk.

KASTEEL DUURSTEDE 1885.

Anno.
1261. Bisschop Hendrik van Vianen schonk het vervallen slot aan Zweder van Zuylen van An-
1288. holt, die het kasteel weder liet opbouwen en tot aan zijnen dood in het jaar 1288 bezat.

1300. Zijn zoon Gijsbert, die den naam zijner moeder Hendrica, erfdochter van Abcoude, aannam, volgde hem op, doch bleef slechts kort in 't bezit, daar hij reeds in 1300 overleed. Hij was gehuwd met eene dochter van een der graven van Bentheim-Steinfurt.

1347. Zijn zoon Zweder van Abcoude, gehuwd met Mabilia van Arkel, dochter van Jan X en Ermingard van Voorne, viel het door erfenis ten deel. Hij vestigde meestal zijn verblijf op Duurstede en overleed in het jaar 1347.

1397. Zijn oudste zoon Gijsbert van Abcoude, gehuwd met Johanna van Hoorne, dochter van Willem van Hoorne, Heer van Altena en van Gaasbeek, Putten en Stryen, kwam thans in het bezit en overleed in 1397.

Hij werd opgevolgd door zijnen zoon Willem van Abcoude, gehuwd met Maria van Walencourt uit Henegouwen.

1400. Deze liet de stad Wijk van muren en
1407. grachten voorzien, stichtte het Ewoud en Elisabeth gasthuis aldaar in het jaar 1400 en stierf in 1407 (1).

1412. Zijns broeders zoon, Jacob van Abcoude, Heer van Gaasbeek, Putten en Stryen, gehuwd eerst met Johanna de Ligne, en naderhand met Margaretha van Schoonvorst, Vrouw van Cranendonck, Diepenbeeck en Eindhoven, vermeende thans zijne rechten op Duurstede te kunnen doen gelden (2).

1422. Doch Jan van Brederode, welke eene dochter

(1) Dit gasthuis bestaat nog tot op heden en is een bezoek waardig.

(2) De meeste der bovengenoemde genealogische bijzonderheden zijn door den Heer A. A. Vorsterman van Oyen aan het licht gebracht en ontleend aan diens in het jaar 1882 in de *Huisvriend* geplaatste bijdrage over Duurstede.

Anno.

van zijn oom, Heer Willem van Abcoude, in huwelijk had, betwistte hem het bezit. De Bisschop van Utrecht, Frederik van Blankenheim, handhaafde Jacob van Abcoude in zijne rechten, mits hij den Bisschop als Opperheer erkende en zonder diens toestemming geen oorlog aanving (1).

1447. Jacob van Abcoude hield evenwel geen woord, verzette zich met de stad Utrecht tegen Bisschop Rudolf van Diepholt, die hem gevangen nam

1449. en hem dwong zijne rechten aan het Sticht over te dragen, tegen een levenslang genot der inkomsten en eene schadeloosstelling van f 12000.

1459. Hij overleed te Brussel 6 Februari 1459.

Met hem stierf het tweede huis van Abcoude uit.

Na zijnen dood was Duurstede herhaalde malen een twistappel tusschen de Staten en den Bisschop; doch met het einde der XVe eeuw kwam het aan het Bisdom. Het werd thans een der sloten door den Bisschop zelven bewoond en in eenen zoodanigen toestand gebracht, dat het bij verwikkelingen een veilig toevluchtsoord aanbood.

1472. Bisschop David van Bourgondie vestigde het eerst zijn verblijf op Duurstede. Hij liet het grootendeels verbouwen en verfraaien en hield er eene geheele hofhouding. Het kasteel was toen in zijn grootsten bloei, en die er zich eenige voorstelling van wil maken leze den boeienden roman, het Huis Lauernesse van Mevrouw Bosboom Toussaint.

Toenmaals heerschten de twisten tusschen de Hoeksche en Kabeljauwsche partijen. De Heeren Walraven en Reinoud en Gijsbrecht van Brederode, welke tegen den Bisschop samenspanden, werden door list op Duurstede gelokt en aldaar in den grooten toren gevangen gehouden.

Na vele martelingen te hebben ondergaan, gelukte het Walraven door middel van stroohalmen het slot zijner boeien open te steken, van zijne kleederen met behulp van eenig stroo een touw te vervaardigen, zich in de gracht te laten afdalen en te ontkomen. De beide andere Heeren van Brederode bleven nog 2 jaren gevangen.

1496. Bisschop David stierf op Duurstede 16 April 1496; Bisschop Frederik van Baden volgde hem

1516. op en stierf in 1516.

1517. Daarna kwam Duurstede in het bezit van

(1) Op Duurstede stierf in het jaar 1428 Philips, Heer van Wassenaer, welke aldaar door Jacob van Abcoude was gevangen gehouden. Zijn geschilderd portret was nog lang daarna op dit kasteel aanwezig en komt voor in den inventaris der nalatenschap van Bisschop Philips van Bourgondie.

Anno.

Bisschop Philips van Bourgondie, broeder van David van Bourgondie. Deze voltooide den aanbouw en de verfraaiingen door zijnen broeder aangevangen. Als een groot beschermer en voorstander der schoone kunsten voorzag hij het kasteel van vele schilderijen en beelden, door hem op eene reis naar Italië bijeengebracht; en de kunstschilder Jean Gossart, bijgenaamd Mabuze, was op zijne uitnoodiging geruimen tijd op Duurstede werkzaam. Hij overleed op

1524. Duurstede in het jaar 1524. De inventaris zijner nalatenschap, uitvoerig beschreven in Mattheus *Analecta* dl. I, bl. 210—229, is vooral merkwaardig, niet alleen om de vermelding van al de kostbaarheden en den grooten voorraad van geschut en wapenen, maar ook omdat zij ons de inwendige inrichting en de talrijke vertrekken van het kasteel leert kennen.

1527. Na den dood van Filips van Bourgondie kwam Duurstede aan zijn opvolger, Bisschop Hendrik van Beyeren. Het Bisdom Utrecht verkeerde destijds door gedurige twisten en oorlogen in den treurigsten toestand. Karel, Hertog van Gelderland, wilde hem van zijne heerschappij vervallen verklaren, doch de oorlogskans keerde

1528. hem weldra den rug toe. Door list gelukte het de Bisschoppelijke krijgsmacht Utrecht te herwinnen en op bevel van Bisschop Hendrik van Beyeren werden zijne tegenstanders onthoofd en van de gevangenen, welke naar het kasteel Duurstede werden gevoerd, liet hij de beide kanunniken Mr. Antonis van Venrode en Mr. Gerrit Kuynretorf, in lederen zakken genaaid, in de rivier de Lek verdrinken.

Doch het einde van dit eenmaal zoo machtige Bisdom was spoedig daar en was het Hendrik van Beyeren onmogelijk aan al den tegenstand op den duur het hoofd te kunnen bieden.

In het Nedersticht was Duurstede en de stad Wijk, alles wat hem overbleef. Hij wendde zich om hulp tot de Landvoogdes, die daartoe wel bereid was, mits het Opper- en Nedersticht de wereldlijke heerschappij van Keizer Karel V zoude erkennen. De regeling der voorwaarden

1558. van dien afstand had tusschen Hendrik van Beyeren en Mr. Floris van IJsselsteyn op Duurstede plaats.

Bij de overgave van het Sticht aan Keizer Karel V kwam ook Duurstede aan dien vorst en later, na de afzwering van zijnen zoon

1576. Philips II, aan de Staten van Utrecht.

1642. Den 26 Mei 1642 had op het kasteel voor rekening der Staten van Utrecht een groot gastmaal plaats, ter eere van den Stadhouder Willem II, zijne echtgenoote en zijne schoon-

Anno.

moeder, Henriette Maria de Bourbon, dochter van Hendrik IV, Koning van Frankrijk, en echtgenoote van den ongelukkigen Koning Karel van Engeland. Aan dit gastmaal waren tevens gezeten de Prinsen Maurits en Robbert van Bohemen, welke destijds te Rhenen vertoefden en Graaf Willem van Nassau, Stadhouder van Friesland.

1649. In het jaar 1649 werden de zalen van het kasteel gebruikt voor eene verloting van schilderijen door den kunstschilder Jan de Bondt, namens de Collegiekamer der schilders in Utrecht. Het origineel proces-verbaal, dezer verloting op het stedelijk archief te Wijk bij Duurstede berustende, is door Jhr. Mr. Victor de Stuers in het *Archief van Kunstgeschiedenis* uitvoerig beschreven.

Reeds in 1577, toen de Spanjaarden in Wijk bij Duurstede trokken, werd het terrein om het kasteel van eenige fortificatiën, bestaande uit halve bolwerken, voorzien, welke allengs vervielen en van zoo weinig belang werden beschouwd, dat bij den inval der Franschen onder
1672. Lodewijk XIV in het jaar 1672 het niet noodig geoordeeld werd, het kasteel en die bolwerken van krijgsbehoeften te voorzien. Zeer waarschijnlijk hebben de Franschen, toen zij als Sauvegarde in Wijk bij Duurstede waren gehaald, het kasteel betrokken, en geheel onkundig van den rechtstoestand, dat gebouw beschouwd als aan de stad behoorende en 't onder hunne hoede genomen. Een brief van den kommandant op het kasteel aan den magistraat der stad Wijk, waarin hij om zijne instructies verzoekt en waarop de magistraat het antwoord ontwijkt, om moeielijkheden met de Staten van Utrecht te voorkomen, geeft zulks te denken.

In het laatst der XVII^{de} eeuw schijnt het verval van dit trotsche gebouw een aanvang te hebben genomen.

Toch was het in deze eeuw reeds in eenen toestand, die een voortdurend onderhoud vereischte en vermelden de notulen van de Resolutien van de Staten en Gedeputeerde Staten van Utrecht van 1620—1626 niet minder dan 26 maal reparatiën aan het kasteel. Dat die her-
1674. stellingen later zeldzamer werden en eindelijk na 1674 geheel achterwege bleven, is wellicht een bewijs, dat op den duur het toenemend verval niet te stuiten was. Het bleef intusschen nog eenigen
1677. tijd bewoonbaar en in 1677 werd het tractement van den kastelein (slotvoogd) zelfs verhoogd.

Zeer waarschijnlijk komt het mij voor, dat de bouwtrant veel tot zulk een totalen ondergang heeft bijgedragen.

Anno.

Aan de nog aanwezige muurbrokken zijn sporen zichtbaar, en eene oude teekening van het kasteel als ruïne van het jaar 1727, doen vermoeden dat het bestaan heeft uit eene binnenplaats met corridors en gewelven omringd; waarboven de vertrekken gebouwd waren. Misschien wel om, als kort aan den rivierdijk gelegen, die vroeger niet zoo sterk was, bij mogelijke doorbraak geen overlast van het water in de vertrekken te krijgen, hetwelk alzoo zonder bezwaar kon terugvloeien.

Ook op deze wijze bood het binnenplein met de corridors genoegzame ruimte voor de Bisschoppelijke krijgsknechten, om zich in het kasteel te verzamelen en gaf de ondermuur geschikte gelegenheid tot plaatsing van al het geschut, dat tijdens Bisschop Philips van Bourgondie, volgens diens inventaris, vrij aanzienlijk moet geweest zijn.

Geheel gemis aan binnenmuren op de nog aanwezige oude teekeningen schijnt voor dit vermoeden te pleiten. De eerste sporen van verval zullen als gewoonlijk wel aan de gewelven en pilasters der corridors geweest zijn, deze allengs de daarboven staande vertrekken hebben meegesleept, terwijl andere door den gevaarvollen toestand moesten ontruimd worden.

1727. In 1727 werd de stad Wijk eigenares van het kasteel, dat geheel in ruïne verkeerde. Alleen de ronde toren was nog in eenen toestand, die het onderhoud waard was.

1768. De omloop van dien toren werd in 1768 bouwvallig en defect.

De in 1577 aangelegde bolwerken bleven tot
1769. 1769 bestaan, hoewel in een vervallen toestand. Het terrein werd destijds gelijk gemaakt, met boomen beplant en tot eene wandeling in den vorm van een sterrebosch aangelegd.

Een der stedelijke regenten had in het jaar 1772 het kasteel in erfpacht tegen eene betaling van 10 stuivers per jaar.

De Heer Hoofdofficier der stad Wijk, Jan Hendrik baron van Lijnden van Lunenburg, ontving het kasteel van de stad in erfpacht tegen betaling van 2 gulden en tien stuivers
1792. per jaar in 1792, en bij acte van schenking dd. 9 Januari 1852 droeg deze zijne rechten weder aan de stad over.

1852. De gracht om het kasteel werd nu geheel doorgegraven en de voorpoort gesloopt tot meerdere beveiliging. Ook inwendig werden eenige verbeteringen aangebracht, terwijl het terrein reeds vroeger door den bekwamen Zocher in eene bevallige wandeling was herschapen.

Het benedengedeelte van den ronden toren

Anno.

dagteekent, naar het metselwerk te oordeelen, uit de 13e eeuw. Het bovenste is waarschijnlijk in den tijd van David van Bourgondie gebouwd.

Merkwaardig zijn vooral de verwulfde ruimte in den toren, een overblijfsel van de oude vesting en het door den boschwachter bewoonde vertrek. Een oude schoorsteenmantel van biksteen is daar nog aanwezig, en aan de steunsels der bogen van het gewelf zijn nog sporen van het wapen van Bourgondie te ontdekken.

De daaraan gebrachte versieringen, voorstellende oud schrijfgereedschap, doen vermoeden dat hier wellicht het voormalig bisschoppelijk archief of studeervertrek moet geweest zijn, en een daar aanwezig van aarde gebakken manshoofd, is waarschijnlijk één der 14 *hoofden uit leem gebakken en boven den muur in gaatjes gezet*, aldus vermeld in den inventaris van de nagelaten goederen van Bisschop Philips van Bourgondie (Matthaeus, *Analecta*, dl. I, bl. 210—229).

De vierkante toren kan met de in Frankrijk bekende Donjons vergeleken worden en is wellicht het eenige in ons land nog aanwezige overblijfsel van militaire fortificatie uit de 13e eeuw.

In de laatste jaren verkeerde de kap van den toren in eenen toestand, welke noodzakelijk herstelling vereischte, zoo hij niet geheel te gronde zou gaan. Regen en wind hadden vrij spel en de boompjes en het struikgewas, die van lieverlede op het puin van den omgang en in den vierkanten toren opschoten, deden de muren vergaan en verschaften het vocht vrijen toegang.

Anno.

Het afwaaien der windvaan met stang in den
1881. Octoberstorm van 1881 was de noodkreet. De Staat trok zich ook het lot van deze grijze burcht aan, en gesteund door eene ruime bijdrage werden na onderzoek van Staatswege, door het Gemeen-
1883. te bestuur de eerste herstellingen in 1883 aangevangen.

Bij opneming der gebreken bleek het gebintwerk verteerd te zijn en de noodzakelijkheid de kap geheel te vernieuwen. Deze werd volgens de plannen van den architect P. J. H. Cuypers door eene meer sierlijke vervangen, voorzien van 4 dakvensters, waaruit een prachtig uitzicht op de omliggende streek is te genieten. Het afbreken van dit kolossale gebintwerk en het daarstellen der nieuwe kap werd zonder behulp van steigerwerk door den aannemer van Leewens te Wateringen onder toezicht van den gemeenteopzichter den Heer J. H. Keyman verricht. Geen enkel ongeval was bij dit gevaarvol werk te betreuren. Het vroeger balcon werd, ter vermijding van inwatering, met een torentje overdekt; het struikgewas en puin op den ommegang en in den vierkanten toren werden opgeruimd en de omgang tot keering van het vocht met eene betonlaag overdekt. Wellicht nog meerdere herstellingen zullen volgen en dan, zoo geheel door de kunst gesteund, kan deze laatste burcht aan den Rijn in Nederland, nog eeuwen lang den tand des tijds trotseeren.

Wijk bij Duurstede, 1 Februari 1885.

J. F. CROOCKEWIT.

Geslacht Glasius.

Deze familie voert: Gevierendeeld: 1 in goud een zwart halve adelaar uit de deelingslijn; 2 en 3 in blauw drie gouden ruiten, geplaatst 2 en 1; 4 in groen drie zilveren klaverbladen, geplaatst 2 en 1. Als hartschild in rood een schepenmerkteeken samengesteld uit drie kruisjes 1 en 2 geplaatst en door een lijn aaneen verbonden. Helmteeken: een ruit uit het schild.

I. Albertus Jan Glasius Janzn, geboren te Winschoten in 1707, overleden te Amsterdam 19 November 1771, verkreeg in 1736 of 1737 het groot-burgerrecht te Amsterdam en huwde: 1° Helena van Loenen, geboren te Amsterdam en aldaar overleden 24 Mei 1777; 2° Margaretha Steenmuller.

Uit het 1e huwelijk:

1°. Pieter Glasius, die volgt II.

Uit het 2e huwelijk:

2°. Barend Glasius, die volgt IIbis.

II. Pieter Glasius geboren te Amsterdam 14 Juli 1734, overleden aldaar 21 Juli 1773, huwde 6 Mei 1768 met Margaretha Brugman, geboren te Amsterdam in 1747 en aldaar overleden 9 October 1786.

Margaretha Brugman hertrouwde Jan Caatman, oud-kapitein ter zee bij de O. I. Compagnie, alsmede equipagemeester voor de kamer Delft, overleden te Delfshaven 11 Juli 1799.

Hij liet o. a. na een zoon:

I. Pieter Albertus Glasius, geboren te Amsterdam 28 November 1769, aldaar overleden 24 Mei 1846 en aldaar gehuwd 20 Juli 1792 (1794), met Maria van Beek, geboren te Amsterdam 5 Juli 1770 en aldaar overleden 17 September 1815, dochter van N. van Beek en van Elisabeth van Lingen.

Uit dit huwelijk:

A. Janna Barendina Margaretha Glasius, geboren te Amsterdam 21 October 1796.

B. Elisabeth Maria Glasius, geboren te Amsterdam 2 April 1799.

C. Alida Margaretha Glasius, geboren te Amsterdam 13 April 1803.

D. Maria Elisabeth Glasius, geboren te Amsterdam 1 Juni 1810, huwde met T. Nusteeg.

IIbis. Barend Glasius, geboren te Amsterdam in 1740, had een handelskantoor, was solliciteur militair bij de Admiraliteit van het Noorder kwartier, kapitein der Amsterdamsche schutterij vóór 1795, en stierf te Amsterdam 23 September 1815. Hij was gehuwd met Grietje de Groot, die in 1816 stierf. Uit dit huwelijk twee zoons en eene dochter.

1°. Gerrit Glasius, die volgt II.

2°. Albertus Jan Glasius, huwde te Ouderkerk aan den Amstel in Juli 1797 met Johanna van Staden, Pietersdochter. Zij hertrouwde 12 Augustus 1828 met professor Jan ten Brink, weduwnaar van Helena Wijva Glasius.

Uit dit huwelijk:

A. Een zoon, geboren te Ouderkerk aan den Amstel 25 October 1799.

B. Margaretha Anna Glasius, huwde met Hendericus R. de Holl, predikant achtereenvolgens te Broek in Waterland, Zevenhuizen en Hoogeveen.

C. Henriette Amalia Glasius, geboren te Berbice 25 October 1813, sterft te Utrecht 27 April 1873, huwde te Groningen 10 Juli 1833 met Mr. Barend ten Brink, geboren te Harderwijk 1 November 1804, praeceptor aan het Gymnasium te Utrecht, sterft te 's-Gravenhage in Januari 1875, zoon van Jan ten Brink en van Helena Wijva Glasius. Uit dit huwelijk o. a. de beroemde letterkundige Dr. Jan ten Brink, hoogleeraar te Leiden.

3°. Helena Wijva Glasius, huwde te Amsterdam 14 Augustus 1797 met Jan ten Brink, geboren te Amsterdam 8 September 1771, sedert 1815 hoogleeraar te Groningen, alwaar hij stierf 2 October 1839, zoon van Barend ten Brink en van Hilletje Tromp. Hij hertrouwde Johanna van Staden, zie boven.

II. Gerrit Glasius, geboren te Amsterdam 8 Juli 1766, makelaar aldaar en te Amsterdam overleden 18 September 1837, huwde te Amsterdam 18 December 1792 met Maria Johanna van Nuys Klinkenberg, geboren te Eemnes-buiten 28 October 1770 (1), overleden te Amsterdam 16 Januari 1832, dochter van Jacob van Nuys Klinkenberg, theologisch doctor en hoogleeraar te Amsterdam en van Maria Elisabeth Merkman.

Zij wonnen zeven kinderen:

1°. Grietje Glasius, geboren 28 October 1793, gehuwd den 23 Juli 1823 met Jan Mannoury te Wormerveer.

2°. Jacob Glasius, geboren 1 Mei 1797, sterft te Amsterdam 19 November 1858, huwde te Groningen 25 April 1829 met Grietje Gelmina ten Brink, geboren 10 Juni 1798, sterft te Amsterdam 27 April 1865, dochter van professor Mr. Jan ten Brink en van Johanna Maria van Staden.

Uit dit huwelijk zes kinderen:

A. Johanna Maria Glasius, geboren te Amsterdam 25 November 1830.

B. Helena Wijva Glasius, tweeling met voorgaande.

C. Johanna Glasius, geboren te Amsterdam 22 Mei 1833, sterft aldaar 7 Maart 1858.

D. Jacoba Margaretha Glasius, geboren te Amsterdam 3 Juli 1834.

---

(1) Volgens de gedrukte *Geslacht-lijst van de familie van Heyningen* te Amsterdam, in 1817 bij Pieper en Ipenbuur door Bartholomeus van Heyningen uitgegeven. In het advertentieblad behoorende bij dit nommer is abusievelijk op bl. 4 de prijs dezer geslachtlijst, zijnde f 1.50 weggevallen.

E. Jacob Glasius, geboren te Amsterdam 24 Februari 1836, sterft aldaar 16 Mei 1844.

F. Hillegonda Geertruida Glasius, geboren in 1838, huwde Herman Rudolph Schowe.

3o. Jacob Hendricus Glasius, geboren 7 Augustus 1801, sterft 1 December 1801.

4°. Barend Glasius, die volgt III.

5°. Gerrit Glasius, die volgt IIIbis.

6°. Maria Elisabeth Glasius, geboren 22 October 1808, gestorven 12 Augustus 1810.

7°. Albertus Jan Glasius, geboren 7 September 1811, gestorven 3 December 1811.

III. Barend Glasius, geboren te Amsterdam 18 April 1805, thans emeritus predikant, theologisch doctor, ridder van de Orde van den Nederl. Leeuw, gehuwd te Utrecht 16 September 1831 met Cornelia Gerardina Visser, geboren te Schiedam 30 December 1807, overleden te Geertruidenberg 10 Maart 1872, dochter van Leendert Visser, contrôleur der belastingen en van Helena van Heyningen.

Uit dit huwelijk werden vijf kinderen geboren:

1°. Leonard Johan Marie Glasius, geboren te Utrecht 28 Mei 1833, gepensioneerd majoor der infanterie, ongehuwd.

2o. Gerardina Helena Adriana Elisabeth Glasius, geboren te Utrecht 30 Augustus 1835, overleden ongehuwd 7 December 1878 te Geertruidenberg.

3o. Johan Jacobus Maria Anton Glasius, geboren 27 Augustus 1838, distrikts-inspecteur bij de Nederl. Staatsspoorwegen te Luik.

4°. Bernard Cornelis Gerard Glasius, geboren 21 December 1843, kapitein bij het 6e regiment infanterie, gehuwd te Geertruidenberg 17 Mei 1877 met Carolina Buschkens, dochter van Mr. Willem Frederik Lodewijk Buschkens (overleden) en van Charlotte, barones van Reede van Oudtshoorn.

Uit dit huwelijk:

A. Johan Marie Glasius, geboren te Breda 5 Mei 1880.

5°. Helena Petronella Andreana Glasius, geboren 7 Juni 1849, gehuwd met Hendrik Muntendam, predikant te Beets (Noord-Holland), aldaar overleden 19 Mei 1882, zoon van Hendrik Muntendam, assuradeur te Amsterdam en van Elisabeth Margaretha van der Leeuw (overleden).

IIIbis. Gerrit Glasius, geboren te Amsterdam 3 December 1806, was in 1830—31 officier bij de Amsterdamsche mobiele schutterij en stierf te Amsterdam 16 Maart 1881. Hij huwde aldaar 23 November 1836 met Dina Catharina Nederberg, geboren te Amsterdam 24 October 1832, sterft aldaar 12 December 1856.

Uit dit huwelijk acht kinderen:

1°. Jeanne Marie Glasius, geboren 8 Juni 1837, is gehuwd met August Herman Cassing.

2°. Gérard Glasius, die volgt IV.

3°. Dina Catharina Glasius, geboren 25 November 1842, is gehuwd met Victor Varangot.

4°. Pierre Corneille Glasius, geboren 3 April 1844, gepensionneerd officier van het Indische leger, ridder van de Militaire Willemsorde 4e klasse en is gehuwd te Soerabaya met C. Joosten.

5°. Christine Marguerite Glasius, geboren 14 Maart 1845, sterft te Amsterdam 9 Februari 1878.

6°. Adrien Henri Jacob Glasius, geboren 17 Juli 1846, is te Rotterdam gehuwd met Johanna Danzer.

7°. Guillaume Frédéric Glasius, geboren 8 Maart 1849, sterft 23 April 1871.

8°. Jean Bernard Glasius, geboren in Maart 1851, sterft 26 Februari 1871.

IV. Gérard Glasius, geboren 14 November 1840, is gehuwd 8 November 1866 met Hendrika Maria Quint, geboren te Utrecht 30 November 1842, dochter van Cornelis en van Anna Christina Madras.

Uit dit huwelijk zes kinderen:

1°. Gerardus Cornelis Glasius, geboren te Nieuwer Amstel 11 September 1867.

2°. Johan Christiaan Glasius, geboren te Amsterdam 2 Juni 1872.

3°. Christina Margaretha Glasius, geboren te Amsterdam 12 Augustus 1874.

4°. Dina Catherina Glasius, geboren te Amsterdam 22 Februari 1877.

5°. Maria Louisa Glasius, geboren te Amsterdam 22 Mei 1879.

6°. Willem Frederik Hendrik Glasius, geboren te Amsterdam 17 April 1882.

In de tweede helft der XVIe eeuw wordt Albertus Jan Glasius genoemd als pastoor te Maarssen.

Jan Janszoon Gelasius ook Vitriarius genaamd, was predikant en werd den 8 Augustus 1575 te Oudewater door de Spanjaarden opgehangen; hij was gehuwd met Anna Jans dochter.

Den 14 Juli 1582 kreeg zijne weduwe van de Staten van Holland een pensioen.

Zie A. J. van der Aa. *Biogr. Woordenboek.*

Joannes Fredericus Glassius, Martiburgensis, oud 35 jaren als jurist ingeschreven 2 November 1735.

Justinus Franciscus Glassius, Erfortensis, oud 20 jaren in de medicijnen ingeschreven 19 Sept. 1738.

Uit het *Album Studiosorum* te Leiden.

Geslacht Longespée.

Deze familie zal wel uit Frankrijk afkomstig zijn; leden daarvan worden aangetroffen te Leiden, Haarlem en Alkmaar, zoo als zal blijken.

Johannes Longespée, j.m. van Leiden, huwde te

Haarlem den 10 Januari 1651 Agneta van den Heuvel, j.d. van Haarlem.

Uit hun huwelijk zijn te Haarlem gedoopt:

Maria Longespée, 3 September 1652, sterft jong.

Maria Longespée, 26 September 1655. Zij huwde 1° te Alkmaar 12 October 1681 Reyer Kool, j.m. van Rotterdam en daarna te Alkmaar 12 April 1694 met Claes Beets (1) en werd te Alkmaar begraven 21 Mei 1726.

Susanna Longespée, 26 Augustus 1657.

Geertruidt Longespée, 8 Februari 1660 en wellicht nog eenige kinderen.

Nicolaas Longespée, j.m. van Leiden, huwde te Haarlem 16 Januari 1652 Geertruydt van den Heuvel, j.d. van Haarlem.

Uit dit huwelijk is te Haarlem gedoopt:

Geertruidt Longespée, 3 November 1652.

Nicolaas Longespée, hertrouwde te Haarlem 18 November 1653 Helena Stoffels, j.d. van Haarlem. Hij huwde 3° te Haarlem 1 Februari 1656 met Joseyna Boortens, j.d. van Haarlem.

Uit dit laatste huwelijk werden te Haarlem gedoopt:

Josina Longespée, 28 November 1656, sterft jong.

Josina Longespée, 2 December. 1657, zij huwde te Haarlem 17 September 1680 met Johannes Bally, weduwnaar van Hamburg en aldaar woonachtig.

Maria Longespée, 4 Juni 1659, sterft jong.

Maria Longespée, 3 Maart 1661.

Catharina Longespée, 19 November 1662.

Sara Longespée, 17 Augustus 1664.

Nicolaas Longespée, 11 Juli 1666, sterft jong.

Susanna Longespée, 14 Augustus 1667.

Jan Longespée, 26 Juni 1669.

Elisabeth Longespée, 4 November 1671.

Nicolaas Longespée, 4 December 1672, sterft jong.

Nicolaas Longespée, 20 Januari 1674, sterft jong.

Nicolaas Longespée, 1 Mei 1675.

Alida Longespée, 16 September 1676.

Elizabeth Longespée, 29 Maart 1679.

Jacques Longespée, j.m. van Leiden was gehuwd met Catharina la Rue. Uit dit huwelijk werd te Haarlem gedoopt:

Catharina Longespée, 14 September 1662.

Susanna Longespée, j.d. van Haarlem, begraven te Alkmaar 15 Mei 1724; zij huwde aldaar 20 Maart 1682 Samuel Hoorn, j.m. van Rotterdam.

Catharina Longespée, te Alkmaar begraven 12 Mei 1736, was aldaar gehuwd 1 April 1691 met Abraham Porcinus, begraven te Alkmaar 21 October 1724.

Agnita Longespée, huwde te Alkmaar 19 Augustus 1691 Jan Oudewater Laurenszoon, weduwnaar.

Johannes Longespée, werd te Alkmaar begraven 10 October 1724.

(1) Zie A. A. Vorsterman van Oyen, *Genealogie van het geslacht Beets*, bl. 2.

Het schijnt dus dat een tak der familie Longespée zich uit Haarlem verplaatst heeft naar Alkmaar.

L. Longepée (sic), huwde te Leiden 12 December 1822 C. van Eldik, weduwe J. Hansen.

J. A. Longepée, maakte 28 Januari 1874 uit Leiden bekend dat zijn vader L. Longepée op dien datum stierf, oud 83 jaar.

Haarlem. C. J Gonnet.

Aanvullingen op de Genealogie van de familie Bevers (1).

Helmteeken van Bevers: een uitkomende zwarte bever, getongd en geklaauwd van rood.

Wapen van Hovaer: gevierendeeld: 1 in groen 2 gekruiste zwaarden, de gevesten naar beneden; 2 in goud 6 roode blokjes (2, 2, 2); 3 in goud een roode dwarsbalk vergezeld boven van 2 sterren naast elkander, beneden van een liggende halve maan, alles rood; 4 in groen een staande gouden leeuw.

Wapen van van den Born: in blaauw een zilveren valk, gekapt van...., zittende op een zilveren stok, waaraan beneden in het midden een gouden ring hangt en in 't schildhoofd vergezeld van twee zilveren schelpen.

Wapen van van Schage: in zilver een uitgerukte groene boom en een rood schildhoofd, waarin een gouden wereldbol of rijksappel zonder kruis er boven op.

Wapen van Decker: doorsneden, van blaauw met een zilveren vogel met roode bek en pooten, en van zilver met een boom op grasgrond, alles groen.

Wapen van Nicolaüs of Nicolaï: in zilver drie (2, 1) groene klaverbladen.

Wapen van de Kuyzer: in rood een dwarsbalk, vergezeld boven van 2, beneden van 1 St. Jacobsschelp, alles zilver; helmteeken een schelp.

Wapen van van Essen: een hert, zie Smallegange.

Wapen van Hanicq: in zilver een roode haan.

Du Piere, zie Smallegange.

Wiesbaden. B. v. B. F.

Aanvullingen op de geslachtlijst der familie van Heeckeren.

In *de Heraldieke Bibliotheek*, Nieuwe reeks, IV, bl. 65, leest men „Steven van Heeckeren (een zoon van Evert, heer van Nettelhorst, Enghuisen en Barlham) vaandrig, in 1674 in het beleg van Grave gesneuveld."

(1) Getrokken in 1856 uit een wapenkaart der familie Bevers, alstoen in het bezit van den Burgemeester Mr. J. F. Bijleveld van Serooskerke te Middelburg.

De heer de Haas, de schrijver van de genealogie van Heeckeren, volgde daarin de van mij ontvangene opgave. Zij was ten opzichte van dag en plaats onjuist: Steven is den 30 Juli 1676 in het beleg van Maastricht gesneuveld.

Dit blijkt uit het Journaal van Constantijn Huygens, gedurende de veldtochten van 1673 enz., bl. 120 en 121. Huygens was bij den Prins-Stadhouder Willem III in Juli 1676 gedurende het beleg van Maastricht. Hij schrijft: „Jeudy 30 Juillet 1676 Dijckvelt m'a fait dire que sur les deux heures après midy l'on atta'querait le bastion detaché ...... Il y eut beaucoup de nos gens blessés et tués à cette action, le comte de Solms, cap. aux gardes, blessé dangereusement à la jambe, l'adjud[t] d'Ouwerkerck tué, son petit trompette, qui auoit esté a Montpouillan, quelques cap[nes] et plusieurs moindres officiers tués et quantité blessés. Schretel eut un coup a travers la jambe, *un frére de Hekeren*, enseigne aux gardes, tué, Hemskercke cap[n] de cav[ie] blessé dangereusement, de mesme Aalling et Alter L[ts] aux gardes. Rhijnenburg eut un cheval tué soubs luy."

Un frère de *Hekeren*: met dezen wordt waarschijnlijk bedoeld de oudste van Stevens broeders, Walraven, die meermalen in het leger geweest is.

Zutphen. L. A. F. H. BARON VAN HEECKEREN.

VON DER SCHULENBURG.

(*Met een plaat*).

Door de redactie uitgenoodigd tot het geven van een bijschrift bij nevensgaande plaat met wapenafbeeldingen van twee leden van het geslacht aan het hoofd dezes genoemd, wil ik mij voornamelijk bezig houden met eene kritische beschouwing van deze reproductiën van oude kunst, daar het geslacht hetwelk dezelve aangaan, hier niet inheemsch is, dus den Nederlandschen lezer minder belang zal inboezemen, want men verwarre het niet met van Schuylenburch hier te lande gevestigd, waarmede het niets gemeen heeft.

Vooraf echter een woord over den vervaardiger van de bovenste afbeelding, zijnde Bernard Picart (zoon van Stephanus en A. Fournan), geb. te Parijs 11 Juni 1673, die zich omstreeks 1711 te Amsterdam vestigde, alwaar hij in 1710 gehuwd was met Anna Vincent en den 8 Mei 1733 overleed. Hij vervaardigde omstreeks 1300 stuks gravures.

Te oordeelen naar het specimen dat wij hier voor ons zien was hij een goed teekenaar en een bekwaam graveur, maar toch kan zijn wapenstijl in vele opzichten niet ter navolging worden aanbevolen en gelieve de lezer daarom in het oog te houden dat deze plaat zoowel als die van de vorige aflevering (en andere dergelijken welke later mogen volgen) niet bestemd zijn om te dienen als voorbeelden, maar alleen gegeven worden als curiosa van een vroeger tijdperk, waarin de heraldiek wel welig tierde, maar reeds in schromelijk verval verkeerde; want het toppunt van wansmaak zou eerst een eeuw later worden bereikt.

Wie de goede modellen kent welke in de laatste jaren zijn verschenen, zal zich van zelven onthouden deze producten tot voorbeeld te kiezen, maar minder ervaren liefhebbers van de wapenkunst mochten zich eens laten verleiden, meenende wat moois te maken, terwijl zij niet anders zouden doen dan hun tijd en moeite aan smakelooze onderwerpen te verspillen; tegenwoordig verlangt men wat beters.

De ondervinding hebbende opgedaan dat enkele dilettanten niet goed vatten waarin de wansmaak schuilt, wil ik trachten zoo beknopt mogelijk aan te toonen wat afkeuring verdient, met de redenen waarom, terwijl ik het goede dat er in aanwezig is niet onopgemerkt zal laten.

Nemen wij de gravure van Picart ter hand zoo valt het den zaakkundigen dadelijk in het oog dat in de eigenlijke wapenvoorstelling twee stijlen zijn dooreengemengd te weten: laat-renaissance en barok of rococo; tot de eerste behooren de helmen met hunne versierselen en tot de laatste het schild en de cartouche waarop dit is geplaatst, zoo ook de naakte schildhouders, die niet beantwoorden aan het type van heraldieke wildemannen en beter zijn voorgesteld in de onderste gravure, hoewel hierop ook een aanmerking te maken valt, die bij de bespreking van dit onderwerp zal worden medegedeeld.

De cartouche van Picart is verre van fraai en eerder plomp te noemen terwijl het schild de gebruikelijke proportiën mist, want het is even hoog als breed, dus in strijd met de overal heerschende gewoonte één deel meer aan de hoogte te geven dan de breedte inhoudt.

Over de figuren in het schild spreken wij straks nader en gaan nu over tot de helmen; deze zijn goed geteekend, vooral de eerste en derde die met hun kronen en helmteekens nog zeer geschikte voorbeelden ter navolging zijn bij wapens in renaissancestijl. Minder gelukkig geslaagd is de middelste helm omdat deze te klein en te smal is voor hetgeen hij moet dragen, want de kroon zou over de tralies heenzakken en de helm in het lichaam van den uitkomenden wildeman verdwijnen, welke figuur bovendien zonder hinder iets minder kolossaal had kunnen worden geteekend.

De lambrequins zijn niet slecht van vorm maar te zwaar en te massief voor de kleine helmen.

De gravenkroon welke het schild dekt is eene overtolligheid en in verhouding tot zijn omgeving een monstruositeit. Nimmer heb ik mij kunnen vereenigen — ondanks de talrijke voorbeelden — met het aanwenden van rangkronen te gelijk met helmen zooals

men dit hier ziet, want het is belachelijk op een sieraad, dat verondersteld wordt op een menschenhoofd te passen, voorwerpen te doen balanceeren die feitelijk meer plaats besloegen dan een kroon en het gewicht daarvan ettelijke malen overtroffen. Tegenwoordig wordt dit dan ook nagelaten en kan een rangkroon slechts worden gebruikt in verband met helmen wanneer men over twee te beschikken heeft, die dan aan de uiteinden van den bovenschildrand worden geplaatst met de kroon, in behoorlijke verhouding, tusschen beiden in.

Om de schildfiguren te begrijpen dient men te weten wat zij voorstellen; zonder de beschrijving in Rietstap's *Armorial général* (Editie van 1861) zouden wij hiermede verlegen zijn, daar in geen van beide afbeeldingen met juistheid de bedoeling wordt weergegeven. Dat in de onderste de figuren omgewend staan en in het 1e en 4e kwartier anders gerangschikt zijn doet minder ter zake. Wat zegt nu de beschrijving op het artikel von der Schulenburg (waarvan 14 varianten worden vermeld) in toepassing op hetgeen wij hier voor ons zien: „Ecartelé; aux 1 et 4 d'argent à trois membres de griffon de gueules, posés en fasces 2 et 1; aux 2 et 3 d'or au boeuf passant écartelé de gueules et d'argent, portant entre ses cornes deux banderoles coupées d'argent et de gueules." De hartschilden, in beiden verschillend, laten wij rusten.

„Membres de griffon" zouden wij kunnen vertalen met arendsbeen, daar de griffioen — een tweeslachtig hersenschimmig wezen — bestaat uit de vereeniging van het bovenlijf van den adelaar en het onderlijf van den leeuw. Hildebrandt noemt ze in het door hem (in 1875) uitgegeven *Heraldisches Alphabet* „Raubvogelfüsse."

Uit de teekening van Picart herkent men wel een os, maar blijft de heraldieke bizonderheid dat deze van rood en zilver gevierendeeld moet zijn geheel achterwege; ook plaatst hij denzelven op een grond, wat niet deugt. Beter is in dit opzicht de tweede afbeelding, hoewel men het beestje daar eerder voor een bok zou aanzien met een wit kleedje gedekt, dan voor een os in twee kleuren geschakeerd.

Wat nu de beteekenis hiervan aangaat leest men in het *„Historisch heraldisches Handbuch zum genealogischen Taschenbuch der gräflichen Häuser"* (Gotha 1855. 12°) dat dit het zinnebeeld is eener waardigheid welke sedert 1 Januari 1341 in het geslacht von der Schulenburg is overgegaan door het huwelijk van Bernhard met de laatste erfdochter uit het geslacht von Noretz, 't welk het erfelijk opperhofmeesterambt van de Mark Brandenburg bezat. „Erb-Küchenmeister" wordt deze betrekking in het duitsch genoemd, wat oppervlakkig wel wat plat klinkt, doch wanneer men bedenkt dat opper-schenker, opper-jager en stalmeester, enz. tot de hooge waardigheden aan vorstelijke hoven behooren, welke steeds door voorname edelen bekleed en als eereposten begeerd worden, vervalt alle denkbeeld van geringschatting welke dit woord onwillekeurig opwekt. Dat het een zeer oud ambt is bewijst de op middeleeuwsche manier heraldisch gekleurde en versierde os, welke als symbool hiervoor werd vastgesteld, en dat de bezitter er van hooge waarde hieraan hechtte blijkt daaruit dat hij dit teeken in zijn wapenschild opnam.

Over het bijwerk in de teekening van Picart kan het stilzwijgen worden bewaard; wellicht zinspeelt de achtergrond met schepen op een heldenfeit van den graaf wiens wapen is afgebeeld. Wat de beteekenis kan zijn van de kruislings achter het wapen uitkomende balken weet ik niet te verklaren.

De onderste afdeeling in rococo stijl, zonder naam of jaartal, is volgens het onderschrift van engelsch maaksel. Onbevallig ziet zij er niet uit en is zelfs de console zeer sierlijk te noemen, maar toch is het geen aanbevelenswaardig voorbeeld. De wildemannen zouden zeer goed zijn indien de halzen minder slank waren en de hoofden den saterachtigen uitdrukking misten; de geschoren bovenlip past niet aan een hercules en zien wij hem liever met een vollen krachtigen baard.

Hoe eene von der Schulenburg Dutchess of Kendal is geworden heb ik niet kunnen uitvinden (1). Zelfs in Burke's „Peerage" komt die titel niet voor, zoodat deze sedert lang door uitsterving vervallen moet zijn geraakt. Ook weet ik geen verklaring te geven van het omwenden van alle schildfiguren; stond ook het onderschrift verkeerd dan ware de zaak opgelost en zouden wij met eene omgekeerde reproductie te doen hebben. Die kleinigheid doet echter minder ter zake; de voorstelling is over het geheel gracieus en mag de cartouche als een wel gekozen omlijsting gelden van het ruitschild, waarvan de proportiën ook zeer goed zijn, terwijl de hertogelijke kroon het geheel sierlijk afsluit.

Nu wij hier te doen hebben met twee cartouches

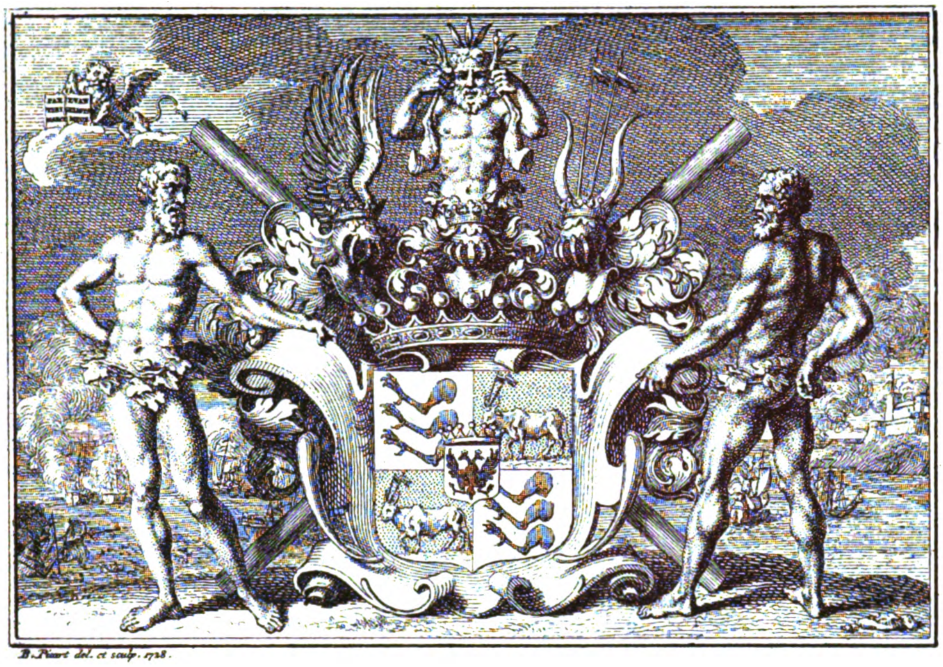
(1) Uit de *Peerage of England* door Arthur Collins, vol. III, London, 1741, bl. 272, blijkt het volgende:

As the raising of eminent women to Titles of Honour hath not been unusual in this Realm, his late Majesty was pleased to advance the Lady Melosinah, Baroness of Schulenberg, of an antient Family in Germany (and niece to her Grace the Dutchess of Kendal) to the Dignities of Countess of Walsingham in the county of Norfolk, and Baroness of Aldborough in the county of Suffolk, during her life, by Letters Patent bearing Date 7 April 1722, 8 Geo. I. Her Ladyship was married on the 5th of September, 1733, to the Right Hounorable Philip-Dormer Stanhope, Earl of Chesterfield.

Arms.] Two Coats quarterly, viz. first and fourth Or, a Lamb passant in Fess, quartered Gules and Argent, ensigned on the Head with three standards of the second; second and third, Argent, three Eagles Legs, coup'd at the Thigh, Gules.

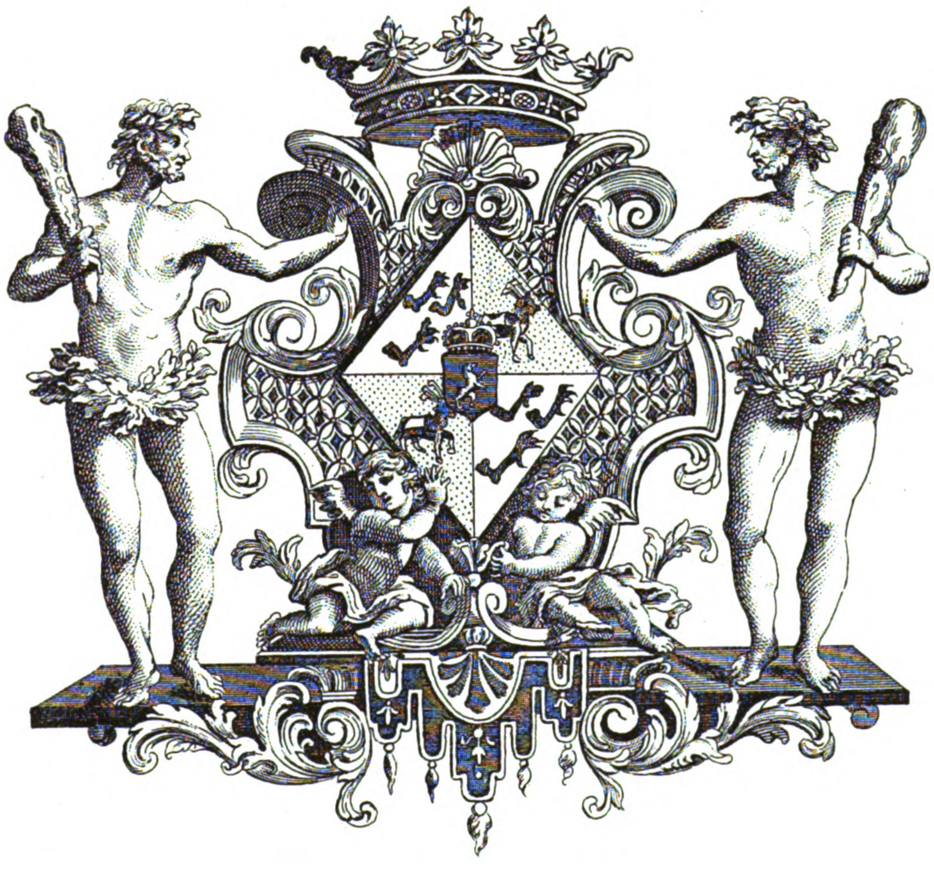
Supporters.] Two Savages, each holding a club over his arm, and wreathed about his Temples and Loins with Ivy, all proper.

Red.

B. Picart del. et sculp. 1728.

LES ARMES DU COMTE DE SCHULEMBURG.

ARMS OF THE DUTCHESS OF KENDAL.

Photolithographie van G. J. Thieme te Arnhem.

van zeer verschillend dessin, is het misschien niet ongepast een enkel woord in te lasschen over het gebruik van dit ornament, ontstaan in het renaissance-tijdperk. Zooals Picart de zijne heeft aangebracht mag men gerust zeggen dat zij misplaatst is, terwijl daarentegen de andere zeer goed voldoet en reden van bestaan heeft als aanvulling van een mager voorwerp. Zeer nuttig, ja bijna onmisbaar, is een cartouche bij het aanwenden van wapens op meubelen en gebouwen, maar late men alsdan helmen met hun bijwerk en schildhouders achterwege, en dekke het ornament alleen met een rangkroon. Ik ken een rijk ameublement met groote kosten opgesmukt met het volle wapen in keurig fijn snijwerk, maar zoo onpraktisch aangebracht dat men bang is een stoel aan te raken uit vrees iets van het beeldhouwwerk onherstelbaar te beschadigen; dergelijke versiering beantwoordt niet aan het doel.

Ten slotte eenige mededeelingen omtrent het geslacht von der Schulenburg, geput uit het reeds hiervoren genoemde Gotha'sche Handboekje. De oorsprong er van verliest zich in de grijze oudheid en gaat de overlevering dat het uit Geldern naar de mark Brandenburg is gekomen met de Sennonen welke tegen de Hunnen en Slaven door Karel den Groote werden aangevoerd, en dat zij zich vroeger Heeren van Geldern noemden door wien de thans verwoeste brug Schulenburg bij Stapenbeck aan de Jeetze werd gesticht; ook zou het wapen met de roofvogelklauwen van hen afkomstig zijn.

Niet onmogelijk is het dat een soortgelijk symbool op schild en banier als herkenningsteeken in den krijg werd gebezigd voor de horden uit Geldern, maar als wapenfiguur kon het toenmaals nog niet gelden omdat de wapens eerst nagenoeg drie eeuwen na Karel den Groote in geregeld gebruik zijn gekomen.

In ieder geval is uit oorkonden bewezen dat de stamvader van het geheele, zeer uitgebreide, geslacht is geweest Werner von der Schulenburg die in den eersten kruistocht, in 1119, voor St. Jean d'Acre het leven liet. Zijn nakomelingen werden in 1204 beleend met het stamgoed Betzendorf, dat sedert het eigendom der familie geworden is en tot op den huidigen dag in haar bezit is verbleven.

In de veertiende eeuw splitste zich het geslacht in twee takken, bekend als de witte en de zwarte linie welke zich wederom in verschillende onderdeelen hebben uitgebreid.

In den loop van zeven eeuwen heeft dit geslacht zich zeer beroemd gemaakt en meer hooge waardigheden bekleed dan menig ander aanzienlijk geslacht in Duitschland. Onder zijne leden kan het aanwijzen: 4 veldmaarschalken, 25 generalen, 3 „Heermeister" van de Orde van St. Jan (Johanniter), 6 Staatsministers en 4 bisschoppen, terwijl de waardigheid van „Landeshauptmann" der oude Mark (waaraan het recht verbonden was als plaatsvervanger der Keurvorsten en Markgraven optetreden), van 1130 tot 1528 bijna uitsluitend door Schulenburgen werd bekleed. Ook hadden zij nog in 1435 de bevoegdheid eigen munten te slaan.

Men ziet uit deze korte gegevens dat de voerders van het oogenschijnlijk zonderlinge wapen van oudsher groote en zeer voorname heeren zijn geweest, terwijl hunne afstammelingen tot nu toe steeds in groot aanzien voortbestaan. Na de reformatie zijn zij overgegaan tot de geloofsbelijdenis van Luther.

J. A. Koopmans.

Oordeel van den Haagschen Mercurius over heraldiek en genealogie in de 17e eeuw.

„Men spreekt te Brussel, van een Vergadering wegens de Heraldique zaaken aan te stellen uit eenige Edellieden en een Ridder van 't Gulden Vlies. Het Blasoen of wapenbeeld zou men in het Latyn kunnen noemen *Iconscutaria*; hoewel de Romeinen niet en wisten van deze fraaye dingen. 't Lykenen wel Apothekers termen, als men 't rood van een Wapenschild noemt *gueules*, 't bruin *sable*, 't groen *sinople*, en 't hemelblaauw *azûr*. In Braband heeft men nog Herauten van Wapenen om te beletten dat 'er den Adel niet *en roture* vervalle: maar in Holland is dat Ampt gemortificeert, Zedert de dood van den *Canonique* Jan de Klerk zalr. In ons Land verstaat men zig tegenwoordig beter op de naamen der roô en witte Wijnen als op de Wapens; 't welk te zien is aan de oopen Helmen en Hartoglyke of Graaflyke Kroonen, die men hier veele jaren gezien heeft boven de Wapens van de nieuwe Adelyke geslagten, die in hondert jaren 't pedestael van haare familie, of den eersten van haar naam zouden weten te vinden, zonder een Genealogist 'er om moeyelyk te vallen. In vorige tyden voerde een voornaam Edelman den Helm gedraaid met vyf gaaten, respectshalven voor den Graaf: maar nu ziet men hem overal vlak met zeven openingen. 't Is veele te vergeeven, want zy weten niet dat zy zondigen. 't Wapen van den schryver (H. Doedyns) is een groen veld met twee zilveren degens, en een Valk bovenop; die deze symbolique tekenen tot genoegen weet uit te leggen, adressere hem ten huize van den Auteur, daar zal men een ygelijk goed bescheid doen, en een glaasje van de beste Wyn geven, daar wat minder in gaat als in Jan Gul, of den Hens-beeker van Schieland, die de waterdampen zoowel corrigeert."

(Ontleend aan den *Haagschen Mercurius* van 9 July 1698 nº. XCVII, 2en druk van 1735, en medegedeeld door

A. J. Servaas van Rooyen).

EEN MEDAILLE (1).

Gepasseerd jaar werd te Amsterdam een kampstrijd gehouden, zooals er meer moesten plaats hebben; wij bedoelen de Internationale Landbouwtentoonstelling. Nederland is groot geworden door zijn vroeger zoo uitgebreide scheepvaart, handel en nijverheid, ook vooral niet land-, tuinbouw en veeteelt te vergeten. Ons land heeft veel beroemde mannen voortgebracht, die groot zijn geworden onder den gunstigen invloed van een werkzame bevolking. Het is te betreuren, dat bij die vroeger behaalde lauweren zoo vaak rustig wordt voortgedommeld en meestal wordt geteerd op ouden roem. — Jongeren van jaren! werpt dat laatste denkbeeld verre van u af. Energie getoond! dan kan veel, wat in de laatste jaren bedorven is, weder worden hersteld.

Reeds meermalen, en terecht, is de opmerking gemaakt, dat de graveerkunst hier te lande meer achter- dan vooruit gegaan is. Misschien dat er verbetering komt, nu een vreemdeling is ingehaald om als leeraar op te treden. Waarom? was die in ons land niet te vinden? moet dan alles uit den vreemde komen?

Zoo onwillekeurig zijn wij afgedwaald van 't geen wij wilden behandelen, nl. de medaille te bespreken, die den bekroonden werd aangeboden bij bovengenoemden wedstrijd.

De medaille draagt aan de eene zijde het borstbeeld van Z. M. den Koning, beschermheer dier tentoonstelling, met toepasselijk randschrift; aan de keerzijde is aangebracht het zoogenaamd Rijkswapen (2), omringd met de wapens der provinciën, verbonden door een krans van landbouwattributen; zooals men op de afbeeldingen kan zien. Deze clichés zijn te Amsterdam bij de firma E. Tetterode vervaardigd en aldaar verkrijgbaar in vier verschillende grootten en 2 vormen, dus 8 stuks. De medaille werd door Elion gegraveerd en in de fabriek der firma P. Mansveldt en Zoon te 's-Gravenhage geslagen; gelukkig, dat alles niet uit den vreemde! Beide firma's zoowel als de graveur hebben eer van hun werk. Om de namen van de mannen, die zich bij de Int. Tentoonstelling verdienstelijk hebben gemaakt in herinnering te houden kunnen wij niet beter doen dan die hier te laten volgen, zoo eigenaardig te samen gebracht door den redacteur van *de Landbouw Courant*, Dr. L. Mulder.

tentoonsTelling
SickEsz des
UitvoereNden comités
VoorziTter
van der Oudermeulen
HOfman
van HardeNbroek
VisSer v. Hazerswoude
ScholTen v. Aschat
GErlach
v. SLooten
WaLdeck
JongkIndt Coninck
MagNée
BronGers.

M.

SickEsz
WaldEck
VisseR v. Hazerswoude
GerlAch
van HArdenbroek
MagNée
van der OUdermeulen
HofmAn
van SLooten
SchoLten van Aschat
BrongErs
JongkiNdt Coninck.

M.

(1) Een lezenswaardig artikel betreffende deze medaille komt voor in *de Nederlandsche Spectator* van 6 September 1884 n°. 36; bovendien eenige artikels in *Agricultura*, orgaan van de Internationale Landbouwtentoonstelling in 1884, onder redactie van Dr. Louis Mulder.

(2) De beide leeuwen alsmede het devies behooren niet daarbij; zie hieromtrent J. A. de Bergh, *Het wapen des Konings en des Rijks thans gevoerd is in strijd met de wet.* ('s Gravenhage, 1880).

Dr. PIETER SCHELTEMA.

(Overleden te Amsterdam 31 Januari 1885).

Archiefstudie is stellig niet populair. De groote menigte verbaast zich er veelal over, dat iemand ter wereld met genoegen kan werkzaam zijn in wat zij het toppunt van droogheid en dorheid acht. Hij, die door het onderhoudend geschreven geschiedverhaal geboeid wordt, zal straks vergeten waaruit dit geput is en allerminst begrijpen, waartoe het doorzoeken van die oude paperassen dienstig is. Toch is het te verwonderen dat er in vroeger tijden zoo weinig zorg werd gedragen voor de oorkonden van stads- en landshistorie. Immers, zoo ergens, dan hier te lande heerschte er zooal geen opgewekt, dan toch een taai historisch leven, dat zich in tal van kronieken en stedebeschrijvingen uitte. Maar het belang der archieven werd dan ook bijna uitsluitend gezocht in hun nut voor de administratie en voor de handhaving der stedelijke rechten en privileges. En bovendien haalde de z.g.n. Fransche tijd veel omver, wat te voren redelijk geordend was.

In de laatste jaren is er een machtige beweging op het gebied van archiefwezen en historische studie hier te lande. Ligt hier en daar de grond geheel braak en blijkt, dat ook nu nog 's lands historieblaân soms voor scheurpapier worden aangezien, elders is reorganisatie en wijziging der eerst ingevoerde orde gewenscht. Maar het jongere geslacht onderschatte daarom niet den arbeid der mannen, die tusschen 1830 en '50 zich in den chaos der archiefbundels en papieren innestelden en met grooten ijver uit de ongeordende, hier en daar verspreide massa een geordend geheel schiepen. Om van andere gewesten te zwijgen, lag het archief der provincie Noord-Holland op zolders onder stroo verspreid. Te Amsterdam was sedert 1795 geen archivaris aangesteld; er bestond dan ook geen eigenlijk gezegd archief. De stukken uit vroegere eeuwen werden als administratieve bescheiden beschouwd en als zoodanig bij de thesaurie, secretarie en elders opgeborgen. Men vergelijke dien toestand met den tegenwoordigen, nu alles samengesteld en gegroepeerd is en een lijvige inventaris het zoeken in de duizenden registers en losse stukken gemakkelijk maakt. Het vele dat het Amsterdamsche archief reeds ten nutte der vaderlandsche historie heeft opgeleverd, is in de eerste plaats te danken aan hem, die dat archief heeft gevormd, aan dr. P. Scheltema. Den 5 Juli 1812 uit Amsterdamsche ouders (aldaar) geboren, bezocht hij allereerst de Latijnsche school zijner vaderstad en studeerde later in de letteren, aanvankelijk te Leiden en daarna te Utrecht. Aldaar promoveerde hij in 1836 op eene dissertatie over Hadrianus Junius. Zijne maatschappelijke loopbaan begon hij te Middelburg, waar hij een tijdlang leeraar aan het gymnasium was, maar zijn groote lust tot historische studie deed hem reeds spoedig in zijne vaderstad terugkeeren. Die voorliefde had hij zeker voornamelijk te danken aan zijn naamgenoot Jacobus Scheltema; dien na te volgen zal wel zijn eerste eerzucht geweest zijn, en weinig werken heeft hij stellig meer con amore geschreven dan diens levensbeschrijving (1849).

Toen hij in 1844 zijn eersteling *Oud en Nieuw uit de Vaderlandsche geschiedenis en letterkunde* in het licht zond, deed hij dit dan ook uitdrukkelijk als vervolg op het door Jacobus Scheltema reeds gepubliceerde. Drie jaren later verscheen het tweede deel. Wel niet lang zal hij te Amsterdam teruggekeerd zijn, toen hij bij burgemeesteren aanklopte om toegang tot de archieven-kamer. Gereedelijk werd hem dit in Juni 1840 verleend en reeds dadelijk zette hij zich niet alleen tot historische nasporingen, maar begon hij aan een inventaris te werken, dien hij enkele jaren later aan den wethouder Koenen kon overleggen. Toen verzocht hij dan ook dat het archief hem bepaaldelijk zou worden toevertrouwd en burgemeesteren stelden dan ook aan den Gemeenteraad voor, hem met een traktement van *f* 300 tot gemeente-archivaris te benoemen. Maar nog vrij wat volharding zou Scheltema moeten betoonen, alvorens het doel zijner wenschen te bereiken. De Gemeenteraad stemde in 1844 het voorstel af en toen de door Burgemeesteren voorgedragene zich aanbood om het ambt buiten bezwaar der gemeentelijke schatkist waar te nemen, werd ook dit niet in het belang der gemeente geoordeeld. Intusschen werd aan Scheltema het tijdelijk ordenen van het archief opgedragen en tegen een jaarlijksche gratificatie werd gedurende de volgende jaren daaraan door hem gearbeid. De verspreide archieven van de verschillende takken van gemeente-administratie werden door hem vereenigd en aldus een geheel gevormd, dat men moeielijk zonder speciaal daartoe aangestelden archivaris onbeheerd kon laten. In 1848 begreep de gemeenteraad dit dan ook, en bij besluit van 7 April van dat jaar werd dr. P. Scheltema tot archivaris der gemeente Amsterdam benoemd. Sedert dien dag was, meer nog dan tot dusver, regeling van dat archief zijne levenstaak, maar hij bepaalde zich tot den inventaris die achtereenvolgens in drie deelen verscheen. In zijne *Aemstel's Oudheid* deed hij over menig punt der vaderlandsche geschiedenis een nieuw licht opgaan: zijne redevoering over Rembrandt (1853) opende de rij der ontdekkingen omtrent dien vorst onzer schilders en spoorde de anderen tot nader onderzoek aan; zijn werkje over de *Amsterdamsche Beurs* (1846) toonde, wat toen nieuw was, hoeveel er ook na Wagenaar omtrent de geschiedenis onzer stad aan het licht te brengen was. En zoo konden wij nog menig historische bijdrage noemen, indien wij het geven van een naamlijst een geschikte schets achtten van 's mans verdiensten (1). Bepalen wij ons tot Amsterdam, dan mogen wij

evenwel niet eene andere creatie uit het oog verliezen. Wie heeft niet wel eens een kijkje genomen op de z. g. n. rariteitenkamer ten Stadhuize? Zonderlinge benaming voor vertrekken, waar meesterstukken van Quellinus, drijfwerk van Adam van Vianen, gildebekers, zooals er schier nergens elders te vinden zijn en zooveel meer kostelijks om strijd de aandacht trekken. Hoeveel schatten zijn bovendien verloren gegaan, die er als paarlen boven alles zouden uit blinken! Dat sinds 1848 bewaard is, wat toen nog bewaard gebleven was, danken wij in de eerste plaats aan dr. Scheltema.

Nauwelijks aangesteld, deed hij reeds voorstellen en de noodige stappen om schilderijen en kunstwerken, der stad toebehoorende, te verzamelen en te beschrijven, wat met laatstgemelde nog niet geschied was. Zoo iets dan is Scheltema's werk het vertrek, dat men, veeleer als met bovengenoemd sobriquet, met den naam van stads-kunstkamer zou kunnen bestempelen.

Dr. Scheltema was niet alleen gemeente-archivaris, hij beheerde ook de archieven der provincie Noord-Holland en omtrent deze heeft hij zich waarlijk niet minder verdienstelijk gemaakt dan omtrent Amsterdam. Zij zijn in nog meer volstrekten zin zijne creatie. Die dit toegelicht wil hebben leze de voorrede tot den inventaris dier archieven, die in 1873 het licht zag. Zijn werkkring als provinciale archivaris beperkte hij niet als schier alle anderen tot het centraal depôt; onvermoeid reisde hij de provincie door, in alle gemeenten onderzoek instellende naar wat er overgebleven was en dit regelende en beschrijvende.

Zoo kon de thans overledene terug zien op een leven in den vollen zin des woords aan den arbeid gewijd. Waar wij jongeren de vruchten van zijnen arbeid plukken, past dan ook allermeest een dankbaar terugzien op hem, die onzen arbeid zooveel verlicht heeft. In een tijd toen historische studie nog niet zooals nu algemeen en geëerd was, heeft hij haar tot zijne levenstaak gesteld en aan die taak is hij getrouw gebleven tot het einde. Hij was een der laatsten dier oude garde, die voor veertig jaren een nieuw tijdvak voor vaderlandsche geschiedschrijving openden door de archieven voor historisch onderzoek te openen (2). Moge zijn ijver en vlijt een jonger geslacht tot navolging aansporen! Met het Amsterdamsche archief, en daardoor met de Amsterdamsche historie, is Scheltema's naam vereenzelvigd. Wij zijn hem er dankbaar voor.

(Overgenomen uit het *Handelsblad*, 2 Febr. 1885).

(1) Wij mogen echter niet onvermeld laten: *Hendrik van Brederode te Amsterdam in 1567. Geschiedkundig overzigt uit echte bronnen geput en met authentieke bewijzen gestaafd*, Amsterdam, 1846.

(2) Zoo te recht schreef de heer J. ter Gouw in het voorbericht van zijn *geschiedenis van Amsterdam* over den heer Scheltema: «Gelijk aan Wagenaar de eer toekomt, het eerst aan de *geschiedenis* van Amsterdam een gedaante te hebben gegeven, — zoo behoort den heer Scheltema de eer, het eerst aan het *archief* van Amsterdam een gedaante te hebben gegeven.»

Augustin Guillaume Pierre de Roever.

Te Haarlem is op 31 Januari jl. na eene ongesteldheid van slechts weinige dagen een verdienstelijk ambtenaar aan zijn werkkring ontrukt. A. G. P. de Roever, geboren te Amsterdam 29 Augustus 1841, zoon van Augustin Guillaume de Roever en van Geertruida Maria Caous. Sedert eenige jaren was hij bewaarder van het stedelijk museum van schilderijen en oudheden op het Raadhuis. De heer de Roever was bekend als een ervaren verklaarder van de schilderijen en merkwaardigheden, en daarbij zeer voorkomend jegens iederen bezoeker, terwijl hij door zijn bekendheid met verschillende talen zich steeds gemakkelijk met vreemde bezoekers kon onderhouden. Tevens was hij belast met de werkzaamheden verbonden aan het genealogisch archief der Waalsche kerken in Nederland. Zijn afsterven is als een groot verlies te beschouwen.

Register van Lijfrenten, in 1670 opgenomen door de Stad Kampen.

I.

Den 27en October 1670 besloot de stad Kampen met eenparig consent van den raad en de gezworene gemeente om in Holland bij forme van Tontine op 400 lijven à 4 procent eene negotiatie te doen van honderdduizend caroliguldens, ten einde met de opbrengst daarvan alle andere stads losrenten af te lossen.

Zij gebruikten daarvoor de bemiddeling van Jacob van Dael, gezworen makelaar te Amsterdam, terwijl als directeuren voor de administratie daarvan te Amsterdam optraden voor de stad: Adriaen van Loon, Isaacq Jan Nijs, Joost de Smit en Jan Claessen van Beuningen.

De lijst dier lijfrenten, bijna zonder uitzondering in Holland geplaatst, is nog voorhanden en ik wensch die hier bij gedeelten te doen volgen, omdat er eene menigte belangrijke genealogische bijzonderheden in worden aangetroffen, betreffende vele aanzienlijke Hollandsche geslachten en dus voor de beoefenaren der genealogie hier menige bijzonderheid is te vinden.

Register der geenen die in de 100 M. gl. Lijffrente etc. hebben gecontribueerdt:

Directeuren:

Adriaen van Loon.
Isaacq Jan Nijs.
Joost de Smit.
Jan Claessen van Beuningen.

Johannes Sneeckanus predicant in de Remonstantsche gemeente tot Gouda ten lijve van Sophia van Buiren, oudt 26 jaren, daer vader van was Jan Cornelissen van Buiren en moeder Ariaentien Gijsberts *f* 250.

Jacob Martens Block ter Goude ten lijve van sijn dochter Ariaentjen Jacoba Block, oudt 13 iaeren daer moeder aff is Neeltien Adriaensen van Wijck *f* 250.

Adidem van sijn soon Ariaen Jacobsen Block, oudt 11 iaeren *f* 250.

Idem Jacob Jacobsen Block, oudt 18 iaeren *f* 250.

Frans Claesen Bruinvis van Hoorn ten lijve van sijn dochter Neeltien Frans Bruinvis, oudt 16 iaeren daer moeder aff is Marretien Lamberts Opperdoes *f* 250.

Adidem van Grietien Frans, oudt 14 iaeren *f* 250.

Adidem van Jan Fransen Bruins (sic) oudt 10 iaeren *f* 250.

Thomas Claessen Bruinvis van Hoorn ten lijve van sijn dochter Grietien Thomas Bruinvis, oudt 19 iaeren, daer moeder aff was Antien Willems *f* 250.

Adidem van Annetien Thomas Bruinvis, oudt 17 iaeren *f* 250.

Dieselve ten lijve van Jan Thomassen Bruinvis, oudt 10 iaeren daer moeder aff is Sijbrich Jans *f* 250.

Adidem van Claes Thomassen Bruinvis, oudt 8 jairen *f* 250.

Adidem van Annetien Thomas Bruinvis, oudt 3 iaeren *f* 250.

Gretien Jurriaens, huysvrou van Thomas Claessen Bruinvis ten lijve van haer dochter Elbrig Dirxen, oudt 11 iaeren, daer vaeder aff geweest is Dirck Cornelissen Toorn *f* 250.

Matteas Lijsselius, remonstants predicant tot Hoorn, ter lijve van Jannetien Lijsselius, oudt 16 iaeren daer moeder aff is Neeltien Jans van Halmaal *f* 250.

Adidem Reinier Lijsselius, oudt 11 iaeren *f* 250.
Noch Gerryt Lijsselius, oudt 9 iaeren *f* 250.
Adidem Johannes Lijsselius, oudt 7 iaeren *f* 250.
} van dese 3 is moeder Geertien Lamberts Opperdoes.

Willem Jacobssen Hellingman tot Hoorn ten lijve van sijn 5 kinderen bij Lysebeth Lamberts Opperdoes in echte geteelt.

Cornelis Willemssen Hellingman, oudt 17 iaer *f* 250.

Reinier Will. Hellingman, oudt 15 iaeren *f* 250.

Gerryt Will. Hellingman, oudt 15 iaeren *f* 250.

Neeltien Willems Hellingman, oudt 10 iaeren *f* 250.

Marretien Willems Hellingman, oudt 1 iaer *f* 250.

Jan Teunissen Tinnegieter tot Hoorn ten lijve van sijn kynderen bij Oetien Toenis in echte verweckt: Toenis Jansen, oudt 11 iaer *f* 250; Lijsbeth Jans, oudt 8 iaeren *f* 250; Jannetien Jans. oudt 5 iaeren *f* 250.

Frans Willemsen Beelthouwer te Hoorn ten lijve van sijn soon Pieter Fransen, oudt 12 iaeren, daer moeder aff is Marritien Pieters *f* 250.

Cornelis Janssen van Tuinen van Hoorn, soon van Jan Gerritsen Goutsmit en Lijsbet Cornelis ten lijve van sijn selven, oudt 29 iaeren en van sijn soon Pieter Cornelissen van Tuinen, oudt 3 iaeren daer moeder aff is Stijntien Pieters, te samen *f* 500.

Item ten lijve van Pieter Pieters van Keren daer vader aff is Pieter Maessen en moeder Stijntien Pieters *f* 250.

Noch van Pieter Jacobs van Swaegdijck, oudt 21 iaeren soon van Jacob Sijvertsen en Trijn Pieters *f* 250.

Teunissien Loduwijcks tot Munnekendam, oudt 25 iaeren voor haer selve daer vader aff was Loduwijck Franssen ende moeder Grietien Gerryts *f* 250.

Helmich Gerrytsen Schuirman coeckebacker tot Hoorn ten lijve van sijn kinderen bij Immetien Borgerts in echte verweckt.

Gerryt Helmigs, oudt 15 iaeren *f* 250.

Borgert Helmichs, oudt 12 iaeren *f* 250.

Jennegien Helmichs, oudt 10 iaeren *f* 250.

Jan Helmichs, oudt 8 iaeren *f* 250.

Noch Helmych Gerrytsen ten lijve van sijn dochter Jannetien Helmichs, oudt 3 iaeren bij Saertien Pieters in egte geteelt *f* 250.

Aeltien Jans Wed. van Dirck Pieters tot Hoorn ten lijve van Jennegien Jans, oudt 17 iaeren. daer vader aff is Jan Cornelissen Drucker en moeder Neeltien Dircx *f* 250.

Den 21en November 1670.

Andreas de la Fontaine, Predicant tot Hamburg ten lijve van sijn soon Andreas, oudt 12 iaeren daer moeder aff is Maria Ruiting *f* 250.

Idem ten lijve van Maria de la Fontaine, oudt 10 iaeren, mater eadem *f* 250.

D. Nicolaes Colvius Fransch Prædicant tot Amsterdam, ten lijve van sijn dochters Anna Colvius, oudt 11 iaeren daer moeder af is Catharina Marin *f* 250.

Idem ten lijve van Catharina, oudt 6 iaeren, moeder eadem *f* 250.

Maria Cuisten Wed. van Jan de la Fontaine ten lijve van Abraham de la Fontaine, oudt 5 iaer soon van Jan de la Fontaine en Johanna Moussard *f* 250.

Jean de la Fontaine ten lijve van sijn soon Jan de la Fontaine, oudt 7 iaeren daer moeder af is Johanna Moussard *f* 250.

Idem ten lijve van Abraham de la Fontaine, oudt 5 iaeren, mater eadem *f* 250.

Idem ten lijve van Phillippe de la Fontaine, oudt 3 iaeren, mater eadem *f* 250.

Noch dieselve ten lijve van Johanna Maria de la Fontaine, oudt 2 iaeren, mater eadem *f* 250.

D. Nicolaes de la Bassecour, Fransch Predicant tot Amsterdam en Anna van den Putte, sijn huysvrou ten lijve van haer kinderen Fabricius, oudt 22 iaeren *f* 250; Cornelia, oudt 20 iaeren *f* 250; Charles, oudt 17 iaeren *f* 250; Anna, oudt 15 iaeren *f* 250; Nicolaes,

oudt 9 iaeren *f* 250; Jacob, oudt 6 iaeren *f* 250.

Adam van Berg en Francina Davids sijn huysvrou ten lijve van haer kinderen Zeger van Berg, oudt 5 iaeren *f* 250; Barbar van Berg, oud 4 iaeren *f* 250.

Johannes van Capelle en sijn huysvrou Anna Groting ten lijve van haer kinderen, Johannes, oudt 13 iaeren *f* 250; Anna, oudt 11 iaeren *f* 250; François, oudt 9 iaeren *f* 250; Jacobus, oud 6 iaeren *f* 250; Wijna, oudt 3 iaeren *f* 250; Louys, oudt 1 iaer *f* 250.

Steven Benier ten lijve van Thomas van Gilsen, oudt 24 iaeren daer vader van was Thomas van Gilsen en moeder Francijntien Marinus.

Idem ten lijve van sijn soon Pieter Benier, oudt 16 iaeren bij Francijntien Marinus in echte verweckt.

Johan Vlasblom en Geertruit Benning sijn huysvrou ten lijve van haer kinderen Helena, oudt 22 iaeren *f* 250; Gerardt, oudt 20 iaeren *f* 250; Johanna, oudt 17 iaeren *f* 250; Aletta, oudt 16 iaeren *f* 250; Johannes, oudt 15 iaeren *f* 250.

Abraham Pijn, als vader en voogt van sijne hier nae genoemde drie kinderen ten lijve en tot voordeel van deselve daer moeder aff is Grietien Henrix zal: Janneken Pijn, oudt 16 iaeren *f* 250; Anna, oudt 14 iaeren *f* 250; Helena Pijn, oudt 12 iaeren *f* 250.

Barent de Moor, oudt 28 iaeren daer moeder aff is Clara van Capelle te sijnen lijve *f* 250.

Abraham Kersten ten lijve van sijn soon Johannes Kersten, oudt 13 iaeren bij Johanna Ophoog in echte verweckt *f* 250.

De heer Dr. Johannes van Wassenaer ten lijve van Adriana Susanna van der Hagen, oudt 3½ iaer daer vader aff is Petrus van der Hagen predicant tot Amsterdam en moeder Adriana van Wassenaer *f* 250.

Juffr. Maria Poppen Wed. (?) van Dr. Johannes van Wassenaer, ten lijve van Johannes van der Hagen, oudt 5 iaeren daer vader aff is D. Petrus van der Hagen en moeder Adriana van Wassenaer *f* 250.

Petrus van der Hagen, predicant tot Amsterdam en Adriana van Wassenaer ten lijve van haer kinderen: Adriana Susanna, oudt 3½ iaer *f* 250; Johannes oudt 5 iaeren *f* 250.

De heer Johannes van Grol, secretaris van de Levantsche directie ten lijve van sijn dochter Mechtelt, oudt 2 iaeren bij Mechtelt de Harde in echte verweckt *f* 250.

Susanna Claessen Wed. van Sr. Paulus Barbette tot Leyden, ten lijve van Susanna Barbette, oudt 10 iaeren bij haer overleden eheman in echte verweckt *f* 250.

Symon Cornelissen Swart tot Nieuwendam en Lyssien Pieters syn huysvrouw ten lijve van haer dochter Trijntien oudt 14 iaeren *f* 250.

Symon Cornelissen Swart en Gerbrant Symonts, als voogden van Neeltien Claes, oudt 22 en Cornelis Claessen oudt 18 iaeren, kinderen van Claes Symonts en Styntien Cornelis op yder *f* 250, *f* 500.

Claes Janssen Ruiter van Nieuwendam, ten lijve van syn soon Jan Claessen oudt 15 iaeren by Francijntien Cornelis in echte geteelt *f* 250.

Adidem ten lijve van Claes Claessen oudt 5 iaeren by dieselve Francijntien geteelt *f* 250.

Doordien dese beide bovenstaende lyffrenten brieven vermist syn geworden, syn den 14en Martij 1679 twee nieuwe brieven in plaats van deselve geexpedieert.

Barent Cornelissen Rooms timmerman tot Nieuwendam ten lijve van Neeltien Barents oudt 14 iaeren bij Trijntien Cornelis in echte geteelt *f* 250.

Pieter de Lange Leenderts ten lijve van syn dochter Johanna de Lange oudt 5 iaeren, bij Sara de la Forterie in echte verweckt *f* 250.

Salomon van der Sluys, notaris, ten lyve van syn dochter Elisabeth oudt 6 iaer, bÿ Vroutien Cornelis in echte geteelt *f* 250.

Andries van Pradelles ten lyve van syn soon Andries Pradelles oudt 1 iaer by Johanna van der Horst in echte verweckt *f* 250.

Jan Schetter tot Vtrecht ten lyve van syn soon Christiaen Schetter oudt 22 iaeren bij zal. Hillegien Lamberts in echte verweckt.

Adidem ten lyve van syn soon Bernardus Schetter oudt 15 iaeren, by Henrickien Costers in echte verweckt.

Noch ten lyve van syn dochter Sara Schetter oudt 13 iaeren by Henrickien Costers in echte geteelt.

Juff. Elisabeth Willems van Paluda, laest wed. van wijlen de Hr. Boudewijn van Cortenhouff secretaris der stadt van Amsterdam ten lyve van Hester Willemsen van Cleeff oudt 11 iaer; Bruino Will. van Cleeff oudt 10 en Elisabeth Will. van Cleeff oudt 1 iaer, alle drie kinderen van Willem Bruinsen van Cleeff en Maria Jacoba van der Voort *f* 750.

Eadem, ten lyve van Bruino oudt 5 iaer, van Catharina Elisabeth oudt 3 iaer, en Jacob Egbertssen van Cleeff oudt 2 iaeren, alle drie kinderen van Egbert Bruinsen van Cleeff en Maria Jacobs Schot *f* 750.

Johanna Dirx van Stein als voogdesse ten lyve en ten behoeve van Boudewijn Dirxen van Cortenhouff, daer vaeder van is geweest Dirck Boudewynsen van Cortenhouff en moeder Sophia van Stein *f* 250.

Isaacq Hadevier oudt 32 iaeren voor hem selven, daer moeder aff was Catharina Lambrechs *f* 250.

Jan Corcellis oudt 24 iaeren op hem selven, daer moeder aff was Anna Lybaert *f* 250.

Elisaeus Arnoudts ten lyve van syn huysvrou Johanna Cabbeliau oudt 45 iaeren, dochter van Willem Cabbeliau en Abigail Bolys *f* 500.

Noch dieselve ten lijve van Willem Arnoudts van Castricom, oudt 16 iaeren, soon van Elisaeus Arnoudts en Bernardina van Castricom *f* 500.

(*Wordt vervolgd*).

Kampen. Mr. J. Nanninga Uittendijk.

Testament van Reinier van Heemskerck (1).

Uit krachte der Clausulen Reservatoir vervat in mijn Testament op den Eerste February Achttien Honderd en Acht voor de Notaris Mr. Arnold Henry Peter Hubert en getuigen alhier gepasseerd, verklaare te willen en te begeeren, midsgaders te ordonneeren en te disponeeren het volgende te weeten.

Eerstelijk verklaare ik, Dat wanneer ik kome te overlijden mijn lijk niet moet uitgekleed worden maar alles moet aanblijven uitgenomen mijn beddejak en dan over alles heen een schoon hemb gedaan worden en een witte Muts en das, zooals het gebruikelijk is en vervolgens in stilte bijgezet worden even eens als wijlen mijn geliefde zuster gedaan is en alles gegeeven worden, wat toen gegeven is, blijkens de Papieren daarvan zijnde, die bij dit mijn Testament zullen gevonden worden, en dat ik moet begraven worden in de Nieuwe Kerk deeser Stad, in het graf op het koor staande ten name van kerkmeesteren van de Nieuwe en Engelsche kerken deeser stad, waartoe een Authorisatie briefje zal moeten gevraagd worden bij den Heer President kerkmeester.

Er zullen 6 Aansprekers moeten zijn in order deese: de voorzanger en Consistorie knegt van de Nieuwe kerk, die dan in functie zijn, laatende de 4 overige ter dispositie van de Heeren Executeurs en tot dragers zullen er 14 zijn: als een voor mijn knecht of oppasser, een voor de mijd in mijn sterfhuis en de 3 Deurwaarders of Bankopsluijters van de Nieuwe kerk, een aan mijn geweese knegt Daniel Guillamain, en een aan mijn geweese knegt Caspar Rademaker, thans knegt van de koster en de overige 7 laat ik ter dispositie van de Heeren Executeurs en erfgenaamen, ook zullen er twee koetsiers moeten zijn, als die van de Heer Koene om het lijk te rijden en die van den Heer Gerling Kops voor de Heeren, die mede naar de kerk gaan even als bij mijn zuster is geschied.

Ook zal mijn oppasser of knegt mijn moeten uitkleeden laatende den tweeden ter Dispositie van de Heeren Executeurs.

En tot het aanzeggen in de Buurd en bij de Familie wenscht ik dat genomen wierd Jan Houthuysen, die bij mij oppasser is geweest bij het overlijden van mijne Zuster en toen ook de aanzegging heeft gedaan en dat aan hem daarvoor zoo veel als een drager, dog zonder het drinkgeld zal gegeeven worden.

Actum Amsterdam, 16 Febr. 1808.

(was get.) R. van Heemskerck.

Uit kragte als boven vermeld staat, verklaare ik te begeeren dat aan mijn vaste oppasser of knegt, die op mijn overlijden bij mij woond en twee jaren of langer bij mij gewoond heeft, zullen gegeeven worden, alle mijne dagelijkse kleederen, als Rokken, Broeken, Borstrokken en halve Hembden en kleine voorhembjes, 6 linnen onderhembden, ofzoo er geen 6 linne onderhembden in mijn Boedel mogten zijn dan zooveel er gevonden worden, verder mijn daagse hoed, koussen en schoenen hetgeen dagelijks in gebruik is, 4 knegte laakens en 4 Dito Sloopen een wolle en een catoene Deeken, als meede eenig geld voor het oppassen in mijn siekte nadat Heeren Exucuteuren zullen oordeelen te behooren.

Dog dit alleen maar als mijn boedel het lijden kan en anders niet.

Actum Amsterdam, den 16 Febr. 1808.

(was get.) R. van Heemskerck.

Uit kragte als boven vermeld staat verklaare ik te begeeren, dat de groote en klijne geschreve en gedrukte Genealogiën van de Famiellie van Heemskerck, de Geschilderde Wapenkaart, het geschilderde Boek waarin de wapens met derzelver quartieren van diverse Persoonen tot de Famillie van Heemskerck behoorende, alsmede de Genealogiën van Heemskerck van Beest en Heemskerck van Bekestijn, alsmede de geschreve en in halve Engelsche banden gebonden Genealogiën van Montfoord en Schuylenburgh zullen komen en afgegeeven worden aan mijn Neef den Hoog en Wel-Geboren Heer Jan Henry van Heemskerck tot Aghtien hoven Coenraadsz., oud schepen der Stad Haarlem, thans in Vrankrijk en zoo ik meene te Parijs woonende, en bij vooroverlijden van zijn Hoog Edele dan deszelfs oudsten zoon of deszelfs wettige Descendenten en die er niet zijnde dan de oudste dochter en zoo vervolgens altoos aan de oudste van de famiellie van Heemskerck, die gesprooten en afgekomen zijn van Reinier van Heemskerck en zijne huisvrouwe vrouwe Geertruyd Cant Reiniersdr., zonder dat die Genealogiën, wapenkaarten en wapenboek ooit zal mogen verkogt of veralieneerd en dus in vreemde handen geraaken en ik wil hoopen en verwagten, dat deese

---

(1) Deze ijverige genealoog werd te Zierikzee den 16 April 1740 geboren uit Reinier van Heemskerck en Sara Schmidt. Hij behoorde tot het edele geslacht der Heemskercken (vergelijk J. B. Rietstap, *Wapenboek van den Nederlandschen adel*, bl. 170). Hij was eerst fiscaal van het landsrecht op Schouwen, werd in 1763 klerk ter secretarie van de admiraliteit van Zeeland, 1770 commissaris van het landsrecht op Walcheren, adjunct-boekhouder van de wisselbank te Amsterdam, in 1771 kerkmeester van de Nieuwe en Engelsche kerken aldaar, in 1786 opperboekhouder van de wisselbank voornoemd. Getuigenis van zijn werkzaam leven is terug te vinden in de lijst der door hem opgemaakte geslachtlijsten, gedrukt onder den titel van *Naamlijst van genealogiën, meerendeels bestaande uit Nederlandsche geslachten, met de beschrijving derzelver wapens, bijeenverzameld door wijlen den heer Mr. Reynier van Heemskerck Reynierszoon.* Utrecht, N. van der Monde, 1836. Hij stierf te Amsterdam 1 Mei 1810.

Kent iemand zijn portret?

mijne voorzorg niet kwalijk van mijn Famillie zal genomen worden, dewijl dit alleen dus gemaakt is uit aghting voor de Famillie, en omdat een werk, dat mij zooveel geld en moeyte gekost heeft niet zou veralieneert of vervreemd worden.

Nog begeere ik dat de geteekende portraiten van de Heeren Dirk Dirksz. van Heemskerck van Beest, den Heer Admiraal Jacob van Heemskerck, den Heer Ambassadeur Coenraad van Heemskerck, Heer van Aghtienhoven en 'S Bos, den Heer Willem van Heemskerck, Burgemeester van Amsterdam, en de afteekening van het monument voor den Heer Admiraal van Heemskerck en alle de geschilderde wapens van de famiellie die in mijn Boedel zullen gevonden worden, zullen gegeven worden aan de bovengemelde Persoonen, dog hiervan is uitgesondert seekere rol, houdende de Descendenten van Sijmon Jan Reyers van Heemskerck, en Rosina Jacobs dr. van Montfoord, waarvan ik apart gedisponeert hebbe.

Actum Amsterdam, den 16 Febr. 1808.
(was get.) R. van Heemskerck.

Uit kragte als boven vermeld staat begeere ik, dat zeekere Rol houdende een genealogie van Heemskerck zooveel aangaat de Descendenten van den Heer Simon Jan Reyersz. van Heemskerk, in zijn Edele leven Burgemeester der Stadt Leyden, en van vrouwe Rosina Jacobsdr. van Montfoordt zijne huisvrouwe, zal gegeven worden aan die geene van de Famillie, die na mijn overlijden de adminisiratie zal bekomen van zeker Fonds, op de weeskamer deeser Stadt berustende, gemaakt tot ondersteuning van behoeftige in de Famillie door Jonkvrouwe Elize Symonsdr. van Heemskerck, en dat die rol altoos zal moeten overgaan aan de administrateur van dit Fonds om daaruit te kunnen zien, wie tot de administratie en wie tot de ondersteuning gerechtigt zijn.

Actum Amsterdam, 16 Febr. 1808.
(was get.) R. van Heemskerck.

Uit kragte als boven vermeld wil ik, dat het Duplicaat van de Genealogie van Heemskerck, zonder wapens, en gebonden in een half Engelsche band zal gegeeven worden aan mijn neef den WelEdeleGebore Heer Willem Sijbrand van Heemskerck, oud Collonel van de Infanterie in dienst deeser landen, en thans zoo ik meene, thans te Ravesteyn woonagtig, en bij zijn vooroverlijden dan aan zijn oudsten zoon en vervolgens altoos aan de oudste mans van de branche van Heemskerck van Beest, onder die voorwaarde, dat dezelve nimmer mag verkogt of veraléneerd worden, maar altoos in die Famillie ter mijner gedachtenis bewaard worden, gelijk ook het eerste deel van deese genealogie, inhoudende de Genealogiën van Heemskerck van Beest en Heemskerck van Bekesteyn, die ik reeds aan ZijnEdele present gedaan hebbe, in den jaare 1803, wanneer zijn Edele mij met een bezoek vereerde.

Actum Amsterdam, 16 Febr. 1808.
(was get.) R. van Heemskerck.

Uit kragte als boven vermeld verklaare ik te begeere, dat de groote Genealogie van de Famiellie van Pauw zal gegeven worden aan den oudsten zoon van wijlen mijn Neeff Mr. Engelbert Pauw in zijn Edele leven veertigh Raad en Burgemeester van Delff, en van vrouwe Cornelia Hillegonda Baronnesse de Villates, onder Conditie, dat de zelve nooit mag verkogt of vervreemd worden maar altoos aan de oudste mans van de Famiellie moet blijven, en ter mijner gedachtenis bewaard worde.

Actum Amsterdam, 16 Febr. 1808.
(was get.) R. van Heemskerck.

Uit kragte als boven vermeld begeere ik, dat alle zoo in 't net geschreve en niet in 't net geschreve genealogiën van diverse Famiellien uit deese en andere Provintien, en alle papieren daartoe relatief zullen gegeven worden aan mijn Hoog geachten vriend den WelEdelGestr. Heer en Mr. Jacob Scheltema, thans commies Generaal van de Marine van het Koningrijk resideerende te Amsterdam, niet twijfelende of zijn WelEdele zal dezelve wel als een blijk van mijn aghting en vriendschap willen accepteeren en ter mijner gedachtenis bewaaren.

Actum Amsterdam, 16 Febr. 1808.
(was get.) R. van Heemskerck.

Uit kragte als boven verzoek ik, dat alle geschilderde en geteekende wapens, zoo in boeken als op losse papieren, die niet tot de Famiellie van Heemskerck behooren (en vooral uitgesondert alle gedrukte wapenkaarten van Provintiën, Ridderschappen en steeden en een boekje met geteekende wapens gebonden in een Fransche band houdende de wapenen der Koningen, Hertogen, Graven, Burggraven, Baander-Heeren, Ridderen en knegten, welke in de maand July Anno 1238 waaren op 't groot Tournooy tot Compiègne in Vrankrijk, en nog een gedrukt boekje genaamt Boomgaard van Wapenen gedrukt te Gent A° 1567 gebonden in een Hoorne band welke alle met mijn Bibliotheek moeten verkogt worden) of vermaakt zijn aan de Famillie, zullen gegeeven worden aan mijn goeden vrind de Heer Pieter Hebert stads wapenschilder te Amsterdam, die dezelve in zijn vak nog al konnen te stade komen, niet twijfelende of zijn Edele zal dezelve wel als een blijk mijner genegendheid en ter mijner gedagtenisse willen accepteeren en bewaaren.

Actum Amsterdam, den 16 Febr. 1808.
(was get.) R. van Heemskerck.

Uit kragte als boven verklaare ik, dat mijn begeerte is, dat mijne boeken niet met mijne meubelen zullen

verkocht worden, maar in een goede auctie bij de een of andere boekhandelaar ingestooken worden, omdat er nog al enkele boeken in zijn die nog al raar en van waarde zijn.

Actum Amsterdam, 16 Febr. 1808.

(was get.) R. VAN HEEMSKERCK

Onderstond:

Accordeerd voor Copie met deszelfs orgineel geschreven op een zegel van 24 stuivers.

Amsterdam, 31 Aug. 1810.

(was get.) A. H. P. HUBERT.
Notaris.

Boekbeoordeelingen en aankondigingen.

JH. VAN DRIESTEN. *La Marche de Lille*, 1556. Lille, L. Quarré, 1884. 4to met 72 platen.

Het hierboven genoemd werk verscheen in 't begin van het afgeloopen jaar en vormt een prachtwerk. Meer dan 285 wapens, volgens den goeden stijl, zijn nagebootst van een handschrift dat berust op de rijke stedelijke bibliotheek te Rijssel. De samensteller van het oorspronkelijke werk is niet bekend, alleen kan men de verzekering geven, dat het heraldisch fraai is uitgevoerd en voor de geschiedenis der 16e eeuw is het niet van belang ontbloot, daar men de dynasten van dien tijd er in terug vindt. Het werk is typographisch keurig uitgevoerd en door den wapenschilder van Driesten zijn de 150 exemplaren, die van het werk zijn verschenen, allen met eigen hand gekleurd. Waarlijk, men weet niet wat meer te bewonderen, zijn geduld of zijn kunstvaardigheid. Wegens de geringe oplaag van het werk, dat op 't oogenblik uitverkocht is, zal het den lezer moeielijk zijn vooreerst kennis te maken met den inhoud. Belangstellenden zullen wij echter gaarne op verzoek inzage verleenen. Het welslagen van den arbeid door den Heer van Driesten ondervonden zal hem ongetwijfeld aansporen spoedig weder een dergelijk werk te ondernemen; het zal dan echter goed zijn, een grootere oplaag het licht te doen zien.

Ook voor ons land is het van belang daar men de wapens van Bernard, Buren, Egmont, enz., enz. er in kan vinden.

Mr. C. C. N. KROM en AUG. SASSEN. *Oorkonden betreffende Helmond.* 's-Hertogenbosch, 1884. 8vo.

N°. 1. Nieuwe reeks. Werken van het Provinciaal genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noordbrabant.

Het bovengenoemd genootschap heeft waarlijk een goede daad verricht door den belangrijken arbeid van de Heeren KROM en SASSEN, respectievelijk archivarissen van Noordbrabant en van Helmond, door den druk meer algemeen bekend te maken. De oorspronkelijke stukken, loopende tot 1500, zijn slechts geïnventariseerd en berusten, zoo niet in het gemeente-archief, dan voor het meerendeel op het kasteel van Helmond; den bezitter Jhr. A. G. WESSELMAN VAN HELMOND (1), komt alle eer toe de oorkonden voor dat doel te hebben afgestaan. Ook hebben de samenstellers niets verzuimd om den *Codex diplomaticus* voor Helmond zoo volledig mogelijk te maken, daar zij de stukken, die elders voorkomen, ook bespreken met vermelding der bron. Zij hebben goed gehandeld alle bescheiden te inventariseeren, „liever een onbelangrijk stuk te veel gedrukt dan een belangrijk overgeslagen!” Juist zoo, deze zienswijze is goed; wij kennen echter helaas voorbeelden, dat men niet steeds zoo angstvallig omspringt met bescheiden, door onze voorouders sedert jaren bewaard, daar men bij het inventariseeren merkwaardige stukken laat opruimen, en die voor goed vernietigt, door ze naar den papiermolen te zenden, met den uitroep: „och, geschiedkundige waarde hebben zij niet, ze zijn slechts goed voor genealogen!”

Een breedvoerig register van persoons- en plaatsnamen verhoogt de waarde en doet het werk in bruikbaarheid toenemen.

Een opmerking, een wenk aan de heeren, die zich de moeielijke taak hebben getroost dezen inventaris te bezorgen, n.l. dat in 't vervolg de zegels meer omschreven worden; eene toelichting bij elk zegel is meer dan gewenscht; niet alleen dat men de zuivere Nederlandsche wapenkunde uit vervlogen eeuwen juister zal leeren kennen, maar bouwstijl en kleederdracht zal men kunnen nagaan, te meer als men van enkele der voornaamste, der fraaiste zegels afbeeldingen geeft.

Moge dit eerste nommer van de nieuwe reeks door dergelijken arbeid weldra gevolgd worden.

A. C. KRUSEMAN, LOUIS D. PETIT en P. A. M. BOELE VAN HENSBROEK. *Bijdragen tot de geschiedenis van den Nederlandschen boekhandel.* 1e deel. Levensschetsen en verspreide stukken. Amsterdam, 1884. 8vo. —

De vereeniging ter bevordering der belangen van den Nederlandschen boekhandel droeg in 1883 aan de drie hierboven genoemde leden op eene bloemlezing te maken van 't geen belangrijks voorkomt in het *Nieuwsblad van den boekhandel.* Die commissie heeft om dezen eersten bundel nog vollediger te maken, met vermelding van de bron ook eenige artikelen overgenomen uit het *Jaarboekje voor den Nederlandscheu*

(1) Vergelijk: Aug. Sassen. *De heeren van Helmond.* Helmond, 1882, blz. 36.

boekhandel en uit de *Levensberichten van de Maatschappij der Nederlandsche letterkunde*.

De inhoudsopgaaf van dezen bundel doet ons dadelijk zien dat vooral uit een biografisch oogpunt het werk voor den geschiedkundige waarde heeft; niet minder dan ruim een 30tal levensberichten zijn opgenomen van boekhandelaren en letterkundigen. Die levensberichten zijn echter niet alles; hoogst lezenswaardige artikelen komen er nog in voor, zooals: *De oorsprong van het papier* door J. L. TERNEDEN, *Banden van boeken*, door R. J. SCHIERBEEK R.Jzn., *Over den boekhandel en boekhandelaren te Haarlem* en *te Middelburg*, enz., te veel om hier alle op te noemen.

Menig oud boekhandelaar zal er bijdragen in terug vinden, die toen zij verschenen, door hem met genoegen gelezen werden; de aankomende boekhandlaar, die het goed met zijn vak meent, zal er menigen spoorslag in vinden om den eervollen werkkring, die hem wacht, met lust, ijver en opgewektheid te aanvaarden, en voor den boekenliefhebber van den echten stempel (helaas de gelederen daarvan dunnen meer en meer, moge hierin verandering komen!) is het een boek dat bij zijne lievelingen niet ontbreken mag.

De commissie heeft zich ongetwijfeld verdienstelijk van hare taak gekweten en wij zien met belangstelling volgende bundels te gemoet.

Huwelijks-album. Poëzie van J. J. L. TEN KATE. 's-Gravenhage, Koninklijke Nederl. boek- en kunsthandel van M. M. Couvée. 1884. Groot 8vo.

In een prachtig kleed gedost, typografisch keurig uitgevoerd, verscheen kort geleden dit album, dat vooral als gepast geschenk aan jonggehuwden kan worden aanbevolen. Geenzins ligt het op onzen weg in deze kolommen, bestemd alleen voor geschiedenis en derzelver hulpwetenschappen, gedichten te bespreken. Geen regel echter zonder uitzondering, zoo ook hier. Uit een genealogisch oogpunt heeft dit werk waarde, daar er bij de verzen bladen zijn vrij gelaten om de noodige aanteekeningen op te maken; zoo b. v. op het eerste blad schrijft men *het jonggehuwde paar in* en teekent men als schenker van het boek, met deze *toewijding* (waarvan wij het eerste couplet laten volgen).

Gelukkig Paar! ook ik, met zegenende handen,
Breng u mijn Bruiloftsgroet,
En strooi, hoe nietig 't schijn', bij zooveel prachtgyrlanden,
Mijn bloemeke aan uw voet.

Daarop volgt een blad geschikt om den datum van het burgerlijk en kerkelijk huwelijk in te schrijven alsmede daarbij te vermelden de getuigen; hierop volgen zoetvloeijende verzen zooals:

Niet alleen, *Te huis*, *De trouwring*, *Gulden woorden*, *enz.*

Zestien bladzijden uiterst fraai omlijst en met tint gedrukt zijn gereed om handteekeningen of bijschriften van *de Bruiloftgasten* op te nemen, daarna om op te teekenen de *Verdere herinneringen van den bruiloftsdag*.

Voorts bestaat er gelegenheid om een *Algemeen vriendenalbum* aan te leggen en *Latere aanteekeningen betreffende hart en huis* te maken.

De fraai gekozen woorden van den gevierden dichter, die daarbij voorkomen, laten wij volgen, als toepasselijk bij 't geheel.

Wat gij op deez' blanke bladen,
Echtpaar! eenmaal schrijven zult?
Ach, geen scherpziend oog kan raden
Wat der Toekomst wolk verhult!
Toch, hoe zwart ze ons schijnen moge,
Steeds behoudt ze een zilv'ren rand;
Want de Algoede, Alwijze, Alhooge,
Leidt haar met zijn eigen hand.

Het is waarlijk te wenschen dat aan deze uiterst sierlijke uitgaaf een ruim debiet te beurt valle. Na verloop van jaren, mits bijgehouden, zal het zeer veel waarde krijgen betreffende het huwelijkspaar, en allen die hun naam of hunne gedachten daarin opteekenden.

In vroeger jaren had de père de famille de gewoonte in den familiebijbel de huisselijke voorvallen te vermelden, die meermalen over verschillende generatien loopen. Als vertrouwbare bronnen worden zij steeds met genoegen geraadpleegd. Laat dit boek een opwekking zijn om meer uit 't huwelijksleven aan te teekenen en het zoodoende der vergetelijkheid te ontrukken.

De Dietsche Warande. Nederlandsch tijdschrift voor aesthetische beschaving, bestuurd door J. A. ALBERDINGK THIJM. Nieuwe reeks. Ve deel. Afl. 1.

Dit nommer is wederom zeer belangrijk. Het bevat: Een gastmaal op het einde der 15e eeuw, een studie merkwaardig zoowel uit een geschied- als taalkundig oogpunt, bewerkt door zes Leuvensche studenten onder leiding van den broeder van den hoofd-opsteller; het is voorzien van een plaat „De tafelronde te Leuven". J. T. M. STERCK deelt mede „een gedicht van Suzanna van Baerle."

Voorts bevat deze aflevering „Anecdota" van P. J. Ph. Roothaan, door J. ALBERDINGK THIJM; „Het bibliografisch museum van den heer Klemm" (te Dresden); „Gruwzame verhalen"; „Nogmaals Reyer Anslo" door H. J. ALLARD en „De rederijkerskamer van Bergen op Zoom. Historische schets uit haren bloeitijd van 1441 tot 1561" door FRED. CALAND. Dit laatste vooral getuigt dat de opsteller veel studie heeft gemaakt van het onderwerp; de mededeelingen daarin vervat zijn voor een groot deel ontleend aan de stadsrekeningen te Bergen op Zoom en bevatten zeer veel nieuws. Een keurige plaat is er bij gevoegd, fraai uitgevoerd en geteekend door den heer G. J. HORSTHUIS; het stelt voor het blazoen der Rederijkerskamer, omgeven met

de wapens der heeren van Bergen op Zoom uit het huis de Glymes, van Bergen op Zoom en van Gregorius de Rouck, alstoen buiten-burgemeester aldaar.

Inhoud tijdschriften.

Maandblad van het genealogisch-heraldiek genootschap „de Nederlandsche Leeuw", III Jaargang, 1885 (1).

N°. 1. Benoeming lid; Huwelijksvoorwaarden tusschen Otto van Egmond en Kathelijna van Raaphorst, 2 Juni 1472; Eenige aanteekeningen betreffende het geslacht van Assendelft; Adriana de Hollanda; Eenige aanteekeningen uit de huwelijksregisters van Beverwijk; Boekwerken van 1870 tot en met 1882 in Nederland verschenen op het gebied van wapen-, geslacht- en zegelkunde; Boekaankondiging (2); Familieberichten en Advertentie.

Der Deutsche Herold, Zeitschrift für Heraldik, Sphragistik und Genealogie, Organ des Vereins „Herold" in Berlin. 16e Jaarg. 1885.

N°. 1. Doodbericht. Dr. F. K. Fürst zu Hohenlohe—Waldenburg; Bericht über die Sitzung vom 3 November 1884; Bericht über die Generalversammlung vom 18 November 1884; Bericht über die Sitzung vom 18 November 1884; Mittheilungen aus v. Gelres Wapenboek; Wappen-Zeichnungen nach Siegeln aus dem Archive der ehemals freien Reichsstadt Rothenburg ob der Tauber. Zur Gütergeschichte von Valkenburg; Wappen und Wappentafeln in den Kirchen Hamburgs; Die Stammesgenossenschaft der von Liebenroth, von Tettenborn und von Blicherodt; Bücherschau; Vermischtes; Anfrage; Familien-Chronik.

N°. 2. Bericht über die Sitzung vom 2 Dezember 1884; Bericht über die Sitzung vom 16 Dezember 1884; Wappen-Zeichnungen nach Siegeln aus dem Archive der ehemals freien Reichsstadt Rothenburg ob der Tauber (Fortsetzung); Die Familie von Nettlingen; Deckel-Inschriften aus einer im Archiv zu Rheden befindlichen Familien-Bibel; Haben Hofbeamte in 13 jahrhundert das Wappen ihrer Herren an Stelle ihres Geslechtwappens gesetzt? Die von der Oelsnitz im sächsischen Erzgebirge und im Voigtlande (Mit einer Stammentafel); zwei Kgl. Preussische Verordnungen, laut welche der Kgl. Preussische Adler auf den Siegeln von Dorfgemeinden nicht geführt werden darf; Beiträge zu den Standeserhebungen; Bücherschau; Vermischtes; Anfragen; zur Kunstbeilage; Familien-Cronik.

Deutsches Adelsblatt. Wochenschrift für die Interessen des Deutschen Adels beider Confessionen. Redacteur Paul Freiherr von Roëll. Berlin, 1885. IIIer Jahrgang N. 1.

Dit zeer belangrijk blad, dat per week te Berlijn verschijnt, bevat zeer veel lezenswaardige artikelen; wanneer wij later meer plaatsruimte beschikbaar hebben zullen wij de reeds verschenen twee jaargangen bespreken en bepalen ons nu slechts tot de mededeeling van den inhoud der nommers van af 1 Januari tot heden verschenen.

No. 1 bevat o. a.: Der Minister Freiherr vom Stein über den Adel; Der adlige Grundbesitz im Königreich Preussen; Das Deutschordenshaus Köniz bei Bern; Der Japanische Adel; Von der Deutschen Adels-Genossenschaft;

N°. 2. Der Minister Freiherr vom Stein über den Adel (Schluss); Der adlige Grundbesitz im Königreich Preussen (Fortsetzung); Normannen-Züge; Von der Deutschen Adels-Genossenschaft;

N°. 3. Deutsche Adels-Genossenschaft und „Nobilitas"; Der adliche Grundbesitz im Königreich Preussen (Fortsetzung); Noch einmal Freiherr von Fechenbach; Johann Friedrich, Reichsgraf von Diesbach, Fürst von St. Agatha; Ein Beitrag zur Geschichte der Familie von Winning.

N°. 4. Deutsche Adels-Genossenschaft und „Nobilitas", (Schluss); Der adliche Grundbesitz im Königreich Preussen (Fortsetzung); Johann Friedrich, Reichsgraf von Diesbach (Schluss); Geschichte der Deutschen Adels-Genossenschaft.

N°. 5. Etymologische und genealogische Beiträge zur Kunde des Adels im ehemaligen Fürstenthum Rügen; Die ausgestorbenen altadeligen Geschlechter Pommerens; Das freifränkische, später reichsritterliche Geslecht Eberstein; Einiges von dem Geschecht derer von Borries.

No. 6. Der adlige Grundbesitz im Königreich Preussen (Fortsetzung); Etymologische und Genealogische Beiträge zur Kunde des Adels im ehemaligen Fürstenthum Rügen (Fortsetzung); Alphabetischen Liste derjenigen Herren, welchen ihren Beitritt zur Deutschen Adels-Genossenschaft für den diesjährigen Adelstag angemeldet haben.

No. 7. Der adlige Grundbesitz im Königreich Preussen (Fortsetzung); Etymologische und Genealogische Beiträge zur Kunde des Adels im ehemaligen Fürstenthum Rügen (Schluss); Die ausgestorbenen altadeligen Geslechter Pommerens (Fortsetzung).

N°. 8. Das Verhältniss des Adels zur Sozialen Frage; Der Sanct Georgs-Thaler; Dis ausgestorbenen altadelichen Geschlechten Pommerens (Fortsetzung); Zur Geschichte des Besitzes des Schlesischen Adels; Familientag Derer von Eickstedt.

Voorts bevatten deze afleveringen nog verschillende bijdragen, onder de doorloopende titels van: Aus dem Kunstleben; Bücherschau; Familien Nachrichten, enz.

---

(1) Het licht in ons plan later de twee eerste jaargangen te bespreken.

(2) Deze aankondiging betreft: *Genealogisches Taschenbuch der Adligen Häuser*, Brunn, 1884, vervaardigd door Alex. von Dachenhausen.

Monatsblatt der Kais. Kön. Heraldischen gesellschafft „Adler.” Wien, Januar, 1885, N. 49.

Later komen wij op de verschenen jaargangen van dit Maandblad terug en laten thans slechts volgen 't geen dit nommer bevat:

Einladung zur XV General-Versammlung; Mittheilungen der Gesellschaft; Was haben wir unter den Böhmischen Wladykenstande zu verstehen; Literatur: Sphragistische Mittheilungen aus dem Deutsch-Ordens-Centralarchive; Gothaïsche Genealogische Taschenbücher für 1885; Almanach héraldique et drôlatique pour 1885 par le chevalier de Crollalanza fils. Paris et Pise, 1884.

Mijnheer de Redacteur,

Hoewel het mij bekend was, dat er onzekerheid heerschte aangaande de geboorteplaats van den Heer Louis Gaspard Adrien Graaf van Limburg Stirum, vermeld in de „Necrologie van 1884” voorkomende in het *Algemeen Nederlandsch Familieblad* van Januari 1885, bladz. 21, zoo kan ik niet verhelen dat ik gehoopt had, dat de juiste vermelding dier plaats in genoemd tijdschrift, allen verderen twijfel dienaangaande zou hebben uitgesloten.

Daarlatende of er — en zoo ja, welke — gronden bestaan om aan te nemen, dat genoemde Graaf van Limburg Stirum te *Peize* in Drenthe is geboren, wil ik echter niet nalaten U mede te deelen, dat een onlangs door mij ingesteld onderzoek mij ten volle heeft overtuigd, dat *Groningen* en niet Peize de plaats is waar bedoelde Heer van Limburg Stirum het levenslicht aanschouwde.

Vooreerst zegt het Register der *Gedoopten* te Groningen, dat den 17den Januari 1802 in de Martinikerk aldaar is gedoopt: „Louis Gaspard Adrien, zoon „van Otto Ernst Gelder Graaf van Limburg Stirum „en Maria Albertine van Maneil, E(chte) L(ieden), „op de Groote Markt.” Dit kan echter niet meer dan het *vermoeden* wettigen dat Groningen de geboorteplaats is. Geen vermoeden maar een feit echter is, dat in de huwelijks-akte van den Heer van Stirum, opgemaakt te Kollumerland en Nieuw-Kruisland den 7den Sept. 1826, Z. H. Geb. voorkomt als „geboren te Groningen”, terwijl ik ten slotte kan verklaren, dat de Heer van Limburg Stirum mij, ongeveer een maand vóór zijn overlijden, persoonlijk heeft medegedeeld, dat hij te Groningen geboren was.

Hoogachtend,

Uw Dv.,

J. C. N. van Eys.

's-Gravenhage, 30 Januari 1885.

Den 19 dezer maand vierde Dr. C. Plaat zijn 25jarig jubileum als predikant der Evang. Luthersche Gemeente, waarvan 3 jaar te Harlingen en 22 jaar te Rotterdam, alwaar hij zijn ambt nog met jeugdigen ijver waarneemt.

In de volgende aflevering van dit blad, hopen wij verschillende aanteekeningen omtrent het geslacht *Plaat* te leveren, zoo ook nader iets over de Luthersche gemeenten te Rotterdam, „de onveranderde Augburgsche Confessie toegedaan”.

Rotterdam, 24 Febr. 1885. C. J. Wasch.

VRAGEN

Geslacht le Blon. (*Mdbl.* I bl. 28). — Het huwelijkscontract is te Amsterdam in 1643 voor notaris Lamberti verleden. Partijen waren Cornelis le Blon, zoon van Michiel en Margaretha Houtman en Elisabeth (geen melding van titel, ofschoon notarissen daarmede nog al kwistig waren) van den Kerkhoven, Daniels dochter ex Catharina Munnick.

A. R.

Wie kan omtrent dit geslacht meer mededeelen?

Omtrent het geslacht van den Kerckhoven kan men mededeelingen vinden in het *Maandblad van het genealogisch heraldiek genootschap de Nederlandsche Leeuw*, N°. 1, jaargang 2, bl. 11.

De Grouff van Erckelens. — Wie heeft de goedheid de acht kwartieren op te geven van Hendrik de Grouff van Erckelens, drost van Hattem, ontvanger-generaal van Gelderland in 1515. Hij was gehuwd met Geertruid van Diest. *R.*

Wapen gevraagd. — Op een fraai schilderij komt het hiervolgende wapen voor, denkelijk van een Groningsch geslacht. Gedeeld: 1. in goud een zwarte arend houdende in den bek een lint waaraan een schildje bevestigd is waarop in goud een roode burgt of poort met twee spitsen van zilver; 2. in blauw een roode roos vergezeld van drie St. Jacobs schelpen van goud. *W.*

Wapen gevraagd. — Welke Fransche familie voert: In blauw, drie gouden tobben of kuipen, geplaatst 2 en 1, en in 't hart een gouden zesp. ster? Dit wapen komt herhaalde malen voor in een gebedenboek (handschrift) berustende op de Koninklijke bibliotheek te 's-Gravenhage. *C.*

De registers der graven in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage.

De registers, waarin de namen van de eigenaars der graven in de Kloosterkerk (1) aangeteekend werden, bestaan uit drie in pergamente banden gebonden boeken, waarvan het eene, dat met het jaar 1674 begint, in goeden staat verkeert, doch een ander dat ongeveer den jare 1636 aangelegd werd, geheel los is in den band, wat ten gevolge gehad heeft dat de eerste bladen verloren zijn gegaan, en het derde, waarvan de toestand ook nog al te wenschen overlaat, bijna gelijkluidend is met dat van 1674, doch iets later is aangelegd; op sommige plaatsen zijn begravingen vermeld die niet in het andere register staan, doch daarentegen wordt er van latere overboekingen melding gemaakt.

Vermoedelijk zal er in de XVIde eeuw of vroeger ook wel aanteekening gehouden zijn van de eigenaars der graven, doch deze registers schijnen niet meer voorhanden te zijn.

Hoewel ieder register op zich zelf een geheel uitmaakt heeft men gemeend hier de achtereenvolgende eigenaars en de daarop betrekking hebbende aanteekeningen op elkander te moeten laten volgen.

De aanteekeningen uit het oudste register zijn gemerkt I, die van het register beginnende met 1674 met II en de aanvullingen uit het laatste met III.

Ieder register begint met een bladwijzer waarop vermeld zijn de folio's waarop ieder der kapellen en de rijen of regels waarin de graven gelegen zijn.

Op de buitenzijde van het oudste register staat in gothieke letters:

Register vañ Graven inde Cloosterkerck.

In den 1e Regel.

De 16 eerste bladen van het register I zijn weg.

fº. xxvi. II. Grafsteden beginnende vant westeinde van de v̄scr Kerc.

Nuº. 1. II. Den 8 Junij 1674 ov̄gebouct op den naem van Gabriel Valette te behouve vañ drye descendenten van Gabriel Valet den ouden.

fº. xxvij. II. Nº. 2 en 3 ovgebouct den 8 Decem. 1676 op den naem van Sara Silvercroon Vrouwe van Heinenoord, als eenig erfgenaem van dHr. Commissaris Halewijn haer Ed. grote Vader.

Den 13 Augusti 1703 overgeboekt op de naem van Thomas Eybergen volgens sekere acte van overdracht en quitantie bij vrou Sara Silverkroon vrouwe van Heynenoord op den 12 Augti deses jaars geteekent en hiernevens geexhibeert.

(1) Een uitvoerige geschiedkundige beschrijving dezer kerk is o. a. te vinden in het werk *La Haye, par un habitant* (Antonio Lopez de Fonseca) La Haye chez W. P. van Stockum 1853, Dl. II, blz. 131—142.

In den 1e Regel.

Solvit trecht van overboeken ƒ50.—

Den 17 December 1740 de voors. grafstede overgeboekt ten name van de Heer Johan de Bondt Commis ten Compt. gn̄l. van Holland Weduwenaar van Wijlen Maria van Eybergen eenige naargelate Dogte(r) en Erfgenaam van de Voorn̄. sijn overleeden Huysvrouw, volgens Testament op den 26 Novembe(r) 1729 voor den Nots. Bernardus van Bommel en getuyge(n) alhier gepasseert, in gevolge de acte door gend. Johan de Bondt op heden geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvt. v̄boeken 12 gl. Uts. verhogen 20 gl.

Den 10 Nov. 1769 begraven Govert de Bondt.

Den 24 Aug. 1776 begraven Johan de Bondt.

Den 6 Maart 1777 voors. grafstede overgeboekt ten name van de Heer Paulus de Bondt, uit kragte van de acte van versoek door deselve en Apolonia Maria de Bondt, Wede. Hendrik van Eybergen, als bij den testamente van wijlen haarlieder vader Johan de Bondt voor den Notaris Rombout Coster en getuygen op den 27 Juny 1776 alhier in s'Hage gepasseert, geinstitueerde eenige erfgenamen, den 25 January 1777 geteekent. Solvit overboeken ƒ2.

Den 6 Febr. 1796 's morgens begraven Lydia De Bondt.

III. Den 2 Junij 1798 begraven Commies Paulus de Bondt, 's morgens.

Den 11 Juny 1799 de vorenstaande Grafstede overgeboekt ten naame van Hendrik Johan van Eybergen ingevolge acte van versoek aan den Rentmeester geexhibeert.

fº. 4. Nº. 4 den Rentmr. Johan Hallingh.

I. De 2 January 1641 de graue Nº. 4, 5, 6, 7, 8 en 9 v̄bouct op ten name vand. respective vier kinderen van Joffer Cornelia hallingh als erfgn̄. vañ Rendmr. R bm hallingh.

Den 28 Janrij 1637 begraven t'kint van advt. Schriverius.

Den xve Marty 1641 het graft Nº. 4 v̄bouct opte name van

Heribert Vosmer.

Den 5 Meij 1645 het graft Nº. 4 en het ½ gedeelte van Nº. 5 v̄bouct op den name van Pieter Cornelis Schrap en Pieter Gerrits van Nec.

Den 1 Julij 1667 begraven de huysvrou van Pieter Corn̄. Schrap.

Den 22 Julij 1668 Saertge Maertens.

Den 30 Meij 1674 v̄bouct.

NB. Deze folio is los.

In den 1e Regel.

f°. xxix. N°. 4, ½ van 5. Den 30 Meij 1674 het graf
II. N°. 4 en ½ van N°. 5 v̄bouct op den naem van Pieter Cornelisz. Schrap en Cornelis Lakeman ieder voor de helft.

Het recht van v̄boucken voor de helft van Cornelis Lakeman ƒ16—13—4.

Den 19 Maert 1706 de helft gestaen hebbende op den naem van Pieter Cornelisse Schrap overgeboekt op den naam van Cornelis Lakeman.

Solvit ƒ16—13—4.

Den 25 Maert 1706 dit geheele graft overgeboekt op de naem van Gerrit Sprenckhuysen volgens acte van coop op den 19 Feb. 1706 voor den notaris Henderik de Jongh in 's Graven Hage mijn vertoont.

Solvit ƒ33—16—8.

III. Vervallen aan de kerk.

f°. 5. N°. V. Den Rentmr. Johan Hallingh (deze
I. catern is los) nrs. 5—17.

Den 15 Octo. 1636 begraven Bosman van Nieupoort.

Den xve Marty 1641 het graff N°. V v̄bouct opte name van

Heribert Vosmer.

Den v April 1644 het graff Nu°. 5 (⅔) en een (⅓) gedeelte van Nu°. 6 v̄bouct opte name van

Claes Brackman, backer van Syne hoocheyt.

Den 16 Novem̄. 1665 begraven een kind van Monsr. Brackman.

Den 24 April 1666 begraven een kind van Monsr. van Heiningen.

Den 14 Mei 1667 een kind van Brackman.

Den 7 Aug. 1667 een kind van van Heiningen.

Den 25 Febr. 1668 een kind van Mons. Donck.

Den 29 Julij 1668 een kind van Mons. Donck.

Den 12 Sep. 1674 vbouct.

f°. VI. Nu°. 6. Den Rentmr. Johan Hallingh.
I. Den xve Marty 1641 het graff Nu°. 6 v̄bouct opte name van

Heribert Vosmer.

Den xxviie Mey 1643 een gedeelte (½) van t'graff Nu°. 6 en het heele graff Nu°. 7 v̄bouct op den name van

Mr. Jacob van der Graft, schilder.

Vt f°. sequenti et antecedenti.

f°. xxx. N°. ⅔ 5 en ⅔ 6. Den 12 Sep̄. 1674 tweederde
II. van N°. 5 en tweederde van 6 ov̄gebouct op den naem van Pieter Brackman ten behouve van hem ende de v̄dere descendenten van Claes Bracman.

Den 6 Feb. 1676 begraven een kind van Monsr. Bracman.

In den 1e Regel.

9 Mars 1676 een kraemk. van Monsr. Bracman.

Vermits niemand sig als eenige Eygendom tot de voorsz. grafstede hebbende, niettegenstaande de advertentien tot de generale overboeking van de graven in dese kerk geleegen in de publique couranten gestelt, heeft aangegeven als alleenlijk de Heer en Mr. Adriaen Bout, is dese grafstede op heden den 29 Meij 1749 gestelt ten name van gemelte Heer en Mr. Adriaan Bout.

Den 31 Octob. 1750 by avond begrave Een kind Alida Anna Gerlatius.

Den 1 Feb. (III 2 Feb.) 1754 by avond begrave vrouwe Sara Anna Repelaer.

Den 15 Meij 1756 by avond begraven Een kind Willem Gerlatius.

Den 6 Meij 1760 by avond begraven Jan Herm. Anthony Gerlatius.

Den 30 April 1768 by avond begraven Mr. Hugo Balthazar Bout.

Den 10 Meij 1774 by avond begraven Mr. Jan Harme Gerlacius.

Den 14 Aug. 1778 by avond begraven Jonkheer Pieter Bout.

Den 31 Julij 1787 dese Grafstede overgeboekt ten name van mevrouwe Anna Bout van Lieshout, Douariere van den Hoog Geboren Heer Willem Jan Grave van Hogendorp, ingevolge de gedaane acte van versoek, door dezelve als mede Geinstitueerde Erfgenaam van Haar Ed. Broeder den Wel Ed. Gestrenge Heer en Mr. Adriaan Bout van Lieshout, volgens den Testamente op den 9e January 1758 voor den Notaris Pieter van Well en getuigen te Dordrecht gepasseerd en op den 30 November 1786 met er dood geconfirmeert, zijnde de zelve Acte den 9e Julij 1787 onderteekent, en aan mij als Rentmeester nevens het Extract uit het testament geexhibeert. Solvit overboeken ƒ9.

Den 12 Junij 1792 s' morgens begraven Daniel Jan de Hochepied, een kind.

III. April 1736. Den 27 by dag begraven Adriaan v. Heyningen.

Maert 1737. Den 15 by avont begraven Clasina Brackman.

Den 5 Augustus (geen jaartal) begraven Anna Margareta Huysinga.

Den 28 Januarij 1749 by Avont Begrave dhr. en Mr. Jan Bout.

f°. vii. Nu°. 7. Den Rentmr. Johan Hallingh.
I. Den xve Marty 1641 het graff Nu°. 7 v̄bouct op te name van

Heribert Vosmer.

In den 1e Regel.

Den xxvii Meij 1643 het graff Nu°. 7 en een gedeelte vant graff Nu°. 6 v̄bouct op ten name van

Mr. Jacob van der Graft, schilder.

Den 9 Aug. 1666 begraven juffer Maria van der Graft.

Den 1 Oct. 1671 Monsr. de Quavere.

f°. 32. II. N°. 7 en ½ van 6. Den 28 Meij 1705 dese grafstēde ½ van N°. 6 en geheel N°. seven overgeboekt op de naem van barent van Westenappel, volgens de bewijsen mij daar af vertoont.

Solvit t'recht van overboeken *f* xxxiij—vii.

Den eersten Meij 1741 de voorsz. grafstede overgeboekt op den naem van den Heer Arnoldo Cloetingh, Kleynsoon van Barent van Westenappel, ingevolge de acte door hem op den 24e April 1741, onverminder het recht van sijn eenigen broeder Bernardo Cloetingh, wonende tot Venetiën geteekent, en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert. Solvit v̄boeken *f* 1—7, Uts. verhoge *f* 13—17.

f°. viii. I. Nu°. 8. Den rentmr. Johan Hallingh.

Den 30 Mei 1637 begraven de huysvr. van Michiel van Hoogstrae..

Den 15 Junij 1637 begraven de schoonmoeder van Jan Henricks van de Kiste.

Den 15 Marti 1641 het graft Nu°. 8 v̄bouct op te name van

Heribert Vosmer.

Den xx Januari 1642 de grafsteden Nu°. 8 en 9 v̄bouct op te name van heere Pr. l'heremrite advt. voor den hove v. Hollt.

Den xxviii februari 1649 de grafsteden 8 en 9 v̄bouct op te name van de Erfgenamen van wijlen

Henrick van̄ Mast.

7 Junij 1675 v̄bouct.

f°. ix. I. Nu°. 9 De Rentmr. Johan Hallingh.

De 4 Decemb. 1637 begraven de Neef van de advt. Qevyll (onduidelijk).

Op xve Marty 1641 het graff Nu°. 9 v̄erbouct op te name van

Heribert Vosmer.

De xxe Januarij 1642 het graff Nu°. 8 en 9 v̄bouct op te name van̄ heer Pr. l'heremite advt. voord. hove van Hollt.

De xxviiie febrij. 1649. Dit graff v̄bouckt op te name van Erfḡn van wijlen Henrick van̄ Mast.

Den 7 Jun. 1675 v̄bouct.

f°. 33. II. N°. 8 en 9. Den 7 Junij 1675 N°. 8 en 9 ov̄gebouct op den naem van Mr. Corn̄. van Strijen, Adt. ten behoeve van de samentlijke erfgenamen van Hendric van der Mast.

In den 1e Regel.

Den 15 April 1788 de voors. Grafsteede overgeboekt ten naame van de WelEd. Gestrenge Heer Jan Schreuder Haringman, collonel en capitein ter zee, uit kragt van de acte van koop, door Heeren Kerkmeesteren op den 15 April 1788 geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert.

Den 14 April 1788 s'morgens begraaven Susanna Frederica Haringman sijnde een kind beneeden de 3 jaaren.

Den 1 Julij 1790 's morgens begraven Geertruyd Agneta Haringman sijnde een kind beneden de 14 jaren.

Den 25 Febr. 1796 's morgens begraven Marinus Jacobus Haringman sijnde een kind beneden de 14 jaren.

Den 9 April 1796 's morgens begr. Geertruid Jacomina Booms.

Solvit coop *f* 150, overboeken *f* 24.

f°. x. I. Nu°. 10. De Rentmr. Johan Hallingh.

Den xxii decemb. 1640 het graff Nu°. 10 v̄bouct op te name van Jacob Corneliss. van Sanen.

Den 4 Januarij 1666 begraven het kint van Mons. Groenhof.

Den 29 Maert 1666 begraven juffre van Sanen.

Den 18 Oct. 1666 begraven een kint van Monsr. Groenhof.

Den 7 Decem̄. 1666 begraven een kint van Groenhof.

Den 23 April 1667 juffre Padborg (dit is doorgehaald).

Den 12 Maart 1669 een kind van Mons. Groenhof.

Den 17 Junij een kind van Mr. Pieter Cramer (geen jaartal).

Den 6 Jan̄u. 1672 Marijtge Groenhof.

22 Oct. 1673 een kind van Monsr. van Sanen.

Den 25 Sep̄. v̄bouct 1674.

f°. 35. II. N°. 10. De 25 7br. 1674 ov̄gebouct op den naem van Maria Jansz. Weduwe van Jacob Cornelisz. van Sanen.

Den 8 Mars 1675 begraven kraemk. van Mons. van Sanen.

Op den 19 Feb. 1693 overgebouct op den Naam van Cornelis van Sanen, die een soon was van Jacob Corn̄. van Sane en volgens Schiftinge en Deylinge aen hem te beurt gevallen, jngevolge van de mondelinge verklaeringe, van Maria Jansz. wede. van Jacob Corn̄. van Sanen en Elisabeth van Sanen, stiefmoeder en suster respective van de bouengemelte Jacob van Sanen.

In den 1e Regel.

Na. Op den 13 Maart 1693 is hiervan extract gegeven volgens sekere acte van cessie aen mij geexhibeert, dogh is een weinig anders geconciseert als hier in den text.

Den 6 Junij 1727 overgebouct op de naem van Jacobus van Sanen ten tweede Maria van Sanen, en ten derde Cornelis Coops nagelatene Soon van Cornelia van Sanen, welke Cornelia van Sanen die mede een dogt. was van de voorn̄. Cornelis van Sanen.

Den selven dito twee derde parten overgeboekt op de naam van Jacobus van Sanen hier boven gemelt volgens acte van Coop op de Cloveniers Doelen in 's Hage in d° 3 3 Feb. 1727 en aan mij geexhibeert, soodat hem nu de geheele grafstede is toekomende. Solvit t'recht ƒ 16—13—4.

f°. xi. I. Nu°. 11 en 12 sijn onvercocht gebleven v̄mits de Pylaer.

f°. 36. II. N°. 11 en 12 comen de kerc toe also onverkocht sijn gebleven v̄mits de Pilaer is niet bruyckbaar.

f°. xii. I. Nu°. 13 (later bijgevoegd „en 14"). De Rentmr. Johan Hallingh.

Den xxii Mary 1636 het graff Nu°. 13 v̄bouct op de name van Hans de Jode.

Den xxix April 1639 de Grafsteden Nu°. 13 en 14 v̄bouct op de name van Abraham Mijtens.

Den 4 Janrij. 1640 begraven de Soon van de heer van Sevenhuyse.

Den 30 Janrij. 1640 begraven de huysv. van oude Thomas Cletchers (onduidelijk).

Den 28 Novem̄. 1665 begraven het kind van Monsr. van der Meulen.

Den 10 Janū. 1666 begraven het kint van Cipp (of Casp) Rottermont.

Den 21 Aug. 1666 begraven juffre Mijtens.

Den 22 dito begraven dē out homan Mijtens.

1668 den 29 Octob. een kind van Monsr. Mitens.

Den 16 Janū. 1669 een kind van Monsr. Brunesteins.

Den 6 Novem̄. 1669 Mons. Lokemans.

Den 28 Maart 1670 Monsr. Mitens.

Den 26 Mei 1670 een kind van Monsr. Brunesteins.

Den 30 April 1672 een kind van Monsr. Brunesteins.

23 Jun. 1673 Monsr. Lokemans.

15 Aug. 1673 een kind van Monsr. Brunesteins.

11 Janū. 1674 kraemk. van cap. Brunesteins.

In den 1e Regel.

7 Oct. 1674 een kind van Monsr. Brunesteins.

7 Jun. 1675 Monsr. Mitens.

Den 17 Decem̄. 1676 v̄bouct.

f°. xiii. I. Nu°. (13 later bijgevoegd) 14. De Rentmr. Johan Hallingh.

Den xxii Marty 1636 het graff Nu°. 14 v̄bouct op den name van Hans de Jode.

Den 29 April 1639 begraven tkint van Mijtens. fol. anticedenti.

f°. 37. II. N°. 13 en 14. Den 17 Decem. 1676 N°. 13 en 14 ov̄gebouct op den naem van de Hr. Willem Rottermondt Oud Burgemr. van s' Gravenhage als getroud met Juffre Maria Mitens, ten behouve van de gesamentlike descendenten van S°. Abraham Mitens den ouden.

Den 15 Sep. 1772 bij dag begraven Willem Rottermont.

Den 6 Janu. 1749 bij dag begraven Clazina Hemmes (onduidelijk).

Den 21 Sept. 1751 bij dag begraven Mr. Mattheus Epenhuysen.

Den 6 Februarij 1766 bij dag begraven Elisabeth Lokerman (III Lokemans).

Den 8 Junij 1782 s' morgens begraven Margareta Henrietta van Epenhuysen, geen recht.

f°. xiii. I. Nu°. 15. De Rentmr. Johan Hallingh.

Den xxii Marty 1636 het graff Nu°. 15 v̄bouct op de name van Hans de Jode.

Den xxii Decemb. 1639 het graff int bouen gespecificeert op te name van Cornelis Joosten van Clant, bleijcker en bode van Gn̄aliteyt.

Den 4 Decem. 1639 begraven de huysvr. van Leendert Cryne.

Den 33 Janū. 1665 begraven het kint van Monsr. Heemstee.

Den 29 Oct. 1669 de Staten Bode Verkerc.

Den 1 Janū. 1671 een kint van Monsr. Heemstee.

Den 1 Janū. 1674 kraemkind van Monsr. van Heemstee.

Den 16 Aug. 1674 v̄bouct op de naem van Willemina van Clant, weduwe en boedelhouster van Nicolaes Verkerc voor de eene helft en te behouve van de descendenten van Grietge van Clant getrout geweest met Arije Jacobs van Heemstede sa. voor de wederhelft.

f°. 39. II. N°. 15. Den 16 Aug. 1674. ov̄gebouct op den naem van Willemina van Clant ten behouve van hare kinderen v̄wect bij Nicolaes Verkerc voor eene helft en de wederhelft

In den 1e Regel.

ten behouve van de descend. van Grietge van Clant en Arije Jacobs Heemstee.

Den 5 Janū. 1675 begraven de Vrou van Monsr. Heemstee.

10 Mars 1676 een kind van Monsr. Heemstee.

16 Apr. 1676 een kind van Monsr. Heemstee.

Den 24 Julij 1687 overgeboeckt op de naem van Adr. Verkerk volgens seeckere schiftinge en deylinge en seeckere Acte van transport my geexhibeert: gepasseert by Martinus van Heemstede soo voor hem selve, en als oom en vooght van minderjarige kinderen van Willem van Heemstede ende Jacob Troye als in huwelijk hebbende Maria Willemsz. van Heemstede. By Remissie van kerkmrs. Den selven dito het bovenstaende graft weder overgebouckt op de naem van de Heere Willem Boy, Rentmeester van deselve kercke, ten behouve van hem en deszelfs Reght verkrijgende jngevolge van seecker acte van koop gepasseert tusschen syn Ed. en den bovengemelte Adr. Verkerck mede jn dato als boven.

Den 14 feb. 1691 deese Grafsteede overgebouckt op den Naem van d Heer Jacob van der Houve Commis van finantie van Haer Hoogh. Mog. volgens acte van koop tusschen mij als Rentmr. en Eygenaer van het voorn. Graft en synde gepasseert in dato als vooren ten behoeve van hem en desselfs kinderen, etc. Bij Remissie van de kerckmrs. van der houven desselfs vader.

Den 2 Jan. 1742 de Voorsz. grafstede overgeboekt op d. naam van den Heer Jacob van Cosson als in huwelijk hebbende V. Anna Magdalena van d Houven oudste nagelaten docht. van den WelEd. Heer Jacob van de Houve, Heer van Heeswijk en Dinter, ingevolge van de acte door syn Ed. op den
fo. 39 vso. 13 Septemb. 1741 geteekent, waarbij hij sich sterck maekt en de rato caveert voor syn vrouwe suster V. Agatha van der Houven Huysvrou van d. Wel Ed. Heer Cornelis Speelman Heere van Nieuland, beyde eenig naergelaten kinderen Dochters en Erfgenamen van den voor gemelte Heer Jacob van der Houven, Heere van Heeswijck en Dintheren, en mits dien ongeprejudiceert een yders regt, welke voorsz. acte aan my als Rentmeester is geexhibeert en overgelevert.

Solvit vboucken *f* 1—, Uts verhooging *f* 10.—

(In III staat vdr Hoeven inplaats van vdr. Houven).

In den 1e Regel.

Den 31 Decr. 1763 bij avond begraven Alard Philip van der Borch, een kind.

Den 11 Janū. 1773 by avond begraven George (III Baron) de Villegas.

Den Janū. 1774 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van Vre. Maria de Bye Douariere de Villegas, ingevolge de acte van versoek van deselve als eigenaresse der bovengem. grafstede, volgens seekere rekening en verantwoordinh mitsgaders staat, schifting en scheyding, etc: (waarvan extract is overgelevert) waarbij deselve grafstede aan haar is aanbedeeld geworden.

Solvit ovboucken *f* 1.—, 23 jaren versuym *f* 23.

Den 9 Febr. 1784 by avond begraven Vwe Maria de Bye.

Den 2 Sept. 1785 de voorz. grafstede overgeboekt ten name van Jonkvre. Willemina van der Borch, ingevolge de acte van versoek door F. J. Galei en L. Sijthoff als Executeuren van de dispositien van uiterste wille van wijle de Hoog Wel Geb. Vrouwe Maria de Bye, douairiere de Villegas, die bij onderhandsche acte uit kragte van de clausule reservatoir van dato 28 Oct. 1779 het voors. graf heeft gelegateerd hare klijnkinderen, met name Jonkvre. Willemina, Jonkhr. Adriaan Allard, Jonkvr. Georgetta Maria Frederica Rebecca en Jonkhr. Willem Fredrik van der Borch, dato 1 deser geteekent.

Solvit ovboeken *f* 1.

Den 4 Meij 1792 by dag begraven Vr. Haze des Tombes, van Voorburg gebragt, geen regt.

fo. xv. Nuo. 16. De Rentmr. Johan Hallingh.

I. Den XXII Marty 1636 het graff Nuo. 16 vbouct opte name van
Hans de Jode.

Het graff Nuo. 16 vbouct opte name van Josina Bartram Denijs wed. van Jenrick (onduidelijk) Timmermans dese XXVII April 1645.

Den 7 Maert 1672 begraven Josina Bartram.

10 Janū. 1674 de Vrou van Michiel Bartram de Nijs.

8 Mars 1674 Michiel Bartram de Nijs.

Den 19 Junij vbouct.

fo. 40. No. 16. Den 19 Junij 1674 ovbouct op den
II. naem van Catharina en Jenneke Timmermans naergelatene dochters van Josina Bartrams de Nijs.

Den 24 Junij overgebouct op de Naem van Juffre Petronella van Eyssem huysvr. van Artur Demper controllr. tot St. Geertruyden-

In den 1e Regel.
bergh, als eenige en universeele Erffgenaem van Jenneke Timmermans haere moeye, volgens de Testamentaire dispositie daer van zijnde. Solvit 25 gls.

Den 1e Augusti 1716 dese graftstede overgeboeckt op de naem van Monsr. Gillis Suermont soo voor hem als desselfs huysvrouw en descendenten volgens coop onder de hand en acte van overgifte in mijn presentie geschiet en overgegeven bij Juffr. Hester Elisabeth Dempher, als daertoe gemagtigd synde by procuratie in dato den 29 Julij 1716 voor den notaris Michiel van Tilburgh tot Geertruydenbergh gepasseert.

Solvit t'recht van overboeken ƒ25—0—0.

Den 15 Meij 1737 bovenstaende grafstede overgeboekt op de naem van d'Heer en Mr. Abraham van Ruste (III van Ruster)
fº. 40vs. advocaat voor de respective Hoven van Justitie in 's Hage, en desselfs Huysvrou Juffr. Catharina van den Bergh, uyt kragte van de acte van coop cessie transport en overdragt, by Barendina van Meurs, weduwe en Boedelhoudster van wijlen Gillis Suurmont, hierboven gemelt ende Willem Suurmont eenige Soon en Erffgenaam van den voorn̄. Gillis Suurmont onder haare handteekening Verleeden en gepasseert den 13 der lopende maand, en aan mij als rentmeestr. geexhibeert.

Solvit het regt van overboeken de kerk competeerende tot ƒ25 gld.

Solvit v̄hogen 10 gld.

Den 20 Maart 1754 by avond begraven Mr. Abraham van Ruste.

Den 23 Meij 1778 by avond begraven Vr. Catharina van den Berch.

Den 23 Febr. 1793 's morgens begraven Sara Anna van Ruster.

fº. xvi. Nuº. 17 (½ 18 later bijgevoegd). De Rentmr.
I. Johan Hallingh.

Den II Januari 1691 (d. i. 2 Jan.) het graff Nuº. 17 en de helft van Nuº. 18 v̄bouct op te name van

Dirck Arents Toll, mr. metselaar van de Cloosterkercke.

Den XI Decemb. 1641 het graff Nuº. 17 en de helft van Nuº. 18 v̄bouct op te name van̄ Commis

Johan Dircs van Oldenzeel.

Den xxiii Octob. 1651 het bouen geschreue graff van Jan Dircks van Oldenzeel door de curators over den jnsolventen boedel van voorn. Jan Dirks op den Doelen publyckel. te coop geveijlt zijnde, is tzelue als-

In den 1e Regel.
doen gecocht by Joris Claess van der Leck en Dirck Gerrits Schoute en daervan tselve also v̄bouct op de selve namen.

Joris Claess. van der Lek en Dirk Gerritss. Schoute.

Den 31 Aug. 1666 begraven Lucretia van der Leck.

Den 11 Jul. 1674 de helft van Schouten v̄bouct.

Den 13 Novem̄. de helft van van der Leck v̄bouct.

St. 18: 15.

fº. xvii. Nuº. 18. De Rentmr. Johan Halling.
I. De eene helft van dit graf bij Nuº. 17, de wederhelft bij Nuº. 19.

fº. 41. Nº. 17 en halft Nº. 18.
II. De helft van Nº. 17 en van half 18 den 11 Julij 1674 ov̄gebouct op den Naem van Dirc Gerritsz Schouten.

Den 30 Novem̄ 1674 de wederhelft van̄ bovenstaen̄ grafstede ov̄gebouct op Hendric van Spijc als getrout met Ida Ketteringh, Erffgenaem van Joris Claesz van der Lec.

Vermits niemand sig heeft aangegeven, als eenige Eijgendom hebbende, of sustineerende tot bovenstaande grafstede, als alleenlijk den Heer Johannes van der Spyck Commissaris tot het recolleeren der militaire teekeningen soon van Hendrik van Spyk, voor de eene Helft, niet tegenstaande de Publycque advertentien in de couranten tot de generale overboekinge gedaan en mitsdien de wederhelft staende ten name van Dirk Gerritse Schouten is vervallen aan de kerk, zoo werd mits dezen de voors. grafstede voor het geheel gestelt ten name van de voorn̄ Heer Johannes van der Spyck, actum den 3 Decemb. 1743.

Den 29 xbr. 1749 bij dag begraven Johannes Gysbertus van̄ Spijk.

Den 17 Feb. 1783 by dag begraven Johanna Charlotta Postman. (III Een kint.)

Den 10 Janū. 1784 s'morgens begraven Magdalena Kagenbosch.

Den 11 Meij 1784 ontfangen wegens t'versuym sedert t'overlijden van Johannes van der Spyk tot heden gevallen ƒ15.—

Solvit v̄boeken ƒ18, Uts. v̄hogen ƒ15.

fº. xviii. Nº. 19 („½ 18 en" is er later bijgevoegd). De Rentmr. Johan Hallingh.
I. Den ij Januarij 1691 de helft van het het graff Nuº. 18 en t'graff Nuº. 19 v̄bouct op te name van
Leendert Corneliss. Cocq en Jan Florisz van Westhooven.

In den 1e Regel.

Den xxve Febry. 1661 is de helft van dit graff mitsgr een ... pt in t'laast voorgn xviiie graff by de gemeene Crediteuren van boedel van Annetge Thijsse dr. Vrolijck wed. van Leendert .. Cock getransporteert aan Jan Crijnen van Rhijn Backer alhier in den Haghe.

Den 23 Julij 1668 begraven Jan Crinen van Rijn.

Den 21 Maert 1669 de schoonmoeder van Jan Florisz. van Westhoven.

Den 28 Decem. 1670 een kind van Jan Bonnier.

Den 1 Oct. 1672 een kind van Monsr. Bonnier.

28 Sep. 1673 een kind van Jan Crine van Rijn.

21 Novem. 1673 een kind van Jan Bonnier.

Den 29 Junij 1674 vbouct.

fo. 43. No. 19 en ½ 18. Den 29 Junij 1674 No. 19 en
II. ½. 18 ovgebouct op den naam van Jan florisz. van Westhoorn en Agie Simons Bos, weduwe van Jan Crinen van Rijn ieder voor de helft.

Den 8 Oct. 1674 kraemk. van Jan Bonnier

30 Juni 1676 kraemk. van Simon van Rijn.

Den 7 Dec. 1696 begraven Simons Bos.

Den 27 April 1744 de bovenstaande grafstede overgeboekt op de naam van Cornelis van Loenen, als in Huwelijk hebbende Alida van Rhijn, Dogter van Simon van Rhijn, wiens vader was Jan Crijnen van Rhijn, en welke Simon van Rhijn de portie die de Erfgenamen van Jan Florisse van Westhoorn in deselve grafstede hebben gehad bekomen heeft bij Transpt. in dato den (oningevuld) Febr. 1703 ingevolge van de acte soo door hem als Adolph van Cruysselbergen, in Huwelijk hebbende Agatha Outshoff wiens moeder was Bartha van Rhijn, Dochter van de voorn. Jan Crijnen van Rhijn, en Simon van Rhijn, Soon van Philippus van Rhijn, wiens grootvader was den gem. Jan Crijnen van Rhijn, op den 21 dezer loopende maand soo voor haar selven en haar sterkmakende en de rato caveerende voor de verdere Erfgenamen van den selven Jan Crijnen van Rhijn, ongeprejudiceert hun yder regt van Eygendom, geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Uts. ovboeken 12 gl., Uts. verhoge 15 gl.

Den 22 April 1752 bij dag begraven Alida van Rhijn (III van Rijn).

Den 24 April 1755 bij dag begraven Corns. van Loenen.

In den 1e Regel.

Den 17 Junij 1762 bij dag begraven Agatha Oudhof.

Den 26 Feb. 1765 bij dag begraven Adolf van Kruyselbergen.

Den 5 Julij 1783 bij dag begraven Adrianus van Loenen, geen regt.

Den 14 Maart 1795 bij dag begraven Anna Maria van Dolen, geen regt.

fo. xix. No. 20. De Rentm. Johan Hallingh.
I. Den xxii Marti 1636 het graf Nuo. 20, vbouct op te name van
Hans de Joode.

Den ve Octob. 1644 bouen gess. graff vbout op te name van
Juffre Louyse de Baudoes (onduidelijk) wede. wijlen den Commisss. Dauid Padburch.

Den 14 April 1666 begraven den Luitenant Padburg.

Den 23 April 1667 Juffre Padburg.

Den 25 Maert 1668 de Commisss. Padburg.

Den 28 Junij 1669 Juffre Sessee (onduidelijk).

29 Oct. 1675 Juffre Padburg.

Den 12 Jun. 1676 vbouct.

fo. 44. No. 20. Den 12 Jun. 1676 overgebouct op den
II. naem van Sara Padburg Weduwe Wijlen Carel Gijsbertij ten behouven van haer ende vdere descendenten van Louise Baudoes weduwe Padburg haer Moeder.

Den 24 Oct. 1675 begraven Juffre Padburg.

Den 3 Sept. 1791 bij dag begraven Marie Johanne Myné.

III. Vervallen aan de kerk.

fo. xx. Nuo. 21 (en 22 later bijgevoegd). De Rentmr.
I. Johan Hallingh.

Den xxii Martij 1636 het graff Nuo. 21 vbouct op de name van
Hans de Jode.

Den xxvii April 1645 de grafsteden Nno. 16, 21 en 22 vbouct op te name van
Vrouwe Josina van Dorp vrouwe van Villbon.

By acte van ix Septemb. 1646 in praesentie van advt. Brandyn gepasst. vclaert vrouwe Josine van Dorp vrouwe van Villebon dat alle jaer onder vrienden en bloetv.wanten van zijde van haer grootvader paternel voeren de naem ende de wapens van Dorp, voor haer selue en haer kinderen, mitsgrs. haer huysvrouwe of wede. in gevalle de selue voorsz. overleden mans te vore daerinne begraven sullen sijn alles in voorsz graffstede sullen mogen werden begraven — en was ondert. Josyna v. Dorp onderstont my prst. F. Brandijn.

Den 25 Feb. 1669 (Maert is doorgehaald) een dochter van heer admiruel Dorp.

In den 1e Regel.
Den 9 Maert 1671 de Hr. Rentmr. Dorp.
Den 29 Sep. 1671 de Hr. Capitein Dorp.
11 Oct. 1673 de Wedue Vroue Dorp.
Den 18 Feb. 1675 v̄bouct voor so veel het recht van begraven belangd wt kracht van̄ boven staen̄ acte.

fo. xxi. Nuo. (21 is er later bijgevoegd) 22. De Rentmr.
I. Johan Hallingh.
Den xxii Marty 1636 het graff Nuo. 22 v̄bouct op de name van
Hans de Joode.
Nu voor Vrouwe Josina van Dorp vrouw van Villebon als fo precedente.

fo. 45. No. 21 en 22. Op den 18 Feb. 1675 No. 21 en
II. 22 overgebouct op den naem van d'Eed Heer Frederic van Dorp Heere van Maesdam, Hoog Baillou en Dijckgraef van Rijnland, voor en ten behouve van alle diegene welke den naem en wapens van Dorp voeren, sonder eenig prerogatijf of voorrecht over den anderen te pretenderen: Ende dat tot conservatie vant recht, om haer Eede. doden inde vsc. grafstede te mogen begraven, wt crachte en in conformite van de acte van concessie, op den 9 Sep̄. 1646 by Vrouwe Josina van Dorp Vrou van Villebon alhier in den Hage gepasseerd, ende int oude kerke-graf-bouc geregistreerd.
St. voert recht 50 gld.
Den 14 Feb. 1708 het bovenstaande graff No. 21 en 22 overgeboekt op den naem van de wel Ede. Heer Charles Philip van Dorp, Raetsheer in den Hove van Hollant ende Westvriesland etc. behoudens 't regt van begraven voor die, dewelke de naem en wapen van Dorp voeren, enz. (als boven).
Den 9 Decemb. 1741 bovenstaende grafstede overgeboekt op den naam van de Hoog Edele gebore Heer Jonkheer Arnold Joost van der Duyn, Heer van Maasdam ingevolge van de acte door vrouwe Anna Elisabeth de Huybert, Douairiere van wijlen de Hoog Ed. Gebore Heer Charles Philps van Dorp, Heere van Maasdam op de 6 deser loopende maand ongeprejudiceert haer regt van Eygendom geteekend en aan mij als Rentmr. geexhibeert, en overgelevert, behoudens het regt van begraven voor die welke den naam en wapens van Dorp voeren, als hier boven breeder is gemelt.
Solt. v̄boeken 25 gl., Uts. verhoog *f* 20.
Den 21 April 1747 bij avond begraven Jonkv. Egidia van Dorp.

In den 1e Regel.
Den 16 ixbr (III 18 November) 1750 bij avond begraven Vr. Anna Elisabeth Hubers. (III Huibert).
III. Den 1 February 1740 bij avont begraave Eleonora Chatarina van Dorp.
Den 8 Julij 1744 by avent begrave Het kint van de Heer Lestevenon Heer van Berkenrode ende Strijden (sic) dood ter werelt Gekomen.

fo. xxi vso. In den i j regel.
Nuo. 1. Jacob van Buyren.
I. Den xxii Marty 1636 het graf Nuo. 1 v̄bouct op de name van
Laurens Lense cleermaecker.
Den 20 Junij 1639 begraven Barent Cijthoff.
Den xviii April 1656 de bovengen. graffstede Nuo. 1 v̄bouct op te name van
Herman de Ruydt.
De 26 Sep. 1666 begraven de controleur Leemans.
Den 28 Maart 1670 een kind van Monsr. Bolte.
Den 17 Julij 1674 v̄bouct.

fo. 47. No. 1. Den 17 Julij 1674 ov̄gebouct op den
II. naem van Harman de Ruyt.
Den 2 Meij 1676 begraven kraemk. van Monsr. Soltis.

fo. xxii. Nuo. 2. Jacob van Buyren Brandmr.
I. Den lesten Marty 1635 heeft Jacob van Bueren het graff Nuo. 2 getransporteert aan Sr. Pr. Balde Sydelaeckencoper alhier in 's Gravenhage.
Den xx... Nouemb. 1635 heeft Pr. Balde het graff Nuo. 2 in den i j regel getransporteert en̄ overgedraegen aen Monsr. Abraham Halders camerl. van Sijne Ex. den heere prince van Orangien. Acte 28 Novemb. 35 en daerom nu voor
Abraham Halders.
Den 3 Julij 1636 begraven de huysvr. van Abraham Halders.
Den 30 Decem. 1636 begraven de meuye van A. Halders.
Den 29 Mey 1640 begraven Abram Halders camerl. van syn hoogh.
De xv marty 1642 het graf No. 2 v̄bouct op te name van frederick Schoon camerlingh van syn Hoocheyt.
Frederick Schoon.
Den 21 7br. 1674 v̄bouct.

(*Wordt vervolgd*).

's-Gravenhage.

J. C. van der Muelen.

KORT VERHAAL

van de afkomst der prinsipaalste Edelen van stad Groningen en Ommelanden tot op deze tegenwoordige eeuwe, insonderheid hare dapperen dooden, wapens, namen en toenamen, bij een vergadert uit onderscheidene auteuren geschreven boeken en brieven door Wilhelm Conders van Helpen.

ANNO 1660 (1).

Van de Onstaan.

Anno.

1248. Als de stad Aken zeer rebel waar geworden tegen de keizer Wilhelmus, dé de voorschreven keiser veel volk bij een vergaderen, onder anderen verschreef hij de Vriesen om die van Aken te bedwingen, dewelke gekomen zijnde voor de stad, deden de daar in waaren een uitval, maar zij wierden van haare vijand zoo geslaagen, dat zij met groote schade wederom gedwongen waaren, zig daar binnen te retireren, daar bleven veele van Vriesland dood, en een van de voornaamste van Vrieslands Edelen, genaamt jonker Meinolt Onsta, die de baniere voerde, dewelke waar van de Onstemans geslachte tot Groningen, waarover de keiser zoo toornig wierde, dat hij de stadsmuuren met groot geweld begost te bestormen. Als die van Aken zagen dat de keiser hem wreeken woude over de dood van Jr Meinolt Onsta en over andere meer die in de slach gebleven waaren, en dewijle zij de stad niet langer houden kosten, hebben zij haar eindelijk overgegeven in handen van de Vriesen met lijf en goed. Als nu de stad met alles, wat daar in was in des Vriesen macht waar, hebben zij dezelven an den keiser overgegeven op zulk en voet en conditien, dat alle de inwoonders binnen Aken zouden behouden haar leven en haar goed, mits dat zij den keiser een voetval zouden doen en geven hem een groot deel rest fransche schilden voor de onkosten, die hij hadde gedaan en zij zouden belooven den keiser altijd onderdanig te zijn, als dan zouden zij goede vrede hebben, 't welk is geschied. — Die van Aken hebben de Westfriesen gegeven een Vrijhof in haar stad, als mede het badt, hetwelk zij vrij mochten gebruiken, als zij daar kwamen. Meinolt Onsta zijn leven gelaten hebbende in dienst van den keiser, als gezeid is, zoo is hij voort daar na in de stad van Aken begraven. Door deze dood is gekomen, dat de Onstaan tot een gedachtenisse altijd in haar wapenen hebben gevoert een swarte leeuwe met vergulden klaauwen in een rood veld, gelijk zij nog in haar wapen hebben. Antiqui belli duces vexillum quoddam perculiare castris praeferebant unde et vexilliferi vulgo a Frisiis dicebantur ut hic Onsta et alii. Quandoque Menoldus belli Dux inclytus Onsta Caesari Aquisgranum percapta suburbia subdens.

Herculis arma nigrum peperit sibi morte Leonem,

Virtutem unguiculis signantem fata colore.

1325. Folkmarus Onsta judex Selandinus charta m. s. van Holwijrder zijndregt (1).

1398. Fuere Onnonis Onstenii ferhildemai filii septem et una filia Bawe, quorum princeps Ailko et deinde Aepko, Meinoldus, Johannes, Edsardus, Abelus, Folckmarius, quibus Sawerdiae in Area domicilium erat.

Onne Onsta vader is genaamt geweest Eilco Onsta tot Verhildersum. Jr Onne is gestorven in dit zelve jaar, sijn vrouw waar Ida, deze is gestorven in 't jaar 1319.

1397. Sijn Jonker Onne Onstema kinders veraccordeert met graaf Albert van Beijeren. Zij bragten hem op den landsdag met consent der heuvelingen als Haije Wijbema, Omke Snelgers en zijn broer Eppe heuvelingen in den Dam, Unike Ripperda heuvelingen tot den Munte, Ede Gockinga heuvelingen tot Oosterbroek, met alle haare vrienden en insonderheid heer Ocke van den Broek en Wigbolt zijn basters zoon, die in 't zelve jaar tot Deteren in de kerke is dood geslaagen.

Int zelve jaar vernam Eppe Nietersum tot Steem met andere heuvelingen, die de Onstemans tegenpartie waaren, dat zij uit het land zouden worden verdreven, zoo trokken zij met haar volk na Wester-Embden in 't Fivelingerland en vonden aldaar Haije Wiebema in de kerk

(1) Dit verhaal, bekend onder den naam van het «Nobilarium Groninganum van Wilhelm Coenders van Helpen» bevat de beschrijving van vele Groninger en Ommelander geslachten, waar tusschen menigvuldige geschiedkundige belangrijke aanteekeningen zijn gevoegd. De schrijver is ook, met zijnen broeder Frederik Coenders, de vervaardiger van eene in de jaren 1675—1696 uitgekomen kaart der provincie Groningen, die thans nog, om de daarop voorkomende afbeeldingen van de burgten en kasteelen in deze provincie op prijs wordt gesteld. Het Nobilarium komt zelden voor. Behalve mijn exemplaar, 't welk het volledigste mij bekende h. s. is en 't welk zal worden aangewezen h. s. nr. 1, is er nog een tweede in het Oud-Archief van Groningen, geschreven door den bekenden en in den voormaligen toestand onzer provincie zoo ervaren Mr. D. F. J. van Halsema, overleden 14 April 1784, aangeduid h. s. nr. 2. Zoowel in het mijne als in dat van den heer van Halsema, 't welk overigens veel beknopter is, zijn eenige aanteekeningen en bijvoegingen van de latere bezitters. Het Nobilarium zal in dit tijdschrift achtereenvolgens, in ieder nummer een gedeelte, met de genoemde bijvoegingen door mij worden geleverd.

Groningen, 7 Maart 1885. MR. H. O. FEITH.

(1) H. s. w. 2. H. O. F.

Anno.

met de Onstemans vrienden, en dewijl zij gewaar wierden, dat zij haar doodslaan wouden, ontliepen zij het in de Weem, en Eppe Nietersum stak de Weem in de brand, doe wouden zij allen uit den brand weglopen na de kerk, maar zij wierden alle om 't leven gebragt.

1400, die nativitatis Mariae, als Albertus hertoch waar, zijn de Groningers na Jonker Aepco Onsta huis tot Sauwert vertrokken en zij hebben hem in zijn casteel, hetwelk het machtigste en sterkste waar van het geheele land, belegert, dit beleg gink niet zeer gelukkig an na haar wensch, van wegen de sterkheid des voorgenoemden casteels, de zoo groot waar, dat haar dochte alles te vergeefs te zullen hebben uitgerigt, indien zij niet eindelijk de belegerden hadden vervaart gemaakt, veele bootjes, die zij uit de naaste riviere, dewelke met de casteels grafte gelijk waar, sonder dat zij daarom dogten, in de grafte schooven, waar met zij het casteel kosten belegeren en de muuren hol maken. De muur van dit casteel was 12 voet dik en daar waar om een open en zeer diepe grafte, met nog een ander buiten grafte. Op de buitenste hofstede waren 5 sterke torens of steenhuisen van tichelsteenen, 8 steen dik. Als nu het eerste steenhuis zeer beschooten waar, zoo liep Aepko Onsta, die de oudste broer waar, op de uiterste hofstede, daar de 5 steenhuisen op stonden. Doe groeven die van Groningen een groote grafte uit Wetzinge op het diep, genaamt Onstemans borggraften, zoodat de Groningers voeren in de borggrafte met hun haare schepen en wonnen alzoo het huis met groote magt. Jonker Aepco wierde gevangen genomen met zijn soldaaten, die hem biestonden ende hem bewaarden. Hij wierde na Groningen gevanglyk weggevoerd, alwaar hij lange jaaren in de gevangenisse heeft gezeten. Sij setten zijn broeders gevangen op botteringe poorte en worpen eindelijk het huis onder voeten en daarna ook Verhildersum, niettegenstaande dat zij goede contracten van vrede gemaakt hadden. De Gronigers beurden 7 jaar lang alle zijne renten, de principaalste hiervan waar Albert Wigboldus borgemeester van Groningen. Sommigen zeggen dat dit casteel lang vergeefs is belegerd geweest en eindelijk door honger is gedrongen worden zig over te geeven. Daar zijn nogthans veele de affirmeeren dat het door grote en zeer langdurige arbeid en moeite eindelijk is verovert en met geweld is ingenomen.

In 't zelve jaar trokken de Groningers uit met grote magt van volk en wierpen om alle de huizen, van degene, die van de Onstemans partijsluiden waren in de Ommelanden, als namelijk Omke en Popke Snelgersma huizen, heuvelingen van den Dam, het eene huis stond aan het oosten ende van de kerk en het andere aan de westzijde.

1402. Is in 't leven geweest Hiddo Onsta.

1408. (1) Heeft geleevt Jonker Abeke Onsta en is geweest de oudste zoon van Jr. Onne.

Jonker Eilko is geweest de twede, deze heeft gekoft de halve provestie of gerechtigheid van Leer, hij hadde een zoon en een dogter, wiens name waar Juffer Anna. Hierna is gevolgt Jr. Johan Onsta.

1413. Wierden uit de Ommelanden bij Groningen verdreven alle der Onstemans kinderen, hare broeders en hare vrienden, daar zij 2 jaar bleeven tot dat Groningen gewonnen waar, dat Jr. Kenno met zijn vrienden te weeg brocht.

1417. Kenonem antecessit Folcmarus Osterhusanus Omulus paternus, varia mentis fama.

Num posteri ipsius asserunt, insimulatum a Kenone conjurationis in se, inmisso percussore in ipso Osterhusena arcis ponte sedentum in secessu levantemque alvum esse interemptum. Alii dicunt Folcemarum haud justa satis de causa aliquem occidisse, Keno ingravescente morbo in arce Oldeburgo decessit aetate adhuc integra, vir animi excelsi, elati, ferocis, haud absurdi tamen in promovenda hominum gratia, consilio et manu pomptus, et qui si vixisset diutius, pervenerit ad Principatum et personam illam sustinere potuisset.

Succesit ei eius filius Unicus Occo cum Tetta sorore quae Sibero Rustero nupta. Liberorum nihil ex eo tulit.

In 't zelve jaar waren Jr. Aepko en Meinolt borgemeesteren van Groningen.

1418, fuit Ailco Onstenius sacerdos et collocutor pro foederatis (2).

1419, zijn uit den adelmannen gecommitteert om vrede te maken, om de oneenigheid neer te leggen, waaronder is geweest Jonker Ailco Onstenius. De vrede artikels waren ondertekent van de arbiters Suntlavius actionis director dictus en van de raad van Campen.

. . . in 't zelve jaar omtrent Maaij *st. vet*, ontstonde wederom een nieuw beginsel van oorlog van de Schieringers, de welke Bolswert innamen, waar dat Ailco Onsta en veel Edelen meer na toe

(1) H. S. nr. 2 heeft 1407.

(2) H. S. nr. 2 hier bijgevoegd, Emmius p. 68, idem pag. 274 ad annum 1419, pag. 279 ad annum 1420, idem pag. 276 en 286, et pag. 280, ubi per Focconem Aggerum intelligendus Focco ten Dijke.
H. O. F.

Anno.

trokken om assistentie te doen, doordien het aldaar zeer heet ging van de rooster.

1420. Als de Groningers grote sloten belegerden, quamen de Hollanders en ontzettende het zelve wederom, dit deden de Hollanders met een verras nemende veele Borgers gevangen, sij namen haar ook vele roeijschepen en voerden dezelve in Holland. Zij schattende zeer de gevangenens, waarbij was Jonker Eilco Onsta, Abel ten Dijcke, Henrik Beijer, Johan Groue etc.

1421, ad 13 calend. Decembris per noctem subita tempestatis vi concitatum mare universam oram Frisiae, Hollandiæ, Selandiae, Flandriae gravissime aftlixit, aggeres disjecti, fluctus ageris infusi, greges, armenta cum stabulis, hausta magna mortalium copia, absurpta.

In dit zelve jaar als Vriesland zeer benaud waar, zoo is door dit ongeluk Jr. Ailco Onsta, dewelke te vooren lange tijd hadde gevangen gezeten, op het einde van December eindelijk los gelaten en is wederom 't huis gekomen bij de zijne.

1427, stierf Jonker Abel Onsta. Daarna zijn gevolgt Edtzeke, Folcmer en Bauwe Onsta provest, Hidde zoon etc.

1472, op st. Urbanus dag stierf Jr. Peter de soon van de oude Abel Onsta, 3 jaar daarna stierf de dochter genaamt Frouke.

1483, is gestorven de oude Abel Onsta de voorgenoemde prouest, Hidde zoon, op St. Sicilien avond.

1490, is overleden zijn vrouw Hille, deze heeft nagelaten 3 zoons en eene dochter, als namentlijk Jr. Eilco, Pieter, Hidde en Frouke.

1491, op st. Adrianus dag is in God ontslapen Jr. Hidde de tweede zoon van Abel Onsta.

1501, waar Jonker Ailco Onsta, uit het adeldom in den Dam, om het perijkel van de soldaten te ontgaan.

1505. A Groniganis pomarium Onstaeum Sawediae excisum est.

1512, omtrent St. Lambert st. vet. is Jonker Abel Onsta de oudste zoon van Jr. Eilco getrouwt an Juffer Anna Tamminga de dochter van de overleden Jr. Aldert Tamminga.

Deze Jonker Abel Onsta en Juffer Anna hebben voortgebragt 3 zoons en een dochter, namelijk Jr. Hiddo, Aldert, Aepko en Juffer Eilco Onsta.

1514, op den 8 April s. vet. zijn sommige van de borgers tot Groningen met geschut uit de stad vertrokken en zij hebben Eilco Onsta huis tot Sauwert, hetwelke hij de twede maal hadde laten opmaken en reparieren, geheel geplundert en verbrand, daar na zijn zij gegaan na Suidwolde, hetwelk de Saxen ook belegert hadden, en zij hebben de kerk aldaar met geweld ingenomen, den hooftman dood geslaagen en 38 gevangen gekregen. Als de vorst van Saxen vernam dat de legers tot Oterdum, Farmsum en andere opgeslagen waaren, trok hij met veel ruiters van Essen en Awert, mede bij hem hebbende zeer veel voetvolk, daags daar na reisde hij met zijn volk na Winsum, sendende eenige soldaten met 200 gravers en ook geschut na de boeren van Tesinge, alwaar zij dezelve hebben beschanst en op die manier het Damsterdiep gesloten; van daar trokken de Saxen na Delfzijl, daar de graaf wederom een blokhuis maakte, hetwelk des graven soldaten verlieten, als zij de Saxen zagen komen, zoodat de Saxen hetzelve besaten. Zij legerden voort tot Farmsum, Oterdum en Nieuw Clooster.

Copie uit een brief geschreven van
Jonker Eilco Onsta an
Edsard, van sijn schade.

Hooggeboren Doorluchtige
Furst Genadigde Heer!

Ik Eijlke Onsta geve Uwer F. G. zu erkennen alle mijne schaden in 't na volgenden, mij Eilco Onsta vurschreven, die van Groningen in dezer tijden gedaan hebben unde gehad van Uwer F. G. partie wille.

Ten eersten dat huis tho Sawert, daar waren 4 goede stijnhuizen toe, die twee met leijden gedekt, ende die andere met dubbelde pannen, ende de twe goede steijnkameren daar bij getimmert, des gelijke een kamer beneden ende boven. Alle deze huisen waren well gezierd en gestoffiert mit alle dingen daar zu behoorden unde wel beschoten mit wagenschotte, alle de kameren beneden unde boven. Daar waeren 10 slaapkameren mit beddesteden, daar waren 25 beschoten beddesteden, unde 3 schoersteenen op den huisen und alle die huisen eijne solder boven die kameren, unde eijn dijll twee solderen. — Alle die vensters met dikke iseren traliën, unde kelders ook met ondervensters. Alle dat ijseren werk, dat daaran was, hebben die Groningers met ijere hulpers te Groningen gevoerd. Daar bij eijn guet steijnhuis daar men in bruwet, 21 gebint lank, alle die balken niet zoo klein, hij was 5 vierendeel voet kant aan den einde unde dat huis solderen hoge boeven die balken, unde allen van gueden gekanten eijcken holt daar na hoogte und wijdt. Noch ein goede schuire van gueden holte, daarbij eijnen gueden peerde stalle, die stalle mit de schuure bijna zoo lank als dat bruwehuis, dit hebben zij alle verbrand met bruggen ende poorten unde eijn diel bomen afgehouwen in

Anno.

den hoeven, alzo dat zulx niet gemaakt en was met 808 gulden, als zij daar gebrand en afgebroken hebben. Noch daar zu hebben die van Groningen van Sawert genomen 8 guede beslotene kisten, die beter waren dan 48 gulden. Noch daar zu genomen eijne groten bruwketel, die nije was unde gekoft voor 40 golt gulden.

Item daar zu alle huisraet, bruwerk, meer ketelen unde potte als in sulchen huise behoevet, beiden mit ijere tu behoren, stoele, kussen ende andere handele dat beter was dan 80 gulden.

Noch der zu genomen een overdekten waegen unde twee beschoten wagens, alle met beslagen raden unde ijzere werk unde gereidschaff toe, unde meer andere wagens unde bouwreetschaff, dat beter was dan 55 golt gulden.

Item eijn pert genoemen, dat was gekoft voor 100 cronen. Noch eijn pert genomen van 50 golt gulden.

Item noch 2 perden van 40 golt gulden.

Item noch 50 gehorner beesten, ossen und koeijen en andere vette beesten, beter dan 200 goldt gulden.

Item vette swijnen unde schaffe genomen, die beter waren dan 25 golt gulden.

Item an hoije, dat in de opperen stonde beter dan 20 golt gulden.

Item daar zu dat land, dat bij Sawert gebruiket word, to dem huize, unde die hoeve eijn jaar lang, gemisset, dat beter is dan 250 golt gulden.

Item genomen uit den huize binnen Groningen 6 kisten unde voort spinden unde trijsoeren und alle huisraad, als zij daar vonden, als wij behoefden als wij daar weeren, ketelen unde potten, schoetelen unde kannen, bedden met allen ijeren zubehoeren, kussen und allerhande andere guet beter dan 85 golt gulden.

Item daer tu dat zelve huiss woest gemaeket eijn tijt lanck, dat ook des jaars woll gedaan solde hebben 20 gl., alle jaer als gehuerd hadden gewest, unde die Leuwe daar toe afgebroeken ende verbrand, unde dat huiss is bijna dackeloos geworden unde dat holtwerk is verrottet unde dat muirwerk verwatert, den schade is niet tho beteren mit 200 golt gulden, die alleijn an den timmerwerk geschien is.

Item daar toe was men mij schuldig 400 en 300 golt gulden, unde 700 mudde haver is 100 en 40 gulden, dat die Groningers behinderen mij niemant betalen en mochte noch en konde.

Item daar toe sijnt zij selve mij schuldig 300 golt gulden geleent geldes.

Item daar toe moest ik zijn van de mijnen af buiten lande 3 jaar unde in andere luide huisen woenen unde groot geldt verteeren.

Anno.

Item noch voor dezen tijden groet geldt afgeschattet, ich niet en wiet woe veel des was, unde noch ter tijd mijner meijers eijn diel is met genomen unde eijn deijll zwaarlichen geschattet, menigmael dat ick noch niet wieten kan woe viel des is.

Item de sommen van allen schaden vurschreven is gerechent op 13000 unde 400 unders golt gulden, soo is alle schattinge unde meijner meijers schade uitgerechent.

Item dat huis tho Verhildersum en is nije getimmert mit 1200 golt gulden boeven der erden, dat fundament en weit ich niet, soo weij daar aftrekken. Soo is bouwhuis, brouwhuis unde stals gerechent, unde de brugge, unde daar weren op dem huse kisten unde trijssoeren unde beddesteden unde spijnden beter dan 50 golt gulden weert is etc. deze brief is geschreven in 't jaer.

1521, op den 2 Juni is gestorven Jonker Eilco Onsta, de soon van de oude Abel Onsta.

1522. Menrenses et coeteri Hunesgonie et Fivelgoniorum maxima pars duce Abelo Onstenio ad sua redierunt.

1528, is overleden de vrouw van Jonker Pieter Onsta, genaamt Griete, deze heeft geen kinderen nagelaten.

1534, is in God ontslapen Jonker Pieter Onsta de jongste zoon van Abel Onsta.

Des jaars te voeren stierf Anna van Voerst de eerste vrou van Jr. Hidde Onsta op den 16 Maart. Hiervan is een dochter na gebleven genaamt Juffer Anna Onsta, dewelke is getrouwt geweest an Jonker Jan van den Clooster.

1536, Missus est in Brabantiam ad Mariam reginam Hidde Onstenius qui et imperium Carolo caesari Brabantiae duci et Hollandiae comiti apud eam aequis conditionibus deferet et auxilia in Geldrum rogaret.

In dit zelve jaar hebben de Jonkeren Hiddo en Aldert, beide zoons van Jr. Abel en Anna Onsta, haar leven gelaten in Provence in dienst van den Roomschen keizer Karolus de vijfte van die naam.

1540. Secutus est Joannes Onstenius nobilis ex agro Groningano.

1543, op den 22 October st. vet. is gestorven Juffr. Ode Rengers de vrouw van Jr. Eilco Onsta. Deze heeft nagelaten 6 kinders, als namelijk Jr. Abel Onsta, Hidde, Pieter, Hisse, Juffer Johanne, en Juffer Haico Onsta. Int zelve jaar stierf Jonker Hidde op den 3 October st. vet. De voorgezeide Jr. heeft van zijn tweede vrouw nagelaten een zoon en 2 dochters, als Eylco, Oda en Otte Onsta. Juffr. Haico Onsta is ge-

Anno.

troud geweest an den ouden Jonker Frederick tot Hintem over Eems.

1553, is Juffer Hisse zijnde geweest een begijn in St. Anna Clooster gestorven.

Juffer Johanna Onsta, ook een begijn, is aldaar mede gerust. In dit zelve jaar op den 9 Julij oude stijl is in den oorlog dood gebleven den vromen Schotte Beueren drost tot Benthem, dewelke ware getrouwt an Juffer Eilco Onsta. In dezelve oorlog bleef mede dood de hertog Maurits Karolus vorst van Brunswijk en hertog van Luinenborg met veele vorsten en graven.

Jonker Aepko Onsta heeft tot een vrouw gehadt Juffer Gele van Eusum.

Anno.

Des jaars te vooren, cum Mauritius arma in Cesarem sumpsisset, Maria cesaris soror firmandis partibus fratris militem conschripsit per Joannem Onstenium in Frisia Orientali, quibus conueniendi locus Reepsholtum in Ostringia, in finibus monasteriensium constitutus est.

1602, op den 29 december st. vet. is Juffer Eiclo Onsta dochter tot Sawert weduwe Conders in God gestorven en zij leid begraven in 't coer van St. Martenskerk.

Aepko Onsta te Sawert, Wetsinge en Verhildersum hoevelink mss. anni vicesimo septimo die July.

Abel Onsta en Hille Jarges,
de welke gestorven in 1499 zijn, heeft
nagelaten 2 zoons en 3 dogters.

- Hidde Onsta stierf voor zijn moeder zonder erfgenamen.
- Eilcke Onsta.
  - Abel Onsta an Anna Tamminga.
    - Abeke Onsta.
      - Telke Onsta de jonge.
      - Drie zusters.
    - Telke Onsta een dogter van Scholte de Bever.
  - Pieter Onsta is gestorven zonder kinderen.
  - Hidde Onsta.
    - Telke Onsta de oude.
    - drie susters als van Clooster, Bourmaigne en Munster.
  - Haike een dochter is getrouwt geweest an Frederik van Huininga stierf zonder kinderen.
- Juffer Haike getrout an Johan Stellinck drost van Coevorden, stierf voor haar vader en moeder.
- Hidde an Ditmar Rengers.
  - Leurt Rengers.
    - Anna Rengers an Wouter Huininga.
    - Ditmar Rengers en Haye Manninge.
  - Haike.
    - Hissa.
  - Frauke.
    - Hidde.
  - Anna.

  Deze vijf dochters zijn gestorven zonder nakomelingen, oud zijnde twee en vijftig jaren.
- Ida an Abeke van Eusum stierf na haar ouders dood 1520.

Van de Conders van Helpen (1).

1250. Ex Helpenia familia primus posteris per historiam innotuit Conradus Conders ab Helpen, vulgo tunc Groninganus cognominatus ob virtutes equestri ordine decoratus. Is opibus et clientelis potens fuit, ante quadringentos annos acer erat partium vrbanorum contra agrarios defensor, primo fuit dux urbanorum in agrarios, deinde obses eorumdem apud Hunesgoos. post exul et tandem pace facta in patriam redux. Eius filii Henricus, Joannes et Albertus virtutibus, divitiis, potentia filiorum et nepotum gloria ita inclaruerunt, ut eorum memoria celebris ad posteros permanarit. Ex quibus Henricus Conders illiusque filius unicus Everhardus et unicus nepos Dericus secuti sunt anno 1469.

1472. Johannes Conderus ad publica se vertit in iisque eum se ostendit, ut ante quinquaginta annos houetmannus et paulo post huius reipublicae consul sit creatus atque in iis summis dignitatibus annos 23 continuarit.

Secuti sunt huius vestigia magni parentis magni filii Ludolphus, Bernhardus, Conrades et magni nepotes Albertus et Bartholdus.

1496. Primus ex iis fuit Bernhardus Conders non ita multo post parentis obitum consul ac mox praefecturae suburbanae, in qua habitabat, praefectus, demum post decennium eligente Edsardo comite houetmannus, in hoc houetmannio ac aliis illis a republica susceptis muneribus per multos postea annos magna cum laude fuit versatus.

Ex Bernhardo Conders eiusque filio Conrado, Bernhardus eiusque filius Abelus Conders in consulatu, ex quibus Bernhardus Conders, hic nobilitate ita eruditione et pietate ornatissimus, cum exularet Electori Palatino a consiliis fuit et consistorii ecclesiastici par Palatinatum praefectus.

Bernhardus Conders religionis et patriae libertatis amore patria relicta in exilium abiit.

(1) In lateren tijd werd deze familie steeds Coenders genoemd. H. O. F.

Anno.

1498, vixit Luerdus Caterus Scultingianus.

1499, hebben de Groningers de wapens genomen tegen de Saxen en zij hebben gekosen 4 Oversten, de het volk zouden regiren, waaronder is geweest Jonker Ludolph Conders, dewelke zeer gaauw en zeer prompt was van verstand (1).

1501, waar borgemeester Conradus Conders zelvs vaandrager en daar ontstonde een hart gevecht in den Dam tusschen de Groningers en graaf Edzard, dewelke met groote macht in de stat viel door de poorte Edam, zoodat op dezelve tijd veele Groningers aldaar bleven en geslagen wierden en eindelijk op de vlucht raakten. Ondertusschen geschiede te ten Post verscheiden moorderien en plunderinge, onder die de gevlucht waren, was de borgemeester Conradus Coenders vaandrager, dewelke zijn vaandel quit raekte. De vijand kreeg 11 vaandels. Ten laatsten hebben zij alle buit na Embden gezonden en boven in de kerk het trophaeum van de victorie opgehangen, en zij hebben de doode en naakte lichamen op het velt laten liggen, zoodat een zeer groote droefheid en ellende door deze neerlaag in de stat is ontstaan.

Eodem anno Conradus Conders frater aetate minor Bernhardo Conders, sed gloria et rebus pro republica bello togaque gestis maior in periculosissimis reipublicue procellis et caput et os civitatis erat, domi senatus princeps, foris saepissime, imo semper quoad vixit, sicubi quid agendum erat republicae legatus.

Ex Conrado Conders floruit Bartholdus Conders series consul et decies houetmannus, eius filius erat Johannes Conders.

1514, waar Jonker Ludolph Conders veele jaren met groote eere tot Groningen in de raat, en hij wierde geëstimeert voor de principaalste van geslacht, van verstant en van experientie, anderen overtreffende door zijn geleerdheid, kennisse en door zijn raat geven.

In dit zelve jaar op den 13 Julij st. vet. quamen de Saxen van Selwert met grote macht voor Ebbingepoort om Jr. Roltmans molen te bestormen en te verbrannen; die op de molen weerden haar dapper en zeer kloeklijk, de Groningers schoten zoo sterk als noch nooit gehoord was; daar bleven 2 op de molenberg dood, dewelke zij niet met kosten krijgen, zij droegen veele voetangels weg met handen en voeten en zij voerden weg 5 wagens vol dooden. Hier en daar vond men liggen hersenen van menschenhoofden, voorts broeken en andere stukken van mannen.

(2) H. S. nr. 2 Ludolf Conders armorum praefectus (Emmius p. 579.) H. O. F.

Anno.

Eodem anno eminebat Conradus Conders in consularibus mente linquaque promptus, aetate et usu rerum valens et Saxonibus innimicissimus.

Int jaar 1505 is Jonker Conradus Conders een zeer wijs man tot Ambassadeur gekosen om vrede te maken met de Saxen, die zijn doot vijand waren en met graaf Edsart en het edeldom, maar ziende dat hij niet koste uitrigten bij zijn tegenpartie, sprak dezelve (quaet zijnde) op deze maniere an. Agite ut lubet, urite, capite, diripite, conficite ferro, laqueo, rota, saevite denique quantum potestis nobis cara ne patiamur inulti. Deus vindex in autores malum vertito.

In het zelve jaar is Jonker Evert Conders van Helpen getrouwt an Juffer Willemina Schaffers. Omtrent deze tijt heeft graaf Edsard niet alleen Jr. Evert Conders huis tot Helpen, maar ook verscheidene andere huisen en molens aldaar in de nacht vernielt en verbrant.

In dit jaar waar Jonker Ludd. Conders in het stadhoudersschap of Gouverneur van Groningen, hij wierde daarin gestelt van de vorst omdat hij zeer lief en aangenaam was bij die van de stat.

Des jaars daarna wiert Jonker Bernhardi Conders huis tot Helpen, hetwelk een zeer fraai en treffelijk gebouw was, uit een schone en brede graft getimmert, een heel wijde en uitnemende schone schuir in den 2den nacht van Februari per milites Werdenbrassios geplundert, in de brand gestoken en verwoestet, twee dagen daarna wierd van denzelve na midnacht het geheele dorp Helpen overhoop geworpen uitgenomen het huis van Entemia.

1515, op een maandach na St. Marten zijn sommige van den swarten hoop gekoomen en hebben Helpen verbrand en al met haar genomen, wat zij krijgen kosten, als paarden, verkens en al de beesten van St. Jurjens gasthuis, de Groningers schoten zoo kragtig van de wal dat de stukken van de menschen over al vlogen, zo dat men daar vondt liggen hoofden, beenen, armen, neusen, ooren en billen. In 't zelve jaar hebben de Groningers Jonker Coert Conders met Jr. Lubbert Clant uitgezonden na Dockum, met zeer veel volk om den swarten hoop te slaan. Als zij bij Dockum quamen, versloegen zij de Geldersen en zij kregen daarna een groote buit voor Leuwaarden en voor Franeker. In 't zelve jaar heeft Jonker Coert Conders mede beloovt te houden het contract gemaakt met Charle van Egmond hertog van Gelder.

1521, sondag na St. Jacob is geweest de bruiloft van Joncker Bernhardi Conders soon genaamt Coert

Anno.

Conders, wiens bruilofts kleeren waeren een swart fluwelen wammes met een slichte bruine en lange rok achter met een neerslag. De bruid had aan een bruine tabbaert met wijde vergulde mouwen, gevoert met cammelot en derde half elle rood fluweele laaken, daar en booven had zij aan een bruine laken onderrok met swarte fluwelen lijsten.

1522, op hemelvaartsdag st. vet. om 7 uur wierd geboren dochter Abele Conders, waarvan Juffr. Stijne en Teetke Conders commèren zijn geweest.

1523, des daags voor St. Marten om 9 uuren 's morgens wierden gebooren haar soon Hermen Conders, waarvan Jonker Derck Conders compère waar.

Copie van een attestatie van
Jonker Luideken Horneken
1523.

Ick Luideken Horneken bekenne und belye mit deze schrift, zooals een deel jaren voorleeden onse halve stat gethogen weren na den Damme umme de gehoerieh tho maken ende in den verbunde te brengen, hebbe ik doe in de tijt als een borgemeijster unde mijn pandt, de was wth bevel des Raedes, Berent Conradus mijn neef boede gezant mit twee boden, umme van Helpman te Groningen te komen, den raad to wille hijr komende, hebbe ik als een borgemeester in der tijt Berent voerschreven gebeden, bij den Raad tho willen woellen reisen na den Damme bij onsen luden mede helpen tho raden dat beste unde nutte were voer de stat van Groningen, des Berent voerschreven so borgemeester unde raad gerne tho willen heeft gedaan, daar vele marklijke luiden zijnen gevangen und geslagen, dat gode geclaghet zij, ende Berent voerschreven mede do gevangen ys geweest ende neergelecht is ende hem een merckelijken penninck afgeschattat is, zoo des voele luden wall kundig is.

In oorkunde des waarheid hebbe ik Luideken Horneken voers. mijn signet beneden up spacium des breves gedrukket, gegeven in den Jaare onses Heren duzen vijfhondert ende dre en twyntich up des vrydages voer pinxteren.

1524 sondachs voor Michiel des morgens een lutjen na 7 uur is ter werelt gekomen Jonker Coert Conders de twede soon van Jr. Bernard Conderssoon, daar waaren comperen Jr. Johan en Jr. Luidolf Conders.

1526 op den 24 April st. vet. is jonk geweest haar dochter Juffer Johanna, dewelke stierf in dit zelve jaar.

Anno.

1528, ontstonde een grote oproerte onder het gemeene volk en wat de Heren van de stat ook deden om haar te gemoet te komen en om haar te stillen, dat waar te vergeefs; haar gramschap is eindelijk zoo hoog geresen, dat de raad vreesde uit het raadhuis te gaan. Burgemeester Ludolph Conders belet zijnde bij het raadhuis raakte onder voet van een grote menigte volks en niet wel bewaart zijnde door het samen lopen van de oproermakers is ontkomen en weggeraakt uit de poorte, de na Helpen gaet, genaamt Heerepoort. Borgemeester Duirts en Roltmans salveerden haar in St. Martenskerke en anderen meer zoo dat daar niemant dood bleef.

1529, dingsdag voor Maij des middags om 12 uur stierf Jonker Bernhard Conders van Helpen, hij waar getrouwt an Juffer Bawe Clant.

In 't zelve jaar op St. Agnietendag, omtrent 3 uur wierd geboren Jr. Johan Conders, de zoon van Jr. Coert Conders, waartoe peet is geweest Tese Cater en Juffer Hille Conders commère, dit kind is ook in dit jaar overleeden.

1530, op den 29 Maart st. vet. omtrent 11 uuren voor de middag wierde gebooren de dochter van Jr. Coert Conders genaamt Juffer Griete Conders, waarvan gevatter waar Evert Conders en Jr. Harman Clant.

1532, op den 17 October st. vet. is ter werreld gekomen Juffer Hidde Conders de compere daarvan heeft geheten Jr. Bartolt Conders.

1533, den 1 December oude styl is gebooren Jr. Coert Conderssoon genaamt Barthold Conders, zijn compere is geweest Derk Conders en zijn commere Stijne Conders.

1536, op den 14 Maart 's morgens om 6 uur wierd geboren haar zoon Jr. Claas Conders, waarvan compere waar Carel Gelder stadhouder van Groningen.

1536, is in God gestorven Jonker Bernhard Conders de zoon van Jr. Coert Conders.

1536, is zeer christelijk in den Heere ontslapen Juffer Bawe Conders daags voor St. Jan Baptistendag voor de middag om 10 uur en zij is des anderen daags 's avonds begraven. Eodem anno Ludolphus Conderus inter tres fratres ut aetate sic gloria maximus fuit, qui postquam ter decies difficillimis temporibus consulatum, saepius alia munera summa in republica hoc per 40 fere annos administrasset, tandem a Carolo Geldro totius huius Provinciae gubernator est constitutus. Ex Ludolpho Conders eiusque filiis Joannes et Alberto etiam consulari, Tammo et Mello consulares.

Henricus Conderus, Joannes frater, eius posteri

Anno.

largas intra opes privati in arce Helpena se continuerunt. Erant Henrico ex Oda Lewenia filius unicus Euerhardus Helpenius et unica filia.

Allardam, Henricum, Guilelmum fratres nec non Albertum ad praefecturam cohortium militarium, Guilielmum etiam eundem ordinum generalium nomine ad castelli et praesidie Orthoni gubernationem, ad eius territorii pro comite Frisiae Orientalis praefecturam gubernationi isti additam aliosque ad honores exexere.

Allardus fuit castelli et praesidii Burtangi gubernator. Henricus Conders fortis animi iuvenis cum se militiae dedisset, cohortis peditum praefectus Ostendae Flandriae, quae tum ab Hispanis longa ac gravi obsidione premebatur morbo affectus et navi in Zelandiam exportatus, Middelburgi diem supremum obiit.

Epitaphium
Henrici Conderi ab Helpen
Quod est Middelburgii in
Zelandia.
D. O. M. S.

Henrico Conders ab Helpen, Derici Conders ab Helpen et Anna Tamminga filio Fris: Groningano utroque genere nobili, cohortis militaris praefecto, optimo, fortissimo ac prudentissimo ex hac lachrymarum valle ad Christum praegresso (cuius heic uxurae sitae) filio et fratri carissimo mater fratres et soror superstites H. M. P., vixit in hoc mundo an. 36 menses 9 dies 2. — Pro patria et religione militavit annos 3 menses 2, obiit heic. Anno Christi 1602 dies 22 Sept.

Deze navolgende wapens zijn gehouwen op een schone blauwe steen.

Conders van Helpen	Tamminga
Lewe	Ripperda
ten Graeve	Schaffer
Schaffer	Conders van Helpen
Lichtvoet	Asinga tot Warphum
Kenema	Onsta
van der Aa	Lewe
Schellinge	van der A.

Dericus Conderus multos habuit filios, Everhardum, Fridericum, Abelum, Tammonem et Bernhardum fratres, eorumque patruelem Mellonem Conderum. Dedericum Conderum ut genus nobilissimum, ut opes lautae, ut nuptiae felices cum Justa Gaikingaea, ut copiosa et generosa

Anno.

proles, sic inprimis fruens, pietatis studium exornavit. Qua ille pietate ita fuit incensus, ut eius amore patriam ut omnia sua bis relinquere ut ea primo per integrum septennium, post ad vitae usque finem carere, atque exilii incommodo et miseriam iterato subire et tamdiu tolerare non dubitarit, utque et in patria civibus, in exilis exulibus reliquis, ipsisque apud quos morabatur exteris eximium fuerit pietatis exemplar.

Eximiam hanc pietatem praemium etiam hoc a Deo eximium est seculum, quod eius liberi et nepotes per multos annos omni benedictionis genere excelluerunt.

1539, stierf Juffer Hidde Conders de dochter van Joncker Coert Conders.

In 't zelve jaar is geboren Jr. Hillebrand Roltman en hij is gestorven 1605 den 6 Maij oude stijl.

Epitaphium
Hildebrandi Roltmans
D. O. M.

Hildebrando Roltman
Patre Alberto, Auo Hildebrando,
Utrosque in canos usque annos
Olim huius urbis consule, nato,
Qui bis dominantibus hic Hispanicis
Religionis ergo exilium perpessus,
Post patria libertati restituta anno
M. D. XCIV reipublicae clauo admotus,
Et in camera provinciali judex
integerrimus
in civitate Groningana consul
prudentissimus
Alternis bienniis quoad vixit
cum insigni laude sedit
Liberi superstites moesti
Parenti suo suavissimo
Hoc monumentum
Sub quo exuviae eius conditae
Gloriossissimam resurrectionem
exspectentes
Poni curaverunt.
Vixit annos 75 menses 9 dies 5.

(*Wordt vervolgd*).

De familie de Cock.

Het geslacht de Cock, dat volgens de Boekzaal van 1753 (I bl. 227) tot de „zeer aanzienlijke familiën te Groningen" behoorde, voerde tot wapen een springenden eenhoorn (1).

Wanneer Regnerus Cock, geboren te Emden, op 1 Juli 1675 te Groningen als student ingeschreven, dezelfde is als de hieronder volgende Regnerus de Cock, dan schijnt deze familie uit Oost-Friesland herkomstig.

De stamvader van de thans nog voortlevende familie was de reeds genoemde:

I. Regnerus de Cock, secretaris te Groningen, gehuwd met Anna Geersema en daarbij vader van:

1°. Gerhard Regnier de Cock, volgt onder II.
2°. Johannes de Cock, geboren te Groningen en aldaar ingeschreven als student in de philosophie 16 Januari 1705.
3°. Tjaarda de Cock, volgt onder II bis.
4°. Theodorus de Cock, geboren te Groningen en aldaar ingeschreven als student in de philosophie 14 September 1714.
5°. Petrus de Cock, geboren te Groningen en aldaar ingeschreven als student in de philosophie 29 Augustus 1729.

II. Mr. Gerhard Regnier de Cock (2), geboren te Groningen omtrent 1684, werd aldaar inschreven als student 2 September 1698, promoveerde in de rechten, werd raadsheer te Groningen en curator der hoogeschool (1736), en was even als zijne echtgenoote reeds in 1750 overleden. Hij was gehuwd met Mettina Geersema, en daarbij vader van:

1°. Petrus de Cock, volgt onder III.
2°. Enna de Cock, in 1797 nog in leven als weduwe van den gilderechtsheer G. van Swaneveldt.
3°. Anna de Cock, in 1734 gehuwd met den kolonel Willem Gerrit de Raadt, geboren 1 November 1705 en overleden te Groningen 5 Augustus 1765 (3).
4°. eene dochter gehuwd met N. Sissingh.
5°. Petronella Margaretha Mettina de Cock, omtrent 1750 gehuwd met den luitenant-kolonel Carel Justus Durleu en in 1791 nog in leven (4).
6°. Harmanna Margaretha de Cock, geboren te Groningen omtrent 1730 en op 7 Juni 1750 gehuwd met haren neef Regnerus Tjaarda de Cock.

III. Petrus de Cock (5), geboren te Groningen was gehuwd met Margaretha, uit welk huwelijk een zoon:

1. Regnerus Theodorus de Cock, volgt onder IV.

IV. Regnerus Theodorus de Cock, werd geboren te Groningen in 1779, aldaar op 3 September 1794 als student ingeschreven, en overleed te Kollum 10 Maart 1830. Hij was aldaar op 21 April 1799 gehuwd met Catharina Bakkerus, dochter van Julius Bakkerus en weduwe van Abraham Ittema, gedoopt te Kollum 11 November 1764 en vóór 1833 overleden.

Uit dit huwelijk sproten 3 kinderen:

1°. Sytske de Cock, geboren te Kollum 7 Januari 1801, overleden te Veenwoude, (Rinsumageest) den 24 November 1823 gehuwd met Petrus Jacobus van Knijff (6).
2°. Cornelis de Cock, volgt onder V.
3°. Petrus de Cock, volgt onder V bis.

V. Cornelis de Cock, geboren te Kollum 13 December 1803, op 2 September 1822 ingeschreven als student te Groningen, werd predikant te Helder en Huisduinen (30 Maart 1828) en overleed aldaar 30 Maart 1869. Hij was aldaar in 1833 gehuwd met Maartje Veldhuis, geboren te Diever (Drenthe) 14 Juli 1808, dochter van Hessel en Jacoba Blikkenhorst, thans nog in leven.

Uit dit huwelijk zijn gesproten:

1°. Regnerus Theodorus de Cock, volgt onder VI.
2°. Jacoba Wilhelmina de Cock, geboren te Helder 20 November 1834, op 20 Mei 1868 gehuwd met Jan Gerardes ten Boom te Padang.
3°. Petrus de Cock, volgt onder VI bis.
4°. Hesselius Petrus Jacobus de Cock, geboren te Helder 5 Maart 1836.
5°. Catharina de Cock, geboren te Helder 1 Juni 1837, gehuwd 24 April 1867 met Jan Tijssen.
6°. Johannes Marinus de Cock, geboren te Helder 15 Augustus 1838.

VI. Regnerus Theodorus de Cock, geboren te Helder 26 October 1833, op 12 Mei 1864 gehuwd met Jansje Roos en daarbij vader van:

1°. Cornelis de Cock, geboren 30 Juli 1864.
2°. Reijer de Cock, geboren 31 December 1865.
3°. Petrus de Cock, geboren 16 Juli 1869.
4°. Guurtje de Cock, geboren 16 November 1872.
5°. Jacoba Wilhelmina de Cock, geboren 14 Mei 1876.
6°. Johannes Marinus de Cock, geboren 9 November 1878, en

(1) Op het cachet, waarvan dit wapen is overgenomen, waren de heraldieke kleuren niet aangeduid.

(2) Hoewel zeer waarschijnlijk, is het mij niet gebleken dat de onder 1°, 2°, 4° en 5° genoemde de Cocks, broeders waren van den onder 3° genoemden Tjaarda. Zeker is het dat Tjaarda's zoon een neef was van de dochter van Gerhard Regnier.

(3) Uit dit huwelijk zijn gesproten: Antonia de Raadt, gehuwd met den auditeur militair Mr. Jussinga (Huizenga?), de advocaat fiscaal (Mr. Johan Herman?) de Raadt en de hoofdman (Mr. Melchior Willem?) de Raadt.

(4) Uit dit huwelijk sproten o. a. Gerhard Regnier Durleu, op 14 Januari 1771 ingeschreven als student te Groningen, Cornelis Durleu, Pieter Durleu, kapitein van de garde en Jan Jacob Durleu, heer van Bellingweer.

(5) Petrus de Cock schijnt een broeder te zijn geweest van Mevrouw Durleu—de Cock, daar deze (volgens mededeeling van Mevrouw de Cock, geb. Veldhuis) eene tante was van Regnerus Theodorus de Cock.

(6) Zie DE HAAN HETTEMA en VAN HALMAEL. *Stamboek van den Frieschen adel.*

7°. Pieter de Cock, geboren 21 September 1881.

VI bis. Petrus de Cock, geboren te Helder 11 December 1835, huwde aldaar 3 Maart 1869 met Reinoutje Kramer, geboren op Texel 4 November 1841, dochter van Dirk en Reinoutje Lap. Zij werden ouders van:

1°. Cornelis de Cock, geboren te Helder 16 November 1869.
2°. Reinoutje de Cock, geboren te Helder 5 December 1870.
3°. Maria Catharina de Cock, geboren te Helder 2 Januari 1873.
4°. Jacoba Wilhelmina de Cock, geboren te Helder 2 September 1875.
5°. Dirk de Cock, geboren te Helder 19 Juni 1877.
6°. Regnerus Theodorus de Cock, geboren te Helder 28 Maart 1880, en
7°. Jan Gerardes de Cock, geboren te Helder 5 Maart 1882.

V bis. Petrus de Cock, zoon van Regnerus Theodorus en Catharina Bakkerus, werd geboren te Kollum 26 April 1806 en overleed als hoofd-onderwijzer te Koudum op 3 Juni 1860. Hij was in 1837 te Harlingen gehuwd met Jetske van den Brug, die op 25 October 1864 overleed, 4 kinderen nalatende:

1°. Catharina de Cock, geboren 11 December 1837.
2°. Klaaske de Cock, geboren 26 Juni 1839.
3°. Regnera Theodora de Cock, geboren 7 October 1840, en
4°. Jan de Cock, geboren 1 Maart 1841, allen ongehuwd.

II bis. Tjaarda de Cock, werd gedoopt in de A-kerk te Groningen op 2 December 1694 als zoon van secretaris Regnerus de Cock en Anna Geersema, wonende aan Stadsrijp. Hij werd aldaar op 13 Augustus 1712 ingeschreven als student in de theologie, werd in 1718 proponent en vervolgens predikant eerst te ten Boer (1718), vervolgens te Nieuwolda (1731), alwaar hij den 3den Januari 1753 overleed, uit zijn huwelijk met Catharina Hoendriks drie zoons en ééne dochter nalatende:

1°. Rembertus de Cock, volgt onder III.
2°. Regnerus Tjaarda de Cock, volgt onder III bis.
3°. Gerardus Theodorus de Cock, volgt onder III ter.
4°. eene dochter.

III. Rembertus de Cock, werd geboren te ten Boer in 1725. Hij werd op 13 Juli 1739 ingeschreven als student te Groningen, promoveerde aldaar en werd predikant achtereenvolgens te Tinallingen (1750) en Petersburen en Wierhuizen (1754), alwaar hij den 12den Januari 1773 overleed.

Hij liet bij zijne vrouw Anna Wiersema, dochter van Eiso en Antje Cornelisdr. Kamminga, 4 kinderen na:

1°. Eiso de Cock, volgt onder IV.
2°. Catharina de Cock, huwde Jan Gabrielsz. Jeltsema.
3°. Tjaardina de Cock, huwde Petrus Westerhoff (7), predikant te Warfum en Wieringen, en
4°. Titia de Cock, echtgenoote van Wilhelmus Groenman te Nieuwezijl.

IV. Eiso de Cock, landbouwer te Vierhuizen, was gehuwd met Luikje Luiesdr. Dijkhuis en had daarbij 5 kinderen, waaronder:

1°. Anna de Cock, echtgenoote van N. van der Ley te Vierhuizen.
2°. Rembertus de Cock, ongehuwd.
3°. Luie de Cock, volgt onder V.

V. Luie de Cock, had bij zijne echtgenoote Geeske Cornelisdr. van Grieden twee dochters:

1°. Katharina de Cock, echtgenoote van Klaas Brouwer, en
2°. Luikje de Cock, echtgenoote van N. Swaagman, beiden te Groningen.

III bis. Regnerus Tjaarda de Cock, zoon van Tjaarda en Catharina Hoendriks, werd geboren te ten Boer omtrent 1726. Hij werd ingeschreven als student te Groningen op 6 Juli 1741 en werd predikant te Garrelsweer, alwaar hij op 5 April 1750 werd bevestigd door J. Frima, predikant te Loppersum, geschiedende de handoplegging door zijnen vader Tjaarda de Cock, predikant te Nieuwolda. Van hier naar Nieuwe Pekel A beroepen, hield hij op 21 April 1771 te Garrelsweer zijne afscheidsrede en overleed te Nieuwe Pekel A den 12 Augustus 1806.

Den 7 Juni 1750 was hij te Garrelsweer door zijnen oudsten broeder Rembertus de Cock, beroepen predikant te Tinallingen, in den echt verbonden met zijne nicht Harmanna Margaretha de Cock, reeds bovenvermeld, dochter van wijlen Mr. Gerhard Regnier de Cock en Mettina Geersema.

Zij overleed vóór haren echtgenoot, vermoedelijk te Pekel A, en had 7 kinderen gehad, waarvan er slechts vier hunnen vader overleefden.

1°. Mettina Margaretha de Cock, geboren te Garrelsweer 2 Mei 1755, aldaar gedoopt 4 Mei d. a. v.
2°. Tjaarda de Cock, geboren te Garrelsweer 21 Juni 1757, aldaar gedoopt 26 Juni d. a. v., en overleden 10 Mei 1767.
3°. Gerhard Regnier de Cock, geboren te Garrelsweer 29 Mei 1764, volgt onder IV.

(7) Uit dit huwelijk zijn gesproten:
1°. Dr. Rembertus W., geb. Wieringen 14 Maart 1801, lid van de 2e Kamer Staten-Generaal (zie v. d. Aa, *Biogr. Woordenboek*).
2°. Antje W., overleden 1865.
3°. Alegonda W., overleden 1853, gehuwd met Dinent.
4°. Bernardus Petrus W., predikant te Lutkegast (1827) en Tinallingen (1830).
5°. Eisso Tjaarda W., geboren 1806, predikant te Lutkegast (1830) en Sebaldeburen (1834), en
6°. Sophia W., ongehuwd overleden in 1870.

4°. Catharina de Cock, geboren te Garrelsweer 13 October 1765, aldaar gedoopt 20 October 1765.

5°. Tjaarda de Cock, geboren te Garrelsweer 7 Mei 1767, volgt onder IV bis.

6°. Petrus de Cock, geboren te Garrelsweer 14 Aug. 1768, en aldaar overleden 23 Augustus d. a. v.

7°. Enna de Cock, geboren te Garrelsweer 19 October 1769, gedoopt 7 November d. a. v. Zij huwde te Leermens 12 October 1785 met Menso Alting Mees, predikant aldaar, overleden te Leermens 2 November 1795 (8), zij hertrouwde met Nicolaas van Laacum, predikant te Spijk.

IV. Gerhard Regnier de Cock, geboren te Garrelsweer 29 Mei 1764, aldaar gedoopt 31 Mei d. a. v., liet bij zijne echtgenoote Trientje Cornelisdr. Oudman een zoon na:

1°. Regnerus Tjaarda de Cock, volgt onder V.

V. Regnerus Tjaarda de Cock, geboren te Bedum 11 Maart 1803, was handelaar in wijnen te Groningen, en overleed aldaar 15 November 1884. Hij was er den 5en Juni 1824 gehuwd met Swaantje Monningh, geboren te Groningen 7 Augustus 1803, aldaar overleden 2 Augustus 1861, dochter van Meerten Jacobs Monningh en Geesien Bloemhoff.

Hun huwelijk was kinderloos.

IV bis. Tjaarda de Cock, zoon van Regnerus Tjaarda en Harmanna Margaretha de Cock, werd geboren te Garrelsweer 7 Mei 1767, was burgemeester en schout van Wildervanck, en liet uit zijn huwelijk met Jantje Kappen de Boer, vier kinderen na:

1°. Regnerus Tjaarda de Cock, volgt onder V.

2°. Hendrik de Cock, volgt onder V bis.

3° Harmannus Gerhardus de Cock, volgt onder V ter.

4°. Harmanna Margaretha de Cock, geboren te Wildervanck in 1810, aldaar overleden in 1863 als echtgenoote van Hendrik Coenraad Buning, geboren 2 Februari 1796, overleden 29 Januari 1869 (9).

V. Regnerus Tjaarda de Cock, geboren te Wildervanck omtrent 1800, was gehuwd met eene dochter van Helenius Venema en had daarbij ééne dochter:

1°. Frouwina de Cock, echtgenoote van den hierna volgenden Mr. Tjaarda de Cock.

V bis. Hendrik de Cock, geboren te Wildervanck 12 April 1801, werd ingeschreven als student te Groningen 20 October 1818 en vervolgens predikant te Eppenhuizen (1823), Noordlaren (1827) en Ulrum (1829). In 1834 werd hij afgezet, waarop door hem de Afgescheidene gemeente werd gesticht, waarvan hij in 1837 te Groningen de eerste leeraar werd (10).

Hij overleed te Groningen 14 November 1842, en was sedert 11 Februari 1824 gehuwd met Frouwe Heleniusdr Venema, geboren te Wildervanck 11 Februari 1803, thans nog in leven, zuster van de echtgenoote zijns broeders en sedert hertrouwd met Harm Geerts Poelman, predikant der Christelijk gereformeerde gemeente te Uithuistermeden.

Uit dit huwelijk zijn 7 kinderen gesproten.

1°. Helenius de Cock, volgt onder VI.

2°. Tjaarda de Cock, volgt onder VI bis.

3°. Jantje de Cock, geboren te Ulrum 23 Maart 1831, aldaar overleden 5 October 1834.

4°. Eelbren de Cock, geboren te Ulrum 3 September 1833.

5°. Jantje de Cock, geboren te Smilde 20 Januari 1836.

6°. Derk de Cock, geboren te Groningen 2 Februari 1838, aldaar overleden 31 Augustus 1862, en

7°. Regnerus Tjaarda de Cock, geboren te Groningen 16 Augustus 1840, aldaar overleden 26 Juni 1841.

VI. Helenius de Cock, geboren te Eppenhuizen 1 November 1824, was aanvankelijk predikant der Afgescheiden gemeente te 's-Hertogenbosch, vervolgens leeraar aan de theologische school te Kampen.

Hij is sedert 25 Augustus 1846 gehuwd met Anna van Andel, geboren 16 Februari 1827, dochter van Hendrik van Beest van Andel.

---

(8) Uit dit huwelijk zijn gesproten:

1°. Aafje M., geboren te Leermens 13 April 1788, gehuwd eerst met Henricus Haersema van der Molen, daarna te Groningen 24 November 1807 met Willem Hendrik Philip Frieswijk, luitenant ingenieur (geboren 1768, overleden 1841).

2°. Mr. Regnerus Tjaarda M., burgemeester van Appingadam, lid van de 2e Kamer Staten-Generaal, en van de staten van Groningen, grootvader mijner echtgenoote.

3°. Mr. Hermannus M., geboren te Leermens in 1791, advokaat te Wildervanck.

4°. Petrus M., geboren te Leermens 12 Juli 1792, predikant te Kolham, Langezwaag en Garmerwolde.

5°. Focko M., geboren te Leermens omtrent 1794, predikant te Bellingweer, Uitwierde en Holwierde.

6°. Menso Alting M., geboren te Leermens 24 April 1796.

Zie mijne *Genealogie van het geslacht Mees*. Amst. 1882.

(9) Uit dit huwelijk zijn gesproten:

1°. Elsina Alida B., geboren te Wildervanck 5 Mei 1831, aldaar gehuwd 14 Juni 1858 met haren neef Dr. Lodewijk Adriaan Alting Mees.

2°. Jantina B., geb. 28 September 1832, echtgenoote van Cornelis Philippus de Groot, predikant te Gulpen.

3°. Johannes Franciskus B., geboren 6 Juli 1834, overleden.

4°. Etiena Regnera B., geboren 24 Augustus 1836, gehuwd met C. van Schouwenburg.

5°. Tjaarda B., geboren 14 April 1838, gepensioneerd majoor der infanterie van het Indische leger, gehuwd met Paulina van Engel.

6b. Dr. Regnerus Tjaarda B., geboren 8 April 1840, geneesheer te Wildervanck en gehuwd met Jacoba Diest Lorgeon.

7°. Harmannus Gerhardus B., geboren 19 Maart 1842, overleden.

8°. Hendrik B., geboren 24 Maart 1847, gehuwd te Blijham 20 April 1882 met Tine de Boer.

9°. Geertruida Ottolina B., geboren 24 September 1851, gehuwd met Mathias Jorissen, en

10°. Frouwina Henriette B., geb. 20 Januari 1853.

(10) Zie over hem een artikel in v. d. Aa, *Biographisch Woordenboek.*

Uit dit huwelijk sproten 14 kinderen:

1°. Frouwina de Cock, geboren 2 October 1847, echtgenoote van Maarten Noordtzij, leeraar aan de theologische school te Kampen.

2°. Teuntje de Cock, geboren 10 Februari 1849, op 7 Januari 1875 gehuwd met Dr. Christiaan Steketee, leeraar aan de theologische school te Kampen.

3°. Dr. Hendrik de Cock, geboren 23 Mei 1850, promoveerde in de medicijnen op eene dissertatie getiteld: *de verloskundige kliniek aan de hoogeschool te Groningen*, werd arts en op 20 April 1880 benoemd tot officier van gezondheid 2e klasse bij het Indische leger. Hij is gehuwd bij volmacht, te Kampen 14 November 1877 met Alida Stemfoort (11).

4°. Eelbrandina de Cock, geboren 3 October 1851 overleden 24 April 1860.

5°. Metta de Cock, geboren 22 Juni 1853, overleden 18 October 1863.

6°. Hendrik Jan de Cock, geboren 8 Februari 1855, overleden 23 Februari 1858.

7°. Helenius de Cock, geboren 16 Juli 1856, overleden 15 April 1857.

8°. Anna de Cock, geboren 16 Februari 1858, overleden te Kampen 21 September 1881.

9°. Hendrik Jan de Cock, geboren 29 Juni 1860.

10°. Eelbrandina de Cock, geboren 17 September 1862, overleden 8 November 1865.

11°. Metta Anna Bastiana de Cock, geboren 4 Juli 1864.

12°. Jantina Eelbrandina de Cock, geboren 3 Febr. 1866.

13°. Helena Johanna de Cock, geboren 12 December 1867, en

14°. Helenius Tjaarda Derk de Cock, geboren 22 Maart 1869.

VI bis. Mr. Tjaarda de Cock, zoon van Hendrik en Frouwe Venema, werd geboren te Noordlaren 20 December 1828, ingeschreven als student te Groningen 8 September 1846, en promoveerde aldaar in de rechten 24 Juni 1853.

Hij werd vervolgens wijnhandelaar, eerst te Veendam, later te Groningen en was gehuwd met zijne volle nicht Frouwine de Cock, reeds bovenvermeld.

Uit dit huwelijk zijn, behalve één zoon, die ongehuwd overleed, gesproten:

1°. Etiena de Cock, geboren omtrent 1863.
2°. Helenius de Cock, „ „ 1864.
3°. Frouwina de Cock, „ „ 1866, en
4°. Henriette de Cock, „ „ 1868.

V ter. Harmannus Gerhardus de Cock, zoon van Tjaarda en Jantje Kappen de Boer, werd geboren te Wildervanck 2 Augustus 1805. In 1830 nam hij als 2e luitenant-kwartiermeester bij het 2e bataljon mobiele Groningsche Schutterij deel aan den tiendaagschen veldtocht en werd daarvoor begiftigd met het Metalen Kruis. Vervolgens werd hij hypotheekbewaarder (26 September 1835) en regent van het huis van arrest (2 Augustus 1841) te Winschoten, alwaar hij op 13 October 1874 overleed. Hij was op 15 December 1835 gehuwd met Geertje Groeneveld, thans nog in leven, die hem 4 kinderen schonk:

1°. Jantina Alida de Cock, geboren 2 Juli 1839, op 17 September 1862 gehuwd met Mr. Gerardus Baart de la Faille (12).

2°. Evert Groeneveld de Cock, volgt onder VI.

3°. Catharina Everharda de Cock, geboren 17 April 1844, en

4°. Harmanna Margaretha de Cock, geboren 19 Maart 1847, op 26 Juli 1876 gehuwd met Dr. Dirk Huizinga, hoogleeraar te Groningen.

VI. Evert Groeneveld de Cock, geboren 23 Mei 1841, werd ontvanger der registratie en hypotheekbewaarder eerst te Beetsterzwaag (2 Maart 1871), vervolgens te Winschoten, tevens regent van het huis van arrest aldaar. Hij huwde 3 Augustus 1870 met Catharina Maria de Wilde en had daarbij 3 kinderen:

1°. Etiena de Cock, geboren te Beetsterzwaag 28 Augustus 1872.

2°. Harmannus Gerhardus de Cock, geboren te Winschoten 18 April 1877.

3°. Margaretha de Cock, geboren te Winschoten 24 November 1881.

III ter. Gerardus Theodorus de Cock, zoon van Tjaarda de Cock en Catharina Hoendriks, werd geboren te Nieuwolda 28 October 1733, werd in 1754 proponent, in 1757 predikant te Harich en in 1765 te Beetgum, alwaar hij op 1 September 1801 emeritus werd, en op 28 October 1808 overleed (13).

Hij liet o. a. een zoon na, Tjaarda de Cock, geboren te Beetgum omtrent 1771, op 17 September 1789 ingeschreven als student te Groningen.

Wellicht behoorde tot deze familie de Cock, — hoewel mij dit niet is gebleken, — Jan Klaasz de Cock, landbouwer te Vierhuizen, gehuwd met Alstje Doornbos, dochter van Cornelis Jansz. en Anna Gerbrandsdr. Wiersema. Uit hun huwelijk zijn gesproten:

1°. Cornelis de Cock, overleden te Vierhuizen in 1852, bij zijne echtgenoote Geertruid Bruins kinderen nalatende.

2°. Luikje de Cock, overleden in 1836 als echtgenoote van Onno Rouaan te Warfum.

3°. Anna de Cock, overleden in 1840 als echtgenoote van Roelf Hopma.

(11) Vermoedelijk dezelfde als A. C. Stemfoort, overleden te Malang 16 Sept. 1882.

(12) Zie A A. Vorsterman van Oyen, *Stam- en wapenboek van aanzienlijke geslachten*. Geslachtslijst Baart de la Faille.

(13) Zie over hem v. d. Aa, *Biographisch Woordenboek*.

4°. Geertruida de Cock, geboren te Vierhuizen 1 December 1815, overleden te Huizinge 20 December 1884 als echtgenoote van Ds. Menso Alting Mees.
5°. Catharina de Cock, echtgenoote van Steven Broeils Bierema te Usquert.
6°. Klaas Jansz. de Cock, wethouder te Kloosterburen, gehuwd met Trijntje Willemsen en daarbij vader van twee kinderen Jan en Sybrig.

IJmuiden. CHR[N]. J. POLVLIET,
Kapitein-Ingenieur.

L'ARMORIAL DU HÉRAUT GELRE.

Les Opportunistes de l'Institut.

A Messieurs les membres de l'Academie des inscriptions et belles-lettres (1).

Messieurs,

Je travaille depuis tantôt douze ans à la reproduction d'un héraut du XIVe siècle Ghelre, renfermant les noms et les armes de deux mille Chevaliers qui ont figuré dans les grandes guerres de France et d'Angleterre, d'Espagne et de Hongrie, d'Autriche et de Bohême, de Saxe et de Bavière, de Flandres et de Hainaut, de Hollande et de Brabant, et de toutes ces provinces du Rhin qui relevaient de l'Empire d'Allemagne au temps de la Bulle d'or.

C'est, je le répète encore, le commentaire vivant des Chroniques de Froissart.

Au moment où le monde littéraire et savant se préoccupe des éditions du Chroniqueur de Valenciennes, permettez-moi d'appeler votre attention sur mon travail près de s'achever.

„Froissart est tout un monde", a dit M. Luce, en tête de la publication dont la Société de l'Histoire de

(1) Deze belangrijke mededeeling ontvingen wij van den beroemden wapenkundige Victor Bouton te Parijs. Wij vermeenen goed te doen, die volgens het origineel hier te laten volgen. Het wapenboek van den wapenheraut Gelre is te merkwaardig voor onze geschiedenis om het onopgemerkt te laten voorbijgaan en daarom laten wij den nauwkeurigen titel volgen, overgenomen uit den in November 1881 verschenen prijs-catalogus van werken betreffende « *Généalogie et héraldique ordres de chevalerie et histoire de la noblesse* », uitgegeven door den heer J. L. Beyers te Utrecht, en aldaar verkrijgbaar.

Gelre, Héraut d'Armes. 1334—1370. Wapenboeck ou Armorial contenant les noms et armes des princes chrétiens ecclésiastiques et séculiers suivis de leurs feudataires selon la constitution de l'Europe et particulièrement de l'Empire d'Allemagne conformément à l'édit de 1356, appelé la bulle d'or; précédé de poésies héraldiques avec la traduction du Thiois en Français. Publié pour la première fois par M. Victor Bouton. Par. 1881. 4 vol. 4to. av. 200 pl. imprimé sur papier vergé; les planches coloriées à la main f 1000.

Cet ouvrage n'a été tiré qu'à soixante exemplaires, dont dix sont réservés et cinq sont maculés. — Les pierres des planches ont été effacées après le tirage de chaque feuille.

Cette splendide publication, fruit de dix ans de labeur et de recherches patientes, est la reproduction diplomatique du plus ancien monument héraldique connu en Europe.

Le tome 1er comprend: La notice sur le héraut Gelre; Les défis contre Jean III; La Bataille de Staveren; Petite Chronique de Brabant; Chronique de Hollande; Douze Eloges ou Chants narratifs: Henrich van Nueft, Rutger de Raets, Thierre van Elnaer, Daniel de la Merwede, Jean de Spanheim, Guillaume de Haynaut, Rodolphe de Nidou, Gérard de Holstein, Renaud de Fauquemont, Vernenborch, Adam de Maubertingen, Guillaume de Juliers; les armes des ducs Antoine et Jean IV de Brabant; les armes du marquis de Ferrare. Avec des notes historiques, héraldiques et philologiques.

Ce volume est terminé et mis en vente. Il renferme 37 feuilles de texte et 44 planches coloriées à la main, en facsimile, reproduisant les teintes diverses et les défauts de l'original, de sorte que chaque exemplaire est un manuscrit original.

Feu M. Willems et d'autres avaient tenté la publication de ces Poésies et y avaient renoncé: comment comprendre le texte sans avoir la figure héraldique sous les yeux?

Au point de vue de l'Histoire, de l'Architecture et des Beaux-arts, cette publication renferme des révélations inattendues, et la Linguistique y puisera de nouveaux éléments.

La connaissance des personnages inscrits et peints dans le Wapenboek servira à rectifier toutes les éditions de Froissart qui a cité le héraut Gelre dans ses Chroniques.

Ce Wapenboek ne ressemble à aucun autre et ne peut être comparé à aucun. Il est antérieur à Sicile, à Berri, à Navarre, à Grunenberg. Il est connu de toutes les Chancelleries, parceque le héraut Gelre a inscrit les Chevaliers par ordre de préséance.

Le travail de reproduction a été long, pénible et coûteux. Pour offrir un vrai Gelre, il fallait l'offrir en fac-simile; il fallait reproduire des nuances que le chromo ne peut représenter qu'imparfaitement, et dont il détruit l'originalité et la valeur. L'oeuvre de Gelre peut être regardé comme l'Armorial officiel du XIVe siècle, et quiconque s'y trouve, possède là un titre d'une incontestable valeur et d'une date rare et authentique.

Le Tome II ou le premier de l'Armorial, comprendra: L'Empire, les pays de Cologne, de Mayence et de Trèves; la Bohème, le Palatinat du Rhin, la Saxe, le Brandenbourg, la Bavière, la Souabe, le Nuremberg, la France, la Hongrie, la Silésie, la Pologne et le Danemark.

51 planches et 536 armoiries. Et le couronnement de l'Empereur: Estampe coloriée à la main où se trouvent l'Empereur Charles IV et les six autres Electeurs; au bas le portrait de Gelre: sept portraits.

Le Tome III, ou le second de l'Armorial comprendra: l'Angleterre, l'Espagne, l'Aragon, l'Ecosse, la Suède, Navarre, Norvège, Portugal, Sicile Anjou, Sicile Aragon, Bohême encore, Chypre, Arménie, l'Autriche, la Bretagne, le Brabant, le Limbourg, la Flandre et la Hollande-Hainaut.

52 planches et 574 armoiries.

Le Tome IV, ou le troisième de l'Armorial comprendra: Les pays de Juliers, de Gueldres, de Berghe, de Clèves, de Cologne encore, de Liège, de Savoye, de Hesse, de Holstein, de Stettin, de Nassau, de Mecklenbourg, d'Utrecht, de la Marck, de Poméranie, l'ordre Teutonique et la Chevalerie errante d'Orient. Gelre rompant ses chaînes. 51 planches et 605 armoiries.

En tout plus de 1809 armoiries, presque toutes avec des cimiers. Pour faire connaître toute l'importance de l'oeuvre de Gelre, nous ajoutons ici quelques noms cités dans le tome premier seulement:

Willem v. Abcoude, v. Ameyde, Mathilde d'Aremberg, Otthon d'Arkel-Asperen, Gui sire d'Asperen, Otthon d'Arkel de Hueklom, Elisabeth d'Arkel, Valrame v. Benthem, Adolf de Berg, Bellinchaven, Jean v. Borselen, Bronchorst, Jan v. Bylant, Henrich v. Bylant, Otto v. Bylant, Hein. v. Diepenbroek, Rutger v. Doorninck, Daniel de Dordrecht, Florence sire de Haemstede, Heeckeren, Hemstede, les comtes de Hornes, le comte de Meurs, v. Megen, Rasse de Montigni, Gui de Naeldwyk, Jean de Nassau, v. Raephorst, Comte de Salm, Seno v. Schulenborg, Simon et Thierry de Teylingen, Evert v. Ullt, Marguer. de Vianden, Gerard v. Velsen, Voorne, Willem v. Vorst, etc. etc. etc.

France l'a fait l'éditeur, et M. Luce, — comme Archiviste aux archives de l'Etat, aussi bien que comme membre de l'Institut et bombardé professeur de l'Ecole des Chartes, — semble vouloir donner à son édition un caractère officiel que personne n'ose lui contester, d'autant moins que son *Histoire de du Guesclin* a été couronnée par vous.

Cette édition repond-elle à l'attente du monde savant? Est-elle entreprise à ce large point de vue historique, littéraire et philologique que M. Luce annonce?

Ne s'est-il pas trop hâté? N'aurait-il pas dû laisser à l'édition de M. Kervyn de Lettenhove, qu'il a mordue, le temps de produire son effet.

Voyons d'abord quel est le caractère essentiel d'une bonne édition de Froissart? — Laissons parler M. Luce. „Son oeuvre, dit-il, intéresse à la fois, quoiqu'à des degrés divers, toutes les nations qui jouaient, au temps où il a vécu, un rôle plus au moins marqué dans la civilisation occidentale. Froissart a cédé à l'influence de son temps, sans doute aussi à celle de son propre génie, et il a fait *aux individus une part énorme* dans ses récits. De là vient l'importance exceptionnelle, incomparable de son oeuvre, au point de vue de la géographie et de la biographie: dans l'histoire de l'Europe, telle qu'il l'a comprise et tracée, des milliers de familles anciennes retrouvent leur propre histoire. Un pareil trésor est d'autant plus précieux que la plupart de ces familles appartiennent à la France et à l'Angleterre, c'est à dire aux deux plus grandes nations dont s'honore l'humanité depuis la race grecque, aux deux nations qui ont fondé la liberté et l'égalité sur le travail.

„Très indifférent aux *recherches nobiliaires* proprement dites, nous pensons que l'amour des ancêtres, l'esprit de famille, le sentiment d'étroite solidarité des générations qui se succèdent, est la source vive de toute vertu, la condition indispensable de tout progrès durable. Aussi les Chroniques de Froissart, considerées à ce point de vue, nous semblent-elles avoir un caractère particulièrement *vénérable*."

Or, pour donner à son travail ce „caractère scientifique qui aspire à être quelque peu solide et durable", M. Luce a-t-il rempli les conditions de son mandat? Son édition „intéresse-t-elle" toutes les nations qui jouent un rôle dans cette histoire?

Froissart cédant „à l'influence de son temps et de son génie, a fait aux individus une part énorme dans ses récits": M. Luce a-t-il bien compris ce génie et cette influence, a-t-il tenu compte des individus? Ces „milliers de familles anciennes retrouvent-elles leur propre histoire" dans les notes vénérables de M. Luce? Son sourire, indifférent aux recherches nobiliaires, respecte-t-il du moins „le sentiment de solidarité des générations", sinon pour la France, du moins pour l'étranger? Nous ne le croyons pas. Là pourtant est le succès d'une édition définitive de Froissart.

M. Luce ne me semble pas assez sérieux. Il a voulu simplement supplanter M. Kervyn. Il l'attaque en pamphlétaire et non comme un historien. L'édition de M. Kervyn n'est pas exempte de défauts; ses copistes lui ont joué de mauvais tours. — Mais elle restera l'édition du monde savant. Au point de vue historique, c'est un monument durable, et la légèreté d'une raillerie ne la détruira pas.

Laissons sa valeur à chacun, Buchon même a la sienne. Vous aussi M. Luce, vous avez la vôtre; mais servirez-vous autant que Buchon? Votre édition est propre sans être coquette; elle ne s'adresse qu'à ce demi-monde artiste et littéraire, né de la haute bourgeoisie. Quant aux bibliophiles, une édition de Froissart est encore impossible pour eux. Il faudrait l'environner de toutes les merveilles de l'art, de l'ornementation des anciens manuscrits, et de la connaissance de tous les personnages dont Froissart a gardé le nom et le souvenir.

M. Luce connaît-il „tous ces personnages? Non, Permettez-moi, Messieurs, d'en relever quelques-uns dont la confusion est déplorable. J'ouvre à peine le premier volume.

„Jean de Gaesbeck, dit-il, m'est inconnu; serait-ce Jean de Kesterbeke, appelé Casterbeke dans le *Livre des Feudataires*" t. I, p. 143?

Comment, vous ne connaissez pas Jean de Gaesbeck, le compagnon de Gérard d'Enghien? Allez en Hainaut, allez en Brabant, les Gaesbeek sont partout. Voyez-vous ce Jean qui passe avec son mantelet d'or et d'azur, sa couronne noire et ses deux aigrettes d'or, son beau vol-banneret: C'est lui!

Passons à d'autres. — M. Luce prend Holsbeeck pour Harlebeke, Hoteberge pour Huldenbergh. „Nous avons assimilé la forme", dit-il, comme Bridoison, la foôrme!

„Gilles de Quarouble, dit encore M. Luce: la forme du texte Quaderebbe a été assimilée à Quarouble (Nord, arr. de Valenciennes)."

Ah! vous prenez Quaderebbe pour Quarouble? Comme vous êtes fort sur la géographie. Je ne nie pas l'existence de la famille de Quarouble, que je connais; mais les Quaderebbe de 1340 sont deux frères, deux Flamands, l'un coiffé d'un bouc d'hermines aux cornes d'or, l'autre d'un bouc d'argent aux oreilles sanglantes. Écoutez leur cri d'armes:

Houdenberghe! Houdenberghe! Lequel voulez-vous? Ah! j'oubliais .... vous n'êtes pas généalogiste.

Êtes-vous linguiste? Je vais alors vous adresser une humble remontrance à propos du nom de *Mauny*. Dans Froissart, vous transcrivez Gautier de Mauny, puis revenant sur votre erreur de copiste pour tomber dans une erreur plus profonde, vous écrivez Masny dans votre *Histoire de du Guesclin* et vous voulez forcer à avaler cette bévue.

„Lorsque, dites-vous, Jeanne de Flandres ... appelle

les Anglais, Edouard III envoie en Bretagne Gautier de Masny. C'est à l'occasion du secours amené par Gautier de Masny que se passe cette scène si dramatique qui a rendu le nom de Jeanne de Flandres si populaire." Et vous ajoutez: „Ce brave chevalier, originaire du Haynault, appartenait à la famille des seigneurs de Masny (Nord, arr. de Douai). Aussi c'est à tort que l'usage s'est introduit de donner à Gautier le nom de Mauny. Il importe de rétablir *la vraie forme*, afin qu'on ne soit pas tenté de rattacher, *par un lien quelconque*, le lieutenant d'Edouard aux Mauny de Bretagne, cousins de du Guesclin".

C'est fier, mais ce n'est pas juste. Vous avez la parole un peu haute et sonore. Vous commandez à l'histoire et à la géographie. Vous avez l'air d'inventer une nouvelle généalogie, celle de *Masny*.

Et certes, avant d'avancer des assertions aussi importantes, ce qu'il importe d'abord, c'est de savoir *depuis quand* le nom de ce village ou de cette terre s'écrit Masny: où sont vos autorités? Si l'on consulte les anciennes sources du pays de Haynault, si l'on ouvre les anciens manuscrits, on rencontre partout Many, Mañy, Manny; le trait long — sur l'*n* est un double *n*. Dans „Le Jardinet du Haynault tenu de Dieu et du soleil", un vieux graveur même écrit *Many*. Mettez un *n*, deux *nn*, la prononciation est brève.

La *Chronique de Londres* du règne d'Edouard III, publiée par la Camden-Society, confirme l'orthographe parlée. Cette chronique, écrite en français vulgaire, dont Rymer offre tant d'exemples dans les proclamations, les ordres, les pièces officielles, — où l'on écrit comme on parle, pour se faire comprendre des soudards, — donne au nom de Many deux *n*. C'est Manny, jamais Mauny, encore moins Masny. „Et taunqe le siège se tint autour de la fort cyté de Torney, sire Robert, le counte d'Artoys, sire Wauter de Manny, Jakes de Artefelde et plusieurs autres grauntz, assemblèrent graunt host de bon gentz à chival et a pié, bien armez."

Rymer n'a pas une seule fois écrit Mauny, ou Masny, mais toujours Manny. Dans les Rôles, c'est Gautier Manny. Dans Banks, c'est Manny en grosses lettres. Edouard III écrivait à son cher Walter de Manny. Dans tous les manuscrits, c'est Mañy, qu'on prononçait Magny.

Ce haut baron, qui avait pour armes les anciennes armes mêmes de son pays de Haynault, ce lieutenant d'Edouard III qui marchait de pair avec Jacques Artevelde et le comte d'Artois et dont Froissart a fait des récits merveilleux, Wautier de Many, ou Gauthier de Manny, a eu sa légende, sa popularité, et les vieilles ballades d'Angleterre ont retenu son nom.

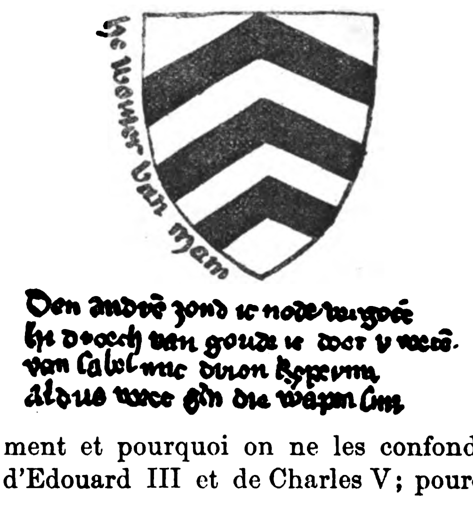
„Thou, Watter Manny, Cambray's Lord,
The bravest man that blind age could afford,
Didst take compassion on the wandering ghosts
Of the departed friends;
Didst consecrate to the Lord of hosts;
Thy substance for religions ends."

Et cependant ce héros légendaire est venu jusqu'à nous avec un nom tronqué depuis trois ou quatre siècles, parce que des copistes ou des enlumineurs ont remplacé un *n* pour un *u*!

J'en demande bien pardon à l'illustre compagnie à laquelle j'ai l'honneur de m'adresser, mais l'erreur de M. Luce ne lui appartient pas en propre. Son éminent patron, M. Léopold Delisle, n'est-il pas avant tout et par-dessus tout le „commissaire responsable" de ses bévues.

Entre tous ceux qui ont mal *lu* et mal compris le nom de *Manny*, je vois aussi, avec regret, un de nos plus savant déchiffreurs de chartres et de sceaux. Dans l'Armorial dit du Héraut *Navarre*, M. Douet d'Arcq, son éditeur, avait aussi à transcrire les deux noms de Many du Haynaut et de Mauny de Normandie: il les à écorchés tous les deux. Le compagnon, le cousin du connétable, il l'appelle „le sire de Mangny, au lieu de Maugny; et le banneret de Haynaut reçoit le nom de Maugny, au lieu de Mangny; c'est-à-dire que les noms sont intervertis avec leur orthographe; on les prend, sans souci, l'un pour l'autre, et j'en suis d'autant plus contrit que M. Douet d'Arcq, responsable de cette erreur, était expert assermenté devant les tribunaux, et capable de lever la main pour affirmer que le soleil ne dévore par les couleurs.

Le Héraut *Navarre*, en écrivant Man(g)ny, n'altérait pas le nom; c'est toujours Manny qu'on prononce. Et quand un autre héraut d'armes du surnom de Gelre, Geldre, inscrit ce nom en son rang parmi les chevaliers, c'est Wouter de Many qu'il place à côté de son écu. Ces vieux hérauts ne se trompaient pas. Ces porteurs de messages ou de défis, *parlant à la personne*, écrivaient les noms comme on les prononçait devant eux. Et quand quelques années auparavant, ce même héraut, Gelre, contemporain de Froissart, rimeur comme lui, pleure un autre chevalier du même nom, tué à Staveren, c'est toujours *Many* qu'il écrit, toujour Walter de *Many*.

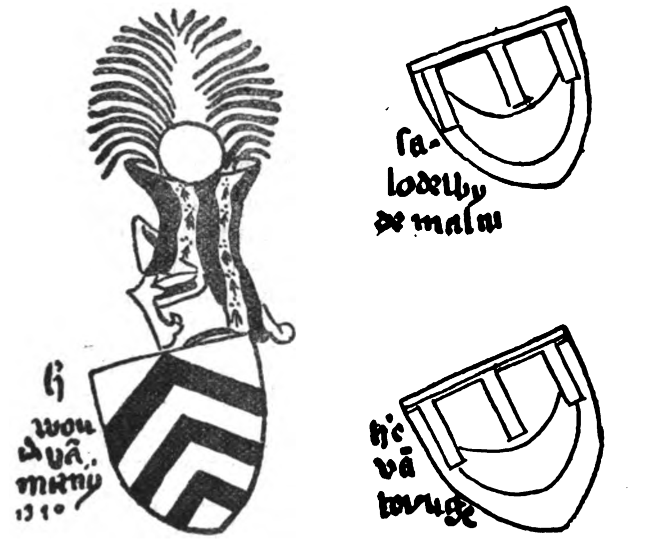

Ainsi „la vraie forme" n'a jamais été Masny ni Mauny pour les hauts barons du Haynault, et M. Luce ayant peur de les confondre „par un lien quelconque" avec les Mauni de Bretagne, aurait dû tout d'abord se demander comment et pourquoi on ne les confondait pas du temps d'Edouard III et de Charles V; pourquoi on ne prenait

pas Olivier de Mauny, ou Malny, pour Gautier de Many ou Manny, à la Cour ou dans la bataille: c'est que leurs noms étaient écrits et prononcés différemment, et que leur armoiries sautaient aux yeux.

Oui, Messieurs, si M. Luce eût connu le blason, rien qu'à l'aspect de leurs écus et de leurs cimiers, la querelle eut été vidée. M. le comte de Laborde l'avait bien dit: „La tâche était difficile. Il fallait avoir une connaissance approfondie du moyen âge, s'être acquis une sorte de familiarité avec les personnages de cette époque." M. Luce les a dédaignés.

Le nom des cousins de Bertrand avait une renommée moins haute et s'écrivait *Malni*, *Mal* ou *Mau* c'est la même syllabe. Ni en écrivant, ni en prononçant, on ne pouvait confondre *Malny*, *Mauny*, avec Many, Manny. Et quand ces chevaliers se rencontrèrent sur le champ de bataille, ou quand le peuple de Paris vit passer Gautier sur le quai de Saint Paul, l'un n'a jamais été pris pour l'autre; je vous les presente ou nom de Gelre tous les deux; regardez-les vous même et dites-moi si Gautier de Manny ressemble à Olivier de Mauny ou Malny de Torigny ou Toregne.

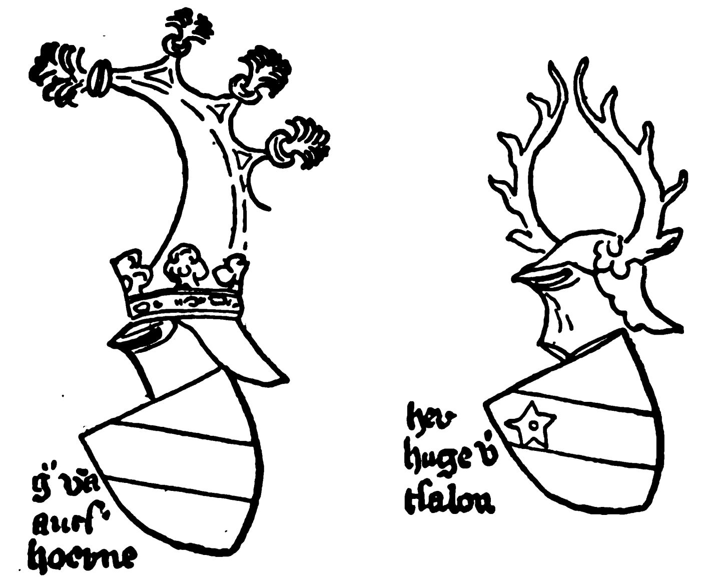

Ce que le grand héraut d'armes des bords du Rhin — Gelre — peut lever de doutes historiques à propos des Chroniques de Froissart, est plus grand que je ne le suppose moi-même, et c'est pour cela que je poursuis à travers maints obstacles, la publication exceptionelle que j'ai entreprise. Gelre est une chronique en action, qui éclaire toutes les autres en mettant sous nos yeux les armes et la coiffure de tous ces chevaliers. C'est pourquoi M. Luce attendra probablement la fin de ma publication pour achever la sienne qui tarde trop.

Permettez-moi de vous donner d'autres exemples.

M. Luce raconte quelque part que, vers la fin de 1364, le connétable du Guesclin entraîna au siège de Rolleboise une suite nombreuse de chevaliers, parmi lesquels Jean de Chalon, comte d'Auxerre, et *son frère* surnommé le Vert Chevalier. „La Chronique des quatre premiers Valois, ajoute-t-il, l'appelle le Vert Chevalier, sans donner son prénom de Hugues: ce prénom nous a été fourni par une chronique inédite." C'est bien; vous êtes fier de votre trouvaille. Quel dommage que vous n'êtes pas héraldiste! *Hugues* est partout dans *Froissart*. Ouvrez, M. Luce, ouvrez l'édition de Kervyn, t. II, p. 129, vous le verrez, ce brave Hugues, en pleine page. Vous avez préféré, pour le découvrir, fouiller un portefeuille de de Camps, quand il est deux fois dans votre t. II, p. 5, „Hue, vidame de Chalon"; et dans vos variantes, p. 191, étouffé par votre dédain dans une coupure de quatre lignes!

Et si les deux chevaliers se levaient de leurs tombes, M. Luce, vous ne les reconnaîtriez pas: moi je les appellerais chacun par son nom au milieu de ce peuple de héros. Je vous les présente:

Les reconnaîtriez-vous? Où est le frère de Jean?

J'ai un dernier reproche à faire devant vous à M. Luce sur la valeur qu'il donne ou ne donne pas au mot de *Connétable* et de *Connetablye* anglaise. „Le nom de connétable, dit-il, étais depuis longtemps en usage dans l'infanterie anglaise, pour désigner l'officier *non noble*, *presque toujours*, chargé de commander, sous l'autorité d'un capitaine, un certain nombre d'archers". A l'appui de son assertion, M. Luce cite: Guillaume Gandouffe, connétable de 49 arbalétriers génois, — Richard Cholle, connétable d'une garnison, — Francequin de Bougen, connétable de sergents à pied, préposé à la garde du château d'Audeneham, etc. Mais en y regardant de près, je crois que ces connétables étaient tous *gardiens de places fortes*, et s'il y avait, sur notre littoral envahi, de petites places avec une ou deux douzaines d'archers, il y en avait aussi de considérables avec de fortes garnisons.

Le mandement d'Édouard III, en date du 20 Avril 1352, adressé à tous les châtelains, *connétables* et gardiens des châteaux du duché de Bretagne, s' adresse à des capitaines, à des aventuriers que la guerre

avait fait sortir des rangs, mais la charge devait les annoblir, puisque la noblesse combattait sous leur bannière. Dans tous les pays et dans tous les temps, les *maréchaux* de logis ont eu dans leur giberne un bâton de *maréchal* de France, et il ne faut pas que l'amour de l'égalité qui soufle dans la bouche de M. Luce l'empêche de voir le XIVe siècle tel qu'il est.

Je dirai plus. Parmi ces connétables, qui, je crois, sont devenus chefs des Grandes Compagnies que l'Angleterre a lâchées sur la France pour la ravager pendant près d'un siècle, comme Calverly, — j'en connais deux autres que Gelre a vus et connus, dont il n'a pas écrit le nom, mais que la connaissance de leurs armoiries m'a fait découvrier.

Le premier. „*Die Conestabelye*, de gueules à la bende d'or écartelé de vair." — Ce sont les armes d'une Conestablie, mais quel est le nom du titulaire? Ouvrez le grand Rôle des Bannerets publié par Mores: sir Robert de (le) Conestable, quartite de veer et de goules a un bastoun engresle de or." C'est bien le même connétable, mais quel est ce Robert? C'est „Mylord Henri Counstable, vicomte de Dumbar!"

Le second: „*Die Conestabelye*, de gueules à deux bendes, la plus haute d'or, la plus basse d'argent. Et quel est cet officier? „Milon Fitz-Waterfut, par le roy Henri I créé comte de Hereford et connétable d'Angleterre et sir de la forêt de Deane, et au droit de sa femme, fille et héritière de Bernard de Brecknock. Ce Milon eut cinq fils qui tous furent, l'un après l'autre, comtes de Hereford et *connestables* d'Angleterre et moururent sans issue. Il eut aussi deux filles, Marguerite et Berthe, qui, après la mort de leurs cinq frères, furent héritières du Comté de Hereford et *de la connétablerie* d'Angleterre: Marguerite, fille aisnaye, épousa Humfroy de Bohun, au droit d'icelle comte de Hereford; Bertha, la puisnée, espousa le sire de la Bruse et de Gause 1350."

Quand donc M. Luce affirme avec hauteur et dédain, qu'à cette époque les connétables étaient des officiers subalternes d'infanteric, sous l'autorité d'un capitaine, il n'est pas, je crois, tout a fait dans la vérité. Je ne sais si les maris de Marguerite et de Berthe ont commandé des routiers.

Mais leur connétablerie me semble un office considérable: ils étaient les gardiens de la Tour de Londres et surveillaient les bords de la Tamise. Certes, les Hereford, les Bruse, les Bohun étaient de plus hauts barons que les *gardiens* des forteresses ruinées de Bretagne et de Normandie, mais toutes les connétablyes se ressemblaient quant à leurs attributions, et j'en trouve la preuve dans Rymer: Edmond de Vodestoc, comte de Kent, est connétable de Douvres et gardien des cinq ports; Rauf Basset de Drayton, autre gardien des cinq ports et connétable de Douvres, fut chargé par Edouard III de recevoir les ambassadeurs de Portugal Sont-ce là des subalternes d'infanterie? Non.

Laissez-moi vous dire enfin, Messieurs, que la langue du blason amène des découvertes, et qu'il la faut connaître à fond pour bien comprendre Froissard. Mais, dira-t-on, les armoiries étaient du luxe, et M. Luce s'élève avec indignation contre le luxe de ce temps.

Je réponds qu'éditer Froissard dans ces conditions, c'est le méconnaître. „Froissard est tout un monde", oui: alors pourquoi le fermez-vous?

La tâche que j'ai entreprise est toute autre.

Par l'éteude de leurs armoiries, j'ai voulu, comme M. de Laborde, comme M. Lacabane, comme M. Kervyn, „me familiariser avec les personnages de cette époque". Je les aime et ils me le rendent bien: ils me rélèvent quelque fois le secret de leurs tombes. Ainsi, ce Jean de la Motte qui composa en 1339 le poëme intitulé *Le Regrès de Guillaume le Comte de Haynau*, dédié à la reine d'Anglettere, et publié par le savant M. Scheler, d'apres le manuscrit de lord Ashburnham, eh bien, je le connais: c'est le neveu d'Isabelle de la Motte „la damoiselle de la chambre de la reine d'Anglettere", la conseillère de la bonne Philippe de Haynault, que M. Kervyn a vainement cherchée et dont M. Scheler n'a soufflé mot. Tous deux, Isabelle et Jean de la Motte, me sont apparus dans leur robe de pourpre, et le front étoilé. — C'est une volupté que donne seule la science des armoiries. Nous verrons si M. Luce les découvrira. J'attends déjà depuis cinq ans.

J'ai l'honneur d'être avec respect, Messieurs, votre très humble serviteur.

1880—1885. V. BOUTON, 15, *rue de Maubeuge à Paris.*

MAEGHDE-WAPEN.

(MET EEN PLAAT).

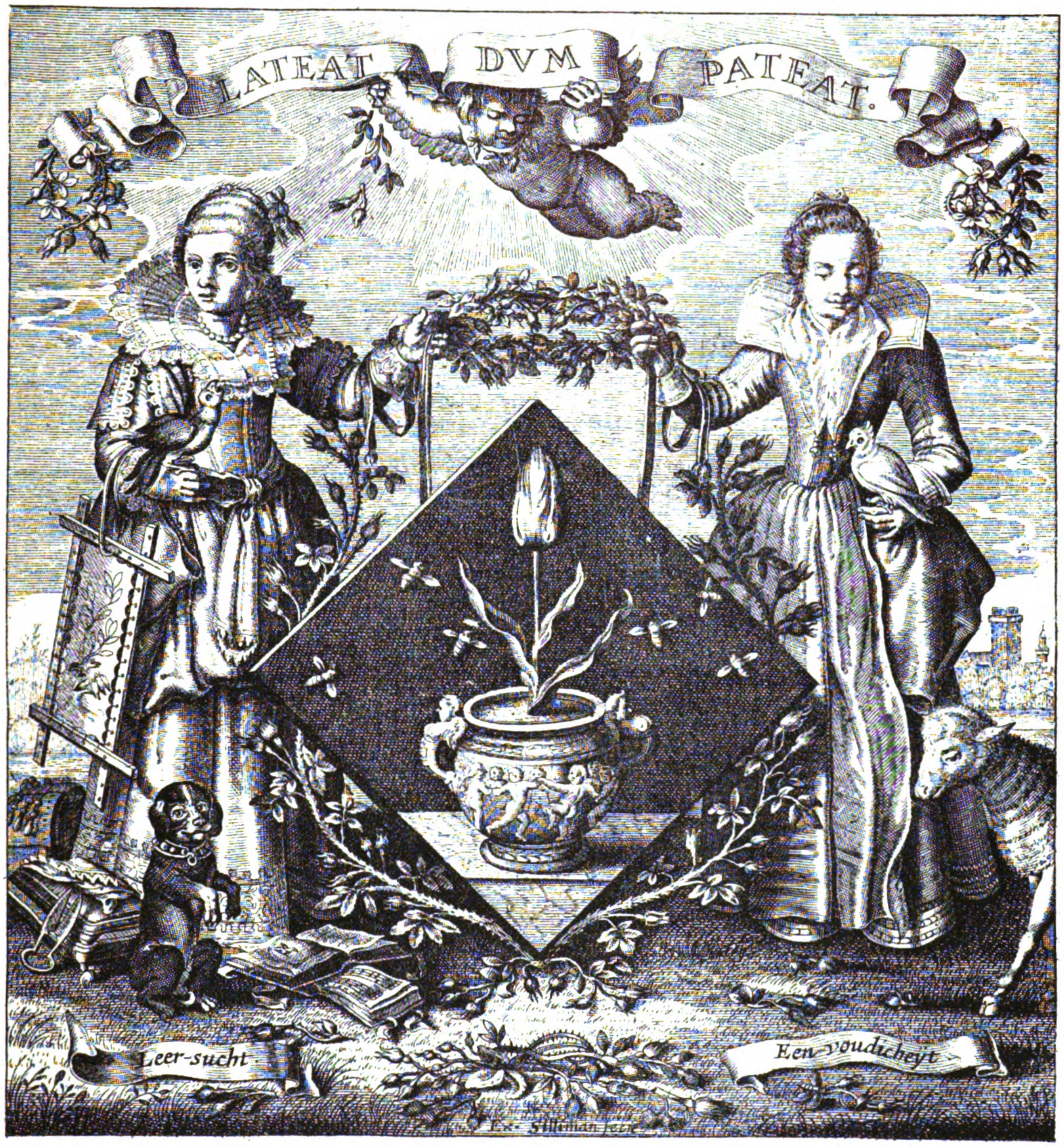
Wegens de eigenaardigheid der voorstelling en het vele belangrijke dat er in verscholen is, laten wij achtereen volgen, uit het *Houwelyck, dat is: de gantsche gheleghentheydt der echten-staets.* Door J. Cats (1). Uit de editie Haerlem, Hans Passchiers van Wesbusch, 1642, in-4to, in dit nommer het Maeghde-wapen, dan het Vryster-wapen en dan later, omdat het hierbij aansluit, het Jongelings-wapen, door Johanna Coomans.

Als eenigh Vorst een Wapen geeft
Aen die hem wel gequeten heeft
Of in den Krijgh, of in den Raet,
Tot voordeel van den ganschen Staet,
Het ware dienstigh dat het beelt
En watter om den Hellem speelt
Soo mochte worden afgemaelt,
Dat daer uyt neder quaem gedaelt

(1) Hij, die meer omtrent de verschillende uitgaven der werken van Jacob Cats wenscht te weten, raadplege vooral het belangrijk werk van Jhr. Mr. W. C. M. DE JONGE VAN ELLEMEET, *Museum Catsianum*, Utrecht, J. L. Beyers, 1870.

Dat daer uyt mochte sijn verstaen
Wat dan noch vorder dient gedaen
Bij hem, die mits het edel velt
Wort in een hooger graet gestelt,
Op dat hij staegh in dat gesicht
Mocht lesen sijnen ridder-plicht.
Koomt hier, vriendinnen altemael
Die sonder ijser, sonder stael,
En sonder sweert, en sonder lans
Verwint de klouckste vande mans,
Die sonder oorlogh, sonder strijt,
Princessen vande weerelt sijt;
Koomt hier, en siet dit Maeghde-bouck,
O Ridders vanden witten douck,
Hier isset datje vinden meught
Een wapen voor u teere jeught,
Een wapen, daer geschreven staet
Hoe dattet met de maeghden gaet;
Een wapen, daer het edel velt
U gansche plichten open stelt;
Eij kijckt, o jonge dieren, kijckt,
Het is een beelt dat u gelijckt,
Het is een bloemtje, sooje siet,
Dat noch geen open knopjen biet,
Een bloemtje van sijn eerste jeught,
Een bloemtje van sijn eerste vreught,
Een bloemtje dat niet uyt en puylt,
Maer in sijn eygen bloemptje schuylt,
Wanneer een schilder eerst begint
De schetse van een aerdigh kint,
En dat voor eerst de kunste speelt
Omtrent de gronden van het beelt,
Men siet alleen 'k en weet niet wat,
Dat schier het ooge niet en vat;
Men siet een mont, een soet gelaet,
Dat noch gelijck in twijffel staet,
Men siet doch efter over al
Wat dat het eenmael worden sal.
Dus gaetet met ons teer gewas,
Men sietet in een duyster glas,
Men siet een teer, een aerdich beelt,
Dat noch sijn beste gaven heelt,
Men siet een toegesloten blat,
Men siet een toegesloten schat,
Men siet wat hope dattet biet,
Men sietet, en men sietet niet;
Men sietet maer in stil gepeys,
En tis genouch voor deze reys.
O teere Plante, jonge spruyt,
Wat staeje quade vlagen uyt?
Wat isser om u jeuchdigh groen,
Wat isser al om u te doen?
Wat isser menich ongeval
Dat u voorseker treffen sal,
Ten sij dat ghij met alle vlijt
Geduerigh waer genomen sijt?
Wat heeft, eylaes! u teer begin
Wat heeftet angst en moeyten in?
Men vreest van boven voor de storm,
Men vreest van onder voor den worm,
Men vreest den vorst en sijn gewelt,
Men vreest den hagel op het velt,
Men vreest de dampen vander nacht,
Men vreest de mist en hare dracht,
Men vreest het schendigh hof-fenijn,
Men vreest een heeten sonne-schijn,
Men vreest het steken vande pier,
Men vreest het bijten vande mier,
Men vreest de rups en haren beck,
Men vreest het quijlen vande sleck,
Men vreest des efter niettemin
Het weven van een vuyle spin,
Men vreest voor al een dertel kint,
Dat is het slimste datmen vint;
Want, mits het wicht geduerigh malt,
En dickmael opte bedden valt,
Soo breecket licht een aerdigh kruyt
Dat noyt sijn leven weder spruyt,
Of anders t'schudt u teere steel,
En t'foolt u knopjen al te veel,
Het is gans uytgelaten mal,
Het loopt en flickert over al,
Het staet en pluyst 'k en weet niet waer,
En stelt u dickmael in gevaer.
Al waer het koomt, of henen gaet,
Het doet de teere bloemtjens quaet.
En schoon al is het Byetje soet,
Soo dat het leet noch hinder doet
Noch aende bloem, noch aen het kruyt,
Maer suyghter niet als honigh uyt,
Soo moet het doch voor desen stont
Onthouden oock een reynen mont
En blijven van het teer gewas
Tot dattet beter koomt te pas,
Tot dat de bloem eens open gaet,
En in haer volle loovers staet;
Nu moetet maer van verre sien
Wat datter eenmael sal geschien,
En letten slechts in dit geval
Wat uyt het knopjen komen sal.
Geen Byetj' en heefter oyt geraeckt
Geen Byetj' en heefter oyt gesmaeckt
Een bloemtjen dat gesloten staet,
Of dat sijn ooren hangen laet;
Het eerste laetet ongemoeyt
Tot dat het eens ten vollen bloeyt;
Het tweede roeret nimmer aen,
Om dat het bloeyen heeft gedaen,
Om dat het was noch honigh geeft,
En nu als sonder leven leeft.
Maer hier is noch een ander quaet,
Waer op voor al te letten staet,

Behoort bij N°. **3** van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 2e jaargang.

Photolithographie van G. J. Thieme te Arnhem

Ten gaet met dese bloemtjens niet
Gelijcket elders wel geschiet,
Want al wat hier of ginder breeckt,
Of watmen uyt den regel steeckt,
Daer heeltmen strax de gansche vrack,
Oock dickmael sonder ongemack.
Al krijght u douck een yser-smet,
Ghy sijter weynich in ontset,
Een vinnigh suer, een Cyteroen
Dat weet de plecken uyt te doen.
Indien het somtijts soo gebeurt
Dat oock het fijnste laken scheurt,
Een die hier toe sijn kunste biet,
Die stopt het datment niet en siet.
Indiender aen een schoon buffet
Een quast, of reet, of splinter let,
Men krijght of lijm of ander gom,
Dat heelt de brake wederom.
Indien of vet, of schrale wijn
Set plecken in een schoon satijn,
Een poijer, of een machtich kruyt
Dat haelt de gronden weder uyt;
Of, schoon daer blijft een kleyne vleck,
Noch isser raet voor dat gebreck,
Men spantet veirdich op een raem,
En strax soo wortet aengenaem
Om datmen met een gulden draet
De vuyle plaetsen over gaet.
Ons' meyt heeft even dit verstant,
Want is haer taerte wat gebrant,
Al wat of hier, of ginder schort,
Dat wort met suycker overstort;
Soo dat de gene die het eet
Niet van den loosen handel weet.
Int kort', en hier en overal
Is raet voor menich ongeval,
Maer watter hier en daer geschiet,
Noch raeckt het onse bloemtjens niet,
Daer is, eylaes! geen kunstigh lijm,
Daer is geen harst, of taye slijm,
Daer is geen kruyt of vinnigh sap,
Daer is geen over-zeesche pap,
Daer is geen smout, of machtigh gom,
Voor u, o teere maeghde-blom.
Het minste vuyl, de kleynste smet
Die blijfter eeuwigh ingeset,
Die sit geduerigh inden gront,
Soo datjet noyt verwinnen kont,
En of je veeght, en of je wast,
Noch houtet efter even vast,
En of je schuert en dapper vrijft,
Het is een vuyl dat eeuwigh blijft;
Al isser maer een enge scheur,
Al kruypter maer een siertje deur,
Al kleefter maer een vuyltjen aen,
De gansche luyster is gedaen;
De tijt, eylaes! de snege tijt,
Die alle dingen open splijt,
Die toont ten lesten in het blat
Een wijde reet, een open gat,
Wat eerst de sneechste niet en vant,
Dat siet de plompste naderhant:
Ach! wat het eerste knopjen schent
Dat blijfter eeuwigh ingeprent.
Siet! als de plaegh het koren slaet,
Terwijl het op den velde staet,
En dat voor eerst een vuyle smet
Sich in het jeughdich bloeysel set,
Het blijft gewis dan eeuwich soo
Tot even aen het dorre stroo;
Gaet leght dan vry het rijp gewas
Te midden in een koren-tas,
Gaet stoutet in een drooge schuyr,
Gaet sluytet in een vaste muyr,
Gaet dorst en wannet sooje kont
Noch blijfter al een quade gront;
Jae wastet in het klaerste nat,
Eylaes! daer schort noch efter wat,
Het is, ô vrienden, tis gedaen;
Want noyt en vint men suyver graen.
Bedenckt dit staegh, ô groene jeught,
Bedenckt dit, watje dencken meught,
Begraeftet in u stil gemoet
Begraeftet in u diepste bloet,
En latet eeuwich voor u staen,
Het gaet voor al de maeghden aen.
d'Eenvoudicheyt die staet u wel
Dan *Leer-sucht* is haer metgesel,
Dus sijt eenvoudigh in het quaet
En al wat maeghden tegen gaet,
Maer leert dien even onverlet
De gronden vande maeghde-wet,
De regels vande ware min,
De plichten van het huys-gesin,
En watter vorder dienen kan
Ten goede van een eerlick man.
Ach! of al schoon een jonge bruyt
Draeght kranssē van het maeghde-kruyt,
En datmen vry al suycker goyt,
En bloemtjens voor de deure stroyt,
Is oyt haer beste schat gerooft,
Soo maektet slechs een swaerder hooft,
En watmen haer voor eere doet,
Dat is een beul in haer gemoet.
Ghy, wensje niet te sijn bespot,
Hout staegh u tuyntjen op het slot,
Hout heck en hagen even dicht,
Op datter niet een dertel wicht
En koome, sonder u verlof,
En koome sluypen inden hof
En roove daer u beste kruyt
En loope dan van achter uyt.

Ach! wie haer teere jeught besmet
Die sal geen trouw, geen echte bedt,
Die sal geen wijs, geen deftigh man,
Hoe veel hy weet en wat hy kan,
Oyt brengen tot haer eersten glans,
Oyt brengen tot de maeghde-krans.
Ach! wie als vryster is onteert
Die wort te laet als bruyt geleert.

Een merkwaardig boek (1).

Er zijn zeker weinig Engelschen meer bij name door de geheele wereld bekend geworden dan de Heer William John Charles Moens, toen hij in Mei 1865 op de brutaalste wijze door Italiaansche roovers werd gevangen genomen en 102 dagen, van 15 Mei tot 25 Augustus, onder voortdurende beleedigingen, mishandelingen en doodsgevaar, moest doorbrengen, zonder in al dien tijd immer een stap in eene menschelijke woning gezet te hebben, maar steeds genoodzaakt werd op den harden grond in de open lucht te slapen, en eindelijk vrij kwam tegen betaling van een losgeld van 127,500 franken.

Hij heeft van dit, zijn alles behalve benijdenswaardig ongeval, een boeiend maar huiveringwekkend verhaal gegeven, waarvan eene tweede uitgaaf in 1866 met portret en illustratien te Londen verscheen bij de uitgevers Hurst and Blackett in 2 deelen in 8vo., onder den titel van *English travellers and Italian Brigands. A narrative of capture and captivity* by W. J. C. Moens.

Diezelfde man, bedeeld met eene onbedwingbare energie en volharding, vatte een tiental jaren geleden het plan op, om eenige leemten en duisterheden in zijne familieregisters natesporen. Zijn geslacht is oorspronkelijk uit Brabant, waarvan takken zich in Nederland en later in Engeland gevestigd hebben en waartoe de bekende personen als de Fiskaal Moens, Magdalena Moens en Petronella Moens behooren.

Zoo gezegd, zoo gedaan; gedurende een tiental jaren bezocht de Heer Moens bijna alle voorname plaatsen van Belgie en Nederland, meestal met zijn fraai yacht met stoomvermogen, zooals vele voorname Engelschen dat bezitten; hij liet geen archief of archivaris, geen burgerlijken stand of ambtenaar met de bewaring er van belast onbezocht en las met de koelbloedige volharding hem eigen alle registers door, waarin hij slechts de geringste aanwijzing aangaande de eene of andere bijzonderheid betreffende zijne voorvaderen kon vermoeden te zullen vinden. Duizende oude registers heeft de volharding van den Heer Moens dan ook in ons land in hunne rustige rust gestoord en is hem heel wat stof van vroegere eeuwen om de ooren gevlogen. Hij heeft ten slotte eene vermaardheid onder archivarissen en bibliothecarissen en eene kennis van den toestand der Nederlandsche archieven gekregen gelijk niet vele Nederlanders bezitten en zeer zeker geen enkele andere Engelschman, terwijl zijn kennis van oud Hollandsch schrift en taal inderdaad voor een vreemdeling buitengewoon mag heeten. Zijn rusteloos zoeken heeft hem dan ook bijna geheel het verlangde resultaat opgeleverd en slechts weinige Belgische of Nederlandsche geslachten zullen een zoo groote verzameling belangrijke familiedocumenten kunnen aanwijzen als het den Heer Moens gelukt is op te sporen en machtig te worden.

Dit herhaaldelijk bezoeken en onderzoeken der Nederlandsche archieven heeft ten slotte den Heer Moens een open oog gegeven voor de vele moeielijkheden die er aan verbonden zijn om goede geslachtsboomen of lijsten van Nederlandsche familien te vinden of saam te stellen en heeft hem in zijn vaderland de groote belangrijkheid doen inzien, zoowel voor de Nederlandsche geschiedenis als voor de genealogie, der oude doop-, trouw- en sterfregisters der Hollandsche Gemeente te Londen. Eenmaal van de waarde en de belangrijkheid dier bescheiden van de Hollandsche Gemeente te Londen overtuigd, besloot de Heer Moens ook onmiddellijk handen aan het werk te slaan om nuttig te zijn zoowel voor tijdgenoot als voor latere geslachten; hij zette zich niet alleen aan het overschrijven der oude kerkregisters, maar gaf ze dezer dagen, geheel ten zijnen kosten, uit in een deftigen fraai gedrukten kwartijn van 227 bladzijden hebbende tot titel: *The marriage, baptismal, and burial Registers*, 1571 *to* 1874, *and Monumental Inscriptions, of the Dutch Reformed Church, Austin Friars, London. With a short account of the strangers and their churches.* Edited by William John Charles Moens (Privately printed). Lymington, 1884.

Wij zullen dit belangrijke werk, waarvoor alle Nederlandsche historici en genealogen den Heer Moens bijzonderen dank schuldig zijn in een volgend nommer bespreken, waartoe ons nu de gelegenheid ontbreekt, maar wenschen voor alles liefhebbers van deugdelijke en nuttige boeken op het hart te drukken zich te haasten om zich van een exemplaar te voorzien alvorens de oplaag van slechts 300 exemplaren is uitverkocht, hetwelk zeer spoedig zal geschieden, omdat het boek slechts *f* 9.— kost, een prijs bijzonder laag in vergelijking met den rijken inhoud.

Naar wij vernemen zijn exemplaren te bekomen bij de firma Frederik Muller en C° te Amsterdam.

J. H. Scheffer.

Rotterdam, 22 Maart 1885.

---

(1) Een beoordeeling van dit werk komt onder denzelfden titel voor in het *Algemeen Handelsblad*, van 8 Maart jl. Red.

De registers der graven in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage.

(*Vervolg*).

In den i j Regel.

f°. 48. N°. 2. Den 21 7br. 1674 ov̄gebouct op den
II. naem van Frederic Schoon, Rentm. van syn Hoocht.

Den 7 Sept. 1693 overgebouct op den naem en ten behouve van Anthoni de Vogel. Solvit xxv f.

Den 3 7br. 1715 dese bovenstaende grafstede overgebouct op de naem van Mevrou Maria de Vogel wed^e^. van den H^r^. Constantin Ranst, een derde part als erfgenaam van Haer Ed. broeder de H^r^. Anthony de Vogel sal^r^. en de twee andere derde parten bij coop onder de hand van de Heeren Aperus, Balthazar, Constantijn en Anthony de Vogel, volgens acte in dato den 12 Julij 1712 en 22 Jan. 1713 mij geexhibeert, alle erfgenaem̄en ab intestato van den Heer Anthonij de Vogel hier boven genoemt.

Solvit *f* 25.

Den 30 Octob. 1730 bij avond begraven V^e^. Maria Elisabeth Bort.

Den 2 Novr. 1737 bij avond begraven M^r^. Johan van Segvelt.

Den 1 Sept. 1739 bij avond begraven een kind van Johan Gerard van Oldenbarneveld genaamt Tullingh, dood ter wereld gekomen.

Den 3 Nov. 1741 bij avond begraven een kind van Johan Gerard van Oldenbarneveld genaamd Tulling, dood ter wereld gekomen.

Den 23 Decem. 1741 de bovenstaande grafstede overgeboekt op de naam van V^e^. Baldina Maria van Segvelt Huysvrou van de Heer en M . Justus Witte ingevolge van de acte, soo door gem̄. Heer Justus Witte nomine uxoris, als juffrou Maria Elisabeth van Segvelt, den Heer en M^r^. Caspe(r) Clotterbooke junior als in huwelijk hebbende Johanna Jacoba van Segvelt en den Heer Johan Gerard van Oldenbarnevelt genaamd Tullingh, als in huwelijk hebbende Clara Magdalena van Segvelt, alle naargelaten kinderen van den Heer Joan van Segvelt, in sijn leven weduwenaar en geinstitueerde Erfgenaam van Maria Elisabeth Bort, naargelaten Dogter van V^e^. Maria de Vogel, in haar leven eerst Weduwe van den Heer Balthazar Bort en naderhand van den Heer Constatijn Ranst, ongeprejudiceert hun yders regt van eygendom op den (oningevuld) dezer loopende maand gepasseert, en aan mij als Rentmr. geëxhibeert en overgeleverd.

Solvit v̄boeken *f* 1.—, v̄hogen *f* 20.—.

In den i j regel.

f°. 48. v^so^. Den 29 Oct. 1743. bij avond begraven vrouwe Maria Magdalena van Segvelt en Anth. Adriana Tullingh haar kraamkind, in eene kist.

Den 19 Junij 1748 bij dag begraven Jacoba Tulling.

Den 29 Maart 1748 bij avond begraven Vrouwe Maria (Geertruy waar boven geschreven staat Margaretha) Witte.

Den 6 April 1773 de voors. grafstede overgeboekt ten name van den Heer Mr. Casper Clotterbooke junior, Rentmeester van de Cloosterkerk, uit kragte van de acte van verzoek door Mr. Hendrik Justus van Oldenbarneveld genaamd Witte Tullingh, Margreta Baldina en Jan Willem van Oldenbarneveld genaamd Tullingh, Erfgenamen van de Heer Mr. Justus Witte, dewelke geweest is erfgenaam van zijne Huysvrouw Baldina Maria van Segveld en in die qualiteit voor ¼ eigenaars van bovengen̄. grafstede, Maria Elisabeth van Segveld mede voor ¼ part, Mr. Casper Clotterbooke, secretaris van de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, als in huwelijk hebbende Johanna Jacoba van Segveld insgelijks voor ¼ part, Mr. Jan Daniel de Loches als in huwelijk hebbende Maria Baldina Josina van Oldenbarneveld genaamd Tullingh en Huybert Gerard Keer als in huwelijk hebbende Johanna Jacoba Oldenbarnevelt genaamd Tullingh welke M. B. J. en J. J. van Oldenbarnevelt genaamt Tullingh zijn geweest kinderen en ieder voor ⅛ part erfgenamen van haar moeder Clara Magdalena van Segveld, getrouwd geweest met den Heer Major Johan Gerard van Oldenbarneveld genaamd Tullingh en aan dewelke ook als mede erfgenamen van voorn̄. haren vader J. G. van O. genaamd Tullingh, die mede voor ⅛ part is geweest erfgenaam van zijne Huysvrouw C. M. van Segveld het overige ⅛ part is aanbedeelt geworden en dus in die qualiteiten mede eigenaars voor ¼ part van de gem̄. grafstede den (oningevuld) April 1773 geteekent en aan mij als Rentmeester geëxhibeert en overgelevert.

Overboeken vrij.

Den 20 Aug. 1773 by avond begraven Rijnbrandina van Schoonhoven.

Den 11 Sepr. 1773 by avond begraven Jacoba Elisabeth van Oldenbarnevelt genaamt Tullingh, een kind.

Den 10 April 1778 bij avond begraven Jan van Oldenbarnevelt genaamd Tullingh, een kind.

In den ij regel.

Den 8 Nov. 1781 's morgens begraven Eleonora Renssen.

Den 30 Augustus (III 8 Augustus) 1786 's morgens begraven een kind dood ter wereld gekomen van den Heer Mr. van den Oldenbarneveld genaamt Witte Tullingh.

Den 13 Sepbr. (III 15 Sept.) 1786 's morgens begraven Vr. Johanna Maria Louisia van Rees.

Den 9 Dec. 1793 's morgens begraven Jonkvr. Margaretha Baldina van Oldenbarneveld, genaamd Tullingh van Rotterdam gebragt.

Den 23 April 1795 's morgens begraven Mr. Hendrik Justus van Oldenbarneveld genaamt Witte Tullingh.

fº. XXIII. Nuº. 3. De Rentmr. Johan Hallingh.

I. Den xxvi Junij 1636 het graff Nuº. 3 v̄bouct op de name van Herman Prangh dus nu voor Herman Prangh.

Den 1 Octob. begraven Herman Prangh alias Clop.

Den 9 Junij 1638 begraven de Neef van Monsr. Mijtens.

Den 18 Oct. 1638 begraven de heer Halewyn.

Den 14 Aug. 1666 begraven Monsr. Cambier.

Den 30 Janū. 1670 een kind van Monsr. Cambier.

Den 30 April 1671 een kind van Monsr. Cambier.

Den 30 Sept. 1672 een kind van Dom̄. Cambier.

Den 22 Sept. 1674 v̄bouct.

fº. 49. Nº. 3. Den 22e 7br 1674 ov̄gebouct op den

II. naam van Jan Cambier getrout met de dochter van Herman Prang.

16 Apr. 1675 begraven kraamk. van Monsr. Cambier.

29 Mars 1676 kraamk. van Monsr. Cambier.

Den 24 Aug̃. 1765 de voors. grafstede overgeboekt ten name van de Heer Philip Floris de Lille, uit kragte van de acte van koop, bij de Heer Huyghens, haer Ed. Mo. Medebroeder in Rade, beneffens Mr. Casper Clotterbooke, waarnemende als secretaris de saken van t'voors. collegie (de Heer Bentinck absent zijnde) tot de verkopinge van de graven die sedert menigvuldige advertentiën in de couranten gedaan aan de Kerk vervallen zijn gecommitteert, op heden geteekent en aan mij als Rentmeester geëxhibeert.

Solvit koop ƒ 100, overboeken ƒ 12.

Den 16 Aug. 1765 's morgens begraven Testart Jan de Lille, een kind.

In den ij regel.

Den 29 Meij 1784 's morgens begraven Martinus Overstraaten, een kind.

Den 18 April 1787 's morgens begraven Joannes Overstraaten.

Den 29 April 1793 's morgens begraven Philippus Floris de Lille.

Den 15 Oct. 1795 's morgens begraven Alida Bravenboer en haar klijnzoon Tester Jan Schuttenhelm, in eene kist.

III. 3 October 1800 's morgens begraven Adolph Schuttenhelm een kind beneden de 3 Jaar.

fº. xxiiij. Nuº. 4. De Rentmr. Johan Hallingh.

I. Den 9 April 1636 begraven een kint van adv̄. Scriverius.

Den 20 Octob. 1636 begraven de huysvr. van Jan Renes.

Den 1 Novemb. 1636 begraven Wm. zn. Spyck met zijn huysvr.

fº. 50. Nº. 4. Behoort de kerk toe.

II. Den 8 October (III 10 October) 1759 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van de Heer Mr. Carel de Lille burgemeest. van 's Graevenhage, uyt kragte van de acte van koop bij de Heere van Bentinck Heere van Rhoon en de Heer van Blijswijk haar Ed. mog. mede Broederen in Rade, beneffens Mr. Casper Clotterboke waarnemeñ. als secretaris de Saake van 't voors. collegie tot de Verkopinge van de graven, die sedert de menigvuldige advertentien in de couranten gedaan aan de Kerk vervallen zijn, en aan mij als Rentmeest. geexhibeert. Solvit verkoopen ƒ 100, nog 't overboeken ƒ 12.

Den 28 Novr. 1763 bij avond begraaven Vwe Antonia Vlaardingerwout.

Den 30 Nov. 1765 bij avond begraven Antonia Johanna de Lille, een kind.

Den 24 October 1766 bij avond begraven Vwe Anna Hannetta van Minningen.

Den 7 Aug. 1770 bij avond begraven Mr. Carel de Lille.

Den 23 Janū. 1771 de voors grafstede overgeboekt op de naam van Johanna Carolina Steenis, weduwe van wijlen den Burgemeester Mr. Carel de Lille, ingevolge de acte van versoek door deselve Johanna Carolina Steenis weduwe wijlen Mr. Carel de Lille, in leeven de Burgemeester van 's Hage, so voor haar selve en als moeder en voogdesse over hare twee minderjarige kinderen met name Antonie Cristina en Carolina Adriana de Lille in die qualiteit voor ¾ en Mr. Willem Vlaardingerwoud, als voogd over het voorkind van voorñ. Burgemr. Mr. Carel de Lille in eerder huwelijk verwekt

In den ij regel.

bij wijlen Vre. Anna Hendrica van Minninghen, met name Henricus Mattheus de Lille in die qualiteit voor ½ erfgenaam van wijlen gem̄. Burgemeester Mr. Carel de Lille, ingevolge den Testamente in dato 21 Julij 1768 voor den Notaris Adriaan van der Does en getuygen alhier in den Hage gepasseert, waarvan Extract authenticq aan mij als Rentmeester geëxhibeert, op den 22 dezer geteekent, en aan mij overgeleverd.

Solvit overboeken ƒ 6.

Den 27 Jan. 1795 's morgens begr. Mr. Mattheus Hendrik de Lille.

III. Den 8 October 1763 bij avond begrave Testert Jan de Lille.

17 September 1801 s'morgens begrave het leyk van Antonia Christiana De Lille, een kint.

fo. xxv. No. 5 (en later bijgevoerd). De Rentmr. Johan

I. Hallingh.

Den xxi Julij 1640 het graf Nuo. 5 v̄bouct op te name van Leonardt Kettingh.

Den i j Martij 1655 de grafstede Nus. 5 en 6 . . . . hebbende Leonardt Kettingh v̄bouct op te name van Willem Coenraetsz. van Lin die deselve van zijne Erfgen̄. hadde gekocht dus nu

Willem Coenraets. van Lin.

Den 26 Mey 1674 ov̄gebouct.

fo. xxvi. Nuo. (5 later bijgevoegd) 6. De Rentmr. Johan Hallingh.

I. Den xxi July 1640 het graff Nuo. 6 v̄bouct op te name van

Leonard Kettingh.

Den 4 Decemb. 1640 begraven de huysvrouw van Herman Praem.

Dit graff v̄bouct op te name van Wm. Coenraets van Lin, als fo. precedente dus Wm. Coenraets van Lin.

Den 17 April 1669 begraven Juffre van Lijn.

Den 26 Meij 1674 v̄bouct.

fo. 51. No. 5 en 6. Den 26 Meij zonder jaartal

II. overgebouct op de naem van Willem Coenraetsz van Lijn.

Den 14 Decemb. 1713 dese grafstede overgeboekt op den naem van Jacobus Hendrik van der Spijk ingevolge van de testamentaire dispositie van Maghelena van Lijn die een dogter was van Willem van Lijn, die een soon was van Willem Coenraetse van Lijn hierboven gemeld, voor den notaris Laurens Fabri op den 22 Februarij des jaers seventienhondert en ses alhier in den hage gepasseert en my geëxhibeert.

NB. is in de voors. dispositie vervat dat

In den ij regel.

de Wed. van Will. van Lijn het regt van daerin begraven heeft behouden.

Solvit 't regt van de kerk ƒ 50, solvit v̄hogen ƒ 20.—

Den 27 Novemb. 1739, begraven Cornelis van Maren.

Den 19 Janü. 1748 bij dag begraven Jacoba Tulling (is doorgehaald).

Den 4 Jan. 1760 by dag begraven Hermanus Elfering.

Den 10 Feb. 1761 by dag begraven Jacobus Hendrik van der Spijk.

Den 6 Maart 1766 bij dag begraven Cornelia van Maaren.

Den 24 Feb. 1770 bij dag begraven Hendrina van Maaren.

Den 21 Maart 1770 de voors. grafstede overgeboekt ten name van Cornelis Jacobus van der Spijk ingevolge de acte van verzoek door deselve Cornelis Jacobus van der Spijk, Anna Maria, Geertruyda Jacoba, Jacoba Hendrina, Valentijn Hendrik, Otto Fredrick en Cornelia van der Spijck, alle kinderen en erfgenamen van wijlen Jacobus Hendrik van der Spijck en Cornelia van Maaren in hun leven egtelieden den 2e deser geteekent.

Solvit ov̄boeken ƒ 2.—, 9 jaren versuym ƒ 18.—.

Den 4 Maart 1782 bij dag begraven Anthonie van Asselt.

Den 1 April 1786 bij dag begraven Jacomina Sondag.

Den 13 Septbr. 1786 bij dag begraven Cornelis Jacobus van der Spijck.

Den 4 Mey 1787 bij dag begraven Geertruyda Jacoba van der Spijck.

Den 3 Septbr. 1787 de voors. grafstede overgeboekt ten name van Otto Frederik van der Spijck, ingevolge de acte van versoek, door denselve Otto Frederik van der Spijck, Anna Maria van der Spijck, Jacoba Hendrina van der Spijck, Cornelia van der Spijck en Valentijn Hendricus van der Spijck te samen Eygenaars van deeze Grafsteede en Erfgenamen van hunnen Broeder Cornelis Jacobus van der Spijck; ingevolge de acte van versoek, geteekent den 2e September 1787 en aan mij als Rentmeester geëxhibeert.

Solvit overboeken ƒ 12.

fo. 51vso. Den 20 December 1787 bij dag begraven Jacoba Hendrina van der Spijck.

Den 30 December 1788 bij dag begraven Cornelia van der Spijck.

Den 9e Juny 1789 bij dag begraven Valentijn Hendrik van der Spijck.

In den ij regel.

Den 7 April 1792 bij dag begraven Anna Maria van der Spijck.

Den 23 Maart 1797 's morgens begraven Otto Frederik van der Spijck.

III. Deze grafstede overgeboekt op den 10 Julij 1797 ten naame en ten versoeke van Carolina Pontij weduwe van Otto Frederik van der Spijck, des ongeprejudieert yders regt ten naame van Carlina Pontij.

Solvit overb. f 12.

f°. xxvii. De Rentmr. Johan Hallingh.

I. Den iiij Januarij 1639 het graff N°. 7 v̄bloect op te name van

Pompeus van Dulmen.

Den 3 Martij 1637 (of 1631) begraven J°. Pitson (Pieterson?).

Den 13 Octob. 1639 begraven de moeder van Pompeus van Dulmen.

Den 19 Sept. 1640 begraven Pompeus van Dulmen.

Den 7 Julij 1666 begraven een dochterken vañ Commys Assendelft.

22 Nov̄. 1682 v̄bouct.

f°. 53. N°. 7. Den 22 Novem̄. 1682 de bovenstaeñ.

II. grafstede v̄bouct op de naem van Jacqueline van Dulme wedue Assendelft.

Den 20 Nov. 1692 begraven Mevr: Assendelft.

Den 25 Febr. 1744 bovenstaande grafstede overgeboekt op de name van de Heer Daniel Pompejus van Assendelft ontfanger van de Ordinaris Verpondinge uyt kragte van de acte door hem en de He. en Mr. Jacob van Assendelft, scheepen van s' Hage, soo voor haar selven als voor de verdere geïnteresseerden in deselve grafstede, ongeprejudiceert een yders regt van Eygendom, op den 19 deser maand Febr. geteekent en aan mij als Rentmr. geëxhibeert en overgelevert. Overboeken f 1, verhogen f 10.

Den 6 Meij 1766 's morgens begraven Mr. Jacob Adriaan van Assendelft van Haarlem alhier gebragt.

Den 27 Meij 1772 de voors. grafstede overgeboekt ten name van de Heer Johan van Assendelft uit kragte van de acte van versoek door denselve, soo voor hem selve, mitsgaders nog als eygenaar geworden bij acte van cessie (waarvan copie authenticq hiernevens is overgelevert) van sijne twee susters Paulina Petronella van Assendelft en Carolina Elisabeth van der Straeten, beide geboren van Assendelft, sijnde te samen de eenige nagelate kinderen en erfgenamen van Daniel Pompejus van Assendelft en nog als

In den ij regel.

bij acte van cessie van sijn tante Adriana Christina van Hoey, douariere Jacob van Assendelft, in leven Burgeresse van 's Gravenhage welke D. P. eñ J. van Assendelft zijn geweest eigenaars der gem̄. grafstede den 18 deser geteekent en aan mij als Rentmeester geëxhibeert en overgelevert.

Solvit overboeken f 1, 20 jaren versuym f 20.

Den 18 Oct. by avond begraven Mr. Johan van Assendelft.

f°. xviii. Nu°. 8. De Rentm. Johan Halling.

I. Den xxiij feb. 1636 het graff Nu°. 8 v̄bouct op den name vañ wed. van Jacob van Banchem.

Den 27 Julij 1634 een kind begraven van Monsr. Rijnevelt

Den 16 Septemb. 1635 begraven 't zoontje van Rijnevelt.

Den 25 Sept. 1635 begraven een kint van dito Rijnevelt.

Den 29 Sept. 1635 begraven de huysvrouw van Rijnevelt.

Den 1 Octob. 1635 begraven een kint van Rijnevelt.

Den xviij Mei 1651 het graff hier boven genoempt v̄bouct op te name van Willem Boe(rs?) concharge van 't hoff van Sijne hot.

Den 12 Feb. 1668 begraven een kind van Monsr. Coninxberge.

Den 15 Janū. 1669 een kind vañ heer van Odijc voor drie à 4 weken.

Den 2 Novem. 1669 Mons. Boers.

Den 26 Maart 1670 de huysvrouw van de quartiermr. Willekes.

Den 30 April 1675 v̄bouct.

f°. 54. N°. 8. Den 30 Apr̄. 1675 ov̄gebouct op den

II. naem van Willem Bours concherge van sijn hoocht.

III. Vervallen aan de kerk.

Den 14 September 1711 de voors. grafstede overgeboekt ten naeme van de Heer Mr. François van der Hoop, Thesaurier van 's Gravenhage uit kragte van de acte van koop door Heeren kerkmeesteren op dato dezer geteekent.

Solvit koop f 100, overboeken f 12.

Den 17 Sept. 1781 'smorgens begraven Maria Dulcia van der Goes, overleden den 13 Septr.

III. Den 7 May 1803 s' morgens begraven den Here Mr. François van der Hoop.

f°. xxix. Nu°. 9 en 10. De gemeene Erfgenamen van

I. zal. Mr. Johan de Jonge in sijn leven griffier van de houe van Hollant.

(*Wordt vervolgd*).

's-Gravenhage. J. C. van der Muelen.

KORT VERHAAL

van de afkomst der prinsipaalste Edelen van stad Groningen en Ommelanden tot op deze tegenwoordige eeuwe, insonderheid hare dapperen dooden, wapens, namen en toenamen, bij een vergadert uit onderscheidene auteuren geschreven boeken en brieven door Wilhelm Conders van Helpen.

ANNO 1660.

Anno. (*Vervolg*).

1541 natus est Abelus Conders ab Helpen dominus in Eusum, thoparcha in Middelstum, Doornwert, Eengeweer et Cantens etc., ille illustrissimi ordinum totius Belgii generalium collegii pars erat, ita se in eo gerebat, ut, quod rarissimum est in tam illustri munere, totos annos quatuordecim continuarit, maximis totius Europae negociis, federibus, induciis, quibus faciendis cum aliis octo viris fuit delegatus, praefuerit. Una haec familia duodecim, quorum ad posteros memoria peruenit, huic reipublicae dedit consules.

In omni eius vita virtus et probitas, in omnibus actionibus sincera et corrupta integritas, et inprimis in iuventute iuvenilibusque studiis et peregrinatione modesta diligentia, in virili aetate et exilio patiendo tolorantia, in senio et negociis publicis justa aequitas eluxerunt. Fuit parentum virtus et fortibus ac bonis fortissimus ipse, ac optimus est prognatus, quod tota eijus vita, quam optima acta, praeclare probavit.

Fridericus Conderus ab Helpen fuit vere sidus splendidum et lumen urbis Groninganae, splendore generis antiqui et natalium nobilissimum, opum cognatorum, amicorum, clientum copia felicissimum, ingenio, doctrina rerum usu prudentissimum, fortitudine, patientia, modestia, gravitate, sobrietate, justitia, omnique virtutnm genere optimum, dexteritate in rebus peragendis felicissimum, atque inde autoritate ciuibus, sociis, externis a multis annis summe reuerendum, cuius adolescentia modesta, sobria, studiosa ab initio reipublicae se praeparauit, cuius juventus gravis, cuius virilis aetas.

Longa longi exilii patientia et tot pro suis, pro exulibus reliquis susceptis curis, et exantlatis laboribus fuit exercitatus, cuius aetas vergens et senectus tot tamque praeclaris pro republica et ecclesia negociis fuit impensa ut ea, quae singula virum magnum et laudatum faciunt, vel genus cum opibus eximium, vel prudentia innoxia, vel mores optimi vel felicitas vel autoritas, vel in ecclesiam zelus ardens, amor in rempublicam, in Academiam scolasque

Anno. favor et denique in suos studium vel in aetate juvenili, modestia, patientia, in virili rerum gestarum magnitudo, in senectute ea in hoc uno viro simul omnia concurrant. Mortuus est in consulatu anno 1618.

Epitaphium
Frederici Conderi
ab
Helpen
D. O. M. S.
Clariss. memoriae
D. Friderici Conderi Toparchae in Fraam
et Huisinga viri nobilissimi
Opt. max.
Qui junior cum esset,
Mores hominum multorum vidit et urbes,
Bis deinde cum parente, fratribus et propinquis
Religionis ergo sub domininatu Hispanico
Exilium diuturnum perpessus,
Cum tandem a secundo exilio in patriam reuertisset,
Ad reip. clavium sedit per annos continuos 24,
Judex in camera provinciali integerrimus,
Deputatus ordinum in collegio fidelissimus,
Consul in ciuitate Groning. prudentissimus,
Academiae curator vigilantissimus,
Ob singularem pietatem et virtutem
Cum rara morum grauitate coniunctam
Merito suspiciendus,
Placida demum morte in consulatu
Et Academiae curatione defunctus
Heic corpore quiescit.
Hilla Cateria
Conjux vidua et tres fratres
H. M. P.
Vixit in terris annos 77, menses 4 dies 13,
Natus anno aerae nostrae 1541 die 15 febr.,
Denatus 1618 die 23 Junij, sepultus est
Groningae in templo Martiniano
In obitum
Frederici Conderi ab
Helpen.
Vixit, dum vixit, patriae iam
possidet ampla praemia,
nam coeli regni beatae
tenet.
Aliud.
Die de nature met een prinselyk gelaet,
die de hoge Pallas had begaaft met
raedt en daat, die 't vaderland
geheel sich over had gegeven,
laat overal zijn naam en
eer, zijn lijf en leven.
B. C. v. H. (1)
Anno 1621.

(1) Bernhardus Conderi van Helpen. Ter zijde staat: L. M. Q. posuit Bernhardus Conderi ab Helpen. H. O. F.

Anno.

1543 des woensdags voor St. Jean Baptista des namiddags omtrent 2 uuren stierf Jonker Coert Conders en hij wierde begraven vrijdags daarna.

1548 hebben geleevt Hermen Conders, Luirt Cater, Jan Conders, Juffer Lamme en Wilte Roltmans.

1555 Euerhardus Conderus adolescens sedecim tantum annorum studiis academiis aptus judicabatur, ea aetate, qua plerumque ingenia, mores, inclinationes hominum maxime se produnt, apparauit in eo statim ingens magna cognoscendi, videndi, ad magna perveniendi desiderium, apparauit etiam ut huic tam honesto desiderio satisferet, omnis laboris, molestiaeque contemtus parens optimus et prudentissimus eum cum fratre in Germaniam misit, variaque conficere itinera permisit.

Anno.

1560 Hildebrandus Roltemannus iuvenis popularis, vir fuit nobilissimus et postea etiam laudatissimus, exiliique fortunam expertus.

1583 op den 21 September st. vet. zijn tot Leer gestorven Jr. Joest en Gese Conders van Helpen.

1584 op den 4 Junii stierf Jonker Derk Conders tot Leer in Oostvriesland 's morgens om 3 uur.

Jonker Johan van Vervou is geweest de grootvader van de ridder Bernhard Conders van Helpen en hij is getrout geweest an Anna Maria gravinne van der Mark.

De quartieren:

Clocquir.	Longin.		Mockema.	Jousema.
Grombach.	Trox (1).	Haar vrouwen.	Toppinga.	Dowama.
Martena.	Hottinga.		Louirsema.	Camstera.
			Ebbinga.	Nekema.

Jan heer van Vervou.	Anna Maria, gravinne van der Mark.	Clocquir, dewelke heeft 3 bl. klokjes op een wit velt: de is een ster (2).	Longin.	Georgius van Grombach, ridder, heeft een rode vos in een goud veld.	Vrou Trox (1).	Hessel Martena, ridder (3).	Bot Hettinga heeft twee witte sterens met een halve maan in een blaauw veld, de rest is 3 swarte huisen in een geel veld.

Jarges, heer van Vervou.	Maria van Clocquer haar wapen is 2 cruisen met 3 vierkanten kruiswijze gestelt, de cruisen zijn rood in een geel veld en de ruit is ook rood in een wit veld.	Frich Grombach heeft een helm en twe swarte vleugels an malkander vast, onder rood en wit.	Lucia van Martena heeft een rode Lewe op een wit velt an de ene zijde, an de andere zijde een rode arend op een geel veld, de twe andere delen van 't vierkant zijn goud en zilver.

Raas van Vervou (4).	Amelia Grombach, weduwe van Egmond.

Frederich van Vervou.

Jan van Vervou (5).
Anna Maria, gravin v. d. Mark.

Titia van Vervou, Abel Conders van Helpen.	Jacques van Vervou, Maria van Clocquir.
Bernhard Conders van Helpen obiit 1678, Anna Coenders, dochter van Willem Coenders en Elisabeth Roltman.	Raas van Vervou, Amelia Grombach, weduwe van Egmond,
(6) Abel Conders van Helpen, geboren 16 September 1627, vrouw Bijwe Lewe, dochter van Joest Lewe en Harmtje Omptedа.	Frederik van Vervou, Jel van Ostheim.
Joest Lewe Conders.	Hessel van Vervou.
Kinderen over welke in 1694 Clemens Hermius was testamentaire curator, ten wiens verzoeke het Martenahuis te Franeker bij de kaars is verkocht aan Suffridus Westerhuis, kracht consent van het Vriesche hof van den 20 April 1694.	Sophia van Vervou, Franeker obiit 28 Januarii 1671.

(1) H. S. N°. 2, heeft „Fok."
(2) H. S. N°. 2, „heeft de rest in zilver."
(3) Stichter van het Martenahuis te Franeker.
(4) Luiksch edelman.
(5) Deze geslachtlijst is in het M. S. n°. 1 bijgevoegd door mijnen vader Mr. H. O. Feith.
(6) Deze schreef zich Abel Coenders van Vervou; hij had nog twee broeders, Willem en Frederik H. O. F.

Posteri Conradi Conderi ab Helpen.

Joncker Conradus Conders ab Helpen, getrouwd an Juff. Odilia Lichtvoet.

- Jr. Johannes, Juffer Stijne Horenkens.
  - Ludolphus Bernhardus, Abele Schaffers.
    - Johannes.
      - Mello.
    - Albertus.
      - Tammo.
    - Conradus, Juff. Bouwe Clant.
      - Bernhardus, Eilce Onsta.
        - Abelus, Titia van Vervou.
          - Bernhardus, Anna.
  - Conradus.
    - Bartholdus.
- Henricus, Juff. Odilia Lewe.
  - Everhardus, Willemina Schaffer.
    - Dericus, Anna Tamminga.
      - Frederik Abel.
        - Anna
          - Johannes, Abel Willemina Jodocus Leoni.
      - Henricus Allardus.
        - Bawe.
          - Gratia Amalia, Clant, Egbert Allart, Derk, Clant.
      - Guilielmus, Elisabeth Roltmans.
        - Anna Bernhard.
          - Abel, Elisabeth, Wilhelm en Frederik Conders ab Helpen.
- Albertus.

Posteri Joannis Conderi ab Helpen.

Joannes Conders ab Helpen, Juff. Stijne Horenkens.

- Bernhardus Conders ab Helpen et Abela Schaffers.
- Conradus Conders ab Helpen, Helena Huijnga.
- Ludolphus Conders, gubernator Groningae et N. Reborch.

- Conradus Conders, Bawe Clant.
  - Hermannus Conders Lumne Glauwe.
    - Conradus Conders.
  - Bernhardus Conders Eilce Onsta.
    - Abel Conders, Titia van Vervou.
      - Bernhardus Conders, Eilco Conders.
  - Joannes et Dericus Conders, sine liberis decesserunt.
- Bartoldus Conders, Teteke Clant.
- Pieterke Conders, Egbertus Alberda, hooftman anno 1535.
  - Egbertus Conders is zonder kinderen gestorven, Dorothea Clant.
    - Allardus Conders, Helena, Bartolt Roelef Conders.
  - Eilco Conders, Hiddo Clant.
  - Petrus Conders, Teteke en Helena.
  - Joannes Conders en Roelof Clant.
- Else Conders int clooster tot Assen.

Sequitur familia Everhardi Conderi ab Helpen.

Joncker Evert Conders.

- Jonker Derk Conders. 1ste huwelijk Josie Gaickinga, daar van gesproten, 2de huwelijk:
  - Evert Conders, is zonder kinderen gestorven.
  - Frederik Conders, getr. an Hille Caeter, is zonder kinderen gestorven.
- Anna Tamminga, weduwe Nicolaas Caeter, daarvan geboren:
  - Joost en Geese Conders, dewelke zijn gestorven tot Leer in Oost Friesland.
  - Abel Conders, Teetke Entens.
    - Albert Conders, Geese Alberda.
  - Hendrik Conders, heeft geene nakomelingen gehad.
- Dorothea Conders, Hiddo Jensema.
  - Allart Conders Amele Entens.
    - Anna Conders, Bernhard Conders.
      - Abel, Elisabet, Wilhelm, Frederik en Titia Conders.
  - Wilhelm Conders Elisabeth Roltmans.

Posteri Ludolphi Conderi ab Helpen.

Joncker Ludolphus Conders et N. Reborch.

- Jr. Albert Conders, Anna Eeltes.
  - Jan Conders Rixte Aikema.
    - Jan en Albert Conders zijn overleden zonder kinderen.
  - Claas en Ludolph Conders gestorven zonder kinderen.
  - Tamme Conders Roelf Sissinga.
    - Frans Conders N. Mepsche.
      - Coppen en Albert Conders hebben geen nakomelingen gehad.
      - Anna Conders.
      - Houwe Conders, Daniel van der Merwe.
      - Alyt Horekens Roelf Jan Albert van der Merwe.
    - Swane Conders en Hendrik van der Merwen.
- Claes Conders, Pieter Conders is gestorven zonder kinderen.
  - Ludolph Conders, Anna Clant.
    - Roelf, Herman, Oda.
    - Jan Conders
      - Anna Tamminga, eerst getrouwd an Claas Cater, daarna an Derk Coenders.
        - Claas Cater, Anna Bourmannia, Frederik Coenders, Hille Cater.
  - Luike Conders, Lubbert Ulger.
  - Hermen Conders, Siert Conders.
- Hendrik Conders Alijt Eelts.
  - Evert Conders, Eneke Aldringa.
  - Ludolp Conders.
- Jan Conders Truida Aikema.
  - Mello Conders Habetjen Roltmans.
    - Jan Conders, Truide Conders, Albert Melchior Conders an Catherina Alberda, Elisabeth en Hillebrand Conders, Geertruit Alberda.

(Wordt vervolgd.)

Levensbericht van W. H. Warnsinck Bzn (1).

Het is mogelijk, dat men, na mijn afsterven, begeerig kan zijn eenige bijzonderheden van mijn leven te vernemen, en het is daarom dat ik het besluit nam desaangaande het een en ander ten papiere te brengen. Voor zoo verre mijne uitwendige omstandigheden betreft zal ik zeer beknopt kunnen zijn, maar mij meer uitvoerig tot de geschiedenis van mijn innerlijk leven bepalen. Ik zal daarbij naar waarheid en openhartig te werk gaan.

De 4de October 1782 was de dag mijner geboorte. Mijne ouders waren Bernardus Warnsinck en Ida Verhouten. Mijn vader was suikerrafinadeur in mijne geboortestad Amsterdam. Van de overige kinderen mijner ouders heb ik slechts éénen broeder gekend, tien jaren ouder dan ik, die in 1839 is overleden. Van mijne eerste levensjaren kan ik mij niets bepaalds herinneren, dan dat ik op eene destijds zoogenaamde matressenschool werd gezonden. Van die school kan ik mij nog veel in het geheugen terug roepen, dat met mijn innerlijk leven in nauw verband staat. Mijn schoolmatres was ongehuwd, en leefde met eene gehuwde zuster te zamen. De man dier zuster was een timmerman, en in mijne kinderlijke denkbeelden werd mij dit ambacht zeer begeerlijk, zoodat, had het geheel aan mij gestaan, ik gaarne timmerman zou hebben geworden. Die goede menschen waren ook zeer voor het huis van Oranje gezind, en de man kwam destijds, in 1788 en 1789, doorgaans t'huis met nieuwstijdingen en verhalen der fransche omwenteling. De ontzettende verhalen van gepleegde gruwelen vervulden mijn kinderlijk gemoed met een afkeer van de franschen, en ik begon toen reeds voor het vaderland partij te trekken. Ik geloof, dat de vaderlandlievende gezindheden, door mij later aangekleefd, aan deze school haren oorsprong verschuldigd zijn.

Er was nog iets, dat ik moet vermelden. Het schoolgebouw kwam, met nog twee andere woningen, uit op eene tamelijk groote binnenplaats, en op dezelve bevond zich een zware lindenboom, die, des zomers, op enkele uren van den dag, door de zon verlicht werd. Nog herinner ik mij, hoe het schijnsel van het licht de frissche bladeren en derzelver aangenaam groen verhelderde; en wanneer dan eene menigte van insecten onder het lommer der statige linde zweefden, vervulde dat gezicht mij met gewaarwordingen van een genoegen, dat ik mij, uit dien vroegen leeftijd, wel herinneren, maar geenszins omschrijven kan. Een ding weet ik, dat de aanschouwing van al wat met de beschouwing en bewondering van de natuur en de werken der Schepping in verband stond, reeds vroeg, eenen bijzonderen indruk op mij maakte.

Mijne ouders leefden zeer ingetogen en stil. Mijn vader was ouderling bij de Hervormde gemeente, en dit gaf aanleiding, dat er, van tijd tot tijd predikanten en andere kerkelijke personen bij ons aan huis kwamen. Hierdoor kreeg ik reeds vroegtijdig eene zekere ernstige godsdienstige plooi; iets meer mag ik het niet noemen. Den Zaterdag en Zondag bracht ik meest altijd bij mijnen grootvader, Pieter Verhouten, door, weduwenaar en grijsaard van tachtig jaren. Gaarne was ik bij den goeden ouden man; want ik kreeg een dubbeltje, wanneer ik de vragen en antwoorden der Katechismus uit het hoofd opzegde; ik had er een tuin om in te spelen, waarin een of twee gekortwiekte kievieten rondliepen (Achter het ouderlijk huis was slechts eene kleine binnenplaats). Ik vond er twee mooie kanarievogels en 's winters werden er voor mij wafels gebakken, want grootvader was niet weinig gek met zijn kleinzoon.

Hoe zeer werken niet de eerste indrukken, die men in kinderlijken leeftijd ontvangt. In het voorhuis hingen twee mans- en twee vrouwenportretten, 't waren familiestukken; twee Herlin's met hunne vrouwen, van wien mijn grootvader, in de vrouwelijke linie, afstamde, en afstammelingen van eenen Herlin, wiens vader, in den oorlog der Ligue, als burgerlijk bevelhebber en Hugenoot, te Valenciennes, om het geloof, onthalsd was, na de overgave dier stad aan de Roomschgezinden. Een zijner zonen werd met hem onthalsd, en drie anderen wisten naar de Nederlanden te ontkomen en voegden zich bij de Vlaamsche Geuzen. Hier werden zij door de Spaanschen gevangen en twee hunner opgehangen, de derde wist het te ontkomen, voegde zich bij de Watergeuzen en was tegenwoordig bij de inneming van den Briel. Van dit geslacht was nog in de familie een geuzenpenning voorhanden, thans in mijn bezit. Mijn Grootvader verhaalde mij een en ander en toen ik lezen kon las ik de noodlottige geschiedenis van Michel Herlin in het Martelaarsboek. Dat boek nam ik vaak in handen en stond dikwerf in het voorhuis op een stoel om mijne voorouders aan te staren. Een en ander werkte inzonderheid op mijn gevoel en verbeelding, en bracht mij in den waan, dat ik sterk genoeg was, om insgelijks een martelaar te kunnen zijn; in allen gevalle werkten mijne overleggingen en bespiegelingen niet weinig mede, om de ernstig, godsdienstige plooi, waarvan ik bereids gewaagde, in mijn jeugdig gemoed te versterken.

Op mijn achtste jaar verliet ik de matressenschool

(1) Ofschoon dit levensbericht niet van iemand is, die kort geleden van ons is heen gegaan, is het toch te merkwaardig om deze auto-biographie ongedrukt te laten. De kleinzoon van den dichter, de heer W. Warnsinck te Amsterdam, had de goedheid ons het origineel toe te vertrouwen en wij vermeenen niet beter te kunnen doen, dan het hier in zijn geheel weêr te geven zonder commentaar.

Willem Hendrik Warnsinck stierf 19 October 1857.

Zijn geslacht is afkomstig uit Doetinchem. De familie-geschiedenis zal later behandeld worden in het *Stam- en wapenboek van aanzienlijke geslachten.* Red.

en werd ik naar eene école Française gezonden. Ik had een gelukkig geheugen en daardoor viel het leeren mij niet moeijelijk; in het schrijven had ik grooten lust, maar het rekenen wilde mij minder behagen. Van de geschiedenis hield ik veel, en, wanneer ik t'huis zijnde de kleine boekerij van mijnen vader doorsnuffelde, greep ik naar Wagenaar, Flavius Josephus en van Meteren. — Godgeleerde werken liet ik staan, want zij waren mij te hoog en te langwijlig. Wekelijks moest ik bij grootvader een predicatie over den Heidelbergschen catechismus lezen, maar al die deelen en onderdeelen met grieksche en hebreeuwsche letters, of andere teekens aangeduid, bevielen mij geenszins. De predikatiën des Zondags in de kerk bevielen mij beter, inzonderheid wanneer er een geschiedkundig onderwerp werd behandeld, en ik begon, op mijne wijze, fragmenten van predikatiën in mijne gedachten op te stellen. Reeds vroeg werd ik, bij Dus Viervant ter catechisatie gezonden. Hier was ik met behulp van mijn goed geheugen een der eersten. Iedere week moesten wij een geschreven schets maken van de des Zondags gehoorde predikatie. Kinderen zijn in de kerk niet altijd opmerkzaam, en dan liet mij, als ik afgetrokken geweest was, het geheugen wel eens in den steek, maar dan wist ik mij met iets van eigen zamenstelling te helpen. Ik kreeg zin in dat schetsen en predikatie's maken en wilde niets liever dan predikant worden.

Mijn vader wilde dit niet. Hij was een verstandig en welmeenend patriot, en had, als kerkelijk persoon, bij ervaring, dat sedert 1787 en 1788 de predikanten van die staatkundige kleur niet konden voortkomen, en daaraan wilde hij zijn kind niet blootstellen. Ik zag dit zoo diep niet in en was met een standplaats op een dorpje te vreden. Dan de meergenoemde ernstig godsdienstige plooi kwam er bij. Het worden van suikerrafinadeur en het daaraan verbonden voordeel in die dagen, kwam mij voor gevoel en verbeelding vóór, te nietig te wezen; maar zielen voor het koningrijk Gods te winnen, een zaak van groot belang! De vaderlijke onwil om mij te laten studeren hinderde mij en ik achtte mij grootelijks verongelijkt. Ik moest evenwel gehoorzamen, maar het heeft mij menigen traan gekost!

In 1793 stief mijn goede grootvader en in 1794 mijne lieve moeder. De zes laatste maanden van haar leven leed zij veel, maar blonk hare innige godsvrucht helder uit. Haar zalig verscheiden werkte sterk op mij en ik wenschte langs zoo meer predikant te worden. God had het anders beschikt!

Omtrent dezen tijd hadden vertellingen van eene dienstmeid, en geschiedenissen van spoken en geestverschijningen, in mijn gemoed een vrees gewekt, die ik eerst na vele jaren heb kunnen overwinnen. Ik was levendig van gevoel en verbeelding, hield de verhaalde voorvallen voor waarheid en oordeelde dat er spoken konden zijn; wat zwarigheid om er aan te gelooven, voor een tien- twaalfjarigen knaap?

Op laatstgenoemden leeftijd verliet ik — zoo het heette — volleerd, de school, en kwam in de rafinaderij, waar mijn broeder, in 1795, de zaken van mijnen vader overnam. Hier bleef ik, tot dat ik, ten einde eenige behandeling van zaken te leeren, in 1797, door mijnen vader gedurende twee jaren op een notariskantoor werd gezonden. In 1799 kwam ik weder bij mijnen broeder in de affaire.

Inmiddels was mijn vader met Jacoba Hermina Terwolde hertrouwd. Dit was een zeer brave en kundige vrouw. Zij bracht eene bibliotheek mede in huis, waaraan ik mijnen leeslust kon verzadigen. Ik leerde Matho, jongelings wereldbeschouwing, Nieuwentijd, en de Deensche brieven van Menoza kennen, en was een vorst te rijk! Mijne moeder bezat ook eenige dichtwerken uit den tijd der kunstgenootschappen. Die poëzy beviel mij niet. Ik kon niet inzien, wat heil er in stak, om alledaagsche gezegden in rijm en op maat te brengen en zich daarmede den geest te vermoeijen. Veel liever las ik Prideaux, Pococke of Niebuhr. Den Catechismus der Natuur van Martinet verslond ik, en dacht daarbij dikwerf aan den fraaijen lindenboom en de gonzende insecten, op de plaats der matressenschool, met verhoogd genoegen.

Zoo werd ik 18 jaren, en moest als schutter de wapens dragen. Hieraan voelde ik geen lust, en werd (voor de leus) student bij den Hoogleeraar Gerardus Vrolik, vermits hij zijne collegien in de moedertaal hield.

Nu bestudeerde ik anatomie, physiologie enz. de lessen getrouw bijwonende, om aan mijnen weetlust te voldoen. Des zomers zat ik veelal des ochtends ten 4 ure reeds te lezen en gelijk het gaat, ik las alles.

Door het huwelijk van mijnen vader was ik met een viertal jonge lieden van mijnen leeftijd in kennis gekomen; twee hunner leven nog, terwijl ik dit schrijve, de Heeren Hendrik Croockewit en Barend Hulshoff; wekelijks kwamen wij bij een, niet om te spelen, maar om met lezen en onderling wisselen van gedachten den tijd aangenaam door te brengen. Aan dit jongelings-gezelschap ben ik veel verplicht. Mijne vrienden Smit en Bastert maakten verzen, en verwonderden zich dat ik dat niet deed. Nu gaf ik te verstaan, dat ik geen lust voelde, om zaken in gebonden stijl te bezingen, die ik veel beter en oneindig gemakkelijker en minder vervelend in prosa zeggen kon. — Deze reden werd afgekeurd, en mij voor de schenen geworpen, dat ik geen poëzy kende. Ik moest het *Graf van Feith* medenemen en zien wat Dichtkunst was. — Zoo groot was mijn afkeer van verzen, dat ik het boek drie, vier dagen, onaangeroerd liggen liet. Welstaanshalve begon ik de lectuur, en toen ik het boek had uitgelezen zeide ik tot mij zelf: „Wanneer de Dichtkunst de taal is van het gevoel dan kan ik ook verzen maken."

Dat was nu wel zeer vermetel gesproken, maar het woord werd tot daad, en op onze eerste bijeenkomst las ik eene Ode (?) aan de Deugd, met een tal van fouten.

Nu was het schaap over de brug! Nu werd er poëzy gelezen: van Alphen, Nieuwland, Vondel, Hooft, Cats, Feith, Bilderdijk, enz. enz. werden verslonden; maar het bleef er niet bij; ik moest de Duitschers leeren kennen! Dwaas, die ik was, — ik verstond de taal niet en begon, met een woordenboek nevens mij, Schiller te lezen en — let wel! te vertalen! Mijn leeslust was onverzadelijk, en veel tijds overig hebbende, vond men mij doorgaans met den neus in een boek of een kreupel versje makende. Ik liep in geene koffijhuizen, was geen minnaar van het spel en leefde zeer ingetogen; niet uit deugd, maar omdat ik ingetogen was opgevoed, en de ernstig godsdienstige plooi nog altijd bij mij bleef zitten.

Ik leerde nu ook de tooneelpoëzij kennen, maar het Tooneel bleef voor mij gesloten. Mijn vader was daartegen bijzonder ingenomen en ik wilde niet handelen tegen zijnen wil; minder uit overtuiging, dat hij gelijk had, dan wel om onaangenaamheden voor te komen. Op een uitstapje naar Rotterdam bezocht ik, voor het eerst, den schouwburg aldaar, maar ik wachtte mij wel, om mij in dien van Amsterdam te vertoonen.

Op deze wijze werd er van mij bij gemis van alle Geleerde of Letterkundige opleiding, iemand die veel wist, maar bij wien ook alles tamelijk in de war en overhoop lag. Ik zeilde maar altijd door, zonder recht te weten naar en in welke streek ik den steven wendde. Hoe veel kostelijken tijd ik daarmede vermorst heb weet ik niet, maar ik was, onder al dat zoogenaamde studeeren, ruim 22 jaren oud geworden en zou nu als suikerrafinadeur optreden; dit had plaats in 1805.

Zoodra ik op eigen voeten stond bezocht ik den Schouwburg en werd Lid in de Maatschappij Felix Meritis. Hier ging eene nieuwe wereld voor mij open, en ik leerde zien hoe weinig ik wist. Maar anderen wisten dat ik verzen maakte, en ik moest, in Koophandel, eene beurt op mij nemen! Ik leverde een gedicht „op den Dood van Regulus“. Thans sta ik verbaasd, hoe ik dit stuk heb durven voordragen, en toch scheen men over mij voldaan, of liever behandelde men mij met toegevendheid; wellicht omdat ik gaarne aanmerkingen hoorde en aannam, zonder (een doorgaand zwak van jonge lieden) eigenwijs te wezen. Spoedig werd ik nu ook lid der toenmalige Bataafsche Maatschappij. Hier stonden destijds Kinker, Deiman, Helmers, Loots, e. a. aan het hoofd, en ik hield mij van het spreekgestoelte verwijderd.

Intusschen begon het eenzaam huisleven mij te verdrieten, of liever de zucht tot het huwelijk openbaarde zich bij mij in al hare kracht. Reeds op de matressenschool had ik een paar meisjes bijzonder lief gevonden; en op de Fransche school hield ik veel van een meisje, dat ook van mij scheen te houden. Ten aanzien van het huwelijk, koesterde ik, in dien leeftijd, nog geene bepaalde denkbeelden; maar ik gevoelde, bij het denken aan den echten staat, iets dat ik niet onder woorden brengen kan: iets zaligs, plechtigs en heiligs. Dat gevoel werd later wel anders gewijzigd, maar het bleef echter voortduren, wellicht wat idealisch en romantisch, maar ik bezat ook een levendig gevoel en eene opgewekte verbeelding! Op den 12 Mei 1807 werd ik in den echt vereenigd met Cornelia Maria Haakman. Zij schonk mij twee zoons en twee dochters, was mij eene getrouwe en liefdevolle gezellinne op mijnen levensweg, en ontviel mij door den dood, op den 14 Julij 1834, terwijl ik mij met haar op een uitstapje te Arnhem bevond, op het onverwacht, en tot mijne mij steeds bij blijvende smarte.

Nu was ik man en huisvader. De vader mijner echtgenoote wist veel en bezat eene keurige boekverzameling; mijn behuwdbroeder Doctor H. Haakman was een man van veel talent, vernuft en smaak. Mijne ledige uren bracht ik met lezen of verzenmaken door, en 's winters las ik mijne gedichten in Felix of in het Nut van 't Algemeen, van welke Maatschappij ik lid was geworden. Ik deelde prijzen uit in Felix Meritis, in het Departement Teekenkunde, in de Schilder-Maatschappij: Kunst zij ons doel, en in de Teekenschool van het Nut. Het voorgedragene werd in de Vaderlandsche Letteroefeningen van tijd tot tijd geplaatst, en men vond goed mij, in onderscheiding van mijnen broeder Jan Willem, de Dichter te noemen.

De uitgave mijner Gewijde Poëzy bracht mij in kennis met Nierstrasz en Suringar en onze onderlinge vriendschap legde later den grondslag tot de oprichting van het Nederlandsch Genootschap: Tot zedelijke verbetering der gevangenen, ten jare 1823. Openhartig beken ik, hierbij meer de inspraak van mijn hart, dan eene genoegzame kennis omtrent eene zoo veel omvattende zaak te hebben geraadpleegd, en heeft de onderneming, mijnerzijds eenig goeds mogen stichten of helpen bevorderen, dan komt aan God alléén daarvoor de eere toe, wiens wijsheid en vermogen de geringste middelen weet dienstbaar te maken aan zijne hooge bedoelingen.

Ik was, door een en ander, bekend geworden, en men verkoos mij, in het jaar 1825, tot medehoofdbestuurder der Maatschappij: tot Nut van 't Algemeen. Aanvankelijk aarzelde ik die belangrijke betrekking op mij te nemen, bewust hoe veel mij daartoe ontbrak; maar de vriendschappelijke aandrang van mijne vrienden, Ravekes, B. Klijn Bz. en Westerbaen deed mij besluiten eene eere aan te nemen, die mij werd opgedragen zonder dezelve te hebben gezocht. Dit was mede het geval met mijne benoeming tot Lid der Koninklijke Academie van Tael- en Dichtkunde, te Antwerpen, van het Provinciaal Utrechtsch

Genootschap, de Maatschappij der Nederduitsche Letterkunde te Leyden, en het buitengewoon honorair lidmaatschap der Maatschappij V. W. te Amsterdam, als ook mijne benoeming tot Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw in het jaar 1837, toen ik het algemeen Voorzitterschap der Maatschappij Tot Nut van 't Algemeen mocht vervullen. Bij de verlossing van Nederland in 1813, en de oprichting van eenen Landstorm, werd mij door den Kolonel van het 18e Bataillon, den Hooggeleerden Heer en Mr. D. J. van Lennep, het bevel over eene compagnie opgedragen. Ik verschoonde mij daarvan met te zeggen, dat ik in den wapenhandel onbedreven was. Dan mijn Hooggeleerde bevelhebber merkte aan: „dat mannen als „ik, die voor het Vaderland zongen, best geschikt „waren, om voor hetzelve te strijden; dat ook hij „een hem vreemde loopbaan intrad, maar dat goede »wil al het bezwarende kon verlichten, enz." Hiertegen viel niets te zeggen en ik zag mij op eens tot kapitein bevorderd, even als later tot Lid van het Kiezers-Collegie mijner geboortestad. Onder dit alles werden de letteroefeningen en poëzy niet vergeten. Driemaal viel mij de eere der bekrooning op het Nut, en eenmaal bij het Provinciaal Utrechtsch Genootschap, op het Jubilé der Hooge school, ten deel. Met Petronella Moens schreef ik: Waarheid en Verdichting, in II deelen, en het Menschelijk leven en bedrijf, in den trant van J. Luyken; het dichtstuk: de Toekomst, Vertellingen enzv., naar het Hoogduitsch; en Lorenzo en Blanca. Het tooneel ontving van mij de tooneelstukjes: De ontkoming van Hugo de Groot; de Slag op de Zuiderzee; Pieter Dirkszoon Hasselaar; Hagar en Israël; de Weduwe van Albrecht Beiling, en Manghoe, naar het Hoogduitsch, nevens de treurspelen: Scipio en de Spaansche Bruid en de Dood van Willem de Ie, nevens een aantal gedichten in almanakken, jaarboekjes en tijdschriften geplaatst of afzonderlijk uitgegeven en die geene bijzondere vermelding behoeven. Alleen moet ik vermelden, dat in den Bundel der Gezangen voor de Luthersche Gemeenten in Nederland, eene dertigtal liederen van mij zijn opgenomen.

Dien arbeid te beoordeelen laat ik aan anderen over, ik vermag dit niet. In al wat ik in rijm of onrijm schreef volgde ik den lust van mijn hart en poogde er nuttig te wezen en genoegen om mij te verspreiden. Ik zou onwaarheid spreken wanneer ik verklaarde geene eigenliefde te hebben bezeten; maar even rondborstig verklaar ik, dat zij nimmer alléén het roersel mijner handelingen uitmaakte. Gedurig gevoelde ik te diep hoe veel mij ontbrak, om, in de bepaalde beteekenis van dit woord, hoogmoedig te wezen. Zag ik op anderen, die eene geleerde of letterkundige opleiding hadden genoten, dan gevoelde ik mijne minderheid te zeer om mij zelven te verheffen. Het streelde mijne eigenliefde genoeg, wanneer mannen van naam en erkende verdiensten mij, oningewijde in den tempel der wetenschappen, hunne welwillendheid, hoogachting en vriendschap niet onwaardig rekenden; de ondervinding daarvan verteederde mij vaak het hart! Ik ben mensch en heb derhalve kunnen dwalen en mistasten, maar steeds poogde ik de zaak der menschelijkheid en der deugd en van vrijheid, vaderland en godsdienst te bevorderen, en daarbij heb ik gedaan wat mijne hand te doen heeft gevonden en zoo goed ik vermocht.

Ik ben door sommigen ongunstig, door anderen te gunstig beoordeeld. De eerste zagen daarbij op het gebrekkige van mijn werk, de laatste zagen die gebreken over het hoofd, en allen vervielen in eene dwaling, door eene te eenzijdige beschouwing. Elk, die nadenkt, kent zich zelven het best, en, op een leeftijd van omtrent 60 jaren de afgelegde baan overziende, hoeveel vindt men dan niet gedaan wat gelaten — nagelaten of verzuimd wat gedaan had behooren te worden. Het vormen van idealen leidt tot niets; men moet de waarheid en de ondervinding raadplegen, en dan leeren zien, dat er naar hoofd en hart aan onszelven veel, oneindig veel ontbreekt.

In de wijze mijner eerste opleiding is bij mij het gevoel spoediger en weliger ontwikkeld dan het kenvermogen, en ik schrijf het daaraan voornamelijk toe, dat ik die vastheid van beginselen niet heb bezeten die den zelfstandigen mensch tot een sieraad en wapen tevens verstrekken. Oorspronkelijk was ik niets uit en door mij zelven; maar wat er uit mij werd, dat ben ik, niet naar eenig vast beraamd plan, niet naar vrije lust en keuze, maar, naar het bestel der Voorzienigheid, door omstandigheden, meestal onder de leiding van anderen geworden. Gezocht heb ik niets, maar ik heb gepoogd, de, voor het sterfelijk oog, onzichtbare wenken der Voorzienigheid te volgen. Onder de wederwaardigheden van het wisselvallig leven is het bewustzijn hiervan mij dikwerf vertroostend en opbeurend geweest. En heb ik hier gedwaald, elders gestruikeld, het was, omdat in vele gevallen het gevoel en de verbeelding beslisten, alvorens het welwikkend verstand hare uitspraak gedaan had.

Men moest, met eene ervaring van 60 jaren, en toegerust met de zelf-, menschen- en wereldkennis, die men intusschen, dikwerf niet zonder schade en schande, heeft opgedaan, de levensreis van nieuws af weder kunnen beginnen! maar daaraan valt niet te denken, en wanneer men wijs begint te worden staat men aan den eindpaal. Het overzicht, dat men daar verkrijgt, is verre van bemoedigend te wezen, ten ware wij ons zelven opzettelijk willen misleiden, maar wie durft hieraan denken, bij het gezicht der eeuwigheid?

Ik sprak tot nu toe uitsluitend over mijne verstandelijke vorming en verdere ontwikkeling, over het zedelijke zweeg ik. Met betrekking hiertoe weet ik niet, immer aanleiding tot openbare ergenis gegeven te hebben, en mijn hart staat alléén ter beoordeeling

van Hem, die alle dingen weet. Ik heb reeds meer dan eens aangemerkt, dat ik, door de wijze mijner opvoeding, reeds vroeg een ernstig-godsdienstige plooi heb gekregen, die mij nooit geheel heeft verlaten. Ik moet dit hier nog eens herhalen, opdat men aan mij toch niet te veel toeschrijve. Alles komt toch bij onze zedelijke bedrijven aan op de beginselen, waarnaar wij handelen, en niet op de daden zelve, gelijk deze zich, hoogst oppervlakkig, vertoonen voor het oog onzer medemenschen. Hetgeen ik, in de schatting van anderen, goeds verricht mag hebben, was meer eene vrucht des gevoels, dan een gevolg van een levendig inzien mijner verplichting als mensch, burger en Christen, en, bij een nauwkeurig onderzoek hebben zoodanige verrichtingen, in mijn oog, luttel waarde; het kwaad na te laten, omdat het bedrijven daarvan oneer, schande en nadeel berokkent, is geen deugd, evenmin als het doen van het goede, omdat men daarvan diepe en levendige indrukken heeft ontvangen, waarnaar zich het karakter geplooid heeft.

Men wake toch tegen prentverbeeldingen, waarbij zedelijke en goddelijke zaken, voor de jeugd, zinnelijk worden voorgesteld, alsook voor eene zinnelijke omschrijving van zedelijk godsdienstig leven. Als kind had ik een bijbelsch prentenboek van dien tijd; ik las Bunyans Christens reize, Duifken en Willemijnken, Jezus en de ziel, maar hoevele onredelijke denkbeelden en onverstandige begrippen en ongerijmde toepassingen de lectuur daarvan, door platen opgehelderd, in mijn jeugdig hoofd heeft doen ontstaan kan ik niet uitdrukken; terwijl de indruk van menige, geheel in een zinnelijk gewaad gekleede, voorstelling, bij mij, ondanks alle meer gereinigde begrippen, niet ganschelijk verdwenen is. En toch hoe aanlokkend is al dat grof zinnelijke voor het ontwakend gevoel der teedere jeugd! Ik dweepte er mede, en bij de bijbellectuur was de Openbaring van Joannes mij het liefste. Uit eigen ondervinding is het mij zeer duidelijk, hoe gemakkelijk men, op deze wijze, tot godsdienstige dweeperij vervallen kan.

Meer heb ik omtrent mijzelven niet te berichten, hetwelk aan anderen eenig belang kan inboezemen. Ik had alleen ten oogmerk, om mijzelven te schetsen zooals ik was, opdat men mij regt zou beoordeelen, maar vooral opdat men (gewoon van dooden niet dan het goede te zeggen) mij vooral niet hooger zou schatten, dan ik waardig ben. Wat ik werd ben ik door Gods goedheid geworden, terwijl ik ootmoedig hoop, dat zijne liefde, om den wil van mijnen Zaligmaker, mij mijne menigvuldige afdwalingen, verkeerdheden en zonden vergeven zal. En hier leg ik de pen neder.

in September 1841 W. H. Warnsinck Bz.

Het geschrevene nalezende, voeg ik er nog het volgende ter aanvulling bij:

In 1817 maakte de gezondheid mijner oudste dochter het raadzaam, haar eenigen tijd op het land te verplegen. Om de nabijheid bij Amsterdam en de gezonde en schoone landstreek werd Overveen gekozen.

Toen ontwaakte in mij bij vernieuwing de kinderlijke trek tot het genot van de bekoorlijke natuur, en sedert bracht ik de zomermaanden aldaar door. Aanvankelijk van Vrijdag avond tot Maandagmorgen, en in en na 1823 meer en meer gezet, op het door mij en de mijnen geliefd Willemsoord, waar ik mij aan letteroefeningen en het beschouwen der natuur en hare wonderen kon overgeven. Mijne meeste lettervruchten zijn van daar afkomstig, en ik schreef er mijne bekroonde verhandelingen en prijsverzen. Nog is het eene genoegelijke gewaarwording voor mij, mij te herinneren aan menig aangenaam uur aldaar met den achtenswaardigen Staatsman, I. J. A. Gogel, gesleten in het miscroscopisch onderzoek van polypen en andere waterinsecten; ook hier maakte ik de eerste kennis met Tollens, die sedert mijn broederlijke vriend werd tot op dezen dag, en ook dit stukje heb ik daar opgesteld, want dit aangenaam plekje gronds geeft aanleiding tot eene menigte genoegelijke of bedroevende herinneringen aan dit wisselvallig en onbestendig leven, nu en dan verhelderd door het genot der schoone natuur en de zaligheden, die liefde en vriendschap op den levensweg weten te verspreiden.

Register van lijfrente in 1670 opgenomen door de stad Kampen.

II.

Nathanael Arnoudts ten lyve van syn dochter Anna oudt 19 iaeren, by Susanna van Hogendurp in echte verweckt *f* 250.

Jan Haen ten lyve van syn dochter Maria oudt 18 iaeren, by Maria Beverts in echte verweckt *f* 1000.

De Hr. Adriaen van Loon en syn huysvrou Cornelia Hunthun ten lyve van haer kinderen: Anna Cornelia oudt 11 iaeren *f* 250; Helena oudt 9, *f* 250; Nicolaes oudt 5, *f* 250.

Richard Carsseboom ten lyve van syn soon Cornelis Carsseboom oudt 1 iaer by Maria Spiering in echte geteelt *f* 250.

Willem van Loon en Catharina Hunthun op haer kinderen: Pieter oudt 3 iaeren *f* 250; Emerentia 2 iaeren *f* 250; Nicolaes 1 iaer *f* 250.

Henrick Hunthun ten lijve van hem selffs oudt 21 iaer daer vader en moeder aff is Pieter Hunthun en Cornelia Kerckring *f* 500.

Dieselve op Petronella van Vchelen oudt 1 iaer, daer vader en moeder van syn Paulus van Vchelen en Francisca Oort *f* 250.

Dieselve op Johanna Bode oudt 8 iaeren daer vaeder aff is Matheas Bode en moeder Anna Kerckrinck *f* 250.

Pieter Hunthun ten lyve van hem selffs oudt 30 iaeren, vader Pieter Hunthun en moeder Cornelia Kerckrinck *f* 500.

Juff. Cornelia Putteler wed. van Adriaen de Haes ten lyve van haer soon Arnoudt de Haes oudt 3 iaeren *f* 250.

Dingman van Cuick oudt 22 iaeren, ten lyve van syn selffs, daer vader aff was Cornelis van Cuick en moeder Aletta van den Broeck *f* 250.

Juff. Clara Hunthun wed. van z. Willem Kerckrinck ten lijve van haer kinderen Cornelia Kerckrinck oudt 17 iaeren *f* 250; Dirck Kerckrinck oudt 12 *f* 250; Anna oudt 7 *f* 250.

En noch ten lijve van Clara van Vchelen oudt 4 iaeren, daer vader en moeder aff syn Arnoudt van Vchelen en Catharina Kerckrinck *f* 250.

De Hr. Arnoud Hooft oudt Schepen ten lyve van syn dochter Leonora Hooft oudt 12 iaeren, van Johanna Constantia Hooft oudt 10 iaeren, Robbert Hooft oudt 8 iaeren daer moeder aff is Maria van der Houve *f* 750 (1).

Dieselve ten lyve van Susanna van Leyden van Leeuwen oudt 6 iaeren daer vader van is de Hr. Diederick van Leyden van Leeuwen en moeder Alida Paets *f* 250.

Dieselve ten lyve van Maria Meltz oudt 3 iaeren dochter van Dirck Melts en Matta van der Vult *f* 250.

Matheas van der Voort ten lyve van Hester Willems van Cleeff oudt 11 iaeren en Bruino W. van Cleeft oudt 10 iaeren, daer vader van is Willem Bruinsen van Cleeff en moeder Maria Jacobs van der Voort *f* 500.

Juffr. Anna Margareta Vliet huysvr. van Nicolaes van Wallendal ten lyve van haer 2 kinderen by haer Eheman in echte vercregen Caspar van Wallendal, oudt 10 iaeren *f* 250; Margareta van Wallendal oudt 6 iaeren *f* 250.

De heer Cornelis Clouck oudt Schepen ten lyve van Cornelis oudt 12 *f* 250; Jan oudt 10 *f* 250; Henrick oudt 9 *f* 250; Symon oudt 6 *f* 250; kinderen van de Heer Cornelis Hop Pensionaris der stad Amsterdam en Antonia Clouck 2 m.

De heer Diederick van Leyden van Leeuwen, Burgemeester der stadt Leyden ten lyve van twee kinderen by Alida Paets in echte verweckt: Adriaen Willem oudt 5 *f* 250; Pieter oudt omtr. 4 iaeren *f* 250.

Jacob Paets ten lyve van Berrandina van Leyden van Leeuwen, oudt omtrent 8 iaeren, dochter van den heer Burgem. Diderick van Leyden van Leeuwen en vrou Alida Paets *f* 250.

De heer Philips Doubleth ten lyve van syn kinderen by vrou Susanna Huigens van Suilichem in echte verweckt Susanna Constantia, oudt 7 *f* 250, Constantia Theodora 5 iaeren *f* 250.

De heer Johan Six, oudt schepen en Margareta Tulp syn huysvrou op haer kinderen Nicolaes oudt oudt 8 iaeren *f* 250; Anna oudt 5 *f* 250; Margareta oudt 4 *f* 250; Jan oudt 2 *f* 250, Maria oudt 1 iaeren *f* 250.

Idem ten lyve van Jan Hespel, oudt 5 iaeren, zoon van Pieter Hespel en Margriet van den Eeckhout syn huysvrou *f* 250.

Juffr. Swaene van der Wieren, wed. van zal. Jan de Backer ten lyve van haer 2 kinderen, Jacob Jan de Backer, oudt ontr. 4 iaeren, Jan de Backer, oudt ontr. 3 iaeren *f* 500.

Denys van der Schueren de oude ten lyve van Anna van der Schuren, oudt ontr. 4 iaeren, daer vader en moeder af syn Denys van der Schuiren de ionge en Anna Maria Lups *f* 250.

Maria Lups ten lyve van Anna van der Schuiren hier boven genoemt *f* 250.

Tymen Jacobs Joncker ten lyve van Jacobus Joncker syn soon, oudt 17 iaeren daer moeder aff is Clementia Steenkerck *f* 250.

Gillis van Hoven ten lyve van syn drie kinderen by Maria Haeck in echte verweckt Pieter van Hoven oudt 16 iaeren *f* 250; Gillis van Hoven oudt 10 iaeren *f* 250; Henrick van Hoven oudt 6 iaeren *f* 250.

Pieter Haeck ten lijve van Steven Wouters oudt ontr. 14 iaeren, daer vaeder en moeder van waeren Joannes Wouters Stevents en Susanna Reym *f* 250.

(1) Vergelijk J. A. Alberdingk Thijm en A. A. Vorsterman van Oyen, *Geslacht Hooft*, blz. 15.

Daniel Kick ten lijve van drie kinderen by syn huysvrou Margareta van Vladeracken, in echte verweckt. Rodolph Kick oudt 12 iaeren *f* 250; Johanna oudt 17 iaeren *f* 250; Daniel Kick, oud 21 iaeren *f* 250.

Henrick van Minnebeeck ten lijve van syn 2 kinderen by Agnieta Voogt in echte verweckt. Jaspar oudt 4 iaeren, *f* 250; Cornelis oudt 2 iaeren *f* 250.

Cornelia van der Sturck ten lijve van Maria Temminck, oudt 16 en Dominicus Temminck, oudt 15 iaeren by Coenraedt Temminck in echte geteelt *f* 500.

.Henrick van Dobben, ten lyve van syn soon Henr. van Dobben de ionge, oudt 7 iaeren daer moeder aff is Elisabeth Blanckerts *f* 250.

Joost Smit en Maria Fossyn zal, syn gewesen huysvrou ten lyve van haer vijff kinderen Reinout oudt 15 iaeren *f* 250; Margareta oudt 16 *f* 250; Joost de Smit de Jonge oudt 10 *f* 250; Barbara oudt 7 *f* 250; Pieter oudt 5 iaeren *f* 250.

Joost en Reinout de Smit als voogden en ten behoeve van de drie kinderen van Salomon de Bucquoy en zal. Anna de Smit: Margareta de Bucquoy oudt 18 *f* 250; Coenraedt oud 19 *f* 250.—; Jacques oudt 16 *f* 250.—

Johan ter Smitten, Joost de Smit, en Frans van Marcelis als voogden van en ten behoeve van de drie kinderen van den Heer Michiel Pauw heere van Hogersminden en Vrou Anna Maria Sassijn: Johan Pauw oudt 17 iaren *f* 250; Michiel Pauw oudt 16 iaeren *f* 250; Adriaen Pauw oudt 12 iaren *f* 250.

Nicolaes Walaeus, Joost en Reinout de Smit als voogden van en ten behoeve van Maria Wouters, oudt 18 iaren daer vaeder aff was Jan Wouters en moeder Sara de Geer; noch Steven oudt 19, Reimondt oudt 17 van deselve ouders *f* 750.— Susanna Maria Walaeus oudt 21 iaeren op haer selven, daer vader aff is Nicolaes Waleus en moeder Susanna de la Feur *f* 250.

Loys Wouters oudt 21 iaeren ten sijnen lijve, soon van Johan Wouters en Sara de Geer *f* 250.

Francois van den Brandeler en Margareta Crellarts ten lijve van haer drie kinderen Maria oudt 12 iaeren *f* 250.—; Johannes van den Brandeler oudt 13 *f* 250; Margareta out omtr. 2 iaeren *f* 250.

Pieter Clouck Pietersoon ten lijve van Jacob Hop oud omtrent 16 iaer en Pieter Hop oudt 15 iaeren kinderen van de Heer Pensionaris Cornelis Hop en Jufvr. Antonia Clouck *f* 500.

Mr. Floris Clouck Advocaat ten lijve van Egbert van Hartogvelt oudt 5 iaeren en Isaacq van Hartogvelt oudt 3 iaeren, kinderen van Mr. Johan van Hartogvelt Advocaat en Ida van Bueren *f* 500.

Trijntien Vestermans tot Enchuisen oudt omtrent 30 iaeren daer vader aff was Pieter Dol oudt commissaris en moeder Aeftien Herius Vestermans ten haeren lijve *f* 250. (Obiit het eerste iaer).

Petronella Vestermans tot Enckhuisen ten lijve van Pieter van Gent oudt 10 iaeren daer vader en moeder van sijn Johan van Gent Burgemeester en jufv. Margareta Swaeroog. *f* 250.

Catharina Verpoorten, wed. van Pieter Dirxen Pers, ten lijve van haer kinderen: Catharina Pers oudt 14 iaeren *f* 250; Anna Pers Pieters oudt 12 iaeren *f* 250.

Gerard Verpoorten ten lijve van Anna Maria Verpoorten oudt omtrent 1 iaer bij Beatrix Verpoorten in echte verweckt *f* 250, Anna Verpoorten ten lijve van Adriaen Pelt oudt omtrent 6 iaer, soon van Philips Pelt Emanuel en Geertruit Ficke *f* 250.

Lubbertus Pers ten lijve van Pieter Clouck oudt een iaer, soon van Henrick Clouck en Anna Pers, Lubbertsdochter *f* 250.

Dieselve van Anna Pelt oudt 8 iaeren geboren van Philips Pelt Emanuel en Geertruit Ficke *f* 250.

Cornelis Verpoorten ten lijve van Henrick Pelt, oudt 10 iaeren, geboren van Philips Pelt Emanuel en Geertruit Ficke *f* 250.

Idem ten lijve van Catharina de Hulter oudt 11 iaeren, dochter van Gautier de Hulter en Helena Warmont, *f* 250.

Jannetien Ferdinande ten haeren lijve, oudt ontrent 30 iaeren, dochter van Jan Ferdinande en Anna Thomas *f* 250.—

Jacob Syms Burgemeester tot Hoorn ten lijve van syn 2 kinderen bij Maria Verschuir in echte verweckt: Lucia Syms, oudt 9 iaeren *f* 250.—; Nicolaes oudt 7 iaeren *f* 250.

Reyer Paltrock en Geretien Jelys syn huysvrou, ten lijve van haar soon Marten Reyersen Paltrock oudt 4 iaeren *f* 250.

Cornelis Janssen Westerhoven en Neeltien Pietersen Beelts, syn huysvrou, ten lijve van haer soon Pieter Westerhoven oudt 12 iaeren *f* 250.— (volgents attestatie van de Secretaris Hinlopen tot Hoorn is dese naem Peter Westwoude).

Grietien Jans wed. van Captn. Govert Haen ten lijve van haer drie kinderen: Lysbeth Goverts oudt ontrent 10 iaeren *f* 250.—; Aeffien Goverts, oudt ontrent 6 iaeren *f* 250.—; Marretien Goverts oudt 5 iaeren *f* 250.—

Eduart de Wit, oudt 22 iaeren ten zijnen lijve, geboren van Jan de Wit en Catharina Mes *f* 250.—

Jan de Wit, ten lijve van syn soon Lambert de Wit oudt 16 iaeren in echte verweckt by Catharina Mes *f* 250.

Daniel Hochepied en Susanna van Capelle, ten lijve van haer 2 kinderen: Nicolaes oud 5 iaeren *f* 250.—; Catharina Elisabeth oudt 2 iaeren *f* 250.

Dieselve op de 2 kinderen van Nicolaes van der Merct en Catharina Hochepied genaemt: Nicolaes van der Merct oudt 10 iaeren *f* 250; Daniel van der Merct oudt 6 iaeren *f* 250.

Jan de Wys, maeckelaer, ten lyve van Hendrick de Wys, daer moeder aff is Janneken Boelens, oudt 6 iaeren *f* 250.

Symon Schoonhoven en Dievertien Verlaen, op haer 5 kinderen: Petronella Schoonhoven Symonts, oudt 11 iaeren *f* 250; Hillegontie, oudt 9 *f* 250; Paulus

oudt 6 *f* 250; Dievertien 2½ *f* 250; Simon Schoonhoven Symonts, oudt 4½ maenden *f* 250.

Johan Wynties tot Hoorn, ten lyve van syn soon Nicolaes Wynties, oudt 7 iaeren by z. Juffr. Alida Schouten geteelt *f* 250.

Neeltien Hartog ten lyve van haer soon Bastiaen Houting oudt 11 iaeren, bij Hans Houting in echte verweckt *f* 250.

Lucas Scholten ten lyve van syn soon Jan Scholten oudt 3 iaeren, bij Sara Munters geteelt *f* 250.

Idem ten lyve van Coenraet Scholten oudt 11 iaeren, daer vader aff is Henrick Scholten en moeder Sara Broen *f* 250.

Idem ten lyve van Jeronimus Scholten oudt 7 iaeren, vader Henrick Scholten en moeder Sara Broen *f* 250.

Noch ten lyve van Lucas Trip oudt 4 iaeren, daer vader aff is Jacobus Trip en moeder Margareta Munters *f* 250.

Jacob van den Brandeler ten lyve van syn soon Roeloff van den Brandeler daer moeder aff is Johanna Crollerts *f* 250.

De heer Daniel Ockers, Raedt ter Admiraliteit in 't Noorder quartier en Juffer Catharina van der Have ten lyve van haer 4 kinderen Anna oudt 10 iaeren *f* 250; Rochus oudt 7 iaeren *f* 250; Adriaen 4 iaeren *f* 250; Jan oudt 1 iaer *f* 250.

Griet Jans wed. van Govert Cornelissen t'Hoen, ten lyve van haer drie kinderen: Lysbet Goverts, oudt 10 iaeren; Lysbeth Goverts oudt 6 iaeren; Marytien oudt 4 iaeren (Deze inschrijving is geheel doorgehaald).

De heer Nicolaes Minnes, Burgemeester tot Hoorn en Ontfanger van de Admiraliteit en Wynten Goverts, syn huysvrou, ten lyve van haer 5 kinderen: Dieuwertjen Minnes, oudt 17 *f* 250; Govert, oudt 15 *f* 250; Neeltien, oudt 10 *f* 250; Albert, oudt 6 *f* 250; Cornelis oudt 4 iaeren *f* 250.

Anna Mitz, wed. van D. Andreas Lansman, op haer 4 kinderen: Anna Lansman, oudt 15 iaeren *f* 250; Jan, oudt 10 iaeren *f* 250; Helena, oudt 7 iaeren *f* 250; Henrickien, 5 iaeren *f* 250.

Maria Lansman, wed. van Mr. Jacob Lanst, ten lyve van haer dochter Cornelia oudt 9 iaeren *f* 250.

Crijntien Joosten Olycans, wed. van Jan Lansman, op haer 2 kinderen: Henrickien Lansman, oudt 16 *f* 250; Anna Maria, oudt 11 iaeren *f* 250.

Hester Mitz, wed. wijlen Mr. Jacob Lansman, ten lyve van haer selffs, oudt 38 iaeren *f* 500.

Eadem op haer soon Jacob Jacobsen Lansman, oudt 17 iaeren *f* 500.

Isaacq Jan Nys, ten lyve van 2 kinderen bij Susanna van Coller in echte verweckt Isaacq Jan Nys, de Jonge, oudt 12 iaeren *f* 250; Daniel Nys, oudt 10¾ iaeren *f* 250.

Die selve op Elisabeth van Huerden, oudt 6 iaeren, dochter van Coenraedt van Huerden en Elisabeth Godin *f* 250.

Noch op Martelina Lestevenon, oudt 5 iaeren, dochter van Daniel Lestevenon en Elisabeth Zillion *f* 250.

Jaacques van den Steenhoff en Maria de Penyn, ten lyve van haer 2 kinderen Maria, oudt 23 iaeren *f* 250; Anna, oudt 19 *f* 250.

François de Penyn en syn huysvrou Geertruit Verkouten, ten lyve van 5 kinderen: Anna, oudt 30 iaeren *f* 250; Sara, oudt 25 iaeren *f* 250; Wilhelmus, oudt 24 iaeren *f* 250; Reinier de Penyn, oudt 23 *f* 250; Johanna de Penyn, oudt 20 *f* 250.

D. Rodolphus Rulaeus ten lyve van syn 2 dochters bij z. Geertruit Penyn in echte verweckt: Geertruit oudt 7 iaeren *f* 250; Anna, oudt 3 iaeren *f* 250.

Grietien Laurentius, wed. van Nicolaes Blaeuwenhelm, ten lyve van haer vier kinderen: Catharina Blaeuwenhelm, oudt 17 iaeren *f* 250; Maria oudt 15 *f* 250; Aletta oudt 13 *f* 250; Geertruit 9 *f* 250.

Jacob van Riet en Lysbeth de Meyer syn huysvrou ten lyve van haer dochter Anna Hedewich van Riet, oudt 4 iaeren (Deze post is doorgehaald).

Pieter Engelgraef ten lyve van Johannes Schot, daer vader aff is Barent Schot en moeder Geertruit Ketelaer *f* 250.

Dr. Gerard de Penyn en Geertruit Propheet syn huysvrou op haer 3 kinderen: Catharina, oudt 6 iaeren *f* 250; Maria, oudt 4 iaeren *f* 250; François, oudt 1 iaer *f* 250.

Pieter Loo ten lyve van syn 3 kinderen bij Teodora van den Berg in echte verweckt: Gerryt Loo, oudt 11 iaeren *f* 250; Frans oudt 9 *f* 250; Willem Loo, oudt 5 *f* 250.

Volcker Volckers ten synen lyve, oudt 29 iaeren, soon van Hans Volckers en Margareta Volckers, *f* 250 (Deze post is doorgehaald).

Willem Beuckelaer, ten lyve van syn soon Isaacq, oudt 1½ iaer, daer moeder aff is Elisabeth Ockersen (Deze post is doorgehaald).

Wintzonius Hoeytsma, Predicant tot Aertswoude en Catharina van Dieden, ten lyve van haer 5 kinderen Catharina, oudt 9 iaeren *f* 250; Susanna, 7 iaeren *f* 250; Sara, 5 iaeren *f* 250; Elisabeth, oudt 3 iaeren *f* 250; Johanna, oudt 1 iaer *f* 250.

Jacob Janssen Oegen tot Hoorn ten lyve van syn soon Jan Jacobsen Oegen oudt 18 iaeren en Marrytien oudt 11 iaeren daer moeder aff is Neeltien Symonts *f* 500.

Reiner Pietersen Opperdoes tot Hoorn en syn huysvrou Aeffien Toenis Kas op haer 4 kinderen, Toenis Reinerts Opperdoes oudt 17 iaeren *f* 250; Marrytien, oudt 15 *f* 250; Annetien oudt 12 *f* 250; Haesjen oudt 4 *f* 250.

Jan Lucas Pels en Susanna Noirot syn huysvrou op haer 3 kinderen: Johan Lucas oudt 7 *f* 250; Catharina oudt 5 *f* 250; Pieter oudt 2 iaeren *f* 250.

Balthasar van der Veen en Susanna Pels op haer

2 kinderen: Paulus oudt 15 iaeren *f* 250; Anna Lysbeth, oudt 11 iaeren *f* 250.

Pieter Pels ten lyve van syn soon Haralt Johan, oudt 2 iaeren by Antonetta de Sandra in echte verweckt *f* 250.

Johan Dreyer en Elisabeth Jansse echte luyden, ten lyve van haer soon Jan Dreyer, oudt 8 iaeren *f* 250.

Jacob de Sadeler, oudt 30 iaren ten lyve van syn selven, wesende een soon van Abraham de Sadeler en Apolonia Selyns *f* 250.

Idem ten lyve van Jacob de Sadeler, oudt 6 iaeren daer vader aff is Abraham de Sadeler en moeder Anna Mattheus *f* 250.

Aegidius de Sadeler, oudt 25 iaeren op hem selven, daer vader aff is Abraham de Sadeler en moeder Apolonia Selyns *f* 250.

Idem ten lyve van Magdalena de Sadeler, oudt 13 iaeren, daar vader van is Abraham de Sadeler en moeder Anna Mattheus *f* 250

Den heer Jacobus Trip, Commissaris en Juffer Margareta Munters ten lyve van haer 2 kinderen: Jan Trip, oudt 6 iaeren *f* 250; Lucas, oudt 4 iaeren *f* 250.

Neeltien Leenderts ten lyve van haer dochter Hester Teunis, oudt 13 iaeren by z. Toenis Jacobsen de Baes in echte verweckt *f* 250.

Willem Courten, maeckeler, ten lijve van syn dochter Anneken Courten, oudt 5 iaeren, bij Hester Moerbeeck in echte verweckt *f* 500.

Anna Margareta ten Bos, Wed. van z. Arent Calckoen, ten lijve van haer soon Petrus Calckoen, oudt 17 iaeren *f* 250.

Lucas Watering en Jannetien Timmers, echte luyden, ten lyve van haer soon Gerryt Watering, oud 3 iaeren *f* 250.

D. Abrahamus de Sadeler, predicant in de Beemster, oudt 31 iaeren op syn selven, daer vader aff is Abraham de Sadeler en moeder Apellonia Selyns *f* 250.

Idem ten lyve van syn huysvrou Maria Andriessen, oudt 26 iaeren daer vader aff is Reynier Andriessen en moeder Baartien Jacobsen Roos *f* 250.

Pieter Korff tot Rotterdam ten lyve van Wouter Pieterssen Korff, oudt 6 iaeren en noch van Henricus Corff, oudt 5 iaeren, daer moeder aff is Maria Wynoxbergen *f* 500.

Jan de Lange en Sara ten Acker, echteluyden ten lyve van haer 2 kinderen: Jacobus oudt 15 iaeren *f* 250. — Hester oudt 15 iaeren *f* 250.

Jacobus Dingsté op hem selven, synde een soon van Johan Hermsen Dingsté en Aeltien Foppe, echteluyden, oudt 37 iaeren *f* 250.

Deselve op de kinderen van Johannes Dingsté en Baartien ten Acker genaemt; Jacobus, oudt 14 iaeren *f* 250; Aeltien, oudt 16 iaeren *f* 250.

Claes Burger van Amsterdam en Marretien Thys van Hoorn, echteluyden ten lyve van haer 2 kinderen: Jannetien Claes, oudt 21 *f* 250 en Matthys Claes, oudt 14 iaeren *f* 250.

Amos Minne ten lyve van syn zoon Passchier, oudt 15 iaeren, daer moeder aff is Geertruit van Beeck *f* 250.

De heer Antonius Hulsius, Regent van het Duitsche Collegie tot Leyden ten lyve van syn dochter Margareta, oudt 12 iaeren by Juffer Agnes Elisabeth Rompff in echte verweckt *f* 250.

Michiel van Erffrenten ten lyve van syn dochter Annetien, oudt 9 iaeren, daer moeder aff is Lysbeth Cornelissen Kiest *f* 250.

Michiel van Erffrenten ten lyve van Annetien Kennemer, oudt 1 iaer, dochter van Willem Kennemer en Marritien Cornelis Kiest in echte geteelt *f* 250.

Michiel van Erffrenten en Michiel van Amelant als voogden ten lijve en ten behoeve van Pieter van Huysen, oudt 13 iaeren, geprocreeert by Henrick Symonts van Huysen zaliger en Annetien Jans zaliger *f* 500.

Michiel van Amelandt ten lyve van de twee kinderen van Jan van Westerenen ende Margareta Vloots genaamt; Dieuwertien van Westerenen, oud 7 iaeren *f* 250; Michiel van Westerenen, oudt 2 iaeren *f* 250.

(*Wordt vervolgd*).

Kampen. Mr. J. Nanninga Uitterdijk.

Over oude Gemeentewapens.

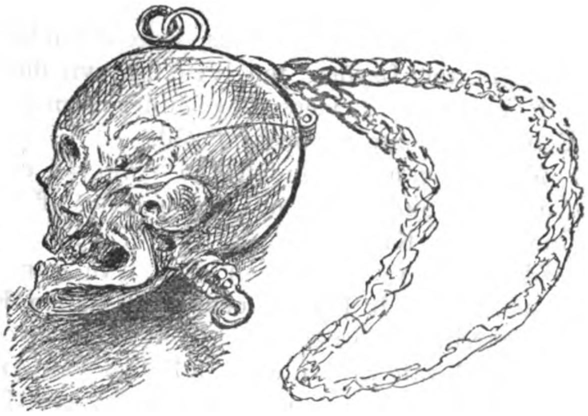
„Den 7en van Zomermaand 1810. Is gelezen eene missive van Mijnh. den Landdrost van het Dept. Maasland van den 1en dezer maand, dienende ter geleide eener bij hem tenzelven dage sub. n°. 7 genomene dispositie daar bij ter kennisse van de Burgemeesters der steden van de eerste Classe; mitsgaders van den raad der stad Brielle en den Magistraat van de stad Cuilemburg als mede aan de Gemeente Besturen der steden Vlaardingen, Nieuwpoort, Vianen, Leerdam, Asperen, Heukelom en Goedereden, brengende den inhoud eener bij hem ontvangene missive van den Min. v. B. Z. van den 28 Bloeimaand ll. N°. 6, 2e Div. 1e Bur., houdende kennisgeving van den eersten secretaris van het Kabinet des Konings van den 19 bevorens N°. 28 (dat hij)van Zijner Majesteits welbehagen was geinformeerd geworden dat de Steden alleen hunne oude wapens mogen behouden, doch niet de Departementen.

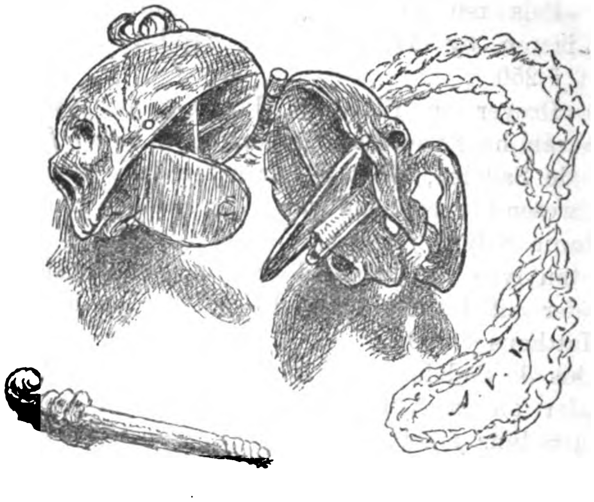
En is de voorz. Dispositie aangenomen voor informatie.

(Verbaal Burgem. en Weth., den Haag, 1810).

Medegedeeld door A. J. Servaas van Rooijen.

EEN DOODSKOP-RELIQUIËNBEWAARDER.

De eerste reliquiën, overblijfselen der beenderen, asch, kleederen van heiligen, werden in de 4de eeuw onder de altaren geplaatst. In statie bragt men ze van het eene oord naar het andere over. In de 6de en 7de eeuw werden een aantal beenderen aldus uit de catacomben naar de kerken te Rome overgevoerd. Het sterkst bloeide deze reliquiënvereering in de 13de en 14de eeuw; edele metalen en edelgesteenten, zelfs de voortreffelijkste overblijfselen der Grieksche en Romeinsche kunst, schoone kristallen, fijne caméën, uitvoerig snijwerk, werd tot versiering der reliquiënkasten, koffers, vazen, custodes, gebezigd. Soms gaf men aan dit gouden of zilveren bekleedsel den vorm van het lichaamsdeel des heiligen, hetzij arm, voet of schedel, waarvan het een fragment bevatte. Dergelijk een reliquarium was het zilveren doodskopje, geschikt om aan den gordel te dragen, waarvan ik hierbij, nagenoeg op dezelfde grootte, een nauwkeurig, door mij met de pen geteekend, afbeeldsel voeg. Het is een klein meesterstuk van zilversmidswerk, en de maker moet het naar de natuur vervaardigd hebben, of een kundig osteoloog zijn geweest. Met meer oudheden is het afkomstig uit de verzameling, welke de even geleerde als bescheiden broeder mijns vaders, Frederik Ver Huell bijeenbragt, en het was hem daartoe geschonken door zijn oudtante A. van Rouwenoort. Van Gerhard van Rouwenoort, die als harkebusier te paard onder den Prins van Parma gediend had, bezit ik nog een Album met kleurteekeningen, muziekstukjes en gedichten van zijn hand.

Voorin teekende hij in kleuren zijn wapen met zijn devies *Preux et loial jusques à la mort* op een banderol boven den helm met vlugt, waarin de band van het wapen.

Deze eigenhandige teekening van een van Rouwenoort bewijst dat de St. Jacobsschelpen waren kleur op kleur, keel op een band van sabel, en niet zilver, gelijk Jhr. van der Dussen deze in de Kwartierstaten van Nederlandsche Geslachten liet afbeelden.

Daar het kostuum der talrijke figuren in dit boekje nauwkeurig is weêrgegeven, heeft het historische en artistieke waarde. Het leert ons b. v. dat de harkebusiers, die in de platen van *Hogenberg* zoo dikwijls voorkomen, een groenen wapenrok droegen, met een rood St. Andrieskruis en loshangende mouwen. De broek was rood; hoed en laarzen zijn bruingeel, deze met zwarte omgeslagen voering, en zeer hooge zwarte hakken, gelijk de dames die thans verkiezen. Ook het toilet der schoonen, aan wie hij menig bewonderend of verliefd gedicht opdraagt, schijnt hij aandachtig te hebben waargenomen, en inzonderheid dat eener „Junckfrouw" aan wie hij dit naamdicht toewijdt:

Gratieuse maitresse je vous suplie
En ta grace prendre ton serviteur
Regarde ma tristesse, aye de moi pitié
Hélas je vous servirai de sy bien bon coeur
Appaise doncq ta rigueur o ma doulce m'amie
Retourne mon coeur de telle melancolie
Done confort et ne me faites pas mourir
Tu as ma vie et mort, et tout mon soulas et plaisir.

Het ROVWENORT volgt in Hollandsch rijm.

Hij sluit den bundel met het practisch versje:

Celle qui me aimera
Je l'aimerai de bon co'ur
Mais qui me trompera
Me trouvera trompeur.

Goessen van Rouenoort was in 1576 mede afgezant voor Gelderland op den Landdag, toen dit gewest zich aansloot bij den vrijheidsbond.

Denkelijk heeft deze zilveren doodskop aan een vroeger lid van dat uitgestorven geslacht toebehoord.

14 Maart 1885. A. Ver Huell.

Geslacht Plaat.

I. Johan Gottlieb Plaht, geboren in 1707 buiten Dantzig in Poolsch Pruissen. Naar luid de familie-overlevering werd hij in een bosch nabij Dantzig geboren, zijne moeder ten gevolge van brand het huis ontvlucht zijnde. Hij was boekverkooper en overleed plotseling te 's-Gravenhage in 1803, voor het stadhuis tegenover de Nieuwstraat.

Hij huwde te 's-Gravenhage in Mei 1748 met Janneton Françoise Micke, aldaar geboren den 17 en gedoopt den 21 Februari 1712, dochter van Jean Adolph Micke (1) en van Judith Gardon (2); overleden te 's-Gravenhage 14 Maart 1788.

Uit dit huwelijk werden geboren:

1. Gottfried Adolph Plaht, geboren te 's-Gravenhage den 22 Januari 1751, overleden den 10 Februari daaraanvolgende.
2. Christiaan Plaht of Plaat, die volgt II.
3. Johannes Plaht of Plaat, geboren te Gravenhage den 26 Juli 1757, overleden den 13 Februari 1815 en was aldaar gehuwd geweest met Mej. Paauw.

II. Christiaan Plaat, geboren te 's-Gravenhage den 20 April 1753. Hij was boekverkooper ter plaatse waar nu het Valkhuis is, naast de Gevangenpoort, te 's-Gravenhage, daarna boekverkooper te Haarlem (3).

Later was hij directeur van de landsdrukkerij en overleed te 's-Gravenhage den 29 Juni 1798.

Hij huwde te 's-Gravenhage den 14 Mei 1780 met Maria Reytenbagh, aldaar gedoopt den 24 October 1762, dochter van Gerardus Reytenbagh en van Francina Alsche.

Waaruit 6 kinderen:

1. Johan Coenraad Plaat, gedoopt te 's-Gravenhage den 1 April 1781, was vrederechter van het kanton Goedereede te Oude Tonge, overleed te Goedereede den 2 November 1834. Hij was gehuwd met Pieternella Dorsman, overleden te Oude Tonge den 21 October 1815.

   Uit hun huwelijk twee kinderen:

   a. Johannes Petrus Christiaan Plaat, geplaatst geweest bij het Ministerie van Oorlog.

   b. Johanna Maria Plaat, vestigde zich mede te 's-Gravenhage.

2. Dr. Gerardus Plaat, geboren te 's-Gravenhage den 21 en gedoopt den 25 Mei 1783, was medicinae doctor te Leiden en overleed aldaar den 31 Januari 1852, huwde Maria van Oyen, geboren den 8 December 1790 dochter van Cornelis Jan van Oyen en van Johanna Catharina Elisabeth Londonck, waaruit 4 kinderen:

   a. Maria Gerarda Plaat, geboren den 21 Augustus 1815, overleden den 28 Augustus 1859.

   Zij huwde met Cornelis Jan Badon van den Berg, predikant te Hoogmade, geboortig van Oegstgeest en overleden den 12 Mei 1882.

   b. Dr. Gerardus Willem Alexander Plaat, geboren den 11 Augustus 1818, overleden den 5 Maart 1874 te Leiden alwaar hij med. doctor was. Hij huwde te Zwolle den 7 October 1852 met Elisabeth Johanna van Ketwich, dochter van Herman Dirk van Ketwich en van Catharina Elisabeth Monnom.

   c. Elisabeth Christiana Johanna Plaat, geboren den 5 Juni 1822, ongehuwd overleden den 14 Mei 1881.

   d. Paulina Petronella Constantia Plaat, geboren den 31 October 1824, te Leiden woonachtig.

3. Christiaan George Adolph Plaat, gedoopt te 's-Gravenhage den 30 Augustus 1785, was assistent-resident te Lebak op Java en huwde met Theckla Warren. Uit dit huwelijk twee zonen:

   a. Christiaan George Plaat, geboren te Uithuizen den 12 Juni 1813, was medicinae doctor en tot 1863 burgemeester van Beerta, overleed te Montfoort den 19 Juli 1881 en was gehuwd te Groningen den 2 Mei 1837 met Lamberdina Cornelia van Bakkenes, geboren te Amsterdam den 18 Juni 1814, dochter van Hendrik van Bakkenes en van Anna Elisabeth van Loenen.

   Zij werden de ouders van de volgende 9 kinderen, allen te Beerta geboren:

   aa. Theccla Hendrika Cornelia Plaat, geboren den 6 Juni 1839 en te Beerta gehuwd den 20 November 1862 met Cornelius Marinus Kan.

   bb. Anna Elisabeth Plaat, geboren den 14 Januari 1841, gehuwd te Beerta den 26 Juli 1864 met Martinus Leopold.

   cc. Christiaan George Adolf Plaat, geboren den 28 November 1843, overleden te 's-Gravenhage den 6 Juni 1868.

   dd. Elsina Hendrika Reinhardina Plaat, geboren den 15 December 1845, gehuwd te Montfoort den 25 Juli 1873 met Jhr. Mr. Leonhard Schorer, burgemeester te Culenborg.

   ee. Cornelia Johanna Sophia Plaat, geboren den 16 April 1846.

---

(1) Jean Adolph Micke was geboren te Soest in Westphalen den 28 Januari 1679 en huwde den 24 Augustus 1704 met Judith Gardon.

(2) In het bezit van Ds. Plaat te Rotterdam bevindt zich het portret in olieverw van haar, waarop in den linker bovenhoek de volgende bijzonderheid staat vermeld: «Dat is Judith Gardon, geboren 1680 te Meer, prov. Blois, Frankrijk, 1681, onder de réfngiés overgebracht naar Holland in een mandje, 1704 24 Augustus gehuwd met Jean Adolph Micke, geb. 28 Januarij 1679 te Soest, Westphalen.»

(3) Genoemde Ds. Plaat bezit nog een boek bij hem uitgegeven in Haarlem 1791: «De verlossing van Israël uit Egypte» door Jacob van Dijk. Die van Dijk (hoewel een baggerman) was in zijn tijd een gevierd dichter.

ff. Petronella Thomassina Leonharda Grinwis Plaat, geboren den 23 Januari 1848, gehuwd te Montfoort den 20 April 1871 met Johannes Simonsz.

gg. Maria Johanna Plaat, geboren den 2 Juli 1850.

hh. Lamberdina Cornelia Plaat, geboren den 6 December 1852 en overleden te Beerta den 11 October 1858.

ii. Pieter Thomas Lonard Grinwis Plaat, geboren den 29 December 1854.

b. Pieter Thomas Leonhard Grinwis Plaat, geboren te Uithuizen den 26 September 1817, als gepensioneerd majoor van het Nederl. leger, overleden te Hummelo den 13 Juni 1867. Hij was gehuwd te Medemblik den 31 Mei 1849 met Maria Johanna Bosse, geboren te Middelburg den 18 October 1813, dochter van Karel Christiaan Bosse en van Maria Cornelia Stakman, weduwe van den luit. ter zee 1e klasse D. G. Niesen.

Uit hun huwelijk sproten 2 kinderen:

aa. Theecla Caroline Maria Hermana Plaat, geboren te Arnhem den 11 September 1854, gehuwd te Batavia in 1879 met A. E. Rosendahl, officier van gezondheid Neerl. Indisch leger.

bb. Caroline Christine Marie Hermana Plaat, geboren te Arnhem den 31 September 1857, gehuwd te Amsterdam den 18 April 1882 met W. P. Stakman, kapitein der artillerie.

4. François Plaat, geboren te Haarlem in 1788, was regulateur der belasting op het recht van successie over het district Appingadam en burgemeester te Middelstum. Hij huwde Cornelia Paulina van Willigen. Hunne descendenten bestaan nog in Groningen en Friesland.

5. Maria Christina Plaat, geboren te Haarlem in 1791 en in 1800 te 's-Gravenhage overleden.

6. Antonie Isaac Cornelis Plaat, die volgt III.

III. Antonie Isaac Cornelis Plaat, geboren te Haarlem den 20 Maart 1794, huwde den 22 Mei 1825 met Anna Martina Elizabeth Liernur, dochter van George Martinus Liernur (1) en van Petronella Beetjens. Zij leven thans te Rotterdam en hopen dit jaar hun 60-jarige bruiloft te vieren.

Uit dit huwelijk 8 kinderen:

1. Maria Plaat, geboren te 's-Gravenhage den 15 Maart 1826, overleden in 1828.

2. George Martinus Plaat, geboren te 's-Gravenhage den 25 Maart 1827, huwde te Nijmegen den 9 Juni 1854 met Catharina Elisabeth Rosa, geboren te Nijmegen den 27 November 1825, dochter van Frederik Johan Rosa en van Johanna Elisabeth Peyl, waaruit 6 kinderen:

a. Anna Martina Elisabeth Plaat, overleden den 25 Maart 1858.

b. een levenloozen jongen.

Tweelingen geboren te Nijmegen den 1 April 1855.

c. Frederik Johan Plaat, geboren te Nijmegen den 15 September 1857, Ev. Luthersch predikant te Brielle.

d. Johannes Leonardus Plaat, geboren te Amsterdam den 2 December 1860, geëmploieerd bij de Holl. IJzeren Spoorweg-Maatschappij, bij den aanleg van spoorwegen.

e. Christiaan Plaat, geboren te Utrecht den 27 Augustus 1864.

f. Johanna Carolina Geertruida Plaat, geboren te Zutphen den 29 October 1866.

3. Christiaan Plaat, geboren te 's-Gravenhage den 22 December 1828, leeraar der Ev. Luthersche Gemeente te Rotterdam, wiens 25jarig jubileum in N°. 2 van het *Algemeen Nederl. Familieblad* werd vermeld.

4. Petronella Elizabeth Plaat, geboren te 's-Gravenhage den 9 September 1830, gehuwd aldaar in Januari 1858 met Jan David Berkhout, ingenieur van den waterstaat te Modjo-Kerto, residentie Soerabaia, aldaar overleden, waaruit 3 kinderen.

5. Christiana Adolphina Plaat, geboren te 's-Gravenhage den 19 October 1832, gehuwd aldaar in Mei 1859 met Joseph Smit, wonende te Londen, waaruit 5 kinderen.

6. Antonie Isaac Cornelis Plaat, geboren te 's-Gravenhage den 11 November 1835, rijksopzichter bij den aanleg van Staatsspoorwegen, wonende te Geertruidenberg, huwt te Groningen den 2 Augustus 1865 met Maria Charlotte Reigersberg, geboren te Groningen den 12 Augustus 1837, dochter van Adrianus Philippus Gerhardus Reigersberg en van Maria Charlotta Barlinckhoff.

Hieruit 7 kinderen:

a. Charlotta Augusta Plaat, geboren te Hoogezand den 24 Mei 1866.

b. Anthonie Isaac Cornelis Plaat, geboren te Sappemeer den 25 Juni 1867.

c. Maria Charlotta Plaat, geboren te Hoogeveen den 22 Januari 1869.

d. Adrianus Philippus Gerhardus Plaat, geboren te Hoogeveen den 27 Maart 1871 en overleden den 27 April 1872.

e. Anna Martina Elizabet Plaat, geboren te Amsterdam den 23 April 1873.

---

(1) De naam moet oorspronkelijk «Lierenauer» zijn geweest. Een der broeders van Anna Martina Elizabeth Liernur was Johan Georg Fredrik Liernur, wiens zoon de ingenieur, is die genoegzaam bekend is wegens zijn «Liernur-stelsel».

f. Engelina Johanna Cornelia Plaat, geboren te Velsen den 20 Augustus 1875.

g. Christiaan Plaat, geboren te Velsen den 10 Maart 1878.

7. Johanna Frederika Plaat, geboren te 's-Gravenhage den 29 Augustus 1836, thans wonende te Wehl, huwde te Rotterdam den 5 Juli 1865 met Johannes Marinus Nell, geboren te Rotterdam den 31 December 1822, zoon van Pieter Nell en van Gerritje Blombergen. Hij was goud- en zilver-kashouder en overleed te Rotterdam den 13 December 1875.

Uit hun huwelijk 5 kinderen, allen te Rotterdam geboren:

a. Pieter Johannes Gerardus Nell, geboren den 18 Mei 1866.

b. Anna Martina Elisabeth Nell, geboren den 17 Februari 1868.

c. Johanna Frederica Antoinette Nell, geboren den 14 Juni 1869.

d. Johannes Marinus Nell, geboren den 9 Augustus 1872.

e. Christiaan Anton Cornelis Nell, geboren den 9 Mei 1875.

8. Johanna Antoinette Plaat, geboren te 's-Gravenhage den 16 November 1839, aldaar overleden in 1860.

C. J. Wasch.

Aanvulling op de geslachtlijst der familie van Rechteren genaamd Voorst.

In de Heraldieke Bibliotheek van 1876, blz. 9, in de genealogie van Rechteren, wordt genoemd Elisabeth, dochter van Wolter en zuster van Sweder, heer van Voorst en Keppel. „Zij is, schreef ik, ongetwijfeld die Elisabeth van Voerst, die van 1409—1450 voorkomt als vrouw van Egbert, heer van Almelo, zoon van Evert van Hekeren en Beatrix, vrouwe van Almelo".

In de geneal. van Heeckeren, H. B., nieuwe reeks, IV, blz. 23, leest men: „Egbert van Hekeren van der Ese, heer van Almelo, gehuwd met Elisabeth van Voerst. Ongetwijfeld dochter van Wolter, heer van Voerst en Keppel."

De navolgende oorkonde, een transfix, gehecht aan een belofte, door Wolter, heer van Voerst en Keppel, aan Jacob van Hackuoerde gedaan, om hem na den dood van Bernt van Voerden met Vorden te beleenen, bewijst echter, dat die dochter in den geestelijken stand was getreden en dus geen vrouw van wie ook kon zijn:

„Wy Elysabeth van Voirst, Abdisse der werltlicke kircke toe Vreden, Otto van Aspen̄ ritter en vrou Johan̄a van Aspen̄ witlyck wyff Hen̄ Otto vorscr. Bekene̅ jn dessen tr̄fix door desen brief gestoken (dat zij bovenstaande belofte goedkeuren).

Gzeḡ jnden jaer ons hen̄ dusēt vyrhondt en̄ een des neesten Donredaḡ na sunte Bartholemey daghe apli (25 Aug. 1401).

Hieronder het zegel van Elisabeth, drie kepers, van Otto van Asperen, drie wassenaars, van Johanna, drie kepers. Het origineel berust op den huize Vorden (1).

Van wie de Elisabeth van Voerst, met Egbert van Almelo getrouwd geweest, eene dochter was, blijft dus tot nog toe onopgelost.

Zutphen. L. A. F. H. Baron van Heeckeren.

VRIJSTER-WAPEN.

(Met een plaat).

De tijt, eerbaere Jeught, daarin wij heden leven
Is door een losse waen tot inde lucht gedreven,
 De Kray, al isse kleyn, die wil een arent sijn,
 Indien niet inde daet, ten minsten inden schijn.
De slechtste van het volck die weet een eygen wapen
Niet uyt de lucht alleen, maar uyt het slyck te rapen;
 Daer wort schier alle daegh een nieuwe vont bedacht
 Tot anders geen gebruyck als voor de malle pracht.
Men siet een ridder-schilt en hier en elders maken
Van alle slim gebroet, van slangen ende draken,
 Men vint in menigh velt een leeuw, een fellen stier,
 Een arent, of een valck, een havick, of een gier:
De wapens sijn gevult met alle vreemde beesten,
En vraeghje waerom dat? soodanigh sijn de geesten
 Van die alleen de naem en niet de daet ver-eelt,
 Sij toonen haren aert in schilden af-gebeelt.
Maar wie een wapen voert, 'k en hebbe niet vernomen
Dat oyt u vrye staet een wapen heeft bekomen;
 Schoon yeder u verheft, en beelt u machtich af,
 Noch quammer noyt een mensch die u een wapen gaf;
Het is dan noch te doen, dorst ick 't mij onderwinden
Ick wist u (soo my dunckt) een wapen uyt te vinden;
 Een wapen, recht bequaem voor uwe teere jeucht,
 Geen spore tot de pracht, maar tot de ware deucht.
Maer eyst tot uwen schilt geen ongetemde dieren
Die in het woeste bosch of om de rotsen swieren,
 En eyst geen wreeden wolf, geen beyr of vinnich swijn,
 Geen monster uyt het wout en moet u wapen sijn:
Dus, schoon ick waer gesint om uyt de groene dalen
De vrijsters tot gebruyck een wapen af te malen,
 Soo wist ick beter stoff', en koos in dit geval
 Een schaepjen sonder erch, een duyfjen sonder gal.
Dan ick wil dese mael de velden laten blijven,
En op een ander gront een wapen voor u drijven,
 Ghy dan, ontfangt den schilt die hier voor oogen staet,
 Het is een leersaem beelt dat aen de vrysters gaet:
Het is een Druyven-tros, met koelen dauw behangen,

(1) Zie Nederl. Leeuw, 1e j., blz. 77.

Wiens aengename verw' een yeder doet verlangen,
Een tros, niet aende stam gegeesselt vande wint,
Niet leelick afgefoolt van eenich weelde-kint;
Een tros noyt aende muyr door wrijven af gesleten,
Noyt aen haer beste druyf van mieren uytgegeten;
Een tros daer noyt een rat haer tant heeft ingeprent,
Die noyt een vuyle seugh met kruypen heeft geschent;
Een tros daer noyt de son heeft vinnich op gesteken,
Maer die, met loof bedeckt, haer stralen is ontweken;
Een tros daer noyt of spreeuw, of hart-gebeckte mus
Heeft eertijts ingedruckt een al te diepen kus;
Een tros die in het spel of in het dertel mallen
Noyt yemant is ontglipt en in het stof gevallen;
Een tros niet vande struyck in haesten afgeruckt,
Maer vanden hovenier te rechter tijt gepluckt;
Een tros, wiens eyge jeucht haer noyt te seer en perste,
En noyt te veel en swol, en noyt in stucken berste;
Een tros die noyt een holm oneerlick heeft bedot,
Van buyten niet geblutst, van binnen niet verrot;
Een tros daer noyt een rups heeft boven op gekropen,
Daer noyt een vuyle worm is tussen in geslopen,
Daer noyt een snoode vliegh haer voetsel uyt en track,
Daer noyt een gele bye haer tengel in en stack;
Daer noyt een snoode spin heeft netten om getogen,
Daer noyt onguere sleck heeft swadder op gespogen,
Daer noyt een duysent-voet, of kever op en sat,
Daer noyt een grage muys de beste druyven at;
Daer noyt een dertel mensch met vingers op en druckte,
Daer noyt vermeten hant een druyfje van en pluckte,
Een tros een gaven tros, noch fris en onbevleckt,
En met haer eerste waes aen alle kant bedeckt.
Het kransje, datje siet ontrent het wapen sweven,
Is ving-koord, wel te recht de maeghden toe geschreven;
Een kruyt dat buygen kan, als van gedweegen aert,
Ick wenste, soete jeucht, dat ghy soodanich waert;
Een kruyt dat nimmermeer plach inde lucht te swieren,
Vriendinnen, watje doet, weest sedich in manieren;
Een kruyt dat laege wast, en noyt en stijght om hooch,
Dat is tot u geseyt; hebt staegh een eerbaer oogh;
Een kruyt, wiens jeuchdich groē noyt vorst en dede wijcken;
En laet geen machtich Vorst u teeren maeghdom strijcken;
Een kruyt, een schaers gewas, dat nimmer saet en heeft;
Tis dienstich dat een maeght noyt vryer yet en geeft.
Een kruyt dat niet en groeyt als met gelijcke paeren,
Leert voor een eenich vrient u groene jeught bewaeren;
Een kruyt dat uytte son en inde koelte wast,
Ghy weet, dat open lucht u niet te wel en past.
Een kruyt seer nae gelijck doch minder als laurieren,
Weest vrouwen in verstant, en maeghden in manieren;
Een kruyt dat bloemē draeght, maer nimmer saet en schiet,
Toont yeder bly gelaet, ô Maeght, en hooger niet.
Een kruyt dat lustigh bloeyt, maer niet en plach te rijcken,
Ghy, laet geen vreemden reuck aen uwe leden blijcken;
Een kruyt, een jeuchdich kruyt, dat syn geheelen roem
Stelt in sijn aerdich blat en in sijn teere bloem:
Wel aen, ô broose waer, ô wonder swacke dieren,
Laet u gemoet altijt de reyne seden vieren,
Uw' eer is al u goet; u bloem, u beste schat;
Ach! tis met u gedaen, wordt die maer eens beklat.
Maer wat sal 't eynde sijn? mocht hier een vryer seggen,
Moet staegh de rijpe druyf noch stil en eenich leggen?
Ach! so haer niet een mensch een heuschen mont en biet,
Haer glans, haer schoone verw', haer waes dat gaet te niet.
Neen, vrienden, hoort een woort; De vrucht die is te raken,
En met een vollen mont op haren tijt te smaken;
Doch eerje metter hant het aerdich trosjen vat,
Soo staet een weynich by, en leert den rechten padt;
Daer is een heusche greep, daer sijn bequame wegen,
Om na den rechten aert u reyne lust te plegen,
Ghy siet hier aende druyf een aerdich steeltjen staen,
Brengt daer u rechterhant, dat is de rechte baen.
En souckt te geener tijt, en souckt geen vreemde grepen
Om eenich schoon gewas tot u te mogen slepen,
Maer gaet daer ick u wijs, so wort het edel pant
Gegrepen sonder vleck, genoten sonder schandt;
Maer ick en wil voortaen u niet in twijffel houwen,
DeDruyf-tack is een maeght; de Steel, het eerlick trouwen;
De hant die na den tros met reyne vingers tast,
Is lust tot echte min, die maeckt de banden vast.
Ghy daerom, weeligh Quant, genaeckt de teere panden
Niet met een stouten greep of al te grage tanden,
Maer tast met heusheyt toe, en hout doch goede maet,
Want oock het soetste fruyt, te veel gegeten, schaet.
En ghy, o vlugge maeght, als uwe druyven rijpen,
Soo laetse nimmermeer als by haer steeltjen, grijpen;
Doch als een eerbaer hant u soete vruchten pluckt,
Seght dan: God hebbe danck; het is my wel geluckt.
In tijts, met vrienden raet, in echten staet te treden,
Dat is de beste voet u maeghdom te besteden;
Want, die haer onbevleckt in reyne liefde draeght,
Is vrouw, ja moeder selfs, en efter ware maeght.

Jhr. Willem Iman Cornelis Rammelman Elsevier (1).

Wederom is een verdienstelijk man ons door den dood ontvallen op 28 Maart jl. te Leiden, alwaar hij de betrekking van gemeente-archivaris reeds sedert dertig jaren had vervuld.

Jhr. Rammelman Elsevier werd te Barneveld den 24 November 1810 geboren uit Jhr. Isaac Johannes en Johanna Petronella Martinius.

Zijne echtgenoote Jeannette Augustine barones van Heeckeren van Brandsenburg, geboren 29 Augustus 1807, ontviel hem te Leiden 3 Juni 1879 (2). Uit dit huwelijk zijn thans nog kinderen in leven.

(1) Een belangrijk levensbericht van hem komt voor in *de Nederlandsche Spectator* van 11 April jl. N°. 15.
(2) Vergelijk *Heraldieke Bibliotheek*. Het geslacht van Heeckeren. Nieuwe reeks, 4e deel, blz. 109.

Behoort bij N°. 4 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 2e jaargang.

Photolithographie van G. J. Thieme te Arnhem.

Eerst diende Jhr. Rammelman Elsevier als officier in het Nederlandsche leger en was bij de verdediging van de citadel. Reeds vroeg openbaarde zich bij hem de lust tot studie; vooral wiskunde trok hem aan en meermalen gaf hij daarvan blijk, 1n 1845 verscheen van hem te Utrecht (niet in den handel) *Uitkomsten van een onderzoek omtrent de Elseviers*, *meer bepaaldelijk met opzigt tot derzelver genealogie.* Twee jaren later droeg A. de Reume aan hem op *Recherches historiques, généalogiques et bibliographiques sur les Elsevier.* Vijf jaren later vervaardigde Charles Pieters zijn *Annales de l'imprimerie Elsevirienne ou histoire de la famille des Elsevier et de ses éditions* en gaf dat belangrijk werk te Gent in 't licht; daarin worden de verdiensten van Jhr. R. E. hoog geroemd.

Het geslacht Elsevier, vooral sedert eeuwen uitmuntende niet alleen op typographisch gebied, maar ook door kostbare uitgaven, heeft dikwijls een aantrekkingspunt gevormd. Losse bijdragen vindt men nog op een groot aantal andere plaatsen, te veel om hier op te noemen. Den jongsten arbeid hierover mogen wij echter niet onvermeld laten, nl. de hoogst merkwaardige studie van Alph. Willems, in 1881 uitgegeven en getiteld: *Les Elzevier, Annales historiques et bibliographiques*

Van 1857 tot 1866 was bij lid van den Hoogen Raad van adel.

Onmiddelijk na zijne benoeming tot archivaris der gemeente Leiden sloeg hij moedig handen aan 't werk, daar het terrein gedeeltelijk onontgonnen was; reeds in 1863 en 1864 verscheen van zijn hand in twee deelen de *Inventaris van het archief der gemeente Leiden.*

Aan menig geschiedkundig onderzoek, zoowel te Leiden als daarbuiten, nam hij deel en heeft hij zich als medewerker in „de Navorscher" en als een uiterst verdienstelijk man voor het gemeente-museum en de Maatschappij van Nederlandsche letterkunde doen kennen. Wij twijfelen dan ook niet of a. s. jaar zal in de lijst van de afgestorvene leden dier Maatschappij een levensbericht van hem voorkomen, waaraan niets zal ontbreken.

Een oud-Hollandsch koopman.

Het is steeds voor ons Nederlanders eene aangename gedachte en geeft een weldoend gevoel wanneer wij zien, dat, hoe meer de vreemdeling de geschiedenis onzer voorvaderen bestudeert en leert kennen, hij des te meer met ons voorgeslacht wordt ingenomen en steeds veel meer vindt te prijzen dan te laken en dat hij zelfs zoozeer door het doen en laten en het karakter van sommige onzer beroemde mannen wordt ingenomen dat enkelen er hun geheele leven mede dweepen op eene wijze die onze koudbloedige landgenooten somwijlen vreemd doet opzien, want het meerendeel der Nederlanders is bijzonder nuchter, en enthousiasme is in Nederland een zelden bloeiende exotische plant. Uiterlijke, maar meestal geveinsde, vereering heeft ieder beschaafd Nederlander natuurlijk voor zijne groote landgenooten, maar die een diep gevoelde erkenning van verdiensten of dankbare erkentelijkheid bij velen zoude willen zoeken, late af van zoodanig pogen en spare zich de moeite; het voorgeslacht is voor den tegenwoordigen Nederlander bijna niets meer; en zoo niet nu en dan deze of gene warmbloedige de nuchtere, onverschillige en steeds dommer wordende massa bewerkte om toch nog eenige belangstelling voor het leven en streven van het roemrijk voorgeslacht, niet te voelen, maar slechts te toonen, geen woord zou er in ons jammerlijk verdeeld Vaderland meer over onze roemrijke voorvaderen gehoord worden. Zij, die tegenwoordig in ons land over Nederlandsche geschiedenis en beroemde mannen schrijven, zijn als roependen in de woestijn.

Van daar dat allengs de buitenlanders meer dan de inboorlingen onze overrijke geschiedenis gaan beoefenen en bij het zien van nog zoo vele onbeschreven bladzijden in onze geschiedboeken zich met liefde er toe zetten, zoo niet de geschiedenis zelf te schrijven dan toch de bronnen er voor aan te wijzen die de trage onverschillige Nederlander of niet kent of niet weet te gebruiken en te bewerken. Zoo heeft in den laatsten tijd een Macaulay de geschiedenis van Willem III geschreven; een Asher de bronnen voor de geschiedenis der West-Indische Compagnie verzameld; een von Hellwald de geschiedenis van het Nederlandsche tooneel geschreven; een Hatin een zee van nieuws over onze buitenlandsche couranten uitgestort; een Havard ons de geschiedenis onzer Delftsche tegelbakkerijen leeren kennen; een Motley, ons een boeijend verhaal gegeven van de worsteling met Spanje; een Valentinelly, onze Nederl. Bibliotheken beschreven; een de Pourtales, ons een boeiend werk over de Witt geschonken, enz., alles in de laatste 25 jaren. Wij Nederlanders verkochten in dien tijd onze fraaiste bibliotheken, prent- en schilderij-verzamelingen aan het buitenland, vernietigden onderscheidene merkwaardige kasteelen, braken een menigte fraaie stadspoorten en andere gebouwen af, verknoeiden 100 millioen in lamlendig tobben met de Atjehers, maakten ons misselijk door overgevoeligheid voor schurftige honden en oude katten, zanikten als kwezels of bij het leeren van het A B C aan kinderen een bijbel onder of boven den lessenaar van den meester zoude liggen, kregen aanhoudend stuipen van angst voor Duitschers of Engelschen, in plaats van bij de minste bedreiging kortjan te trekken, enzooalmeer.

En toch niettegenstaande al dat naars behoeft er aan het Nederlandsche volk niet gewanhoopt te worden, er zit nog veel pit en merg in onze natie, maar dat zal dan eerst blijken als het gehaspel van ultramontanen en Dordtsche feemelaars maar eens goed gaat

vervelen, als de belasting van den tienden penning, waartoe wij allengs naderen, weder wordt ingevoerd, en als dominé's en pastoors meenen niet meer uitsluitend binnen de kerken het volk te moeten opwekken tot deugd, maar onverholen de meening verkondigen, dat zij boven alles zich met staatszaken behooren te bemoeien. De verschijnselen beginnen zich reeds voor te doen dat men vele politieke intrigantjes in het oog houdt en dat de natie over veel langdradig redeneeren in de Kamer gaat morren.

Men komt als het ware van zelf tot zulke overwegingen, wanneer men een beschaafd en begaafd Franschman, ook zelf nog van oud-Hollandschen oorsprong, het leven ziet bestudeeren en beschrijven van een oud Nederlander als Lodewijk de Geer. Een uit velen zoo als er voormaals waren, zoo als er misschien nog, maar dan zeker in veel minder aantal dan vroeger te vinden zijn.

De heer Pierre de Witt te Parijs gaf dezer dagen bij de Librairie Académique Didier een boekje in klein 8°. uit, getiteld: *Un patricien au XVIIe siècle. Louis de Geer*, *Etude biographique*, groot 177 bladzijden, geschreven in dien aangenamen trant waarvan de Franschen schier uitsluitend het monopolie bezitten, waardoor de lectuur boeit, het onderwerp inderdaad steeds belangstelling wekt, de tijd aangenaam als het ware omvliegt en het gelezene toch grootendeels in het geheugen blijft.

De heer de Witt, dien wij meer bijzonder kennen als een man wars van alle huichelarij evenals van domheid en despotisme, moest in eene plaats als Parijs, waar tegenwoordig niemand tevreden is, vele verliezen worden geleden, veel degelijkheid van de ouden Parijschen handelsstand vervangen wordt doorslinksch bedrog van nieuwelingen uit de provinciën, eenmaal kennis gemaakt hebbende met Lodewijk de Geer, er als van zelf dagelijks aan herinnerd worden hoezeer het tegenwoordige met het vroegere verschilt en hoe weinige de Geer's hij om zich heen zag, waardoor het zeer begrijpelijk isdat hij niet kon nalaten zijne landgenooten een beeld voor oogen te houden van een Nederlandschen patricier uit de 17e eeuw, sans crainte et sans reproche, die zich nooit tot député of senator zoude hebben laten verkiezen om daardoor een half dozijn directeurschappen meester te worden waaraan duizenden hunne schamele penningen toe vertrouwden om die misschien kort daarop te zien verloren gaan tegelijk met de eer van den directeur.

Wij houden het er bepaald voor, dat de heer de Witt zijne landgenooten met fijn sarcasme een beeld heeft willen laten zien van een koopman van twee eeuwen geleden, om hen stilzwijgend zelven de conclusie te doen nemen, hoe weinige zoodanigen er thans wel in Frankrijk, Algiers of Tongkin te vinden zijn.

Wij Nederlanders moeten den heer de Witt dankbaar zijn dat hij een onzer landgenooten de eer gegeven heeft hem meer algemeen bekend te maken, waartoe eene uitgave te Parijs als van zelf leidt.

Toch is aangaande Lodewijk de Geer zoowel in ons land als in het buitenland meer uitgegeven dan algemeen bekend is. In het 13e deel der Verhandelingen van de Zweedsche akademie heeft de secretaris dier akademie Franzèn in 1829 eene lofrede op Lod. de Geer gegeven bij gelegenheid dat een gedenkpenning van wege genoemde academie ter eere van de Geer werd in de wereld gezonden.

In de Biographie Universelle wordt hij in dl. VIII bl. 182 en 183 vermeld.

In Hollands Roem in Kunsten en Wetenschappen, uitgekomen 1824—44, wijdde Collot d'Escury hem in dl. II bl. 293 en dl. VII bl. 200 en 201 volmondigen lof.

Ook de Jonge vergat niet hem te vermelden in zijne Geschiedenis van het Nederlandsche Zeewezen, in 1833—48 uitgekomen, in dl. I bl. 555 en dl. II bl. 50.

In 1834 gaf Jonkheer Mr. J. Louis Baron de Geer, heer van Jutphaas, griffier van de Tweede Kamer, later van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, de eerste afzonderlijke levensbeschrijving in het licht, te 's Gravenhage en te Amsterdam, bij de Gebroeders van Cleeff, in een 8° boekdeel van 182 bladzijden, getiteld: Lodewijk de Geer, Eene bijdrage tot de Handelsgeschiedenis van Amsterdam in de zeventiende eeuw.

Hiervan verscheen in 1841 een tweede vermeerderde druk te 's Gravenhage, met portret, in 8°.

In 1843 verscheen ėene Notice Historique sur la Famille de de Geer, par deux de ses membres à l'usage des autres. Suède et Hollande, groot in folio 143 bladz. met portretten en platen. Hierin nam natuurlijk Lodewijk de Geer eene groote plaats in.

Genoemd werk werd in 1857 gevolgd door eene Apostille posthume de l'ouvrage Notice Historique sur la Famille de De Geer. folio bl. 144 tot 165. Beide werken waren van de hand van Louis de Geer van Jutphaas, overleden 3 November 1857.

In 1852 verscheen bij Kemink en Zoon te Utrecht, in statig folio formaat, groot 104 bladzijden, de derde uitgave van Lodewijk de Geer van Finspong en Leufsta. 1857—1652. Eene bijdrage tot de Handelsgeschiedenis van Amsterdam in de zeventiende eeuw. Met eene copie van het portret van Louis de Geer, gegraveerd door J. Falck te Stockholm in 1649 naar de schilderij van D. Beck, benevens eene afbeelding van het Huys met de Hoofden te Amsterdam.

Er bestaan dus van Louis de Geer waardige monumenten, zooals aan niet veel andere oude Hollandsche kooplieden zijn ten deel gevallen, maar minder geschikt om hem populair te maken, waartoe hetboekje van den heer Pierre de Witt alleszins door stijl en formaat geëigend is.

Rotterdam, 23 Maart 1885. J. H. S.

Z. M. heeft d.d. 10 Maart 1885 den heer Dirk de Graeff van Polsbroek te 's-Gravenhage, oud-minister-resident in Japan, verheven in den Nederlandschen adel, met het praedicaat van Jonkheer;

d.d. 29 Maart 1885 ingelijfd in den Nederlandschen adelstand W. von Wrangel auf Lindenberg, met het praedicaat van Jonkheer. Beide voor zich met al hunne wettige, zoo mannelijke als vrouwelijke, afstammelingen.

GERBRAND ADRIAENSZ. BREDEROO.

1585 — 16 Maart — 1885.

Belangrijke artikelen over dezen herdenkdag heeft men in bijna alle dag- en weekbladen kunnen lezen. Vooral uit een letterkundig oogpunt zijn de bijdragen merkwaardig die in *De Spectator*, *De Portefeuille*, *De Leeswijzer*, *De Lantaarn*, enz. voorkomen; uit een geschiedkundig oogpunt dienen wij de zaak in ons blad in herinnering te houden.

Een blijvend monument is in keurigen vorm bij de Gebr. Binger verschenen, als aflevering van *Oud-Holland* (vergelijk *Maandblad* N°. 1, blz. 27), den specialen titel van *Brederoo-Album* dragend, versierd met een fraai uitgevoerde reproductie, voorstellende het portret van den dichter, met een bijschrift, een „klinkert" van den Heer H. Binger. Het album bevat verder de feestrede van Prof. Dr. Jan ten Brink; Brederoo's Zwanenburg, door Mr. Ch. M. Dozy met (fac-similes); Brederoo's Lied-Boek door Dr. G. Kalff; De bron van den stommen Ridder, door Dr. J. A. Worp; Brederoo's ouderhuis, door Mr. N. de Roever (met een plaat en stamtafel, deze laatste volgt hieronder); Theodore Rodenburg Ridder van de Ordre van den Huyze van Borgongiën, door J. H. W. Unger.

Bij genoemde uitgevers verscheen nog *Catalogus* der Brederoo-tentoonstelling in de Universiteits-bibliotheek te Amsterdsm. Maart 1885.

De sub-commissie hiervoor bestond uit de H.H. Professor J. A. Alberdingk Thijm, Mr. Ch. M. Dozy, D. C. Meijer Jr., Mr. N. de Roever, A. Sinclair de Rochemont, J. F. van Someren en J. H. W. Unger.

Ter tentoonstelling heeft men weten bijeen te krijgen: Portretten; Handschriften; Werken: Verzamelingen, Liedt-Boeck, Nederduytsche poëmata, Kluchten, Dramatische gedichten; Bronnen van Brederoo; Werken over Brederoo en Herinnering aan Brederoo's omgeving.

Zoowel aan deze sub- als aan de hoofd-commissie komt lof toe voor de welgeslaagde poging tot vereering van ons roemrijk voorgeslacht.

Overzicht van Brederoo's naaste bloedverwanten.

Cornelis Adriaensz.
leeft nog 1581.

Gerbrand.

- Wellicht ook: Heyman Cornelisz Kapitein.
- Adriaen Cornelisz in Brederode × Mary Gerbrands
  Hij werd geb. te Amsterdam omstr. 1560, overl. 28 Juni 1646, tr. 31 October 1581 te Amsterdam in de Nieuwe Kerk. Zij overl. 13 Dec. 1619, begr. N. Z. Kapel, 16 Dec. met achterlating van 3 mondige kinderen.
  Hij hertr. te Diemen 11 Septemb. 1639 Aeltje Bartels, van Tekelenburg overl. na 1656.
  - Hillegond Adriaens
    gedoopt Nieuwe Kerk 29 Jan. 1584, begr. N. Z. Kapel 11 Feb. 1647. Zij woonde toen in de Lange Dijkstraat in den gang achter den 2en bakker van de Nieuwe Markt komende,
    tr. Jan Adriaensz van Tongerlo Wijnverlater
    geb.
    overl. vóór 1647.
    - Judith Jans van Tongerlo.
    - Marretje Jans van Tongerlo, tr. Hendrik Arendsz.
    - Hester Jans van Tongerlo, geb. te Amst. 1624/25, ondertr. 21 Sept. 1647 Huybert Jorisz Brandenburgh Wieldraier, geb. te Enkhuizen 1625/26.
  - Gerbrand Adriaensz
    geboren 16 Maart 1585
    overl. 23 Aug. 1618
    begr. N. Z. Kapel
  - kind onder den arm begr. N. K. 13 Aug. 1592.
  - Pieter Adriaensz
    leeft 1656.
  - Jan Adriaensz
    gedoopt O. Kerk 11 Nov. 1596
    vermoedelijk jong overleden.
- Cornelis Gerbrandsz
  in d'Oude Cost.
  1581—1594.
- Lucas Gerbrandsz.
  overl. vóór 1593.
  tr. ....
  waarbij kinderen.

Boekbeoordeelingen en aankondigingen.

(W. van der Os). *Catalogus der tentoonstelling, betrekking hebbende op Elizabeth Wolff, geb. Bekker en Agathe Deken.* Dezer dagen heeft op bibliografisch gebied een klein, maar hoogst belangrijk geschrift het licht gezien: de catalogus der tentoonstelling van boeken, handschriften, portretten, enz., betrekking hebbende op Elizabeth Wolff, geb. Bekker, en Agathe Deken, gehouden te Vlissingen bij de onthulling van het gedenkteeken op 23—25 Juli 1884. Zij bevat de geschriften der beide vrouwen, afzonderlijk en vereenigd, van Maria Bosch en Aagje Deken; Adrianus Wolff en Laurens Bekker; voorts de geschriften over Aagje en Betje; handschriften, teekeningen en portretten — het geheel voorzien met eene inleiding van den Heer F. Nagtglas.

De schrijver van deze catalogus, die haar aan Ds. Johs. Dyserinck als den stichter van het monument opdroeg, is daarin niet genoemd; wij verheugen ons echter dat later die naam bekend is geworden, 't is nl. de Heer W. van der Os, een jeugdig doch veelbelovend man. Hij heeft zijn geschrift, dat niet in den handel is, op onbekrompen wijze aan tal van belangstellenden ten geschenke gezonden.

Zeker zal deze catalogus den nog altijd toekomstigen biograaf van Betje Wolff en Aagje Deken groote diensten kunnen bewijzen bij het bewerken zijner stof.

Nieuwe Drentsche Volksalmanak, 1885, Assen, van Gorcom en Comp., 3e jaargang. In N°. 1 van dezen jaargang hadden wij het genoegen op den *Gelderschen Volks-Almanak* te wijzen. Eene dergelijke uitgaaf voor Drenthe, die reeds sedert drie jaren bestaat, onder redactie van Dr. H. Hartogh Heys van Zouteveen, dienen wij thans aantekondigen.

Voor de geschiedenis van een gewest of provincie zijn deze jaarschriften merkwaardig, daar zij behalve eenige letterkundige, vooral geschiedkundige bijzonderheden leeren kennen en ontegenzeggelijk belangrijke diensten bewijzen voor de beoefening van gewestelijke gesehiedenis. Gaarne zouden wij elke provincie een dergelijk jaarschrift toewenschen.

De eerste jaargang bevat onder meer: Assen, ontstaan en opkomen, naamsoorsprong, door Mr. L. Oldenhuis Gratama; Heraldiek of Wapenkunde, door H. D. Brenninkmeijer; Het Hunnebed te Rolde; Twee oude charters Drenthe betreffende, beide door Mr. L. Oldenhuis Gratama; enz.

De tweede jaargang bevat o. a.: De Hunnebedden in Drenthe, door Mr. L. Oldenhuis Gratama; Drenthe in de 17e eeuw, door P. N. Derks; Het gebedenboek van het Drentsch Museum, door Dr. H. U. Meyboom; Een paar opmerkingen omtrent de munten der Heeren van Coevorden, door Jhr. Mr. R. O. van Holthe tot Echten; Naamsoorsprong van Balloo en de Ballerkuil, door Mr. Gratama; enz.

De derde jaargang bevat o. a.. De Hunnebedden in Drenthe, door Mr. L. Oldenhuis Gratama; Oude doopvonten in Drenthe, door Mr. W. L. Schiffer; Eene Oorkonde van 18 Augustus 1670, door Mr. C. L. Kniphorst; Ridderschap en eigenerfden in Drenthe in de 17de eeuw, door P. A. Derks; enz.

Inhoud tijdschriften.

Maandblad van het genealogisch-heraldiek genootschap „de Nederlandsche Leeuw" IIIe Jaargang, 1885.

N°. 2. Mr. Carel Joseph van der Muelen; Mr. Pieter Verloren van Themaat; Genealogie van het geslacht Maleprade; Geslacht Hamer; Geslacht Roels; Familieberichten.

N°. 3. Adrianus Lodewijk Krook van Harpen; Boekwerken, enz. ontvangen voor de bibliotheek en het archief; Grafsteenen en Wapenborden in de Kerk te Hallum; Geslacht van der Goes; Geslacht Roels (vervolg); Het geslacht d'Ailly; Verschillende opgaven voor een wapen Donker en Couwenhoven; Eenige aanteekeningen uit de huwelijksregisters van Beverwijk (vervolg); Familieberichten.

De Maasgouw, Orgaan voor Limburgsche Geschiedenis, Taal- en Letterkunde. Uitgegeven onder bescherming van het Provinciaal Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde in Limburg, 6e jaargang N°. 237, 3 Januari 1885. Een leerling van den H. Servatius; Eenige zeldzame boeken op de bibliotheek der stad en die van het Rijksarchief te Maastricht; De burgemeesters van Maastricht, door wijlen H. P. H. Eversen (vervolg).

N°. 238, 17 Januari 1885. Een leerling, enz. (vervolg); Betaalwijze in natura gedurende de Fransche overheersching; De Burgemeesters van Maastricht (vervolg); Hoe het volk spreekt te Maastricht.

N°. 239, 31 Januari 1885. Een leerling, enz. (slot); Nieuw liedeken op de Fransche Sanculotten, gezongen te Maastricht; De burgemeesters van Maastricht (slot); Maastricht, Erard van der Marck machtigt de burgerij van Maastricht om de roovers en straatschenders die in 't Luikerland de kooplieden aanranden, aldaar te mogen vervolgen en door de rechtbanken van Maastricht te doen vonnissen, 1511; Een Limburger in kerkelijke bediening te Weenen; Hoe het volk spreekt te Maastricht (vervolg).

N°. 240, 14 Februari 1885. Eenige merkwaardige en zeldzame boeken op de bibliotheek der stad Maastricht berustende, en boeken handelende over de belegeringen dier stad; Brief van de Centrale Administratie aan den commissaris van het Directoire bij het canton Maaseyck, 19 Brumaire an 8 (10 Nov. 1799); Brief van Rogier, commissaris van het Directoire, enz. aan Bouteville, commissaris van het Gouvernement, enz. over het afleggen van den eed van haat aan het koningschap door de leden der rechterlijke macht; De Duitsche Orde in Nederland; Eenige levensbijzonderheden van be-

ambten aan de Centrale Administratie te Maastricht naar hunne eigene opgaven.

N°. 241, 28 Februari 1885. Publications de la société d'histoire et d'archéologie du Limbourg; Eenige levensbijzonderheden van beambten, enz (vervolg); Levensbijzonderheden van de Commissarissen van het Directoire exécutif bij de cantons, volgens hun eigen opgave in antwoord op eene circulaire van 23 Floréal an 5 (12 Mei 1797) aan Girard, commissaris van het Directoire bij de Centrale Administratie; Huisraad des jaars 1408 te Maastricht; Kruisvormige bloedvlekken te Maastricht in 1501.

N°. 242, 7 Maart 1885. Inventarissen van het oudprovinciaal archief in Limburg.

N°. 243, 14 Maart 1885. Inventarissen (vervolg); Kinderliedjes te Gronsveld.

Tijdschrift voor Noordbrabantsche Geschiedenis, Taal- en Letterkunde. Redacteur Aug. Sassen, 2e Jaargang (1), N°. 7, Helmond, 1 Januari 1885.

Baardwijk en het geslacht van de Merwede; Kerkglazen van Almkerk; Jaarboekje; De rederijkerskamer van Bergen op Zoom; Een geschil over een uithangbord; Zegel van de Representanten van het volk van Bataafsch Brabant; Klokkenopschriften te Aarle-Rixtel.

N°. 8, 15 Jan. 1885. Baardwijk en het geslacht van de Merwede (vervolg); Taxandrie; Geslacht van Diepenbeek; Aarden Kan (met plaat); Over de rechten van het vorstelijk stift Thorn te Ginneken en over de novaaltienden te IJpelaar; Klokkenopschrift te Helmond.

De Nederlandsche Heraut. Tijdschrift op het gebied van geslacht-, wapen- en zegelkunde. 2e jaargang 3e aflevering. 's-Gravenhage, 1885 (2).

Necrologie; Opmerkingen en mededeelingen betreffende het Bredasche geslacht van Bernagien; Verkeerde adelijke namen en titels in acten; Verschillende aanspraken op het Prinsdom Oranje; Het familiegraf van Johan van Oldenbarnevelt te Amersfoort; Eenige mededeelingen over den Almanach de Gotha; Vragen en antwoorden.

Der Deutsche Herold, Zeitschrift für Heraldik, Sphragistik und Genealogie. Organ des Vereins „Herold" in Berlin. 16e Jaarg. 1885.

N°. 3. Bericht über die Sitzung vom 6 Januar 1885; Bericht über die Sitzung vom 20 Januar 1885; Bericht über die Sitzung vom 3 Februar 1885; Die Freiherrn von Berstett; Sigillum Hinrici Sacerdotis de Kalant; Das neue Japanische Adelsgesetz; Vermischtes; Zur Kunstbeilage; Anfragen; Familien-Chronik.

N°. 4. Ralf von Retberg; Bericht über die Sitzung vom 17 Februar 1885; Bericht über die Sitzung vom 3 März 1885; Dubegnew—Arnswalde—Woldenberg, Sphragistischer Beitrag zur mittelalterlichen Topographie der Neumark, nebst Exkurs über den Brandenburgischen Wappenhelm; Hauptleute und Beambte von Gifhorn und Meinersen in der Provinz Hannover; Königl. bayerische Standeserhebungen; Bericht des Vereins für geschichtliche Hülfswissenschaften an der Universität Leipzig „Roter Löwe" über das Wintersemester 1884/85; Siegel der Markgräfin Barbara von Mantua, mit Abbildung; Bücherschau; Anfragen; Antworten; Familien-Chronik.

Vierteljahrschrift für Heraldik, Sphragistik und Genealogie. XIII Jahrg. Heft 1. 1885. Uitgave van de Vereeniging „Herold" te Berlijn. Ein neues „Deutsches Adelslexikon"; Die Familie Kotzebue; Geschichte der Kirche und der Grundherren von Gohlau, Kreis Neumarkt; Bremen's Geschlechter; Lübeck; Grabstätten adeliger Personen auf den Gottesäckern zu Baden-Baden und Lichtenthal bei Baden-Baden: I. Baden-Baden, II. Lichtenthal bei Baden-Baden, III. die Katholische Stiftskirche in Baden-Baden als Begräbnissstätte der Fürsten des Hauses Baden; Inhalts-Verzeichnisse der dem „Herold" zugegangenen Tauschschriften.

Deutsches Adelsblatt. Wochenschrift für die Interessen des deutschen Adels beider Confessionen. 1885, IIIer Jahrg.

N°. 9. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Der adlige Grundbesitz im Königreich Preussen (Fortsetzung); Die ausgestorbenen altadeligen Geschlechter Pommerens (Fortsetzung); Zur Geschichte des Besitzes des Schlesischen Adels (Fortsetzung).

N°. 10. Der Adel und das Legitimitäts-Prinzip; Die ausgestorbenen altadeligen Geschlechter Pommerens (Fortsetzung); Zur Geschichte des Besitzes des Schlesischen Adels (Fortsetzung).

N°. 11. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Der Adel und das Legitimitäts-Prinzip.

N°. 12. Rathstag der „Nobilitas"; Der adlige Grundbesitz im Königreich Preussen (Fortsetzung); Die ausgestorbenen altadeligen Geschlechter Pommerens, (Fortsetzung); Zur Geschichte des Besitzes des Schlesischen Adels (Schluss).

N°. 13. Vom Adelstage; Der adliche Grundbesitz im Königreich Preussen (Fortsetzung); Die ausgestorbenen altadeligen Geschlechter Pommerens (Schluss).

N°. 14. Der adlige Grundbesitz im Königreich Preussen (Fortsetzung).

N°. 15. Ueber Missbräuche in der Heraldik; Testament des Obersten von Forcade vom Jahre 1772; Herrschaft Kniphausen; Von der Deutschen Adelsgenossenschaft, etc., etc.

N°. 16 Das Verhältniss des Adels zur Sozialen Frage, von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Aus dem Kunstleben, etc.

(1) Op de reeds verschenen Jaargang hopen wij nader terug te komen. RED.

(2) Ons voornemen is om op de vroeger reeds verschenen afleveringen nader terug te komen. *Red.*

N°. 17. Das Fideikommiss und die jungeren Söhne; Semitismus und adel; Die dänische Koloniën; Ein besuch der Insel Malta; Aus den Familienarchive Darer von Weiher; etc.

Monatsblatt der Kais. Kön. Heraldischen Gesellschaft „Adler". Wien, Februar 1885, N°. 50.

† Dr. F. K. Fürst zu Hohenlohe-Waldenburg; Mittheilungen der Gesellschaft; Wappen auf Portraits; Genealogische Unrichtigkeiten; Literatur: Genealogisches Taschenbuch der adeligen Häuser pro 1885; Sammlung historischer Bildnisse und Trachten aus den Stammbuche der Katharina von Canstein; Anfragen; Beantwortungen.

März 1885, N°. 51. Mittheilüngen der Gesellschaft; Genealogische Unrichtigkeiten; Literatur: Ausländische Taschenbücher. Anfragen; Beantwortungen.

April 1885, N°. 52. Mittheilungen der Gesellschaft; Ritterwürde und Ritterstand; Ergänzungen zum XI Jahrbuche pro 1884 unserer Gesellschaft; Literatur; Anfragen; Beantwortungen; Anzeige.

Haus Gerlach. Monatsschrift zur Förderung der Geschichte des Görlitzer Geschlechtes und anderer Familien dieses Namen, unter Redaction von G. Gerlach zu Weissenhöhe, prov. Posen. I Jahrg.

N°. 7 Januari 1885. Orte des Namens Gerlach; De Gerlos, de Gerlas, von Gerlochs, von Gerlazz. in Nieder-Oesterreich; Matheus Gerlach, clericus, filius quondam Reynaldi Senatoris, 1504; Heinz Gerlach stellt dem Grafen Wilhelm von Henneberg einen Lehenrevers über ein Gut zu Eechersheim, aus 1426, Jan. 8; Gottfried Gerlach; Stammtafel des Hofgerichts-Rathes Lebrecht von Gerlach zu Coeslin, 1682—1792; Sammlung der Wappen in Oberlausitz; Ex Libris Gerlacorum.

N°. 8, Februar 1885. Die Gerlach von Pilichgrätz; von Gerlacher 1430; Orte des Namens Gerlach; Abschrifft des Wappffen Brieffs mit Lehn die Khuen betreffende, gegeben zu Nürnberg vom Könige Ferdinando den 29 Martii Anno 1541; Ergänzung und Verbesserung der Genealogia Gerlachiana auf S. S. 28—29 N°. 4 dieser Monatsschrift; Gottfried Gerlach (Fortsetzung); An unsere Freunde und Correspondenten.

N°. 9, Ende Februar, 1885. Gerlacher von Gerlachsberg; Gottfried Gerlach (Schluss); von Gerlach in Dänemark; General Georg Daniel Gerlach, Oberbefehlshaber der dänischen Armee; Stammtafel, auf Grund der voranstehenden Nachrichten u. s. w.; Stammtafel des Königl. Preuss. Accise-Directors Siegfried Sigismund Gerlach zu Landsberg a. d. Warthe, 1711—1830.

N°. 10. März. Freiherren Gerlach, in Hessen-Darmstadt und Oesterreich; Freiherrnstand und Adel 1838, 15 März für Wilhelm Gerlach; Johann Christian Jancke, Memorabilia Gorlicensia; Martin und Gottfried Gerlach; Nickrisch; Gerlach aus Wetzlar; „Christian" Balthasar Gerlach; Orte des Namens Gerlach; Ex libris Gerlatorum.

Bulletin de la Société Héraldique et Généalogique de France. 6e Année, Paris, N°. 11. 10 Février 1885. Avis; Les Héraldistes et les Généalogistes Français; Notices sur les familles nobles (*Familles féodales*): Antioche, Bethune de Balfour, Bethune de Sully et Charrost, Feuquières, Horric. — *Familles anoblies:* Aguado de las Marismas, Bertrant de Geslin. — *Familles en possession de la noblesse* avant 1789: Béhague, Feuquières du Temple; Armorial de Dauphiné (suite;) La noblesse de Saintonge et d'Angoumois.

N°. 12. Critiques et réponses; Notices sur les familles nobles (*Familles féodales*): Serre du Rival. — *Familles quasi-féodales:* Serres du Pradel. — *Familles anoblies:* Abbadie de Barrau, Serre de Gras, Serres de Mesplès; Armorial de Dauphiné (suite); La noblesse de Saintonge et d'Angoumois (*suite et fin*).

Giornale Araldico-Genealogico-Diplomatico, publicato per cura della Reale accademia araldica Italiana, diretto Comm. G. B. Cav. di Crollalanza. Pisa, Gennaio e. Febbraio N°. 7—8.

Clemente V Papa ed Enrico VII imperatore di Germania al castello di Rivoli secondo un documento dell' ottobre 1310, per Gaudenzio Claretta; Elisabetta Sforza Marchesa di Monferrato (1469—1472). Rettifica genealogica per Emilio Motta; Lettera-Appendice alla genealogia delle famiglie Canani e Berni di Ferruccio Pasini; Ancora dell' Arma di Cristoforo Colombo, Osservazioni di Ferruccio Pasini; Continuazione del ramo dei Colonna Romano d'Alcamo; Rivista bibliografica.

N°. 9. La famiglia del commandante della prima spedizione italiana in Africa; L'Aquila; Les attributs de la dignité papale; L'arma di Christoforo Colombo; Rivista bibliografica.

The New York Genealogical and Biographical Record. Devoted to the interests of American genealogy and Biography. Issued quarterly. Vol. XVI.

N°. 1 January, 1885. Memoir of William Betts; The Ancestry of Ann Campbell, wife of Hon. John Stevens, of Perth Amboy, N. J., and of New York; Rogers, Lineage; Early settlers of Ulster country, N. Y.; Records of the Reformed Dutch church in the city of New York; Records of the first and second Presbyterian Churches of the City of New York; Fassouer or Fassaur Family Record; Notes and Queries; Notes on books; Obituary.

N°. 2. April 1885. Col. John Bayard (1738—1807), and the Bayard Family of America; Rogers Lineage; Records of the First and second Presbyterian churches (vervolg); Records of the Reformed Dutch church (vervolg); Notes and Queries; Notes on books; Obituary.

De registers der graven in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage.

(*Vervolg*).

In den i j Regel.

Den xix Januarij 1636 de grafsteden Nu°. 9 en 10. v̄bouct op Mr. Dirck de Jonge advt. voor de houe van Hollandt, descendent van Mr. Johan de Jonge sijn overgrootvader, griffier vañ selven houe, trecht hebbende van de andere descendenten en gemeene erffgẽ vã selve Mr. Johan de Jonge, dus nu voor

Mr. Dirck de Jonge.

Den 7 Decemb. 1639 Begraven de advt. Hessel (onduidelijk).

Den 6 Octob. 1640 't kint vañ advt. fressel.

Den 2 Novem. 1668 een kint vañ ad^t. van Borsele.

Den 16 Maert 1669 de heer ad^t. van Borsele.

Den 13 Decem̄. 1669 de dochter vañ heer Secret. de Jonge.

Den 24 janū. 1673 Juffre de Jonge.

Den 2 feb. 1673 de Soon vañ secret. de Jong.

Den 24 Decem̄. 1674 v̄bouct.

f°. 55. II. N°. 9 en 10. Den 24 Decem̄. 1674 ov̄gebouct op den naem van Mr. Cornelis de Jonge, Secretaris van Delfland en de Juffer Anna de Jonge,

Den 31 Meij 1675 begraven een kind vañ H^r. françois Massee.

Den 9 October 1721 voor de eene helft overgeboekt op den naam van de Heer L^t. Collonel Mauritius Beem in huwelijk hebbende Dorothea de Jongh en voor de wederhelft op Gerrit de Jongh en Barbara de Jongh, mitsgaders Tresa Massis, daer moeder van is geweest Geertruyt de Jongh, mede naargelate kinderen van Cornelis de Jongh hier boven gemelt.

Den 24 Novemb. 1721 dit bovenstaande graft ingevolge van twee distincte actens van Coop in datis 17 Octob. en 11 ix^br. 1721 beijde voor de Nots: Adam van der Smalingh alhier in 's Gravenhage gepasseert, en mij geexhibeert, overgebracht op Monsr. Hendrik Huwett Coster van dese kerk.

Den (oningevuld) Julij 1725 de voors. grafstede volgens seekere acte van Transport in dato 5 Julij 1725 voor̄ Nots: Nesscher (onduidelijk) en getuijgen alhier in den Hage gepasseert overgeboekt op de naam van de Heer Kerkmr: Jan Quarles, Mr. Pieter Quarles, Hester Quarles, wed. van de Heer Philiph Doubleth, Petronella Quarles, Amarantha Quarles, Cornelia Quarles, wed^e. van d'Heer

In den i j Regel.

Engelbert v. der Esch en Mr. Willem Quarles.

Vrij.

Den 10 December 1740 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van den Heer en Mr. Pieter Quarles griffier van de graaflijkheids Reekenkamer,

f°. 55^vso. uyt kragt van de acte, soo door hem selven als bij V^e. Hester Quarles wed^e. van de Heer Philips Doubleth, V^e. Petronella Quarles Weduwe wijlen den Heer Burgemeester D^r. Jacob de Bije, V^e. Cornelia Quarles, wed. van d'He. Engelbert van der Esch, en Mr. Willem Quarles, soo voor henselven, en als te samen voor soo verre yder haar portie aangaat Erfgenaam van Mr. Jan Quarles en Amarantha Quarles, op den 30 Novemb. 1740 ongeprejudiceert haer regt van eigendom hier boven gemeld; geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Den 15 Novemb. 1742 bij avond begraven vrouwe Petronella Quarles.

Den 28 Jan. 1744 bij avond begraven Mr. Pieter Quarles.

Den 29 April 1744 de bovenstaande grafstede overgeboekt op de name van Mr. Willem Quarles Penningmr. van Delfland, soo voor hem selven, en sig sterkmakende en de rato caverende voor de verdere mede Eijgenaers van de selve.

Den 10 Junij 1748 bij avond begraven Pieter Cornelis Quarles. Een kind.

Den 14 Maart 1750 bij avond begraven Vrouwe Cornelia Quarles geb. Splinter.

Den 10 Maart 1763 bij avond begraven Mr. Willem Arent Quarles.

Den 14 Januarij 1764 de voors. grafsteede overgeboeckt op de naam van Willem Quarles Heere van Thedingsweerd in gevolge de acte van versoek door Willem Quarles, Lodewijk Quarles, Willem van der Esch en Hendrik Verschuring, als in huwelijk hebbende vrouwe Ammarantha van der Esch, als eenige en universeele geinstitueerde Erfgenamen van wijlen den WelEd.Gestr: Heere Dr. Willem Arent Quarles in leeven Penningmeester van de Westambachten van Delfland etc: etc: behoorlyk onderteekent in d°. 21 Novr. 1763, als hebbende de gem: Erfgenamen ingevolge de acte van scheiding en deeling van den boedel en nalatenschap van gem̄. Heer Quarles in d°. 25 Julij 1763 (waarvan Extract authenticq aan mij is geexhibeert en overgelevert) de voorñ. grafsteden gehouden in t' gemeen.

Solvit v̄boeken *f* 12.

In den i j Regel.

Den 28 Oct. 1766 bij avond begraven Margrita Johanna Quarles, een kind.

Den 23 Nov. 1768 bij avond begraven Johanna Quarles.

III. Den 16 Maart 1740 begraven Dr. Jacob de Bye.

Den 21 Augustus 1803 's morgens begr. Willem Quarles, een kind.

fo. 56. No. 10 bij No. 9.

II. Den 23 Maart 1781 bij avond begraven de WelEdGestr. Heer Lodewijk Quarles, wapen.

Den 8 Octr. 1781 bij avond begraven de Heer Baron Willem Quarles, Heere van Thedingsward bij Thiel in Gelderland, aldaar overleden en herwaarts gebragt.

Den 7 Maart 1782 de voors. grafstede overgeboekt op de Heer Pieter Willem Lodewijk Quarles in gevolge de acte van versoek van vrouwe L. H. van Wijhe d'Echtelt, Douarière W. Quarles de Quarles, als weduwe en boedelhoudster van hare man zalr., mitsgaders moeder en voogdesse van hare kinderen, en vrouwe H. van der Haer, Douarière L. Quarles, als weduwe en boedelhoudster van hare man zalr. mitsgaders moeder en voogdesse van hare minderjarige kinderen uytwijsens de Extracten authentiq van derselver testamenten, en nog te samen sig sterk makende en de rato caveerende voor de erven van vrouwe Hester Quarles, Vrouwe van Moggershil in de voors. qualiteit in t'gemeen bezittende de bovenstaande grafstede, zijnde de voors. acte van versoek geteekend den 16 febr. 1782 en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit overboeken *f* 2.

Den 2 Decr. 1782 's morgens begraven vrouwe Louisa Henrietta barones Wijhe d'Echteld.

Den 2 Decr. 1782 's morgens begraven Jonkve. Petronella Cornelia barones Quarles de Quarles.

Den 5 April 1785 's morgens begraven Jeanne Quarles, een kind.

Den 22 Meij 's morgens begraven Henriette van der Haer.

Den 23 Oct. 1794 bij avond begr: Een kind dood ter wereld gekomen, van den WelEd. Gestr. Heer Collot D'Escury.

Den 21 Januarij 1797 's morgens begraven Louisa Elisabeth Wilhelmine Slicher.

Den 23 Maart 1797 's morgens begraven Louise Elisabeth Wilhelmina Marie Vatebender, een kind benede 3 Jaren.

fo. xxx. Nuo. 11. De wede. van Mr. Herman in sijn

I. leuen chirugijn.

In den i j regel.

Den i j Februarij 1636 het graft Nuo. 11 v̄bouckt op de name van̄ wed. uts.

Den 23 Julij 1633 begraven de huysvrouw van Herman Borsman.

Den 11 Augusti begraven de huysvrouw van dito Borsman.

Den 25 Novem̄. 1670 de huisvrouw van Monsr. Brouwer.

Den 18 Meij ov̄gebouct 1674.

fo. 57. No. 11. 18 Meij 1674 overgebouct op den

II. naem van Quiring Gaeswijc, Procur̄. ten behoeve van hem en de v̄dere descendenten van de weduwe van Harman Borsman.

Den 21 Maart 1711 dese bovenstaande grafstede No. 11 overgeboekt op de naem van Johanna Maria de Knuyt wede. van zalr. Hermina Borsman, die universeele erfgenaem was van Quiring van Gaeswijk volgens desselfs testament in dato den 23 Novemb. 1688 voor den notaris Nicolaas van Aken gepasseert en vervolgens uyt kragte van de testamentaire despositie van gemel. Herman Borsman van dato de 8 fbr. 1680 voor den voorsz. notaris Nicolaas van Aken gepasseert, voor twee vijfde parten, nog volgens een brief van overdragt van Anna Helena van Campen, wede. van den Luytenant Generaal bohan (onduidelijk) in dato Febr. 1711 mij vertoont mede voor een vijfde part en laatstelijk voor de twee resterende vijfde parten bij acte van overdragt onder de handt van Herman Gaymans, Laurens en Maria Borsman in dato 19 Maart 1711 mij vertoont, staende aldus alleen op de naem van Johanna Maria de Knuyt wede. van Hermanus Borsman hiervooren genoemt.

Solvit 't recht van overboeken voor ⅘ tot 20 gulden.

Den 27 January 1742 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van Willemina

fo. 57vso. Johanna Borsman, dochter en Erfgenaam van haar overleeden moeder de wede. Borsman, uyt kragte van de acte, soo door haar als Thomas van Son en Johanna Maria van Son eenige kinderen en erfgenamen van wijlen haar moeder Elisabeth Engelina Borsman, meede dochter en erfgenaam van bovengemelde wede. Borsman, op den 14 Novemb. 1741 ongeprejudiceert hun yders regt van Eijgendom geteekent en aan mij als Rentmr. geëxhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken *f* 1.—. Utr. verhog 10 guld.

fo. xxxi. Nuo. 12 en 13. Pieter Coenen clercq ter

I. Secretarije van syne Excie.

In den ij Regel.

Den xix Januarij 1636 de graffsteden Nu°.12. en 13 op den name als boven v̄bouct.

Den 24 Decemb. 1637 begraven Monsr. Ptr. Coenen.

Den 19 April 1639 begraven Claes IJsbrants.

Den 14 Julij 1640 huisvr. van Pr. Coenen.

Den 30 Decemb. 1665 begraven het kind van de heer griffier Coenen.

Den 19 Aug. 1667 een kind van de heer griffier Coene.

Den 19 Novem̄. 1667 een kind van̄ Rentmr. Kerckhove.

Den 20 April 1671 een kind van̄ Hr. Griffier Coenen.

Den 31 Julij 1671 een kind van̄ Hr. Griffier Coenen.

18 Meij mevroue Coenen.

Den 8 Junij 1674 v̄bouct.

II. N°. 12 en 13. Den 8 Junij 1674 N°. 12 en 13 ov̄gebouct op den naem de Hr. Mr. Johan Coenen Griffier van den Hogen Rade in Holland, ten behoeve van̄ samentlike descendenten van Pieter Coenen.

Den 16 Aug̃. 1675 begraven een kind van̄ Hr. Griffier Coenen.

22 Feb. 1676 de Hr. Colonel Pietersons.

Den 9 Feb. 1774. De voors. grafstede overgeboekt op de naem van de WelEdele Gestrenge Heer Mr. Piter van Buren, commis ter Finantie uit kragte van de acte van koop door Heeren Kerkmeesteren op dato deses geteekent, en aan mij als Rentmeester geexhibeert.

Solvit koop ƒ150, verhogen ƒ24.

Den 7 Febr. 1774 bij avond begraven een ongedoopt kind van de Heer Mr. Pieter van Buren.

Denselve dato overgebragt uit de 9e Regel n°. 7 en 8 het lijk van Cornelia Françoisa Koetsch.

III. 1801 den 1 September, 's morgens begrave het Leijk van Anna Catharina Françoisa Chais, een kint.

f°. xxxij. I. Nu°. 14 en 15. Joffre Anna van Sijpesteijn wede. wijlen den Advt. Anthonij van Persijn en Joffre Geertruyt van Sijpesteijn, wed. wijlen Mr. Corn̄. Snels ende Dirck Junius.

Den xviij Feb. 1636 de graffsteden Nu°. 14 en 15 v̄bouct op te name van Joffer Geertruyt van Sijpesteijn wede. wijlen Mr. Corn̄. Snels en de Agent Mr. Maerten van Persijn.

Den 4 Octob. 1634 begraven de Requestmr. Junius.

Den 12 Janr 1635 begraven jufr. Persijn.

Den 4 Junij 1638 begraven jufr. Sipesteijn.

In den ij Regel.

Den 3 Oct. 1665 begraven 't kind van̄ Heer Ruwaerd van Putten.

Den 17 Aug. 1666 begraven de Heer Auditeur Persijn.

Den 23 Junij 1674 v̄bouct.

f°. 60. II. N°. 14 en 15. op den 23 Junij 1674 ov̄gebouct op den naem van Juffre Beatrix Snels, weduwe wilen den Heer Predicant Triglandus ten behoeve van haer en de descendenten wilen den Hr. Auditeur Mr. Maerten van Persijn.

Den 9 Meij 1675 begraven de huisvroū van̄ Hr. Audit. Persijn.

Dito een kraamk. van̄ selve.

Den 21 Jan̄. 1715 dese bovenstaende graftstede overgeboekt op de naem van de Hr. Burgemr. Johan van Assendelft, als in huwelijk hebbende vrouwe beatrix van Alphen, die een dogter is van zalr. de Heer burgemr. Daniel van Alphen en vrouwe Geertruyt Triglandus, die een dogter was van zalr. juffrou beatrix Snels, wede. van de Heer Predicant Triglandus, hierboven gent. en dat voor soo verre de portie van Juffe. de wede. Triglandus, aan de Heer burgemr. J. van Assendelft voornt. is competerende.

Den 10 Meij 1742 de voors. grafstede overgeboekt op den naam de Heer Fiscaal Mr. Anthonij van Wesele op wien, en op sijn moeders suster Jonkvrouwe Anna van Persijn deselve grafstede is gedevolveert en gesuccedeert op de volgende wijse, van Anthonij van Persijn en Anna van Sijpestijn op Maarten van Persijn, van Maerten van Persijn op Antoni van Persijn en op Johanna Catharina van Persijn, sijnde geweest de moeder van gem̄. Heer Fiscaal van Wesele en op desselfs suster Anna van Persijn, en van Johanna Catharina van Persijn, op denselven Heer van Wesele, volgens acte door syn Ed: op gisteren geteekent en aan mij als Rentmeester geëxhibeert en overgelevert en bij welke acte opgemelde Heer Fiscaal van Wesele de rato caveerende voor de mede portionarissen als nog tot het voors. graft eenig regt soude mogen hebben.

Solvit v̄boeken ƒ2, v̄hoogen ƒ20.

Den 22 Jan. 1748 bij avond begraven de Heer Jacob van Wesele.

Den 1 Meij 1750 bij avond begraven Jonkv. Anna Persijn.

III. Vervallen aan de kerk.

Den 29 Junij 1739 bij avond begrave Rocus van Weesele.

Den 25 Maart 1740 bij avont begraven François Nolthenius, een kind.

In den ij Regel.
f°. xxxiij. Nu°. 16 (17, 18 en 19 doorgehaald), Dirck
I. Maes solliciteur
Den xxvi Februarij 1647 het graff Nu°. 16 v̄boucт op te name van en is bet. de 25 ℒ van ouerbouckinge
Anthonis Goutherus.
Den 27 Junij 1674 v̄bouct.
f°. 62. N°. 16. Den 27 Junij 1674 ov̄gebouct op den
II. naem van Maria Goutherus dochter en eenige erfgenaem van Anthonij Goutherus.

Den 22 Junij 1630 overgebouct op den naem en ten behouve van Lourens Ravens als Erfgenaem van Maria Gouterus sijne huisvrou, v̄mogens den testamente op den 19 Sep̄. 1667 voor de Not. van der Cruyc gepasseerd ende op den 11 Janū. 1677 geconfirmeerd.

Het regt van overboucken xxv ℒ.

Den 21 Julij 1773 de voors. grafstede overgeboekt ten name van de Heer Christiaan Feijtelaar uit kragte van de acte van koop door de Heeren kerkmeesteren op dato deses geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert.

Solvit koop *f* 100, overboeken *f* 12.

Den 18 Julij 1778 de voors. grafstede overgeboekt ter name van Agnetha Theodora ten Boven wed^e^. Feijtelaar ingevolge de acte van versoek door deselve als geïnstitueerde erfgename van haar man de Heer Christiaan Feijtelaar ingevolge desselfs testamentaire dispositie in den jare 1745 voor den nots. G. Dannenberg en getuigen gepasseert op heden geteekent.

Solvit overboeken *f* 6.

Den 30 Oct. 1779 bij avond begraven een kind dood ter wereld gekomen van de Heer Tomas Feijtelaar.

Den 26 September 1786 bij dag begraven Agnetha Theodora ten Boven.

Den 4 December 1791 de voorenst. Grafstede overgeboekt ten name van Thomas Feijtelaar als eenige nagelatene zoon van nu wijle Agneta Theodora ten Boven ingevolge acte van versoek door den selven Thomas Feijtelaar getekend den 23 Maart 1790 en aan mij als Rentmeester geëxhibeert en overgelevert.

Solvit *f* 1, 4 jaar versuim *f* 4.

III. Den 11 Julij 1777 bij dag begraven Christiaan Feijtelaar.

Den 30 Oct. 1779 bij avond begraven een kind dood ter wereld gekomen van de Heer Thomas Feijtelaar.

Den 26 Sept. 1786 bij dag begr. Agneta Theodora Tenboven.

In den ij Regel.

Den 4 December 1791 de Voorschr. Grafstede overgeboekt ten name van Thomas Feijtelaar, als eenige nagelatene Zoon van wijlen Agneta Theodora Tenboven, ingevolge acte van verzoek door den zelven Thomas Feijtelaar getekent den 23 Maart 1790 aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit overb. *f* 1, 5 jaar verzuim *f* 5.

f°. xxxiij^vso^. Nu°. 17 en ½18. Den xi Meij 1636 het
I. graff Nu°. 17 en de helft van 18 v̄bouct op te name van Adriaen Jansz. Verbrugge steenhouwer als tselve van Abram ter Kinderen en Jacob Elsevier overgenomen hebbeñ welk mij nu gebleken is, dus nu voor
Adriaen Jansz. Verbrugge ¾.

Den 18 Martij 1636 begraven Frans Anthonisz. vañ Block.

Den 4 Febri. 1637 begraven van Frans vañ Block wed^e^.

Den 15 Septemb. 1637 begraven kint van S^r^. Bernaris.

Den 4 Jan^rij^. 1739 begraven huysvr. van Pr. Carentsz.

Den 12 Junij 1639 begraven Carian (onduidelijk) Jansz. V̄brugge.

Den xxiii December 1658 is een derdep^t^. vant voorsz. graff N°. xvij en dhelft van N°. xviij bij Cornelis Ryetvelt als getrout hebbeñ Machtelt Hooft dochter van Maritge Jans als haer bij testamente van Weijntghe (frans?) huysv^e^. van Adraen Jansz. V̄brugge gemaeckt getransporteert aen Leendert Heemskerck Burger alhier in 's Gravenhage
Leendert Heemskerck ⅓.

Den 29 Sep̄. 1666 begraven Heemskerck de timmerman.

Den 30 dito begraven een kind van Gijsbert van der Burg.

Den 18 Decem. 1666 een kind van van der Burch.

Den 30 April 1667 de vrouw van Tielman Rietvelt.

Den 20 Julij 1667 Lijntge van der Burg.

Den 19 Aug. 1668 Monsr. Spijck.

Den 20 dito een kind van Hubert van der Burg.

Den 9 Aug. 1670 Juffre Rietvelt.

Den 19 Oct. 1671 een kind van mons^r^. van der Burg.

Den 19 feb. 1672 een kind van Monsr. Barnevelt.

5 Jul. 1673 Tielman Corñ. Rietvelt.

(*Wordt vervolgd*).

's-Gravenhage. J. C. van der Muelen.

KORT VERHAAL

van de afkomst der prinsipaalste Edelen van stad Groningen en Ommelanden tot op deze tegenwoordige eeuwe, insonderheid hare dapperen dooden, wapens, namen en toenamen, bij een vergadert uit onderscheidene auteuren geschreven boeken en brieven door Wilhelm Conders van Helpen.

ANNO 1660.

(*Vervolg*).

SERIES CONSULUM HOVETMANORUM ET DEPUTATORUM CONDERORUM.

Consules.

Anno.

1356. Hermannus Cater.
1384. Hermen Cater.
1431. Otto Cater.
1432. Hendrick Cater.
1462. Hendrick Cater.
1471. Sweeder Cater.
1472. Johannus Conradus, alias Conders.
1480. Johan Conrades.
1482. Sweer Cater.
1490. Swederus Cater.
1496. Berent Conrades, alias Coenders.
1501. Coert Conrades.
1505. Coert Conrades.
1507. Ludolf Conrades.
1521. Coert Conrades.
1525. Luidolf Conrades en Hillebrand Roltman.
1534. Hillebrand Roltman.
1541. Bartolt Conrades.
1553. Albert Conrades.
1558. Albert Conrades.
1561. Bartolt Conrades.
1562. Albert Roltman.
1588. Albert Roltman.
1595. Mello Conders.
1597. Tammo en Abel Conders, Derici frater.
1600. Mello Conders.
1607. Abel Conders de Jonger.
1614. Hillebrant Roltman.
1614. Frederik Conders.
1615. Tammo Conders.

Hovetmanni.

1439. Hendrik Cater.
1427. Johan Conradus.
1472. Sweer Cater.
1481. Sweer Cater.
1484. Johannes Conradus.
1499. Coert Conradus.
1532. Hillebrant Roltman.
1539. Bartolt Conrades.
1552. Albert Conrades.

Anno.

1556. Albert Conrades.
1563. Bartolt Conrades.
1589. Albert, Roltman.
1594. Frederik en Tamme Conders.
1597. Mello Conders.
1598. Abel Conders.
1606. Abel Conders de Jonge.
1612. Hillebrand Roltman.
1613. Frederik Conders.
1614. Tammo Conders.

Deputati.

1593. Bernhard Conders.
1598. Frederikus Conders.
1610. Tammo Conders.

In illustri collegio generalium ordinum adsessor.

1605. Abel Conders.

In senatu ordinum generalium adsessor ex civitate.

1602. Abel Conders, Bernhardus Conders.

1541 natus est Abelus Conders ab Helpen dominus in Eusum, thoparcha in Middelstum, Doornwert, Eengeweer et Cantens etc., ille illustrissimi ordinum totius Belgii generalium collegii pars erat, ita se in eo gerebat, ut, quod rarissimum est in tam illustri munere totos annos quatuordecim continuarit, maximis totius Europae negociis, federibus, induciis, quibus faciendis cum aliis octo viris fuit delegatus, praefuerit. Una haec familia duodecim, quorum ad posteros memoria peruenit, huic reipublicae dedit consules. In omni eius vita virtus et probitas, in omnibus actionibus sincera et corrupta integritas, et inprimis in iuventate iuvenilibusque studiis et exilio patiendo tolorantia, in senio et negociis publicis justa aequitas eluxerunt. Fuit parentum virtus et fortibus ac bonis fortissimus ipse, ac optimus est prognatus, quod tota eijus vita quam optima acta, praeclare probavit.

1586 op den 11 April st. v. is Godzalig in God ontslapen Juffer Habbetien Roltmans de vrouw van Jonker Mello Conders. Zij leid begraven in St. Martenskerk.

1592 is Jonker Bernhard Conders een geleerd man geweest, secrete raat tot Heidelberch bij de Cheurfurstelijke Paltz. Eodem anno obiit Heidelbergae die 4 May anno aetatis suae 58.

Hij is getrouwt geweest an Juff. Eilco Onsta, dochter tot Sawert, tot Wetzinge en Verhildersum.

1595 weeren Hillebrand Roltman, Tamme Conders en Frederick Conders hooftmannen, burgemeesters Harmen Conders, Mello Conders.

1597 weeren Tamme Conders, H. Roltman en Abel Conders Derici soon burgemeesters.

Anno.

1595 is Jonker Aldert Conders capitain geworden in Jonker Wouter Huininga plaats.

1600 is geweest Jonker Hendrik Conders heuvelink tot Faan in Langewolt en mede hooftman van Groningen en Ommelanden.

1601 den 19 Augustus st. vet. quam Jonker Wilhelm Conders voor Oostende en de zelve avond in de stat, hij wierde des nachts voort geschoten in zijn been met een vervlogen kogel. Den 22 September wierde hij in Oostende geschooten boven door zijn rechter arm: int zelve jaar hebben geleeft Joffer Anna en Margaretha Conders van Helpen.

1602 op den 21 September is Claas Cater gestorven tot Groningen en den 27 tot Huisinge begraven.

1603 op den 14 Januari st. vet. is Jonker Wilhelm Conders met zijn compagnie te scheep gegaan en den 17 om middernacht wierde zijn schip 2maal onder water doorgeschoten, zoodat eenigen in het schip doot bleven, het andere volk wierde eindelijk noch gereddet van een ander schip dat daar dicht bijlag op zee.

1603 die 7 Augustus natus est Joannes Conders ab Helpen, denatus an. 1606 die 30 Octobris.

1606 den 31 December is Jr. Wilhelm Conders capitein geworden binnen Oostende.

1609 is zeer christelijk gestorven Jonker Tammo Conders en leit begraven in de ommegank van het choor van St. Martenskerk. In dit zelve jaar wierde het 12 jarich bestant of treves gemaakt, waarmedezijn Gen.graaf Wilhelm en borgemeester Abel Conders van wegen deze provincie een zeer prijslijk en loffelijk werk hebben ingeleid.

1611 op den 23 December oude st. is geboren Jr. Derk Conders de soon van de drost Wilhelm Conders op Lieroort, waarvan Aldert en Frederik Conders comperen waren.

1612 leefde Juffer Eille Conders van Helpen.

1613 op den 25 May is tot Groningen gestorven Jr. Wilhelm Conders zoon van Derk Conders.

1615 den 6 May agtermiddag omtrent 6 uur is Jr. Hillebrant Roltman zeer godzalig in God ontslaapen en hij is den 15 van dezelve maant tot Groningen in 't coer begraven, gelijk hier voor is gezeid.

1618 op den 20 April is Jr. Wilhelm Conders drost geworden op Lieroort.

1622 den 16 April is Hille Caters weduwe Conders tusschen 10 en 11 uur op het huis tot Fraam om middag gestorven en zij is den 7 May in Huisingerkerk begraven worden.

1623 is gestorven Juffer Swane Conders, de vrouw van de Overste Hendrick van der Merven, deze leit begraven in de ommengank van St. Martenskerk koer.

Anno.

1624 is Jonker Bernhard Conders van Helpen ridder van de orde van St. Michiel getrouwt an Juffer Anna Conders van Helpen de dochter van de commandeur Wilhelm Conders van Helpen; op den 14 van November is haar bruiloft geweest.

1626 is Jonker Abel Conders van Helpen burgemeester van Groningen getrouwt geweest an Juffer Teetke Entens. In 't zelve jaar waar Jr. Aldert Conders van Helpen, commandeur van de Bourtange, getrouwt an Juffer Lucia van Hede dochter van Hede.

1627 op den 15 September st. vet. tot Groningen geboren Jr. Abel Conders van Helpen.

1628 tusschen den 10 en 11 November 's nachts om 12 uur is Juffer Elisabet Conders jonck geweest. In 't zelve jaar op den 16 Juny is de ritmeester Mello Conders gestorven.

1629 op den 11 January 's morgens om 4 uur is Jonker Abel Conders burgemeester zeer godzalig in God ontslapen (1).

In nomine Abeli Conderi
ab
Helpen
J. D. A.

Est tibi nomen Abel, quo non est
vanius ullum, nomen idem gessit
filius alter Ade. Nempe illo nato,
vana omnia gaudia vitae senserat
humanae, hinc sijmbolon hoc posuit;
Omissis vanis quaeramus gaudia
vera, gaudia quae Christus morte
sua peperit.

J. D. A. scribebat Abelo Condero
discipulo suo charissimo.

1629 op den 26 december st. vet. 's avonds tusschen 10 en 11 uuren is geboren Jr. Wilhelm Conders van Helpen, en hij is gedoopt in St. Martenskerk.

1631 tusschen den 22 en 23 April st. vet. 's nagts is jonck geweest Jonker Frederik Conders van Helpen en hij is den 24 ejusdem gedoopt in St. Martenskerk.

1632 den 7 November hebben de heeren gedeputeerden gekozen Wilhelm Conders tot overste luitenant op Lieroort, in de plaats van zijn broeder Aldert Conders.

1633 is Jr. Aldert Conders tot Helpen gestorven op den 28 October 's morgens om 8 uur.

1635 is gestorven Jr. Aldert Conders en is begraven in 's Martenskerk voor de preekstoel.

---

(1) Op dezen Abel Conders hield de hoogleeraar Henricus Alting den 19 Januarij 1629 eene «Narratio historica», welke in dat jaar te Groningen in quarto is uitgegeven. Bl. 5 aldaar worden Abels voorouders vermeld. H. O. F.

Anno.

1639 op den 6 May om 7 uur 's morgens is geboren Juffer Teetke Conders en zij is den 6 July in het zelve jaar op Lieroort gestorven en in de kerke van 't coer aldaar begraven, out zijnde 8 weeken en 5 dagen.

In dit zelve jaar is Jonker Bernhard Conders van Helpen ridder van de coninclijke ordre van St. Michiel geweest extra ordinaire ambassadeur na de conink van Denemarken, om de vrede te helpen maken met de coninck en de Staten. Hij is mede lange tijt geweest State generaal en heeft bedient andere hoge officien.

In 't zelve jaar op den 11 January st. vet. 's nagts een weinig voor 12 uuren, is Jonker Wilhelm Conders commandeur van Lieroort zeer christelijk en wetentlijk an een dissenteria gemengt met een innerlijke koorse in den Heere ontslapen: hij is te scheep tot Groningen gebragt en van daar na Huizinge, alwaar hij leit begraven.

Epitaphium hoc
in honorem vere nobilis strenui ac
magnifici viri, Guilielmi Conders
ab Helpen, domini in Fraem,
Huisinga ett. posuit Bernhardus
Conders ab Helpen ordinis sancti
Michaelis eques.

Die van Jonkheid af tot op zijn oude dagen
Den oorlog heeft gevolgt en had daarin behagen.
Die Lingen, Groningen, Rhijnberch, Sluis ende Steen,
Isendijk, Aardenburch en Gulick bracht tot reen,
Oostburch en Schenkenschans en andere sterke wallen
Met dappere moedigheid heeft helpen overvallen;
Die twintig maenden lang, Oostende heeft bewaert
En daar noch vijand noch zijn eigen bloed gespaart:
Die Lieroort tot een steun van d'Oosvriesche verdragen
Wel twintig jaaren heeft beschermt tot groot behagen
Van heer en onderzaat, die overste luitenant
En drost, an die t' onrecht beswaart was, bood de hand,
Die 't hayr tot Aardenburch van 't hooft wierd afgeschoten,
Tot Eeklo met een spiets wierd op het hert gestoten,
Liet voor zijn vaderland en voor het Goddelijk woort
Eer overal, hijr 't lijf, het leven op Lieroort,
En als hem daar de doot het hert quam overstelpen,
Gaf God zijn ziel en sprak, wil Hemel Conders Helpen.

ALIUD.

Conders quem patrius sibi Mars sacravit Ephebum,
Tam dextra promtum quam pietate gravem
Moenia per geminas hiemes Ostenda tueri
Moenia quem docuit vincere Juliacum,
Qui binis decies Lierortae praefuit annis,
Credidit hic corpus terrae animamque Deo.

GRAFSCHRIFT.

Deo imm. et post 5.
Bello patriaeque me devovi annos natus 16
Moenia expugnare Lingae, Groningae, Rhensbergae,
Slusae etc. didici, docui
Ostendam ter semestre, Lierortham annos 20 et
Ultra fortiter ut vigilanter tuitus.
Annis, honore meritisque satur
Corpus hic fatigatum,
Animam vegetam candidamque coelo unde orta est
redidi.

Qui sim quaeris?

Guilielmus Conders ab Helpen dominus in Fraem etc. legionis Groningae et Omlandiae subtribunus Lierorthae gubernator, natus die Aprilis CIƆIƆLXX, denatus die 11 Januari CIƆIƆCXXXIX euis moestissima vidua nobilissima matrona Elisabeth Roltmans.

Anno

1649 wirt tot Groningen gebooren Juffer Anna Conders de dochter van Jr. Abel Conders.

1653 is jonker Frederik Conders van Helpen getrouwt an Marie Jeanne Cabero d'Espinose, zijnde van een zeer groot Spaans adelijk geslachte, gelijk uit haar 32 quartieren van dit volgende derde blat te zien is (1).

In 't zelve jaar stierf tot Groningen Elisabeth Roltmans weduwe van Jr. Wilhelm Conders van Helpen, dewelke in St. Martens kerk in 't coert wiert begraven.

Doe ter tijt zijn geweest in Vrankrijk tot Parijs de jonkeren Wilhelm en Frederick Conders en zij zijn wederom 't huis gekomen in dezelve tijt na dat zij 4 jaren hadden buiten lands geweest.

1655 op den laatsten October oude stijl, is juffer Elisabeth Conders van Helpen tot Groningen gestorven en zij is ook aldaar in 't coor van St. Martenskerk begraven worden.

1675 den 14 November is de hoog edele en lovenswaarde nymph juffer Anna Conders van Helpen, dochter tot Onnema, tot Sandeweer etc., zijnde een dochter van Jr. Abel Conders van Helpen seer rustig ontslapen tot Onnema en tot haar rustplaats opgedragen den 25 deszelven maants.

1676 den 4 October des nachts tusschen twalven en een uuren is zeer Godzalig in den Heere ontslapen tot Fraam de hoogedele geboren vrouwe Anna Conders van Helpen vrouw van Fraam, Huisinga etc. en de negende dag daarna, zijnde op donderdagavont omtrent 9 uuren tot Huizinga onder het koer van de kerke in de kelder aldaar ondergeset (2).

---

(1) De mededeeling der 32 quartieren is niet in de h. s. nr. 1 en 2.
H. O. F.

(2) H. s. nr. 2 «Anno 1706 leefde Frederik Conders van Helpen, capitein in 't regiment infanterije van de colonel Auwama op Friesland den 15 Juny». — — In h. s. nr. 1 eindigen hier de aanteekeningen betreffende het geslacht Coenders. De latere bezitters hebben de volgende geslachtregisters er bijgevoegd.
H. O. F.

Hendrik Coenders van Helpen,
Oede Lewe.

Gese Conders van Helpen, Albert Tamminga.	Everhard Conders van Helpen, Wilmina Schaffers, dochter van Johan Schaffer en Ave Ter Hansouwe.
Abel Tamminga, Hilla Ripperda, dochter van Pieter Ripperda en Johan Rengers.	Dirk Conders van Helpen, eerste huwelijk Josina Gaikinga, tweede huwelijk Anna Tamminga weduwe Nicolaas Cater.

Anna Tamminga, eerste huwelijk, Nicolaas Cater: tweede huwelijk Dirk Conders van Helpen.	Uit eerste huwelijk, Frederic Conders van Helpen.	Uit tweede huwelijk, Abel Conders van Helpen geb. 8 Aug. 1564, gest. 11 Januari 1629 (1).	Hendrik. Allard. Willem Jodoca. Gesa.

Coert Coenders vixit anno 1400,
ux. Oede . . . Lichtevoet. Zijn moeder was van Langen

Jan Coenrades alias Coenders, was burgemeester anno 1472, hooftman anno 1469.	Hendrik Coenders, ux. Oede Lewe.	Else mar. Johan Hardebrink.	Allert Coenders.	Hille mar. 1. Hendrik Reberch. 2. Goten van Dulck.
Evert Coenders ux. Willemtje Schaffer, dogter van Johan Schaffer en Ave ten Grave.	Gese mar. Allert Tamminga.			

Dirk Coenders ux. 1. Josina Gaikinga, ux. 2. Anna Tamminga, weduwe Claes Cater, ux. 3. Bete Ulgers, doch bij welke geene kinderen heeft gehad.	Dorothea mar. Hidde Jensema.	Oede mar. Focko Dithmar Rengers en Marie Duisterbeke zoon.

ex ux. 1.			ex ux. 2.					
Willemtje mar. Reint Egbert Alberda en Pieterke Coenders zoon.	Evert Coenders.	Frederik Coenders ux. Hille, Claes Cater en Anna Tamminga dochter. Consul factus anno 1602 ob. anno 1618 sine liberis.	Hendrik Coenders.	Abel Coenders van Helpen heer van Eusum borgemeester te Groningen anno 1619, ux. Teteke Entens weduwe van Egbert Clant ob. anno 1629, aet. 65.	Allert Coenders ov. Lieut. en Commandeur van Bourtange, ux. Anna Entens ob. anno 1633.	Geese Coenders.	Dirk Coenders.	Willem Coenders, overste Lieut. Drost van Lieroort ux. Elisa-Roltman, quae ob. anno 1654.
				Anna mar. Evert Lewe heer van Ulrum etc.	Anna mar. Eusebius Bentinck. — Bouwina mar. Edzard Jacob, Egbert Clant en Gratia Rengers zoon.			Anna, mar. Bernard, Abel Coenders en Teteke Verwou zoon.

---

(1) Deze is van Mr. H. O. Feith: de volgende zijn van den heer Baron Onno Tamminga van Alberda van Rensuma, overleden op den huise Rensuma te Uithuizen den 12 Juni 1829.

H. O. F.

HET GESLACHT BRAAKENBURG (1).

In de *Heraldieke Bibliotheek*, Nieuwe reeks, V^e deel, vindt men de geslachtlijst dezer familie. Reeds spoedig na de uitgaaf bleek dat eenige fouten waren gemaakt en deels in afzonderlijk gedrukte errata, deels in het maandblad *De Nederlandsche Leeuw*, IIe Jaargang, blz. 73 werden ze hersteld.

Hier nog een enkel woord ter aanvulling der bestaande genealogie en aanteekeningen. De meeste verwarring en vaak het minst vertrouwbare gedeelte kan men vinden in vele genealogiën, indien men het gedeelte aandachtig leest omtrent de origine eener familie. Hierover lezende of sprekende met de afstammelingen zal men vaak vinden dat „der langen Rede kurzer Sinn" is, dat ze vroeger van adel zijn geweest en dat hunne familiepapieren verbrand zijn.

In een genealogisch blad behooren geen legenden of dergelijke verhalen te huis; van daar dat ook in dit geval hierover gezwegen wordt. De zucht van velen om hunne afstamming tot in de grijze oudheid te doen doorschemeren, heeft helaas reeds menige genealogie vervalscht en geleid dat de beoefenaar vaak de waarheid er moeilijk in kan opsporen en hierdoor op een dwaalweg gevoerd wordt. Indien men slechts notitie had genomen van hetgeen uit autenthieke bewijzen grond van bestaan heeft, wellicht ware dan het aantal onzer geslachtlijsten geringer, maar zeer zeker meer vertrouwbaar en minder rijk aan verzinsels.

Het ligt toch op den weg van den genealoog om slechts dat te noteeren ter aanvulling van familielijsten enz., hetgeen bewezen kan worden, en in het allerminst niet aan losse verhalen zijn vertrouwen te schenken. Het zij vergund deze korte woorden vooraf te hebben doen gaan en thans in verband hiermede het volgende op te merken.

In de *Deutsche Herold*, XVe jaargang, 1884 N°. 4 blz. 52 is de overeenkomst van wapen van de volgende familiën aangegeven:

Braakenburg-Haarlem, originaire de Zélande. D'argent au chevron de gueules. Cimier: deux chicots, l'un de gueules, l'autre d'argent, posés en chevron renversé.

Bracamonte-Castille. De sable au chevron alésé d'argent, accompagné en pointe d'un maillet du même, posé en fasce, le manche à dextre, à la bordure d'azur, chargée de huits ancres d'argent.

Braquemont-Flandre. De sable au chevron d'or, accompagné en chef à dextre d'un maillet penché du même.

Braquemont-Normandie. De sable au chevron d'argent.

In Burke's *General Armory* komt voor:

Brackenbury-Sellaby, co. Durham. Argent, three chevrons interlaced sable.

Brackenbury-Scremby Hall, co. Lincoln. Argent three chevrons interlaced azur.

Men ziet hieruit dat allen de „keper" in hun wapen gemeen hebben.

Wat hieruit te besluiten?

Voerden genoemde geslachten overeenkomstige - dit is eigenlijk hier eene dubbelzinnigheid - sprekende wapens zoo zou hierin absoluut niets voor eene volledige verwantschap pleiten. In dit geval echter is ze niet twijfelachtig. Om bepaald deze groote waarschijnlijkheid

(1) Aan het hoofd van dit artikel zijn afgebeeld de wapens van Braakenburg en van Sabelis.

tot waarheid te verheffen zouden genealogische bewijzen deze heraldische gegevens moeten aanvullen. De laatsten zijn daar, de eersten te bekomen vordert echter eene ontzettende moeite en veelvuldig onderzoek.

Wij willen thans in het kort van de familie Braakenburg een overzicht geven.

Richard, de 1^e van dien naam, leefde omstreeks 1460 en was eigenaar der nog bestaande hofstede „de Brakenburg" op Walcheren.

Daarna treft men de familie in Brussel (1572) en nog later in Amsterdam aan - tot 1649.

In 1649 ging Mr. Menno Braeckenburgh naar Haarlem alwaar zijne afstammelingen nog aanwezig zijn. Zijne kinderen waren:

Petronella; Rebecca; Abraham, die aan de Leidsche hoogeschool tot doctor in de letteren promoveerde; Richard; Sara; Elisabeth en Albertus.

Over Richard, de V^{de} van dien naam 1649-1702 wordt in de genealogie in het breede gehandeld. Hij was leerling van Adriaan van Ostade en leidde later Abrahamus Perdanus 1673-1744 tot de schilderkunst op. Behalve in de genealogie kan men vele bijzonderheden van hem in tal van biographische woordenboeken vinden.

Alleen de meening in velen dezer laatsten geuit, dat hij zijne weduwe in behoeftige omstandigheden achterliet, is geheel onjuist. Onder vele andere feiten pleit hier tegen dat zijne weduwe op het graf liet plaatsen een zerk met de acht kwartieren en daarenboven bewijzen de begrafenis-rekeningen uit dien tijd dat beiden tot de vermogende Haarlemsche familiën moeten behoord hebben.

Ook werd hij niet in het familiegraf in de St. Bavo kerk te Haarlem bijgezet, maar in een afzonderlijk eigen graf in de St. Jans kerk aldaar, waar men ook zijn familiewapen in een der kerkramen aantreft.

Van de wapens op de zerk zijn nog slechts de schilden te zien als gevolg van den vernielenden geest van het volk in den Franschen tijd.

Daar vele biographische woordenboeken gedeeltelijk van elkaar gecopiëerd zijn, zoo baart het geen verwondering dat de verkeerde meening omtrent het leven van dezen beroemden schilder in bijna alle dergelijke werken wordt gevonden.

De afstammelingen van Johannes Braeckenburgh voornoemd waren direct en indirect met verschillende in de Haarlemsche geschiedenis bekende en aanzienlijke geslachten vermaagschapt als: Casteleyn; Ruyl; Hals; de Goyer, Heeren van Kerkwijk; van der Liphorst; van de Velde; van Walrée; van den Bogaerdt, een adellijk Vlaamsch geslacht; van Ee, enz.

De tak leeft voort in:

David Johannes Braakenburg, genees- heel- en verloskundige te Leiden, geboren 3 December 1828 te Haarlem, zoon van David Braakenburg, geboren in 1803 te Haarlem, gestorven te Grootebroek 28 Mei 1828, en van Johanna Cornelia van Ee, dochter van Jan en van Elisabeth Keerwolf.

Gehuwd 1° te Haarlem 6 Mei 1858 met Johanna Apollonia Sabelis, geboren te Haarlem 20 Juni 1831, overleden te Assendelft 29 April 1859.

2° te Haarlem 7 Juni 1860 met Helena Gerarda Sabelis, geboren te Haarlem 7 Juni 1824; beiden dochters van Lambertus Sabelis, geboren te Haarlem 29 Februari 1798, gestorven aldaar 11 April 1856, en van Johanna Apollonia Hofstede genaamd ter Hoffsteede, geboren te Haarlem 3 Februari 1798 en overleden aldaar 18 October 1859.

Kinderen:

Uit het eerste huwelijk: David Johannes Braakenburg, geboren te Assendelft 22 April 1859.

Uit het tweede huwelijk: Lambertus Johannes Apollonius Braakenburg, geboren te Assendelft 8 Maart 1862.

Leiden, 1 Mei 1885.

L. J. A. B.

Het Geslacht Roever of Rover.

De hier behandelde familie voert in goud een met een doek omwonden moorenkop van sabel. Het helmteeken, dat zich op oude zegels vertoont, bestaat uit een laurier- of hulstblad, althans een langwerpig en puntig blad op langen steel tusschen een dubbele vlucht.

De hier bedoelde zegels hangen aan een magescheid van 20 Januari 1618, dat door mij aangekocht werd in de auctie Scheltus van Kampferbeke, en waarvan zoo aanstonds nader melding zal worden gemaakt.

Of er eenig verband bestaat tusschen dit geslacht en het molenijzers voerende Brabantsche, ook in de Betuwe vertakte, geslacht de Roover, is bij gebreke van bescheiden voorshands niet uittemaken. Waarschijnlijk acht ik het niet, omdat van de hier behandelde familie de bakermat in Overijssel of althans in den zoogenaamden achterhoek van Gelderland schijnt gezocht te moeten worden„ en hare leden, voor zooverre ik heb kunnen nagaan, hun naam nooit schreven met een voorgevoegd *de*.

In de in den landtaal geschreven oorkonden wordt dit lidwoord nooit of bijna nooit verzuimd voor het zelfstandige naamwoord Roover, Roovere, Roever of Reuver ter aanduiding van de leden van het molenijzers voerende geslacht. Daarom ben ik geneigd te gelooven, dat de naam der hier behandelde familie, ontleend is aan den thans in onbruik geraakten mansdoopnaam Roover of Roever, ook wel Rovert of Roffert, welke in Brabant, Gelderland en 't aangrenzende Duitschland tot in de vijftiende eeuw niet zelden voorkomt en waarin hoogstwaarschijnlijk de oorsprong schuilt van den naam van vele thans nog bestaande familiën Rover, Rovers, Roevers, Reuvers. Er zijn tallooze familiën Rover, Rovers, Roevers, Reuvers enz. in ons vaderland, in België en Duitschland bekend, die alle een verschillend wapen voeren, en aan wier onderlinge verwantschap men alle recht heeft aanstonds te twijfelen. In hoeverre deze doopnaam Rover enz. verwant is met den doopnaam Rodolf (Rudolphus) durf ik niet beslissen (1). Zeker is het, dat er ook patronymen bekend zijn als Roeff, Roefs, die kennelijk ontstaan zijn uit de samentrekking van Rodolf, Rudolf of Roelof, op dezelfde wijs als de naam Loeff, Loefs gekomen is uit de afkorting van den voornaam Ludolf of Lulof.

Dat de familie Roever of Rover reeds zeer lang in Overijssel en de omliggende landstreek bekend was, blijkt uit verschillende charters en andere stukken, b. v.

(1) In den eersten Jaargang van het *Tijdschrift voor N. Brabant. Geschiedenis, Taal- en Letterkunde* (blz. 44—46), geeft Mr. C. baron van Breugel Douglas, verschillende met Rover samengestelde familienamen op, waaronder de verbinding Rodolphus Rover of Rodolphus d. (= dictus) Rover met een achtergevoegden geslachtsnaam niet zelden voorkomt.

In 1383. Schenkt Willem Hertog van Gulik en Gelre volgens een charter van dat jaar aan het St. Walburgs Kapittel te Zutphen, in ruiling van de tienden uit Rhedermarsch, eene groote uitgestrektheid grond (1) de *Roevers-Weerd* in Cortenoever (gemeente 3/4 uur N. O. van Brummen).

Ook is er *Roeverbrugge* met Peckedam, welk laatste goed (in van der Aa *Geogr. Woordenboek* genoemd vijf uur van Deventer) ligt bij Diepenheim (2).

Zoo komt ook nog voor *Roeverkempken*, behoorende in het erve van Sardenstein (3).

Een Jan Roeverkamp was raad der stad Deventer 1637—40, wiens naam vermoedelijk van dit kampke zijn oorsprong heeft (4).

Deze familienaam komt thans ook nog voor als Reuvenkamp.

1421. Was bij de overdracht van een stuk land in het kerspel Westervoort:
Herman Roever, pastoor te Elten en ambtman van de abdis van Elten (5).

1425. In de archieven van het groote gasthuis te Deventer bevindt zich eene verkoopacte van 13 Mei 1425, waaraan de gebroeders Albert en Henrick Roever hun zegel hechtten.

Albrecht de Rover en zijne vrouw Steenken, dochter van Gerlach, worden nog 1441 beleend met ter Wijle bij Doesburg, en deze Hendrick is schepen geweest in Deventer 1429. Vermoedelijk was het een naamgenoot van hem, die in 1450 kerkmeester der St. Lebuinuskerk aldaar was, den 29 Januari 1454 genoemd wordt als gemachtigde van Beliken Alyslaghers, en in 1479 woonachtig was aan de Wal te Deventer bij de Doelpoort (6).

1433/37. Was Thomas Roever procurator in het klooster Bethlehem bij Doetichem (7).

1436. Was Hendrik Roever Dirksz. hulder voor 't karthuizer klooster te Remund (Roermond) voor het Zutphensche Leenhof bij de beleening met de Wijndsereweerd met haar hoog en laag gericht (8).

1442. Henric Rover, kerkmeester te Doesburg, verkoopt met Bernt van der Golde kerkmeester, Arnt ten Kolke en Dirk Lensenzoon, hospitaalmeesters, bij vergunning van bur-

(1) *Overijsselsche Almanak*, 1852 blz. 18.
(2) *Navorscher*, 1879 blz. 317.
(3) *Overijsselsche Almanak*, 1852 blz. 25.
(4) Dumbar, 1e deel, blz. 100.
(5) *Prov. Archief Gelderland.*
(6) *Navorscher*, 1883 blz. 43 en *Groot Geldersch Leenregister.*
(7) Nijhoff, *Bijd. v. Vad. Gesch.* 9, blz. 28.
(8) *Geldersch Leenregister* blz 55.

gemeesters, schepenen en raden der stad 25 Mei 1442, de helft eener huizinge en hofstede gelegen in de Hameydenpoortstraat aldaar (1).

1446. Bij de nonnen in het convent van Maria en Agnes te Diepenveen is Styne Rovers (2).

In een kasboek van het klooster van Sion bij Doetichem vindt men vermeld:

1453. Ontvangen uit den testamente van Lubbe Rovers 1 rijns Gulden.

1453. Heer Gisbert Roever betaald voor die moeder Aleid 7 postul. gulden.

1456. Griet Roevers leent aan 't convent 1 gl., ook in 1477 voor een nieuw bouwhuis 1 gl. en in 1481 leent zij 53 gl., die haar successivelijk met de rente tot 1490 werden terugbetaald.

1459. Derick Roever wordt genoemd onder de personen, die levering deden voor den bouw van het convent - en van 1474-1476 komt ook voor van Derick Roever ontvangen voor pacht.

1477. Van Aleyt Roevers ontvangen 3 gl. In 1501 was zij daar non (3).

1484. Heer Albert Roever betaald 1 gl. en 1491 aan denzelfden 2 gl.

1504. Jan Roever van Deventer leent het klooster 1 : 13 gl.

1483. In de werken van het Historisch Genootschap te Utrecht 1852, *Verzm. v. Oorkonden* blz. 115, treffen we twee ontzegbrieven van dingsdag na Laetare 1483, waarbij Gort Roever, die sonne van den Amptsman Ghert van Brunsveld, en ook Ghert v. Brunsveld zelf, die amptman te Bocholt was, zich ontzegden aan den Bisschop van Utrecht en de 3 steden van Overijssel, Deventer, Campen en Zwolle.

1488. Komt eene rechtsgeding voor bij het Veemgericht voor de betaling van het loon aan eenen bode, die gezonden was aan Roelof Hondenberch, aan Johan van Lange en aan Lambert Rover (4).

Ook in Kampen vindt men bescheiden:

1397. Omtrynt Sinte Mertin quamen desen schiepen hierna bescreven, mit heringe gheladen in 't Mersdiep ende die namen de Hollanders allingh ende altemaal. In het 8ste schip van Bernt Mennynghes, waren van Godschalck Roever iiij last gheladen (5).

(1) De Geer, *De ridd. D. Orde Balye van Utrecht* II. blz. 769.
(2) *Bisdom Deventer* 2 dl. blz. 176.
(3) *Bisdom Dev.* 2. dl. blz. 518.
(4) R. W. Tadama, *Geschiedenis van het Veemgerigt*, blz. 235.
(5) *Registers van bescheiden en charters in het oude Archief van Kampen.* Dl. 1 blz. 101.

1412. Tricus (*Theodo*ricus?) Roevers en Lubbert Pieters, worden genoemd bij de deftige burgers, die medewerkten om door gaven het klooster Bronop te vestigen (1).

1496. Nov. De inhuldiging van Frederik van Baden, Bisschop van Utrecht, geschiedde naar oud gebruik te Zwolle en daarna op den Spoolderberg. In Juni van het volgende jaar hield de Bisschop zijn eerst kamergericht op het kasteel Vollenhoven, en daarna ook de eerste klaring met de afgevaardigden der Ridderschap en der drie steden — wegens Kampen verschenen aldaar Frederik Ruvers en Wolter Wullefsen.

1528. Juffer Johan Roevers staat vermeld in twee rekeningen der St. Nicolaaskerk te Kampen A° 1528—34 als hebbende voor die kerk een en ander naaiwerk geleverd. Zij moet non geweest zijn, want in de 2e rekening heet zij Juffer Johan Rovers boven in 't convent (2).

Hoevele personen hier ook genoemd worden, het is niet mogelijk ze met elkaar in verband te brengen. De oudste wiens nageslacht in geregelde volgorde kan worden gegeven is:

Johan Roever, die in de eerste helft der zestiende eeuw leefde en gehuwd was met Aleida, welke hem twee zonen schonk:

Gerrit, die volgt 1.
en Goossen, die volgt 2.

1. Gerrit Roever, zoon van Johan en Aleida, wordt genoemd als provisor van 't St. Lebuinusgilde 1563, als raad te Deventer 1578 en als luitenant bij de hoplieden, die in 1579, nadat de Spanjaarden de stad hadden verlaten, het eerst met hunne manschappen de wacht betrokken. Hij was gehuwd met Aaltjen van Breda, dochter van Johan van Breda, burgemeester, schepen en raad van Deventer 1578—1585. Gerrit Roever overleed door het springen van kruit in 1579.

Zij hadden twee dochters:

A. Geertruid, die in 1583 te Deventer huwde Hans Coster, zoon van Assuerus Coster, burgemeester, schepen en raad van Deventer 1561—1582, in welk jaar hij in September overleed, en van Catharina Spruyt.

Zij hertrouwde 4 Februari 1590 Johan Fockinck, zoon van Berend Fockinck, wijnkooper in het stamhuis het Roode Hert te Deven-

(1) *Bisdom Deventer*, 2 dl. blz. 28. *Kamper kronyk*, 1 dl. blz. 194.
(2) *Bijdragen tot de Gesch. van Overijssel.* IV. 289, 291.

ter en van Judith Coops; geb. 1542 getuigen Lubbert Fockinck, en Johan Fockinck de Jongste. Hij was gemeensman te Deventer en hertrouwde 15 September 1611 Judita Coops jonge dochter wonende beide aan de Nieuwe markt.

B. Aaltjen Roever, die 1 Sept. 1601 te Deventer huwde Hendrik Assinck, zoon van Hendrik Assinck, waarbij Geertruid Assinck, die 6 April 1619 te Deventer huwde met Wilhelm van Marienburg, J. U. D., 29 April 1618 rentmeester van Sipculo en Alberge, 20 Maart lid van den raad van State. Hij overleed 9 Februari 1648. Zij overleed 4 Maart 1679 en hadden te zamen zeven kinderen (1).

2. Goossen (of Gosewijn) Roever, zoon van Johan en Aleida.

Hij was waarschijnlijk blauwverwer. Een van hem afkomstig huis en erve op de Graven te Deventer (waar de blaauwe hand uithing) werd in 1640 verkocht. In 1592 was hij lid van de broederschap van den Roggestapel (2). Op 13 September 1594 wordt hij vermeld met Dirk Averenk als mombers van de minderjarige kinderen van Johan Custers. Hij was gehuwd met Elsken Assingh (3). Hij hield van zijn neef Henrick Pinninck in leen de Weselhorst, zijnde 6 morgen lands in het kerspel van Olst in de buurschap van Duyren, waaruit deze echtelieden elkander met toestemming van den leenheer 10 Dec. 1614 lijftochtten. Zij testeerden 14 Juni daarna en hunne nalatenschap werd verdeeld bij Magescheid van 20 Januari 1618. Beide stukken zijn in mijn bezit.

Zij wonnen te zamen drie kinderen:

Johan, die volgt A., Gerard, die volgt B. en Aaltgen, die volgt C.

A. Johan Roever, huwde te Deventer 24 September 1603 met Mechteld Oelbeke, dochter van den kameraar Dirk Oelbeke, schepen en raad te Deventer van 1581-1591 en van Christina Wijntgens. In 1618 was Johan met zijne echtgenoote overleden en lieten zoo verre bekend is na twee kinderen:

a. Johan Roever, 3 Mei 1636 gehuwd met Willemken Rouse, overl. 1658, dochter van Evert Rouse, Dr. Evertszoon en van Egberta Laarman. Hij was scholtus van Colmschoten en raad van Deventer 1657, schepen 1658-1659. Johan wordt ook genoemd bij hen, die in het vredejaar 1648 zich loffelijk hadden gekweten als gemeenslieden. Hij was het van de Bergstrate en de Asschestrate, ofschoon hij 1657 in de Oeverstraat woonde. Ook komt hij voor in 1661 als hebbende ingezonden zilverwerken gelijk bokalen enz. bij de belegering van Deventer door den Keurvorst van Keulen en den Bisschop van Munster. Hij is overleden den 20 Febr. 1661. Zijn portret ten voeten uit met handschoenen in de hand door G. Terburg geschilderd berust in de verzameling Weber te Hamburg.

b. Hilleken Roever, geboren te Deventer, gedoopt 6 Oct. 1607. Zij is te Amsterdam ondertrouwd 6 Sept. 1625, met Jacob van Gistelen, geboren te Amsterdam 1597, zoon van Valerius van Gistelen en van Elsken van den Velde. Waarschijnlijk bleef dit huwelijk kinderloos en overleed zij spoedig, want in October 1628 hertrouwde Jacob van Gistelen te Amsterdam met Elisabeth van der Stringhen, weduwe van Jan Veron.

B. Gerard Roever of Rover, zoon van Goossen Roever en Elsken Assingh, geb. te Deventer 1582, huwde te Amsterdam 28 Februari 1609 met Jacomijntje van Gistelen, dochter van Valerius en Elsken van den Velden, geb. te Antwerpen 1586. Gerard woonde toen nog te Deventer maar heeft zich later te Amsterdam gevestigd als korenhandelaar. In 1618 is Gerard met Hendrik Losscher, voogden over Jan en Hilleken, nagelaten onmondige kinderen van Johan Roever en Elsken Assingh. Hij kocht 16 April 1630 een huis op de Heerengracht achter uit komende tegen het Hof van Sohier (Huis met de Hoofden). Beide waren overleden 1638.

Hunne kinderen zijn:

Valerius Roever, die, volgt en Elisabeth Roever of Rover, geboren te Amsterdam en gedoopt 30 Nov. 1614 in de Luthersche kerk. Zij huwde te Amsterdam 13 Dec. 1639 Gaspar van Wickevoort, geb. te Delft 30 October 1598, zoon van Gaspar, koopman te Amsterdam, en van Catharina Rendorp. Hij overleed 12 November 1648.

C. Aaltjen Roever, dochter van Goossen en van Elsken Assingh, geb. te Deventer, huwde aldaar 3 Januari 1609 Lambert Mentinck, zoon van Jan Mentinck te Delden. Zij hertrouwde te Deventer den 15 Januari 1629 Hendrik Steenbergen, wed^r. van Lutgert Costers, zoon van Herman Steenbergen te Vaessen.

Valerius Rover of Roever, zoon van Gerard en van Jacomijntje van Gistelen, geboren 7 Oct. 1611, woont 1638 op de Heerengracht b/d. Leliegracht te Amsterdam, en ondertrouwt aldaar

(1) Zie Mr. J. v. Doorninck, *Geslachtk. Aanteekeningen.* Deventer 1871, blz. 639 en 436.

(2) Revius, *Dav. Ill.* blz. 733.

(3) Mr. J. v. Doorninck, *Bijdr. tot de Overijsselsche geschied.* II. blz. 82 en M. S. aanteekeningen.

25 Maart (tr. 20 April) 1638 (zijn ouders waren toen overleden) met Catharina van Wickevoort, geb. te Amsterdam 11 Maart 1616, dochter van wijlen Gaspar en zijne 2de vrouw Margaretha Bosschaert; zij was de jongste van de twee kinderen uit dit huwelijk. Valerius overl. 20 Mei 1676, en zijne vrouw 29 Juli 1661, zij zijn begraven in de Nieuwe kerk.

In 1639 kocht hij nabij Hinderdam onder de jurisdictie van Cortenhoef 4½ morgen land, waarschijnlijk tot het aanleggen van een buitenplaats, zoo als toen veel geschiedde.

Den 17 April 1663 kocht hij voor ƒ36000 een huis en erve met suikerbakkerij op de westzijde Keizersgracht, met al de gereedschappen daarin voorhanden.

Zooveel mij bekend is waren hunne kinderen: 1 Elisabeth, 2 Gerard, 3 Gaspar, 4 Valerius, 5 Cornelis, die volgen en allen 29 April 1682 nog in leven waren, toen zij het huis op de Heerengracht verkochten voor 16000 gulden.

1. Elisabeth Rover, dochter van Valerius en Catharina van Wickevoort, geboren te Amsterdam 1639, ondertrouwt aldaar 24 Juni 1660 met Gerard Meyners, zoon van Meinart Meyners en Maria de Visscher Adolfs dochter, geb. te Amsterdam 1627. Hij kocht zich 21 Nov. 1657 poorter van Amsterdam en was toen suikerbakker.

Hij overleed 1677 en ook zijne echtgenoote, die begraven werd in de Nieuwe kerk 15 Maart 1677.

Zij wonnen eene dochter en een zoon, zijnde:

a. Maria Catharina Meyners, geboren 19 Dec. 1661, overl. 1740, die gehuwd was met Joachim Rendorp, Heer van Marquette (zoon van Pieter en Johanna Hulft), geboren 19 December 1671, overleden 1730.

Zijn 4 kwartieren waren:		Haar 4 kwartieren waren:	
Rendorp,	Hulft,	Meyners,	Rover,
Hulft.	Kloeck.	Visscher.	Wickevoort.

Uit welk huwelijk:

Pieter Rendorp, geb. te Amst. 1 Januari raad, schepen en burgemeester van Amsterdam 1732, die 1° huwde 15 April 1727 Margaretha Calcoen, overleden 13 Januari 1728 in de kraam, en 2° huwde 26 Januari 1731 Agatha Maria Pancras, geb. 24 April 1700, dochter van Gerbrand en van Agnes Hasselaar, en weduwe met drie kinderen van Jacobus Trip.

b. Mr. Gerard Meyners, geb. te Amsterdam 1677, ontvanger van den Gravelijken tol te Rotterdam, schepen aldaar 1717-1719 overl. oud 46 jaar, was gehuwd met Digna Petronella Wendeline Leydecker, dochter van François en van Anna Maria van Hogendorp, waarbij hij zeven kinderen naliet.

Zie verder *Genealogie Meyners*, uitgegeven door den Heer J. H. Scheffer.

2. Gerard Rover, zoon van Valerius en Catharina van Wickevoort, geboren te Amsterdam 1643, huwde aldaar 31 Januari 1668 met Catharina Cromhuysen, geboren te Amsterdam 1639, dochter van Melchior. Hij maakte voor den notaris J. Volckersz.Oli op 30 Juni 1668 huwelijksche voorwaarde. Hij was toen koopman en woonde op de Heerengracht; zij leefde nog 1670, maar was 1677 overleden. Hun huwelijk bleef kinderloos.

In 1677, 25 Maart, huwde hij ten 2de male met Ballichje Hulft, in Amsterdam geboren 1656, jongste dochter van Jan Hulft Pieterszoon, raad en bewindvoerder der O. I. compagnie, schepen te Amsterdam, en van Margeretha Kloeck Pieters dochter ex Maria (of Jannette) Hooft Cornelisdr. Zij maakten huwelijksche voorwaarden 23 Maart 1677 voor notaris J. Volckersz.Oli. Jan Hulft kocht in 1671 het huis naast admiraal de Ruyter op het Nieuwe Waals eiland voor ƒ 24275 en overleed aldaar 30 December 1677.

Hij overleed 24 December 1711, en werd in de Nieuwe kerk op 't choor begraven 31 December.

Zij overleed 13 September 1714, en werd in hetzelfde familiegraf begraven 19 September. Zij maakte tot hare erfgenamen Mr. Jan van de Poll en Jan Hulft.

Uit het 2de huwelijk was geboren een zoon Valerius, die 31 December .... in de Nieuwe kerk in het familiegraf begraven werd.

Na den dood van zijn schoonvader Hulft bewoonde hij diens huis; althans in 1680 woonde hij het elfde huis voorbij de Bantammerstraat, tusschen deze en de Schippersstraat, doch in 1691 woonde hij Singel bij de Warmoesgracht, alwaar hij woonachtig bleef tot aan zijn dood. Hij had tot zomerverblijf het huis te Velsen, tusschen het dorp Velsen en de Santpoort gelegen aan het Duin, waarvan Ludolf Smits in zijn *Schatkamer van Nederlandsche Oudheden* A° 1706 gewaagt, blz. 350, in twee verzen.

In 1681—83 was hij luitenant der 26e comp. burgerwacht, hij wordt bankier genoemd bij zijne benoeming tot commissaris of diplomatiek agent (consul) bij de regeering van Amsterdam, voor Georg Wilhelm Hertog van Brunswijk Lunenburg in 1685, en voor Frederik Koning van Pruissen, Markgraaf van Brandenburg, enz. enz. in 1705; hij was bij zijn overlijden commissaris van den grooten ijk.

3. Mr. Gaspar Rover, zoon van Valerius en Catharina van Wickevoort, geboren te Amsterdam 23 Juni, en overleden te 's-Gravenhage 18 Juni 1737,

alwaar hij gehuwd was 1679, volgens huwelijksche voorwaarden, op 1 December, voor den notaris G. de Cretser aldaar, met juffr. Adel Warton, dochter van James Warton, Rogiersz., kapitein, en Adel Johnston.

Hij volbracht zijn studiën te Leiden, na aan de academie als student ingeschreven te zijn 22 November 1664, en was bij zijn huwelijk advocaat voor den Hove van Holland. Meermalen trad hij op voor den Hertog van Saxen Gotha, volgens bewijzen van 1703, zoowel als voor den Kroonprins van Pruissen, volgens eene aanstelling van 1713, om hunne belangen bij Hunne H. Mogende de Staten Generaal der vereenigde Provinciën te behartigen. Zijne echtgenoote Adel Warton overleed te 's-Gravenhage 18 Augustus 1737.

Uit dit huwelijk zijn geboren te 's-Gravenhage:

Catharina Rover, den 27 Juni 1680, gedoopt in de Fransche kerk;

Elisabeth Rover, den 22 Februari 1682, gedoopt in dezelfde kerk.

Catharina huwde te 's-Gravenhage den 4 Maart 1703 met Mr. Samuel van Huls, zoon van Samuel van Huls Willemsz. ex Geertruid van Huckelhoven en van Sara Marie le Maire, Jansdr. ex Maria Cocquiel dit Mercier. Hij was te 's-Gravenhage geboren den 27 October 1655, werd schepen en burgemeester aldaar in 1712 en later controleur der convooien en licenten op de Maas en auditeur te Maastricht. Volgens een bij mij berustend in de Engelsche taal geschreven gedicht op den geboortedag van Catharina in 1711, was zij zoowel eene zeer kundige, als eene zeer schoone vrouw.

Hij stierf te 's-Gravenhage 11 September 1734, zij te Leeuwarden in September 1792.

Uit hun huwelijk drie kinderen:

1. Samuel van Huls, geb. 16 Sept. 1706, veertigraad 1739, weesmeester, schepen, te Delft, huwde 20 Sept. 1735 Cornelia de Beaumont Philipsdochter, geb. 29 Mei 1704, weduwe met vijf kinderen van Willem Carel Bogaert van Beloys, commies stapelaar aan het generaliteits-magazijn te Delft, overl. 5 Juli 1730.

   Een dochter van hen, Baletta Elisabeth van Huls, huwde 5 Sept. 1734 Hendrik van der Dussen, geb. 19 Juli 1710, zoon van Arend, schepen 1728, hurgemeester der stad Delft 1747 en van Theodora Grommée.

   Hij was 1753 vroedsman te Delft, 1760 gecommitteerde raad ter admiraliteit op de Maas.

2. Sara Adel van Huls, gedoopt te 's-Gravenhage 7 Aug. 1718, echtgenoote van Jonk^r^. Onno Zwier van Haren, geboren 2 April 1713, grietman van West-Stellingwerf, commissaris generaal der Zwitsersche troepen in dienst der Nederlanden, raad van State, lid der admiraliteit te Amsterdam, afgevaardigde bij de Protestantsche Zwitsersche kantons, en tot de vrede van Aken, enz. enz. Hij overleed te Wolvega 2 Sept. 1779. Zij te Leeuwarden in 1793. Uit hun huwelijk elf kinderen (1).

3. Carolina Wilhelmina van Huls, huwde in Oct. 1747 Mr. Simon Bogaert van Beloys, geboren te Delft 15 Januari 1723, zoon van Willem Carel Bogaert van Beloys en van Catharina van Beaumont. Hij overleed kinderloos in Oost-Indiën 1757.

4. Valerius Rover, zoon van Valerius en Catharina van Wickevoort, geb. 1655, huwde 3 Juni 1682 met Catharina Elisabeth Bode, dochter van Matthys Bode, Matthysz. en Anna Kerckrinck Godaertsdr. Hij woonde te Amsterdam, is 1681-83, vaandrig bij de 26^e^ burgerwijk, en verhuisde toen van de Heerengracht, is 1685 kapitein tot 1707, toen hij vervangen werd door Jan Six. In 1686 verkocht hij een huis en erf met grooten tuin in de Amstelkerkstraat, zuidzijde bij de Spiegelstraat, waar de Vergulde Posthoorn uithing, voor 6000 gulden.

   Zij verwekten te zamen de volgende kinderen:

   1. Anna Catharina, jong overleden, begraven in de Wester kerk 2 Aug. 1683.
   2. Valerius, jong overleden, begraven in de Wester kerk 17 Aug. 1693.
   3. Valerius, geboren 6, gedoopt 7 Juni 1686, in de Luthersche kerk, die volgt A.
   4. Matthys, geboren 15, gedoopt 17 Oct. 1688, in de Luthersche kerk. Hij werd aan de Leidsche akademie als student ingeschreven den 1 Juni 1707 en stierf den 7 Maart 1725.
   5. Anna Cornelia Rover.

   Hij Valerius overleed in Februari 1693 en werd 16 Febr. begraven in 't familiegraf Wester kerk.

   Zijne echtgenoot overleed 1703 en werd 30 Maart begraven in 't zelfde graf.

5. Cornelis Rover, jongste zoon van Valerius en Catharina van Wickevoort, geb. te Amsterdam na 1657, overleden 1686 en werd begraven op 't choor der Nieuwe kerk den 16 November.

   A. Valerius Rover, zoon van Valerius en Catharina Elisabeth Bode, geb. te Amsterdam 6 Juni 1686, huwde te Delft 8 Oct. 1709 (hij woonde toen op 't Singel te Amsterdam), met Cornelia van der Dussen, derde en jongste kind van Mr. Bruno van der Dussen, secretaris van Delft, en van Maria Graswinckel Jansdr. geb. te Delft 28 Augustus 1689. Hij vestigde zich te

(1) Zie verder (Klynsma), *Geschiedkundige herinneringen uit de voormalige grietenijen Oost- en West-Stellingwerf, hoofdzakelijk aangaande het geslacht der van Harens.* Meppel, 1861.

Delft en overleed aldaar 22 Juli 1739 (1). Zij overleed aldaar 7 Mei 1762.

Uit dit huwelijk bleven vier kinderen in leven.

1. Catharina Elisabeth Rover, geb. te Delft 24 Juni 1710, huwde 25 Maart 1728 Mr. Adriaan van Hoogeveen, geb. 10 Januari 1697, en overleden 4 Januari 1752. Hij was 1728, veertig raad der stad Delft, 1729 havenmeester, 1732 weesmeester, 1734 schepen, 1740 raad der admiraliteit van Zeeland, 1748 adjunct, 1749 burgemeester te Delft, zoon van Gerard en van Clara van Assendelft Adriaansdr.

Zijn 8 kwartieren waren:

Hoogeveen,	Assendelft,
van der Burch,	Malebezy,
de Witt,	van der Werff,
de Bodt.	van Kerchem.

Haar 8 kwartieren waren:

Rover,	van der Dussen,
Bode,	Graswinckel,
Wickevoort,	Briel,
Kerckrinck,	Bruyningh.

waarbij de volgende kinderen:

1. Mr. Gerard van Hoogeveen, geb. 12 Maart 1729, later schepen te Delft en bewindhebber der Oost Ind. compagnie, ongehuwd overleden.
2. Cornelia van Hoogeveen, geb. 29 Maart 1730, gehuwd met Mr. Isaac de Lespaul, veertig raad van Delft.
3. Maria Johanna van Hoogeveen, geb. 13 Dec. 1731, overleed ongehuwd.
4. François Nicolaas van Hoogeveen, geb. 3 April 1734.
5. Valerius van Hoogeveen, geb. 12 Oct. 1736, trouwt 4 Oct. 1763 Catharina Maria Pompe van Meerdervoort, geb. 8 Oct. 1734, dochter van Jacob en van Lijdia Catharina van der Dussen Ewoutsdr., waarbij drie kinderen.
6. Maria van Hoogeveen, geb. 11 Dec. 1737, trouwt 16 Maart 1767 Mr. Herman Johan van Royen, geb. 8 Juni 1742 later burgemeester van Delft, zoon van professor Adriaan van Royen Jansz. en van Adriana Johanna Wesseling. Uit hun huwelijk zijn twee zonen geboren: Adriaan en Gerard van Royen.

2. Valerius Gerard Rover, geb. te Delft 5 Dec. 1711 en overleden 22 Februari 1726.

3. Mr. Bruno Rover, geb. te Delft 26 October 1713, studeerde te Leiden na aan de academie als student ingeschreven te zijn, den 29sten Februari 1732, werd vervolgens 1745 raad, in 1748 weesmeester, 1749 hoofd participant bewindhebber der Oost. Ind. comp., 1750-1752 schepen, 1763-1764 burgemeester te Delft en was in 1788 nog in de regeering dier stad.

4. Mr. Matthys of Matthias Rover, zoon van Valerius Rover en Cornelia van der Dussen, werd geboren te Delft 6 Januari 1719 en overleed aldaar ongehuwd op den 6 April 1803. Voor de studie opgeleid werd hij aan de academie te Leiden als student ingeschreven 16 Juni 1735; hij gaf tijdens zijne studiën reeds eenige belangrijke geschriften uit, die zoowel door binnen- als buitenlandsche geleerden geroemd werden, en verkreeg 8 Nov. 1737, bij besluit van curatoren der hoogeschool, vergunning om de handschriften, die in kasten bewaard werden in de archieven der hoogeschool, naar keuze te mogen lezen. Na volbrachte studien hield hij zich met staatszaken bezig en bracht bijna 3 jaren te 's-Gravenhage door, trok zich van daar terug, en leefde in Delft, nu in de stad, dan op zijn buitengoed, zich toewijdende aan wetenschappelijke en letterkundige studiën. Hij hield briefwisseling met de voornaamste geleerden van zijnen tijd, als met J. P. d'Orville, Franciscus Oudendorp, L. K. Valckenaer, J. D. van Lennep, Petrus Burman, Joannes Schrader, Gerardus Meerman, Joannus Albertus, J. W. te Water, H. van Wijn, enz. Vele van hen, even als andere geleerden, zoo als Saxius en Wyttenbach, hebben meermalen loffelijk over hem geschreven; ook Hieronimus van der Bosch heeft in een gedicht 5 Augustus 1796 zijn leven geschetst. Hij overleefde zijn ouders, broeders en zuster, en hunne kinderen allen, en stierf in den ouderdom van 84 jaren. Hij was een groot geleerde en liet eene bibliotheek na, die zoowel in uitgebreidheid als zeldzaamheid van vele werken en handschriften tot de kostbaarste en zeldzaamste behoorde en waarvan de publieke verkooping geschiedde te Leiden door de Haak en Co. 2 Juni 1806 en volgende dagen. De catalogus dezer boekerij bestaat uit twee boekdeelen (1).

Amsterdam, April 1885. A. de Roever Nz.

(1) Pieter Vlaming droeg hem in 1730 op zijn: *Arcadia van Sannazarius, benevens eene korte geschiedenis van den huize van Aragon en het leven des dichters.* Boven de opdracht komt zijn wapen voor, keurig uitgevoerd.

(1) Zijn levensbericht komt in het *Biogr. woordenboek* van A. J. van der Aa voor.

BIJLAGEN.

Von Gottes gnaden wir Georg Wilhelm Hertog zu Brunsweig und Luneburg etc. fugen hiermit zu wissen dasz wir Gerard Röver, Banquier in Amsterdam, zu unserer commissaris daselbst in gnaden bestellet haben. Thun solches auch hiermit dergestalt und also, dasz uns er getreu und hold seyn, unsere Angelegenheyten und insonderheit die, in denen von gemelter Stadt Amsterdam nacher unsern fürstendomb und Landen gehenden handlungen und negotien betreffende sachen besten fleisses beobachten und befordern sollen.

Und ersuchen demnach alle und jede denen dieses vorgezeigt worden wird, standesgebuhr nach, dasz sie ermelten Gerard Röver fur unsern commissarium erkennen und achten, ihm in den jenigen was er unsertwegen vorbringen und handlen wird, volligen glauben beymeszen, und darunter allen befordersamen willèn erweisen, auch die vor dergleichen personen zu kommenden privilegien und freyheyten geniessen laszen zu wollen.

Urkundlich haben wir dieses eigenhändig unterschrieben und mit unsern furstl. secret bedrucken lassen. So geschehen und gegeben auff unserer Residentz Zelle den 11 Novembr. A° 1685.

(Was geteekend) Georg Wilhelm.

Nevens stond gedrukt een zegel in roode was, met papier overdekt.

(Naar een afschrift).

Von Gottes genaden Friederich König in Preussen, marggraf zu Brandenburg, des Heyl. Röms Reichs, Ertzcammerer und Churfürst, souverainer Prince von Oranien, zu Magdenburg, Cleve, Gulich, Berge, Stettin, Pommeren etc., Hertog etc. Unsern gonstigen grus unt wohlgeneigten willen zu vor, Edle und Ehrenveste liebe besondere, Wir haben soo wohl zu bezeugung unserer für die Herren und ihre stadt allezeit hegenden besondern Koningl. propension als auch wegen unserer daselbst von zeit zu zeit vorkommenden, verrichtungen gut gevunden, die durch absterben unsers vormähligen dorttigen Commissarii Johannis van der Benth erledigte stelle, hinwieder durch ein qualificiertes subjectum zu besetzen, und haben dazu Gerard Röver in consideration seiner uns bekanten guten qualitäten und geschicklichkeit für andern ausersehen, gleich wie wir nun nicht zweiflen es werden ihnen dessen Persohn angenehm seyn, als werden sie uns auch einen gefallen erweisen, wan sie denselben nicht allein in denen sachen so er unserthalben bey ihnen anzubringen, auch dort zu negotiiren oder zu procuriren haben wird, volligen glauben beymessen, sondern ihm auch zu unserm besten alle befordersahmen willen und helfe so oft es notig, erweisen und wiederfahren lassen werden. Welchs verhoffende wilfähigkeit wir gegen die selbe und der ihrige bey allen forfallenden occasionen zu erwiederen gefleiszen seyn werden die wir denenselben mit wohlgeneigten willen wohl beygethan verbleiben. Geben zu Cöln an der Spree.

d°. 16 Februarii 1704. (Was geteekend) Friederich R.
lager stond Growartenberg.

(Naar een afschrift).

Ayant été trouvé necesaire, d'employer une personne de credit et de reputation icy à la Haye, pour luy confier le soing de la recepte de la solde, et de tout ce que regardra les quatres Regiments, a scavoir deux de Dragons et deux d'Infanterie, que son Alt: Serme Monseigneur le Duc de Saxen Gotha a donné au service de sa Majt la Reine de la grande Bretagne et de leurs Htes Pces les Seigneurs Etats Generaux, suivant la convention faite et signée le 27 Mars dernier, Je sousigné conseiller d'Etat et de Guerre et Envoyé Extra orde de sa dte A. Sme confesse avoir commis et authorisé, comme ie commets et authorise, en vertu de l'instruction de son Alt. le sieur Gaspar Rover, Advocat à la cour d'Hollande, pour solliciter la depeche des ordonnances, et reçevoir le payement de la solde, tant pour les deux Regiments, qui seront de la repartition d'Angleterre, que des deux autres, qui seront mis sur les Provinces de l'Etat, comme aussi les ordonnances lesquelles (avant que la repartition des dts. Regiments sur les Provinces sera reglé:) le Conseil d'Etat des Provinces unies depechera, ou faira depecher: de même, les ordonnances des chariots, des recrues et autres quels noms elles puissent avoir, et en recevoir le payement, tant pour la quote d'Angleterre, que pour celle de l'Etat, et generalement tous les deniers, revenants aux dits quatres Regiments, sur ses quittances, d'en payer les Regiments tous les mois, selon l'Instruction lui donnée. Priant le Receveur General et Payeur de sa Majet la Reine de la Grande Bretagne, leurs Nobles Puissances, les Seigneurs Etats des Provinces Unies, et les seigneurs Etats, ou leurs Deputez des Provinces, sur les quelles les deux Regiments seront mis, de vouloir faire tenir au dit sieur Rover les ordonnances et les assignations requises, pour leur prompt payement, et de tout ce qui pourra revenir aux dts Regiments, sur ses quittances: Il sera aussi permis au dit sieur Rover, en cas de besoing, de substituer une ou plusieurs personnes capables dans les Provinces, sur les quelles les deux Regiments de la repartition de l'Etat seront mis, pour y solliciter les ordonnances et le payement, et faire ce qui en dependra; Et il pourra de même substituer un autre pour recevoir l'argent d'Angleterre, en cas quand il seroit empeché de le faire lui même;

Outre cela le dit sieur Rover sera authorisé par

ce même pleinpouvoir, de negocier, en cas de necessité, de l'argent sur les d^tes ordonnances et il fera et observera generalement tout ce que l'interest et l'avantage des Regiments, et le service de Son Alt Ser^me pourra demander: Promettant que Sad^te Alt. Ser^me aggreera ce que le dit sieur Rover fera ou agira en vertu de ce pleinpouvoir de même comme s'il en avoit esté requis un plus ample.

En foy de quoi jai signé ce pleinpouvoir et y mis mon cachet fait à la Haye le 17e Juillet 1703.

(Was geteekend) S. F. Aveman.

Het cachet stelt een geharnasten ridder voor.

(Naar het origineel in mijn bezit).

Extract uyt het register der Resolutiën van de H. Mog. Heeren Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Mercury, den 17^en September 1704.

Ontfangen een Missive van den Heer Hertog van Saxen Gotha geschreven tot Vredesteyn den 8ste deser versoekende dat Haer Ho. Mog. den Persoon van Gaspar Roovers als desselfs agent gelieven te erkennen en te admitteeren. Waarop gedelibereerd zijnde is goedgevonden ende verstaen dat den gemelden Caspar Roovers zal worden erkent eñ geadmitteert soo als dezelve erkent ende geadmitteert werd mits desen als agent van Hooghgemelte sijne Furstliche Doorl^t. mits dat Hij daerdoor niet sal wesen geëximeert van de pligt van onderdanigheyt die Hij als een onderdaen van de provintie van Hollandt ende West-Vrieslant is onderworpen special ten aensien van de betaelinge van alle ordinaris ende extrs. Schattingen ende impositien, soo wel reële als personeele mitsgaders ten regarde van de Jurisdictie over sijn persoon ende familie in het Crimineel ende Civil.

(Was geteekend) J. Wichers.

(Naar een afschrift).

Son Altesse Royale, le Prince Royal de Prusse, donne par cecy plein pouvoir au Sr. Gaspar Röver de recevoir les Rentes viageres, constituees par leurs Hautes Puissances les Etats Generaux des Provinces Unies comme Parrains de son Altesse Royale même et des Princes ces enfants.

Fait à Berlin, le 31 de Janvier 1713.

(Was geteekend) Fr. Wilhelm,

en gezegeld met het Koninklijk wapen.

(Naar het origineel in mijn bezit).

Eenige aanteekeningen over het geslacht Hellemans.

De heer Vorsterman van Oyen heeft in zijn belangrijk artikel *„De vrouwen van Pieter Corneliszs. Hooft"* (1) ook over Heleonora Hellemans en haar geslacht zeer uitvoerige mededeelingen gedaan.

Door de vriendelijkheid van den heer B. Berghuys, boekhandelaar te Kampen, kwamen voor eenigen tijd mij stukken in handen, die op datzelfde geslacht betrekking hebben.

Bij het eerste stuk, gedateerd 27 October 1558, verklaart Willem de Clerck, Ridder, heer van Boeuekercke, Locxem, etc., stadhouder van den leenen der C°. Mat. van zijnen leenhove des lants van Mechelen, dat voor hem als stadhouder van de leenen en voor leenmannen nl. Mr Hendrik van Achelen, docter, Mr Jacob van Caestere, Pauwels van Erssele en Pieter de Fabri gecompareerd zijn: Dominicus en Cornelis van den Houte, vleeschhouwers der stad van Antwerpen en Mr Anthonis van Masdale als mombers van Pauwels van den Houte wijlen Corneliszoon en dat deze met consent der weesmeesters van Antwerpen verkocht hebben aan Cornelis de Renialme, wonende te Antwerpen, een hoeve met huizen, hare winnende landen, beemden, bosschen enz., groot ongeveer 21 of 22 bunders, geheeten het goed ter Tangen, gelegen onder den dorpe van Contich, komende met twee zijden aan het goed van heer Henrick van Berchem en met de derde zijde aan 's heeren straten, zooals men die hoeve van den Koning in leen houdt, met welk goed zij Cornelis de Renialme beleend hebben.

Het zegel van de Clerck vertoont een schild met een faas, waar boven twee, beneden een zevenpuntige ster, uit de helm komt een opvliegende arend.

Dat van Erssele een schild met een vrijkwartier, boven links waarin een molenijzer en verder in die helft twee onder elkander geplaatste hulstbladeren, in de andere helft schijnbaar een loopende vos wat zeker een klimmend luipaard moet zijn, want 't is geheel misteekend. Het zegel van Jacob van Caestert is een schild met twee banden en een vrij kwartier links boven met twee palen en helm, waaruit een uitkomende draak.

Dat van Achelen is een schild met een band waarop 3 vijfbladige rozen en boven en beneden den band een zespuntige ster, terwijl dat van Fabri een keper vertoont waarop boven in een punt een bloem, beneden op ieder been een lelie, vergezeld met drie hamers ter weerszijden van het schild P. F.

Bij een ander stuk van 12 Mei 1589 verklaren burgemeesteren, schepenen en raad der stad Antwerpen dat Jonkvrouwe Susanna van Surck wijlen Jaspars dochter, wier moeder was Jonkvrouw Geertruyt de Renialme, met Seigneur Arnout Hellemans, coop-

---

(1) *De Amsterdammer*, 17 April 1881.

man, haren wettigen man en momber, verklaard heeft, daar wijlen haar grootvader Cornelis de Renialme bij testament onder anderen heeft gedisposeerd dat alle zijne goederen gelegen onder de parochie van Contwijck, zoowel leengoederen als alle andere, een zekeren tijd na zijne aflijvigheid onverdeeld zouden blijven, en dat deze bij gemeen consent van zijne erfgenamen op eenen prijs zouden gesteld worden naar tijdsgelegenheid en daarvoor zouden worden aangeboden aan de momberen van Jhr. Carel de Renialme, zoon van wijlen Lanceloot, om die voor dien prijs te mogen aanvaarden, zoo ze dat verlangden, mits aan de medeerfgenamen het hun toebehoorende deel uitkeerende, en daar Arnout de Cordes als procuratie hebbende van Jan de Cordes zijn broeder testamentelijk momber van Jan Carel de Renialme en Maria de Renialme wijlen Lanceloots kinderen, waar moeder van was Jonkvrouw Maria de Cordes, haar comparante en haren man verschillende geldsommen verstrekt heeft en bovendien thans nog aan gereed geld heeft overgeleverd 700 carolus guldens, zoo geeft zij comparante over en cedeert zij aan Arnout de Cordes qualitate qua en tot behoef van gezegden Jan Carel de Renialme, al haar recht en deel in de onverdeelde goederen die haar aangeërfd zijn van Cornelis de Renialme.

Bij eene acte van 31 Mei 1633 verleenden burgemeesteren, schepenen en raad der stad Leuven aan Don Francisco Hellemans Yriuera, verlof tot in beslag neming van in de verzegeling opgenoemde vaste goederen, toebehoorende aan den kolonel Antonio Muyskens, ridder, krijgsraad, overste over twee regimenten paardruiters ten dienste van zijne Keizerlijke Majesteit en den keurvorst van Mentz tot verzekering van een erfelijke rente van 450 car. gl. door dezen verschuldigd, terwijl bij verzegeling van dezelfden datum genoemde Antonio Muyskens aan Don Francisco Hellemans Yriuera, „capitain van perden ten dienste van zijne Con. Mat." eene rente van 450 car. gl. jaarlijks schuldig belijdt.

In deze acte komt als zijn oom voor Sr. Pieter Hellemans.

Uit de acte van 12 Mei 1589 hierboven vermeld, blijkt, dat Arnout Hellemans was gehuwd met jonkvrouwe Susanna van Surck, dochter van Jasper van Surck en Geertruit de Renialme.

In de familie van Surck schijnen deze stukken bewaard te zijn, althans ze bevinden zich in gezelschap van de navolgende acten.

Bulle van de promotie van Cornelis Zaal Isendica-Flandrus tot doctor in de rechten aan de Hoogeschool te Utrecht van 5 September 1698.

De Staten des lands van Utrecht stellen Arnoud Anthony van Zurck tot rentmeester van St. Paulus abdy te Utrecht aan op 15 Juni 1717.

Bulle van de promotie van Arnoldus Antonius van Zurck tot doctor in de beide rechten te Utrecht op 13 Augustus 1717.

Gedeputeerde Staten van Utrecht stellen Theodorus Cornelis Zaal aan tot rentmeester der goederen van het convent Marienberg te Zeist op 22 Januari 1723.

Den 25 September 1725 stellen de Staten des lands van Utrecht Theodorus Cornelis Zaal tot rentmeester van St. Agneten abdy aan.

Mr Arnout Anthony van Zurck, rentmeester van St. Paulus abdy, wordt 27 Februari 1731 door de prelaten en cappittelen der vijf ecclesiën binnen Utrecht benoemd tot Cameraar.

De Staten des lands van Utrecht stellen 30 October 1738 Theodorus Cornelis Zaal aan tot rentmeester van St. Paulus abdy.

Omtrent Arnoud Hellemans vond ik nog vermeld, dat hij op 30 Dec. 1584 door de Antwerpsche stadsregeering werd benoemd tot kolonel (1); den 25en Maart 1585 wordt aan den kolonel Hellemans met de andere 7 kolonellen der steden eenige wijkmeesters en schepenen van Antwerpen opgedragen, de hoeveelheid graan, in de stad aanwezig, op te nemen (2).

Den 13en Juni 1585 wordt Henrick Hoens gecommitteerd om te wezen capitein over de jongemans onder den colonel Helmans in plaatse van de colonel van Ercke (3), terwijl 22 Juni 1585 de colonel Helmans wordt geordonneerd om 240 gl. door hem van zijne 2e quotisatie ten achteren aan de kolonellen ter hand te stellen, ten einde daarmede eenige betalingen te doen (4).

Ik meende deze losse aanteekeningen hier te mogen mededeelen, daar ze anderen een draad bij verdere nasporingen kunnen zijn.

Kampen.

Mr J. Nanninga Uitterdijk.

Nog eens von der Schulenburg.

In num° 2 van dezen jaargang is door den heer J. A. Koopmans op uitnoodiging der redactie een bijschrift gevoegd bij eene plaat met twee afbeeldingen van dit geslacht.

Zonder te treden in de kritische beschouwing dezer reproductie wensch ik alleen de onderste afbeelding toe te lichten, die zonder naam of jaartal volgens het onderschrift van Engelsch maaksel zoude zijn.

Zij is dit inderdaad en te vinden in The Works of William Hogarth (mihi London Ed. 1833 pg. 207).

Het wapen is volkomen hetzelfde, terwijl daarvan de herkomst in de toelichting wordt opgegeven.

(1) *Antwerpsch-Archievenblad*, dl. V, blz. 467.
(2) Idem, dl. VI, blz. 89, 133.
(3) Idem, blz. 143.
(4) Idem, blz. 148.

Ook toen reeds was men het niet over het wapen eens: it is somewhat singular that the arms of a Duke of Kendall should have been engraved on some pieces of plate about that period, and that evidently by the graver of Hogarth.

Of these arms there are four different specimens now exstant, within a male shield, and with a ducal coronet, etc.

's-Gravenhage. B. v. D. M.

Familie de Cock.

(*Aanvullingen en verbeteringen*).

Blz. 76 regel 7 v. b. Dr. C. Steketee was arts te Neuzen en overleed te Heidelberg in Februari 1884.

„ „ 16 v. b. De onderstelling in noot (11) geuit, is juist.

„ „ 17 v. b. Eelbrandina moet zijn Eelbrendina.

„ bij VI te lezen als volgt: Evert Groeneveld de Cock, geboren 23 Mei 1841, werd 2 Januari 1869 benoemd tot ontvanger der registratie en domeinen te Kortgene, dd. 14 December 1869 in diezelfde betrekking overgeplaatst naar Ommen, 2 Maart 1871 naar Beetsterzwaag en thans sedert 4 April 1874 te Winschoten. Uit zijn huwelijk met Catharina Maria de Wilde, geboren te Vianen den 15 Februari 1842, dochter van Christoffel de Wilde en van Johanna Catharina Jongeneel.

Hunne vier kinderen zijn:

1°. Herman Gerard de Cock, geboren te Beetsterzwaag 15 Augustus 1871.

2°. Johanna Catharina de Cock, geboren te Beetsterzwaag 28 Augustus 1872.

3°. Christoffel de Cock, geboren te Winschoten 18 April 1877, sterft aldaar 22 Mei 1878.

4°. Gretha Jeannette de Cock, geboren te Winschoten 24 November 1881.

Red.

De wapens der Zaanlandsche gemeenten (1).

De Zaanlandsche gemeentewapens bezitten reeds een vrij uitgebreide litteratuur.

Vele bizonderheden aangaande deze wapens kan men vinden in de diverse werkjes van Soeteboom (17e eeuw), in de dorpbeschrijvingen van Loosjes (1794), en van van Ollefen (1796), enz., terwijl in de Zaanlandsche jaarboekjes geheele artikelen, speciaal aan dit onderwerp gewijd, gevonden worden.

Maar deze wapenbeschrijvingen zijn niet dan zeer voorzichtig te gebruiken, daar zij zeer onvolledig en onkritisch zijn samengesteld, niettegenstaande zij van de hand zijn van onzen geschiedschrijver bij uitnemendheid, van niemand anders dan van Jacob Honig Jz. Jr., welke, om niet telkens zijn naam onder de vele door hem ingezonden stukken te plaatsen, zich onder verscheidene pseudoniemen verborg en zoo bij dit onderwerp den naam van Heraldicus gebruikte.

In plaats dat Heraldicus uit echte bescheiden putte, heeft hij zich met hetgeen vroegere schrijvers berichtten tevreden gesteld, terwijl hij de noodige heraldieke kennis miste, waar het gold eigen meening te zeggen en de feiten met elkander in verband te brengen, zooals hij het zoo uitnemend in zijn overige werken doet.

Reeds lang bestond bij mij het plan deze onvolledige wapenbeschrijvingen voor zoo verre het in mijn macht staat, te verbeteren en aan te vullen.

Ik hield mij sedert geruimen tijd bezig met het verzamelen van aanteekeningen en andere bescheiden, die op dit onderwerp betrekking hebben.

Daarbij riep ik in het voorjaar de hulp in van de gemeente-besturen met verzoek mij diverse afdrukken van de onder hen berustende cachetten te schenken.

En waarlijk niet vruchteloos!

Reeds ontving ik bijdragen van Assendelft, Zaandijk, Wormer en Jisp, waarvoor ik hier openlijk mijn dank betuig.

Zoo ben ik in staat gesteld een vrij volledige geschiedenis samen te stellen van de wapens van Assendelft, Wormer en Jisp; tot mijn spijt kan ik deze nog niet van de overige Zaansche gemeentewapens geven, aangezien mij nog de noodige bronnen ontbreken, zelfs nog niet van het Zaandijksche, niettegenstaande ik van den burgemeester een achttal zegels in lak en in inkt ontving, daar ik ter vergelijking die van de andere gemeenten uit de oude banne van Westzaanden en Krommenie mis.

Evenzoo is het met de banne van Oostzaanden het geval.

Gaarne voldoe ik aan het verzoek van den uitgever van dit blad om het resultaat mijner studiën te publiceeren, hopende dat het moge bijdragen om de mij nog ontbrekende bronnen te doen aanvullen.

Het getal wapens der Zaanlandsche gemeenten bedraagt een tiental n.l. die van:

Zaandam,	Westzaan,
Koog aan de Zaan,	Oostzaan,
Zaandijk,	Wormer,
Wormerveer,	Jisp en
Krommenie,	Assendelft.

(1) Overgenomen uit de *Nieuwe Zaansche Courant* van 10, 17, 21 Januari, 28 Febr. en 11 April 1885. Als feuilleton komt daarin dit belangrijk artikel voor, dat waarde heeft om in ruimer kring verspreid te worden. Red.

Het zou heel gemakkelijk zijn deze wapens — de onderscheidingsteekenen der gemeenten — in de bovenstaande volgorde eenvoudig te beschrijven, zooals zij in deze eeuw door den Hoogen Raad van Adel zijn vastgesteld.

Maar beschouwt men ze uit een historisch oogpunt, wil men ze in verband brengen met de geschiedenis, de middelen van bestaan, zeden en gewoonten van de bewoners dezer streken, dan is het verkieslijker een geheel andere volgorde te nemen.

Voor het meerendeel, en dit ligt in den aard der zaak, zijn de wapens, dus ook de gemeentewapens, voortbrengselen van de middeneeuwen. Wil men dus den oorsprong van het wapen van een oud dorp opsporen, dan is het de natuurlijke weg, dat men tot die tijden teruggaat. Toen was er nog geen sprake van gemeentewapens van Zaandam, Koog, Zaandijk, Wormermeer, enz., om de eenvoudige reden, dat deze plaatsen nog niet bestonden, maar alle tot de banne van Westzaanden en Krommenie behoorden, en dus alle hetzelfde wapen, dat van de banne, voerden. Deze behoorde nog vroeger, met die van Oostzaanden verbonden, tot de heerlijkheid Zaanden.

Het zou dus het verkieslijkst zijn, dat wij begonnen met de beschrijving, oorsprong, geschiedenis, enz. van de wapens dezer bannen, als de voornaamste gedeelten van de Zaanlanden.

Maar om bovengenoemde reden is mij dit vooralsnog onmogelijk, zoodat ik beginnen zal met de wapens van Assendelft, Wormer en Jisp, zoo goed en volledig mij dat mogelijk is.

Het wapen van Assendelft.

In een rood veld op een grasgrond een stappend zilveren paard, rustende op zijn rechter voorpoot.

I.

In het begin dezer eeuw was ons vaderland geheel onder den invloed van Frankrijk gekomen; in 1810 werd het zelfs als een provincie bij het groote keizerrijk ingelijfd.

Keizer Napoleon wendde alles aan tot het doen verdwijnen van onze nationaliteit. Geen wonder, dat de gemeente-wapens, waarvan de meeste zoo aanschouwelijk aan vroegeren tijd en vroegere besturen herinnerden, moesten afgeschaft worden, en een der meest doeltreffende middelen daartoe was het volgende:

Bij een keizerlijk decreet werd bevolen, dat alle openbare autoriteiten alleen den keizerlijken adelaar op haar zegel zouden mogen voeren met den naam der betrokken autoriteit.

Aldus moest ook Assendelft, behoorende onder de heerlijkheid van het Amsterdamsch patricisch geslacht Deutz, haar aloud wapen, een zilveren paard op een rood veld, laten varen.

Voortaan werden alle openbare stukken gemerkt met een cachet, middellijn 3.2 cM., dat den gekroonden keizerlijken adelaar vertoonde, een bundel bliksems in zijne klauwen houdende, met het opschrift: Mairie d'Assendelft (Dept. du Zuiderzee).

Toen echter Nederland van het Fransche bestuur bevrijd was en een koninkrijk was geworden, schreef de vorst bij besluit van 24 December 1814 voor, dat de Hooge Raad van Adel, den 14 Juni van dat jaar ingesteld, aan alle steden, dorpen, heerlijkheden en corporatiën, die een wapen hadden gebruikt, een oproeping zouden doen om eene afteekening er van in te zenden, ten einde daarop de koninklijke bekrachtiging en registratie te verkrijgen, waarvoor dan een zeker recht moest betaald worden.

De meeste betrokken autoriteiten in Noord-Nederland maakten daarvan gebruik en Assendelft behoorde onder de eersten, waarvan het wapen werd bevestigd.

De heer K. Cz. de Boer, burgemeester van Assendelft, heeft de vriendelijkheid gehad mij mede te deelen, wat daarover in het archief wordt gevonden. In een register van afgezonden brieven vindt men er een van den volgenden inhoud, gedateerd 18 December 1815:

Aan den Hoogen Raad van Adel!

„Ik heb de eer hiernevens in te zenden een afteekening van het wapen van Assendelft, benevens eene beschrijving van hetzelve, met bijvoeging van alle zoodanige opgaven als tot de oorsprong en de verkrijging van hetzelve wapen betrekking hebben. Terwijl ik de vrijheid gebruike eerbiedig te verzoeken, dat hetzelve wapen zal worden geconformeerd en de registratie om hetzelve te mogen erlangen."

Hoogachtend, enz.

(get). W. Smit, *Schout.*

Onder dezen brief staat:

Beschrijving van het wapen van Assendelft.

„Het wapen van Assendelft is een wit paard op een rood veld op zijn rechter poot staande, van welke oorsprong en verkrijging wij niet meerder weten, dan dat hetzelfde te vinden is in de geslachtkaarten van de oude Edele Heeren van Assendelft."

Een andere brief, op dit onderwerp betrekking hebbende, luidt:

Assendelft, 19 Juli 1816.

Aan den heer Gouverneur!

„Ik heb de eer u te informeeren, dat het beloop der Taxe en Leges ter som van *f* 15 aan den Hoogen raad van Adel op de meest geschikte wijze door mij zal worden overgemaakt, terwijl ik tevens de vrijheid neem te verzoeken of de acte van het wapen dezer gemeente, welke in Haarlem gereed ligt, door den schipper kan worden afgehaald."

(get). *De Schout*, W. Smit.

De acte is dus door den Hoogen Raad tusschen de datums dezer twee brieven verleend.

Volgens koninklijk besluit van 20 Februari 1816 waren de gemeenten in zeven rangen verdeeld, voor zooveel betrof de door haar te voldoene taxa en leges van de acten van verleening of bevestiging.

Assendelft behoorde evenals de overige Zaanlandsche gemeenten, Zaandam uitgenomen, tot den zevenden en laagsten rang en moest betalen *f* 10 taxa en *f* 5 leges, uit welke laatste som de kosten van vervaardiging der acten moesten betaald worden.

Vreemd is het, dat de acte aan Assendelft verleend, die ook de afbeelding van het wapen moet bevatten, niet op het raadhuis aanwezig is.

De afbeelding vinden wij in het werk van Mr. W. J. baron d'Ablaing van Giessenburg, de Nederlandsche gemeente-wapens, en is zooals ik het aan het hoofd van dit artikel heb geblazoeneerd.

II.

De oorsprong en geschiedenis.

Het adellijk geslacht van Assendelft of Assendelf, zooals de oude edelen zich noemden, is een der oudsten van Kennemerland en ontleent zonder twijfel zijn naam aan het aldus geheeten dorp.

De eerste, dien wij van dit geslacht genoemd vinden, is Barthout, gehuwd met Maria van Heemskerck in de tweede helft der 13e eeuw. Volgens sommigen is hij een adelzoon uit het geslacht Haerlem, waarvan het stamhuis even ten zuidwesten van het tegenwoordige slot Assumburg lag; volgens anderen uit het beroemde en aanzienlijke geslacht Egmond, terwijl weer anderen ons melden dat Barthout een der veertig boeren is geweest, die door Graaf Floris V tot ridders zijn geslagen, ter aanvulling van de Ridderschap, die door zijn' vele oorlogen belangrijk was gedund.

Op geschiedkundige gronden wordt echter tegenwoordig aan dit feit geen geloof meer geslagen. Het waarschijnlijkst komt mij voor dat hij een jongere zoon van het oude Haerlemsche geslacht is geweest.

Hij had verscheidene zonen, waarvan Gerrit in het jaar 1312 met het schoutambacht van Assendelft werd verlijd, zooals blijkt uit het oudste handvest dat nog in 1768 bestond, toen de toenmalige Schout Marten Adriaan Beels de handvesten en privilegiën van Assendelft uitgaf (1). Tegenwoordig is de oudste brief in het gemeentearchief van het jaar 1399 (1); sedert 1768 zijn dus een veertiental verloren gegaan of op een andere wijze verdwenen.

Assendelft was in den beginne een ambachtsheerlijkheid. Eerst later, toen Barthout III huwde met Nathalia, bastaarddochter van graaf Aelbrecht van Beyeren, werd het een vrije heerlijkheid met hooge en lage jurisdictie. Dit geschiedde volgens een verlijbrief van 1 December 1400.

Het wapen dat de Edelen voerden, een zilveren paard op een rood veld, ging op de heerlijkheid over en is zooals wij gezien hebben in hoofdzaak nog het tegenwoordige wapen der gemeente.

De geschiedschrijver, die het eerst de Zaanlandsche dorpwapens behandelde, was het echter hier niet mede eens. Onze Soeteboom was van een tegenovergesteld gevoelen. Waarschijnlijk, zegt hij, hebben de heeren van Assendelft benevens den naam ook het wapen van het dorp aangenomen. Deze veronderstelling wordt eenigszins versterkt door een wapenlegende, die Guilelmus Hermanus Goudanus, een tijdgenoot van Keizer Maximiliaan en diens zoon Philips, Koning van Spanje, in zijn beschrijving van Waterland geeft.

Onder de curieuse merkwaardigheden die hij van „dit voorname dorp van Waterland" verhaalt, zoo als de mededeeling dat er meer melk gemolken wordt dan er wijn voorbij het tolhuis van Bonn wordt gevoerd, dat er geen boomen groeien, en dat de appelen en noten, waarnaar de Assendelvers zoo begeerig zijn, hen van Utrecht af door Vecht en Amstel worden aangevoerd, zegt hij, dat er geen paarden gevonden worden, of met zijn eigen woorden, waarvan ik de vertaling laat volgen, daar het oorspronkelijk in het latijn is geschreven:

„Wie (nl. te Assendelft) een mensch vermoordt en „te paard stijgt is veilig of gered. Zoodanig is er geen. „De Assendelvers voeren als teeken in hun schild „een paard om deze oorzaak. Een trekpaard (caballus) „was naar hun oevers gezwommen; de geheele streek „wapende zich en heeft eindelijk met veel moeite het „onbekende dier gedood. Voor deze hun overwinning „en strijd kregen zij een trekpaard in hun vaan „(vexillum)."

Ofschoon Soeteboom niet licht aan iets twijfelt, waar het Zaanlandsche oud- en merkwaardigheden betreft, wordt dit „kluchtig" verhaal toch door hem verworpen. Hij verklaart zelfs, dat het hem „zoo bespottelijk en logenachtig" voorkomt, dat hij bijna geen lust gevoeld het te verhalen, daar hij bang is de waarheidlievende lezers te kwetsen.

Hij geeft het echter toch, ofschoon de vertaling hier en daar met de mijne verschilt; ten slotte er

(1) De titel van dit belangrijk werk is: Handvesten ende Privilegien, mitsgaders keuren en ordonnantien van Assendelft, uitgegeven te Amsterdam bij Gerret en Joannes de Broen, Boekverkoopers 1768. Het is opgedragen aan den WelEd. Geb. Heer Mr. C. Deutz van Assendelft, vrijheer van Assendelft en Assumburg, Heer van Heemskerk, Hoogdorp, Noordorp en Reewijk, en bevat nog een beschrijving van Assendelft, geslachtlijsten van de Heeren van Assendelft, v. Renesse v. Elderen, Renesse van der Aa en Deutz van Assendelft.

(1) Verslag van den toestand der gemeente Assendelft over het jaar 1883; uitg. L. E. Corver te Assendelft blz. 24. Rubriek Gemeentearchief.

nog zeer naïf bijvoegende: „dit selve vertrou ick neemt geen geloof bij U."

Soeteboom basseert zijn meening op een anderen grond. Het wapen der heeren van Assendelft bleef niet altijd hetzelfde, maar werd, sedert een Gerrit van Assendelft in het begin der 15e eeuw met een erfdochter uit het geslacht Haerlem huwde, gevierendeeld gevoerd met het Haerlemsche wapen, zijnde een zilveren kruis op een rood veld, in elken hoek vergezeld van drie zilveren meerlen.

Soms was het aantal meerlen zestien, maar volgens de mij bekende zegels van Assendelftsche Edelen, waarvan verscheidene nog in goeden staat op het raadhuis te Assendelft aanwezig zijn, blijkt het dat de Assendelvers er steeds twaalf hebben gevoerd.

Soeteboom meent nu op het voorbeeld van anderen uit zijn tijd, dat het kruis met de meerlen het oorspronkelijke geslachtswapen is, en dat een der heeren het paard, het eigenlijke dorpswapen, bij het zijne gevoegd heeft.

Uit het voorafgaande blijkt reeds dat zijne meening onjuist is. Het geslachtswapen der Edelen van Assendelft was het paard; eerst 150 jaar later kwam het Haerlemsche kruis daarbij.

Het waren deze teekenen, welke de vanen versierden, waaronder zich de mannen van Assendelft in de middeneeuwen verzamelden en als trouwe vazallen hun heer in den strijd volgden, welke hen op zijn strijdros in volle wapenrusting fier vooruitreed.

En hoe was deze wapenrusting! In de 13e en 14e eeuw was zij in hoofdzaak als die van alle Edellieden uit dien tijd. Staal en ijzer van het hoofd tot de voeten welke met gouden sporen prijkten, zoo hij tot ridder was geslagen. Zijn hoofd was verborgen in den helm, die het gelaat geheel onkenbaar maakte. Maar wat hem onderscheidde van zijn vrienden, wat hem bekend maakte voor zijn vijanden, dat was zijn blazoen.

Het zilveren paard op het bloedroode veld vond men overal op zijn kostuum terug. Het was geschilderd op zijn armschild. Een teedere vrouwenhand had het zilveren wapenfiguur geborduurd op het karmozijn van de pinjoen, de wimpel of banderol, een afgerond smal doek, dat vroolijk wapperde van de pinne of de punt der reusachtige lans dien hij in de vuist hield.

Maar niet alleen op zijn pinjoen was het geborduurd, ook zijn tornekeel of wapenrok van zijden of fluweelen stoffen vervaardigd is met zijn kleurig blazoen versierd, terwijl een covertuur of deksel van even rijke stof geheel het strijdros overdekt en wederom beladen is met de Assendelftsche wapenfiguren. Ook zijn gekroonde helm is van een sieraad voorzien, dat erfelijk bij zijn adellijk wapen behoort. Het cimier of helmteeken der Assendelftsche Edelen vertoonde den kop en den hals van een zilveren paard, tusschen twee gouden voorwerpen, volgens den een knodsen, volgens de ander sikkels; een derde noemt ze gieters, in den vorm van lange hoosscheppen, waarop zij wel het meest gelijken.

Toen heer Barthout in 1400 vrije heer van Assendelft werd, was dit ook aan zijn oorlogsdracht merkbaar. Van de pinne zijner speer wapperde nu niet meer de smalle wimpel, maar een vierkante vaan, de banier, het kenteeken van den hoogen en vrijen heer. En heel spoedig schitterde toen het zilver van het Haerlemsche kruis met de meerlen, nevens dat van het paard op schild, banier, wapenrok en wat verder met het Assendelftsch blazoen prijkte.

Maar langzamerhand verdwenen meer en meer de voortbrengselen der heraldiek van de kleeding, en in de 16e eeuw, toen het geslacht nog in hoog aanzien stond, was het nog alleen de zegelring, die een van Assendelft deed kennen.

Ook was het het wapen, dat de eigendommen, de kasteelen en sloten van de Assendelfts aanduidde. In de gevels van de Assumburg, van het slot Honingen bij Rotterdam, van de huizinge in de Assendelftstraat te 's-Gravenhage is het Assendelftsche wapen vastgehecht. De windwijzers op de torens prijken met de Assendelftsche wapenfiguren en na 1400 wappert van den hoogsten toren de vierkante banier van den vrijen heer, een eer, die zich geen gewoon edelman of ambachtsheer mocht toekennen! Maar nog een voorname rol speelde het blazoen van den heer van Assendelft. Het was gesneden in de cachetten waarmede zij hun openbare brieven bezegelden, de privilegiën en handvesten, aan hun goede luiden en onderzaten, de buren van Assendelft, geschonken als belooning voor de trouwe diensten, die zij hun hadden bewezen.

Nog heden ten dage liggen zij daar de oude, eerbiedwaardige perkamenten vellen, met de geheimzinnige, voor velen onleesbare karakters beschreven, en voorzien van de zegels in rood, bruin en groen was van een zes- of zevental elkander opvolgende heeren; zij liggen daar op het raadhuis, gelukkig niet meer onder stof en vuilnis verborgen, als getuigen van een vroeger, lang vervlogen tijdvak, als getuigen van den rusteloozen strijd van den poorter en dorper tegenover den edelman, een strijd, al was het niet met de wapenen in de vuist, die ook de Assendelftsche mannen voerden tegen hun heeren, welke zij door hun moed, hun diensten en hun geld aan zich verplichtten en ten nutte van zich en hun nakomelingen langzamerhand de gunsten afdwongen, vervat in die brieven, waaraan hun heer zijn zegel met het voorvaderlijk wapen hechtte, daarmee belovende deze hun geschonken voorrechten te zullen handhaven en verdedigen overal waar het pas gaf. En dat zij dit gedaan hebben, kunnen de feiten en de handvesten bewijzen, hetzij in de raadzaal door hun wijsheid, hetzij in den oorlog met hun dapperheid en krijgskunde.

Maar de band, die het geslacht Assendelft met de heerlijkheid verbond, werd eerlang verbroken.

In het jaar 1626 stierf Anna vrijvrouwe van Assendelft. Ofschoon reeds niet meer in rechte linie van den stamvader gesproten, was zij de laatste van het oude geslacht welke de heerlijkheid bezat. Zij was gehuwd geweest met Gerard van Renesse, heer van der Aa, uit welk huwelijk drie dochters zijn geboren. De oudste Agnes trouwde met Nicolaas van Renesse van Elderen en aldus kwam de heerlijkheid Assendelft in dat geslacht, maar nooit is mij gebleken dat zij het Assendelftsche wapen bij het hunne hebben gevoerd.

Wel deden dit hun opvolgers. In 1696 verkocht Maximiliaan Hendrik van Renesse, Graaf van Masny, Baron van Elderen, vrijheer van Assendelft, de heerlijkheid aan den heer Mr. Jean Deutz, schepen en raad der stad Amsterdam, welke reeds in 1694 door aankoop heer geworden was van de Assumburg, van Heemskerk en Noordorp, welke bezittingen de Renesses reeds vroeger hadden verkocht aan den heer Joannes Wuytiers.

De Deutzen, in wier bezit de heerlijkheid verder is gebleven, ofschoon de rechten, die zij over de gemeente Assendelft bezaten, in deze eeuw zeer luttel waren en sedert de grondwet van 1848 geheel zijn verdwenen, hebben den naam Assendelft achter Deutz gevoegd en het Assendelftsche wapen als hartschild in het hunne geplaatst, hetwelk bestond uit twee schuingekruiste gouden houweelen op een groen veld.

Tegenwoordig is ook het adellijk geslacht Deutz van Assendelft uitgestorven, maar nog in menigte worden hun wapens op het huis Assumburg gevonden, en zijn dus den Zaanlanders wel bekend, want welke Zaankanter bezocht nimmer de Assumburg!

Na gezien te hebben welke rol het wapen bij die der oudere en latere heeren van Assendelft gespeeld heeft en hoe deze het gebruikten, wil ik in het volgende hoofdstuk nagaan, welk gebruik en misbruik door het dorpsbestuur van het wapen gemaakt is en tevens aantoonen op welke verschillende wijzen het paard voorgesteld is geworden.

III.

Het gebruik in zegels en afbeeldingen.

Het is jammer, dat de oude zegels van de heerlijkheid verloren zijn gegaan, daar het toch altijd de zegelkunde is, die het meeste licht over de heraldiek verspreidt en vele duistere punten daarin opheldert.

Dat er ook vraagpunten over het Assendelftsche wapen bestaan, hebben wij reeds gezien.

Wat dat van den oorsprong aangaat, wij hebben het trachten op te lossen, door te zeggen, dat Assendelft, onder bizondere heeren staande, ook het bizonder wapen dezer heeren heeft gevoerd, zooals de algemeene regel is.

Wij vinden dat dit zelfs met steden het geval is. Purmerend voert nog het wapen van haar vroegeren heer Willem Eggert, Woudrichem dat van Altena, Maassluis dat van Egmond van Kenenburg.

Merkwaardig is het, dat Assendelft ook de kwartilering met Haerlem niet heeft aangenomen.

Zooals reeds gezegd is, zegels geven geen licht. Op het gemeente-archief berusten noch zegelstempels, noch afdrukken daarvan (1).

Dat er een oud cachet geweest is, blijkt uit de volgende zinsnede in een handvest van den 27 November 1664: „'t Oirconde hebben wij desen door onsen Secretaris doen teyckenen, ende met ons *Dorps zegel* doen bevestigen." Onder stond: „ter ordonnantie van de voornoemde Schepenen en Vroetschappen, bij mij secretaris," en was onderteekend Hermanus Pas; „hebbende onder op 't spatium gedrukt een zegel in groene wasse, synde met wit papier bekleedt."

In ons bezit is een koopbrief van den 17 Maart 1757 van wege Schout en Schepenen van Assendelft, bezegeld door den Secretaris Barend Werendlijn in plaats van den Schout Beels met dezen zijn ambtzegel, hangende aan een perkamenten staart, terwijl aan de achterzijde van dit zegel een ander is gedrukt, waarvan slechts een fragment over is, hetwelk nog een gedeelte van het schild beladen met een paard, een half aanzienden helm met een wrong en iets van de helmkleeden vertoont.

Is dit het bewuste dorpzegel reeds in 1664 in gebruik, of is het een later? Zoover het luttel overschot mij toelaat te zien, zou ik, afgaande op den stijl waarin het gesneden is, bijna aan het laatste gelooven.

Misschien berust nog in het een of ander gemeentearchief of bij dezen of genen particulier een gaaf exemplaar, dat zekerheid zou kunnen geven. In dergelijk geval houd ik mij voor de mededeeling aanbevolen.

Wij zouden tevens kunnen zien of de heerlijkheid ook het helmteeken der Assendelftsche Edelen, den zilveren paardenkop tusschen twee gouden gieters, heeft gevoerd.

In 1869 of 1870 is een nieuw cachet vervaardigd, daar het oude eensklaps verloren was gegaan.

Het vertoont een wapenschild beladen met het paard stappende op een grond, de linkerpoot opgeheven. Het schild is gedekt door een negenpaarlige kroon en verder omgeven door twee lauwertakken van onder vereenigd. Het omschrift luidt: Gemeente Assendelft.

Nog bezit ik een ruwen afdruk van een dergelijk cachet, maar voor inkt; ook dit is niet meer op het raadhuis aanwezig.

Het cachet van 1870 wordt nog heden gebruikt, en is vervaardigd naar een model, dat bij den drukker de Jong te Westzaan berustte, die het gebruikte voor de afbeeldingen op de gemeentepublicaties. Later werden deze bij van Spanjen Koppenol te Zaandam gedrukt. De wapenafbeelding is precies hetzelfde, alleen zijn de lauwertakken door eikentakken ver-

(1) Ook in de beschrijving der vroegere Nederlandsche Gemeentezegels in het Rijks-Archief en elders bewaard, wordt van geen Assendelftsch zegel melding gemaakt.

vangen, die boven de kroon naar elkander toebuigen, terwijl bij de eersten aan de bovenzijde van het schild de punten naar buiten omkrullen.

Tegenwoordig worden de publicaties bij J. Heynis Tsz. te Zaandijk gedrukt. Deze hebben enkel het wapen zooals het door den Hoogen Raad van Adel is vastgesteld geworden, zonder verdere versiering. Aldus heeft ook de tegenwoordige stempel voor inkt het wapen, hetwelk gevat is in een rand met het opschrift: Gemeente Assendelft.

Heraldicus noemt in het jaarboekje 1845, blz. 37, waar het wapen van Assendelft wordt behandeld het paard, een wit, hinkend veulen.

En onder dezen naam is het ook algemeen in onze streek bekend. Men spreekt van het hinkende veulen of het kreupele vool van Assendelft.

Eigenaardig is het, dat dit eenigzins met de wapenlegende overeenkomt, waar duidelijk van een trekpaard, dus niet van een der schoonste exemplaren van het ras, gesproken wordt.

Soeteboom noemt het ook een wit vool, terwijl hij in zijn vertaling van de wapenlegende verkeerdelijk van een hengst spreekt. Ook de handvest schrijver van der Houve noemt het Assendelftsche paard een dravende hengst. Aldus is het geteekend op Hofdijks Wapenkaart der Kennemer Edelen, en ziet men het op de windvanen van de Assumburg; zelfs vindt men het in het wapen van Deutz op de grenspalen aan den Uitgeester weg, die de heerlijkheid aldaar van Uitgeest en de Beverwijk scheidden als steigerend voorgesteld.

De oudste bronnen, die ons het paard afbeelden, zijn de zegels der Assendelver Edelen. Van het negental verschillende, die mij bekend zijn, rust in de drie oudsten het paard op zijn vier pooten, en heeft op de overigen een der voorpooten opgeheven, bij sommigen de linker, bij anderen de rechter, zoodat de aanduiding dat het juist op den rechter poot moet rusten, een vinding van lateren tijd is. Beels maakt het in zijn beschrijving van Assendelft vóór de Handvesten nog mooier, daar hij, na verhaalt te hebben, hetgeen Soeteboom meedeelt, er bijvoegt dat het Assendelftsche wapen zich daardoor van dat van Assumburg onderscheidt, dat het paard van Assendelft op zijn voorste rechterpoot, doch dat van Assumburg op zijn voorste linker staat, welk onderscheid hij gevonden heeft in de wapenkaarten van de Edele geslachten van Holland.

Wij behoeven hier niet meer te herhalen dat het wapen van de edelen, dat van het dorp en het hartschild van Deutz alle oorspronkelijk hetzelfde zijn en dus gelijk behoorden voorgesteld te worden.

Ook de grond, waarop het paard rust, is van lateren oorsprong. Op de zegels en oude afbeeldingen uit den tijd, toen de heraldiek nog in glans en bloei verkeerde, bevindt zich het paard geheel vrij in het schild. Maar in het tijdperk, dat daarop volgde, de zoogenaamde papieren heraldiek, toen het een zucht werd om alles tot het natuurlijke terug te brengen, waardoor het eigenaardig ornamentale karakter geheel verloren ging, zal ook het bestuur van Assendelft geoordeeld hebben, dat het beter en juister was, dat het paard vasten grond onder zich had, en daarom werden de afbeeldingen op hun last vervaardigd van een grasgrond voorzien.

Dat deze afbeeldingen ook niet door schoonheid uitmunten, toonen ons het wapen in den gevel van het raadhuis, het titelvignet in de uitgave van de Handvesten door Beels in 1768, maar vooral de vignetjes van de vroegere uitgaven, van de Ordonnantiën van Bailliuw ende Mannen van Leen, van de Weeskamer (1766) en van Schout en Schepenen (1767), waar de teekenaar blijkbaar een kreupel veulen heeft willen voorstellen, hetwelk rust op zijn *linker* voorpoot, waaruit dus blijkt dat ook deze de onderscheiding in den stand der pooten niet streng heeft opgenomen. De hier bedoelde wapens zijn gevat in een versierden rand in rococostijl, waaruit dus voldoende blijkt, dat zij voortbrengselen zijn uit den Pruikentijd.

Over de latere afbeeldingen en zegels heb ik reeds gesproken, en ook deze kunnen niet op schoonheid van uitvoering bogen, maar de tegenwoordig gebruikte hebben tenminste deze verdienste, dat het wapen zich vertoont, zooals het eenmaal door den Hoogen Raad van Adel is vastgesteld.

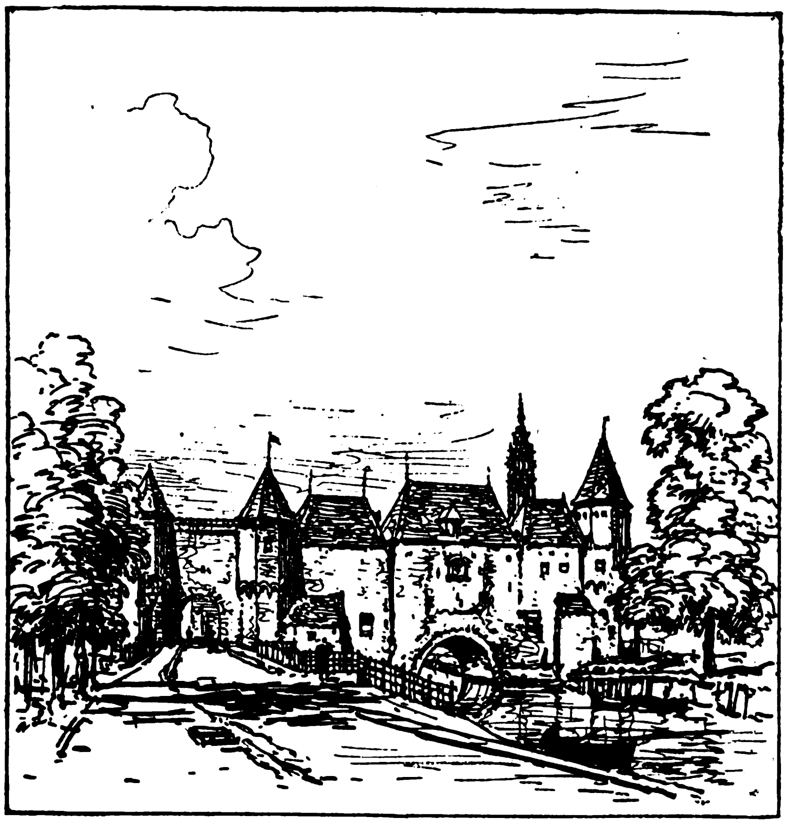
Hoe het kerkbestuur van de Hervormde gemeente het paard in haar zegel voorstelde is mij op het oogenblik nog onbekend, daar ik nog nimmer een afdruk heb gezien, en niet weet of het cachet nog in wezen is. Prof. N. G. Kist geeft in Dl. I. van het Kerkhistorisch Archief slechts de volgende korte beschrijving, die niet veel inlichtingen geeft: „Het kerkzegel van Assendelft heeft een wapenschild, waarop een paard, zijnde het wapen der heeren van Assendelft. Omschrift: Assen—delft.

En hiermede heb ik meegedeeld, wat mijn aanteekeningen behelzen over het wapen der heerlijkheid en gemeente Assendelft.

Wat er bij gemis aan bronnen nog aan ontbreekt of onvolledig is blijkt genoegzaam uit het bovenstaande. Toch vlei ik mij, dat dit artikel een niet geheel onbelangrijke bijdrage is voor de geschiedenis van Assendelft, die in de werken van Jb. Honig Jz. Jr. te stiefmoederlijk is bedeeld. Ik eindig met den wensch, dat de hand, waaraan ik voor dit artikel veel wenken en inlichtingen heb te danken, tijd en medewerking mag vinden tot het uitgeven van een flinke en uitgebreide geschiedenis van dit aloude Zaanlandsche dorp, dat zich nog in een belangrijk en vrij goed bewaard archief kan verheugen.

Zaandijk. GERRIT JAN HONIG.

DE KOPPELPOORTEN TE AMERSFOORT.

Veel is er reeds geschreven over dit gedenkstuk der oudheid, doch wij meenen onzen lezers geen ondienst te doen, hen te doen kennis maken met eene afbeelding van voornoemde poorten en verwijzen voor meerdere historische bijzonderheden naar het werkje van den heer W. F. N. van Rootselaar, archivaris te Amersfoort, onlangs uitgegeven bij A. M. Slothouwer, getiteld: *De koppelpoorten, de volmolen, het spui en de kade te Amersfoort* (1).

Het is als zeker aan te nemen dat de koppelpoorten reeds voor 1400 gebouwd werden. Natuurlijk door loop van den tijd hebben zij herhaalde malen verbouwingen ondergaan.

De tand des tijds heeft ook aan dit bouwwerk de sporen getoond van zijne vernielende inwerking en het is daarom zeer toe te juichen dat er zich te Amersfoort eene commissie vormde met het loflijk streven om de koppelpoorten te restaureeren. Wij twijfelen er niet aan dat het de volle sympathie van alle kunstlievende landgenooten zal trekken en men door flinke bijdragen hare taak zal vergemakkelijken, al bekruipt ons eenigszins de vrees dat, hoe grooter de geldelijke steun zal zijn, men des te meer zal te kampen hebben tegen de restauratie-woede die tegenwoordig in ons land heerschende is.

Men bepale zich er alleen toe het strikt noodige te doen herstellen en de aantrekkelijkheid voor den oudheidkenner niet te doen verloren gaan, door meedoogenloos de muren af te bikken en al wat maar eenigsins beschadigd is bij te pleisteren of te vernieuwen, zooals dit helaas het geval was bij de restauratie van de Loterijzaal te 's-Gravenhage, den kloostergang te Utrecht en meer andere werken.

Het komt ons voor dat het gebouw rechts van de poort geheel diende te worden weggebroken, daar het volstrekt niet tot den bouw behoort en het geheel hierdoor een nog bevalliger uiterlijk zou verkrijgen. Ook aan de stadszijde dienen later aangebrachte bijbouwingen te worden weggenomen. Wil men de inwendige ruimte dienstig maken voor een passend doel, dit ware misschien mede gewenscht, daar het naar ons bedunken thans geenszins hieraan beantwoordt.

(1) Het cliché werd ons welwillend door voornoemden heer archivaris en den uitgever verstrekt, waarvoor wij onzen oprechten dank betuigen.

Behoort bij N°. **5** van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 2e jaargang.

Photolithographie van G. J. Thieme te Arnhem.

Wapen-schild alle eerlicke jongmans toe-gheeygent, door jonck-vrou Johanna Coomans (1),

Weerde Huys-vrouwe van d'Heere Johan van der Meerschen, Rent-meester van de Edele ende Mogende Heeren Staten van Zeelandt.

(MET EEN PLAAT).

Een Geest van onse tijt heeft onlancx uyt-ghegeven
Een nieuwen Wapen-Schilt, de maechden toe-gheschreven;
En heefter in gestelt een verschen druyventros,
Verciert met aerdich waes, en met een schoonen blos:
Wt dit behendich werck can yder maghet lesen
Het maechdelick bedrijf, het maechdelicke wesen,
En wat de maechdom voucht. Al isset wat verbloemt,
Daer is genouch geseyt, ten dient niet al genoemt.
Men prees dat onse Vrient de maechden ging gedencken:
Hier door heb ick bestaen de Minnaers oock te schencken
Dit wapen dat ghij siet, te voeren in haer velt,
Om tot der jong-mans nut te werden in-gestelt;
Soud' yemant maer alleen de jonge maechden leeren,
De vryers nimmermeer met eenich dicht vereeren,
Dat soud' in mijnen sin al vrij wat seldsaem staen;
Voorwaer sij hadden recht hun dat te trecken aen.
Ick heb haar insgelijcx een wapen willen maken;
Het is een moedich volck geneycht tot hooge saken
Haer comt een wapen toe, al isset noyt bedacht,
Want tis een ouwe stam, en vrij een groot geslacht.
Ghy siet dan hier een Tong geleyt op Wyngaert-blaren,
De Minnaers tot een gift, gelijck ick sal verclaren;
Een wel gesoute tong, en in den roock gesmoockt,
Bequamelick bereyt, en na den eysch gekoockt.
Een tonge, niet gevalst om yemant te bedriegen,
Maer een bequame tong, oprecht en sonder liegen.
Een reyne kuysse tong, aen alle canten schoon,
Die noyt en was vervuylt, maer comen mocht ten toon.
Een effen gladde tong, die noyt en was gevouwen,
Maer die van dobbelheyt haer altyt heeft onthouwen.
Een tonge, niet te lang, maar die haer heeft gewent
Te blijven binnen 'smonts, en niemant heeft geschent.
Een tonge, niet te scherp, der slangen tong geleken,
Maer die oyt heylsaem was, voor allerley gebreken.
Een tong, die noyt en heeft wat onsien scheen, veracht,
Maer als den Beer syn jong tot beter aert ghebracht.
Een tonghe noyt geneycht te quetsen noch te wonden,
Maer was van sulcken aert gelijck de tong der honden.
Een tonge norts noch stuer, maar als de katten-tongh,
Die vriendelicken streelt haer wel beminde jongh.
Een tonge die haar noyt int nat en heeft verdroncken,
Noch in den dranck ontgaen, al was haer veel geschoncken,
Een tong die nimmermeer tot snoepen is belust,
Maer met gemeene spijs haer gantschen honger blust,
Een tong vol alle deucht, een tong vol goede reden,
Een tong, een Carpers tong, het beste van de leden,
Een tong, een soete tong, die nimmermeer en dreycht,
Tot bijten ongewoon, tot schampen niet geneycht.
Dees Wyngaert die ghy siet hier over al uyt-comen,
En can de Minnaers oock met recht niet zijn benomen;
Een cruyt, ons wel bekent, in yders hof geplant,
Nochtans het onderwijst de minnaers met verstant.
Een cruyt, dat hem vertoont met loof en gave rancken;
Ghy minnaers doet alsoo, en stelt geen snoode bancken.
Een cruyt, dat mint de son, en niet en wast ter sij;
Hout u noyt achter-af, dat's rechte linckerny.
Een cruyt, dat altijt climt hoe hooch het is gheresen;
Om dat de minnaers deucht altyt soo dient te wesen.
Een cruyt, dat hem verspreyt waer 'tcomen can omtrent;
Poocht, minnaer, dat U naem in int goede zij bekent.
Een cruyt, een suyver groen in rancken en in blaren;
Leert, minnaers, Uwe jeucht in suyver groen bewaren.
Een cruyt, dat eerst wel rijst, maer helt weer naer de gront;
Dat seyd, en weest niet bloo, doch maket niet te bont.
Een cruyt, wiens bladt dat is gekartelt en gesneden;
Ghij med 'en weest niet heel, maer sneech in al u reden.
Een cruyt, dat wert geleyt of 'tmist de rechte baen;
Een minnaer nae syn hooft, sou buyten 'tspoore gaen.
Een cruyt, dat buychsaem is, al waer men 't ook gaet leggen;
En toont geen harde cop, laet U van wyser seggen.
Een cruyt, dat crullen heeft, doch dienen hem tot goet;
Al zydy mé wat crul, hout suyver u gemoet.
Een cruyt, dat dienstich is om op verscheye wijse
Te geven soo een oog aen d'op-gerechte spijse;
Let, minnaers, op het stuck, ghy wert hier mé geleert,
Ist datje wat bedient, het dient door u vereert.
Een cruyt, dat dient gesneen, of 't sou te weeldich groeyen;
Hoort minnaers, ghy moet oock u quade rancken snoeyen,
Een cruyt, als tis gesnoeyt soo wert de ranck gehecht;
Bint med' u tochten in, soo blyfdy op-gerecht.
Een cruyt, dat voor de druyf hem streckt gelijc met ermen;
Tis rechte minnaers aert, de maechden te beschermen.
Een cruyt, dat oock verkoelt, genomen in de hant,
Maekt dat ghy niemant sengt, noch selve niet en brant.
Een cruyt, waer door de druyf bevrijd is van de koude,
Van regen, wint, en son, en wat haer deeren soude;
Dit is dan med' u plicht, ghy minnaers, sorge draegt
Dat ghy voor al ooc weert 'tgeen deeren sou een maegt.
Een cruyt datm' ondersteunt, of anders 'tsou vervallen;
Ghy minnaers neemt een vrou, dat steunsel dient u allen.
Een cruyt, niet op-gepronckt, maer wast so met de wint;
Een minnaer die hem toyt, is maer een Venus kint.
Een cruyt, dat daer verciert prieelen ende mueren,
En maeckt gelyck een dack op huysen ende schueren;
Bout med' uws vaders huys, ghy minnaers daer na tracht,
Dat ghy meucht zijn een eer en ciercel vant geslacht.

(1) Zij werd te Middelburg geboren, huwde 29 Mei 1611 Johan van der Meersche en stierf 12 October 1659. Zij was een niet onverdienstelijke dichteres en een vriendin van Jacob Cats en tevens zeer bevriend met Abraham van der Myle. Dit gedicht *Wapenschild*, enz. komt ook voor in: JOH. VAN BEVERWIJCK, *Van de wtnemenheyt des vrovwelicken geslachts*. Dordrecht, 1639, 12°., alsmede in de *Zeeuwsche Nachtegael*, afzonderlijk gedrukt in 4° is het echter hoogst zeldzaam, een exemplaar daarvan berust in ons archief.

Wie heeft de goedheid meer genealogische berichten betreffende dit echtpaar en hun geslacht mede te deelen? Red.

Wel dan, manhaftich volck, die sulcken naem wilt dragen,
Neemt dit cruyt tot een leer, en wilt doch niet vertragen
Te trachten naer de deucht, te toonen met der daet,
Dat u voorneemste goet alleen daer in bestaet.
Hier wert nu licht gevraegt: Wel! gaet men Venus knapen
Vereeren met een tong? dat is een seldsaam wapen.
Hoe zijnse sonder tong? waer toe mach dit geschien?
Of zijnse sonder spraeck? wat wil doch dit bedien?
Ten feylt hun aen geē tong, noch aen een veylich spreken,
Sy hebben wis een tong, maer dickwijls vol gebreken.
Waer deur vertoonen sich bedroch en valschen aert?
En isset niet de tong die dit doch alles baert?
Geveynstheyt onverstant, en alle quae ghedachten,
Oock achterclap en twist wy door de tong verwachten.
Wie schent den Druyven-tros, die brooser is dan glas?
Voorwaer het is de tong, die eerst-mael d'oorsaeck was.
Het is alleen de tong, waer door soo vele maechden
Gecomen zijn ten val, die 't naemaels seer beclaechden;
Hierom soo hoet u tong, op datse niet en dwaelt,
Maer voert haer op de pat, gelijck hier wert verhaelt.
Voor-eerst soo moeten zijn u woorden ende reden
Gesouten met verstant, bereyt met goede zeden,
Geen valscheyt noch bedroch en zij in u gemoet,
Maer weest oprecht van tong, want dat is 't beste goet:
Geen vuyl onnutte clap en sal oock in u woonen,
Maer hout u tonge reyn om deftich u te toonen;
Gebruyckt geen dubbel-sin, nu dus dan anders segt,
Eenvoudicheyt men prijst, het quaet dan van u legt.
En spreect noyt van een maegt waer door sy quam in schandē,
Maer hout u tonge vast met lippen en met tanden,
Op dat u scherpe tong haer eere niet en vleckt;
Maer doet naer liefdes aert, die alle feylen deckt.
Een mis-slach die geschiet van eerelicke luyden,
Wilt die, soo veel ghy meucht, op 't alderbeste duyden.
Maer wacht u noch voor al te seggen voor gewis
't Geen dat ghy niet en weet, noch daar niet van en is.
Weest yder vriendelick, u tonge moet genesen;
Tis beter wel bemint als seer ontsien te wesen.
Dit is u voor een les, u tonge soo ghewent,
Dat uwen aert daer door voor deugtsaem wert bekent,
In alles wat het zij, tot eten ende drincken,
't Vermaken staet u vry, wat verder gaet, zou stincken.
Soo laet u dese tong dan wesen als een wit,
Dat oock u tong mach zijn het alderbeste lit.
Bevint ghy dit in u, of pooght ghy 't soo te maken,
Soo suldy weerdich zijn den Druyven-tros te naken.
Neemt dan den rechten wech, den tros by 't steeltje vat,
En eygent u soo toe dien aengenamen schat;
Soo moocht ghy met de Druyf in eeren u verlusten,
En als een goede Tong op hare bladen rusten:
Maer als ghy, naer u wens, vercrijght soo weerden pant,
Bejegent haer altyt met wysheyt en verstant:
Wanneer de snelle tijt haer waes comt aff te blasen,
Dan oock veracht haer niet, soo doen verkeerde dwasen,
Maer poocht dat ghy se dan met meerder liefde voet;
Schoon dat haer jeucht vergaet, haer deucht blijft even goet.

VRAGEN.

Wapen gevraagd. In mijn bezit is het portret van een man, naar de kleeding te oordeelen geschilderd in het laatst der 17de of het begin der 18de eeuw. Zoowel de schilder als de afgebeelde persoon zijn mij onbekend, doch op de achterzijde van het paneel vond ik, in rood lak, den afdruk van een cachet, waarop een mannen- en vrouwenschild, tegen elkander leunende, voorkomen. Het schild van den man is van sabel, beladen met drie visschen 2 en 1 (kleur niet zichtbaar), met de koppen gericht naar den heraldieken linker bovenhoek van het schild. Het schild van de vrouw, waarvan het bovendeel niet meer te onderscheiden is, door ineenzakking van het lak, bevat in den voet een keper van keel waartusschen drie bezans (koeken) 1 en 2.

Wie kan mij de familiën noemen, die deze wapens voerden?

Jhr. J. G. C. P. Vrijthoff.

Dordrecht, 15 Mei 1885.

Geslacht van Valkenburg. Wie heeft de goedheid genealogische gegevens betreffende dit geslacht mede te deelen. v. O.

Geslachten Boekholt en Wilmsonn. — Tobias van Iddekinge huwde voor de 2e maal Hijlke Noorthoorn, dochter van Jan Noorthoorn, burgemeester te Groningen en weduwe van Hieronymus Isbrands, mede burgemeester aldaar en gedeputeerde wegens de Staten bij den Keulschen vrede. Uit het eerste huwelijk met H. Isbrands bleef een dochter over; deze huwde eerst Frederik Willem Wilmsonn, daarna met Diego Massi, een Spanjaard.

Uit het huwelijk met F. W. Wilmsonn werden twee kinderen geboren: *a.* Hieronymus W., die huwde met Gesina Boekholt; hunne dochter Susanna Christina W. huwde omstreeks 1709 Wolter Kymmell, gedep. der Staten van Drenthe; *b.* Helena W., deze huwde met Johan Albert Sichterman, kolonel van een regiment, rang van brigadier en gouverneur van Oudenaerde. Zij wordt ook in sommige stukken genoemd Helena de Wilmsonn. Volgens de aanteekeningen betreffende de familie van Iddekinge wordt bovengenoemde F. W. Wilmsonn een Roomsch Engelsch heer genoemd; volgens opgaven van leden van het geslacht Sichterman te Groningen en Zwolle wordt hij echter een Pool genoemd.

Wie en wat waren de ouders van G. Boekhold en hoe is haar wapen?

Wat is er bekend van de familie Wilmsonn?

Utrecht. Mr. J. W. Kymmell van Mensinge.

De registers der graven in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage.

(*Vervolg*).

In den ij regel.

19 Oct. 1673 een kind vañ Homan van der Burg.

Den 20 Decem̄. 1674 v̄bouct.

f°. 63. N°. 17 en ½ 18. Den 20 Decem̄. 1674. N°. 17
II. en ½18 ov̄gebouct op den naem van Maria Rietvelt weduwe en Boedelhoudster van Leendert Heemskerc voor ⅓ en de 2 resterende derde bij transport en overgifte van Cornelis Rietvelt als getrouwd geweest met Machtelt Dochter van Maertge Jans als haer bij testament van Weintge floris Huysvrouw van Adriaen Jans Verbrugge gemaect.

Betaelt voor Recht, voor ⅔ van 1½ xxv ℒ.

Vermits niemand als eenige eijgendom tot de voorsz. grafstede hebbende, niettegenstaande de advertentien in de publycque Couranten gestelt tot de generale overboeking van de graven in deze kerk gelegen, heeft aangegeven als alleenlijk de Heer Huyberts van Ourijk, Applonia van Ourijk wede. van Thiel, Sebastiaen van Schoonderhage, in Huwelijk hebbende Maria Cornelia van Ourijk, Maria Cornelia van der Burgh, Cornelis van der Burgh en Otto van Dam, is dese voors. grafstede op heden den 22 Septemb. 1749 gestelt, ten name van de Heer Huyberts van Ourijk.

Den 27 Sept. 1751 bij avond begraven Applonia van Ourijk.

Den 24 Octob. 1753 bij avond begraven Huijbert van Ourijk.

Den 12 December 1766 de voorsz. grafstede overgeboekt op de naam van de Heer Joannes van Schoonderhage ingevolge de acte van Versoek door Sebastiaen van Schoonderhage als in huwelijk hebbende Maria Cornelia van Ourijk, Maria Cornelia van der Burgh, Cornelis van der Burgh, en de verdere geinteresseerden op den Decr. 1766 geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgegeeven.

Solvit v̄boeken *f* 9.

Den 3 Aug. 1784 bij avond begraven Sebastiaan Schoonderhage.

Den 13 April 1786 bij avond begraven Kornelis van der Burgh, van Amsterdam gebragt.

Den 20 Februarij 1788 bij avond begraven Maria Cornelia van der Burgh, van Amsterdam gebragt.

Den 16 Julij 1789 's morgens begraven Cornelia van Ourijk.

In den ij regel.

III. Den 20 Junij 1737 begrave Maria van Barnevelt.

Den 19 Maart 1739 bij dagh begrave Maria van Os.

Den 9 Desemb. 1739 begrave Everhardus van der Beurg (sic).

Den 2 Januarij 1741 bij avond begr. Huybert van der Beurg, gekomen van Amsterdam.

Den 26 mij 1741 Bij dagh Begrave Elisabeth van der Win.

Den 5 april 1747 's morgens Begrave Sophia van der Snoek, van Amsterdam.

den 5 April 1798 begraven Johannes van Schoonderhagen.

den 30 Junij 1801 Cornelia Huberdine Dogter van Augustus Groebe begraave, beneede de 3 Jaer.

f°. xxxv. Nu°. (½ 18 later bijgevoegd) 19. Den xvi
I. Januarij 1636 het graf Nu°. 19 en de helft van Nu°. 18 vbouct op te name van Maria van Nienrode, wed. wijlen Lucas frisius als tselve ouergenomen en gecocht hebbende van Dirck Maes, Abram de Ridders (onduidelijk) en Jacob Elsevier volgens d'acten daer van geexhibeert, Dus nu voor

Maria van Nienrode wede. wijlen Lucas frisius.

Den 19 Febr, 1640 begraven de commissaris frisius.

Den xvii decemb. 1649 dit graff Nu°. 19 en een gedeelte vant graff Nu°. 18 v̄bouct op te name van heer

Advt. Reijgersbergen.

Den 10 Janū. 1668 begraven de Cornet fonteyn.

De bovenstaende grafstede op den 19 Martij 1670 v̄mogens procuratie voor den Not. Anthonij van der Ven tot Amsterdam, gepasseerd op den 10 Oct. 1668 vbouct op den naem van den Heer

Jacob Schardinel.

Den 6 Meij 1672 begraven een dochter van Hr. Raetshr vañ Brande.

Den 3 Apr. 1673 de Hr. Raetshr. van den Brande.

Den 15 Jul. 1676 v̄bouct.

f°. 65. N°. 19 en ½ 18. De helft van N°. 18 en ge-
II. heel 19 op den 15 Jul. 1676 overgebouct op den naem van Jacob Chardinel (sic).

Den 29 Meij 1676 begraven de Hr. Rentmr. Bornius.

Den 28 februarij 1703 overgeboekt op de naem van Mevrou de Wed. van de Heer Jan Pessers (sic) vrou van Cattenbroeck

In den ij regel.

volgens acte van coop en transport voor den notaris Willem denijs tot Amsterdam op den 18 feb. 1703 gepasseert, bij Daniel Schardinel als vooght van Johanna Jacoba Schardinel en als procuratie hebbende van Anna Maria Schardinel, kinderen en erfgenaemen van Jacob Schardinel mij geexhibeert.

Solvit *f* 37—10.

Den 21 feb. 1703 begraeven de Heer president Johan Pessers heer van Cattenbroek.

Den 25 Jan. 1759 de voors. grafstede overgeboekt op de naem van Vrouwe Brigitta Steenlak weduw. d'Hr. François Lormier, uyt kragte van de acte van koop bij de Heeren Bentink Heere van Rhoon op de Heer van Blijswijk haer Ed. Mog. medebroeder in Raaden, beneffens Mr. Aris van der Mieden, waarnemende als Secrets. de saaken vant voors. Collegie, tot de verkopinge van de graven, die tsedert menigvuldige advertentien in de couranten gedaan, aan de kerk vervallen sijn op heden geteekent en aan mij geexhibeert als Rentmr.

Solvit verkoopen *f* 250, nog tverboeken 18 gld.

Den 29 Meij (III 1760) bij avond begraven Brigitta Steenlak.

Den 30 Junij (III 1760) bij avond begraven Brigatta Lormier (III van onder Voorburg Herwaarts gebragt sijnde Een kindt van 11½ jaar out).

Den 24 Julij 1760 de bovenstaande grafstede overgeboekt op de naam van de Heer Claudius (III Anthonius) Lormier, ingevolge de acte van versoek door de respective kinderen en Erffgenaamen van wijlen Ve. Brigitta Steenlak wed. Lormier op den 21 deser alhier geteekent en aan mij geexhibeert.

Solvit v̄boeken 2 gld.

Den 19 Mei 1779 s'morgens begraven Claudius Antonius Lormier, een kind van Kralingen herwaarts gebragt.

Den 21 Sept. 1779 bij dag begraven Ve. Lucia Steenlak, van Kralingen herwaarts gebragt.

Den 21 Julij 1780 bij dag begraven Helena Lormier, een kind van Kralingen gebragt.

Den 30 December 1788 's morgens begraven Catharina Wilhelmina Lormier.

III. 6 December 1800 's morgens begraaven Antonie Isak Cassa.

Den 17 Maart 1801 s'middags begraave het leijk van Hendrik Lormier, getransporteerd van Rotterdam, beneede de 3 jaar.

In den ij Regel.

f°. xxxvi. Nu°. 20. Jan Jansz van Messem.

I Den xxiij februarij 1636 de Graffstede Nu°. 20 v̄bouct op de name van Wm. van Alphen Secrets. voor de houe van Hollandt.

Den 22 Decemb. 1634 begraven de huysvrouwe van secretaris Willem van Alphen.

Den 9 Febij. 1635 begraven een kint van dito van Alphen.

20 Aug. 1674 Juffre van Alphen. (doorgehaald).

Den 11 Julij 1674 v̄bouct.

f°. 66. N°. 20. Den 11 Julij 1674 ov̄gebouct op den

II. naem van Willem van Alphen secretaris van den Hove van Holland.

Den 20 Aug. 1674 begraven Juffre van Alphen.

• Den 23 Augustus 1743 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van Vrouwe Judina van Hurck wede. van den Heer Burgemr. Röell ingevolge van de acte soo door haar, als door Maria Cornelia Vechove wede. van de Heer Mr. Francois van Hurck in sijn leven raad en Burgemr. der stad Gorinchem als moeder en Voogdesse over haar drie onmondige kinderen, Catharina, Hieronimus en Judina Dionisia van Hurck, mitsgaders Anna Catharina Gebhart wede. van de Heer en Mr. Pieter van Hurck, in sijn leven advocaat voor respective Hoven van Justitie alhier in den Hage, als moeder en ook voogdesse over haare onmondige dogt. Judina van Hurck en Willem Hendrik van Barnevelt, als in Huwelijk hebbende Angela Petronella van Hurck, welke Judina en Angela Petronella van Hurck, kinderen syn van wijlen de voorn̄. Heer en Mr. Pieter van Hurck en welke voorn̄. Heeren Mrs. François van Hurck, Pieter van Hurck en Vrouwe Judina van Hurck wed. Röell kinderen en erfgenamen sijn geweest van wijlen den Heer en Mr. Pieter van Hurck in sijn leven secretaris van den Hove van Holland en Vrouwe Engela van Alphen naergelate Dochter en Erfgenaam van wijlen de Hr. en Mr. Willem van Alphen in sijn leven mede secretaris van den voorn̄ Hove van Holland en uyt dien hoofde eijgenaar van deselve grafstede, ongeprejudiceert een yders regt van Eijgendom op den 17 deser loopende maand geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit, regt van overboeken en versuym 24 gl., Verhoogen 10 gl.

f°. xxxvi. Nu°. 21. Den Rentmr. Johan Hallingh.

I Nu°. 21. Den februarij 1636 het graff Nu°. 21

In den ij Regel.

v̄bouct op de name van Cornelis Vosmer Nots. en de sijne naecomelingen.

Den 28 Meert 1640 begraven de huysvr. van Ravesteijn.

Den XIY 1663 het bovenstaande graff verbouct op den naam van Sr. Heindrik van Heteren camerbewaarder van haere Ho. Mo. die t'selve gecocht hadde van̄ erffgn̄. van Corn. Vosmer.

Heindrick van Heeteren.

Den 23 Juny 1668 begraven de Heer van Luchteren.

Den 18 7ber. 1674 v̄bouct.

fo. 67. N°. 21. Den 18 Sep. 1674 ov̄geboekt op den

II naem van Hendric van Heeteren camerbewaarder van haar Ho: Mo:

Den 20 Junij 1741 (III 1738) bij avond begraven Margrita Lormier.

Den 21 Octob. 1741 de voors grafstede overgeboekt op den naam van den Heer Hendrik van Heeteren Raad en Vroedschap dezer stede, soons soon van den Heer Hendrik van Heeteren, in sijn leven camerbewaarder van Haer Ho: Mog:

Solvit overboeken ƒ1—, v̄hogen ƒ10.

Den 20 Sept. 1749 bij avond begraven Hendrik van Heeteren.

Den 3 Oct. 1755 bij avond begraven Jan Willem van Heeteren, Een kind.

Den 3 Julij 1766 bij avond begraven Claudius Hendrik van Heeteren.

Den 2 Junij 1767 de voors grafstede overgeboekt op de naam van Mr. Adriaan Leonard van Heeteren, als eenige nagelate zoon en erfgenaam ab intestato van wijlen sijn vader Hendrik van Heeteren.

Den 2 Aug. 1771 bij avond begraven Ve. Wouterina Brigitta Lormier.

Solvit overboeken ƒ1— , 17 jaar versuijm ƒ17.

III 1800 den 19 Meij. De Heer Adriaan Leonard van Heeteren.

fo. XXXVIIJ. Nu°. 22. De Rentmr. Johan Hallingh.

I Den XXVI januarij 1636 het graff Nuo. 22 v̄bouct op de name van Claes IJsbrants van Beeckesteijn.

Den 30 Junij 1674 v̄bouct.

fo. 68. Den 30 Junij 1674 ov̄gebouct op den naam

II van Johanna van Bekesteijn, dochter en eenig erfgen̄. van Claes IJsbrants Bekesteijn.

Den 25 xber. 1692 overgebouct op de Naem van Sijburgh Burger alhier in den Haegh soo voor hem en deselfs huysvrouw en wettige descendenten ingevolge van seeckere koop in mijn presentie gedaen en volgens

In den ij Regel.

de overgifte van de orgineele acte van uytgeeff van het voorn̄. graft aen mij geexhibeert.

Solvit 25 gls.

Den 20 Junij de voors. grafstede overgeboekt op de naam van Anna Maria van de Kasteele, weduwe van Leonard Thomeeze, uyt kragte van de acte van koop door Heeren Kerkmeesteren op dato deses geteekent en aen mij als Rentmeester geexhibeert.

Solvit ƒ100 , v̄hogen ƒ12.

Den 13 Junij 1774 bij dag begraven Leonard de Thomeeze.

deselve dato nog een kind overgebragt uit de West Capel.

III Den 19 October 1739 bij dagh begrave Johannes van Sijbeurgh.

30 April 1798 begraven Willemina Anna Esgers, huysvrouwe Van De Thomeeze.

4e Nov: 1806 begraven 's morgens Anna Marie van de Kasteele.

In den iij Regel.

fo. XL. Nu°. 1. Abraham Bremans Cassawerker.

I Den XVI februarij het graff Nu°. 1 v̄bouct op den name van Abraham Bremans, uts.

Den 7 Febrū. 1636 begraven de huysvrouw van Abraham Bremans.

Den 6 Oct. 1638 begraven de moeder van Abraham Bremans.

Den 20 Janrij. 1640 begraven Abraham Bremans.

Den 3 Novem̄. 1666 begraven de dochter van Monsr. Verhagen.

Den 31 Julij 1674 v̄bouct.

fo. 69. No. 1. Den 31 Julij 1764 ov̄gebouct op den

II naem van Cornelia Penijn, eenige descendente van de Weduwe van Abraham Bremans in tweede huwelijc geteeld.

Solvit voor de helft van Abraham Bremans XIJ ƒ 10 st.

Den 6 Novem̄. 1681 ov̄gebouct op den naem ende ten behouve van Adriaen Sprenkel eerste deurwaerder van den Hoge Rade in Holl., vermogens de acte van coop en overgifte onder de hand, bij Cornelia Penijn v̄sc̄. op den 4 deser in Amsterdam gepasseerd ende alhier geexhibeert.

St. 25 ƒ.

Op den 15 Julij 1697 de bouenstaande Grafstede overgebouct op den naem van Johan Briel eerste Deurwaarder ordin. van den Hoogen Raede in Hollandt ende Johan Fronte vermogens de autorisatie bij den Hove van Hollandt aan de erfgen̄. van Zr. Adr: Sprenckel verleent ende acte van koop en

In den iij Regel.

overgifte onder dhandt bij de voorñ erfgenaemen. Tot Leiden gepasseert en de alhier geexhibeert.

St. ƒ25.

Den 18 febr. 1715 de helft van deze bovenstaende grafstede overgeboekt, op de naem van Johan fronten en Anna Margaretha fronten, nagelaeten kinderen en erfgenaemen van Johan fronten hier boven genoemt.

Den 18 febr. voors. de helft van de helft en alsoo een vierdepart, overgeboekt op den naem van Pieter de Waerdt, eerste Deurwaarder van den Hoogen Raede in Hollant, uyt kragte van de testamentaire dispositie van Anna Margareta fronten desselfs huysvrouwe zalgr. op den 6 feb. 1600 voor den notaris David van der Werven (III van der Werve) alhier in den Hage gepasseert, mij op heden vertoont.

Solvit regt van overboeken voor 1/4. ƒ6— 5—0.

f°. 69vso. N°. 1 transport van d'andere zijde.

Den 26 December 1720 overgeboekt het vierde part deser voorenstaende grafstede op de naam ende ten behouve van Catharina Briel, volgens acte van coop en overgifte onder de hand bij Johan Fronten voorz. op den 4 IXbr. 1720 gepasseert ende mij als Rentmr. geexhibeert.

Solvit het regt van overboeken voor ¼, ƒ 6— 5—0.

Den 22 Janij. 1733 nog een vierde part vand' voorñ. grafstede overgeboekt op de naam van de voorñ. Catharina Briel dochter en voor de helft Erfgenaam van Johan Briel, eerste deurwaarder van den Hoogen Raade in Holland, hiervoren gemeld, volgens den Testamente van de voorñ. Johan Briel op 3 April 1719 voor den Notaris Pieter van der Burgh en seekere getuigen alhier gepasseert mij geexhibeert.

5/18 45 begraven Susanna Maria Husson.

3/11 58 begraven Margrita Wetstyn (onduidelijk).

8/10 72 Abraham Scheurleer d. (sic).

Ten zelven dage de Helft in de voorñ. grafstede overgeboekt op de naam van Abraham Scheurleer commies ten comptoire van de Heer ontfanger generaal van Holland en de West Vriesland, als eenige geinstitueerde Erfgenaam van Catharina Briel, hierboven gemeld, volgens den Testamente van deselve Catharina Briel op den 21 Februarij 1725 voor den notaris Gijsbert Cretser en seekere getuigen alhier gepasseert en mij mede geexhibeert.

Solvit 't regt van overboeken voor ½ ƒ12—10.

In den iij Regel.

Den 29 April 1741 d'voorñ. grafstede overgeboekt op de naam van d'Hr. Abraham Scheurleer commis ten compt. gñl. van Holland, ingevolg van de acte door hem als Erfgenaam van d'eene helft in de voorñ. grafstede en nog als Transport hebbende van Jacobus Tyken predikant tot Amsterdam, en van zijne Huysvrouw Agate de Weerdt voor een agtste en een twaalfde part, ende sulks Eijgenaar voor negen en een halve twaalfde parten, Joost Arnold van Maren als geinstitueerde Erfgenaam van sijne overledene Huysvrouw Petronella de Weerdt, die voor een derde Erfgenaam was van Johanna Briel, en welke Johanna Briel (voor de helft erfgenaam van haar vader Johan Briel) Eygenaresse was van een vierde part in het voorñ. graf en dienvolgende voor een derde in het voorñ. vierde part of een twaalfde part. Dus Jacobus Tyken voorñ. ende Joost Hendrik Stippius als bij den testamente van Pieter de Weerdt aangestelde voogden over de nagelaten minderjarige kinderen van Petronella de Weerdt in Huwelyk verwekt aan Joost Arnold van Maeren, als voor de Helft Erfgenamen van haar grootvader voorñ., die een vierde part was opgekomen als erfgenaam van sijn Huysvrou Anna Margareta Fronten, welke voor de helft Erfgenaam was van haar vader Johan Fronten en sulks gemelde kinderen Eijgenaaren van een agste part ongeprejudiceert hun regt van Eijgendom hierboven gemt., op den 26 deeser loopende maand geteekend en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit overboeken 3 guld., met verhog. ƒ10.

Vide Fol. 72vo.

f°. 72vso. Deze grafstede ten naam van Abraham Scheurleer overgeboekt ten name van Gerardus Wilhelmus van der Sluys als bij koop van dezelve eigenaar geworden zijnde ingevolge acte van verzoek mij als rentmr. geexhibeert.

Solvit overb. ƒ12.

Hierbij liggen 2 losse papieren; het eene van de Nots. S. Swaan in dato Mei 1795, met verzoek de gemelde grafstede over te boeken en „de acte gereed zijnde word verzogt te bezorgen bij de Hr. van der Sluys op de Princegragt alhier".

Het andere vermeldt dat de overboeking geschied is op 2 Maart 1796.

III. Den 21 Junij 1736 begrave Cornelia van Maren.

(*Wordt vervolgd*).

's-Gravenhage. J. C. van der Muelen.

KORT VERHAAL

van de afkomst der prinsipaalste Edelen van stad Groningen en Ommelanden tot op deze tegenwoordige eeuwe, insonderheid hare dapperen dooden, wapens, namen en toenamen, bij een vergadert uit onderscheidene auteuren geschreven boeken en brieven door Wilhelm Conders van Helpen. ANNO 1660.

(*Vervolg*).

Jan Coenders ux. Stine Horenken.

- Ludolf Coenders, Geldersche Stadhouder van Stad en Landen, burgemeester anno 1507 et seq.
- Berent Conrades alias Coenders, borgemeester anno 1496, was schultus tot Helpen anno 1505.
- Hille, mar. Reint Huinga alias Huninga.
- Coert Conrades, burgemeester anno 1501 ux. Hille Huinga.

Children of Ludolf Coenders:

- Bartolt Conrades, burgemeester anno 1541 ux. Teteke Clant.

Children of Coert Conrades:

- Pieterke of Pieternella, mar. Egbert Reint Alberda en .... Roltman zoon.

Children of Bartolt Conrades:

- Coert Coenders ux. Catharina van Rehe.
- Egbert Coenders ux. Dorothea Clant.
- Pieter Coenders.
- Johan Coenders ux. Roelefje Clant.
- Eilco Coenders ux. Hidde Clant.
- Teteke, Hille, innuptae.

Children of Egbert Coenders:

- Bartoltje mar. Claas Eppo Clant en Catharina Schaffers zoon.
- Roelefje.

Children of Eilco Coenders:

- Hille mar. Jan Baptist Ubeldina Drost.
- Pieterke ob. 1615, den 4 April: haec testamentum condidit, in welke zij haar zwager Ubaldina en haar zuster Hille Coenders erfgenamen maakt van haare geheele nalatenschap, en haar beide nichten Bartoltje en Roelefje ieder een legaat van VI Car. gl., verzegelt van Roelef Wicheringe en Reiner Alberda.

Ludolf Coenders, ux. Hermanna Rheberch.

- Claas Conrades, pastor in den Dam.
- Pieter Conrades, vicarius in St. Marten.
- Albert Conders burgem. anno 1553.
- Hille, abdisse van Essen.
- Harmen Coenders ux. Feye Roltman vix. anno 1548.
- Hendrik Conders ux. .... Eels.
- Loech Conrades.
- Jan Conrades.

Children of Harmen Coenders:

- Albert Coenders ux. 1. Wennetje Broersema, ux. 2. N. van Swieten.
- Harmen Coenders.
- Wennetje.
- Swane.

Children of Hendrik Conders:

- Ludolf Coenders.
- Evert Coenders ux. Enneke Aldringa.

Children of Ludolf Coenders:

- Evert Coenders.
- Bouwe mar. Johan Horenken.

Children of Evert Coenders:

- Elteke mar. Taco Aickema.

Albert Coenders van Beyum ux. Anna Eelts en .... Brandts dogter.

- Elteke mar. Lammert Tiaerda van Starkenborg tot Dijkum.
- Berent Coenders ux. Lucia Roltman.
- Pieter Coenders ux. Rene Huinge.
- Tammo Coenders ux. 1. Roelefje Sickinghe 2. Emerentia Sonoy, weduwe van Luirt Manninga, burgemeester te Groningen anno 1597.
- Johan Coenders ux. Rixtia Aickema.
- Claas Coenders.
- Ludolf Coenders ux. Anna Cater.
- Stijne mar. Pieter Jarghes.
- Alijdt, mar. Albert Horenken.

Children of Tammo Coenders:

- Albert ux. 1. Beerta Valcke, 2. Cathar. Hillebrands.
- Margrita mar. Hans Haacke.
- Swaene mar. Hotse Aijstema.
- Frans ux. Ave Coppen de Mepsche en Bijwe van Berum dochter.
- Margrita sine liberis obiit.
- Johan sine liberis obiit.
- Albert sine liberis obiit.
- Swaene mar. Hendrik van der Merwede quae obiit anno 1623.

Children of Johan Coenders:

- Sijdtje.

Children of Claas Coenders:

- Eltje.

Children of Ludolf Coenders:

- Albert Coenders ux. Harmtje, Ludolf en Anna Clants dogter.
- Hendrik Coenders.

Children of Albert (son of Tammo Coenders):

- Johan Coenders.
- Albert Coenders.
- Anna mar. Mense Huinga.

Children of Frans:

- Coppen Coenders ob. s. lib.
- Albert Coenders ob. s. lib.
- Bouwe mar. 1. Pieter Hillebrands tot Harssens, 2. Daniel van der Merwede, qui postea duxit Alijd Horenken, unde 3 filii, Roelf, Jan en Albert.

Loech Coenders trouwt Anna Ompteda.

Ludolf Coenders ux. Anna Clant.	Lucia mar. Lubbert Ulger.	Hermanna mar. . . . . Ketelaar.	Sijrt Coenders.

Loech Coenders ux. Jacobje	Roelefje mar. Here toe Nansum.	Oede mar. Boele Clinge.	Harmtje mar. Albert, Ludolph en Anna Caters zoon.

Ludolf Coenders.	Johan Coenders, burg. v. Groningen anno 1653 ux. 1. Bauwe Tiddinga 2. Elisabeth Reinkink, waarmede Duinenbroek gekregen heeft.	Lodewijk Coenders, Capitein ux. Eijlke Albert Tiaerda van Starkenborg tot Wetsinge en Abel Onsta dogter. Hic obiit anno 1652 te Brevoort.

ex. ux. 1. Catharina mar. Iwe Auwema.	Ludolph Coenders.	ex. ux. 2*a*. Anna, mar. anno 1654 Joh. Clant v. Stedum, St. Gener.	Jacoba mar. anno 1652 Mello Coenders Luit. te paarde.	Bartold Coenders Vaandrik anno 1654.

Johan Coenders, ux. Truide Ayckema.

Mello Coenders, burgemeester anno 1599, nadat hij bevorens Drost van 't Oldambt geweest was, zijn eerste vrouw was Habbegje Roltman, quae obiit anno 1586; 2de Alijd, Joost Lewe en Elisabeth Addinga dogter, quae obiit s. lib. anno 1609.

Johan Coenders ux. Anna Schatter.	Truida mar. . . . . Doenga.	Abel Coenders redger van Adewert, ux. 1. Pietertjen, dogter van burgemeester Reint Alberda en Willemina Coenders, 2. Gratia Maria, Eilco Clant en Willemtje Hinckaerts dogter.	Jantie mar. Reint Ubbena.	Melchior Coenders ritm. ux. 1. Anna Gruis, 2. Catharina, Egbert Alberda en Catharina Frese dogter.	Hillebrand Coenders ux. Willemtje, . . . Schaffer en . . . Alberda dochter.	Elisabeth, mar. 1. Tjaert Eminga capitein, post Berent Sigers borgemeester.

(Abel Coenders:) ex. 2*a*. Pieterke mar. Joest Evert Lewe en Anna Coenders op Asinga tot Ulrum enz. zoon.

Anna mar. Lucas Clant convoymeester.	Jacob Coenders, vaandrig.	Johan Coenders vaandrik en edelman van Zijne Excell. graaf Willem, post capitein van de guardes, ux. Margrietha, Sijbrand Walta en Margrietha Arentsma dogter.	Elisabeth.	Bauwe.	Roelf Coenders.	Mello Coenders.	Egbert Coenders ux. Elisabeth van de Merwede.	Hendrik.	Habbe getr. aan Pieter	Mello Coenders, lieut. anno 1652, Jacoba cap. Lodew. Coenders en Eylke Starkenborg dogter. Hic obiit anno 1653.	Johan Coenders ux. Bauwe Mellinga.	Albert Coenders.	Josina mar. Peusum.

(Johan Coenders:)

Albert Aemilius Coenders, generaal der cavallerie en gouverneur van Namen, ux. Richarda Lucia van Harinxma hebben eene dogter nagelaten.	Allegonda Coenders mar. Jan van Idsinga, generaal-majoor van de infanterie.

Berent Coenders ux. Abele Schaffer.

Coert Coenders ux. Bouwe, Harmen Clant en Margaretha Lewe dochter.	Jan Coenders Pastor in Enum.	Stijne, mar. Albert Jarges.

Harmen Coenders ux. Lumme . . . . Glauwe.	Berent Coenders van Helpen ux. Eylka, Abel Onsta en Anna Tamminga dochter. Hic ob. Heidelbergae anno 1592 4 May anno aet. suae 58.	Abele mar. Butto Ausma.	Grietje nata anno 1539.

Coert Coenders.	Anna.	Beatrix mar. . . . Oem van Wijngaarden.	Abel Coenders van Helpen, ux. Teteke, Johan van Vervou en Anna Mockema dochter, weduwe van Seino Lewe. Hic consul Gron. anno 1603, ob. anno 1629 (Vid. Aitzema 1 dl. p. 27.	Walbrich of Walburg.

Eylke mar. 1. Joost Lewe, 2. Egbert, Eilco Clant en Willemtje Hinkaerts zoon, 3. vertrouwt aan een praeceptor.	Berent Coenders van Helpen, ridder van de Kon. orde van St. Michiel, heer tot Fraam, Huisinghe, Moercappel, Faan enz. Jr. en hovelink, anno 1624, 14 Nov. getrouwt met Anna, Willem Coenders en Elisabeth Roltmans dochter. Obiit praesident van de Ommelanden 1 Januarij 1678 aet. 76½. Meer bijzonderheden nopens dezen vermaarden man zijn te vinden in Hoogstraten's Woordenboek Litt. C. p. 702.

Abel Coenders van Helpen nat. 16 September 1627 ux. Bijwe, Joest Lewe op Onnema toe Sandeweer Jr. en hovelink en Harmtje Ompteda eenige dogter.	Elisabeth nat. 31 October anno 1628 ob. innupta anno 1656.	Frederik Coenders van Helpen nat. 1633, 23 April, hoofdman, alii landraad, duxit in Gallia Mariam Johannam Cabero d'Espinosa.	Willem Coenders van Helpen nat. anno 1629 26 December.

Joest Lewe Coenders.	Anna nata anno 1654, 20 Januarij ob. innupta anno 1675, 14 Nov.

De 32 quartieren van Frederick Conders van Helpen.

Conrad Conders van Helpen.	Margaretha Clant.	Abel Onsta.	Anna Tamminga.	H. Raes van Vervou.	Amelia van Grombach.	Hessel van Moccama.	Oene van Jousema.	Everhard Conders van Helpen.	Willemina Schaffer.	Abel Tamminga van Tammingaborg.	Helena Ripperda.	Albert Rolteman.	Johanna Coninck.	Johan Rengers.	Grata Holdinga.

Bernhard Conders van Helpen.	Eilco Onsta.	Jan van Vervou.	Anna van Moccama.	Derk Conders van Helpen.	Anna Tamminga.	Hildebrant Rolteman.	Judit Rengers.

Abel Conders van Helpen.	Titia van Vervou.	Willem Conders van Helpen.	Elisabet Rolteman.

Bernhard Conders van Helpen.	Anna Conders van Helpen.

Frederick Conders van Helpen (1).

(1) Uit h. s. nº. 2.

H. O. F.

De 32 quartieren van Bernhard Conders van Helpen.

Bernard Conders van Helpen.	Schaffers.	Johan Clant.	Helena Caeters.	Aepco Onsta.	Lucrecia Schaffer.	Allard Tamminga.	Gesina Conders van Helpen.	H. van Vervou, ridder.	Anna de Cloquir.	Frederik van Grombach.	Bot. van Hattinga.	Salvius van Moccama.	Johanna van Toppinga.	Jou van Jouxma.	Titia van Douma.

Conrad Conders van Helpen.	Margaretha Clant.	Abel Onsta.	Anna Tamminga.	Heer Raes van Vervou, ridder.	Amelia van Grombach.	Hessel van Moccama.	Oene van Jousema.

Bernhard Conders van Helpen.	Eilco Onsta.	Jan van Vervou.	Anna van Moccama.

Abel Conders van Helpen.	Titia van Vervou.

Bernard Conders van Helpen, ridder van de orde van St. Michiel (1).

De 32 quartieren van Anna Conders van Helpen.

Hendrik Conders van Helpen.	Odilia Lewe.	Derk Schaffer.	Anna ten Graeve.	Allard Tamminga.	Gesia Conders van Helpen.	Pieter Ripperda.	Geertruide Schaffer.	Hildebrant Roltman.	Maria Jarges.	Harmen Coninck.	Margeretha Scherpenzeel.	Eduart Rengers.	Judit ten Waeter.	Wilcus Holdinga.	Fouwe Cammingá van Amelant.

Everhard Conders van Helpen.	Willemina Schaffer.	Abel Tamminga van Tammingaborg.	Helena Ripperda.	Albert Rolteman.	Johanna Coninck.	Johan Rengers.	Gratia Holdinga.

Derck Conders van Helpen.	Anna Tamminga.	Albert Roltman.	Judit Rengers.

Wilhelm Conders van Helpen.	Elisabeth Rolteman.

Anna Conders van Helpen, erfdogter tot Faem (2).

---

(1) Uit h. s. nº. 2. H. O. F.
(2) Uit h. s. nº. 2. H. O. F.

Geslacht Themmen.

Het oorspronkelijk Groningsche geslacht Themmen voert tot wapen: in blauw een klimmenden gouden leeuw, in het schildhoofd vergezeld van twee zespuntige gouden sterren; aanziende helm; helmteeken de leeuw, uitkomende.

De stamvader van dit geslacht was:

I. Kornelis Themmen, geboren te Groningen omtrent het midden der 16e eeuw, in 1590 gehuwd met Janneke Janssen, wonende eerst te Oldehove op een landgoed genaamd Aalsum, vervolgens te Scheemda, daarna te Groningen. Uit dit huwelijk sproot:

II. Themmo Themmen, geboren in 1593, koopman te Scheemda en overleden te Termunterzijl den 1 December 1656. Uit zijn huwelijk met Hayke Doedes, geboren in 1603, overleden te Scheemda $\frac{18}{28}$ Juli 1641, dochter van Doede Fokkes en van Sijpke Hiltjes, sproten vijf kinderen:

1°. Phoebus Themmen, volgt onder III.
2°. Kornelius Themmen, volgt onder III bis.
3°. Jannes Themmen, geboren in 1635, op 17 Februari 1658 te Groningen overleden.
4°. Sijpke Themmen, geboren in 1636, op 5 April 1661 te Termunten overleden.
5°. Fokko Themmen, geboren in 1638, op 11 November 1660 eveneens te Termunten overleden.

III. Phoebus Themmen, geboren in 1622, werd op 21 April 1640 ingeschreven als student te Groningen, studeerde vervolgens te Bremen en Franeker, werd achtereenvolgens rechter te Hellum (1647) en Farmsum (1650), en ambtman van het Klei-Oldambt (13 November 1652) en overleed te Termunten 7 Mei 1679.

Hij was driemalen gehuwd geweest.

Uit zijn eerste huwelijk gesloten te Hellum 14 December 1646 met Mieneka Janssen, geboren 1624, overleden te Termunten 20 Juli 1666, dochter van Jan Kornelisz. en Lupke Remkes, sproten negen kinderen.

Het tweede, gesloten te Termunten op 10 November 1667 met Susanna Gier, weduwe Schinkel, die op 13 October 1669 aldaar overleed, bleef kinderloos.

Uit het derde huwelijk, gesloten te Termunten op 1 October 1671 met Aafke Winsemius, weduwe van den Winschotenschen predikant Fokko Theodori, die hem overleefde en 20 Juni 1692 overleed, sproot een kind. De kinderen waren:

1°. Haiko Themmen, geboren te Hellum 4 December 1647, overleden te Termunten 7 Augustus 1666.
2°. Luppina Themmen, geboren te Farmsum 7 Januari 1650, overleden te Termunten 25 Juli 1666.
3°. Johannes Themmen, geboren te Farmsum 10 Maart 1652, overleden te Termunten 3 Augustus 1666.
4°. Kornelius Themmen, geboren te Termunten 2 Juni 1654, aldaar overleden 12 November 1686.
5°. Hitzerus Themmen, volgt onder IV.
6°. Margrieta Themmen, geboren te Termunten 13 Juli 1658 en aldaar overleden 4 Augustus d. a. v.
7°. Themmo Themmen, geboren te Termunten 17 April 1660, overleden te Noordbroek 15 Juni 1682.
8°. Doede Themmen, geboren te Termunten 29 Augustus 1662, aldaar overleden 2 Juli 1668.
9°. Margrieta Themmen, geboren te Termunten 13 Juni 1665, aldaar overleden 23 Februari 1667.
10°. Fokko Themmen, volgt onder IV bis.

IV. Hitzerus Phoebus Themmen, geboren te Termunten 21 Augustus 1656, werd op 30 Juli 1674 ingeschreven als student te Groningen, was vervolgens predikant te Noordbroek (13 April 1679) en Groningen (1688) en overleed aldaar 5 October 1720.

Hij was tweemalen gehuwd geweest.

Uit zijn eerste huwelijk, gesloten te Bedum 27 April 1679 met Anna Hoising, geboren in 1657, overleden te Noordbroek (?) 16 Maart 1685, dochter van Johan Hoising, predikant te Bedum en van Grietje Muntinghe, sproten vier kinderen.

Zijne tweede echtgenoote Margaretha Eligonda Alstorphius, geboren in 1662, overleden te Groningen 22 Augustus 1702, dochter van den Deventer predikant Willem Alstorphius en van Catharina Martini (1), met wie hij op 22 December 1686 te Noordbroek was gehuwd, schonk hem twaalf kinderen:

1°. Mena Themmen, geboren te Noordbroek 16 Juni 1680, aldaar overleden 17 April 1752 als echtgenoote van Hermanus Stechnerus, geboren 1695, overleden 7 Dec. 1756.
2°. Phoebus Themmen, volgt onder V.
3°. Johannes Themmen, geboren te Noordbroek 24 Februari 1684, aldaar overleden 8 April d. a. v.
4°. Itia Themmen, geboren te Noordbroek 27 Februari 1685, overleden te Nieuw Scheemda 14 April 1727, den 14 November 1706 te Groningen gehuwd met Hebel Mees, luitenant der infanterie (2).
5°. Willem Themmen, geboren te Noordbroek 8 Maart 1688, overleden te Groningen 17 Januari 1690.
6°. Johannes Martinus Themmen, geboren te Groningen 25 Juli 1689, aldaar overleden 4 Mei 1696.
7°. Willem Themmen, geboren te Groningen 19 December 1690, aldaar overleden 1 Mei 1691.
8°. Catharina Themmen, geboren te Groningen 16 April 1692, aldaar overleden 14 Juni d. a. v.
9°. Catharina Themmen, geboren te Groningen

(1) Zie: A. A. VORSTERMAN VAN OIJEN, *Stam- en Wapenboek*, blz. 9.

(2) Zie mijne: *Genealogie van het geslacht Mees*, blz. 8. Haar zoon Hitzerus nam den naam zijner moeder aan en noemde zich Themmen Mees.

22 Mei 1693, overleden te Kessel 15 Juli 1757.

10°. Ellegonda Themmen, geboren te Groningen 17 November 1694, overleden te Noordbroek 18 Juni 1755, aldaar 7 Juni 1735 gehuwd met Dirk Tjaden.

11°. Willem Themmen, volgt onder V bis.

12°. Johannes Martinus Themmen, geboren te Groningen 24 October 1697, aldaar overleden 8 November d. a. v.

13°. Anna Elizabeth Themmen, geboren te Groningen 21 November 1698, aldaar overleden 30 d. a. v.

14°. Johannes Martinus Themmen, geboren te Groningen 15 Januari 1700, werd 6 Juli 1715 student te Groningen, in 1726 predikant te Huls (Gelderland) en overleed aldaar ongehuwd op 9 Januari 1728. Hij was een beoefenaar der dichtkunst (1).

15°. Henricus Themmen, geboren te Groningen 28 Juli 1701, aldaar overleden 5 Februari d. a. v.

16°. Henricus Themmen, geboren te Groningen 17 Augustus 1702, aldaar overleden 24 November 1711.

V. Phoebus Themmen, geboren te Noordbroek 11 November 1681, werd ingeschreven als student te Groningen op 4 September 1697, achtereenvolgens predikant te Nieuw Scheemda (1705) en te Scheemda (1727), en overleed aldaar den 3 April 1737 (2).

Hij huwde te Nieuw Scheemda 23 October 1718 met Helena Suilmans, geboren in 1695, aldaar overleden 23 Maart 1722, na de bevalling van haar jongste kind.

Uit dit huwelijk sproten:

1°. Anna Themmen, geboren te Nieuw Scheemda 13 October 1719, aldaar overleden 10 Juli 1729.

2°. Jan Suilmans Themmen, volgt onder VI.

VI. Jan Suilmans Themmen, geboren te Nieuw Scheemda 17 Maart 1722, werd ingeschreven als student te Groningen op 8 Juli 1740, in 1749 predikant in zijne geboorteplaats, en overleed aldaar 29 September 1768.

Hij was tweemalen gehuwd.

Eerst trouwde hij te Haren 17 Augustus 1749 met Anna Maria Warmolts, Hendriksdr., geboren 21 Februari 1726, overleden te Nieuw Scheemda 26 Januari 1755, die hem één kind schonk.

Hij hertrouwde daarop 7 Juni 1756 met Jacomina Alberdina Nauta, geboren in 1738, overleden te Groningen 31 Januari 1778, dochter van Jacob en Wobbina Brechtina Werumëus, uit welk huwelijk zes kinderen sproten.

(1) Zie VAN DER AA: *Biographisch Woordenboek.*

(2) Hij schreef: W à BRAKEL, *Geregtveerdigt in zijne bestraffinge aangaande de leere en lijdinge der Labadisten. Alles tot voorstant ende bewaringe van de oude orthodoxe hervormde geloofsleere.* 1751. 8vo.

1°. Helena Themmen, geboren te Nieuw Scheemda 11 Juni 1750, overleden te Haren 6 November 1759.

2°. Phoebus Hitzerus Themmen, geboren te Nieuw Scheemda 3 Mei 1757, werd op 12 Augustus 1774 ingeschreven als student te Groningen, promoveerde in de medicijnen en vestigde zich te Amsterdam. Hij was een beroemd geneesheer en dichter, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, lid van het Provinciaal Utrechtsch Genootschap, en overleed te Amsterdam ongehuwd den 15 October 1830.

Te zijner eere werd een gedenkpenning geslagen (1).

Er bestaat van hem een portret gegraveerd door Portman, naar eene schilderij van Ritter.

3°. Jacobus Hendricus Themmen, volgt onder VII.

4°. Wobbina Brechtina Themmen, geboren te Nieuw Scheemda 10 Juni 1759, overleden te Veendam 27 Augustus 1823. Zij huwde 18 December 1783 Mr. Arnoldus Jacobus Cappenberg, geb. 1754, overleden 31 December 1796, en hertrouwde te Veendam met Ds. Markus van der Tuuk, geb. 1744, overleden 10 Mei 1814.

5°. Willem Themmen, volgt onder VII bis.

6°. Arnoldus Sicco Themmen, geboren te Nieuw Scheemda 29 April 1761, aldaar overleden 7 Mei d. a. v.

7°. Eene dochter dood geboren te Nieuw Scheemda 14 December 1764.

VII. Jacobus Hendricus Themmen, geboren te Nieuw Scheemda 27 April 1758, werd 14 Juli 1777 student te Groningen, 31 Augustus 1783 predikant te Opende, in 1793 te St. Jacoba Parochie en overleed aldaar 20 Maart 1826.

Hij was op 13 November 1787 gehuwd met Ymena Johanna Rinkema, geboren in 1764, overleden te St. Jacoba Parochie 22 Maart 1823, uit welk huwelijk negen kinderen sproten.

1°. Jacomina Alberdina Cornelia Themmen, geboren te Opende 21 Augustus 1788, aldaar overleden 13 October 1788.

2°. Helena Tjadina Suilmans Themmen, geboren te Opende 17 Februari 1790, overleden te St. Jacoba Parochie 22 April 1823.

3°. Jan Suilmans Themmen, geboren te Opende 13 December 1792, overleden te Utrecht 18 Juli 1814.

4°. Jacomina Alberdina Themmen, geb. te St. Jacoba Parochie 4 Juni 1794, aldaar overleden 16 Augustus 1809.

5°. Cornelia Catharina Themmen, geboren te St. Jacoba Parochie 25 April 1798, aldaar op 6 Juli 1822 gehuwd met Jan Albert Scheepers.

(1) Zie vervolg op VAN LOON's *Nederlandsche Historie penningen.*

6°. Phoebus Hitzerus Themmen, geboren te St. Jacoba Parochie, 26 Januari 1801, aldaar overleden 7 Februari d. a. v.

7°. Phoebe Hitzera Themmen, geboren te St. Jacoba Parochie 22 Mei 1802, te Amsterdam 29 October 1824 gehuwd met Dr. Albert Jan Verbeek.

8°. Wobbina Brechtina Themmen, geboren te St. Jacoba Parochie 26 November 1804 en gehuwd met . . . . de Lang (1).

9°. Hemmo Arnold Weruméus Themmen, geboren te St. Jacoba Parochie 10 Februari 1807, aldaar overleden 10 November 1809.

VII bis. Willem Themmen, zoon van Jan Suilmans Themmen en van Jacomina Alberdina Nauta, werd geboren te Nieuw Scheemda 26 Juli 1760, vestigde zich te Amsterdam, was aldaar lid van den gemeenteraad en overleed er 16 October 1834. Hij was twee malen gehuwd. Eerst huwde hij te Groningen 30 Mei 1716 Asselina Emmery, geboren in 1754, overleden te Amsterdam (?) 29 Juli 1790, dochter van Carel Coenraad en Johanna Roelina Arnoldi, die hem twee kinderen schonk.

Hij hertrouwde vervolgens te Amsterdam 21 September 1792 met Maria Albertina Holtius, geboren in 1767, overleden te Amsterdam 26 Maart 1834, dochter van Jacob Paradinus en van Maria Christina Roos, uit welk huwelijk vijf kinderen geboren werden.

1°. Johanna Roelina Themmen, geboren te Amsterdam 14 Maart 1787, huwde te Groningen met Cornelis Isaac Thooft.

2°. Wobbina Brechtina Themmen, geboren te Amsterdam 19 Augustus 1788, aldaar overleden 18 Mei d. a. v.

3°. Jan Willem Themmen, volgt onder VIII.

4°. Maria Christina Jacoba Themmen, geboren te Amsterdam 15 Juli 1795, huwde aldaar 18 Maart 1825 Adrianus Johannes Maximiliaan van der Mey.

5°. Phoebus Hitzerus Themmen, geboren te Amsterdam 23 Januari 1797, werd student in de medicijnen te Leiden, en overleed als zoodanig te Groningen 23 December 1816.

6°. Nicolaas Holtius Themmen, geboren te Amsterdam 12 April 1798, overleed als kapitein van het Indische leger te Macasser 11 Juni 1825.

7°. Wobbina Brechtina Themmen, geboren te Amsterdam 17 October 1801, overleden 3 Februari 1881, huwde te Haarlem 29 December 1836 Fredericus Kneppers.

VIII. Jan Willem Themmen, geboren te Amsterdam 20 Januari 1794, werd aanvankelijk ingeschreven als student te Leiden (1815), vervolgens op 6 Juni 1816 benoemd tot 2en luitenant-ingenieur en 17 December 1817 tot 1en luitenant bevorderd.

Betrokken in het rechtsgeding wegens de bevestiging van het Zuidelijk frontier, werd hij bij vonnis van het Hoog Militair Gerechtshof van 21 Maart 1827 veroordeeld tot cassatie (1).

Hij was den 17 Augustus 1820 te Yperen gehuwd met Geertruida Arnoldina Lobry, overleden te Brussel 19 Februari 1876, dochter van den in hetzelfde geding betrokken luitenant-kolonel der genie Willem Lobry.

Uit dit huwelijk sproten elf kinderen:

1°. Willem Themmen, geboren te Yperen 5 Augustus 1821, overleden te Brussel 21 Februari 1848.

2°. Gerrit Johannes Themmen, geboren te Yperen 8 Juli 1822, overleden te Luik 14 September 1877.

3°. Phoebus Hitzerus Themmen, volgt onder IX.

4°. Jan Willem Themmen, geboren te Namen 6 Februari 1825, overleden te Rotterdam in December 1874.

5°. Cornelis Isaac Themmen, geboren te Gent 23 September 1826.

6°. Maria Albertina Themmen, geboren te Amsterdam, 16 Juni 1828, overleden te Brussel 17 November 1849.

7°. Jacques Marinus Themmen, geboren te Brussel 19 Maart 1830, aldaar overleden 28 Juli 1850.

8°. Jeanne Adriana Margaretha Themmen, geboren te Brussel 18 Januari 1832, in Augustus 1864 te 's-Gravenhage gehuwd met Gerard Lobry, overleden te 's-Gravenhage 21 Februari 1875.

9°. Nicolaas Holtius Themmen, volgt onder IX bis.

10°. Carina Maria Antoinette Themmen, geboren te Brussel 21 Juni 1838, aldaar gehuwd in Februari 1862 met Eduard Swarth.

11°. Henriette Wilhelmine Themmen, geboren te Brussel 21 Januari 1842.

IX. Phoebus Hitzerus Themmen, geboren te Yperen 22 Augustus 1823, huwde te Rijssel in 1861 met Therèse Jury, en had daarbij één zoon:

1°. Edmond Themmen, geboren te Rijssel in 1862.

IXbis. Nicolaas Holtius Themmen, broeder van den voorgaanden, geboren te Brussel 11 Maart 1835, huwde aldaar op 1 Augustus 1860 met Louise Caroline Jeanne Swarth, en had daarbij twee kinderen.

1°. Cornélie Gertrude Themmen, geboren te Brussel 10 Juli 1861.

2°. Emile Nicolas Themmen, geboren te Brussel 21 Januari 1863.

---

(1) Hunne beide zonen Jacobus Henricus, predikant, en Phoebus Hitzerus, notaris te Oldeboorn, hebben den naam hunner moeder aangenomen en noemen zich Themmen de Lang.

(1) Over dit rechtsgeding ziet men:
Levensbijzonderheden van den Lt. Gen. baron Krayenhoff. Nijmegen, 1844.
De Lt. Gen. Krayenhoff voor het H. M. Gerechtshof beschreven en vrijgesproken. Nijmegen, 1830.
Gedenkschrift betrekkelijk het rechtsgeding tegen den majoor Pasteur. Arnhem, 1830.

Vbis. Willem Themmen, zoon van Hitzerus Phoebus Themmen en Margaretha Eligonda Alstorphius, geboren te Groningen 12 April 1696, werd ingeschreven als student te Groningen op 9 Juli 1711, achtereenvolgens predikant te Noordhorn (1717), Nieuwe Pekela (1726), Amersfoort (1729) en Arnhem (1734), alwaar hij 24 December 1764 overleed. Van hem bestaat een portret gegraveerd door J. Houbraken naar eene schilderij van J. A. Wassenbergh.

Hij trouwde tweemalen. Eerst huwde hij te Noordhorn 28 Augustus 1720 Geertruida Mettingh, geboren in 1695, overleden te Arnhem (?) 9 December 1750, daarna trouwde hij te Arnhem 20 Februari 1752 met Gerharda van Bayen, geboren in 1695, overleden 22 Maart 1771.

Uit het eerste huwelijk één zoon:

1°. Hitzerus Themmen, geboren te Noordhorn 10 Mei 1724, overleden te Arnhem 4 Augustus 1738.

IVbis. Fokko Themmen, zoon van Phoebus Themmen en Aafke Winsemius, geboren te Termunten 15 September 1672, werd ingeschreven als student te Groningen op 1 Juli 1687, den 12 Juli 1692 candidaat in de theologie, 17 Februari 1700 beroepen te Westerlee, 24 Sept. d. a. v. peremptoir geëxamineerd, 6 Februari 1701 bevestigd en 23 Mei 1753 aldaar emeritus. Hij overleed te Westerlee 13 December 1756 en was den 6 Maart 1701 gehuwd met Anna Margaretha Alting, geboren 2 December 1668, overleden te Oude Pekela 18 Januari 1759, dochter van den hoogleeraar Menso Alting en van Alegonda van Boekhold.

Uit dit huwelijk sproten vier kinderen, vermoedelijk allen te Westerlee geboren:

1°. Menso Alting Themmen, geboren 15 September 1702, overleden 19 September d. a. v.

2°. Phoebus Themmen, geboren 3 September 1703, jong overleden.

3°. Aafje Themmen, geboren 30 Maart 1705, overleden te Oude Pekela 5 Augustus 1776, den 7 Februari 1734 gehuwd met Petrus Mees, predikant te Oude Pekela (1), zoon van Hebel Mees en Itia Themmen reeds boven genoemd.

4°. Menso Alting Themmen, geboren 5 October 1708, overleden 27 Mei 1723.

III bis. Kornelius Themmen, zoon van Themmo Themmen en van Hayke Doedes, geboren in 1634, werd 14 Mei 1655 ingeschreven als student te Groningen, in 1664 predikant te Weywert, en begraven 15 October 1705. In 1680 was hij gehuwd met Anna Eppens, geboren in 1647 of 48, overleden te Weywert 18 October 1721, en liet daarbij drie kinderen na:

(1) Hun zoon Menso Alting Mees was de overgrootvader mijner echtgenoote.

1°. Themmo Themmen, volgt onder IV.

2°. Hayke Themmen, gehuwd met Ype Wildriks, en

3°. Ykjen Themmen, gehuwd met Harmen. . . (1)

IV. Themmo Themmen, geboren te Weywert 12 October 1677, werd 11 Juni 1691 ingeschreven als student te Groningen, achtereenvolgens predikant te Oterdum (1700), Weywert (1706), Sappemeer (1714), en Groningen (15 December 1720.) Hij werd op 11 April 1751 emeritus, en overleed te Sappemeer 22 December 1761.

Bij zijne echtgenoote Anna Scheltema, geboren in 1692, overleden 23 Februari 1746, met wie hij in September 1722 was gehuwd, liet hij drie kinderen na:

1°. Margaretha Themmen, geboren in 1719, overleden 13 April 1772 huwde 21 April 1743 Jacob Cranssen (2).

2°. Jullina Themmen, geboren omtrent 1720, in November 1754 gehuwd met Ds. S. B. Venhuizen.

3°. Cornelis Themmen, volgt onder V.

V. Cornelis Themmen, geboren te Groningen 11 Mei 1723, werd 12 Juli 1738 ingeschreven als student te Groningen, in 1745 predikant te Oosterwijtwerd, in 1754, te Sappemeer, en in 1789 emeritus. Hij overleed te Sappemeer 3 Mei 1795 en was 23 Maart 1749 gehuwd met Jacomina Uden, Martinus dr., geboren 23 Maart 1723, overleden te Wierum 24/25 Juni 1803.

Uit dit huwelijk sproten acht kinderen:

1°. Themmo Themmen, geboren te Oosterwijtwerd 2 September 1752, aldaar overleden 15 December d. a. v.

2°. Themmo Themmen, geboren te Sappemeer 27 September 1755, op 3 Februari 1773 ingeschreven als student te Groningen, in 1779 beroepen als predikant te Nijehove en aldaar op 10 November 1779 ongehuwd overleden.

3°. Cornelis Themmen, geboren te Sappemeer 2 December 1758, in 1800 op St. Eustachius overleden.

4°. Martinus Themmen, volgt onder VI.

5°. Johannes Themmen, volgt onder VI bis.

6°. Jacobus Cranssen Themmen, volgt onder VI ter.

7°. Petrus Themmen, geboren te Sappemeer 11 Augustus 1767 aldaar overleden 20 Mei 1781.

8°. Anna Jacomina Themmen, geboren te Sappemeer 7 Juni 1770, op 20 November 1800, gehuwd met Henricus Jacobus Sytzama.

VI. Martinus Themmen, geboren te Sappemeer 2 Juni 1760, was land-oeconoom, huwde 18 Maart 1784 Hebelia Meines Cruisenga en had daarbij zeven kinderen:

1°. Cornelis Themmen, geboren te Hoogezand 24 Maart 1785.

(1) Op 24 Juni 1729 werd te Groningen als student ingeschreven Cornelius Themmen Swijghman van Oldampt. Wellicht was hij een zoon uit dit huwelijk.

(2) Hun zoon Hemmo, geboren 17 September 1744, nam den naam zijner moeder aan en noemde zich Themmen Cranssen.

2°. Adriana Themmen, geboren te Hoogezand 13 Juli 1787.
3°. Themmo Themmen, geboren te Hoogezand 15 Juni 1790, overleden te Hoogezand September 1790.
4°. Martinus Themmen, geboren te Hoogezand 6 Augsustus 1793.
5°. Jacomina Themmen, geboren te Hoogezand 4 September 1796, overleden te Groningen 15 December 1833, te Hoogezand gehuwd op 7 Januari 1824 met Jacobus Mees, achterkleinzoon van Hebel Mees en Itia Themmen boven genoemd (1).
6°. Meinardus Themmen, geboren te Hoogezand 24 December 1800.
7°. Anna Themmen, geboren te Hoogezand 21 Maart 1806.

VI bis. Johannes Themmen, zoon van Cornelis Themmen en van Jacomina Uden, geboren te Sappemeer 19 Juli 1762, werd 5 November 1783 te Groningen ingeschreven als student in de medicijnen, promoveerde aldaar en vestigde zich als practiseerend geneesheer te Deventer. Hij was een beroemd verloskundige, lid van de provinciale commissie van geneeskundig toeverzicht, en overleed te Deventer 7 October 1844 (2).

Hij was op 19 October 1788 aldaar gehuwd met Anna Paulina van Doorninck, geboren 19 April 1769, overleden 28 Februari 1836, dochter van den burgemeester Damiaan Joan van Doorninck en van Wilhelmina Elizabeth Mechteld Vijfhuis (3).

Uit dit huwelijk sproten drie kinderen:
1°. Jacomina Themmen, geboren te Deventer 13 Augustus 1789, aldaar overleden 1 Maart 1867.
2°. Wilhelmina Elizabeth Mechteld Themmen, geboren te Deventer 6 October 1790, aldaar overleden 13 April 1871, op 17 October 1811 gehuwd met Gerhard Westenenk.
3°. Cornelius Johannes Themmen, volgt onder VII.

VII. Cornelius Johannes Themmen, geboren te Deventer 9 November 1795, studeerde te Groningen alwaar hij werd ingeschreven op 11 November 1812, en vestigde zich als practiseerend geneesheer in zijne geboortestad.

Hij is ridder van den Nederlandschen Leeuw, en woont thans als bijna negentig jarige te Deventer, sedert 28 September 1868 gehuwd met Aleida Piekema (4).

VI ter. Jacobus Cranssen Themmen, zoon van Cornelis Themmen en Jacomina Uden, aldus genaamd naar zijn oom Jacob Cranssen boven vermeld, werd geboren te Sappemeer 11 Februari 1765, op 3 October 1782 ingeschreven als student te Groningen en achtereenvolgens predikant te Wierum-en-Dorquert (1787) en te Hornhuizen-en-Kloosterburen (1817).

Hij huwde twee malen. Eerst trouwde hij op 17 Februari 1802 met Anna Margaretha Meijer, dochter van David Meijer, predikant te den Ham, die 26 Juni 1810 overleed.

Hij hertrouwde daarop 2 April 1812 met Johanna van Peer, weduwe Bouwman.

Uit het eerste huwelijk sproten drie kinderen:
1°. Cornelis Themmen, geboren te Wierum 20 Februari 1803, aldaar overleden 19 Maart 1804.
2°. Cornelis Themmen, volgt onder VII.
3°. Catharina Jacomina Themmen, geboren te Wierum 17 Augustus 1806.

VII. Cornelis Themmen, geboren te Wierum 19 Maart 1804, werd ingeschreven als student te Groningen op 18 September 1821 en te Leiden in 1825, alwaar hij in de rechten promoveerde.

Hij huwde te Kampen 11 September 1834 met Johanna Catharina Louise Augustina van Oldenbarneveldt genaamd Tullingh, geboren te 's-Gravenhage 20 Juni 1802, dochter van Cornelis Albertus Adriaan en van Hendrika Maria Margaretha van Oldenbarneveldt genaamd Tullingh, en sedert 1 Maart 1827 weduwe van Johannes Gerardus Godefridus Kilian.

IJmuiden, Mei 1885.

Chr. J. Polvliet,
Kapt. Ingenieur.

(1) Zie: *Genealogie van het geslacht Mees*, blz. 39.
(2) Zie: van der Aa, *Biographisch Woordenboek*.
(3) Zie: Vorsterman v. Oijen, *Stam- en Wapenboek van Aanz. Familiën*, bl. 202.
(4) Voor zoover mij bekend, is hij het eenige in Nederland wonende lid van dit geslacht.

Familie-aanteekeningen betreffende Michiel Adriaansz. de Ruyter.

Nu en dan gebeurt het, dat lieden uit den lageren stand tot hoogen rang in de maatschappij opklimmen; maar vaak ziet men alsdan, dat dezulken hunne nederige geboorte vergeten, en zich als mensch, even als in rang, boven anderen verheven wanen. Niet alzoo was het met den grooten zeeheld *de Ruyter*. Hoe ook door Vorsten vereerd, met zegeteekenen en waardigheden overladen, de wereld door geroemd en toegejuicht, — altijd en overal bleef hij dezelfde eenvoudige en nederige man; hoe groot ook bij anderen, in zich zelven echter altoos klein en afhankelijk. Hij, door deugd en heldenmoed tot den hoogsten rang bij Neêrlands zeewezen, tot den waren adelstand opgeklommen, schitterde niet alleen als de grootste zeeheld, maar tevens als de braafste burger, de edelste mensch en de ware Christen! — Zoo was hij ook, als een teederminnend echtgenoot en vader, treffend werkzaam, telkens wanneer hij uit groote gevaren, voor vaderland, gade en kroost, gespaard was geworden. Aldus gedacht hij den armen zijner geboorte-

stad in 1666 eens met 300, en andermaal met 600 gulden; in 1667 met 630 en in 1672 met 300 gulden, waarna er in 1677 nog 2000 gulden inkwam, welke milde gift de vrome held, bij uiterste wilsbeschikking, dezen armen had toegedacht!

In zeer lagen stand, doch uit brave ouders, werd dan ook Neêrlands grootste zeeheld, *Michiel Andriaanszoon de Ruyter*, te Vlissingen geboren. Zijn grootvader, *Michiel* genaamd, het krijgsmansleven moede, huurde eene kleine landhoeve, de Goot, even buiten Bergen-op-Zoom, welke hem met zijne vrouw, een kind (*Adriaan*, te Bergen-op-Zoom geboren), en eene dienstmaagd, het noodige onderhoud opleverde, tot dat zijne woning, door baldadige krijgslieden in brand gestoken en door de vlammen verteerd werd, waarna hij, zoo het schijnt, alleen van den arbeid moest bestaan. Met veel gevaar, en door onbegrensde moederlijke liefde, was hun zoon uit den brand gered. Deze *Adriaan Michielszoon*, volwassen zijnde, begaf zich naar Vlissingen, en huwde den 13 Januari 1598 aldaar eene *Alida Jans*, die in het volgende jaar, kort na de geboorte van eene dochter, evenwel overleed. Den 20 Maart 1601 trad hij te Vlissingen andermaal in het huwelijk en weder met eene *Alida Jans*, van Middelburg, die den bijnaam van *de Ruyter* droeg. Eerst voer hij ter zee, doch werd naderhand bierdrager te Vlissingen, wonende aldaar bij den toegang tot het Groote of Westerhoofd der Koopmanshaven, welke huizen, bij den aanbouw van vestingwerken, omstreeks het jaar 1811, zijn weggebroken. Geen wonder, dat deze brave lieden in zeer bekrompene omstandigheden leefden. Zij kregen, bij hun vóórkind, nog vijf zonen en zes dochters. Onze groote zeeheld, het vierde kind dezer vrouw, werd den 24 Maart 1607 geboren, en naar grootvader, vader en moeder, *Michiel Adriaanszoon de Ruyter* geheeten.

Als jongeling, in dienst der heeren Lampsins, van Vlissingen ter koopvaardij varende, trad hij, op bijna 24-jarigen leeftijd, den 16 Maart 1631 te Vlissingen (1) in het huwelijk met *Maria Velters*, den 16 Maart 1604 te Grijpskerke geboren, welke dierbare echtgenoote hij reeds den 31 December deszelfden jaars in het kraambed verloor, terwijl dit eerste kind, *Alida* genaamd, den 18 Januari 1632 mede overleed. Op den 1 Juli 1636 (2), nog in denzelfden dienst als stuurman varende, ging *de Ruyter* een tweede huwelijksleven aan met *Cornelia Engels*, in 1607 te Vlissingen geboren. Uit dit recht gelukkige huwelijk ontsproten te Vlissingen 5 kinderen:

(1) In de gedeeltelijk nog voorhanden zijnde kerkelijke ondertrouwboeken te Vlissingen vindt men letterlijk aangeteekend:

15 Febr. 1631. *Michiel Adryaenssen*, j. m. van Vlissingen, varende man, en *Maetien Velders*, j. d. van Grijpskerke. Zij woonende in de lange Noort-strate.

(2) 14 Juni 1636. *Michiel Adriaenssen*, wedr. van *Maeiken Velders*, varende man, en *Neeltgen Engels*, j. d. beide van Vlissingen. Zij woonende in de lange Noort-strate.

1. *Adriaan*, den 27 September 1637; hij werd luitenant ter zee, doch overleed te Amsterdam, reeds in zijn 18de jaar, den 13 April 1655.
2. *Cornelia*, den 20 September 1639; getrouwd (1) den 4 Maart 1659 met *Johan de Witte*, kapitein ter zee.
3. Een kind, dat slechts drie dagen na de geboorte den 16 Augustus 1641 ongedoopt overleed.
4. *Alida*, den 16 November 1642; getrouwd 1° den 16 Juni 1663 met *Johan Schorer*, schepen en raad te Vlissingen, die den 26 Mei 1664 overleed, en 2° den 11 Juni 1667 met *Thomas Potts*, predikant aldaar.
5. *Engel*, den 2 Mei 1649; opgeklommen tot Vice-Admiraal van Holland en West-Friesland.

De tweede gade van *de Ruyter* overleed, tijdens zijne reis naar Barbarije, den 25 September 1650.

Den 8 Januari 1652 kwam hij tot een derde huwelijk met *Anna van Gelder*, in 1614 te Vlissingen geboren, weduwe van den zeeman *Jan Pauluszoon*. Uit dezen echt werden nog 2 kinderen geboren:

1. *Margaretha*, geboren te Vlissingen den 1 December 1652; getrouwd den 28 Maart 1673 met *Bernardus Somer*, predikant te Amsterdam.
2. *Anna*, geboren te Amsterdam den 13 September 1655; overleden te Vlissingen den 24 Augustus 1666.

Deze laatste gade van onzen grooten held overleefde haren beminden echtgenoot. En daar de mannelijke linie reeds met den dood van zijnen ongehuwden zoon *Engel* den 27 Februari 1683 eindigde, zoo werden alleen uit zijne drie dochters, *Cornelia*, *Alida* en *Margaretha*, kindskinderen en verdere afkomelingen gewonnen, doch alzoo, dat er thans, na reeds twee eeuwen, in een zevende geslacht, ook nog naamvoerende afstammelingen van den wereldvermaarden *de Ruyter* in ons vaderland gevonden worden (2).

Wolfaartsdijk. J. VAN DER BAAN.

Geslacht Roever.

(AANVULLING).

In het voortreffelijke artikel omtrent het geslacht Roever schijnt het onjuist, dat Mr. Gerard van Hoogeveen, schepen (te Leiden, niet te Delft?), blz. 128 ongetrouwd stierf. Volgens mijne aanteekeningen was hij gehuwd met Clara Adriana Block, dochter van Mr. Theodorus Franciscus Block en van Maria Keyser. Hun echt was kinderloos.

U. M. P. S.

(1) 8 Febr. 1659. *Jan de Witte*, j. m. van Goes, en *Cornelia de Ruyter*, j. d. van Vlissingen. Ondertrouwt te Amsterdam.

(2) Het ligt in ons plan met ter tijd de geschiedenis van alle de afstammelingen van M. A. de Ruyter in vrouwelijke lijn in dit Maandblad uit te geven. Bijdragen zullen dus hieromtrent steeds welkom zijn. RED.

KWARTIEREN VAN Jhr. AUGUST LEOPOLD FREDERIK THEODOOR VAN DER WIJCK.

Jonk. Mr. Hendrik Joan van der Wijck, heer van Archem, geb. te Zwolle 27 Juni 1744, st. te Munster 27 Sept. 1787, lid van de gezworen gemeente te Zwolle, tr. te Ommen 14 Sept. 1772 Nicola Geertruid van Muyden, geb. te Zwolle 14 Mei 1751, overl. te Archem 14 Maart 1825, dochter van Mr. Herman, schout van Ommen en Alida Greven.

Adolf Warnar baron van Pallandt, heer van Eerde en Beerse, geb. op Eerde 15 Dec. 1745, overl. aldaar 7 Dec. 1823. Com. Gen. van Overijssel, lid van de ridderschap van dat gewest, drost van Deventer, stadhouder van de Leenen en dingwaarder van de Hoogebank van Overijssel, lid van de 1e Kamer der Staten-Generaal, ridder van de orde van den Ned. Leeuw, huwt op den huize de Pol 15 April 1777 Anna Elisabeth baronnes Schimmelpenninck van der Oye van de beide Pollen, geb. op den huize de Pol 11 Dec. 1752, overl. te Eerde 28 Juni 1822, dochter van Andries, landdrost van de Veluwe en van Woltera Geertruida baronnes van Wijnbergen.

Adolf Warnar bar. v. Pallandt, geb. op Eerde 15 Dec. 1745, overl. ald. 7 Dec. 1823, enz., huwde op den huize de Pol 15 April 1777 Anna Elisabeth baronnes Schimmelpenninck van der Oye van de beide Pollen, geb. op den Pol 11 Dec. 1752, overl. te Eerde 28 Juni 1822 (zie in het tweede vak hiernaast).

Willem Lourens Storm van 's Gravesande, geb. te Essequebo 22 Nov. 1750, st. op Amstelhove bij Amsterdam 29 April 1809, gemeensman te Deventer, raad in den hove van civiele en criminele justitie van Essequebo en Demerary, huwt te Deventer 8 Maart 1776 Jacoba Francina Queysen, geb. te Deventer 28 Juli 1758, overl. te Zwolle 1 Maart 1830, dochter van Dr. François Cornelis, secretaris der stad Deventer en van Anna Gerhardina Mariënburgh.

Jonker Mr. Hendrik van der Wijck, heer van Archem, geb. te Zwolle 20 Januari 1783, overleden op den huize Archem 25 Januari 1854, ontvanger der directe belastingen, lid van de Provinciale Staten, kolonel van de landstorm, schoolopziener in het 5de district van Overijssel, huwt op den huize Eerde 3 Maart 1807 Woltera Geertruida baronnes van Pallandt van Eerde en Beerse, geboren op Eerde 27 Maart 1779, overleden op Archem 22 Januari 1850.

Mr. Adolf Warnar baron van Pallandt, heer van Beerse, geb. op Eerde 29 Februari 1780, overleden te Zwolle 27 December 1848, president van het prov. gerechtshof van Overijssel, lid van de 1e Kamer der Staten-Generaal, lid van de ridderschap van Overijssel, ridder van de orde van den Ned. Leeuw en van de ridderlijke orde Balye van Utrecht en als zoodanig laatstelijk commandeur van Schoten, huwt te Deventer 22 April 1812 Constantia Lumea Storm van 's Gravesande, geb. te Deventer 13 April 1787, overl. op den huize Wyhendaal bij Wyhe 25 Maart 1864.

Jhr. August Leopold Frederik Theodoor van der Wijck, geb. te Zwolle 21 Sept. 1811, overl. te Arnhem 3 Juli 1881, gepens. Maj. d. Art., versierd met het metalen kruis, huwt te Zwolle 5 Nov. 1840.

Anna Elisabeth baronnes van Pallandt van Beerse, geb. te Zwolle 19 April 1818.

Jhr. August Leopold Frederik Theodoor van der Wijck, geboren te Amersfoort 31 Mei 1844, 1ste luitenant bij het regiment grenadiers en jagers, huwt te Arnhem 13 Mei 1869 Maria Charlotta van Maanen, geboren te Salatiga 19 Augustus 1849, dochter van Theodorus Johannes, majoor der artillerie Oost-Indisch leger, ridder 4de klasse der Militaire Willemsorde en van Geesje baronnes van Reede van Oudshoorn.

Geslacht van Appeltere.

Uit eenige opgaven betrekkelijk deze familie, in het archief van IJperen gevonden door den heer Jules Cordonnier aldaar, en mij welwillend medegedeeld door den heer P. R. Dingemans van de Kasteele, schijnt te blijken dat dit geslacht van Vlaamschen oorsprong is.

In verschillende archiefstukken komen voor: Charles d'Appeltere, ridder, geboren te Brussel in 1544, eerst secretaris van den heer van Champigny, gouverneur van Antwerpen, later lid van de rekenkamer (maître ordinaire de la cour des comptes) van Rijssel, als zoodanig beëedigd 15 April 1576 en vóór 1610 overleden, „noble dame" Jeanne Castelein als weduwe achterlatende.

Uit dit huwelijk:

1°. Frédéric van Appeltere, ridder, leeft in 1610;

2°. Jeanne d'Appeltere, in 1610 echtgenoote van Jean Kyndt, ridder, schepen van IJperen, enz., (zoon van Josse en Marie van Dixmude); en

3°. Marguérite d'Appelteren, overleden 26 Maart 1616 als tweede echtgenoote van Erasmus de Vooght, ridder, heer van Barizeele, Cruys-Eecke, baljuw en gouverneur van het kasteel van Wijnendale enz., overleden 22 Februari 1631 begraven te Thourout (zoon van Jan en Eleonora van Bracle), vroeger gehuwd geweest met Marie d'Ercle.

IJmuiden, Mei 1885.

Chr. J. Polvliet.
Kapt. Ingenieur.

Geslacht Herbert.

Bij de bewerking van een album amicorum van *J. A. ter Horst* uit Rijssen, die 6 Juni 1775 te Leiden tot doctor in de rechten promoveerde, trof ik eene inscriptie aan van *E. Herbert* uit Suriname, jur. cand. te Leiden van 4 December 1773. Het *Album studiosorum* van Leiden daarbij raadplegende, vond ik zijn naam niet in het alphabetisch register en evenmin onder de omstreeks dien tijd ingeschrevenen, totdat ik aantrof Epictetus Johannes Martinus Herbertus *Absingen* uit Suriname, die 10 September 1770 werd ingeschreven.

Mijn vermoeden dat dit dezelfde persoon moest zijn werd bevestigd, toen ik in de Leidsche bibliotheek de dissertatie *De servis* vond van *Epictetus Johannes Martinus Herbert* uit Suriname, die 30 Maart 1774 promoveerde.

Almelo. Mr. R. E. H.

Als aanvulling betreffende een geslacht Herbert kunnen wij uit de 16 kwartieren van Johan Plunket het volgende opgeven: Frans Herbert was gehuwd met Jannet Gouldinge, hieruit een zoon Nicolaas Herbert, deze huwde met Anna Plunket Jansdochter en hun zoon Willem Herbert was gehuwd met Margriet Cusal, dochter van Henry en van Margriet Brandon, de dochter uit dit huwelijk Eleonora Herbert was gehuwd met Georgius Plunket, zoon van Rolandus en van Forster de Killich.

Red.

Geslacht van der Meersche.

In antwoord op de vraag aangaande dit geslacht, voorkomende in het *Algemeen Nederlandsch Familieblad* n°. 5, blz. 139, kan ik mededeelen: *Jason van der Meersche* ghenoemt Pratensis, oorspronckelyck uyt Vlaenderen by Ghent, geboren tot Zierikzee, doctor in de medicijnen, wordt vermeld in de Biblioteke Gesneri, hij leefde An° 1530, sterf en begraven te Zierickzee An° 1558. Zie Gouthoevens Chronycke, blz. 221.

's-G. H. de V. v. d. S.

Register van lijfrente in 1670 opgenomen door de stad Kampen.

(*Vervolg en slot*).

Christophel van Akerlaken op het lyff van Anna Maria Voordy, oudt 3 iaeren, dochter van Jan Voordy en Elisabeth Verwey *f* 250.

Aleidis en Maria van Hartochvelt ten lyve van de kinderen van Pieter van Hartogvelt Henrickssoon en Willemina Aerts Doncker genaemt: Petronella, oudt 12 iaeren *f* 250; Henricus Ignatius oudt 7 *f* 250.

Johannes Swart en Alida Calckoen ten lyve van haere 2 kinderen: Elisabeth oudt 14 iaeren *f* 250; Wilhelmus oudt omtrent 11 iaeren *f* 250.

Mr. Pieter van Dam, Advt. van de Oost-Indische Compagnie en Lidia van Sigwert ten lyve van haere 2 kinderen Adriana oudt 21 iaeren *f* 250, Bartha Johanna oudt 8 iaeren *f* 250.

Catharina van de Cappelle oudt 15 iaeren ten haeren lyve, daer vader oft is de Hr. Nicolaes Rochus van de Cappelle en moeder Juffr. Elisabeth Suirlandts *f* 250.

Rochus van de Cappelle oudt 25 iaeren ten lyve van hem selve, daer vader aff is Nicolaes Rochus van de Cappelle en moeder J. Elisabeth Suirlandts *f* 250.

Henrick Schimmelpenninck en Sara van der Dussen, ten lyve van haer dochter Margareta oudt 2 iaeren *f* 250.

Johannes Temminck en Sibilla van der Hoeve zijn huysvrou haer 2 kinderen: Everhardus oudt omtrent 6 iaeren *f* 250, Agatha oudt omtrent 7 iaeren *f* 250.

De Hr. Secret. Nicolaes Nicolai en Maria van Goor, echte luyden, ten lyve van haer soon Cornelis Nicolai, oudt 2½ iaeren *f* 250.

Die selve ten lyve van Johanna van Goor, oudt 1½ iaeren, dochter van Gijsbert van Goor en Anna Lenarts ƒ 250.

Jacob van Alderwerelt en Geertruyt Schouten zijn huysvrou, ten lyve van haer 2 kinderen Jannetien oudt 6 iaeren ƒ 250, Geertruit oudt 5 iaeren ƒ 250.

Jan Pietersen Swaenen en Columba van Marcken zijn huysvrou, ten lyve van haer 5 kinderen: Anna Maria oudt 16 iaeren ƒ 250; Jan Baptista oudt 14 ƒ 250; Leonora Catharina oudt 11 ƒ 250; Isabella Josepha oudt 8 ƒ 250; Abraham oudt 4 iaeren ƒ 250.

Dirck Fransen van Bleyswijck ten lyve van Adriaen Henrix van Spierinckshoeck, oudt 4 iaeren, daer vader aff is Henrick van Spierinckshoeck en moeder Elisabeth van Bleyswijck ƒ 250.

Everhardt Verloo en Agnes Hulst syn huysvrou, ten lyve van haer drie kinderen: Pieter Verloo oudt 6 iaeren ƒ 500; Judith oudt 4 iaeren ƒ 500; Agatha oudt 2 iaeren ƒ 500.

De Hr. Johannes Nuits ten lyve van Johannes Nuits oudt 6 iaeren daer vader aff is Claes Nuits en moeder Catharina Grebbert ƒ 250.

De Hr. François Focanus, Landtdrost van de Meyerye van den Bosch en vrou Deliana Lanschot, ten lyve van haere 3 kinderen Jan Phlip oudt 10 iaeren ƒ 250; Jan oudt 8 iaeren ƒ 250; Wouter oudt omtrent 4 iaeren ƒ 250.

Hubrecht de Wyte en Gerbrecht van Outerff syn huysvrou ten lyve van haer dochter Maria oudt omtrent 3 iaeren ƒ 250.

Andries Creagh en Cornelia van Schayck ten lyve van haer soon Fransiscus, oudt omtrent 8 iaeren ƒ 250.

François Wynants en Alida Essings syn huysvrou ten lyve van haer twee kinderen Dirck, oudt 12 iaeren ƒ 250; François oudt 4 iaeren ƒ 250.

Gerard Pincier en Elisabeth Schore, echteluyden, ten lyve van haer dochter, oudt 8 iaeren, genaemt Elisabeth ƒ 500.

Jan Wittebal en Geertruyt Wit echteluyden, ten lyve van haer 2 sonen Petrus oudt 10 ƒ 250. Cornelis oudt 8 iaeren ƒ 250.

Willem Calckoen ten lyve van Anna Calckoen oudt 6 iaeren, dochter van Isaacq Calckoen en Mettiva des Wettives ƒ 250.

Dieselve ten lyve van Margareta Calckoen oudt 8 iaeren, dochter van Johannes Calckoen en Margareta Semmers ƒ 250.

Willem van Esch en Margareta Constantia Donati ten lijve van haer dochter Magdalena van Esch, oud 3½ iaeren (doorgehaald).

De heer Henr. Crachsen Stuirman Burgemeester, ten lyve van Aleida Christina syn dochter, oudt 4 iaeren bij Juffr. Anna Boelen in echte verweckt ƒ 250.

Mechtelt Stuirman, Wed. wijlen Dor. Theodorus van 't Engbert, ten lyve van haer 2 kinderen, Catharina van 't Engbert, oudt 7 iaeren ƒ 250; Dirck oudt 5 iaeren ƒ 250.

Henrick van Riet, oudt 29 iaeren, op syn selven, soon van Jacob van Riet en Hadewich van Wullen ƒ 250.

Johan Raterinck Advt. en Juffvr. Catharina Indies ten lyve van haere 2 kinderen; Johanna Catharina oudt 20 maenden ƒ 250. Henricus oudt 5 weecken ƒ 250.

Johan van Beuningen, ten lyve van syn soon Coenraet, oudt 8 weecken by Juffr. Johanna Pollio in echte verweckt ƒ 250.

Juffr. Alidt Meermans, ten lyve van de 2 kinderen van Louys van Quinckelenburg en Alithea van Bergen, Louys, oudt 14 iaeren ƒ 250; Margereta oudt 9 iaeren ƒ 250.

Dieselve ten lyve van de 2 kinderen van Mr. François van Bergen en Maria Elisabeth van Dam, Aletta oudt 5 iaeren ƒ 250, François oudt 3 iaeren ƒ 250.

Noch ten lyve van David Walschaert, oudt 5 iaeren, soon van D. Andreas Walschaert en Cornelia van Kerck ƒ 250.

Noch dieselve ten lyve van Salomon Verbeeck, soon van Salomon Verbeeck en Eva Mollerus, oudt 6 iaeren ƒ 250.

Noch dieselve ten lyve van Pieter Kemp, oudt 6 iaeren, soon van Pieter Kemp en Cornelia Bon ƒ 250.

Noch ten lyve van Jan Barwouts, oudt 4 iaeren, soon van Frederick Barwouts en Rebecca van der Pol ƒ 250.

Jenneken Paludanus, weduwe van wijlen Gerard Martens, ten lyve van haer 2 kinderen: François, oudt 37 ƒ 250; Anneken oudt 23 ƒ 250.

Eadem ten lyve van Maria Ansloo, oudt 34 iaeren, daer vader aff is Jan Claessen Anslo en moeder Margareta Leeuw ƒ 250.

Eadem ten lyve van Margareta Martens, oudt 2 iaeren, daer vader aff is François Martens en moeder Maria Ansloo ƒ 250.

Eadem ten lyve van Jan Ansloo, oudt 5 iaeren, daer vader aff is Claes Ansloo en moeder Maria Verschagen ƒ 250.

Eadem ten lyve van Margerata Aldewerelt, oudt 3 iaeren, daer vader aff is Adriaen van Alderwerelt en moeder Geertruit Ansloo ƒ 250.

Eadem ten lyve van Henrick de Jonge, oudt 2 iaeren, daer vader aff is Darius de Jonge en moeder Tryntien Jans ƒ 250.

Noch dieselve Janneken Paludanus, weduwe van Gerardt Marlins, ten lyve van Johannes Keyser, oudt 8 iaeren, daer vader aff is Johannes Keyser en moeder Susanna Maria de Ree ƒ 250.

Theodore de Roy en Anna Maria van Woensel, ten lyve van haer 2 kinderen Maria Odilia, oudt 1½ iaer ƒ 250; Johannes Theodorus, oud 3 maenden ƒ 250.

De heer Anthonius van Honthorst en vrou Mar-

gareta Maria van Lommetsum, ten lyve van haer kinderen Gerardus Theodorus oudt 13; Sophia Maria ondt 12; Mechteldis Margareta oudt 10; Theodorus Ludovicus oudt 17 (doorgehaald).

Adolph Forckenbeeck voor 6 *f*1500 (Doorgehaald).

Neeltien Hartog ten lyve van haer soon Hermannus Houting, oudt 3½ iaeren bij haeren Eheman Hans Houting in echte verweckt *f* 250.

Adolph Forckenbeeck ten lyve van Carolus 2dus D. G. Hispan. et Idiarum Rex. oudt 9 iaeren *f* 250.

De Wed. van z. Erasmus Forckenbeeck, ten lyve van Hester van Harn, oudt 9 iaeren en van Willem van Harn, oudt 7 iaeren, kinderen van den heer Burgemeester Johan van Harn en Juffr. Clara Jelle *f* 500.

Eadem ten lyve van Charles François Barbon, oudt 6 iaeren en van Charles Barbon, oudt 5 iaeren, daer vader en moeder aff syn Charles Barbon en Cornelia Tensum *f* 500.

Jan Paeuw ten lyve van syn soon Jacobus Paeuw, oudt 1 iaer, geprocreert bij Agatha Marie *f* 250.

Guillelmo Swedenryck ten lyve van syn dochter Elisabeth, oudt 3 maanden by Elisabeth Kuisten in echte verweckt *f* 250.

Idem ten lyve van Albertus Peltzer, oudt 6 iaeren, soon van Mathys Peltzer en Geertruit Swedenryck *f* 250.

De heer Everwyn van Bentheim ten lyve van syne drie kinderen bij Juffr. Femmegien Steenbergen, in echte verweckt: Anthonius van Bentheim, oudt 16 iaeren *f* 250; Geertruit, oud 13 iaeren *f* 250; Anna Elisabeth, oudt 1½ *f* 250.

Kampen.

Mr. J. Nanninga Uitterdijk.

A Monsieur PAUL MAYER,

Président de la Société des Anciens Textes,
Président de l'École des Chartes, Membre de l'Institut.

Monsieur et Cher Président,

Un des derniers Bulletins de la *Société des Anciens Textes* contient sur les Neuf Preux une *Note* légère, où, permettez-moi de vous le dire, la question des Preux, si c'en est une, n'avance pas d'un pas, parce que vous avez, comme tous ceux qui en ont parlé, cherché midi à quatorze heures et mis la main sur une Chronique de Valenciennes, la plus défectueuse qu'on puisse rencontrer.

Chacun sait que dans les pays du Nord, chez les Communes de Flandre, des Fêtes et des Joutes étaient organisées par les Bourgeois-Nobles de Valenciennes, Lille, Tournay, Arras, où l'on se rendait de Paris à l'Écluse, de la Seine à l'Escaut. La plus connue et la plus solennelle de ces Joutes est celle de Tournay en 1331; les plus ordinaires étaient celles des *Rois de l'Epinette.*

Or, dans ces Joutes du xive siècle, tenues souvent devant des Princes, à l'occasion de leur Passage ou de leur Entrée, les Jouteurs, — pour imiter les Chevaliers dans les Tournois et déployer un luxe en rapport avec leur condition de Bourgeoisie, — s'affublaient de noms empruntés à la Table-Ronde ou aux Preux, dont le nombre était assez large.

Cette donnée bien simple et bien vraie explique tout.

Ouvrez d'abord en effet la *Jouste faite à Tournay de 31 Roys, en* 1331 (manuscrit 626 de la Bibliothèque Nationale), vous trouvez „Sohier Tollenaire qui vint de Bruges pour jouster; Cordelier Poulet qui vint de Compiengne et jousta à Jehan Thiebegot, *le Roy Cardois-Bribar;* France Belle vint d'Ypre à deux bannières et jousta à Jehan Coissembière, le Roy *Hamel de Nantes,* lequel tombist par terre; Jehan Vrete jousta à Jacquemon Davelyn, *le Roy Oretz;* Philippe Vrete jousta à Goswin du Mortier, *le Roy d'Escoche,*" etc.

Si vous ouvrez ensuite ce que vous appelez dédaigneusement „la Procession ou la Mascarade de 1336," c'est-à-dire une Joute de Valenciennes, vous voyez, Cher Président, ou plutôt nous voyons les mêmes personnages costumés autrement, pour varier leur luxe et leur plaisir: au lieu du *Roy Galot,* du *Roy Boort d'Irlande,* du *Roy de Cornouailles,* du *Roy d'Escoche,* comme en 1331, ils prennent les noms du *Roy Artus,* du *Roy Josué,* du *Roy Godefroy,* du *Roy David,* du *Roy Machabée,* et ils sont trois par trois, parce que leur Caracole, leur Quadrille, leur Promenade, leur Joute ou leur Béhourd le voulait probablement ainsi *ce jour-là.* Quand *Roland* figure, c'est dans un autre quadrille dont les détails, l'explication figurée ou la mise en scène nous manquent. Et nous n'avons plus, de tout ce déploiement de luxe que quelques images *xylographiques* et les *Dits* ou petits poèmes que chacun des Preux venait réciter devant les Dames ou les Princes. Le texte de ces *Dits,* sixain ou dixain, varie dans les manuscrits selon qu'ils ont été récités dans telle ou telle Fête; de même, chaque image *xylographique* de Preux varie de costume et d'armoiries, selon que le Jouteur les a modifiés en les portant.

Le nombre de trois, de sept ou de neuf n'aura de signification qu'autant qu'on saura — je dis qu'*on saura,* parce que jusqu'à présent on ne sait pas — à quel genre de Fête ou de Joute ces nombres s'appliquaient et à quelle musique ils s'adaptaient. Il est probable qu'en fouillant bien les Chroniques, on trouverait d'autres Fêtes où le nombre des anciens Preux ne serait ni de sept, ni de neuf, ni de trois par trois; Froissart lui-même, dès les premières pages de ses récits, nous indique parmi ses contemporains

ceux que le Peuple alors mettait *au rang des Preux.*

Si vous voulez étudier à fond „la question des Neuf Preux," il faut absolument mettre le nez dans les Armoiries des Tournois, et si vous dédaignez de le faire vous-même pour ne pas déplaire à ce bon M. Léopold Delisle, je le ferai pour vous. Après la Joute de 1331 et votre Procession de 1336 voici quelques lignes extraites d'un vieil héraldiste qui en savait long sur ce chapitre-là. — Il ne cite pas un mauvais brouillon, il prend l'histoire vraie: — „L'an 1332, Jean Brenier, Prevost le Comte, et Jacques Gauchez, prevost de la ville de Valenciennes, *tous deux chevaliers Bannerets*, allèrent à la feste de la Table Ronde à Paris [à Paris!] avec une belle grande suite..." — Tous les romans de ce temps-là ne sont que des inventions de Joutes et Tournois, que l'on représentait sous les noms de *la douloureuse Tour*, du *Chasteau tenebreux*, de *la Forest devoyable*, du *Val des faux Amans.* Le fameux Roman de Mélusine est un roman de cette sorte, qui a fait *le cimier de cinq ou six familles illustres.* Ils représentaient en ces Joutes, les Preux, les Amazones et les anciens Chevaliers *dont on nous a donné depuis les devises comme les Armoiries propres de ces Preux!* — Outreman raconte en son histoire de Valenciennes que „l'an 1334, Jean Brenier, Prevost le Comte, proposa un prix à la plus belle compagnie, à la mieux équippée qui se trouverait à certains Jeux que le peuple avait dressez à sa sollicitation. Ceux de la rue de le Sauch emportèrent le prix. Ils vinrent quelques 22 hommes représentans les *Preux Chevaliers du Roy Alexandre le Grand, avec autant de Damoiselles,* tous revêtus d'écarlate fourrée d'hermines, et chaque bande ou ruage, outre l'équipage d'habits, chiffres, devises et livrées, trainoit un chariot de triomphe ou quelque autre machine, qui rouloit par des secrets ressorts et enfantoit beaucoup de choses mystérieuses et pleines d'esprit."

Voilà des Preux et des Preuses!

Il faut donc étudier davantage les mœurs et usages du XIVe siècle pour comprendre des travaux d'art qui sont restés *dans la nuit du moyen âge* inexpliqués. Ainsi, la Tapisserie représentant Godefroy de Bouillon, découverte par M. Guiffrey, ne représente que le héros d'une Joute, un Bourgeois-Noble, affublé du costume de convention, ayant remporté le prix dans une Fête, et ayant voulu, par cette Tapisserie, nous donner à contempler ses traits. C'est une idée de tous les temps: c'est ainsi que Gambetta figurera dans l'avenir parmi les Chanoines du Panthéon.

La gravure sur bois de fil ou xylographique de Metz, remarquée par M. le comte F. van der Straeten-Ponthoz, est un complément des *Dits* rapportés du manuscrit d'Épinal, par M. Bonnardot: cette gravure, tant étudiée et si mal comprise des savants, dont vous êtes un des maîtres, indique comment on s'habillait pour réciter sa strophe, en figurant dans une Joute ou Fête au pays des Trois-Évêchés. Et, remarquez-le bien, Cher Président, le signe distinctif de cette gravure est dans les armoiries.

Dès lors si, comme le remarque M. Bonnardot, la Planche Xylographique de Metz et le Sixain d'Épinal sont essentiellement Lorrains par les armoiries de Godefroy de Bouillon, il est évident que la *Science des Armoiries* et l'étude des noms qui les accompagnent est essentiellement nécessaire pour connaître le XIVe siècle dans toutes ses manifestations. Et je regrette, Cher Président, que, pour vos travaux, cette *source* d'histoire et d'informations vous fasse défaut, comme à MM. Luce et Léopold Delisle pour leur édition de Froissart, *qui coûte trop cher* pour ce qu'elle vaut et a besoin d'être refondue. Quand je dis *c'est trop cher*, pardonnez-moi ce mot, c'est un propos de Juif que je renvoie au Trésorier de la Société des Anciens Textes.

Il ne vous sied pas alors, Cher Président, de reprocher à ce bon M. Kervyn d'avoir pour copistes deux paresseux qui lui font répéter les fautes de Buchon, à propos de cette Cavalcade de 1336, où figuraient sept des neuf Preux. — Vous Président de la Société des Anciens Textes, vous Président de l'École des Chartes, vous Membre de l'Institut, vous Philologue éminent, êtes-vous bien sûr de n'avoir pas imité Kervyn et Buchon? Vous faites une petite moue en rectifiant 1336 au lieu de 1326, et vous avez raison; mais vous n'avez pas relu le passage même en le recopiant, et comme si vous n'aviez pas assez d'endosser à votre tour les fautes des autres, vous y ajoutez les vôtres!

On vous en signale, je vous en reproche trois graves. — En tête du passage de la Chronique de Valenciennes qui fait l'objet de votre *Note* dans le *Bulletin des Anciens Textes*, il y a: „*En* lan mil ccc xxxvi:" *En* est un mot que vous avez omis; — au lieu de: „*partures* de France et d'Allemagne," qui sont les armes de Charlemagne, il faut „parrures" parce que *partures* ne veut pas dire *partyes;* — au lieu de „Roy Artus, Cordelier Poulet, il y a „Cordelier Roy Artus Poulet:" Vous n'auriez pas dû rectifier cette dernière dénomination, car elle prouve que le manuscrit de l'Arsenal est une main-courante, un manuscrit primitif, au jour le jour, chargé de fautes comme un garde-notes, un agenda dont il a la forme oblongue. Il fallait transcrire exactement et annoter ce passage, sans rien reprocher à Buchon, que vous n'avez fait que copier.

Ce passage fait ma désolation; il est fautif d'un bout à l'autre, et vous n'en avez pas saisi les erreurs. Je vais vous les mettre sous les yeux.

Connaissez-vous Sohier Tonnelare? — Non: C'est Sohier Tollenaire.

Connaissez-vous France ou Franche Balle? — Non: C'est France Belle; les Belle sont si connus qu'il y en a encore dans la diplomatie.

Pourriez-vous me dire ce que c'est que votre Vretet? Vous qui savez mieux lire que Buchon et Kervyn, vous à qui l'Institut donne des prix de 2,000 et de 10,000 francs, vous qui savez si bien passer le séné à ceux qui vous passent la rhubarbe, dites-moi si Vretet n'est pas Vrete ou Uretez? O mystère de la Philologie, voilà de tes coups!

Trois Noms tronqués, direz-vous, c'est peu de chose: Mais les Armes? Elles sont défectueuses aussi, et vous y êtes perdu. Je n'en accuse que le manuscrit, le garde-notes, le brouillon qui vous a servi. Il est tellement défectueux que je vais l'examiner de plus près encore avec vous. Je lis: „Cordelier Roy Artus Poulet qui porta pour la journée *d'or à iij camp de guelle,*" et vous ajoutez triomphalement en note: „Cela n'a pas de sens; on pourrait proposer trois *couronnes*, s'il était possible d'admettre *des couronnes de gueules:* les armes d'Artus sont ordinairement *d'azur à trois couronnes d'or.*"

Eh bien, Cher Président, autant de mots, autant de fautes pour le manuscrit et pour vous. C'est un véritable gâchis.

Le manuscrit porte *d'or à iij camp de guelle.* L'auteur du manuscrit a mal vu; à l'inspection du bouquin, on sent, on flaire, on devine qu'il assistait à la fête et il a fait confusion en prenant ses notes; il a dû voir *d'or à iij camp d'azur*, qui sont les armes de Belle, — et non Balle, — et vous ne savez pas, ô Philologue, que *camp* est le diminutif de *campane*, clochette, comme en porte la grande famile des Belle. — Si au lieu de *camp*, on doit, comme vous l'avancez, lire *couronne*, le blason est exact, mais ce n'est plus celui des Belle, car *d'or à trois couronnes de gueules* est le blason de tous les Artus de Valenciennes et des environs. Pour vous en assurer, Cher Président, interrogez le manuscrit 626 de la Bibliothèque Nationale; vous verrez dans les *Rois de l'Épinette*, qui sont autant de Valenciennes que de Lille: Pierre Artus, Philippe Artus, Jehan Artus lui-même de 1341 à 1393, un autre Jehan Artus vers 1400 et d'autres Artus portant tous *d'or à trois couronnes de gueules l'une sur l'autre*, avec des brisures différentes! Tous ces Artus donnaient des Fêtes, des Joutes; leurs armes sont partout et vous osez dire que les *couronnes de gueules* sont impossibles! Mais vous ne connaissez donc pas l'origine des couronnes? Vous ne savez donc pas qu'avant 1400 il y en avait de noires, de bleues, de vertes, de rouges, de topazes, de rubis, de saphirs, d'émeraudes, et je regrette beaucoup que ce bon M. Léopold Delisle n'ait pas daigné, depuis quatre ans qu'il a le tome 1er de Gelre, vous le mettre sous les yeux! Vous y auriez tout vu. Mais ces trésors-là, il les place dans sa réserve! C'est pour lui... chut! (1)

(Ce qu'il y a de bien plus surprenant, c'est que *le Roi artus* est étalé dans la grande Galerie de la Bibliotheque nationale à Paris, portant *ses trois couronnes de gueules!* [Red.]

Un mot encore, Cher Président, pour sortir de la Chronique de Valenciennes, du Roy Artus et de Godefroy de Bouillon. — Je vous en demande pardon ainsi qu'à l'Institut tout entier: mais ces *Neuf Preux* qu'on rencontre dans le nord brillent d'un éclat tout aussi beau sous le ciel étoilé de la Provence, de cette Provence dont la langue dorée n'a pas de secrets pour vous. Ah! que n'êtes-vous généalogiste, un tantinet seulement! Je vous dirais de consulter l'histoire de la maison de Blacas, dont vous trouverez le nom dans les plus anciennes Chartes de Provence et de la Comté de Toulouse, je vous prierais aussi d'ouvrir l'histoire des Poètes Provençaux, car je crois y avoir vu que Blacas de Blacas et Guillaume de Blacas furent deux illustres Troubadours. „Guillaume était conseiller de Bérenger, comte de Provence; il fut aussi illustre en savoir qu'en fait d'armes, fut surnommé le Grand Guerrier, *l'un des Neuf Preux de Provence*, célébré dans le Poëme de Mantouan: Sordel, jeune poëte provençal convie par ses vers les Princes de l'Europe à venir manger du cœur de Blacas, le Grand Guerrier, pour estre animez de sa bravoure et de sa valeur..." Que de jolies choses on rencontre dans les généalogies! Et comme on comprend mieux l'histoire quand on connait la langue merveilleuse du Blason! Les Blacas, un des types de l'honneur et de la fidélité, les Blacas ont dans leurs armoiries une comète, c'est-à-dire, l'étoile dont la lumière s'allongeait devant les Roys Mages. C'est l'*Étoile* aussi des Roys Mages que portait dans ses armes la belle Laure des Baux, aux pieds de laquelle un de Blacas a pu échanger des sourires et réciter des vers. Et si jamais, Cher Président, vous faites une etude à fond sur les Neuf Preux, du nord au midi, des Joutes de Flandre aux Cours d'Amour de la Provence, ne séparez pas les souvenirs de votre Judée de ceux de notre Table-Ronde; interrogez dans leur tombeau les Roys Mages, sous le dôme de la cathédrale de Cologne; l'histoire de cette cité vous dira qu'ils sont devenus ses feudataires et qu'elle a mis leurs trois couronnes dans ses armes: ce sont des Traditions, direz-vous? Non, ce sont des faits; les *Neuf Preux* sont entrés au même titre dans le domaine de l'histoire: il faut étudier les applications qu'on a faites de leurs noms, de leurs costumes, qui varient selon l'heure et le lieu.

La Tradition des *Neuf Preux* est bien simple: le Père Anselme la résume: „L'antiquité, dit ce Père Anselme [un bon généalogiste], nous représente pour modelle de l'honneur et de la vertu héroïque — *les Neuf Preux*, — un Josué, un Gédéon, un Samson, un David, un Judas Machabée, un Alexandre le Grand, un Jules César, un Charlemagne, un Godefroy de Bouillon, afin d'en imiter les actions vertueuses qui sont dignes de l'immortalité". Ces types de Noblesse et de Chevalerie ne se reconnaissent dans les monuments figurés et écrits du XIVe siècle que par les

Behoort bij N°. 6 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 2e jaargang.

Photolithographie van G. J. Thieme te Arnhem.

armoiries qui diffèrent selon le lieu: manuscrits, chartes, sceaux, chroniques, légendes, usages, cours d'amour, fêtes, tournois, chansons, poêmes, costumes, gravures, tapisseries, un tas de bibelots historiques, toutes les manifestations de la vie publique et privée du XIVe siècle, ne se découvrent et ne s'expliquent que par la science des armoiries.

Pardonnez-moi, Cher Président, d'être à peu près seul à soutenir ces questions d'histoire et de Philologie internationale dont le Blason est la Clef. La figure des Chevaliers au XIVe siècle n'est visible que par leurs Armoiries. Les Armoiries sont les sources réelles de l'Histoire: il faut que vous le sachiez. Vous y viendrez forcément.

Vous souvient-il, Monsieur Paul Mayer, qu'au printemps de 1875, un inconnu frappa à la porte de votre maison d'Auteuil et vous présenta son gros volume de 200 planches qu'il vous pria d'examiner. Vous avez à peine entr'ouvert le Livre avec un petit *Ah!* et vous l'avez refermé avec un air de mélancolie et de dédain. C'était pourtant la pomme d'or du jardin des Philologies Néerlandaise et Germanique que je vous apportais! C'était LE HÉRAUT GELRE, „le commentaire vivant des Chroniques de Froissart", que j'avais *été ravir* à la Bibliothèque des Ducs de Bourgogne, que j'avais remis entre vos mains tout entier! Maladroit que vous êtes, vous l'avez laissé s'envoler pour ne pas déplaire à ce bon M. Léopold Delisle qui n'a inventé qu'une chose: L'histoire des Paysans de Normandie au XIVe siècle, qu'il présente heureux comme dans une poêle à frire dont les Anglais tenaient la queue.

Ce que c'est pourtant d'être courtisan!

Au revoir, Cher Président, ne m'en voulez pas et croyez-moi toujours un ami de la Société des Anciens Textes.

Paris. V. BOUTON.

Zegel van het Nationaal-Concilie te Parijs (1811).

De ijverige redactie van het *Algemeen Nederlandsch Familieblad* zal er zeker niets tegen hebben, het onderstaande een plaatsje te verleenen. Besluiten toch, als hetgeen wij hier mededeelen, staan in direct verband tot het doel van dit tijdschrift en zijn, als verscholen in de eene of andere zeldzaam geworden courant, voor de meeste lezers waarschijnlijk eene *terra incognita*. Op dien grond besloot ik tot de mededeeling en dezelfde *ratio decidendi* zal wel tot opname leiden.

Helmond, *Vigilia Paschae* 1885.

AUG. SASSEN.

Paris, le 22 Août 1811.

NAPOLÉON, Empereur des Français, &c.

A tous présens et à venir salut:

Nos chers et aimés les cardinaux, archévêques et évêques de notre empire, nous ayant fait exposer, par notre ministre des cultes, que les actes émanés des assemblées du clergé de France ont toujours été revêtus d'un sceau particulier, et nous ayant, par cette raison, supplié de leur accorder des armoiries destinées à cet usage, nous avons bien voulu prendre leur demande en considération. En conséquence sur la présentation qui nous a été faite par notre cousin le prince archi-chancelier de l'empire, de l'avis de notre conseil du sceau des titres, et des conclusions de notre procureur-général, voulant donner aux exposans un nouveau témoignage de notre bienveillance et de notre protection spéciale, nous avons, par ces présentes, signées de notre main, conféré et conférons aux cardinaux, archévêques et évêques, composant le concile national de Paris, le droit d'apposer aux actes émanés de leurs assemblée, un sceau particulier, conforme aux armoiries spécifiées et coloriées aux présentes, et qui sont: de gueules, semées d'abeilles en argent, à la croix treflée, cantonnée aux premier, deuxième et troisième d'une aigle déployée: le tout d'or; et au quatrième de la couronne de fer, aussi d'or; l'écusson surmonté et supporté des attributs épiscopaux; et pour légende du sceau: *Concilium nationale. Parisiis*, *anno* 1811.

Chargeons notre cousin le prince archi-chancelier de l'empire de donner communication des présentes au sénat, de les faire transcrire sur ses registres, et d'y faire apposer notre grand sceau, en présence du conseil du sceau des titres. Car tel est notre bon plaisir.

Donné au palais de Saint-Cloud, &c.

(*Signé*) NAPOLÉON.

De ellendige en andere gevoegde broederschappen te Nijmegen.

(MET EEN PLAAT).

In de Maandbladen N°. 3 en N°. 6 van den 2en jaargang van het Genealogisch-Heraldiek genootschap *de Nederlandsche Leeuw*, zijn de zegels afgebeeld door middel van photografie van Wilhelm de Apeltern, 1440; Derick van Arnhem, 1425; Wolterus de Huet, 1440; Warner van Lennep en Hendrik van Beynhem, 1554; Henricus de Galen, 1431; Elisabeth van Bronckhorst, vrouwe van Homoet en Hendrik, heer van Homoet en Wysch, 1427; Dierick van Bronckhorst en Wilhem van Doernick, 1586; Gerit Canis en Jacob van Triest, 1576; Hendrik, heer tot Gendt en Arndt

Wichers, 1570; Alart van Hackfort en Johan Spruyt, 1561.

De geschiedenis der bovengenoemde Broederschappen is ter aangehaalde plaatse ook te vinden, onnoodig dus hier in herhaling te treden (1) en we laten den tekst slechts volgen van een viertal charters waaraan de zegels bevestigd zijn, die op bijgaande plaat zijn afgebeeld, met het doel om den beoefenaar der heraldiek behulpzaam te zijn.

1454. Wij Anzom van den Berghe (2) ēn Johan van der Weyden (3) scepeñ tot Nymegen tugen dat voer ons komen sijn Gērit Noit, Gadert van Cranenborch, Rutger van Wijenhaven eñ Gērit Haghen provisoren in der tijt der Broiderschap van den heyligen Cruys to Nijmegē eñ hebñ bekent Also als Rutger die Bye des got gedencke, in sijnen testament beset heeft der broiderschap vursz hondert eñ Twijntich enckel overlentzsche rijnsche gulden daer se sess rijnsche gulden siaers erffliken om gekofft hebben, soe hebbē die voerḡ p̄visoren in namē eñ van wegen der Broiderschap vursz gelaeft voer hem eñ oeren nakomelingen. Die sess rijnsche gulden siaers jaerlix op ten vrijdach van den quatertemper na sunte luciendach uyt te reyken eñ om gaets wille to ghevē an hemden eñ an schoenen, rechten huysarmen daer den provisoren der Broiderschap vursz in der tijt wesende dat nutzste eñ beste an bestaidt dunckt sijn sonder wreyken maigh noch vrient daer yn an te sien eñ die yrste termijn deser vytreykinge sal wesen van den vrydach inder quatertemp̄ na sunte luciendach neest tokomende over een jaer daer nae neest volgende Ende weert zaike dat die p̄visoren der broiderschapp vursz. ēnichs jaers dat got verbyede hier yne versumelic wurden eñ des also nyet en deden als vursz steet. So moegen die p̄visoren der Ellendiger broiderscap dan in der tijt wesende sess rijnsche gulden uter allen gueden rurende eñ onrurende der broiderschapp van dē heiligen Cruys vursz in den scependom van Nymegen gelegen vyt doen peynden gelyck tyns eñ pacht so ducke eñ menich werff des noit geboerden eñ die versumenisse geschieden, eñ die dan voert vytreyken eñ ghevē an hemden eñ schoenē op onzer liever vrouwen avont purificacōn daer nae dan neest volgende, rechten huysarmen in matē als die p̄visorē der broiderschap van den heiligen Cruys vursz dat gedaen solden hebben als vursz is.

Ende dese vytreykinge der hemden en schoenē van den p̄visoren der broiderschap van den heiligen Cruys sal geschien jaerlix in sunte steffaens kirck tot Nymegen in dess heiligē Cruys choer Ende weert zaicke dattet den p̄visoren der ellendiger broīschap geboerden te doen in maten als vursz isso sollen sij dat doen in der vursz kircken eñ all sonder argelist.

In getuychnisse der waerheyt so hebben wij scepeñ voerḡ onse segelen an desen brieff gehangen Gegevē int jaer onss heñ dusent vier hondert vier eñ vijfftich des dijnxtdagh na sunte Matheus dach Aplī et Evan te.

1567. Wy Henrick van Beynhem (1) eñ Arndt van Bonenborch genant van Honstein (2) Heer tot Ubbengen, schepē tot Nymegen, Tuigen Dat voir ons komē sijn Jut eñ Elisabeth van Mentē gesusteren Und hebbē mit oeren vrien wille verlijt eñ bekent voir oen eñ oeren ervē umb eñ voir ein sekeñ sum̄e geltz, die oen grotlicken eñ waell, toe will ende toe Danck voll eñ all vyt gericht, verneucht und betaelt is, Den lesten pennogh mittē ersten Dair sij sych gueder eñ volne betalonghen 'affbedanckte, witlix stedichs erffcoops vercoofft toe hebben Heer Johan Boeckels priester en rector in der tijt der Capellen van Sunt Anthonis alhier, tot behouff derselver Capellen, siairs vijff brabantz stuver, Jairlix verschijnende op Sunt Peters Dach ad Cathedram Aen eñ wt eyn stuck lantz, haldende darden halven hont, gelegen toe Heesz achter der Kerck, tusschen erff Geritz Biesmā ter eyner stedē eñ tusschen erff Wilhelmus Kellener ther andere Siden, Streckende sich mitten eynen eynde aen erff Henrick Holtappell, eñ mitten anderen eynde aen erff Garret Hermansz, vermoegen eñ Inhalt Segelē eñ brieff Dair van gemaickt, wesende, eñ mitten selvē brieff Und die vurḡ gesusterē hebben bekent voir oen eñ oeren ervē, Dat sy ende oenen erven genslicken eñ all Dair van enteerfft en ontrechtight syn eñ geen recht, noch toe seggen meer Dair aen en hebben off en behalden in ennigerleyweys, eñ dat Heer Johan Boeckels Rectoir van der Capellen vursz tot behouff Derselver Capellē erfflicken ende ewelicke Dair aen geerfft eñ gerechticht sij eñ Dat om die altoes ten ewigē Daigē toe vast eñ stede wesen en blijven sullē Sunder Imantz becroen, bestoir, Indracht offte wederseggē.

Voirt meer hebben opgemelthe gesusteren gelaefft Dat eñ offt saick wier Dat Heer Johan Boeckels rector Der Capelle vursz eñ synen nakomelynghen van wegen Derselver Capellen, by die vijff brabantz stuver des Jairs, tot enniger tijt ennigen schaiden, krot, hinder eñ gebreck haddē, leden off kregen in ennigerleywijs Dat alsdan en In dē vall Heer Johan Boeckels Rector vursz eñ synen nakomelynghē tot behouff der capelle vursz allen alzulcken oerē geleden schaiden, krot, hinder eñ gebreck altyt tot oeren manongen sullen moegen verhalē eñ offs niet gebuerē wttormoegen doen prinden alsmē gewontlicke is tyns eñ pacht wttoeprinden Aen eñ wt allē en Iegelickē der gesusteren

(1) Zijn er lezers van dit tijdschrift die met de geschiedenis dier broederschappen kennis wenschen te maken, dan zijn op aanvraag bij den ondergeteekende de genoemde bladen in bruikleen te verkrijgen. A. A. V. v. O.

(2) Zegel van den Berghe N°. 2 op de plaat.

(3) Zegel van der Weyden N°. 1 op de plaat.

(1) Zegel van Beynhem N°. 3 op de plaat.

(2) Zegel van Bonenbergh gen. Honstein. N°. 4 op de plaat.

vursz erfsinssen eñ goederen rede eñ onrede, rurende eñ onrurende inden schependom van Nymegen gelegen egein dair van wttgescheiden In ennigerleywijs Sunder argelist.

In oirkonde der wairheit soe hebben wy Schepen vurz onse Segelē hier aengehangen.

Gegevē inden jair ons Hern Duisent vyffhundert Soeven eñ Sestich op vridag naden Sōnendach Oculi.

1466. Ic Derick van Bronchorst (1) doe kont Also als ick mit mynre huysvrouwen voer den richter eñ Scepeñ tot Nymegen opgedragen eñ gevesticht heb Gerit Noit Derick die Kock eñ Gijsbert van Wigrade p̄visoeñ der Bruederschappen van den heiligen Cruys tot Nymegen. In behueff der selver Bruederschappen sess alde Vranckr̄ Schilde Siaers erftijns Als drye enckel ov̄lentzsche rijnsche gulden off die weerde daer voer an gueden andeñ paymente voer elke twe alde schilde vursz gerekent Alle Jaer op Sinte Johans dach nativitath to mijdzom̄ eñ op ten heiligen kirsavont gedeilt den p̄vsoeñ der Bruederschappen vursz ind̄ tijd wesende. In behoeff derselver Bruedschappen te betalen vuer mijnre huysinge eñ hoffstede tot Nymegen daer ick nu ter tijt In woen woe die p̄ncipael schepeñ brieff daerop gemaict dat vor̄d vitwijst So bekennē wij Derick van Bronchorst vurz Claes Vige (2) eñ Hermañ vā Doerinck (3). In desen openen brieve voer ons eñ voer onse erven Dat wij als zaickwalde mit gesamend hant eñ elc onser een voer all gesekert eñ geloefft hebben zekeñ eñ gelaven in gueden trouwen bij onser eren.

Weert zake dat die vursz Tynss jaerlix op elken termyn der betalinge vursz uter den vursz ońdpande nyet betailt en wurde Dat wij dan terstond ter manigen der p̄visoeñ der Bruederschappen vursz die dan ind tijt weñ (wesen) off helder diss briefs mit oeñ wille off oers ēnichs sekeñ baden, die ons nyet vorder noch ducker dan eens manen en dorven an onse monde off woenstede In sullen komen leysten tot Nymegen elc onser mit enē peerde, off elc onser mach enē andeñ gueden man mit enen peerde voer hem seynden In een eersame herberge, die ons aldaer mitter vursz mañigen gewyst wurde daer in te liggen eñ te leysten als eersame lude eñ gaste te leysten plegē elx dagh rechte mailtyden te halden eñ onsselfs kost eñ theringe ind̄ vurḡh herbergen te werven eñ to quiten Mede so moegen die vurḡh p̄visoeñ ind' tyt wesende off helder diss briefs als vursz steet wer wy leysten off nyet en leysten Alle dage alsolange als die vurḡh tijnss nae elken termijn der betalinge vursz onbetailt stunde op ons zaickwalde vurḡh vertheren off tot eenre penen vā ons nemen Enen halven alden vlaemsche Rochtant en sall onser gheen vt vurḡh herbergen scheyden noch num̄er leystens afflaten in ēnigerwijs den vur̄gh p̄visoeñ ind̄ tijt wesende en weer ijrst in behueff der Bruederschappen vursz voll eñ all wael verricht eñ betailt die vurḡh tynss van den t̄mijnen die dan omkomen eñ geleden wen mit allen schaden eñ penen vursz die daerop gegaen weñ sond̄ ēnich wederseggen mit sulker vurw̄den tot welker tyt ēnich van ons zaickwalde vurḡh afflivich worden is, Dat wij andē zaickwalde die dan in der tyt levendich weñ binnen den naestē vierthiendagen na mañigen der p̄visoeñ der Bruedschappen vursz in der tyt wesende off held diss briefs als vursz steet Enē andeñ also guedē geguedē zaick walt wederom̄e in dess doenden stede setten sullen die sich overmyts sijnen transfixbrieff (?) doer desē p̄ncipalen brieff gesteken verbijnden eñ versegelen sall tot allen p̄nten eñ vurwerden diss tegenwordigen briefs En gelavē dat te doen soducke des nougeboeñ sall Bij derselver leystingen eñ penē vursz eñ all sond̄ argerlist.

In orkonde der waerheit so hebben wij zaickwalde vurḡh onse segelen an desē brieff gehangen. Gheḡh int jaer onss heñ dusent vierhondert sessensestich dess saterdagh na den heiligen derthiendagh.

1447. Ic Rutger van Galen (1) als een Tynshē, Tuge in desen apenē brievē, dat voer my ende voer Tyns genoten die haer nae gescr̄ staen comē sijn Catherijn echte wijf wilnē Henrix van den Stal mit oren gekorē mōber die oer van mij mit ordel ēn mit recht gegevē wart ende Johan Collert bastert oer soen, ende hebñ mit oren vrijen wille ende avermits enē witliken coep, opgedragen Arnt van dē Stall eñ synē ervē Een malder roggē siaers erfpachts guets wijnter roggē Dat sy jaerlix op sinte martins dach, in den winter the hebben plagē uter Een Busselkē gelegē bynnē den kirspel van Wijchen the wijchenwart an mit enē stuck lants daer naest bij geleḡ schietende mitten enē eynde op die zandstrait mitten anderē eynde op die berghe, mitter eenre sijden benevē ervē Johans van dē berge eñ mitter ander sijden benevē erve Gerits van der Heghe ende mit enē stuxken lants after Johans hof van dē berghe geleḡ; Item mit enē stuxken lants gelegē over die berghe daer Vranck van der Heghe jaerlix een vat roggē den vursz Gerit vit (uit) geldende is.

Item mit enē hont lants geleḡ in Willem Arntsz velt, Item mit enē halvē hont lants geleḡ in die Wulsixsche margen, eñ desen rogge bynnen Nymegē vry ende kom̄erloes the leverē nymeghescher matē in zeker behalt Arnts vursz eñ sijnre ervē Op welck malder roggen Kathryn' eñ Johan oer soen nae vertegē hebñ mit halm, hande eñ mit monde, tot behuef Arnts van dē Stall vursz eñ sijnre ervē So dat tfondenisse (vonnis) der Tynsgenotē wijsden, dat Kathrijn eñ Johan vursz eñ oer ervē daer af onterft sijn, en dat Arnt eñ syn

(1) Zegel van Bronckhorst N°. 5 op de plaat.
(2) Zegel van Vige, N°. 6 op de plaat.
(3) Zegel van Doerninck, N°. 7 op de plaat.

(1) Zegel van Galen, N°. 8 op de plaat.

ervē an dat malder roggē siaers vursz, geerft eñ gerechticht syn, Beheltelic oic den selvē Arnt, syns pachts vā enē malder roggē siaers dat he the voren had uten guede vursz, Ende tot desen coep so doe ick Rutger van Galen Tynshē voerḡ mijn hant eñ ꝯsent Beheltelic mij myns Tyns eñ al mijns guedē rechtē hier waren an en ov Tynsgenotē Lambert van Loen eñ Gijsken Schomeker.

In getuychnisse der waerheit so heb ick Rutger van Galen tynshē mynē segel an desen brief gehanḡ.

Geḡ int jaer onss hñ M°CCCC° sevē ende veertich op sente Anthonis dach.

Het gemeente-archief te Amsterdam.

Aan het jaar-verslag over 1884 van opgemelde inrichting ontleenen wij de volgende bijzonderheden. De werkzaamheden aan het gemeente-archief hebben gedurende het jaar geregeld plaats gehad. De bewerking der verzameling autografen, afkomstig van den heer *Diederichs*, is voortgezet. Een groot aantal handschriften van Fransche geleerden en kunstenaars is geïnventariseerd en geborgen. Met het uitzoeken en regelen der Duitsche autografen is bereids een aanvang gemaakt.

De regeling van het archief der voormalige Weeskamer is voortgezet. Hoofdzakelijk zijn in dit jaar de missiven der Oost-Indische Kamers geschift en in chronologische orde, kamer bij kamer, gebracht.

Met het afschrijven der oude registers van den Burgerlijken Stand is mede geregeld voortgegaan.

De historisch-typografische atlas werd dit jaar slechts weinig verrijkt. Met het opzetten der teekeningen en prenten werd een aanvang gemaakt.

Met de rangschikking en inventarisatie van het gedeelte van het Gemeente-archief over de jaren 1812-1852, waarmede in 1883, blijkens het verslag over dat jaar, een aanvang is gemaakt, werd voortgegaan. Reeds is daarvan veel, wat voor de geschiedenis van belang is, gerangschikt en geïnventariseerd.

Het Gemeente-archief ontving gedurende het jaar drie en twintig verschillende schenkingen, terwijl het door aankoop verrijkt werd met een en twintig werken.

Ten behoeve van de tentoonstelling, naar aanleiding van den 300sten gedenkdag van den dood van Prins Willem I, te Delft gehouden, werden eenige wapenrustingen en andere voorwerpen uit de rariteitenkamers in bruikleen afgestaan, zoomede een zestal documenten, betrekking hebbende op den Vader des Vaderlands.

Voorts werd een charter uit het archief der stad Stavoren, hetwelk op onverklaarbare wijze in het archief van Amsterdam was verdwaald, aan het provinciaal archief van Friesland afgestaan.

Het archief werd door een aantal gekroonde hoofden, vorstelijke personen en dignitarissen bezocht: o. a. door de Keizerin van Oostenrijk en de Aartshertogin Valérie, de Koningin van Zweden, Grootvorst Michaël van Rusland en zijn gemalin, den Hertog van Saksen-Meiningen en zijn zuster, den Vorst en Vorstin van Reuss, den Hertog Melzi-d'Eril en gemalin, allen met gevolg, de Deputatie der Zuid-Afrikaansche Republiek, de Burgemeester van Rouaan en Hull.

Voorts hebben velen het Gemeente-archief dit jaar bezocht, deels om daar geschiedkundige nasporingen te doen, deels om de oudheden, geplaats in de wapenmodel- en rariteitenkamers, te bezichtigen.

De Nederlandsche Heraut.

De Vereeniging *„de Nederlandsche Heraut"* heeft in bruikleen ontvangen eene verzameling genealogische handschriften, voor de liefhebbers om te watertanden.

Het betreft niets minder dan het archief van den geschiedvorscher S. van Slingeland, hetwelk door het uitsterven van mannelijke descendenten in handen der familie van Tets was overgegaan, waaruit het bij verdeeling van den boedel werd toegewezen aan Jhr. van Tets te Zwolle die sedert eenigen tijd overleden is.

Zijne echtgenoote Mevrouw de Douair. Van Tets, geb. Fransen van de Putte, heeft deze rijke verzameling aan den Nederl. Heraut in bruikleen afgestaan, een niet genoeg te waardeeren besluit, waardoor voorkomen wordt, dat door publieken verkoop deze voor onze geschiedenis zoo hoogst gewichtige bescheiden in handen van vreemden zouden overgaan, terwijl de verzameling, door hare nu verkregen bestemming, eene welkome vraagbaak worden zal voor velen.

Uit het aantal hoogst belangrijke genealogiën, waarbij velen op perkament met wapens, zullen wij slechts enkele noemen als van: van Balveren, Beresteyn, Borre van Amerongen, de Bije, Bijlandt, Dedel, Egmond van den Nijenburgh, Fagel, van der Goes, Graswinckel, Hardenbroek, Oldenbarneveldt, Overschie, Smissaert, Uitenbogaert, Valkenier, en honderde andere. Hierbij sluit zich aan een uitgebreide verzameling van wapenborden en wapenkaarten, eenig in hun soort.

Onder de hoogst belangrijke verzameling manuscripten van Pieter van Brederode komen o. a. voor:

a. Stamboek der Graven van Holland, Ao. 1669.

b. Table généalogique de plusieurs nobles et grandes familles, avec leurs blasons et armoiries, Ao. 1658.

c. Kwartieren, helmteekens en genealogiën, getrokken uit de manuscripten der Edelen, Ao. 1677.

c. Verschillende genealogische aanteekeningen, brieven, enz.

Niet het minst belangrijke is de verzameling manuscripten van den bekenden en gewaardeerden genealoog

de Prelaat *Butkens*. Bij deze verzameling bevindt zich o. a. Première partie du livre X des Tropheés de Brabant. Dit onuitgegeven handschrift, in groot folio, is geborgen in een antiek houten kistje met ijzeren beslag, waarbij gevoegd zijn de bewijzen van eigendom.

Indien wij bij de vermelding dezer unique verzameling een wensch mochten uitspreken, het zou zijn dat het Bestuur van den Nederl. Heraut van deze precieuse bescheiden een catalogus uitgeve en ook voor niet-leden in den handel verkrijgbaar stelle.

NIEUWSBLAD VAN DEN BOEKHANDEL.

Als aanvulling uit wiens boedel dit alles afkomstig is, laten wij hier volgen:

Te Nijmegen overleed 14 Maart 1885 Jhr. Mr. Jacob George Hieronimus van Tets van Goudriaan, geboren te Haaren (N.-Brabant) 7 December 1812, oud-minister van Binnenlandsche Zaken en van Financiën, oud-commissaris des Konings in Zeeland, zoon van Jhr. Mr. Dirk Arnold Willem, heer van Oud- en Nieuw-Goudriaan en van Wilhelmina Eva Christina Hahn, gehuwd te 's-Gravenhage in 1843 met Catherine Daniele barones van Slingeland, geboren 14 April 1819, sterft te 's-Gravenhage in September 1858, dochter van baron Mr. Hendrik en van Jonkvrouwe Susanna Catharina Hendrika van der Dussen.

Vereeniging voor geschiedkundige hulpwetenschappen aan de universiteit Leipzig: „Roter Löwe."

Met het verslag der winterwerkzaamheden 1884—85 van voornoemde vereeniging voor ons, ontleenen wij daaraan de volgende bijzonderheden.

Gedurende de laatste vier maanden hield de vereeniging 22 officiele bijeenkomsten en wel 12 wetenschappelijke, 6 vriendschappelijke (waaronder het kerstfeest), 3 buitengewone (zakelijke) en de algemeene vergadering. Op de wetenschappelijke bijeenkomsten werden o. a. de volgende onderwerpen behandeld: 1° Leipzig ten tijde der hervorming; 2° De familie Triller; 3° De verhouding der kultuurgeschiedenis tot de historische wetenschappen; 4° Burgerlijke familiewapens; 5° Hessische stadswapens; 6° De overzeesche kolonisatie der Duitschers in de middeneeuwen; 7° Het wapen van het geslacht Hohenzollern; 8° De bouwstijl en inwendige inrichting der middeneeuwsche burchten; 9° De historiographie in Duitschland van de 16e tot de 18e eeuw; 10° Seyler's geschiedenis der heraldiek; 11° Vaandels en veldteekens in de middeneeuwen; 12° De heiligenbeelden in de christelijke kunst; 13° De ridderlijke wapenrusting en wapenoefeningen in de 12e en 13e eeuw.

Er werd voor de jonge leden eene cursus gehouden over genealogie, heraldiek, de ontwikkeling der bouwstijlen en over het vervaardigen van miniatuurschilderingen.

Het ledental vermeerderde en zoowel door geschenken als door aankoopen werd de bibliotheek belangrijk uitgebreid.

Het nieuwe jaarboek der vereeniging wordt in den loop der vacantie bewerkt en de inhoud daarvan zal in het volgende verslag opgenomen worden.

Thans laten wij hier den inhoud volgen van het jaarboek.

Jaarboek der Vereeniging „Roter Löwe", van het Genealogisch-Heraldisch Genootschap te Leipzig.

Bovengenoemde vereeniging had de beleefdheid ons haar jaarboek over 1883 ter inzage te zenden waarin o. a. het volgende voorkomt.

De vereeniging telt 61 zoowel gewone als buitengewone leden, allen studeerende personen of wel dezulken die reeds een graad aan een der universiteiten verworven hebben.

In het jaarboek zijn vijf en twintig artikelen opgenomen, alle op genealogisch en heraldisch gebied, terwijl het volgende daaruit dient vermeld te worden:

1. „Kleine heraldische studiën" waarin in hoofdzaak behandeld worden de verschillende helmsieraden van een wapen.
2. Genealogie van Ludovicus Alexander a Soetern benevens een wapenkaart.
3. Eene verhandeling over oude Stamboeken door Ludwig Clericus.
4. Moderne Curiosa Heraldica.
5. Eene verzameling deviesen der Heeren von Stael, benevens een adel- en wapenbrief der familie von Hauff.
6. Geslachtslijst der familie von Moltke.
7. Eene verhandeling over het gemeentezegel (stempel) des Sangerhäuser Kreises met zes bladen afdrukken van gemeente-zegels.
8. Oorkonden over de stad Dortmund uit de 15e en 16e eeuw, waarin o. a. behandeld worden de familiën von Bodelschwing, von Hövel, Melmann, von Varssen, Berswordt, Braken, Clepping, met hare wapens.
9. De wapens der Heidelberger Matrikel met drie wapenplaten.
10. De wapens van Leipzig.
11. Wapenstempels gesneden door A. M. Nitzsche te Leipzig.
12. Eene verhandeling over Wapengroepen.
13. De wapens der oude volken, in het bijzonder der Grieken.
14. Bijdrage tot de geschiedenis der familie von Werthern met twee platen.
15. De familie von Zahn.
16. Verhandeling over de standverheffingen onder Karel II (naar Böhmer bewerkt).

17. Brunswijksche kroniek met veertien allegorische afbeeldingen.
18. Het pausdom en zijne leden, geschilderd en beschreven, met twee redevoeringen van Dr. M. Luther en negen tafels met afbeeldingen der verschillende ordeteekens.
19. Eene verhandeling over Wurzen, met twee platen.
20. Het wapen der stad Werdau.

Z. M. heeft d.d. 5 Mei 1885 den heer W. de Villeneuve te Velp ingelijfd in den Nederlandschen adelstand, voor zich en al zijne wettige, zoo mannelijke als vrouwelijke afstammelingen, met het praedicaat van Jonkheer en Jonkvrouwe.

Boekbeoordeelingen en aankondigingen.

Dr. Jan ten Brink, *De geschiedenis der Nederlandsche letterkunde en hare leerwijze.* 's-Gravenhage, Ch. Ewings, 1884. Den gevierden letterkundige, den redenaar bij uitnemendheid, werd aan de Leidsche academie in het vorige jaar een leerstoel aangeboden, die hij den 11 Juni van dat jaar aanvaardde met eene rede die den hierboven genoemden titel draagt.

In een sierlijken vorm ontwikkelde hij zijne denkbeelden over dit onderwerp en wij raden een ieder aan met den degelijken inhoud dezer brochure kennis te maken.

Wij zijn overtuigd dat de hoogleeraar ten Brink doen zal wat in zijn vermogen is om het leervak dat aan zijne bekwame leiding is toevertrouwd steeds meer in ontwikkeling en vooruitgang te doen toenemen. Ongetwijfeld zal door hem menig nuttig lid der maatschappij gevormd worden en wij achten het een geluk dat dezen geleerde eindelijk de plaats is aangewezen die hem toekwam en die hij reeds sedert zoo langen tijd verdiend had.

Dr. P. J. Blok, *Het doel van de beoefening der geschiedenis.* 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1884. Het was den 26 September 1884, dat Dr. P. J. Blok eene redevoering uitsprak over het doel van de beoefening der geschiedenis, naar aanleiding van zijne aanvaarding van het hoogleeraarsambt in de geschiedkundige faculteit aan de Universiteit te Groningen.

In schoone bewoordingen zijne gedachten uiteenzettende, deelde hij mede, hoe Plutarchus in de Oudheid reeds de biograaf bij uitnemendheid was en deze daardoor trachtte, zijne tijdgenooten weder tot grootheid te brengen. Dan is het Carlyle dien hij tot onderwerp zijner bespreking maakt, om daarna op Napoleon en Thiers te komen. Van Leopold von Ranke zegt hij: „Zijn genie omvat alles wat tot de staatkundige geschiedenis in haar vollen omvang gerekend kan worden." Hij roemt hem als den scherpzinnigsten beoefenaar en zegt, dat alle geschiedkundigen van onzen tijd aan von Ranke voor hunne methode de grootste verplichting hebben, hoewel diens opvatting van de geschiedenis voor den spreker iets onbevredigends heeft. Bij hem dringt de geschiedenis van den staat die van de maatschappij op den achtergrond. Nu volgen Buckle en Taine in hunne werken.

Spreker zegt, dat hij de geschiedenis des vaderlands bij zijn onderwijs de eerste plaats zal doen innemen, en wij kunnen daarom niet anders dan de Groninger hoogeschool geluk wenschen met den leeraar, die reeds zoo vele talentvolle studiën geleverd heeft en ongetwijfeld ijverig zal blijven arbeiden aan dat belangrijk landsgedenkteeken: „geschiedenis."

Mr. R. E. Hattink, *Het geslacht Stork in Twenthe. Aanteekeningen,* z. pl., 1885 (Niet in den handel). Dit is de titel van een 8vo boekje, slechts 29 bladzijden tellende. Het bevat namelijk de genealogie der Twentsche familie Stork van de 15e eeuw tot op heden. Het geheel is met veel zorg samengesteld en eene goede aanwinst op genealogisch gebied te noemen, terwijl het een zeer verblijdend teeken is dat wetenschappelijk ontwikkelde mannen zich meer en meer aan de genealogische studiën wijden. Elke familiegeschiedenis toch brengt een bouwsteen aan, niet alleen voor de gewestelijke, maar ook voor de vaderlandsche geschiedenis. Helaas wordt dit nog te veel uit het oog verloren en meestal toegeschreven aan ijdelheid. Het keurig uitgevoerde familiewapen in kleurendruk dat voor den titel geplaatst is, werd vervaardigd in de lithographische inrichting van de Erven J. J. Tijl te Zwolle en doet de vervaardigers zeer veel eer aan (1).

Mr. A. J. Andreæ, *De Lauwerszee, nagespoord in hare wording, haren omvang en hare verschillende bedijkingen, met een aanhangsel betreffende de bedijking van het „Cruyslandt" in Kollumerland.* Leeuwarden, H. Kuipers, 1881. Met een kaart.

—— *Kollumerland en Nieuw-Kruisland, geschiedkundig beschreven.* Kollum, T. Slagter, 1883.

—— *Oudheidkundige plaatsbeschrijving van de gemeente Kollumerland en Nieuw-Kruisland.* Eerste gedeelte (2). Kollum, T. Slagter, 1885.

Deze bij uitstek gelukte plaatsbeschrijvingen van de hand van Mr. A. J. Andreæ zijn zeer merkwaardig om haren rijken inhoud op geschiedkundig, ja zelfs genealogisch gebied, in het bijzonder voor Friesland. De bronnen, die de schrijver bij de bewerking raadpleegde waren: Proclamatie- en Resolutieboeken uit de 16e, 17e en 18e eeuw, aanwezig op het gemeente-archief te Kollum,

---

(1) Het wapen dezer familie is onheraldisch samengesteld, zijnde: *in goud een zilveren ooijevaar, houdende in den snavel een groene aal.* Helmteeken: *de ooijevaar.* Dekkleeden: *zilver en goud.*

(2) Het tweede gedeelte zal binnen kort verschijnen.

alsmede de Dijk-, Wees-, Reces-, Tauxatie-, Pleidooi-, Decreet-, Sententie- en Registratieboeken, behoord hebbende tot het Nedergerecht der voormalige grietenij te Kollum, alsmede uit Oorkonden, berustende in de Provinciale Archieven van Friesland en Groningen. Van al de opgenoemde bronnen heeft de schrijver een nuttig en verdienstelijk gebruik gemaakt.

Ofschoon ieder der drie genoemde werken op zich zelf staat, vormen zij toch gezamenlijk een geheel dat menigeen een uitstekenden leidraad zal kunnen zijn voor het nagaan van bijzonderheden over deze gewesten. Zij zijn een rijke aanwinst te noemen op oudheidkundig gebied. Wij hopen, dat velen het voorbeeld van Mr. A. zullen volgen door de plaats en het land hunner inwoning tot een bron hunner studiën te maken. Aan zulke werken blijft altijd groote behoefte bestaan in het belang van lokale geschiedenis.

Catalogus der schilderijen en oudheden, aanwezig in het stedelijk Museum te Alkmaar. De kundige navorscher van al wat op de oude geschiedenis van Alkmaar en Kennemerland betrekking heeft, de heer C. W. Bruinvis, hield zich sedert gepasseerd jaar, zomer, bezig met het verwerken van de bouwstoffen voor een beredeneerden catalogus van het Stedelijk Museum te Alkmaar. Dezer dagen heeft de vrucht van dien arbeid het licht gezien bij Herm. Coster & Zn. aldaar. Met veel belangstelling hebben wij met deze nieuwe bijdrage tot de geschiedkundige beschrijving van een der belangwekkendste Hollandsche steden kennis gemaakt. Zij is een waardig vervolg op den wetenschappelijken catalogus van de oude bibliotheek, die in 1868 van de hand van Dr. J. J. De Gelder het licht zag, en omvat de schilderijen en oudheden, die, aan de zorgen van de over het Museum gestelde Commissie toevertrouwd, de kern uitmaken van een verzameling, die nog steeds in belangrijkheid en volledigheid toeneemt en thans uitmuntend wordt onderhouden. De bezoeker van het Alkmaarsch Museum zal in dezen 44 blz. tellenden catalogus een uitmundenden leiddraad vinden, dank zij de duidelijke verklaring bij elk voorwerp en de methodische verwerking van de veelzijdige stof, die den schrijver was aangeboden. Vooraf gaat een stelselmatige rangschikking van de Alcmariana in verschillende rubrieken, als: de stad als geheel, versterking en verdediging, regeering en justitie, handel en nijverheid, godsdienst en liefdadigheid, genootschappen, gewichtige gebeurtenissen, omgeving der stad. Dan volgen de zeer fraaie schuttersdoeken, familiestukken en vertrekken, o. a. van Cesar van Everdingen, P. De Grebber (het beroemde doek „de familie van den burgemeester van Teylingen"), Zacharias Paulusz, G. Honthorst, W. van de Velde, enz.; voorts zeer belangwekkende en goed geconserveerde gezichten op de stad tijdens en na het beleg, en van al deze kunst- en historie-schatten behelst deze catalogus de beschrijving, waardoor het genot van den oningewijde bij het bezichtigen van het Museum belangrijk verhoogd zal worden. Gelijke zorg is besteed aan de bewerking der overige onderdeelen, o. a. van de drinkschalen en bekers, de zegel-, laken- en medaillestempels, de munten, penningen en draagteekens, de zegels, de vaandels en banieren, welke laatste rubriek opent met de welsprekende beschrijving van: twee stokken met eenige lompen — de overblijfselen van op 28 Sept. 1573 op de Spanjaarden veroverde en door de overwinnaars verscheurde vaandels. Van dergelijke reliquiën, die voor elk vaderlander al mede het belangrijkst zijn wat hij kan gaan zien en waardeeren, wemelt het in 't Alkmaarsch Museum. Zoo ook in de rubriek krijgswapenen, waarin men de penbalken, speren, stormkappen, kogels enz. uit den tijd der Spanjaarden, maar ook de reliquiën van de landing der Russen bij Bergen en van de nationale garde (1812) vertegenwoordigd ziet.

Wij houden ons verzekerd, dat het werk van den heer Bruinvis niet alleen op prijs zal worden gesteld door navorschers op het gebied van oude kunst en historische merkwaardigheden, maar vooral ook door het groote publiek, dat een Museum eerst goed waardeert, wanneer het de voorwerpen beschreven voor zich heeft. Moge de wensch van den ijverigen voorzitter der Commissie van Toezicht spoedig vervuld worden, dat ook de catalogus van den historisch-topographischen atlas van Alkmaar en omstreken het licht zal kunnen zien.

HERMANN FRIEDR. MACCO, *Beiträge zur Geschichte und Genealogie rheinischer Adelsfamiliën*, Aachen, Anton Creutzer, 1884. Een keurig uitgevoerd groot 4to boek, waarin den schrijver met zeer veel kennis een 26-tal Rheinische adellijke familiën behandeld, zoomede een uittreksel uit de Aachener kerkregisters van 1603-1699 en kopiën van de Limburger en Valkenburger Leenregisters ten beste geeft. Vooral in verband met onze Limburgschen Adel noemen wij de volgende behandelde familiën: rijksgraven von Berghe gd. Trips; von Bodden; von Broe; von Clotz; von Cotzhausen; von Eys gd. Beusdal; von Gärtzen gd. Sinzich; von Gartzen; Heusch; von Inden; von Kesselstatt; Klöder; von der Leyen; von Negri; von Orsbach; von Orsbeck; von Pier; von Richterich, Barone de Sluys; von Strauch; von Thenen; von Westphalen gd. Koch; de Witte; von Wylre en von Wymar. De acht wapenkaarten die in het werk voorkomen zijn mede zeer keurig uitgevoerd door den schilder *Georg Macco* uit Düsseldorf, zoodat wij het geheel niet anders kunnen beschouwen dan als een groote aanwinst voor de geschiedenis van den Rheinischen Adel.

Inhoud tijdschriften.

Maandblad van het genealogisch-heraldiek genootschap „de Nederlandsche Leeuw” IIIe Jaargang, 1885.

N°. 4. Benoeming van Leden; Verslag van de algemeene vergadering; Jhr. Willem Iman Cornelis Rammelman Elsevier; The marriage, baptismal, and burial registers, 1571—1874; Familie betrekking bestaan hebbende tusschen Hooft en Vondel; Grafsteen van Gerard Mulert in de Aa-kerk te Groningen; Grafschriften in Suriname; van Voorst; van Veen; Nog eene aanteekening betreffende het geslacht van Ee; Familieberichten, Februari 1885.

N°. 5. Opgaafbestuur; Aanteekeningen uit de begrafenis-registers van de stad Antwerpen; Het huis Croonestein; Fragment der genealogie Mulert; Vragen Assendelft; Familieberichten, Maart 1885.

Tijdschrift voor Noordbrabantsche Geschiedenis, Taal- en Letterkunde. Red. Aug. Sassen. 2e Jaarg. 1885.

N°. 9 en 10. Eenige bijzonderheden over de oude Heeren van Bergen op Zoom, ontleend aan de rekeningen dier stad; Paaschkandelaar in de abdij te Postel. Twaalfde eeuw; Over de rechten van het vorstelijk stift Thorn te Ginneken en over de novaal-tienden te IJpelaar (vervolg); Extracten uit het doopboek der Hervormde gemeente Deurne—Vlierden—Liessel.

Der Deutsche Herold. Zeitschrift für Heraldik, Sphragistik und Genealogie. Organ des Vereins „Herold” in Berlin. Mai 1885.

N°. 5. Bericht über die Sitzung vom 17 März 1885; idem vom 7 April 1885; Sechs unedirte schlesische Wappenbücher; Das Wappen des Grossherzogthums Mecklenburg—Schwerin; Das Siegel des Pfarrers Heinrich von Kalen.

N°. 6. Bericht über die Sitzung vom 21 April 1885; Bericht über die Sitzung vom 5 Mai 1885; Speyrer Bischofs-Chronik; Genealogische Notitzen aus Sangenhäuser Kirchenbüchern von 1639—1800; Leibnizens Vorschläge über Aenderungen der Statuten des Ordens vom goldenen Vliess; Sechzehn Ahnen der Dorothea Anna Gräfin von Schwartzenberg, Freiin von Hohenlandsbergh.

Deutsches Adelsblatt. Wochenschrift für die Interessen des deutschen Adels beider Confessionen. IIIe Jahrg. 1885.

N°. 18. Aristokratie und Plutokratie; Die Verstaatlichung des Grundkredits als soziale Universal-medizin; Semitismus und Adel; Der Kolonialbesitz der europäischen Staaten (Schlusz); Wallenstein und die mecklenburgische Ritterschaft; Briefe aus Süddeutschland.

N°. 19. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Mitglieder-Liste für 1885; Eine neue Weltpolitik; Semitismus und Adel (Fortsetzung); Der adliche Grundbesitz im Königreich Preussen (Fortsetzung).

N°. 20. England in Indiën; Die Verstaatlichung des Grundkredits als soziale Universalmedizin B; Semitismus und Adel (Fortsetzung); Einiges über den Adel Spaniens; Ungleiche Namen-gleiche Ziele.

N°. 21. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Die Grundlagen des Agrarrechtes; Der Einflusz des Rationalismus auf die Standes-Entwicklung; Ungleiche Namen-gleiche Ziele (Schlusz); Zur Geschichte des Hauses Mülinen; Haus- und Familien-Bibliotheken; Briefe aus Süddeutschland.

N°. 22. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Konversativ und gouvernemental; Der Einflusz des Rationalismus auf die Standes-Entwicklung; Der adliche Grundbesitz im Königreich Preussen; Nachrichten über einige ausgestorbene Geschlechter des schlesischen Adels.

N° 23. Die Sonntagsruhe im Reichstage; Gedanken über die Aufgaben des Adels in unserer Zeit; Grundbesitz und Versicherung; Beiträge zur Geschichte der Herren von Lepel; Adelige Bischöfe von Cammin in Pommern.

N°. 24. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Die Rettung wirtschaftlicher Existenzen und die Anhänger einer alten Sozialreform; Beiträge zur Geschichte der Herren von Lepel; Das Herrenhaus zu Bauerbach; Aus dem Kunstleben; Der Einflusz des Rationalismus auf die Standes-Entwicklung.

N°. 25. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Ein neues Adelslexikon; Die Minister wechsel in England; Ist das „deutsche Volk” gleichbedeutend mit der „deutschen Armee”?; Der adliche Grundbesitz im Königreich Preussen (Schlusz); Beiträge zur Geschichte der Herren von Lepel. Zugleich offene Fragen (Schlusz); Die Grafen von Hohenembs. Ein erloschenes süddeutsches Adelsgeschlecht; Die Bülowkapelle in Doberan; Briefe aus Süddeutschland.

Monatsblatt der Kais. Kön. Heraldischen Gesellschaft „Adler.” N°. 53 en 54. Mai en Juni 1885. Mittheilungen der Gesellschaft; Ralf von Retberg-Wettbergen; Ueber die ersten Kronen französischer Dynasten; Ergänzungen; Literatur; Anfragen; Beantwortungen.

Giornale Araldico-Genealogico-Diplomatico publicato per cura della R. Academia Araldica Italiana diretto dal Comm. G. B. Cav. di Crollalanza. Aprile e Maggio 1885 Num. 10—11.

Les attribus de la dignité papale (suite); Genealogia della famiglia di Giovanni di Messina; Legislazione Nobiliaire; Curiosita storiche riguardanti Venezia; Rivista Bibliografica; Varietà - La particule nobiliaire; Necrologia.

Messager des sciences historiques ou archives des arts et de la bibliographie de Belgique. Année 1885. 1e *Livraison*

Le portrait de Jacques de Thiennes; Analogies Hiberno-Flamandes; Un administrateur au temps de Louis XIV (suite); Variétés; Chronique.

De registers der graven in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage.

(*Vervolg*).

In den iij. Regel

Den 20 Augustus 1736 begraven Helena Maria van de Casteele.

Den 18 October 1772 bij dag begraven Abraham Scheurleer.

Deze Grafstede staande ten name van Abraham Scheurleer op den 2 Maart 1796 overgeboekt ten name van Gerardus Wilhelmus van der Sluys, als bij koop van dezelve eigenaar geworden zijnde, ingevolge de acte van verzoek mij als Rentmeester geexhibeert.

Solvit overboeken *f* 12.

Den 6 November 1801 's avonds begraven een kint dat doot ter werelt gekomen is, waar van de Vader is de Heer Leuitenand (sic) Lehr.

Den 25 November 1802 des 's morgens begraven de Heer Gerardus Wilhelmus van der Sluys.

f°. XLI. Nu°. 2. Marcelis Andries, sadelmaecker.

I. Den XVI februarij 1638 het graff Nu°. 2 v̄bouct op den name van Marcelis Andries, sadelmaecker.

Den 6 febrij. 1636 begraven de moeder van Jan van Groenevelt.

Den 18 Decem̄. 1636 begraven Jan de Lantsert (onduidelijk).

Den 17 Julij 1666 begraven Andries Verhagen.

Den 30 dito begraven Dirck Verhagen.

Den 23 Sep̄. 1667 Juffre Oorschot.

Den 9 Oct. 1674 v̄bouct.

f°. 70. N°. 2. Den 9 Oct. 1674 ov̄gebouct op de naem

II. en ten behouve van Harman Bruynsteijn als getrout met de Dochter van Marcelus Andriesz. Verhaegen.

Den 21 Junij 1715 een derde part van dese bovenstaende grafstede over geboekt op de naem van Sara Bruynesteijn wede. van Jan van Sunderen en Alida Bruynesteijn, getrout met Jan Swinnas en Anna Catharina Bruynesteijn, getrout met Cornelis van Queborn, alle drie Dogters van Balthasar Bruynesteijn die een soon was van Harman Bruynesteijn hierboven vermelt.

Den 23 Julij 1715 twee derde parten van dit voors. graft overgeboekt op de naem van Alida, Sara Maria en Hester Bruynesteijn, kinderen van Marcelus Bruynesteijn, die een soon was van Herman Bruynesteijn voor een derde en voor het andere derde part Haer aanbestorven en bij testament

In den iij Regel.

van dato 10 febū: 1708 voor den notaris Johan Woestijn gepasseert, van Alida Bruynesteijn die een dochter van Herman Bruynesteijn de jonge was en nu gestelt op de naemen als boven.

Solvit t'regt van overboeken voor een derde *f* 8—7.

Den 27 Junij 1741 de voors. grafstede overgeboekt op den naam van de Heer en Mr. Marcellus Emants, ingevolge de acte door de Heer en Mr. Johan Emants, als in huwelijk hebbende Sara Maria Bruynesteijn eenige overgebleeven Dogter van Marcellus Bruynesteijn ende Cornelis van Queborn, als in Huwelijk hebbende Anna Catharina Bruynestijn, en nog vervangende sijn suster Alida Bruynesteijn, mitsgaders Anthonetta van Sundert eenige Dochter van sijn suster Zara Bruynesteijn, ongeprejudiceert hun regt van eijgendom, op den 14 deeser loopende maand geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken 1 gl., uts. v̄hogen *f* 10.

III. De bovenstaande grafstede op versoek van Cornelis van der Byl en ongeprejudiceert een yders regt ten sijnen namen overgeboekt.

De bovenstaande grafstede overgeboekt ten naam van Antonij van Westrheenen als bij koop eigenaar sijnde en sulks ongeprejudiceert een yders regt, ingevolge acte van versoek mij geexhibeerd.

f°. XLII. Nu°. 3. Den Rentmr. Johan Hallingh.

I. Den XIX Januarij 1636 het graf Nu°. 3 v̄bouct op den name van

Mr. Henrick van d. Houe slandts chirugijn.

Den VIII Januarij 1642 het graf Nu°. 3 v̄bouct op de name van

Pieter Servaesz. van Aacken.

Den 10 Decem̄. 1667 begraven Monsr. van Aken.

Den 28 Junij 1672 een kind van Adriaen van Aken.

Den 5 Febr̄. 1673 een kind van Adriaen van Aken.

Den 15 Junij 1674 v̄bouct.

f°. 71. N°. 3. Den 15 Junij 1674 ov̄gebouct op den

II. naem van Pieter Servaesz. van Aken.

Den 29 Julij 1735 voor een derde part overgeboekt op de naem van Pieter van Aken, soons soon van wijlen syn grootvader Pieter Servaesz. van Aken, en op desselfs suster Anna van Aken, wed. wijlen Nicolaas Groen, te samen voor een derde part Erfgenaamen ab intestato van wijlen haar voorn̄.

In den iij Regel.

grootvader Pieter Servaes van Aken hierboven gemelt.

Voor het tweede derde part op Adriaan van Aken, Cornelis van Aken en Anna van Aken, broeders en susters, voor het tweede derde part te samen Erfgenamen ab intestato van haar grootvader der voorn̄. Pieter Servaes van Aken. En voor het laatste derde part op Alida van Aken, dogter en voor het resteerende part, mede Erfgenaam van wijlen haar vader, de voorn̄. Pieter Servaes van Aken.

Tenselven dage het laatste derde part in de voors. grafstede overgeboekt op Adriaan van Rijn eenige Erfgenaam ex Testamento van wijlen sijn huisvrou de gemelde Alida van Aken.

Solvit ⅓ part 8—7.

Ten selven dage het voors. laaste derde part overgeboekt op de naem van Jacobus van Sanen, als bij acte voor den notaris Eduart van Velsen en getuigen alhier op 2 en 14 Junij 1729 gepasseert, het regt tot het voorsz. derde part bekomen hebbende van de gezamentlijke Erfgenamen van den voorn̄ Adriaan van Rhijn.

Solvit ⅓ part 8—7.

Ten selven dage het voors laatste derde part overgeboekt op de namen van Johanna Adriana van Sanen, Cornelia Jacoba van Sanen, Zeger Nicolaas van Sanen, Willem Johannes van Sanen en Jacobus Johannes van Sanen, alle na gelaten kinderen van Jacobus van Sanen hierboven gemelt.

Ten selven dage de voorn̄ grafstede voor het geheel overgeboekt op de naam van Frederik Swaan, Commis van de Heeren Burgemeesteren van 's Hage volgens acte van Transport en overgifte tusschen de voorn̄ Hendrik Swaan ter eenre en de gem̄ Pieter van Aken, soo voor sig selven als de rato caveerende voor sijn absente zuster de voorn̄ Anna van Aken, wed. Groen, mitsgaders Adriaan, Cornelis en Anna van Aken, Johanna Adriana van Sanen meerderjarige Dochter van wijlen Jacobus van Sanen en

f°. 71 vrso. Johanna van de Gort, wed. van den gemelden Jacobus van Sanen, in qualiteijt als moeder en voogdesse van haar minderjarige kinderen, de voorn̄ Cornelia Jacoba van Sanen, Zeger Nicolaas van Sanen, Willem Johannes van Sanen en Jacobus Johannes van Sanen ter andere sijde, op den 8 deser maand Julij 1735 onder haare particuliere

In den iij Regel.

hantteekeningen verleeden en gepasseert en aan mij geexhibeert.

Solvit 25 gld.

Den 31 Aug. 1741 de voorsz grafstede overgeboekt op de naam van den Heer Gerardus Johannes Swaan Predicant tot Berkel, uyt kragte van de acte door Geertruyd van Gerderen, weduwe en Boedelhoudster van wijlen Hendrik Swaan, in syn leven commis van Heeren Burgemeesteren van 's Hage, op den 19 deser lopende maand, ongeprejudiceert haer regt van Eijgendom en het regt dat haar Dogter Alida Swaan door haar vooroverlijden daar aan voor de helft staat te bekomen, geteekent en aan mij als Rentm. geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken ƒ1, uts. verhoogen ƒ10.

Den 15 Feb. 1751 by dag begraven Geertruyd van Gerderen.

Den 2 Oct. 1764 bij dag begraven een ongedoopt kind van Johannes Gerardus Swaan.

Den 25 Julij 1765 bij dag begraven een kind Johannes Swaan.

Den 2 Meij 1766 bij dag begraven een ongedoopt kind van Johannes Gerardus Swaan.

Den 9 Aug. 1769 bij dag begraven Hester Geertruyda Swaan, een kind.

Den 9 Sept. 1771 bij dag begraven een kind dood ter wereld gekomen van de Heer (III Johannes Gerardus) Swaan.

Den 11 Jan̄. 1773 bij dag begraven Coenraad de Raat (III de Raadt).

Den 17 Oct. 1776 by dag begraven Maria Johanna Overduyn.

Den 26 Junij 1777 de voorsz grafstede overgeboekt ten name van den Heer Johannes Gerardus Swaan, ingevolge de acte van versoek door den selve en Andries van der Leij, als in huwelijk hebbende Geertruy Christina Swaan kinderen en erfgenaamen van wijlen Ds. Gerardus Swaan, geteekent, waarbij deselve verklaren, dat de helft van de gem̄. grafstede aan gem̄. G. J. Swaan is aanbedeelt, zijnde de andere helft hem gecedeert door Alida Swaan, en hij dus voor 't geheel eigenaar der voors grafstede.

Solvit overboeken ƒ1.

Den 20 Augustus 1794 voors grafstede overgeboekt ten naeme van den Heer Hendrik Zwaan (sic), als bij overgifte van desselfs Heer vader Johannes Gerardus Zwaan, regt van Eigendom hebbende gekregen tot dese grafstede.

III. Den 20 Augustus (geen jaartal) (1735?) bij

In den iij Regel.

dagh begraven Hendrik Swaan commis van Burgemeesteren.

1798, 18 Meij begr. Johanna Jacoba Swaan, oud 2 Jaren in eigen graf R. 3 N°. 3.

f°. XLIII. I. Nu°. 4 (en 5 doorgehaald). Willem Vastrick schoenmaecker.

Den 1 Martij 1638 begraven dhuisv. van Vastrick.

Den 11 Martij 1638 begraven een kint van Vastrick.

Den XVII Augustus 1644 het graf Nu°. 4 v̄bouct op den name van Jan van Houckgeest getrout hebbende de wed. van wijlen de Quartiermr. Craey die tsv̄ graff gecocht heeft van Jan Jansz. van Messem.

Den 29 Oct. 1667 dit bovenstaende graff N°. 4 overgebouckt op Joseph Haverstam als het selve gekocht hebben̄ van Jan Houckgeest volgens de acte van coop in dato de 10 Aug. 1667 alhier v̄toont.

Betaalt het recht XXVI £.

Den 20 Janū 1666 begraven de huisvroue van Monsr. Arkens in de nieuwe huerkelder, en den 29 Oct. 1667 alhier int graff geset.

Den 20 Jul. 1674 v̄bouckt.

f°. 72. II. Nu°. 4. Den 20 Jul. 1674 ov̄gebouct op den naem van Joseph Haverstam goudsmit.

Den 17 April 1675 begraven Monsr. Jan Vinc.

Den 17 Junij 1716 dese graftstede overgeboekt op de naem van Johannes Witteman voor de eene Helft en voor een vierde part op Mathijs Haverstam of desselfs nagelaten kinderen en voorts voor een agste op pieter (merten?) Lybrechts oft Rochel Aken (Akers?) desselfs Huysvrou en nog een agtste op de naem van Simon Lybrechts getrout met Susanna Catharina Akers (Aken?), wegens moeders sijde alles volgens acte van scheijdinge in datum 11 Maart 1668, door den notaris Cretser geteekent en mij geexibeert.

Solvit ƒ 25.

Denselven dato dese helft van Johannes Witteman nader overgeboekt op desselfs kinderen en erfgenaemen, als Elisabeth Witteman Huysvrou van Hermanus Westerman, David Witteman, Johannis Witteman, nogh Valentijn Witteman en Johanna Witteman. Denselven dato nog overgeboekt het vierde part deser Graftstede by transport onder de Hand van Maria Haverstam getrout met Ægidius van Raed en van Susanna Haverstam getrout met Wolkert van Gissen nagelaete kinderen van Mathijs Haverstam hierboven gemelt volgens acte van coop

In den iij Regel.

onder de hand in dato den 5 Decemb. 1697 mij geexibeert.

Solvit ƒ 6—5.

f°. 72 v^so. En nog ten selve dage overgeboekt op de naem van Simon Lybregts een agtste van dit graf gecomen van Pieter Lijbrechts volgens acte voors. dus dat Sim̄on Lybrechts de wederhelft in dese grafstede is hebbende:

Solvit ƒ 3—2—8.

Den 3 Meij 1741 de voors grafstede overgeboekt op naam van̄ Nots. Arent Lybrechts, als voor de helft den Eijgendom daar van bekomen hebbende bij transport op den 26 April deses jaars voor den Nots. Franciscus van der Salm en getuigen alhier gepasseert door Dirk Ter Hoeven in Huwelijk hebbende Elisabeth Witteman en in qualiteijt als Erfgenaam van Anna Witteman volgens Testament van dato 25 Junij 1722 voor den notaris Eduard van Velsen en getuigen mede alhier gepasseert, als mede nog nevens Hermanus Westerman als in huwelijk hebbende Susanna Witteman Erfgenā. ab in testato van wijlen David en Johannes Witteman mitsgrs. sig sterkmakende voor de opgen̄. Hermanus Westerman, uythoofde sijne gem̄. Huysvrouw en van de Erfgenamen van wijlen Valentijn Witteman en voor de wederhelft uyt kragte van de acte door Elisabeth en Susanna Catharina Lijbrechts nevens haar Broeder den gem̄. Arent Lijbregts yder voor een derde part Eygenaars van deselve wederhelft ongeprejudiceert hun regt van eijgendom, op den 27 voors. maand april onder hare handteekeninge gepasseert, welke voors. acte, nevens Extract authenticq, van het gem̄. Transport, aan mij als Rentmr. is geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken ƒ 6, Uts v̄hoge. ƒ 10.

Den 30 Meij 1758 bij dag begraven Arend Lijbrechts (III Arent Lijbreghs).

Nu volgt het vervolg van fol. 69, reeds gemeld op blz. 144.

f°. XLIII v^so. N°. 5 (en ½ 6 later bijgevoegd). Den XVI februarij 1636 het graff N°. 5 en de helft van 6 v̄bouct op de name van Willem Vastrick.

Den 9 Julij 1637 begraven 't kint van Abraham Soetens.

Den 23 Decemb. 1639 't kint van̄ Vastrick.

Den 17 Oct. 1669 de huysvrouw van̄ oud homan Vastric.

29 Aug. 1673 Juffre Slentke.

26 Decem̄. 1673 de vrou van̄ klerc Vastric.

Den 25 7br. 1674 v̄bouct.

In den iij Regel.

fº. 73. Nº. 5 en ½ 6. Den 25 Sep. 1674 ōvgebouct
II. op den naem van Anthonij en Pieter Vastric voor haer en hunne drij Susters alle te samen kinderen van Willem Vastric.

Den 24 Junij 1741 de voors. grafstede overgeboekt op d. naam van den Heer Willem Lormier, uytkragte van de acte door Maria Elisabeth van Thiel wed. wijlen Mr. Gerard de Greeff en den selven Heer Willem Lormier, als Erfgenaam van wijlen sijn vrou Cornelia van Thiel, beyde geweest sijnde Dogters van wijlen Willem van Thiel, Erfgenaam van wijlen sijn vrouw Amilia Louisa Maria Vastric, dochter van Pieter Vastric, ende vermits het overlijden van Pieter en Anthony Vastrik nevens haar drie susters alle te samen kinderen van Willem Vastrik nu representanten van deselve kinderen van den voorn. Willem Vastrik op den 31 Meij laatstleeden ongeprejudiceert hun regt van eijgendom geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgeleverd.

Solvit ṽboeken ƒ 7—10. Uts ṽhogen ƒ 15.

Den 29 Decemb. 1745 bij avond begraven Een kint genaamt Pr. Adr. Gousset.

Den 16 Feb. 1748 bij avond begraven vrouwe Maria Elisabeth van Thiel.

(Den 30 Meij 1758 bij dag begraven Arent Lijbregts, doorgehaald).

Den 7 IXbr 1758 bij avond begraven Willem Lormier.

Den 13 Maart 1759 bij avond begraven Amilia Willemina de Greeff.

Den 31 Meij 1781 bij avond begraven Wijnanda van Olden.

Den 14 Junij 1785 de voors. grafstede overgeboekt ten name van den Heer Mr. Mattheus Harmanus Gousset, ingevolge de acte van versoek door H. C. van Olden, wede. Lormier en denselve Mr. M. H. Gousset, erfgenamen en representanten en uit dienhoofde eigenaars ieder voor de helft van de voors. grafstede, de eerstgen. van wijlen haar overleden man Willem Lormier, ten wiens name het voors. graf thans was staande en de laatstgen. van wijlen desselfs overleden Huysvrouw Christina de Greef, dogter en erfgename van Maria Elisabeth van Thiel (welke Maria Elisabeth van Thiel en Willem Lormier, bij de laatste overboeking bekend staan als eijgenaars van 't voors. graf) en aldus als derselver regt verkregen hebbende, den 11 deser geteekent en aan mij als rentmeester overgelevert.

In den iij Regel.

Solvit overboeken ƒ 9., 22 jaren versuym ƒ 33.

Den 31 Janū. 1785 's morgens begraven Ve. Henrica Cunira van Olden.

Den 22 Maart 1785 bij avond Mr. Mattheus Hermanus Gousset.

73vso. Den 22 Maart 1786 de voorsch. grafstede overgeboekt ten naame van Vrouwe Maria Elisabeth Cassa Geboore Gousset ingevolge de acte van verzoek door deselve geteekent als Erfgenaam van wijlen haar overledene Vader de Heer en Mr. Mattheus Hermanus Gousset en aan mij als Rentmeester geexhibeert.

Solvit overboeken ƒ 1—10.

Den 8 Jan. 1791 's morgens begraven Abraham Kristiaan Schmidt een kind, geen regt.

III den 10 Junij 1740 By avont Begrave Cornelia van Thiel.

den 9 Julij 1764 by avont begr. Christina de Greef.

fº. XLiij. Nuº. ½6 en 7. Den Rentmr. Jacob Boot.

Den XVI februarij 1636 de helft vañ Grafstede Nuº 6 en 't graft. Nuº. 7 ṽbouct op te name van de Advocaat.

Den 28 Maart een kint begraven van Johan van Liesveldt (geen jaartal).

Den XI Novemb. 1659 ṽbouct op de name van Leendert van Sorgen als getrout hebbeñ en universele erffgenaam van Maria van Houckgeest die wede. eñ universele erffgenaem was geweest vañ voors. Johan van Leysvelt volgens de respective testamenten daarover geexhibeert.

Leonard van Sorghen.

Den 18 Maart 1666 begraven de huisvroue van Captn. Groenesteijn.

Den 9 April 1668 de huisvroue van Monsr. van Heiningen.

Den 25 Oct. 1671 een kind van Monsr. van Heiningen.

17 Novem̄. 1673 de Hr. ontf. van Sorgen.

7 Mars 1675 Juffre van Sorgen.

9 Janū. 1677 ṽbouct.

fº. 74. Nº. 6, half bij Nº. 5, half bij 7. Den 9 Janū. 1677 de helft van Nº. 6 en heel 7 ōvgebouct op Mr. Nicolaes van Sorgen en Willem van Heemskerc Willemszoon als getrout met Johanna van Sorgen ieder voor de helft.

Den 9 Decemb. 1703 dit graft overgeboekt op de naam van N. van der Linden wede. van de heer Albertijn volgens acte van coop mijn geexhibeert.

Solvit regt van overboeken ƒ 25.

(*Wordt vervolgd*).

's-Gravenhage. J. C. VAN DER MUELEN.

KORT VERHAAL

van de afkomst der prinsipaalste Edelen van stad Groningen en Ommelanden tot op deze tegenwoordige eeuwe, insonderheid hare dapperen dooden, wapens, namen en toenamen, bij een vergadert uit onderscheidene auteuren geschreven boeken en brieven door Wilhelm Conders van Helpen. ANNO 1660.

(*Vervolg*).

VAN DE BENNINGAEN (1).

Anno.

801. na Christi geboorte, als de paus Innocentius de derde van die naam tot Romen waar, hadden de Saracenen of heidens de stat Lisbona belegert met groote macht, trok den Paus voort met al zijn volk om de stat te ontzetten, en daar trokken veele Vriesen met hem, die tot Romen te voren gebleven waaren, doe zij hetzelve hadden gewonnen. Als zij nu kwamen tot de voorschreven stat, gaven haar de Vriesen van de Romeinen of, en zij sloegen de heidenen, dat zij vlugten moesten, daar bleven eenige duizenden dood. Onder de Vriesen waar een Overste, dewelke zij onderdanig waren, genaamt *Poppe Beninga*, hij waar geboren in Oostvriesland bij een dorp genaamt Wirdum, deze was een strijdbaar en godvreesend man, hij sprak de Vriesen an als zij de Saraceen of heidens, die in Lisbona lagen, wouden attaqueren, vertroostende haar op deze manier. „Lieve broeders wilt daaran niet denken, dat wij verlaten en overgegeven hebben onse land en alle onse vrienden om de rechtvaardigheid voor te staan en om des Christelijke geloofs wille, hier in vreemde landen getrokken, hierom willen wij God almachtig door zijnen eenigen Zoon Jesum Christum alle met ootmoedige herten aanroepen en getrouwlijk bidden, dat hij ons victorie gelieve te geven tegen onse vijand, opdat zijne heilige woord en het christelijk gelove daardoor mach vermeert worden als wij zulke veele exempelen en voorbeelden hebben in de boeken der Koningen in het Oude Testament. Daarom wilt geen angst hebben noch vloumoedig zijn, God zal onse vijanden in onse handen geven, zoodat wij nu geheel op hem vertrouwen.” Ende als hij zulks het gemeene volk hadde voorgehouden, hebben zij haar gebedt eendrachtig tot God gestortet en daarna vrijmoediglijk tegen de Saraceen gevochten en dezelve verslagen, en hebben alzo de stat ingenomen. Daarna als nu die in de stat waren verlost, zeide de Overste Poppe Benninga, „ik wil mijn harnas afdoen en mij beneden het gebergte gaan baden bij een fonteine, 't welk geschach. Als hij hem nu badede, zoo lag daar een agter den berch, dewelke Jhr. Poppo met een pijl in 't herte schoot, dat hij daaraan stierf, een helt die zoo dapper voor haar in den strijt hadde gevochten. Als de Vriesen gewaar wierden, dat haar Overste zoo elendig om 't leven was geraakt, hebben zij hem met grote droefheid begraven. Die van Lisbona gaven hem groot lof na zijn dood, om dat hij haar hadde verlost uit de handen der Saraceen.

1300. Keno Broeckmanius consulatum Nordae gessit, ex Hilmaro filio nepos.

1378. Erat Folcmarus antiquissima inter vicinos stemmate ortus, item Rednardus et Haitetes Grythusani, Enno et Haitetus Haiteti filii Larletani. Eodem anno erat ante coeteros conspicuus et opibus florens vir nobilis Geroldus Beninga, Luerdi filius Grimershemius, secutus est eius filius Aiboldus Bening et filia Heba nupta Imeloni Allena Osterch. ex qua Ajoldus Allenius Bening.

1379 daags na Alexi confessoris is een vrede gemaakt tusschen den ridder Ockke van den Broek met zijn volk en Gerrelt Beninga, dewelke lieflijk en zeer vriendelijk veraccordeert zijn, waarvan brieven zijn gemaakt.

1385. Broekmaniae capitaneus fuit Occo eques aureatus.

1389. coesus est Occo Broeckman.

1391 is de ridder Occo ten Broeck doot geslagen tot Aurick van zijn eigen knegt. Deze is geweest de zoon van de oude Kene ten Broeck, zijn vrou wierd genaamt de quade Foelk.

1397 wiert de ridder Wigbolt Ocke, bastaars zoon ten Broeck dood geslagen in de kerk tot Deteren.

1404. op St. Margarethen dag is vrede gemaakt tusschen Keno van den Broeck ridder en Ocke zijn zoon met zijn volk.

1408. Maritimae civitates Lubeca, Hamburga et aliae inito foedere cum Kenone Broeckmaniae regulo subverterunt arcem Ennonis Nordani, quo tempore idem ille Keno demolitus est arcem in Oosterhuisen.

1409 won Keno ten Broeck Ockens zoon de borch in Oostvriesland van Folcmer Allena: hij hielde het niet lange, want Folcmer won het hem voort wederom af, binnen weinich dagen. Keno ten Broeck waar zeer wreet en een groot vervolger van zijne vijanden, hij waar zeer wraakgirich en zijn gemoet waar gedurig vol gramschap.

1413 die millium virginum, nobilis et strenuus vir Keno Ockonis, equitis aurati filius, armata manu coepit Emdariam civitatem, expulso inde Hiscone, cum suis confoederatis, unde magni motus exorti sunt apud Groninganos, idque ex instigatione cuiusdam Coppeni Jarichs, qui autor fuit huius facti.

---

(1) In H. S. Nr. 2 ontbreken de mededeelingen over deze familie.
H. O. F.

Anno.

1415 Keno Broeckmannus gravissimo bello afflixit Groninganos biennio, et Groningam urbem die exaltatione crucis expugnavit, expulsis inde Coppeno Jaricho, Everhardo Wigboldo, Achlero una cum ipsorum coniuratis.

1416 won Fockke Upken een slag tot Deteren tegen de bisschop van Bremen, dewelke 11000 man sterk waar en tot Leer 2000.

1417 versloech Focke Upken de Groningers tot Oterdum.

In 't zelve jaar stierf de ridder Kene ten Broeck, Ocke soon, liet na een soon genaamt Jr. Ocke ten Broeck, sijn vrouw waar Engelbert een dochter van Oldenburch en Delmhorst, deze had geen kinders, hij hadde een suster met namen Tite.

1422 obiit Hyma, qui nupserat Udonis Fockonis Ukena filiam.

1426. Reducti sunt in civitatem Groninganam auxilio Fockonis Ukena (capta Groninga) qui inde fuerant eiecti. Eodem anno die Simonis commisso proelio in Broeckmania in praediis vulgo dictis, *den wilden acker*, superatur de Foccone Ockko Broeckmannus, interfectis 700 viris atque in Fockonis arcem apud Lyranos captivus deducitur, ubi in 4 usque annum detinebatur.

In 't zelver jaar hebben de gemeente van 3 dorpen als van Wirdum, Grimmersum en van Imelt, den edelen erenfesten oude Imel tot Oosterhuisen, Larrelt en Grimersum met zijn kinders beloeft te huldigen en sij hebben gesworen hem en zijne nakomelingen met alle onderdanigheid verplicht en getrouw te zijn tot den doot. Omtrent deze tijd hebben de borgemeesters en Ommelanders een vrede gemaakt tusschen Ockke ten Broeck en Focke Ukena tot Leer en tusschen den ouden Imel.

Imel Oosterhusanus Grimmershemius, Wirdumanos, Ienletanos, quos ob nuptias Hebrigis, Geroldi Beninge filiae, de morte Aioldi, fratris, sua in fide habuerat, novo sacramento adegisse, seque et fidem suam vicissim iis obstrinxisse fertur.

In 't zelve jaar op St. Nicolausdach won Focko Ukena een slag tot Dekena van den bisschop Nicolaus tot Bremen. Hij waar 11000 coppen sterk, en daar bleven doot 4000. Veele wierden gevangen genomen, onder welke waren de principaalste den bisschop, de graaf van Delmenhorst en graaf Jan van Hoye.

1427 heeft Focke Ukena heuvelink tot Leer met zijn 2 soons Uke en Ude, en Iemel heuvelink tot Larrelt, Oosterhuisen en Grimmersum, prouost Hayo Ripperda tot Fermsum, Haye van Westerwolt hem verbunden met den bisschop van Ullum tegen Jonker Ocko van den Broeck.

In 't zelve jaar wierden de Groningers verslagen tot Oterdum van Jr. Focke Ukenasoon, op dezelve tijt wiert Jr. Okke ten Broeck gevangen.

1429 heeft Sibet tot Rusteringe hem verbonden met den edelen Folckmer Allenii soon en heuvelink tot Oosterhuisen, Larrelt en Grimmersum, so dat niemant van beiden het accoort soude inbreken, maar altijt zouden vasthouden, waarvan versegelde brieven zijn gemaakt (1).

1430 op Sacramentsdach hebben haar wederom vereenigt, wiert tot Ophuisen, de edele oude Imel en Fredrik zijn broers soon heuvelingen tot Oosterhuisen, Larrelt en Grimmersum met haar adherenten en bijstanders.

Eodem anno Focco cum Sybodo van Ieveren genero suo instructa classe Bremenses oppugnare tentarunt, sed frustra. Eodem tempore Broekmanni, prope Nordam arcem oppugnabant. A Nordanis caedebantur qui tamen paucis post diebus, nempe ad pentecostis ferias illuc reversi, Monasterii aede incensa, multos inde Nordanorum captivos abduxere.

1431. Als de Hamborgers Focke Ukens huis tot Leer ingenomen hadden, so is de oude Imel met Fredrick tot Larrelt zijn broers soon en Ayelt, oude Imels zoon, prevost tot Hinte met alle haar volk uit haar lant worden verdreven. Focke Uke onthielde hem op de Papenborch, alwaar hij eenige duizend guldens op rente kreeg van Roelf van Langen, waar met hij volk kreeg, zoodat hij eindelijk na Groningen is vertrokken tot Oterdum, daar zijn vrouw Ieke geboren waar, dewelke hem aldaar vergeven heeft met een dronk bier.

Int zelve jaar op drie Koningendag heeft het gemeene volk tot Campen bij Loquert den ouden Imel met zijn kinders gesworen en belooft voor haar en voor haare nakomelingen getrouw te zijn, zoolang zij leefden, hebbende haar met anderen verplichtet de haar vrijwillich, sonder bedwang, haarder hebben ontfermt en angenomen.

Omtrent deze tijt sijn de Vriesen met hulpe der Hamburgers na Focke Ukens huis tot Lier getogen en hebben het met geweldt belegert en ingenomen, die daarop waren afgejaagt en eindelijk neergeworpen, zoo dat geen huis voor hem meer overig waar. Daarna hebben de Hamburgers de Noort belegert.

1432 wierd Focke Ukens soon en Jr. Sibet van Rusteringen tot Norden bij Manningaborch van Edsard heuvelinck tot Berum dood geslaagen.

1433. Coactus fuit Imelo Osterhusanus cum filiis Fridericus Larletanus et Predertus Beninga Grothusanus vi et metu patriam relinquere, deinde custodiae traditi et nudi demissi fuerunt.

(1) H. S. nr. 1 bijgevoegd: »Videatur Emmius» H. O. F.

Anno.

1434. stierf Ocke ten Broeck en heuvelinck Kene ten Broeks soon, dewelke is getrouwt geweest an vrouw Engelbert van Oldenburch, sij heeft geen kinders geteelt.

1436 is Prederti Beninga huis (dat zeer sterk was) verovert en geplundert van Hamburger nabuiren.

1437 won Focke Ukena Jr. Ocke ten Broeck een slach of in Broekerland op Simonis Judae dach, in welke slag Jr. Ocke ten Broeck gevangen wierde; daar bleven in de voornoemde slag 20 dooden en Ocke stierf in de gevangenis.

1438 heeft den hertoch Philips van Bourgongnen aangenomen onder zijn bescherming den edelen erentfesten Imel heuvelinck tot Hinte, tot Oosterhuisen en Grimmersum, met Ajelt en Folcmer sijn beide soons, Frederick tot Hinte en Luwert van Dornum, heuvelinck van Oldendorp, met alle hare vrienden, en hij heeft belooft voor alle hare vijanden te beschermen en haar bij alle hare rechten en privilegien en vrijheden te laten, tegen die van Hamborg ter tijt toe dat zij zouden zijn vereenigt.

1452 verloren de Hamborgers een slag voor Oosterhuisen tegen Jr. Sibet heuvelinck uit Rusteringe, de hem eens gemaakt hadde met de oude Imel (1) en met zijn soon Ajelt heuvelinck van Oosterhuisen en Grimmersum, en Fredrick tot Larrelt, sodat de Hamburgers grote schade leden en eindelijk wijken moeten na Embden.

Int zelve jaar trock Fredrick tot Larrelt, oude Imels broers soon, met zijn vrienden na Bremen, om een dag te ordineren om met de Hamborgers te spreken. Daar gekomen zijnde, stierf hij en zijn lichaam wiert aldaar begraven. In dit jaar namen de twee provosten Ayelt Beninga provost tot Hinte en Beno provost tot Uttum twee susters van Nordorp en Harlingerlant.

1455. Imelo Emdensis post 34 carceris annos in carcere fessus miseriis, fato consumptus est. Secuti sunt Henricus et Hermannus Beninganius.

1473 is zeer christelijk in God ontslapen de edele vrouwe Hijma vrouwe van Ayelt Beninga, prevost tot Hinte, sij was een dogter van Nordorp uit Harlingerlant.

1483 is zeer Godsaliglijk gestorven Jr. Ayelt Benniga prevoost tot Hinte.

In 't selve jaar heeft geleeft de dochter van Prederti Beninga, genaemt Tiada, de welke waar de huisvrouw van Haye van Pappenborch.

(1) Imelo Beninga komt ook voor onder den naam van *Allena*. In het oud-archief van Groningen (register 1ste vervolg bl. 25 nº. 19), wordt vermeld een extract van een brief van de stad Hamburg, 1451 *Woensdag na St. Paul*, betreffende de aanspraak van Everd Sickinghe op, onder anderen, «Imelo Allena.»

H. O. F.

Anno.

1495. Vixit Sicco Beninga Humsteranus historicus scriptor prudens et illis temporibus florens.

1496 is Jr. Eggerick Beninga tot Grimmersum geboren.

1501 op St. Pontianusdag stierf Jr. Barrelt Beninga heuvelinck tot Grimmersum prevoost tot Hinte.

Enno Edsardi ex Doda Kenonis Broekmaniae et Auricae Reguli filia, filius Grethanus heros, duxit uxorem Gelam a Marslach filiam Affae Beninga.

1504 is in Vriesland en in andere landen zo een sagt winter geweest, dat om karstijt rogge, vlas, bonen en erften bloeiden als of het in de somer ware geweest 't welk duurde tot aan 3 koningen.

1512 is gestorven omtrent St. Marten den edelen Erentfesten Folomer Beninga heuvelinck tot Grimersum en sijn vrouw Egert Tammen, dewelcke in de pest is gestorven.

1514 op den 27 Augusti hebben eenige soldaten en schuitenschuivers van Groningen Harmen Benekes huis in Vredewold ingenomen, hem gevangen tot Groningen gebracht, het huis verbrandt en het goet dat daar in waar in de stat gebracht.

1516 is gestorven Joncker Imel Beninga heuvelinck tot Grimersum.

1519 is Godzalig in den Heere ontslapen Snelger Beninga op 3 coninge nacht.

1520 wierde Omme Beninga tot Tedinge gekoren tot een Abt: hij waar een priester tot Utum, hij is gekleet geweest op St. Martensdag.

Int zelve jaar is gestorven de eerbare en deugtsame vrouwe Esse tot Grimersum, en daarna Gerrelt Beninga tot Grimersum, etc.

1525 is Godzalig ontslapen Barrelt Beninga dochter dewelke is geweest de tweede vrouw van Jr. Ulrick van Dorum.

1528 is Eggerick Beninga tot Grimersum drost geweest op Leeroort.

1531 op 10.000 Ridderdag stierf Jonker Aylt Beninga heuvelinck tot Grimersum, liggende begraven tot Emden in de cloosterkerk.

1540 op den 19 Augusti heeft Jr. Eggerick Beninga het huis Borsum van gront op in 't vierkant laten timmeren.

1554. Jr. Beninga Grimershemius Groningae obiit die 9 Junii eiusque exuviae in patriam relatae Grimershemii in fano, pridie calendarum, terrae mendataer.

1593 is Focco Beninga de neef van Jr. Abel Conders geweest tot Bremen, Eggert Beninga heuvelinck tot Grimersum en Dornum hofrichter van de graaf van Oostvriesland is geweest de vader van Schotto Tamminga moeder, waar dat Eggert Tamminga is na genoemt geweest.

Genealogia nobilis familiae Broeckmanae.

KENO TEN BROECK.

Broeckmaniae et Auriciae regulus.

- Ebrich unde Oldersumani.
- Ocko ten Broeck occiditur et in Ylo sepelitur.
  - Keno genuit ex Adda conjuge.
    - Tetta nupsit Brunggens in Loquert.
      - Occo Loquert. Henos.
        - Tetta Victori Fese nupsit.
          - Wilco Frese duxit uxorem Cnipicam.
  - Hebe nupsit Uconi Murmania regulo, Floconis Ukena filio.
    - D. Theda nupsit Ulrico Grethano Frisiae Orientalis comite.
      - Edsardo 2 Comes Frisiae Orient.
        - Comes Enno Suis.
          - Edsardus.
- Imelo filius Kenonis genuit 2 filias.
  - Adda nupsit Folcmaro Beninga in Oosterhusum et Grimersum.
    - Haro genuit Fridericum Beninga in Larrelt.
      - Haro Beninga in Larrelt.
      - Aylt inde orti sunt Hintani nobiles.
    - Sibba eloccia batur Nordae in Ytsingeburch.
      - D. Hijma nupsit Ordoni regulo Nordano.
  - Fossa genuit patre Hiscone 1 filium et 1 filiam.
    - Imelo Abdena prepositus Emd. moritur in carcere.
    - D. Renska nupsit Innikero in Westerwolt.
      - Eyge Westerwoldicus heros.
- Doda filia nupsit Edsardo sirczena unde Frisiae Orientalis Commites orti.

Genealogia Nobilium Oldersum et Grimersum.

Oldersum. de oude Grimersum.

KENO TEN BROECK.

- Hebrich filia.
  - Ocka filia.
    - Wiardus dominus in Oldersum 3 filios genuit, obiit et an. 146 . . . .
      - Haro alias Johannes.
        - Ayltetus Oldershumanus.
      - Hicko Oldersumanus heros genuit filios et filias complures.
        - Haro in Godemsem dominus duxits uxorem Cnipicam.
        - Hero Oldersumanus heros.
          - Hector.
          - Boyocko van der Wenge.
        - Boyngh decessit sine liberis.
- Imelo filius.
  - Adde nupsit Folmaro Beninga in Oosterhuisen et Grimmersum.
    - Haro Beninga dominus in Larrelt.
    - Imelo ex Gebrich uxore genuit Folcmarum in Grimersum.
    - Sibba Nordae elocata fuit.

Geslachtslijst der familie Smit.

Het geslacht Smit heeft zich steeds op industrieel gebied onderscheiden. Scheepvaart, handel en nijverheid stonden altijd hoog bij hen aangeschreven; van daar dan ook de aanzienlijke opkomst van dit geslacht, waarvan thans nog vele leden met gunstig gevolg den scheepsbouw uitoefenen, en menig ander lid deel uitmaakt zoowel van gewestelijke- als van gemeente besturen, zooals nader uit de geslachtslijst blijken zal.

Volgens eene familieoverlevering zou de stamvader afkomstig zijn uit Denemarken; van daar wegens oorlogsgevaar gevlucht zond hij zijne goederen en zijn zoontje naar het gastvrije Nederland. Van het schip, waarmede later de ouders zouden komen, vernam men verder niets meer. Het kind zou later opgenomen zijn door een smid te Ouderkerk aan den Amstel en aan dien smid zou hij zijn naam ontleend hebben. Bij nader onderzoek is deze overlevering niet bevestigd kunnen worden.

Wel is het opmerkelijk dat te Alblasserdam 30 Maart 1785 huwde Hendrik Rudolf Smit, j. m. geboortig van Wolfenbuttel in het hertogdom Brunswijk met Jeannette Françoise Vecilly, j. d. geboren te Rotterdam, oud 17 jaar. Hij stierf te Alblasserdam 30 Maart 1789, zij mede aldaar den 19 Januari 1789.

Moet dit aanwezig zijn te Alblasserdam van Hendrik Rudolf Smit aan louter toeval worden toegeschreven, of bevond hij zich in den boezem zijner familie? Dit is wel eene vraag, die nader onderzoek waardig is, en aanleiding zou kunnen geven tot bevestiging der overlevering dat de familie van uitlandsche afkomst is.

Uit het archief te Alblasserdam blijkt dat aldaar leefde in het begin der 17e eeuw Jacques Smit, die als stamvader der familie moet genoemd worden en waarmede dan ook de geslachtslijst een aanvang neemt, daar de archieven bij nauwkeurig onderzoek geene oudere generatiën aangeven.

I. Jacques Smit, in het begin der 17e eeuw geboren, woonde reeds omtrent 1650 te Alblasserdam. De naam zijner vrouw staat niet aangeteekend, wel die zijner volgende kinderen:

1°. Jan Smit Jacqueszoon, volgt II.

2°. Corsiaan ook Christiaan Smit genoemd, was gehuwd met Soetje Coutrels, dochter van Lucas Coutrels.

Uit dit huwelijk de vijf volgende kinderen:

A. Lucas Smit Corsiaanszoon, gedoopt te Alblasserdam den 12 Augustus 1688; als getuige komt daarbij voor Adriaan Smit Jacqueszoon.

B. Josina Smit Corsiaansdochter, gedoopt te Alblasserdam den 6 December 1691, getuige Mayken Smit Jacquesdochter.

C. Anna Smit Corsiaansdochter, gedoopt te Alblasserdam den 7 September 1692.

D. Ary Smit Corsiaanszoon, gedoopt 31 Juli 1695, getuige Arie Smit Jacqueszoon.

E. Jacobus Smit Corsiaanszoon, gedoopt te Alblasserdam 10 October 1700; getuige Mayken Smit Jacquesdochter. Dit kind stierf denzelfden dag.

Omtrent al deze kinderen vindt men verder niets aangeteekend.

3°. Neeltje Smit Jacquesdochter, was getuige bij den doop van een kind van haren broeder Jan Smit.

4°. Mayken Smit Jacquesdochter, komt als getuige voor bij den doop van kinderen van haren broeder Corsiaan Smit.

5°. Goris Smit Jacqueszoon, werd begraven te Alblasserdam den 26 October 1730. Hij was gehuwd met Pleuntje Jans, dochter van Jan; zij werd eveneens te Alblasserdam begraven den 12 Augustus 1728.

6°. Adriaan of Ary Smit, komt als getuige voor bij den doop van een kind van zijnen broeder Corsiaan.

II. Jan Smit Jacqueszoon, voornoemd, moet omstreeks 1660 geboren zijn en werd te Alblasserdam begraven den 21 October 1740, bij welke gelegenheid zijn naam als Jan Jacquesse Smit geboekt staat. Zijne echtgenoote was Jannigje Jans, gedoopt te Ouderkerk aan den IJssel den 19 Augustus 1671, begraven te Alblasserdam den 9 Juli 1740, dochter van Jan Pieters Jans en van Maertjen Jans.

Zij schonk hem de negen volgende kinderen:

1°. Martyntje Smit Jansdochter, gedoopt te Alblasserdam den 10 Februari 1694, waarbij getuige was haar oom Goris Smit Jacqueszoon; zij werd te Alblasserdam begraven den 11 Augustus 1773 als weduwe van Ary Beek of Verbeek, zoon van Krijn Beek of Verbeek en was getuige met haren man bij den doop van het oudste kind van haren broeder Fop Smit.

2°. Jan Smit Janszoon, gedoopt te Alblasserdam den 1 Mei 1695, doopgetuigen zijn oom en tante van moeders zijde, Jacob Jans van Ouwerkerk en Neeltje Jans van Ouwerkerk; hij werd te Alblasserdam begraven den 8 Februari 1731.

3°. Neeltje Smit Jansdochter, gedoopt te Alblasserdam den 20 Januari 1697, waarbij als getuige voorkomt haar tante van vaderszijde Neeltje Smit.

4°. Annigje Smit Jansdochter, gedoopt te Alblasserdam den 1 Februari 1699; bij haren doop was als getuige tegenwoordig hare tante van moederszijde Aryaantje Jans, en werd te Alblasserdam begraven den 6 April 1761 als weduwe van Jan Bouw Maertenszoon.

5°. Jacques Smit Janszoon, gedoopt te Alblasserdam den 19 September 1700; getuigen bij zijn doop waren zijn oom Goris Smit en diens vrouw Pleuntje Jans. Hij werd begraven te Alblasser-

dam den 18 Maart 1790. De naam zijner vrouw staat niet aangeteekend, wel dat haar moeder was Sijgje Ariaensse, weduwe van Hendrik Cornelisse en die te Alblasserdam begraven werd den 17 Januari 1727.

6°. Lidewy Smit Jansdochter, gedoopt te Alblasserdam den 29 Januari 1702, begraven aldaar den 19 September 1725.

7°. Barbara Smit Jansdochter, gedoopt te Alblasserdam den 5 October 1704 en begraven aldaar den 31 Mei 1757 als weduwe van Jan Pijl, die als schepen van Alblasserdam den 14 April 1755 begraven werd.

8°. Fop Smit Janszoon, die volgt III.

9°. Cornelis Smit Janszoon, zijn doop wordt niet gemeld, doch wel dat hij begraven werd te Alblasserdam den 15 December 1783, en aldaar ondertrouw deed den 12 November en huwde den 3 December 1745 met Jaentje Roos Maertensdochter, die te Alblasserdam begraven werd den 23 April 1784.

III. Fop Smit Janszoon, voornoemd, gedoopt te Alblasserdam den 2 December 1705 (1), begraven aldaar in zijn eigen graf den 11 Augustus 1791. Hij was gehuwd met Adriana de Groot, dochter van Gijsbert de Groot en werd te Alblasserdam begraven den 14 Januari 1789; zij wonnen de volgende negen kinderen:

1°. Jannetje Smit Fopsdochter, gedoopt te Alblasserdam den 12 Maart 1741, getuigen haar oom Arie Verbeek en diens vrouw Martijntje Smit. Zij ondertrouwde te Alblasserdam den 25 Mei en huwde den 12 Juni 1770 met Aart Kortelant, gedoopt te Alblasserdam den 21 Mei 1737, zoon van Jan Kortelant Hugo'szoon en van Lena Slegt Aertsdochter. Uit dit huwelijk werden kinderen geboren.

2°. Jan Smit Fopszoon, die volgt IV.

3°. Cornelis Smit Fopszoon, gedoopt te Alblasserdam den 17 Februari 1745, waarbij getuige was Anna de Groot, zijne tante van moederszijde; hij werd te Alblasserdam begraven den 11 Mei 1781.

4°. Dijna Smit Fopsdochter, gedoopt te Alblasserdam den 1 Mei 1746, getuige daarbij hare tante van moederszijde Mayke de Groot en overleed te Alblasserdam vóór den 15 October 1747.

5°. Dijna Smit Fopsdochter, gedoopt te Alblasserdam den 15 October 1747, waarbij getuigen waren hare tante en oom Anna de Groot en Jan Bouw Maertenszoon.

Zij huwde te Alblasserdam den 19 Juni 1785 met Maarten Boele, geboortig van Alblasserdam, weduwnaar van Aaltje Amisvoort.

6°. Jacques Smit Fopszoon, gedoopt te Alblasserdam den 28 Maart 1750, getuigen Jan Bouw Maertenszoon en diens vrouw Annigje Smit, zijn oom en tante en werd te Alblasserdam begraven den 14 November 1750.

7°. Neeltje Smit Fopsdochter, gedoopt te Alblasserdam den 26 December 1751, getuige hare tante Martijntje Smit en werd te Alblasserdam begraven den 16 September 1808. Zij deed aldaar ondertrouw den 20 December 1782 en huwde den 8 Januari 1783 met Mels de Lange, geboren te Alblasserdam en weduwnaar van Marijtje Bouw.

8°. Annigje Smit Fopsdochter, gedoopt te Alblasserdam den 6 Mei 1753, getuige hare tante Mayke de Groot.

9°. Jacques Smit Fopszoon, die volgt IV*bis*.

IV. Jan Smit Fopszoon, voornoemd, gedoopt te Alblasserdam den 25 November 1742, doopgetuige zijne tante Antje Smit. Hij werd te Alblasserdam in een eigen graf begraven den 12 September 1807, en huwde te Streefkerk op attestatie van Alblasserdam den 4 November 1770 met Marrigje Ceelen, geboren te Streefkerk den 19 Januari 1747, begraven te Alblasserdam den 8 September 1820, dochter van Jan Ceelen Leendertzoon en van Geertje Jongeligt.

Uit hun huwelijk werden zes kinderen geboren:

1°. Een doodgeboren kind 24 October 1771.

2°. Geertje Smit Jansdochter, gedoopt te Alblasserdam den 26 September 1773, waarbij getuige was hare tante van moederszijde Barbara Ceelen, sterft te Alblasserdam den 31 Maart 1843.

3°. Adriana Smit Jansdochter, gedoopt te Alblasserdam 31 December 1775, getuige hare tante Neeltje Smit, en overleed aldaar den 30 Augustus 1854. Zij huwde als weduwe van Christoffel Wetzel den 11 April 1849 met Cornelis Oostrom, geboren te Nieuwpoort den 2 Juni 1787, begraven te Alblasserdam den 15 Maart 1877, weduwnaar van Anna Spruyt, zoon van Arie Oostrom en van Stijntje Verhoef.

4°. Fop Smit Janszoon, die volgt V.

5°. Jan Smit I Janszoon, die volgt V *bis*.

6°. Cornelis Smit Janszoon, die volgt V *ter*.

V. Fop Smit Janszoon, voornoemd, geboren te Alblasserdam den 11 en gedoopt den 26 October 1777, getuige zijne tante Jannetje Smit. Hij was scheepsbouwmeester en reeder te Alblasserdam; werd door koop ambachtsheer van Nieuw-Lekkerland en begiftigd met de orde van den Eikenkroon; hij schonk in 1853 aan de kerk aldaar een fraai orgel en overleed te Nieuw-Lekkerland den 25 Augustus 1866 (1).

(1) De voornaam Fop komt in de registers te Alblasserdam ook voor bij de familiën Bol en Pijl.

(1) Een breedvoerig levensbericht van dezen verdienstelijken man komt voor in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van 27 Augustus 1866, waaraan wij het volgende ontleenen:

Mannen die zich een naam verworven hebben op het slagveld of op het gebied van politiek, kunst en wetenschap, worden na hun

Hij verbond zich te Alblasserdam in den echt den 29 Juni 1806 met Jannigje Mak, gedoopt te Alblasserdam den 12 November 1776, gestorven te Nieuw-Lekkerland den 7 November 1852, dochter van Pieter Mak en van Lena de Jong. Uit dit huwelijk sproten acht kinderen voort die volgen:

1°. Marrigje Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 18 en gedoopt den 23 Augustus 1807, sterft aldaar 11 September 1807.

2°. Pieter Smit, die volgt VI.

3°. Marrigje Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 26 November en gedoopt den 10 December 1809, sterft aldaar den 6 Mei 1810.

4°. Jan Smit, die volgt VI*bis*.

5°. Leendert Smit, die volgt VI *ter*.

6°. Matthys Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland 9 Augustus 1814, overleden aldaar 10 September 1814.

7°. Fop Smit Junior, geboren te Nieuw-Lekkerland den 29 September 1815, reeder enz., woont thans te Rotterdam; zijne verzameling van schilder- en beeldhouwkunst staat zeer hoog aangeschreven.

8°. Johannes Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 18 Juni 1817, verdronk aldaar den 6 Januari 1821.

VI. Pieter Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 8 November 1808, sterft aldaar den 8 Februari 1863; hij huwde te Nieuw-Lekkerland den 13 December 1847 met Eva van Dijk, geboren te Lekkerkerk den 7 April 1825, overleden te Nieuw-Lekkerland den 19 September 1855, dochter van Evert van Dijk en van Geertje Vet. Hij hertrouwde te Nieuw-Lekkerland den 17 April 1856 met Dirkje Verhey, geboren te Gorinchem den 6 April 1821, dochter van Wouter Verhey en van Francina Kuik.

Uit het 1e huwelijk drie kinderen en uit het tweede huwelijk een kind:

1°. Pieter Smit, die volgt VII.

2°. Jannigje Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 9 Februari 1850, huwde te Gorinchem den 19 Mei 1871 met Barend Janse, geboren te Brouwershaven den 13 September 1847, oud-officier van administratie bij de Koninklijke Nederlandsche Marine, oud-wethouder van Gorinchem, thans directeur der eerste Nederlandsche verzekering maatschappij op het leven tegen invaliditeit en ongelukken, gevestigd te 's-Gravenhage, zoon van Johannes Janse en van Arentje Plugge. Uit dit huwelijk geene kinderen.

3°. Geertje Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 21 Juni 1854, huwde te Gorinchem den 28 Mei 1874 met Hendrik Jan Frederik Muller, geboren te Amsterdam den 12 Augustus 1854, lid van den gemeenteraad te Gorinchem, zoon van Hendrik Frederik Muller en van Johanna Susanna Geel. Een kind.

4°. Everdina Francina Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 9 Juni 1857, gehuwd te Gorinchem den 11 Mei 1877 met Ivo Willem Opstelten, geboren te Wijchen (Gelderland) den 26 September 1847, oud officier der artillerie, thans œconoom te 's-Gravenhage, zoon van Ivo Opstelten en van Elisabeth Johanna Benten. Drie kinderen.

VII. Pieter Smit, voornoemd, geboren te Rotterdam den 31 Juli 1848, scheepsbouwmeester en fabrikant van stoomwerktuigen, lid der Provinciale Staten van

---

verscheiden door de pers herdacht door middel eener biographie. De billijkheid vordert ook hen te herdenken die zich op het gebied van handel en nijverheid tot eene ongewone hoogte hebben weten op te heffen. Wij gelooven dan ook onze lezers geen ondienst te doen met hen eenige bijzonderheden mede te deelen uit het leven van den bekenden Fop Smit.

Reeds op zeer jeugdigen leeftijd kwam Fop met zijne twee broeders Jan en Cornelis onder leiding van hun vader om het vak van scheepsmaker te leeren. Door noeste vlijt waren zij reeds spoedig tot flinke scheepsbouwers opgegroeid, doch alleen dit te zijn scheen niet de bestemming van de drie gebroeders; vooral in Fop zat een echte koopmansgeest. Reeds als knapen lieten zij zich in met het pachten van riet, dat zij des avonds en des nachts zelven gingen snijden en tot verkoop gereed maakten.

Weldra in het huwelijk getreden vestigde Fop zich in een kleine zaak als scheepsmaker tot hij in 1824 zich met zijn broeder Jan associeerde, die inmiddels als meester van het vaderlijk erf was opgetreden. Nu werd voor gezamenlijke rekening eene stoomboot gebouwd die door Jan was aangenomen voor de gezamenlijke beurtschippers van Rotterdam en Nijmegen, hetgeen in die dagen een zaak van gewicht was. Eerst sedert eenige jaren waren stoomvaartuigen in ons land en vooral aan de gebroeders Smit niet veel meer dan bij name bekend.

Met succes deze eerste onderneming volbracht hebbende, ging men nu aan het bouwen voor de destijds reeds in werking zijnde Nederlandsche Stoomboot Maatschappij en voltooide hiervoor vijf stoomschepen waartoe o. a. behoorde de eerst sedert eenige jaren uit de vaart geraakte zeestoomboot « Batavier ».

In het jaar 1827 werd door hen de kiel gelegd voor een kofschip genaamd « Kinderdijk » dat voor eigen reederij bestemd was en werd schier gelijktijdig het plan ontworpen voor den eersten Oost-Indie vaarder. Door bijzondere omstandigheden werd in 1828 de compagnieschap der beide broeders verbroken en ging bij minnelijke schikking de geheele zaak op Fop Smit over.

Sedert dien zijn door hem gebouwd dertien zeeschepen voor eigen reederij en een en zestig zeeschepen voor andere reederijen; in de meesten er van bleef hij voor aanzienlijke aandeelen mede reeder.

De bouw van stoomschepen werd intusschen niet verzuimd. Het getal der door hem vervaardigde rivierstoomschepen van allerlei afmeting en constructie bedraagt niet minder dan vijf en zestig.

Ook onder dezen bevonden zich eenigen voor eigen rekening en wel de meesten voor de door hem opgerichte stoomsleepdienst van zeeschepen in de zeegaten en rivieren. In 1848 werd door hem gebouwd het eerste ijzeren zeeschip, wij meenen ook het eerste in ons land.

Van hem ging de proef uit tot het vervaardigen van ijzeren masten die zoozeer voldeed dat er thans bijna geen groote koopvaardijschepen meer gevonden worden die er niet van voorzien zijn.

Aan de ijzerindustrie, voor zooverre zij in verband staat met scheepsbouw, is op de werkplaatsen van Fop Smit een voorname stoot gegeven, daar dertien ijzeren koopvaardijschepen door hem vervaardigd zijn; ongetwijfeld een verdienstelijk arbeidzaam leven heeft Fop Smit volbracht.

Zuid-Holland en lid van den gemeenteraad te Rotterdam, huwt te Ridderkerk den 26 September 1872 met Johanna Smit, geboren te Ridderkerk den 14 April 1853, dochter van Jan Smit Fopszoon en van Johanna Pot.

Uit hun huwelijk drie kinderen:

1°. Eva Johanna Smit, geboren te Ridderkerk den 14 November 1873.

2°. Fop Smit, geboren te Ridderkerk den 1 Januari 1876.

3°. Jan Smit, geboren te Ridderkerk den 8 October 1877, sterft aldaar 28 Augustus 1878.

VI *bis*. Jan Smit, voornoemd, geboren te Nieuw-Lekkerland den 13 Maart 1811, sterft te Kralingen den 6 Februari 1875, begraven te Crooswijk den 9 Februari daaraanvolgende.

Hij huwde te Nieuw-Lekkerland den 27 Juni 1835 met Johanna Pot, geboren te Nieuw-Lekkerland den 16 Februari 1814, dochter van Arie Pot en van Pleuntje van der Graaf.

Uit dit huwelijk werden de volgende twaalf kinderen geboren:

1°. Fop Smit, geboren te Ridderkerk den 24 Januari 1836, oud-lid van den gemeenteraad te Krimpen aan den IJssel, huwt te Ridderkerk den 19 November 1857 met Elselina Maria Bos, geboren te Ridderkerk den 20 October 1832, dochter van Bernhardus Bos, chirurgijn, en van Wilhelmina Christina van Eck. Geene kinderen.

2°. Jan Smit, die volgt VII.

3°. Johannes Smit, die volgt VII *bis*.

4°. Paulina Jeannette Smit, geboren te Ridderkerk den 1 Maart 1842, huwde aldaar den 14 September 1860 met Cornelis van Andel, geboren te Gorinchem den 15 Januari 1834, burgemeester van Gorinchem, zoon van Teunis van Andel en van Maria Blankers.

5°. Jannigje Smit, geboren te Ridderkerk den 6 Januari 1844, huwde te Ridderkerk den 2 November 1865 Arnoldus van Andel, geboren te Gorinchem den 3 October 1842, broeder van den voorgaanden.

6°. Arie Smit, die volgt VII *ter*.

7°. Pieter Smit, geboren te Ridderkerk den 30 October 1846, sterft aldaar 2 September 1848.

8°. Leendert Smit, geboren te Ridderkerk den 14 Maart 1848, sterft aldaar 24 December 18[illegible].

9°. Neeltje Smit, geboren te Ridderkerk den 10 November 1850, sterft aldaar 18 September 1851.

10°. Neeltje Smit, geboren te Ridderkerk den 25 Februari 1851, huwde te Ridderkerk den 18 April 1872 met Dr. Arie de Jong, geboren te Ridderkerk den 13 Januari 1848, zoon van Jan de Jong en van Petronella Wilhelmina Mullié.

11°. Johanna Smit, geboren te Ridderkerk den 14 April 1853, huwde aldaar den 26 September 1872 met haren neef Pieter Smit.

12°. Leendert Smit, die volgt VII *quater*.

VII. Jan Smit V, voornoemd, geboren te Ridderkerk den 21 Maart 1837, lid van den raad der gemeente Nieuw-Lekkerland enz., gehuwd te Nieuw-Lekkerland den 20 Februari 1857 met Jannetje Johanna Smit, geboren te Alblasserdam den 11 December 1838, dochter van Leendert Smit en van Neeltje Smit.

Uit dit huwelijk zes kinderen:

1°. Een levenlooze dochter, geboren te Ridderkerk 4 October 1857.

2°. Johanna Cornelia Smit, geboren te Ridderkerk den 22 Augustus 1859, gehuwd te Nieuw-Lekkerland den 10 September 1879 met Lodewijk Cornelis Enthoven, geboren te 's-Gravenhage den 29 December 1854, zoon van Henry Louis Enthoven en van Cornelia Johanna van der Straaten.

3°. Johanna Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 21 Maart 1863, huwde aldaar den 24 Mei 1883 met Lambertus Dirk van Ouwerkerk, geboren te Gorinchem 7 October 1856, civiel-ingenieur, zoon van Lambertus Dirk van Ouwerkerk en van Francina Verhey.

4°. Leonardus Johannes Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 11 April 1865.

5°. Paulina Agatha Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 3 Mei 1867, sterft aldaar den 4 Augustus 1870.

6°. Henrietta Jeannette Antoinette Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 29 Mei 1873.

VII *bis*. Johannes Smit, geboren te Ridderkerk 13 Mei 1839, huwt te Nijmegen den 10 December 1858 met Adriana Gerardina Diepeveen, geboren te Nijmegen den 29 Juli 1838, dochter van Willem Benjamin Diepeveen en van Wendelina de Jager.

Uit hun huwelijk zeven kinderen:

1°. Johanna Wijndelina Smit, geboren te Ridderkerk den 21 Juni 1859, huwt te Ridderkerk den 17 Augustus 1881 met Murk Lels, geboren te Alblasserdam den 17 October 1856, zoon van Murk Lels, lid der Provinciale Staten van Zuid-Holland, en van Ottolina Smit.

2°. Willem Benjamin Smit, geboren te Ridderkerk den 9 November 1860.

3°. Wijndelina Johanna Smit, geboren te Ridderkerk den 7 Maart 1862, huwt aldaar den 30 November 1882 met Adriaan Pot, geboren te Nieuw-Lekkerland den 16 September 1857, civiel ingenieur, zoon van Adriaan Pot en van Cornelia Smit.

4°. Adriana Hendrika Smit, geboren te Ridderkerk den 30 November 1864.

5°. Adriana Gerardina Smit, geboren te Ridderkerk den 11 November 1867.

6°. Paulina Jeannette Smit, geboren te Ridderkerk den 30 December 1870.
7°. Johannus Jan Smit, geboren te Ridderkerk den 14 Juni 1878.

VII *ter*. Arie Smit, voornoemd, geboren te Ridderkerk den 1 Mei 1845, oud-burgemeester van Vlissingen, lid der Provinciale Staten van Zeeland, huwde te Nieuw-Lekkerland den 29 November 1867 met Antje Pot, geboren aldaar den 9 December 1848, dochter van Adriaan Pot en van Cornelia Smit.

Uit hun huwelijk zeven kinderen:
1°. Cornelia Smit, geboren te Ridderkerk den 18 October 1868, sterft aldaar den 23 Februari 1870.
2°. Jan Smit, geboren te Ridderkerk den 19 Juli 1870.
3°. Arie Smit, geboren te Ridderkerk den 17 Februari 1873, sterft aldaar 17 Augustus 1875.
4°. Antje Smit, geboren te Ridderkerk den 30 October 1874.
5°. Cornelia Smit, geboren te Ridderkerk den 31 October 1875.
6°. Arie Smit, geboren te Vlissingen den 10 October 1879.
7°. Fop Smit, geboren te Vlissingen 6 Mei 1885.

VII*quater*. Leendert Smit, voornoemd, geboren te Ridderkerk den 12 Juli 1855, huwde te Zalt-Bommel den 16 Juni 1876 met Johanna Petronella Everts, geboren te Zalt-Bommel den 17 November 1852, dochter van Jacobus Everts en van Adriana Maria van de Garde (1).

Uit dit huwelijk:
1°. Johanna Smit, geboren te Rotterdam den 27 Januari 1877.
2°. Adriana Maria Smit, geboren te Rotterdam den 8 Augustus 1878.

VI*ter*. Leendert Smit, voornoemd, geboren te Nieuw-Lekkerland 11 Februari 1813, ambachtsheer van Nieuw-Lekkerland bij erfenis van zijn vader sedert 25 Augustus 1866. Hij huwde te Nieuw-Lekkerland den 20 Februari 1836 met Neeltje Smit, geboren te Alblasserdam den 13 October 1816, dochter van Jan Smit I en van Teuntje van Rijs.

Uit dit huwelijk twee kinderen:
1°. Jannetje Johanna Smit, geboren te Alblasserdam den 11 December 1838, gehuwd te Nieuw-Lekkerland den 20 Februari 1857 met Jan Smit V, zoon van Jan Smit en van Johanna Pot, voornoemd.
2°. Teuntje Ottolina Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 19 April 1848, overleden te Alblasserdam den 20 Augustus 1861.

(1) Zie A. A. Vorsterman van Oyen, *Stam- en wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche familiën*, blz. 255.

V*bis*. Jan Smit I Janszoon, geboren te Alblasserdam den 21, gedoopt den 25 Juli 1779 (1), getuigen daarbij zijne tante Lena Slegt; stierf te Nieuw-Lekkerland den 1 Februari 1869. Hij huwde aldaar den 2 October 1814 met Teuntje van Rijs, geboren te Nieuw-Lekkerland den 19 Februari 1789, sterft aldaar den 31 Juli 1865, dochter van Cornelis van Rijs en van Neeltje Vos.

Uit hun huwelijk tien kinderen:
1°. Marrigje Smit, geboren te Alblasserdam den 15 Juni 1815, huwde te Nieuw-Lekkerland den 12 Mei 1838 met Johan Hendrik Coert, geboren te Hendrik-Ido-Ambacht den 26 April 1812, genees-heel- en verloskundige aldaar, zoon van Henricus Coert en van Neeltje Heynoort.
2°. Neeltje Smit, geboren te Alblasserdam den 13 October 1816, huwde te Nieuw-Lekkerland den 20 Februari 1836 met Leendert Smit (VI*ter* voornoemd).
3°. Johanna Smit, geboren te Alblasserdam den 24 Juni 1818, overleden te Krimpen aan de Lek 27 November 1882; zij huwde te Nieuw-Lekkerland den 13 November 1846 met Bernardus Boogaerdt, geboren te Kralingen den 9 October 1808, sterft te Krimpen den 22 Maart 1874, zoon van Meindert Boogaerdt en van Cornelia Agatha Eickma.
4°. Cornelia Smit, geboren te Alblasserdam den 1 Juli 1820, sterft te Nieuw-Lekkerland den 25 September 1874, en was aldaar gehuwd den 4 Maart 1848 met Adriaan Pot, geboren te Nieuw-Lekkerland den 4 Mei 1811, sterft aldaar den 12 September 1868, weduwnaar sedert 21 April 1846 van Sijgje Stam, dochter van Adriaan Stam en van Gerrigje Pot; hij was de zoon van Bastiaan Pot en van Antje Boer.
5°. Ottolina Smit, geboren te Alblasserdam den 27 Maart 1822, gehuwd te Nieuw-Lekkerland den 8 Augustus 1846 met Murk Lels, geboren te Amsterdam den 22 April 1823, lid der Provinciale Staten van Zuid-Holland, zoon van Hessel Lels en van Maria Elisabeth Flentrop, kleinzoon van Murk Lels Hoffman, koopvaardij-kapitein van Hinlopen.
6°. Jan Smit III, die volgt VI.
7°. Kornelis Smit, die volgt VI*bis*.
8°. Adrianus Smit, die volgt VI*ter*.
9°. Otto Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 9 October 1829, sterft aldaar den 12 Maart 1831.
10°. Johannes Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 25 Juni 1833, sterft aldaar den 6 Juli 1833.

VI. Jan Smit III, geboren te Alblasserdam den 30 Januari 1824, wethouder der gemeente Nieuw-Lekkerland, gehuwd te Nieuw-Lekkerland den 23 April

(1) De eigenaardigheid is ontstaan in deze familie om de leden, die den voornaam Jan dragen te onderscheiden met I, II, enz.

1847 met Johanna Maria de Jager, geboren te Nijmegen den 13 Mei 1824, dochter van Hendrik de Jager en van Johanna Jacoba Knijn.

Uit hun huwelijk drie kinderen:

1°. Hendrik Smit, die volgt VII.

2°. Jan Smit VI, geboren te Nieuw-Lekkerland den 28 Mei 1850, scheepsbouwmeester aldaar, gestorven te Montreux in het Waadland den 7 Februari 1880, begraven te Nieuw-Lekkerland. Hij was den 17 October 1877 aldaar gehuwd met Cornelia Pot, geboren te Nieuw-Lekkerland den 2 Augustus 1855, dochter van Adriaan Pot en van Cornelia Smit.

Uit hun huwelijk:

A. Cornelia Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 18 Augustus 1878.

3°. Jacoba Johanna Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 26 Augustus 1853, gehuwd te Nieuw-Lekkerland den 6 Augustus 1874 met Jan Lels geboren te Nieuw-Lekkerland den 18 October 1848, zoon van Murk Lels en van Ottolina Smit (zie blz. 181).

VII. Hendrik Smit, voornoemd, geboren te Nieuw-Lekkerland den 17 Februari 1848, gehuwd aldaar den 22 October 1869 met Jeannette Françoise Beckman, geboren te Leiden den 13 Mei 1844, dochter van Jan François Beckman, gepensioneerd generaal-majoor en van Elisabeth van Ommeren.

Zij zijn de ouders van:

1°. Jan Francois Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 20 October 1870.

2°. Frederik Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 15 Juli 1872.

3°. Johanna Maria Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 13 September 1874.

4°. Hendrik Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 1 November 1876.

5°. Willem Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 27 Juli 1878.

6°. Theodora Elisabeth Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 15 Maart 1881, sterft aldaar 1 September 1881.

7°. Cornelis Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 25 December 1882.

VIbis. Kornelis Smit, geboren te Alblasserdam den 3 Februari 1826, huwde te Nieuw-Lekkerland den 11 Januari 1849 met Geertruida Gerarda Aalbers, geboren te Lobith den 5 Maart 1831, dochter van Bernardus Aalbers, ontvanger van de Rijnvaart en van Anna Veenhuis.

Uit hun huwelijk de volgende twaalf kinderen:

1°. Bernard Jan Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 9 September 1850, sterft aldaar den 2 October 1850.

2°. Bernard Johan Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 9 September 1851, sterft aldaar den 3 October 1851.

3°. Bernard Johan Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 7 Januari 1854, sterft aldaar den 15 Augustus 1854.

4°. Jan Smit VIII, geboren te Nieuw-Lekkerland den 4 Maart 1855.

5°. Anna Aleida Smit, geboren te Krimpen aan de Lek den 25 Mei 1857, huwde aldaar den 29 Mei 1878 met Willem Adrianus Boogaerdt, geboren te Krimpen aan de Lek den 20 Augustus 1853, zoon van Bernardus Boogaerdt en van Johanna Smit.

6°. Bernard Johan Smit, geboren te Krimpen aan de Lek den 27 Februari 1859, sterft aldaar 28 September 1859.

7°. Anteunetta Margaretha Smit, geboren te Krimpen aan de Lek den 20 October 1860, huwde aldaar den 29 October 1884 Adriaan Pieter Heynis, geboren te Nieuw-Lekkerland den 9 December 1861, zoon van Adriaan Heynis en van Pietertje Hagendijk.

8°. Geertruida Cornelia Smit, geboren te Krimpen aan de Lek den 12 Augustus 1865.

9°. Neeltje Johanna Smit, geboren te Krimpen aan de Lek den 21 September 1867, sterft aldaar den 3 Januari 1868.

10°. Kornelia Geertruida Smit, geboren te Krimpen aan de Lek den 18 Mei 1872.

11°. Neeltje Johanna Smit, geboren te Krimpen aan de Lek den 17 Augustus 1873, sterft aldaar den 3 November 1873.

12°. Kornelis Gerardus Smit, geboren te Krimpen aan de Lek den 21 Juni 1875.

VIter. Adrianus Smit, voornoemd, geboren te Alblasserdam den 15 November 1827, huwde te Nieuw-Lekkerland den 15 November 1848 met Maria van der Brugge, geboren te Delfshaven den 12 Februari 1828, dochter van Gerrit van der Brugge en van Neeltje van der Wiel.

Zij zijn de ouders van dertien kinderen:

1°. Neeltje Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 26 Augustus 1849, sterft te Meerkerk den 1 Augustus 1884 en werd te Nieuw-Lekkerland begraven; zij huwde aldaar den 8 October 1879 met Pieter Anthony de Ruyter, geboren te Meerkerk den 27 November 1850, zoon van Cornelis de Ruyter en van Geertruida Adriana Middelkoop.

2°. Teuntje Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 20 December 1850, sterft aldaar den 3 Juni 1871.

3°. Jannigje Gerritje Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 23 Juni 1852, huwde aldaar den 3 Februari 1875 met Cornelis de Jong, geboren

te Nieuw-Lekkerland den 4 Maart 1847, zoon van Arie de Jong en van Baartje den Ouden.

4°. Jan Smit VII, die volgt VII.

5°. Teuntje Johanna Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 16 September 1855, huwde aldaar den 12 October 1881 met Frederik Sophie Wilhelm Gautier, geboren te Streefkerk den 18 Augustus 1857, secretaris van Meerkerk, zoon van Hendrik Gautier en van Margaretha Carolina van Beekum.

6°. Adrianus Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 25 September 1857.

7°. Maria Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 26 Juli 1859.

8°. Kornelis Putten Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 1 Juli 1861.

9°. Margaretha Cornelia Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 5 October 1863.

10°. Ottolina Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 30 Januari 1866.

11°. Leonardus Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 6 Juli 1868.

12°. Johanna Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 31 December 1870, sterft aldaar den 12 Mei 1871.

13°. Teunis Jan Smit, geboren te Nieuw-Lekkerland den 15 Juli 1872.

VII. Jan Smit VII, voornoemd, geboren te Nieuw-Lekkerland den 23 Januari 1854, huwde te Delft den 2 Mei 1878 Geertruida Maria Elisabeth Keuller, geboren te Delft den 16 Maart 1855, dochter van Wilhelmus Keuller en van Theodora Johanna Abel.

Uit hun huwelijk:

1°. Wilhelmus Smit, geboren te Delft den 5 December 1878.

Vter. Cornelis Smit, geboren den 13 April en gedoopt te Alblasserdam den 18 April 1784, getuige bij den doop was zijne tante Annigje Smit, hij was scheepsbouwmeester en reeder, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, overleed aldaar den 12 Juni 1858 (1). Hij huwde te Alblasserdam den 19 Mei 1811 met Neeltje Tuytel, geberen te Alblasserdam den 15 en gedoopt den 19 Augustus 1781, sterft aldaar den 7 Maart 1858, dochter van Dirk Tuytel en van Deliaantje Hogermorst.

Zij waren de ouders van zeven kinderen:

1°. Deliaantje Smit, geboren te Alblasserdam den 14 September 1812, sterft aldaar den 27 October 1864. Zij was te Alblasserdam gehuwd den 28 Juni 1834 met Franz Harms von Lindern, geboren te Nuende bij Jever in Oldenburg den 17 September 1804, lid der Provinciale Staten van Zuid-Holland en reeder, zoon van Frans Harms von Lindern en van Trada Margaretha Gerken.

2°. Mergje Smit, geboren te Alblasserdam den 12 Februari 1815, huwde aldaar den 17 November 1839 met Cornelis Gijsbertus van der Lee, geboren te Oudewater den 25 Januari 1815, zoon van Adrianus van der Lee en van Adriana van der Stok.

3°. Janna Smit, geboren te Alblasserdam den 4 April 1816, huwde aldaar den 24 Mei 1840 met Jan Vroege, geboren te Asperen den 20 September 1815, ambachtsheer van Wijngaarden en Ruybroek, zoon van Cornelis Vroege en van Jenneke van Someren.

4°. Dirkje Smit, geboren te Alblasserdam den 6 Juli 1819, huwde aldaar den 28 April 1859 met Emmo Hooites Meursing, geboren te Bonde in Oost-Friesland den 2 Februari 1822, weduwnaar van Heike Eppens, zoon van Hooite Wichers Meursing en van Jannetje Emmes Botjes.

5°. Cornelia Smit, geboren te Alblasserdam den 28 December 1821, sterft aldaar ongehuwd den 15 Januari 1874.

6°. Petronella Smit, geboren te Alblasserdam den 28 Maart 1823, overleed aldaar den 28 Juli 1883.

7°. Jan Smit, die volgt VI.

(1) *De Nieuwe Rotterdamsche Courant* van 15 Juni 1858 behelst van hem de volgende biographie:

Groot was het verlies, dat door zijn dood aan de Nederlandsche zeevaart en handel in het algemeen en aan Alblasserdam in het bijzonder is toegebracht. Alles wat de scheepvaart en de daaraan verwante takken betrof, vond in hem een warmen voorstander en kon op zijn hulp en bijstand rekenen; getuige daarvan het vele nuttige, dat hij hielp stichten of met zijne middelen ondersteunde. Als scheepsbouwmeester deed hij zich echter in het bijzonder kennen. In het tijdsverloop van 1812 tot 1827 werden minstens een 400tal zoo groote als kleine binnenschepen onder zijne directie gebouwd en te water gelaten. Allengskens was de Nederlandsche handel meer en meer uitgebreid, en daar de Nederlandsche Handelmaatschappij een nieuwen prikkel aan de groote vaart gaf, begon men met alle kracht grootere schepen te bouwen. Een man, bezield met zooveel ondernemingsgeest als Cornelis Smit, kon hier niet achterblijven en in het najaar van 1827 werd de eerste kiel van een Oost-Indievaarder, genaamd *de Hoop van Alblasserdam*, op zijn werf opgehaald. Alsnu legde hij zich meer bepaald op dien bouw toe en zoo werden van af dat tijdstip tot aan zijn dood, onder zijn beheer, zoo te Alblasserdam als elders, een 170tal voor de groote vaart bestemde schepen te water gelaten. Alhoewel hij slechts van een paar schepen zelf boekhouder was, was hij toch bij allen, behoudens eene enkele uitzondering, meer of minder geïnteresseerd, en nam dus eene eerste plaats onder de Nederlandsche reeders in.

Algemeen was de achting, die de afgestorvene bij zijne landgenooten mocht ondervinden en ook wijlen Z. M. Willem II erkende 's mans vele verdiensten, door hem den 19 December 1846 tot ridder der orde van den Nederlandsche Leeuw te benoemen.

Niet alleen als industrieel en handelaar, maar ook om zijne humaniteit verdiende Corn. Smit aller hoogachting. Nederig van aard, was hij toegankelijk voor ieder en gaarne bereid om hulp te bieden. Menige traan wordt dan ook om zijn verlies gestort en zijn naam zal zeker bij velen in zegenend aandenken blijven.

VI. Jan Smit, voornoemd, geboren te Alblasserdam den 21 Januari 1825, wethouder, scheepsbouwmeester en reeder te Alblasserdam, alwaar hij huwde den 23 October 1849 met Johanna Christina Bonn, geboren te Dornumersijhl bij Norden in Oost-Friesland den 28 December 1826, dochter van Hildert Janssen Bonn en van Jantje Ulrichs Bonjer.

Uit dit huwelijk zes kinderen:

1°. Cornelis Smit, die volgt VII.

2°. Jeannette Ulrica Smit, geboren te Alblasserdam den 9 November 1856, overleden aldaar den 7 Juli 1857.

3°. Hendrik Jan Smit, geboren te Alblasserdam den 7 Mei 1861.

4°. Jan Ulrich Smit, geboren te Alblasserdam den 28 Juli 1863.

5°. Johann Christiaan Smit, geboren te Alblasserdam den 7 Maart 1868.

6°. Anna Cornelia Johanna Smit, geboren te Alblasserdam den 19 October 1873, sterft aldaar den 6 Januari 1875.

VII. Cornelis Smit, geboren te Alblasserdam den 1 Juni 1854, huwde aldaar den 23 November 1881 met Catharina Geertruida Margaretha van der Lee, geboren te Alblasserdam den 26 Augustus 1853, dochter van Cornelis Gijsbertus van der Lee en van Mergje Smit.

Uit dit huwelijk:

1°. Jan Smit, geboren te Alblasserdam 6 September 1882.

IVbis. Jacques Smit Fopszoon, gedoopt te Alblasserdam den 3 November 1756, getuige bij den doop Annigje Smit Jansdochter, sterft te Alblasserdam den 12 September 1820. Hij ondertrouwde aldaar den 8 October en huwde den 31 October 1779 met Maria Spruyt, geboortig van Alblasserdam, dochter van Claes Spruyt Willemszoon en van Ariaantje Muylwijk, die te Alblasserdam begraven werd den 27 Juni 1742.

Uit dit huwelijk werden negen kinderen geboren:

1°. Govert Smit Jacqueszoon, gedoopt te Alblasserdam den 8 October 1780, sterft aldaar den 3 Februari 1781.

2°. Ariaantje Smit Jacquesdochter gedoopt te Alblasserdam den 14 October 1781, sterft aldaar den 2 Januari 1782.

3°. Trijntje Smit Jacquesdochter, gedoopt te Alblasserdam den 22 September 1782, sterft aldaar den 2 Januari 1783.

4°. Fop Smit, die volgt V.

5°. Gerrit Smit, gedoopt te Alblasserdam den 13 December 1784.

6°. Jan Smit, gedoopt te Alblasserdam den 4 Juni 1786, bij den doop was getuige zijne tante Neeltje Smit.

7°. Aart Smit, gedoopt te Alblasserdam den 15 Juli 1787, begraven aldaar den 12 Januari 1789.

8°. Marigje Smit, gedoopt te Alblasserdam den 28 September 1788, aldaar begraven den 2 Januari 1789.

9°. Annigje Smit, gedoopt te Alblasserdam den 22 November 1789, getuige daarbij Marrigje Ceelen.

V. Fop Smit, voornoemd, gedoopt te Alblasserdam den 14 December 1783, huwde in eerste huwelijk met Maartje Peppelen en daarna met Annigje Brand die te Alblasserdam begraven werd den 14 Januari 1789.

Uit hun huwelijk:

1°. Neeltje Smit, begraven te Alblasserdam den 24 November 1832.

2°. Ariaantje Smit, begraven te Alblasserdam den 6 December 1833.

Uittreksels uit de huwelijksregisters der stad Wijk bij Duurstede.

Anno

1597 11 September getrouwd Dirck van Hollandt, met Aegien van Ommeren.

1598 6 April getrouwd Hendrik van Erpel, met Haefgen Vosch (van Roelinxweert?).

1598 13 Juli getrouwd Jorriaen van Hollandt, met Haefken van Eck.

1600 22 Juni getrouwd Aaert Hendriksz. van Leeuwen, met Beatrys de Wijs.

1601 22 Juni getrouwd Dirck van Hemert, met Judith de Wijs van Werckhoven.

1602 Getrouwd Frederik Strick, met Elisabeth de Wijs van Nijmegen.

1602 Getrouwd Cornelis Jacobus Vernoy, met Anna dochter van Capt. Marischal.

1603 Maart getrouwd Jacques Reinach Captn., met Margaretha Jans van Carpentier.

1604 Maart getrouwd Francois La Mayre Luit. van Mons. la Salle, met Joff. Anna Dutrichs.

1604 Getrouwd Andries Janszen Vos (van Avezaet), met Hendrika van Dalen.

1605 Februari getrouwd Conti Monsr. La Spine Captn, met Joff. Hendrika van Suylen van de Natewisch.

1605 getrouwd Jonkhr. Alexander van Tuyl van Serooskerke, met Juffrouw Heylbach van Oestrum.

1607 getrouwd Jonkhr. Adriaan van Suylen, met Juff. Anna van Hollandt, te Leyden.

1607 Juni getrouwd Arnoldus Cornelis Tinnagel a Rock, ruyter onder zijn Gen. Graaf Hendrik, met Juffr. van der Velde.

1607 December getrouwd Jonkr. Johan van Renesse van Wulp, met Joff. Johanna van Wijck.

1607 Januari getrouwd Gijsb. Aertz. Vos (v. Avezaeth?), met Wilhelm Hendrikz van Culemborg.

1608 April getrouwd Jonkr. Abraham van Hattem, luitenant, met Juff. Maria van Wijck.

Anno

1610 Getrouwd Christoffel Pelgroms, oud Burgem. van Buren, met Aegjen van Ommeren wed. van Dirck van Hollandt.

1610 November getrouwd Jonkr. Willem van Oestrum, met Juff. Maria van den Bongaerdt.

1611 Maart getrouwd Abel Lievensz. van der Goes, met Adriana Cornelia van Broeckhuyzen.

1611 Getrouwd Gerrit Hendriks de Cock, met Beatrijs van Wijck.

1611 Getrouwd Balthazar Vos (van Roelinxweert), met juff. Anna van Hollandt.

1611 April getrouwd Jonkr. Jorphaes van Hollandt, met Juff. Anna Kethel.

1611 April getrouwd Gerrit Aertz. van Schulenborch, met Aaltje Jacoba van Wijck.

1611 November getrouwd Jorphaes Jansz van Sandyck, met Gerrigjen Samuels dochter.

1612 Juni getrouwd Bertrand d'Hamo geb. edelman d'Hamo in Cascogne in Frankrijk Captn van een compagnie soldaten in 't Regiment van Mons. Castillon, met Magaretha Leyten, dochter van Mr. Wouter Leyten te Bommel.

1612 Juni getrouwd Jacob van Schulenborch jongm. van Wijck, met Janneke van der Horst van Wachtendonck.

1612 Juni getrouwd Gerrit Frederik van Isendoorn, luit. schout tot Amersfoort, met Meinsgen van der Wayborch.

1612 September getrouwd Jonkhr. Godard van Rhede, Heer van de heerlijkheid van Amerongen met Juff. Anna van Boetselaer, dochter van Jonkhr. Boetselaer tot Toutenborch.

1613 April getrouwd Jacques l'Armitie (Jacob Heremiet?) van Antwerpen, met Theodora van Wely van Rijswijk, woonachtig te Amsterdam.

1613 Getrouwd Jonkr. Gerrit Kethel, met Juffr. Barbara van Leeuwen.

1615 Getrouwd Hendrik Gerritsen van Paterborn Wedn. schoolmeester op 't Kasteel Duerstede met Agnitie Niessen, dochter van wijlen Hendrik Alartsen.

1616 Getrouwd Jonkr. Johan van Hattem v. Rhynestein op Duerstede, met Juff. Sophie van Amerongen wed. van Salig Jonkr. Camps of Campo van Utrecht.

1616 Getrouwd Jonkr. Arnold van Suylen van Nyveld, met Juff. Agatha van Wyborch.

1616 Getrouwd Jonkr. Adolf van Raesfeldt Cornet, met Juff. Wynandina van den Bongaerdt.

1616 Augustus getrouwd Jonkr. Ernst van Abcoude van Meerten, met Juff. Lucia van Rhede (Reede).

1617 Februari getrouwd Jacob Jansz. van Sandyck, met Dirkje van Ommeren van Wijck wonende te Haeften.

1619 Getrouwd Jonkr. Jorephaes van Hollandt wed. van Juff. Anna Kethel, met Juff. Anna van Oldenbarneveldt wed. van Jonkr. Evert van Hattem, wonende op Oldenaller in het ampt van Putten.

1620 April getrouwd Theunis Aertzen Mom van Wyck, met Margriet Jul. Verkerk van Beusichem.

1620 Getrouwd Jonkr. Berendt van Hollandt, met Juff. Haga Ruysch.

1621 Juli getrouwd Jonkr. Johan van Suylen van Nyeveld, met Juffr. Anna van Suylen van de Natewisch, wed. salig. Capt. Lupfn.

1623 Getrouwd Petrus Wilhelmus Mom van Wyck, met Agien Hendriks de Cock van Ravenswaay.

1625 Getrouwd te Amerongen 30 Juli Jonkr. Godebald van Boetselaer Heer van Toutenborch van Windesheim, met Juff. Margaretha Pasqualyn wed. Jonkr. Willem van Hattem oud Burgemeester van Wyck.

1626 Februari getrouwd Jonkr. Gerrit Kethel wed. van Juff. Barbera van Leeuwen, met Juff. Elisabeth van Cruimelaer jonge juff. van Eck.

1633 29 Mei getrouwd Willem Anthony Mom wedr. van Beverken van Santen, met Albertjen Adrianz wed. van Hendrik Huybertz de Roy.

1633 September getrouwd Cornelius Leoninus bedienaar des Goddelijken Woorts te Overlangbroek, met Janneken wede. van Isendoorn van Wijck.

1633 Juni getrouwd Mr. Willem Ploos, Licentiaat in de Rechten, met juff. Maria van Gemert alhier, getrouwd in Overlangbroek.

1634 Maart getrouwd Johan van Isendoorn, met juff. Wilhelmin Mouthaen.

1635 Juni getrouwd Albert Gordin, luitenant, met juff. Elisabeth Mouthaen.

1635 November getrouwd Jonkr. François van Ymbise, Capt. van het Reg. van den Heer van Weerdenburgh, met Maria Wyborch, dochter van Captn. Wyborch.

1637 20 November getrouwd Rodolphus Nypoort der Rechten Dokter en advokaat in den Hove Prov. van Utrecht, met Johanna van Barneveldt, wed. van Abraham Boodt.

1640 31 Mei getronwd Jonkr. Frederik van Alendorp, met juff. Catharina van Hemert attestatie tot Utrecht.

1641 12 October getrouwd Nicolaas Ploos van Amstel, met Alarda van Hollandt.

1643 8 October getrouwd Mr. Wouter van Weede advok. en schepen van Utrecht, met Elisabeth van Byler wonende te Wijck.

1645 1 Juni getrouwd Andries Both secretaris der stad Wijck, met Maria van Maurick wed. van Nicolaas Wyborch.

Wijk bij Duurstede, Mei 1885.

J. F. Croockewit.

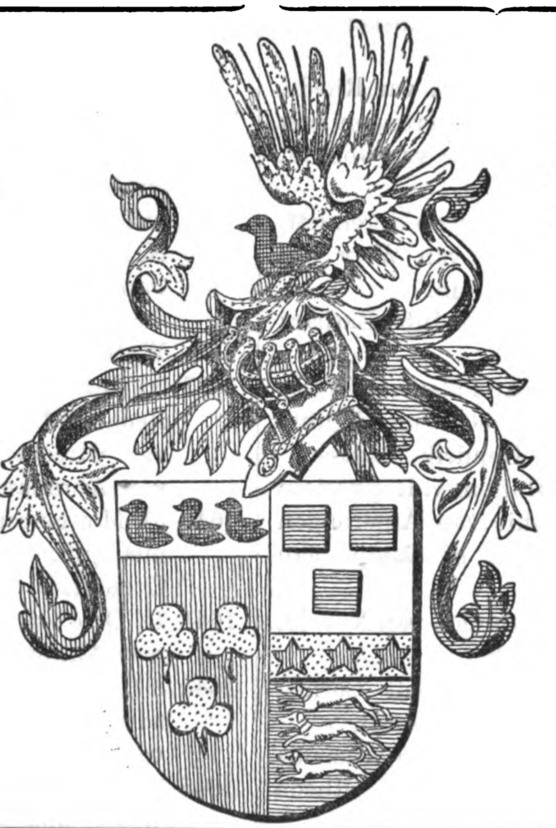
(*Wordt vervolgd*).

KWARTIEREN BETREKKELIJK HET GESLACHT VAN DER POEST CLEMENT.

Mr. Johan Christiaan Clement, Bailluw van Middelburg, Hoog Bailluw van Zeeland bew. Schelde, geb. te Steenbergen 18 Febr. 1753. Overl. te id. 27 Sept. 1831, gehuwd Zierikzee 30 Jan. 1791.	Agneta (van der Linden) van den Heuvell, geboren te Vlaardingen 2 Juni 1768. Overleden te Bergen op Zoom 20 Mei 1805.	Johannes Martinus Vissers, ontvanger der middelen over Etten, Leur en Sprundel, gedoopt te Leur 9 Nov. 1755. Overl. te id. 19 Dec. 1810, gehuwd te Breda 6 Juni 1780.	Antoinetta Johanna van der Burgt, gedoopt te Zundert 24 Aug. 1749. Overleden te Leur 8 Maart 1829.	Jacob de Graaff Jansz., gedoopt te Sommelsdijk 17 Jan. 1740. Overleden aldaar .. Febr. 1776, gehuwd te Sommelsdijk	Barbera Alebeeck, gedoopt te Sommelsdijk 27 Juli 1750. Overleden aldaar	Jan Witz, Claeszoon, ontvanger der middelen en van het zegel te Sommelsdijk, gedoopt te Neder Hardinxveld 19 Sept. 1745. Overl. te Sommelsdijk ... gehuwd aldaar ... Nov. 1777.	Jenneke van Hulst, gedoopt te Zalt-Bommel 29 Jan. 1755. Overleden te Sommelsdijk 28 Febr. 1826.	Jacobus Lebret, zoon van Gerrit en van Neeltje Verloop, geb. te Sliedrecht 7 Nov. 1754. Overl. te Dordrecht 15 Maart 1831, geh. te Dordrecht 6 Aug. 1786.	Aaltje van den Berg, dochter van Arie en van Aaltje genaamd Johanna Vogel, geb. te Dordrecht 28 Juni 1752. Overleden te id. 11 Oct. 1817.	Frans van der Zalm, zoon van .... en van Maria Kranendonk. geb. te Maas-Bommel 21 Dec. 1758. Overleden aldaar 15 Juni 1820, gehuwd te ..... den. ...	Geurtje van Ballegooijen, dochter van Ariën en van Swaentje Ariens Blankert, gedoopt te Heesselt 1 Jan. 1749, overl. te ..... den. ...	Bastiaan van der Straten, zoon van Cornelis en van Anna de Klerk, geb. te Dordrecht 20 Nov. 1766. overl. te Dordrecht 20 Oct. 1836, geh. te Dordrecht 20 Aug. 1808.	Pieternella van Osch, dochter van Jan en van Jacoba van Oers, geb. ... . 1778. Overl. ...... 7 Oct. 1806.	Pieter Verrijp, zoon van Arie en van Eva van der Giesen, geboren te 's Gravendeel 16 Juli 1764. Overl. .... gehuwd .... 4 Mei 1788.	Hendrika Vlasblom, dochter van Huyg en van Antje Kain, geboren te 's Gravendeel 26 Dec. 1766. Overl. te ...... den ... .

Andries van der Poest Clement, Amb. Heer van Lange Ruigeweide en Kortenhoven, notaris te Fijnaart, lid der Staten van Noord-Brabant, schoolopziener in het 11e district dier provincie, geb. te Middelburg 28 Nov. 1791. Overl. te Zevenbergen 6 Nov. 1874. Geh. te Etten 16 Dec. 1812.	Josina Cornelia Vissers, geb. te Leur 27 Dec. 1790. Overl. te Zevenbergen 28 April 1861.	Jacob de Graaff, maire, schout, burgemeester, secretaris en raad te Sommelsdijk, geb. te Sommelsdijk 18 Sept. 1776. Overleden aldaar 1 Maart 1855, gehuwd aldaar 29 Nov. 1801.	Neeltje Johanna Witz, geb. te Sommelsdijk 25 Sept. 1780. Overleden aldaar 25 Febr. 1884.	Arij Lebret, geb. te Dordrecht 10 Sept. 1788. Overleden aldaar 4 Mei 1858, gehuwd aldaar 17 Aug. 1814.	Geertrui van der Zalm, geb. te Maas-Bommel 19 Mei 1787. Overleden te Dordrecht 27 Maart 1847.	Cornelis van der Straten, geb. te Dordrecht 6 Mei 1804. Overleden aldaar den 15 Maart 1868, gehuwd te Dubbeldam 26 Oct. 1824.	Eva Verrijp, geb. te 's Gravendeel 17 Juni 1800. Overl. te Dordrecht 2 Maart 1878.

Antonie Johan van der Poest Clement, Ambachts Heer van Haarlemmerliede, Reeuwijk en Poortugaal, notaris aldaar, lid der Staten van Zuid-Holland, geboren te Leur (Baronie van Breda) 7 Juni 1815, gehuwd te Sommelsdijk 6 Augustus 1843.	Jacoba Johanna de Graaff, geboren te Sommelsdijk 13 November 1817.	Frans Lebret, geboren te Dordrecht 7 November 1820, gehuwd te Dubbeldam 6 Maart 1850.	Pieternella van der Straten, geboren te Dubbeldam 25 December 1829.

Andries van der Poest Clement, Ambachts Heer van Poortugaal, secretaris, penningmeester van de Waterschappen: Het gemeeneland van Poortugaal en van de Koedood, in het Over-Maassche en id. der polders onder Poortugaal en in de Heerlijkheid Rhoon, candidaat notaris, en raad der gemeente Poortugaal. Geboren te Zevenbergen 20 November 1850. Gehuwd te Dordrecht 16 November 1876.	Geertruida Pieternella Lebret, geboren te Dordrecht 28 Mei 1858.

A. Antonie Johan van der Poest Clement, geboren te Poortugaal 19 Maart 1878.
B. Pieternella Francina van der Poest Clement, geboren te Poortugaal 19 Mei 1879.
C. Frans van der Poest Clement, geboren te Poortugaal 9 Junij 1880.
D. Andries van der Poest Clement, geboren te Poortugaal 29 Julij 1881.
E. Everhard Hendrik van der Poest Clement, geboren te Poortugaal 1 Mei 1883.
F. Jacob Johan van der Poest Clement, geboren te Poortugaal 15 November 1884.

't Gedwongen huwelijk.

(Een staaltje van rechtspleging in de vorige eeuw).

„Niet steeds is de liefde bestendig van duur" had de dichter ook kunnen toepassen op het tragisch-komische geval dat den 12 November 1722 bij den magistraat der stad Sluis werd aanhangig gemaakt, en dat ons tevens een kijkje gunt op de „vaderlijke „zorg" die door de regeering in „den goeden ouden „tijd" werd aan den dag gelegd.

Op bovengenoemden datum dan kwam Geertruy van den Bergen, een jonge wees, zich beklagen bij den Magistraat, dat haar minnaar Jacobus de Graaff haar na een al te intiemen omgang ontrouw was geworden en de stad had verlaten zonder verder naar verloofde en kind omtezien.

Na dat van hare grieven, met al den ernst zulk een zaak waardig, was kennis genomen en het bleek dat hare financien zich in niet te rooskleurigen toestand bevonden, werd besloten haar „pro deo" tegen genoemden de Graaff te doen procedeeren, en werd haar als procureur toegewezen de Heer Johan de Vey.

Ongeduldig als zij was om het einde van het proces aftewachten, meende zij intusschen een ander middel te kunnen aanwenden, om haar doel, verlost te worden van de zorg voor haar kind of wel trouwen, te bereiken. Den 28 December namelijk legde zij het kind neder op de toonbank van vader de Graaff Senior, met de onware boodschap dat dit op last van den Burgemeester geschiedde. De G., weinig ingenomen met dit geschenk, beklaagde zich bij de overheid, met het gevolg dat Geertruy „wegens het misbruiken van des Burgermees-„tersnaam" werd gevangen gezet en niet dan na „scherpelijk te zijn gereprimendeerd" weder op vrije voeten kwam. De kosten op dit gedwongen verblijf in de gijzelkamer gevallen, moesten door haren voogd Jan Hille uit hare weespenningen worden betaald.

Intusschen was de verblijfplaats van den ongelanten minnaar gevonden, die zich als knecht bij een „boek-„wijtmaelder" te Middelburg had verhuurd.

Een verzoek tot gevangenneming en uitlevering aan de ambtgenooten aldaar, liet zich niet wachten en weldra, 24 Maart 1723, zien wij den gevangen delinquent, door den Stadhouder de Schepenkamer binnenleiden, gevolgd door Geertruy en haar voogd.

Na het verhoor der partijen besluit de magistraat den schuldige te straffen en hem te veroordeelen met Geertruy te trouwen. Aan het vonnis wordt dadelijk een begin van uitvoering gegeven: de Kerkeraad ontvangt bericht dat het voor elkaar bestemde paar in ondertrouw is opgenomen, en dat de kerkelijke afkondigingen kunnen plaats hebben, die zonder stoornis geschiedden.

26 April is de dag, die voor de plechtigheid wordt aangewezen. In de toen gehouden vergadering „is goed-„gevonden Jacobus de Graaff in het collegie te ont-„bieden, en hem alsnog in ernstige termen aftevragen „of hij bereid is ingevolge zijne condemnatie goed-„willig met Geertruy van den Berge te trouwen, het-„welk bij den zelven de Graaff zijnde geweigerd, met „beantwoording zulks in der eeuwigheid niet te zullen „doen, zoo is goedgevonden dezelve beide in 't collegie „te ontbieden en aan Jacobus de Graaff, ten aanhoore „van den volke, condemneerender wijze het formulier „van 't huwelijk voortelezen, waarop dezelve in 't „Collegie zijnde verschenen, zoo is door den Griffier „aan Jac. de Graaff duidelijk voorgelezen het volgende „formulier van huwelijken:

„„Burgemeester en Scheepenen condemneeren U „„Jac. de Graaff, dat gij, volgens de bij ons geslagen „„sententie in dato 14 Januari dezes jaars 1723 tot „„uwe wettige huisvrouw zult nemen Geertruy van den „„Berge uwe bruid, hier tegenwoordig, de welke wij „„u ordonneeren nimmermeer te verlaten, maar dat „„gij haar zult de dagen uwes en hares levens aan-„„hangen, *lief hebben* en trouwelijk bezorgen en onder-„„houden, met haar in alle redelijkheid, vromigheid „„en eerbaarheid leven en huishouden, en haar in alle „„dingen trouw en geloof houden, gelijk een eerlijk „„man betaamt en zijne huisvrouw schuldig is te „„doen." Waarop aan de bruid zijnde voorgelezen „het formulier van trouw, zoo als in het Echt-reglement „is gemeld, en hetzelve door haar met het woord van „Ja zijnde bevestigd, Zoo hebben Burgemeester en „Schepenen haar beide geluk gewenscht, en verklaard „den trouw te zijn voltrokken.

Of voldaan werd aan 't bevel tot liefhebben wordt niet gemeld.

Sluis. J. A. DORRENBOOM.

Accoorden van maintenue en onderlinge goede correspondentie tusschen gemeentebestuurders in vroegeren tijd.

't Is eene vaak herhaalde en niet ongegronde klacht, dat er tusschen hen die land en gemeenten besturen, dikwijls zoo weinig overeenstemming en samenwerking wordt gevonden. Te gelijk hoort men nu en dan mompelen over bevoorrechting van familieleden of partijgenooten door hen, die op het begeven of het benoemen tot openbare betrekkingen invloed kunnen uitoefenen. Wanneer men echter een blik slaat in de geschiedenis van vroegeren tijd, dan kan er van belangrijken vooruitgang op deze punten gesproken worden. De regeerders van vroeger waren misschien somwijlen meer eenstemmig, maar men moet niet vragen hoe die eenstemmigheid werd verkregen, en als men leest hoe het nepotisme in vorige tijden werd voorgestaan, dan schamen wij ons bijna, dat onze

voorouders tot zulke middelen de toevlucht namen, die zoo duidelijk doen zien dat eigen- en familiebelang veelzins op den voorgrond trad.

Voor mij liggen drie documenten uit ons gemeentearchief, die dat treurig feit bevestigen. 't Is misschien niet onbelangrijk deze medetedeelen, tot karakteriseering van den ouden tijd. Zeker waren die stukken niet bestemd, om door aller oogen gezien te worden. Het geweten der oude heeren was niet geheel verstompt en als zij hunne handelingen verborgen zochten te houden, was het niet alleen, omdat zij zich daartoe onderling verbonden hadden, maar zeker ook, omdat zij zelve begrepen, dat door hen gedaan werd, wat eigenlijk niet oirbaar was.

Onder een dezer stukken lees ik: „Naer mijn dood „zal dit papier, sonder dat het open gedaan worde, „soodanich als het hier is, moeten worden behandigd „aan den heer Burgem^r^. X."

Men zou daaruit kunnen afleiden, dat het onbescheiden is, een dergelijk stuk nu openbaar te maken. Ik zal daartegen niet aanvoeren, dat er bijna twee eeuwen overheen gegaan zijn, maar ik merk op, dat het stuk eene copie is, behoorlijk gewaarmerkt; voorts dat het wel zeker is overgegaan in handen van den aangewezen burgervader, dat het met diens papieren schat in ons archief gekomen is en dat deze geene aanwijzing deed, wat er na zijn dood met het stuk moest geschieden. Doch ik zal ook geene namen noemen, die ter zake niets afdoen. Zoover ik heb kunnen nagaan zijn er slechts van een enkelen der onderteekenaars mannelijke afstammelingen en kan men de meeste familiën als uigestorven beschouwen. En eindelijk ik oordeel niet over personen, maar over eene bijdrage tot de kennis van den ouden tijd.

Het oudste stuk is van 1670 en van dezen inhoud:

„Alsoo sedert eenige jaren herwaarts den ganschen Toestel der regeringe deser stede, met den gevolge en aankleven van dien, onder hare vele en droevige misverstanden, onlusten en verdeeldheden, jammerlijck heeft gelaboreerd, gebuckt en bijna verdruckt is geworden en dat tot suppressie en evitatie van zoodanige ongemakken in het toekomende niet noodiger en krachtiger is, als dat diegene welke het maniement en den voortganck van een welgestelde Regeringe is toevertrouwd en aanbevolen, in het bestieren van dien, met den anderen zijn en staan in een goede eenigheid, harmonie, vertroude correspondentie en confidentie, deselve opregtelijk observeren en meer en meer cultiveren: zoo ist, dat tot volkomen vaststellingen, welstant en voortgank der regeringe als boven, maintien van stadtsvoorrechten, privilegien en oude hercomen, mitsgaders tot observantie van het nadere reglement bij haer Ed. mog.de heeren der Staten van Zeeland, jongkst desen stede geortroyeerd, bij de onderst. goed gevonden en verstaen is, met den anderen te verdragen en te sluyten in manieren hier navolgende, willende er op eere en op trouwe den anderen beloven, dat hetzelve onverbrekelijk stant grijpen en effect sorteren sal.

In den eersten, soo beloven wij contrahenten den een den anderen te sullen helpen handhouden de regeringe zoodanig dezelve jegenwoordig bij haren ouden Luyster, candeur en Integriteit is geconstitueerd, of wel hier namaals onder onderlinge consent ende eenparich goedvinden geconstitueerd soude mogen werden, sonder dat buyten kennisse, Adveu en toestemminge van den een en den ander, daer in niet en zal mogen werden veranderd, geinnoveerd, of te eenigen tijd in het alderminst gedevieerd, gelijk mede de ondergeschrevenen, op eere en trouwe alsvoren, den een den anderen beloven ende vastelijk versekeren, te sullen helpen maintineren, voorstaen, guaranderen en wijders trachten te promoveren, In soodanigen rangh van Eere, Benefitien, Staten en Officien, als deselve jegenwoordig allertijds sijn bedienende, of wel hier namaels souden mogen komen te bedienen, als mede het beste van hare familien respectivelick te procureren, derselver luyster, aanzien en welwesen allerwege op het krachtigst bij alle bedenkelijke middelen voor te staan en te avanceeren, en wijders generalyk te doen al 't gene van Eerlyke en cordate Regenten, staende met den anderen in een goed verstand en onderlinge eenigheid, ten goede van staat, stadt en Familie verwacht en gedesidereerd soude konnen werden, diermate dat den Intrest van den eenen onverbrekelijk zal moeten syn en wesen den intrest van den anderen.

Tot confirmatie van hetgeen voorschreven is, is desen bij de ondergeteekenden op eere en trouwe gesloten en gesubscribeerd op den 3 November 1670.

Ende was geteyckend,
(volgen 5 handteekeningen).

Het daaropvolgende werd twintig jaren later opgemaakt (1691) en heeft een meer vormelijk karakter. Alvorens het af te schrijven moet ik de opmerking maken, dat, in het einde der 17e en begin der 18e eeuw, de politieke twisten hier ter stede in vollen gang waren. Zooals bekend is, viel in dat tijdperk de ter dood veroordeeling van den Burgemeester Westerwyck voor, tengevolge van zijne vermeende oppositie tegen Prins Willem III, die er met moeite toe gebracht werd, de geeischte straf in verbanning te veranderen. Twee staatkundige partijen stonden scherp en vinnig tegen over elkander. De eene streed voor het handhaven der oude privilegiën, die zij aangerand waande; de andere, sterk Oranje gezind, wilde alles aan het oppergezach van den Prins onderwerpen. In dien toestand was het vrij natuurlijk, dat de gelykgezinden zich met elkander verbonden, niet alleen om zich zelven in de regeering te handhaven, maar ook om den invloed hunner partij te verzekeren. Die drang

der politieke omstandigheden zou hunne handelwijze in een ander licht kunnen stellen, indien niet in elke overeenkomst, vooral in de laatste, die wij hier sullen laten volgen, doorschemerde, dat het eigenbelang, ook het finantieele, hier een machtige factor was.

Accoord van maintenue en onderlinge goede correspondentie, tusschen de Heeren hier onder gemeld.

1.

De ondergemelde Heeren van de regeringe, Borgemrs. ende schepenen, voornemens sijnde met den anderen te leven en regeren in eene volkomene vertroutheid ende eenigheid, hebben tot meerdere vaststellinge ende versekertheid van dien, goedgevonden aen te gaen dit tegenwoordige verdragh van onderlinge correspondentie en vriendschap.

2.

Vooreerst zal tusschen allen de ondergemelde heeren ende die namaels sich by dezelve sullen willen voegen en die voor vrienden zullen worden erkend, wezen eene oprechte en ongeveinsde vriendschap, het stuk van de Regeringe rakende, uyt krachte van dewelcken haer Ed. gehouden zullen sijn alle voorgaande Actien daer uyt eenige misnoegen mogt wesen opgevat, te vergeven en te vergeten, sooals zij verklaren te doen by desen, sonder daartoe het Alderminste ressentiment te behouden, betuigende ter contrarie gesamentlyk en de yder in het bysondere des anderen Intereste, goeden Naam en Faam by alle gelegenheden te sullen handhaven ende voorstaen tegens die gene, die deselve souden onderstaen te verkleenen en beleedigen.

3.

Bovendien zal in cragte dezes tusschen de ondergemelde Heeren wesen eene ware associatie en sincere vereeninge, om onder anderen te verhinderen, dat Niemand van haer allen van anderen eenigen affront ofte uytlating uyt de Regeringe te vreezen hebben, haer oprechtelijk aen den anderen verbindende voor altoos, niet te sullen dulden, dat iemand van haer worde berooft van de Ampten en bedieninge, die yder alreeds bekleed, ofte namaels soude mogen bekomen, maer ter contrarie, zoo met het stemmen als alle andere particuliere devoire, zooals vrinden betaemt, daerby te helpen maintineren en door alle bedenkelijke middelen daertoe te contribueren, dat een Ider soo Borgemrs als schepenen, op haer Tour of beurte (soo als dat doorgaens wordt gehouden ende gerekend), nader tot de Regeringe worden verkoren ende aangenomen.

4.

Wijders verklaren de Heeren Schepenen voor het toekomende in het stemmen over de bestelling van de magistrature deser stadt, met hetgene daartoe behoord, en daarvan dependeerd, mitsgaders over alle andere polityke bedieningen, naer gemeene overlegginge voor ende aan d'Heeren Borgemrs. X en X te sullen gebruycken alle bescheydentheid ende complaisance, gelijk dezelve Heeren Borgemrs. van hare syde met haer uiterste vermogen zullen beletten en door al haar credyt verhinderen, dat ymand van de Heeren schepenen, door contrarie parthye eenich ongelyk werde aengedaan, hetsy met deselve Heeren op haer tour tot de regeringe te willen voorbygaen, ofte andersints, daartegens sy haer altoos kragtelijk sullen opposeren, en by onderlinge en vrindelijke conferentie, met den anderen helpen overleggen, op wat wyse sulks niet alleen sal konnen werden betragt, maer oock door wat middelen een yders aenzien, belang ende verder Avancement, meer en meer sal komen, en inderdaad worden voortgeset en vermeerdert.

5.

En alhoewel uyt het voorgaende klaer genoegh kan worden afgenomen, dat alhier maer werd gehandeld over saeken van politie, betreffende het vaststellen van eene goede Harmonie en om den anderen te maintineren en guaranderen tegen die iets tot nadeel der contractanten soude trachten te ondernemen, sonder dat daer onder in het allerminste syn begrepen, of kunnen begrepen syn, eenige saken van justitie; soo verklaren echter de ondergemelde Heeren ten overvloede hare meyninge noit te syn geweest, en noyt te sullen werden, dat dese verbindtenisse tot eenige zaken van justitie reflexie heeft, directelyck ofte indirectelyck, maer sal een yegelyk daar over syn sentiment, soo liber en vry hebben, om hetzelve te uyten, soo als in goeden gemoede sal oordeelen te behooren, als of dit verdragh in het geheel niet in wesen ware, sonder dat daerover by Iemand eenigh miscontentement sal mogen worden opgenomen.

6.

En dewyle tegenswoordigh door den dood van d'Hr. Borgemr. X vacant is een Rent Ambt van den dobbelen 100 penn. en Extra ord. 200 penn. op den Landen, hebben de ondergemelde heeren, tot eene Intrede van dese hare oprechte vrindschap en Engagement, en tot vaststellinge van de continuatie haerer Eenicheit, mitsgaders tot betooninge harer genegentheid aan een yder te willen geven alle billyke en mogelycke satisfactie, met den anderen eendrachtelyck geresolveerd, het daerhenen te helpen dirigeren, dat niet alleen de stem van de stad, maer ook de absolute collatie van het voors. Rent Ampt door de Edel mogende Heeren Staten van Zeeland, worde gebracht op den Hr. mr. X (1) tegenwoordigh regerend schepen, gelyck mede met gemeene bewilliginge is verstaen, soo wanneer door de dood van d'Hr. X ofte andersints, sal komen te vaceren den Staten ontfangh, die syn Ed. tegenwoordigch bediend, dat het als dan mede soodanich sal werden bestierd, dat de stem van de stad, ende de effective verkiesinge van gemelde haer Ed.

(1) Een der onderteekenaars van dit accoord.

moge kome te vallen op deszelfs Zoon d'Hr. X, mede regerend schepen (1): en soo wanneer een der andere ontfange van de voors. Staten penn. en 200 penn. op de Landen, of te van de middelen van consumptie kome te vaceren, sal het alsvoren worden uyt gewrocht, dat deselve worde geconfereerd aan den Heer Secretaris Mr. X.

7.

Alle hetwelke de ondergemelde Heeren in het generael ende yder van deselve in het bysonder, by desen aen den anderen ter goeder trouwe, en als eerlyke luyden onder gemeene handrykinge oprechtelyk beloven, onverbreeckelyk te sullen houden en naerkomen, sonder sich op eenigerley wyse ofte om eenigerhande sake, door anderen daervan te laten verwyderen ofte van het tegenwoordige verdragh ende van de ondergemelde Heeren te laten aftrekken, onder wat presentaties, bedreyginge ofte andere middelen hetselve soude mogen geschieden, daervan sy (haer sulx voorkomende) aenstonts de andere Heeren kennis sullen geven, opdat alsoo de goede Harmonie ende vertroude vrindschap, ruste ende vrede des te meerder blyve gestabilieerd, ende de saken van de stad en regeringe op eene regtmatige wyse bestiert, tot welwesen van de gemeinte in het generael, ende een yder borger in het partilier, de betrachtinge van hetwelcke de ondergenoemde waerlyck betuygen een van hare bysonderste oogmerken in desen te syn, bevestigende hetselve tot nader bekrachtinge met hare gewoonlyke onderteykeninge. Aldus gedaan in Goes den 2 Oct. 1691.

Ende was onderteykend.

(Volgen de namen van twaalf onderteekenaars).

Weinige weken, nadat dit accoord was aangegaan werd er nog bijgevoegd:

„Voor de bovenstaande onderteykening van d'Hr. X, hebben wij ondergeschreven ons geobligeerd, sooals wy doen by desen, in geval gemelde Heer X te rade mogte worden te quiteren en af te staan van SynEd. schepensampt, ofte dat syn Ed. buyten activen dienst synde eene vacante schepensplaets quam te eyschen, dat wy met ons uijtterste vermogen, het daer henen sullen dirigeren, dat syn Ed. zoon in desselfs plaets tot schepen van de stad Goes worde verkosen in een van de voors. gevallen."

Dit postscriptum, dat op een punt niet zeer duidelijk is, werd slechts door twee der saamverbondenen onderteekend, maar die waarschijnlijk, uit aanmerking van hunne betrekkingen als burgemeester en secretaris, als hoofden van het bondgenootschap fungeerden.

Het laatste document van der vaderen onbaatzuchtige samenwerking, dat ik hier mededeel, is van 1722. Of de ondervinding geleerd had, dat men de zaken breeder moest omschrijven, dan wel of het onderling vertrouwen verzwakt was, zal ik niet beslissen, maar opmerkelijk is het dat dit laatste accoord veel uitvoeriger alles uiteenzet en op de voornaamste punten vrij duidelijk spreekt. Men kan er uit zien, dat de beste baantjes voor de vrienden waren en men de bende soo georganiseerd had, dat ieder hopen kon, op zijne beurt met het beste begunstigd te worden.

(1) Ook mede onderteekenaar.

ACCOORT van Vriendschap, Correspondentie ende Mainctenue mitsgaders order, ende Reglement op de begeving der Ampten aangegaan ende gemaakt tusschen de Heeren van de Regering der stad Goes desen onderteikend hebbende.

1.

De ondergeteikende Heeren verklaren gesamentlijk ende ijder in het bijsonder dat tusschen hun van nu af aen sal wesen, ende in het toekomende werden onderhouden eene opregte ende vaste vriendschap, uit Kragte van welke, deselve beloven bij desen alle saken, het stuk van de politijque regering betreffende, soo stedelijke als provinciale, te sullen behandelen, ende helpen dirigeren met onderlinge communicatie, ende overlegginge, mitsgaders elkander ende ijder van hun getrouwelijk ende standvastelijk te maintineren in hare respective bedieningen, ende waardigheden, soo die jegenswoordig door haar werden bekleed, als die naderhand mogten werden verkregen, gelijk mede in de jaarlijkse aankomsten derselve in hare Borgem[rs]. Pensionaris, en Schepenen Ampten, ijder op zijne tourbeurte sonder iemand daer in te preteriëren ofte te benadeelen.

2.

Dat alle openvallende ampten, ende bedieningen, soo stedelijke als provinciale, ende staande ter begevinge ofte voorstellinge van Borgem[rs]. en Raden dezer stad voor sooverre in desen over eenige vande selve niet anders ofte contrarie werd gestipuleerd, sullen moeten werden vervuld en daertoe aangesteld soodanige personen, als met de meerderheid der stemmen van dese vriendschap ofte bij stootinge ende gelijkheid der stemmen bij uytwijzen van het Lot daertoe sullen werden gedesigneert; onder conditie, dat alle buiten ofte binnen ampten van eenige consideratie ofte emolument ende bij iemand deser vriendschap werdende begeerd, aan leden van deselve vriendschap sullen moeten werden vergeven, indiervoegen nogtans, dat iemand, werdende begunstigd met een buitenampt (waar onder egter nooit sullen werden gerekend het ontvangerschap over N. B. ofte het commissarisampt van de monsteringe) alsdan sal moeten desisteren van alle andere ampten, hetsij stedelijke, hetsij provinciale die bij hem mogten werden bekleed, selfs tot zijne

Raadsplaats incluis, ofte ten ware de meerderheid vande algemeene vriendschap alleenlijk ten respecte van de voorsz. raadsplaats anders verstonde, gelijk mede alleenlijk omtrent het Dijkgraafschap van de Breedewateringe is vastgesteld, dat iemand met het selve werdende begunstigt ende alvorens besittende ende boven het voorn: Dijkgraafschap blijvende behouden eenige der navolgende ampten, alsdan voor eene stedelijke recognitie sal moeten uitkeeren jaarlijks de somme hier onder bij elk van de selve uitgedrukt, namentlijk die met de verkrijginge van het Dijkgraafsampt, als voren, besit en blijft behouden het Rentampt van de schattingen op de Landen over het quartier deses eilands, sal van het selve jaarlijks uitkeeren . . . . £ 66-13-45

van het rentampt (als voren te gelijk bekleed met het Dijkgraafschap) van de selve schattingen over het oostquartier, jaarlijks . . . . £ 50-0-08[s].

van het Rentampt over het quartier op den voet als voren . . . . £ 25-0-0-8[s]

van ijder der Rentampten, mede . . . £ 25-0-0-8[s]

van het Rentampt der geestelijke goederen (uitgesonderd in het geval hier onder Art. 11 beschreven, en gereguleerd) mede jaarlijks . . . . £ 42-10-08[s]

van elk der twee rentampten vande schattingen op de Landen in het quartier van Axelen, jaarlijks £ 50-0-0-8

van elk der twee rentampten van de gemeene middelen van consumptie, jaarlijks . . . . . . £ 30-0-0-8-

van het Licentm[rs]. ampt binnen dese stad, nu bediend door den heer M[r]. J. L. mede . . . . £ 30-0-0-8.

Alle welke recognitiën, op het verkrijgen van voorn. Dijkgraafschap gesteld door een besitter van een der bovengenoemde ampten, sullen moeten jaarlijks presijselijk werden voldaan en betaeld aan soodanige personen, ende met soodanige verdeelde mindere sommen, als de meerderheid deser vriendschap, op ijdere vacature van het meergenoemde Dijkgraafsampt sal verstaen en ordonneren.

3.

Eenige der ampten, in het vorenstaende articul gemeld, komende te vaceren, ofte moetende werden vergeven, soo sal den presiderenden Heer van dese Vrindschap om de meerderheid van stemmen derselve te weten alle de leden van dien, goedtijds voor de bijeenkomst van den vollen Raad, bij den anderen roepen, het vacerende ampt in propositie brengen, de stemmen daer over opnemen, ende concluderen ingevolge van deselve, ofte nade uitwijsinge van het lot, ingevalle van eenige stoting ofte evengelijkheid van stemmen, sullende de minderheid ofte de leden van de meerderheid discreperende in de peremtoire actie, van verkiesinge, ofte voorstelling in den raad, sig bij de meerderheid, ende in cas van stoting van stemmen, alle sig bij de uitwijzing des lots moeten voegen, sonder dat iemand sijne vote of stem zal mogen geven aan iemand anders, als diegene, op wien de meerderheid der stemmen van de vriendschap, ofte het lot alvorens is gevallen, ofte vermogen natelaten op de voorn. actie van verkiesinge ofte voorstelling in den Raad te compareren, ofte zijne stem in te houden, ten ware bij sware siekte, ofte uiterste ongelegentheid, in welk geval hij nogtans, sal gehouden blijven sijne stem, conform de meerderheid ofte uitwijzing des lots als boven, bij billet te doen inbrengen, werdende bij nalatigheid van het beleggen der voorn. conferentie door den Heer president, daartoe gequalificeert, den in rang volgenden Heer ende soo vervolgens.

4.

De vijftien naarvolgende ampten namentlijk

De vijf rentampten van de ordinaire, en extra-ordin. schattingen op de Landen.

Het rentampt van de geestelijke goederen.

De twee rentampten van de gemeene middelen van consumptie.

De 2 rentampten van den 200[sten] penning op de tienden, alle over dit eiland, ende stad.

De twee rentampten van de schattingen op de Landen in het quartier van Axel.

Het Licentmeesters ampt binnen deze stad.

Het Rentampt in Noord Beveland.

Ende de commissarisplaats van de monstering; sullen alle werden vergeven; als volgt, vacerende, hetselve sal moeten worden aangeboden ende bij aanneming, metter daad toegevoegt, aan den eersten in rang zijnde Heer van deze vriendschap ten ware de selve bekleede een ampt buiten dese stad, onder die restrictie nogtans dat hij besittende eenig staats ofte stedelijk rentampt sal moeten desisteeren van de selve ende die resigneren, ende laten ter dispositie van dese vriendschap, dog bij weigering zal het voorn. ampt werden geoffereert aan den volgende in rang zijnde Raad, onder bepaling ende te doene afstand als voren, ende soo vervolgens tot den laatsten toe, in dier voegen dat nooit twee der voorn: vijftien ampten te gelijk door een persoon sullen mogen werden bekleed ofte de voordeelen daar van genoten, en indien niemand der leden van dese vriendschap het vacerende ampt begeerde aan te nemen, sal de begeving daer van werden gedaan door meerderheid van stemmen, ofte bij gelijkheid van dien door lotinge, als in het voorgaande articul vermeld, blijvende den aannemer van een afgestaan rentampt gehouden aan het contract van administratie, 't geen bij zijn predecesseur bereids soude mogen wesen gemaakt, uiterlijk, ende ten langsten voor seven jaren.

5.

Dat om alle disputen, ende aanleiding van dien over den rang in het voren staande articul vermeld, volkomentlijk te vermijden, den selven rang sal werden gehouden, ende met de begeving der ampten in hetselve articul gespecificeert sonder eenige verandering,

ofte verstellinge, agtervolgd in order, sooals de namen hior onder volgende uitwijzen:

(Hier volgen de namen der Titularissen).

6.

En alhoewel hij het vierde articul van het reglement op het maken van Raden door de Heeren Staten, aan dese stad vergund aan de twee regerende, ende laatst afgegane Borgem^{rs}. de presidie, ende voorrang werd gegeven, sal het selve egter de bovenstaande schicking van rang geensints prejudiciëren, ofte altereren, maar sal die volkomentlijk voor het toekomende ten respecte van het vergeven der ampten in het voorgaande vierde articul uitgedrukt, werden nagekomen ende onderhouden in dier voegen, dat alle Borgem^{rs}. van nu af aen op nieus, ende voor de eerstemaal, te verkiesen, door hare promotie tot het Borgemeesterschap, in desen geen ander voordeel sullen genieten, als alleenlijk den rang, ende presidie in de vierschaer, en vollen raad, voor de Schepenen, en andere Raden, geen Borgem^{rs}. zijnde, ofte geweest hebbende, sonder daardoor eenig verder regt, ofte preseance, in het verkrijgen van eenige andere ampten te bekomen.

7.

Dat sonder eenige prejudicien, ofte atteinte van vermindering van de vriendschap in het eerste articul hier voren vastgesteld ende beloofd, maar ter contrarie tot onderhoudiuge ende vermeerderinge van goede correspondentie, vertrouwen en gelijkheid, ende tot voorkoming van alle jalousie, diffidentie, ende overmagt, dese geheele vriendschap, alleenlijk ten respecte van de vervullingen van openvallende Borgem^{rs}. ende Raadsplaatsen, sal gehouden werden te zijn verdeeld, ende te bestaan in de twee volgende esquadrons, ofte benden waarvan de eerste bende uitmaken:

(hier volgen de namen der Titularissen).

Ende de tweede bende:

(hier volgen de namen der Titularissen).

8.

Dat vervolgens een der voorn. twee Borgem^{rs}. plaatsen komende te vaceren, deselve zal moeten werden vervuld op de voorstelling van die bende, daerin het voorsz. Burgem^{rs}. schap is komen open te vallen, ende welke bende de voorsz. voorstelling, ende vervolgens verkiesing sal moeten doen ingevolge de meerderheid der stemmen onder hun, uit hare overblijvende leden, ofte bij egaliteit van stemmen onder deselve, bij loting, sonder dat de andere bende in de selve verkiesing eenige dispositie ofte directie sal hebben, maar ter contrarie sal moeten maintineren, ende ten effecte brengen het voorstel van vervulling der voorn. vacature gedaen.

9

Aangaande het derde Borgemeesterschap, het selve sal mede door de voorsz. twee benden bij meerderheid van stemmen ofte lotinge, ende aan een lid van dien, als voren, werden vergeven, consecutivelijk agter den anderen bij toerbeurten, waar van de eerste tourbeurte bij lotinge is gevallen aan de bende van den Heer Borgem^{r}. M^{r}. A. W., in welke bende alsoo vervolgens zijnde twee Burgem^{rs}. een van de selve komende te overlijden sal desselfs Borgem^{rs}. ampt moeten werden vergeven bij de andere bende, aen een lid van deselve, ende soo gevolgelijk in het toekomende altoos alternatijff in diervoegen, dat die laatst twee borgem^{rs}. in zijne bende heeft gehad het eerste van de selve openvallende, de begeving daer van sal moeten laten aan die bende die laast maer een Borgem^{r}. heeft gehad.

10.

Dat de openvallende Raadsplaatsen in de voorsz. twee benden, yder door den haren mede bij meerderheid, ofte loting als voren sullen worden vervuld, sonder eenige dispositie ofte directie ende onder verbintenis van maintien van de andere bende in voegen als van het begeven van het Borgem^{rs}. ampt is gesegd, Ende eenige der Raadsplaatsen van personen in geen deser twee benden zijnde, komende te vaceren, sullen deselve mede door dese twee benden worden vervuld bij tourbeurten, enbij meerderheid van stemmeu onder ijder van deselve, ofte bij lotinge als voren, waar van de eerste beurte bij lotinge is gevallen aan de bende van den heer borgem^{r}. M^{r}. A. E. ende vervolgens de tweede openvallende raadsplaats onder die voorsz. personen, dewelke in geen der twee voorn. benden sijn begrepen, moet werden vergeven door de bende van den Heer Borgem^{r}. M^{r}. A. W. en soo vervolgens alternatijf; Alle welke op nieus verkoren Raden soodie succederen in de opengevalle plaatsen van leden deser vriendschap, als in de plaatsen van die onder de selve niet gehoren, sullen aangenomen werden voor medeleden van dese vriendschap, ende gehoren onder die bende, door de welke zijn verkoren, om alsoo in der tijd eene volkomene, ende eenparige vriendschap onder alle de leden van dese Regering te kunnen erlangen mits dat die verbonden blijven aan den inhoude, ende onderteekeninge van dit accoort, ofte contract van vriendschap.

11.

Ende nademaal het Dijkgraafschap vande breede wateringe, jegenwoordig werdende bekleed door den Heer Borgem^{r}. M^{r}. J. W., is begrepen onder de ampten welke, volgens het tweede articul deses, bij vacature souden moeteu werden vergeven bij pluraliteit van stemmen onder dese generale vriendschap, is egter onvermindert ende sonder prejudice van eenige der voorgaande stipulatiën, mitsgaders sonder eenige consequentie in het toekomende voor wien het ook soude mogen wesen, met eenparigheid, ende volkomen genoegen vastgesteld, dat den voorn. Borgem^{r}. J. W. komende te overlijden, het gemelde Dijkgraafschap om redenen sal werden gegund, ende geconfereert

aen den Heer Borgemr. Mr. A. W. sonder van zijn Rentampt van de geestelijke goederen te moeten desisteren aen ofte ten behoeve van iemand, mits nogtans uit de emolumenten van het Dijkgraafschap jaarlijks door hem voor een stedelijke recognitie sal moeten werden uitgekeerd eene somme van £ 42-10-08, de eene helft te genieten bij den Heer Gerard IJ. en de andere helft bij den Heer M. van O. en dat soo lang de voorsz. personen sullen leven, ende geen ampt, ofte ampten te samen 50 £ vls. jarelijks toebrengende sullen hebben verkregen, sullende ook bij afsterven, ofte promotie, als even is uitgedrukt, vanden eenen, desselfsvoorsz. portie niet aan den anderen moeten accresceren, nogte aan iemand ter weereld werden uitgekeerd. Dog ingevalle den voorn. Heer Borgemr. A. W. voor gemelden Heer Borgemr. J. W. quame te overlijden sal de begeving van het gemelde Dijkgraafschap moeten werden gedaan conform de maniere, en order in het tweede articul gemeld, als mede na dode van gemelden Heer Borgemr. A. W. ingeval hij het selve bij voor afsterven van den voorn. Heer Borgemr. J. W. almogte hebben verkregen, en soo vervolgens voor altoos.

12.

En nademaal verscheide leden deser vriendschap mede zijn gezworens der voorn. breede wateringe soo hebben deselve, gelijk mede den Heer Borgemr. A. W., het Dijkgraafschap bekomende, aangenomen ende beloofd, tot meerder bevorderinge en de aangroey van onderlinge harmonie, samenwerking ende affectie, soo eenige gesworene plaatsen derselve wateringe die door personen, binnen dese stad wonende, moeten werden vervuld, quamen te vaceren, daertoe, voor sooveel in haer vermogen is, te bevorderen, ende verkiesen leden van dese vriendschap.

13.

Indien eenige duisterheid over het regte verstand der vorenstaande articulen sig opdede, sal deselve werden gedecideert bij meerderheid van stemmen van de alsdan dese onderteikend hebbende leden, ende bij gelijkheid, ofte stotinge van stemmen van deselve, door het lot.

14.

Ende sal van dit accoort aan yder lid van dese vriendschap, een gelijkluidend afschrift originelijk door alle onderteikend, werden gegeven om bij den selven te werden bewaard, ende na zijn overlijden aan den presiderenden heer van zijne bende gerestitueerd ende present de andere leden daervan, gescheurd. In kennisse der waarheid, ende tot het geven van alle meestkragtige bondigheid ende vertrouwen hebben de ondergesch. het vorenstaande accoort met hunne handteikens bevestigt ende beloofd op de solemneelste wijse ende den eed bij hun als regenten gedaan, het selve ende alle articulen daar inne vervat heiliglijk, ende onverbrekelijk een yder jegens den anderen te sullen houden ende nakomen, zijnde dit accoort gesloten binnen Goes op den 15 Julij 1722.

Bij dit origineele stuk zijn nog eenige verklaringen van vrienden, die later tot het accoord toetraden. De laatste is gedagteekend 1724.

Op eenige bepalingen zij het mij vergund de aandacht te vestigen.

Art. 2 spreekt van *eene stedelijke recognitie*, door de begunstigden te betalen. Het is bekend, dat die recognitien oudtijds van allerlei betrekkingen geheven werden. De benaming *stedelijke* getuigt hier echter niet van groote oprechtheid, want in het slot van het artikel lesen wij, dat die recognitien jaerlijks praecyselyk sullen moeten voldaan worden en betaald *aan soodanige personen ende met soodanige verdeelde mindere sommen als de meerderheid deser vriendschap, op ydere vacature van het Dijkgraafschap sal verstaan en ordonneeren.*

In dat zelfde artikel wordt wel in den aanvang gezegd, dat wie met een *buitenambt* begunstigd werd van alle andere zou moeten *desisteeren*, maar daar enkele van de vrienden reeds buiten en binnen ambten bekleedden, werd zeker ten hunnen gunste de deur open geset om sich voor geld, ware het ook in strijd met het accoord, in de onderscheidene betrekkingen te handhaven.

Het verschijnsel schijnt zich toen reeds te hebben voorgedaan, dat niet altijd de minderheid in de besluiten der meerderheid berustte en deze hielp uitvoeren. Van daar seker in art. 3 de vry scherpe bepaling daaromtrent, waarbij men voorts alle gelegenheid afsneed om zich aan de stemming te onttrekken en de plannen der meerderheid te doen mislukken. De oudjes speelden zeker spel en dachten aan het oude spreekwoord: „wees trouw en vertrouw niemand”.

De bepaling in art. 4, dat *nooit twee der* daergenoemde ambten door een persoon mochten bekleed worden was waarschijnlijk minder om te veel voordeelen aan eenen toe te kennen dan wel om de beschikking over meerdere ambten te hebben, daar ieder der vrienden natuurlijk aanspraak maakte op een deel van den buit.

Het 7e art. doet duidelijk zien, dat, hoe men ook sprak van onderling vertrouwen en vriendschap, er toch noch eenige vrees bleef voor diffidentie en jalousie; die echter ondanks de onderlinge verdeeling in twee esquadrons of benden, wel niet geheel zal uitgebleven zijn.

In art. 14 spreekt het geweten der goede vrienden die hun lieflyk vriendschaps verbond liefst niet aan het licht gebracht willen zien. Dat dit buiten hun wil na eenige eeuwen geschiedt, sal hen niet deren en voor de nu levenden geeft het een blik in de geschiedenis, die tot juiste beoordeeling leidt.

Goes. Dr. S. Piccardt.

EENE HERINNERING.

De Heraldieke Tentoonstelling in de Gothische zaal, Augustus en September 1880.

Men is gewoon geboorte- en huwelijksfeesten te vieren en naarmate de personen die het betreft meer of minder belang inboezemen, wordt hieraan meer luister bijgezet; allerlei soort van herdenkdagen worden in het leven geroepen. Niet alleen uit kracht dezer gewoonte maar tevens om nog eens eene welverdiende hulde te brengen, herdenken wij de voor vijf jaren geleden gehouden: „*Tentoonstelling van voorwerpen betrekking hebbende op het Vorstelijk Stamhuis Oranje-Nassau en op de Wapen-, Geslacht- en Zegelkunde in het algemeen*" onder de hooge Bescherming van Z. M. den Koning gehouden in de Gothische zaal te 's-Gravenhage, geopend juist op den verjaardag onzer geeerbiedigde Koningin.

Slechts weinigen hadden toen kunnen denken dat deze tentoonstelling zulk een gunstigen invloed zou hebben uitgeoefend. In den laatsten tijd beweert men namelijk wel eens dat tentoonstellingen niet altijd aan het doel beantwoorden, ja somwijlen het onderwerp bij het groote publiek in een zeker discrediet brengen.

Niet alzoo echter met deze, vooral wat het genealogisch-heraldisch gedeelte betreft. Immers toch sedert dien ontstonden o. a. twee vereenigingen „de Nederlandsche Heraut" en „de Nederlandsche Leeuw", wier leden uitsluitend de heraldiek en genealogie beoefenen. De toenemende bloei en de goede naam, welke beide vereenigingen zich reeds verwierven, leveren een sprekend bewijs hoe de behoefte aan onderzoek en oefening op genealogisch en heraldisch gebied meer en meer eene algemeene behoefte wordt voor de meer beschaafde wereld, ook vooral in verband als hulpwetenschap der geschiedenis.

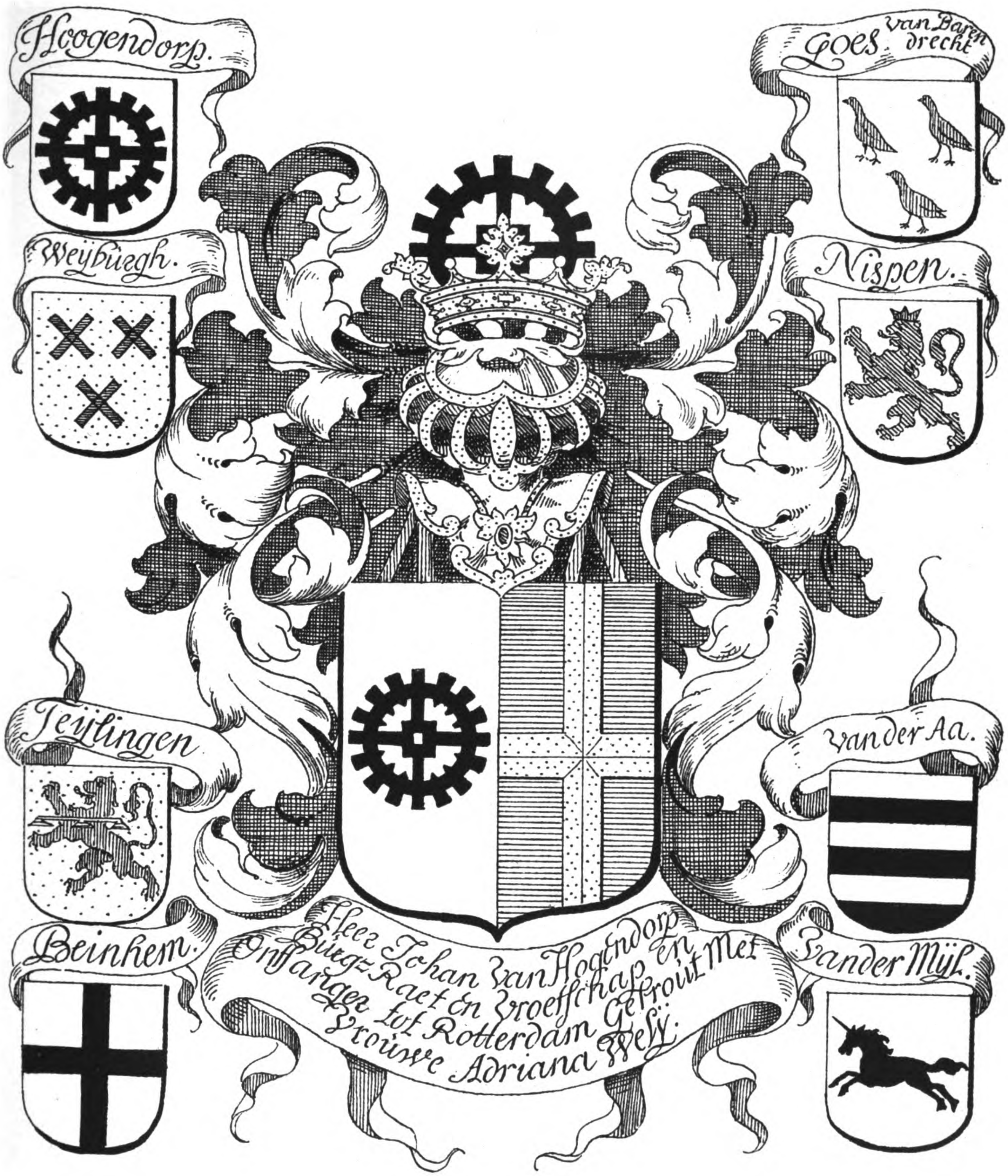
In het tijdschrift, uitgegeven door de Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid, Juni 1885, zegt men over de toestand en ontwikkeling der kunstnijverheid in Nederland, meer bijzonder te 's-Gravenhage, o. a. het volgende: „De calligraphie en het heraldiek teekenen zijn ontegenzeggelijk in de laatste jaren vooruit gegaan. Doch het komt veelal op copieeren neer. Voor zelfstandig ontworpen producten is grooter bedrevenheid in het teekenen vooral van figuren noodig."

Deze laatste zinsneden zijn waar, hoewel wij reeds vele bekwame teekenaren op heraldiek gebied bezitten, die zich een goeden naam verworven hebben, zoodat men daarom niet al te pessimistisch in zijne beoordeelingen hieromtrent moet zijn.

De hechtste steun, dien men destijds bij het organiseeren der tentoonstelling mocht vinden, was, dat een 300-tal inzenders bereidwillig hunne schatten op dit gebied in bruikleen gaven, waardoor eene unieke verzameling ontstond van deze veelal kunstige en hoogst belangrijke voorwerpen.

Er bleef toen weinig tijd over tot het samenstellen van den catalogus, daar het werk te omvangrijk was, en

Behoort bij N°. 7 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 2e jaargang.

Photolithographie van G. J. Thieme te Arnhem.

toch is dit boek van blijvende waarde, daar het al de voorwerpen die tentoongesteld waren zeer goed beschrijft en voor den beoefenaar der geslacht- en wapenkunde van veel nut is. De afdeeling wapenkunde bevatte 561, die der geslachtkunde 572 nummers; 317 nummers betrekking hebbende op de zegelkunde en 106 nummers over ridderlijke lichamen, terwijl de overige 620 nummers omvatten de wapenkunde toegepast op kunst en industrie, zooals: wapens in en op metaal; wapens op steen; aardewerk enz. Ofschoon dit cijfer hoog te noemen is, was dit gedeelte 't geringst vertegenwoordigd.

De verzameling van wapens, wapenkaarten, kwartierstaten, stamboomen, wapens op glas, ivoor en hout — de eenige collectie van historische documenten betrekking hebbende op het Huis Oranje Nassau — maken dezen catalogus door de breedvoerige beschrijving tot een der rijkste bronnen van studie (1).

Genealogie en heraldiek blijven immer moeilijke vakken om te beoefenen en toch zijn het geen ondankbare studiën daar zij zoo innig verwant zijn met de geschiedenis van een land wijl men door haar tot een beter begrip en juister verstand van menig feit komt dat anders voor een ieder duister zou zijn.

Alvorens te eindigen vermeenen wij goed te doen er op te wijzen dat verslagen over deze tentoonstelling zijn te vinden in het *Algemeen Handelsblad* van 5 en 10 Augustus 1880, door de Heer J. A. de Bergh; *Dagblad* van 24 Aug. door de Heer M. A. van Rhede van der Kloot; *Het Vaderland* van 26 Augustus vervolgd 2, 9 en 20 September, door den Heer A. A. Vorsterman van Oyen, als overdruk ook afzonderlijk uitgegeven; *De Nederl. Kunstbode* van 28 Augustus, door Dr. Jan ten Brink; *De Amsterdammer* van 29 Augustus wederom door den Heer de Bergh; het *Rotterdamsch Nieuwsblad* van 2 September, geteekend Toon; *De Nieuwe Rotterdamsche Courant* van 2 en 3 September een breedvoerig feuilleton door den Heer J. B. Rietstap; het *Wochenblatt des Johanniter Ordens Balley Brandenburg*, van 8 September door den Heer H. von Goeckingk; *De Nederlandsche Spectator* van 11 September door den Heer J. E. H. Hooft van Iddekinge; *der Deutsche Herold* te Berlin eveneens door den Heer von Goeckingk in de September-aflevering van dat tijdschrift, en het laatste verslag in *de Heraldieke Bibliotheek* bewerkt door den Heer J. A. Koopmans. Deze beide laatste verslagen zijn als overdrukken ook afzonderlijk uitgegeven. Verschillende andere organen hebben op deze belangrijke tentoonstelling gewezen, de voornaamste hebben wij slechts aangestipt.

---

(1) Gaarne hadden wij bij deze beschouwing een afbeelding gevoegd, volgens een bestaande photographie, van de tentoonstelling, de kosten waren echter te hoog, daar die meer dan *f* 50 beliepen.
Red.

Een weinig bekende tak van het geslacht van Hogendorp.

(MET EEN PLAAT).

Het is genoegzaam bekend dat de studie betreffende *Het geslacht van Hogendorp van de 14ᵉ eeuw tot op heden*, bewerkt door de heeren J. H. Scheffer en Fr. D. O. Obreen, tijdens de onthulling van het standbeeld van Mr. Gijsbert Karel graaf van Hogendorp te Rotterdam in 1867 uitgegeven, te overhaast bewerkt is. Menig exemplaar van dat geschrift bevat bij liefhebbers van genealogische studiën aanvullingen en ligt het in ons plan later een veel verbeterden en vermeerderden druk uit te geven.

In ons archief bevinden zich een negental fraai gekleurde kwartierborden op perkament, geteekend in de eerste helft der XVIIIᵉ eeuw door den Rotterdammer H. Juweel (1).

Twee dezer wapenborden stellen de acht kwartieren voor van Johan van Hogendorp en van diens echtgenoote Adriana Wely. Van de eerstgenoemde gaat de afbeelding hierbij, van de laatstgenoemde zijn de kwartieren:

Wely.	Van Ruwen (5).
Digesheim (2).	Van der Verven (6).
Metternich. (3).	Snel van Royen (7).
Ucken (4).	De Bye (8).

De overige wapenborden betreffen het geslacht Rammelman en daaraan verwante geslachten.

Volgens den kwartierstaat komen wij tot de volgende geslachtslijst, aangevuld door aanteekeningen in ons bezit en uit de gegevens voorkomende op blz. 18 van genoemd geschrift, dat:

I. N. N. van Hogendorp, huwde met N. N. van Teylingen (9), waaruit:

II. Johan van Hogendorp; huwde met N. N. Weyburg; hare moeder was uit het huis van Beinhem, waaruit:

1°. Hendrik van Hogendorp, die volgt III.

---

(1) Het is ons niet mogen gelukken, niettegenstaande daarvoor gedaan onderzoek, meer omtrent dezen teekenaar te ontdekken dan 't geen A. J. VAN DER AA opgeeft in zijn *Biographisch Woordenboek*.

(2) Digesheim: doorsneden van blauw en zilver.

(3) Metternich: in goud een balk vergezeld van drie St. Jacobsschelpen, alles van zwart.

(4) Ucken: schuinslinks doorsneden van rood en goud.

(5) Van Ruwen (van Ruyven): in groen een zilveren balk waarop een zespuntige zwarte ster en vergezeld van zes zilveren vogels, drie boven en drie onder den balk.

(6) Van der Verven: in zilver twee gekanteelde roode balken, in den rechterschildhoek een roode krab.

(7) Snel van Royen: in rood drie zilveren rozen, geplaatst 2 en 1, met gouden hart en goud gepunt.

(8) De Bye: in goud zeven zwarte bijen, geplaatst 4 en 3.

(9) In breedvoerige geslachtslijsten en handschriften van Teylingen in ons archief aanwezig troffen wij haar niet aan.

2°. N. van Hogendorp, was gehuwd.

3°. Magdalena van Hogendorp, geboren in 1578, begraven te Rotterdam 17 Maart 1607, was gehuwd met den bekenden zeeheld Hendrik Hartman (1), geboren in 1563. Hij hertrouwde 5 Augustus 1607 Barbara Verhulst, weduwe Isaak d'Ablin.

III. Hendrik van Hogendorp, huwde Maria Goes van Barendrecht (zie hare kwartieren op de plaat). Volgens de gedrukte geslachtslijst van van Hogendorp is hij hertrouwd met Maria de Bruyn, die eerst te Utrecht woonde, en later met haren man te Rotterdam, alwaar zij den 19 November 1613 haar testament maakte voor den notaris J. Symons.

Uit het 1e huwelijk:

1°. Johan van Hogendorp, die volgt IV.

Uit het 2e huwelijk:

2°. Neeltje van Hogendorp, die gehuwd was en volgens het protokol van den notaris J. Symons (19 November 1613) een zoon had Hendrik Claeszoon.

IV. Johan van Hogendorp, komt A° 1617 te Rotterdam voor als weeshuismeester, 13 Januari 1629 als kerkmeester, was van af 1625 raad in de vroedschap aldaar en in 1631 en 1636 burgemeester. Eerst was hij gehuwd met N. N. en daarna ondertrouwd den 15 Augustus 1611 en gehuwd op attestatie van Utrecht den 25 September 1611 met Adriana Wely, geboren te 's-Gravenhage, weduwe van den Rotterdamschen burgemeester Mr. Pieter Vroesen, met wien zij te Rotterdam gehuwd was den 18 Februari 1601. Zij maakten den 26 September 1612 hun testament voor den notaris J. Symons. Adriana Wely stierf te Rotterdam 10 Jauuari 1634, volgens haar grafzerk vervaardigd door den baron d'Yvoy en thans in het bezit van den heer Royaards te Utrecht; Johan van Hogendorp stierf ook te Rotterdam en werd aldaar 6 April 1638 begraven.

De navolgende kinderen uit het 2e huwelijk zijn slechts bekend:

1°. Josina van Hogendorp, gedoopt te Rotterdam in de gereformeerde kerk den 12 Augustus 1620.

2°. Mr. Hendrik van Hogendorp, mede aldaar gedoopt 9 September 1622, en werd den 28 Februari 1642 te Leiden als student in de rechten ingeschreven; 1651 was hij schepen der stad Rotterdam; hij bezat een eigen graf in de Groote Kerk, noordpand N°. 235, dat overging op zijne zuster Maria van Hogendorp; volgens de rekeningen van den 200 penning van A°. 1665 was hij aldaar alstoen reeds overleden.

3°. Maria van Hogendorp, geboren te Rotterdam, sterft aldaar den 27 Maart 1659. Zij was te Rotterdam gehuwd den 18 November 1640 met Hendrik Rammelman, geboren te Rotterdam, raad en burgemeester aldaar en stierf den 17 Januari 1658 en werd den 26 Januari daaraanvolgende in de Groote kerk begraven. Hij was de zoon van Willem Rammelman en van Maria Roch Jacobsdr.

Uit hun huwelijk vijf kinderen (1).

Meerdere bijdragen omtrent deze tak alsmede over andere leden van het geslacht van Hogendorp zullen steeds welkom zijn.

(1) Zijn portret, voorheen in het bezit van het geslacht van der Pot, berust thans in het gemeentemuseum te Rotterdam.

(1) De overige kwartierborden zijn: 1°. van Willem Rammelman, gehuwd met Maria Roch; 2°. van Hendrik Rammelman, gehuwd met Maria van Hogendorp; 3°. van Maria van Hogendorp; 4°. van Johan Rammelman en Alida de Langhen; 5°. van Hendrik Rammelman en diens eerste vrouw Eleonora van Royen, weduwe van den Heer Adriaan Ghijs; 6°. van Hendrik Rammelman en diens tweede vrouw Maria Emilius, laatst weduwe van den Heer Gerard van der Zijden en 7°. het volle wapen van het geslacht Rammelman.

VRAGEN.

Geslacht van Epen. Wie kan genealogische inlichtingen verschaffen omtrent het geslacht van Epen?
H. v. E.

Geslacht van den Berg. Cornelia van den Berg, overleed te Arnhem den 16 November 1772; waar en wanneer werd zij geboren, wie waren hare ouders en met wien huwde zij?
H. v. E.

Geslacht van der Kluis. Johanna van der Kluis, geboren te Arnhem 26 November 1742, sterft te 's-Gravenhage 2 April 1795; hare moeder was Alida van Haeften; hoe was de naam van haren vader?
H. v. E.

Wapen van der Pot. Dit thans Rotterdamsche geslacht voert gedeeld: *a.* doorsneden: 1. in goud een blauwe balk (zijnde het wapen van het oude Fransche geslacht Pot), 2. geblokt van zilver en rood (van welk geslacht kan dit deel zijn?); *b.* in goud een geblokt kruis van rood en zilver (van Broekhuisen). Dekkleeden: goud en blauw. Helmteeken: een zwarte pot.

De registers der graven in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage.

(*Vervolg*).

In den iij Regel.

Den 4 Mei 1741 de voors. grafstede overgeboekt op den naam van de Heer en Mr. Cornelis van Dorp, raad en schepen der stad Leyden, als eenige geïnstitueerde Erfgenaam van zijn overleedene Huysvrouwe Vrouwe Maria van der Linde, volgens Testament op den 24 Juny 1720 voor de Notaris Coenraad van Rijp en getuigen tot Leyden gepasseert, aan welke vrouwe Clara van der Linde het voors. graft als pro parte Erfgenaam van haar moey vrouwe Maria van der Linde in haar Leven wed. van wijlen de heer Johan Alberdingh bij Blinde lootinge is te beurt gevallen; als bleek bij de acte van scheiding op den 2 April 1716, voor den notaris Magnus Neurenburg en getuygen alhier gepasseert, van welke bijde actens aan mij als Rentmr. Extract authenticq geëxhibeert.

Solvit v̄boeken *f* 9, v̄hogen *f* 5.

fo. XLV. Nuo. 8. De wede. van Simon Vriesius.

I. Den ij february 1636.

Wede. van Simon Vriesius.

Den 11 Sept. 1669 begraven Juffre Groenewegen.

Den 30 Juny 1674 v̄bouct.

fo. 76. II. No. 8. Den 30 Juny 1674 ov̄gebouct op den naam van Sebastiaan Schollekens Professor tot Sertogen Bos als getrout met Elisabeth Cuper Erfgen̄. van̄ weduwe van Simon Frisius te behouve van haer en haer broeder Gerardus Kuper voor de Eene helft, mitsgaders de samentlike erfgenamen van Simon frisius voor de andere helft.

Betaelt het regt van ov̄boucken tot xxv £ uit handen van de Heer van Abbenbrouc.

Is nader bevonden dat de bovenstaen̄ grafstede alleen bekent staat op de naem van̄ weduwe van Simon Frisius, sulx de erfgenamen van deselve weduwe alleen hiertoe geregtigd, ten ware anders bewesen wierd.

Den 16 Maart 1689 dese bovenstaande grafstede overgebouct op de naem van Magdalena Lindershuysen huysvr. van Claude La Lance volgens seeckere acte van donatie van Elisabeth Kuperus die reght hadde gekregen uyt seeckere Testamenten gemaekt by Elisabet Staets wede. van Simon Frisius aen mij geëxhibeert.

Betaelt het reght van overboucken XIV £.

Den 28 April 1741 de voors. grafstede

In den iij Regel.

overgeboekt op den naem van Paulus van Keulen, in Huwelijk hebbende Maria Theresia la Lance, ingevolge de acte door hem en Philippus van Keulen in Egt hebbende Agnes la Lance beyde dogters van François la Lance, in sijn leven eenige nagelaten kind en Erfgenaam van Magdelena Lindershuysen, in haer leven Huysvrou van Claude la Lance yder voor een derde part eygenaers van de voors. grafstede, en dus voor haar selven in opgemelte qualiteyt, mitsgaders haar sterk makende en de rato caverende voor Gijsbert la Lance, eygenaar van het laatste Derde part, ongeprejudiceert hun regt van Eygendom hier boven gemelt op den 27 deser loopende maand geteekent en aan mij als Rentmr. geëxhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken *f* 1, Uts. verhoge *f* 10.

Den 10 IX br. 1747 bij dag begraven Richard van der Kun.

Den 20 X br. 1748 bij dag begraven Sophia Margrita Westenberg, geen regt.

Den 13 July 1750 bij dag begraven Maria Anna de Barry.

Den 4 Sept. 1750 bij dag begraven Jan van Ceule le Jeune (III van Keulen le Jeune).

fo. 76vso. Den 15 Oct. 1783 's morgens begraven Hieronimus van Ceule (III van Ceulen.)

Den 16 Maart 1784 de voors. grafstede overgeboekt op Johannes van Ceulen, ingevolge de acte van versoek door denselve, zoo voor sig zelve als eenige nagelaten zoon van Paulus van Ceulen in huwelijk gehad hebbende Maria Theresia la Lance en nog als sig sterk makende en de rato caverende voor Agnes la Lance, Wede. Philippus van Ceulen zijnde gemelde Johannes van Ceulen en Agnes la Lance, wede Philippus van Ceulen, ieder voor de helft eigenaars der bovengen̄. grafstede als het derde part van François la Lance door erfenisse op hun beiden is vervallen, den 15 deser geteekent.

Solvit overboeken f 1.

Den 27 Aug. 1796 's morgens begr. Magdalena Cecilia van Ceulen.

III. Den 23 July 1801 's morgens begr. Johannes van Ceulen.

fo. XLVI. Nuo. 9 Reynier Vignois, Deurwr.

I. Den ij february 1636 het graff Nuo. 9 v̄bouct op den name van:

Reynier Vignois.

By acte notarieel voor Johan van der Valck notaris gepasseert in dato den 23 January 1661 cedeert en transporteert Johannes Vig-

In den iij Regel.

nois een iij. part van 't voorn. graff aen Jan Lamberts Sammelant.

Den 13 Maert 1670 begraven Jan Lamberts Sammelant.

Den 1 Decem. 1672 Mr. Samuel Sandbeec. Dito desselfs huisvrouw.

f°. 77. II. Nu°. 9. Den 16 Decemb. 1703 overgeboekt op de naem van de erfgenaemen van den Heer President van den Raede en Leenhove van Brabant Salomon Dierkens, sijnde bij de verk. volgens resolutie van den 28 Jan. 1671 van de gecommitteerde raeden van hollant en opgevolgde resolutiën van de heeren kerkmeesteren van den 22 april en 21 Octob. 1674 beyde aan de kerk vervallen aen gemt. Erfgenaemen volgens resolutie van den 26 Augti. en 16 7br. 1703 van kerkmeesteren verkoght en getransporteert.

Solvit reght van verboeken 25 guld.

Den 18 Mey 1737 bij avond begraven François Fagel een kind.

Den 28 Novr. 1738 bij avond begraven Anthonia Catharina Fagel, een kind.

Den 9 Septr. 1763 de voorn̄. grafsteede overgeboekt op de naem van Salomon Dierkens, Heere van Buvignies, als bij twee separate actens van cessie en transport in dato 29 Aug. en 4 Septr. 1763 en waar van copijen authenticq aen mij als Rentmeester zijn geëxhibeert en overgelevert, bekomen hebbende tregt tot deselve.

Solvit v̄hogen *f* 10, verboeken *f* 1, versuym *f* 17.

Den 21 Dec. 1770 bij avond begraven Salomon Dierkens. (III Dierquens).

Den 12 Feb. 1776 bij avond begraven Ve Anna Elisabeth Merens, wapen.

Den 23 Mey 1778 bij avond begraven Maria Adriana Petronella Dierquens, wapen.

Den 1 July 1779 de voorn̄. grafstede overgeboekt ten name van de Heer Mr. Nicolaas Dierkens, ingevolge de acte van versoek door Maria Catharina Dierkens, huysvrouw van de Heer Mr. Johan Adriaan van Westreenen, ten deese voor soveel des noods met hare voorn̄. man geadsisteerd, en tot tekenen der gem. acte speciaal geauthoriseerd, Amarantha Antonia Dierkens en Mr. Nicolaas Dierkens, in qualiteit als medeerfgenamen van wijle Jonkvre. Maria Adriana Petronella Dierkens op den 18 Mey 1778 overleden en welke is geweest de eenige nagelate dochter en erfgename van wijlen de Heer Salomon Dierkens, heer van Buvignies; bij provisioneele scheiding van den boedel en nalaten-

In den iij Regel.

schap van wijlen voorn̄. jonkvrouwe Maria Adriana Petronella Dierkens den 2 Maart deses jaars 1779 voor den Notaris Abraham Gerard Muller en getuigen alhier gepasseerd, den eigendom op de voorn̄. grafstede bekomen hebbende, den 22 Juny 1779 geteekend en aan mij als Rentmeester overgegeven.

Solvit overboeken *f* 6, 8 jaren versuim *f* 8.

f°. XLVII. I. Nu°. 10. Johan de Hoeft (of Hoest) juwelier.

Den XXIII february 1636 het graf Nu°. 10 v̄bouct op den name van Johan de Hoest, uts.

Den 24 February 1635 begraven de huysvrouwe van Johan de Hoest.

17 Mei 1674 v̄bouct (doorgehaald). Den 27 Juny 1674 v̄bouct.

f°. 78. II. Nu°. 10. Den 27 Juny 1674 overgebouct op den naem van Jacobus de Hoest voor ½ en op de kinderen van Matheus de Hoest voor de andere ½.

Het recht voor ½ Jan de Hoest de Jonge *f* 8—6—8.

Den 18 April 1684 ov̄gebouct op den naem van Johannes Ameling apthecaris ende Gerard Ameling capiteyn van̄ Borgerye en boucvercoper, ieder voor de helft, ingevolge van de acte Not: van den 29 Janū. 1676 voor den Not: Hemminck tot Amsterdam gepasseerd.

Het recht van overboucken f 25.

Den 24 April 1741 de voors. grafstede overgeboekt op de naem van Elisabeth Ameling eenige naergelate kind en Erfgenaam ab intestato van Johannes Ameling en eenige erfgenaam van Gerard Ameling haar overleden oom.

Solvit regt van overboeken *f* 3—10, Uts. verhoogen 10 gls.

Den 25 Jan. 1754 bij avond begraven Johan Nolthenius.

Den 25 Maart 1755 (III, 24 Maart 1756) bij avond begraven Elisabeth Ameling.

Den 3 Oct. 1766 bij avond begraven Barbara Theodora Boddaert.

Den 2 Juny 1767 de voors. grafstede overgeboekt ten name van de WelEd.Geb. Heer Mr. Jacob Marinus de Beaufort, gedeputeerde ter vergadering van haar Hoog Mogende wegens de Provincie Friesland mitsgaders Drossard der stad en Baronye van Steenbergen, ingevolge de acte van versoek door denselve den 1 Juny 1767 geteekent in qualiteit als bij acte van koop eigenaar geworden sijnde der gem̄. grafstede, aan den selven getransporteert door den heer Mr.

In den iij Regel.

G. Denick, in qualiteit als executeur en voogd testamentair van den boedel en nalatenschap en over de minderjarige erfgenamen van wijlen vrouwe Johanna Magdalena Digues de la Motte weduwe wijlen de WelEd.Gestrenge Heer Willem Hendrik Nolthenius in sijn Ed. leeven Raad en Burgemeester der stad Tholen, gedeputeerde wegens de Provincie van Zeeland in de generaliteit Rekenkamer, mitgaders Drossard en Rentmeester van St. Maartensdijk, volgens testamente van de voors. vrouwe Wede. op den 23 April 1761 voor den Notaris Spruyt en zeekere getuygen in 's Hage gepasseert en welke vrouwe Wede. was geweest universeele geinstitueerde erfgename van haren man voorn̄. volgens derselver mutueele testamente op den 30 Juny 1736 voor den Notaris Gerrit ten Hage en zekere getuygen binnen de stad Tholen gepasseert; sijnde beide de voorn̄. vrouwe en Heer wederom eenige en universeele erfgenamen van wijlen Juffr. Elisabeth Ameling wede. Johan Nolthenius, uitwysende het testament van gem̄. Juffr. Elisabeth Ameling op den 25 Febr. 1754 voor den notaris Mr. Pieter Gerrit van Dansioo in 's Hage gepasseert; alles breeder blijkende uit de copie Extract authenticq der voorgem̄. drie testamenten aan mij als Rentmeester geëxhibeert.

Solvit v̄boeken ƒ 12, 11 Jaren versuym ƒ 11.

III. Den 7 Maart 1757 bij avond begrave Anna Willem Rengers, een kint.

10 Mey 1798 begrave Mr. Jacob Martinus de Beaufort.

Den 18 Mey 1798 Jacoba de Huybert.

Den 14de Maart 1807 's morgens begraven de WelEdele Heer Jacobus Mersen, geen regt. Dit lijk is omtrent 14 dagen daarna er weder uitgenomen en naar Middelburgh getransporteerd.

fo. xLviij. I. Nuo. 11 en 12. De erffgenamen en naeste Vrinden van Crispyn van Boshuysen en Anna Duycke joosten dr.

Den x Marty 1636 de Grafsteden Nus. 11 en 12 v̄bouct op den name van de Heer Reeckenmr. Mierop.

Den 3 Juny 1637 begraven de huysv. van Werckman.

Den 19 Novem̄. 1641 de huysvroue van̄ Hr. Commys Mierop.

Den 2 Jul. 1674 v̄bouct.

fo. 79. II. No. 11 en 12. Den 2 July 1674 ov̄gebouct op den naam van Anthony Mierop commys ten behoeve van hem en̄ de samentlike descendenten van den Hr. Rekenmr. Mierop.

In den iij Regel.

Den 6 April 1676 begraven de Hr. commys Mierop.

Den 15 Feb. 1744 de voorn̄. grafstede overgeboek(t) op de naam van Wouter van Eck koster van dese kerk, soo voor hem selven, als voor Coenraad van den Ham, Gerrit van den Ham, Cornelis van den Ham en Hendrik Ketelaar uyt kragte van de acte van Coop door de Heeren Cattenburch en Gallas als bij de Ed. Mog. Heeren gecommitteerde raaden van de Staten van Holland en West Vriesland, gecommitteerd tot de verkoopinge van de Graven, die 't sedert menigvuldige advertentien in de Couranten gedaan aan de kerk vervallen sijn, op den 13 deser loopende maand geteekent en aan mij als Rentmr. geëxhibeert.

Solvit voor koop ƒ 40, nog overboeken ƒ 24.

Den 6 Juny 1743 bij dag begraven Dirkje van der Ham.

Den 11 febr. 1744 bij dag begraven Johannes van den Ham.

Den 14 Jan. 1747 bij dag begraven Anna Maria van Eck, een kind.

Den 5 Aug. 1750 bij dag begraven Willemina van̄ Ham, Een kind.

Den 20 July 1751 begraven Margrita Geertr. van̄ Ham een kind.

Den 6 Feb. 1753 bij dag begraven Gerardina Dwarsweg.

Den 10 Feb. 1753 bij avond begraven Dirk van̄ Ham.

Den 24 Janū. 1765 bij dag begraven Gerrit van den Ham.

Den 23 Oct. 1766 bij dag begraven Cornelia van Echten.

Den 20 Janū 1767 bij dag begraven Geertruy Kempf een kind. (III overgeb. in de 4de Regel No. 15 en 16).

Den 11 Mey 1770 bij dag begraven Wouter van Eck.

Den 20 (III 26) Juny 1770 bij nacht begraven een kind van den Heer Cornelis Cramer dood ter wereld gekomen.

Den 12 Sept. bij dag begraven Coenraad van den Ham.

Den 17 Mey 1773 de voors. grafstede overgeboekt ten name van Jan François van van Eck, uit kragte van de acte van versoek door Anna van den Ham wede. wylen Wouter van Eck, Geertruyd Sligtenhorst wed. wijlen Coenraad van den Ham, Hendrik Ketelaar en Cornelis van den Ham, ieder so uit eigen hoofde en nog als erfgenamen ab intes-

In den iij Regel.
tato van Gerrit van den Ham den 8 Janū. geteekent en aan mij als Rentmr. geëxhibeert en overgelevert.

Solvit overboeken *f* 2, 2 jaar versuym *f* 4.

Den 15 Maart 1776 bij dag begraven Hendrik Ketelaar (III Keetelaar).

Den 24 Juny 1778 bij dag begraven Cornelis van den Ham.

Den 9 January 1789 bij dag begraven Anna van den Ham.

f°. XLIX. I. Nu°. 13 en 14. Henrick Duyst van Voorhout, heere van Sevenhuysen en Wildeveenen.

Den XXIX July 1636 dit grafstede hier boven gespecificeert v̄bouct op te name van voorsz. Heere van Sevenhuysen.

Den 23 Nov. 1639 begraven de heere van Sevenhuysen.

Den 17 Decem. 1676 v̄bouct.

f°. 81. II. N°. 13 en 14. Den 17 Decem̄. 1676 N°. 13 en 14 overgeboekt op den naem van Diderik van Voorhout Heer Zevenhusen voor hem ende v̄dere descendenten van wijlen de Hr. van Zevenhusen hun vader.

Op den 19 April 1698 bij avond begraven de Heer Adr. Theodorus van Voorhout. Heer van Sevenhusen.

Den 2 Juny 1738 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van den Heer Carel Joseph D'overschie Heer van Baertwyk eenige descendent van de Heer Hendrik Duyst van Voorhout Heer van Sevenhuysen en Wildeveenen, die vader was van de Heer Diderik Duyst van Voorhout Heer van Sevenhuysen hier boven gemelt en overgrootvader van grootmoeders zijde van den selven Heer Carel Joseph d'overschie Heer van Baertwijk.

Solvit verhoging *f* 20.

Den 22 July 1746 de voors grafstede overgeboekt op de naam van de Heer Adrianus Franciscus D'overschie Heer van Baartwijk Heere van Baartwijk (sic).

Solvit *f* 4.

Den 14 November 1767 voorn̄. grafstede overgeboekt op de naam van Gaspar Frederic Charl Baron d'Overschie ingevolge de acte van verzoek door Mr. Timmermans, als Last en procuratie hebbende van de Hoog Ed. Wel Geb. vrouw Baronesse van Bourscheidt Douairiere van wijlen den Hoog Ed. Wel. Geb. Heere Adrianus Franciscus Baron d'Overschie, in leven Heere van Baartwijk als moeder en voogdesse over de kinderen met haar voorn̄. overleden gemaal verwekt en door denselven nagelaten, den 14 Nov.

In den iij Regel.
1767 getekent en aan mij Rentmeester geëxhibeert en overgegeven.

Solvit overboeken *f* 25, 1 jaar versuym *f* 2.

III. Den 3 Juny 1735 bij avont begraven Juff. Todera (sic) Duyst van Voorhout.

Den 24 October 1735 bij avont begrave Adriaan Constantijn Duyst van Voorhout.

f°. 81. I. N°. 15 en 16 Hendrick Verburch, Clercq van de H°. M°. Heeren Staten Generaal.

Den xxij Marty 1636 op te name uts. v̄bouct.

Den 20 Aug. 1874 v̄bouct.

f°. 83. II. N°. 15. Den 20 Aug. 1674 ov̄gebouct op den naem van Juffre Alida van der Burg, Weduwe en boedelhoudster wijlen Hendrik Verburg.

Den 22 feb. 1679 v̄bouct op den naam van d'Hr. Maerten Meerman Bewindhebber van̄ Oost Indische Comp̄. tot Delft, als getroud met Juffre Helena Verburg, en sulx haer aangecomen by dode, en deelinge der goederen van Juffre Alida van der Burg v̄sr. haer Moeder.

Den 14 Decemb. 1740 de voorz. grafstede overgeboekt op de naem van den Heer en Mr. Willem Twent veertig raad der stad Delft, uyt kragte van de acte door den Heer S. D'Acquet in Huwelijk hebbendē Ve. Alida Willemina van der Graaff, als bij schijdinge van 12 Novb. 1726 met haar eenige zuster Ve Francisca Helena van der Graaf, Huysvrou van gem̄ Heer en Mr. Willem Twent te samen eenige naargelaten kinderen van Ve Alida Verburg in haar leven Huysvrouw van de Heer en Mr. Willem van der Graeff den eygendom van de gem̄. grafstede bekomen hebbende by legaat en uyterste wille van Ve Helena Verburg Huysvrouw van d'Hr. Maerten Meerman in dato 18 Mey 1683 is gedevolveert, op den 3 deser loopende maand, ongeprejudiceert syn regt van eygendom hierboven gemelt, geteekent en aan mij als Rentmr. geëxhibeert.

Solvit v̄boeken 6 gld. Uts. verhoge 10 gld.

fo Lvso. I. Nu°. 16. Den i j February 1636 het graf Nu°. 16 v̄bouct op den name van Beatris Cornelis die tselve door de Quartiermr. van Eghen hadde door Cope van Dirck Verburch, dus nu voor de voorn̄. Beatris Cornelis.

Den 15 Decem̄. 1665 van het vsr. graff Nu°. 16 v̄bouct op den name van Petrus Pels.

Het recht van v̄boucken betaalt XXVI £.

Den 9 Maert 1669 begraven juffre Pels.

(*Wordt vervolgd*).

's-Gravenhage. J. C. VAN DER MUELEN.

KORT VERHAAL

van de afkomst der prinsipaalste Edelen van stad Groningen en Ommelanden tot op deze tegenwoordige eeuwe, insonderheid hare dapperen dooden, wapens, namen en toenamen, bij een vergadert uit onderscheidene auteuren geschreven boeken en brieven door Wilhelm Conders van Helpen. ANNO 1660.

(*Vervolg*).

Van de TAMMINGA.

Ex genealogia scripta per
JR. CONDERS AB HELPEN.

Anno

1427 wert mentie gemaakt van Jonker Aepco Tamminga, dewelke waar van de Vetkopers partie.

In 't zelve jaar heeft Focko 500 Groningers bij Oterdum verslagen.

1428 Ambitioso ingenio vir Hiddo Tamminga, overste der qualijk genoegden, is in een bataille tegen Focko Ukena gevangen gekreegen en hem gevraagt zijnde wat hij zoude gedaan hebben, indien hij de victorie hadde behouden, gaf tot antwoord, dat hij zijne vijanden zoude hebben omgebragt. Waardoor Focko Ukena vertoornt zijnde, stak hem met zijn eigen hand dood. Cuncta ex hoc tempore Focconi adversa accedere. Praeclaro mortalibus documento nihil inimicus Deo esse, insolentia crudeli. Deze moord wierd so qualyk genomen so dat hij daar na gedwongen is te vertrekken uit de Ommelanden. In dit jaar versloeg hij verscheiden troepen in de ronte van stat en lande onder de voorgenoemde overste Hiddo Tamminga en Focko versloeg meest al het volk van Hiddo in de ronte en hij zelvs wierd gevangen als gezegt is.

Ewo Tamminga de soon van Hiddo Tamminga is getrout geweest an Bauwe Lerana de dogter van Focko Ukena, hebben geen kinders nagelaten.

Ewonis frater fuit Onno, equestri honore illustris, quem apud Cipri regem promeruit. Qui genitus ex Gela Manninga, Lutti filia. Liberis compluribus, Ewsumanos propagavit, ut ipsi Ewsumani volunt.

1505 leydeden de Groningers Johan Hoemaker, dewelke een hooftman waar, op de kerk van Haren, makende een borstwering voor de deur van dezelve. Deze voornoemde Johan Hoemaker maakte die van den Weerdenbras zoo benout, dat waar dat zij ook waren, zij altijt op haar hielen waren, waarom dat zij hulp moesten krijgen van Selnert en uit andere legers, zoodat zij wel 2000 man doemaals starck zijn geweest. Eyndelijk quamen zij voor de kerk en bestormden

Anno

dezelve zoo lange dat zij se beneden inkregen, maar Johan Hoedemaker hielde het gewelte boven in met zijn volk schietende en slaande verscheiden dood. De Saxen brogten hoy en stroo in de kerke en branden, die van binnen meenende hem doot te smoken of hij zoude hem gevangen geven. Als dit rumoer in de stat kwam, sloegen de trommels en klokken allarm als lange niet gehoort waar, zoo dat alle borgers en inwoonders van de stat op het brede markt quamen, en daar beloofden zij bij malkanderen te leven en te sterven of zij wouden de kerk ontzetten. De borgemeester Coert Coenraatsen wonende bij de Swanestraat hadde des borgers vaneken in zijn handt en woude hetzelve dragen, maar Johan Theme, ook in dien tijd borgemeester van Groningen zijnde, quam en sprak, „Lieve broeder gij kunt beter rijden, valt op een paart en voert de borgers an, ik wil dat vaneken dragen en daarbij leven en sterven,” zoodat de borgemeester Coert Conraatsen geklommen is op een paart en haar, voorbij rijdende, sprak haar een moet in zo lange dat zij kwamen bij *heiligen stede*, daar stelden zij haar (na een kort gebed) in ordre met haar geschut, zoo dat de Saxen eindelijk de kerk verlieten en Coert Conraatsen liet zijn geschut los gaan op de Saxen, hetwelke haar zeer treftede: de stukken van de Saxen vlogen in de lucht, dat het jammer waar aan te zien. Daarna trokken zij onder de Weerdenbras en de Groningers trokken na. Zij schoten en sloegen velen doot, zoo dat daar wel 400 soldaten manqueerden als zij wederom in Awert en in Selwert quamen. Eindelijk wierd Jan Hoemaker wederom ontzet, hebbende verloren 4 mannen op de kerk, hij zelve waar geschoten, maar stierf niet an de wonde.

1570 als allerheiligen vloet waar, dreef van Usquert een huis met de gront en het volk tot an Schildwolde daar het op een hoochte bleef zitten en het volk wierd geret.

Vide Emmium pag. 641, *sed nusquam hanc historiam tam accurate scriptam inveni. P. Winshemius Kron. van Friesland blz.* 550 (1).

1604 op den 11 Octob. st. vet. is Juffer Anna Tamminga anders Conders tot Groningen op de middag gestorven en zij is aldaar ook worden begraven.

Jonker Onno Tamminga heer op Luidema tot Usquert, Uythuistermeden en in de Vierbuiren etc. is getrouwt aan Elisabeth Rengers.

---

(1) Latere bijvoeging. H. O. F.

Onno Tamminga — Hille Schaffer

Allard Tamminga — Susanna van der Eese.

Evertien Tamminga — Pieter Ripperda.

Swier Tamminga.

Hille Tamminga.

Jonker Allard Taminge tot Tammingaborch is getrouwt geweest an Juffer Gese Conders de suster van Evert Conders.

Abel Tamminga an Helena Ripperda en daar na an Ewe van Selwert. — Anna Tamminga an Abel Onsta — Oede Tamminga an Luirt Rengers te Dijcke.

Onne Tamminga. — Truit Sickinga.

Eemke Tamminga — Johan Thedama

Hille Tamminga. — Sicke Dekama (1).

Onno Tamminga in Tammingaborg tot Bellingaweer ux. Eemeke Azinga, filia haereditaria in Warfumborg.

Hoyke Tamminga in Warfumborg hovelink tot Warfum. — Allard Tamminga in Tammingaborg hovelink tot Bellingaweer, enz. — Aepke Tamminga obiit coelebs — Hidde Tamminga ux. Meneke van Eusum (2) Ex his descendentes Eusumani.

Hoyke filia haereditaria in Warfumborg, nupta Focconi Manninga in Bergum et Pewsum. — Onno Tamminga toe Hornhuisen op Tammingaborg en Bellingeweer vixit anno 1465 ux.... Onsta.

Abel Tamminga op Tammingaborg toe Hornhuisen ux. Hille Ripperda. — Allart Tamminga **A.**

Onno Tamminga op Tammingaborg, enz. ux. Truide, Johan Sickinghe toe Warfum en Anna Gijsens dogter. — Anna mar. s. Claes Cater 2 Derk Coenders.

Hille filia haereditaria in Warfumborg puto rectius in Tammingaborg, mar. Sicco, Sicco van Deeckema en Lutz van Liauckema zoon.

NB. Uit de geneal. van Tamminga welke in 't M. S. van Doys voorkomt, schijnt het zeker dat Hillo erfdochter was op Tammingaborg te Hornhuisen (3).

A.

Allert Tamminga in Bellingeweer, etc. ux.... van der Aa, alii Gese Coenders, Henrici et Oede Lewe filia.

Onno Tamminga tot Bellingeweer, etc. ux. Hille Schaffer. — Anna mar. Abel Eilco, Onsta en Oede Rengers zoon. — Otje mar. Luirt Rengers tot Dijksterhuis.

Allert Tamminga toe Bellingeweer, enz. ux. Susanna Sweder of Swier van der Eze en Margar. van Laer van Laerwold dogter. — Evertie mar. Pieter Ripperda, cujus mater Anna van Ewsum getr. den 12 Oct. 1554.

Onno Tamminga tot Bellingeweer, enz. ux. Cecilia Eger Beninga en Anna van Beveren dogter (4). — Anna mar. Balthasar van Ewsum heer van Nienoord. — Hille mar. van Isselmuiden.

Allert Tamminga edelman van graaf Hendrik stadhouder van Vriesland is verongelukt met zijn eigen roer. — Eger Tamminga. **B.** — Onno Tamminga op Luidema tot Usquert, eerst ontf. gener. van stad en lande, doch vervolgens resigneert en in den Ommel. regering gegaan ux. anno 1642 den 6 Nov. Elisabeth, Unico Rengers en Elisabeth Clant dogter waarmede hij het huis Luidema gekregen heeft. — Schotto Tamminga. **C.** — Swier Tamminga. **D.** — Anna mar. 1 Unico Johan Rengers toe Slochteren en Gele van Laer zoon, sine liberis. 2. Adriaen Clant toe Stedum.

Susanna, mar. Mello Alberda op Menckma, tot Uithuisen. — Cecilia mar. 1 Daniel de Hertoghe, 2 de Collonel Bernhard Prot. — Elisabeth mar. 1 Evert Joost Lewe van Klinkenberg en Pieterke Coenders zoon. 2 Egbert Horenken van Dijksterhuis. 3 Feyko Sickinghe. Zij heeft bij de eerste man drie kinderen gehad, bij de tweede man een jong gestorven en bij de laatste man vier.

---

(1) De volgende geslachtregisters der familie Tamminga zijn van den bovengemelden Baron Onno Tamminga van Alberda. H. O. F.

(2) De familien van Ewsum en Tamminga voeren een en hetzelfde blasoen en helmteeken; -- quia Mencke filia unica et ultima ex familia Ewsumanae Hiddoni Tamminga non solum hac conditione nupserat, sed etiam ut liberi nomen matris assumerent. Hic a Fokkone Ukena manu propria trucidatus est anno 1428. Vid. Emmius lib. 20 pag. 308.

(3) Volgens Aitzema schreef Sicco Dekema zich heer van Jellum en Tammingaborg. Hij heeft bij Hillo Tamminga ouder anderen eene dochter verwekt Luts genaamt, welke gehuwd is geweest aan den geleerden doctor Tjalling van Eysinga. Vid. Ferwerda.

(4) Eger Beninga was de zoon van Gerolt en Cecilia v. d. Clooster v. Doornum. Anne v. Beveren had tot ouders den Oostvr. hofrigter ... v. Beveren en .... Onsta.

B.

Eger Tamminga capitein en major, ux. Eilco of Eilka, Eilco Clant van Stedum en Willemina Hinckaert dogter.

Onno Tamminga Capit. Lieuten.

Willemina.

Eilco Tamminga vaandrik, vervolgens raadsheer van Groningen 1687, burgemeester 1710, gestorven 1719: ux. Allegonda Eeck.

Cecilia.

Eger Tamminga heer van Maarsbergen ob. in 's Hage anno 1752 den 18 Februari, zijnde bij deszelfs begrafenis het wapen als van den laatsten van zijn geslagt, gebroken en de stukken daarvan op de kist gelegd geworden.

Johanna Wilhelmina mar. borgemeester Onno Sickinghe.

C.

Schotto Tamminga toe Bellingeweer, enz. eerst L^{t} president van de hooge justitiekamer, daarna Staat gener., ux. Catharina, Johan Sickinghe op Warfumborg en Lut van Jongema dogter. Haec ob. in puerperia (statim parta prole peremta simul) anno 1650 den 20 October.

Cecilia mar. Lamorael van der Noot heer van Rijsoir, capit., qui obiit anno 1670.

Onno Tamminga, ux Bouwina Egbert Rengers van ten Post en Willemina Polman dogter, zij woonden op Bellingeweer (1).

Johan Tamminga capitain vulgo dictus de blinde Tamminga, ux. Sibilla Sanders. Hij heeft gewoont op Menkema onder Uithuysen aan de oude dijk gelegen.

Schotto Tamminga.

Willemina Tamminga mar. Frans van Burmannia. Illa ob. anno 1752 te Groningen hoog bejaard.

........a Tamminga.

D.

Swier Tamminga, sergeant major en vervolgens Collonel ux. Lebuina Elisabeth, Boldewijn Sloet, rentmeester van Vollenhoven en Margrieta van Rijswijk dogter.

Onno Tamminga. Capit. 1667, ux. Willemina, Duco Hemmema en Barber Erentreiter dogter. Hij is anno 1674 in 't beleg van de Graaf gesneuvelt.

Boldewijn Tamminga capit. van de Guardes te Groningen anno 1605.

Cecilia, mar. Berent, Hillebrand Gruis toe Lellens en .....Horenken zoon.

Theodora.

Lebuina Elisabeth.

Albertina, mar. David Constantijn du Tour.

Swier Tamminga.

Onno Willem Tamminga, ob. jong.

(1) Willemina Polman was de dochter van Anthony Polman tot Ruinen en Nijehove en Gesia Alberda.

Van den Jonckeren Huinga.

Ex. genealogia m. s. A. Coenderi ab Helpen.

Docent nos annales urbis Groninganae, nobiles familias fuisse in hac urbe, et circa eam ante quadringentos et amplius annos iam celebres Huigingiam, Wicheringiam, Sickingiam, etc.

Anno

1391 heeft geleeft Joncker Hemmo Huininga Oostwoldanus.

1398 waar Joncker Reinoldus Huininga in de raat te Groningen zeer bemint en in een zoo groot estime, dat hij met anderen Eedelen door een wenck bekans de geheele stat regeerde.

1415 op St. Crucis nacht quam Joncker Reint Huinga met zijn zoons, de altemaal treffende crijgshelden waaren, dewelke Coppen Jarichs verdreven hadden, wederom voor drapoorte, bij hem hebbende veele andere borgers, de over de stats muuren klommen met ledders en dewelke bij haar hadden groote hamers, waar mede zij in stukken slagen de sloten van de poorten, zo dat zij Groningen met gewelt wederom hebben gewonnen en daarna ook hebben gehouden. Als nu Reint Huinga met al zijn volk gekomen waar in het regiment tot Groningen, zoo kwamen al die van Coppen Jarichs verdreven waren, wederom in de stat en wierpen om verre verscheiden huisen, als Focke Ebesma huis, heuvelinck tot Woltererсum, het huis van Focke Stulteda heuvelinck tot Steem en dit huis van Adolph Fratema, Bewe Menolt, en Luilef Meima heuvelinck te Baffelt en andere meer in den Dam en ook in de Ommelanden, en het volk trok al te samen uit haar land na West-Vriesland tot de schijringers haare partijsluiden.

1418 fuit Reinoldus Hugingius sacerdos et collocutor pro foederatis.

1413 wiert Jr. Reinolt Huinga op het raadthuis tot Groningen doot geslagen met nog meer anderen. Omtrent dezelve tijt is Jr. Reinolt Huinga met alle zijne kinders en veele borgers uit Groningen verdreven worden, buitenslands, alwaar zij twe jaar bleven, tot dat Groningen wierd gewonnen, dat Jr. Kene met zijn partijs luiden en vriende te wege brochte.

Jr. Huinga wierde verdreven van de oude Jarichs zoon, genaamt Coppen Jarichs.

1422 heeft geleeft Jonker Johan Huinga.

1492 Als de raat van den hertoch van Luinenburgh met Frederik van IJsselsteyn, graaf Edsard van Emden met noch zeer veele groote heeren voor de stat Groningen lagen, meenende dezelve in te nemen, zoo schoten (1) de Saxen daar in veel vuir en kogels, zoodat het vuir eindelijk is gekomen in het agterhuis van borgemeester Roelf Huinge en brande zijn huis met het agterhuis af, hetwelke vol hooy lag, zo dat zij het niet blusschen konden, men sag de brant 4 mijlen (1). De Saxsische en dorstende al evenwel de stat niet bestormen, de borgers en het volk wachtende een tijt lank daar na; maar zij wouden het niet avontuiren. Daarna gingen de hooftluiden op de wal als Jan van Laer, en andere, roepende de Saxsische hooftluiden toe, „ei lieve valt an, gij ziet den brand wel, de borgers zijn gegaan om den brand te blusschen, de stat is uwe." De Saxsische hooflui riepen wederom, „ei lieve de borgers liggen stil op de wal om ons waar te nemen, de duivel val op dat geschut an." „Maar lieve broeders" riep Jan van Laar, „alzo nu valt an wij willen de stat te samen deelen, de vleck is haast gewonnen" maar zij dorsten niet anvallen. — Als de hooftluiden dat zagen, en als de dach aanbrak, spraken zij de borgers an en zeiden, „lieve borgers wij zien wel, zij durven haare krijgsrecht niet houden, zij en durven niet stormen, laat u geschut nu vrij losgaan na haar toe", doe bebegosten zij te schieten, zoodat van ebbingepoorte een groot streek scheen in de brant te staan, en zodanig schieten duurde 2 uuren lanck. Daar wierde menig stout man van de Saxsische geschoten en dat duurde zoo lang als de belegeringe waar, daar quam ook een ziekte onder het volk, zoodat daar veele stierven van de Saxen, en wel 200, daarvan begraven wierden tot Selwert.

1501 is ontstaan een zeer hart gevecht in den Dam waar dat Joncker Rempt Huinga en veel andere treffelijke persoonen zijn gevangen nomen; men zeide doe tot Groningen dat graaf Edsard niemant doot hadde laten slaan, maar hij hadde ze allemaal laten gevangen zetten, hij waar met haar voor Groningen gekomen en zij hadden hem ingelaten en voor een heer ontfangen.

1515 heeft Jonker Roelof Huinga in den raadt met onderteykent een contract gemaakt van den stat met den hertoch van Gelder.

1526 den 24 April, waar Juffer Hille Huinga commere van Johannes Conders de soon van Jr. Court Conders.

1531 op den 20 Augusti is Juffer Bouwe Huinga commere gewest van Jr. Berent Conders, de zoon van Coert Conders.

(1) Hierbij staat ter zijde, «haec ad annum 1500 referenda.»

H. O. F.

(*Wordt vervolgd*).

GESLACHT BASTERT (1).

I. N. N. Bastert was de vader van:

1°. Huybert Bastert, die volgt II.

2°. Anna Bastert, overleden te Amsterdam 3 Februari 1752, gehuwd met Jan Grim Jan Hendrikszoon, eveneens te Amsterdam overleden den 11 September 1760.

II. Huybert Bastert, geboren te Weesp den 10 October 1669, overleed te Amsterdam den 21 Januari 1763. Driemaal trad hij in den echt, en wel: 1° den 22 October 1690 met Elisabeth Lamberts, geboren te Amsterdam in 1671; 2° te Amsterdam den 26 Februari 1708 met Anna Ponten, geboren te Nieuwpoort, weduwe van Ds. Justus Schalkwijk à Velde en 3° te Oostzaan den 14 October 1725 met Aletta Pollins, weduwe van Willem Reedoch. Bij zijne eerste twee vrouwen verwekte hij kinderen, het derde huwelijk bleef kinderloos. Uit het eerste huwelijk zeven uit het tweede huwelijk twee kinderen:

1°. Susanna Bastert, gehuwd met Johannes d' Vorsten.

2°. Catrine Bastert, gedoopt te Amsterdam den 21 Juli 1694, gehuwd met Jacobus Berckenschinkel.

3°. Sara Bastert, geboren te Amsterdam 1697, gehuwd aldaar den 18 October 1720 met Hans Georg Bürgkli (1), geboren te Zürich den 6 Augustus 1687, overleden te Amsterdam 8 Maart 1748, zoon van Salomon Bürgkli en van Anna Maria Hirzel.

4°. Elisabeth Bastert, gedoopt te Amsterdam 23 Mei 1698.

5°. Johanna Bastert, geboren te Amsterdam in 1700, huwde 1° te Amsterdam den 4 December 1722 met Jan Jacob Borkman, geboren te Wesel in 1702, zoon van Joost Hendrik Borkman, en 2° te Amsterdam den 5 October 1731 met Theodorus Justinus Rheen, geboren te 't Veen in 1703, zoon van Mr. Hermanus Joseph Rheen.

6°. Lambertus Bastert, gedoopt te Amsterdam 4 Juni 1703, jong overleden.

7°. Lambertus Bastert, gedoopt te Amsterdam 20 Januari 1706.

---

(1) Dit geslacht komt in de kerk-registers der 17e eeuw voor te Weesp en te Amsterdam, doch het was niet mogelijk, de volgende personen in eene geregelde volgorde te brengen, of aan te sluiten. Een nauwkeurig onderzoek daar ter plaatse zon zekerlijk gewenscht zijn, en ongetwijfeld goede uitkomsten opleveren.

Willem Bastert kocht te Weesp 12 Februari 1643 een eigen graf.

Pieter Thomaszn. Bastert was omstreeks 1658 gehuwd te Weesp.

Thomas Pieterszn. Bastert; Gerrit Pieterszn. Bastert huwde met Janette Jans; hij stierf reeds in 1676, zij leefde nog in Mei 1698. Andries Pieterszn. Bastert huwde 15 Augustus 1676 te Weesp met Trijntje Gerrits Brouwer, die weduwe was.

Maria Bastert huwde in 1687 met Pierre la Porte, in 1697 met Pieter Blingert.

Gerard Bastert, gedoopt te Amsterdam den 6 Februari 1682, zoon van Johannes Bastert en Cateleyntie Wittepaart.

Hilletie Bastert, overleden 1704, huwde te Weesp den 20 September 1698 met Anthony Schouten.

Anna Bastert, geboren 1676, huwde te Diemen den 14 September 1698 met Pieter Poursoy van Amsterdam, geboren in 1675 en overleden na 1722.

(1) Tot deze familie behoort de Generaal veld-maarschalk der republiek Zürich, Henry Bürgkli, baron van Hochenbourg, 1647—1730. Van hem bestaat een levensbericht te Zürich, in 1878 uitgegeven.

8°. Anna Bastert, geboren te Amsterdam in 1709, was van 1764 tot 1768 regentes van het diaconieweeshuis in de Zwanenburgerstraat te Amsterdam, en overleed aldaar 3 Februari 1752. Zij huwde te Amsterdam den 10 Augustus 1725 met Hendrik Reedoch, geboren in 1701, overleden te Amsterdam 2 Juli 1754, zoon van Willem Reedoch en Aletta Pollins.

9°. Nicolaas Johannes Bastert, die volgt III.

III. Nicolaas Johannes Bastert, geboren te Amsterdam 25 September 1711 (1), overleed aldaar 27 Februari 1765, huwde 1° te Amsterdam 18 November 1738 met Anna Cruys, geboren te Amsterdam 15 Maart 1713, overleden aldaar den 24 Juni 1748, dochter van Christiaan Cruys en van Susanna Cuiper; 2° eveneens te Amsterdam den 22 April 1749 met Johanna Grim, geboren te Nienhuys in 't graafschap Bentheim den 8 Februari 1717, overleden te Amsterdam den 7 December 1751, dochter van Mr. Jan Grim en van Gesiena Luebley; 3° eveneens te Amsterdam den 18 Mei 1757 met Cornelia Toll, geboren den 12 Augustus 1717 (2), overleden te Maarsseveen den 21 Augustus 1783, weduwe van Nicolaas Paradys en dochter van Willem Toll en Cornelia Gansneb, genaamd Tengnagel.

Uit het eerste huwelijk een zoon, uit het tweede huwelijk eene dochter, uit het derde huwelijk een zoon.

1°. Huybert Bastert, die volgt IV.

2°. Anna Gesina Bastert, geboren te Amsterdam den 22 November 1751, overleden aldaar 23 Juni 1752.

3°. Nicolaas Bastert, die volgt IV bis.

IV. Huybert Bastert, geboren te Amsterdam 3 Juni 1748, was een der vijf kolonels der Amsterdamsche schutterij over de 60 vaandels burgers op 19 Februari 1795 (3), en kerkmeester van de Nieuwe en Engelsche kerk, overleed aldaar 30 Juni 1806. Hij huwde te Amsterdam den 16 December 1770 met Maria Eva Toll, geboren in Maart 1748, overleden te Amsterdam 18 Juni 1806. Zij waren de ouders van:

1°. Nicolaas Bastert, geboren te Amsterdam 10 September 1771, overleden aldaar 25 Maart 1832.

2°. Maria Anna Bastert, geboren te Amsterdam 30 April 1773, overleden aldaar 11 Maart 1837.

3°. Catharina Christina Bastert, geboren te Amsterdam 28 October 1777.

4°. Dirk Bastert, geboren te Amsterdam den 8 November 1780, overleden aan de Kaap de Goede Hoop in 1805.

5°. Huberta Cornelia Bastert, geboren te Amsterdam 20 September 1782, overleden aldaar 1 Januari 1785.

6°. Cornelis Nicolaas Bastert, geboren te Amsterdam 25 Augustus 1786, een niet onverdienstelijk dichter (1), overleden aldaar 19 Juni 1806.

7°. Een kind, geboren den 25 Augustus 1786, en twee dagen daarna gestorven.

(1) Hij kocht in 1751 een eigen graf in de Oudekerk op 't hooge koor; hierin werden een groot aantal familieleden begraven.

(2) Door dit huwelijk kwam de buitenplaats Cromwijck, gelegen aan de Vecht (gemeente Maarsseveen), in de familie.

(3) *Nederl. Jaarboeken*, blz. 876; *Gids*, 1882, blz. 423.

IV bis. Nicolaas Bastert, geboren te Amsterdam 26 Maart 1758, sedert 13 September 1779 kanunnik van het kapittel van St. Pieter te Utrecht, welk recht hij aankocht voor *f* 16,282, overleden te Maarsseveen 20 Deeember 1830, begraven te Utrecht. Hij huwde te Montfoort den 27 November 1787 met Jacoba Cornelia Moltzer, geboren den 27 November 1756, overleden te Maarsseveen 7 November 1831, dochter van Christiaan Moltzer, predikant te Montfoort, en van Catharina Christina van der Voort. Uit dit huwelijk:

1°. Nicolaas Bastert, die volgt V.

2°. Catharina Christina Bastert, geboren te Amsterdam 14 October 1790, overleden te Maarssen 18 Februari 1836. Zij trouwde te Maarsseveen den 10 April 1823 met Gideon Jan du Marchie Sarvaas, geboren te Leerdam 16 Februari 1796, zoon van Gideon Jan Langerac du Marchie Sarvaas en van Maria Tuyte.

V. Nicolaas Bastert, geboren te Amsterdam den 20 Januari 1789, trok 2 Augustus 1813 als garde d'honneur naar Frankrijk, overleed te Maarsseveen 7 Januari 1840, begraven te Utrecht. Hij huwde te Amsterdam den 1 October 1824 met Christina Elisabeth Jut, geboren te Amsterdam 1 September 1793, gestorven te Maarsseveen den 23 September 1854, dochter van Pieter Nicolaas Jut en van Sara Westendorp. Uit dit huwelijk waren de navolgende kinderen:

1°. Jacob Nicolaas Bastert, die volgt VI.

2°. Pieter Nicolaas Jan Bastert, geboren te Breukelen 27 Juni 1831, ongehuwd aldaar overleden den 19 October 1860.

VI. Jacob Nicolaas Bastert, geboren te Breukelen 4 November 1826, werd in 1851 lid van den Gemeenteraad te Maarsseveen, in 1853 lid van de Provinciale Staten van Utrecht, in 1875 lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal; hij huwde te Maarssen den 15 Augustus 1851 met Maria Sophia Frederika Koorders, geboren te Meerkerk 3 September 1826, dochter van Ds Syvert Hendrik Koorders en Johanna Jacoba Broedelet. Zij zijn de ouders van de navolgende tien kinderen:

(1) Zie *Biografisch woordenboek* van A. J. van der Aa.
Hij werd door de Amsterdamsche Afdeeling der Bataafsche Maatschappij van Taal- en Dichtkunde tot medelid benoemd; van hem zagen het licht:
Kunst en vriendschap, de waardige Genoegens voor den Redelijken Mensch, Amsterdam, 1806, 8vo.
Aan Cornelis Loots, op zijn Lierzang: *„de voortreffelijkheid van den mensch in de beoefening der Schoone Kunsten"*. Amsterdam, 1806.
Ook treft men nog een negental dichtstukjes van zijne hand aan in de *Kleine Dichterlijke Handschriften*, die met de voorgaande allezins getuigen van 's jongelings edel, dichterlijk gevoel, verheven aanleg en zuiveren smaak voor het schoone en goede.

1°. Christina Elisabeth Sophia Bastert, geboren te Maarsseveen 9 Juli 1852, aldaar gehuwd den 6 Juni 1873 met Ds. Bernardus Johannes Swaan, geboren te Arnhem 18 Mei 1839, zoon van Willem Swaan en van Wilhelmina Femia Cn:tenk. Uit dit huwelijk drie kinderen, waarvan één overleden.

2°. Syvert Nicolaas Bastert, geboren te Maarsseveen 7 Januari 1854, kunstschilder.

3°. Jan Pieter Bastert, geboren te Maarsseveen den 27 Juni 1855, aldaar overleden den 2 November 1855.

4°. Mr. Jacob Nicolaas Bastert, die volgt VII.

5° Johannes Jacobus Bastert, geboren te Maarsseveen 8 April 1859.

6°. Dirk Bastert, geboren te Maarsseveen 9 Juni 1860.

7°. Maria Sophia Frederika Bastert, geboren te Maarsseveen 15 Februari 1862.

8°. Jan Daniel Bastert, geboren te Maarsseveen 10 November 1863.

9°. Margaretha Antonia Bastert, geboren te Maarsseveen 29 Maart 1869.

10°. Henriette Maria Catharina Bastert, geboren te Maarsseveen 22 September 1873.

VII. Mr. Jacob Nicolaas Bastert, geboren te Maarsseveen den 10 Mei 1857, promoveerde te Utrecht 20 December 1882. Hij huwde te Amsterdam den 8 Juni 1883 met Helena Catharina Roland Holst, geboren te Amsterdam 26 November 1857, dochter van Adrianus Roland Holst en Saapke Posthumus. Uit dit huwelijk één kind:

Sabine Helena Bastert, geboren te Amsterdam 30 Juni 1885.

Breukelen. J. J. Bastert.

Geslacht van Epen.

(HIERBIJ EEN WAPENPLAAT).

Wapen: In blauw twee linkerschuinbalken van goud, vergezeld van drie St. Andrieskruisen van hetzelfde.

Helmteeken: Een kruis van het schild, tusschen een vlucht van blauw en goud; dekkleeden: blauw en goud.

Volgens *Bach's Wappenbuch* (1) dat in de eerste helft der voorgaande eeuw verschenen moet zijn, zou deze familie in plaats van de St. Andrieskruisjes vijf vijfpuntige gouden sterren voeren. Helmteeken: een ster van het schild, tusschen een vlucht doorsneden van blauw en goud. Ook eene andere beschrijving komt nog voor, n.l. in plaats van drie, vijf St. Andrieskruisjes.

I. N. N. van Epen, huwde met Cornelia van den Berg, overleden te Arnhem den 16 November 1775. Uit dit huwelijk werd geboren Garret van Epen, die volgt II.

II. Garret van Epen, geboren te Zuilen 19 Sept. 1743, eerst rentmeester op het landgoed Biljoen bij Arnhem, werd daarna in 1782 directeur-magazijnmeester van het rijks depôt van oorlogsmaterieel te 's-Gravenhage, welke betrekking hij tot 1802 bekleedde. Hij overleed te 's-Gravenhage den 23 September 1803 en werd daar in de Nieuwe kerk begraven. Gehuwd te Arnhem den 2 Mei 1773 met Johanna van der Kluis, geboren aldaar 26 November 1742, overleden te 's-Gravenhage 2 April 1795, dochter van N. van der Kluis en van Aeltje van Haeften.

Uit hun huwelijk acht kinderen:

1°. Cornelius van Epen, die volgt III.

2°. Alida van Epen, geboren te Bredevoort den 11 Mei 1774, overleed te 's-Gravenhage den 6 Maart 1806, alwaar zij in de Nieuwe kerk begraven werd. Zij huwde te Woud bij Delft den 26 Juli 1804 met Joseph Kam.

3°. Diderica Gysberdina van Epen, geboren te Bredevoort 7 Augustus 1776, overleed 10 dagen later.

4°. Grada Helena van Epen, geboren te Bredevoort 7 Maart 1778. Zij was directrice van het Werkhuis te Amsterdam en overleed aldaar den 6 April 1817 en werd in de Oude kerk begraven.

5°. Gijsbertus van Epen, geboren te Bredevoort den 5 Februari 1781, overleed den 8 Mei d. a. v.

6°. Johan Leonard van Epen, geboren te 's-Gravenhage 17 Maart 1782, overleden 1 Mei d. a. v. en werd in de Nieuwe kerk begraven.

7°. Helena Johanna van Epen, geboren te 's-Gravenhage 11 Mei 1784, overleed 22 Mei 1784.

8°. Johannes Gerardus van Epen, geboren te 's-Gravenhage 19 Februari 1786, overleed den 27 April van datzelfde jaar.

III. Cornelius van Epen, voornoemd, geboren te Bredevoort 11 Mei 1774. Hij werd den 6 Augustus 1792 te Leiden ingeschreven als student in de theologie en volbracht zijne studiën in 1797, waarna hij als predikant in 't Woud beroepen werd. Achtereenvolgend was hij predikant te Nieuwerkerk, Vlissingen, Blokzijl, Wolvega, Delfzijl, Veendam en Maastricht en nam zijn emeritaat in 1841; hij overleed te Amsterdam den 4 November van dat zelfde jaar (1). Hij

---

(1) Gaarne wenscht men nadere inlichtingen over dit wapenboek te vernemen.

(1) Hij was een tamelijk goed dichter, van wien onderscheiden gedichten bestaan; o. a.: *Klaagzang bij een vreselijken storm en watervloed.* Vlissingen, Z. J. 8vo.; *Bloemen op het graf van J. H. van der Palm gestrooid.* Maastricht, (1840), 8vo.; *Triomf- en krijgslied der helden der menschheid bij hunne glansrijke overwinning op Bonaparte, in den bloedigen veldslag.* Amsterdam, 1815. 8vo.; *Verzameling van vertaalde en oorspronkelijke Evangelische stichtelijke gedichten*, Maartveld, 1839 en 1840. 8vo. 2 stuks; Eene vertaling van *W. M. L. de Wette's Bijbelsche dogmatiek des Ouden en des Nieuwen testaments, met aanmerkingen.* Amsterdam, 1820, 8vo.; zoomede maakte hij zich bekend door de uitgave van *Twee leerredenen.* Amsterdam, 1815. 8vo. Hij werd drie maal met goud bekroond.

huwde te Leiden den 28 Juni 1801 met Maria de Wilde, geb. te Leiden den 4 November 1870, overleden te Meerssen den 19 October 1854, dochter van Pieter de Wilde en Sara Wartel.

Uit dit huwelijk sproten de volgende kinderen voort:

1°. Gerrit Johannes van Epen, geboren te Nieuwerkerk den 6 Mei 1802. Hij genoot het eerste onderricht van zijnen vader tot hij op 15 jarigen leeftijd te Amsterdam de chemie en pharmacie ging beoefenen. Hiermede niet tevreden en leergierig van aard, begon hij zich ook weldra op physiologie en anatomie toe te leggen met het buitengewoon gevolg, dat hij reeds twee jaren later zijn examen deed voor de provinciale commissie als heelmeester.

Hij vestigde zich te Amsterdam en volgde nu de lessen van professor G. Vrolik en den heelmeester A. van der Hout met zoodanigen ijver, dat hij reeds op 18-jarigen leeftijd zijn examen in de verloskunde aflegde. Hij was echter nog te jong om practisch werkzaam te kunnen zijn en maakte zich zijn jeugdigen leeftijd ten nutte door verschillende werken zoowel uit het Fransch als het Duitsch in het Nederlandsch over te brengen, die allen het licht zagen en door het geven van onderwijs in de kliniek, waardoor hij in een groote behoefte voorzag, daar destijds te Amsterdam nog geen klinische scholen bestonden. Hij werd mede-directeur van het heelkundig genootschap te Amsterdam en vertrok later naar Giessen, alwaar hij in de genees-, heel- en verloskunde promoveerde met eene latijnsche dissertatie. Van daar teruggekomen hield hij te Leiden, na daartoe door den Minister van Binnenlandsche Zaken gemachtigd te zijn, een colloqium doctum, waarop hij den verlangden graad van doctor in de drie vakken alhier te lande verkreeg.

Hij huwde te Amsterdam 10 Maart 1826 met Gerrebrechta Catharina Gertruida Hoffenaar, geboren te Westzaan den 31 December 1803, overleden te Amsterdam 25 Mei 1875, bij wie hij drie dochters verwekte:

A. Maria Cornelia van Epen, geboren te Amsterdam 12 November 1826, overleden aldaar 29 April 1827.

B. Maria Cornelia van Epen, geboren te Amsterdam den 17 Juli 1828, overleden aldaar den 14 December 1872, na er den 6 October 1853 gehuwd te zijn met Gottlieb Friedrich Dammers, geboren den 21 Mei 1829.

C. Anna Elisabeth van Epen, geboren te Amsterdam 6 Mei 1830, gehuwd aldaar den 28 Mei 1861 met H. P. Rijfsnijder, zoon van Hendrik Rijfsnijder en van Helena Machtilda Fisler.

2°. Petrus Paulus van Epen, die volgt IV.

3°. Cornelius van der Kluis van Epen, geboren te Vlissingen 15 Januari 1806, sterft aldaar 15 Maart d. a. v.

4°. Cornelius van Epen, geboren te Vlissingen 10 Maart 1807, overleed als officier van gezondheid te Amsterdam 7 Juni 1832.

5°. Sara Petronella van Epen, geboren te Wolvega 22 Augustus 1810, overleden te Meerenberg in October 1868.

6°. Alida Grada van Epen, geboren te Wolvega 31 Januari 1812; huwde te Amsterdam den 3 Februari 1859 G. Fikenscher uit Bayreuth, weduwnaar van A. H. Muller, zoon van Gottlieb Christian Carl Christoph Fikenscher.

7°. Maria van Epen, geboren te Wolvega 7 Juli 1813, overleden te Utrecht 30 April 1882; zij huwde 2 Juli 1837 met L. C. van der Meulen, predikant te Schermerhorn.

8°. Joanna Belle Alliance van Epen, geboren te Wolvega den 18 Juni 1815 (1).

9°. Jeannette van Epen, geboren te Veendam den 22 Mei 1817, stierf kort na de geboorte.

10°. Didericus Gijsbertus van Epen, die volgt IVbis.

11°. Wilhelm Wartel van Epen, die volgt IVter.

12°. Joseph Aleid Benjamin van Epen, die volgt IVquater.

IV. Petrus Paulus van Epen, geboren te Nieuwerkerk 21 December 1803, ging als knaap van 12 jaren naar de zeevaartkundige school te Amsterdam en klom op tot officier bij de marine, doch toen de koloniale marine bij de Koninklijke Nederlandsche marine werd ingedeeld, nam hij zijn eervol ontslag en werd ontvanger der belastingen te Benkoelen, alwaar hij in 1858 gepensionneerd werd en naar Amsterdam vertrok waar hij den 15 April 1859 stierf. Hij huwde tweemaal: 1° te Soerabaya 17 September 1835, met Agnes Jeannette Dienée, geboren te Luik in 1810, sterft te Benkoelen den 6 Juli 1846; 2° te Batavia 31 Maart 1847 met Johanna Christina Redeker, geboren te Amsterdam 22 Mei 1817, dochter van Johannes Redeker en Anna Elizabeth Brusse.

Uit het 1e huwelijk drie en uit het 2e huwelijk vier kinderen:

1°. Maria Cornelia van Epen, geboren te Amboina 11 December 1836, overleden te Batavia den 15 December 1838.

2°. Maria Cornelia van Epen, geboren te Riouw den 29 Juli 1842.

3°. Pierre Paul Etienne Joseph van Epen, geboren te Benkoelen den 19 Augustus 1844, huwde te Melbourne.

4°. Johannes Hendricus van Epen, geboren te Batavia 11 Mei 1848, kapitein bij het Indische leger, overleden te Menado den 17 Juli 1883. Hij huwde aldaar den 21 October 1882 met E. F. van Eszen, geboren te Menado in 1865.

5°. Anna Elisabeth van Epen, geboren te Batavia 15 Januari 1850; sterft aldaar 7 October 1850.

6°. Gerard Didericus van Epen, geb. te Maastricht 21 October 1851, officier bij het Indische leger.

(1) De namen Belle Alliance heeft zij te danken dat juist haar geboorte plaats had op den dag van Napoleons val.

ehoort bij No 8 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 2e jaargang.

van Ipen.

Amand Lith Amst.

7°. Theodoor Rudolph van Epen, die volgt V.

8°. Anna Elisabeth van Epen, geboren te Samarang 1 Januari 1856, leerares aan de H. B. S. voor meisjes te Groningen.

V. Theodoor Rudolph van Epen, geboren te Batavia 11 December 1853. Hij huwde te Amsterdam 7 Juni 1877 met Aletta Maria van der Meulen, geboren te Amsterdam 8 Januari 1854, dochter van J. H. van der Meulen en W. Brester.

Uit hun huwelijk:

1°. Johannes Hendrikus van Epen, geboren te Amsterdam 31 Mei 1878.

2°. Johan Christiaan van Epen, geboren te Amsterdam 14 Maart 1880.

3°. Theodoor Rudolph van Epen, geboren te Amsterdam 22 Februari 1882.

4°. Albertine Wilhelmine van Epen, geboren te Amsterdam 30 Januari 1885.

IVbis. Didericus Gijsbertus van Epen, geboren te Veendam 14 Augustus 1818, werd op eene dissertatie, door hem te Luik geschreven, den 3 December 1842 bevorderd tot doctor in de genees- en verloskunde te Leiden. Hij huwde te Amsterdam den 18 April 1861 met Elisabeth Hendrika Wijs, geboren aldaar den 22 November 1831, dochter van J. D. Wijs en A. C. Repelius.

Uit dit huwelijk werden te Amsterdam geboren:

1°. Cornelia Maria van Epen den 2 April 1862, overleden aldaar 21 Juli 1868.

2°. Johan Didericus Gijsbertus van Epen, geboren den 10 Maart 1865.

3°. Didericus Gijsbertus van Epen, geboren den 18 April 1868.

IVter. Wilhelm Wartel van Epen, geboren te Veendam 5 Maart 1820. Hij was reeds op 23jarigen leeftijd koopvaardij-kapitein, werd daarna fabrikant en overleed te Soest 3 Juni 1878. Hij huwde te Amsterdam in Mei 1850 met Adriana Kluytenaar, geboren te Amsterdam 28 Mei 1825, overleden aldaar den 14 October 1882, dochter van Jan Adriaan Kluytenaar en A. E. Lastdrager. Zij zijn de ouders van:

1°. Maria van Epen, geboren te Amsterdam 17 Mei 1851.

2°. Alida Elizabeth van Epen, geboren bij St. Helena den 11 Februari 1853.

3°. Alida Grada van Epen, geboren te Breukelen 5 December 1854.

4°. Adriana van Epen, geboren te Breukelen in 1856, overleed bij de geboorte.

4°. Jan Adriaan van Epen, geboren te Breukelen den 29 November 1857, deze huwde in April 1884 met Maria Serlé.

5°. Adriana van Epen, geboren te Breukelen den 2 Februari 1859.

6°. Cornelia Wilhelmina van Epen, overleed op jeugdigen leeftijd.

7°. Wilhelm Wartel van Epen, geboren te Amsterdam 4 October 1862.

8°. Didericus Gijsbertus van Epen, geboren in September 1863, overleden te Amsterdam 4 Mei 1871.

9°. Jan Adriaan Hendrik van Epen, geboren 26 Augustus 1865.

10°. Joanna van Epen, geboren te Amsterdam 11 Maart 1867.

IVquater. Joseph Aleid Benjamin van Epen, geboren te Maastricht 19 Juni 1822, werd doctor in de genees- heel- en verloskunde en overleed te Aarlanderveen 21 April 1856. Hij was aldaar den 2 Juni 1848 gehuwd met Johanna Petronella van der Lee, geboren te Aarlanderveen den 13 Mei 1830, dochter van Cornelis van der Lee en Maria Zeeman. Zij verwekten de navolgende kinderen:

1°. Cornelius van Epen, geboren te Aarlanderveen 26 Mei 1849, gehuwd te Oestgeest den 4 Januari 1873 met Johanna Adriana Prillevitz, geboren te Leiden 31 December 1844, dochter van D. Prillevitz en C. Servaas.

2°. Cornelis Johannes van Epen, geboren te Aarlanderveen den 21 October 1850, gehuwd te Amsterdam 1° den 17 Juni 1875 met Frederika Margaretha Lucia Petersen, geboren te Amsterdam 28 Januari 1857, overleden aldaar 19 Juli 1882, dochter van J. Fr. D. Petersen en A. de Haan; 2° te Amsterdam den 24 Januari 1884 met Elsina Barendina Mink, geboren te Amsterdam 5 Februari 1861, dochter van H. Mink en G. de Haan.

Uit het eerste huwelijk:

A. Anna Barendina Frederika van Epen, geboren te Amsterdam 5 Mei 1876.

B. Jozef Aleid Benjamin van Epen, geboren te Amsterdam 24 September 1877.

C. Johanna Petronella van Epen, geboren te Amsterdam 6 Augustus 1879.

D. Johanna Petronella Frederika van Epen, geboren te Amsterdam 10 Januari 1881, overleed aldaar 1 Juli 1881.

3°. Marius van Epen, geboren te Aarlanderveen den 22 Augustus 1852, promoveerde te New-York in 1885 in de genees-, heel- en verloskunde.

4°. Maria Aleida Johanna van Epen, geboren te Aarlanderveen 16 Maart 1854, huwde te Amsterdam 1 Juni 1876 met F. M. Marx.

5°. Josephina Aleida Benjamina Johanna Petronella van Epen, geboren te Aarlanderveen, huwde te Amsterdam den 24 Juli 1884 met J. J. van Heest.

De navolgende personen behooren wellicht tot dit geslacht:

Uit de kerkregisters der Hervormde Gemeente te Wageningen blijkt, dat:

Antonius van Epen huwt 1° met Johanna van Manen; 2° te Wageningen 18 Juli 1739 met Wilhelmina van Raay, j. d. van Ede, waaruit:

1°. Adrianus van Epen, ged. te Wageningen den 29 October 1733, als student te Leiden ingeschreven den 26 Augustus 1756, alwaar hij in 1761 tot doctor in de medicijnen bevorderd werd.

2°. Gerritje van Epen, ged. te Wageningen den 6 Januari 1737.

3°. Cornelia Johanna van Epen, ged. te Wageningen 19 Juni 1740.

In het doopboek der N. H. gemeente te Goes staat vermeld:

1663, 28 December, Jacobus, 't kind van Cornelis Aernoutz van Epe en Maria Plattaer.

Meermalen komen leden der familie van Epen te Goes als doopgetuigen voor.

Het is mij een aangename plicht dank te betuigen voor de welwillende medewerking die ik zoowel te Wageningen, Goes als elders ondervond bij het samenstellen van dit register. Zeer gaarne zullen aanvullingen en verbeteringen worden opgenomen.

Haarlem, Augustus 1885. v. E.

Het hart van den admiraal de Winter.

De bekende admiraal Jan Willem de Winter, te Kampen geboren, overleed 2 Juni 1812 te Parijs, waar zijn lijk met groote plechtigheid werd bijgezet, terwijl zijn hart naar Kampen werd gezonden, en thans nog in een urne in de St. Nicolaaskerk wordt bewaard, op een eenvoudig gedenkteeken geplaatst.

Van de overbrenging van dat hart naar de St. Nicolaaskerk bestaat het volgende procesverbaal:

„Daar reeds in de maand Augustus des jaars 1813 ingevolge vergunning van de kerkelijke finantieele commissie met voorkennis en goedkeuring der tijdelijke regeering dezer stad, overeenkomstig de begeerte van den Hooggeleerden Heer Henri Daniel Guyot, Hoogleeraar aan de Hooge School te Groningen en Hoofddirecteur van het Instituut van Doofstommen aldaar, als gemagtigde van Mevrouw de weduwe T. H. Groen ter nagedagtenis van zijne Excellentie den Heer Vice-Admiraal Graaf Jan Willem de Winter, onder directie van den Heer Siesenis Architect te Amsterdam een monument was opgericht binnen deze stad, zijne geboorteplaats, in de Sint Nicolaas of Bovenkerk, tegen den muur aan de zuidkant, bestaande in eene veelkleurige marmeren vaas, rustende op een voetstuk van rood marmer hebbende dit opschrift in gouden letters: „*Jan Willem de Winter Vice-Admiraal, overleden te Parijs den 2den Junij* 1812" en verder voorzien met dit bijschrift op een regtstaande blauwe marmeren plaat:

Isala nascentem, morientem Sequana vidit
Utraque victuro nomen honore colit.

terwijl voorts op de linkerzijde staat aangeteekend: *Gesticht uit eerbied en vriendschap door de weduwe T. H. Groen*, was echter het hart van zijne Excellentie, bestemd om in die vaas besloten te worden, door toevallige omstandigheden daarbuiten en in bewaring van de kerkelijke finantieele commissie alhier gebleven tot op heden den 1sten Augustus 1800 een en twintig, als wanneer des voormiddags te negen uren hetselve hart gevat in een bekleedsel van lood op verzoek en in bijzijn van voornoemden Heer Henri Daniel Guyot in deselve vaas geplaatst is, benevens een koperen plaat waarop gegraveerd staat: *Het hart van zijne Excellentie den Graaf Jan Willem de Winter, Vice-Admiraal, Groot-Officier van het Keizerrijk, Inspecteur Generaal der kusten van de Noord-Zee, Officier van 't Legioen van eer, grootkruis der keizerlijke orde van de Reunie, gedecoreerd met de koninklijke orde van den gouden Adelaar van Wurtemberg, overleden te Parijs den 2den Junij* 1812"; en is vervolgens het deksel met wel bereidde steenlijm op de vaas vast gehegt door Berend Fynebuik, als stadsarchitect fungerende, ten overstaan van de WelEdele Achtbare Heeren Jurriaan Nicolaas Bijsterbos, en Bernardus Kesselaar, Burgemeesteren dezer stad, geadsisteerd met den heer Isaac Augier, stadssecretaris, en in bijzijn van den Hoogwelgeboren Heer Jan Jacob Gansneb genaamd Tengnagel, Lid van de Ridderschap dezer Provintie en van den Gemeenteraad dezer stad dewelke als Lid van de kerkelijke finantieele commissie, het hart met de plaat tot dusverre onder zijne bewaring gehad heeft en verder in tegenwoordigheid van de WelEdele Heeren Evert Moulin en Jan Rudolph Veen Valck, leden van deselve commissie.

Waarvan dit procesverbaal is opgemaakt en geteekend te Kampen in triplo ten dage maand en jare voorschreven, zullende een exemplaar worden gedeponeerd ter stads secretarie en een ander ter hand gesteld aan den Heer Henri Daniel Guyot voornoemd, en het derde aan den Heer Jan Jacob Gansneb genaamd Tengnagel, ten behoeve der kerkelijke finantieele commissie.

(*W. g.*) J. N. Bijsterbos.
B. Kesselaar.
J. Angier. Secr.
J. J. Gansneb gent. Tengnagel.
J. R. Veen Valck.
Evert Moulin.
H. D. Guyot.

In het opschrift op de koperen plaat moet volgens dit procesverbaal eene onnauwkeurigheid voorkomen, immers de orde der reunie wordt eene keizerlijke genoemd en vergeten dat de Winter Grootkruis van 't Legioen van Eer was, welk insigne hij draagt op een fraai portret naar 't leven door wijlen zijne dochter aan de gemeente Kampen vereerd.

Zoo als men weet werd de Winter 11 October 1797 in den zeeslag bij Kamperduin, door den Engelschen admiraal Duncan na een hardnekkig gevecht krijgsgevangen genomen.

Deze admiraal bezigde in de aanspraak tot zijne officieren, die hem bij dit treffen zijne bevelen kwamen vragen o. a. deze woorden: „Heeren van mijne vloot, er is eene gestrenge winter op handen, ik heb u alleenlijk te zeggen, dat gij zorgen moet dat er een goed vuur is."

Gedurende zijn krijgsgevangenschap genoot de Winter zeer veel vriendschap van admiraal Duncan, die hem zelfs zijn portret vereerde. Naar het schijnt was dit het eenige portret dat de Admiraal van zich liet maken, en voor eenige jaren deed de familie Duncan onderzoek of dat portret nog bestond. Men heeft het toen evenwel nergens kunnen ontdekken.

Kampen. MR. J. NANNINGA UITTERDIJK.

Het wapenschild van Maurits, Prins van Oranje, Graaf van Nassau etc., zooals het door hem in verschillende tijdperken zijns levens gevoerd is geworden.

Prins Maurits, tweede zoon van Prins Willem den Isten, heeft zijn wapenschild op verschillende wijzen gevoerd, dat wil zeggen zijn wapenschild vermeerderingen en wijzigingen doen ondergaan in verband met de omstandigheden die veranderingen in zijn toestand brachten.

Ten aanzien van zijn wapenschild kan men, wat het blasonneeren daarvan betreft, drie bepaalde tijdperken onderscheiden.

1e tijdperk, tot het jaar 1600. Gekwartierd: 1 en 4 weder gekwartierd: *a.* van Nassau: in blauw bezaaid met goudblokken en beladen met een gouden leeuw, gewapend en getongd van rood; *b.* van Katzenelnbogen: in goud een geleeuwd luipaard van rood, gekroond, gewapend en getongd van blauw; *c.* van Vianden: in rood een balk van zilver; *d.* van Dietz: in rood twee luipaarden van goud, gewapend en getongd van blauw, boven elkander. 2 en 3 weder gekwartierd: *a.* en *d.* van Chalon: in rood eene rechter schuinbalk van goud en *b.* en *c.* van Oranje: in goud een hoorn van blauw gesnoerd en geband van rood; als hartschild van Genève: in goud vier blauwe blokken aaneengesloten. Hartschild over alles van Saksen: gebalkt, van goud en zwart, beladen met een groene ruitenkrans, als herinnering van jongeren zoon, geboren uit het tweede huwelijk van Willem den Zwijger met Anna, dochter van Maurits, keurvorst van Saksen (1).

2e tijdperk, van 1600—1618. Toen Maurits in het jaar 1600 het graafschap Meurs erfde van Walburga, Gravin van Neuenahr, voegde hij in zijn wapenschild, het wapen van *Meurs*: in goud eene balk van zwart, als hartschild van het 1e en 4e kwartier.

3e tijdperk, van 1618 tot 1625, jaar van zijn dood. Tengevolge van het kinderloos overlijden op den 20 Februari 1618, van Philip Willem, Prins van Oranje, gesproten uit het eerste huwelijk van Willem den Zwijger met Anna van Egmond, Gravin van Buren, erfde Maurits van zijnen halven broeder het prinsdom Oranje en het graafschap Buren. Alstoen liet hij het wapenschild van Saksen, over alles heen, weg, vermits die brisure tot aanduiding, dat hij een jongere zoon was, na den dood van zijnen oudsten broeder, geen reden van bestaan meer had, en verving het door dat van *Buren*: in rood een gekanteelde balk van zilver (3).

Wij merken hierbij nog op, dat de held van Turnhout en Nieuwpoort, zoolang zijn halve broeder Prins Philip Willem leefde, dus tot 20 Februari 1618, zich betitelde: „*Mauritz geboren Prince van Orangiën, etc.* of: *Natus Auriaci principis.*"

De veranderingen, welke het wapenschild van Prins Maurits ondergaan heeft, maken het gemakkelijk van voorwerpen met zijn wapen versierd en die geen jaartal voeren, te bepalen tot welk tijdperk zij behooren, namentlijk of zij dagteekenen vóór 1600, van 1600 tot 1618 of na 1618.

Had de groote Nederlandsche penningkundige Gerard van Loon hierop acht geslagen, dan zou hij gewis niet eenige penningen zonder jaartallen met wapenschild van Maurits, eene onjuiste plaats gegeven hebben.

Zoo bijv. de legpenning van Vlissingen zonder jaartal, met het wapenschild van Maurits met *Saksen* en *Meurs*, bij van Loon, Ie deel, blz. 415, op het jaar 1590 geplaatst, behoort ongetwijfeld tot het tijdperk tusschen 1600 en 1618.

De gedenkpenning zonder jaartal met „*natus auriaci principis*" en met het wapenschild van Saksen zonder dat van Meurs, bij van Loon, IIe deel, blz. 138, op het jaartal 1621 geplaatst, behoort tot het tijdperk vóór 1600.

De gedenkpenning zonder jaartal met wapenschilden van *Saksen* en *Meurs*, bij van Loon, IIe deel, blz. 149, N°. 4, op het jaar 1622 geplaatst, behoort tot het tijdperk tusschen 1600 en 1618, en is waarschijnlijk geslagen op het innemen van Grave in 1602, en stellig niet, zooals van Loon gemeend heeft, op het opbreken van het beleg van Bergen-op-Zoom door Spinola in 1622.

Brussel. MAURIN, GRAAF NAHUYS.

---

(1) Prins Maurits heeft in 1609 nog een zegel met dit wapen gebruikt, vergelijk A. A. VORSTERMAN VAN OYEN, *Het Vorstenhuis Oranje-Nassau*, blz. 8.

(3) Volgens het Huisarchief des Konings (Charter N°. 2408 dd. 30 Maart 1625, zegelde Maurits met een wapen, gevierendeeld: 1 en 4 weder gevierendeeld: Nassau, Katzenelnbogen, Vianden en Dietz, als hartschild Veere: 2 en 3 ook weder gevierendeeld 1 en 4 Chalon, 2 en 3 Oranje, hartschild Buren in plaats van Saksen en op het geheel als middenschild Genève. Aan het testament van Maurits komt hetzelfde zegel voor, doch kleiner en in lak (zie l. c. blz. 8). (Red).

1815—1885.
De Militaire Willemsorde (1).

Ofschoon den militairen stand niet meer, zooals voor eeuwen, de eerste plaats wordt ingeruimd in een staat, blijft hij toch immer een sieraad, en de steun waarop men zich in tijden van gevaar beroepen moet, namelijk wanneer het persoonlijk *ik* van eene niet geheel gevoellooze menigte in de weegschaal gelegd wordt. Het is eene illusie — misschien voor eeuwig — dat er eene unieke gedachte zal kunnen komen over maatschappelijke toestanden; dan zou de militaire stand overbodig kunnen worden, maar tot heden zijn juist de zoogenaamde beschaafdste en meest ontwikkelde volken het sterkst gewapend, wat wel een zeer slecht vooruitzicht voor een eeuwigen vrede te noemen is.

Van af het begin der geschiedenis leest men, hoe door alle volken de helden uit hun midden werden gevierd en met onderscheidingen beloond.

't Is nu zeventig jaar geleden, dat door onzen onvergetelijken eersten Koning uit het huis van Oranje-Nassau de Militaire Willemsorde werd ingesteld als hoogste belooning voor den Nederlandschen krijgsman. De koning meende:

„dat het toeleggen van vereerende belooningen aan, en het dragen der daartoe behoorende teekenen of decoratiën door diegenen, welke zich van de plichten, aan den krijgsdienst te water en te lande verbonden, door uitstekende daden van moed, beleid en trouw hebben gekweten, bijzonder geschikt is tot opwakkering en aankweeking dier krijgshaftige deugden";

en verder:

„dat het bovenal voor den militairen stand vereerend is en tot een prikkel tot het verrichten van groote daden kan verstrekken, wanneer elk en een ieder van dien stand, van den hoogsten tot den laagsten in rang, in het geval zal zijn om, door schitterende bedrijven, in het verwerven van zoodanige eervolle onderscheidingsteekenen te kunnen deelen."

Uit deze woorden blijkt voldoende de bedoeling van den koninklijken insteller en voorzeker zijn er een menigte van roemrijke feiten te noemen, zoowel uit onze binnenlandsche als koloniale geschiedenis, waarbij de helden van den dag het ridderkruis ontvingen.

Den 30 April jl. werd het 70-jarig bestaan der orde feestelijk herdacht in eene kameraadschappelijke bijeenkomst voor de Opper-, Hoofd- en verdere officieren te Amsterdam en voor de mindere militairen te 's-Gravenhage.

De toespraak gehouden tot de ridders der Militaire Willemsorde beneden den rang van officier, door den Heer E. B. Kielstra, oud hoofd-officier van het Indische leger en lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zag bij de Gebroeders van Cleef te 's-Gravenhage het licht en is wegens de kernachtige vaderlandslievende woorden eene lezing overwaardig. Wij zeggen met den spreker: „voor den generaal zoowel als voor den eenvoudigsten soldaat, voor den man van nederige geboorte zoowel als voor dien van een oud-adellijk geslacht, voor hen allen is het kruis de grootste eer, die hun deel kan worden.

„Allen hebben volle aanspraak op onze hulde, doch de man, die in lageren rang of graad zijne Willemsorde verdiende, nog wel het eerst. In het algemeen moet men toch, om evenzeer in het oog te vallen, zich des te meer inspannen, naarmate de plaats, die men bij zee- of landmacht bekleedt bescheidener is.

„De adelbrief, dien Gij niet kreegt door geboorte of gunst, maar dien Gij door Uwe eigen daden verwerven moest, zal uwe nakomelingen ten spoorslag strekken om U na te volgen. Zij zullen het zeker nimmer vergeten, dat Gij eenmaal hebt kunnen toonen, steeds Uw bloed en Uw leven veil te hebben voor de eer van Vaderland en Koning!"

Doch gelijk de meeste groote en kleinere instellingen, vooral in ons land, heeft ook deze hare schaduwzijde. In een belangrijk werk getiteld: *Voorheen en thans, eene vergelijkende studie bij het zeventigjarig bestaan der Militaire Willemsorde* door den luitenant-kolonel van het Indische leger J. J. W. E. Verstege, te Amsterdam bij J. H. de Bussy, 1885, geeft de schrijver ons een uitvoerige schets van den toestand der orde en komt daarbij helaas dikwijls tot niet zeer opwekkende resultaten. Zoo toont hij aan dat de statuten der orde niet worden nageleefd; dat het Kapittel ontbreekt en men aan de Kanselarij der orde niets afweet van de begiftigingen met de orde. Daar ontvangt men slechts de benoemingen om die te boeken, terwijl op hunne lijsten vele ridders voorkomen die reeds lang overleden zijn. Deze toestand, zegt de schrijver, ontstaat niet door de schuld der Kanselarij, maar doordien de Departementen onvolledige opgaven inzenden. Volgens art. 11 van de wet (1) moet er een Kapittel

(1) Over dit onderwerp zagen vroeger het licht:

H. Hardenberg. *Het nationaal feest te Leiden ter eere van Oudstrijders van de jaren 1813 en 1815 en ter viering van het halve eeuwfeest der Militaire Willemsorde op den 27 Juni 1865.* 's Gravenhage, Gebr. v. Cleef, 1885. 8vo.

Dr. A. Rutgers van der Loeff. *Feestrede bij de plechtige viering van het halve eeuwfeest der Militaire Willemsorde in tegenwoordigheid van haren doorluchtigen grootmeester den koning der Nederlanden.* Leiden, D. J. Couvée, 1865. 8vo.

P. F. Waldeck. *Naamlijst der ridders van de Militaire Willemsorde, die het Leidsche feest in Juni 1865 hebben bijgewoond.* 's Gravenhage, C. H. Susan Jr., 1866. 8vo.

(1) De wet der M. W. O. is in de officieele bladen van 1815 opgenomen en afzonderlijk ook uitgegeven. Reeds meermalen werd zij herdrukt, nu onlangs na 1864, ofschoon op den titel staat: *Wet van den 30sten April 1815 N°. 5, houdende instelling van de Militaire Willemsorde en reglement van administratie en discipline van dezelve orde, gearresteerd bij besluit van zijne Majesteit den*

bestaan welks rechten, verplichtingen en werkzaamheden bij de daarop volgende artikelen geregeld zijn. Dit Orde-lichaam bestaat echter niet; tegenwoordig berust het hoogste of eindadvies tot het bekomen der orde in handen van een der drie ministers van Marine, van Oorlog of van Koloniën, hoewel noch in de stichtingswet, noch in de ordestatuten een enkel artikel te vinden is, waarbij aan een minister of hoofd van een Departement het recht van advies is toegekend, dus nog veel minder het recht tot het uitoefenen van zulk een alvermogenden invloed op hetgeen in zoo nauw verband staat met de eer en den luister der militaire orde.

Het behoeft wel geen betoog dat deze toestand, zal de orde aan het doel blijven beantwoorden, onhoudbaar is; daaruit toch worden vele onbillijkheden geboren, die door den schrijver opgesomd, een donkere schaduw op haar bestaan werpen.

„Wèl, zegt de schrijver, heeft zij in hare uiterlijke vormen nog de frissche bekoorlijkheid der jeugd behouden; wèl oefent zij door den eigenaardigen glans, die uitstraalt van haar pronkjuweel, nog altijd een geheimzinnigen betooverenden invloed uit op het gemoed van den jongeling, wiens droomen van roem en eer steeds met haar beeld zijn vervuld, wiens borst zoo vurig haakt naar haar bezit; wèl tooit de veteraan zijn schamel kleed nog gaarne met hare zinnebeeldige kleuren en met haar kruis, doch hij is te oud geworden, om zich alléén door uiterlijken glans te laten verblinden, om niet te weten, dat ook de kostbaarste edelsteen door de kleinste vlek of scheur, al springt die niet dadelijk in 't oog, veel van zijn waarde moet verliezen.

„Toch zou men hem onrecht doen, door te gelooven, als zou zijn hart reeds zóó zijn verdord, dat deze schoone haren magischen invloed op hem heeft verloren. Het tegendeel is waar. Dat gepareld kruis, zijn eenigst kleinood, dat één is met zijne eer, doet hem oude wonden vergeten, doet oude herinneringen in al hunne frischheid weder opdoemen voor zijnen geest; het verplaatst hem naar verre gewesten in 't land der Zonne, naar de dagen der onbezorgde jeugd, te midden van trouwe makkers, vol levenslust, toonbeelden van fieren moed; het voert hem terug naar veel bewogen dagen van zijn leven, naar dagen van roem en eer, naar lang vergeten slagvelden, te midden van het strijdgewoel, te midden van tooneelen van bloed en ellende, maar ook van doodsverachting en opoffering; het voert hem zelfs tot voor de poorten van het schimmenrijk.

„Verwonderen kan het ons wel niet, dat den ouden krijger, bij alle herinneringen, die zich dan als 't ware verdringen voor zijn geest, dikwerf ook een gevoel van diepen weemoed moet overvallen.

„Vergeefs toch wendt hij zijne blikken tot den eindeloozen wolkenhemel, waar de gevallen helden hun Walhalla hebben gevonden.

„Vergeefs tracht hij daar het beeld van oude vrienden te ontdekken, vergeefs, want het geheimzinnig voorhangsel blijft onopgetrokken, duister blijft het voor zijne oogen.

„Vergeefs roept hij de namen zijner strijdmakkers; hij blijft alleen; de doodsche stilte, die hem in zijne mijmering omgeeft, wordt niet verbroken:

> Car rien ne lui répond. — Et triste, et le front blême,
> De ses débiles mains, de son souffle glacé,
> Vainement il remue, en s'y cherchant lui-même,
> Ce tas de cendre éteint qu'on nomme le passé!

„Toch was het dat verleden niet alleen, dat den ouden krijger bij zijne overdenking zoo droefgeestig stemde. Het was ook de toekomst van haar, wier lot hem steeds ter harte blijft gaan. Ontkennen kan hij het immers niet, dat, zoo aan de thans gevierde niet spoedig nieuwe levenssappen worden toegevoegd, ook haar bestaan ernstig wordt bedreigd, eerlang een einde zal moeten nemen, of, wat nog erger zou zijn, dat zij geheel zal afdalen van de hooge plaats, die haar zeventig jaar geleden onder zooveel roemrijke zusteren, door Koning Willem I werd toegekend. Want evenmin als een schoon omhulsel den inwendig zieken mensch voor een vroegtijdigen dood of het voortsleepen van een kwijnend leven behoeden kan, evenmin kan de schoonste instelling blijven voortbestaan, indien het inwendig samenstel verouderd en versleten is, of, zooals hier het geval — indien de deelen van het kunstig raderwerk niet zijn onderhouden en niet meer in elkander passen.

„Daarom meenen wij den wensch te moeten uitspreken, dat onze Orde voor zulk een einde moge gespaard blijven, dat spoedig eene machtige hand hulp zal willen verleenen om de zieke te genezen van hare kwalen.

„Moge onze acht-en-zestigjarige Koninklijke Grootmeester, de laatste mannelijke vorst uit het roemrijk stamhuis van Oranje, en daarmede dan ook de laatste onzer Grootmeesters, nog jaren voor ons Vaderland en voor onze orde gespaard blijven. Moge Hij nog de kracht en de opgewektheid in zich gevoelen, om dat herstellingswerk te ondernemen en ten einde te brengen, vóór dat eene zachte vrouwenhand het verdere lot onzer Orde zal besturen."

Koning in dato 25 *Juni* 1815, *N*°. 10. 's-Gravenhage, 1859 (sic). Hoe dit jaartal van uitgaaf 1859 te rijmen is met de op bladzijde 25 opgenomen *Wet van den 22sten April* 1864, *houdende wijziging van art.* 8 *der Wet van den 30sten April* 1815 (*Staatsblad N*°. 33*), *houdende instelling der Militaire Willemsorde*, verklaren wij waarlijk niet te begrijpen. Welligt schuilt hier een drukfout, voor 1859 zal gelezen moeten worden 1865. Nog al sterk voor eene officieele uitgaaf. Ook is het opmerkelijk dat de onderteekening van den Minister van Marine is W. J. C. H. v. Kattendijke; diens naam is toch Huyssen en geenszins van Kattendijke.

RED.

Volmondig zijn wij het met den schrijver eens; van daar dat wij zijn belangrijk pleidooi in zijn geheel hebben opgenomen. Het is te hopen dat zijne opwekkende woorden ingang zullen vinden.

Onze natie is al te practisch en schijnt slechts open oor te hebben voor beursspeculatiën en geld verdienen. Een volk is eerst groot en op den duur bestaanbaar wanneer het zijne groote mannen eert en tot dezen behooren voorzeker de ridders der Militaire Willemsorde, van welken stand of rang zij ook mogen zijn.

Het slot van het werkje is een naschrift, gewijd aan den miskenden kapitein van den generalen staf G. C. E. van Daalen, die reeds in 1873 de Militaire Willemsorde verdiend had, maar door de willekeurige handeling van een minister hiervan verstoken bleef. Helaas dit is niet het eenige geval van miskenning.

In aansluiting als het ware met voornoemd werk verscheen onlangs bij de firma W. P. van Stockum en Zoon te 's-Gravenhage een open brief aan den Heer Verstege van den Heer Jhr. F. de Casembroot, waarin deze zijne volle adhaesie geeft aan hetgeen door den Heer V. gezegd en beweerd wordt.

Helaas nog zoo menig punt wordt in dit schrijven opgesomd, dat een treurig licht werpt op het beheer der M. W. O. en wij juichen het daarom van harte toe, dat men het plan heeft opgevat door vereenigde krachten te trachten dezen onhoudbaren toestand uit den weg te ruimen.

Den 25 Juni jl. zag bij J. H. de Bussy te Amsterdam een open brief het licht van den luitenant-kolonel J. J. W. E. Verstege en G. de Wijs, kapitein van den generalen staf van het Nederl. Indische leger, waarin zij eene oproeping doen aan alle ridders om samen te spannen, ten einde een open brief te richten aan den oud-kapitein G. C. E. van Daalen, om dezen aan te sporen, op grond van zijne bijzondere, onbetwistbare rechten, alsnog het lidmaatschap der Militaire Orde te *vorderen*, niet als een gunst maar als zijn *recht*, krachtens de Wet van 30 April 1815, N°. 5, op grond der orde-statuten, gearresteerd bij 's Konings besluit van 25 April 1815, N°. 10, op grond dus van eene plechtige *belofte*, nu zeventig jaar geleden, in hoogst ernstige dagen door Koning Willem I afgelegd.

Volgens den verderen inhoud van dien brief hebben gelukkig vele hooggeplaatste militairen zich bij dit initiatief aangesloten en wij twijfelen dan ook niet, of dit voornemen zal volkomen aan het doel beantwoorden (1).

Nederlands Vorst zal dan toonen een open oor te hebben voor alles wat recht en billijkheid betreft. Het is niet Zijne schuld dat door hooge Staatsambtenaren soms groot onrecht wordt gepleegd.

(1) Zoo juist verschijnt in de *Indische Gids* een lezenswaardige beschouwing over dit onderwerp opgesteld door den oud-majoor van het Indische leger M. T. H. Perelaer.

1831. — 2 AUGUSTUS — 1885.

54ste gedenkdag van den Tiendaagschen veldtocht, te Eindhoven.

Het nijvere Eindhoven en de daaraan onmiddellijk grenzende dorpen waren op den verjaardag van H. M. de Koningin, Zondag 2 Augustus, herschapen in een lustwarande bij gelegenheid van den bovengenoemden herdenkdag.

Bijna elk huis was versierd met de nationale kleuren, afgewisseld door oranje, groen en bloemen. Elke trein bracht vreemdelingen, wier opgewekte stemming de heerschende feestvreugde nog verhoogde.

Toen het hoofdbestuur van het bond van het Metalen Kruis in Noord-Brabant (1), waarvan de hoofdzetel te 's-Hertogenbosch gevestigd is, aankwam, klonk het volkslied en werd het hartelijk welkom toegeroepen aan de oudstrijders door den voorzitter der feestcommissie den heer A. F. van Moorsel, wethouder der gemeente; in warme bewoordingen betuigde de voorzitter van het bond, de heer J. N. Winter, dank uit naam van allen voor de goede, hartelijke ontvangst. De stoet begaf zich, uitstekend door de feestcommissie geregeld, onder het gejuich der menigte, het luiden der klokken, het gebulder van 't geschut en begeleid door de muziekkorpsen langzaam doch statig door Eindhovens straten.

De stoet was als volgt samengesteld: 1°. De leden der feestcommissie; 2°. De koninklijke harmonie „Apollo's lust"; 3°. Eerewacht; leden der gymnastiek-vereeniging „Constantia", deze bestond uit een peloton jongelieden uit den aanzienlijken stand van Eindhoven, voorzitter J. Bisdom. Hun uniform was eenvoudig doch smaakvol; een witte broek met zwarte bies, donkerblauwe uniform-jas waaronder een blauwe-sjerp afhing, met goud afgezet, hoofdtooisel een lichtblauwe pet. Opgetogen waren de oudstrijders over de uitstekende militaire houding en orde die bij dit kleine korps heerschte, dat vooral uitmuntte door bedrevenheid in den wapenhandel; iets, dat temeer bewondering ver-

(1) Het bestuur bestaat uit de volgende heeren: A. E. Mansfelt, eere-voorzitter ('s-Gravenhage); J. N. Winter, voorzitter; Mr. J. P. van Blarkom, secretaris; A. F. L Coelen, penningmeester (alle te 's-Hertogenbosch); A. A. E. H. Bachman te 's-Hertogenbosch; F. D. Planken, Oisterwijk; J. F. Brak, te 's-Hertogenbosch; A. Briels, Tilburg; C. Jansen, te Eindhoven; T. Prins, te Oirschot en C. J. Vorsterman van Oyen te Moergestel.

dient, als men in aanmerking neemt in welk een kort tijdsbestek zij geoefend waren, dank de ijverige en goede leiding van het lid der feestcommissie den heer J. F. Phaff; 4°. Het hoofdbestuur van het provinciaal bond, bestaande uit de HH. J. N. Winter, voorzitter; Mr. J. C. van Blarkom, ridder der M. W. O. enz.; T. Prins, ridder der M. W. O.; C. J. Vorsterman van Oyen, versierd met het kruis voor gedane krijgsverrichtingen (1830—31), eervolle vermelding; 5°. HH. Officieren der dd. schutterij te Eindhoven; 6°. Verschillende oud-strijders niet tot eene der onderstaande afdeelingen behoorende, of van elders buiten de Provincie overgekomen; 7°. De ridderlijke gilde van St. Sebastiaan; 8°. Eene deputatie van „Eindhovens mannenkoor"; 9°. De directie van de feestcommissie; 10°. De Harmonie „Religio et Ars"; 11°. De oud-strijders, behoorende tot de Bondsafdeeling 's-Hertogenbosch; 12°. Eene deputatie van de vereeniging „De Bouwkundige vakken"; 13°. Een praalwagen voorstellende „Het metalen kruis"; deze wagen was uiterst fraai en bezet met een groot aantal lieftallige jonge meisjes, gekleed in 't wit en getooid met de nationale kleuren en oranje, op 't hoogste gedeelte de Nederlandsche maagd voorgesteld door eene jonge dame op welke Eindhoven trotsch mag zijn; 14°. Eene deputatie van de parochiale gilde van de H. Catharina; 15°. De harmonie „Uitspanning na arbeid", van Valkenswaard; 16°. De oud-strijders behoorende tot de bondsafdeeling Tilburg; 17°. Eene deputatie van de scherpschuttersvereeniging „Willem III"; 18°. De oud-strijders, behoorende tot de Bonds-afdeeling Eindhoven en 19°. Drie leden der feestcommissie.

Voor het stadhuis gekomen werden de Metalenkruisdragers uitgenoodigd in de raadszaal binnen te treden en aldaar ontvangen door het hoofd der gemeente, den heer J. T. M. Smits van Oyen, tevens Eere-voorzitter der commissie, omgeven door de overige leden van het plaatselijk bestuur. Een hartelijk welkom, namens Eindhovens ingezetenen, weerklonk door de fraai versierde zaal. De heer Smits rekende het zich tot een eer de strijders, die ruim een halve eeuw geleden hun goed en bloed voor Vorst en Vaderland veil hadden, te mogen ontvangen. Hij schetste met gevoel de daden door hen verricht, waardoor zij geheel Nederland aan zich verplicht hadden; een driewerf „leve de Koning" was de dank, die den nog jeugdigen doch zeer beminden burgemeester ten deel viel. De heer Winter was de tolk der oudstrijders en gaf de verzekering, dat, wanneer nog eenmaal 't land in gevaar mocht komen, zij voor zooveel mogelijk, nog bereid zouden zijn, opnieuw goed en bloed veil te hebben voor vorst en vaderland en sprak den vurigen wensch uit dat het jonge Nederland hun voorbeeld zou volgen.

De frissche eerewijn werd gebruikt en kort daarna de optocht weder gevormd om Eindhovens straten verder te doorkruisen (1). Voor de societeit van Eindhovens „Mannenkoor" werd de waarlijk groote optocht ontbonden en eene nieuwe verrassing viel den oud-strijders ten deel onder het spelen van vaderlandsche liederen (2). Hier ter plaatse werd namens laatstgenoemde vereeniging door den vice-president den heer Norbert van Reuth een rede uitgesproken, die een ieder diep trof; zijne woorden getuigden van hoogen eerbied voor den Koning en zijn gezin en tintelden van warme liefde voor het vaderland. Hij sprak ongeveer als volgt:

„Het is een eer voor Eindhoven om U, mannen van den tiendaagschen veldtocht, die in 1830 en 31 's lands eer hebt opgehouden, hier te mogen begroeten. Wij jongeren, wij hebben eerbied voor Uwe grijze haren, gij die Uw aureool van moed en trouw zoo roemrijk bewaard hebt, gij die bij Bautersem, toen de Prins van Oranje, de held van Quatre-Bras en Waterloo, later Koning Willem II, U in den strijd vooruitging, getoond hebt wat heldenmoed vermag, wij zijn er trots op U in ons midden te zien." Namens het bond werd door diens ceremoniemeester den heer A. A. Vorsterman van Oyen dank betuigd voor de gulle en hartelijke ontvangst in het zich steeds meer en meer ontwikkelende Eindhoven.

Genoemd mannenkoor gaf vervolgens ten beste „Hollands Glorie", vierstemmig mannenzang met piano-begeleiding, getoonzet door R. Hol. Hierna werd de algemeene vergadering van het bond gehouden, huishoudelijke zaken geregeld en in beginsel aangenomen om in het aanstaande jaar een algemeene reunie te Amsterdam of elders te houden, bij gelegenheid van den 55sten herdenkdag. Het is te hopen dat dan een algemeene Nederlandsche bond zal ontstaan.

Voor de grijze oud-strijders volgde nu wat rust, daar een kameraadschappelijke maaltijd werd gehouden in de ruime concertzaal van de Harmonie „Apollo's lust"; een 75 tal gasten zaten aan. De stemming was zeer opgewekt, en dat bij de toasten Z. M. de Koning, H. M. de Koningin, het Prinsesje, de oud-strijders, de ridders der Militaire Willemsorde, enz. enz. herdacht werden, laat zich begrijpen.

Na afloop van den maaltijd trok men gezamenlijk naar de groote markt, waar een volksconcert plaats had. Hier ondervonden de oud-strijders eene ware volks-ovatie; van alle kanten hoorde men toejuichingen „leve de strijders", „leve de wakkere mannen van 30—31".

---

(1) Het hoofdbestuur van het Bond bracht middelerwijl nog een bezoek bij den oud-strijder W. Huysmans, oud-notaris en oud-lid der provinciale staten van Noord-Brabant, daar hij door ongesteldheid verhinderd was aan het feest deel te nemen.

(2) « Hier werden de oud-strijders ontvangen op eene schitterende wijze, eene wijze die getuigde van fijnen smaak en warme vaderlandsliefde". Aldus kan men lezen in het uitmuntend gestelde verslag van de *Meierijsche Courant*, 5 Augustus 1885, N°. 63.

Nog een nummer van het programma moest volgen; om 7½ uur had een muziekuitvoering plaats, aangeboden door de koninklijke Harmonie Apollo's lust in den tuin dier Harmonie. Het moet ronduit gezegd worden, die uitvoering zette de kroon op het geheel; fraai waren de nummers, die achtereenvolgens ten gehoore werden gebracht; de verdienstelijke kapelmeester de heer J. Madlener heeft eer van zijn werk (1). Sierlijk was de tuin à giorno verlicht, toepasselijke illuminatie werd afgewisseld door bengaalsvuur en vuurwerk (2).

Alvorens te eindigen rekenen wij het ons tot een plicht de leden der feestcommissie te noemen, die alles hebben gedaan om dit feest te doen gelukken en daardoor tevens den verjaardag van H. M. onze geëerbiedigde Koningin voor Eindhoven tot een onvergetelijken dag hebben gemaakt. Zij zijn: J. T. M. Smits van Oyen, Burgemeester, Eere-voorzitter; A. F. van Moorsel, wethouder, voorzitter; M. S. van Dunné en J. A. H. Rijke, vice-voorzitters; C. F. G. Beekman, secretaris; A. Rijser, penningmeester; N. Dorsman, H. R. H. Malingré, J. F. Phaff, L. Redelé, Herman Schutjes, H. G. Smeets en J. H. Spoorenberg.

's-Gravenhage, 3 Augustus 1885.

A. A. V. v. O.

Uittreksels uit de huwelijksregisters der stad Wijk bij Duurstede.

(*Vervolg*).

Anno

1644 15 April getrouwd Jonk[r]. Johan van Braekel tot Kermesteyn, met Dorothea de Baers tot Noordwijk.

5 Mei getrouwd Jonk[r]. Amori d'Allard, zoon van den Luit. Kolonel d'Allard, met Joff. Joachime Delsloof, wonende te Bemmel.

11 Februari getrouwd Hugo la Mye, met Aleida la Mayre.

1645 12 Januari getrouwd Fernandes la Mayre, met Johanna Bijlert.

23 Februari getrouwd Gerrit Peters Benier, met Christina Teunis van Oort te Ingen.

1 Juni getrouwd Andries Both, secretaris der stad Wijck, met Maria van Maurick wed. van Nicolaas Wyborch.

1646 19 Juni getrouwd Jonk[r]. Hendrik van Braekel van den Schulenborg, met Johanna van Baeren van Schonauwen.

19 Juni getrouwd Hendrik Evertz van Westerholt, met Anneke Cornelisz, wonende te Wijck.

1647 3 Januari getrouwd Johan de Cambouli, appointer in de compagnie van den Hr. Baron de Vieuville, met Dirkje Jansd. Provo, wonende te Wijck.

30 Mei getrouwd Jonk[r]. David van Zuylen van de Natewisch Heer van de Natewisch, met Joff. Maria Elisabeth van Weede, dochter van den WelEdelen Heer van Nederhorst, getrouwd te Darthuyzen.

11 Juli getrouwd de Edele Monsr. Bartholomeus ten Bergh, Jongman uit Drent[e], met Joff. Christina de Jonckheer.

1 Augustus getrouwd Jan Müller, Jongman van Amsterdam, met Gerrigjen Polter van Wijck.

1648 30 Januari getrouwd Jonk[r]. Daniel Trineau de la Troüière, met Joff. Gertruid van Bijlert.

September getrouwd Nicolaas Cool van Bueren, met Anneken Colze, wed. van Jonk[r]. Justinio de l'Espine, getrouwd te Ravenswaay.

5 November getrouwd Jan Antonz. Mom, met Anneken Sanders van Liesvelt, jonge dochter te Wijck.

1649 27 Mei getrouwd Hendrik Gilles Middelcoop, met Joff. Geertruid van Mijnden.

14 Juni getrouwd M[r]. Thomas van Sterckenburch, advocaat in den Hove van Utrecht, wed[r]. van Catherina van Aesewijn, met Cornelia van Tienhoven, beiden wonende te Utrecht.

15 Juli getrouwd Jonk[r]. Dirck van Suylen van de Natewisch, met Machteld van Suylen van Nijvelt.

23 September getrouwd Joh. Jacob van Suylen van de Natewisch, met Emmerentina van Weede tot Nederhorst.

1650 18 Augustus getrouwd Jan Provo, wed. van Hendrikje Jans, met Agnietgen Hendrika, wed. van Capt. Schouten te Amersfoort.

1651 1 Februari getrouwd Ernst van Suylen van de Natewisch, met Anna van Rijsenborch.

23 Juli getrouwd Dirk de Romaré, met Sara de Leeuw.

1652 4 Januari getrouwd Aelbert de Kemp, met Elisabeth Thijnnagels wed. van Aelbert Blijenburch.

3 Februari getrouwd Joh. Aertz de With geb. te Houten, met Sophia van Bemmel.

1653 16 October getrouwd Jonk[r]. Gijsbert van Suylen van der Haer, met Cornelia Uitenbroek, wonende te Utrecht.

23 November getrouwd Barend van Oostrum, met Johanna van Suylen van de Natewisch.

1654 9 Juli getrouwd Mr. Gerbrand Schagen, sindicus en secretaris dezer stad, wed. van Antoinetta

(1) Een ieder die deel heeft genomen aan dezen merkwaardigen herdenkdag is overtuigd dat de volgende woorden door den voorzitter der Koninklijke harmonie Apollo's lust, den heer C. J. E. Redelé, dien avond gesproken, waarheid behelzen, «dat ook in het kleine stedeke Eindhoven, in een der meest afgelegen provinciën, de harten der inwoners warm kloppen voor Vorst en Vaderland».

(2) Behalve het reeds genoemde getrouw verslag in de *Meierijsche courant* van den Heer M. F. van Piere, komen nog lezenswaardige berichten voor in het *Nieuws van den Dag* en in de *Provinciale Noordbrabantsche en 's-Hertogenbossche Courant*, beide van 4 Augustus 1885.

Wyborgh, met Geertruida van Lidth de Jeude, j.d. van Tiel,

1654 12 November getrouwd Thomas Stochius, met Cornelia van Bijller.

1654 23 November getrouwd Theunis Aertz. Mom, wed. van Neeltje Cornelis, met Geertruid Theunis Bos, j.d. van Amerongen.

1655 29 Juli getrouwd Anthoni van Sandick, met Aaltje Crauwel.

1656 3 Februari getrouwd Isbrand Vosch van Avesaet, met Maria Mom.

12 October te Langbroek getrouwd Quirijn Vermeulen, met Cornelia van Ommeren, dochter van Dirck Wijborch.

November getrouwd Jonkr. Johan Crauwel jongm. van Wyck, met juff. Odelina van Wesel, wed. van Aert van Schuylenborch, getrouwd te Delft.

1657 8 Januari getrouwd François Loquet, chirurgijn van de compagnie van Joh. de Moiriaq, met Johanna van Rhee.

1658 23 Mei getrouwd Henderick Bruynlocht, notarius te Arnhem, met Evertien van Sandyck te Cothen getrouwd.

1659 27 November getrouwd Willem Jansz de Cocq, met Maria van Sandick.

4 November getrouwd Melchior Wynhoff, Burgemeester van Zutphen, met Joff. Cornelia van Hollandt.

1660 4 November getrouwd Adriaan Vosch van Avesaet, met Louisa van Hasselt.

1661 22 Juli getrouwd Jonkr. Johan van Wijnbergen, met Juff. Johanna d'Hallart te Amersfoort getrouwd 22 Juli.

1662 27 Juli getrouwd Wynand Nottelman, bedienaar des Goddelijken Woords te Wyck, met Maria Schagen.

1663 11 October getrouwd Antonius van Bronckhorst, bedienaar des Goddelijken Woords te Heusden, met Elisabeth van Leerdam.

1664 16 Januari getrouwd Peter Valck wedr. van Jacomina de Cruyff, met Joff. de Kemp wed. van Nicolaas van Ossenborch.

17 November getrouwd Dirck de With, met Catharina Fentenier.

1665 12 Februari getrouwd Aelbertus van Blijenberch, met Philippina de Leeuw.

29 October getrouwd Nicolaas de Wael, met Maegjen de Wilt.

3 November getrouwd Hendrik Aertz van Mierlo van Wyck, met Petertje Hendrickz Boonenkamp van Beusekum.

1667 3 Maart getrouwd Mr. Joan Schagen, Advocaat in den Hove van Utrecht, met Maria van Meerkerk.

25 Augustus getrouwd Maximiliaan Cornelis Jongbloet van Lopik, met Dirkje van Velpen van Wyck.

1668 8 Maart getrouwd Hermanus Essenius, Proponent wedr. van Maria van Wytsema, met Maria de Kemp.

19 April getrouwd Jeronimo Luls, met Juff. Isabella Ploos van Amstel getrouwd te Cothen.

21 Juli getrouwd Aelbert van Bleyenberch wed. van Philippina de Leeuw, met Mentje van Sandbrinck.

12 September getrouwd Rein Jansz de Wys, met Hendrika Jansz van Valckenburch.

5 November getrouwd Mr. Otto Severyn, met Sibylla van Leeuwen.

1669 Getrouwd Evert Wyborch, met Maria Vosch van Avesaet.

22 April getrouwd Jonk. Adolf van Alendorp met juff. Thomelia Benjamin Pithan.

1670 22 Mei getrouwd Aernout de Joncheere, met Joff. Anna Lucretia S i........, wed. van Joh. Adam van Valckenstein, te Steenwijk getrouwd.

October getrouwd Adam Cool, wedr., met Jannetje Adriaanz van der Haer, wonende te Buren.

1672 7 April getrouwd Johan Christian Collarius wonende te Haarlem, met Joanna Jurriana van Limborch.

1674 12 Augustus getrouwd Gijsb. Mom, met Geert van Bemmel, wed. van Daniel van Achterhout.

1675 21 Februari getrouwd Johan Melchior Kool, met Magdalena Fentenier.

18 Juli getrouwd Arnoldus van Ossenberch, wedr. van Sophie van Dolderbrinck, met Adriana Mom.

21 September getrouwd Nicolaas Schadée, met Catharina Vosch van Avesaet.

13 October getrouwd Dirck Antonie Schevickhaven, met Gijsb. Jansz Verwey.

1678 16 Januari getrouwd Johan Vos van Avesaet, met Magaretha van Megen, wed. van Joh. de Bruyn.

1679 4 Juni getrouwd Thomas Vos van Avesaat, met Juff. Geertruid Maria Stout.

1690 5 Februari getrouwd Adriaan van Thienhoven van Vianen, met Gesina de Cruyff.

1699 11 Januari getrouwd HoogEdelGeb. Heer Hendrik de Ruyter Jongm. van Rhenoy, met Judith Maria van Noort van Wyck.

29 November getrouwd Manuel da Sylva de Fonseca, met Anna Florentina van Gulich.

1706 19 April getrouwd Ysb. Lodewijk Knyff, met Teuntje van Noort.

Wijk bij Duurstede. J F. Croockewit.

Geslacht Hohendorpt (1).

Dorothea van Tuil van Serooskerke wede. Hohendorpt (sic). Zij was in 1714 gehuwd met Georg Wilhelm Vrijheer von Hohendorf, Overste-Luitenant en Kommandant van een Regiment in Keizerlijke dienst, Gouverneur van Kortrijk, sterft kinderloos te Bergen op Zoom 9 Mei 1719 en aldaar begraven oud 48 of bijna 50 jaar, zoon van Albrecht van Hohendorf en van N. von Pilgrom.

Vrijheer von Krohne, Adels-Lexicon, Th. II, S. 131, alwaar een uitvoerig artikel over hem gevonden wordt.

Amsterdam. A. VAN DEN BERG

GESLACHT VAN BEVEREN (2).

Wel-Edele Heeren,

Heer Cornelis de Beveren, Heeren Willemsz. Ridder, Heere van Strevels-hoeck, West-IJsselmonde, de Lindt, etc. Raedt ende Rentmeester generael van Zuyt-Hollandt, Oudt Borgemeester der Stadt Dordrecht, verscheyde reyse Gecommitteert inde Staten Generael der Vereenighde Nederlanden, ende in de Gecommitteerde Raden van Hollandt ende West-Vrieslandt, Ordinaris Gecommitteerde ter Vergaderinge van de Staten van Hollandt ende West-Vrieslandt, Curateur van de Accademeye tot Leyden. Voor desen extraordinair Ambassadeur gesonden aen de Koningen van Groot Brittannien ende Denemarcken, etc.

Heer Abraham de Beveren, Heeren Cornelisz. Heere van Oost- ende West-Barendrecht, oudt Borgemeester der Stadt Dordrecht, voor desen gedeputeert in den Raedt van Staten der Vereenighde Nederlanden, en in de Gecommitteerde Raden van Holland ende West-Vrieslandt, etc.

Mijn Heeren,

Ick presentere uwe Ed. dit Extract uyt 't Register van Wilem van Rennenbergh, Herault van Willem Hertoge van Gulick ende Gelder, omtrent den jare 1400 geschreven, met de bij-gevoeghde Genealogia, beyde met de handt van den Heer Prior F. Butkens geschreven. In 't eerste sullen uwe Ed. sien een Oudt getuygenisse van eenen Herault van Wapenen, van uwers Ed. Adelyck Geslacht en de Wapen, ende daer in vinden de *gentilitia nomina* van uwers Ed. Adelyck Geslacht. In 't andere sullen uwe Ed. vinden den Geslacht-boom 't same gestelt ende geschreven van eenen van de subtylste Ondersoeckers der Oudtheyt van onsen tijdt, ende sullen uwe Ed. daer in sien uwer Ed. Adelyck Geslacht door verscheyde Edelen, als by Linie, gebracht tot drie schoone Tacken, welcke sich in Brabandt, Hollandt ende 't Stift van Munster, wyt ende breet hebben uyt-gebreyt, waervan de Descendenten in dese drie Provinçien noch overigh zijn, die alle den Naem ende 't Wapen van de Beverens noch voeren. Dit hebben wij door den Druck gemeyn gemaekt, op dat daer uyt blycke, in wat achtingh dat dit selve Geslacht in andere Landen van oudts oock geweest is, ende noch is. Dit hebbe ick uwe Ed. op-gedragen ende toegeeygent, om dat 't raeckt uwer Edelheyts Geslacht, waer van uwe Ed. hier de Oudtste ende de voornaemste Hoofden zijn, die door hare bysondere Deughden, ende loffelycke Regeringen van de voornaemste ampten in de Stadt ende Republyck, aen het selve Geslacht eenen grooten Luyster geven, daer in volgende de loffelycke voet-stappen uwer Ed. Voor-vaderen. Godt de Heere late Uwe Ed. daer in voortgaen, ende segene uwer Ed. Personen ende Bedieningen, ende wil die loffelijcke daden van U. Ed. Geslacht oock in Nakomelingen bevestigen, waer voor dat wij Godt den Heere sullen bidden, ende zyn ende blijven

Uwers Edelheyts Dienstwilligen Dienaer,
JACOBUS VAN OUDENHOVEN.

Transumptum ex fragmento antiqui Codicis Wilhelmi de Rennenbergh, quondam armorum Regis, seu Heraldi Wilhelmi Ducis Juliacensis et Gelriensis, scripti circa annum Domini 1400.

Rvdolphus de Bevere secundus filius et Alde nomen accepit ab avo suo materno seniore Rudolpho de Concy et insignia illorum de Lovanio sibi assumpsit, eo quod Mater ejus a Comitibus Lovaniensibus originem trahebat, sic igitur ex Vxore Adilia tres genuit filios, Theodoricum sine prole defunctum, Rudolphum et Wilhelmum. Rudolphus sic ex Maria Vxore, filia Dni Danielis de Redelgem, Danielem genuit, et Rudolphum, quorum porteritas manet usque in hodiernum diem, Filiarum dicti Dni Theodorici de Beveren et Alde primogenita Agnes nomine.

Concordat cum Copia, vel transumpto, quam ego manu propria ex originali fragmento extraxi, quod attestor.

F. BUTKENS.

Copie uyt de Oude Genealogie van 't Adelyck Geslacht van de Beverens, van den Jare 1255. geschreven met de eyge handt van d'Heer Prior F. Butkens, ende stonden daer de Wapenen ende Blasoenen bij gestelt, naar den eysch van de selve gecoleurt.

---

(1) Zie *Familieblad* 1e Jaarg. No. 75 bl. 3*b*.
«Dorothea v. T. v. S. wed. Hohendorpt (sic) rentenierster, had een jaarlijks inkomen van *f* 3000.—, bewoonde een huis van *f* 425.— huurwaarde en hield 3 dienstboden.»

(2) Dit zeldzaam stuk komt voor in de MS. verzameling van Atteveld op het Rijks-archief te Utrecht en werd gedrukt te Dordrecht bij Nicolaas de Vries, boeck-drukker, wonende in de Grave-straet, 1653.

Roelof de Beveren, Ridder 1255, 1265, trouwt Marie dochter Heeren Daniel van Redelgem, wiens Nakomelingen oock 't Wapen van Loeven hebbē blijven voeren, daer by voegende een swarte Bever op een silvere feld. Eenigen hebben oock eenē swarten klimmende Bever op een wit Velt, gekroond met een gulde Kroone, alsoo noch huyden voeren sekere Edelen in 't Stift van Munster, als van dese Familie discenderende, Was mede getrouwt geweest met Joffr. Adilia van Heusden, een dochter uyt den Huyse van Heusden.

Daniel Roeloffsz. de Beverē, Schilt-knape also genoemt naer sijn Moederlijke Grootvader, 1285, 1300, trouwde Joffr. Soete van Amelroy.

Roelof de Beveren, Roeloffsz. Schilt-knape daervan komē de Edeln de Beverens in 't Stift van Munster, tot den huydigen dagh.

Henrick Danielsz. de Beveren, Schilt-knape 1341, 1347, trouwde Joffr. Florentia van den Tympel.

Jan de Beveren, Daniels sone, Schilt-knape 1347, 1360, trouwde, ...

Willem de Beveren, Hendricks sone, Schilt-knape, 1360, 1372, eñ wierdt anno 1395 van wegen de Stadt Dordrecht gecommitteert in 's Graven-hage, over de Vrede tusschen Hertoge Aelbrecht van Beijeren, ende sijnen soon Willem, Grave van Oostervant, ende den Oorlogh aen te nemen tegē de Vriesen. Trouwde Joffr. Geertruyt van Genderen.

Roelof de Beveren, Henricks sone, sterf sonder eenige kinderen.

Roelof de Beveren, Schiltknape 1394, trouwde Joffr. Sophia de Roover, dochter Heeren Dircx, Ridders en Presidents tot 's Hertogenbossche.

Aernt de Beveren Jans sone, Schilt-kn. 1355, sterft sonder eenige kinderen.

Daniel de Beveren, Heeren Willemssone, Schilt-knape 1400, trouwt syn Nichte Joffr. Suete de Beveren, dewelcke naer syn doot trouwde Gijselbrecht, Heeren Wouters Soon van Genderen, ende na des selfs overlijden anno 1431, heeft gesticht de Beverens-Capelle, in de Groote Kerk tot Dordrecht.

Thomas de Beveren, Schilt-knape 1417, trouwde Joffr. Willemyne Dickbier, tot 's Hertogenbossche.

Willem de Beveren, Schilt-knape, Magistraet, ende anno 1437, Gecommitteert van wegen de Stadt Dordrecht in Brabandt ende Vlaenderen, eñ anno 1452, vermeerder van de Beverens Capelle by naerder stichtinge, troude Joffr. Catharina van Weede, Hendricks dochter, Vrouwe van Weede, verdroncken in den Zuyt-Hollantschen Weert, 1421. Van desen komen de Edele de Beverens tot Dordrecht, Leenhouders van Dortsmonde, Heeren van Strevels-hoek, West-IJsselmonde, kleyn Lindt, Oost- ende West-Barendrecht, Swyndrecht, etc. tot huydigher dagh.

Roelof de Beverē, Thomassz. Ridder, ende President tot 's Hertogenbossche, 1449, troude Joffr. Walbourgh van der Aa, van desen dalen de Edelen de Beverens in de Meijerije van 's Hertogenbossche, tot den dagh van heden.

Medegedeeld door Mr. F. A. L. Ridder van Rappard, te Utrecht.

GESLACHT MOL.

In den vorigen jaargang van dit blad komen een aantal artikelen voor betrekkelijk het geslacht Mol of Moll. Het navolgende diene als aanvulling.

In mijn bezit is een zeer fraai op perkament geteekende kwartierstaat van Godefridus Mol, echtgenoot van Debora Muilman (vermeld in N°. 96, blz. 5, 2e kolom), door hem zelven in 1772 geteekend.

Die kwartierstaat bevat het alliantiewapen Mol-Muilman, omgeven door de wapens:

Mol.	Muilman.
van der Keessel.	le Heulle.
de Mey.	Ursinga.
Mol.	Struys.

allen overeenstemmende met de beschrijvingen daarvan voorkomende in Rietstap's Armorial.

Uit dien kwartierstaat blijkt, dat het wapen dezer familie Mol was: in zilver 3 natuurlijke mollen, helmteeken een natuurlijke boomstam, dekkleeden zilver en zwart, en dat de familienaam met één l geschreven werd.

Wellicht behoorde genoemde Godefridus Mol tot het in N°. 99 van den vorigen jaargang vermelde geslacht, en moeten in het daar afgedrukte wapen de kreeften mollen zijn.

Aangaande dien persoon vind ik verder in mijne manuscript-genealogie Muilman (vermoedelijk door hemzelven) opgeteekend:

„Debora Muilman . . . . . den 30 Juli 1771 in de „Engelsche Kerk te 's Hage getrouwd met Mr. Godefridus Mol (zoon van Jan Gijsbert Mol, in leeven „predikant in s'Hage en Johanna van der Keessel), „geboren Maandag 24 December 1736, s'morgens ten „2 uuren te Gorinchem.

„Heeft zijne geloofsbelijdenisse bij zijnen Vader gedaan, in praesentie van den Ouderling Kindt, den „28 Juni 1753. Hij is den 11 September 1759 door de „Ed. Achtbare Heeren Kerkmeesteren van de Groote „of St. Jacobs Kerk in 's Hage tot Coster van deselve „Kerk aangesteld, welke Bedieninge hij den 1 Januari „1760 heeft aanvaard.

„Na in den Hage door den Heer Wijnen in de Rechten „geinstrueerd te zijn, is hij te Leiden tot J U D gepromoveerd 23 April 1762 en heeft den 28 dito voor „'t Ed. Hof van Holland den eed als Advocaat afgelegd."

IJmuiden, Juli 1885. CHR. J. POLVLIET.

Geslacht van Citters.

Aanteekeningen betrekkelijk dit geslacht uit de doop- en trouwboeken der Hervormde gemeente te Goes, met aanvulling uit andere bronnen.

Cornelis van Citters, Heer van Bruëlis in Zuid-Beveland, geb. te Middelburg 5 April 1747 uit Mr. Aarnout van Citters (1) en Sara Jacoba Ockerse (2), achtervolgens schepen, raad en burgemeester van Goes, en 19 December 1807 overleden, was 1° gehuwd met Maria Hester van Cloppenburg, die in 1771 overleed en 2° den 7 Juli 1774 te Middelburg met Catharina Cornelia van Visvliet, geb. te Middelburg 24 Mei 1752 uit Mr. Pieter van Visvliet en Cornelia Constantia van Boeschot, en 20 November 1806 overleden. Uit dit tweede huwelijk werden te Goes geboren:

1. Een kind, dat in October 1776 overleed.
2. Caspar, gedoopt 12 April 1778. Getuigen Sara Jacoba Ockerse, wed. A. van Citters; Isabella Jacoba van Citters, geb. Ockerse en Mr. Caspar van Citters (3).
3. Cornelis Anthonie, gedoopt 2 Mei 1779. Getuigen Mr. A. P. Lambrechtsen; Mr. A. W. van Citters van 's Gravenpolder en Johanna Constantia van Visvliet.
4. Aarnout Wilhem Ockerse,
5. Jacoba Isabella,

} tweelingen, gedoopt 20 November 1785. Getuigen Mr. A.W. van Citters van 's Gravenpolder en vrouwe Isabella Jacoba Ockerse.

6. Jan Cornelis Ockerse, gedoopt 7 October 1787. Getuigen Johan Cornelis van Citters (4) en Jonkvr. Josina Susanna Maria van Citters (5).
7. Francina Maria, gedoopt 11 Februari 1789.
8. Maria Helena, gedoopt 21 Februari 1790. Getuigen Mr. Leonard Huybrecht de Haze Bomme en vrouwe Maria Ursula van Visvliet, beiden geboortig van Middelburg en in Augustus 1784 getrouwd.
9. Willem Aarnout, gedoopt 22 Juli 1792. Getuigen Mr. W. A. van Citters, raadpensionaris van Zeeland, en diens tweede gade Anna Catharina Elias.

Van deze kinderen overleden er te Goes: Maart 1782, December 1785, October 1792 en April 1795.

Mr. Aarnout van Citters, geboren te Middelburg 7 Mei 1768, uit Mr. Willem Aarnout van Citters (6), laatst raadpensionaris van Zeeland, en diens eerste gade Adriana van Dishoeck (7), sinds 9 April 1788 Raad van Goes, en in Juli 1851 overleden, huwde als jongman in November 1789 met Sara Jacoba van Citters, jonge dochter, geboortig van de Kaap de Goede Hoop. Uit dezen echt werden te Goes geboren:

1. Willem Aarnout, gedoopt 19 September 1790. Getuigen de raadpensionaris Mr. W. A. van Citters en diens tweede gade, Anna Catharina Elias. Dit kind overleed reeds in Juni 1791.
2. Cornelia Adriana, gedoopt 18 December 1791.
3. Maria Anna, gedoopt 7 Juli 1793. Getuigen Corn. van Citters van Bruëlis en Anna Catharina Elias.
4. Isabella Jacoba (8), gedoopt 6 December 1795 (geboren 2 December). Getuigen Mr. A. W. van Citters van 's Gravenpolder en vrouwe Isabella Jacoba Ockerse.
5. Aarnout, gedoopt 1 April 1801.

---

(1) Was eerst kiesheer van Middelburg en daarna water-baljuw van Zeeland. Hij werd geboren te Middelburg uit Mr. Wilhem van Citters, burgemeester van Middelburg, geboren 30 Mei 1714 en overleden aldaar 24 October 1752 en Maria Kien.

(2) Zij werd geboren in 1717 uit Jan Cornelis Ockerse, luitenant-admiraal van Zeeland en Cornelia Butler.

(3) Geboren te Middelburg in 1746 uit Mr. Aarnout van Citters en Sara Jacoba Ockerse. Hij was pensionaris en schepen van Tholen, alsmede gecommitteerde raad van Zeeland.

(4) Geboren te Middelburg in 1743 uit Mr. Aarnout van Citters en Sara Jacoba Ockerse. Hij was kiesheer van Middelburg en overleed in 1825.

(5) Geboren te Middelburg in 1748 uit Mr. Aarnout van Citters en Sara Jacoba Ockerse. Zij is in 1807 overleden.

(6) Geboren te Middelburg 28 Januari 1741 uit Mr. Aarnout van Citters en Sara Jacoba Ockerse. Hij overleed te Middelburg 22 September 1811, en zijne derde gade, Susanna Maria gravin van Hogendorp, overleed, als zijne douairière den 3 December 1832 te Utrecht.

(7) Geboren te Vlissingen 6 Februari 1746 uit Mr. Anthonie Pieter van Dishoeck en diens tweede gade Cornelia Adriana Ockerse. Zij huwde den 27 April 1763 met Mr. Willem Aarnout van Citters, toen Raad van Middelburg, en overleed 21 September 1785, hem vijf zoons en drie dochters nalatende.

(8) Zij is gehuwd met Jonkhr. Rijnhold Anthonie Klerck, geboren te Rhenen 28 April 1774 en overleden te 's-Gravenhage 2 Juni 1854.

6. Wilhem, gedoopt 25 Juni (geboren 4 Juni) 1809.

Mr. Wilhem van Citters, geboren te Middelburg 20 Mei 1774 uit Mr. Willem Aarnout van Citters, laatst raadpensionaris van Zeeland en diens eerste gade Adriana van Dishoek; baljuw van Goes en overleden 25 Maart 1837, huwde als jongman in Juni 1800 met Maria Petronella van Hogendorp, jonge dochter, geboortig van Goes en 16 April 1781 aldaar gedoopt, dochter van Pieter Damas graaf van Hogendorp, die in November 1782 te Goes overleed, en van Cornelia Wilhelmina de Groot (9). Zij overleed als douairière van Mr. Wilhem van Citters, den 7 Juni 1845 te Goes, ruim 64 jaar oud. Uit dit huwelijk werden te Goes geboren:

1. Adriana Wilhelmina, gedoopt 26 April 1801. Getuigen Mr. Aarnout van Citters; Mr. Willem Aarnout van Citters en Cornelia Wilhelmina van de Spiegel, geboren de Groot.
2. Pieter Damas, gedoopt 2 Mei 1802 (geboren 14 April), die in Maart 1827 te Middelburg huwde met Jonkvr. Charlotte Versluys, geboren te Middelburg 24 September 1804.
3. Wilhem (10), gedoopt 14 Augustus (geboren 3 Augustus) 1803. Getuigen Mr. Aarnout Willem van Citters van 's Gravenpolder en vrouwe Isabella Jacoba Ockerse (11).
4. Wilhelmina Petronella, gedoopt 21 April 1805. Getuigen P. Damas van Hogendorp.

Wolfaartsdijk. J. van der Baan.

---

(9) Uit Pieter Damas graaf van Hogendorp en Cornelia Wilhelmina de Groot, werden te Goes geboren en in de Waalsche kerk aldaar gedoopt:

27 Augustus 1775, Sara Johanna. Getuigen Dirk Johan van Hogendorp, secretaris van Amsterdam, en vrouwe Sara Jacoba Cliffort. Als jonge dochter is zij ondertrouwd te Goes 20 Augustus en aldaar getrouwd 11 September 1800 met Johan Willem Thibaut d'Aagtekerke, jongman van Middelburg geboortig.

4 Mei 1777, Willem Adriaan. Getuigen Willem graaf van Hogendorp en Geertruida van Hogendorp, geboren du Bois.

5 Juli 1778, François. Getuigen Jan François van Hogendorp, Baron van St. Jan Steen.

2 Januari 1780, Marinus Pieter. Getuigen Maria Pieternella Meunicx, weduwe van Campen.

16 April 1781, Maria Petronella. Getuigen dezelfde.

Cornelia Wilhelmina de Groot, als douairière van P. Damas graaf van Hogendorp, hertrouwde met Mr. Laurens Jan van de Spiegel, sedert 1785 raad, 1791 secretaris, 1811 maire en daarna burgemeester van Goes, die den 16 December 1814 overleed, oud 50 jaar. Hij was een zoon van Mr. Laurens Pieter van de Spiegel, destijds secretaris van Goes en van Digna Johanna Ossewaarde en werd te Goes in Juni 1764 geboren (27 dito gedoopt).

(10) Hij is in den nacht van 7 op 8 November 1880 te 's-Hertogenbosch overleden. Hij was Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw en van de Eikenkroon; oud-majoor-commandant der divisie Koninklijke maréchaussée voor Noord-Brabant en Zeeland, en Lid van 't Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant; had tot gade Christina Hendrika Geertruida Wilhelmina baronesse thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg, geboren te Leeuwarden 15 October 1815.

(11) Zij overleed te Goes 9 Januari 1814, oud 68 jaar, en den 10 dito overleed haar echtgenoot Mr. Aarnout Willem van Citters, Heer van 's Gravenpolder en oud-burgemeester van Goes, in den ouderdom van 68 jaar en 10 maanden. Zij waren in October 1772 door den echt vereenigd; hij was een zoon van Mr. Aarnout van Citters en Sara Jacoba Ockerse, en werd in 1745 te Middelburg geboren.

Boekbeoordeelingen en aankondigingen.

Teirlinck-Stijns. *Beersel bij Brussel.* Eene monographie. Roeselaere, 1883.

Ik geloof geen ondienstig werk te doen door met een enkel woord op dit geschrift de aandacht te vestigen.

„Laat ons zelf zoeken". Dit was de leuze van de verdienstelijke schrijvers, toen zij bij het herhaalde bezoek door hen gebracht aan de „indrukwekkende ruïne van Beersel", telkens onjuiste en onbeduidende inlichtingen op hunne vragen ontvingen.

Zij togen aan 't werk. Plaatselijk onderzoek en tal van historische bronnen leverden de bouwstoffen. De gegevens werden vergeleken en getoetst, en daardoor werd 't leven geschonken aan de monographie, die ook voor ons Noord-Nederlanders veel waarde heeft.

Eene belangrijke bladzijde toch wordt opengeslagen van het topographisch geschiedboek van een der belangrijkste der zeventien provinciën, die éénmaal *de Nederlanden* uitmaakte.

Het werkje is verdeeld in drie hoofdstukken, die achtereenvolgens de beschrijving geven van het dorp, van het kasteel, en van de Heeren dezer heerlijkheid. Tal van genealogische gegevens van de geslachten van Beersel, van Witthem e. a. stempelen het ook tot een gewichtige bron voor de genealogie der Belgische geslachten.

Bij de beschrijving van het kasteel zeggen de schrijvers in een noot: „Zij werd in 1872 gemaakt. Nu is het kasteel reeds meer vervallen."

Ik hoop, dat velen zich dit boekje zullen aanschaffen en er de opwekking uit zullen putten, om vóór dat de ruïne geen ruïne meer is, er een bezoek aan te brengen. Wellicht kan dit aanleiding geven tot het in stand houden van eene ruïne, die er als historisch gedenkteeken en als middeleeuwschen bouwstijl verdient gekend, en behouden te blijven.

Nog moet ik opmerken, dat dit Beersel, — waarom de schrijvers ook spreken van Beersel bij Brussel — wel te onderscheiden is van Beersele op den Bosch in de meyerij van Arkel en Beersel in de meyerij van Turnhout. Van Hoogstraten's Woordenboek geeft over Beersel op den Bosch eenige nadere bijzonderheden.

Den Haag. A. J. Servaas van Rooyen.

J. Dielitz. *Die Wahl- und Denksprüche, Feldgeschreie, Losungen, Schlacht- und Volksrufe besonders des Mittelalters und der Neuzeit, gesammelt, alphabetisch geordnet und erläutert.* Frankfurt a/M., Wilhelm Rommel, 1884. roy. 4to.

Het was eene gelukkige gedachte van den schrijver dit werk tot stand te brengen. Geenzins behoeft het betoog, met dit omvangrijk boekdeel voor oogen, dat de samenstelling er van enorm veel tijd, moeite en studie gekost heeft; doch dit alles wordt ruimschoots beloond door de gedachte, in eene groote behoefte voorzien en een uniek werk tot stand gebracht te hebben.

In de voorrede noemt de schrijver de bronnen die hij voor de bewerking gebruikt heeft. Zij zijn talrijk en men kan zich hiervan het best een denkbeeld vormen wanneer men bedenkt dat niet minder dan 14000 spreuken behandeld zijn. De inrichting is zeer gemakkelijk; bij de wapenspreuk kan men de naam vinden of omgekeerd. In welke taal ook het devies luidt, steeds wordt de duitsche vertaling er bij gegeven. Hoe verdienstelijk het werk ook zij, gaarne zouden wij gezien hebben dat door den schrijver gebruik ware gemaakt van de volgende bronnen:

1°. Nicolao Taurello, *Emblemata Physico-ethica, hoc est, Naturae Morum moderatricis picta praecepta,* Noribergae, Christophori Lochneri, 1602.

2°. Comte de C...... *Cris de guerre et devises des États de l'Europe, des provinces et villes de France, des familles nobles de France, d'Angleterre, des Pays-Bas, d'Italie, de Belgique, etc.,* Paris, Auguste Vaton, 1853.

3°. Alph. comte O'Kelly de Galway, *Dictionnaire des Cris d'armes et devises des personnages célèbres et des familles nobles et autres de la Belgique ancienne et moderne.* Bruxelles, Auguste Schnée, 1865.

Indien de samensteller vooral de beide laatstgenoemde boeken gebruikt had dan zou daardoor voor Frankrijk, België en Nederland de waarde nog zeer verhoogd zijn.

Niettemin is de arbeid verdienstelijk, want men bedenke dat er geen volmaaktheid bestaat en al ontbreekt ook al eene enkele spreuk, zooals gezegd, wij noemen het een groote aanwinst op geschiedkundig en vooral wapenkundig gebied.

Mr. W. J. Baron d'Ablaing van Giessenburg, *Bannerheeren en ridderschap van Zutphen, van den aanvang der beroerten in de XVIe eeuw tot het jaar* 1795. *Tweede of geslachtkundig gedeelte.* 's-Gravenhage, C. van Doorn en Zoon, 1885. Met drie wapenplaten. roy. 4to. Reeds na het verschijnen van het eerste gedeelte de *Bannerheeren en Ridderschap van Zutphen* van de hand van voornoemden schrijver, werd, vooral door de vakmannen, met verlangen naar dit, het tweede of geslachtkundig gedeelte uitgezien. Dan, helaas genoopt door omstandigheden, werd deze uitgave geruimen tijd vertraagd, doch de verwachting, nu bij het verschijnen, is niet te leur gesteld geworden. De bekwame hand van den op genealogisch gebied zoo gunstig bekenden baron d'Ablaing van Giessenburg heeft door dezen arbeid de geschiedkundige wetenschappen een uitstekenden dienst bewezen. Volhardende studie en ijver vermochten alleen dit samen te stellen uit den chaos van oude bescheiden die daarvoor aanwezig waren en al erkent de schrijver ook met dank in zijne voorrede den steun dien hij van velen mocht ondervinden, uit het geheel is te duidelijk de zeldzame nauwkeurigheid te bespeuren waarmede hij de moeilijke taak der samenstelling van de kwartierstaten op uitstekende wijze volbracht.

Voor de geschiedenis van Gelderland is het eene belangrijke aanwinst.

De wapens van acht en veertig familiën aan dit werk toegevoegd, zijn fraai bewerkt en geteekend door den wapenteekenaar, den Heer J. M. Lion.

De uitgaaf sluit zich, zoowel wat vorm als inhoud aangaat, goed aan bij de vroegere werken van den schrijver. De hof-boekhandelaren C. van Doorn en Zoon zorgden voor eene fraaie typografische uitvoering.

G. D. Bom ·HGz., *Bijdragen tot eene geschiedenis van het geslacht „van Keulen" als Boekhandelaars, Uitgevers, Kaart- en Instrumentmakers in Nederland; eene biblio-cartografische studie.* Amsterdam, H. G. Bom, 1885. 8vo. Door dit werk heeft de schrijver eene belangrijke bijdrage geleverd voor de geschiedenis van boekhandel, wis- en natuurkundige wetenschappen, daar hij de omvangrijke uitgaven der firma van Keulen gedurende de meer dan 150 jaren van haar bestaan tot in de kleinste bijzonderheden nagaat en mededeelt wat door hen gewrocht werd, vooral ook op cartografisch en astronomisch gebied. Hij toont aan hoe de leden dezer familie zich door de beoefening van de hydrographische en mathematische vakken en eenigen zelfs als schrijvers gedurende een lange reeks van jaren onmisbaar maakten voor de zeevaart, waarvan zij de eerste leveranciers waren.

Het was eene ingewikkelde en moeilijke studie, doch de schrijver zal voorzeker den welverdienden dank van ieder kenner hiervoor inoogsten. Wij betreuren het dat het genealogisch gedeelte waarmede het werk aanvangt, slechts zoo beknopt behandeld is, daar er betreffende dit geslacht waarlijk wel een vollediger genealogie had kunnen gemaakt worden. De wapenplaat die voor den titel voorkomt met het wapen van Keulen is allertreurigst uitgevoerd; zelden zagen wij gedurenden den laatsten tijd zoo'n heraldisch misbaksel. 't Is te meer spijtig daar de belangrijke arbeid van den Heer Bom er door ontsierd wordt.

Pierre Jos. van Loon, *Généalogie de la famille Lodewycx.* Anvers, Jos. Theunis & Cie, 1885. roy. 4to. De geslachtslijst dezer familie, wier bakermat voornamelijk in Zuid-Nederland gevonden wordt, is zeer verdienstelijk en zakelijk samengesteld door den schrijver. De teekening der wapens en de druk op oud hollandsch papier zijn zeer fraai uitgevoerd en eene welkome verschijning te noemen. Ook voor

Noord-Nederland heeft zij veel waarde daar de geslachten waarmede deze oude familie verwant is er breedvoerig in behandeld worden; zij zijn in hoofdzaak: van Bemmel, van Berchem, Bode, Christijn, de Pretere, Colins, van Halen, van Hovorst, van Mansdale, van Marselaer, Schoyte, de Wijse, enz., terwijl afzonderlijke geslachtlijsten er in voorkomen van de familiën de Ridder, van Alphen en van Weel (Noord-Brabant). Meermalen wordt Wuestwezel eenvoudig Wezel genoemd; dit is minder goed daar het aanleiding tot verwarring kan geven, terwijl nu en dan de voorvoegsels *de, van* enz., met hoofdletters aanvangen, iets wat geheel is af te keuren.

C. J. Polvliet, *Genealogie van de familie Snethlage.* Amsterdam. C. L. van Langenhuysen, 1885. Roy. 8vo. De ook op genealogisch gebied reeds zoo gunstig bekende kapitein-ingenieur Polvliet leverde weder een uitstekend bewijs van zijne onvermoeiden werkkracht door het samenstellen van voornoemde genealogie. Zij is met zorg en juistheid behandeld en eene rijke aanwinst, niet alleen voor deze familie maar in het algemeen te noemen. Op den inhoud volgt een register der familienamen wat het gebruik van dit werk zeer vergemakkelijkt, daar hierdoor de talrijke alliantiën van dit geslacht met andere Nederlandsche familiën zeer spoedig zijn na te gaan.

W. de Sitter, *Genealogie van het geslacht de Sitter, van* 1300 *tot* 1885. *Naar officieele bescheiden bewerkt.* Niet in den handel. Groningen, J. B. Wolters, 1885. roy 4to. Het is een veel omvattende arbeid te noemen, dien Mr. W. de Sitter verrichtte door het samenstellen zijner familiegeschiedenis. Zoo volledig mogelijk ziet die studie het licht en vrij wat vollediger is de geslachtlijst dan die welke voorkomt in het *Annuaire généalogique des Pays-Bas van* 1875. De typografische uitvoering, door den uitgever Wolters, zoomede het bijgevoegde geslachtswapen, zijn fraai te noemen.

Mr. J. L. Berns, *Het landrecht van Veluwe en Veluwezoom van* 1593, op nieuw uitgegeven en van aanteekeningen voorzien. Arnhem, P. Gouda Quint, 1884, 8vo. Aan de gewoonte om bij het promoveeren een dissertatie te geven wordt trouw voldaan; menige dissertatie wordt in dank ontvangen, doch meestal ongelezen terzijde gelegd. Niet dit zal het geval zijn met den belangrijken arbeid van den heer Berns.

Deze bijdrage bevat de oude rechtsgeschiedenis van Gelderland. De schrijver, tevens ijverig navorscher, heeft een nuttig werk geleverd. Door deze studie toch wordt men meer vertrouwd met de oude gewoonten en rechten der inwoners van een gewest, welks regeeringsvorm zulk eene belangrijke rol speelde in 's lands geschiedenis en veel invloed heeft gehad op de overige Nederlandsche gewesten.

Op bladzijde 136 is een zinstorende fout ingeslopen; daar staat Kaerl de Brinnen lees K. de Brimeu, terwijl wij betwijfelen dat de onderteekening Sluyszken op bladzijde 123 wel juist is overgenomen; dit zal wel Sluysken of Sluyskens moeten zijn.

't Was waarlijk geene gemakkelijke taak, die de schrijver zich ten doel stelde. De verkregen uitkomsten zijn zeer belangrijk te noemen en het werk mag naar onze meening in geene goedgeordende bibliotheek of studeerkamer ontbreken. De uitgever heeft voor fraaien druk en verdere goede uitvoering gezorgd.

J. A. Feith, *Het gericht van Selwerd. Bijdrage tot de Vaderlandsche rechtsgeschiedenis.* Groningen, J. B. Huber, 1885. 8vo. Een proefschrift ter verkrijging van een of andere doctorale graad is niet immer van dien aard, dat het algemeen belang er mede gebaat wordt door ze het licht te doen zien, zooals wij bereids in het vorig artikel hebben medegedeeld.

Niet alzoo met de voor ons liggende dissertatie. Hoogst gelukkig vooral uit een geschiedkundig oogpunt, is de keus van den heer Feith te noemen, toen hij zich deze bijdrage tot de vaderlandsche rechtsgeschiedenis ten taak stelde, tot het verkrijgen van den doctoralen titel in de rechtswetenschap.

In het 1e gedeelte behandelt de schrijver de geschiedenis van het gericht van Selwerd en gaat daarna over tot eenige opmerkingen over de ambtenaren in dat gericht, de rechtspraak, zoowel in burgerlijke als in strafzaken, wat dit laatste gedeelte aangaat, meer bepaaldelijk in het bijzonder het springding en het crimineel gericht.

Het spreekwoord, „*de appel valt nooit ver van den boom*" is hier van eene goede zijde te gebruiken en wij kunnen dan ook niet nalaten den verdienstelijken archivaris van Groningen, Mr. H. O. Feith, geluk te wenschen met den graad door zijnen zoon met zooveel ijver behaald; ongetwijfeld zal de zoon een waardig opvolger van den vader worden.

Mr. P. A. N. S. van Meurs, *Geschiedenis en rechtsontwikkeling van Elburg*, Arnhem, P. Gouda Quint, 1885. 8vo. Als eene aansluiting van het werk door Mr. C. Pijnacker Hordijk uitgegeven, *de Rechtsbronnen der stad Zutphen van het begin der* 14e *tot de tweede helft der* 16e *eeuw*, geeft ons de Heer van Meurs zijne belangrijke studie over de geschiedenis en de rechtsontwikkeling van Elburg. Elburg toch was reeds in den vroegsten tijd aan Zutphen verbonden, daar reeds in 1312 bepaald was dat de hofvaart van de eene plaats naar de andere zou gaan en in 1341 ontving Elburg zelfs dezelfde rechten als de stad Zutphen. Groot is het aantal onuitgegeven bescheiden die de schrijver zoo verdienstelijk wist te gebruiken en waardoor de waarde van dezen arbeid veel verhoogd wordt.

Vooral de beknopte geschiedenis van het ontstaan

der stad is zeer te waardeeren, daar — vreemd genoeg — nog nimmer een geschiedschrijver eigenlijk hiervan iets breedvoerigs gezegd had. De bijlage XLVI heeft zeer veel belang uit een genealogisch zoowel als uit een heraldisch oogpunt. Dit proefschrift is een ware aanwinst niet alleen op juridisch maar vooral ook op historisch gebied.

A. W. Schimmelpenninck van der Oye, *Luxemburg tegenover het Duitsche verbond.* Leiden, P. Somerwil, 1885. 8vo. Aan dengenen die belang stellen in Luxemburg en zijne geschiedenis is door den Heer Alexander Willem baron Schimmelpenninck van der Oye een goeden dienst bewezen door zijn academisch proefschrift. Hierin toch heeft hij alles verzameld wat de geschiedenis van dit kleine land — zoo nauw aan ons vaderland verbonden — betreft. Hij verdeelde die veel omvattende studie in drie tijdperken: *a.* De geschiedenis sedert de middeleeuwen tot aan de scheiding der Noordelijke en Zuidelijke provinciën in 1839; *b.* Het tijdperk van 1839 tot de Conferentie te Londen; *c.* De conferentie te Londen van den 11 Mei 1867.

J. A. Alberdingk Thijm en H. J. C. van Nouhuys, *Volks-Almanak voor Nederlandsche Katholieken, voor het jaar* 1885. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen. Behalve zeer vele schoone bijdragen op litterarisch gebied bevat deze almanak eene belangrijke historische bijdrage, getiteld: een vorstelijk bezoek te Amsterdam (1642) door den kapitein B. R. F. van Vlijmen; voorts eene genealogie van het geslacht Plemp, waarin meer bijzonder Dr. Vopiscus Fortunatus Plemp (met portret) behandeld wordt, bewerkt door den eerwaarden Heer H. J. Allard te Maastricht. De redactie heeft eer van de samenstelling, daar deze Almanak niet tot de alledaagsche behoort; trouwens waar professor J. A. Alberdingk Thijm aan het roer zit kan men wel verwachten dat iets goeds geleverd wordt; deze 34e jaargang bevestigt dit weder ten volle.

Dr. J. G. de Hoop Scheffer, *Doopsgezinde bijdragen.* Leiden, E. J. Brill, 1885. 8vo. In deze verzameling, door den Amsterdamschen hoogleeraar Dr. J. G. de Hoop Scheffer bijeengebracht, vindt men o. a. eene studie van *S. Cramer*, waarin hij de nadere verwantschap leert kennen der Doopsgezinde gemeenten hier te lande met hare Duitsche zusteren. Hij bespreekt verder haar toestand in de verschillende provinciën van Duitschland en door zijne persoonlijke onderzoekingen ter plaatse geleid, geeft hij ons een getrouw beeld van haar tegenwoordig standpunt in de maatschappij.

Verder vindt men in deze bijdragen een verslag der Doopsgezinde vereeniging tot verbreiding des Evangelies in de Nederlandsche Overzeesche Bezittingen, door T. Kuiper; De Herrenhuttersche gemeente te Akkrum, door G. ten Cate; De legende van Aardenburg, door A. M. Cramer; enz., als ook kerkelijke en statistische mededeelingen.

Het is een verblijdend teeken dat de verschillende kerkgenootschappen meer en meer overgaan tot het verzamelen van historische bijdragen, zoo ook bijv. het *Bulletin de la commission pour l'histoire des églises Wallonnes*, waarop wij later zullen terugkomen.

J. C. A. Hezenmans, *De stichting van 's-Hertogenbosch in* 1185. 's-Hertogenbosch, G. Mosmans, 1884. 8vo. De herinnering aan het 700-jarig bestaan van het aloude 's-Hertogenbosch en de wensch om dit niet onopgemerkt te laten voorbijgaan gaf aanleiding tot een pennestrijd, waarvan het genoemde opstel eene vrucht is. Hoeveel duisternis er verspreid lag over het ontstaan van 's-Hertogenbosch is bekend. Nog het Aardrijkskundig Woordenboek van van der Aa gewaagde te goeder trouw van de stad Orduinen; eene aaneenschakeling van soortgelijke ongegronde gissingen en verhalen vindt men ook in nog latere schrijvers. De heer archivaris dier stad heeft den dichten sluijer opgeheven die over het ontstaan en de eerste geschiedenis van den Bosch lag. Hij leverde eene zeer nuttige bijdrage tot de geschiedenis dezer oude veste en het geheel getuigt van eene juiste studie der talrijke bronnen die hij hiervoor raadpleegde. Vooral voor dengenen die minder met de lokale geschiedschrijvers bekend is heeft dit geschrift veel waarde; de schrijver behandelt in dit gedeelte: het landgoed Orthen; den Bosch; Godfried III; de handelsmarkt; stichting der stad; de gemeentevrijheden en verwoesting en herbouwing, 1202—1250. Ongetwijfeld heeft deze geschiedkundige verhandeling uitstekende diensten bewezen bij de feesten, die onlangs te 's-Hertogenbosch plaats gehad hebben. De prijs van het boekske is zeer gering, slechts *f* 0.60, en behoeft waarlijk niemand af te schrikken 't zich aan te schaffen.

De registers der graven in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage.

(*Vervolg*).

In den iij Regel.

Den 13 Junij 1672 een kind van Dr. Nuberis (onduidelijk) onvoldragen.

Den 16 October 1672 de heer Caspar.
17 Meij 1674 overgebouct.

fº. 84. Nº. 16. Den 17 Meij 1674 het bovenstaen̄
II. graf overgebouct op den naem van Petrus Pels.

Den 10 Janū. 1675 begraven Juffre Sandra.

Op den 27 Maert 1698 begraven de Heer Agent Pels.

Den 8 Dec. 1740 overgeboekt op de Naam van Pieter Hendrik Pels Soon en erfgenaam van Petrus Pels, als consteert uyt de acte door Samuel Hoogeboom en Gerrit Corsbeek als bij den Hove aangestelde Curateuren over de Persoon en Goederen van d. selven Pieter Hendrik Pels den 30 Novemb. laatstleden geteekent en aan mij als Rentmr. geëxhibeert en overgelevert.

Solvit ov̄boeken 1 gld., verhogen 10.

III. Vervallen aan de Kerk.

Bovenstaande Grafstede verkogd aan Mejuffrou Clara Haringman voor de somma van vijftig guldens en ten hare naame overgeboekt, den 3 Maart 1798.

Frederika Duvelaar begraven 's morgens den 6 Maart 1798, ongehuwt.

fº. LI. Nus. 17 en 18. Mr. Adriaen van der Goes
I. advocaat voor den hove van Hollandt.

Den 1 Meij 1637 begraven de moey van Egom.

Den 3 Julij 1640 begraven 't kint van de advt. de Bije.

Den 13 Janū. 1670 de Heer Lieven (de Bije, doorgehaald) van der Goes.

Den 22 Junij 1647 v̄bouct.

fº. 85. Nº. 17 en 18. Den 22 Junij 1674 ov̄gebouct
II. op den naem van Mr. Maerten van der Goes Adt. voor hem en v̄dere descendenten van wijlen de Heer Raetsheer van der Goes.

Den 18 Janū. 1676 begraven den Adt. mr. Pieter de Bije.

Den 6 Janij. 1742 de voors. grafstede overgeboekt ten name van den WelEd. Heer en Mr. Pieter Tiark woonende tot Leijden, ingevolge van de Acte van Cessie, transport en overdragt op den eersten deser loopende maand van den notaris Bartholomeus Walevelt en getuygen alhier gepasseert, door Ve Anna Maria Torstijn (Fontijn), wed. en Boedelhoudster van wijlen den Heer en Mr. Cornelis François de Bije welke grafstede

In den iij Regel.

deselven is aangecomen van zijn moeder Ve. Anna Maria van der Goes wed. en Boedelhoudster van den Heer en Mr. Pieter de Bije en Erfgenaam van haar vader den Heer en Mr. Maarten van der Goes en oomen Willem en Adriaan van der Goes, aan mij als Rentmr. geëxhibeert.

Solvit v̄hoge *f* 20.—, Uts. ov̄boeken *f* 24.

Den 16 Junij 1744 by avond begraven Anna Maria Fontijn.

Den 17 Aug. 1757 by dag begraven Adolphus de Bie.

III. Den 25 October 1740 Bij avont Beg. vrouwe Anna Maria van der Goes.

Den 12 November 1740 By avont Beg. de Heer Mr. Cornelis François de Bije.

fº. LII. Nuº. 19. Pr. Willemsz van Hogenhuysen
I. Timmerman.

Den XVI februarij 1631 het graf Nuº. 19 v̄bouct ten name van Pr. Willemsz van hogenhuysen Timmerman.

Den 22 Octob. 1633 begraven de moeder van Pr. Willemsz.

Den 30 Decemb. 1637 begraven 't kint van monsr. Heyde.

Den 16 Decem̄. 1674 v̄bouct.

fº. 87. Nº. 19. Den 16 Decem. 1674 ov̄gebouct op
II den naam van Pieter Hogenhuse ten behouven van de gesamentlike descendenten van Pieter Willemsz. Hogenhuse (III Hogenhusse).

Den 16 Decem̄. 1674 begraven een kind van Monsr. Verhage.

28 Mars 1675 kraemk. van Monsr. Verhage.

Den 1 April 1711 overgeboekt ½ op de naam van Willem Verhagen, die een soon was van Maria Hoogenhuyse, die een dogter was van Pieter Willemze Hoogenhuysen, hierboven gemelt.

Den 27 April 1744 de bovenstaande grafstede overgeboekt op de naam van Willem van Hogenhuysen, geregtsbode van 's Hage, ingevolge de acte door hem, soo voor hem selven als hem sterkmakende voor Willem Verhage Juwelier tot Amsterdam, en (voor soo veel des noods) voor de verdere Eijgenaars van deselve ongeprejudiceert een yders regt van Eijgendom, op den 25e deser loopende maand geteekent, en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken *f* 6. Uts. verhoge *f* 10.

Den 7 Novb. 1750 Catharina Hermina Putsijs.

Den 10 Jan. (of Jun.) (III 11 Januarij) 1752 bij avond begraven Anth: Petron: Hogenhuyse (III alleen Pitronella v. H.) Een kind.

In den iij Regel.

Den 1 Maart 1759 bij avom (sic) begraven Jacob van Hogenhuyse. Een kind.

Den 1 Meij 1760 bij dag begraven Johanna van de Gaag (III van der Gaaf).

Den 23 Julij 1762 bij dag begraven Willem van Hogenhuysen.

Den 22 April 1766 bij avond begraven Petronella van Hogenhuysen, een kind boven de drie jaren oud.

Den 2 Aug. 1770 bij dag begraven Willem van Hogenhuysen.

Den 29 Aug. 1772 bij dag begraven Johanna Christina van Hogenhuysen.

Den 19 Maart 1773 bij dag begraven George Willem van Hogenhuysen, een kind.

Den 25 Aug. 1773 bij dag begraven Jacob van Hogenhuysen een kind.

Den 18 Janū. 1777 bij dag begraven Katharina van Hoogenhuyze.

Den 19 Mei 1780 bij dag begraven gerardus van Hoogenhuyze.

Den 5 feb. 1781 bij dag begraven Agnes Lamberge, van Delft gebragt.

Den 22 feb. 1783 bij dag begraven Dirk van Hoogenhuyze.

Den 28 (III 26) April 1763 bij dag begraven Gerardus Hoogenhuyze.

Den 3 Maart 1785 bij dag begraven Gerardus Alexander Gysbert van Hoogenhuyze, een kind.

Den 5 Augustus 1787 's morgens begraven Wilhelmina Aletta van Hoogenhuyzen, zijnde een kind beneden de 3 jaren.

Den 9 Junij 1788 begraven Een kind dood ter wereld gekoomen van den WelEd. Gestr. Heer capteyn Hoogenhuyzen.

87. vso. Den 16e Augustus bij dag begraven Jozina Wilkens.

Den 26e November 1788 's morgens begraven Sara van Hoogenhuyze.

Den 5e Januarij 1789 's morgens begraven Aletta Maria Knoop.

Den 6e Februarij 1789 's morgens begraven Sophia Arnoldina van Hoogenhuyze.

Den 14e Februarij 1789 's morgens begraaven Nicolaas van Hoogenhuyze.

Den 15 Junij 1792 bij dag begraven een kind dood ter Wereld gekomen, van de Hr. S. van Hoogenhuyzen.

Den 21 Julij 1792 's morgens begraven Adriana Petronella van Neck.

Den 7 Nov. 1793 's morgens begraven Wilhelmina Aletta van Hoogenhuyze, een kind beneden de 14 jaren.

In den iij Regel.

Den 2 Junij 1794 's morgens begraven Georgina Elizabeth van Hoogenhuyze.

Den 9 Febr. 1795 's morgens begr. Leena Gerardina van Brattem.

Den 29 Aug. (III 1796) bij den dag begraven Een kind dood ter wereld gekomen van den Hr. Seervaas Hoogenhuyzen.

III. Den 2 November 1736 bij avont begrave Cornelia Verhagen van Amsterdam.

Den 13 Desemb. 1736 bij dagh begraven Willem van Dijk.

Den 26 Mij 1740 Bij dagh Begrave Rijnier (Harde ?).

Den 16 Novemb. 1744 bij nagt begrave Willem Verhage van Amsterdam.

Den 13 Novb. 1797 's morgens begraven Christina Philippina Trijzenhal.

Den 9 Januarij 1798 's morgens begraven het Lijk van Adrianus Jan Hogenhuyzen in eigen graf N°. 19, Regel 3.

f°. LIII. Nu°. 20. Jan Cornelisz. metselaer.

I. Den XVI Februarij 1636 het graf Nu°. 20 v̄bouct op den name van Jan Cornelisz. metselaer.

Den 5 April 1635 begraven Mayke Jacobs Minne.

Den 27 Augusti 1636 begraven een kind van Anthoni Wilfes.

Den 9 Septemb. 1636 begraven de 2 kinderen van Pr. Willemsz.

Den 20 7br 1674 v̄bouct.

f°. 88. N°. 20. Den 20 Sep̄. 1674 ov̄gebouct op de

II. naem van Maria Groenevelt te behouwe van haer ende de twee andere descendenten van Cornelisz. Metsel.

Den 2 Apr. 1675 begraven Juffre Weimans. NB. is bij N°. 19.

III vervallen aan de kerk.

f°. LIIIJ. Nu°. 21. De Rentm. Johan Hallingh.

Den XVI Februarij 1636 het graf N°. 21 v̄bouct op den name van Claes Dame ter Meulen.

Den 30 Decemb. 1634 begraven de zoon van Claes Dame.

Den 20 April 1639 begraven 't kint van vañ Berch.

Den 11 Oct. 1665 begraven Monsr. ter Meulen.

Den 22 Decem. 1670 Juffre van der Kaa.

Den 11 Junij 1671 Juffre van der Kaa.

Den 23 Sep. 1675 v̄bouct voor 7/12 parten.

Den 23 Dec. 1675 v̄bouct voor 5/12 parten.

f°. 89. N°. 21. Den 23 Sep. 1675 de helft eñ een

II seste vañ weder helft overgebouct op Hendric Wiswiller, wt krachte vañ acte Notariael den

In den iij Regel.

20 Octō. 1673 voor̄ Not. van Rijp gepasseerd by Johannes van Gaelen en Jacob van Bambergen in huwel. hebben̄ Eva van Gaelen, erfgenamen van Maria Verkerc weduwe van Lourens van Galen, die erfgenaem was van Claes Dame Ter Meulen.

Solvit over $^7/_{12}$ ter sake van dryemael ov̄boucken de som van ƒ 43—15—0.

Den 23 Decem̄. 1676 $^5/_{12}$ v̄bouct op Susanna van der Kaa Dochter van Catharina Croesbeec die mede erfgen̄. was van Claes Damen ter Meulen, sulx deselve voor vijf twaalfde heeft.

St. $^5/_{12}$ ƒ 10—8—8.

Den eersten mey 1741 de voors. grafstede overgeboekt op de naem van Gabriel de la Faille volgens acte door hem als weduwenaar en geinstitueerde Erfgenaam van syn overleeden Huysvrou Adriana van der Kaa, by testament op den 28 Mey 1726 gepasseert voor den Notaris Adam van der Smaling en getuygen alhier (welke Adriana van der Kaa nevens hem geinstitueerde erfgenamen syn van Geertruyt van der Ka mede by testament op den 13 Febr. 1712 voor den Notaris Gijsbert de Cretser en getuyge mede alhier gepasseert en welke Geertruyda van der Kaa geinstitueerde erfgenaam is geweest van haar suster Susanna van der Kaa) en uyt dien Hoofde voor $^5/_{12}$ parten eygenaar van de voors. grafstede en dus voor sijn selven, en vervangende, sig sterk makende en de rato caverende voor de Erfgenamen en Representanten van Hendrik Wiswiller indien er nog eenig in wesen mogten sijn, aan wien de overige parten soude competeeren, ongeprejudiceert hun yders regt van eijgendom hier bovengemelt op den 28 April 1741 geteekent, en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit verboeken ƒ 6., Uts. verhoge ƒ 10.

Den 6 Junij 1746 by dag begraven Gabriel de la Faille.

89vso. Den 15 November 1747 de voors. grafstede overgeboekt op den naam van de Heer Jean Roye (III Royer) predicant van de Walsche gemeente alhier, soo voor sig selven, als voor Anna van der Kaa weduwe Abraham Elin, en sulks ider voor de Helft volgens het Contract van Koop, waar bij het gemelde graft op den 16 Octob. 1747 door den Nots. Jan Bernard de la Faille als last en ordre hebbende van de Erfgen̄. van Gabriel de la Faille en Adriana van der Kaa ten overstaan van Heere Scheepenen deser stede publijcq is geveijlt en verkogt.

In den iij Regel.

Solvit verboeken ƒ 12.

Den 6 Novb. 1759 by dag begraven Elisabeth Roye (III Royer).

Den 1 Sept. 1783 by dag begraven Ds. Jean Royer.

III Den 23 begrave Elisabet van der Kaa 1735.

fo. LV. Nuo. 22. De Rentmr. Johan Hallingh.

I Den XVI februarij 1636 het graf Nuo. 22 v̄bouct op de name van de kindre en Erfgen. van Michiel de hertoge Tinnegieter.

Den 3 Janrij. 1635 begraven de grootmoeder van Everard hertoge.

Den 23 Aprils 1637 begraven de meuy van Michiel hertoge.

Den 15 Novemb. 1638 begraven tkint van Everard hertoge.

Den 3 Meij 1639 begraven tkint van N. de hertoch.

Den 3 April 1667 begraven een kind van Doctor de hertoch.

7 Novem. 1673 Monsr. de Hartoch.

Den 20 7bre 1674 vbouct.

fo. 90. No. 22. Den 20 7b. 1674 ov̄gebouct op den

II naem van Michiel de Hartoch voor hem en de de v̄dere descendenten van Michiel de Hartoch den ouden.

Den 9 Meij 1675 begraven Juffre de Hartoch.

29 Decem. 1675 Juffre de Hartoch.

Den 10 Febr. 1761 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van Vrouwe Mechtelt Arentse wed. van den WelEd. Gestr. Heer Campegius van der Straten, ingevolge van de acte van koop van de Heer Rentmr. Heere van Rhoon en de Heer van Bleyswyk, haer Ed. Mog. mede Broederen in Rade, benevens de Heer Caspar Clotterbooke, waarnemende de saeken van 't voors. collegie tot de v̄erkopinge van de graven die 't sedert menigvuldige advertentien in de couranten gedaan aan de kerk vervallen sijn, en aan mij als Rentmr. geexhibeert solvit koop ƒ 100, verboeken ƒ 12.

Den 12 Febij. 1761 bij avond begraven Campegius van der Straaten.

Den 2 Julij 1761 bij avond begraven Corvinus van̄ Straaten, Een kind.

Den 9 Decr. 1765 bij avond begraven Tanna Paling.

Den 5 Julij (III 7 Julij) 1773 bij avond begraven Corvina Christina van der Straten, een kind beneden de 14 jaren.

Den 24 Meij 1777 bij avond begraven Ve Machtelt Arents.

Den 26 Junij 1777 de voors. grafstede overgeboekt ten name van de Heer Mr. Adrianus

In den iij Regel.

Johannes van der Straten, Rentmeester van de Exploiten van den Hogen Rade in Holland ingevolge 't versoek der gesamentlijke erfgenamen van Ve. Mechtelt Arents, wede. van der Straten, dewelke deselve aan gem̄. Heer Mr. A. J. van Straten hebben verkogt en getransporteert.

Solv̄it overboeken *f* 1.

Den 6 Sept. 1784 's morgens begraven Ve. Maria Reigersman.

Den 22 Jan. 1791 's morgens begraven Adrianus Johannes van der Straten.

Den 4 December 1791 de voorenst. Grafstede overgeboekt ten name van Mr. Campegius Cornelis van der Straten. veertig raad der stad Delft, Balliuw van de Niervaart gesegd de Klundert, ingevolge acte van versoek door C. C. van der Straten en M. van der Straten, als eenige kinderen van wijle de WelEdeleGestr. Heer A. J. van der Straten, in leven rentmeester der Exploiten van den Hogen rade op den 14 Feb. 1791 getekent en aan mij als rentmeester geexhibeert en overgeboekt.

Solvit overb *f* 1.

III. Den 26 Maart 1801 's morgens begrave Jonkvrouwe Magdalena van der Straeten.

In den iiij Regel.

fo. LVIII. Nuo. 1. De Rentmr. Johan Hallingh.

I. Den XXXI Janrij. 1640 het graf Nuo. 1 vbouct op den name van Cornelis Olyuiers Middelbeeck, die 't selve heeft ouergenomen van de wed. van Wijlen de Lieut. Collonel Contis. Dus nu tselve voor Cornelis Olyuiers Middelbeeck.

Den 12 febrij. 1640 begraven 't kind van Adriaen Middelbeeck.

Den 2 Oct. 1665 begraven 't kind van Monsr. Nau.

Den 19 Meij 1666 begraven Monsr. Nau.

Den 7 Sep. 1666 begraven een half voldragen kind van Jan Roels.

Den 16 Aug. 1667 een kind van Monsr. Middelbeeck.

Den 1 Maart 1668 een kind van Monsr. Middelbeeck.

Den 24 Aug. een kind van Monsr. Johan Roels.

Den 8 Maert 1670 Cornelis Leenderts Roels.

Den 15 Meij 1676 een kind van Monsr. Roels.

Den 28 April 2672 een kind vañ apteker Middelbeec.

Den 4 Sept. 1674 v̄bouct

fo. 91. No. 1. Den 9 Sep. 1674 ov̄gebouct op den

II naem van Bastiaen Middelbeec Apothecaris,

In den iiij Regel.

v̄mogens de acte van transport van Cornelis Oliviers Middelbeec sijn grootvader.

Door de timmerman van Renssen gerapporteert dat de Eijgenaer met dit graft niet te doen wil hebben.

Den 17 Decemb. 1761 de voorsz. grafstede overgeboekt op de naam van d' Heer en Mr. François Rijgerbos ingevolge van de acte van Koop van d'Heer Bentink Heere van Rhoon en den Heere van Leijden Heere van Vlaardingen haar Ed. Mog. mede Broederen in Raaden, beneffens Mr. Caspar Clotterbooke, waarneemende als secretaris de saaken van 't voors. Collegie tot de verkoopinge van de graven die tsedert menigvuldige advertentie in de kerk gedaan, aan de kerk vervallen sijn en aan mij als Rentmr. geexhibeert.

Solvit koop *f* 100, verboeken *f* 12.

Den 16 Decemb. 1761 by avond begraven Anna Catharina Rijgerbos (III Een kind).

Den 10 Jan. 1764 by avond begraven Maria Cornelia Ter Brugge (III dit lijk den 4 Nov. 1784 overgebr. in de 7de Regel het 7e en 8ste Graf).

Den 5 April 1765 by avond begraven Ve. Sara Clasina Terbrugge, van Haarlem alhier gebragt.

Den 18 Septr. 1766 by avond begraven Pieter Theodorus Nicolaas Rijgerbos, een kind.

Den 17 Janū. 1770 by avond begraven Justina Theodora Rijgerbos.

Den 23 April 1796 's morgens begraven Catharina Wilhelmina Hoek, geen regt.

III Den 16 decemb. 1802 des 's morgens Begraven het lijk van de Heer Mr. François Rijgerbos Adt. etc.

Den 5 November 1749 bij dag begraven Maria Arnoldina Borwater, Een kint.

fo. LIX. Nuo. 2. Leendert Ravens Bouckebinder.

Den XXVI Januarij 1636 het graf Nuo. 2 v̄bouct op den name van bovengen. Leendert Ravens.

Den 14 Martij 1634 begraven de vader van dito Ravens.

Den 21 Novemb. 1634 begraven een kint van dito Ravens.

Den 13 Octob. 1635 begraven Leendert Ravens.

Den 2 Novemb. 1635 begraven een soontje van dito Ravens.

(*Wordt vervolgd*).

's-Gravenhage, J. C. van der Muelen.

KORT VERHAAL

van de afkomst der prinsipaalste Edelen van stad Groningen en Ommelanden tot op deze tegenwoordige eeuwe, insonderheid hare dapperen dooden, wapens, namen en toenamen, bij een vergadert uit onderscheidene auteuren geschreven boeken en brieven door Wilhelm Conders van Helpen. ANNO 1660.

(*Vervolg*).

Anno

1562 op den 20 December st. vet. is in Godt verstorven de eerbaare en veel deugtsame Juffer Oede Huinga: zij is begraaven in het coor van de kerke op de Meden, deze spreuk staat op haar grafsteen:

Mors ultima linea rerum.

1574 op den 19 April is der edele erentfeste Rudolph Huinga in den Heere gerust en hij leit begraven in het coor van de kerke op de Meden, hij is fraay in zijn harnas aldaar uitgehouwen met dit vers:

Epitaphium Rudolphii
Huinga.
Nascendo morimur
Et quando aeternae mentis Divina voluntas
Sic iubet, horum iterum dissolvatur amor,
Atque ut de terra mortalia corpora nata
Sunt, ita rursus in hanc solvitur omnis homo (1).

Deze zijn vader is genaamt geweest Wouter Huinga en zijn dochter Ode. Wouter is getrouwt geweest an Juffer Anna Rengers, dogter van Luirt Rengers tot Dijksterhuis en Oede Tamminga (2).

(1) Door den heer Baron O. T. v. A., is hierbij gevoegd, het volledige epitaphium, staande aan de eene zijde van het voetstuk de vier eerste en aan de andere zijde van hetzelve de vier laatste regels, zoodat het geheele aldus luidet:

Ut manus artificis saxo superinduit arti
Humani formam corporis egregiam,
Non aliter Deus omnipotens et rector Olympi
Massae animam jungit corporeae aethercam.
Et quando aeternae mentis divina voluntas
Sic jubet, horum iterum dissociatur amor:
Atque ut de terra mortalia corpora nata
Sunt, ita rursus in hanc solvitur omnis homo.

De heer predikant J. J. Damsté te Uithuizermeden gaf in 1827 daarvan deze vertaling:

Gelijk des kunstenaars hand weet uit den ruwen zerk,
Met smaak, aan 't menschelijk beeld een schoonen vorm te geven,
Zoo paart d'Almagtige, verheven boven 't zwerk,
Met 't ligchaam eene ziel, bestemd voor beter leven,
En dit onzigtbaar snoer, 't welk beiden zaam verbindt,
Wordt eens weer los gerukt, op 't hoog bevel des Heeren;
Gelijk de sterveling in 't stof zijn oorsprong vindt,
Zoo zal zijn ligchaam ook tot d'aarde weder keeren.

(2) De heer O. T. v. A. schreef hiernevens: «Volgens oude traditiën was deze Rudolph Huinga inzonderheid in het Godsdienstige een zeer verdienstelijk man; ook meent men dat hij het vorige oude orgel in de kerk op de Meden op zijne kosten had laten vervaardigen; ook zoude, volgens diezelfde overleveringen, de graftombe op 't koor van de kerk door de gezamentlijke karspellieden zijn bekostigd geworden». H. O. F.

Anno

1614 is Johannes Epinus Huinga mede professor gemaakt (1).

SERIES CONSULUM HUGINGIUM.

	Consules.		*Houetmannus.*
1261	Gerhardus Juuenis.	1565	Reint Huinga.
	Huinge Burgomagister.	1575	Reint Huinga.
1272	Geert Huinga Burgomagister.		
1299	Geert en Jan Huinga.		
1303	Geert Huinga.		
1305	Jan Huinga sijnde met geweest van de Burgerm. tot Groningen.		
1333	Thieso Huging.		
1344	Hermannus Huiging.		
1349	Thieso Huging.		
1352	Rudolphus Huging.		
1396	Reinolt Huiging.		
1420	Reinolt Huiging.		
1465	Roelf Huinge.		
1522	Rolef Huinge.		

Attestatie betreffende het geslacht Huininga.

„Schato Gockinga, Raats-Heer in Groningen en Drost der beide Oldampten, doe kont ende betuige met dezen openen brief, Dat ik van den WelEd. Geb^r. Jonker Jan Huninga van Oostwold, so tegenswoordig woont binnen de provincie van Gelderland in de Tielre-weert, om gewigtige reeden verzogt ben, zijn WelEd^e. met een behoorlijke Attestatie zijner Adelijke en Ellustre afkomste te verzien voor zo veel mij immer kennelijk waar. Hebbe hier op anstonts van mijn devoir geachtet en doen voor mij compareeren, twee der naaste bloedverwanten derzelver familie, als den Wed. Ed. Gebooren Jonker B. Huninga van Oostwold Heer op Tiddinga in de Beerta, beneffens den Wel. Ed. Geb^r. Jonker Ph. R. Fink, Heer van Doedestein, die onder solemnele Ede voor mij verklaarden, dat se zo door oude protocollen van carspelen en kerken deses landschaps kunnen tonen over de vierde half hondert jaar, alhier voor Jonkeren en Hovelingen gerespecteert en geacht bent geworden, waarvan nog reliquen van huisen alsmede wapenen en namen in de kerk van Oostwold

(1) Dezelfde schreef hierbij, «en naderhand raadsheer en laatstelijk borgemeester geweest. Vid. Effigies et vitae Professorum Groninganorum. Groningae 1654. — Hij is gest. 1637, zijnde toen lid van de hoofdmannenkamer». — Mr. H. O. Feith, voegde hiernevens; «Dit was geen Huinga maar een Huninga». — *Huinga* was niet hetzelfde geslacht als *Huninga*. Van dit laatste geslacht is onder mij berustende een afschrift van eene «Attestatie der adelijke afkomst», van het jaar 1688, 1691 of 1733, welke hier aan het slot van bovenstaande geslachtsopgave dier familie Huinga door mij wordt medegedeeld. Ook dient hier te worden vermeld, dat men in h. s. n°. 2, hierbij vindt aangeteekend: «Anno 1679 den 15 Jan. stierf de hoog Edele geb. Vrouwe Anna Clara Huningha, geb. van Maniel, vrouw op Englumborch, oud 30 jaar, 7 maanden, 21 daagen, legt tot Oldehove begraven.»

H. O. F.

staan te vinden. Verder betuigen zij Heeren, dat de voorouders volgens haar adelijke wapen ofte stamboek uit Duitsland omtrent Basel bij Huiningen voor eenige honderd jaar door den oorlog verdreven zijn, en daar haar oorspronk van daan emp^e^ volgens inhoud der stamboeken door Jonker (N°. 2 Upko) Huninga Heer van Ucko, tredende als dan tot verwandschap van (N°. 3 Eisso) Huninga van Oostwold, zijnde de vader van gemelde aanlanger dezes. En verklaarden voor genoemde Ph. R. Fink dat Eisso Huninga van Oostwold, een kindskint is van den WelEd^e^ Gebr. Jonker (N°. 1 Eppo) Huninga van Oostwold, hebbende in egte Estant geprocureert ses soons en een dogter, altesamen bij den WelEd^e^ Geb^r^ Juffer Etta Engelken als met namen (N°. 4 J^r^ Jan) Huninga in zijn leven Borgem^r^. van Groningen, en waar getrouwt aan Juffer Anna Tiarda van Starkenborg, ten anderen H. Doedo Huninga, de getrouwt waar aan Juffer Hester de Hartog, ten derden Capt. Tiddo Huninga, en getrout was aan Juffer Lamme Entens, ten vierden Juffer Aurelia Huninga, zijnde de dogter, so getrout was aan Edsart Grevink J^r^. en Hoveling tot Leermens, ten vijfden de amptman Aylko Huninga zijnde getrout aan Juffer Enneke Bauken, ten sesden de majoor en Ritm^r^. Bonno Huninga, deze is ten dienste van de kroon Denemarken in een rancontre op 't eiland Wunsel ongetrout verbleven, ten sevenden Jonker Sebo Huninga so getrout was aan Juffer Tia Tiddinga, van welke ses broeders (N°. 5 Jonk^r^. Aylko) Huninga wegens de hoge Borgemeesteren en Raad van Groningen Amptman over Termunten en klein Oldampt in zijn levent is geweest, hebbende in echte Estant met Juffr. Enneke Bouken geprocureert (N°. 6 Eijsso) Huninga, neffens nog vijf andere kinders als 3 zoons en 2 dogters, als Menso, Hemmo en Louwert Huninga, en Juffer Teytijn Huninga; welke al te samen dood zijn, dan behalven een dogter, zo ze nog in leven is Ettin Huninga genaamt. En is J^r^. Eisso Huninga van Oostwolt voor omtrent 49 jaaren als Luitenant van een compagnie voetknegten van deze provintie na Gelderland gekomen, en aldaar getrouwt en mede gestorven, gelijk zijn WelEd. kinder beide bewust is. Verders heeft dit voorverhaalde adelijke geslagte zig nooyt, onzes aandenkens, met eenige borgerlijke neringe bemoeyt, sonder eenig ende allenig sig van haar eigen aansienlijke goederen erneeret, so haar Edelen van de voorouderen waaren geërvet, neffens haar hoge aanbetroude ampten en desselfs revenues; om te strekken na behooren, hebbe ik bovengenoemde Raadsheer en Drost dezen met mijn naams subcriptie ondertekent en met mijn aangeboren signet bekragtigd.

Huninga een staande Leeuw	Engelken een kruis
Gockinga een Lelij	Bunninga een Stern
Bunninga een Stern	Prenger een kruis met vier Sterns
Tiddinga drie Lelijs	Poptado een opstaande Leeuw.

Anno 1661 den 15 Apr. is den WelEd. Geboren en Gestrenge Jonker Sebo Huninga van Oostwold oud 56 jaaren in den Heere Christelijk ontslapen.

Ik heb op deeze aard gestreeden
in ongemak en moeijlijkheeden
ik heb geijvert voor 't gemeen
nu rust ik onder deeze steen.

Doede Huninga een opstaande Leeuw met drie Lelijs.

Anno 1685 den 20 April is Godzalig in den Heere gerust die HoogEdele Gebr. Jonker Doedo Huninga van Oostwold oud 38 Jaren verwagtende een zalige opstandinge.

Dit bovenstaande staat op een grafzerk in de Beerster kerk gelegen."

Van de Jonckeren Manninga.

Anno

1433 is een grote bataille geweest onder de Hamborgers en de borgers van Norden en onder het landvolk tusschen den Hage en Norden; een lange tijt in de voornoemde batailje gevochten hebbende, zoo behielden de eerste op die van Norden de victorie, en Jonker Lutet Manninga tegen die van Norden mede strijdende en vechtende wierde in 't alder eerst geslagen, dewelke voor graaf Edsards zijde dapper vechte, zoo dat daar veele doot bleven an beide zijden. Ten laatsten die van Norden vermoeid en van minder getal zijnde, begosten eerst te wijken en namen de vlucht.

Van de dochter van dese Jr. Lutet Manninga zijn heergekomen de Eusums, en derselver dochter Gela is getrouwt geweest an Jr. Onno van Eusum, daarna zijn gevolgt Jr. Poppo en Sibo Manningaen, zoons van Jr. Lutet.

Bergaeus occisus, eius uxor fuit Adda Sivesen.

Jonker Sibo Dornumanus is ridder geweest en heer van Esens, Stedendorp en Witmunde.

1499 zijn tot Groningen 4 hoofdlui gekoren, dewelke inspectie zouden nemen op de frontierplaatzen, op Oterdum, Reide en andere; zij hebben mede ingenomen het huis ten Dijke met 2 of 300 man.

1493 is geresolveert tot Oeniponte, daar het hof doe waar, dat men Jr. Conradus Mansbachius in Vriesland zoude zenden voor ambassadeur om de vreede aldaar mede te helpen maken.

1504 vixit Edsardus Manninga Dodonis frater Peusumanus, opibus insitus per dotem uxoris, ex qua Poppo et Focco progeniti sunt.

1505 heeft graaf Edsard (dewelke getrout is geweest an een dochter van Jr. Manninga), laten volmaken de wal en overige werk van het casteel tot Groningen, hebbende het huis van Jr. Euert Conders tot Helpen des nachts in de brand

Anno

gestoken en verwoest, als mede die huisen, de hier en daar in moerassen stonden, met droge turven verbrant, nemende met hem alle het huisraad, dat hij koste krijgen uit de huisen, instrumenten om bier te brouwen en andere dingen uit de keukens, als bedden, dekens etc. dewelke hij al te samen liet brengen op het voorgenoemde nieuwe casteel.

In dit jaar een weinig na Middewinter, sonde graaf Edsard soldaten uit, en liet op een dag verscheiden treffelijke huisen tot Helpen verbrannen, omdat de Groningers hem hadden geweigert tribuut te geven.

Int zelve jaar heeft graaf Edsard met veel soldaten den Dam ingenomen, daarna Fermsum, Oterdum, Reyde etc. Niet lang daarna heeft hij verbrant het casteel Fermsum, het huisraat daaruit genomen en al het vee na Groningen gedreven, eindelijk is hij na andere castelen getrokken en hij heeft alles in totale ruine gebracht.

1515 erant in consilio ex nobilium ordine Folefus Cnipensis, Focko, Ulricus Sibonis Dornumannus, dewelke lange predikant is geweest tot Embden. Daar is goet gevonden daarna, dat men in zijn plaats zoude zetten Albertus Hardenbergius, een uitnement fraai theologant, dewelke waar in Awerder Clooster om de monniken te institueeren.

1524 fuit Poppo Manninga sacerdos ex prima nobilitate, cum comite Edsardo sanguine junctus, docturae titulo fulgens, habebat pro sorore Fija.

1534 op den 6 April is een bijeenkomst gehouden van de Groningers tot Oterdum, waarin zij gemaakt hebben een nieuw verbond, hetwelke ondergeteekent hebben Jr. Poppo Manninga

Anno

Peusumanus, Omko Ripperda Hintanus, en veele andere meer.

1544 is Jonker Poppo Manninga uit deze werelt gescheiden.

1550 Edsardus sponsus cum Johanne fratre et Friderico Westenio cancelario, conciliorum moderatorum praecipuo, Hayone Manninga, aliisque ex ordine nobilium in Sueciam partitus est.

1564 is in 't leven geweest Jonker Hayo Manninga en Ditmar Rengers zijn huisvrouw.

1570 op den 1 November st. vet. als allerheiligen vloet waar, zijn in Groningerland over 8000 menschen en 70000 beesten verdronken. Tot Oterdum quamen menschen aandrijven op planken, tot Dijxterhuis sach een man van boven verdrinken zijn vrouw en kinders, susters en broers met eenige van zijne naburen. Van Usquert dreef een huis met volk tot an Schilwolde, waar het op een hoochte staan bleef. Tot Dijxterhuis salveerde hem een in het hooy en wierde, al drijvende tot Asinge gebercht op een hoochte.

Luirt Manninga.	Josina Manninga.
Everentina Sonnoe.	Osebrant Clant.
Frie Manninga.	Sophia Manninga.
Eilco Onsta.	J. v. Matenes.
Oede Manninga.	Hajo Manninga.
	Harmen Sikkinge.
	Dode Manninga is tot Heidelberg gestorven (1).

(1) Door den heer O. T. A. is hier bij gevoegd, «Anno 1597 is Jonker Diderik Sonoy op het huis ten Dijke overleden, liggende begraven in den grafkelder te Pieterburen; hij heeft geen mannelijk oyr, maar slegts een eenige dochter Emerentia genaamd, nagelaten, welke getrouwt is aan Jonker Luirt Manninga. Zie van Meteren 14e boek fol. 263 en te Water 3e deel p. 302». H. O. F.

Genealogie nobilium Manninga.

Enno Circiena Edsardi Grethosilani et Dode Broeckmanie filius ex uxore Gela a Manslach genuit hos liberos.

Ulricus Comes Frisiae Orientalis. | Adda filia, quae nupsit Lutheto Manninga domino in Lutsborch et Bergeburen.

Edsardus dominus in Deusum et Bergum, Hijcam praepositi Fersuman filiam uxoren duxit. | Aido Dominus in Lutsborch et Bergum.

Focko Peusumanus Heros uxorem duxit nobiliss. in Werfum filiam. | Dodo Manninga, dominus in Lutsborch praeter filios et genuit filias, quorum sunt 2.

Haijko Manninga in Peusum et Bergum, uxorem duxit Heronis Oldersumani filiam alteram, vero mulardicam. | Haijko Manninga qui uxorem duxit ex Rengerorum nobilium familia. | Unico Manninga duxit Godensum, alteram vero ex nobili Brakelorum familia.

Anno

1584 is de abt van Rottum met Jonker Luirt Manninga met zekere convooy na Oterdum gevaren, an de schans komende, is een ongeluk gebeurt, dat de oorlogschepen met grof geschut malkanderen hebben willen vereeren of begroeten,

Anno

de voornoemde abt zijn eene been afgeschoten en Manninga met 3 soldaten swaarlijk quetsen, de abt is bij gebrek van een chirugijn gestorven en Manninga dodelijk gequetst zijnde is weer opgekomen.

VAN DE HOUWERDAENS.

Anno

1401 op St. Gregoris dach wiert Minne Houwerda huis tot der Munte verdistrueert van de Ommelandische Vriezen, dewelke van daar gingen naar Oosterbroek na Elt Gockinga huis.

1434 Joncker Ailke Houwerda moedig door het guarnisoen en van de vriendschap der Hamborgers en niet welgemoet op de Groningers, koste hem niet langer onthouden van hare te tergen. Hij was ten eenemaal daarop uit om het verdrag te beletten, hij quelde en plaagde zijn gebuiren zeer van wege het verdrach met de stat, zoo dat veele het land moesten ruimen en de wegen waren onveilig voor de koophandelingen. In 't zelve jaar begeerde en verkreeg Jonker Ailcke Minneszen Houwerda met zijn soon Joncker Egge enige huirlingen soldaten tot bezetting van zijn huis ter Munten.

Ailco Mennonis Houwerdaei filius Ebbo, Muntensis irritatus de Schiringuis, seu sponte sua impulsus, auxilio Kenonis domos nonnullas everterat, en materia earum ipse arcem sibi validam apud Muntenses ea parte, quae Holma dicebatur, extruxerat, denique se rectorem vicinorum pagorum inde usque ad Dollarti oram constituerat.

Deze Jonker Ailko Minnesse Houwerda quam niet over een met de stat om te vernieuwen en te maken articulen van het appel des landrechters an de vierschaar van Groningen, omdat hij handelde met de Hamborgers, en an haar zijn waaren dier verkogte. Jonker Houwerda waer bereit en niet bevreest voor de Groningers en hij bleef daarom bij het zijne sonder overdracht an Groningen.

In dit jaar omtrent de somer viel de weduwe van Ailcke Houwerda clachtig en zij beklaagde haar an Uldrik als dat sij te na gegaan hadden door het vorige verdrach. Ulrich hem niet durvende steken in geen van beide zaken, zoo sprak zij met de Hamburgers, dewelke testont an den Raat schrijvende verzogten, dat zij de weduwe met haar man en kinders in haar slot ter Munte en in alle harer goederen (lang uitgesloten) in 't geheel wilden herstellen. De Groningers hierdoor meer verbittert zijnde, sagen door haar vingers met de Hamburgers, en zij lieten haar vrie gebruik hares lands, willens niet willende sien 't geen sij zagen. Hijr door zijn zij stout geworden, dat zij den Eems geheel bemachtigden en de Emders den oorloch an zeiden.

1440 De Hamburgers beweegt door de bede van de geene, de baden voor de huisvrouw en kinderen van Jr. Ailco Houwerda (dewelke in dat zelve jaar overleden) spreken voor haar tot herstelling bij de Groningers, nadat een verdrag gemaakt wierde op den 24 October, waarin de erfgenamen van Jr. Eilco alle haars vaders landen zijn toegekent en toegelaten om te gebruiken zoo lang, dat zij groot zouden zijn, dan zoude men handelen van het slot ter Munte met 200 grasse landts, dat de Groningers ware gestelt tot onderpand en zij zouden blijven in 't bezit van 't slot en van 't hovelingschap daaraan klevende. De articulen zijn angenomen van de weduwe en kinderen, maar de klachten zijn niet lange daarna uit de opberstende smerte wederom vernieut.

1461 Occo Houwerda viuo patre Folcmaro et matre Esse, maritum sibi diligens Snelgerum Houwerdaeum fratrem Mennonis Dammonae sedem habentis, Uphusam et Wolthusam, dotis nomine, ex rebus paternis accepit et Geroldum Ajoldum Essam, Egerici Beningae Grimershemii matrem peperit. Ex Geroldo Uphusani usque ad tempora nostra porro descenderunt. Vid. Emmius pag. 387.

1487 Legatus Geroldus Houwerdaeus Uphusanis Groningam missus, turbatae pacis maritimae reos ibi capite mulctauit, Ailco et Geroldus fratres fuere Snelgero nati.

1523 is in de herfst bij Esens gestorven de vrouw van Jr. Bartelt Houwerda, heuvelinck tot Uphuizen, de een dogter waar van Wirdum uit Harlingerlant.

1534 heeft Jr. Hicco Houwerda Uphusanus een nieuw contract van vrede helpen maken en dezelve ondergetekent, hetwelke is geschiet op den 6 April deszelven jaars bij die van Oterdum, zoodat daar brieven van accoort dezelve tijt zijn overgelangt an graaf Jan. Deze Hicco Houwerda is voort daarna gestorven.

1536 Als den Dam lange hadde belegert geweest en voor hetselve menig schermutselinge was gehouden, waardoor van beide zijden dikmaals veele treffelijke mannen doot bleven, ten laatsten dewijle daar geen ontzet quam en als zij spijze en van alles gebrek hadden, zijn zij eindelijk gedwongen geweest heer Jurjen Schenk te voet te vallen en hetzelve met zulke conditie over te geven als dat Meinert van den Ham eerst zoude uitgaan en gaven hem gevangen in de handen van Schenk en dan zoude de geheele hoop uitgaan sonder harnas of geweer, behalve hare degens, zonder trommels, pijpen of vaandels, dewelke zij alle in de kerke moesten bij malkanderen werpen en de bevelsluyden

(*Wordt vervolgd*).

H. O. F.

Het geslacht Alting.

Sedert een aantal jaren hield ik mij bezig met de samenstelling van eene genealogie van het oude Drentsche geslacht Alting, dat zooveel groote mannen heeft voortgebracht, daarbij grootendeels uitgaande van eene manuscript genealogie van die familie, in het bezit van mijn' oom Ds. Menso Alting Mees te Huizinge.

Zooals mij sedert bleek hielden zich Mr. W. J. L. Umbgrove te Zutphen, Ds. A. S. Carpentier Alting te Hoorn en Mr. J. A. Alting Bösken te Gorinchem, — evenals schrijver dezes aan de Altings verwant, — met hetzelfde werk bezig.

Door mededeeling van hetgeen ieder hunner verzamelde, ben ik in staat eene bijdrage te leveren tot de kennis van dit geslacht, die zeker voor aanvulling en verbetering vatbaar is, doch als schema kan dienen voor nadere mededeelingen.

Het wapen der familie Alting was oudtijds in blauw een gouden punt beladen met een zwarten koek. Later voerde zij: doorsneden: 1 in goud een zwarten ring; 2 het vroegere wapen; wrong en dekkleeden blauw en goud; helmteeken een zwarte vlucht, de rechter vleugel beladen met een gouden rechterschuinbalk, de linker met een gouden linkerschuinbalk, beide balken weder beladen met een zwarten ring (1).

Dit laatste wapen werd o. a in 1679 gevoerd door den later te vermelden Dr. J. C. Alting, blijkens een lakafdruk voorkomende op een eigenhandig schrijven van hem, in 't bezit van den heer A. A. Vorsterman van Oyen (2).

De eveneens later te vermelden gouverneur-generaal W. A. Alting, zoowel als diens zuster Mevrouw Velingius en diens dochter Mevrouw Umbgrove, voerden een geheel afwijkend wapen, namelijk: in goud een natuurlijken boom op grasgrond, omgeven door een tuin.

Zulks blijkt:

1°. uit het wapen geschilderd op diens portret, dat voorkwam op de Amsterdamsche tentoonstelling van 1883;

2°. uit een dergelijk portret in het bezit van Mevrouw van der Does, geboren Siberg;

3°. uit eene teekening voorkomende in de verzameling van den heer M. A. van Rhede van der Kloot, ingezonden op de Heraldieke tentoonstelling te 's-Gravenhage onder N° 3291; en

4°. uit afdrukken van cachetten, voorstellende de alliantiewapens Velingius--Alting en Umbgrove--Alting. Zonderling genoeg voert echter de, — van eene dochter des genoemden gouverneur-generaals afstammende, familie Alting Siberg tot wapen gevierendeeld 1 en 4 Siberg, 2 en 3 het vóórlaatste Alting wapen (1).

In de Heraldieke Bibliotheek N. R. I blz. 95 werd op deze tegenstrijdigheid gewezen en opheldering gevraagd, doch niet verkregen.

De familie Carpentier Alting voert — voorzoover uit een lakafdruk is optemaken, — een boom waartegen rechts een leeuw, links een hert staat, als helmteeken het hert uitkomende (2).

Bovendien beschrijft Rietstap (3) nog een ander wapen van de Groningsche Altings, namelijk: in goud een blauwen rechterschuinbalk, beladen met drie zilveren kruiken, voorzien van deksels en van ooren aan de linkerzijde.

Van waar die verscheidenheid van wapens komt is moeielijk te bepalen; voor eene afstamming der verschillende takken van één zelfden stamvader pleiten zij zeker niet.

De verschillende leden der familie Alting zijn, op een aantal uitzonderingen na, die afzonderlijk vermeld zullen worden —, terug te brengen tot *vier* verschillende takken, waarvan het onderling verband alsnog niet is gebleken, hoewel ze vermoedelijk allen afstammen van Menso Alting, geheimraad van hertog Reinoud III van Gelder, die omtrent 1325 in Drenthe werd geboren.

Alleen van één tak is zulks gebleken, waarom dan ook daarmede zal worden aangevangen. Men vindt de genealogie van dezen tak, althans gedeeltelijk, in de Woordenboeken van Hoogstraten en van Jacobus Kok.

EERSTE TAK.

I. Menso Alting, geboren in 1325, was geheimraad van Reinoud III van Gelder, en overleed in Drenthe op hoogen leeftijd, een zoon nalatende:

II. Menso Alting, geboren bij Beilen in Drenthe in 1384, overleden in 1454, vader van:

III. Egbertus Alting, geboren te Gasteren in 1430. Diens zoon was:

IV. Menso Alting, geboren te Gasteren in 1476, overleden 6 Mei 1526 Hij was lid van de Staten van Drenthe, en was in 1523 gijzelaar bij Hertog Karel van Gelder. Hij liet twee zonen na:

1°. Egbertus Alting, volgt onder V; en

---

(1) Zie Rietstap, *Armorial Général*, 2e Edition.

(2) Herkomstig uit de verzameling van Mr. J. Baart de la Faille. De heer van Oyen had de goedheid, uit zijne belangrijke verzameling annoncen van huwelijken, geboorten en sterften, loopende van 1795 tot op heden, die betrekking hebben op het geslacht Alting, mij welwillend ten gebruike af te staan.

(1) Zie Rietstap, *Handboek der Wapenkunde*, blz. 443 en diens *Wapenboek van den Nederlandschen Adel.*

(2) Dit wapen heeft veel overeenkomst met dat der Friesche familie Jongestal, volgens Ferwerda voerende: in zilver een groene boom met gouden lelies, rechts een roode hond, links een rood hert.

(3) Zie Rietstap, *Armorial Général*, 2e Edition.

2°. Rudolf Alting, volgt onder V*bis* (1).

V. Egbertus Alting, was secretaris van Groningen, afgezant aan het hof te Brussel, en liet een zoon na: Joachim Alting.

VI. Joachim Alting, werd na het verjagen der Spanjaarden in 1594 burgemeester van Groningen, en overleed in 1625. Volgens van Hoogstraten overleed hij kinderloos, volgens andere opgaven liet hij na:

1°. Alijt Alting.
2°. Maria Alting.
3°. Aaltje Alting, gehuwd met Carel van der Merwe.
4°. Christina Alting, gehuwd met Hieronymus Eyben, burgemeester van Groningen.
5°. Sara Alting.

V*bis*. Rudolf Alting, zoon van Menso, werd geboren te Gasteren 22 Februari 1513 en overleed 16 Juni 1589, als schulte te Eelde in Drenthe en gezworene te Groningen. Uit zijn huwelijk met Emica Schierbeek, liet hij behalve vier zoons ook dochters na. Van de zoons zijn bekend.

1°. Menso Alting, volgt onder VI.
2°. Mr. Eberhardus Alting, pensionaris van Oost-Friesland, kinderloos overleden.

VI. Menso Alting werd geboren te Eelde, 9 November 1541 en overleed te Emden 7 October 1612.

Hij studeerde te Groningen, Keulen en Heidelberg (1565), en werd predikant achtereenvolgens te Leilshelsheim (1567), Dirmstein (1570), Heidelberg (1573) en Emden (1575). Hij keerde meermalen naar zijn vaderland terug, was de eerste die in 1567 in Drenthe (1), en op 17 Juli 1594 in Groningen (2) de hervorming predikte, en werd te Emden in het koor van de groote kerk begraven, alwaar een gedenkteeken voor hem werd opgericht.

Eene uitvoerige levensbeschrijving door Ubbo Emmius, getiteld „Mensonis Altingii vita" werd in 1728 door A. M. Isinck uitgegeven (3).

Menso Alting was den 13en Juni 1571 gehuwd met Maria Bisschoff (Episcopia), die hem twaalf kinderen schonk:

1°. Basilius Alting, volgt onder VII.
2°. Sara Alting, jong overleden.
3°. Daniel Alting, volgt onder VII*bis*.
4°. Johan Alting, jong overleden.
5°. Johan Alting, jong overleden.
6°. Sara Alting.
7°. Aaltje Alting, eerst gehuwd met Jacob Mannens van Gent, daarna met Johannes von Laher.
8°. Hendrik Alting, volgt onder VII*ter*.
9°. Johannes Alting, volgt onder VII*quater*.
10°. Menso Alting, volgt onder VII*quint*.
11°. Rudolf Alting, volgt onder VII *sixt*.
12°. Paulus Alting, predikant in de Paltz, die bij zijne echtgenoote Catharina van Dalen, slechts één kind naliet, dat jong overleed.

VII. Basilius Alting, was raadsheer te Emden en afgezant bij de Staten der Vereenigde Provincien. Hij liet bij zijne beide vrouwen Esther Branders en Anna Fijtken vier kinderen na:

1°. Gerhardus Alting, volgt onder VIII.
2°. Menso Alting, jong overleden.
3°. Sara Alting, gehuwd met Dr. Bartholomeus Diurcken, assessor in het hof van Oost-Friesland.
4°. Maria Alting, eerst gehuwd met Christiaan Lenerts, daarna met Pieter Braem.

VIII. Gerhardus Alting, geboren te Emden 16 November 1606, was vice-hoofdrichter van Oost-Friesland en overleed te Emden.

Hij was viermalen gehuwd geweest, en wel met Joanna Moritz, Sybilla de Spina, Gezina Ikeringe en Levina van Dam, waarvan de eerste hem vier, de laatste geene kinderen schonk.

Die kinderen, met uitzondering van de beiden jongsten,

---

(1) Volgens de manuscript genealogie waren Egbertus en Rudolf (Roelof) Alting, zoons van Joachim Alting en van Margaretha Luinghe, en hadden zij nog eene zuster Lemme, gehuwd met Berend de Ridder en een broeder Johan Alting in 1582 overleden, bij zijne echtgenoote Roelfijn (ov. 1592) nalatende:

1° Hendrikje Alting, echtgenoote van Willem Jacobs, schout te Eelde.
2° Grietje Alting, gehuwd met Sitsen Bruns.
3° Anna Alting, gehuwd met Jan Schuyring.
4° Margaretha Alting, gehuwd met Wicher Schuyring; en
5° Roelfijn Alting, gehuwd met Barelt Schuyring.

De kinderen van Willem Jacobs en Hendrikje Alting schijnen den naam Alting aangenomen te hebben. In dezelfde manuscript genealogie vond ik namelijk als hunne kinderen vermeld:

1° Jan Alting, schulte te Eelde, geboren in 1590; overleden in 1619, gehuwd met Margaretha B....., en daarbij vader van
  a. Willem Alting, gehuwd eerst met Aaltje Levinge, daarna met N. Niessinge.
  b. Roelofje Alting, gehuwd met Lucas Niessinge.
2° Roelof Alting, gehuwd met Hendrikje Lunsinge, ouders van Frederikje, echtgenoote van F. Horisum, secretaris van de rekenkamer, overleden 7 September 1708.
3° Anna, gehuwd met Lodewijk Wessels.
4° Talle Jacobs, gehuwd met Roelof Allerts Santvoort, en daarbij moeder van:
  a. Rudolf Santvoort.
  b. Wilhelmus Santvoort, in 1660 gehuwd met Wobbina Wolthers.
  c. Margrieta Santvoort, in 1660 gehuwd met Mr. Lutetus Wilthuis.
  d. Roelina Santvoort, gehuwd met Ds. Gregorius Mees.

(1) Zie A. L. Lesturgeon, *Menso Alting, de eerste hervormingsprediker in Drenthe, na 300 jaren* (1567—1867) *herdacht*. Koevorden, A. Boll Az., 1867.

(2) Zie het historisch bericht van de hervorming in Groningen, door Professor A. M. Isinck, vertaald door Professor D. Gerdes, benevens brieven daarover geschreven door Willem Lodewijk van Nassau aan Menso Alting 1594—1602.

Afgedrukt achter de *Levensbeschrijving van Abel Koenders van Helpen enz.*, door Hendrik Alting. Groningen, 1775, bij Jacob Bolt.

(3) Zie ook J. Douwes Jz., *Stemmen en getuigenissen uit het leven der Hervormde Kerk*. Groningen, 1860, blz. 48 en vlg. en Hoogstraten's *Woordenboek*.

die te Aurich ter wereld kwamen, allen te Emden geboren, waren:

1°. Anna Maria Alting, geboren 31 Mei 1636, gehuwd met Mr. Maximiliaan Breijer, schepen te Utrecht.
2°. Basilius Alting, volgt onder IX.
3°. Theobaldus Alting, geboren 11 Mei 1638, overleden te Emden 15 Mei d. a. v.
4°. Theobaldus Alting, geboren 18 October 1639, overleden te Emden 25 October d. a. v.
5°. Conradus Alting, geboren 4 Maart 1642, in 1662 te Batavia ongehuwd overleden.
6°. Sebastianus Alting, volgt onder IX*bis*.
7°. Cunigondis Johanna Alting, geboren 6 Januari 1647, in 1670 gehuwd met Dothias Wiarda, ambtman te Aurich.
8°. Maria Alting, geboren 2 Juli 1648 gehuwd met Mathias Zerneman, raad in het hof van Oost-Friesland.
9°. Aaltje Alting, geboren 2 Mei 1649 gehuwd met Mr. Diurco Andreae, burgemeester van Emden.
10°. Christiaan Alting, geboren 8 Februari 1650, bij zijne echtgenoote Henrica Potgieter geene kinderen nalatende.
11°. Een kind, geboren 12 April 1655.
12°. Magdalena Catharina Alting, geboren 17 Augustus 1656, gehuwd met N. Granbergen.

IX. Basilius Alting, geboren te Emden 30 April 1637, was ambtman van Borsum en afgevaardigde wegens het hof van Aurich te 's-Gravenhage, alwaar hij den 27en Mei 1721 overleed.

Hij was den 1en Augustus 1664 gehuwd met zijne volle nicht Elisabeth Braem, geboren 6 Maart 1642, overleden 3 Januari 1725, dochter van Pieter en van Maria Alting, bovengenoemd.

Uit dit huwelijk sproten tien kinderen (1):

1°. Johanna Maria Alting, geboren te Dordrecht 17 Juni 1663.
2°. Anna Elisabeth Alting, geboren te Dordrecht 27 Maart 1665.
3°. Margaretha Alting, geboren te Dordrecht 29 Juli 1667.
4°. Gerhardus Alting, geboren te Dordrecht 21 December 1669, in 1670 overleden.
5°. Anna Dorothea Alting, geboren te 's-Gravenhage in 1671.
6°. Juliana Catharina Alting, geboren te Dordrecht in April 1673.
7°. Alagonda Alting, geboren te 's-Gravenhage 26 October 1674, overleden 28 December 1675.
8°. Jacoba Balduina Alting, geboren te 's-Gravenhage in April 1676, overleden in Mei d. a. v.
9°. Alagonda Alting, geboren te 's-Gravenhage 30 Mei 1677, jong overleden.
10°. Gerhard Menso Alting.

IX*bis*. Sebastianus Alting, zoon van Gerhardus, werd geboren te Emden 7 April 1645, werd 15 Juni 1663 ingeschreven als student te Groningen, promoveerde in de rechten en was secretaris van het hofgericht van Oost-Friesland.

Uit zijn huwelijk met Juliana Fridag, had hij vier kinderen, als:

1°. Gerhard Bucho Alting, geboren te Aurich in Juni 1672.
2°. Maria Alting, gehuwd met N. Schleuf.
3°. en 4°. tweelingen, geboren in 1678 en jong overleden.

VII*bis*. Daniel Alting, zoon van Menso en van Maria Bischoff, geboren te Emden, in 1593 ingeschreven als student te Leiden, werd eerst secretaris, daarna burgemeester van Emden en overleed in Januari 1618. Hij was tweemalen gehuwd, eerst met Lucia Arceria, daarna met Ida de Wartum, en vader van Maria Alting, geboren in 1600, overleden 11 November 1612.

VII*ter*. Hendrik Alting, zoon van Menso en van Maria Bischoff, werd geboren te Emden 7 Februari 1583 en studeerde in de theologie te Groningen en Herborn (1602—5).

Vervolgens aangesteld tot leermeester van den keurprins van de Paltz, den lateren Frederik V, Koning van Boheme, vergezelde hij dezen bij diens huwelijk naar Engeland en werd vervolgens benoemd tot hoogleeraar te Heidelberg (Augustus 1613), alwaar hij bleef tot die stad door Tilly werd ingenomen (September 1622).

Naar Nederland gevlucht, stelde Frederik V bovengenoemd, hem aan tot leermeester van zijnen zoon, tot hij op 16 Juni 1627 het hoogleeraarsambt te Groningen aanvaardde, hetgeen hij tot aan zijnen dood, die op 25 Augustus 1644 voorviel, bleef bekleeden.

Hij was in 1614 te Heidelberg gehuwd met Susanna Belier, dochter van den Heidelbergschen burgemeester Carel Belier en van Françoise Saureau, die den 19en October 1643 te Groningen overleed, na hem zeven kinderen te hebben geschonken:

Deze waren:

1°. Maria Alting, geboren te Heidelberg 2 Maart 1615, overleden te Groningen (?) 2 October 1639.
2°. Menso Alting, volgt onder VIII.
3°. Jacob Alting, volgt onder VIII*bis*.
4°. Susanna Catharina Alting, jong overleden.
5°. Susanna Alting, jong overleden.
6°. Sybilla Alting, geboren te Emden 17 April 1625, overleden te Groningen (?) 17 Augustus 1648.

(1) Een der oudste dochters huwde 26 Mei 1685 Dr. Abraham Rückert, overleden 13 November 1687.

7°. Aaltje Alting, geboren te Groningen 10 September 1627, op 10 September 1656 gehuwd met Gulielmus van Julsinga, raad ter admiraliteit.

VIII. Menso Alting, geboren te Heidelberg 14 Januari 1617, promoveerde in de rechten en werd eerst hoogleeraar te Deventer, daarna syndicus en raadsheer (1) te Groningen, alwaar hij op 29 Juli 1678 overleed. Hij was driemalen gehuwd geweest.

Eerst huwde hij Margaretha Emmen, dochter van Dr. Rudolf en van Susanna Verrutius (2), die hem vier kinderen schonk en 23 December 1650 overleed.

Hij hertrouwde met Anna van Liebergen, dochter van Daniel, bewindhebber der West-Indische compagnie en van Esther Loten, die hem één kind schonk, en 6 Maart 1656 overleed.

Uit het derde huwelijk met Alagonda van Boekhold, dochter van Thomas èn Alagonda Eyssinge, sproten vijf kinderen:

1°. Hendrik Alting, geboren 12 Januari 1645, jong overleden.

2°. Hendrik Alting, geboren te Amsterdam 30 Augustus 1646, overleden als kapitein 9 Maart 1686.

3°. Susanna Alting, geboren 3 Augustus 1648, overleden 13 Juni 1672.

4°. Johanna Margaretha Alting, geboren te Deventer 12 October 1650, gehuwd op 12 Mei 1675 met Sibo Sibenius.

5°. Daniel Alting, geboren 20 Januari 1656, op 5 Februari 1707 ongehuwd overleden.

6°. Jacob Alting volgt onder IX.

7°. Alagonda Alting, geboren te Groningen 13 December 1663, in 1693 overleden.

*8°. Thomas Alting, volgt onder IX*bis*.

9°. Menso Alting, geboren 4 Maart 1667, overleden 30 Augustus d. a. v.

10°. Anna Margaretha Alting, geboren 2 December 1668, overleden te Oude Pekela 18 Januari 1759, gehuwd 6 Maart 1701, met Fokko Themmen, predikant te Westerlee (3).

IX. Jacob Alting, geboren 8 Juni 1662, werd secretaris van Selwerd, en overleed te Groningen 3 October 1721.

Hij was op 6 Februari 1718 gehuwd met Anna Jacomina Wicheringe, weduwe Eisleben, die 29 November 1745 te Groningen overleed, twee kinderen nalatende:

1°. Menso Hendrik Alting, geboren 25 December 1718, op 8 Juli 1735 ingeschreven als student te Groningen, en aldaar gepromoveerd in de rechten.

2°. Alagonda Susanna Alting, geboren in 1720 en overleden 3 April 1723.

IX*bis*. Thomas Alting, zoon van Menso en Alagonda van Boekhold, werd geboren te Groningen 26 April 1665, aldaar ingeschreven als student 23 Januari 1681, promoveerde in de rechten en werd advocaat fiscaal van Groningen, alwaar hij op 23 Mei 1731 overleed.

Hij was 16 Februari 1696 gehuwd met Anna Maria Robers, geboren in 1670, overleden te Groningen 16 September 1730, die hem vijftien kinderen schonk, allen ongehuwd overleden, het oudste te Westerlee, de overigen te Groningen.

1°. Alagonda Alting, geboren 13 November 1696, overleden 29 Juli 1720.

2°. Jacob Alting, geboren 16 Juni 1698, overleden 1 Juni 1699.

8°. Menso Alting, geboren 2 Augustus 1699, overleden 12/13 Juni 1701.

4°. Johanna Maria Alting, geboren 12 September 1700, overleden 23 Januari 1701.

5°. Johanna Maria Alting, geboren 19 November 1701, overleden 12 November 1706.

6°. Hendrika Susanna Alting, geboren 10 Februari 1703, overleden 4 Januari 1722.

7°. Menso Alting, geboren 24 April 1704, ingeschreven als student te Groningen 23 December 1719 en aldaar overleden 17 October 1726.

8°. Jacob Alting, geboren 17 Augustus 1705, overleden 20 November 1708.

9°. Hendrik Alting, geboren 17 September 1706, overleden 3 Maart 1709.

10°. Jan Alting, geboren 13 November 1707, overleden 3 Juni 1708.

11°. Anna Maria Alting, geboren 27 Maart 1709, overleden 4 April 1712.

12°. Anna Margaretha Alting, geboren 7 Juni 1710, overleden 21 Juni 1713.

13°. Jacob Alting, geboren 25 Januari 1713, overleden 14 Juni 1714.

14°. Anna Maria Alting, geboren 20 April 1714, overleden 11 Mei 1714.

15°. Jacob Alting, geboren 17 Augustus 1717, overleden September 1717.

VIII*bis*. Jacob Alting, zoon van Hendrik en Susanna Belier, geboren te Heidelberg 27 September 1618, studeerde te Groningen in de letteren, vervolgens te Emden in de Oostersche talen (1638) en vertrok naar Engeland, waar hij Anglikaansch priester werd (1640).

In 1643 benoemd tot hoogleeraar in het Hebreeuwsch te Groningen, werd hij aldaar vervolgens doctor in in de philosophie (21 October 1645), academie-prediker (1647), en hoogleeraar in de theologie (1667), welke laatste betrekking hij tot aan zijnen dood bekleedde,

(1) Zijn portret komt voor op een gedenkpenning, geslagen ter eere van de bestuurders van Groningen, tijdens het beleg van 1672. *Navorscher*, XXXIV, blz. 90.

(2) Zie Vorsterman van Oyen. *Stamboek enz.* blz. 241.

(3) Zie mijne bijdrage over het geslacht Themmen, blz. 152. Van hunne dochter Aafje, gehuwd met Ds. Petrus Mees, stammen af de familiën Alting Mees, Alting Kronenberg en Alting du Cloux.

die op 20 Augustus 1679 te Groningen voorviel.

Gedurende zijn leven voerde hij hevige twisten met zijn' collega Samuel Maresius (des Marêts), die eerst kort vóór diens dood (28 Mei 1673) door eene soort verzoening eindigden (1).

Zijne werken, voorzien van eene levensbeschrijving, werden na zijnen dood in 1607 te Amsterdam uitgegeven, onder den titel: *Jacobus Altingii Opera omnia* (2).

Jacob Alting was in 1648 gehuwd met Bouwe Walrich, geboren te Workum 24 Mei 1618, dochter van Joannes, secretaris van Workum, en van Catharina Wicheringe, die hem acht kinderen schonk:

1°. Hendrik Alting, geboren te Groningen 27 April 1649, overleden 30 September 1654.

2°. Catharina Alting, geboren 19 Maart 1650, overleden 12 September 1651.

3°. Susanna Catharina Alting, geboren 1 Juni 1652, overleden 25 Juni 1653.

4°. Susanna Catharina Alting, geboren 27 Juni 1653, overleden 31 Augustus 1653.

5°. Dr. Jan Christiaan Alting, geboren te Groningen 11 Maart 1655, ingeschreven als student in de medicijnen eerst te Groningen (20 Augustus 1669), daarna te Leiden (10 October 1675), aldaar gepromoveerd en op 1 September 1683 ongehuwd overleden.

6°. Gerhard Alting, volgt onder IX.

7°. Menso Alting, geboren te Groningen 23 Juni 1658, aldaar overleden 13 November d. a. v.

8°. Hendrik Alting, geboren 15 December 1659, als luitenant op 8 Maart 1684 ongehuwd overleden.

IX. Mr. Gerhard Alting, geboren te Groningen 2 April 1656, werd aldaar ingeschreven als student 20 Augustus 1669, promoveerde in de rechten, en overleed 13 November 1693.

Hij was gehuwd met zijne achternicht Dorothea Alting, dochter van den na te noemen Jan Albrecht Alting en van Ebeltje Noordhoren, die hem zes kinderen schonk:

1°. Ebelia Balduina Alting.

2°. Jacob Alting, geboren 13 Augustus 1686, overleden in 1694.

3°. Jan Albrecht Alting, geboren 29 September 1687, overleden 7 Februari 1688.

4°. Menso Alting, volgt onder X.

5°. Jan Albrecht Alting, geboren in 1689, overleden in 1690.

6°. Jan Albrecht Alting, geboren 29 September 1692, overleden 19 Mei 1694.

X. Menso Alting, geboren 28 November 1688, ingeschreven als student te Groningen 6 September 1707, was in 1731 (1) grietman van Oosterdeel-Langewold en overleed 24 Juni 1744.

Hij was tweemalen gehuwd, eerst met Swana Sibenius, dochter van den advocaat fiscaal Sicco Sibenius en van Francina van Swinderen, die op 7 Augustus 1719 overleed, daarna met Anna Arnoldina Toppinga.

Uit het eerste huwelijk sproot eene dochter:

Swana Francina Alting, geboren te Groningen 7 Augustus 1719, op 18 Augustus 1751 gehuwd met Jan Alting, schulte te Meppel en Eelde, gedoopt te Eelde 11 Juli 1723, te Meppel overleden 6 April 1782 (2).

VII*quat.* Johannes Alting, zoon van Menso en Maria Bischoff, geboren omtrent 1585, was raad van den Keurvorst van de Palts en liet bij zijne echtgenoote Anna Catharina Fettich twee kinderen na:

1°. Ezechias Alting, geboren 7 October 1619, overleden 20 October d. a. v.

2°. Christiaan Alting, geboren te Heidelberg 10 December 1623, ingeschreven als student te Leiden in 1646, overleden 6 Juni 1647.

VII*quint.* Menso Alting, zoon van Menso en van Maria Bischoff, geboren omtrent 1586, was majoor te

---

(1) Zie Mr. G. Mees Az., *Gregorius Mees en zijn gezin* 2e druk. Rotterdam, 1879, blz. 23—34.

(2) Zie ook over hem: Roessing, *Jacob Alting*, *Academisch proefschrift*.

(1) Een door hem als zoodanig onderteekend stuk is in 't bezit van A. S. Carpentier Alting.

(2) Het is mij niet gelukt hunne onderlinge verwantschap op te sporen.

Jan Alting was de zoon van Willem Albertus Alting, in 1699 door de Ridderschap en Eigengeërfden gekozen tot Schulte van Eelde, en van Anna Abbringe.

Ik vermoed dat deze schulten nakomelingen waren van den in noot (1). blz. 234 genoemden Jan Alting. In een gedrukt bruilofsgedicht ter eere van het huwelijk van J. en S. F. Alting, in 't bezit van Ds. A. S. Carpentier Alting, staat in een noot: «Roelff Alting, geb. 1513, gest. 1589, was Schulte van Eelde en gezworene te Groningen, *vader* van den beroemden kerkleeraar Menso Alting, en in den sesden graad der regte linie voorvader van de tegenswoordige bruid en *broeder* van Johannes Alting.»

Uit het huwelijk van J. en S. F. Alting sproot een zoon Menso Alting, geboren te Meppel in 1758 op 9 Mei 1776 te Groningen ingeschreven als student in de rechten, aldaar gepromoveerd, sedert benoemd tot raadsheer in het hof van Drenthe, en overleden te Brummen 31 October 1831.

Hij was gehuwd met Helena Lucia van der Licht, geboren in 1753, overleden te Brummen 17 Februari 1841, dochter van Pieter en van Johanna Elizabeth Cramer, en weduwe van Mr. Jan van Hattum Rotterdam (overleden 1783).

Uit dit huwelijk werd eene dochter geboren Johanna Elizabeth Alting, eerst gehuwd met Mr. Jan Isaac Valckenier, notaris te Brummen, geboren in 1756, overleden te Brummen 30 Augustus 1819, daarna met L. Hoffman.

Een zoon uit het eerste huwelijk nam den naam zijner moeder aan en noemde zich Menso Alting Valckenier. Hij was burgemeester van Angerlo, werd geboren in 1809, huwde te Franeker 27 October 1842 met Catharina Clarina Martina Telting, geboren in 1812, overleden te Angerlo 22 December 1842 en stierf aan de Steeg 12 Augustus 1845 kinderloos.

Emden. Hij huwde eerst met Dorothea Rufelaart, daarna met Maria Eleonora Steintgen, en had zeven kinderen:

1°. Een kind doodgeboren 10 September 1631.
2°. Johan Albrecht Alting, volgt onder VIII.
3°. Hendrik Alting, volgt onder VIII*bis*.
4°. Menso Alting, geboren te Emden 2 Augustus 1636, eerst secretaris en ambtman te Selwerd, vervolgens rechter te Sappemeer, daarna (1686) burgemeester te Groningen, alwaar hij op 2 Augustus 1713 overleed.
   Hij was de schrijver van eene uitnemende beschijving der Nederlanden, getiteld: *Notitia Germaniae inferioris.*
5°. Barbara Alting, geboren 16 April 1641, overleden 7 September 1643.
6°. Dorothea Alting, geboren te Emden 4 Augustus 1643, overleden 26 October 1718.
7°. Juliana Barbara Alting, geboren te Emden 17 September 1645, overleden te Kleef 25 Maart 1728, aldaar 7 November 1665 gehuwd met Mr. Gerhard Isinck, raadsheer aldaar, geboren in 1638, overleden 14 Februari 1723 (1).

VIII. Johan Albrecht Alting, geboren te Grave 14 November 1632, overleed als luitenant der infanterie te Delfzijl den 20 Juli 1667. Hij was gehuwd met Ebeltje Noordhoren, dochter van Richardus en Beerta Vallée, en liet vijf kinderen na:

1°—3°. Beerta, Aaltje en Elisabeth Alting, allen jong overleden.
4°. Christina Alting.
5°. Dorothea Alting, gehuwd met haren neef Mr. Gerhard Alting, bovenvermeld.

VIII*bis*. Hendrik Alting, zoon van majoor Menso Alting, werd geboren 12 September 1634 en overleed als kapitein den 15 December 1660, uit zijn huwelijk met Geertruid Grevinck, dochter van Doco Grevinck, commandeur te Emden, vier kinderen nalatende.

1°. Dorothea Alting, geboren te Emden 21 April 1654, aldaar overleden 10 October 1655.
2°. Dorothea Alting, geboren te Emden in Juli 1656, overleden 2 October 1665.
3°. Cornelis Alting, geboren te Emden in Februari 1658, overleden 13 October 1665.
4°. Frederik Alting, geboren te Stade 4 December 1659, overleden als secretaris van Groningen 12 Augustus 1695.

VII*sixt*. Rudolf Alting, zoon van Menso en van Maria Bischoff, geboren omtrent 1590, raadsheer te Emden, was tweemalen gehuwd, eerst met Christofora Mettingh, daarna met Elizabeth d'Ortell, en had vijf kinderen:

1°. Menso Alting, jong overleden.
2°. Maria Alting, geboren 23 April 1617, op 22 November 1641, gehuwd met Egbert Arents; en
3°—5°. Menso, Aaltje en Sara Alting, allen jong overleden.

TWEEDE TAK.

De tweede tak van het geslacht Alting, stamt af van Rutger Alting en Maria Stokmans, en is in de mannelijke lijn uitgestorven.

I. Rutger Alting en Maria Stokmans, waren ouders van:

II. Hendrik Alting, gedoopt 29 Februari 1696, overleden 29 April 1759, gehuwd te Terborg 26 Maart 1719 met Janna Geertruid Ovink, gedoopt 15 December 1697, overleden 14 December 1747, dochter van Lambert en Maria Sophia van Boekhorst.

Uit dit huwelijk sproten tien kinderen:

1°. Maria Sophia Alting, geboren 2 April 1720, overleden 3 April 1745.
2°. Rutger Alting, geboren 7 Januari 1722, overleden 28 Februari d. a. v.
3°. Margrieta Alting, geboren 9 Januari 1723, overleden 17 Juni d. a. v.
4°. Rutger Alting, volgt onder III.
5°. Margrieta Alting, geboren 30 April 1726, overleden 25 April 1804.
6°. Geertruid Alting, geboren 3 Februari 1728, overleden te Rhenen 10 Juni 1780, op 27 November 1770 gehuwd met Willem van Kooten.
7°. Gerhardus Alting, volgt onder III*bis*.
8°. Anna Maria Alting, geboren 5 Juli 1732, overleden 5 Juli 1748.
9°. Johanna Geertruid Alting, geboren 1 April 1735, overleden 8 September 1775, op 26 Mei 1761 gehuwd met Johannes Eentjes, overleden 3 September 1770.
10°. Hendrina Alting, geboren 19 October 1737, overleden te Haarlem 15 December 1802.

III. Rutger Alting, geboren 3 April 1724, overleden 10 Februari 1770 was tweemalen gehuwd.

Eerst huwde hij Anna Maria Liefting, die 19 December 1764 overleed, daarna hertrouwde hij 11 Augustus 1765 met Hermanna Hesselink, die 3 December 1772 overleed, na hem tweelingzoons te hebben geschonken.

1° en 2°. Henricus en Hermanus Alting, geboren te Gendringen 26 September 1766, overleden aldaar op 15 en 20 November d. a. v.

III*bis*. Gerhardus Alting, zoon van Hendrik en Janna Geertruid Ovink, geboren 31 Januari 1730, overleed te Deventer 5 Mei 1803 als boekhouder op de ijzer-

(1) Ouders van Adam Menso Isinck, hoogleeraar te Groningen.

gieterij aldaar. Hij was 2 November 1766 gehuwd met Christina Krabbe, geboren in 1731, overleden 5 April 1811.

Uit dit huwelijk sproten drie kinderen:

1°. Johanna Geertuid Alting, geboren te Deventer 26 December 1767.

2°. Margrieta Alting, geboren te Deventer 15 April 1770, overleden te Diepeveen 16 Januari 1834, gehuwd te Deventer in Juli 1802 met Johan Peter Bösken, predikant te Diepeveen en Kolmschate, geboren te Alphen 22 April 1772, overleden 10 Mei 1843 (1).

3°. Bartha Alting, geboren te Deventer 17 November 1771, overleden te Leiden 5 Maart 1798.

DERDE TAK.

De derde tak stamt af van:

I. Egbertus Alting, vader van:

II. Johannes Alting, koster en rector te Dalen in Drenthe, vader van:

1°. Egbertus Alting, koster en rector te Dalen.

2°. Albertus Alting, volgt onder III.

3°. Gerard Alting, die zich te Groningen vestigde en wiens zoon Willem naar Indië ging.

III. Albertus Alting, geboren 19 Juni 1712, werd op 15 September 1730 ingeschreven als student te Groningen, werd 22 Februari 1735 predikant te Schipluiden, en in 1742 te Sliedrecht, alwaar hij 24 Augustus 1759 overleed.

Hij was 29 April 1738 gehuwd met Geertruy Dier, die hem vier kinderen schonk.

1°. Johannes Alting, die volgt onder IV.

2°. Mathys Alting, geboren te Schipluiden 25 November 1740.

3°. Françosa Alting, geboren te Sliedrecht 23 Maart 1743, gehuwd met J. van de Poll te Hoorn.

4°. Jan Isaac Alting, geboren te Sliedrecht 26 Juli 1747.

IV. Johannes Alting, geboren te Schipluiden 11 Februari 1739, werd achtereenvolgens predikant te Schellinkhout (8 November 1761), Oude Tonge (24 Juni 1764) en Nieuwerkerk (1767), alwaar hij 23 October 1772 overleed. Hij huwde 25 Juni 1765 Catharina Geertruida Carpentier, geboren te Leiden, dochter van Samuel Carpentier.

Uit dit huwelijk sproten vier kinderen:

1°. Magdalena Geertruida Alting, geboren te Oude Tonge 4 Juli 1766, gehuwd met Willem Christoffel Hoog, predikant te Rockanje en te Domburg, geboren 19 Mei 1769, overleden te Domburg 23 December 1802.

2°. Albertus Samuel Alting, volgt onder V.

3°. Sara Jacoba Alting, geboren te Nieuwerkerk 9 April 1771, gehuwd met Hendrik Everard van de Kerkhoff, predikant te Wateringen.

4°. Johanna Catharina Alting, geboren te Nieuwerkerk 30 October 1772.

V. Albertus Samuel Alting, geboren te Nieuwerkerk 18 April 1769, werd ingeschreven als student te Leiden 14 September 1781, predikant achtereensvolgens te 't Woud (25 September 1791), te Werkendam (5 Augustus 1793) en te Kampen (9 December 1804), alwaar hij 23 Januari 1823 overleed.

Hij was tweemalen gehuwd.

Eerst huwde hij in Juni 1794 Christina Verhey, geboren te Brielle in 1775, overleden te Werkendam 24 April 1795, die hem eene dochter schonk, geboren 13 April 1795 en jong overleden.

Hij hertrouwde daarop 4 December 1796 Sara Gerhardina Uhlenbruch, geboren te Kleef, overleden te Kampen 24 October 1837, die hem dertien kinderen schonk, waarvan er zes vóór hunnen vader stierven.

1°. Catharina Geertruida Wilhelmina Alting, geboren te Werkendam 21 September 1797, jong overleden.

2°. Henriëtte Thebeta Alting, geboren te Werkendam 3 Augustus 1798, jong overleden.

3°. Christina Anna Alting, geboren te Werkendam 5 October 1799, overleden te Purmerland 6 Juni 1829.

4°. Johannes Hendrik Carpentier Alting, volgt onder VI.

5°. Louisa Wilhelmina Alting, geboren te Werkendam 12 October 1804, gehuwd met Paulus Johannes Zaalberg, predikant te Nieuw Beijerland, geboren in 1803, overleden 17 Juni 1874.

6°. Lodewijk Willem Alting, geboren te Kampen 18 Januari 1808, op 17 September 1825 te Leiden ingeschreven als student in de letteren en de godgeleerdheid, ongehuwd 21 Juni 1826 overleden.

7°. Annette Cornelia Alting, geboren te Kampen 17 Mei 1811, gehuwd met Hendrik Adrianus Nieuwenkamp, geboren in 1806, overleden te Amsterdam 21 Juli 1881.

8°. Cornelis Sebastiaan Alting, geboren te Kampen 21 December 1814, overleden te 's-Gravenhage 15 September 1873; uit zijn huwelijk met M. T. Marcussen werd in 1847 eene dochter Gerhardina Barbara Johanna Alting geboren, overleden te Amsterdam 28 Mei 1853.

9°. Jacobus Albertus Alting, geboren te Kampen 9 November 1816, aldaar overleden 21 December d. a. v.

VI. Johannes Hendrik Carpentier Alting, geboren te Werkendam 26 Juni 1802, overleden te Purmerland 10 Augustus 1857, was sedert 18 Maart 1827 predikant aldaar en huwde er 14 Augustus 1834 Johanna Maria Willemina Stuurman, geboren te Kampen 27 April 1808, overleden te Leeuwarden 15 Dec. 1884.

(1) Een hunner zoons nam den naam zijner moeder aan en noemde zich Gerhard Alting Bösken.

Zij schonk hem drie kinderen:

1°. Sara Gerhardina Alting, geboren te Purmerland 8 Augustus 1835, aldaar overleden 16 December 1836.

2°. Albertus Samuel Carpentier Alting, die volgt VII.

3°. Jan Marinus Willem Carpentier Alting, geboren te Purmerland 31 Augustus 1841, leeraar te Batavia.

VII. Albertus Samuel Carpentier Alting, geboren te Purmerland 30 December 1837, was achtereenvolgens predikant te Kolmschate (12 Januari 1862), Dockum (30 April 1865), Hoorn (7 Mei 1882) en in Nederlandsch-Indië (1885).

Hij huwde te Leiden 18 December 1861 Elsje Zaalberg, geboren te Leiden den 11 Augustus 1837, dochter van Hermanus, burgemeester van Heemskerk, en van Elizabet Hendrika Kiewit, waarbij negen kinderen:

1°. Johannes Hendrik Carpentier Alting, geboren te Kolmschate 12 Februari 1864, student in de rechten te Groningen (1880) en Amsterdam (1882).

2°. Hermanus Carpentier Alting, geboren te Dockum 22 Mei 1866, student te Leiden.

3° Johanna Maria Willemina Carpentier Alting, geboren te Dockum 11 Augustus 1867.

4°. Eliza Hendrik Carpentier Alting, geboren te Dockum 24 November 1868.

5°. Carolina Maria Elisabeth Carpentier Alting, geboren te Dockum in 1870, aldaar overleden 16 December 1874.

6°. Elbertus Menso Carpentier Alting, geboren te Dockum 28 Maart 1872.

7°. Arnold Saro Gerhard Marinus Carpentier Alting, geboren te Dockum 3 Mei 1874.

8°. Marius Carpentier Alting, geboren te Dockum 14 April 1877.

9°. Carolina Maria Elisabeth Carpentier Alting, geboren te Dockum 11 September 1878.

VIERDE TAK.

De vierde tak van het geslacht, in de mannelijke lijn uitgestorven, stamt af van:

I. Hendrik Alting, boekhouder, gehuwd met N. Braams, ouders van:

II. Willem Alting, archidiaconus, geboren in 1658, overleden 29 Januari 1721, was driemalen gehuwd.

Eerst huwde hij 26 October 1684 te Nieukerk (of in de Nieuwe kerk te Groningen?) met Clara Bartels, die 7 November 1686 overleed. Hij hertrouwde daarop te Groningen 25 April 1688 met Anna Rijpama, op 10 Augustus 1690 te Groningen overleden. Daarna huwde hij te Wezel 19 October 1691 met Johanna Christina van Leenhoff, geboren 28 April 1668, overleden 22 Juli 1756, dochter van Gerrit en Christina van Sithart.

Uit het eerste huwelijk sproten geene, uit het tweede één, uit het derde vijf kinderen.

1°. Hendrik Alting, geboren te Groningen 17 Maart 1690, aldaar overleden 13 Mei d. a. v.

2°. Gerhardus Alting, geboren te Groningen 27 Augustus 1692, aldaar overleden 2 November d. a. v.

3°. Gerhardus Alting, volgt onder III.

4°. Bernhardus Alting, geboren te Wezel 27 December 1695, op 3 Augustus 1711 ingeschreven als student te Groningen, in 1720 proponent aldaar, 23 November 1721 beroepen als predikant te Eelde, emeritus 21 Maart 1780 en aldaar 8 Juni 1780 overleden.

5°. Anna Geertruyda Alting, geboren 17 Augustus 1697, overleden 12 Januari 1704.

6°. Christina Maria Alting, geboren 6 Juli 1702, gehuwd te Groningen 1 Augustus 1723 met Dr. Harmen Meintjen Folkers.

III. Gerhardus Alting, geboren te Groningen 1 April 1694, aldaar ingeschreven als student 3 Augustus 1711, huwde aldaar 21 Februari 1723 (1) met Fockelyna Blencke, en had daarbij zes kinderen:

1°—2°. Tweelingzoons doodgeboren te Groningen 17 December 1723.

3°. Willem Arnold Alting, volgt onder IV.

4°. Johanna Christina Alting, geboren te Groningen 14 October 1725 (2), huwt 22 December 1775 Mr. Isaac Pieter Velingius te Eelde.

5°. Fockelyna Alting, geboren te Groningen 29 Mei 1729, aldaar overleden 2 Juni d. a. v.

6°. Maria Alting, geboren te Groningen 20 November 1733, huwt te Bourtange 25 April 1756 den luitenant ingenieur Nicolaas Engelhard.

IV. Willem Arnold Alting, geboren te Groningen 11 November 1724, vertrok naar Indië en was aldaar van 1 September 1780 tot in 1793 bekleed met de waardigheid van gouverneur-generaal

Hij overleed te Batavia op Kampong Malajoe 7 Juni 1800 en was tweemalen gehuwd geweest.

Eerst huwde hij te Batavia 24 November 1754 met Hendrina Maria Knabe, die den 20en Februari 1774 overleed, waarna hij op 19 Juni 1776 hertrouwde met Susanna Maria Grebel, weduwe van Basel, die 4 Februari 1779 overleed.

Uit het eerste huwelijk sproten tien kinderen:

1°. Elisabeth Fockelyna Alting, geboren te Batavia 6 Maart 1756, overleden 29 Augustus 1780, eerst gehuwd op 7 Mei 1775 met Mr. Joachim Wiggerts, raad van justitie en resident van Cheribon, aldaar overleden 28 November 1778, daarna op 11 November 1779 met Steven Poelman.

2°. Pieternella Gerhardina Alting, geboren te Batavia 2 Mei 1757, aldaar overleden 20 Januari 1818, op 11 September 1774 gehuwd met Samuel Jan

(1) Bij gelegenheid van hun gouden bruiloft werd een feestzang gedrukt.

(2) Zij woonde in 1791 te Leiden.

Abeleven, onderkoopman der Oost-Indische compagnie, overleden 2 Maart 1776, daarna op 10 Juli 1776 hertrouwd met Joannes Siberg, gouverneur van Sumatra's Westkust, later gouverneur-generaal van Indië, geboren te Rotterdam 14 October 1740, overleden te Batavia 18 Juni 1817, zoon van Hendrik en van Anna Theodora Jalink (1).

3°. Maria Willemina Alting, geboren 28 Juni 1758, overleden in Januari 1761.

4°. Zoon, doodgeboren 12 September 1762.

5°. Willemina Hendrina Alting, geboren 11 October 1763, gehuwd eerst op 31 Mei 1780 met Lamoraal von Geusau, opperkoopman der Oost-Indische compagnie, geboren te Leeuwarden 4 April 1755, overleden te Batavia 15 Juli 1785, zoon van Justus von Geusau en van Antonia Anna Rengers (2), daarna op 13 Januari 1786 met Samuel van Hoesen, onderkoopman der Oost-Indische Compagnie.

6°. Willem Alting, geboren 7 September 1764, overleden 14 d. a. v.

7°. Willem Alting, geboren 12 November 1765, overleden 2 Januari 1767.

8°. Johanna Maria Alting, geboren 1 Februari 1767, overleden te Cheribon 10 Januari 1789, op 8 December 1782 gehuwd met Godfried Carel Gockinga, onderkoopman der Oost Indische compagnie en resident van Cheribon.

9°. Constantia Cornelia Alting, geboren te Batavia 23 September 1770, op 24 Juli 1785 gehuwd met Johan Lubbert Umbgrove, onderkoopman der Oost-Indische compagnie en resident van Tagal, geboren te Arnhem 19 September 1759, overleden te Wijhe 28 September 1826, zoon van Jan Umbgrove en Sybilla Snabelius (3).

10°. Pieter Gerhard Alting, geboren te Batavia 12 Mei 1772, overleden 2 Januari d. a. v.

Behalve de bovengenoemde leden van het geslacht Alting komen nog de onderstaande personen van dien naam voor.

1351. Arnold van Karsen, deken der kerk te Maagdenburg en kanunnik te Munster, verkoopt aan zijnen bloedverwant Rudolf Altinc zijn boerenplaats Hofhus, in het kerspel Wederden (Zie v. Doorninck. *Tijdrekenkundig register* I, blz. 68).

6 Dec. 1492. Roelof Alting en Aleyt, echtelieden, benevens Albertus en Clawes hunne zonen te Elp in het kerspel Westerbork, verkoopen eenige hun toekomende heerlijke goederen aan het convent te Assen (Drentsch archief).

21 Maart 1612. Willem Alting schulte te Eelde.

1640. Lucas Alting, geboren te Groningen omtrent 1640, wordt aldaar ingeschreven als student 2 November 1655, in 1687 raadsheer te Groningen, wordt heer van Groenendaal, huwt in 1668 Rebecca Wiarda, dochter van Bucho en Clara Witkop, geboren 1649, overleden 1692, ouders van Clara Alting, echtgenoote van den luitenant generaal Jan Wichers.

1745. Isaac Alting, gehuwd met Alida Theodora Egeling, geboren in 1745, overleden te Amsterdam 6 Februari 1805.

1774. Johanna Catharina Alting, geboren in 1773, overleden te Amsterdam 22 Maart 1828.

1779. Mr. Gijsbert Cornelis Alting, geboren te Amsterdam in 1779, wordt 9 Juli 1801 student te Leiden, huwde in 1809 met A. H. van Pembroek en stierf te Amsterdam 17 Augustus 1810.

Jan Meyne Alting, overleden te Amsterdam 21 October 1831 gehuwd met Margaretha Davina Hillebrand, ouders van:

1°. Anna Margaretha Lucia Alting, geboren te Amsterdam 31 Maart 1798, overleden te Maastricht 10 Juni 1873, in 1821 te Amsterdam gehuwd met George François de Ravallet.

2°. Frederik Maurits Alting, gehuwd met A. D. Versteeg, geboren in 1804, overleden te Amsterdam 5 Mei 1877, ouders van:

a. Margaretha Davina Alting, geboren in 1835, overleden te Amsterdam 26 September 1883, op 6 Mei 1857 gehuwd met Lodewijk Coenraad Kleine.

b. A. D. Alting, echtgenoote van Jacobus Sterk.

c. J. Alting.

d. H. Alting.

e. F. Alting.

1840. H. H. Alting, logementhouder te Loenen gehuwd met Maria Alida Jullien.

A. A. Alting, van Groningen, op 27 December 1850 te Noordhorn gehuwd met Johanna Alida Meuleman, en daarbij vader van eene dochter Alberdina Wilhelmina Catharina Alting, geboren te Groningen 3 December 1851 en aldaar overleden 26 Juli d. a. v.

J. Alting wordt in 1850 predikant der Christelijk Gereformeerde gemeente te Heerde.

H. Alting, predikant te St. Anna Parochie, huwde S. A. Borsboom, hebben een zoon geboren 9 Juli 1883.

C. H. Alting te Manslacht (O. Friesland). Navorscher XXXIII, blz. 231.

IJmuiden, Sept. 1885. Chr. J. Polvliet.
Kapitein-Ingenieur.

(1) Van hun oudsten zoon Willem Arnold Alting Siberg, geboren te Padang 23 April 1778, gehuwd te Rotterdam 26 Mei 1799 met Margaretha Jacoba van der Hoeven, geboren 12 Maart 1780, dochter van Johan Adriaan en Martha Maria van Zuylen van Nijeveld, stamt de familie Alting Siberg af.

(2) Van hun zoon Willem Arnold Alting Lamoraal von Geusau, burgemeester van St. Michiels-Gestel, geboren te Batavia 2 November 1783, in 1816 in den adelstand verheven, en gehuwd met zijne volle nicht Sybilla Hendrina Wilhelmina Umbgrove, geboren te Tagal 9 Juni 1788, dochter van Johan Lubbert en Constantia Cornelia Alting, stamt de familie Alting von Geusau af.

(3) Hun oudste zoon Willem Arnold Alting Umbgrove, geboren te Samarang 31 Mei 1786, ritmeester der cavalerie, overleed ongehuwd te Batavia in 1817.

Uittreksels uit de huwelijksregisters der stad Wijk bij Duurstede.

(*Vervolg*).

Anno

1678 17 Februari getrouwd Nicolaas Pater, met Joff. Machteld Johanna van Oostrum.

1678 7 October getrouwd Jurphaas van Sandyck, met Sara Lom.

1678 3 Nov. getrouwd Jacob van Sandyck, met Joff. Agnes Ploos van Amstel.

1679 30 Maart getrouwd Cornelis La Serre, sergeant onder de compagnie van Capt. Hugo de Fieri, met Lysbet van Breugel, jonge dochter van Wyck.

1679 6 Juli getrouwd Willem Wyborch, oud burgemeester van Wyck, wed. Elisabeth van Zijl, met Clara Meuleman.

1679 20 Juli getrouwd Mr. Adriaan van Bronckhorst, met Aletta Ploos van Amstel.

1679 30 December getrouwd Jacobus Kool, met Augusta Fentenier.

1680 12 Sept. getrouwd Anthonie Middelkoop, met Adriana van Sandyck.

1680 26 Sept. getrouwd Jan Jacobz. Knyff, met Adriana Verschuer.

1681 22 Jan. getrouwd Abraham van Ossenberch, met Neeltje Mom.

1681 20 Juli getrouwd Diderik Wyborgh, met Adriana Johanna Schagen.

1681 11 Sept. getrouwd Laurens Rosselen wed. van Maria van Aldevelt, met Elisabeth Piscator.

1682 26 Maart getrouwd Willem Wouterz. Benier, met Luykjen Knyff jonge dochter van Utrecht.

1682 30 April getrouwd Gerrit van Wyck jongman van Ravestein, met Maria Vosch van Avesaet jonge dochter van Wyck.

1682 29 Juli getrouwd Lucas Walraven van Breugel, met Janneken Gijsberts wed. van Roelof Aertz van der Code beiden hier woonachtig.

1682 3 Sept. getrouwd Egbert van Cleeff, met Antoinethe Nieustadt.

1683 21 Maart getrouwd Mr. Nicolaas Keppel, burgem. v. Wyck, met Joff. Magaretha van Deyl van Leiden.

1683 25 Maart getrouwd Willem van Tiel, jongman van den Briel, met Janneken van Breugel.

1683 22 April getrouwd Mr. Hendrik van Ommeren, met Joff. Sara van Breugel.

1684 5 October getrouwd Joachim Burchardus, met Anna Elisabeth Cost van Helmont?

1684 12 October getrouwd David Carel Nieustadt med. doctor van Wyck, met Stefanie van Zuylen jonge dochter van Utrecht.

1686 11 April getrouwd Salomon Valck, met Geertruida Mom.

1686 25 Juli getrouwd Gerard Luls, wed. van Maria d'Haultin, met Antonia Schade van Westrum, wed. Mr. Anthonie Vermeer gehuwd te Driebergen.

Anno

1686 3 Dec. getrouwd de heer Egbert Daendels tot Heerden, met Joff. Geertruid Maria van Oostrum.

1688 22 Jan. getrouwd Johan van der Lith, met Wilhelmina Haultyn.

1692 21 Febr. getrouwd Jr. Joost Taets van Amerongen heer van Natewisch, met Anna de Casembroot.

1696 23 Jan. getrouwd Jan Teeuwesz. van der Aa jongman van 's-Gravenhage, met Teuntje Knyff wonende alhier.

1697 27 Januari getrouwd Aart Mom, met Maria Wyborch.

1697 6 Juni getrouwd Jacob Pater, met Johanna Carbentis.

1698 3 Juli getrouwd Balthasar Antonie Vos van Roelinxweert van Utrecht, met Johanna Berendina Pater.

1698 7 Augustus getrouwd Abraham van Bleyswijk, wed. van Delft, met Geertruid van Lamsweerde.

1698 25 December getrouwd de heer Jacob Kohl, ontvanger voor de Edmog. H. Staten van Utrecht van de Domeinen tol alhier, met Hillegonda van Gangel wed. van den Hr. Mr. Bartholomeus van de Velde, burgemeester van Rotterdam.

1699 5 Juli getrouwd Dr: Egidius Schutter, predikant te Wyck, met Hendryn van Giffen.

1700 25 Augustus getrouwd Mattheus Luls, met Anna Catharina Comans.

1703 28 Jan. getrouwd Bartholemeus van de Velde, met Aletta van der Lingen.

1703 24 Feb. getrouwd Peter Valck, met Maria de Kemp.

1704 5 Februari getrouwd Hendrik Both, oud burgemeester van Amersfoort met Joff. Eva Bitter.

1705 1 Maart getrouwd Nicolaas Gerards, met Antoinetta Catharina Kohl.

1706 14 Febr. getrouwd Otto Jacobus Severyn, met Alida Theodora Aerssen van Jüchen.

1706 21 Maart getrouwd Nicolaas van Barne (van Bern), met Francijntje van Brussel.

1707 7 Juni getrouwd de heer Albert Johan van Lidth de Jeude, secretaris der stad Tiel, met Aletta Bitter.

1708 17 Jan. getrouwd Joost Jacobz. van Stoutenburg, wonende onder Leusden, met Nelligje Dirkz. Jager van Randwyk.

1709 17 Mei getrouwd Cornelis van Sandick, secretaris van Wyck, met Helena Aerssen van Jüchen.

1710 6 Maart getrouwd Mr. Jan Carel Loten, met Arnolda Maria Aerssen van Jüchen.

1710 3 December getrouwd Cornelis Jongbloet, met Cornelia Mom.

1713 8 Oct. getrouwd Albertus van Leeuwen, met Margrita Jongbloet.

1714 20 November getrouwd Dr. Nathanael Walraven pred. te Helmond, met Anna Hendrika van Son.

1715 20 Sept. getrouwd Peter Carbentis, met Maria Jansz. van Honslaarsdijk.

Anno

1715 20 Sept. getrouwd Hans Jansz. van Honslaarsdijk, met Johanna Resius.

1715 15 December getrouwd Pieter van de Wal Perné, met Anna Josina Steen.

1717 21 Maart getrouwd Robbert Levingston, met Cornelia van der Horst.

1717 10 Oct. getrouwd Allbert Jan Severyn, met Maria Perné.

1718 12 July getrouwd Johannes van der Klift, jongman van Elst, met Aletta van der Perre.

1727 14 Jan. getrouwd Arnoldus Bosboom, jongman van Genderingen, met Willemijntje van Mierlo.

1729 22 Mei getrouwd Jan Herman Perné, met Christina van Hemert.

1729 30 Oct. getrouwd Jan Lammertz. Otterlo, met Lysbeth Theunisje van Tienhoven.

1730 29 Mei getrouwd Willem van Osenbruggen van Utrecht, met Hendrika van Ham.

1734 20 Maart getrouwd Mr. Jan Gerard de Wijs, met Joff. Constantia Maria Loten.

1734 22 Aug. getrouwd Mr. IJsbrand George Bruin met Joff. Sibella Hilda Severyn.

1735 26 Sept. getrouwd de heer Dirk Bruin, met Joff. Amilia Severyn.

1739 25 Febr. getrouwd de HoogWelgeb. Heer Johan Tuyll van Serooskerke, met de HoogWelgeb. Jonkv. Urselina Stina Reiniera van Reede.

1739 29 Maart getrouwd Matthias Mortier, met Susanna Jacoba van Limburg beiden wonende te Amsterdam en aldaar gehuwd.

1742 12 Sept. getrouwd Dr. Johannes van IJsseldyck, predikant te Utrecht, met Joff. Catharina Geertruida van Senden.

1762 7 Dec. getrouwd Johan van Brienen, sous luit. 2e Bataillon van den Majoor Maleprade, met Jonkvrouwe Ermgarda Helena Keyser geb. van Maurik.

1762 16 December getrouwd de heer Abraham Uttenweerde, met Joff. Jacomina Johanna Chassé, beiden wonende alhier.

1763 19 Oct. getrouwd Jacob Ignatius van den Bergh van Lunenburg, met Joff. Hendrika van Grootveld van Zwolle.

1766 7 April getrouwd Mr. Johan Frederik Gobius van Utrecht, met Mej. Gonda Maria Tesschemaker.

1766 23 April getrouwd Charles Lefebre van Antwerpen, met Everarda Staring, jonge dochter van Wyck.

Tusschen 1742 en 1763 slecht bijgehouden en geen bekende namen.

Wijk bij Duurstede, September 1885.

J. F. Croockewit.

(1) In het voorgaande artikel blz. 216 zijn twee fouten, de goedgunstige lezer wordt verzocht te verbeteren:
2e kolom 11e regel van boven, van Weede lees van Reede.
» » 20e » » onder, » » » » »

Lijst van de graven en de grafkelders in de St. Jans Kerk te Sluis (1).

In de Zuytbeuk.

1 De Heer Hautain (tombe).
2 St. Arragon, Pieter Oelrijk.
3 Jacob Pijlworm nu Willemoens.
4 De Jonghe.
5 Karel de Keyser.
6 Vrijthof nu Roelants en Helvetius.
7 Adriaan del Corne, Suzanna Maartens wed. Joost van den Neste.
8 Roussel (tombe).
9 Aartsen nu Heer de Wolf.
10 Engels, Helvetius en Sluymer.
11 Godevaart de Wilde.
12 St. Arragon.
13 Stul, nu van Affelen en Erven Hoogerwerf.
14 . . . . . .
15 Absalon Sanders.
16 Geerard Fokkee, Johan Franke.
17 Heer Vegelin, nu Commandeur Hendrik de Lannoy.

In 't Kruis.

18 Pieter Aartsen nu de Coenraats en Mattheus Deckers.
19 De Boodt (tombe).
20 Jordaans.
21 Geerard Lockee, nu Jan Franke en Thomas Smoor.
22 Sandra, erfgen. Kraay.
23 Erven Pieter de Lichte, Wildeman.
24 Casembroot (Anna Romeyns).
25 Tayspel.
26 Lely nu de Jonghe.
27 Engels, erven de Koning.
28 De Baanst (tombe).
29 De Ram, nu Reynevelt, Martinus Abrahams en Evert de Fra.
30 De Roeck, Berdenis.
31 Jacob de Jonge.

In de Middelbeuk.

32 . . . . . .
33 (Onder de baren) van Pompfoort.
34 W. Teerlijnk nu Berry, Jan Franke, Adriaan Nortier.
35 't Kostersgraf.
36 L. Nemegheer.
37 Jasper Verduyst.
38 Andriens Prent (Parent), nu Caen.
39 Joseph van Briemen, Smijter.
40 Florison te IJperen (Florijsone).
41 Johannes van Hougems.
42 Johs. van Dort, nu Caen.
43 Ellieul, Leroe, Roelands en Helvetius.

(1) Naar verschillende bronnen, waarvan een gedateerd 1617.

44 Caulier, Anthony de Muynk.
45 Lips.
46 De thesaurier de Raad.
47 De Heer van der Schuur of Verschuure.
48 Parent, Ackeren, Hitvelt.
49 Sluymer.
50 Van der Borgt.
51 Frans Claas.
52 Jacques de Vos, Teller (Teljer), Wed. Heyndrix.
53 Drabbe, nu Hauweel daar Middelton begraven is.
54 N. Dagh.
55 Joh. van Casembroot.
56 Jonkhr. Cabbeljau.
57 Phs. Vlammigh (Vlaminck).
58 Boullonier.
59 Weyts, Eversdijk.
60 Jonkheer de Quesnel.
61 De Bacquere.
62 Van Hierschot, nu van Affelen.
63 Jacob Deckers, nu Brouwers (Johanna Deckers wed. Jan Brouwers).
64 Van der Noot (tombe).
65 Lodewijk Vereyke, de Muynk.
66 Jan van de Riviere, Augustinus Roijer.
67 Maljaart van den Bussche nu Rubbens (Adriaan) en Pieter Capel.
68 Mangelaars, de Wolf.
69 Ab. Brouw.
70 Ab. Mattheeusen, van Domburgh.
71 Barendregt.
72 Dirk Canselaar.
73 Joh. Oortman, nu Bar.
74 Thomas Kuyne nu Pr. van Affelen.
75 Juff. Kerrebroeck, wed. Barthls. de Later.
76 Jacob van Houte, Johan van de Casteele.
77 Langestraat nu Reynesteyn.
78 Sneuwart (Jacoba) wed. van Dirk Teljer.
79 Van Holmen.
80 Adriaan Maartens, nu Camby.
81 Gommers, Juffr. Ketel.
82 Barra Heerma.
83 Pr. Vos nu J. Boudewijns (Bouwinesch).
84 Sixty, Swanke en Eversdijk.
85 Schooneveld (tombe) Heer van Scoenevelt.
86 Laurens Deckers.
87 Erfgenamen Adriaan Dames Kleyman en Zutterman, Leendert Dames (Daams van Heerde).
88 Jan van den Heede.

Middelbeuk.

89 Jacob Mostaart.
90 Ab. Prent (Parent?) van Eede.
91 Corn. van der Woude.
92 Gallières (Galjerus).
93 Hauweel (Hauwe?), nu Johan Dibbets, Cornelis Anna Dibbets wed. van Jacob van Weenegem.
94 Jan de Pauw, nu Weyts.
95 Cornelia Maartens wed. van Andries Hendriks.
96 Weyts (Weyte).
97 Jan Pens.
99 Orleans (Orliens), Peckius, Ferleman, Noest.
100 Predikanten.
101 Swanke (François).
102 Abr. Kraay (Cray).
103 Richart.
104 Jan Masuur.
105 Jan van der Donk.
106 . . . . . .
107 Van der Linge.
108 Richart.
109 Duyst van Voorhout daar Lepel in leyt.
110 Zandeland (Sandiland), Engelse Lord.
111 De Baanst (tombe).
112 Fagel.
113 Mattheusen, Hovendaal.
114 Frans Catelle, Augustinus Roijer.
115 Manhout, Staat Goetier.
116 Tevel (Dievele?).
117 . . . . . .
118 Jan Elias, Jan Franke.
119 Jacob Minne, Pieter Abrahams.
120 Minne.
121 Van Weenegem.
122 Jacob Minne, Donkers.

Nicolaas van Heuren.
Willem Smidt.
Van der Beke.
De Vliegere.
Van den Enden (van den Eede).
Dierlinkx.
Schrijnder.
Ceyser.
Tijssen.
Borneman.
Van Heuren.
Kerkhoven 1617.
Ravesteyn.
Van Eekke van Loque.
Van Holmen.
Houweel.
Van Ogerwerff.
De Dounker (van der Donck).
Mangelaar.
Nicolaas Permentier.
Cloet.
Meerbregt.
Verstrate.
Zuster Catharijna Bachus.
De Lange.
Van Eyk.
De Commer.
Martin.

De Bresser.
Joost van den Berge.
Guillaume de Maulde.
Johannes Weersy.
Nicolaas Bertrant.
Wielant.

Sluis, Juli 1885. J. A. Dorrenboom.

BERNARD PICART.

(MET AFBEELDING EN PLAAT).

Van dezen graveur is reeds gesproken op blz. 43 in het artikel „von der Schulenburg" en plaatsen wij ditmaal *zijn* naam aan het hoofd dezer regelen omdat de twee nevensgaande wapenafbeeldingen van zijne hand zijn en de onderwerpen meer als bijzaak kunnen worden beschouwd.

Vergelijkt men de gravure van het wapen von Thun met die van v. d. Schulenburg, welke vier jaren vroeger werd vervaardigd, en neemt men in aanmerking dat Picart in de eerste helft van 1733 overleed, zoo hebben wij hierin een van zijn laatste werken voor oogen, waaraan te bespeuren is dat de gebreken van den ouderdom zich hebben doen gevoelen, want de bewerking is over het geheel genomen minder geächeveerd, vooral opvallend in de helmen en kronen, die in teekening en uitvoering verre achterstaan bij die van 1728, terwijl de halve adelaars ook niet zeer gelukkig zijn geslaagd; alleen door beteren schildvorm onderscheidt deze voorstelling zich gunstig van de andere.

De beschrijving van dit wapen in het *Armorial général* van Rietstap, op den naam „Thun de Hohenstein" komt vrij wel overeen met deze teekening, daar het voornaamste verschil bestaat in de kleuren der lambrequins ter rechterhand, welke in de beschrijving als wit en *rood* worden aangegeven terwijl zij hier wit en *zwart* zijn aangeduid. Dat het helmteeken n°. 3 aldaar beschreven is als: „la demi-aigle de l'écu mouvant d'un vol à l'antique dont l'aile dextre est d'argent plein et la senestre de sable à la fasce d'argent" is vermoedelijk eene vergissing, want goed bezien is het een enkele vleugel (demi-vol) waarop de figuren van het 2e of 3e kwartier zijn geschilderd, wat in Duitschland meermalen voorkomt.

Volgens het *Historisch heraldisches Handbuch zum genealogischen Taschenbuch der gräflichen Häuser* (Gotha 1855) bezaten de Rijksgraven von Thun oudtijds het graafschap Thun, met het slot en de stad aan het meer van dien naam in Zwitserland, en werden zij voor het eerst in 1127 genoemd. Hun macht en aanzien werden evenwel zeer gefnuikt ten gevolge van een opstand tegen den hertog van Zähringen in 1191 waarbij zij het onderspit dolven, zoodat zij later slechts onder den lageren adel voorkomen en in het begin van de vijftiende eeuw in Zwitserland verdwijnen.

In Oostenrijk daarentegen bloeide sedert het einde van de dertiende eeuw het geslacht in onderscheiden vertakkingen voort. Een hieruit gesproten Christian Simon, Freiherr von Thun, welke tusschen 1623 en 28 belangrijke goederen in Bohemen kocht, en den 24 Aug. 1629 in den rijksgravenstand werd verheven door Keizer Ferdinand II, leende aan dezen honderd duizend gulden, waarvoor hem het graafschap Hohenstein in Neder-Saksen tot onderpand werd gegeven. Deze bezitting ging evenwel, ten gevolge van den dertigjarigen oorlog en oneenigheid van zijn beide erfgenamen, voor de familie verloren en verbleef haar alleen den titel er van.

Op de plaat vindt men de reproductie eener gravure in 1720 vervaardigd, dus twaalf jaren ouder dan de zoo even besprokene. Zij zinspeelt op de West-Indische bezittingen en de toenmalige bewindvoerders van de Compagnie, en is bevallig van compositie wat de hoofdgroep betreft, doch de kolommen met wapenschilden zijn niet van stijfheid vrij te pleiten. De figuren daarin zijn geteekend volgens den smaak van het tijdvak en zouden thans b. v. adelaar en leeuwen, door een geoefende hand, meer overeenkomstig de eischen der heraldiek worden afgebeeld: als voorbeelden zijn zij dus met omzichtigheid te gebruiken. Ook is de aanduiding der kleuren hier en daar niet juist, waarover zoo aanstonds nader.

Bij de ovale schilden op de cartouche leest men geen namen; het bovenste wapen vertegenwoordigt Amsterdam, waarvan de schildhoudende leeuwen eenigsins in de lucht hangen; het schip stelt het

wapen voor van Suriname en wordt geflankeerd door dat van den Heer van Aerssen, vermoedelijk gouverneur der kolonie. Niet onaardig is hierin de omzetting der mereltjes van het tweede kwartier, waardoor een behagelijke symmetrie wordt verkregen, want eigenlijk behoorden zij daarin ook 2 en 1 te staan; het hartschild moet zijn blauw met een gouden lelie. De met pijl en boog gewapende Indiaan dient tot aanvulling en representeert, even als de schildhouders, de oorspronkelijke bevolking.

Op den achtergrond ziet men de sierlijke bladen van de bananenplant boven de cartouche uitkomen en daar beneden het suikerriet, terwijl op den voorgrond het gekapte riet en suikerbrooden door geniussen aangedragen, en andere attributen, op het hoofdproduct van deze overzeesche gewesten zinspelen.

Omtrent de mindere juistheid van enkele wapens nog ten slotte het volgende: Buys voert in rood drie *gouden* penningen (niet zilveren ballen) en op den gouden keper vijf *blauwe* koeken. Dat Althusius een groen huis zou hebben gevoerd, zoo als de arceering dit hier aangeeft, komt mij onwaarschijnlijk voor. In het wapen van den Heer van Sommelsdijk, wiens geslachtsnaam van Aerssen is, zijn de velden van 1 en 4 verkeerd gerangschikt en zijn in de leeuwen van 2 en 3 de verticale lijnen achterwege gebleven om aan te duiden dat deze rood moeten worden gekleurd.

Nijmegen, September 1885.

J. A. Koopmans.

Het Amerikaansche wapen.

Terwijl *Spread Eagling*, als een werkwoord voor *machtsuitbreiding*, in de Engelsche taal bijna zoo goed als genaturaliseerd is, heeft men zelden gevraagd naar den oorsprong van zoo'n embleem als een roofdier op het Grootzegel der Amerikaansche Republiek. De vraag schijnt zich aldus te laten oplossen. Washington, schoon een burger wars van allen feodalen humbug, was zeer gehecht aan onderscheidende familiewapens. Hij was nog betrekkelijk jong, toen hij reeds een griffioen voerde op zijn drinkbekers, cachet en theeservies. Maar in 1791 bleek hem uit een correspondentie met sir Isaac Heard, van het Engelsche „College of Heraldry", dat het wapen der Washington-familie, Northamptonshire, bestond uit vijf gepunte sterren op een gestreept veld, gemonteerd door een raaf issant.

Dit wapen gaf aanleiding tot het voeren van de Amerikaansche *star and stripes*, maar de adelaar is van latere dagteekening. Washington huwde namelijk een weduwe, een zekere mevr. Curtis, die uit haar eerste huwelijk twee kinderen had, een jongen en een meisje; en uit een bestelling, die de Amerikaansche republikein naar Londen opzond voor Master en Miss Curtis, blijkt, dat het knechtje (*buttons* zegt men in Londen) van eerstgenoemden een liverei dragen moest met het familiewapen van Curtis. Dit wapen, door generaal Washington zelf in den bestelbrief geschetst, bestond uit den zoogenaamden *Spread Eagle*. Oorspronkelijk hield de vogel niets in de klauwen; maar de geest van het Amerikaansche volk gaf hem later den bundel oorlogspijlen ten eene en de vredestak ter andere zijde.

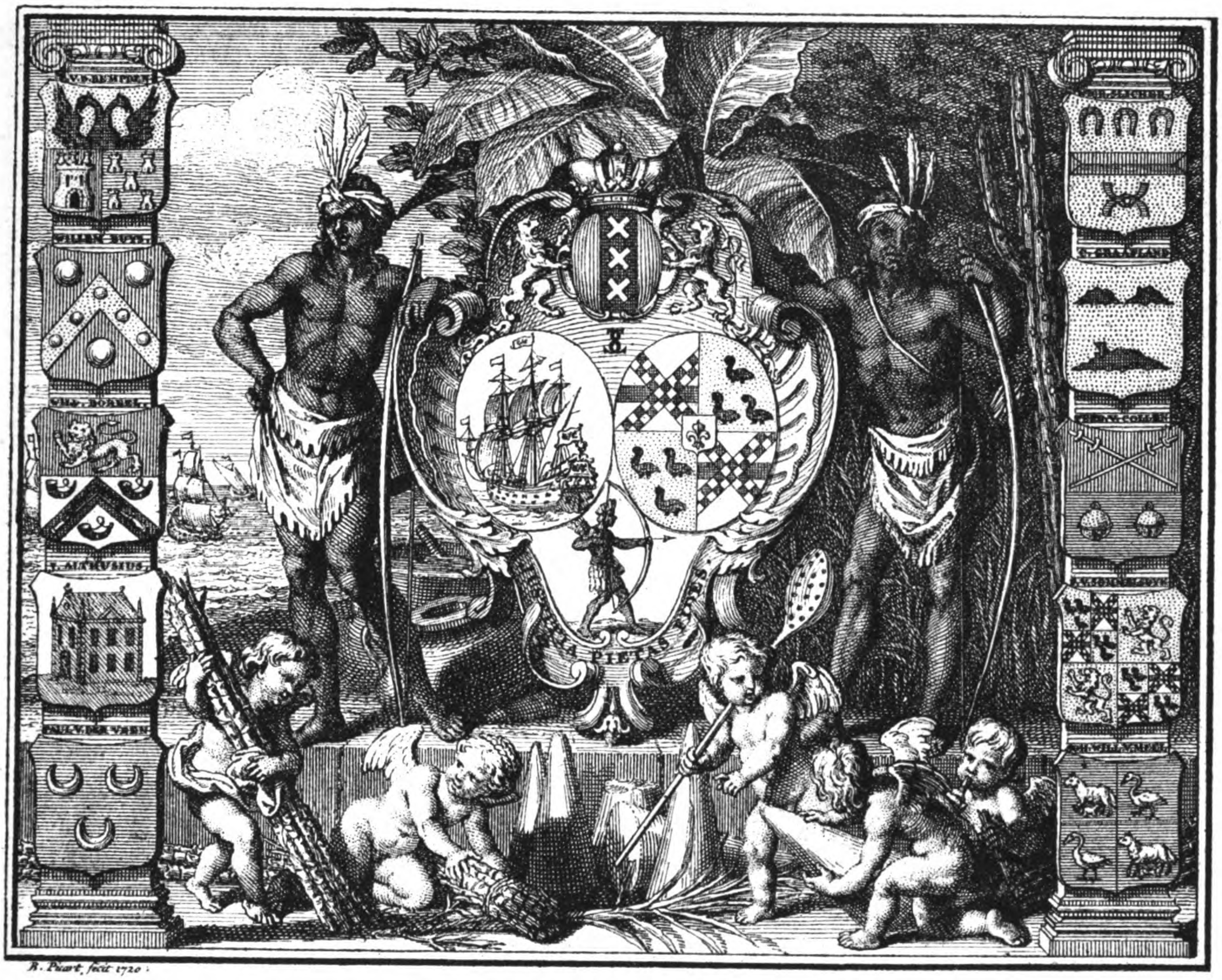
Het blijkt niet duidelijk, of het devies *E Pluribus Unum* later aan het Curtis-wapen werd toegevoegd, maar zeker was dit niet het motto der Washingtons; dit toch luidde (aan Ovidius ontleend) *Excitus Acta Probat*, een devies dat, zeer curieus, op generaal Washingtons loopbaan paste. Nog iets eigenaardigs wordt door het nieuwe Londensche blad aan de verklaring van den *Spread Eagle* toegevoegd. Twintig jaren geleden was er een *levende* Amerikaansche arend, en wel bij het leger van de Unie. Door de soldaten *old abe* gedoopt, naar Abraham Lincoln, werd het beest behoorlijk — zeer onbehoorlijk — de eed afgenomen, en gaf men hem een boomstam met de sterren en strepen omwonden. Deze arend woonde zeventien veldslagen bij; doch ongedeerd vloog hij steeds terug naar de hem aangewezen woonplaats. Na den vrede leefde hij nog jaren lang in stille afzondering.

Dagblad, 31 Juli 1885.

Shakspeare's geslachtsboom.

De firma Evan G. Humphreys heeft eene curiositeit in het licht gegeven, welke de begeerte der meeste verzamelaars van Shakspeare zal opwekken. Het is eene genealogische kaart, bevattende de geslachtsboom der familie Shakspeare, van Thomas Shakspeare af en Alice zijne vrouw, van Balshall in 1486, tot aan de Allertons, Hallens, Watkins en Blewitts van den tegenwoordigen tijd. De samensteller heet Mr. A. W. Cornelius Hallen.

Behoort bij N°. 9 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 2e jaargang.

B. Picart, fecit 1720.

Photolithographie van G. J. Thieme te Arnhem.

Lettre à Madame de Witt, née Guizot, sur son édition de Froissart.

Madame,

J'ai l'honneur de mettre sous vos yeux une lettre que j'adresse, pour la seconde fois, à l'Institut de France, ou plutôt à l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres. — On ronfle à l'Institut, Madame. Laissons-les ronfler, et causons un peu.

Grâces vous soient rendues pour votre édition des Chroniques de Froissart, sans parler des autres Chroniques. Cette édition est venue à point pour la jeunesse; mais, en raison du grand nom que vous portez, elle aurait dû être, de la part de vos collaborateurs, l'objet de soins plus attentifs et dignes encore plus du nom de M. Guizot, ce maître vénéré.

Je ne m'arrêterai pas sur de légers défauts. Je ne vous demanderai pas, en examinant les *illustrations* du texte, pourquoi Rocaberti a des *billettes* sur sa cotte de mailles, et Henri de Transtamare, des *fleurs de lys* sur son écu; pourquoi Percy a une *aigle* à deux têtes, et Jacques de Bourbon, tant de *lions* sur sa bande. Je n'examinerai pas non plus les sceaux qui sont si bien gravés dans votre livre: c'est si joli, un sceau, à condition qu'il soit exact! A quoi sert de vous dire que le cimier du Comte de Flandre n'est pas un *oiseau*; que l'*échiquier* d'Arondel est mal indiqué; que Chandos n'a pas de *frettes*, et que le Captal de Buch n'en a pas non plus? Ce sont là des fautes de dessin qui ne vous regardent pas, mais auxquelles les „commissaires responsables de la Société de l'Histoire de France", M. Léopold Delisle surtout, cette lumière de l'Institut, n'accordent pas assez d'attention.

Laissez-moi seulement, Madame, un peu hardiment peut-être, vous indiquer deux fautes regrettables: l'une que vos correcteurs d'épreuves auraient dû vous signaler en y regardant de plus près; l'autre que M. Léopold Delisle, — qui a la haute main sur l'Histoire de France, sur l'École des chartes, sur les Bibliothèques, sur les Fonds des Ministères, même sur la police et les prix de vertu, cet homme incomparable qui préside à tout, qui domine tout, — aurait pu, aurait dû vérifier, sans nuire à ses autres découvertes.

La première faute, Madame, est le nom de Gautier de Manny, et non Mauny, qui se trouve à toutes vos pages. Vous avez pris plaisir à répéter le nom de ce Chevalier légendaire, et je me demande comment, vous qui savez l'anglais, avez pu ainsi écorcher ce nom, si vivant encore en Angleterre. Ouvrez là-bas tous les livres, anciens ou modernes, où on parle de lui, je vous défie de trouver Mauny. — Cela dépare votre livre; c'est une faute *typographique* qu'il est bon de faire disparaître, et, tenez, je parie que c'est un mauvais tour que vous ont joué MM. Luce et Léopold Delisle: ces farceurs ont voulu vous faire partager leur bévue, en vrais Normands qu'ils sont. Mais vous, Madame, laissez-les dans leur entêtement, faites la rectification: ce n'est pas Mauni, c'est Manni.

La seconde des bévues dont j'ai l'honneur de vous causer, Madame, est plus délicate. Il est de mon devoir, en vous la signalant, de vous demander pardon de le faire; mais vous me pardonnerez, j'en suis sûr, d'autant plus que vous n'en êtes pas coupable.

A la page 304 de vos Chroniques de Froissart, *on* vous a fait donner au sire de Rays un sceau orné de *deux goujons*, en indiquant crânement le numéro de la pièce aux Archives où se trouve se sceau. Ce sceau est, en effet, avec celui de *Chabot*, au bas d'un *accord*. Je suis allé examiner cette pièce, et si vous voulez bien en faire autant, vous verrez que le sire de Rays, étant mineur, n'a pu y mettre son sceau; que sa mère, Marie de Parthenay, y est représentée par le procureur Jean Brideau, et que le sceau qui est apposé là, attribué au sire de Rays, n'est pas celui d'un chevalier, mais celui dont s'est servi le procureur Jean Brideau! C'est une plaisanterie qu'on vous a faite, Madame, ainsi qu'à votre éditeur, ce charmant homme qui fait si bien les choses; et j'en accuse, par-dessus tout, MM. Luce et Delisle: M. Luce d'abord, éditeur de cette malencontreuse édition de Froissart publiée pour la Société de l'Histoire de France, Archiviste aux Archives de l'État, membre de l'Institut, professeur à l'École des chartes pour y découvrir les „sources de notre histoire nationale"; et M. Delisle, cet encombrant personnage embarrassé dans les souliers de M. Guizot.

Être de l'Institut pour les gens simples, c'était autrefois recevoir une misérable pension de 1,800 frs.; — aujourd'hui c'est se faire trente mille livres de rente, pour ne plus rien faire, manger aux rateliers de tous les ministères, et écraser, à l'aide de la police et des juifs, ceux qui veulent travailler. — M. Guizot a travaillé jusqu'à la dernière heure pour son pays, et vous, Madame, sa fille adorée, en publiant votre Froissart après tant d'autres et mieux qu'eux, vous avez fait une œuvre populaire et patriotique, car c'est propager dans les masses les noms des défenseurs de la patrie, les héros précurseurs de Jeanne d'Arc. Si M. Guizot se réveillait, on ne le réélirait pas à l'Institut.

A l'Institut, Madame, on est *opportuniste*; on mange des gâteaux; on distribue des miettes à ceux qui ont faim, et même à ceux qui ont le ventre plein; on donne au savant Léon Gautier un prix de temps en temps *pour qu'il attende patiemment à la porte;* Delisle, Luce et Meyer passent au Baron de Rothschild l'illustre Caissier de la Société des Anciens Textes, tantôt 2,000, tantôt 3,000 francs pour *aider* la Société dont ils sont tous membres: se sont des rats dans du fromage. On donne des prix à des policiers de lettres et on

leur promet au besoin un habit vert à l'Académie Française. Que de jolies choses on raconte; mais vous devez les connaître, Madame, et je n'ai plus qu'à vous montrer le revers de la médaille, c'est-à-dire, la paresse, l'ignorance et l'abaissement scientifique où nous dégringolons quatre à quatre. J'ouvre le Froissart de M. Luce et j'appelle les personnages. Les connaissez-vous?

„Jean de Gaesbeek m'est inconnu", s'écrie M. Luce avec hauteur. Peuh! serait-ce Jean de Kesterbeke? — Holsbeeck? Qu'est-ce que c'est que çà? Probablement Harlebeke où l'on plante du tabac! — Et Quaderebbe? ne serait-ce pas Quarouble? Après tout, c'est la forme!.... Et, pour copie conforme, tout cela est contresigné par M. Léopold Delisle, l'éminent administrateur de la Bibliothèque nationale. — On ronfle à l'Institut.

M. Delisle pose pour le savant universel: il s'occupe des Bibliothèques de Tours, de Nantes, etc., au lieu de s'occuper de la sienne; il poursuit les vols de Libri, au lieu de faire rentrer chez lui ce qu'on lui a chipé; il protège un mauvais genre de librairie: depuis trente ans, la fabrication des faux autographes, des fausses pièces, des faux titres, des faux incunables et des pièces uniques sorties de la Bibliothèque nationale, a pris une extension qui ressemble à un vol immense, et les gens décorés répondent avec la police: „Cela ne fait tort qu'aux imbéciles"; et quand les imbéciles protestent, la police étouffe les plaintes et les procès: Elle a besoin de la bande noire. C'est ce qu'on appelle les progrès de la Science et de la Bibliographie.

Eh bien, puisque vous êtes si forts, — je, vais, Madame, mettre l'Institut à l'aise, — voyons, Messieurs de l'Institut, avez-vous découvert, depuis cinq ans que je vous le demande, ce que c'est que Jean de la Motte? — Non.

La collection Asburnham renfermait un vieux poète du XIVe siècle. Le Baron Kervyn regrettait de ne pas connaître Jean de la Motte; le savant M. Scheler, bibliothécaire de S. M. le Roi des Belges, s'est jeté sur le poème de Jean de la Motte, et l'a publié, comme une corneille qui abat des noix; on parle à tout propos de Jean de la Motte; Paul Meyer, pour avoir l'air de s'y connaître, le cite quelquefois dans le Bulletin des Anciens Textes. — Çà les gratte tous.

Eh bien, Madame, Jean de la Motte est le Pater aux ânes-comme moi, mais c'est une lettre morte pour les savants de l'Angleterre, de l'Allemagne, de la Belgique et de la France. — Et l'Institut ronfle toujours.

A propos de Jean de la Motte et de Lord Asburnham, je vous dirai, Madame, que M. Guizot n'est plus là et que c'est un grand malheur, car il n'a été remplacé ni à l'Institut, ni à l'Instruction publique, ni dans nos Relations avec l'Étranger. S'il eût été là, la Collection Asburnham ne nous aurait pas passé devant le nez parce qu'on n'a pas graissé la patte à l'intendant d'un Prince français. C'est un mensonge que d'avoir fait dire dans les journeaux que les héritiers Asburnham avaient été „de la dernière exigence" et avaient „opposé un refus péremptoire aux propositions du gouvernement français". On nous avait *tout offert à moitié prix*, et la maladresse de M. L. Delisle a fait tout avorter. M. Delisle fait malheureusement partie de cette bande *d'opportunistes* qu'on appelle l'Union Centrale, qui a le pied et surtout la main à l'Instruction publique, à l'Intérieur, au Commerce, au Quai d'Orsay, qui va d'Antonin Proust à Dietz-Monin, à Teisserenc de Bort et autres ravageurs, et qui nous méne, en tout, à un effondrement complet. — Et l'Institut ronfle toujours.

Oui, Madame, il ronfle et il ronfle trop, et pendant ce temps, M. L. Delisle prend son café partout; non seulement il inspecte les Catalogues de Bibliothèques de Bordeaux, Tours, Nantes, mais il file de Berlin à Madrid, de Londres à Stockholm. Ici, à Stockholm, Nordenskiold lui donna, il y a deux ans, un rébus à diviner: *Le Livre de Marco Polo*. Quelle perspicacité! Comme notre „savant Bibliognoste" y sait découvrir un ancien manuscrit disparu de la Bibliothèque de nos Rois, emporté par Bedford, recueilli par Petau, acheté par Christine de Suède et déposé à Stockholm! C'est très fort; malheureusement, c'était connu; mais ce qui ne l'était pas, c'est une reflexion de M. Delisle qui nous apprend que, dans l'Inventaire de 1411, ce manuscrit portait le n°. 317 et commençait par *vocata*: „faute de copie pour *Bocata*", ajoute-t-il triomphant, et, en effet, dans la reproduction de Nordenskiold, une main inconnue a posé, en tête de la page, un gros B *de gothique allemande* qui jure d'être accouplé à les lettres *rondes* dites *de forme*.

Eh bien, Madame, ce détail ne fait honneur ni à Nordenskiold, ni à Léopold Delisle. Les études de la formation des lettres, qui est le premier élément de la linguistique et de la diplomatique, sont tellement tombées, que le savant Suédois Nordenskiold et le savant M. Léopold Delisle, cette lumière de l'École des Chartes, ne savent pas que *vocata* est *bocata*, parce que le *b* de ce mot a la forme d'un *v* dans l'écriture de XIVe siècle. Les *b* pour des *v*, les *n* pour des *u*, se brouillent dans la cervelle de nos savants. C'est pourquoi M. Léopold Delisle, dans son Histoire de Saint-Sauveur, n'a jamais su ce que c'était que Tri*n*et ou Tri*u*et, Tre*n*et ou Tre*u*et, et c'est ainsi que, de fil en aiguille, Léopold Delisle, Godefroy, Buchon, Luce et la vénérable M. Kervyn, embrouillant toutes les copies de Froissart, ont inventé Creswelle, Gresuelle, Cressonvelle, qui n'a jamais existé, au lieu de Cromwell, qu'ils ont supprimé pendant quarante années de sa vie, comme j'ai eu l'honneur de le communiquer à l'Institut en 1881. — Mais l'Institut ronfle, l'Institut ronfle toujours.

Je n'ai pu le réveiller ni avec: Orkena, Orkenay, Orkney, Orquenay, Orkana, Ortena, Ortingue, Ortingo, Ortenay, Ortenye, Hortego, Ortigue, le même nom prononcé de douze façons différentes; — ni avec Athole, Atholie, Attels, Assele, Asteley, Astley, Athotille, Adultilles, Adtulles, Adteelles, ces marins légendaires que l'Angleterre elle-même n'a pu rendre à l'histoire; — ni avec Agournes, Agorisses, Dagourne, Daghorisses, D'Aighworth, Dagworth, qui a fait perdre la tête à Buchon; — ni avec Hilton, Hiltone, Hylton, Helton, Hothun, Holton, Wilton; — ni avec Avermesquin, Aversequin, Avermerski, Avertneski, Averski, Erseki, Erskine, Irskin, qui a fait le désespoir du baron Kervyn; — ni avec Devareux, d'Evreux, Devereux, Devernay, Duvernay; — ni avec Souls, Soles, Soules, Sulli, Sulis, Sulys, Sulli, où s'embrouillent les savants écossais et tant d'autres qui passent comme des ombres dans les récits de Froissart. Ces noms ressemblent à des statues de pierre dont le marteau a écrasé la face; il y en a des centaines comme cela. Froissart est tout un monde dont les héros sont méconnaissables depuis cinq siècles, et dont je viens rétablir les noms, la lampe du blason à la main. Ce travail a troublé l'Institut, et l'Institut ronfle ou fait semblant de ronfler.

„Les Chartes et Lettrages du temps sont les nerfs de l'histoire, de laquelle la vérité doit être l'âme," a-t-on dit, et c'est vrai. Mais les Études s'éteignent de jour en jour. Le tas de farceurs qui se font la courte échelle et dont la Science est le dernier des soucis, s'embarrassent peu aujourd'hui du XIVe siècle, où la patrie française menaça de sombrer. On veut le torturer et le refaire, ce temps si fécond en grandeurs, pour le rapétisser à la taille des ruffians actuels. On détourne l'attention publique des grandes questions historiques; on s'occupe de la Gaule avant les Gaulois. Les savants préconisent l'Age de Pierre et s'engouent des silex; mais l'Histoire, qui demande de l'attention, leur échappe. Avec des haches de pierre, on fait des musées, on donne des places aux fainéants; ça pose! Mais si le maire de Pamiers veut remonter un peu trop haut dans l'histoire de sa commune, et s'il veut faire remonter sa cité au-delà de l'entrée des Romains dans les Gaules, M. de Rozière aux salines s'indigne sans sel: „Ce sont, dit-il, des traditions dépourvues de vraisemblance." — Et l'Institut ne peut pas donner une bonne édition de Froissart! Et les ronds-de-cuir du ministère de l'Instruction publique dévorent 200,000 francs d'échanges, 5 ou 600,000 francs d'achats et je ne sais plus combien de fonds secrets pour encombrer les bibliothèques publiques des réimpressions de la maison Didot et autres millionnaires! Et la Bibliothèque nationale achète à la vente des mêmes Didot un mauvais manuscrit retapé, et mal retapé, jusqu'à 10,000 francs! Les intérêts des Arts, des Sciences et des Lettres dépendent ainsi d'un tas de poussahs d'administration que nous a légués le second Empire, pour son malheur et le nôtre. La nuit se fait.

Je ne voudrais pas trop cependant, Madame, vous attrister par des couleurs trop sombres, mais il faut bien toucher du doigt le mal, si l'on veut y porter le remède, et vous ne m'en voudrez pas d'y porter hardiment la main. Pour vous montrer combien le mal est profond, j'ouvrirai devant vous une de ces publications qui servent aux bibliographes, aux savants, aux archéologues, et dont l'auteur était assermenté devant les tribunaux. Ce savant ne savait même pas lire! Je trouve, en effet, dans son livre, des noms que je cite au hasard de l'alphabet, et défigurés d'une manière inouïe: le comte d'Ainelin, — le sire d'Auseurs, — le sire de Bauverin, le sire de Berviermont, — le sire de *Binay*, — Jean de Bonville, — Jean de Brimiel, — le duc d'Ambre, — Jean de Drues, — Guillaume de Foire, — le sire de Gausetale, le sire d'Ilhe, — le sire de Lagritune, — Robert de Lamur, — le sire de Loray, — Jehan de Marlot, — le sire de Nidom, — Floridas de Orneville, — Olivier de Poinçon, — de Roestics, — le sire de Roigie, — le sire de Soignies, — le sire de Unguixis, — Jean de Trenegidi, — Jacques des *Vaux*, etc. Et pour vous montrer, Madame, conbien M. Léopold Delisle a des complices dans le genre de *Vocata* — le *V* pour le *B*, — c'est que parmi les noms tronqués ci-dessus et devenus méconnaissables pour ceux qui ne sont pas familiers avec la Science des Armoiries, je vous dirai que le sire *Binay* est *Vinay* — la Tour du Pin, et Jacques de *Vaux* n'est autre que Jacques des *Baux*, duc d'Andrie, de la maison des Ursins, un descendant des empereurs de Constantinople!

Quand on est héraldiste, on a l'intuition des choses depuis le XIIe siècle; on lit dans l'âme de l'histoire; on sait tout. Cela ne fait pas l'affaire de l'école révolutionnaire qui, depuis soixante ans surtout, cherche à fausser l'histoire et a fait détruire à coups de marteau les monuments avec les armoiries. Que de chefs-d'œuvre ont disparu, que de merveilles d'art ont été abattues par ces brutes! On a jeté à l'égoût la dépouille de du Guesclin et mutilé ses armes; on glorifie à cette heure même l'infâme Marcel qui vendit Paris aux Anglo-Navarrais. Cette école historique nouvelle, qui tient à *refaire* l'histoire, cherche aussi à *falsifier* les Armoiries et à dénaturer les faits. Nous sommes criblés de marquis et de comtes qui ne le sont pas, et on voit s'élever des Agences héraldiques qui vendent des parchemins où l'on a gratté un nom pour le remplacer par un autre *qui paye*. Un Magny a été condamné comme faussaire par le Tribunal civil de la Seine, qui a ordonné la mise au pilon de l'un de ses livres, et *l'Union Centrale* a fait donner au même Magny une médaille à l'Exposition de 1878! La Police tolère ces Agences, parce que c'est, dit-elle bêtement, un de ses moyens d'information; et cette Police qui souille

tout ce qu'elle touche, ardente au mal, incapable de bien, encourage les faussaires, comme elle donne la main aux provocateurs pour arrêter, dit-elle, des assassins.

Jamais, Madame, en aucun temps et dans aucun pays, on n'a vu une dégradation pareille à celle dont nous sommes les témoins. Les scandaleuses profanations dont je parle dénotent un état de haine, qu'une couche sociale nouvelle, une secte formée par une ou deux générations d'hommes, que j'ai connus, que j'ai vus à l'œuvre et que j'ai peints autrefois, a vouée à notre patrie. Cette secte est aujourd'hui debout sur des ruines qu'elle amoncelle. Mais arrivée au sommet, elle tremble, elle est troublée et pour se cramponner au pouvoir, elle est capable de tout. Elle est sans valeur, sans attaches, sans solidité; elle sent le sol mouvant sous ses pas; elle se tâte pour savoir si c'est bien elle qui tient sous son talon la France mutilée, et elle voudrait qu'on la prît au sérieux: elle demande des titres, des croix, des noms aux Chancelleries qui les regardent avec stupeur. L'un de ces sectaires, pour avoir des ancêtres, a trouvé que sa grand mère maternelle était allié à l'arrière-grand'mère maternelle de Voltaire; la femme d'un autre prétend sérieusement être alliée par sa grand'mère à l'héroïne d'un roman allemand de Werther! C'est du délire. Ils ont soif de ce qui leur manque. Tout croule devant eux, comme devant le cheval de la Mort, qui hennit du feu, et ils veulent des ancêtres, et ils veulent un blason!

Et tout cela, Madame, se déroule depuis la chûte de M. Guizot. — Les deux générations d'hommes dont je parle plus haut ont formé un groupe qui se tient, qui se serre, et ils ont fait descendre la France à ce degré de bassesse et d'ignominie,... et nous ne sommes pas près de remonter le courant.

Nous sommes atrophiés et nous marchons à une catrastrophe suprême: nous sommes conduits par ces hommes que la haine aveugle, que l'envie dévore, et que les jouissances de brutes feront éclater en forfaits. L'heure est terrible où nous sommes.

Eh bien, cette heure, Madame, je la regarde avec sérénité. Moi qui ai parcouru les sept cercles de l'Enfer comme un damné de Dante; et qui suis remonté à la lumière de Dieu par ma seule volonté, je pouvais être le complice de l'orgie révolutionnaire, et j'ai refusé. Les financiers qui barrent le chemin à la monarchie, pour s'imposer à elle, les Ferry, les Bocher, les Rothschild, m'ont fait offrir de leur besogne: — je n'en veux pas. Je me souviens qu'un jour, au milieu de l'Empire, dans sa retraite de la rue de Suresnes, je fus accueilli par votre glorieux père, et je me souviendrai toujours qu'il encouragea mes travaux. Ce souvenir est resté comme une lumière dans ma vie si troublée, et sa parole a été comme le pain qui nourrit les forts. Oui, Madame, je garde dans mon âme la figure de votre père comme celle d'un homme d'État et d'un grand historien. Je travaille, et c'est en pensant à lui que j'ai entrepris la publication du Gelre, ce commentaire vivant des Chroniques de Froissart, que je cherche à rétablir, à rectifier les noms de ces héros qui ont défendu la France, et que je me demande où sont les descendants de ces grandes familles, à l'heure prochaine du péril et des grands dévouements.

Quand notre littérature s'éteint, quand nos industries sont en péril, quand nos beaux-arts sont encouragés au mal, quand la science s'arrête, quand l'Institut ronfle et quand la Société de l'histoire de France, dont votre père est un des fondateurs, ne produit plus que des œuvres mal conçues, je viens hardiment, par un moyen détourné, par la science négligée des Armoiries et des Sceaux, rendre à l'Histoire du XIVe siècle toute sa grandeur et toute sa vérité.

Des savants engraissés et fourbus répondent dédaigneusement: „Tiens, un sceau, une armoirie... Peuh, qu'est-ce que ça fait?" Ils se vantent de ne pas savoir distinguer, sous son armure de fer et son masque d'acier, le nom d'un héros, parce que ce nom est renfermé dans une armoirie? Farceurs qui créez des chaires inutiles à l'École des Chartes, aveugles qui cherchez des sources nouvelles de l'Histoire de France, où sont les sources nouvelles d'étude, si ce ne sont les Sceaux et les Armoiries? Et pourquoi nous laisser déborder dans cette voie par l'étranger?

Puisque j'ai été encouragé dans ce genre de travail par M. Guizot, c'est à lui que je reporte l'honneur d'avoir persévéré. Le héraut Gelre, que je publie et que je mènerai à bonne fin malgré tant d'obstacles, était une lettre morte depuis cinq siècles pour les savants étrangers, Flamands, Écossais, Anglais et Germains. Tous, ils avaient en vain tenté de l'ouvrir; les Diplomates l'interrogeaient; les Philologues dormaient dessus au troisième feuillet; il faisait tirer la langue aux Bibliothécaires; il excitait la colère des uns et la jalousie des autres; le gouvernement belge avait reculé devant sa publication. Après un travail de dix ans, où j'ai dévoré ma fortune et ma vie, j'ai enlevé à l'étranger cette Toison d'or. Grâce aux deux premiers volumes du héraut Gelre, l'Histoire et la Philologie ont déjà fait un pas. Les hommes d'étude, les érudits allemands et néerlandais s'en sont emparés, et si la Science Germanique, qui tend à la suprématie, qui veut nous déborder, s'abreuve aujourd'hui couramment aux cinq ou six dialectes du Rhin qu'a parlés le Héraut Gelre, si le Nom et l'Histoire des vieux Burgraves se dressent plus éclatants et mieux compris du fond de leurs forteresses détruites, à qui le doit-on? — A une œuvre française.

Dans le mystèrieux enchainement des choses de ma vie, la publication du héraut Gelre remonte aux encouragements de M. Guizot: je tenais à vous le répéter, Madame, et à vous l'expliquer. Gelre a donné

à la Philologie, à la Sphragistique, au Blason et à toutes les Sciences Historiques un mouvement, une allure plus vive et plus prononcée, et quoique je sois le dernier de tous, j'ai fait en sorte et je lutte encore pour que la France reste à la tête et marque le pas. Je continue mon œuvre sans espoir d'autre récompense que la satisfaction du devoir accompli.

Victor Bouton.

Paris, 5 Mars 1885.

Alexander V. H., *Afspiegelingen*, Arnhem 1885, met 52 platen.

Wederom heeft de verdienstelijke schetser, kunstkenner en tevens diepdenker en humorist een belangrijken arbeid volbracht.

De *Afspiegelingen*, ons het vorige jaar beloofd, zijn thans voltooid. Welk een diepe studie ligt in dien bundel uitgedrukt. De loop van een geheel menschenleven is er als 't ware in terug te vinden, ja, zelfs meer dan dat, daar belangrijke trekken uit ons volksleven uit lang vervlogen tijden er ook in zijn opgenomen. Wie uwer, lezers, heeft ooit de geheele verzameling gezien, die deze geniale teekenaar heeft vervaardigd? dit is eene vraag, die bezwaarlijk toestemmend zal kunnen beantwoord worden (1). Wellicht zijn eenige bundels U bekend; om een gemakkelijk overzicht te hebben volgt hier eene lijst der werken van den auteur.

Jeugd. Studentenschetsen. Naar eene geheel nieuwe verzameling teekeningen. 48 Platen; *Zoo zijn er!* Studentenschetsen. Nieuwe uitgave. 52 Platen; *Zijn er zoo?* Nieuwe uitgave. 100 Platen. 2 Deelen; *Zie daar!* (Bevattende de Bundels: Vier Boeken in het leven, De visch en De mensch, en Het geweten). Nieuwe uitgave. 48 Platen; *Scherts en Ernst* (Bevattende een Bundel van 20 Platen, naar nieuwe Teekeningen, onder den titel: Luim en waarheid, en verder de vroegere Bundels: Op het ijs, Is 't waar of niet? en In den rook des tijds). 52 Platen; *Denkende Beeldjes* (Bevattende een Bundel van 12 Platen, naar nieuwe Teekeningen, onder den titel: Pijlspitsslijpersnakroost, en verder de vroegere Bundels: Herfstbladen en Spectatorplaten). 52 Platen; *Eerste en Laatste Studentenschetsen* (Bevattende: Ver Huell's Illustratiën van Klikspaan's Studenten-typen en Studenten-leven, onder den titel: Schetsen door O. Veralbij, doch vergroot en met toelichtenden tekst van den Teekenaar; al zijne Studenten-almanak-platen; eenige verspreide schetsen, waarvan sommige niet in den handel kwamen; zijne Illustratiën naar Mr. Hieronymus van Alphen, door een Student, en eindelijk den laatsten door hem aan dit onderwerp gewijden Bundel: Laatste schetsen). Nieuwe uitgave. 48 Platen; *Schetsen met de pen.* Derde Bundel. Met titelplaat van den Auteur; *Cornelis Troost* en zijn werken. Met 8 schetsen naar dien Meester; *Jacobus Houbraken* et son oeuvre, et supplément. Avec les deux portraits (à l'âge de 51 et de 71 ans) d'après lui-même, gravés par D. J. Sluyter. Deze twee werken bevatten de levensschets en eene beredeneerde beschrijving van het werk dier beide Meesters.

De hierboven genoemde jongste arbeid, *Afspiegelingen*, bevat de bundels: Tijdspiegel-phantasiën, waarbij zijn gevoegd de Tijdspiegel-realiteiten, die niet afzonderlijk uitgegeven zijn; Naar 't leven, Londen in 1862, die met 3 nieuwe platen vermeerderd is; en Wit en Zwart, alsmede een aantal verspreide platen, waarvan sommige niet in den handel zijn geweest. Nieuwe uitgave. 52 Platen. Het tiende of laatste deel zal getiteld zijn: *Ze zijn er!* en inhouden den laatsten, maar niet den minst geestigen bundel: Hier-en-daar, die sedert lang uitverkocht is, alsmede de eveneens uitverkochte Krijtkrabbels, ter waardeering der Ridderorde voor wezenlijke verdienste geteekend; verder Tafeldans, welke schetsen de proefnemingen op dat gebied in beeld brengen, terwijl het deel besloten wordt met eene Nalezing, die de nog overige platen, waarvan het meerendeel niet in den handel is geweest, zal bevatten. Met dit tiende deel is deze uitgave, alsdan uit 500 platen bestaande, voltooid. Evenwel zou er nog wel een dergelijke bundel te vullen zijn met bijdragen, ons geschonken, meestal voor liefdadige doeleinden of op verzoek afgestaan. Ook komt het ons haast onmogelijk voor dat de steeds ijverige en gevierde Teekenaar van nu af zijne stift zou laten rusten en roesten. Wij hopen dan ook dat het niet de laatste arbeid zal zijn, maar willen den auteur slechts toeroepen: „nog meer, nimmer kunt gij ons genoeg schenken". Deze laatste opvatting is ongetwijfeld waar als men in aanmerking neemt dat juist uit A. V. H's platen eene krachtige opvatting van levenswijsheid te putten is. Hoe weinigen kunnen wijzen op zulk een met roem volbrachten arbeid, maar ook, zou er wel in gansch Nederland één huisgezin te vinden zijn, waarin althans niet enkele zijner schetsen bewaard en — wat met bezit gelijk staat — op prijs gesteld worden! De kundige schetser kan met ware voldoening terug zien op al 't geen door hem volbracht werd, niet alleen als bekwaam teekenaar, maar ook en vooral als Nederlandsch humorist. Ongetwijfeld zal zijn naam na tal van jaren nog meer eer en lof oogsten. Zoo als 's werelds gewone loop is, worden mannen van verdiensten bij hun leven veelal niet erkend, ja zelfs miskend, doch na hun dood hooggeacht en om hun verdienstelijken arbeid geprezen.

---

(1) Dit voorrecht heeft steller dezer regelen wel ondervonden, daar een zijner vrienden de geheele verzameling der werken van A. V. H. bezit.

Bij Kon. besl. van den 12 Juni jl. zijn de heeren Mr. Pieter Jacob Teding van Berkhout, te Amsterdam, en Mr. Jan Pieter Adolf Teding van Berkhout, te Heemstede, met al hunne wettige zoo mannelijke als vrouwelijke afstammelingen, in den Nederlandschen adel verheven.

Een Bisschoppelijk wapen.

Het programma van den optocht, die op 29 Juni jl. den nieuwen Bisschop van Breda, Mgr. Leyten, van de kathedraal naar het bisschoppelijk paleis begeleide, was vastgesteld a. v.: Voorafgegaan door een muziekkorps, volgden in rijtuigen: de parochiale kerken armbesturen; die der weeshuizen, met de weeskinderen te voet; het Bestuur van den H. Vincentius, met de jongens van dat gesticht te voet; eenige pages met een praalwagen, voorstellende: „geloof, hoop en liefde"; de geestelijken van Breda; het Kapittel der kathedraal; de Aartsbisschop van Utrecht, Mgr. Snickers; de Bisschop van Breda, Mgr. Leyten; de Bisschop van 's-Hertogenbosch, Mgr. Godschalk, en de Bisschop van Haarlem, Mgr. Bottemanne, geëscorteerd door een eerewacht; de deputatiën van de Seminariën Hoeven, Ypelaar, van den „Kath. Kring" en van nog tal van vereenigingen; deputatiën van de processiën van Kevelaar, Scherpenheuvel, Ulicoten, Brielle en Hoogstraten, alles opgeluisterd door muziekkorpsen. In het bisschoppelijk paleis aangekomen, werd den Bisschop een ovatie gebracht, door *Breda's Mannenkoor*, in vereeniging met al de zangkoren der parochiën en van de Vereeniging „Breda's R. K. Jongelingschap", die het *Te Deum* van Verhulst lieten hooren.

Het wapen, door den nieuwen kerkvoogd aangenomen, stelt voor een zilveren anker op een blauw veld, waaronder de woorden: *In Te, Domine, speravi.*

VRAGEN.

Dingemans. — In mijn bezit is een geschilderd portret uit de 17e eeuw van een mijner voorvaders; *Willem Dingemans*, die in zeedienst moet zijn geweest. Wat is er meer van hem bekend?

Wapens. — Op de drie zijvlakken van een zilveren cachet, in den vorm van een driezijdig prisma, komen de navolgende wapens voor:

1°. (mannelijk schild). Een dorre boom (Dingemans).

2°. (vrouwelijk schild). Een naar boven ziende vogel, de vleugels uitgespreid; rechts van boven een zon, links van boven een ster.

3°. (vrouwelijk schild). Schuin verdeeld door een lijn gaande van boven rechts naar onder links; boven die lijn een (gaande of klimmende?) leeuw, die een voorwerp tusschen de voorpooten vasthoudt. Het gedeelte onder die lijn is weder schuin verdeeld, door een lijn gaande uit het midden van 't schild naar den rechter benedenhoek. In de daardoor gevormde ruimten bevinden zich, rechts een dubbele adelaar en van onderen een lelie.

Op een ouden theekop vind ik dit zelfde wapen, maar daarin zijn de schuine deellijnen vervangen door een keper, wiens top in 't midden van 't schild ligt.

De familie Dingemans was verwant aan: *van Grieken, van der Walle, Keyerts, Aperceaux* (uit Frankrijk), *Greenwood* (uit Engeland), *Wittebol* en *Wils.*

Aan welke geslachten behoorden de onder 2° en 3° genoemde wapens, waarvan de kleuren mij onbekend zijn?

Wat is de beteekenis van drie op deze wijze bij elkander gevoegde wapens? *Navorscher* 1885, blz. 192, vermeldt een dergelijk driezijdig cachet.

De Thomeze—van de Kasteele.

a. Adrianus de Thomeze, tr. te 's-Gravenhage 25 Febr. 1744 Catharina Cornelia van de Kasteele, geb. aldaar 9 Nov. 1716.

b. Gedoopt in de Groote kerk te 's-Gravenhage 27 Aug. 1747 Leonard, zoon van Leonard de Thomeze en Anna Maria van de Kasteele. Zij overleed te 's-Gravenhage (aangegeven 3 Nov. 1806) als Wed. L. de Thomeze, oud 85 jaar 8 maanden (begraven in de Kloosterkerk 4 Nov. 1806). Zij moet dus geboren zijn einde Febr. of begin Maart 1721.

c. Anna Maria van de Kasteele, geb. te 's-Gravenhage 24 Febr. 1721, tr. 1744 Dr. Willem Verbrugge, schepen en burgemeester van Delft.

Deze drie aanteekeningen geven aanleiding tot de volgende vragen:

1°. Zijn er werkelijk twee dames v. d. K. met twee Heeren de Th. getrouwd geweest?

2°. Is Anna Maria v. d. K. getrouwd 1° met Dr. Willem Verbrugge en 2° met Leonard de Thomeze?

3°. Of is er een fout in deze aanteekeningen en zou Dr. Verbrugge gehuwd zijn geweest met Catharina Cornelia v. d. K. en Adrianus de Th. foutief voor Leon. de Th. zijn genoemd?

Gaarne ontving ik hieromtrent eenige opheldering, terwijl ik mij voor aanvullingen zeer aanbevolen houd.

's-Gravenzande. P. R. D. v. d. Kasteele.

3 Januari 1796 sterft op Drievliet onder Rijswijk Adrianus de Thomeze, oud 81 jaar, echtgenoot van Catharina Cornelia van de Kasteele, die eveneens daar stierf 3 Mei 1803, oud 86 jaar en 6 maanden. Haar dood wordt bekend gemaakt door haar broeder W. B. van de Kasteele en hare neven A. Spoor en M. Bos, gehuwd met Clara de Thomeze. Aanteekening uit mijne belangrijke verzameling familie-annoncen, loopende van 1795 tot op heden.

A. A. V. v. O.

De registers der graven in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage.

(*Vervolg*).

In den iiij Regel.

Den 7 November 1635 begraven een kint van dito Ravens.

Den 16 Novemb. 1635 begraven een kint van dito Ravens.

Den 17 7^br. 1674 v̄bouct.

fº. 92. II. Nº. 2. Den 27 Sep̄. 1674 ov̄gebouct op den naem van Agnieta Vonc weduwe en boedelhoudster van Leendert Ravens.

Den 20 Oct. 1674 begraven Juffre Ravens.

Den 1 Decemb. 1679 de helft van̄ v̄rs. grafstede v̄bouct op den naem van Joʳ. floris Jacob van Nassou, adt. al̄s voor̄ helft erfgenaem van̄ v̄schr. Agnieta Vonc volgens deszelfs besloten testament in dato 1 feb. 1671.

Ten selven dage de v̄sr. helft weder overgebouct bij dode van v̄sr. Joʳ. floris op Maurits françois en Willem Adriaen van Nassau, als erfgenamen ab intestato van den selven haren broeder.

Solvit 25 £.

Den 9 Jan. 1680 de wederhelft van̄ v̄sr. grafstede overgebouct op Jan Claesz. Raet als getrout met Maritge Jacobs die mede voor̄ helft is erfgenaem geweest en testaments van v̄rs. Agnieta Vonc.

St. 12—10.

Den 24 Junij 1704 dit graft overgebouct op den naem van Henderik Huet, de eene helft volgens de acte van coop voor den notaris Adriaen Karreman tot Amsterdam op den 26 Mey 1704 gepasseert, en de wederhelft mede volgens acte van coop op den 6 Junij 1704 voor den notaris Corn̄. de Haen in 's Gravenhage, myn als rentmeester beyde geexhibeert ende vertoont.

Den 26 Junij 1704 dit graft overgeboeckt op de naem van de Heer en Mr. Mattheus de Hertoghe adᵗ. fiscael der domeynen van Haer Ed. Gr. Mo. volgens acte van coop voor den Notaris Corn̄. de Haen op den 24 Junij 1704 in 's Gravenhage gepasseert myn geexhibeert en vertoont.

Solvit xv gulden.

fº. 92 ^vso. Den 2 Februarij 1767 de voor̄s. grafstede overgeboekt op de naam van de Heer Mr. Nicolaas Ter Brugghen (III Terbrugge) ingevolge de akte van koop van de Heer Bentinck, Heer van Rhoon (de Heer Huyghens absent zijnde) en de Heer Clotterbooke, waarnemende als secretaris de saken vant collegie

In den iiij Regel.

van de gecomm̄. Raden tot de verkopinge van de graven, die sedert menigvuldige advertentien in de Couranten gedaan aan de kerk vervallen sijn, gecommitteert en aan mij als Rentmʳ. geexhibeert.

Solvit koop *f* 115, overboeken *f* 12.

Den 2 Februarij 1767 bij dag begraven Justina Covijn.

Den 9 Junij (geen jaartal, III 1779) begraven Daniel de Leeuw, een kind, geen regt.

Den 16 Mei 1783 's morgens begraven Vrᵉ. Johanna Covijn.

Den 27 April 1792 's morgens begraven Mr. Nicolaas Terbrugge.

Den 23 Octob. 1793 de voorenˢᵗ. grafstede overgeboekt ten name van Jacob Covijn Terbruggen (III Ter Bruggen), Med. Doct. ingevolge acte van versoek mij als Rentmeester geexhibeert.

Solvit f 1.

fº. LX. I. Nuº (3 en 4 doorgehaald). De Rentm. Johan Hallingh.

Den XI Januarij 1636 het graff Nuº. 3 bij den rentm. Johan Hallingh ofte des lasthebbende aen Jan Jansz. van Messem overgedaen en v̄cocht, alhier soo overboekt, dus nu voor

Jan Jansz. van Messem.

Nuº. 3. Den 12 Novem. 1636 begraven een kint van La Mair.

Den 26 Octo. 1637 begraven dhuysv. van Corn̄. van Diese.

Den 5 April 1618 begrave tkint van de advt. Nievelt.

Den 11 Martij 1640 tkint van Dirck La Mair.

Den xx Martij 1660 dit graff verbouckt op de naem van̄ heere Johan Cromwel Collonnel diet selue gecocht hadde van Jan Jansz. van Messem voorsz., dus nu

Johan Cromwel Collonnel.

Den 22 Julij 1667 dit bovenstaande graf overgebouckt te behoeve van den sollicit. Davidt van Hattem, volgens de acte van transport in dato 30 Junij 1663.

Den 21 Junij 1674 v̄bouct.

fº. 93. II. Nº. 3. Den 21 Junij 1674 ov̄gebouct op den naem van David van Hattem solliciteur alhier.

Den 23 Decemb. 1741 de voor̄s. grafstede overgeboekt op de naem van de Heer Jacob van der Beets Az. ingevolge van de acte, door hem soo voor hem selven en als instaande, sig sterk makende en de rato caverende voor de verdere Erfgenamen van

In den iiij Regel.

Wijlen syn outmoeje Salina de Clerck in haar leven Weduwe en Erfgenaam van wijlen den Solliciteur militair Davit van Hattem, ongeprejudiceert hun yders regt van Eijgendom op den 11 dezer loopende maand geteekent en aan my als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken 6 gld., Uts. v̄hoge *f* 10.

Den 14 Maart 1747 bij avond begraven Een ongedoopt kind van d'Hr. Joh. van Sipestijn.

Den 15 Junij 1748 bij avond begraven een ongedoopt kind van Utsª (III van den heer Johan van Sipestijn).

Den 26 Novemb. 1750 bij avond begraven Maria Catharina van der Beest.

Den 20 xbr. 1750 bij avond begraven Sabina vañ Beest, van Amsterdam vervoert.

Den 29 Octob. 1756 bij dag begraven Clara Ten Holthe.

Den 9 Septb. 1754 bij avond begraven Adriaan van Overvelt.

Den 10 Dec. 1765 bij dag begraven Jacob van der Beets (sic, III Beest).

Den 1 Aug. 1769 bij dag begraven Adrianus van Overvelt.

Den 12 Nov. 1774 bij dag begraven Cornelia Margaretha van Bijstervelt.

Den 30 Aug. 1775 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van Johanna Cornelia van Overvelt (III van Overveld), wed. Jan Erkelens, uit kragte van de acte van versoek door deselve, als bij testamente van Cornelia Margareta van Bijstervelt op den 13 April 1774 voor den Notaris Jan van den Bos en getuigen in 's Hage gepasseert, bekomen hebbende het regt van de voors. grafstede en welke C. M. Bijstervelt den eigendom daar van hadde verkregen volgens testament door Jacob van der Beets op 13 Dec. 1727 voor den Notaris Pieter van der Burg en getuigen in 's Hage gepasseert, op den 28 deser geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit overboeken *f* 6, 9 jaren v̄suym *f* 9.

Den 14 Junij 1782 bij avond begraven Magdalena Erkelens, van Amsterdam alhier gebragt.

Den 11 Julij 1782 de voors. grafstede overgeboekt ten name van Willem van Overveldt, ingevolge de acte van versoek door Nicolaas Erkelens, nagelaten zoon en Erfgenaam van wijlen Johanna van Overveldt, weduwe van Jan Erkelens en door denselve Willem van Overveldt den 5e dezer geteekent

In den iiij Regel.

en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit overboeken *f* 6.

fº. LXI. Nuº. 4. Den XXVI Januarij 1636 het graf

I. Nuº. 4 v̄bouct op de name van Steven Adriaensz. van Groenevelt.

Den 5 April 1637 begraven Jannetje van Diest.

Den 26 Janrij 1640 begraven Steven Arentsz. Groenevelt.

Den 7 Junij 1674 v̄boect.

fº. 94. Nº. 4. Den 7 Junij 1674 ōvgebouct op den

II. naem van de Heer Pieter van Groeneveld, oud Burgemr. van 's Gravenhage ende Margriete van Groeneveld, weduwe van Lambert de Ruyt.

Den 2 Jan. 1715 een derde van dese bovenstaende grafstede overgeboekt op de namen van Lambert van der Meijer en Louise Meijer (sic) getrout met Hendrik Boekwout, kinderen van Johannes van der Meijer getrout geweest met Jannetie de Ruyt, die een dogter was van Lambert de Ruyt en Margaretha van Groenevelt, hier boven gemelt en alsoo erfgenamen voor een derde als boven.

Vermits niemand zich als eenige Eigendom tot de voors. grafstede hebbende, niettegenstaande de advertentien in de Publycque couranten gestelt tot overboeking van de graven in de Kerk geleegen, heeft aangegeven, als alleenlijk Juffer Francina Bouree weduwe en geinstitueerde Erfgenaam van Lambertus van der Meijer, volgens den mutueelen testamente op den 20 Decembr. 1719 voor den notaris Eduart van Velsen en getuigen alhier gepasseert door den gemelde Lambertus van der Meijer mette dood geconfirmeert en aan mij als Rentmr. geëxhibeert, is de voors. grafstede op heden den 20 Octob. 1742 gesteld ten name van gem̄. Francina Boeree Wed. Lambertus van der Meijer.

Solvit v̄boeken *f* 12, v̄hogen *f* 10.

Den 4 Meij 1737 begraven Joh: El: (III Johanna Elisabet) Meijer.

Den 3 Julij 1737 begraven Francina Joh: El: (III Johanna Elisabet) Bornwate(r) Een kind.

Den 5 Aug. 1738 begraven Jan Reijnart. Een kind.

Den 28 Maart 1747 begraven Jacobus Quirinus Bornwate.

Den (III 4) Julij 1748 bij dag begraven Chr: (III Christiaan) de Bruyn Een kind.

Den 23 Aug. 1749 bij avond begraven Een kind genaamt Otto de Bruyn.

In den iiij Regel.

Den 23 April 1749 (III 1750) bij avond begraven Een kind genaamt Aletta Hend: (III Hendrica) de Bruyn.

Den 24 Septb. 1755 bij avond begraven Charles Lucius de Bruyn (III de Vries).

Den 4 Junij 1762 bij dag begraven Francine Boeree.

Den 14 Meij 1765 de voors: grafstede overgeboekt op de naam van Christina van der Meijer, weduwe van Pieter Reijnard ingevolge de acte van versoek door gen. Christina van der Meijer, wede. van wijlen Pieter Reijnard, Louisa van der Meijer, Cornelis de Bruyn, als in huwelijk hebbende
94vso. Hendrina van der Meijer en Francina van der Meijer, als eenige nagelate kinderen en erfgenamen ab intestato van wijlen Francina Bourée in haar leven weduwe en geinstitueerde erfgename van wijlen Lambertus van der Meijer, ongeprejudiceerd hun ieders regt van eigendom op den 3 Decr. 1764 geteekend en aan mij als Rentmeester geexhibeerd.

Solvit v̄boeken *f* 1.—, 2 jaren v̄suym *f* 2.

Den 3 Junij 1766 bij dag begraven Helena Cunira Jayke Vegelin van Claerbergen, een kind.

Den 27 Sepr. 1768 bij dag begraven Pieternella Nijhoff, geen regt.

Den 20 Meij 1776 bij dag begraven Hendrik de Bruyn.

Den 2 Janū. 1784 's morgens begraven Hendrina van der Meijer.

Den 10 Janū. 1786 's morgens begraven Francina van Meijer.

Den 1 September 1787 's morgens begraven Francina de Bruyn.

Den 22 December 1788 's morgens begraven Lambertus Reijnard.

Den 31 December 1788 's morgens begraven Kristina van der Meijer.

Den 7 Mei 1793 's morgens begraven Louisa van der Meijer.

21 Junij 1793 de voors. grafstede ten name van Margaretta Caroline Renard huysvrouwe van de WelEdele Gestr. Heer Vegelin van Claerbergen overgeboekt ingevolge acte van versoek op mij als rentmr. geëxhibeert.

f 6, v̄suym *f* 11.

III. Den 29 December 1799 is begraven het Leijk van Jochim Ammama Veegeling van Klaarberge (sic).

fo. LXII. Nuo. 5. Hugo Vinck Solliciteur.

I. De 28 Decemb. 1638 begraven de procureur van Velde.

In den iiij Regel.

Den xiij May 1643 het graf No. 5 v̄bouct op den name van

Jasper van de Velde.

Den 17 Julij 1645 het graff in dese vermelt v̄bouct op te name van Jor. Charles van Manmaker heer van Hoffwegen en Jor. Jacob van Manmaker, domheer int Capittel van Oudtmunster.

Den 26 Sep. 1674 v̄bouct.

fo. 95. No.5. Den 26 Sep. 1674 o̅vgebouct op den naam
II. van Jor. Charles van Manmaker Heer van Hofwegen Collon̄. over een regiment (compagnie doorgehaald) voetknechten en Commandeur van Bergen op den Zoom, ende Jor. Jacob Manmaker, heer van Cattendijc, geëlegeerde Raed 's lands van Utrecht.

Den 18 Sept. 1776 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van de Heer Hendrik Floris Wetstein, uit kragte van de acte van koop door Heeren kerkmeesteren op dato deses geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert.

Den 31 Maart 1791 's morgens begraven Hendrik Floris Wetstein.

Solvit koop *f* 100, overboeken *f* 12.

fo. LXIIJ. Nuo. 6. Mathijs Treurniet Werckmr.

I. Den 12 Nov. 1635 begraven de huysvrouw van burgemeester Nieulant.

Den xx Septemb. 1654 de bovengeschr. grafstede v̄bouct op te name van de Heer Herbert van Beaumont, secretaris van de Heeren Staten van Holland en Westvrieslandt.

Den 4 Meij 1668 begrave Juffre Herbertina van Beaumont.

Den 31 Meij 1674 v̄bouct.

fo. 96. No. 6. Den 31 Meij 1674 o̅vgebouct op den
II. naam van den Heer Mr. Herbert van Beaumont, Secretaris van de Eed: Gr: Mo: Heeren Staten van Holland en Westvrieslandt.

Den 18 Apr. 1676 begraven een kind van̄ Hr. Secret. Simon van Beaumont.

Den 17 Jan. 1739 de voors. grafstede overgeboekt op naam van den Heer Johan Frederic baron van Friesheim, mede geinteresseerde in deselve, uyt kragte van de acte van cessie en overdragt door de gesamentlijke Representanten van wijlen den Heer en Mr. Herbert van Beaumont, in desselfs leven secretaris van Haar Ed: Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland en van desselfs Huysvrouwe Elizabeth de Jonge die Erfgenaam van haar voorn̄. man zalr. was en alsoo gesamentlijke Erfgenamen en Eijgenaaren van de voors. grafstede, onder

In den iiij Regel.
haar Ed: handteekeninge op den 31 December 1738 verleeden en gepasseert, en aan mij als Rentm^r. geexhibeert ende dese mits speciale conditie, dat de lijken in het gemelte graf staande daaruyt niet sullen werden geruymt tot tijt deselve in het geheel sullen wesen vergaan tot stoff en dat alsdan de beenderen van deselve vergaane lijken niet buiten het voors. graft sullen werden gebragt maar moeten werden gelegt bij den anderen in een apart kistje en geplaatst in hetselve graft, om aldaar ten allen tijde te blijven.

Solvit 25 gld, solvit verhogen 10 gld.

Den 30 Meij 1747 bij dag begraven de Hoog Ed. Jon. (Theodoor doorgehaald) Frederik (III Johan Theodoor) Baron van Friesheim. Hiervan extract gegeven den 6 Jan. 1748.

III. Den 20 Junij 1737 begrave Vrouwe Arnoldine Cornelia van Beaumont.

f°. LXiiij. I. Nu°. 7 (8 en 9 doorgehaald). De Rentmr. Johan Hallingh.

Den XVII Marty 1636 het graff Nu°. 7 v̄bouct op de name van

Joris de Caullerij.

Den 15 Sept. 1639 begraven 't kint van Joris Caullerij.

Den 4 April 1640 begraven huysvr. van Caullerij.

By acte Notariael voor T. van Swieten nots. gepass^t. in dato den XVI Junij 1654 cedeert en transporteert Joris de Caullerij dese bouengesr. graff Stede op alle sijne kinderen.

Den 23 Janū. 1666 begraven capiteijn Collerij de Jonge.

Den 4 Julij 1670 een kind vañ Drossaert van Gijsenburg.

Den 14 April 1671 Monsr. van der Poel.

Den 15 Aug. 1671 Juffre van der Poel.

Den 18 7^br. v̄bouct.

f°. 97. II. N°. 7. Den 18 7^br. ov̄gebouct op de naam van Maria de Collerij weduwe van (oningevuld) van der Poel voor haar ende v̄dere descendenten van Joris de Caullerij.

29 Meij 1676 begraven Juffre van der Poel.

Den 17 Januarij 1758 de voors. grafstede overgeboekt op de naem van de Heer Leonard Steffan de Creuznach, generaal majoor en Collonel en cheff van het Corps artelerie ten dienste van de Vereenigde Nederlanden uyt kragte van de acte van coop bij de Heeren Bentink Heere van Rhoon en Dracquet (of Draguet) als bij de Ed: Mogende Heeren gecommitteerde Raaden van de Ed: groot mogende Heeren Staten van Holland en

In den iiij Regel.
Westvriesland tot de verkopinge van de graven die tsedert menigvuldige advertentiën in de couranten gedaen aen de kerk vervallen sijn, op heden geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert.

Solvit koop 112 gld. nog 't overboeken 12 gld.

Den 21 Jan. 1758 bij avond begraven Regina Cornelia van Pehrmeijer.

Den 27 febr. 1773 bij avond begraven de heer Baron Leonard Stephanus Creuznach, zijnde 't wapen gebroken.

f°. 96^vso. N.B. Dit graf mag nooit of ten eeuwigen dage geopent of iemand daarin begraven worden, volgens Resolutie van de Heeren Kerkmeesteren van 19 Julij 1754, vide Resolutie boek.

f°. LXV. I. Nu°. 8. Den XIX Januarij 1636 het graf Nu°. 8 v̄bouct op den name van de Erffgñ. van Rombout Schravens in zyn leuen wijntapper en bottelier van Sijn Ex^tie.

Den 9 Mei 1635 begraven Rombout wyntapper.

Den 8 Mei 1636 begraven de huysvr. van Crien Ysbrants.

Den 2 Julij 1636 begraven een kint van Crien Ysbrants.

Den 9 Meert 1640 de zuster van Rombout wijntapper.

Den 10 Novemb. 1646 het bouengeschrevene graff verbouct op te name van Adriaen Schraeuwe Brouwer tot Breda en W^m. vand. Werve, advt. voor den Hove van Holl. als getrout hebbende Joffer Johanna vā Dobben.

Den 3 Meij 1674 v̄bouct.

f°. 98. II. N°. 8. Den 3 Meij 1674 ov̄gebouct op den naam van Rombout Schrawen (sic) III Schrauwen) voor de ½ te behouve van de descendenten van Adriaen Schrauwen (sic) en op den naem van Juffre Johanna Dobbe voor ½.

Den 10 Maart 1757 de voors. grafstede overgeboekt op de naem van de Heer Hendrik de Bruyn Kamerbewaarder van den Hogen Rade in Holland, uyt kragte van de acte van koop bij de Heeren Bentink Heere van Rhoon en Dracquet als bij de Ed: mog: Heeren gecomm̄. Raden van de Ed: groot mogende Heeren Staten van Holland ende Westvriesland tot de verkoopinge van de graven die tsedert menigvuldige advertentien in de Couranten gedaan, aan de Kerk vervallen sijn op heden geteekent en aan mij als Rentm_r. geexhibeert.

Solvit voor koop 70 gld., nog 't overboeken 12.

(*Wordt vervolgd*).

's-Gravenhage, J. C. VAN DER MUELEN.

KORT VERHAAL

van de afkomst der prinsipaalste Edelen van stad Groningen en Ommelanden tot op deze tegenwoordige eeuwe, insonderheid hare dapperen dooden, wapens, namen en toenamen, bij een vergadert uit onderscheidene auteuren geschreven boeken en brieven door Wilhelm Conders van Helpen. ANNO 1660.

(*Vervolg*).

Anno

wierde elk een hellebaert gegeven uit te dragen en daar wierde besloten, dat zij in een geheel jaar geen wapens zouden nemen tegen den keiser. Daar gingen uit 1500 mannen, onder welke sommige landssaaten als Jonker Menno Houwerda, Haije Ripperda en noch andere meer, deze trokken na den hertog van Gelder, daarbij zij weinig troost vonden.

1537 op den 25 November st. vet des nachts om 11 uur is zeer christelijk in God ontslapen Jr. Hicke Houwerda tot Uphuisen.

1594 waar in 't leven Joncker Snelger Houwerda (1).

VAN DE JONCKEREN RIPPERDAEN.

Men zeit dat Ripperda geslacht afkomstig is van een Joncker Addinga van Westerwolt, tegen dewelke Jr. Ripperda eens op een zeker tijt grote quaestie hadde, ja zoo zeer, dat hij hem eyndelijk met zijn rappier doorstak, welke moort Jr. Ripperda soo zeer daarna beroude, dat hij altijt tot noch toe in zijn wapen heeft gedragen een geel peert op een swart velt (2).

Anno

395 na Christi geboorte is geweest het Addinga geslacht waarvan de Jonkeren Ripperda haar rekenen van daan te komen.

1222 quam des Paus legaat binnen Groningen het volk anporren tot den tocht na Jerusalem, maar weinig toeloop krijgende, ginck van daar na Fermsum, Winsum en Loppersum om het volk overal an te nemen.

1401 op St. Gregoris dach trokken de Groningers met de Omlandsche Vriesen na Jr. Onke Ripperda huis tot Fermsum, om hetzelve te plunderen, alwaar zij niet wel ontvangen wierden. Joncker Ripperda dit tempeest te gemoet ziende hadde door toedoen van Enne tot Grietziel uit Sirczena geslacht 400 vrijbuiters bij nacht heimelijk op het huis ingelaten tot garnisoen. Deze ziende den onbedagten hoop niet anders als om 't huis in te nemen, lieten haar nabij komen, vielen haastelijk uit en sloegen 16 Groningers doot en noch meer Vriesen, de anderen vluchtende na den Dam. Daar zijn ook veel in de verbaastheid in het Farmsummerdiep verdronken. Daar, naa drie dagen in den Dam vertoeft te hebben, om wederom moet te scheppen en alles dat noodig waar tot de belegering van dit starke huis toe te rusten en bijeen te brengen, mede vergadert hebbende een groot getal van bootiens om over de graften te komen, trokken zij wederom derwaarts, de schuiten op de wagens voerende en dezelve neer latende in de grachten. Zij deden grote force eer dat zij dat huis inkregen en zij verdronken alle de zeerovers in de borchgracht en in 't dorpzijl rijt, die niet waren omgekomen of verdronken in de eerste inval en bestormen. Eindelijk hebben zij het met geweld ingekregen, gevangen nemende Jr. Haijo tot Westerwold, de vrijbuiters hebben zij alle meest dootgeslagen en in de zijl verdronken, vierende de dag van deze overwinning omdat hun partij de overhant hadde behouden.

1413 wiert heer Simeke prevoost tot Farmsum dootgeslagen van Joncker Haijo Ripperda, heuvelinck tot Farmsum en voort daarna gaf de bisschop van Munster deselve provestij an Oncke Ripperda, daar deze Joncker Haijo voorschreven een vader van waar, en daar wierde geen gewag of mentie meer gemaakt van heer Simekens doot.

1422 hebben geleeft de Jonckeren Ripperdas en Focko Ripperda.

1426 secutus est gener Hisconis Emdani.

1434 Als in Groningerlant nieuwe onrust ontstonde, is Joncker Haije Ripperda tegen de articulen geweest, de daar zouden gemaakt worden en vernieuwt werden, van de landzaten van 't apel des landrechters en de vierschaar van de stat: de reden zijn omdat Jr. Ripperda met de Hamburgers zijn negotie dreef en zijn waren an haar dier verkochte.

Joncker Haije Ripperda had een zoon genaamt Bole Ripperda.

Haije Ripperda een out man zijnde, waar zeer vervaert als hij zag dat hem niemant adsistentie dede in de Groninger oorlog, vreesende ook daar en boven de heimelijke listen en lagen van de Hamborgers, dewelke hem haattende

(1) In h. s. nr. 2 is hier het volgende afschrift van een grafschrift in de kerk te Larrelt bijgevoegd.

«Anno 1597 Mathiae ipso die 25 Febr. placide pieque defunctae matronae ex Dammone, Esse Popingha ab Houwerda viduae, cujus hic ossa quiescunt cum spe foelicissimae resurrectionis, dilectae matri pietatis ergo Philippus a Meckhama et Jetien Houwerda conjuges cum lachrimis.»

H. M. P.

morere ut vivas. Harkenroth Kersvloed, pag. 438.

H. O. F.

(2) «Bollardus Ripperda anno 1237 charteren.» Deze bijvoeging in h. s. nº. 2. H. O. F.

Anno

om Jr. Focko en Imel Ripperda wille: hij boot hem an tot verdrag; dit wiert getroffen den 27 Julij van 't zelve jaar op harde articulen van den Raat selve voorgeschreven.

Het slot van Farmsum moeste openstaan voor de Groningers en haar guarnisoen moeste voort binnen het jaar zijn betaalt. Zoo het de tijt vereisschede, Joncker Haije en Bole souden commandeurs mogen zijn van het guarnisoen, indien zij wilden, neffens een ander ordinaris capitain, om den vijand daaruit te keren, nochtans zonder schade of kosten van Jr. Haije en Bole, in somma de geheele questie wierde weggenomen en alle andere injurien wierden geheel uitgewischt.

1435 Op den dach des verdrachs met Winschoot is het vorige verdrach met Haije en Bole Ripperda zijn zoon vernieuwt en versterkt, zij verbinden alle hare goederen zoo zij daartegen deden. Onder deze is in Oostereems Joncker Ockke Ripperda ten Broeck (nieuwelijcks uit zijn zevenjaarige gevankenisse ontslagen zijnde), tot Norden haastelijk gestorven den 1 Maij 1434.

1444 is Joncker Focke Ripperda tot Groningen op de landach verdoemt in een sware geldboete, omdat hij de gemeene vrede hadde geschonden en omdat hij Taeke Heemstra huis hadde in de brand gesteeken.

1445 „Factionum duces Ripperdaei in Hemstraeos, Hemstraei in illos arma ferre, arx Hemstraea et Dunxterana incensae per vim in cineribus iacere, tumultus rusticani cieri, denique flamma belli esse in ortu." Vid. Emmius, pag. 359.

In hetzelve jaar wierden alle de devoiren angewent om de oneenigheden bij de Groningers neer te leggen en daar wierde een verbont van veele edelen ondertekent, waar onder waar Joncker Focco en Abbo Ripperda, de hetselve met ondertijkenden.

1474 stierf Joncker Alcke tot Inhuisen en Unike Ripperda tot Farmsum, dewelke te vooren van de Ommelanden met Joncker Jan Rengers van de stat waar gecommitteert na den keiser om van hem te verzoeken verscheiden dingen voor de stat, alsmede het recht om gouden munte te slaan, maar hij heeft het niet kunnen optineeren voor de stat, maar voor hem alleen en voor Jr. Jan Rengers heeft hij zulks verkreegen met de gerechtigheid van 3 dorpen mits den keiser gehoorsaamheid belovende.

1422 is proost Haije Ripperda met zijn kinders en Eggerick Ripperda met zijne kinders, met noch veele edelen na den grave van Embden getrokken en hebben haar met hem verbonden, zoo dat zij vijand zijn geworden tegen de Groningers. De grave is overgekomen met alle zijn volk in 't Oldamt en hij heeft Winschoten ingenomen en hij heeft daar na den Dam belegert.

Anno

MCCCCXCIX hebben de soldaten van graaf Edsard het casteel van Jr. Haije Ripperda tot Farmsum geplundert, zijn goet genomen en zijn vee na Groningen gebracht.

1504 op den 5 Januari is gestorven Jr. Omke Ripperda heuvelinck tot Farmsum, in den Dam, tot Borsum etc., dewelke is geweest raat bij den graaf van Oostfriesland, een man vaardich van verstant en zeer geleerd, is begraven in de kerk tot Hinte.

1514 Op den 23 Maij st. vet. reisde de overichheid van Saxen met 3000 man na den Dam en trokken voor Delfzijl, de hooftman Luilof Tagge verliep het huis op de zijl en de Saxen verbranden het voort; van daar gingen zij na het Oudeampt, als na Oterdum, Grote munt etc., eindelijk trokken zij met het roof na Westvriesland. Zij hebben opgebrant Heuveskes, Wijwert en Farmsum, en de kerk tot Farmsum zeer geschent, daaruit nemende alle de kleinodien silveren en gouden kelken en monstrantien, onse lieve vrouwen mantel met silver en goud en met corallen zeer dik behangen, hebbende onse L. Vrouwen St. Antonis beelt zeer doorhouwen.

1500 is graaf Edsard gekomen in Groningerlant tot Winsum met veel soldaten en Oostvriesen en heeft aldaar zeer gerooft en gebrant, zoodat de Groningers haar te gemoet trokken, maar zij wierden geslagen op Fermsummer zijl, alwaar dat 700 Groninger doot bleven, zij joegen haar na tot in de poorten en de soldaten met de Oostvriesen wierden rijk aan buit, kopende een koe voor een schrikkenborger, een schaap voor een stuk gelts, 't welk genaamt wierde een schaap (1), dat graaf Edsard hadde laten slaan, daarvan heeft deze munte zijn oorspronck (2).

1534 sijn daar wetten gemaakt van vrede, dat de Gelderschen hebben ondertijkent en daar is een dag bestemt eerst tot Oterdum, daar na tot Farmsum, alwaar een bijeenkomst is geweest van verscheiden edelen met een graaf genaamt Omko Ripperda Hintanus, de hetzelve contract van vrede maakten en ook onderteykenden.

1535 op den 1 Augusty st. vet. is Joncker Focko Ukena bij den Dam in zijn slot Dijckshuisen op zijn bedde gestorven, out zijnde van jaaren,

(1) Schrikkenborg, munt, waarde 3½ stuiver = 17½ cent. — Schaap, munt, waarde 18 plakken = 11¼ cent. H. O. F.

(2) In h. s. nr. 2 hier bijgevoegd: «1524 Egbert Ripperda hovetlink to Wijtwert in charta mss. anni 1524 woensdag divisionis apostolorum.» H. O. F.

Anno

maar dapper van gemoet en courage, kloek en eergierig. Hij heeft van wegen zijne menigvuldige veldtslagen, victorien, verscheiden avontuiren en een groote naam nagelaten buiten lands. De bitterheid tegen zijne vijanden bedorf menigmaal de vrucht van zijne victorien. Loosheid in 't oorlogen ontbrak hem niet en hij koste noch winnende noch verwonnen rusten. Zijn ligchaam is in den Dam in de kloosterkerk sonder eenich pompe begraven. Hij stierf 6 maanden na Ocke ten Broeck. Zijn dochter Ulske (die alleen zaet heeft nagelaten) houwelijkte na zijn doot aan Joncker Unike Haysken Ripperda en deselve heeft het geheele geslacht van de Jonkeren Ripperdaen dat heden is voortgebragt (1).

In 't zelve Jaar omtrent Maij is Joncker Ocke ten Broek, nieuwelijk uit een zevenjarige gevanckenisse ontslagen zijnde, tot Norden haestich gestorven.

1536 na de slach van Meinert Ham tot Groningen, nam de Prevost Ripperda van Fermsum een wetscher (2) vol gelt van de voornoemde Meinert Ham, dewelke hij op Delfzijl hadde gezonden, welke affront Meinert op de stad en lande wederom verhalen woude, maar de Gronigers gaven daar niet na, doch zij wierden op het laaste noch goede vrienden.

In dit jaar op den 5 September als den Dam belegert waar en als Joncker Haije Ripperda met veel ander volck, de daar inlagen, haar lange tijt dapper hadden geweert, zo heeft haar eindelijk de hongersnoot gedreven, hetzelve over te geven, daar ginck uit Jr. Haije Ripperda zoon van de preuoost tot Farmsum, met verscheiden volk uit Groningerland, dese trokken altemaal na Gelderland na den Hertoch, daar zij niet veel hulpe hebben gekregen, de borgers mochten daar in blijven en al de gene, die genade begeerden.

In 't zelve jaar wierde den Dam an de Groningers vereert van vrouw Maria en Jurien Schinck, zoodat zij deselve neer mochten werpen of staan laten na haar believen. Daar na wierde het huis tot Wedde belegert, en op den 17 dag van September overgegeven, hetwelke overgaf Joachim Wije, borchgraeve van Nymwegen. De Drostinne van de vrouw Jurien van Munster ginck van het huis met groot gekrijt met hetgene dat zij mede koste dragen.

(1) In h. s. nr. 2 is bij 1535 geschreven «moet zijn 1435». H. O. F.

(2) Reiszak, mantelzak, buidel. H. O. F.

Anno

1541 Hintae obiit Omcko Ripperda vir in Frisia celebris et sepultus est in fano Hintano.

1554 op den 2 Juni is Joncker Frederik Ripperda Hintanus in zijn bloeyende jeucht zijnde tot Bursbergen buiten de grensen van Vriesland in dioecesi Ultraiectina gestorven. Wiens lichaam tot Hinte is worden begraven, dat hij zelfs zo begeerde en hebben wilde.

Daarna volgen Unico Ripperda, zijn vrouw Ulsca Lerana en zijn dochters Wisca, die getrouwt waar an Haico Valderano en Hijca Peusumana filia nupta Dodoni Manninga (1).

1572 Wijbant Ripperda overste der stat Haarlem, zijnde aldaar den Raat genegen tot handelinge met Don Frederik, stijfde de Borgers en andere schutters in den nieuwen doel tot tegenweer, en hij sprak haar aldus aan, „Beijdt in 't betrachten van eer en eet en vecht liever tot de uiterste snick adems, ja tot den laaste druppel uwes bloedts voor de vrijheid van u stat, als u te werpen in de Spansche slavernij en moedwil." Deze en diergelijke woorden riep hij hevich uit in een groot salet, met brannende oogen en stijve kaken, zoo dat de gemoederen van het volk zeer ontroert wierden en de meeste deel verklaarde met luider stemme, dat zij gereet waren, met lijf en goet voor de vrijheid des vaderlands onder zoo een rustich overste te wagen. Nadat zij zulks angenomen hadden met dankbaar gelaat, hebben zij malkander tot stantvastigheid vermaant en zij zijn eindelijk 't samen daarop wechgegaan.

1594 leefde Jr. Adolphus Ripperda.

1605 heeft geleeft Jr. Haije Ripperda, sone van het huis van Farmsum en Juffr. Anna Clant dochter tot Steem (2).

1612 is in 't leven geweest Juffr. Elisabeth Ripperda.

Wigbolt Ripperda tot Peize is begraven in 't choor van Broerkerk tot Groningen met zijn vrouw Catharina Bekers.

Joncker Pieter Ripperda is getrouwt geweest an Juff. Euertien Tamminga.

Maurits Ripperda heer van Peyze tot Farmsum en in den Dam, etc.

1686 Carel Victor Ripperda zone van 't huis en heerlijkheid van Oosterwijtwert obiit den 16 Maij aetatis 14, sepultus in templo Oosterwijtwert (3).

1695 Gisbert Herman baron Ripperda heer van Oosterwijtwert en andere dorpen. Haijo Ripperda

(1) In h. s. nr. 2 hier bijgevoegd. „Focko Ripperda houetlinck tot Winsum in charta mss. ad 1557 26 Julij." H. O. F.

(2) Steem, Stedum. H. O. F.

(3) Deze bijvoeging met al hetgeen er verder volgt betreffende de Ripperda's, komt voor in h. s. nr. 2. H. O. F.

Anno

inter majores ejusdemque atavos nobiles, pietate et virtute in exstruendis templis et arcibus insignes, excellentesque a sex et amplius retro seculis templo Tjamswerano... et Rudolphi episc. monast. sigillo teste muneratis.

Josina Maria nata Mauritio ex eadem splendidissima Ripperdarum gente conjux etc. Margareta Elisabetha unica filia surperstes Uniconi baroni Ripperda Weldam et Olidam domino, obiit 15 Kal. Julii aetatis 56, sepultus ibidem.

Anno

1695 Elisabeth Sophia Ripperda dochter van Oosterwijtwert gestorven den 18 Junij oud 26 jaaren 4 maanden, sepulta ibidem.

Ripperda.	Ripperda.
Schaade.	Clant.
Valck.	Lewe.
Budde.	Manninga
Scheel.	Wijllig.
Staal.	Sonoy.
Morian.	Sickinge.
Twickelo.	Fraylema.

Genealogia Ripperdanorum 1411.

Focko Ukena Leranus obiit 1435 Dijckhusae. — Hideca Ripperda van Weywert en Dijckhuisen.

Bawe apais (1) — ulske aan Unico Ripperda frater ei fuit Bolo Ripperda 1435.

Wiske Ripperda getr. aan Haico Wiarts zoon van Oldersum. — Focke Ripperda voortplanters van Ripperdaan tot Winsum en Rees ib Kleefsland. — Egerik voortplanter te Oosterwijtwerrt. — Haye (2) Farmsum.

Esse van Ulrik van Dornum. — Petrus Ripperda. — Unico Ripperda. — Bolo Ripperda.

Focko Ripperda. — Haije Ripperda.

Petrus Ripperda. — Jacob Mauricius.

Ex Emmio in praefatione decadis
2dae edit. vet.

Uncke Ripperda memoratur in charta mss 1456.

In de kerke te Tjamsweer leggen de volgende begraven:

1609 Balthazar Ripperda erfgenaam zum Venhause, tot Holwijrda, Uitwijrda, Delfzijl, Oosterwijtwert, Jr. en hovelingh, vrouw Sophia...... erfdochter zum Venhause met annexen zijn huisvrouw anno 1609.

1614 Carel Victor Ripperda erfgenaam zum huise tot Holwijrda, Uitwijrda, Delfzijl, Oosterwietwert, Jr. en hovelingh, vrouw Petronella Elisabeth Schade, dochter tot Jhoost, Stange en Buddenborg, zum Veenhorst en Oosterwietwert anno 1614.

1640 Anno 1640 den 29 Nov. starf den hooggeb. und gestr. Johan Valcko Ripperda, Herre sone zum Venhaus und Witwert, 14 aet.

Valke.	Budde.
Ripperda.	Schade.
Twickelo.	Staal. (1)

1692 Albert Herman Ripperda heer van Oosterwijtwert, Helm en Schilwolda met annexe caspelen Jr. en hovelingh, in dertijd gedeputeerde staat van stadt Groningen en Omlanden, vrouw Maria Ripperda geb. Ripperda zijn huisvrouw anno 1692.

1692 Willem Carel Victor Ripperda zoon van 't huis en heerlijkheid Oosterwijtwert, anno 1692.

Van de Jonckeren Sickkingaen.

1255 is Joncker Luibertus Sickkinga tot Groningen geweest in bediening, hij heeft door zijn wijsheid en regieringe met anderen de stats muiren (dewelke vernielt waren door den oorlog), als het vrede waar, wederom laten opbouwen.

1284 rector Groningae fuit Ludolfus Sickkingius.

1327 waar Joncker Gerardus Sickkinga borgemeester tot Groningen, dewelke mede besloten heeft, dat men niet alleen de civile wetten zoude houden, maar dat zij dezelve ook souden voorstaan en verdedigen, paraet en bereit zijnde daarvoor te strijden, hiervoor zijn gemaakt solemneele wetten tot een eeuwige memorie voor haare posteriteit.

1398 erat Groningae in senatorio ordine caeteris gratia et opibus praestans Euerhardus Sickkinga et alii nobiles quorum nutu fere ciuitas regebatur.

(*Wordt vervolgd*).

H. O. F.

(1) *Apais* vermoedelijk het Grieksche woord ἄπαις, kinderloos.
H. O. F.

(2) Haijo Ripperda 1434 floruit (Harkenroth Oostfr. Oorspronkel. pag. 638) is pater fuit Uniconis et Bolonis.

(3) Hiernevens gevoegd, « Anno 1652, 11 Maart Wigbold Ripperda.»
H. O. F.

Het geslacht van Professor 's-Gravesande.

Willem Jacob 's-Gravesande, geboren te 's-Hertogenbosch, 27 September 1688, promoveerde 1707 te Leiden in de rechtswetenschap, vergezelde in 1715 als secretaris de ambassade van den baron van Wassenaer-Duivenvoorde en den heer van Borsselen van der Hooge naar Engeland, om George I met zijn komst op den troon geluk te wenschen, en werd in 1717 tot hoogleeraar in de wis- en sterrekunde te Leiden benoemd en in 1734 in de philosophie. Hij verwierf zich in de wetenschappelijke wereld, ook buiten ons vaderland, grooten naam. Zijn werken werden in 1774 uitgegeven door J. N. S. Allamand, onder den titel: „Oeuvres philosophiques et mathématiques de Mr. G. J. 's-Gravesande, rassemblées et publiées par Jean Nic. Seb. Allamand qui y a ajouté l'Histoire de la Vie et des Ecrits de l'Auteur, à Amsterdam chez Marc Michel Rey."

Op blz. IX en XIII dezer inleiding lezen wij: „G. J. „'s-Gravesande, issu d'une ancienne famille patricienne „de Delft. — Le nom de cette famille est Storm van „'s-Gravesande; mais pour abréger elle a pris quelques „fois le seul nom de Storm, & quelques fois le seul nom „de 's-Gravesande. J'ignore quelle est l'origine de ce der„nier nom. Ce qu'il y a de certain c'est qu'elle l'a eu „depuis long-temps. Mr. Jeremie 's-Gravesande, Frère de „celui dont il s'agit dans cet Article, m'a fait voir un „Extrait authentique du Registre des Hérauts d'Armes „du temps de Philippe, Duc de Bourgogne, qui marque „que les Armoiries peintes dans cet Extrait, sont „celles de la noble Famille de Storm van 's-Gravesande, „originaire de la Province de Hollande: & ces Ar„moiries sont les mêmes que cette Famille a encore. „Elle a fourni des Magistrats à la ville de Delft dès „l'année 1419; en 1568 il y eut un Guillaume & un „Corneille 's-Gravesande, qui furent bannis & eurent „tous leurs biens confisqués par sentence du Duc „d'Albe pour avoir été, comme s'exprime la sentence, „du nombre des principaux partisans du Prince „d'Orange, qui etoient attachés à la nouvelle Reli„gion. Ce Corneille que je viens de nommer eut un „Fils, qui se distingua par son savoir & par sa piété. „Il est connu dans l'histoire de Delft sous le nom „de Arnoldus Cornelii."

De schrijver was, gelijk uit dit citaat blijkt, en hij bovendien in een noot aangeeft, ingelicht door zijnen tijdgenoot Mr. Jeremias [Storm van] 's-Gravesande, schepen en raad van den Bosch, broeder van den hoogleeraar; hij had zich waarschijnlijk nimmer met de genealogie bezig gehouden en het is dus zeer verschoonbaar, dat hij, toen hij het zijn plicht rekende ook iets over des hoogleeraars familie te leveren, deze in zijn oogen allernauwkeurigste vraagbaak raadpleegde. Het gevolg was natuurlijk, dat hij blindelings aan den leiband van het familieboek geraakte, veelal een slechte bron, wanneer men de geschiedenis van een geslacht in het ware licht wil stellen, hoewel van groot nut als basis bij verdere nasporingen. Bovendien blijkt het vermoeden niet ongegrond, dat Allamand bij die inlichtingen weinig uit eigen oogen heeft gekeken; het extrait authentique toch, waaruit moet blijken dat het wapen van de toenmalige 's-Gravesandes hetzelfde was als in den een of anderen grijzen voortijd - de tijdsbepaling is duister - waarin dat stuk opgemaakt heet te zijn, en gevoerd werd door het adellijk geslacht Storm van 's-Gravesande uit Holland, is blijkens die zinsnede niets anders geweest, dan het certificaat door Rich. de Grez, écuier, premier roi d'armes provincial de sa sacrée Maj. Imp. et Cath. dans ces Pais, provinces et duchés de Lothier et Brabant, aan dien eigen Jeremias in 1736 afgegeven, toen hij als scheidsrechter was ingeroepen in diens geschil met Mr. J. H. van der Does over het recht om het wapen van van der Does als hartschild te voeren, zooals de 's-Gravesandes plachten te doen. Dit geschil - om een wijle van Allamand af te dwalen - werd op hoogst vindingrijke wijze door genoemden heraut beslecht, zooals wij kunnen vernemen in het artikel van Jonkheer Aug. van der Wijck, in de *Heraldieke Bibliotheek* van 1873, getiteld: Bijdrage tot de Genealogie der familie Storm van 's-Gravesande; aan den eenen kant handhaaft hij 's-Gravesande in het bezit van het hartschild, door hem een certificaat af te geven, waarop een afbeelding van het wapen met de verklaring, dat dat het blazoen van St. v. 's-Gr. is, blijkens zijn registers - wat kunnen dat voor registers geweest zijn? - aan den anderen kant is hij slim genoeg, dit hartschild zoo af te beelden, dat het toch niet het wapen van van der Does is, omdat hij de ruiten 4, 3, 2 in plaats van 5, 4 stelt. Hoe konden de Stormen ook aan het wapen van van der Does komen? Jhr. v. d. Wijck meent de oplossing hiervan gevonden te hebben. Een oom van Jan St. gezegd van 's-Gr., met wien hij de stamreeks doet aanvangen, genaamd Willem, zou gehuwd geweest zijn met Machteld Vrancksdr. (1) van der Does en hun zoon „volgens de gewoonte dier dagen" (?) het moederlijke wapen in een hartschild opgenomen hebben. Dit lost evenwel de quaestie niet op, want van dezen zoon stammen de 's-Gravesandes niet af, maar van zijnen neef Jan. De „gewoonte dier dagen" bracht toch niet mede dat deze het wapen zijner tante opnam.

Doch hoe dit zij, de familie Storm van 's Gravesande voert nog heden: in zilver drie zwarte (storm-) vogels en een rood hartschild met 9 gouden ruiten, al stonden deze bij den professor en zijn voorvaders dan ook in andere volgorde dan thans.

Alvorens van het wapen af te stappen, moet nog

(1) Vermoedelijk is hier bedoeld Vranck van der Does (zoon van Hendrik en Machteld Vranken), die bij N. N. negen dochters had, waarvan slechts twee vermeld worden (Zie Tabellen van der Does bij Kok).

een oogenblik gelet worden op een duistere zinsnede in Jhr. v. d. Wijcks artikel. Op blz. 125 leest men achter de zoons van Hugo: „Deze beide zonen en hun nakomelingen voerden het tegenwoordige wapen der Storms van 's-Gravesande." Welk wapen hadden dan het dozijn overige daar vermelde leden van dit geslacht? Men komt er licht toe te denken, dat die dan alleen de vogels zonder het hartschild voerden, doch dit kan de bedoeling niet zijn, daar wij juist van den zoon van een dier beide met zekerheid weten dat hij slechts met de drie vogels zegelde (1). Misschien doelt die zinsnede daarom op een ander wapen in datzelfde artikel op blz. 122 genoemd, waar men leest: „Wat het wapen betreft, ook hier vindt men „verschillende opgaven. Op de wapenkaart der 40 „raden van Delft vindt men het volgende wapen: „in een zilveren veld een blauwen dwarsbalk, waarop „als brisure een zilveren halve maan of ring, de „balk vergezeld van drie blauw getongde roode leeuwen-„koppen. Echter vindt men op diezelfde wapenkaart het „tegenwoordige wapen der familie met het hartschild, „en wel bij Dirk, gehuwd met Deliana van der Dussen."

Wat wij van deze „verschillende opgaven" te denken hebben, zal zoo aanstonds blijken (2).

Vooraf moeten wij echter de vraag aan de orde stellen, of professor 's-Gravesande, zooals Allamand opgaf, werkelijk van adellijke afkomst was. Deze moet in ontkennenden zin beantwoord worden; wel schijnt de Brabantsche heraut van tegengestelde meening, maar bij hem zijn de woorden „noble et ancienne" natuurlijk het gewone epitheton ornans voor iedere familie, die hij met vermelding vereert. Wanneer anderen op den adel der Stormen en hun regeeringsambten vóór de 2de helft der zestiende eeuw (3) doelen, geschiedt dit waarschijnlijk uit verwarring met een ander Delftsch geslacht van dien naam, Storm van Wena. Ook Jhr. Van der Wijck schijnt in die verwarring te deelen, als hij zegt: „De twee hoofdtakken zijn de Storm's van Wena en de Storm's van 's Gravesande." Men zou hieruit moeten opmaken, dat Wena een heerlijkheid van het geslacht Storm geweest is; dit is echter onmogelijk.

Het hof van Wena, in de onmiddellijke nabijheid van Rotterdam, omstreeks 1100 gebouwd, was achtereenvolgens een goed van de geslachten Wena (Wassenaar), Boekel en Almonde. Het werd in 1426 door Willem Nagel op last van gravin Jacoba verwoest, waarop Jacob Boekel van Wena naar Giessenburg in den Alblasserwaard vertrok, en eindelijk 2 Nov. 1590 werd het, na ongeveer een eeuw in het bezit der Almondes geweest te zijn, door Jacob, den laatsten van dat geslacht (1), aan Rotterdam verkocht, dat het twee jaar later tot lakenramen liet inrichten (2). Thans houden op die plaats Wenastraat en Wenaplein den ouden naam in aandenken.

Hoe konden in datzelfde jaar 1592 de hoogbaljuw en dijkgraaf van Delfland, Albrecht Storm (naar wien de Baljuw- of Stormsteeg te Delft heet) en Simon, van 1573—1583 secretaris van Delfland, benevens veel anderen omstreeks en ook vóór dien tijd, zich Storm van Wena noemen?

Dit is duidelijk, wanneer niet Storm hun geslachtsnaam is met een toevoegsel *van Wena*, maar zij omgekeerd tot een jongeren tak van den ouden stam van Wena behoorden, die zich, om de een of andere reden, met den bijnaam Storm onderscheidde.

Deze onderstelling laat zich bewijzen uit het door hen gevoerde wapen, waarbij baron van Heeckeren's belangrijk artikel: „De Breuken in Nederlandsche Wapens" in *de Heraldieke Bibliotheek* van 1873 ons te hulp komt (3). Storm van Wena voerde: in zilver een zwarten (4) dwarsbalk, vergezeld van 3 blauwgetongde roode leeuwenkoppen. Dit is niet anders dan het wapen der oude Wena's, uit Wassenaer gesproten, die evenals de uit hen voortgekomen Boekels het wapen der burggraven van Leiden met omgekeerde kleuren voerden dus: in goud een blauwen dwarsbalk.

Dat nu het wapen van Storm van Wena, ondanks verschil in kleuren en toevoeging der leeuwenkoppen, een brisure, of liever dus een dubbele brisure van het eenvoudige wapen van Wena is, valt niet meer te betwijfelen, wanneer men in aanmerking neemt, dat ook bij het uit Wena gesproten geslacht Boekel somtijds de balk van leeuwenkoppen vergezeld is.

De bovengenoemde dijkgraaf en de secretaris van Delfland voerden: gevierendeeld 1 en 4 Wena (blauwe dwarsbalk in goud) 2 en 3 Storm van Wena (zwarte balk in zilver met de 3 roode leeuwenkoppen), een argument te meer voor hun directe afstamming uit eerstgenoemd geslacht.

Uit een en ander blijkt, dat men bij de Storm

(1) Huijgh Cornelisz 's-Gravesande, op een brief in hoedanigheid van commies-stapelier.

(2) Een werkelijke hoewel geringe afwijking van het wapen van het *hier behandeld* geslacht vindt men bij Van der Lely, Monum. Sepulchr., f° 25, op een teekening van een grafzerk in de Oude Kerk te Delft, met de wapens van Van der Eyck en Hoogenhouck en Van der Eyck en Storm waar 't hartschild blauw is. — Waar is deze alliantie van der Eyck—Storm thuis te brengen?

(3) »Elle a fourni des Magistrats à la Vil'le de Delft dès l'année 1419" citeerden wij boven uit Allamand's inleiding.

(1) Hij overleed in 1609.

(2) Sedert bleef nog een afstammeling eener vrouwelijke Almonde zich heer van Wena noemen, nl. Jan de Hiniosa, ruwaard van Putten, in 1629 gehuwd met zijn nicht Machteld van Wassenaer-Duvenvoorde, zoon van den president van het Hof van Holland, Pieter de Hiniosa en van Elisabeth van Almonde, zuster van bovengenoemden Jacob, die Wena verkocht. Zij schijnt echter het recht op den titel behouden te hebben, dien ook haar man voerde. Stamt wellicht Joh. van Hesse, heer van Piershil en Wena, ritmeester, die in 1636 te 's-Gravenhage met Anna van Berchem huwde, als weduwenaar van Cath. van Cats, die hij in 1625 trouwde, ook van een Almonde af?

(3) Blz. 12 en 14.

(4) Ook wel een *blauwen* balk met een brisure-figuurtje; vergelijk boven (het citaat uit *Her. Bibl.* 1873, blz. 122).

van Wena's, dikwijls kortweg Storm (1) genoemd, onder welken naam zij op de regeeringslijsten van Delft herhaaldelijk voorkomen, met Wena's te doen heeft en hen dus wel te onderscheiden heeft van de voorzaten van professor 's-Gravesande, die gelijktijdig met hen onder denzelfden naam te Delft woonden (2). Dat men beide daar te samen aantreft, behoeft geen verwondering te baren: men denke slechts aan de twee familien Spiegel en van Hoorn en Reaal; die te gelijkertijd te Amsterdam in aanzien waren, te meer wanneer men in aanmerking neemt de algemeenheid van den naam Storm. Behalve de hier genoemde geslachten lezen wij nog van Storm, in Beieren (709—779), Storm van Stavenisse 1270), Storm, in België, 1339 enz., bij Jhr. Van der Wyck vermeld, die zegt naar hun stamverwantschap met de door hem behandelde te vergeefs gezocht te hebben. Deze opgave zou vermeerderd kunnen worden met een groot aantal personen van dien naam, door alle standen verspreid, onderling evenmin verwant als alle Boomen, Vinken, Schuiten, van Dijken, enz.

Wat nu den geslachtsnaam Storm van 's-Gravesande betreft, ook hier geeft Allamand een scheeve voorstelling, al komt die vrij wel met die van Jhr. Van der Wijck overeen. Bij beiden staat op den voorgrond, dat de ware naam is Storm van 's-Gravesande en dat wie zich anders noemde, een deel verwaarloosde. Zoo zegt laatstgenoemde van den hoogleeraar: „Willem Jacob, de beroemde 's-Gravesande, die den naam Storm wegliet." Hiermede wordt hem onrecht aangedaan. Hij noemde zich 's-Gravesande, zooals zijn voorouders door vijf generaties heen (zij het dan veelal met toevoeging van *van*) vóór hem gedaan hadden; enkele zijtakken heetten Storm, doch de gecombineerde naam komt vóór het einde der zestiende eeuw niet, of hoogstens zelden voor. Deze werd het eerst ingevoerd door Mr. Johan, schout van Zegwaard, wiens achterneven te 's-Bosch met wie hij nauwe betrekkingen blijkt onderhouden te hebben, daarin navolgden.

Deze opmerking dient niet om hun recht hierop te ontkennen; men moet integendeel dit middel waardeeren om een eind te maken aan de verwarring, die niet uit kon blijven waar twee verschillende namen door leden van een zelfde geslacht, met vrij grillige afwisseling gedragen werden. Hoe die twee namen in één familie gekomen zijn, moet men nog heden met Allamand verklaren, niet te weten. Aan een heerlijkheid valt niet te denken, al schijnt Jhr. Van der Wyck's meervoud „de Storm's van 's-Gravesande" daarop te doelen: of moet 's-Gravesande als de plaats hunner herkomst gelden?

(1) Een ander geslacht Storm voerde in blauw twee zilveren zalmen, door een kroon saamgehouden; dit geslacht werd later van Akerlaken genoemd.

(2) Zoo komen op de geslachtstafels van van der Dussen zesmaal Stormen voor, waarvan slechts Maria, de tweede vrouw van Cornelis Arentsz, blijkens haar wapen op de zerk, een Wena was. Zij was de dochter van den burgemeester Vranck Gerritz. Storm.

Niet onwaarschijnlijk zou overigens het aannemen van een huwelijk tusschen de geslachten Storm en 's-Gravesande zijn, want er bestond een afzonderlijk geslacht van dien naam (1), doch zulk een verbintenis blijkt niet.

Wanneer men nu een overzicht van het geslacht van professor 's-Gravesande wil geven, doet zich de moeilijkheid voor, waar te beginnen. Dit lijkt zeer vreemd, doch ten onrechte, want ook Jhr. Van der Wijck zat er, toen hij de genealogie der familie Storm van 's-Gravesande in het licht gaf, naar het mij toeschijnt, mede verlegen.

Immers in strijd met den algemeenen regel, die trouwens rationeel is, al wordt er wel eens misbruik van gemaakt, om een stamlijst zoo hoog mogelijk op te voeren, — ondanks de belofte op blz. 121 gedaan om aan te toonen dat dit geslacht reeds in 1270 in het bestuur van Delft zitting had, valt de schrijver er midden in, bij zekeren Jan Storm, gezegd van 's-Gravesande, doch spreekt in de inleiding, om de alliantie met van der Does toe te lichten, over diens grootvader en oom. De verklaring, dat dit geschiedde

(1) Het geslacht 's-Gravesande te Delft voerde: gevierendeeld 1 en 4 in goud een rood get. en gen. zwarte leeuw, 2 en 3 in goud een blauw get. en gen. roode leeuw, en over alles heen een smallen rechterschuinbalk. Helmt: Een pauwestaart.

In de 17e eeuw vindt men een geslacht van dien naam aldaar in aanzien. Arnold 's-Gravesande was de vader van Adriaan, wiens weduwe Maria van der Dussen (Hugo'sdr. ex Anna Donteclock) na zijn dood in 1622 met Adriaan Dirksz. van Groenewegen hertrouwde en den 16 Mei 1654 overleed. Hun zoon Hugo 's-Gravesande, H. Geestmeester, kerkmeester, burgemeester en raad van Delft, voor die stad in de generaliteits rekenkamer in 1698, had tot vrouw Machtelina van Bleiswijk, Evertsdr., geb. 6 Sept. 1638, overleden 29 Juni 1665 en met hun gecombineerde wapens en vier kwartieren in de Oude kerk te Delft begraven. Wellicht waren zij de ouders van Mr. Maarten Hugo'sz 's-Gravesande, regent van 't N. Gasthuis (1703) en rentmeester van de geestelijke goederen (1710), wat echter niet het geval kan zijn, indien hij dezelfde is als Martinus Schravesande Delfensis, te Leiden in de rechten ingeschreven 1696, oud twintig jaar, dus geb. 1676, lang na Machtelina's dood.

Omstreeks dienzelfden tijd treft men een paar geneesheeren van dien naam te Delft aan, waarschijnlijk vader en zoon. Met Dr. Cornelis Isaaksz. 's-Gravesande namelijk (Delft 1671), Cornelius 's-Gravesande, Delfensis, als Med. stud. te Leiden ingeschreven 1654, 22 jaar oud, Cornelis Schravesande, Med. doctor, in de Walekerk te 's-Hage met Sara Ipelaar gehuwd, en Cornelius 's-Gravesande, Med. doctor, met zijn wapen in de Oude Kerk te Delft begraven, zal wel één persoon bedoeld zijn en vermoedelijk was hij de vader van Dr. Isaac Cornelisz. 's-Gravesande, H Geestmeester, geb. 1668, overleden 1703. Een vrij groot aantal personen van dezen naam treft men verder in de zeventiende en achttiende eeuw te Delft aan. Ook buiten Delft, onder wie vooral bekend is Adriaan 's-Gravesande, geb. in den Haag 1714, gedoopt aldaar 11 Mei, zoon van Gerrit en Geertruid van Roode. Hij begaf zich 22 Sept. 1737 als student naar Leiden, werd in 1742 predikant te Noordwijk, later te Asperen, te Gorkum en in 1749 te Middelburg, waar hij 16 April 1787 overleed. Hij schreef aldaar verscheidene belangrijke werken o. a. (1769) 200jarige Gedachtenis van het eerst Synode der Ned. kerken; (1774), Tweede eeuwgedachtenis der Middelb. vrijheid en (1779) de Unie van Utrecht herdacht. Van denzelfden stam als hij zal wel de jeugdige Mr. Cornelis geweest zijn, »het Rechtslicht", wien Poot zijn Akkerleven wijdde.

omdat het hier slechts de Storm van 's-Gravesandes gold, gaat niet op, daar dan nog menige generatie had moeten vervallen, en zou, al ware dit anders, hoogstens als verontschuldiging voor het weglaten van zijliniën kunnen gelden; een zoo onbeduidende zaak echter als het feit, dat Jan Storm, om onbekende redenen, den bijnaam van 's-Gravesande kreeg, kan toch niet de aanleiding zijn om den geheelen oorsprong van dit geslacht met wie weet hoeveel generatiën eenvoudig te verzwijgen. Er ligt veel duisters in den plotselingen aanvang dezer stamlijst, wellicht is het evenwel niet ondoenlijk dit op te helderen: Jhr. Van der Wijck maakte gebruik van het familiestamboek, waarschijnlijk hetzelfde (1), blijkens enkele gelijkluidende uitdrukkingen, als datgene, waarmede Mr. Jeremias bovengenoemd Allamand inlichtte. Is het een al te gewaagde onderstelling, dat de man, die aan Allamand het certificaat, hem nog geen 30 jaar te voren afgegeven door de Grez, als een bewijsstuk uit de grijze oudheid durfde vertoonen, door den een of anderen goed betaalden genealoog, zich een al te hoog opgevoerden stamboom heeft doen planten, en dat Jhr. van der Wijck, de twijfelachtigheid der eerste generatiën inziende en toch het verdere betrouwbare deel willende gebruiken, daarom verlegen was waar aan te vangen, den bijgenaamden 's-Gravesande aangreep en zijn belofte betreffende de dertiende eeuwsche magistraten vergat. Wellicht dat in dit twijfelachtige gedeelte dan ook de bron gevonden wordt der boven besproken verwarring met de Wena's.

Wij zullen dus maar evenals Jhr. van der Wijck deze klippen omzeilen en met hem bij Jan Storm beginnen, volgens dien schrijver gezegd van 's-Gravesande, wiens vader Jacob door hem, in strijd met de regeeringslijsten, waarop hij niet voorkomt, burgemeester van Delft genoemd wordt, en uit het artikel van dien schrijver de volgende twee generatiën overnemen:

Jan gehuwd met Susanna van der Woert of Waert, waaruit Hendrik gehuwd met Oxsina Coebel of Cabel (2), de ouders van Hugo, die daar Maria Vosmaer tot vrouw krijgt, welke echter in de genealogie van dat geslacht niet tehuis te brengen is (3), en van Adriaan.

Deze laatste had een zoon „Willem Ariensz Storm, chirurgyn ofte lapsalver mede belast als ouderling of diaecken," een van de hevigste aanhangers der nieuwe leer binnen Delft. Den 11den October 1566 kwamen „ses burgers by namen Mr. Egbert Claesz, *Mr. Willem* „*Storm*, Hendrik de hoedemaker Jacob Driesz., Int „gulden hooft ende Gerrit Dirckz. Smit Presenteerende „mijn heeren van de stadt ende ons zeeckere Requeste, „die zij in handen hadden" — uyt naeme van de „gemeene Burgers" (1) met het verzoek dat het den predicant vergund zou zijn binnen de stad, in het klooster der minnebroeders te preken. Het was den 5de van die maand door een bende beeldstormers en razende wijven, voor wie de Franciscanerbroeders schielijk op de vlucht gingen, ingenomen. Zijn bemoeiingen moest de heelmeester echter spoedig bezuren, want bij vonnis van 20 Mei 1568 werd hij wegens aandeel in de beeldstormerij verbannen. Zijn kleinzoon Jan Pieterszoon Storm was gehuwd met Grietje van Beest van Heemskerck, geb. 2 Sept. 1620, overleden 21 Aug. 1651, dr. van Dirk en Margaretha van Ruyven en was bij zijn tweede vrouw Jannetje Soetmans de vader van Neeltje Storm, eerst de vrouw van Pieter Benning (of Beuning), later de derde vrouw van Matthijs van Heukelom (2), een mennoniet uit Goch, die zich te Leiden had gevestigd.

De tweede zoon (3) van den bovengenoemden Hugo, met name Mr. Cornelis Huyghenszoon 's-Gravesande, deelde in het lot van zijn neef Willem Storm en was van 1568—1572 wegens beeldstormerij in ballingschap (4); bevreemdend is 't daarom dat Boitet opgeeft, dat hij in 1570 regent van het fraterhuis was.

Zijn zoon Huygh Cornelisz. 's-Gravesande was regent van het nieuwe gasthuis, waarvan zijn vrouw Catharina Pieters moeder, dat is regentes was, daarbij commiesstapelier en amunitie-meester van de magazijnen binnen Delft. Hij overleed naar 't schijnt kinderloos, doch de overlevering heeft hem een broeder toegekend, wien in Allamand's inleiding eenige regels gewijd zijn, en die ook in de genealogie der familie Storm van 's-Gravesande een onderkomen heeft gevonden, den beroemden Arnoldus Cornelii, predikant eerst te Frankendaal in de Paltz, daarna te Delft (1573—1605), meermalen te vergeefs aangezocht voor het hoogleeraarsambt te Leiden, die Frederik Hendrik doopte en de lijkrede op Willem van Oranje hield. Vroeger was men in het onzekere over zijn geslachtsnaam; sommigen noemden hem Van der Linden, anderen Storm van 's-Gravesande,

(1) Dat het door Jhr. van der Wijck gebruikte stamboek (zelf of als copie) werkelijk uit den Bosch afkomstig is blijkt o. a. uit het toekennen van den titel »president-schepen" (aldaar in gebruik) aan Dirk, schepen van Delft.

(2) Mr. Arent Coebel, ontfanger van 't gemeen lant van Hollandt, overleed 6 Mei 1570.

(3) Niet alleen is haar daar geen plaats in de stamreeks toegewezen, maar de schrijver neemt niet de minste notitie van haar bestaan, ofschoon de genealogie van Storm, een paar maanden voor die van Vosmaer, in hetzelfde tijdschrift verschenen was.

(1) Zie het artikel over beeldstormerij te Delft van Mr. J. Soutendam in NIJHOFF's *Bijdr. N. Reeks*, IX, 202.

(2) Zoon van Frans en Geertruy Montenacq, weduwnaar 1° van Stijntje Floo uit Crefeld, 2° van Barbara Witkops.

(3) De oudste volgt later.

(4) De woorden, die wij in *Her. Bib.*, blz. 125, hierbij aangehaald zien, »om zich bevonden te hebben als een van de voornaamste van de »de nieuwe religie bij Zijne Hoogheid den Prins van Oranje om te »handelen wegens de zaken van de gezegde godsdienst" die Allamand aldus vertaalde: »pour avoir été comme *s'exprime la sentence* du »nombre des principaux partisans du Prince d'Orange qui étoient »attachés à la nouvelle Religion" kunnen niet, zooals laatstgenoemde beweert, aan de sententie ontleend zijn, getuige o. a. de uitdrukking Zijne Hoogheid, eerst aan Frederik Hendrik toegekend; het staat trouwens er niet in.

maar in *de Nederl. Spetcator* van 1880, blz. 166 en 167, is aangetoond, en elders bevestigd, dat hij Croese of Crusius heette. Jhr van der Wijck geeft hem Anna Valckenier tot vrouw, doch ten onrechte; hij is in 1575 gehuwd met Anna Jans Houffijser, die zijn dood in 1605 verscheidene jaren overleefde. Zij was de dochter van Mr. Jan Pieters (Int) Houffijser, alias Colf, brouwer te Delft, geb. te Rijnsburg 1520, en van zijn eerste vrouw Baertge Maertens; de tweede was Jannetje Cornelisd. Jan Pietersz was een fel voorstander der nieuwe leer, want in zijn brouwerij het Witte hoefijzer (1) werd de eerste hervormde predicatie te Delft gehouden, en bij vonnis van 5 Nov. 1567 (2) is hij met 23 andere Delftenaren (o. a. Claes Duyst van Voorhout) verbannen wegens beeldstorming en andere gelijksoortige misdrijven, en zijn goed gedeeltelijk verbeurd. Hij woonde toen te Heidelberg, doch keerde in 1572 in zijn vaderstad terug, waar hij 21 Aug. 1608 overleed, nalatende verscheidene kinderen uit zijn eerste huwelijk, waarvan de oudste Maerten Jansz. ontvanger der convoyen en licenten te Amsterdam werd. In zijn huwelijk met Catharina Timmers kreeg hij o. a. (3) een zoon, Dirck, voor wiens studiën Crusius zich te vergeefs interesseerde en Pieter, met zijn vrouw aldus te Deventer ingeschreven op 12 Maart 1603: „Pieter Martensen „Hoefijser des Generalen Ontvanger Marten Hoefijser, „van Ampsterdam en Aaltje Sticken B^mr^ Derick Stickens „dr van Deventer" wonende beide te Amsterdam (4). De oudste dochter Dina Jans was de eerste vrouw van den geleerden Vlissingschen predikant Abraham van der Mijl (5); Elisabeth Jans, gehuwd met Jacob Fransz. Duijst van Voorhout, was de moeder van twee dochters, Geertruy, de vrouw van den Leidschen hoogleeraar Gulielmus Coddaeus, en Baertge, die van Jacob Cornelisz Lodenstein, schepen van Delft. Aeltgen Jans eindelijk, geb. 1563, was eerst met Jan Willemsz. van Heemskerck later (1593) met Jan Jansz Valckenier (6) gehuwd, een broeder der vermeende vrouw van zijn zwager Arnoldus Crusius. Valckenier kwam in de zaak zijns schoonvaders en was na diens dood zelf eigenaar van het Witte Hoefijzer. Het is niet onwaarschijnlijk, dat Huygh Cornelisz 's-Gravesande ook aan de Houffijsers verwant was en dat zoodoende de beroemde predikant in de familie van een aangehuwden neef beland is.

Na deze uitweiding over een gewaanden 's-Gravesande en zijn verwanten keeren wij naar de ware terug en wel tot Arnoldus' zoogenaamden oom Hendrik van 's-Gravesande, den oudsten zoon van den vroeger genoemden Hugo, „een der voornaamste voorstanders der gereformeerde relige" (1), die evenwel niet als zijn broeder en neef hierom uit zijn vaderstad verdreven schijnt te zijn. Uit zijn huwelijk met Neeltje Adriaansdochter van der Hooch sproten drie zoons: Dirk, Maerten en Gerbrand.

Maerten huwde Margaretha Vosmaer van den Eynde, dochter van Cornelis Vosmaer, brouwer en burgemeester te Delft en had vijf dochters en een zoon (2) Arent, met Anna Cool uit het Dordsche geslacht getrouwd, en vader van drie dochters, allen met van der Dussens gehuwd. Al deze nakomelingen van Maerten worden Storm genoemd.

Dirk en Gerard waren de eerste van hun geslacht, die in de regeering van Delft kwamen; wij zagen reeds, dat hun bloedverwanten tot de oudste behoorden, die de nieuwe leer omhelsden, en hoe twee van deze om hun gewelddadig aandeel in de vroegste woelingen moesten lijden; ook zij hebben zich gewis, zij 't ook met meer bezadigdheid, bij de zaak der omwenteling aangesloten en met zooveel energieke mannen uit de gegoede burgerij, die in die dagen van strijd op den voorgrond traden, vulden zij, toen de veelal aanzienlijker behoudsmannen uit hun gewest of althans van het kussen begonnen te wijken, de ledige plaatsen in de stadsregeering.

Dirk Hendriksz. 's-Gravesande int Spoor werd in 1560 veertigraad, in 1562 schepen, welk ambt hij voor het laatst in 1578 bekleedde, waarop hij den 5. Februari van het volgende jaar overleed. Nog geen maand later den vierden April werd zijn broeder, in 1579 kerkmeester geworden, met name Geraert Heyndricxz. van 's-Gravesande (4) veertigraad. Deze was verder, 1580—88, schepen, in welke hoedanigheid hij bij het verhoor van Balthasar Gerard tegenwoordig was, en overleed 15 Oct. 1589. Zijn nakomelingen noemden zich weder Storm en waren te Amsterdam en later te Gouda gevestigd. Zijn zoon werd als Henricus Gerardi Storm 25 Juli 1580 als student in de rechten te Genève ingeschreven, doch in April van het volgende jaar vinden wij Henricus Stormius weder aan de Leidsche hoogeschool. In 1593 stond hij op het drietal voor griffier van den Hove van Holland, waaruit echter Johan de Rechtere gekozen werd, en 16 Nov. 1594 is hij in het collegie der admiraliteit te Amsterdam verschenen „den 21 October lestleden bij de Generale Staaten „commissie verkregen hebbende als Raad en Adv^t^.

(1) Aan de oostzijde der Voorstraat, thans een zeepziederij (zie Delftsche Courant van 13 Dec. 1871).

(2) Zie hierover «Mededeelingen uit de Lijfstraffelijke Rechtspleging te Delft in de XVIde eeuw», een artikel van Mr. J. Soutendam in de Delftsche Courant 13 Dec. 1871.

(3) Ook twee dochters, Baertjen en Anna, beide gehuwd.

(4) Zie *Geslachtk. Aant.* van Mr. J. v. Doorninck op D. Stickc.

(5) Hij hertrouwde 19 Oct. 1596 Engeltje van Duynen. Uit zijn eerste huwelijk een zoon Jan v. d. M., geh. met Engeltje Vermij.

(6) Ex Maria Tengnagel.

(1) Volgens Jhr. v. d. W. *Her. Bib.* 1873, blz. 125.

(2) Deze titulatuur van «brouwer en burgemeester» klinkt vreemd, doch wij dienen slechts op te merken, dat meestal de aanzienlijksten in de steden brouwerijen bezaten. In bijna alle oud-hollandsche geslachten vindt men dat terug. Red.

(3) Zou Hendrik Maertensz. Storm, ontvanger der geestelijke goederen in 1595, wellicht ook een zoon van hem kunnen zijn?

(4) Aldus heet hij aan 't hoofd van het eerste verhoor van Balth. Gerards; hij teekent enkel Geraert Hyendricx. Is hij de Gerrit Heyndricxz. in de Roes, hooftman der voetboogschutters in 1566?

Fiscaal deeses Collegie". Hij droeg in 1620 aan de gecomm. raden ter Adm. der Vijf collegien een werk op getiteld: M. Annaeus Lucanus, van 't borger oorlogh der Romeinen tusschen C. Julium Caesarem ende Gn. Pompeium Magnum door D. Heyndrick Storm.

Op 26 Dec. 1621 compareerden te Amsterdam Hendrik Oetgens, oud 23 jaren, geassisteerd, enz. - ende Margarita Storm, oud 21 jaren, geass. met haren vader Henrick Storm wonende Oude Zijds Achterburgwal en haar moeder Johanna Wagewijns. Evenzoo op 10 Februari 1628 Christoffel van Hoven van Amsterdam, out 36 jaer, geen ouders hebbende, geass., enz. en Marya Storms van Amsterdam out 32 jaer, geass. met de Viscael Heynrick Storm haer vader, woont op de O. Z. Achterburgwal.

Deze Maria Storms vinden wij den 2en Oct. 1648 terug, toen namelijk compareerden IJsaac Pauw (1) van Amsterdam out 29 Jaren, out-schepen dezer Stede, geass. met Hillegonda Spiegels, vrouwe van Achttienhove, zijn moeder woont op de Heeregracht en Barbara Johanne van Hoove van Amsterdam, geass. met Christoffel van Hoove haer vader en Maria Storms haer moeder wonende als voren (2).

Behalve deze twee dochters had de fiscaal een zoon Mr. Gerard, die hem in dat ambt den 15 November 1625 opvolgde. Hij werd 22 Aug. 1650 bijgezet in het eigen graf in de Zuiderkerk (n⁰. 36, 8) waar 8 Dec. van het voorgaande jaar zijn huisvrouw was begraven. Zijn oudste zoon Hendrik vestigde zich als advocaat te Gouda, waar hij gasthuisvader (1672—78) was. In *Navorscher* 1858 wordt de onderstelling geopperd, dat hij de vader zou zijn geweest van den bekroonden poëet Jacob Storm, conrector van de Latijnsche school te Haarlem, geboren te Gouda, en werkelijk kent de genealogie hem een zoon Jacob toe, doch noemt dien ongehuwd op reis naar Spanje overleden. Dit kan niet van den conrector gelden, die dit ambt (3) tot zijn dood vervulde, waarop 7 October 1707 een opvolger is voorgeslagen „dewijl D. Jacob Storm gewesen conrector overleden was"; hij was den 25en Sept. „in de groote Kerck bij avondt" bijgezet (middelkerck no. 21). Deze twee personen moeten dus, indien wij de familieaanteekening omtrent die reis gelooven mogen, van elkaar onderscheiden worden, doch behalve Jacob had Hendrik Storm nog een ouderen zoon Gerard, geb. 1671, die met zijn volle nicht Emilia Storm van Hoogeveen, dochter van den majoor Gerard en Catharina van der Graeff vrouwe van Hoogeveen huwde; met hun zoon Gerard Hendrik, geb. 1702, raad van Gouda, evenwel stierven de Storm's van Hoogeveen en daarmede tevens de geheele nakomelingschap van Geraert van 's-Gravesande uit.

(1) De in dat jaar bij den Munsterschen vrede afgevaardigde Adr. Pauw van Heemstede, de raadpensionaris, was zijn oom, de beroemde Hendrik Spiegel een oudoom zijner moeder.

(2) Door dit huwelijk is de samensteller dezes afstammeling in de 10de generatie van den fiscaal Storm.

(3) Aangesteld 19 Maart 1691 tot meester in de derde klasse Dominus Johannes (lees Jacobus) Stormius. 11 Jan. 1702 bevorderd tot conrector Jacobus Storm meester in de 3de klasse. Van waar dan het «Quorum (s. l. annorum) ultra XXIII scholis Harlem: interservivit,» onder zijn gegraveerd portret, volgens Navorscher 1858?

Dirk Hendriksz. van 's Gravesande int Spoor, om tot hem terug te keeren, bekleedde, behalve de bovengenoemde regeeringsambten, ook de betrekking van H. Geestmeester; hij was gehuwd met Deliana van der Dussen, uit welk huwelijk Ewoud van 's-Gravesande, aldus naar zijn grootvader van moederszijde den burgemeester van Delft, geheeten. Hij was kerkmeester te Delft (1604—11) maar niet (1) advocaat voor het Hof van Holland, waarvoor hij den eed nimmer heeft afgelegd, wellicht ook niet doctor juris was, ten minste te Leiden studeerde hij niet. Hij trouwde Eva van Swaenswijck, dochter van den Leidschen burgemeester Laurens, wier zuster de vrouw was van den beroemden professor Heurnius. Laurens Ewoutszoon van 's-Gravesande huwde dus zijn volle nicht toen hij met Johanna van Heurn in den echt trad. Zijn broeder Dirk, wonende te Leiden op de Breestraat, huwde aldaar Jacomina van Cortenbosch Arnoldsdr. en was de vader van den Leidschen veertigraad Laurens en de grootvader van Mr. Johan (Mr. Arnolds zoon) geb. 1661, den eersten die den gecombineerden naam Storm van 's Gravesande voerde, bijv. op zijn dissertatie *de Paricidiis* (Leiden 13 Juli 1684), die hij opdraagt aan zijn gewezen voogd en oom Johannes, alsook aan zijn gewezen voogd en oudoom Laurentius, schepen van den Bosch, alsook aan zijn aanverwant Theodorus oud-schepen van den Bosch, die hij allen in strijd met hun gewoonte Storm van 's-Gravesande noemt. Zijn vrouw heette Johanna van Rieh (niet Rien). Hij was schout van Zoetermeer en Zegwaard, waar hij in de Remonstrantsche kerk de volgende kinderen liet doopen: 1. Arnoldus (19 Febr. 1696), 2. Pieter (15 Febr. 1697), 3. Dirk (25 Feb. 1703), 4. Everdina Johanna (5 Apr. 1705). Vier zijner kinderen bij Jhr. v. d. Wijck genoemd, ontbreken hier; dit doet vermoeden dat hij eenige jaren buiten zijn schoutambt heeft doorgebracht, te meer omdat 9 Aug. 1698 Joh. St. v. 's Gr. J. U. D. *paterfamilias* op de Pieterskerkgraft op nieuw (als meer geschiedde met het oog op enkele voorrechten) te Leiden als student werd ingeschreven. Daarmede kan zijn oom Mr. Jan niet bedoeld zijn, al woonde hij bij zijn inschrijving 1686 ook aldaar, omdat die geen paterfamilias was. De laatste jaren zijns levens schijnt hij zich bij zijn verwanten in den Bosch gevestigd te hebben, waar hij 1617 overleed en zijn zoon Pieter raad en schepen was. Zijn nakomelingschap stierf echter spoedig uit.

Laurens Ewoutszoon van 's-Gravesande huwde, zooals wij boven zagen, Johanna Heurnius. Waarschijnlijk slaagde hij, evenals zijn vader en broeders geen kans ziende in zijn geboortestad een regeeringspost te ver-

(1) Als *Her. Bibl.* blz. 127.

krijgen, waar hun invloed sedert grootvader en oudoom aan 't tanen scheen, door bemiddeling van zijn gelijknamigen grootvader den Leidschen burgemeester van Swaenswijk, in zijne pogingen om in de Generaliteitslanden geplaatst te worden, welke een zeer geschikte gelegenheid opleverden om een vrij goede carrière te maken, niet altijd tot genoegen of voordeel der overwonnenen, die van de hebzucht der ambtenaren dikwijls veel te lijden hadden. Men zou echter onrecht doen hierin een beschuldiging te lezen tegen de 's-Gravesande's, die zich aan het eigendom der Brabanders niet blijken vergrepen te hebben, althans groote rijkdommen en vaste goederen verwierven zij zich daar niet.

Zij mochten het echter niet zeer ver in dienst der Staten brengen. Laurens was namelijk controleur der convoyen en licenten en opziener over het looden van uitheemsche lakens, komende in het gebied der stad den Bosch, in welke ambten eenige zijner nakomelingen hem opvolgden. Wel werd hij zooals veelal de ambtenaren der heeren Staten in de Generaliteitslanden tot raad en schepen van de stad zijner inwoning gekozen, maar deze magistraten kan men niet met de overeenkomstige titularissen in de oligarchie der eigenlijke republiek op een lijn stellen, die door vertegenwoordiging in provinciale en algemeene staten, het land mee regeerden en kans hadden om afgevaardigd te worden in de hooge staatscollegiën. Van zijn negen kinderen vestigde Laurens zich als advocaat te Utrecht, wiens zoon Laurens weder opziener over het looden der lakens in den Bosch werd, en Dirk volgde zijn vader op als controleur der convoyen en licenten, tevens was hij rentmeester van den Prins te Eindhoven, alsmede schepen en raad van den Bosch. Zijn echtgenoote Anna Josina Blom, dochter van een ingenieur der fortificatiën, schonk hem een talrijk kroost n. l. twee dochters en acht zoons, waarvan Willem Jacob de derde was. Deze huwde 15 Oct. 1720 met Anna Sacrilaire en werd in 1724 en '25 vader van twee zoons, die hij beide in Mei 1739 ten grave zag dalen. Hij zelf overleed te Leiden 28 Feb. 1742. Zijn weduwe schijnt zich, dadelijk na zijn dood, te 's-Gravenhage bij haar familie gevestigd te hebben, ten minste de „Rijkdom van 's-Gravenhage in 1742" (1) noemt op het Voorhout noordzijde Anna Sacrilaire, wed. 's-Gravesande, rentenierster, met een jaarlijksch inkomen van f 2000, bewonende een huis van f 325 huurwaarde en houdende 2 dienstboden en aan haar gaat vooraf Susanna Sacrilaire, wed. Alexander (2) en aan deze de wed. Sacrilaire en haar zoon, den Med. Doct. (3).

Van Willem Jacob's broeders stierven twee jong en Laurens op 16 jarigen leeftijd. Mr. Cornelis Christiaan van 's-Gravesande advocaat te 's-Gravenhage (1) en Mr. Jeremias Storm van 's-Gravezande, controleur der convoyen en licenten en rentmeester te Eindhoven, schepen en raad van den Bosch, boven meermalen vermeld, stierven ongehuwd. Van de beide overigen, Pieter en Ewoud Hendrik, stammen de tegenwoordige beide takken der familie Storm van 's-Gravezande af.

Pieter van 's-Gravesande, ontvanger der convoyen en licenten te Eindhoven, was bij zijn tweede vrouw Louise van Luchtenberg de vader van tien kinderen. Onder hen was de oudste Mr. Laurens Storm van 's-Gravesande, de eenige die den stam voortzette. Hij vestigde zich in West-Indië. De achteruitgang der zaken in deze streken gaf te dien tijde aanleiding tot het doen van voordeelige aanbiedingen aan hen, die zich als planter op de zoogenaamde Wildekust wilden vestigen. Onder deze bevond zich Mr. Laurens en toen zich hieruit de colonie Essequebo ontwikkelde en uit die planters een bestuur werd samengesteld, werd hij raad en commandeur. In 1750 na een verblijf van eenige maanden in het moederland, werd hij tot directeur (2) van Essequebo en annexe rivieren benoemd. Hij overleed aldaar 14 Aug. 1775 en was de stamvader van een vrij uitgebreiden tak, die nog geruimen tijd in West-Indië in hoogere en lagere ambten werkzaam bleef.

Mr. Ewoud Hendrik, de eerste, die op de schepenlijst van den Bosch onder den dubbelen naam Storm van 's-Gravesande voorkomt, en raad en schepen dier stad was, volgde zijn vader op als ontvanger generaal van de beurzen en andere benificiën gedestineerd tot de studiën over de stad en meyerij van 's-Hertogenbosch, welk ambt ook reeds door zijn grootvader bekleed, na zijn dood op zijn broeder Jeremias bovengenoemd moet zijn overgegaan, immers den 26 Oct. 1761 stelden H. Ho. Mog. in plaats van wijlen Mr. Jeremias Storm van 's-Gravesande D. Thomassen à Thuessink als zoodanig aan (3). Hij verhoogde het aanzien van zijn geslacht door zijn huwelijk met Johanna Charlotte Boyd van Kilmarnock, dochter van een kapitein over een compagnie Schotten in dienst dezer landen, een jongeren zoon uit het geslacht Boyd, sedert de verheffing van Willem, den 27 Aug. 1661, graven van Kilmarnock, door het huwelijk van Robert Boyd, met Mary Stuart, oudste zuster van Koning James III, afstammelingen uit het Schotsche Koningshuis.

Hun zoon Nicolaas Jeremias was rentmeester des princen te Eindhoven, in welke hoedanigheid hij het zoogenaamde klooster tot verblijf had, dat daarvoor in een redelijk goed huis was veranderd; hij was tevens postmeester aldaar.

Doch de nakomelingen van Ewoud Hendrik verder

(1) Familieblad 1883 n°. 74.

(2) De weduwe Alexander had een jaarl. ink. v. f 3000, een huis van f 500 huurw. en 3 dienstboden. Zij † 1743 nalatende een dochter Johanna.

(3) Zij hadden f 3000 ink., een huis van f 400 huurw. en 3 dienstboden.

(1) Hij legde den eed af in 1709.

(2) In *Her. Bibl.*, waarschijnlijk welluidendheidshalve, gouverneur-generaal genoemd.

(3) Van Doorninck's *Gesl. Aant.* blz. 1701.

te vervolgen valt buiten de grenzen dezer schets van professor 's-Gravesande's geslacht; ieder weet dat deze tak der familie Storm van 's Gravesande tegenwoordig onder den Nederlandschen adel een plaats inneemt en kan hare alliantiën in meergemeld artikel in *Her. Bibl.*, 1873 nagaan (1).

De bedoeling was hier slechts de geschiedenis van het geslacht des beroemden hoogleeraars na te gaan, op te merken, hoe het tijdens den aanvang van den grooten vrijheidskrijg dezer landen, niet zonder persoonlijke botsing met het oude gezag, opkwam en tot regeeringsambten geraakte, om zich vervolgens als ambtenaren der Heeren Staten naar de Generaliteitslanden te begeven, waar het reeds goed gevestigd was, toen onze hoofdpersoon het levenslicht aanschouwde. De bedoeling was verder naar aanleiding van Allamand's inleiding, dit geslacht te vrijwaren tegen nevelige overleveringen en onware aanhangselen en eindelijk om hier en daar een kleine aanvulling te leveren op de „Bijdrage tot de Genealogie der familie Storm van 's-Gravesande", in de *Her. Bibl.* 1873, waarom ook in hoofdzaak alleen dan data zijn geplaatst, wanneer die òf daarvan afwijken, òf daaraan ontbreken.

Amsterdam. H. J. Koenen.

Rodenburgh.

(HIERBIJ EEN PLAAT).

De plek in Rijnland nabij Leiden waar eenmaal het huis Rodenburgh stond en daarnevens het Franciskaner klooster van dien naam, behoort onder de oudste bewoonde plaatsen in Nederland.

In de cronyk van Heda worden onder de goederen en vrijheden tot de kerk van Utrecht behoorende sinds A° 866 genoemd: „5 mansi (acres of akkers) in Rodenburch gelegen" (2).

A° 1415 verkocht Dirck van Santhorst 12 Mergen van den grond der Heerlijkheid, om genoemd klooster op te bouwen, en voegde eenige jaren later nog 7½ Mergen bij het grondstuk, zooals de oorkonde luidt: „daer dat Convent van Rodenburch op getymmert staet", terzelfde plaatse waar voormaals eene Romeinsche wapenplaats gevestigd was, wier omtrek en indeeling nog duidelijk te herkennen is. Van de Romeinsche heerbaan voor den oudheidkundigen die van Lugdunum (Leiden) langs Albinianis (Alphen) naar Colonia Agrippina (Keulen) voerde, brengt buiten de Hooge Woerdsche poort de „Besjes-laan" (eene kloosterherinnering), naar de gracht en den ingang der verdwenen Romeinsche versterking, alwaar in 1502 en 1520 belangrijke vondsten gedaan werden. Nog tegenwoordig liggen alom tusschen de moestuinen, die thans dien klassieken bodem bedekken, op geringe diepte scherven van potten en bouwsteenen verspreid. Dit blokhuis (armamentarium) waar de vijftiende vrijwillige Cohorte (Coh. XV vol.) in bezetting lag (1), wordt vermeld door Matthijs van der Houven, Simon van Leeuwen, Halma, e. a. en behoorde wellicht onder de kasteelen door Drusus langs den Rijn gebouwd. Laatstgenoemde schrijver zegt uitdrukkelijk: „dat Rodenburgh ten tijde der Romeinen hun wapenhuis en korenschuur was".

De oudste oorkonde in het Charterboek van Rodenburgh vermelt: dat op Zondag na onzer Vrouwendag in September 1313, Willem, Graaf van Holland, Heer Philips van Santhorst met de heerlijkheid verleyt als een erfleen. De bezitting bestond toen uit het steenen huis met wachttoren (2) en vijf en twintig morgen land, behalve de achterleenen. Hiervan werden A° 1415 en volgende jaren door Dirck van Santhorst (zooals gezegd is) omtrent twintig morgen verkocht: „om het Convent op te tymmeren".

A° 1491 wordt heer Huyge Huygenszoon van Zwieten door Koning Maximiliaan verleyt: „mit de Hofstede van Rodenburgh, mitten boomgaert, mit twee mergen land, mitten laen enz., te zamen ruim vijf mergen", en deze omschrijving is gebleven toen A° 1528 Aelbrecht Gerytszoon den Hartogh, wiens voorvaders het klooster zouden gesticht hebben (3), door koop van Jacob Cornelisz., erfgenaam van Huyge van Swieten, eigenaar werd van het leengoed, dat tot op den huidigen oogenblik voortdurend, meer dan drie en een halve eeuw, in dat geslacht is verbleven.

In den verleybrief door Keizer Karel V aan hem verleent, wordt het genoemd: „de Hofstede van Rodenburgh mitten boomgaert, mitten laan, mit vijf mergen land en de mit andere nutschappen en manschappen daartoe behoorende gelegen bij onser stede van Leyden ende nu ter tijt die Susteren van 't klooster van Rodenburch rontsommen belegen hebben" (4). In eenen volgenden verleybrief van 28 April 1551 werden de belendingen genoemd: „Oost West en Zuyden het clooster van Rodenburgh en Noorden hij zelve met Dirk Jacobsz", en deze omschrijving van het leengoed blijft bestaan met dezelfde belendingen,

(1) Daar ontbreekt Sibrand Mepsche St. v. 's-Gr en zijn ouders Willem Hendrik Jan en Sara Adèle Tissot van Patot. Hij werd geboren 30 Juli 1793 en zal, gelet op zijn voornamen, wel afstammen van Sibrandina de Mepsche, geh. met J. A. Coenders van Hensing, wier dochter de vrouw was van Jacob Charles St. v. 's-Gr. (Her. Bib. blz 135), welke laatste dus vermoedelijk de vader van genoemden Willem Hendrik Jan was.

(2) W. Heda. *Hist. Episcoporum.* Uitgave van Buchelius, pag. 64.

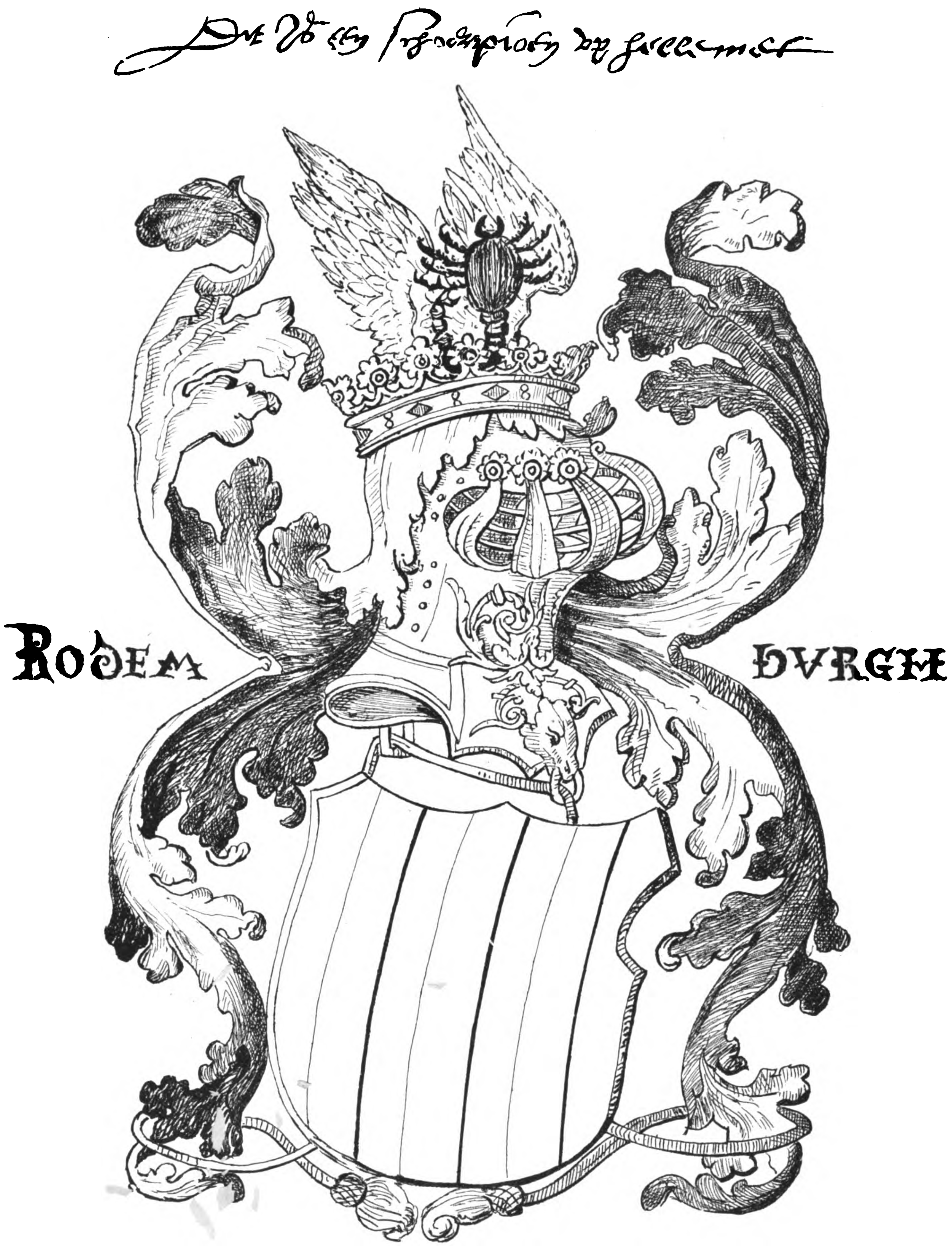
(1) Volgens een te dier plaatse in 1520 gevonden inschrift: Heda, *Hist. Cap.* IV.

(2) Volgens eene oude teekening.

(3) Simon van Leeuwen. *Batavia Illustrata* pag. 1263.

(4) Deze leenbrief, en alle andere vermelde, zijn in originali aanwezig.

Behoort bij N°.10 van het Algemeen Nederlandsch Familieblad, 2e jaargang.

Photolithographie van G. J. Thieme te Arnhem.

Aldus wordt den eedt afgenomen.

Dat love ende ick zweere ... gehulde ende getrou te wesen als een goet vasal zijn leenheer schuldich es en behoort te doen.
Soe moet mij god helpen ende alle zijn heyligen :—

met bijna dezelfde woorden gedurende de lange reeks van nakomelingen van Aelbrecht Gerrytsz. den Hartogh, die het onafgebroken bezeten hebben en nog bezitten tot op dezen dag.

Het huis werd afgebroken in het begin der vorige eeuw. Deszelfs lotgevallen: strijd met het klooster over de waterlosing; met de ingelanden over vrijdom van overpad en jagtregt; brand en plundering door de Spanjaarden bij het beleg der stad, gaan wij met stilzwijgen voorbij. Het klooster verdween in 1574, en ging die grond in andere handen over.

De Heerlijkheid had eene eigene leenkamer met XIX achterleenen, waartoe behoorde de Hofstede de Loedt te Soeterwoude, benevens „alle huizen en landen gelegen in en aan de Suidbuyrt, beginnende aan de kerk aldaar en voorts vierkant rondomgaande." Bij de opheffing der Leenkamers in 1795, vervielen de heerlijke rechten, o. a. het uitgeven der verleybrieven, het zweeren van hulde en manschap, het verheffen met de volle en ledige hand, en alle andere inkomsten aan de achterleenen verbonden. Alleen het grondbezit is gebleven.

Aelbrecht Gerytz. den Hartogh koopt de hofstede van Rodenburgh, met nutschappen, manschappen en 19 achterleenen daartoe behoorende A° 1528, en wordt daarmede „verleyt" als een erfleen door Keizer Karel V, volgens een leenbrief van 15 October deszelfden jaars.

Geryt Aelbrechtszoon, verklaart 29 December 1548 bij doode zijns vaders voor leenmannen van Holland, het leen te houden in gemeenschap met broeder en zuster. Wordt er mede verleyt *„gelijk zijn vader die te houden plag"* door een keizerlijken leenbrief van 28 April 1551.

Machteld Aelbrechtsdr. wordt met Rodenburgh beleend A° 1558, volgens de registers der leenkamer, trouwt Dirck Jacobsz. de Houtcoper (die tot het geslacht der Hartoghen behoorde), welke met de *„hofstede van Rodenburgh en alle zijnen toehoiren"* verleyt wordt door Koning Philips van Castilië, volgens een leenbrief van 25 Maart 1561.

Aelbrecht Dirckszoon, wordt *„bij dode en overlijden van zijn vader"* met R. verleyt, volgens een koninklijken leenbrief van 30 September 1578.

Marijtgen Dircksdr., wordt door de Ridderschap en Edelen van Holland met R. verleyt *„gelijk haren broeder die te houden plag"* volgens leenbrief van 3 Januari 1589 (1).

Claes Corneliszoon Corsteman, door Ridderschap en Edelen van Holland met R. verleyt: *„bij dode van Marijtgen Dircksdochter, zijne grootmoeder,"* volgens een leenbrief van 8 Augustus 1628.

Hij sterft kinderloos A° 1675, toen wegens strijd tusschen de erfgenamen, door de Staten van Holland uitstel wordt gegeven van „Verheff van het leen," en Cornelis van Kampen benoemd wordt als Stadhouder.

Mr. Pieter Schrijver, burgemeester van Oudewater, wordt door de Staten van Holland met R. verleyt: *„als zijnde hem aangecomen ende aanbestorven als successeur féodaal van Claes Cornelisz. Corsteman van Rodenburgh, zijn Neve."* Volgens leenbrief van 24 Juli 1634.

Anna Wilhelmina Schrijver, wed. van Justus van den Bogaart, raad en vroedschap van Gouda, door de Staten van Holland met R. verleyt: *„als zijnde haar aangecomen bij dood vean haren broeder"* volgens een brief van 2 April 1726.

Cornelia Aletta Schrijver, wed. van Rudolph van Zijll door de Staten van Holland met R. *„verlijdt bij dode van hare zuster"* volgens een leenbrief van 12 Mei 1728.

Hendrik Willem van Zijll, burgemeester van Oudewater, wordt door de Staten van Holland met R. verleyt: *„als hem aangecomen en bestorven bij dode en overlijden van zijne moeder,"* volgens een leenbrief van 13 Augustus 1743.

Vrouwe Jacomina Elisabeth van Zijll, wed. van Matthias Schrijver, door de Staten van Holland met R. verleyt: *bij dode van haren broeder,"* volgens een leenbrief van 17 November 1751.

Vrouwe Clementia van Zijll, gehuwd met Matthias de Roode, door de Staten van Holland volgens den leenbrief van 11 Augustus 1774, met R. *„verleyt, als zijnde haar aangecomen enz. bij doode harer zuster."*

Vrouwe Johanna Clasina de Roode van Rodenburgh, gehuwd met Dominicus de Jong, schout en secretaris van Waarder, Oudewater en Weesp, zoon van Cornelius, burgemeester van Woerden en Adriana Maria van Vianen, wordt door de Staten van Holland met R. verleyt, volgens een leenbrief van 25 Juni 1778.

Zij verpandt de heerlijkheid, met recht van wederinkoop, aan haren neef, Mr. Samuel van Hoogstraten, die 24 April 1788 door de Staten van Holland met de Heerlijkheid verleyt wordt.

Cornelius de Jong van Rodenburgh, schout bij nacht, raad der stad 's-Gravenhage, volgens Koninkl. Besluit van 18 Maart 1824, neemt R. terug van zijnen neef Mr. S. van Hoogstraten, staatsraad in buitengewonen dienst, Heer van Hey- en Boeycop, volgens acte van 9 September 1817.

De leenkamer opgeheven zijnde, wordt door den Hoogen Raad van Adel bij besluit van 27 Mei 1818, het recht erkend tot het voeren van wapen, naam en titel (1).

Cornelius Marius de Jong van Rodenburgh, gepensioneerd kolonel, ridder Nederl. Leeuw, erft Rodenburgh bij den dood zijns vaders 11 Februari 1838.

(1) Van Leeuwen. *Bat. Illustr.* pag. 1253. Deze verleybrief is onderteekend door Johan van Oldenbarneveld.

(1) Het wapen is: in rood drie gouden palen. Helm links gewend, goud gekroond. Helmteeken: een zilveren vlucht, waar tusschen een scorpioen. Dekkleeden: goud en rood. Zie Mr. W. J. BARON D' ABLAING VAN GIESSENBURG. *Nederl. gemeentewapens*, 's-Gravenhage, 1862. De afbeelding van het wapen, benevens de eedsformulier van leenmannen aan hunnen leenheer, is genomen van het oudste charterboek van Rodenburch, beginnende A° 1313.

I. Aelbrecht Gerytsz. den Hartogh, wordt door keizer Karel V verleyt met het leengoed Rodenburgh met nutschappen en manschappen daartoe behoorende als een erfleen, volgens een leenbrief van 15 October 1528.

II. Geryt Aelbrechtsz. den Hartogh, schepen van Leiden, wordt met Rodenburgh verleyt 28 April 1543, stierf kinderloos.

III. Machteld Aelbrechtsdr. wordt met Rodenburgh verleyt A° 1558, trouwt Dirk Jacobsz. de Houtcoper, uit het geslacht der Hartoghen, hij wordt met Rodenburgh verleyt 26 Maart 1561.

Claes Aelbrechtsz. den Hartogh, trouwt Haasje Cornelisdochter.

IV. Albrecht Dirksz. wordt met Rodenburgh verleyt den 30 Sept. 1578, sterft kinderloos.

V. Marijtgen Dircksdr. van Rodenburgh wordt met Rodenburgh verleyt 8 Jan. 1589, tr. Claes Janszoon, die A° 1616 sterft.

Machteld Claesdr. van Rodenburgh, tr. Cornelis Claesz. Corsteman.

Annigje Claesdr. den Hartogh, tr. Dirk Sasbout.

Mary Sasbout, tr. Philips van Brederode.

Alijt Claesdr. den Hartogh, st. 1574, tr. Willem Govertsz. van der Aar, schepen van Leiden, st. 1612.

Annigje van der Aar, tr. Mr. Petrus Scriverius, geb. te Haarlem 12 Jan. 1576, st. te Oudewater 30 April 1660.

Dirk Claesz. den Hartogh, tr. Trijntje Antonis.

Fijtje en Annigje den Hartogh, sterven ongehuwd.

Jan Claesz. den Hartogh, tr. Mia Sasbout.

Claes Jansz. den Hartogh, geb. A° 1567, burgem. van Oudewater, neemt naam en wapen van Rodenburgh aan, st. 28 Oct. 1624, tr. Annigje Buys, st. 10 Jan. 1621.

VI. Claes Corsteman, de oude, wordt met Rodenburgh verleyt den 8 Aug. 1628, st. kinderloos in 1675. Cornelis van Kampen wordt er mede verleyt als stadhouder

VII. A° 1678.

Cornelia Corsteman.

Maria Corsteman.

Claes Corsteman, de jonge, sterft kinderloos voor zijnen broeder.

Adriana van Brederode, tr. Peter van Waardevliet.

Willem Scriverius, tr. Wendela de Graeff.

Hendrik Schrijver, baljuw, dijkgraaf en schout van Oudewater, st. Mei 1665, tr. Anna van Rodenburgh.

Jan Claesz. van Rodenburgh, burgemeester van Oudewater, geb. 1595, st. 2 Maart 1662, tr. Pieterje van Galen, later Margaretha Adriaansdr. de Lange, geb. 1593, st. 6 Juli 1692.

IX. Anna Wilhelmina Schrijver, wed. Justus van den Bogaart, raad in de vroedschap der stad Gouda; wordt met Rodenburgh verleyt 2 April 1726, st. kinderloos.

X. Cornelia Aletta Schrijver, wed. Rudolph van Zijll, wordt met Rodenburgh verleyt 12 Mei 1728.

Mia Catharina Schrijver, st. Oct. 1719, tr. 17 Juni 1693 Joannis de Wildt, geb. 31 Maart 1667, predikant te Oudewater, haren vollen neef, st. 22 Sept. 1738.

VIII. Mr. Pieter Schrijver, burgemeester en secretaris van Oudewater, tr. 1697 Anna van Groenendijk, st. kinderloos, wordt met Rodenburgh verleyt 24 Februari 1694.

Anna van Rodenburgh, ged. 11 Maart 1629, tr. Hendrik Schrijver, voornoemd.

Mia van Rodenburgh, ged. 9 Maart 1631, st. Oct. 1701, tr. 29 Aug. 1663 Willem de Wildt, geb. 16 Aug. 1633, st. Maart 1688.

Joannis de Wildt, tr. 17 Juni 1693 Mia Catharina Schrijver voornoemd.

XI. Hendrik Willem van Zijll, geb. 23 Oct. 1687, burgemeester van Oudewater, wordt met Rodenburgh verleyt 18 Aug. 1748. Hij stierf 28 Mei 1752 ongehuwd.

XII. Jacomina Elisabeth van Zijll, geb. 28 Sept. 1689, st. 10 Nov. 1774, tr. 8 Sept. 1717 Matthias Schrijver, raad en schepen van Oudewater, wordt met Rodenburgh verleyt 17 Nov. 1751, st. kinderloos.

XIII. Clementia van Zijll van Rodenburgh, geb. 7 Aug. 1696, st. in Nov. 1778, tr. 10 Aug. 1733 Matthias de Roode, schepen te Oudewater, wordt met Rodenburgh verleyt 25 Juni 1774.

Wilhelmina de Wildt, geb. te 's-Hertogenbosch 18 Maart 1694, tr. 20 Nov. 1718 François van Hoogstraten, geb. te Woudrichem 30 Nov. 1669, secretaris van IJsselsteyn, st. te Oudewater 25 Februari 1760.

XIV. Johanna Clasina de Roode van Rodenburgh, geb. 1 Sept. 1738, st. 20 Oct. 1815, tr. 1 Sept. 1761 Dominicus de Jong, geb. 16 Oct. 1736, schout en secretaris van Waarder, Oudewater en Weesp, st. aldaar 6 Dec. 1798. Wordt met Rodenburgh verleyt 25 Juni 1778. Verpand de heerlijkheid met recht van inkoop aan haren neef Samuel van Hoogstraten.

Mr. Jan Willem van Hoogstraten, geb. te Schoonhoven 29 Aug. 1722, raad ordinaris in den Hove van Holland enz., overl. te 's-Gravenhage 11 Febr. 1817, tr. 30 Dec. 1750 Maria Johanna Terwen, geb. te Rotterdam 20 Jan. 1727, st. 30 April 1780.

XVI. Cornelius de Jong van Rodenburgh, geb. 7 Juni 1762, schout bij nacht, raad van 's-Gravenhage, ridder Nederl. Leeuw, st. 11 Febr. 1838, tr. aan de Kaap de Goede Hoop 2 Jan. 1795 Maria Magdalena le Sueur de la Croix, neemt Rodenburgh van zijnen neef Samuel van Hoogstraten terug, volgens acte van 2 Sept. 1817.

Hendrik Willem van Zijll de Jong, geb. 18 Juni 1763, baljuw van Poortugaal, dijkgraaf van Hoogvliet, st. te Oudewater 15 Jan. 1810, tr. te Rotterdam 6 Mei 1792 met Aletta Theodora Marina Twent Hennequin, st. te Oudewater 22 Oct. 1811.

XV. Samuel van Hoogstraten, geb. te Utrecht 31 Maart 1756, raad van Rotterdam, staatsraad, ridder Nederl. Leeuw, enz., st. te Rotterdam 28 April 1830, tr. 1° te Voorburg 5 Sept. 1781 Josina Catharina Meyners, geb. te Rotterdam 11 Jan. 1751, st. aldaar 11 Nov. 1793; tr. 2° te Rotterdam 4 Mei 1797 Anna Elisabeth Hoffman, geb. 1758, overleden te Rotterdam 27 Maart 1828.

XVII. Cornelius Marius de Jong van Rodenburgh, geb. 15 April 1816, gepensioneerd kolonel der Infanterie, ridder Nederl. Leeuw, erfgenaam bij dood zijns vaders, tr. ten Huize Baank bij Warnsveld den 2 Maart 1882 met Alexandrine, baronnes van Westerholt.

Gualtherus Johannis Constantinus van Zijll de Jong, geb. te Poortegaal 13 Jan. 1803, adst. resident en lid van den boedelkamer te Batavia, st. te Bandong den 20 Maart 1864, tr. te Velp den 19 Juli 1833 met Dina Carolina Gerardina Momma, geb. te Utrecht 25 Oct. 1809.

Cornelius Alexander de Jong van Rodenburgh, geb. te Loenen a/d. Vecht, den 28 Juni 1888.

Theodoor Johan Arnold van Zijll de Jong, geb. te Velp den 31 Maart 1836, kolonel der art. Oost-Ind. leger, ridder Mil. Will. Orde.

R.

MINNAERS-WAPEN (1).

AEN DEN PHOENIX.

Geluckig Dier, uyt wiens verstorven' assen
Men wederom u eygen self siet wassen,
(O! wond're dood, die so het leven baert)
Wie niet en wilt door sulcke vlammen sterven
En om alsoo te leven, 't leven derven,
Voorwaer die is soo braven doot niet waerd.
Al wie voor dese tijd, door mannelijcke daden,
Sich hebben van het pack der sterflikheid ontladen
En haer gevreesdē naem gewijdt aen d' eewwicheid,
Is van het deftich volck een wapen toegeleyd.
De dapp're Princen-maets, d' Hollandtsche kloecke leeuwen
En haere nagebuurs de pekelige Zeeuwen,
Die geeft men, omdat sy so strijdbaer sijn vermaert
Den koninglijcken Leeu, die haeren tuyn bewaert.
Den treffelijcken Catz die door sijn geestich dichten
Heeft konnen in ons hert al overlange stichten
Een innerlijcke lust, een wonderlijcken brand,
Een liefde tot de konst, en fijn geswind verstand,
Dien soet-gemonden held, die eeuwichlijck sal leven,
Heeft 't maegdelijck gheslacht een aerdich schilt gegeven:
Een gave Druyven-tros, met verschen dou bedekt,
Van ratten niet gescheurt, van wormē niet gelekt,
Een Druyf, een ed'le vrucht, van regen onbedropen,
Van mossen ongepickt, van slecken niet bekropen,
Van Byen niet gestraelt, van horsels noyt geschent,
Int kort een gaeve tros waar sich het ooge went.
Een Zeeusche Nachtegael, om oock te willen toonen,
Dat men der vryers deuchd oock erghens mee moest loonen
Heeft aan die geen vereert die Juffren eere song,
Met ranken toe-gemaekt, een verschen Osse-tong.
Een tong een reyne tong, die niet gewoon te liegen
Noch valsch te spreecken is, of maegden te bedriegē,
Een tong die niemants naam of luyster heeft beklad
Of met een snood vergif in iemands eer oyt sat.
Ghy die geduerig brandt, en altijd heete toortsen,
Met vlammen by u draegt, en felle minnekoortsen,
Vol van onbluslijk vier, en gloeyt by dag en nacht,
't Is tijdt, dat ghy oock eens werdt met een schildt bedacht.
Ick ben hier in versett, en in dit stuck beladen.
Komt trouwe mackers komt en helpt mij ernstich raden,
Komt, segt oprecht u sin, wat dat in dit geval,
Ons in een wapen-berd gevoeglijck wesen sal.
Wat sal daer binnen staen? Of sullen oock de leeuwen,
Die met een naer gebrul fel door de bossen schreeuwē,
Of wel een wreden wolf, of eenich ander wild,
Of iet dat menschē' vreett, staen binnē onsen schild?
Voor my ick segge neen, wy willen gene dieren
Die menschen hinder doen, die altijd groulijck tierē,
Wy willen selver niet den grooten Crocodyl;
Al groeyt hij tot sijn dood, den koning van de Nyl.
Wij laten oock aen u gedoeckte teere duyven.
Wij laten in u Ruyt, de gaeve tros met druyven,
Wy geven u de tong met wijngaerds lof geciert,
Beleefde jonge mans, die vrouwen eere viert.

(1) Dit gedicht van François le Bleu behoort tot een bundel zangen door den dichter onder den titel van *Minnevlam brandende in 't hert van Thyrsis*, *om de schoone Amaril* aan Jacob Cats en Constantijn Huygens opgedragen en verscheen in het jaar 1659 te Amsterdam bij *Baltes Boeckholt*, Boeck-verkooper voor-aen in de Nes, in het licht. Hoewel geheel in den trant van «vader» Cats geschreven mist het evenwel diens naïve en snedige uitdrukkingen. Deze dichter werd omstreeks 1620 te Leiden geboren.

Gij hebt de tong verdient, en daerom moet gij singē.
Hetgeene dat ick soeck dat sijn al and're dingen.
Ick wil geen lompen beer, of wel een tandig swijn,
Hetgeene dat ons past dat sal een Phoenix sijn.
Het is een oud' gebruyck, wanneer der een, een wapen
Wil toonen by het volck, om edeldom te rapen,
Dat hy dan wijsē moet waer dat het komt van daē,
Of anders moet den vriend on-edel heenen gaen.
Ick sal op dese tijd, opdat men niet sou dencken
Of om ons minne-schild, of om ons vier te krencken,
Gaen toonen dat dit beest ons wapen wesen moet,
Omdat de vlam ons dood, en weder leven doet.
Het schild sal dan met recht den purp'ren Phoenix wesen.
Een dier, so om sijn verw', als om sijn dood gepresen?
Een beest, van vreemden aert, een wonder seldsaem dier,
Dat levet uyt de vlam, en sterft weer in sijn vier.
Een beest, dat als het voelt sijn tijd te sijn gekoomen,
Vliegt hier en weder daer, op d'allersoetste Boomen,
Pluckt kostle tacken af, soeckt wieroock en kaneel,
En van dat lieflijck ruyckt, het alderbeste deel.
Een dier, een wonder dier, dat, als het heen moet scheyen,
Gaet van 't gepluckte goed sijn laetste nest bereyen,
En even of het was verheugt in sijnen nood,
Gaet vroylijck tot de pijn en willig in de dood.
De vlam vertoeft te seer, hij kan niet langer wachten,
Hij reyckhalst nae de dood, die hy nu leert verachten,
En willekomt de Son, wiens straelen hy vast slaet,
Tot dat 't gewenste vier in sijne veeren gaet.
Noch blijft hij onversaegt, en laet sijn lichaem brandē;
En doet so aen de Son welruyckend' offerhanden.
En als het moedig beest is in de vlam versmoort,
So komt weer uyt de asch' een nieuwen Phoenix voort.
Dit is des Phoenix aert gelijck de ouden schrijven.
So sal hy dan met recht ons wapen moeten blijven.
Wel isser om dit schild noch iemand ongenoegt,
Die hoor' waerom dit beest best in ons wapē voegt.
De Phoenix is een dier dat niet met groote hoopen
Gevonden ergens is, hetgeen men niet siet loopen
Met and're vogelen, of hupp'len in het groen,
Gelijck in 't grasig veld de and're vogels doen.
So doet dē Minnaer ooc; men siet hem niet als and'ren
Met groote hoopen gaen, of bij de wegen wand'ren,
Maer eenig, om sijn lief, voor haer geslooten deur,
Gaen treden vol van vier, geselschapt van getreur.
De Phoenix is een beest uyt 't heete vier gebooren,
En door den brand gaet hij ten laetsten weer verloorē.
Die minnaer ook also, den minnaer is een dier,
Dat brandend sterft, geteelt wt sijnen vaders vier.
De Phoenix die moet steeds, en door sijn gantsche levē,
Onrustig, selden stil, en inder hoogte sweven.
De minnaer even so, die moet geduerig gaen,
Op 't wenckē van sijn lief, met druck en pijn belaē.
De minnaer die moet steeds oock in de stille nachten,
Wanneer een ander slaept, gaen storten sijne klachten,
En veeltijds sonder troost; de minnaer moet sijn jeuchd
Verslijten met verdriet, en pijnelijcke vreuchd.
Hij moet gestadig gaen, belaen met angst en sorgen,
Van dat de Sonne daelt, tot dat den roden morgen
Komt flick'ren aen de kim; hij moet, gestadig sijn,
Met vrees, met weynich hoop, en seldē sonder pijn.
Hij moet door al de tijd van sijn verdrietig vryen,
Veel quelling, veel gevaer, veel minne-slagen lyen,
Verlangen sonder vrucht, en lijden veel verdriet,
En tot sijns hertē wensch geraekt hy dikwils niet.
Hier sal een loosen guyt sijn gansche doen bespieden,
En seggen 't met den dach de tijding-siecke lieden,
En doender vry wat toe; daer is een snege meyd,
Die al den handel weet, en die 't de bueren seyt.
Daer raest men overhoop, hier segt men hoe het minnē
Hem gantsch bedorven heeft, en dat hy syne sinnen
Hangt aen eē dertel wicht, aen ik en weet niet wat.
En hierdoor word hy vast een kortswijl in de stad.
Dan is sijn vryster wreed, en noemt sijn droeve suchtē
Geveynstheid, domme drift, en malle minne-kluchtē,
Verdachte sotterney, ontrouwe stouticheyd.
En onder desen schijn volhard haer wredicheyd.
Ellendich als hy is, dit moet hy al verdragen,
Oock sonder tegenspraeck; en als hy meent te klagen,
En kermen van de brand die sijne jeuchd verteert,
So werd sijn droevig vier door koelheyd noch vermeert.
Sijn Siele werdt benaeuwdt, wat sal den minnaer maecken?
Hy weet niet hoe hy best sal aen sijn end' geraecken.
Hy scheld sijn wrede lief, en klaegt vā dat hy mint,
Hy vlied hetgeen hy soeckt, hij soeckt niet dat hy vind.
Hij loopt de bosschen door en kiest de diepste kuylen,
Gaet in het naere woud syn ongeluck behuylen,
Mistroostig, sonder hulp, geduerig ongerust,
Werd moe van stil te sijn, en schept in 't dwalē lust,
Waer dat hij heenē gaet hij draegt met hem de wondē
Die door haer soet gesicht sijn in sijn hert gesonden,
Schoon of hy niet en wil, waer dat hy heenen gaet
Haer beeld'nis blijft hem by, die eeuwich voor hem staet
Niet anders als een hart wiens longen doorgeschootē
Sijn van een jagers pijl, betrouwt hem op syn pooten,
En efter waer het vlied de schicht die blijft hem by,
Die quetst sijn ingewand, en hangt hem in de sy.
Mijn minnaer oock also, hij soeckt de naere bossen,
Gaet bij het groene lof syn bange suchten lossen,
Draegt binnen hem syn brand, swiert hier en weder daer
En hoe hy loopt of rent, hy wert geen hulp gewaer.
Sijn geest werd omgeroert, hy wenscht te mogen sterven.
Sijn vier dat werd vermeert; hij bid om te verwerven,
(Daer yder eē voor vreest) de schrickelijcke dood;
So word syn siele vry, so raeckt hy uyt de nood.
Wat, roept hij, sal ick doen? ick sal gaen bij de wrede,
Om welckers hardicheyd, ick so veel heb geleden,
En stortē voor haer wt mijn brack-betraende klagt,
Om sien of ick haer hert daer door bewegen mach.
Jonckvrou! voor wie ik kniel, die door u vierig stralen
Deed in mijn arme Siel met lieve voncken dalen,
Een hert-verteerend vier, een minnelijcke smert,
Waer door mijn laf gemoet, ter neergeworpē wert.

Hoe kan u teeder hart (of is het oock van steenen?)
Verheught sijn in mijn druck, bly in mijn droevigh weenen?
Hoe kan u teder hert, ick bidde segt het mijn
Vernoegt in mijn verdriet en wel tevreden sijn?
Jonckvrou, vrou van mijn siel, die met u lonckend' oogen,
Hebt mijn begonnen jeuchd haer vryicheyd ontoogē,
Getrocken wonderlijck tot uwe schoonicheyd,
Werdt door mijn smert beweeght eens tot medoogentheyd.
Ick heb u staeg gedient, en hebbe mijne sinnen
Getrocken van mij self, gegeven om te minnen,
Aen u, alleen aen u; Ick hebbe mijn gemoed,
Geset nae uwe wil, meer als een ander doet.
Waer vindt ghy so een vriend, wiens sinnen en ghedachten
So sullen als de mijn nae uwe gonsten trachten,
En branden sonder end'? waer vind gy so een vrient
Die met een reyn gemoed u so vernedert dient?
Mijn vlam brand even seer, 't sy of de Son gaet rennen,
So haest de Dageraet haer koets begint te mennen.
Ick min u even trou, of Phaebus sijne jacht
Heeft wt het jock gedaen, en op de stal gebracht.
't Sij of den avond valt, en of den rooden Morgen,
Ontlastet ons gemoed van 's nachts vergaerde sorgen,
Staeg swiert ghy voor mijn oog, maer 's nachts gebeurt het meest,
Ghy legt my in het hart, ghy woelt my door de geest.
Van binnen sijt ghy ys, u oogen sijn vol voncken
Die met een grooten brand sijn in mijn siel gesonckē;
Mijn hert dat word verteert; hy biedt mij hulp noch raed
In mijn bedroefde pijn, en jammerlijcke staet.
Dit alles weet ghy wel. U neem ick tot getuygen,
Mijn tranen die ick stort', die niet hebt konnē buygen
Haer kegel-steenig hert. Dit alles weet ghy wel,
Mijn lijden dat blijft vast, en ghy sijt even fel.
O! Venus burgery, O! tintelende starren,
Die aen het rond gewelf komt alle nachten warren,
Verloste Sielen, (want ghy hebt wel eer gemint)
Segt of ghy in mijn smert, niet al u smerten vind?
En ghy o! Hemelvoogd, o! vader van de Goden,
Die 't menschelijck geslacht doet vieren u gebooden,
Iupijn, is 't mogelijck dat u oyt heeft behaegt,
Dat ick van eene vrou soo deerlijck werd geplaegt?
Wat isser d' oirsaack af? of sou het dit oock wesen,
Dat ick heb boven u een aerdsche maegd gepresen,
Dat ickse boven u Godinnen heb geroemt,
En heb haer maer alleen mijn siels Godin genoemt?
Dat ick heb haere deuchd en opgecierde seden,
Met een seer v'ijrich hert geduerig aengebeden?
Indien u dit mishaegt, o eeuwigen Iupijn,
Soo moest oock in dat beeld wat min volmaecktheyd sijn.
Ick sal haer evenwel, ick zal haer al mijn leven,
Hetgene dat ick kan, myn brandend' hertje geven.
Wat sou ick anders doen, ter liefde van de min,
Die ick gesworen heb aen mijne veld-Godin.
Jonckvrouwe weer tot u, 'k zal met de doodt gaen paeren,
En mijn benaeude schim sal voor u komen waeren,
En plagen u gemoed als ghy my hebt gedaen,
En komen nacht en dag geduerig voor u staen,
Heel mager, ongesien, met ingevallen oogen.
Dan zult ghy immer eens ten lesten sijn bewoogen
En soo ghy werd beroert met mijn ellendicheyd,
Segt hy heeft niet verdient dees droeve wredicheit,
En doch, wanneer de smert mijn sieltje doet verscheiden,
So sal nochtans de pijn my vreuchd gaen toebereiden.
Want als ick door mijn klacht dit droevig levē derf
Sal ick tevreden sijn, omdat ick om u sterf.
Ick sal dan al mijn druck, mijn traenen ende klachten,
Ter degen aengelegt, en wel vergolden achten,
Indien ghy voor het lest noch eens meedoogend sijt.
En segt ick ben te wreed, so hy noch meerder lijd.
Hoe menigmael sult ghy mijn afgeknaegde beenen
(Nu werd mijn dood veracht) al klagende beweenen!
Ick sal noch evenwel, of ghy het niet en meent,
Oock in het duyster graf self van u sijn beweent.
Hoe sijt ghy soo verkeert? ghy sult dan moeten wesen
Die mij aenbidden sult, en nu ghy my genesen
Kont met een enckel woord, en helpen uyt de pijn
Soo wilt ghy liever dan een doden-dienster sijn.
Dan sult ghy, als ick sal om u gestorven leggen,
Dan sult ghy mogelijck met bracke traenen seggen,
O! trouwē vriend, gij waert een Phoenix in de pijn,
En, gingh het nae mijn wensch, ghy soudt s'in vreuchde sijn.
So treurt den armen held, so loopt hy gantsche dagen,
So gaet hij van sijn lief en haere wreedheyd klagen
Daer sijne Siel door stickt, en van sijn ongeluck.
En nae een lang beklach siet hy smelt in den druck.
Hy weet niet wat hy wil, hy denckt om dranck noch eeten.
En nae het schijnt heeft hy sijn eygen self vergeeten,
Maer nae een lange pijn, met suchten op gesucht,
Blaest hy sijn bange siel wt in de ruyme lucht.
Hoe heyloos is de min! die w'hoorden te verfoeyen
Die doen, ocherm! die doē ons dwase tochten groeyē.
Wij leven in ons quaed, en om gerust te sijn,
Wij loopen in ons vier, wij soecken nae de pijn.
So gaet mijn minnaer heen, ten laetsten eens gesturvē,
En siet nae lang beklag sijn levensdraed gekurven.
Noch blijft hy dat hy was een slaeve van zijn vrou,
En is, hoe wreed sy was, haer nae sijn dood getrou.
Geluckig reyne siel! die nae so veel ellenden
U schimme siet gevoert int midden van de benden
Van 't Eliseesche volck, bij Venus witte schaer,
En werd daer van u min en trouheyd loon gewaer.
De geesten reysen op, en met een lustig springen
Ontfangen sy u siel, en met een vroilijck singen
Betuygen sy haer vreuchd, met lieffelijck geluyd
So roept de trouwe Rey gelijck dees woorden uyt.
Geluckig sieltje! dat het eynde van u quynen,
Het eynde van u rou, het laetste van u pijnen,
En jammerlijcke smert, hebt met de dood gekocht,
U werdt met recht van ons een Myrten-tack ghebrocht.
Een teeken van u trou door Venus ons gegeven,
Omdat ghy aldermeest geleen hebt in u leven,
Getrouwer hebt geweest als iemand n eft gedaen,

En daerom sult ghy hier oock alderheerlijckst staē,
Bekleed met eeuwicheydt, hier sult ghy cierlijck blinken,
Oock sullen tot u lof, de mijrten-bossen klincken,
En geven van u min een goe getuygenis,
So veel als in dit veld het ons geoorloft is.
So wellekoomen hem, so singen al de Reyen
En leyden hem met een in 't soetste van de weyen.
Bij Venus ander volck, en schencken hem een kroon,
Een vyand van de kou, van Myrten tot sijn loon.
Terwijl dit al geschiet, de vryster, die voor desen
Sijn trouheyd had veracht, sijn minnen had mispresē,
Niet op sijn vier gepast, so haest sy had verstaen
Hoe dat de trouwē held was eeuwich door gegaen,
Valt neder van haar self, en lost benaeude suchten.
't Schijnt dat haer bange siel tē boesem wt wil vluchtē,
En vliegen van de aerd'nae 't onderaerdsche veld,
En worden aen de sy daer van haer lief gestelt.
O! wonderlijcke Min, wie sal u machten roemen?
Wy sullen u met recht de blinde Liefde noemen,
En evenwel ghy siet, om dat u mogentheyd
Voor ons verborgen is, en diep bedolven leyd.
Nae dat de meeste schrick een weynich is geweecken
Recht sij haer weder op, en eerse noch wil spreecken,
Draey-oogt sy vast rontom, en eerse vorder gaet
Verneemt sy, offer oock een mensch omtrent haer staet.
Wie stort mijn droef gepeyns? o! Godē laet mij stervē.
Laet doch mijn moede geest gewenste rust verwervē.
Wat God, of yl gespoock is hier, die my benijd
Dat mijn benaude siel werd van haer sorg bevrijd,
Ten minsten wat verlicht? wie rijster uyt der hellen?
Ick sie mijn minnaers-schim, die sal mij komē quellen.
Verdwijnt ghy? vlucht ghy dan? keert weder: maer ghy vreest,
Dat ick so wreed sou sijn gelijck ick heb' geweest.
Neen, neen, ick ben versacht, ghy hebt getuygenissen
Gegeven van u brand, en hebt in mijn gewisse
Gelaten droefbetrou, sta stil, ick ben verkeert,
En heb, wat wreed sijn is, door uwe dood geleert.
Komt troost my, trouwen vriend: hoe soud ghy antwoord geven
Haer die u doch berooft heeft van u jonge leven,
Door hare wredicheyd? ick heb u (laas) vermoord,
Maer ghy leeft in mijn hert, daer komt ghy weer in voort.
Hier sal ick uwe siel een reynen Tempel bouwen,
En altijd uwe sijn, en u altijd aenschouwen,
En geven aen u as, als tot een offerhand,
Mijn nieuw-ontsteecken hert dat in u min al brandt.
Siet nu de minnaers dood hem van sijn lief gegeven,
Let hoe hij wederom komt in haer hertje leven,
En werd daer aengebeen; gelijck de Phoenix doet,
Die door de vlamme sterft, en leeft weer wt de gloet.
Gaet heen Hollandsche jeugd, leert uwe sinnen setten
Op Venus soete pijn en leven na haer wetten,
Leert wt mijn held sijn dood, hoe 't welig Minnekind
Hem loont, die tot het eynd oprechtelijck bemint.
Komt tot dit heylighdom, ghy minnaer die u sinnen
Hebt aen een trotse maegd gegeven om te minnen,
Die wreetheid lijdē moet, siet hoe hy werd beloont,
Die tot de hoogste nood zijn trouwigheyd betoont.
Laet dubbelt vleyen staen; maer neemt in u gedachten
De trouheyd tot een wit, leert reyne min betrachten.
En of ghy menighmael te grooten strafheydt lijt,
Maeckt dat ghy even wel een trouwen minnaer zijt.
Soo sal u wreede Nymph ten laetsten self getuygen,
Dat ghy haer min verdient, sij sal haer hertje buygen
En geven dat aen u. Of, soo ghy heen moet gaen,
Uw onbesmette siel sal vol van luyster staen.
Komt tot dit heiligdom, jonkvrouwen, die voor desen,
Gelijk gy nu noch doet, u strafheid hebt doen vresen,
Leert sachter zijn van aert, dan dese jonge vrouw.
Want wredigheid vervolgt een schaduw van berou.
Wij sullen dan al 't saem u trouwe dienaers blijven,
En ick sal tot u lof uw soetigheyd beschrijven.
Wel soo het u behaeght, seght tot my, lieve vriend,
Segt Schrijver, gy hebt nu een soete Maegt verdient.

Blazoneeren.

Men beklaagt zich wel eens over de talrijkheid der vakken bij ons lager en middelbaar onderwijs. Ik laat voor het oogenblik de gegrondheid van die klacht (en beschuldiging) daar. Geplaatst tusschen groote volken, die elk eene maatschappij op zich zelve uitmaken, eene letterkunde hebben, die over de waereld verspreid is, en er op mogen rekenen, dat kleinere volken hun taal leeren, kunnen wij bezwaarlijk ons beperken tot de vakken, die men bij Franschen, Duitschers of Engelschen onderwijst, reeds uit dien hoofde, dat wij, bij onze moedertaal, noodzakelijk nog een of meer vreemde talen moeten aanleeren; maar er zijn zoo toch eenige kundigheden, die bijna tot het onmisbare voor den man van beschaving behooren en onder de wel opgevoede klassen in het buitenland dan ook niet licht gemist worden. Bijv. de beginselen der heraldische wetenschap. De heraldiek is een allerbelangrijkst deel der symbolografie en der kostuumkunde.

Zonder heraldiek geen beschavingsgeschiedenis. Veel tijd zoû het niet behoeven te kosten, indien men de jongelieden ten minste met de hoofdregels der blazoneering vertrouwd maakte.

Dezer dagen kwam mij een aardig voorbeeld in handen van het vreemdelingschap, waarboven zelfs „gestudeerde" personen, geschied- en rechtsgeleerden, zich, in de sfeer der heraldiek, niet hebben weten te verheffen. In een van de dagbladen kwam een familiewapen voor, dat als fabriekmerk voor den garenfabrikant Chadwick dient, en als zoodanig door een advokaat beschreven werd. De afbeelding stond er naast. Men kon dus over de eigenaardigheid der beschrijving goed oordeelen.

Ziehier eerst doodeenvoudig wat het wapen te zien gaf: Gevierendeeld. I, IV, gedeeld: 1 van lazuur, met

2 lelies van zilver, paalswijs geplaatst; 2 van sabel, met 3 lelies, als voren; over de deeling heen, een leeuw van goud, tusschen zijn voorpooten een ruit houdend, en, in schildhoofd en voet een lelie van zilver *A dextre* een vrij kanton van hermelijn. II, III, van keel, met een uitgeschulpten rechtschen schuinbalk van zilver, beladen met 4 aanziende hertenkoppen van keel, in de richting van den schuinbalk, en met 2 buitenwaards uitgeschulpte schuinstaven; de schuinbalk, vergezeld, links en rechts, van 3 nagels van zilver, de punten benedenwaards, aanrakend.

Voorts, als timber, een wrong van zilver en ? en uitkomend, de leeuw van het schild, maar gekroond en gehalsband van goud.

Devies: *Simplex munditiis.*

En zie nu eens, wat door een rechtsgeleerde, praktizeerend advokaat, daarvan gemaakt wordt:

„Een heraldiek wapenschild waarboven zich een gekroonde, ten deele zichtbare leeuw verheft. Dit schild is verdeeld in vier afdeelingen, waarvan het bovengedeelte ter linker, en het benedengedeelte ter rechterzijde een leeuw te aanschouwen geeft, staande in een elk met zwarte lijnen doortrokken en met zeven leliën versierd veld, en dragende in de voorpooten een puntig schild. Het bovengedeelte ter rechter- en het benedengedeelte ter linkerzijde vertoont eveneens een veld met zwarte lijnen doortrokken, in het midden waarvan zich een gekapte boom bevindt, wit met zwarte figuren, en ter weerszijden, beneden links en boven rechts een driepuntige, witte figuur. De gekroonde leeuw, boven 't wapenschild aangebracht, draagt in de voorpooten een vierkant, in schuine stelling, met een klaverblad in 't midden, terwijl beneden, op een lint, de woorden „*Simplex Munditiis*" voorkomen. Eindelijk vertoonen de hoeken, links boven de eerste en rechts boven de tweede afdeeling een witte, de eerste in onregelmatigen vorm met elf, de tweede langwerpig vierkant, met acht sterren bezette ruimte".

Amsterdam. J. A. ALBERDINGK THIJM.

Huwelijk van Prinses Hilda van Nassau met den erfprins van Baden.

19 September jl. is op het kasteel Hohenburg bij Lenggries het huwelijk voltrokken van den Erfprins van Baden met Prinses Hilda van Nassau, waarmede de verzoening tusschen de huizen Hohenzollern en Nassau, op dezelfde wijze als dit met Holstein het geval was, bezegeld is geworden.

Het kasteel Hohenburg ligt in de schoone vallei van de Ibar in het Opper-Beiersch district Tölz, waarin ook de Kochel-See, Sachenau en Benedikbeuern liggen. Het tegenwoordig kasteel is eerst 80 jaren oud. Vroeger werd het door de ridders von Hohenburg bewoond.

De uitgestrekte gronden rondom het kasteel zijn aangelegd tot park, waarin twee vischrijke vijvers en fraaie groepen eiken-, esschen- en beukeboomen. Hertog Adolf kocht dit goed een paar jaar nadat hij in 1866 zijn erfelijk Hertogdom Nassau ter wille van de Duitsche eenheid had moeten prijs geven. In een afgelegen, maar schoon plekje van het park, met het uitzicht op het Karwendelstein-gebergte, heeft de Hertog van Nassau in 1875 zijn familiegraf laten bouwen. Dit graf is door een 10 voet hoog ijzeren hek omgeven. Daar staat onder eiken-, essen- en beukenboomen een hoog, eenvoudig wit marmeren kruis. Voor dit kruis bevinden zich reeds de graven van drie kinderen van den Hertog.

Een deputatie uit Wiesbaden bracht den 14^{n} een kostbaar verguld en geëmailleerd uit zilver gedreven tafelservies.

Op den 16^{n} had te Lenggries het „bruiloftschieten", en de groote schuttersoptocht plaats waarvoor 2500 inwoners van Lenggries een prachtige bokaal geschonken hadden. Des namiddags kwam de te Wiesbaden wonende Prins Nikolaas van Nassau aan. De Kroonprins van Zweden was den 17^{n} aangekomen. Den 18 September kwam de Groothertog van Baden; Prinses Frederik van Anhalt en Prinses Bathildis van Lippe benevens de bruidegom bevonden zich reeds sedert eenige dagen op het kasteel Hohenburg.

Inhoud Tijdschriften.

Maandblad van het genealogisch heraldiek genootschap „De Nederlandsche Leeuw". IIIe jaargang 1885.

N°. 6. Inhoud van het request aan Z. E. den Minister van Justitie, over de juiste spelling der familienamen; Ontvangen boekwerken; Nog iets over den grafsteen van Gerard van Mulert in de Aa-kerk te Groningen; Eene wapenteekening uit de XVIe eeuw (met een plaat); Het geslacht van Stralen; Familieberichten April 1885.

N°. 7. Geslacht Oortman; Het geslacht van Stralen; Aanteekeningen betreffende het geslacht de Malapert; Familieberichten Mei 1885.

N°. 8. Mr. Karel Jan Frederik Cornelis Kneppelhout, heer van Sterkenburg; Benoemde leden; Het wapen der gemeente Vrijenban; Eene wapenteekening uit de XVI eeuw; Geslacht Hamer; Het geslacht Malapert (vervolg); Familieberichten Juli 1885.

N°. 9. Boekwerken enz. ontvangen voor de bibliotheek en het archief; Geslachten Avenhorn, Mossel, Verbeeck; Aanteekeningen betreffende het geslacht de Malapert (vervolg); Vijf huwelijken van der Muelen en Verschoor; De Heerlijkheid van Albrantswaard; Familieberichten Juli 1885.

Tijdschrift voor Noordbrabantsche Geschiedenis, Taal- en Letterkunde. Red. Aug. Sassen, 2e jaargang, 1885.

N°. 11 en 12. Oorkonden betreffende Steenbergen; Kerk-historisch overzicht van de Hervormde gemeente de Hoeven; Procedures over Oploo (vervolg); Geslacht Millinck; Request door eenige leden van de schutterij, den *Colveniers Boogaart* binnen „Bosch, ter vergadering van Heeren Officieren (vervolg); Extracten uit het doopboek der Hervormde gemeente Deurne-Vlierden-Liessel (vervolg);

N°. 13. Marnix' woning te Breda; Het verbranden der Roosendaalsche kerk; Geslacht Melis; Over het instorten van den toren der kerk te Etten in 1732; Kerkhistorisch overzicht van de Hervormde gemeente de Hoeven; Kerkzegels van Hervormde gemeenten, in Noord-Brabant; Voorzaten van Joannes Buck de Mhere.

N°. 14 en 15. Oorkonde; Taxandrie (vervolg); Raadsbesluiten van Helmond; Vijf en veertig bastaarden; Over den toestand van eenige kerkgebouwen uit den omtrek van Breda, in het jaar 1644;

N°. 16. Heesbeen; Geslacht Melis; Geslacht van Berckel; Grafzerk uit de kerk van Nistelrode.

N°. 17—18. De „blau-schuyte" van Hieronymus Bos; kinder- en bakerrijmen; Oorkonden betreffende Steenbergen.

N°. 19. Oorkonde; Grafzerk van Swrijters en Eyckbergh.

N°. 20. Grafmonument in de groote kerk te Breda; Geslacht Joos.

N°. 21. Oorkonde betreffende Steenbergen.

Archief voor de geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht. Bijdragen, verzameld en uitgegeven op last en onder toezicht van Z. D. H. den Aartsbisschop. Dertiende deel. 1e aflevering, Utrecht, 1884. Aan onze medewerkers; Necrologie; Rhenoy; Bijlagen; Biographie van Leopoldus Pastijn; Relatio ablegationis ad aulum Romanum, factae an Clero Ultrajectino in causa postulandi Vicarium Apostolicum pro foederato Belgio, ad instantiam praefati Cleri peractae a Theodoro de Cock (vervolg).

De Maasgouw, Orgaan voor Limburgsche Geschiedenis, Taal- en Letterkunde. 7e jaargang 1885.

N°. 244. De bokkenrijders beoordeeld door den heer Charles Rahlenbeck; Het Oud-Provinciaal archief in Limburg (slot).

N°. 245. Boekdrukkers te Maastricht; Eenige Limburgsche plaatsnamen op rode of rade; Geschenk aan de kapel van O. L. vrouw in de kerk der Minderbroeders te Maastricht 1597; Eene schilderij van het verraad der stad Maastricht in 1638; Geslacht Engelen.

N°. 246. Eene plaat ter gedachtenis van het patroonfeest van Bernardina Sophia, abdis van Essen en kanonikesse van Thorn, op St. Bernardus A° 1711; Burgerlijke overheden en leden der rechtbank die op den 2en Pluviôse an 4 (22 Januari 1796) den eed van haat aan het koningschap hebben afgelegd, met bijzonderheden omtrent eenigen hunner; Vondst van munten bij Valkenburg.

N°. 247. Het fort Cantelmo en de St. Annagriend te Ohe en Laak; Huisopschriften te Maastricht; Gouden Spreuken.

N°. 248 en 249. Nogmaals de Heer Charles Rahlenbeck en zijn opstel in de Revue de Belgique; Bijzonderheden over de woelingen der XVIe en XVIIe eeuw te Venlo; Burgerlijke overheden en leden der rechtbank die op de 2en Pluviôse an 4 (22 Januari 1798) den eed van haat aan het Koningschap hebben afgelegd, met bijzonderheden omtrent eenigen hunner (vervolg); Het schilderwerk der kerk van Alkmaar te Maastricht; Eenige aanteekeningen op het „Nieuw liedeken op de Fransche sansculotten" gezongen te Maastricht.

N°. 250. Twee kerkvisitatiën der hervormde gemeenten in de landen van Overmaas in 1694 en 1695; Iets over Leudt en Well; Uit het Archief der gemeente Bergen.

N°. 251. Kleine chroniek van Wanssum.

N°. 252. Hoe de overtocht van Willem den Zwijger over de Maas in 1568 aanleiding gaf tot een proces te Rothem, bij Stokhem; Bijzonderheden over Maastricht en omstreken van voor 1793, getrokken uit de mémoires van een 99jarigen tuinman (overl. 16 December 1846); Nogmaals het plafond-schilderwerk der kerk van Alkmaar.

N°. 253. Eenige biografische en bibliografische bijzonderheden omtrent Philippe Fermin; De heerlijkheid Blitterswijk en Wansum.

N°. 254. Réponse à l'article du Maasgouw du 6 Juin 1885, intitulé „nogmaals de Heer Charles Rahlenbeck en zijn opstel in de Revue de Belgique.

N°. 255. Naamlijsten der kanoniken en benificianten der collegiale kerken van St.-Servaas en O. L. Vrouw te Maastricht bij de opheffing der seculiere kapittels door de wet van 5 Frimaire an VI, 25 November 1797; Bijzonderheden over Maastricht en omstreken van voor 1793, getrokken uit de mémoires van een 99 jarigen tuinman (overl. 16 December 1846).

N°. 256. Naamlijsten der kanoniken en benificianten der collegiale kerken van St.-Servaas en O. L. Vrouw te Maastricht bij de opheffing der seculiere kapittels door de wet van 5 Frimaire an VI, 25 November 1797; Verkoopacte der bouwvallen van het oud kasteel der Heeren van Valkenburg in 1798; Klokkengelui bij publieke gelegenheden te Maastricht 1793-1796; Het Romeinsche schild van Blerick; Nog eens Philippe Fermin.

N°. 257. Iets over de famillies Wartensleben, Flodorp en van Huyssen naar aanleiding van de huwelijks-acte tusschen Charles Philips van Wartensleben en Johannette Margaretha Huyssen; Republikeinsche Godsdienstoefening op den decadi (of tienden dag), te Maastricht; Het germaansche recht in zake van moord te Maastricht toegepast in 1529; Herman Jaminé; Een geschilderd venster in de kerk der Waalsche gemeente te Maastricht.

De Nederlandsche Heraut. Tijdschrift op het gebied van Geslacht-, Wapen- en Zegelkunde. Tweede jaargang, 4e aflevering, 1885.

Necrologie; Het geslacht Heydanus; Kwartierborden op Liauckama-state (met 3 bijlagen); Gemeentezegel; Iets over het geslacht Hodenpyl; Aanmatiging van titels en geslachtsnamen; Een ongeschondene grafzerk in de Groote kerk te Dordrecht; Afschriften van grafzerken en wapenborden (vervolg).

De Dietsche Warande. Nieuwe reeks. Nederlandsch tijdschrift voor aesthetische beschaving, bestuurd door J. A. Alberdingk Thijm, Ve deel, 1885.

2e Aflevering. Sprokkels van het terrein der genealogie (ondertrouw- en doopacten te Vianen; De afstamming der laatste Heeren van Brederode); Een gedicht van Johan Boutesteyn; Studiën door L. van Deyssel over: Een Galliesch kunstwerk, Hélène Swarth, Sciobéret, De kritiek en „Sapho," Geel leven, Jules Bastien-Lepage; Friedricke von Sesenheim; Iets historisch en bibliografiesch, betreffende Tyl Uilenspiegel; Eene nieuwe latijnsche hymne op de H.H. Zevenslapers; Victor Hugo; Een Bisschop der IXe eeuw (Hinckmar); Prof. Mr. G. W. Vreede (eene levensschets).

Oud-Holland. Nieuwe bijdragen voor de geschiedenis der Nederlandsche Kunst, Letterkunde, Nijverheid, enz. onder redactie van Mr. N. de Roever. Derde jaargang, tweede aflevering, 1885.

De omkeering in den Kerkstraat te Amsterdam van 1578, door den Prins van Oranje veroordeeld; Rembrandt, nieuwe bijdragen tot zijne levensgeschiedenis; De Amsterdamsche schutters-stukken in en buiten het nieuwe rijksmuseum; Losse aanteekeningen over Anna Roemers; Biografische aanteekeningen betreffende voornamelijk Amsterdamsche schilders, plaatsnijders, enz. en hunne verwanten.

In eene bijlage geeft de redactie het Dagboek van Constantijn Huygens (met portret), voor de eerste maal naar het afschrift van diens kleinzoon uitgegeven door J. H. Unger.

De vrije Fries. Mengelingen, uitgegeven door het Friesch genootschap van Geschied-, oudheid- en taalkunde. Zestiende deel, Derde reeks. 4e deel. Aflevering 2.

Friesche Klokke-opschriften, met bijlagen.

Verslagen en mededeelingen der Koninklijke Academie van Wetenschappen. Afdeeling letterkunde. Derde reeks Eerste deel 1883/84.

Eerste stuk. Gewone vergaderingen gehouden 21 Mei, 11 Juni en 17 September 1883. Over eenige oude Sanskritopschriften van 't maleische schiereiland; De wangunst der Goden op het geluk, ook der rechtvaardigen, naar het grieksche volksgeloof tot op het midden van de vijfde eeuw; Het vaderschap van het vijfde olijmpische zegelied van Pindarus.

Tweede Stuk. Gewone vergaderingen gehouden 8 October, 12 November en 10 December 1883, 14 Januari en 11 Februari 1884; Over heelkundige instrumenten te Maastricht gevonden; Twee vragen betreffende Voltaire's histoire de Charles XII; Over het karakter van Helena; Tot verklaring en kritiek van Plinius Natuurbeschrijving; Verslag over eene ververhandeling van Dr. W. Pleyte; Over de verkeerde voorstelling bij Melis Stoke van den strijd van Graaf Dirk III in 1018; Over de nieuwe uitgave der werken en de portretten van Spinoza; Een oud latijnsch opschrift; Bericht over den wedstrijd in latijnsche poëzie; Programma certaminis poetici.

Derde Stuk. Gewone vergaderingen gehouden 10 Maart, 7 April, 12 Mei en 9 Juni 1884; De zoneclips van Ennius; Annotatio critica in Philonis Judaei librum de posteritate Caini; Over Archelaos, Koning van Macedonie, hoofdzakelijk in verband met Euripides, Archelaos; Sur la synonymie ethnique et la toponymie chez les Indiens de l'Amérique du Nord; Verslag over eene verhandeling van J. Kappeyne van de Coppello.

Tweede deel, 1885.

Eerste Stuk. Gewone vergaderingen gehouden op 8 September, 13 October, 10 November en 8 December 1884;

Over de beteekenis der woorden ἀχείρου en χέρας in Plato's Philebus; Bedijking van den Diepsmeer en den Tjaarlingermeer in Geestmerambacht door Johan van Oldenbarneveld c. s.; Over papieren van Constantijn

Huygens en zijne zonen, thans berustende in het Britsch Museum te Londen; Over Romeinsche voorwerpen in eene begraafplaats te Gronsveld gevonden en over eene romeinsche Ara te Odiliënberg bij Roermond (met 3 platen); Hugeniana; Mars Thinesus (met 6 platen).

Tweede Stuk. Gewone vergaderingen gehouden op 12 Januari, 16 Februari en 9 Maart 1885; Over de Adâ's of gewoonten der Makassaren en Boegineezen; Bericht over den wedstrijd in latijnsche poesie; De middeleeuwsche rechtspleging in zake van doodslag; Programma certaminis poetici ab academia regia disciplinarum Nederlandica ex legato Hoeufftiano anno MDCCCLXXXV indicti.

Der Deutsche Herold. Zeitschrift für Heraldik, Sphragistik und Genealogie. Organ des Vereins „Herold" in Berlin. 1885.

N₀. 7 und 8. Bericht über die Sitzung vom 19 Mai 1885; Der Ursprung des Geschlechts von Fölkersam; Siegelbilder und Wappenbilder bei Stadtwappen; Ein altes Wappenbuch; In den bisher erschienenen Adelslexicis fehlende Familiën; Bericht über die Sitzung vom 2 Juni 1885; Die Alardus de Cantier; Bemerkungen zur Kunstbeilage der N°. 6 des Herold; Ein unedirtes Wappen (von Sterzbecher); Zur Genealogie der v. Buccow; Vermischtes.

N°. 9. Die Ausstellung von Hamburgs Siegel und Wappen im Jahre 1885; Zur Genealogie der von Grosse im Meissnischen; Zur Gütergeschichte von Valkenburg; Zur Stadtwappenfrage; Wappenbrief für Hans Machowski, ddo. Wien 15 Dezember 1575; Heraldische Miszellen; Eine Gedenkplatte des Erzbischofs Philipp Christoph von Trier; Zur Kunstbeilage.

N°. 10. Inhaltsverzeichniss. Bericht über die Sitzung vom 16 Juni und 7 Juli 1886; Tangermünder Wappen und Hausmarken. (Mit 2 Wappentafeln); Mittheilungen über niedersächsische Adelgeschlechter des 16. Jahrhunderts; Stammtafel der Familie v. Seltzer; Bemerkungen zum Machowskischen Wappenbrief in N₀. 9 d. Bl.; Anfrage; Bücherschau; Genealogische Miszellen; Vermischtes; Familien-Chronik zur Notiz; Anzeige; Briefkasten; Berichtigungen.

Vierteljahrschrift für Heraldik, Sphragistik und Genealogie. Herausgegeben vom Verein „Herold" zu Berlin, redigirt von Ad. M. Hildebrandt, XIII. Jahrgang. Heft 2. Inhalts-Verzeichniss der Manuscripten-Sammlung des Geheim-Raths und Archivars Johann Gottfried von Redinghoven in der K. Hof-und Staats-Bibliothek zu München (Cod. germ. 2213); Untersuchungen über das Wappen der Kassubischen Familie von Mach; Adelige Schüler auf der Klosterschule Ilfeld. 1678—1853;

Heft 3. Inhalts-verzeichniss der Manuscripten Sammlung von Johan Gosl. von Redinghoven, Fortsetzung. Auszüge aus den Kirchenbüchern der benachbarten Kirchspiele Wittgendorf, Heuckewalde im Zeitzer Kreise, Gr. Aga un Fürstenthum Reuss j. L., Pölzig und Dobitschen im Herzogthum Sachen-Altenburg. Die ersten Herren von Janowicz; Regesten der von Zedtwitz; Berichtigungen und Zusätze zu der Genealogie der Kotzebue.

Deutsches Adelsblatt. Wochenschrift für die Interessen des deutschen Adels beider Confessionen. III Jahrg. 1885.

N°. 26. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Unsere Aufgabe; Zwei frische Gräber; Hofprediger Stöcker und die konservative Partei; Böhmens Adel; Eine Schutzhütte auf den Alpen; Aus dem Familiearchiv Derer von Poser; Riterlicher Freimuth;

N°. 27. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Agrarischer Staatssozialismus; Zur Frage eines neuen Adels-Lexikons; Turniere und Ritterspiele; Ueber den Namen Bismarck; Hans Tobias von Eickstedt.

N°. 28. Das goldne Zeitalter; In Sachen Stöcker; Turniere und Ritterspiele; Korff zu Harkotten.

N°. 29. Die Speculationen der Grundbesitzer; Turniere und Ritterspiele; Die Retberg-Stiftung in Wien; Der letzte seines Geschlechts (Claus von Büschen).

N°. 30. Der geadelte Mord; Turniere und Ritterspiele; Das Kreuz im Wappen; Ein Autograph Friedrichs des Grossen, betreffend die Familie von Holtzendorf; Der vorletzte Graf von Henneberg.

N°. 31. Die landwirthschaftliche Crganisation des Bauernstandes mittelst der Grundrente; Kloster Lindow in der Mark; 32 Ahnen des General der Kavallerie v. Tümpling; Geschlechtssagen.

N°. 32. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Ein altes Regimentsbuch; Kloster Lindow in der Mark.

N°. 33. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Zur Duell-Frage; Zur geschichte des deutschen Ritterordens; Geslechtssagen; Zur Geschichte des Barts im Mittelalter.

N°. 34. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Zur Duell-Frage; Ein altes Regimentsbuch; Zur Geschichte des Geschlechtes v Bismarck; Geslechtssagen.

N°. 35. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Die Landtagswahlen; Zur Geschichte des Geschlechtes von Bismarck; Briefe aus Norderney.

N°. 36. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Die Entrevue in Kremsier; Fortschritte der Papiergeld-Idee zu sozial-reformatorischen Zwecken; Die russische Ostseeprovinzen, etc.; Die Mitarbeit der adelige Jugend an der Standes Zukunft; Max Piccolomini.

N°. 37. Von der Deutsche Adelsgenossenschaft; Der deutsch-spanische Konflict; Kritische Anzeigen; Aus der Geschichte des Hauses Erlach.

N₀. 38. Beiträge zur Geschichte der Familie von Garnier; Die unbefugte Führung von Adelsprädikaten; Das Haus „auf dem Hülshove".

N°. 39. Ignatieff redivivus; Zur Charakteristik des Grafen Rostopschin, Gouverneur von Moskau im Jahre 1812; Ein Edikt Friedrichs des Grossen über Miszheirathen.

Nº. 40. Zur Geschichte der Familie von Brandenstein; Die Rudelsburg.

Nº. 41. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Die Beisetzung der Kurfürstin Anna von Sachsen im Jahre 1585; Burg Nordeck bei Marburg; Ein altes von Podewilsisches Schloss; Zinzendorf's Stiefvater.

Nº. 42. Von der Deutschen Adelsgenossenschaft; Vom hohen und niedern Adel; Die Rose, ihre Bedeutung in Sitte, Sage und Geschichte des ritterlichen Mittelalters.

Haus Gerlach, Monatschrift zur Förderung der Geschichte des Görlitzer Geschlechtes und anderer Familiën dieses Namens.

Nº. 11. Friedrich Wilhelm von Gerlach; Nekrolog des Uhrmachers Benjamin Gerlach aus Pillau; von Gerlach in Adels Lexicis; Dr. Julius Gerlach zu Tilsit; Stammtafel der Gerlach aus Rauschnick.

Monatsblatt der Kais. Königl. Herald. Gesellschaft „Adler."

Nº. 55. Mittheilungen der Gesellschaft; Ein Wort an unsere Graveure; Ein Nassauisches Urkundenbuch.

Nº. 56. Hunyady und Scaliger.

Nº. 57. Mittheilungen der Gesellschaft; Die Retberg Stiftung.

Nº. 58. Mittheilungen der Gesellschaft; Nochmals „Ritterstand und Ritterwürde", Genealogische Unrichtigkeiten.

Anzeiger des germanischen Nationalmuseums. I Band, September und Oktober 1885.

Nº. 13—20. Bullenartiges Siegel der freien Reichsstadt Mühlhausen; Holzschnittkopien vom Schlusse des 15. Jahrhunderts nach einigen der Initialen des Meisters E. S. von 1466; Die Bücher der Schreibmeister des 14.—18. Jahrhunderts im germanischen Museum; Emaillirtes kupfernes Becken des 13—14. Jahrhunderts; Waffen aus dem 4 bis 6. Jahrhunderte; Goldenes Kreuz aus einem Longobardengrabe; Veit Stoss d. j. ladet den Bürgermeister und Rat zu Windsheim auf seine Hochzeit. 1568; Alte Buntpapiere in den Sammlungen des germanischen Nationalmuseums; Karolingische Goldschmiedearbeiten; Einige Urkunden des 11 und 12. Jahrhunderts im germanischen Museum; Die Markgrafen Albrecht Achilles und Friedrich der Aeltere von Brandenburg und die Windsheimer Schützen; Der Eibenbogen; Mittelalterliche Destillationsapparate; Kaiser Ferdinand I erhält von Wentzel Jamnitzer und Pankraz Labenwolff Visierungen von Brunnen; Revers des Goldschmiedes Melchior Beyer von Nürnberg für Adam Grafen von Beichlingen über die Anfertigung von Silbergeschir. 1541; Epitaph des Hans Wolfhart.

Messager des sciences historiques ou archives des arts et de la bibliographie de Belgique. Anneé 1885.

2e Livraison. Des variations du cours de l'Escaut depuis les temps primitifs; La danse à Gand au 18e siècle; Uu administrateur au temps de Louis XIV; Le fusil a aiguille, inventé en Belgique, vers 1624, par un comte de Hornes.

Giornale araldico-genealogico-diplomatico, publicato per cura della R. accademia araldica Italiana, diretto dal Comm. G. B. Cay di Crollalanza Anno 1885.

Nº. 12. Une branche inconnue de la maison d'Orange; Di un ritratto di Juan de Garay fondatore della cittá di Buenos Ayres; Les ancètres de Victor Hugo; Genealogia dei Colonna Romano di Sicilia (Ramo di Centineo); Recherches sur la famille de Jean de Bologne, le celèbre sculpteur Donaissien; Rivista bibliografica.

Nº. 13. Dell' arte vetraria in Altare; Blasone dei Gentiluomini vetrai Altaresi; Observations sur une dissertation de M. le lieutenant colonel de Mandrot, relative au terme Milis; Varieta storiche gentilizie; Revista bibliografica.

The New York genealogical and biographical Record. Devoted to the interests of American genealogy and biography. Juli, 1885.

Nº. 3. Gravesend, L. I. Old and New; The Crawford family of Orange County, N. Y.; Records of the First and second Presbyterian Churches of the City of New-York; Brookhaven (L. J). Epitaphs; Record of a Branch of the Beekman Family in New York, New-Jersey and Illinois; Inscriptions from Tombstones, and other Records; Records of the First and second Presbyterian Churches in the City of New-York.

Vragen en Antwoorden.

Geslacht Herbert. Het woord *Absingen* voorkomende in het artikel over Herbert op blz. 156 van dit blad, heeft mijns inziens tweeërlei beteekenis. Of Johannes Martinus Herbert was geboortig of herkomstig van eene stad of dorp Singen, òf wel zijn naam voluit was J. M. H. ab of van Singen. Dit laatste is zeer waarschijnlijk, als men bedenkt dat in de 18e eeuw de geslachtsnaam Singer of Zinger veelvuldig in de West voorkwam, bepaaldelijk een med. doctor in 1750, en zou dan de student tot dit geslacht moeten behoord hebben, hetgeen wel de moeite zoude loonen om te onderzoeken, ook in verband met het beweren dat de geslachtsnaam Insinger, thans te Amsterdam in aanzien, ontstaan is uit I. N. SINGER.

U. M. P.

Jan de Vassy (verg. blz. 28). — De datum waarop Philips van Bourgondië Jan de Vassy het goed Creke schonk is: 12 Juli 1438; in een afschrift van dien schenkbrief berustende in het Provinciaal archief van Zeeland noemt de Hertog hem *zijn getrouwe dienaar.* Wellicht is in de Hollandsche leenregisters meer van hem te vinden.

Middelburg. J. P. van Visvliet.

Geslacht van Valkenburg (verg. blz. 143). — Wellicht doe ik steller van den vraag genoegen mede te deelen dat Gerard van Valkenburg te Nijmegen in 1538 geboren werd en te Steinfurt in 1578 stierf. Hij vervaardigde vele latijnsche en grieksche gedichten o. a. een toegewijd aan Jan van der Does, burgemeester van Leiden. Op de Leidsche bibliotheek berusten nog vele handschriften van hem.

In de XVIe eeuw leefde Johannes van Valkenburg een oudheidkundige, geboortig van Nijmegen.

Haarlem. JOH. D. G. en D. G. VAN EPEN

Familie Camay. — Wie kan iets mededeelen betreffende dit geslacht, waarvan door Vondel bezongen leden in de XVIIe eeuwte Amsterdam gevestigd waren? Wat was hun wapen?

A. TH.

Familie Enuma. — Wie kan inlichtingen verschaffen over deze familie? Is het wapen ook bekend?

H. v. E.

Familie van Munster. — Betreffende dit geslacht, waarvan ook takken in Engeland voorkomen, worden genealogische en heraldische inlichtingen gevraagd.

H. v. E.

Familie de Visser te Utrecht. — In het midden der voorgaande eeuw leefde te Utrecht Lambertus de Visser, was eerst gehuwd met? en in 2e huwelijk met Judith Crouwell, die hem o. a. schonk Judith de Visser, geboren te Utrecht den ? 1752, sterft te Heukelom den ? 1784. Zij huwde te Utrecht 23 Mei 1775 Christiaan Hermanus Jutting, geboren te Heukelom den? 174?, sterft aldaar 15 September 1805, zoon van Johan Adolf Jutting en van Anna Regina Meyer.

Zijn de kinderen uit het eerste huwelijk van Lambertus de Visser ook bekend en wie was zijn eerste vrouw. Bijdragen omtrent dezen tak der familie Jutting zullen welkom zijn.

M. v. B. J.

Van Alt-Leiningen-Westerburg. — Uit St.-Louis wordt aan *the Times* bericht, dat daar de vertegenwoordiger van een der oudste adellijke familiën van Duitschland, graaf van Alt-Leiningen-Westerburg, overleden is. Tot aan het Weener Congres in 1875 waren de hoofden der familie Souvereine Vorsten. De moeder der hertogin van Kent en grootmoeder van Koningin Victoria was een gravin van Alt-Leiningen-Westerburg. Door een samenloop van allerlei lotswisselingen leefde de overleden graaf verscheiden jaren te St.-Louis en Cincinnati in armoede. Hij was eenigen tijd als reporter aan een der lokale bladen werkzaam. Zijn oudere broeder, die de familiegoederen erfde, ondersteunde hem van tijd tot tijd, maar hij kon zelf niet veel missen. De overleden graaf was 35 jaren oud en laat een jonge weduwe na.

Wie is deze graaf van Leiningen? in den Almanach de Gotha is hij niet te vinden. v. O.

Geslacht von Paulus. — Te Bamberg werd dezer dagen ter aarde besteld het stoffelijk overschot van den kamerheer graaf von Paulus. Daar hij de laatste was van zijn adellijk geslacht, werd bij de geopende groeve zijn wapen verbroken en de stukken met zijn lijk in den schoot der aarde weggeborgen.

Deze mededeeling heeft een paar maanden geleden de ronde gedaan in verschillende nieuwsbladen. Verschillende werken waarin grafelijke huizen behandeld worden zijn nagezien, doch er is niets te vinden, zoo ook niet een grafelijk huis v. P. in Rietstap's *Armorial général.* Moeten wij hier aan een grap of aan werkelijkheid denken? v. O.

Henry baron du Blée. — Aan het hoofd van een ouden geslachtsboom, in mijn bezit, staat letterlijk het volgende:

„Extrait Généalogique de divers Papiers et entr'autres d'un Manuscrit Latin intitulé:

Extractum ex Deductione Genealogica Stemmatis Nobilis Familiae de Schuylenborgh ex fide dignis Diplomatibus confecta et dilineata.

Le dit manuscrit a été collationné avec les Originaux et Pièces autentiques, comme il est attesté par les sous-signés: *Henry Baron du Blée et Wülffsbergen et Antonius à Cruce Notaire Public de la Chambre Impériale*"

Vraag: Wanneer leefden beide onderteekenaars en wie was Henry Baron du Blée et Wülffsbergen?

's-Gravenzande. P. R. D. v. D. KASTEELE.

Geslacht van Daverveldt. — Wie heeft de goedheid betreffende den hiervolgenden tak dezer familie inlichtingen te geven. Johannes van D. (zoon van? en van?) huwde met Susanna Kies, dochter van Johannes Kies en van Margaretha van Son, Pieter en Maria Verster's dochter. Uit hun huwelijk Abraham van Daverveldt, deze was gehuwd en had o. a. een zoon Ds. Johan François Daverveldt, predikant te Odijk. Vooral inlichtingen omtrent den Noord-Brabantschen tak dezer familie zullen welkom zijn.

R. v. D.

Verbetering eener drukfout.

Bladz. 242, 1e kolom, regel 8 van boven:
Sara Lom, lees: Sara Lont.

De registers der graven in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage.

(*Vervolg*).

In den iiij Regel.

Den 5 Maart 1755 (III 1758) bij dag begraven Cornelia Bos.

Den 25 April 1761 bij dag begraven Hendrik de Bruyn.

Den 29 Sept. 1772 's morgens begraven Hendrik de Bruyn.

Op heden den 13 Nov. 1792 is de bovenstaande grafstede overgeboekt ten name van Cornelia Hendrina Kool geb. de Bruyn ingevolge acte van verzoek aan mij als Rentmeester geexhibeert.

Solvit overb. *f* 1.

III. Den 11 November 1735 begrave Abraham van de Putte.

Den 19 Decemb. 1739 bij dagh begrave Maria françoise Mercier.

Den 12 Januarij 1802 's morgens begraave het Leijk van Johannes Gallijadt.

f°. LXVI. I. Nu°. 9. Den XXVI Januarij 1636 het graf Nu°. 9 v̄bouct op de name van Job Cornelisz. van der Poll.

Den 4 Janrij. 1636 begraven een kint van Job Corn̄. van̄ Pol.

Den 2 Febrij. 1636 begraven een kint van dito Poll.

Den 2 Marty 1636 begraven Pieter Willemsz. Poll.

Den 30 Meij 1639 begraven een kint van Job van̄ Poll.

Den 29 Aug. 1666 begraven de huysvrou van̄ Homan van̄ d. Kruyck.

Den 10 April 1668 een kind van Arye van der Kruick.

25 Meij 1674 kraemk. van Advt. van de Pol.

Den 27 7^br^. 1674 v̄bouct.

f°. 99. II. N°. 9. Den 27 Sep. 1674 ov̄gebouct op den naem van Nicolaas van der Cruyc als getrout met de dogter van Job Cornelisz. van der Pol.

Den 28 Sep. 1674 begraven een kind van de ad^t^. van der Pol.

28 Jan. 1676 een kind van̄ ad^t^. van der Poel (sic).

Op den 13 Julij 1699 deese bovenstaende grafsteede overgebouct op den Naem van de Heer Adolph Borrebagh volgens seecker Acte van koop en overgifte van de origineele papieren en documenten tusschen hem en de kinderen en Erffgen̄. over Nicolaes van der Cruyck, op dato deses in presentie van

In den iiij Regel.

mij gedaen: en hebbe dien volgende het Reght van overboucken de kerk competerende ontvangen.

Den 2 Januarij 1742 de voors. Grafstede overgeboekt op de naem van Louisa Margareta Borrebagh, uyt kragte van de acte door G. Croonenberg, als in Huwelijk hebbende deselve Louisa Margareta Borrebagh en de rato caverende voor V^e^. Hester Borrebagh getrouwt aan de Heer Bernardus Muller, V^e^. Cornelia Clasina Borrebagh, getrouwt met de Heer Willem Hendrik Scheffer en V^e^. Catharina Cornelia Borrebagh, getrouwt met de Heer Petrus Laan, Professor Theologiae te Franeker ongeprejudiceert hun regt van eijgendom op den 7 Decemb. 1741 geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken *f* 1—, v̄hoging *f* 10.

Den 12 Maart 1744 begraven Mr. Goodard Croonenberg.

Den 29 IX^br^ 1748 by dag begraven de Heer Bernardus Muller.

Den 16 Meij 1749 by dag begraven Hester Borrebag.

III. Den 24 April 1736 by avont begrave Margrita Cronenbergh.

Den 1 Dec. 1742 by avont Begr. het kint van de Raetshr. Poulus Jan de (Vager of Raven, onduidelijk), doot ter werelt.

f°. xvij. I. Nu°. 10, 11, 12 en 13 onv̄cocht v̄mits de Pilaer.

De bouengescr. drie Grafsteden zijn door ordre van de Ed.Mo. Heeren Gecommitteerde Raeden en met permissie van de E. Heeren Kerkmr̄. gegeven aen̄ commis Adriaen van Persijn Rentmr. van de Cloosterkercke (NB. 10 is onderschrapt).

N°. 10. Den xxij februarij 1639 het Graft Nu°. 10 door de Heeren kerckmr. v̄cocht aen monsr. Chrl. Carel voor de somme van hondert tachtich ponden van xl sch. 't pondt en daeromme tselve vbouct op de name van Christoffel Carel.

Den 3 Julij 1666 begraven een Dochter van̄ Heer Carels.

Den 23 Sep. 1672 een kind van Monsr. de Clerc.

N°. 11, 12 en 13 den 26 Sep. 1674 v̄bouct.

f°. 100. II. N°. 10. Den derden April 1704 (III 1710) overgeboekt op de naem van Claude L'ormie (sic) (III Lormier) solliciteur militair, sijnde bij kerkmeesteren ten profijte van de kerk aengeslagen volgens resolutie van de Heeren Gecomitteerde raeden van Holland in dato

In den iiij Regel.

den 28 Jan̄. 1671 en daarop gevolgde van Heeren kerkmeesteren van den 22 April en 21 Octob. 1674 en volgens resolutie van de gemt. Heeren kerkmr. van den 26 Augti. en 16 xb 1703 aen gemt. Claude L'ormie verkogt en getransporteert.

Solvit t'reght van verboeken *f* 25 guld.

Den 19 Meij 1741 de voors. grafstede overgeboekt op den naam van den Heer Willem Lormie, uyt kragte van de acte door gem̄. Willem Lormie, C. Lormier, W. Lormier, wed. A. van der Kaa, H. v. Heteren, Adr. Lormier er F. Lormier, Erfgenamen van de Heer Claudius Lormier, ongeprejudiceert hun regt van Eijgendom op den 27 April laastleeden geteekent, en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken *f* 1—, verhogen *f* 10.

(*a*) Den 18 Maart 1745 by avond begraven Juffre Ida Claudie Françoise Lormier.

Den 23 Feb. 1748 by avond begraven de Heer Adrianus Lormier.

Den 16 xbr 1751 by avond begraven Ve. Johanna Bartholotta Emans.

(*b*) Den 15 Julij 1752 by avond begraven Francois Lormier (III van Rijswijk herwaarts gebragt).

(*c*) Den 22 April 1756 by avond begraven Een ongedoopt kind van̄ Heer Adr. Lormier (III van Voorburg herwaarts gebragt).

(*d*) Den 21 Julij 1758 by avond begraven Sara Lormier, Een kind (III van Voorburg herwaarts gebragt).

(*e*) Den 24 (oningevuld) (III Julij 1748) bij avond begraven Maria Kerby (III van onder Voorburg herwaarts gebragt).

Den 15 xbr 1759 is de bovenstaande grafstede overgeboekt op de naem van Wouterina Lormier, weduwe van der Kaa, aan wien de gemelde grafstede by acte van scheiding en deeling van de Boedel en nalatenschap van haar ouders, wijlen Claudius Lormier en Ida Blonk (Blonck?) op den 23 Maart 1759 gepasseert voor̄ Notrs. Hendrik Willem Prangang en getuygen in vollen vrijen Eijgendom is toe en aenbedeeld geworden als blijkt bij het Extract authenticq scheiding aan my als Rentmr. nevens de acte van versoek door voorn̄. wede. van der Kaa onderteekent, overhandigt.

Solvit v̄boeken *f* 1.

fo. 100vso. Den 3 April 1767 de voors. grafstede overgeboekt ten name van de Heer Leonardus van der Kaa, Ritmeester in het Regiment van den Luit.genl. Graaf van Rechteren,

In den iiij Regel.

ingevolge de acte van versoek door denselve als erfgenaam van sijne moeder Woutrina Lormier, wedo. van der Kaa, op den 31 Maart 1760 binnen Noortwijk overleden, caveerende voor soveel het nood zij en sulks om alle namaningen voor sijne overige susters dewelke van het gen̄. graf gedisisteert hebben op den 16 Maart 1767 ondertekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken *f* 1—, versuym *f* 6—.

Den 18 Julij 1775 's morgens begraven de Hr. Johan Steenlack, van Kralingen herwaarts gebragt.

Den 30 Junij 1787 de voors. Grafsteede overgeboekt ten name van de wed. Johan Steenlack Gebooren van der Kaa, ingevolge de acte van versoek door deselve als Eenige geinstitueerde Erfgenaam van Haar Ed. broeder den Heer Leonardus van der Kaa, collonel in zyn leve van de Cavallerie ten dienste dezer Lande ingevolge zijn Testamentaire dispositie in dato 26 September 1775 voor den Notaris A. Deel en getuigen in 's Hage gepasseert den 25 Junij 1787 ondertekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert zijnde de Heer Leonardus van der Kaa den 11 Augustus 1786 binne Leyde overleden en te Catwijk begraven.

Solvit overboeken *f* 6—.

Den 19 Augustus 1790 by dag begraven Johanna Leonora van der Kaa, van Rotterdam gebragt.

Den 4 Feb. 1792 overgeboekt de voors. grafstede ten naame van Claudius Steenlack ingevolge acte van versoek door den Heer Z. (of H) Laurillard dit Fallot als Executeur van de Testamente van wijlen vrouwe Johanna Leonora van der Kaa wede. den WelEd. Heer Johan Steenlack onderteekend en aan mij als Rentmeester geexhibeert.

Solvit overb. *f* 1.

III. Den 28 Maart 1737 by Avont begrave Yda Blonck

Den 14 Julij 1738 by avond begrave Anthonie Lormier van Rotterdam.

a, *b*, *c*, *d*, *e*. Deze lijken overgebragt in de 2e Regel No. 19 en ½18, den 24 Jan. 1759.

fo. 101. No. 11, 12 en 13.

II. Den 26 Sep. 1674. No. 11, 12 en 13 o̊vgebouct op den naem van Govert van Persijn commys ter finantie van Haer Ho: Mo:

Den 21 xbr 1694 is begraven de Huysvr. van̄ Comis Persijn.

Den 30 April 1741 de voorn̄. grafstede

In den iiij Regel.

overgeboekt op naam van Mr. Govert van Persijn commis ter Camer van de gn̄lts finantien uyt kragte van de acte op den 21 deser loopende maand door hem en Adriaana van Persijn wed. wijlen de Heer en Mr. Johan Scot, in leven eerste Presideerende raad en stadhouder van de Leenen van de raade van Leenhove van Braband en lande van Overmaze, gesamentlijke kinderen en Erfgenamen van d' Heer en Mr. Willem van Persijn, ongeprejudiceert hun regt van Eijgendom, geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken *f* 3, uts. verhogen *f* 30.

Den 24 Octob. (geen jaartal) (III 174.) begraven Daniel Govert de Savornin.

Den 7 Feb. 1756 bij dag begraven Mr. Govert van Persijn.

Den 7 April 1757 de bovenstaande grafstede overgeboekt op de naamen van de Heer Gasper Quirijn van Persijn, commis ter gn̄lts. finantien uyt kragte van de acte van versoek door Ve. Johanna Louisa Blankerts, wede. en Boedelhoudster van wijlen den Heer en Mr. Govert van Persijn in leven commis ter gn̄lts. finantien vsc̄r. en in die qualiteijt voor d'eene Helft, mitsgrs. Mr. Francois Christiaan Chombach en Mr. Hendrik de Kempenaa(r), beide thans oudschepenen en Raden der stad S. H. Bosch, ende Gustavius Adolphus Laspeeg capiteijn van de infanterie ten diensten deser lande, als respectivelijk in Huwelijk hebbende vrouwe Maria Wilhelmina Scott, vrouwe Cath. Jacob Scott ende vrouwe Johanna Cornelia Scotte (sic), gesamentlijke kinderen eñ universeele Erffgenamen van wijlen vrouwe Adriana van Persijn in leven Egtgenoote van de Heer en Mr. Johan Scott in leven Eerste presideerende raad en stadhouder van de Leenen van den Raade en Leenhoven van Brabant, En in die qualiteit voor de wederhelft Eijgenaars van de voors. grafsteden, ongeprejudiceert hun regt van Eijgendom zijnde de gemt. acte respective onderteekent, op den 15, 26 en 30 Maart 1759 en aan mij als Rentmr. overgelevert en vervolgens geteekent.

Solvit v̄boeken 3 gld.

Den 16 Dec. 1769 bij avond begraven Jonkv. Adriana Cornelia van Persijn.

Den 13 Junij 1770 's morgens begraven Ve. Johanna Louisa Blankert.

Den 10 Feb. 1782 bij avond begraven Jan van Persijn.

In den iiij Regel

Den 29 Novbr. 1788 's morgens begraven Gasper Quirijn van Persijn.

f°. 101vso. Den 28e September 1789 de bovenstaande Grafsteede overgeboekt op de naam van den Heer en Mr. Antonius Quirinus van Persijn, Advocaat woonagtigh te Breda ingevolge de Acte van versoek door Govert Joan van Persijn Raadsheer in de Hoogen Raade over Holland, Zeeland en Friesland en Anna Catharina Eleonora van Grootenraay (in qualiteit als Eenige Executeur en Executrice van het testament van wijlen de Heer Gasper Quirijn van Persijn in leeven commis ter generaliteits Finantien etc. voor den Notaris Albertus van der Sande en getuigen gepasseert op den 12 April 1783) onderteekent op den 22 Augustus 1789 aan mij als Rentmeester neevens het extract authenticq uit het uit het voorn̄. testament geexhibeert en overgelevert:

Solvit overboeken *f* 18.

III. Den 19 October 1740 Bij avont Begrave de Heer Johan Schot.

Den 18 Septb. 1798 begraaven het Lijk van Joanna van Naarsen Huysv. van Mr. Willem Pieter van Persijn.

3 April 1799 s'morgens begraave Willem Pieter van Persijn, getransporteert van Amsterdam.

f°. LXIX. Nuo. 14. D'heere Mr. Gilles de Glarges Pen-
I. sionaris der Stede Haerlem.

Den 2 Octob. 1634 begraven de Heer Hennin.

Den ij April 1643 het graff hierboven gestelt Nuo. 14 v̄bouct op te name vañ heer Corñ. de Glarges, Agent van wegen de ho: Mo: heeren Staten gnaēl. tot Calais in Vrankrijk.

Den 6 Oct. 1674 v̄bouct.

f°. 104. Den 6 Oct. 1674 ov̄gebouct op den naem van Cornelis de Montigny de Glarges, Ridder heere van E. lemmes (onduidelijk), uit Haerlem.

Den 9 Sep. 1680 is de bovenstaeñ grafstede bij de Hr. Jan van der Burg, v̄mogens speciale procur. Bij den voorñ. Heer de Glarges voor de Not. Pieter Baefs tot Haarlem, op den 30 Aug. laestleden gepasseerd, overgedragen te behouve en op den naem van Johan Bap alhier in den Hage.

Solvit 25 £.

Den 10 Febr. 1778 de voors. grafstede overgeboekt ten name van vrouwe Johanna Lucia van Meel vrijvrouwe van Oosterwijk, uit kragte van de acte van koop door Heeren

In den iiij Regel.

kerkmeesteren den (oningevuld) deser gepasseert.

Solvit koop ƒ100, v̄boeken ƒ12.

Den 31 Aug. 1778 bij avond begraven V^{e}. Johanna Lucia van Meel.

Den 17 Janū. 1779 de voors. grafstede overgeboekt ten name van de Heer Jan Jacob Sadelijn, Heer van Oosterwijk, ingevolge de acte van versoek, door denselve als eenige universeele erfgenaam van vrouwe Johanna Lucia van Meel, vrijvrouwe van Oosterwijk ingevolge desselfs testamentaire dispositie den 31 Dec. 1777 voor de Notaris L. Sijthoff en getuigen gepasseert (en waar van Extract authenticq aan mij als Rentmeester is geexhibeert en overgegeven) op heden geteekent.

Solvit vboeken ƒ6.

f°. LXX. Nu^{s}. 15 en 16. Mathijs Treurniet
I. Werkmr.

Den 24 Novemb. 1636 de Graven hier boven gestelt vbouct op te name vañ voorsz. Mathijs Treurniet en

den xxx Mei 1658 is een vijfde p$_{t}$. van de voorsz. twee graven bij Cornelis B.okmans (onduidelijk) echte soone van Juff^{e}. Judith Nieulandts als getrouwt hebbeñ Mathijs Treurniet die erffgeñ. was van haer voors. man getransporteert aen Arent Corsz. van Couwenhoue wijncooper alhyer en voort recht van ouerboucken betaelt x..

Den 1 April 1666 begraven Perijntije Cuvenhoven.

Den 17 Novem̄. 1666 begraven de schilder Monincks.

Den 19 dito de huysvrouw van Monincks.

Den 8 Janū. 1668 de Clerck Doornick.

Den 5 Sep. verbouct in tgeheel.

f°. 106. N°. 15 en 16. Den 5 Sep. 1679 N°. 15 en
II. 16 overgebouet op Wilm Eicmans en Barbara Eicmans, mitgaders Petronella Eicmans kinderen van Johannes Eicmans, als erfgenamen van Mathijs Treurniet haren Oom Maternel.

Solvit 50 £.

Den 14 Sep. 1679 syn de twee bovenstaeñ. grafsteden overgebouct bij Willem en Barbara Eicmans (III Dikmans) mitsgad$_{s}$. Mr. Jan van Sorgen, Adt. ende Leonard van der Meulen der ouden, als voogden over Johanna en Nicolaas van Sorgen, v̄wect bij Petronella Eicmans (III Dikmans), overgebouct op de naem ende ten behouve vañ Hr. Joost Clant alhier iñ Hage, v̄mogens de acte van coop en transport, op den 31

In den iiij Regel.

Aug. en 13 Sept. alhier gepasseerd voor de Not. Jacobus van Vlenbrouc.

Solvit 50 £.

Den 2 January 1742 de bovenstaande grafstede overgeboekt op de naam van V^{e}. Petronella Clant, eenige overgebleven en nagelaten dochter van wijlen de Heer Joost Clant, ingevolge van de acten, door haer soo voor haar selve en als de rato caveerende voor de verdere meede Erfgenamen van wijlen den voors. Heer Joost Clant onge-prejudiceert hun yders regt van Eijgendom op den 30 Decemb. 1741 geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken 2 gld. Ut. v̄hogen 20 gld.

Den 31 Maart 1556 bij dag begraven V$_{e}$. Pitronella Clant.

Den 2 Sept. 1761 bij avond begraven Maria Alexandrina Coel, een kind.

Den 16 Januarij 1777 de voors. grafstede overgeboekt ten name van de Heer Johannes Pieter Kempff, ingevolge de acte van versoek door Magdalena Coredia van Steeland, wed^{e}. van wijlen Mr. Pieter Coel, als bij testament van de voorñ haren man, den 5 Dec. 1766 voor de Notaris Joannes Huygens en getuigen in 's Hage gepasseert, eenige geinstitueerde erfgename, in qualiteit verkogt te hebben en door Johan Pieter Kempff van

f°. 106^{vso}. gem̄. wed. Coel gekogt hebbende bovenstaande grafstede tot welke voorñ. Pieter Coel het regt bekomen heeft als een mede-erfgenaam ab intestato ven wijlen vrouwe Petronella Clant, in leven laatst wed^{e}. van Mr. Arend Ravenschuijl en aan wien het selve graf is aanbedeelt bij scheiding van hare boedel, den 2 Junij 1757 in 's Gravenhage voor den Notaris Christoffel Glazer en getuigen gepasseert, op den (oningevuld) deser geteekent en aan mij als Rentm^{r}. geexhibeert en overgelevert.

Solvit overboeken ƒ 24, 20 jaren versuym ƒ 40.

Den 13 Maart 1778 bij dag begraven Maria van Schoonhoven.

Den 4 Dec. 1780 bij dag begraven Gillis van Gansen.

Den 16 Maart 1789 's morgens begraven Johan Pieter Vlamersveld, synde een kind beneden de 3 jaaren.

Den 20 December 1790 's morgens begraven Johan Pieter Kempff.

Den 4 December 1791 de voors. grafsteden overgeboekt op de naam van Barendina van Gansen wed. Kempff ingevolge de acte van

In den iiij Regel.

versoek van dato 12 Maart 1791 en den Rentmeester geexhibeert.

Solvit *f* 12.

III. Den 20 Janū. 1777 uit de West Capel overgebragt het Lijk van Anna Maria Kempff, dito overgebracht uit de 3de Regel N°. 11 en 12 het Lijk van Geertruyd Kempff, een kint.

Den 16. April 1801 smorgens begrave het Leijk van Diderica Christiena Elisabeth Vlaamersveld.

18 Junij 1803 Juffr. Barendina van Gansen, wede. DHr. J. P. Kempff smorgens ten Neegen (uren) begraven.

fo. LXXII. I. Nus. 17 en 18. Juffrouwe van Borre, wed. van Zal. de Raetsheer Borre.

Den xxiiij Octob. 1636 de bovengesr. grauen van Nus 17 en 18 vbouct op te name van Joffer Anna van Telshout wede. van Zal. Mr. Jéronimus van Borre in sijn leven Raedt iñ hove van Hollandt.

Den 3 Junij 1666 begraven de Notaris van Alen.

Den 29 Junij 1668 Juffre Lus.

Den 8 Feb. 1672 de Hr. Ontfan. Lus.

Den 6 Janu. 1681 vbouct.

f°. 108. II. N°. 17 en 18. Den 4 Januarij 1681 N°. 17 en 18 v̄bouct op den naem van Hester Lus voor haer ende de v̄dere descendenten voor so veel deselve erfgenamen sijn van Arnold Lus in sijn leven ontfanger vant Oostquartier van Vlaenderen, v̄mogens de acte van de Heer Cornelis van Aerssen van Sommelsdijc ten behouve van denselven Lus op den 28 Meij 1668 onder de hand en cachet gepasseert.

Solvit v̄boucken *f* 50.

Den 16 Maart 1711 dese bovenstaende grafstede N°. 17 en 18 overgebouct op de naem van Mevrouw Eva Lus wede. wijlen de Heer burgem̄. Erkelens zalr. ingevolge van de testamentaire dispositie van Juffr. Magdalena Lus als laeste overgebleven erfgenaem van de Hr. Aernold Lus van dato den 18 Septemb. 1704 onder deselver handteekeningh gemaekt en mij geexhibeert.

Solvit 't regt van overboeken 25 gulden.

Den 9 Octob. 1741 de voors. grafstede overgeboekt op den naam van den Heer Thielman Erkelens, uyt kragte van de acte, soo door hem als door sijne Broeder en zusters, Johannes, Johanna, Elisabeth en Jacoba Erkelens, als Erfgenamen van Ve. Eva Lus in haar leven weduwe wijlen de Heer Jacobus Erkelens, haar moeder, ongeprejudiseert hun yder regt van Eijgendom op den Eersten

In den iiij Regel.

deser loopende maand geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgeleverd.

Solvit v̄boeken *f* 2, Uts v̄hogen *f* 20.

Den 4 Maart 1746 bij avond begraven Johan Erkelens.

Den 14 Octob. 1746 bij avond begraven de Hee(r) Thieleman Erkelens.

Den 11 Maart 1747 bij avond begraven de Heer Joan van Rielle.

Den 3 April 1754 bij dag begraven de Heer Robert Gordon.

Den 26 Meij 1756 bij avond begraven Jacoba Erkelens.

Den 31 Oct. 1764 bij avond begraven Ve. Johanna Erkelens.

Den 22 Nov. 1770 bij avond begraven Ve. Adriana Christina van Hoey.

Den 10 April 1771 bij avond begraven Elisabeth Erkelens.

108vso. Den 11 Junij 1771 de voors. grafstede overgeboekt ten name van de Heer Carel baron van Buren, lieutenant collonel ten dienste deser landen, ingevolge de acte van versoek door denselve als in huwelijk hebbende Ve. Cornelia Jacoba van Assendelft, alsoo (mits het voor overlijden van de heer Burgemr. van Assendelft) erfgenaam ex testamento van wijlen Mejuffrou Elisabeth Erkelens (volgens Extract authenticq van den testamente hiernevens gevoegt) dewelke in haar leven met ende benevens hare susters Jacoba en Johanna Erkelens erfgename ab intestato is geweest van hunnen overleden broeder Tieleman Erkelens en vervolgens daarna insgelijks is geweest erfgename van de soo evengen̄. Jacoba en Johanna Erkelens, op den 5 deser maand geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken *f* 12, 24 jaren versuym *f* 48.

Den 15 Julij 1790 de voors. Grafstede overgeboekt ten naame van Vrouwe Cornelia Jacoba Baronesse van Buren van (sic) Marcus geboren van Assendelft ingevolge de acte van versoek door Wouter Bosch in qualiteit van Gemagtigde van voors. Vrouwe Douarière van wijlen de Heer Carel Baron van Buren, en Usufructaire Erfgenaam van denselven haaren Echtgenoot, op den 9e deser maand geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgeleevert.

Solvit overboeken *f* 12, drie jaaren versuym *f* 6.

f°. LXXiij. I. Nus. 19 en 20. Samuel Govertsz. van der Muyr.

Den XI Janrij. 1636 het graft Nu°. 19 alhier

In den iiij Regel.

v̄bouct op den naam van Samuel Gouerts van der Muyr.

Den 19 April 1639 begraven de moeder van Samuel . . . . .

Den xvi Januarij 1663 het bovenstaende graff Nu°. 19 vbouct op de naeme van Willem van Alphen Secretaris in den hove van Hollandt als sijn bij exutie eñ.... vant.... vañ.... coper geworden van voorsz. graff Willem van Alphen secret.

Den 11 Janū. 1667 begraven Juffre Biesert.

Den 16 Aug. 1674 ov̄gebouct op de naem van Mr. Johan Anthony de Bezahar als bij coop daer aen gecomen volgens acte in dato den 8 Janū. 1667.

Betaelt het recht van ov̄bouken ter som̄ van xxv £.

f°. 110. I. Nu°. 19. Den 16 Aug. 1674 ov̄gebouct op den naem van Mr. Johan Anthony de Bezahar, adt.

St. ovboeken 25 £.

Den 23 Julij 1708 overgeboekt op de naem van de Heer Frederic Rapoen als erfgenaem van de Heer en Mr. Johan Anthony de Bezossar (sic) adt.

Solvit 25 guld.

Den 26 Februarij 1721 overgeboekt op de naam Juffrou Lucretia van der Heyde als wed. en Erfgenaam van de Heer Frederik Rapoen.

Solvit 25 gl.

Den 20 April 1741 de voors. grafstede overgeboekt op de naamen van Eduard v. Velsen, Notaris en Rentmr. alhier en Willem Middelbeek als Executeurs van den Testamente van wijlen Lucretia v. dr. Heijden, in haar leven laast wed^{e}. van wijlen de Heer Frederik Raphoen, ingevolge de acte op den 18 deser loopende maand door gemelde Executeurs geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit vboeken 6 gld., Uts. v̄hogen 10 gld.

Den 21 December 1758 de voors grafstede overgeboekt op de naam van Velsen notrs. en Rentm^{r}. alhier, als bij aankoop Eygenaar geworden sijnde van de bovengemelde grafstede, ingevolge de acte van coop door de Erfgñ. van wijlen Lucretia van der Heiden op den 4 en 30 Octob. 1758 gepasseert inhoudende consent, omme de gemelde grafstede op den naam van den voorñ. kooper te mogen worden overgeboekt, en waarvan copie authenticq aan mij is geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken 12 gld.

In den iiij Regel.

Den 4 Octob. 1765 bij avond begraven Johannes Maria de Graaf, van Schiedam alhier gebragt.

Den 11 Junij 1782 's morgens begraven Anthonia de Graaf.

Den 16 Junij 1783 's morgens begraven Gerard van Velsen.

Den 3 Oct. 1783 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van de Heer Bartholomeus van Velsen Philosophiae Docter en Predikant te Rotterdam ingevolge acte van versoek door denselve, als het regt tot de voors. grafstede bekomen hebbende bij legaat volgens een codicillaire dispositie van sijn broeder G. van Velsen op den 12 Junij 1783 gepasseert den 10 Sept. 1783 getekent, Solvit v̄boeken 6 gl.

III. Den 4 October 1758 het Lijk van Johanna van Wolfswinkel uyt de 15^{e} Regel 3^{e} graff overgebragt.

21 Meij 1798 Henrietta Antonette Hop, begraaven.

1799 den 15 September Een kind doot ter werelt gekoome de vader is S. van Hoogenhuysen.

1800 den 22 Maart. Smorgens begraave Neeltie van Rooije weduwe de Schell.

f°. lxxiiij. I. Nu°. 20. Den xxv Januarij 1636 het graff Nu°. 20 v̄bouct op de naem van Juffre Engel de Bije.

Den 27 April 1671 begraven Monsr. Stalpart.

Den 16 Decem̄. 1676 v̄bouct.

f°. 111. II. N°. 20. Den 16 Decem. 1676 ov̄gebouct op de naem van Jan van Ceulen eerste deurwaarder van den hove van Holl^{t}. als erfgenaem van Juffre Engel de Bije sijn gewesene Huysvroue.

Solvit voor v̄boucken xxv £.

Den 11 Maert 1709 dese grafstede overgeboekt volgens de testamentaire dispositie van Johan van Keulen hierboven genoemt in dato den 8 Maert 1677 voor den notaris Anthony Grol gepasseert in s'gravenHage op de naem van de gesamentlijke erfgenaemen en descendenten van Harman bogemaeker en Eva van Vospoel sijn Huysvrouw.

Solvit t reght van overboeken ƒ xxv.

Den 23 Novemb. 1737 begrave bij dagh Anna Swaantje Boogmaker.

Den 13 Octob. 1739 begrave bij dagh Niclaes van Wouw.

Den 26 April 1741 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van Antoonie Boogemaker naar gelate soon van Harman

In den iiij Regel.

Boogemaker voor de eene Helft Eijgenaar van de voors grafstede, uyt kragte van de acte door hem mitsgrs. Joh. en Eva Boogmaker t'samen kinderen van Willem Boogmaker mede soon van de voors. Harman Boogmaker voor de wederhelft Eijgenaars van de voors. Grafstede, ongeprejudicieert een yder sijn regt van Eijgendom hier boven gemelt op den 24 deser loopende maand geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgeboekt.

Solvit v̄boeken 1 gl., als v̄hogen 10 gl.

Den 5 April 1742 begraven Cath. (III Catharina) Stompwijk.

Den 6 Meij 1748 Anth. Bogemaker.

Den 3 Feb. 1764 bij dag begraven Eva Bogemaker.

Den 31 Meij 1771 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van Johannes Boogmaker uit kragte van de acte van versoek door denselve in qualiteit als met sijn suster geinstitueerde Erfgenaam van sijn oom Anthony Boogmaker, en erfgenaam ab intestato van wijlen sijn suster Eva Boogmaker en dus thans in 't geheel eigenaar der voors. grafstede op den 29 Meij 1771 geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgegeven.

Solvit v̄boeken ƒ6, 22 jaar versuym ƒ22.

Den 22 Meij 1772 bij dag begraven Johannes Bogemaker.

fº. 111^{vso}. Dit graf is door Johannes Bogemaker aan de kerk gelegateert, benevens vijftig guldens mits t' selve binnen den tijd van vijf en twintig jaren na desselfs overlijden niet zoude mogen worden geroert. Vide Resol. van kerkmeesteren van den 21 Junij 1773.

fº. xxvi. Nuº. 21. De xix Januarij 1636 het graf Nuº. 21 v̄bouct op de name van

(Adriaen Adriaensz. van Wasbeeck, doorgehaald) Jan Gerritsz. van d. Brouck.

De 2 Decem̄. 1669 begraven Juffre de Jager.

Den 19 Junij 1674 vbouct.

fº. 112. Nº. 21. Den 19 Junij 1674 ov̄gebouct op de naem van Catharina van den Brouc, dochter en universeel erfgenaem van Jan Gerrits van den Brouc.

Den 15 Decemb. 1712 overgeboekt op de naem van de Heer Gijsbert Hendrik Casembroot als eenige erfgenaem van Catharina van den Broek, desselfs grootmoeder maternel.

tenselven dage weder overgeboekt op de naem van vrou Elisabet Erkenraad Snoek wed^{e}. en geinstitueerde erfgenaem van de Heer Gijsbert Hendrik Casembroot voorn̄.

In den iiij Regel.

volgens testamentaire dispositie voor de notaris Bartholomeus Geldsdorp op den 21 Novemb. 1703 tot Dordrecht gepasseert.

Solvit 't regt van 't overboeken ƒ25.

nog ten selven dage overgeboekt op de naem van de Heer Gijsbert Beudt beide volgens testamentaire dispositie van gem^{t}. vrou Elisabeth Erkenraed Snoek in dato den 13 Decemb. 1705 voor den notaris Cornelis Aensurg tot Dordregt gepasseert.

Solvit 't regt van overboeken ƒ25, solvit verhogen ƒ10.

Den 18 x^{br}. 1736 begraven Gillis Mijné Een kind.

Den 1 Julij 1737 uts. twee kinderen van Gijsbert Mijné, ongedoopt.

Den 6 ix^{br}. 1739 uts. Bartholomeus Mijné.

Den 15 Maart 1740 uts. Johannes Blok.

Den 11 Jan. 1742 bij dag begraven Erkenraad Adriana Mijné.

Den 24 Aug. bij avont Cornelia Mijné Een kind.

Den 21 Julij 1745 bij dag begraven Een kind genaamd Cornelia Mijné (III uyt de Oostportael Nº. 5, dat begrave is geweest den 8 Meij 1743).

Den 15 ix^{br}. 1754 bij dag begraven Corn. Joh. Oosthout.

Den 10 Febr. 1764 bij dag begraven Maria Uyterschou.

Den 21 April 1769 bij dag begraven Maria Roetering; geen regt.

Den 21 April 1776 bij dag begraven Johanna van der Ven, geen regt.

Den 8 Decr. 1779 bij dag begraven Hendrik Johannes Mijné, een kind boven de drie jaren, geen regt.

Den 23 Novr. 1781 bij dag begraven Johannes Oosterhout, geen regt.

Den 23 Octr. 1784 bij dag begraven Dirk Mijné, een kind, geen regt.

Den 23 Janū. 1785 's morgens begraven Gijsbert Mijné, geen regt.

Den 5 Septbr. 1786 's morgens begraven Gijsbert Mijné, geen regt.

fº. lxxv. Nuº. (21 en 22 beide doorgehaald) de Rentmr.
I. Hallingh.

Nuº. 22. Den xvi Februarij 1636 het graff Nuº. 22 v̄bouct op te name van

(Jan Gerrits van den Brouck, doorgehaald) Adriaen Adriaensz. van Wasbeeck.

De 6 Aug. 1670 begraven de oud-homan van Son.

De 9 dito de huisvroue van den selve.

30 Mei 1674 v̄bouct.

In den iiij Regel.

fº. 113. Nº. 22. Den 30 Meij 1674 ov̄gebouct op den
II. naem van Adriaen van Wasbeeck te behouve van hem en de v̄dere descendenten van Adriaan Adriaansz. Wasbeek, den ouden.

Den 8 Janū. 1675 begraven Juffre Casembroot. (III vervallen aan de kerk).

Den 8 Julij 1777 de voors. grafstede overgeboekt ten name van de Heer Jan de Thomeze, uit kragte van de acte van koop door de Heeren Kerkmeesteren op dato deses gepasseert.

Solvit verkoop ƒ 100, overboeken ƒ 12.

Den 14 Julij 1777 bij dag begraven Johanna Willemse.

Den 27 Oct. 1778 bij dag begraven Jan de Thomeze.

Den 31 Januarij 1780 de voors. grafstede overgeboekt ten name van Albertus Johannes de Thomeze, ingevolge de acte van versoek door denselve en Arnoldus Spoor, als in huwelijk hebbende Cornelie de Thomeze, mitsgaders Johanna Catharina de Thomeze, Hermanus de Thomeze en Adriaan Cornelis de Thomeze, so voor hun zelve als instaande en de rato caveerende voor hunnen atwezenden en meerderjarigen broeder Doctor Leonard Hendrik de Thomeze; alle kinderen en erfgenamen van hunnen vader Jan de Thomeze, den Nov. 1779 geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit overboeken ƒ 1, 1 jaar v̄suym ƒ 1.

Den 6 Nov. 1781 's morgens begraven Mr. Albertus Johannes de Thomeze.

Den 4e Februarij 1787 de voors. grafstede overgeboekt ten name van vrouwe Johanna Catharina de Thomeze, ingevolge de acte van versoek door Otto Frederik van der Spijck, Procureur voor de respectieve Hove van Justitie van Holland, in qualiteit als door den Hove aangestelden Curateur in den boedel van wijlen Mr. Albertus Johannes de Thomeze, mitsgaders als door welgemelden Hove geauthoriseerd en gequalificeert om de voors. grafstede volgens taxatie afgestaan aan vrouwe Johanna Catharina de Thomeze, Huysvrouwe van Mr. Gerard de Zelder van Beveren advocaat voor welgemelden Hove (welke authorisatie is verleend op den 31 Maart 1783) den 2 Februarij 1787 geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit overboeken ƒ 6, 2 jaar versuym ƒ 2.

Den 30 Julij 1792 bij avond begraven Adrianns de Thomeze, een kind.

Den 27 Meij 1795 's morgens begr. Mr. Gerard van Zelder van Beveren.

In den iiij Regel.

III. Den 7 September 1802 's morgens begraven Johanna Catharina de Thomeze weduwe wijlen de Heer Mr. Gerard van Zelder van Beveren. Classe van ƒ 6.—.

In den ve Regel.

fº. LXXVIJ. Nuº. 1 Johan van Loo Clercq van de Gene-
I. raliteijts Reckencamer.

Den x Janrij. 1636 het grafft Nuº. 1º op Johan van Loo v̄bouct.

Den 28 Janrij. 1636 begraven de zuster van Johan van Loo.

Den 1 Augti. 1637 begraven Jan van Loo.

Den xx Augustij 1652 het bovenstaende graff Nuº. 1 in̄ ve regel v̄bouct op te name van Johan Serwouters Tresorier van haer hoochheyt de princesse Douariere d'Orange.

Den 25 Junij 1672 begraven een kind van Mons. Bacman.

Den 18 Feb. 1675 v̄bouct.

fº. 114. Nº. 1. Den 18 Feb. 1675 ov̄gebouct op den
II. naem en ten behouve van Joncvrouwe Adriana Joachimi.

Slt. 25 £.

Den 14 Janij. 1726 overgeboekt op de naam van̄ Heer Borgemr. Bron als Erfgenaam van de voorn̄. Jonkvrouwe Adriaan Joachimi.

Solvit 25 £.

Ten selven dage overgeboekt op de naam van Mons. Leendert van der Burgh volgens acte van coop en Transpt. onder de hand mij als Rentmr. geexhibeert onder conditie dat de voorn̄. van der Burgh het lijk van Juffrou Adriana Joachimy niet sal vermogen wegdoen ofte ruymen maar tot selve sal moeten laten in sijn geheel.

Solvit 25 £, solvit vhogen 10 gld.

Den 13 Febij. 1755 bij dag begraven Jacobus van der Burgh.

Den 26 Junij 1745 bij dag begraven Leendert van der Burgh.

Den 19 Aug. 1747 bij dag begraven Geertruyt van Cleeff.

Den 4 Janū 1772 bij dag begraven Adriana van der Burg.

Den 17 Junij 1773 bij dag begraven Maria de Meester.

Den 1 Dec. 1777 bij dag begraven Leonardus van der Burg.

NB. dit graf is aan de kerk gekomen en mag in geen vijftig jaaren worden geopent Vide Resolutien van den 3 Feb. 1778.

(*Wordt vervolgd*).

's-Gravenhage, J. C. van der Muelen.

KORT VERHAAL

van de afkomst der prinsipaalste Edelen van stad Groningen en Ommelanden tot op deze tegenwoordige eeuwe, insonderheid hare dapperen dooden, wapens, namen en toenamen, bij een vergadert uit onderscheidene auteuren geschreven boeken en brieven door Wilhelm Conders van Helpen. ANNO **1660.**

(*Vervolg*).

Anno

1413 erant Joannes et Ludolphus Sickkingius familia in ciuitate priores et etiam consulares.

1453 Als Roelf van Diepholt bisschop wierde gehuldiget tot Groningen, waar Jr. Lulef Sickkinga in de raadt.

In 't zelve jaar is besloten van de borgemeesters hoe zij het stapelmarkt zouden maken, dat is, dat geen borger of inwoonder zoude mogen kopen eenig dink ten waare zake dat het van de buren tot Groningen gebracht wierde, als gansen, vogels, hoenders, boter, spek ofte ander waren, als koorn, etc., de raat zoude daar eenige toe stellen, die het van de buren zouden kopen en dit zoude zijn tot des raats beste, en dat bij zulke pene en breuke als de raat daarop stelde. Doe is daar een geweest uit den raat, genaamt Warner Smit, deze stont op uit zijn stoel en sprak, „siet gij luiden, dat en wil ik niet toestaan noch consenteren, want het is tegen onsen Eed" en hij zeide dat en zal niet geschieden al zoude het hem zijn grouwe hals kosten. Daarna keerde hij om en hij gink van het Raathuis na zijn huis en hij liet alle bouwmeesters, heuvelingen en gilden bijeenkomen, zoodat zij met hem zijn overeengekomen, 't welk deze voornoemde Warner dede, daar zouden zij met te vreden wesen. Dit hebben zij hem belooft hem bij te staan met lijf ende goet. De raat zulks vernomen hebbende zijn zij wederom op het raathuis bijeen vergadert, en met een beul, menende Warner te laten onthoofden. Zij sonden hem bode om op 't Raathuis te komen. Als hij dit de heuvelingen gezeid hadde, gink hij na het raathuis. Als hij daar quam sach hij de beul aldaar, en hij sprak, „wat doet gij beul hier pakt u van hier etc." Met deze woorden is de beul weggegaan, en Warner is binnen bij de raat gegaan en vraagde haar wat zij in 't zin hadden met de beul. Terstont is een van de raat (genaamt Bruin Sijgers) opgestaan, dewelke zag uit het venster op de markt, alwaar hij veele borgers en veel volk sach staan met pieken en geweer. Deze Bruin Sijgers wederom sitten gaande, wiert zoo bleek en zoo bruin van angesigt, dat hij qualijk koste spreken, zoodat die wederom van het Raathuis gedwongen

Anno

waren te gaan en Warner zijn wille geven. Daarna als zij met deze Warner afgingen na het Jacobijnenclooster, heeft hij de borgers gezeit, dat zij te vreden zouden zijn en dat alles wel waar, 't welk geschiedede en hij toonde haar daarvan een versegelde brief. De raat bleef 3 dagen in het Jacobijnerclooster tot dat het rumoer gestilt was en tot alles in ruste quam.

1505 hebben de Groningers geschreven een vriendelijken brief an graaf Edsard van Emden om spraak met hem te houden, hetwelk hem zeer wel anstonde, hij heeft die van Groningen een zekeren dag gestelt op welke zij bij hem zouden komen tot Grijzemonniken. De Groningers hebben eendrachtig met malkanderen gesproken en zij hebben gecommitteert tot ambassadeur an den graaf te zenden Jonker Pieter Sickkinga, die een zeer wijs en een majestueus man was en Jogan Braemsche met een deel hovelingen van de gilde, ook een deel borgers, dat goede mannen waren. Petrus Sickkinga heeft met de borgers gesproken en haar geraden, soo dat zij over alles wel zijn eens geworden en zij hebben den grave angenomen voor een heer, daarvan dat brieven gemaakt zijn. Al hoe wel de Groningers dit hart was an te gaan omdat de Grave en die van Groningen malkander grote vijandschap hadden getoont, nochtans dachte dit haar beter te zijn, als onder het jok van de Saxen altijd te zijn, dewelke doch van natuur quaat Nederlants waren, gelijk zij tot Haarlem in Hollant en op andere plaatsen hebben getoont, daar zij macht hadden.

1514 sonden die van Groningen haar pastoor Meester Willem en nog een ander docter te Leeuwarden an den hertoch van Saxen om met hem te spreken en daar wierde een vrede gemaakt en in de vrede sonde de hertoch zijne Raden in Dorquert, den 19 April, duirende tot an den 22 dach van dezelve maant. Dezelve raeden waren graaf van Constans, graaf Hans van Hulstijn, die an graaf Bentems dogter verloeft waar, en de graaf W. Coninckstein met andere Heeren. En van wegen de stat Groningen zijn geweest de voorseide Predikant Mr. Willem, de borgemeester Pieter Sickkinga, raadsheer Gelmer Canter en andere heerschappen en doctoren. Daar wierde voort besloten dat op 's Gregorius dach, dat graaf Edsart van Emden en graaf Constans daags daarna souden bijeen komen in 't Clooster tot Selwert om vriendelijk met malkanderen te spreken, 't welk geschach. De gehele stat Groningen quam met haar volk tot Selwert, zij wouden haar alleen niet laten reisen, vresende van haar verrascht te zijn.

Anno

In 't zelve jaar trok Joncker Pieter Sickkinga met Mr. Willem van Groningen na Awert, presenterende de vorst van Saxen de brieven van 't accoord. Onder deze brieven waar eene in dewelke een artikel was, dat de borch tot Groningen soude gesleten worden en dat zij voor de vorst zouden maken een zeer manefiq huis van plaizanze rontom met een muur van 3 stenen dick en hem dat vereeren, maar geen groot huis. Als dit des vorsten raden horen lesen, stonden zij op en begeerden de vorst alleen te spreken. Daarna kwam de Vorst van Saxen met zijn raden en na vele reden waar zijn begeerte, dat men hem vergunnen zoude de borg in de stat, en dat hij mochte blijven als hij was, want zijne raden en goede vrienden, de het land in zijn absentie regeerden, wouden geren bewaart zijn voor een oploop en oneenigheid. Joncker Pieter Sickkinge en Mr. Willem zeiden daarop: „Hoog en Welgeboren vorst hiervan is geen perijckel, indien de vrede wert gehouden, de hijr gemaakt is, zoo zullen de borgers een goet blockhuis wesen voor alle gewelt, want de borgers zullen haar lijf en goet bij uwe F. D. genaden en uwes volcks zetten, denken zij ook het boven gemelte tractaat te houden of mede te handelen? anders zoude hem het blockhuis niet al te wel konnen beschermen,etc." Hiervan kwamen vele woorden, want de hertoch woude de borg met geweld houden en de Groningers wouden se neer werpen, eindelijk waar de conclusie, dat het huis zoude staan blijven, zoo dat de vorst brak het verbond met de stat en hij overtrat de artikelen.

De Groningers lieten hem zeggen door haar predicant Mr. Willem, dat noch hij noch zijne kinderen en kindskinderen heren van Groningen zouden worden, slaande op de tavel, dat het daverde en hij keerde hem om en hij ging weg met Jr. Pieter Sickkinga.

De Sassische Jonkers wierden quaad en zij wouden hem geaffrontcert hebben, maar de vorst woude zulks geensins permitteeren, opdat men niet zeggen zoude, dat hij het verbond hadde gebroken, waarom hij haar sommige dienaars mede gaf, die haar voor alle onheil zoude bewaren en na Groningen geleiden. Als zij wederom tot Groningen kwamen, vergaderde de raat en de gesworen gemeente, dewelke 't samen spraken met de gilden, om een ander heer te verzoeken, doordien de Saxen niet te betrouwen was; ten laatste wierden zij het eens met den graaf van Emden, om na den vorst van Gelder te zenden, hem in 't heimelijk stat en lande anbiedende of hij moet hadde om

Anno

dezelve te ontzetten en te beschermen tegen den hertoch van Saxen, 't welk hij voort annam. Niet lang daarna, dingsdag na St. Lammert, hebben haar de Groningers buiten Drapoorte geslaagen tegen de Saxen en 50 gevangen na Groningen gebragt en 80 gevoert na Tesinger klooster.

In 't zelve jaar als de vorsten van Brunswijck na het huis waren van Strickhuisen om deselve te plunderen, so heeft borgemeester Pieter Sickkinga met noch andere borgemeesters een eet gedaan aan graaf Edsart om hem mede bij te staan en het huis te verdegenen en daar van heeft hij hem sijn hant gegeven.

1514 Erat in consulatu continuato per complures annos honore Petrus Sickkingius prae aliis animo, ingenio linguaque pollens.

1515 heeft Joncker Pieter Sickkinga met ondertekent het contract van de Groningers met de vorst Charle van Egmont, hertoch van Gelder.

1533 Als de dijken waren doorgebroken gaf Robles (1), stadthouder van Vriesland, last an Idzert Sickkinga raatsheer en an meer andere heeren om de dijkgravers binnen Leeuwarden te ontbieden. Een stuiver van de gulden, de van de staten toegestaan waar, werd niet opgebrogt, dewelke Robles door het hof wilde ingevordert hebben. Joncker Pieter Sickkinga antwoordde hem, dat de volmachten de stuiver hadden ingewilligt sonder tegenspraak van de gemeente, dat het hof zich niet koste tot op de vergaderinge van deze schattinge instellen, ten ware dat daar bij een solomneele landsdag bevestigt wierde van de heeren staten-generaal uit de naam van de gemeente. Dit bleef alzoo daarbij steken en Robles wierde genoodzaakt elders te gaan om geldt te zoeken voor zijne galeijen. Jr. Sickkinga, zo men zeit, zoude in zijn huis gebannen zijn door deze vrijheit van spreken, 't welk hij hem zo ter herten nam, dat hij van droefheid niet lang daarna gestorven is.

Idzart Sickkinga senator etiam ad Annam Austriacam orationem habuit.

1571 sijn eenige gesanten als de abten van Esinge en Selwert, neffens de E. Joachim Panser en Jr. Harmen Sickkinga na Bruyssel gereist, mede brengende in de weerommekomste duire brieven en instructien van den koninck.

---

(1) In h. s. nr. 2 hiernevens geschreven: «vitium hic, nam Robles non fuit praefectus hoc anno, ad alium annum igitur referendum.»

H. O. F.

Catalogus Consulum et Houetmannorum Sickkinge.

Consules.		*Houetmanni.*	
1264	Lubbertus Sickkinga.	1438	Euert Sickkinga, Johannis frater.
1291	Ludolphus Sickkinga.	1439	Euert Sickkinga, Johannis frater.
1304	Gerhardus Sickkinga.	1446	Lubbert Sickkinga.
1357	Gerhardus Sickkinga.	1505	Petrus Sickkinga.
1370	Lubbertus Sickkinga.	1540	Johannes Sickkinga.
1394	Euert Sickkinga.	1563	Johan Sickkinga.
1405	Euert Sickkinga.		
1411	Johan Sickkinga.		
1428	Ludolph Sickkinga.		
1443	Ludolph Sickkinga.		
1506	Pieter Sickkinga.		
1523	Pieter Sickkinga.		
1539	Johan Sickkinga.		
1563	Johan Sickkinga.		

Petrus Sickkinghe houetman et senator anno 1505 ux. Johanna Alma, filia Redmer, equitis aurati anno 1499 (1).

Johan Sickinghe, houetman anno 1564 et seq. ux. Anna Gijsens.

Peter Sickinghe.	Feija Sickinghe in Warffum ux. Gaikinga.	Harmen Sickinghe in Uithuizermeden en Beyum, 1 ux. Wobbe Lewe, 2 ux. Bele Clant ex qua sequentes libri.	Truda nupsit Onno Tamminga in Tammingaborg.	Wendele mar. Wigbolt Lewe van Peyze.

Samuel Sickinghe.	Johan Sickinghe in Warffum ux. Luts, Laats Jongema en Luts Aylva dogter hic. ob. anno 1652.	Johan Sickinghe in Uithuizermeden ux. Catharina Henrique ex Gallia.	Bele, mar. Ludolph van Heerma van Holwinde, hic. ob. 1670, illa 1674.	Anna mar. Christophori vanEwsumten Post, hic ob. 1644,illa 1643.	Harmtje mar. Hajo Unico Manninga op Dijksterhuis, hic ob. 1652 illa 1645.

Anna mar. Taco Sicco Camminga en Fred. Ockinga tot Arumzoon sine liberis.	Oede, mar. Poppe Burmania.	Catharina mar. Schotto Tamminga in Bellingerweer.	Feija Sickinghe in Warffum ux. Sophia van Echten.	Sibilla mar. 1 .... de St. Martin, 2 Baron de Minerbe ex Gallia.

Rudolph Sickinghe toe Warffum, ux. Amelia, Edzard Jacob Clant, heer van Nienstein en Bouwine Coenders van Helpen.	Johan Sickinghe.	Hendrik Sickinghe Ritmeester ux. Anna, Ludolph Tiarda van Starkenborg en Anna Cath. de Mepsche dochter.	Anna.

Van sommige Jonckeren Heremaen.

1167. Multi illustres Frisii aeternam sibi posterisque laudem in terra sancta Egipto et Hispania contra infideles pepererunt, quorum nonnulli sanguinem et vitam in obsequium crucis profuderunt, inter alios Watzo Herema in pugna coesus est.

1418 fuit sacerdos et collocutor Tiardus Herema e nobilitate pro Octopagicis.

In 't zelfde jaar hebben de Groningers de stat Dockum ingenomen en geheel ruineert.

Drie jaar daarna verdronken wel 8000 menschen in Vriesland.

1494 is Joncker Taco Herema geweest in de Hoogeraad, dewelke presideerde in gewichtige saken en hij sat mede over grote en sware questien, door zijn wijze raat is besloten, dat hij en die met hem waren een eet zouden doen van de republijk in 't naaste convent, voor alle het volk, om haar trouw en dienst te toonen an zijn Majesteit den keizer Maximiliaan, en an zijn rijck, hetwelke geschach op deze manier in de Vriesche taal:

„Wij louwert en swerret tho doe Hilgen wsen allergenadigsten Heren den roemschen Koninck Heren Maximiliaan etc. wsen riochte ende na-

(1) Deze staat is achter h. s. nr. 1 gevoegd door den bovengenoemden heer Tamminga Alberda. H. O. F.

Anno

tuijrlijcke Hera getrouw hald onderdanich ende willich tho wesen, zijn konincklijke Majestait ende rijkes orber foerd tho stueren hij an schade tho kerren en neij wss fermoge tho bewarijen, ende des Heiligen Rijckes neij inhalt wser privilegien, guede olde gewoenten ende statuten schuldich en plichtich is to dwaen. Alzo help ws Godt en zijn Helgen, etc."

Twee jaar daarna waeren de Groningers zoo verre gekomen met oorlogen in Vriesland dat zij van Vriesland Heren waren, uitgenomen van de stat Franeker.

1528 is Joncker Geroldus Herema (de te vooren waere geweest in den Raad) met noch eenige andere Vriesche eedelen toegelaten, dat zij mogten komen in den Raadt, zo dikmaels en wanneer het haar beliefde, of als het nodich waar, dat zij souden worden ontboden.

In 't zelve jaar waar grote twist en oneenigheid tot Groningen onder het gemeene volk.

Van de Jonkeren Hanniaen.

1397. Als Vriesland meende verlost te zijn van de schrik der vreemde oorlog, zoo zijn daar in der haast wederom begonnen te ontstaan vervloekte daden.

Factionum duces fuerunt Gabo Hannia, Odo Botnia cum multis aliis.

In 't zelve jaar hebben sommige Edelen de Ommelanden overgedragen an Graav Albert van Holland, waardoor grote vijandschap ontstond tussen haar en de stad.

1398. Gallo Hannia, Sixtus Deckama et Odo Botnia patriae oppressionem et Hollandorum insolentiam non ferentes se juxta consuetum Frisii morem, contra externum hostem stabili amicitia coniunxerunt, percussoque cum Groninganis ac Transamasanis foedere, quanta potuerunt celeritate, arma corripuerunt ac Dockomium oppidum, praesidio Hollandorum munitum, alacri statim animo obsidentes, capta arce Cammingana, ad deditionem compulerunt, praesidio incolumi dimisso, ac inde ad oppugnandum Lunense castellum se contulerunt, quod licet valde munitum esset et magno praesidio firmatum indefessa tamen et continua oppugnatione in istas redactum est angustias ut desperatis ex Hollandia subsidiis mox etiam a praesidiariis est deditum, nec minori statim diligentia ad Staworam obsidendam progressi sunt, sed auxilio ab Alberto comite ad defensionem ciuitatis Egmundano et Brederodio ductoribus transmisso, obsidionem soluere coacti sunt, ac in castellum Molcoueranum se refugere. Reliqua autem Frisia excepta Lemmaria ab heroibus hisce tribus libertati pristinae restituta est, ipsi vero omnes ex ordine in potestates electi sunt.

1400 is de stat Groningen van de bisschop van Utrecht 3 week belegert geweest, daarna is aldaar een grote pest gekomen, dat wel de derde part van de menschen daarof gestorven zijn.

1413 waar een bloedige oorlog in Groningen tusschen de partijen der Schieringers en Vetkopers na de vette weide, daar bij zij waren alzo genaamt, zoodat Joncker Hermannus Hanconius met nog veel Eedelen en borgers genootzaakt waren in ballingschap uit Groningen te gaan.

1420. Ad vicum Arumum in pugna vulnerati fuerunt ex nobilitate Galo Hannia et Sicco Gratinga, hi recreati ex vulneribus vindictae studio aestuantes, incensis et exutis duabus ad coenobii portam domibus, duobusque captis et abductis monachis, istuc unde venerant rediere captivosque infelices cucullatos ad fanum Ludinkerchaeum suspenderunt ab arbore (1).

Twee jaar daarna wierde tot Groningen gemaakt een generale vrede onder alle de Vriesen, Schieringers en Vetkopers.

1455 waren in den Raad Otto Hansonius, Henricus Cater en anderen.

1491. Decretum factum est de iungendo cum Groninganis foedere et legatione splendida eius negotii causa Groningam mittenda. Missus est inter alios spectatissimus in conventu Wortius Hannia e nobilitatis ordine, amplis cum mandatis.

1500. Exulum legatus Bouwo Hannia Bolswerdius Bruxellam reversus est cum mandatis.

Van de Alberdaen.

1480 is Joncker Aiboldus Alberda raatsheer geweest tot Groningen, dewelke geeffectueert heeft met andere raadsheeren, dat zekere klachten van Dowo Siarde zouden bijgeleit worden, zoo is overzulks besloten, dat zij arbiters uit den Raad zouden stellen over de geheele questie, dewelke alles oprechtelijk van beide zijden zouden onderzoeken en naarstig besien, hoe de zaake geschapen waar, alles dan onderzogt en wel geexamineert zijnde, een rechte sententie na recht en bilkheid daarover te pronuncieeren, gelijk zij wilden, dat haar van andere zouden geschieden in haare zaake.

1514 waar Joncker Regnerus Alberda tot Groningen in den Raadt hebbende hetzelve amt lange jaaren met grote eere bedient.

1520 heeft Joncker Reinerus Alberda Borgemeester weest tot Groningen (2).

(1) Door den heer Tamminga Alberda hierbij gevoegd «Vid. Emmius, pag. 281». H. O. F.

(2) Later hier bijgevoegd door T. A. «obiit, 1557?»

Anno

1528 is groote oneenigheid onder het gemeene peuple tot Groningen ontstaan, als in 't minste daar nu niet gedacht wierde. De heeren van den Raad waren eendrachtig vergadert en zij kozen 24 mannen, dewelke de beste kennis hadden van alle dink, van de alderbeste patricien en van de principaalste van het gemeene volk, deze waren gepermitteert Raad te geven, en billijke redenen te gebruiken om te maken, door bede van gelt, daardoor het *aes alienum* van de stat muchte betaalt worden, opdat zij alzo wederom mochten komen in de borgerlijke gunst, de borgers waren daar in, 't eerste niet te vreden, maar geensins dat men het wederom zoude brengen an den Raadt en an het andere volk, opdat de Raadt niet machtig mochte worden. En om die oorzaak quamen zij op het Raadthuis, en al het gemeene volk vergaderde op het markt. De Raadt door vrees uit het Raadthnis gevlucht zijnde en elkeen delibereert hebbende door wat middel hij best koste van daar geraken om zijn leven te salueeren, zoo is Joncker Regnerus Alberda met noch meer anderen gevlucht in de grote kerk naast het markt, gelijk als in een vrieplaats, zodat eindelijk de furie van de gemeene man zo groot is geworden, dat zulks bekans niet zonder dootslaan waar afgelopen.

In 't zelve jaar is de annabaptiste religie in Groningerlant voor den dag gekomen.

Regnerus Alberda (1) vir ut genere, ita eruditione, virtutibus, autoritate, honoribus amplissimus, qui ut ingenio erat maximo, quo doctores omnes in admirationem trahebat, ita studiis illud excoluerat, theologus, Ictos, Philosophos, historicos, oratores legerat iis in linguis, quibus iidem scripsere, latina et graeca (huius enim linguae erat peritissimus) ut omnes in patria nobilitate sine dubio superavit, quibusvis eruditis comparari potuerit.

1533 is Joncker Egbert Alberda compère geweest van Jr. Coert Conders.

1548 waar in leven Juff. Hille Alberda.

1565 heeft geleefd Jr. Reint Alberda en is getrouwt geweest an Juff. Willemina Conders (2).

Joncker Reinier Alberda an Juff. Hille Ripperda.

1569 is Joncker Regnerus Alberda (vir consularis doctissimus) na Embden en na Norden vertrokken in ballingschap.

(1) Door den heer T. A. bijgevoegd: «vid. infra sub anno 1565, al waar dit hoort en breder te zien in de Lijkoratie van borgmeester Frederik Coenders door Huininga.» H. O. F.

(2) Door denzelfden bijgevoegd: «eenige suster van borgmeester Frederik Coenders.» H. O. F.

Anno

1583 stierf Willemina Coenders de vrouw van Jr. Reint Alberda tot Norden in Oostvriesland om middernacht.

1594 wierde de oude magistraat afgezet en 4 nieuwe borgmeesters in haar plaats gekoren als Mello Conders, Joachim Abrink, Herman Coninck en Egbert Alberda.

1603 is Jr. Egbertus Alberda (een geleert man) geweest in de statengeneraal, lang te vooren was hij ambassadeur in Oostvriesland om bij te leggen de oneenigheden onstaan tusschen graaf Enne ende standen (1).

Epitaphium Egberti Alberdae,
quod est Groningae in templo
Martiano.

D. O. M. S.

Aue spectator et cognosce ac simul humanam sortem considera, Egbertus Alberda.

Ingenio, eruditione, virtute, rerum usu maximus, honore et dignitate Ampliss. civitatis huius consul designatus, in illustri et principibus ac regibus venerabili collegio generalium ordinum foederatorum libertatis vindicum, per annos continuos 2 mes. 6 assessor prudentissimus et dignissimus. Legationibus splendidiss. collegii eiusdem nomine pluries cum laude defunctus. Vir animo pariter et corpore egregius, in medio actionum magnorum cursu en hac vita abreptus, hoc loco exuvias suas laetam resurrectionem exspectantes deposuit, cui secunda coniux, foemina nobiliss. et lectiss. Gebea Beninga Grimershemia filia Snelgeri, amoris ergo H. M. posuit.

Obiit in patria anno Christiano 1604, die 17 Sept. cum vixisset in terra annos 48 mens. 6 dies 24.

In coniugio priore an. 4 dies 7, in posteriore an. 1 menses 8 dies 1.

1605 waar in leven Juff. Pieter Alberda.

Egbert Alberda.	Rempt ex Catarina Vriese.
Joest Alberda.	Catarina.
Jan Schaffer.	Snelger ex Gephe Beninga.
Evert Alberda.	Claas, Willemtien en Geertruit.

		Euertien Alberda,
Pieter Alberda.	Reine Alberda.	mar. Gruys.
Albert Conders.	Hille Ripperda.	Elisabet Alberda,
Gese Alberda.		mar. Botnia.
Willemina Alberda.		Pieter Alberda.
Hillebrant Gruys.		Derk Alberda.
		Anna Alberda.

1614 leefde Juff. Catharina Alberda.

(1) Door denzelfden bijgevoegd: «Borgemeester anno 1594.» H. O. F.

Anno

1655 op den 3 Julij stierf Juff. Gesine Alberda, anders Polman. Zij leit begraven in St. Martenskerk.

Catalogi consulum, Houetmannorum Alberda.

Consules.

1527 Reint Alberda.
1530 Reint Alberda.
1594 Egbert Alberda.

Houetmanni.

1489 Aybolt Alberda.

1527 Reint Alberda.
1535 Egbert Alberda.
1567 Reint Alberda.

In illustri collegio Generalium ordinum adsessor.

1597 Egbertus Alberda.

Sequentes hae personae in templo 't Zandt sepultae (1).

1618 den 30 Junij stierf Hilla Alberda.
1626 den 26 Maart obiit Jr. Reinoldus Alberda.
1653 den 4 Februarij obiit Reinoldus Alberda aetatis 66.
1656 den 20 Sept. obiit Elisabeth Wicheringe vrouw van Reinoldus Alberda, nata den 25 Julij 1630, nupta den 16 Julij 1651.
1652 obiit den 23 Sept. Jr. Willem Alberda aetatis 63.
1669 den 25 Julij obiit Habine Ubbena uxor defuncti Reinoldi Alberda, aetatis 61.
1702 den 11 Oct. obitt Willem Alberda heer op 't Zandt, Leermens, Enum, Zeerijp, Eestrum, ten Post, Loppersum, Wirdum en in de 4 buiren Jr. en hovelink medeschepper der 3 Delfzijlen, natus 1632.

Alberda.	Ubbena.
Schatter.	Conders.
Broersema.	Alberda.
Eels.	Roltman.
Fraylema.	Coninck.
Mepschen.	Froma.
Kater.	Ballen.
Entens.	Lewe.

1680 den 26 April obiit Susanna Alberda, geb. Tamminga, geb. den 26 April 1646.
1698 den 3 Julij obiit Mello Alberda heer van Menkema en Usquert gecomm. raadt van de Ommelanden, erfschepper van Winsum, geb. 15 November 1642.
1714 den 6 Sept. obiit Unico Allart Alberda heer van Menkema en Usquert, gecommitteerde raadt van de Ommel. erfschepper van Winsum, geb. den 18 April 1676.
1751 den 3 Dec. obiit Everdina Cornera van Berum, wede. Alberda oud 73 jaren.

Omnes sepultae in templo Uithusum.

(1) Deze aanteekeningen komen voor in h. s. nr. 2. H. O. F.

Anno

1699 6 Julij Caesareï Wilhelm Alberda op 't Zandt, tot Leermens, Eenum, Zeerijp, etc. Jr. en hoveling, curator academiae, Pagenst. in dedicat. R. Quotid.

Den 25 Octob. 1764 's avonds tusschen 6 en 7 uiren is, naa een bedlegering van 6 weeken, overleden Mello baron Alberda, heer van Nijenstein, staatgeneraal, erfschepper en hovemester van Winsumer en Schaphalster zijlen, bewindhebber der Westindische Compagnie ter kamer van stadt en lande, oud 63 jaar en ruim 3 maanden, geen zoons nagelaaten.

Van eenige Jonckeren Ubbenaen.

Anno 300 na Christi geboorte wert gementioneert van de jurisdictie en land van Ubbinga en Marne.

1277 is Joncker Bebbo Ubbena gelijk als praefectus van die van Norden gestelt over de vrede (zo als de fredesmani zulks in hare tale noemden) hebbende alzo dezelve enichheit (na dat hij zijn ampt met grote eere had bediend) met grote vlijt en naarstigheid verkregen, alhoewel dat hij zach dat zulks met grote perijkel van zijn leven en an zijn geheele welvaart vermengt waar.

Daar waren eenige, de geen vrede wouden hebben, nogtans heeft hij de zake zoo verre gebrocht, met veel krakeels, dat de twist is neergeleit, en de rust te wege gebragt, dewelke daarna lange tijt duirde, in dat gedeelte van Vriesland, tot groot voordeel van het gemeenebest.

1506 waar Joncker Guilielmus Ubbius Cancelier.
1512 heeft graaf Edsard Ambassadeurs gezonden na Collen, onder welke is geweest Jonker Wilhelm Ubbius, de een zeer ervaren man waar in de rechten.
1514 waar Joncker Rembertus Ubbena raadsheer, deze is mede geweest een zeer wijs en verstandig man.
1534 is dezelve Jr. Wilhelm Ubbena noch geweest Canselier.
1548 leefde Joncker Johan Ubbena.
1569 heeft Duc d'Alba (nadat hij 3 dagen tot Groningen geweest waar) in April aldaar van Hollant gezonden den Commissaris Quarré, om hem op de verleden troubelen en beeldstorminge te informeren, dewelke geassisteert zijnde met de borgemeester Jocham Ubbena heeft doen apprehenderen den borgemeester (1) Johan Barnda met de statsarbeiders, die de Minnebroerskerk van de beelden hadden gesuivert. De bouwmeester is met 2 arbeiders uit de gevangenisse gebroken en ontkomen, de andere zijn op de markt onthooft.

(1) Borgemeester, moet zijn, bouwmeester. H. O. F

Anno

1579 als Rennenberch Groningen met 2000 man hadde belegert, deden die van binnen op den 6 Julij een uitval, nemende 500 mayden met witte voorschoten na buiten om haar geschut te beschanssen, van dewelke 2 aldaar van wierden geschoten, daardoor deze meiden met roepen, krijten en lopen de geheele slachordre op de vlugt brochten.

Na deze neerlaag gaffen de van de stat beter coop, en sonden Jacob Hillebrants, Jr. Willem Ubbena en hopman Vinkenborch in 't leeger, alwaar het accoort gemaakt wierde op den 6 Julii, zoodat zij de Unie van Utrecht aannamen en Rennenberch is op St. Jansdag in de stat gereden, daar hij de Magistraat veranderde, de vrede van de relige publiceerde en de gereformeerde ingaf St. Walborchs en de Minnebroerskerk.

Series Consulum et Houetmannorum Ubbena.

Consules.	*Houetmanni.*
1563 Joachim Ubbena.	1561 Joachim Ubbena.
1576 Joachim Ubbena.	1587 Joachim Ubbena.
1579 Wilhelm Ubbena.	1589 Egbertus Ubbena.
1584 Joachim Ubbena.	1590 Joachim Ubbena, ridder.
1587 Egbertus Ubbena.	1598 Egbertus Ubbena (1).
1592 Egbertus Ubbena.	
1592 Joachim Ubbena, ridder.	

Van de Jonckeren Gaijkingaen.

1263 wierde het treffelijke Awerder clooster voltrokken nadat door 200 mannen 23 jaaren hadden an gearbeit.

1283 is Joncker Eltetus Gaijkinga mede getuige geweest over een zekere zaak tot Groningen voorgevallen.

1342 is Awerder clooster zoo welig en zoo machtig geweest dat an hetzelve verbooden waar meer lant te mogen kopen.

1409 (2) is Joncker Aldert Gaijkinga als heuvelinck met de abten van Selwert en van Warfum, van de Groningers na Woerden gezonden, om te beraadslagen een zake te bereiden met den bisschop en met de voornaamsten van 't land. De zake bereid hebbende, en na de Saxse lange tijt gewacht hebbende, verdroot het haar eindelijk, zo dat zij vertrokken na Brabant na de prins Philips.

ln 't zelve jaar hebben de Groningers den treffelijken krijgshelt Fox met alle zijn volk verslagen bij Appingadam.

1514 daachs na Meij trok graaf Edsard uit Groningen voor Awert met grote macht, met swaar geschut en met de geheele stat Groningen, hij waar 10000 man stark, de graaf met zijn volk lag bij Jr. Gaijkemahuis en de Stat met haar geschut lag daar ook omtrent. De soldaten lagen bij de steentil en op het oude vorwerk, de overeemsche met haare knapzakken lagen daar omheen. Zij schoten met menichte van geschut in 't Closter en die daarin waaren liepen wech. Des vrijdags daarna is de graave opgebroken en gekeert na Groningen. Des zondags hierna is de graaf wederom na Emden vertrokken, om de schepen die de Saxen daar hadden liggen en om den hertoch Hendrik van Brunswijk wederstant te doen. Als hij in den Dam quam, kreeg hij tijding, dat hij voort over moeste. De Saxen dat vernemende op hare schepen, trokken den graaf na, met kleine roeyscheepjes, maar de graaf ontquam haar noch ter naauwernood. Daar na hielde hij een slag op 't water tegen de Saxen en hij nam haar 5 boeyers en 3 met geschut, daar veel volk op waar; onder andere 3 grote hooftluiden, waarvan de eene noch ontliep in 't observanten clooster tot Emden.

1520. Als stilstant waar van wapenen in Vriesland, zijn 2 gebroeders van Jr. Gaijkinga in Groningerland in 't clooster Aadwert van de monnikken aldaar, nadat zij vromelijk gedronken hadden, in een geleverd gevecht doot geslagen, met namen Jr. Hendrik en Frederik Gaijkinga. Jan (de welke waar de derde broer) ontliep het met geweld. Jonker Hendrick Gaijkinga waar een man van uitnemende deugden, dapper, verstandig, zijn gelijken niet hebbende in dit landschap, zeer lijflijk en minnelijk bij elk een. Daarom waren alle staten van menschen op de monnikken zeer verstoort.

Frederick Gaijkinga, abt van Aedwert zijnde voor 160 jaeren, hadde tot nadeel van zijn geslacht dat Clooster zeer begiftigt, doch conditien bij de giftinge gemaakt meer eerlijk voor zijn geslacht als profijtlijk. Onder deze conditien had hij dit mede begrepen, dat de cloosterpoorten nacht en dag voor die van Gaikinga (met haare gezinde komende) soude openstaan, en de tavel zoude gedekt wesen, na de waardichheit des geslachts in de princi-

(1) De volgende aanteekeningen zijn uit h. s. nr. 2.

Den 20 Maart 1654 overleed Willem Ubbena toe Spijck Jr. en hovelink, leyd begraven aldaar in de kerk.

Anno 1721 den 4 January overleed Willem Ubbena, hooftman van de hooge justitiecamer, heer van Spijck, Jr. en hovelinck in de Vierbuiren, Zandt, Leermens, Enum, Zeerijp, Eesterrecht, oud 61 jaaren, mede aldaar begraven.

Anno 1723 overleed Reint Ubbena, heer van Spijck, Jr en hovelinck in de Vierbuiren, 't Zandt, Leermens, Enum, Zeerijp, Eesterrecht, Capitain Lieut. eener Compagnie Cavallerije, oud 61 jaaren, mede aldaar begraven. H. O. F.

(2) H. S. nr. 2, heeft 1499. H. O. F.

Anno

paalste kamer. De jongste broeder genaamt Jonker Jan, wierde in 't uitgaan van het klooster van de monniken bespot, zodat hij daarover raakte in querel, met een, 't welk de andere monnikken ziende, vielen sij 't samen op de Edelen, zoodat de twee andere (broers gelijk gezeit is) wierden vermoort en de derde ontquam het. Daarop wierde beslooten dat sommige van de monniken haar uit het klooster souden onthouden en twee andere hebbende in het gevecht geweest, uit stat en lande zouden gebannen zijn voor al haar leven. Men zeit dat in dit jaar op den 12 September in Groningerlant zoude gevallen zijn een wonderlijke hagel, sommige daarvan waren vierkantig en zoo groot als het vlak van een hant, eenige ront en zoo groot als een eij en sommige lank rond, de lengte hebbende van een span, andere van andere gedaante, in eenige zag men de coleur en gedaante van blouwe aangezigten, veele kalveren en schapen wierden daarvan op 't velt dood geslagen.

Des jaar daarna hebben de Groningers gehuldicht den hertoch van Gelder.

1548 leefde Jonker Johan Gaijkinga.

Gaickingionum familia, cuius unicum et singulare decus Allardus Gaickingius a teneris in pietate, literis, moribus, unice id operam dante optimo parente, accuratissime erat educatus et qualis quantusque futurus esset, non obscuris indiciis se ferebat. Studia literarum incredibili animi ardore complexus est. Primum peregrinandi animo patria egressus est, annum agens aetatis 17 (quae aetas olim. Romanis moribus ad auspicandos militiae labores constituta erat) literarum castra secutus Germaniam, Ulmam, Angustam, Triborgam, Noribergam aliasque lustrauit, denique in Galliam et Angliam traiecit atque deinde digressus Bremae ob conterraneos ibi exilium tolerantes diutiuscule cum haesisset demum ad suos in Westphalia, tunc adhuc exularis, rediit, cum annus flueret aere Christianae 1573.

Frederik Gaickinga is getrouwt geweest an Rempt Jensema. Bouwe an Jan Rengers. Aldert Gaikinga. Rempt Jensema an Beetie Gaikinga.

Deputatus.

1597 Allardus Gaikinga.

1610 Allardus Gaikinga (1).

---

(1) In h. s. nr. 2 is hierbij aangeteekend:

Anno 1672 den 15 Martij stierf de hoogedele geb. vrouw Justina Gaikinga, weduwe van Ewsum, vrouw van Englumborch en Jellema oud 45 jaar, 10 maanden en 23 dagen, legt tot Oldehove begraven. H. O. F.

Anno

1338 sijn de oneenigheden tot Groningen zeer gewassen en toegenomen, zoodat de Jonkeren Rengers en andere uit den adel door haare raad en naarstigheid de vrede eindelijk hebben gemaakt, eerst met het omliggende land en daarna ook met de Vriesen.

1397 sloegen de Vriesen dood Pieter Rengers van Hollant met al zijn volk, dewelke het steenhuis hadden beset tusschen Oldersum en den Post, tot des graven gebruik van Holland.

1413 Johannes Rengerus consul et vetcoperanae factionis princeps a Coppeno Jarichs, Ludolpho et Joanne Scikkinghe, Bernardo et Radingo Hornekenio et aliis Sciringicis (1) per fenestram sublimen in forum subiectum praecipitatus est.

In 't zelve jaar als de borgemeester Jr. Johan Rengers om het leven wierde gebracht, is gesocht na Jr. Ditmar Rengers, de soon van deze voornoemde Rengers, dewelke hem noch ter nouwer noot salueerde in de Francisker of Broerkerk.

Fuit ille praepositus Fermsumanius. Secuti sunt Joannes Postanus, Johannes Schermeranus, Ditmarus, Dicanus, Johannes Rengerus, Schafferanus etc.

1460 is Joncker Ditmar Rengers geweest provest tot Farmsum (2). Zijne vrouw waar genaamt Hissa, de dochter van Jr. Ebbe Ackinga heuvelinske tot Heueskes, Weywert, Oosterwierum en Oterdum.

Ebbe Ackinga wapen is 3 gouden lelien in een blou veld.

Ditmar Rengers van den Post ende heuvelinck ten Post, Schermer, Hellum, Schildwolde, Siddebuuren, etc.

Johan Rengers van ten Post zijne vrouw is geweest van de Menolda, dewelke het Jufferen clooster gestigt heeft te Groningen (3).

---

(1) In h. s. nr. 2, volgt hier, «medio in senatu trucidatus et una cum 3 Heccumanis, forte denominati ab Heccum, 't welke eenige huisen zijn digte bij Adorp.» H. O. F.

(2) Hiernevens is in h. s. nr. 2 aangeteekend:

«Ditmar Rengers proost van Farmsum was getrouwt met de eenigste dochter van Ebbe Ackinga, die tot Weyweert zijn borch hadde en als hem dat huis wierd omgesmeeten, timmerde hij op de oosterzijde bij Woltersum, daar de hooge heijninge en wijde graften zijn. Ms. Chronijk van Johan Rengers ten Post.

Deze Rengers liet naa 3 zoons, Johan Rengers ridder, Focko en Egbert Rengers.

In den jaare 1469 hebben deze zoons scheidinge gemaakt nopens de gerechtigheden tot Farmsum, Oosterwijrum, Weywert, Heveskes. Rengers excerpta. H. O. F.

(3) Mr. H. O. Feith teekende hierbij aan: «Deze moet dus geweest zijn de burgemeester Johan Rengers, die in het oproer van 1413 (onder dit jaar hierboven vermeld) door Coppen Jarges aangestookt, is vermoord. H. O. F.

(*Wordt vervolgd*).

H. O. F.

De 16 Kwartieren van Mr. Johan Christiaan Clement.

Jan Clement, behoorde A° 1686 tot de bezetting van het Fort Hendrikus, onder Steenbergen; geb. te .... den ...... overl. te ... den ...... Huwde 2° op Fort Hendrikus 12 Mei 1653

Elisabeth Jans (Oude-Heyde), gedoopt te Steenbergen ...... overl. aldaar ......

Hendrik Segers te Steenbergen, gedoopt ...... overl. ...... Huwde ......

Jenneke Pieters, gedoopt ...... overl. ......

Huybregt Jan de Potter, ged. te Cruysland ...... woonde te Prinsland, overl. ...... huwde te Prinsland 5 Aug. 1655

Elsken Matheus (Beversluis), ged. te Steenbergen ..... wonende te Prinsland, overl. ...... den ......

Engel Pieters van Santen, ged. te Prinsland ...... overl. ...... huwde te Prinsland 6 April 1658

Catharina Rubbens, weduwe van Johan Schrouwen, ged. ... . overl. ...... Zij woonde te Prinsland.

Willem Adriaans Schippers, ged. te Clundert... ...... overl. ...... huwde te Prinsland 11 Juni 1644.

Cathalijntje Pieters (Beversluis), ged. te Prinsland ... . overl. te.... ......

Jacob Cornelisse Corendijcker, gedoopt te Sommelsdijk 21 Jan. 1638, overl. .... huwde 2° te Prinsland 18 Aug. 1653 als weduwnaar van Susanna Jans uit Stavenisse

Cornelia Cornelis (Smetser), ged. te Prinsland ...... overl. te.... ......

Arie Provisie, zoon van Pieter Cornelis en van Jenneke Danckers, gedoopt te Fijnaart 9 Sept. 1618, overl.... .... huwde te Fijnaart 20 Aug. 1645

Emmeke Ariens (Rommens), ged. te Fijnaart... ...... overl. te.... ......

Huybregt Pieters van der Burgt, ged.... ...... wonende te Roosendaal, overl. ...... huwde te.... ......

Maeyke Adriaens van Geert, ged.... ...... overl. ......

Cornelis Clemen , gedoopt op het fort Hendrikus onder Steenbergen 24 Aug. 1657, overl. te . . . . huwde te Steenbergen 4 Juli 1679

Catalijna Segers, eerder weduwe van Arij Ariëns . . . . te Steenbergen, gedoopt te Steenbergen 2 April 1646, overl. te . . . .

François de Potter, gedoopt te Prinsland 28 Sept. 1667 (getuigen: Hendrik Bogaerts en Pieternella van Rome), overl. . . . . huwde te Prinsland, 2° den 1 Aug. 1694 (als weduwnaar van Belia Coosen)

Catharina van Santen, weduwe van Corstiaen Antonius van Doornick, gedoopt te Prinsland . . . . overleden te . . . .

Adriaan Schippers, gedoopt te Steenbergen . . . . weduwnaar 1° van Maria Beversluis wed. van Jacob Blois, daarna gehuwd met de weduwe van C.L. van Rijckevorsel en huwde 3° te Prinsland den . . . . .

Hadewij Corendijcker, gedoopt te Prinsland 27 Nov. 1661, overl. te . . . . (als doopgetuige komt zij te Steenbergen voor den 16 Sept. 1692 bij het doopen van het kind van haren broeder Jan Corendijcker en diens echtgenoote Margaretha de Weert).

Mr. Cornelis Provisie, gedoopt te Fijnaart 1 Juni 1659, woonde te Prinsland, overl. aldaar. . . . . huwde te Roosendaal 18 Juni 1694 in eerste huwelijk

Johanna van der Burgt, gedoopt te Roosendaal 15 Sept. 1675, (getuigen Jan Pieters van der Burgt en Maeyke Pieters van Buerstede), overleden te Prinsland . . . .

Jan Clement, gedoopt te Steenbergen 12 Maart 1684, overleden aldaar . . . . . . huwde in 2e huwelijk te Steenbergen (als weduwnaar van Maria Janse Rimpelaar) den 16 Oct. 1721

Catharina de Potter, gedoopt te Prinsland 9 Juni 1698 (getuigen: Jacomina van Santen, David de Clercq en Wouter Priemer), overl. te Oudenbosch 10 Maart 1778, als weduwe van Adriaan Huyser, ten huize van haar schoonzoon François Jacobus de Klerck, notaris en procureur aldaar.

Cornelis Schippers, geboren te Prinsland 9 Maart 1698, overleden te Prinsland 10 Mei 1769. Huwde te Prinsland 27 Juni 1720.

Jacomina Provisie, geboren te Prinsland 9 Maart 1698, (zelfden dag als haar echtgenoot), overleden te Prinsland voor A° 1740.

François Clement, geboren te Steenbergen 13 Oct. 1722, gedoopt aldaar 18 Oct. 1722, overleden aldaar 26 Febr. 1795. Collecteur der convoyen en licenten te Steenbergen, auditeur-militair aldaar, notaris en procureur te Steenbergen, procureur voor den Gerechte te Prinsland, te Moerstraten, te Wouw, te St. Annaland. Gehuwd in 1e huwelijk (den 11 Febr. 1768 hertrouwde hij te Steenbergen met Alberdina Honcoop uit Vlijmen) te Steenbergen den 11 Juli 1763

Johanna Schippers, gedoopt te Prinsland, 3 April 1722 (getuigen: Cornelis Provisie en Jacomina van Santen), overleden te Steenbergen in April 1766.

Mr. Johan Christiaan Clement, geboren 18 Febr. 1753 en gedoopt 15 Febr. 1753 te Steenbergen. Overleden aldaar 27 Sept. 1831. Vestigde zich te Middelburg A° 17 . ., lid der firma „van der Poest en Co.“ aldaar, commissaris van het landrecht te Middelburg, kapitein bij de schutterij de Edele Busse aldaar, commissaris der posterijen, overdeken van het kaarsenmakersgilde, schepen, maire en later baljuw van Middelburg, hoog baljuw van Zeeland, bewester Schelde, advocaat voor de departementale gerechtshoven van Brabant en Zeeland, idem voor het keizerlijk gerechtshof te Brussel, „membre du conseil municipal“ van Bergen-op-Zoom, raad dier stad, membre du juré du departement des deux Nèthes, enz.

Huwde in eerste huwelijk te Middelburg, in de kerk der Waalsche gemeente, den 10 Juni 1781 met Maatje Noorthoek (weduwe van Daniel Piepersberg, raad in den Ed. Hove van Policie en Justicie der kolonie Rio-Essequebo), geboren te Middelburg 16 Maart 1740 en overleden aldaar 17 September 1788.

In tweede huwelijk te Zierikzee (Waalsche Kerk) den 31 Jan. 1791 met Agneta van der Linden van den Heuvell (weduwe van Ds. Cornelis Hendrik Harinck, predikant te Elkerzee en te St Anna ter Muyden, geb. te Vlaardingen 2 Juni 1763 en overleden te Bergen-op-Zoom 20 Mei 1805.

En in derde huwelijk te Steenbergen 22 April 1819 met Tanneke van Hielen (weduwe van David Schindler, schepen te Steenbergen), geboren te Nieuw-Vossemeer 24 Febr. 1766, overleden te Steenbergen.

Blazoneeren.

Geheel ben ik het met Prof. Alberdingk Thijm eens dat de Heraldiek een allerbelangrijkst deel is der symbolografie en der kostuumkunde, en het wenschelijk zoude zijn dat de beginselen dezer wetenschap algemeen werden onderwezen. Zelfs ga ik eene schrede verder door te verlangen dat van *alle* architecten werd geeischt een voldoende kennis van de heraldieke *stijlen*, opdat men verschoond mocht blijven van de ontzettende anachronismen waaraan die heeren zich schuldig maken; doch aangezien voor dit vak, zoo ver ik weet, geen vergelijkend examen noodig is en ieder timmermans- of metselaarsbaas, zonder hinder, zich als bouwkundige kan opwerpen, zal dit vooreerst wel tot de *pia vota* blijven behooren, vooral zoolang architecten van naam het beneden hunne waardigheid achten de hoofdregels van de heraldieke *kunst* - wat nog iets anders is dan wapen*kunde* - te bestudeeren en in toepassing te brengen.

Ondanks mijn eerbied voor de veelzijdige kennis van den geachten hoogleeraar in de Aesthetica, kan ik mij niet geheel vereenigen met de wijze van blazoneeren zoo als die door hem wordt gegeven op blz. 275 van dit Maandblad.

In de eerste plaats moet eene wapenbeschrijving zóo duidelijk zijn dat men het bedoelde symbool zonder fout kunne teekenen en kleuren, in welk opzicht de hier gegevene te wenschen overlaat; ten anderen is het niet zeer consequent - wanneer de hollandsche taal wordt gebezigd - te spreken van: *à dextre*, kanton en timber, nu wij sedert 1857, door Rietstap's Handboek der wapenkunde de inheemsche benamingen hiervoor kennen van: rechts, schildhoek en schilddekking, terwijl lazuur, sabel en keel - volgens hetzelfde systeem - thans met de werkelijke beteekenis van blauw, zwart en rood worden aangeduid, welk een en ander voor den oningewijde wel zoo verstaanbaar is als het verhollandscht fransch, op zijn Weleveldsch, waarvan de heer Thijm zich niet geheel schijnt los te kunnen maken.

Ook noemt hij zijne beschrijving „doodeenvoudig" wat ik niet kan toestemmen, daar het eenig hoofdbreken heeft gekost mij eene klare voorstelling te maken van sommige onderdeelen.

Aangezien hij niet opgeeft in welk Dagblad de afbeelding te vinden is, wordt het uiterst bezwarend daarnaar te zoeken en de leemten in de beschrijving op te sporen en aan te vullen.

Rekening houdende met de eigenaardigheden der engelsche heraldiek, kom ik tot de gevolgtrekking dat het wapen van Chadwick aldus zal moeten worden gelezen:

Gevierendeeld; I en IV gedeeld van blauw en zwart met een gouden leeuw over de deeling heen tusschen zijn voorpooten een ruit (van?) houdend, vergezeld van 8 zilveren leliën zoomswijze geplaatst 3, 2, 3, waarvan de eerste wordt bedekt door een hermelijnen schildhoek;

II en III in rood een uitgeschulpte rechter-schuinbalk van zilver, belegd met 2 buitenwaards uitgeschulpte schuinstaken (van?) waartusschen 4 roode hertenkoppen in de richting van den balk, vergezeld boven en onder van 3 zilveren nagels met de punten benedenwaards en aanrakend.

(Mij komt het waarschijnlijker voor dat in deze afdeelingen zich bevindt een effen schuinbalk aan weerszijden vergezeld van een uit- en ingeschulpten smallen schuinbalk, omdat soortgelijke verbindingen in de engelsche heraldiek niet zeldzaam zijn. Bij ontstentenis van eene beschrijving in de taal van het land waar de zaak te huis behoort en gemis der afbeelding, kan ik het echter niet met zekerheid zeggen. Om die redenen zet ook ik voor de niet aangegeven kleuren een vraagteeken).

Schilddekking: op een rechtlijnige wrong van zilver en? de leeuw van het schild uitkomend, doch gekroond en gehalsband van goud, en de ruit beladen met een klaverblad van?

Devies: *Simplex munditiis.*

Hoewel ik van een heraldiek standpunt de gebrekkige omschrijving van den rechtsgeleerde niet kan goedkeuren, moet ik toch opmerken dat hij van die zwarte — voor hem hieroglyphische — figuur, als leek niet veel anders kon zeggen: alleen had hij behooren te vermelden dat de zwarte lijnen horizontaal, verticaal en rechthoekig gekruist zijn geplaatst en de leeuwen gestippeld zijn.

Evenmin als het groote publiek waarvoor het fabrieksmerk bestemd is, ziet *hij* in deze teekens de heraldieke kleuren; wien het aangaat kijkt naar de afbeelding zonder zich om de verdere beteekenis er van te bekreunen. Had hij gesproken van lazuur, sabel en keel, men zou hem niet hebben begrepen, en zoo hij zich had gewaagd aan het noemen van blauw, zwart, rood, goud en zilver, zouden de winkeliers en gebruikers van het garen hebben gezegd: 't is niet waar, want alles is zwart!

Onwillekeurig heeft het woord „blazoneeren" mij verleid tot eene kritische beschouwing van het artikel, wat aanvankelijk niet in mijne bedoeling lag, daar ik meer bepaald op het oog had een ander vermakelijk staaltje van heraldieke onkunde door mij gevonden in de Haarlemsche courant van 11 Nov. ll. 't welk ik hier woordelijk laat volgen:

„Uit Venlo meldt men ons, dat het gemeentebestuur aan de voltooide gerestaureerde achterzijde van het antieke stadhuis een wapen heeft doen plaatsen dat in de bergplaatsen van dat stadhuis was gevonden.

„Dit wapen is afkomstig van den Hertog van Gelderland en Graaf van Zutphen *Reinoud II* en waarschijnlijk vervaardigd toen Venlo in 1343 tot stad

verheven werd. Het bestaat uit een geharnast beeld met gekroond hoofd, waarboven een groote pauwenveer, alsmede twee leeuwen, de eene zwart de andere verguld, aan de onderzijde op blaauw - en - bruinen grond.

„Het wapen is te Nijmegen gerestaureerd en geeft het stadhuis van achteren een fraai aanzien."

Bedoeld wapen in al zijn onderdeelen kennende, wijl de artisten met de herstelling belast mij er over hebben geraadpleegd, hebben wij hartelijk gelachen om de potsierlijke beschrijving en de vermoedens over den oorsprong ervan.

Glad verkeerd is de opvatting dat het *afkomstig* zou zijn van Hertog Reinoud II en waarschijnlijk vervaardigd werd in 1343. Wel stelt het in steen gehouwen en gepolychromeerd ornament het wapen van een hertog van Gelder voor en doelt het wellicht op den Reinoud die destijds aan Venlo stedelijke rechten gaf en de plaats liet ommuren, maar te oordeelen naar den stijl (renaissance) waarin het gebeiteld is, kan het niet vroeger zijn gemaakt dan in de laatste helft van de XVIe eeuw, zoodat het ongeveer tweehonderd en vijftig jaren jonger is dan de berichtgever vermoedt.

Ook is het geen geharnast beeld met een gekroond hoofd, maar eenvoudig weg een schild met helm, helmteeken en lambrequins, sierlijk bewerkt, maar waaraan niets buitengewoons is te zien. Het schild vertoont het thans nog gebruikelijke en genoeg bekende wapen van Gelderland (gedeeld van Gelre en Julich); het helmteeken is geen groote pauwe*veer* maar een pauwestaart, waaierswijs uitgespreid, waartegen in een klein schildje de figuren van het groote schild zich herhalen, uitkomende van achter een vijfbladige gouden kroon, welke den eveneens gouden traliehelm dekt. De lambrequins zijn rechts goud en blauw, links zwart en goud, terwijl de achtergrond purperachtig bruin is gekleurd, waarop de voorstelling goed uitkomt.

Oorspronkelijk zal het een gevelsteen zijn geweest van een ander gebouw, die uitstekend bewaard is gebleven en alleen maar noodig had te worden schoon gemaakt en op nieuw geschilderd en verguld, wat met smaak is gedaan en waarvoor den heeren Leeuw, vader en zoon, alle lof toekomt. De eerste is beeldhouwer en heeft jaren lang gewerkt onder Viollet-le-Duc, de andere leeraar in het teekenen aan de H. B. S. en beide zijn artisten in de ware beteekenis van het woord. Hun is de leiding toevertrouwd der restauratie van de oude gemeentegebouwen alhier.

J. A. KOOPMANS.

Nijmegen, 16 November 1885.

Over het belang der geslacht- en wapenkunde in verband met kunstgeschiedenis.

In aansluiting met het bovenstaande artikel van den Heer J. A. Koopmans wenschen wij nog het onderstaande mededeelen.

De directeur van het Museum Boymans te Rotterdam vroeg ons eenige dagen geleden „zoudt Gij mij ook „kunnen helpen en zeggen welke familie het volgende „wapen voerde? Daar het op een vrouwen portret staat.

„Het veld is groen, daarop is een geele staande slang „geschilderd. Het portret is van eene jonge dame die „18 jaren oud was in 1593, het jaar waarin zij ge„portretteerd werd. De schilder is Jacob Willemsz. „Delft. Bovenaan de ruit (schildvorm) is bevestigd „een paarsch lint waarmeê het schild hangt aan een „engelenkopje."

De staande slang ofschoon hier in een groen veld, de familie voerde later een blauw veld, deed ons dadelijk denken aan het geslacht van Adrichem te Delft.

Bij het raadplegen dier genealogie, in ons archief aanwezig, was weldra de oplossing volbracht en meer dan waarschijnlijk zal nu ook het portret van haar echtgenoot opgelost zijn, dat als pendant werd vervaardigd. De oplossing kan uit bijgaande fragment-geslachtslijst opgemaakt worden, eene oplossing te meer merkwaardig daar het schilderijen betreft van den beroemden Delff, waarvan het museum te Weenen ook werken bezit en er terecht trots op is.

Claes van Adrichem, geboren te Delft 1 Augustus 1538, overleden aldaar 26 Februari 1607. Hij was burgemeester van Delft, in 1585, 88, 89, 90, 91 en 92, schepen, in 1575, 76, 78 en 79, weesmeester, in 1577, 84 en 95 raad en ontvanger van de gemeene lands middelen. Hij huwde in 1560 met Maertjen (Maria) Fransdr Meerman (de oude), geboren 4 September 1542, overleden te Delft.

Uit dit huwelijk:

1°. *Baartje van Adrichem*, geboren te Delft 6 December 1575, overleden aldaar 12 Augustus 1601; zij huwde te Delft 8 Mei 1593 met Pieter Willemsz. van der Hou(e/u)ff, geboren te Delft 6 Juni 1565, burgemeester en raad zijner geboortestad, alwaar hij 31 December 1641 overleed, zoon van Willem en van Catharina van der Burch.

Eenige jaren geleden hadden wij het voorrecht een schilderstuk (portret) van Rembrandt (te Goslar berustende) ook door middel der wapenkunde op te lossen.

Terwijl wij met het samenstellen van deze bijdrage bezig zijn, komt een aanvraag van graaf A. W. Thibaudeau te Londen en hebben wij het genoegen het portret eener dame, geschilderd door Lucas de Heere, op te lossen.

Deze mededeelingen zijn met een groot aantal andere belangrijke voorbeelden te vermeerderen en toonen met recht aan hoe nauw de wapenkunde in verband staat met genealogie.

A. A. V. v. O.

Verkoopbiljetten uit vroeger eeuwen, betreffende de Heerlijkheden Dussen, Muilkerck, enz.

Als eene curiositeit worden hier twee verkoopbiljetten gedrukt, die vooral belangrijk zijn voor de kennis van vroegere heerlijke rechten.

Bij het eerste bood Vrouw Anna van Brecht, op den 28 Augustus 1607, velerlei uiteenloopende objecten den meestbiedende of eerstmijnende ten verkoop aan.

Menige vraag zoude naar aanleiding daarvan te doen zijn, doch daar de verkoops-conditiën niet bewaard zijn gebleven, zoude alleen Jacob Waghemakers te Geertruidenberg inlichting hebben kunnen geven. Van elders weten wij, dat Walraven van Gent, zoon van den Heer van Oyen in Gelderland, voor *f* 40.000— eigenaar werd.

Het tweede biljet is van jonger dagteekening, namelijk van 2 Maart 1635; in die 25 jaren schijnen de goederen, op het eerste biljet vermeld, gekaveld en gesplitst te zijn. Op 7 November 1636 werd aan Pieter Helmans getransporteerd, wat Henrick Doedijns ten verkoop aanbiedt.

B. v. D. M.

Men laet een yeghelick weten dat

Vrou Anna van Brecht, Vrouwe van der Dussen, van Munsterkerck, ende Heer-haers-weert, sal op den xxviij Augusti 1607 vercoopen tot Geertruydenberghe op de Mert inde Sterre, ten huyse van Thonis Thonisz. van Mer, de heerlickheyt vander Dussen, Munsterkerck, ende Heer-haerts-weert voorsz. mette appendentien ende dependentien van dien, geleghen onder Zuythollant, sulcx als volght, ende hier naer ghespecificeert staet, ende sal men ten voorsz. daghe den slach gheven aen den meest-biedende, ofte eerst mijnende, sonder eenighe coopdaghen meer te houden.

In den Eersten, 't slot ofte Huys vander Dussen, so 't selve jegenwoordigh staende is, met 2 Hoven ofte Tuynen, ende eenen Elsen Bos, twelk nu Weyde is, hebbende 't slodt ofte Huys sijnen vrydom van vast gheleye schattinghen ende Impositien.

Item noch twee hoeven, vry van alle Beden eñ Schattinghen, zynde elcke hoeve groot XXI merghen, tsamen XLII merghen, ligghende achter thuys ter Dussen.

Noch de thiende van de voorsz. twee hoeven.

Noch de helft van de thiende buyten dijcx in Munsterkerck, tusschen de middelt eñ de Dussen, die men plach te deylen teghens de Canonicken van den Briel, nu teghen de Graeffelijckheydt van Hollandt.

Item, d'Ambachts-heerlickheyt van Munsterkerck, groot wesende XXIVe merghen, soo binnen als buytenlandt.

Noch het vierde paert van een thiende, gheleghen in Munsterkerck, tusschen de straet ende de middelt.

Noch de helft van een Thiende tusschen de middelt ende de Dijckavelinghe onder Munsterkerck.

Noch de helft van een Thiende over de middelt aen d'eene zijde, ende de mase aent zuyden.

Noch de helft van de Thiende op de Laer, ende daer rontomme gheleghen.

Noch de gheheele Thiende vande Brassaer ende Roy-camer, metten aencleven van dien in Munsterkerck.

Noch een Thiende int Ambacht van Muylkerck aende Noortsijde, vande Alme, gaende tot de Dijckweere toe.

Noch de Smaelthiende inde heerlickheyt van Muylkerck, soo verre de Corenthiende gaet.

Noch de Smaelthiende over Munsterkerck van Vercken, Gansen, Lammeren, Bijen, ende Kennep, etc.

Noch de Vogelthiende over Munsterkerck van alle koyen, ofte datter mette Linde ghevanghen wert.

Noch de Ruyvoghelrije inde corne, met verscheyden Visserijen mette cleyne Fuycken.

Noch de Schutvisserije buyten Dijcx in Munsterkerck.

Noch eenighe Visserijen binnen dijcx.

Noch de gheheele Thiende buytens dijcx in Munsterkerck in Voorsantsweert naer wtwijsens des ontfang briefs.

Noch de Chijnsen, manschappen, versterf van Bastaerden, andere Sterfhuysen eñ aendriften, de voorsz. heerlickheyt van Munsterkerck competerende.

Noch resorteren onder de heerlickheyt vander Dussen tusschen de LXX eñ LXXX Leen-mannen, die den Heere vander Dussen hult, Eedt eñ manschap doen, volghende t'Leenboeck daer van sijnde.

Noch de keuren eñ breucken onder de voorsz. heerlickheyt valleñ, komt de Heere vander Dussen so wel int crimineel als int civil den derden penninck eñ wat keuren onder de vijf pont vallen, comen de Heer alleen toe.

Noch de wtlegghinghe onder de heerlickheyt van Munsterkerck vallende, te weten als eymandt in fauten valt van te betalen, beden, hondertsten penninck, sluysgelt, meulengelt, dijckagie, eñ van alle andere lasten den dorpe aengaẽde, mach de Heer uitlegginghe doen, op dobbelgelt wederomme, eñ binnen XIV dagen vier vout, indien sy niet en voldoen.

Noch komt totte voorsz. heerlijckheyt de Mannenbede.

Noch de Gruyte soo ouer Muylkerck als Munsterkerck, op elck vat biers een Ruyterse blanck.

Noch de Swaendrift inde mase tusschen Dordrecht ende Geertruydenberghe, eñ jaerlicx een heef van al des Conincx Fuycken waer toe den Heere vander Dussen eenen Pluymgraef stelt ende Eedt.

Noch den wint-coren meulen metten gemale, eñ de plaetse daer de Rosmeulen plach te staen.

Noch de drifte van vier paer Swanen te houden inden vloet, in allen des Graven van Hoornes. Swaendriften, met eẽ visserije, inde mase gelegen aen de Zuytzijde, eñ Oostzijde inde Brecht Westwaert, streckende inden Seghen-worp inde Donge ter halver

mase toe, eñ wert gehouden voor een onsterflijcke erf-leene van den vrz. Grave van Hoorne.

Noch een huysken met een gheseet aende kercke, verschijnt 't sjaers voor vijf R. guld.

Noch een merghen lants geheeten Claes Gielen merghen, wesende leen onder thuys vander Dussen.

Noch een gheseet teghen ouer thuys ter Dussen, gheleghen tusschen de straet ende de Weteringh.

Noch x merghen Landts, gheheeten den Noort buyten dijcx.

Noch XL merghen Aenwas tot 5 hoeven begraven, waerin gheleghen zijn vijf oude Vogel-koyen, eñ is goet Weylant

Noch vijf hont lants gheleghen in Rommengat onder Munsterkerck.

Noch de Ambachtsheerlicheyt van Heerhaertsweert, groot IX$_c$ mergē, liggende inden verdronckē weert tusschē Dordrecht eñ Geertruydēberge, die metten huyse vañ Dussen te leen gehouden worden vande Graeflijckheyt van Hollant.

Noch de groote Salmvisserije gelegen in de voorsz. heerlijckheyt, ghenaemt Brechten steeck.

Noch de Clop visserije.

Noch heeft de Heere die gifte der Cure, oock van Regeerders, eñ heyligeestmeesters te stellen.

Noch seuen hont landts gheleghen in de Laer.

Alle die gadinge hebben, come ten dage eñ plaetse voorsz. men sal eenen yegelijckē goet bescheyt doē. Eñ ingevalle yemant de conditien oft insettinghe midlertijt begheeren te weten, ofte eenighe verhooghinghe te doen, comen tot Geertruydenberghe ten huyse Jacob Waghemakers, die de conditien een yeder goet bescheet doen sal.

D'een segget d'ander voort.

De Heerlickheyt van de Dussen van Muylkercke te koop

Men laet eenen yegelijck weeten, dat Henrick Doedijns, woonende in 's Graven-Haghe, wil verkoopen sijne Ambachts-Heerlichheyt vande Dussen van Muylkercken, gelegen neffens den Lande van Althena, so binnen als buytendijcx, onder het Baljuschap van Zuyt-Hollant, werdende te Leen gehoudē vande E. Heerē Burgemeester ende Regeerders der Stadt Dordrecht, als Heeren vande Heerlichheyt vander Merwede met alle sijne gerechtichedē eñ preeminentien, als het stellen van Schout, Schepenen ofte Heemraden, Secretaris, Burgermeester, Predicant, Kerck eñ H. Geestmeesteren, School-meester twee derdendelen, int nommeren ofte stemmen van een Dyck-Heemraet over de voorsz-Heerlijckheit. ende de Ambachts-Heerlicheyt vande Dussen van Munsterkercke. Noch behoorē totte voorsz. Heerlijckheyt de Grove, de Smale ende krijtende Thienden, die mette Schout eñ Secretaris ampt, het eene jaer met het ander jaer meer op brengen yeder jaer ontrent seven hondert gulden, gelijck dat bij autentycque bewijsen kan blijcken. Item het recht vanden Wintkorenmolen ende Rosmolen, de Visscherijen, Vogelerijen, Swaen-driften, ende voorts alles wat totte voorschreven Heerlijckheydt behoort, volghende de Leen-brieven daer van zijnde.

Den verkoopdach vande voorsz. Heerlickheyt sal wesen in den Hage op de Cloveniers Doelen op den twedē Martij deses Jaers 1635, des voormiddaechs ten twee uyren.

Allen den genen die middelertijdt de Conditien vande verkoopinge begeeren te sien ofte hooren lesen, sullen de selve vinden bij den voornoemden Doedijns inden Hage voorsz., binnen Dordrecht bij Anthony vanden Biesheuvel, woonende aldaer in Althena, ende binnen Amsterdam bij Pieter Jansz. Koninck, Impostmeester van de Bieren, wonende over de Gasthuys Steech Brugge, omtrent den Ontfanger Pieter Jansz. Reael, ende binnen Heusden, by Johan Doedijns.

D'een segget d'ander voort.

De familie Brinkerhoff in Amerika.

Op den 27sten Augustus ll. had te Ridgefield-park (New-Jersey) een zeer eigenaardige samenkomst plaats, die tegelijk het oud-Nederlandsche spreekwoord bevestigt, dat het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Eenige leden uit de in de Vereenigde Staten zeer bekende familie Brinkerhoff hadden het voornemen opgevat, om al de dragers van den geëerden naam te vereenigen op de schoone heuvelhelling, niet ver van de plek, waar de stamvader van het geslacht in Amerika gevestigd was. In het jaar 1638 kwam Joris Derksen Brinkerhoff, met drie zonen en eene dochter, uit het landschap Drenthe in Nieuw-Nederland. Zijn oudste zoon Derk werd door de Indianen gedood; Abraham, de tweede vestigde zich te Flushing (Vlissingen. Am.), en de derde, Hendrik Joris, ging met zijne vrouw, Claasje Boomgaard, naar New-Jersey, waar hij eene hoeve kocht en een huis stichtte, dat pas in 1879 door brand vernield werd.

Na ontzaglijk veel geschrijf en moeite waren de ontwerpers er in geslaagd, een duizendtal nakomelingen van den ouden Brinkerhoff te vereenigen. Op de voor de samenkomst bestemde plaats was een groote tent opgericht met vlaggen en groen versierd; een muziekkorps deed zich hooren, en aan ververschingen ontbrak het niet, zoodat zelfs de Amerikaansche couranten weten te verhalen, dat er zeventien soorten koekjes werden rondgediend. De eigenlijke samenkomst werd door den heer Christiaan Brinkerhoff, den oudsten predikant van dien met gebed geopend, waarna de

voorz. John. H. Brinkerhoff, die naast generaal Roelof B. gezeten was, uiteenzette hoe de tegenwoordigen, al werd ook de naam verschillend gespeld, uit één stam voortgekomen waren. Hij eindigde met eene lofrede op Holland, waaraan de familie hare schoonste eigenschappen had te danken. „Het waren de landgenooten van Willem den Zwijger en Johan van Oldenbarneveld (en niet de vluchtelingen voor de dwingelandij uit Engeland), die over de toekomst van het Amerikaansche volk hebben beslist. Eere aan Holland, een dwerg te land, maar een reus op de onmetelijke zeeën! Eere aan Hendrik Joris Brinkerhoff, een der eerste zonen van Holland, die naar Amerika kwam, en de nieuwe wereld tot een schuilplaats hielp maken voor millioenen verstootelingen uit de oude wereld, en die door woord en daad aan zijne nakomelingen een voorbeeld gaf, dat „trouw en deugdelijkheid" altijd de rijkste nalatenschap blijft.

Verder werd de avond vroolijk doorgebracht; het jonge volkje danste op de maat der muziek, en de bejaarden keuvelden over de oude dagen en over de wapenspreuk der familie „*Constans fides et integritas*". Ook ging een ouderwetsch, met staal beslagen psalmboek rond, door Hendrik en zijne nakomelingen voor een paar eeuwen bij de godsdienstoefeningen gebezigd.

In 1888 zal de 250e verjaring van de komst der familie in Amerika weder gevierd worden, doch dan onder de leiding der nakomelingen van Abraham Brinkerhoff, en waarschijnlijk bij den Hudson, waar het geslacht een aantal hoeven bezat. Een dezer behoorde aan kolonel Dirk Brinkerhoff, lid der koloniale vergadering in 1768 en van het eerste congres in 1775. Hij was een boezemvriend van Washington, die menigmaal, als het leger in die buurt was, bij hem vertoefde, en wiens slaapvertrek er nog in eere wordt gehouden. *Utrechtsch Dagblad.*

Grafzerk in de Groote-Kerk te St. Nicolaas (Land van Waas).

Wij denken dat het niet zonder belang kan wezen hier een stuk te herdrukken dat men in de diplomatische collection van Rymer (Eng. edit.) (1) vindt over een geslacht welks naam men in onze gewesten niet meer ontmoet:

„de homagio per comitem de Varenbergh regi praestito."

„Rex omnibus ad quod etc. salutem. Noveritis nos „teneri dilecto et fideli nostro Roberto comiti de Varen„bergh in mille et quingentis florenis de Florentia, „quos nuper eisdem comiti, tam pro homagio suo „quam propter servitia et auxilia nobis per ipsum „tunc impensa et imposterum inpendenda, concessi„mus; quos quidem mille et quingentos florenos eidem „comiti, apud London in Festo Purificationis beatae „Mariae, proximo futuro, solvere promittimus per „praesentes. In cujus etc. Datum apud Andewerp „XVII die Novembris anno regni nostri tertiodecimo „(1339)."

(1) Vol. II. Pars. II, fol. 1098, apud *Patentes inter Regem et diversos magnates Germaniae* — 13 Edw. III.

Later vinden wij, geboren op het einde der XVe eeuw, Catherine Varenbergh met wapen: *échiqueté losangé d'or & d'azur au chef cousu d'or*; zij trouwde met Adriaan van den Eede; hunne dochter Margareta van den Eede die in 1556 stierf, trouwde met Philippe van Steelant, Watergrave van Vlaanderen in 1540 gestorven, zoon van Jan en Catherine de Neve. De dochter van Philippe, ook Margareta genoemt, stierf in den ouderdom van 101 jaren den 11 Februari 1587 en werd begraven in de Predikheerenkerk te Gent, waar op haar graf deze genealogie vermeld was. Zij trouwde eerst met Paul van Exaerde, zoon van Frans en Jossine Hauwe, zoon van Gaspard van Exaerde, griffier van het Land van Waas en van Margareta van der Moere uit het geslacht Vilain. Margareta van Steelant trouwde in 2_e huwelijk met Jan van Royen, heer van Paddeschoot, Olivier's zoon. Frans van Exaerde, zoon van Paul en van Marg. van Steelant, stierf den 11 Maart 1580; hij was in het huwelijk getreden met Erasme de Neve, dochter van Jan en Margareta van Laethem. Weduwe zonder kinderen gebleven, Erasme trouwde met Jan d'Hane, secretaris der schepenen van den gedeele te Gent, en stierf ook zonder kinderen den 9 December 1597.

Het graf van Frans van Exaerde, in zwartmarmerensteen, stond in eene kapel van St. Sebastiaan in de Groote-kerk te St. Nicolaas (Waas). Rondom het hoofdwapen van Exaerde (1) waren de kwartieren:

Exaerde, Hauwe (2), van der Moere (Vilain) (3), Pottelsberghe (4), Steelant (5), de Neve (6), van den Eede (7), Varenbergh (8).

Op deze steen heeft de beeldsnijder eene mislag begaan; het wapen van van den Eede moet op de plaats staan van dat van de Neve en v. v.

(1) *Exaerde*, de gueules au canton d'azur fascé d'or; acc. de six besants du même, 3 en chef et 3 en pointe.

(2) *Hauwe*, 1 et 4, de sable à 3 feuilles de tilleul d'or, la tige en haut; 2 et 3 d'or à la bande de gueules chargée de 3 maillets d'argent, acc. en chef à senestre d'un écu de sable au lion d'argent; (qui est van Heetvelde).

(3) *van der Moere* (ou Vilain brisetête) de sable au chef d'argent qui est Vilain, brisé en chef dextre d'un écu d'or au chevron de gueules.

(4) *Pottelsberghe*, de sable au chef d'or, acc. en pointe d'un cor de chasse d'argent, lié de gueules et embouché d'or.

(5) *Steelant*, de gueules à la fasce d'argent frettée d'azur.

(6) *de Neve*, de gueules au poisson d'argent posé en bande.

(7) *van den Eede*, d'or semé de coeurs d'azur à trois chateaux de gueules brochant sur le tout 2. 1.

(8) *Varenbergh*, échiqueté losangé d'or et d'azur au chef cousu d'or.

Ook omtrent 1535 trouwde Anna Varenbergh met Diederick Rauwele (*d'argent à 3 chiens marchant de sable*), zoon van Jan, hoogschepen van het Land van Waas van 1522 tot 1539. Anna won drie kinderen bij Diederick: Marie die trouwde met Adriaan Hauwe, Isabella met Thomas van Royen, heer van Paddeschoot, en Margareta in 1564 getrouwt met Corneille de Neve, griffier van het Land van Waas van 1551 tot 1576, daarna hoogschepen van dit land. Corneille de Neve was zoon van Jan de Neve de Voorde, overleden (12 Febr. 1611) griffier en daarna hoofdschepen van Waas, en van Margaretha van Laethem.

Tot dit geslacht Varenbergh (en niet van Vaerenberghe), dat nog in Oostvlaanderen (België) bestaat, behoort ook de heer geschiedschrijver en oudheidskundige, Emiel Varenbergh. X.

De laatste abdissen van 't klooster Schledenhorst.

Dezen zomer vond ik nevens eene kleine kapel aan het eind van Lukensbosch bij Halderen, in de Kreis Rees, twee gedenksteenen, geplaatst ter herinnering aan de twee laatste abdissen van het klooster Schledenhorst dat vroeger in de nabijheid heeft gestaan, doch hetwelk verwoest werd en waarvan alleen nog een gebouwtje over is dat als boerderij dient.

Ten einde ze aan de vergetelheid te ontrukken, wensch ik de opschriften hier mede te deelen.

Op den eenen steen staat een ovaal wapenschild gedeeld en getierceerd, links boven een burgttoren, daaronder een naar rechts loopende hond, daaronder drie denneappels 2 en 1; rechts: boven de hond, daaronder de denneappels, dan de toren.

Onder het wapen vindt men dit opschrift:

R(everendissima) D(omina) H. G.
De Grotenhuis Venhuis.
Obiit quarta Martij 1778, per 29 Annos Abbatissa dignissima.
R. I. P.

Aer es si scires unum tua tempora;
Rides, cum non sit forsitan una dies:
Horarum fallax mors incertissima rerum
Attamen horarum cur tibi cura datur?
Sparge sacrum cineri laticem et pia vota, viator,
Ut tibi, quod dederas, reddat amica manus.

Op den anderen steen staat een wapenschild met banieren ter weerszijden, links gehouden door een wildeman en doorsneden: boven drie zespuntige sterren, beneden vier palingen; rechts, gehouden door een leeuw en gekwarteleerd, ieder kwartier een lelie.

Het schild is gedekt met een gravenkroon waaruit een abtsstaf, en 't schild zelf is doorsneden, boven drie zespuntige sterren op een blauw veld, beneden vier palingen.

Opschrift:

R(everendissima) D(omina) B. A.
De Varo,
Aedis huius per quinque annos Abatissa zelotissima obiit secunda Nov. 1782.
R. I. P.

Aspice qui transis miserabilis inspice quivis,
Tali namque domo clauditur omnis homo;
Quis quis ades, qui morte cades, sta, perlege, plora,
Sum quod eris, quod es ipsa fui, pro me, precor, ora.
Pudor FI A (fecit haec anno) 1784.

Kampen, Mr. J. Nanninga Uitterdijk.

Twee stamboomen bezongen door Gerard Brandt.

Tot een ander doel in den dichtbundel van Gerard Brandt bladerende vond ik onder zijn *Mengeldichten* twee lofdichten op stamboomen van Amsterdamsche geslachten waaraan ik enkele coupletten wil ontleenen.

Het eerste gedicht, van 7 Maart 1676, geldt den stamboom van „Pieter de Graaf, vrijheer van Zuid-Polsbroek, oud-schepen der stad Amsterdam, bewindhebber der O. I. Comp."

O. a. zingt Brandt:

„De mannen trêen in dees Geslachtry voor.
De vrouwen waardt aan hunne trou verbonden,
Gaan hant aan hant, de kinders volgen 't spoor.
Hier wort geen vlek die glans verdooft gevonden,
Hier klimt de deugt omhoogh ten top van lof.

De Graven met de Boelens, de van Nekken,
De Braassemans, de Hoofden schaffen stof
Tot dit taafreel: daar d'Overlanders strekken
Met Kanters met Kapitten, hoog geacht,
Voor paarlen aan de kroon van uw geslacht.

'k Zie Beerents, 'k zie Persynen in dees ry,
'k Zie Sylen en Verburgen, Loenen, Oemen,
De Lonssen, Smits en Verwers staan er bij,
De Leursmaas met de Tjassens hoor ik noemen,
En andren daar uw stam door wert gebout.

De Teelders en de Teelsters van veel loten,
Uw Vader blinkt hier als gesteent in 't goudt,
Die Cicero, van zyne tydtgenoten,
Die tienmaal klom tot op den hoogsten trap,
Van stadtsbestier, het Burgemeesterschap."

Het tweede lofdicht is gericht aan Mevrouw Jacoba Bicker, vrouwe van Zuidpolsbroek, en is gedagteekend 8 Maart 1676.

Het begint aldus:

„Liefwaarde vrouw van Polsbroeks heuschen Heer,
Aanschou met lust uw stam met zyne loten,
Zo rijk van deugt, en onbezoedelde eer,

'tGeslacht, daar zo veel heils uit is gesproten.
Wat namen staan in dit taaffreel ten toon?
De Bikkers, en de Graven, met de Betten;
De Beuningen; de Boelens die de kroon,
Des Keizers op des Amstels wapen zetten.
Heer Andries was 't die zo veel dienst bewees,
Toen Amsteldam tot zulk een hoogheit rees."

Na eene opsomming in vijf coupletten van de daden van Andries Boel, de Bickers en de Graven, spreekt G. Brandt in eenige slotregelen:

„Polsbroeks Heer, Cornelis zoon,
Stelt in dit taaffreel ten toon
d'Achtbre stammen, met de loten,
Daar hy zelfs uit is gesproten,
Altijt bloei dit braaf geslagt,
Daar het Y veel heils uit wacht.

Bikkers dochter, Polsbroeks vrou,
Door 't verbont der kuische trou,
Ziet hier 't oudt geslacht en ranken,
Die z'haar oorspro(n)k heeft te danken.
d'Ouden gaan de jongen voor,
In het eerlijk deugdenspoor."

Den Haag, A. J. SERVAAS VAN ROOYEN.

Nogmaals de Koppelpoort te Amersfoort.

In de zitting van den gemeenteraad te Amersfoort van 28 September j.l. werd de quaestie der herstelling van de Koppelpoorten tot eene beslissing gebracht. Wij deelden reeds vroeger mede, dat de langdurige onderhandelingen over deze zaak gevoerd, geleid hadden tot het ontwerpen eener regeling, volgens welke de herstelling zou worden uitgevoerd door den gemeente-architect, volgens het plan en onder toezicht van den heer P. W. H. Cuypers. Het doel der herstelling is, zooveel mogelijk het gebouw in zijn oorspronkelijken toestand terug te brengen; met dat doel zullen een gedeelte van de portierswoning, wat niet tot de poort behoort, alsmede een paar huisjes en een gedeelte van de bergplaats tusschen de poort en den Volmolen, worden afgebroken. Inwendig blijft alles in wezen, zoodat het gebouw, na zijne herstelling, weder een volledig beeld zal geven van de bestemming, waartoe het oorspronkelijk werd gebezigd, t. w. een bolwerk tot bescherming en afsluiting van de stad, zoowel te land als te water. Met het oog daarop zal het denkbeeld, om het gerestaureerde gebouw tot een museum in te richten, niet tot uitvoering kunnen komen.

Het aandeel der gemeente in de herstellingswerken bestaat in den afstand van de voor afbraak bestemde gebouwen. De kosten van het werk, op *f* 5000 geraamd, worden gedekt: 1. door een subsidie van het rijk ad *f* 2500. 2. eene bijdrage, eveneens ad *f* 2500, door eene commissie, welke zich op initiatief van het genootschap „Flehité" gevormd heeft, bijeengebracht uit bijdragen van belangstellenden in deze gemeente en daar buiten.

Burgemeester en Wethouders hadden gewenscht, dat de restauratie van rijkswege zou geschieden, ten einde zekerheid te hebben, dat de gemeente niet voor andere kosten zou aansprakelijk blijven dan die, uit het afbreken der bovengenoemde gebouwen voortspruitende. Dit werd echter door den minister beslist van de hand gewezen. Om er zich nu tegen te waarborgen, dat de raming van *f* 5000 niet zal worden overschreden, is bedongen, dat de contracten, voor de uitvoering vereischt, aan de goedkeuring van den raad onderworpen zullen worden.

In den raad werd twijfel geopperd, of er wel volledige waarborg bestond, dat de bijdrage van de sub 2 genoemde commissie volledig zou inkomen. Het dagelijksch bestuur betoogde echter, dat voor dien twijfel geen aannemelijke reden bestond, omdat de gemeente daarvoor zekerheid verkreeg in het met deze commissie te sluiten contract; bovendien echter kon de financieele zijde der zaak nu geëcarteerd worden, omdat het hier slechts gold eene beslissing over het beginsel der zaak: de vraag of de gemeente tot de restauratie op den grondslag van deze regeling zou willen medewerken.

Die vraag nu werd door de overgroote meerderheid bevestigend beantwoord; de heer van Beek, die, met het oog op de eischen van het verkeer, de wegruiming van het gebouw wenschelijk achtte, bleef bij de stemming in dat gevoelen alleen staan. Het behoud van dit monument van middeleeuwsche vesting-bouwkunde, het eenige van dien aard dat nog in ons land is overgebleven, mag men dus als verzekerd beschouwen. *Utrechtsch Dagblad.*

Het Friesch genootschap van geschied-, oudheid- en taalkunde te Leeuwarden.

Op 28 Sept. werd te Leeuwarden onder voorzitterschap van den heer mr. J. Dirks, de gewone algemeene vergadering gehouden van het *Friesch Genootschap van geschied-, oudheid- en taalkunde.* Het verslag en de rekening van het afgeloopen jaar getuigden van den voortdurenden bloei des genootschaps. De drie aftredende bestuursleden, de heeren dr. F. G. Slothouwer, secretaris, mr. B. W. S. Boeles, bibliothecaris en C. H. F. A. Corbelijn Battaerd, conservator, werden als zoodanig herkozen. Benoemd werden: tot buitengewone leden de heeren mr. Edward B. Tylor, directeur van het anthropologisch museum te Oxford, en J. ten Doornkaat Koolman, Commerziënrath te Norden, Schrijver van het Woordenboek der

Oostfriesche taal; tot gewone leden de heeren mr. C. C. Paehlig te Sneek, J. L. Liezenberg te Schiedam, Mr. S. Boltjes te Grouw, Mr. P. Gratama te Leeuwarden, J. A. Smits van Nieuwerkerk te Dordrecht, Mr. Julius Verwer te Leeuwarden, N. J. Lankhorst te Boornbergum, Jhr. Mr. D. W. van Andringa de Kempenaer te Zutfen, Dr. M. Th. Houtsma te Leiden, Dr. B. W. Schultetus Aenae te Noordwijk, Mr. A. H. van Kleffens te Harlingen, Mr. A. Potma aldaar, J. Dirks te Franeker, Mr. G. J. Boldingh te Bolsward, Mr. A. Greebe te Heerenveen, Dr. J. C. Tromp te Balk, Mr. C. Beekhuis te Leeuwarden en J. Menting aldaar. Overeenkomstig het voorstel van het bestuur werd besloten, niet te treden in het voorstel van Jhr. D. Martena van Burmania Vegelin van Claerbergen tot overname van de buitenplaats *Martena-State* te Cornjum, krachtens testamentaire beschikking van wijlen Mr. K. H. Wielinga Huber, en wel op grond van den zeer vervallen toestand van het gebouw, en bovendien de aankoop de gelden des genootschaps te zeer zou bebezwaren en uit een artistiek oogpunt ook van te weinig belang was. *N. R. Courant* 30 Sept. 1885.

Stedelijk museum te Alkmaar.

De heer C. W. Bruinvis, lid van den gemeenteraad en voorzitter der commissie van beheer van het stedelijk museum te Alkmaar, heeft zijn belangrijken topografischen en historischen atlas betreffende Alkmaar en andere naburige gemeenten aan dat museum ten geschenke gegeven, waardoor de gemeente in het bezit is gekomen van een prent-atlas zooals weinig inrichtingen in plaatsen van denzelfden rang kunnen aanwijzen.

Dagblad van Zuid-Holland en 's-Gravenhage.

Archief te Monaco.

In het paleis van den vorst van Monaco is gedurende eene lange reeks van jaren een archief bijeengebracht, waarvan de buitengewone waarde eerst sedert kort aan het licht is gekomen, nu de genoemde vorst het door eene bekwame hand heeft doen inventariseeren. Merkwaardig is de rijkdom aan oude charters en documenten uit de 12e en latere eeuwen herkomstig. Door erfenis zijn de vroegere vorsten van dit kleine prinsdom in 't bezit gekomen der familiepapieren van verscheiden der aanzienlijkste Europeesche geslachten, wier leden eene gewichtige rol gedurende eeuwen op het groote staatstooneel hebben gespeeld, waartoe o. a. behooren de Grimaldi's, de Matignon's en de Mazarini's. Duizende bij duizende brieven van staatkundigen en diplomatieken aard, gewisseld gedurende de 15e tot de 17e eeuw, door ministers en gezanten, leden der genoemde geslachten, zijn aldaar vereenigd, waardoor een nieuw licht in de geschiedenis wordt geworpen.

Onder de correspondentie, gevoerd door Jacques de Matignon, bevindt zich o. a. ook de beroemde brief, door hem gezonden aan Catharina de Medicis, waarin hij in de stelligste bewoordingen verklaart geen deel te willen nemen aan den beraamden massacre der Hugenoten; gedagteekend 13 Augustus 1573. Voor de juiste kennis van vele der belangrijkste tijdperken van de geschiedenis mag dit archief eene bron worden genoemd, waarvan de waarde niet hoog genoeg kan worden beschouwd. *Amersfoortsche Courant.*

Fransche uitgewekenen aan de Kaap.

Het tweede eeuwgetij der herroeping van 't Edict van Nantes werd te Kaapstad herdacht in een plechtige bijeenkomst, onder voorzitting van den heer J. H. de Villiers, opperrechter van de Kaapkolonie. Er werden toespraken gehouden door de hh. Marais, du Plessis en andere nakomelingen van in die dagen uitgeweken Hugenoten en het besluit genomen te Kaapstad een gedenksteen op te richten en een prijsvraag uit te loven voor de beste geschiedenis der Hugenoten. De kolonisatie van Zuid-Afrika heeft, naar men weet, veel te danken aan de in 't laatst der zeventiende eeuw daarheen uitgeweken Franschen.

Zij vertrokken ten getale van 150 personen in 1687 en 1688 in vijf schepen van de Hollandsche O. I. Compagnie uit de haven van Delft en vestigden zich in de factorijen van die Compagnie aan de Kaap. Aanvankelijk bleven deze kolonisten en hun nakomelingen zich van de Fransche taal bedienen, maar door huwelijken met de Hollanders en het gebruik van de taal dezer laatsten door de overheid en in alle officieele bescheiden, bleef de nationaliteit ten slotte slechts bewaard in de namen der uitgeweken Fransche gezinnen.

Aanvankelijk vormden de „réfugiés" de kleine republiek van Stellenbosch en onder de acht oudsten, aan het hoofd van dat gemeenebest, komen de namen voor van Guillaume du Toit, Claude Marais en Abraham de Villiers, namen die nog tot den huidigen dag veelvuldig gevonden worden onder de bekwaamste mannen in de Kaap-kolonie en elders in Zuid-Afrika (1).

MICHEL LE BLON,

BEROEMD WAPENGRAVEUR.

(*Hierbij een plaat*).

De man wiens afbeelding wij op bijgaande plaat geven, werd in den bloei zijns levens geschilderd

(1) Een belangrijk artikel over Waalsche Kerken in Nederland, komt voor in N° 42 van *De Nederlandsche Spectator*, 17 October jl.

door A. van Dijck, het origineel daarvan berust in Engeland, eene copie te Amsterdam, terwijl Th. Matham hem fraai in koper bracht. Hij werd te Frankfort aan den Main geboren en kwam reeds op jeugdigen leeftijd te Amsterdam. Niet alleen was hij een kundig graveur, maar bekleedde bovendien de aanzienlijke betrekking van „Agent van Koningin Christina van Zweden", Vondel droeg hem als zoodanig zijn Leeuwendalers op (1).

Hij woonde in 1615 te Amsterdam aan de Verwersdwarsgracht, verkreeg aldaar den 23 Mei 1615 bewilliging dat zijne geboden konden gelezen worden, nadat hij eene acte van huwelijksaanteekening van den secretaris van Gouda had vertoond (2) en huwde in laatstgenoemde plaats den 14den Juni 1615 met Margrieta Maertens dochter, van der Goude (3); later blijkt ons dat zij behoorde tot het geslacht Houtman. Hij stierf in 1656, zijne weduwe compareerde 12 Juni 1662 met Sr. Cornelis le Blon en Dr. Johannes le Blon, kinderen en eenige universeele erfgenamen van den heer Michel le Blon over eene questie betreffende het secreet (geheim) van hun comparants huis op de Westzijde van de Keysersgracht tusschen Westermarkt en Reestraat (Protocol van notaris J. Hellerus 157) (4).

Margaretha Houtman is vóór 13 October 1677 overleden, daar hare kinderen op dien datum compareeren en volmacht geven aan Adriaen van Herrevelt, procureur, om in het proces dat zij voor den Hove van Holland voeren tegen regenten van het Leprozenhuis te Amsterdam op te treden (Protocol van notaris J. Hellerus 176, blz. 160) (5).

Op goede gronden blijkt dus dat Michel le Blon slechts twee zonen had. De oudste Cornelis le Blon huwde te Amsterdam in 1643 volgens huwelijkscontract gepasseerd voor den notaris Lamberti, met Elisabeth van den Kerkhoven, dochter van Daniel en van Catharina Munnick (6). Denkelijk was zij even als zijne moeder uit Gouda herkomstig, daar het geslacht van den Kerkhoven in dien tijd en ook later aldaar voorkomt. Of hij even als zijn vader de graveerkunst beoefende is ons niet gebleken, wel dat op 5 April 1668 ten huyse van Albert Magnus op de Nieuwendijck, in de Atlas op Maendag en volgende dagen verkocht werden (de) uytsteeckende rare boeken en Papier-konst van de beste Meesters, nagelaten bij wijlen Cornelis le Blon (Oprechte Haerlemsche Dinsdagsche Courant van 23 Maart 1668 (7).

(1) Vergelijk Jos. A. Alberdingk Thijm, *Gids* Febr. 1879, blz. 343 en 344 alsmede diens nieuwe uitgaaf «*de Leeuwendalers*».

(2) *Archief voor Nederlandsche kunstgeschiedenis*, 2de deel, blz. 162.

(3) Idem ter aangehaalde plaats, 3de deel, blz. 53.

(4) *Oud-Holland*, *Nieuwe bijdragen voor de geschiedenis der Nederlandsche kunst*, enz. IIIe jaargang, blz. 64.

(5) Idem l. c.

(6) Zie blz. 56 van dit tijdschrift.

(7) *Oud-Holland*, l. c.

Uit het huwelijk van Cornelis le Blon is voor zoover ons bekend Michel le Blon Jr. te Amsterdam geboren. Deze ondertrouwde aldaar, oud 25 jaar, 24 Januari 1671 met Willemina Elisabeth Hellerus, jd. van Amsterdam, oud 23 jaar, zijnde dochter van Andries Hellerus, wonende op de Leliegracht (1). 24 Augustus 1677 geven Dr. Christoffel Hellerus en Sr. Michel le Blon als executeuren van het testament huns vaders en schoonvaders Andries Hellerus volmacht aan den procureur Abraham van den Ende. Zij waren voogden van de twee onmondige kinderen van zaliger Dorothea Hellerus en met deze erfgenamen van Andries Hellerus (Protocol van notaris J. Hellerus 177, acte van 13 December 1677) (2). Wellicht is deze Michel Jr. dezelfde persoon die in 1688 nog luitenant was in de 53ste burgerwijk te Amsterdam (3). Of zij kinderen hebben nagelaten is ons geheel onbekend. De tweede zoon van Michel le Blon Sr. was Johannes le Blon; deze werd op 20jarigen leeftijd den 22 September 1651 te Leiden als student in de philosophie ingeschreven; volgens het reeds bovengenoemd verdrag heeft hij het ook tot doctor gebracht. Zijne aanwezigheid te Leiden doet ons den goeden toestand kennen waarin zijne ouders verkeerden.

Hij schijnt zoowel de dicht- als graveerkunst beoefend te hebben. In *de Lauwerstrijt* te Amsterdam in 1665 uitgegeven komen verschillende dichtstukken van hem voor, tusschen Catharina Lescaille en Cornelia van der Veer, die getuigen van geest en zoetvloeiendheid. Als graveur is van hem bekend een fraai portret van D. Vz. Coornhert. Of hij gehuwd was en kinderen heeft nagelaten is ons geheel onbekend.

Na het huwelijksleven van den hoofdpersoon van dit opstel te hebben behandeld keeren wij tot zijn werk terug. De biografen noemen en roemen hem als den vervaardiger van kleine platen, zeer net bewerkt, sieraden, wapenschilden, enz. (4). Wij zijn de gelukkige bezitter van een tweetal werken van zijne hand (5):

1°. *Nieu / wapen / boexken / van / M. le Blon* / 1649 / *I. Cr. excudit.* Dit bevat een twaalftal uiterst fraai uitgevoerde wapenschilden versierd met helmen en dekkleeden. Ofschoon de dekkleeden wel wat vol van bewerking zijn, mishagen zij niet door de keurige ordonnantie.

(1) *Oud-Holland*, l. c.

(2) *Oud-Holland*, l. c.

(3) Volgens de begraafregisters der Walenkerk te Amsterdam werd aldaar 22 October 1718 Michiel le Blon begraven, terwijl nog een Michiel le Blon aldaar begraven werd 18 October 1727.

(4) Verschillende proeven van zijn arbeid berusten in het Rijksprenten-kabinet te Amsterdam.

(5) In ons archief zijn ook nog berustende twee wapenboekjes getiteld: *Nieuwe Wapen Schilde*, *F. de Wit Excudit*, 8 platen, en *Verscheyden / wapenen / verciert met / Helm en Loof / t Amsterdam. Gedruckt bij Clement de Jonghe*, Anno 1668, 26 platen. Of M. le Blon het eerstgenoemde ontworpen heeft, blijkt niet. Het tweede is ontegenzeggelijk een namaak van le Blon's werk, maar niet zoo fraai uitgevoerd.

Michel Le Blon

Photozincographie van G. J. THIEME te Arnhem.

2°. *Verscheyden / wapen-schilden / verciert met Helm en Lof / Seer dienstich voor Schilders, / Plaetsnijders, Silver-smeden / Beelt ende Steenhouwers / Geinventeert bij den / H. Agent van Sweden / Michel le Blon / C. Js. Visscher / Excudebat.*

Dit nog fraaier uitgevoerd wapenboekje dan het voorgaande, bevat slechts 8 platen, waarvan wij later in een volgenden jaargang een paar reproductiën hopen te geven.

De beide wapens op de hierbij gaande plaat afgebeeld, stellen zijn wapen voor en zijn ontleend aan kaarten uit den beroemden atlas van Blaau. Zijn geteekend wapen komt voor in het Album Amicorum van Isaac Massa, in het bezit van den heer C. J. A. Wijnaendts te Overschie (1). De juiste overeenkomst voor een deel van dit wapen doet ons denken, dat het geslacht le Blon nog in 1744 in Beyeren bestond, adel was van het heilige Roomsche rijk bij diploma van 23 Maart 1744 en ridder bij dat van 5 April 1744 (2).

Meer bijdragen omtrent dezen beroemden man en zijn geslacht zullen steeds welkom zijn.

's-Gravenhage, 1 November 1885,

A. A. V. v. O.

Boekbeoordeelingen en aankondigingen.

Verslag der commissie ter verzekering eener goede bewaring van gedenkstukken van geschiedenis en kunst te Nijmegen over het jaar 1884. Nijmegen, F. E. Macdonald, 1885. 8vo. Dit verslag, gevolgd door eene lijst der gedurende 1884 ingekomen voorwerpen, bewijst duidelijk dat men te Nijmegen met alle kracht doorwerkt om het reeds zoo merkwaardige museum van oudheden nog meer in waarde te doen stijgen. Den heeren Th. H. A. J. Abeleven en A. M. Voorthuysen, verdienen hiervoor dan ook alle lof en met groot genoegen zal door ieder oudheidkundige van een en ander worden kennis genomen. Een ieder die te Nijmegen komt, raden wij aan een bezoek te brengen aan het stedelijk museum; het is dit overwaardig. De verzameling berust op het sedert kort fraai gerestaureerd stadhuis.

Verslag van de commissie van bestuur van het museum van oudheden in Drenthe aan de Gedeputeerde Staten over 1884. Assen, van Gorkum & C°., 1885. 8vo. Ook dit verslag toont dat voornoemde commissie met loflijken ijver werkt aan de vooruitgang van het museum van Drentsche oudheden. Het is te hopen dat de regeering haar ten spoedigste in staat stelle, de belangrijke verzameling beter en geschikter te herbergen.

(1) Zie *Archief voor Nederlandsche kunstgeschiedenis*, 4e deel, blz. 288.

(2) J. B. Rietstap, *Armorial général*, 2e édition p. 219.

Dr. R. Béringuier, *Stammbäume der Mitglieder der Französischen Colonie in Berlin.* Berlin, Verlag des Vereins für die Geschichte Berlins, 1885. Gr. fol. Bij gelegenheid van het 200jarig bestaan van het edict van Potsdam, werd door Dr. R. Béringuier eene verzameling van ruim 200 geslachttafels in het licht gegeven, bevattende de stamvaders der indertijd uit Frankrijk gevluchtte refugiés, die zich metterwoon in Berlijn, enz. vestigden en de kolonie in Brandenburg-Pruissen vormden. Het was voor den schrijver eene zeer moeilijke taak, daar hij door zijne onderzoekingen tot de ontdekking kwam, dat veel wat vroeger reeds omtrent deze kolonisten geschreven was, op valsche gronden beruste en voor het overige de meeste familiën der kolonie zeer weinig of somwijlen geheel onjuiste berichten over hunne voorouders bezaten. Door hem zijn vermeld geworden alleen diegenen der uitgewekenen wier geslacht zich voortgeplant heeft en zijn niet opgenomen de vrouwen die buiten de kolonie huwden.

Het geheel maakt een goeden indruk en is ontegenzeggelijk van groot gewicht, niet alleen voor deze Duitsche kolonie, maar ook voor elders, want de gelijkluidendheid veler namen duidt bijv. op verwantschap — zij het dan ook verre — met andere takken. Ter verduidelijking vermelden wij slechts enkelen: Béringuier, Bonnet, Bouvier, Carita, Conrad, de la Garde, Humbert, le Blond, le Jeune, Quien, Roux, Royer, Sauvage, Siméon, Vaillant, Vidal, Villeneuve, enz. Deze zijn voorzeker voor Nederland van veel belang en de prijs van dit werk (6 Mrk.) kan niemand afschrikken het zich aan te schaffen.

Wij hopen met den schrijver dat velen, die nog in het bezit mochten zijn van aanteekeningen betreffende deze kolonisten, dezelve gaarne zullen afstaan ten einde het verdienstelijk werk nog meer te completeeren en voor eene hernieuwde uitgave geschikt te maken.

Armorial général de France de d'Hozier (*complément*). *Notice généalogique sur la famille* Sohier de Vermandois. Paris, Firmin-Didot et Cie. 1884. Deze overdruk uit het groot werk van d'Hozier is ook voor Nederland merkwaardig, daar een tak van het aanzienlijk geslacht de Sohier zich hier te lande heeft opgehouden en verwant was met aanzienlijke geslachten.

De stamtafel, die hierbij voorkomt, begint fabelachtig hoog en wel met Karel den Groote (1) en loopt door tot op de leden dier familie thans nog in Frankrijk en Noord-Amerika gevestigd. Wij kunnen niet onopgemerkt laten voorbijgaan een zonderlinge drukfout op bladz. 48, waar voor Keizersgracht gedrukt staat

(1) Voor een groot deel is gevolgd het zeldzaam maar weinig vertrouwbaar werk van J. le Carpentier, *La Véritable origine de la très-ancienne et très-illustre maison de Sohier*. Leyden, 1661. Fol.

Vieizersgracht; over het algemeen zijn de namen zoowel van plaatsen als familiën voor wat Nederland aangaat erg onnauwkeurig, een gebrek waaraan zich vooral buitenlanders schuldig maken. De wapenafbeeldingen moesten voor zoo'n kostbare bewerking als het *Armorial général de France* beter heraldisch zijn.

Alfred Grenser, *Adressbuch für Freunde der Münz-, Siegel- und Wappenkunde. Mit biographischen, literarischen und statistischen Nachweisen.* II Jahrgang. Frankfurt a/M. 1886. 8°. Deze tweede jaargang vormt als het ware een geheel met den eersten jaargang, daar de opgaven, vervat in dien jaargang, voor het grootste gedeelte nu niet zijn herhaald en men dus hierin meerendeels nieuwe adressen vindt van beoefenaars der munt-, zegel-, geslacht en wapenkunde. Wie met den eersten jaargang kennis gemaakt heeft zal met genoegen het verschijnen van dezen tweeden vernemen. Wie het boekske nog niet kent en belang stelt in bovengenoemde hulpwetenschappen der geschiedenis kunnen wij niet genoeg aanraden het zich aan te schaffen, daar het voor hen bijna onmisbaar is. Immers het bevat nu eene bijna volledige alphabetische lijst van alle verzamelaars van eenigen naam met biographische berichten. De uitgever Willem Rommel te Frankfort a/M. zorgde voor eene fraaie typographische uitvoering.

De schrijver noodigt in zijne voorrede een ieder uit hem met soortgelijke biographische opgaven, al zijn ze ook van kleine verzamelaars, te ondersteunen, om hierdoor zijn werk ook voor de toekomst nog meer te volmaken. Wij herhalen dit hier gaarne en drukken den wensch uit dat het verdienstelijk werk een ruim debiet mag ondervinden.

J. Siebmacher's *grosses und algemeines Wappenbuch.* Band A. *Geschichte der Heraldik.* Bearbeitet von Gustav Seyler. Nürnberg, Bauer und Raspe, 1885. De eerste aflevering van de geschiedenis der heraldiek, bewerkt door den Heer Gustav A. Seyler ligt voor ons en maakt den indruk dat de schrijver met diepen ernst en groote kennis de taak op zich nam om deze afdeeling van *J. Siebmacher's grosses und algemeines Wappenbuch* samen te stellen. Met dit werk zal dan eindelijk eens eene volledige geschiedenis van de heraldiek het licht zien en het ligt voor de hand dat de bewerking daarvan eene uiterst moeielijke taak is, daar de schrijver zich bijna geheel op eenen ongebaanden weg bevindt. Zoover nu deze aflevering laat beoordeelen is het werk aan eene bekwame hand toevertrouwd. Het wordt door den schrijver in vijf hoofdafdeelingen gesplitst, nl.: 1° De verdeeling der standen; 2° De ridderschap; 3° Oorsprong en ontwikkeling der herauten; 4° De ridderspelen; 5° De bewijzen van adeldom en het tweegevecht. Iedere hoofdafdeeling is weder in verschillende hoofdstukken verdeeld. Met veel zorg wist de schrijver de poëtische literatuur der middeleeuwen voor zijn werk te gebruiken, en tot in de kleinste bijzonderheden alles vermeldende wist hij eene getrouwe beschrijving te geven van het ontstaan der heraldiek.

Wij dienen de beoefenaars der wapenkunde aan te raden persoonlijk met dit werk kennis te maken.

Jos. Habets, *Geschiedenis van het leenhof en de leenen van Valkenburg, bevattende een aantal bijzonderheden over de rechtspleging bij die leenen in gebruik en over de heerlijkheden, kasteelen, hoeven, gronden en rechten aan de Heeren van Valkenburg leenroerig, gevolgd door vele bescheiden en bijlagen.* Roermond, J. J. Romen en Zonen. 8vo.

Tot het samenstellen van deze uitvoerige geschiedenis over Valkenburg werd door den Heer H. hoofdzakelijk gebruik gemaakt van de navolgende bronnen: *a.* Een uitvoerig repertorium, opgesteld bij gelegenheid der verdeeling des lands tusschen Spanje en de Staten der Vereenigde Nederlanden in 1661; *b.* Twee handschriften, getiteld: 1° Mannen van leen 's Heeren van Valkenborch, overgegeven bij Godart Dobbelsteyn van Doynroede in de ierste weecke van julio Anno XIIII^c^XLiiij, gevolgd door eene lijst bevattende: Drie leenen van Herle die zo Wicroide gehoeren; 2° Leenen overgegeven bij Reynken Arnts Knape van Chevel aen Johan Meenx, clerc van den leenboecke, beginnende A° 1439; *c.* Een register getiteld: Codex et liber bona actaque ac res feudalium continens Dominii et jurisdictionis patriae Falcoborgensis cum suis attenentiis, renovatus et extractus ex quibusdam certis aliis libris et scedulis, per Johannem Coex civitatis et oppidi Valcoburgensis incolam, nec non secretarium anno 1539; dit register is vervolgd en bijgehouden tot in 1572 door Johan Deckher, griffier van het leenhof; *d.* Register van de leengoederen in den lande van Valkenborch gelegen ende te samen gebracht anno 1571, door den gesworen secretaris van het leenhof J. Deckher; *e.* Een twintigtal registers van het leenhof van Valkenburg, aandeel van den koning, aangelegd, na de verdeeling des lands in 1661; *f.* Zes portefeuilles met losse stukken, grootendeels afkomstig uit de nalatenschap van den griffier Habets; *g.* 50 registers afkomstig van het staatsch leenhof van Valkenburg en *h.* Vijf portefeuilles met losse stukken, afkomstig van het staats leenhof.

Na in de inleiding de geschiedenis van het leenhof uitvoerig uiteengezet te hebben heeft de verdienstelijke archivaris — zooals trouwens te verwachten was — meesterlijk gebruik weten te maken van voornoemde belangrijke verzameling registers en stukken.

Vooral de heerlijkheden en de groote ridderleenen, die een geschiedkundig en genealogisch gewicht hadden, zijn zeer uitvoerig door hem behandeld geworden (1) en mag daarom naar onze bescheiden meening dit hoogst belangrijk geschiedkundig werk in geen enkele bibliotheek ontbreken.

(1) Het is te betreuren dat geen naamregister aan dit werk werd toegevoegd; het zou in bruikbaarheid daardoor gewonnen hebben.

De registers der graven in de Kloosterkerk te 's-Gravenhage.

(*Vervolg*).

In den vᵉ Regel.

fᵒ. LXXVIIJ. Nuᵒ. 2 en 3. Simon Henricksz. van Sypesteijn.

I. De XIX Januarij 1636 de grafsteden Nuᵒ. 2 en 3 op de name als hierboven v̄bouct.

Den 5 Decemb. 1635 begraven de huysvrouwe van Mr. Sypesteijn.

Den 5 Febru. 1636 begraven een kint van Mr. Pllert (Allert?) chirugijn.

Een 5 Nouē. 1686 begraven 't kint van Groenus (onduidelijk) Soetens.

Den 11 Meij 1638 begraven 't kint van Mr. Allert (of Ellert) Berringa.

Den 16 Meij 1638 begraven 't kint van dito Berringa.

Den XX Augustij 1691 de graven Nuᵒ. 2 en 3 v̄bouct op te name van Loduvicq van Boschuysen ende Aeltje Pieters van Spijck sijn huysvrouwe.

Den XX Meij 1642 de bouenscr. grauen Nuᵒ. 2 en 3 v̄bouct op te name vañ heer Thiman van Volbergen Tresorier en Rentmr. generael van sijne Hoocheyt en van sijn huysvrouwe mitsgaders sijne soonen Johan en Jacob van Volbergen.

Den 20 Julij 1674 begraven de Hr. ontf. gener. Volbergen.

Verbouct.

fᵒ. 115. Nᵒ. 2 en 3. Den 22 Decem̄. 1676 een derde van Nᵒ 2 en 3 v̄bouct op den naem van Jan van Volbergen Domheer tot Utrecht, ende de twee resterende derde parten op de samentlike kinds kinderen vañ Heer Timan van Volbergen Thresorier Gener̄. van sijn hoochᵗ.

Den 26 Meij 1744 de bovenstaande grafstede overgeboekt op de naam van de Heer Jacob van Volbergen Thomas soon major bij het Regiment te Voet van den Collonel Tysot van Patot, in gevolge van de acte soo door hem als door den Heer Jacob Johan van Volbergen, soon van wijlen Tijmon van Volbergen, kinds kinderen van Jacob van Volbergen, die een zoon was van Timon van Volbergen, Thesaurier en Rentmʳ. gn̄l. van sijne Hoogheid Frederik Hendrik, en beide agter neeven van Jan van Volbergen, in leeven Domheer tot Utrecht, sonder kinderen overleeden op den 4 deser loopende maand, ongeprejudiceert hun yders regt van Eijgendom geteekent en aan mij als Rentm. geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄hogen 20 gld.

Den 13 Nov. 1766 de bovenstaande grafsteede overgeboekt ten name van Anthonij

In den vᵉ Regel.

Johan van Volbergen ingevolge de acte van versoek door Maria A. van Volbergen, Hendericka Elisabeth van Volbergen en Johanna Wilhelmina van Volbergen als erfgenamen ab intestato van haren broeder Jacob van Volbergen op den 20 October deses jaars ongeprejudiceert hun ieders regt van eigendom, geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit overboeken *f* 20, 20 jaren v̄suym *f* 46.

III. Begraven 7 Augus. 1736 Petronella van Volbergen.

fᵒ. LIXXX. Nuᵒ. 4 (5 en 6 doorgehaald). De Rentmr.

I. Johan Hallingh.

Het graff Nuᵒ. 4 is verkocht geweest door de h. Kerkmr. aan:

Henrich Jacobsz. van Sonnevelt.

De XXVI Meij 1640 het graf Nuᵒ. 4 v̄bouct op te name van Lijsbeth Dirks wedᵉ. van Jan Thielemansz.

Den 9 Julij 1670 begraven Lijsbeth van Deijl.

8 April 1674 de huisvrou van Monsr. Bredero.

Den 29 Junij 1674 v̄bouct.

fᵒ. 116. Nᵒ 4. Den 29 Junij 1674 v̄bouct op de naem

II. van Tieleman van Deijl ten behouve van de samentlike descendenten van Lijsbeth Dirxsz.

Dit gratis door de eigenaresse aan de kerk gecedeert.

Den 20 April 1741 de voorñ. grafstede overgeboekt op de naam van Johannes Brederode uytkragte van de acte op den 17 deser loopende maand door hem als voor een vierde part en Louis, Maria Magdalena en Elisabeth Brederode als yder voor een vierde part Eijgenaars van de voors. grafstede ongeprejudicieert hun regt van Eijgendom hier boven gemelt, geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken 6 gl., Uts. v̄hogen 10.

Den 4 Sept. 1743 bij dag begraven Louis Brederode.

Den 21 Augt. 1750 bij dag begraven Jan Bredero (III Brederode).

Den 12 Junij 1753 bij dag begraven Maria Magdalena Bredero.

Den 21 Oct. 1754 bij dag begraven Anthonij Gousij (III Gouzij).

Den 8 Junij 1761 bij dag begraven Maria Bredero (III Brederode) geen regt.

III. Den 30 October 1738 begraven Pieternella Bredero.

fᵒ. LXXXI. Nuᵒ 5. Den XIX Januarij 1636 het graff Nuᵒ.

In den vᵉ Regel.

I. 5 v̄bouct op te name van Jan Cornelisz. van Coevenhouen, Mr. Timmerman van den hove en van de Cloosterkercke.

Den 30 Meij 1636 begraven een kint van Jan Corn̄s. van Kouwenhove.

Den 20 Decem. 1636 begraven 't kint van Jan Corns. van Kouwenhove.

Den 15 Maert 1637 begraven de zuster van Dirck Jansz. Huijdenraet.

Den 15 Novem. 1638 begraven Jan Cornsz. van Kouwenhove.

Den 6 Sept. 1639 't kint van Jan Huydenraet.

Den 5 Octob. 1639 begraven 't kint Corn̄. Boer.

Den 7 Decem̄. 1668 de statenbode van der Ploug.

fº. 116ᵛᵒ. Nº. 6. Comt de kerk toe.

II. Deze grafstede geteekent Nº 5 is met de daarbij gelegene geteekent Nº 6 te saamen verkogd den 3 April 1793 aan den Heer Jean Maritz 's Lands geschutgieter in 's Hage en te namen van den gemelden Heer Jean Maritz overgeboekt. Solvit koop 150, v̄boek. 24.

Den 4 April 1793 's morgens begraven Vᵉ. Jacoba Gosse.

Den 25 Maart 1794 's morgens begraven Pierre Gosse, geen regt.

Den 25 Februarij 1797 's morgens begraven Marguerita van Kolb, geen regt.

III. Den 21 Augustus 1798 's morgens begraave Adrianus van Weijk, geen Regt.

Den 14 October 1799 's morgens begraave David Jean Emanuel Maritz, gekoome van Rijswijk.

Den 5 Meij 1803 's morgens begraave Felix Samuel Adrian Marits, een kind beneede de drie jaaren.

Den 31 Januarij 1807 begraven Jean Maritz.

Den 18 April 1807 begr. Henriette Cornelia Françoise van Wijck.

fº. LXXXIIJ. Nuº. 6 Den XIX januarij 1636, het graf Nuº.

I. 6 v̄bouct op te name van Dirck Jansz. Huydenraet, Wijncoper.

Den 21 Jan̄u. 1670 begraven een kind van Monsr. van Heiningen.

Den 29 Oct. 1672 meVrou Viton.

18 april 1676 v̄bouct.

fº. 117. Nº 6. Den 18 Apr̄. 1676 ov̄gebouct op den

II. naem van Jan Hudenraed (III Hudenraat) als eenige erfgenaem van Dirc Hudenraed sijn vader.

Den 18 Apr̄. 1676 begraven Juffre Hudenraet.

Den 23 Junij 1742 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van Petronella Huydenraad, Huysvrou van Jasper Meulevelt, uyt kragte van de acte soo door denselven Jasper Meulevelt nomine uxoris, als Agneta Huydenraat en Alitea Huydenraet weduwe wijlen Huybert Hanlet, naargelaten kindskinderen van Jan Huydenraat en yder voor een derde part Eijgenaars van deselve grafstede, ongeprejudiceert hun yders regt van Eijgedom op den 20 deser loopende maand geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken 1 gld., uts. verhogen 10 gld.

Den 8 Junij 1743 bij dag begraven Petronella Huydenraad.

Den 28 Maart 1750 bij dag begraven Alitea Huydenraat.

Den 29 Maart 1763 bij dag begraven Jasper Meulevelt.

III. Den 14 Septemb. 1737 begraven Heelene Huydenraet.

Den 9 April 1743 Begrave agneta Huydenraat.

fº. XXVIIJ. Nuº. 7. Jacob Jacobsz. Schrijnwercker.

I. De 19 Augti. 1640 begraven 't kint van advt. Boreel.

Den XIJ Junij 1642 het graff Nuº. 7 v̄bouct op de name van de heer N. Boreel, pensionaris der stede Amsterdam.

Den 27 Nov. 1676 v̄bouct.

fº. 118. Nº. 7. Den 27 Novem̄. 1676 ov̄gebouct op de

I. naem van den Heer Willem Boreel sone van wijlen de Heer en Mr. Willem Boreel in sijn leven Pensʳˢ. van Amsterdam.

Den 15 Jan̄u. 1689 de bovenstaande grafstede overgebouct op Hendric en Philip la Sage, bontwerkers alhier in den Hage, wt krachte en v̄mogens de acte van coop en overdracht den 11 deser tot Amsterdam voor den Not. Silas van Jaarland gepasseert.

St. voor ov̄boeken XXV ℒ.

Den 18 xbr. 1694 in dese grafstede begraven de Huysvrouw van Hendʳ. Lassage.

Den 27 April 1707 de helft van dese bovenstaande grafstede gestaan hebbende op de naam van Philip le Sage volgens acte van coop van dato 16 Jan. 1705 publiquelijk op de cloveniersdoelen alhier in den Hage gedaan en overgeboekt op den naem van Hendrik La Sage hierboven gemelt die nu het geheele graft toecomt.

Solvit ƒ XV-X.

Den 23 Dec. 1741 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van Juffrou Alida le Sage, ingevolge van de acte soo door haar selven en nog als generale last een procu-

In den v° Regel.

ratie hebbende van Anna le Sage, weduwe van Cornelis Cocx, en Johanna van Deventer, weduwe en Boedelhoudster, mitsgaders moeder en voogdesse over de minderjarige kinderen van Jan Jacob le Sage, aan haar in Huwelijk verwekt en van Jacob Groeneweg als in Huwelijk hebbende Alida le Sage, eenige naargelate kind van Andries le Sage wonende te Haarlem, alles te same kinderen, kintskint en erfgenaemen van wijlen

f°. 118ᵛˢᵒ. Hendrik le Sage volgens acte op den eersten Junij 1735 voor den notrs. Abraham Cortebrant en getuygen alhier gepasseert, ongeprejudiceert hun regt van eijgendom, op den 21 deser loopende maand geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken ƒ 1, Uts. vhogen ƒ 10.

Den 30 IX br. 1745 bij dag begraven Alida Maria Ten Broek.

Den 30 April (geen jaartal) (III 1757) bij dag begraven Swerius Ten Broek.

Den 28 Nov. 1744 bij dag begraven Juffr. Alida Le Sage.

Den 30 Julij 1748 Hendrik Le Sage bij dag begraven.

Den 18 Aug°. 1702 bij dag begraven Johanna van Deventer.

Den 26 Junij 1787 's morgens begraven Anna Le Sage.

Den 12 Januarij 1790 's morgens begraven Alida (III Alida Marie) Le Sage.

Den 20 Maart 1792 de voors. grafstede overboekt op den naam van Mejuffr. Maria Ten Broek, dochter van boveng. Alida Maria Le Sage weduwe Ten Broek, ingevolge acte van versoek door de WelEd. Heer Mr. Thomas van Limburg, in qualiteit als gestelde Executeur van den Testamente van nu wijlen de voorn̄. Alida Maria Le Sage, wed°. Ten Broek, op den 5 Jan. 1790 voor den not. A. van der Sanden en get. gepasseert, aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

III. Den 20 Octob. 1736 begraven Josine le Sage.

Den 26 November 1744 bij dag begraven Juffrou Alida Le Sage.

Den 30 Julij 1748 bij dag begr. Hendrik le Sage Ten Broeck, een kint.

f°. LXXXIIIj. Nu°. 8. Joffre Anna de Stoppelaer, wed. van

I. wijlen de Advt. Mr. Maerten Cromstrije.

Den 22 Sep. 1674 v̄bouct.

f°. 119. N°. 8 bij 9. Den 22 Sept. 1674 ov̄gebouct op

II. Mr. Adriaen van der Goes voor hem ende de v̄dere desendenten van Willem van Cromstrijen, Catharina, Cornelis, Jan, Maria ende Simon van Cromstrijen te samen kinderen van Mr. Maerten van Cromstrijen.

Den 7 April 1763 de voors. grafstede overgeboekt op den naam van den Heer Johan Bernard van Rielle, uit kragte van de acte van koop van de WelEd. Heer Bentinck, Heere van Rhoon en de Heeren La Court en Clotterbooke, waarnemende als Secretaris de saeken van het voors. Collegie, tot de verkopinge van de graaven, die sedert menigvuldige advertentiën in de couranten gedaan, aan de kerk vervallen sijn en aan mij als Rentmeester geexhibeert.

Solvit koop ƒ 100, v̄boucken ƒ 12.

Den 20 aug. 1794 de voors. grafstede overgeboekt ten naeme van Mr. Johan van Rielle ingevolge acte van versoek aan mij als rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boucken ƒ 2.

f°. LXXXV. Nu°. 9. Gerridt Jacobsz. Dijckmans Schilder.

I. Den 15 Junij 1667 begraven Maeyke (Turx?).

Den 10 Sep. 1667 Monsr. van de Vijver.

Den 3 Aug. 1668 de bovenstaende grafstede overgebracht op de gesamentlijcke kinderen en erfgenamen van Gratiaen Soetens wt krachte van het aenschrivens van G. Dijckmans in dato den 16 Junij 1667 ut Berlijn, behoudende en onverminderd ieders beter recht hebbende.

Den 9 Sep̄. 1668 Juffre Valet begraven.

Den 28 Novem̄. 1668 een kind van Monsr. Warmenhuyse.

Den 15 Oct. 1669 de huysvroue van M^r. Dirc Goch.

Op den 3 Julij 1670 de helft van de bovenstaende grafstede van Gerrit Dijckmans wt krachte en v̄mogens van twee actens onder de hant van Paul Prevost en Sala Dijcmans syn huisvrou mitsgaders Judith Dijcmans geseit Jordans, gedateert Stockholm den 10 ‴ 14 Octob. 1666.

Den 21 Julij 1670 begraven Juffre Soetens.

Den 14 Decem̄. 1676 ½ van Maria Dijcmans v̄bouct.

f°. 120. N°. 9 en 8. Den 14 Decem̄. 1676 de helft

II van N° 9 overgebouct op den naem van Maria Dijcmans, in qualiteijt en wt krachte als int oud kerkeregister f° 85 geëxprimeert is.

Den 22 7^br 1705 overgeboekt de wederhelft van N° 9 op de naem van Abraham Warmenhuysen uyt kragt van sekere quitantie in dato den 3 Augustus 1668 bij den Heer Rentm^r. wegens het reght van 't overboeken van het geheele graft op den naem van

In den v^e Regel.

Gratiaen Soetens gepasseert, mitsgaders een notarieele scheijdinge van de goederen van den gem[te]. Gratiaen Soetens, waarbij het selve graft den gem[t]. Abraham Warmenhuysen als in Huwelijk hebbende (oningevuld) Soetens in'tgeheel werd aengecavelt, sijnde van dato den 24 Decemb. 1669 voor de Nota[r]. Gabriel Valette gepasseert bij mijn gebleeke en vertoont.

Solvit voor verboeken van de Helft *f* 12.

Den 23 7[b]. 1705 vermits Het overlijden van Maria Dijckmans de bovenstaende Helft overgeboekt op de naem van Anthony Dijckmans als mede erfgenaem van Zacharias Dijckmans, mitsgaeders Judick Dijkmans getrout met Hendrik Overkerk.

Solvit 't reght van verboeken pro de helft *f* 12-10.

Den 17 Junij 1760 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van van (sic) d'Heer Johan Bernard van Rielle, uyt kragte van de acte van koop van d'Heer Bentinck, Heere van Rhoon en d'Heer Clotterbooke waarnemende als secretaris de saecke van het voors.

f°. 120[vso]. collegie tot de Verkopinge van de graven die tsedert menigvuldige advertentien iñ couranten gedaen aen de kerk vervallen sijn en aen mij als Rentm[r]. geëxhibeert.

Solvit verkoopen *f* 100 v̄hogen en v̄boeken *f* 12.

Den 16 Junij (geen jaartal) bij dag begraven Maria Adriana van Hocker.

1763 den 9 April bij dag begraven Elisabeth Angenieta Steenlak.

Den 8 febr. 1779 bij avond begraven Elisabeth Wilhelmina van Rielle.

Den 4 Dec. 1792 bij avond begr. Petronella Adriana van Rielle, een kind.

Den 6 Aug. 1793 's morgens beg. Johan Bernard van Rielle.

f°. LXXXVI. Nu°. 10. Den Rentmr. Johan Hallingh.

I. Den xxviij Julij 1640 het graff Nu°. 10 dat op den VII Novemb. 1635 van wegen de Erffgenamen vañ Rentmr. Hallingh v̄cocht aen Gerrit van der Beemst ouergedragen op te name van Lambert Belt die tseluc vañ voorsz., van der Beemst gecocht heeft gel mij gebleecken is bij sijn vañ Beemst signature op te v̄coopbrieff, dus nu voor

Lambert Belt.

Den 6 Feb. 1640 begraven 't kint van Lambert Belt.

Vuyt kracht van zecker acte Notariael voor den Notaris Schoonderwoert op de xxviij Septemb. 1652 gepast. waerbij Lambert Belt v̄claert te vreden te sijn dat dit

In deñ v^e Regel.

bouen gescr. graff werde v̄bouct op te name van

Mr. Willem van den Kerckhouen advt. voor den houe van hollant.

Is 'tselue alsoo geschiet op den VII Octob. 1652.

Den 12 Aug. 1669 begraven een kind van de heer Luitent. van den Corput.

Den 13 Sep. 1670 de Hr. Rentmr. Kerckhoven.

Den 16 Aug. 1674 v̄bouct.

f°. 121. Nu°. 10. Den 16 Aug. 1674 ov̄gebouct op

II. den naem van Mr. Willem van den Kerckhoven Ad[t]. van den Hove.

Den 7 Decemb. 1740 de voors. grafstede overgeboekt op de naem van den Heer Willem van den Kerkhoven Burgemeester der stad Gouda uyt kragte van de acte soo voor hem selven als voor een derde part Eijgenaar voor deselve grafstede, mitsgaeders nog als hem sterkmakende, en de rato caveerende voor sijn broeder den Heer Melchior Sebastiaan van den Kerkhoven, mede voor een derde part Eijgenaar van de voors. grafstede, en voor de kinderen van sijne overleedene suster V[e]. Emilia van den Kerkhoven, Eijgenaars voor het laatste derde part, te samen naargelaaten Descendenten van Mr. Willem van den Kerkhoven op den 6 deser loopende maand, ongeprejudicieert hun yders regt van Eijgendom hier boven gemelt, geteekent en aan mij als Rentm[r]. geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken *f* 1, verhogen *f* 10.

Deese grafstede afgestaan aan de kerk den 20 Februarij 1790.

Den 15 Maart 1791 de voors. Grafsteede overgeboekt ten name van Harmen Stenfert uit kragt van de acte van Koop door de Heeren Kerkmeesteren Wassenaer en A. J. Roijer op den 14 Maart 1791 geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert.

Solvit koop *f* 100, overboeken *f* 12.

III. 1800 den 2 April Alida Smit, 's morgens begraven.

f°. LXXXVII. Nu°. 11, 12 en 13 onv̄cocht v̄mits de

I. pilaer.

De bovenschr. drie grafsteden zijn door ordre van de Ho. Mo. heeren Gecom[de] Raeden volgens derselver acte gegeven aeñ commis Godeuaert van Persijn kerkm[r].

Den 4 Jan[rij] 1636 begraven 't kint van Monsr. Warmenhuysen.

Den 17 Oct. 1672 een kind vañ heer van Ameliswaerd.

Den 26 Sept. 1674 v̄bouct.

f°. 122. N°. 11, 12 en 13. Den 26 Sept. 1674 N°. 11,

II. 12 en 13 overgebouct op den naem van

In den v^e^ Regel.

Goverd van Persijn, commijs ter finantien van haer Ho: Mo: en vrouwe Clementia van Eijcberg huisvrouwe van den heer Johan Eek (III Eeck) Raetshr. tot Groningen.

Den 30 April 1741 de voorñ. grafstede overgeboekt op de naam van Mr. Govert van Persijn, commis ter kamer van de gñlts. Finantien uyt kragte van de acte op den 21 deser loopende maand door hem en Adriana van Persijn wede. wijlen de Heer Mr. Johan Schotte in leven Eerste presiderende raed en stadhouder van de leenen van de raade en leenhove van Braband en lande van Overmaze, gesamentlike kinderen en Erfgenamen van de Heer en Mr. Willem van Persijn, ongeprejudiceert hun regt van Eijgendom, geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit verboeken *f* 3, uts. verhogen *f* 30.

Den 4 Meij 1750 bij dag begraven Hr. Abel Rodolp de la Devese.

Den 1 April bij dag begraven anth. Ewout Slichterman (III Sichterman).

Den 7 April 1759 de bovenstaande grafstede overgeboekt op de naem van de Heer Gasper Quiryn van Persijn commis ter gñlts. finantiën en uyt kragte van de Acte van versoek door Vrouwe Joh. Louise Blankert wede. en Boedelhoudster van wijlen den Heer en Mr. Govert van Persijn in leven commis ter gñlts. Finantien en in die qualiteit voor de eene Helft, mitsgrs. Mr. François Christiaan Chomback en Mr. Hendrik de Kempenaar, beide thans oud scheepen en Raaden der stad 's H: Bosch, Ende Gustavius Rudolphus van Lasperg, Capitein van de infanterie ten (dienste) deser landen als respectivelijk in Huwelijk hebbende Ve Maria Wilhelmina Scott, Ve Quirina Jacoba Scott en Vrouwe Johanna Cornelia Schott, gesamentlijke kinderen en de universeele Erfgenaamen van wijlen vrouwe Adriana van Persijn, in leven Egtgenoot van dHeer en Mr. Johan Schott, in Leven Eerste presideerende raad en stadhouder van de leenen van den Raad en Leenhove van Brabant En in die qualiteit voor de Wederhelft Eijgenaars van de voors. grafstede ongeprejudiceert haer regt van Eijgendom, sijnde de gemelte acte onderteekent op den 15, 26 en 30 Maart 1758 en aan mij als Rentm. geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken *f* 3.

Den 28 September 1789 de bovenstaande Grafstede overgeboekt op de naam van den

In den v^e^ Regel.

Heer en Mr. Antonius Quirinus van Persijn,
fo. 122vso advocaat woonagtig tot Breda (Broeders zoon van wijlen den Heer Gasper Quirijn van Persijn in sijn leven Eijgenaar van de Grafsteede voorñ. en na sijn overlijden begraaven in de Grafstede Regel 4 N° 11) ingevolge de Acte van verzoek door Govert Joan van Persijn Raatsheer in den Hoogen Raade van Holland, Zeeland en Friesland en Anna Catharina Eleonora van Grootenraay Echtelieden (in qualiteit als Eenige Executeur Executrice (sic) van het testament van wijlen den Heer Gasper Quirijn van Persijn, in leeve commis ter Generaliteits Finantiën voor den Notaris Albertus van der Sande en getuigen gepasseert op den 12 April 1733) op den 22 Augustus 1789 onderteekent en aan mij als Rentmeester, neevens het Extract Authentiq uit het voorñ. Testament geexhibeert en overgeleevert.

III. 18 September 1790 's morgens begraeve het lijk van Johan van Naerssen.

3 April 1799 's morgens begrave het leijk van Willem Pieter van Persijn, Getransporteert van Amsterdam.

29 November 1800 's morgens begraave het Leijk van Vrouwe Anna Catharina Eleonora van Grootenraaij huysvrou van Mr. Govert Jan van Perseijn, Oud Ruym 81 jaar, overleeden aan verval van kragte in de kloosterkerkstraat.

fo. LXXXIX. Nus. 14, 15 en 16. d'heer Daniel Nuyts
I. coopman.

Den 16 Januarij 1636 de graffstede Nus. 14, 15 en 16 v̄bouct op te name van

D'heere Daniel Nuyts coopman.

Den 12 Novem. 1636 begraven huysvr. van advt. . . evenyll (onduidelijk). .

Den 1 Oct. 1637 t'kint van Raetsheer Beaumont.

Den 16 Decem. 1666 een kint van de Heer Griffier Brandt.

Den 27 Feb. begraven een kind vañ heer Burgemr. Brand.

Den 21 Sep. 1670 Sr. Jacobus van Rode.

Den 24 Aug. 1671 de Heer Griffier en Burgemr. Brand.

Den 4 Oct. 1672 de Hr. Rentmr. Ruyl.

Den 24 Decem. 1672 de soon vañ Heer Tenhoven.

Den Janū. 1674 v̄bouct Juffre Timmermans ⸸.

Den 21 Decemb. 1676 ⸸ op de Hr. Ten hoven.

Den 30 Decemb. ⸸ op Juffr. Maria Ruyll.

In den vᵉ Regel.

fº. 125. Nº. 14, 15 en 16. Den 18 Janū. 1676 voor
II. een derde ōvgebouct op de naem van Juffre Cornelia de Ruyt Weduwe en boedelhoudster van wijlen de Hr adt. Mr. Georgius Timmerman, als voor een derde Erfgenaem van wijlen de Hr. David Nuyts en desselfs Wedue.

Betaelt voor recht van ṽbouken xxv ₤.

Den 21 Decem̄. 1676 ⅓ ovgebouct op den naem van de Heer Nicolaes ten Hove Raed ter Adt. tot Amsterdam, in qualiteijt als boven.

Slt. xxv ₤.

Den 30 Decem. ⅓ ōvgebouct op de naem van Juffre Maria Ruyl Weduwe en boedelhoudster van wijlen de Hr. Mr. Ewoud Brand in sijn leven Griffier van̄ lenen van Holl. Etᵃ. in qualiteit als boven.

Slt. xxv ₤.

Den 31 Meij 1741 de voors. grafstede overgeboekt op den naem van Juffᵉ. Anna Maria Brand uyt kragte van de acte door Vᵉ. Maria Françoisa Fagel, Wed. van wijlen den Heer en Mr. Nicolaas Ten Hove, als moeder en Voogdesse voor de naargelaten kinderen van de voorn̄. Heer en Mr. Nicolaas Ten Hove, Juffrou Catharina Petronella Ten Hove, de Heer en Mr. Johan Ten Hove, Burgemeester van 's Hage en Vᵉ. Maria Denick, wed. wijlen de Heer Commis Jacobus Brand, als moeder en Voogdesse over de nagelaten kinderen van de voorn. Heer Jacobus Brand, als gesamentlijke Erfgenamen van de Heer Davit Nuyts en desselfs naargelaten Weduwe, met ende benevens de voorn̄. Juffr. Anna Maria Brand jegenwoordig Eijgenaaren van de voorz̄. grafsteede op den 12 dezer loopende maand ongeprejudiceert hun yders regt van eijgendom, geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit ṽboeken ƒ 3, verhogen ƒ 30.

Den 18 Maart 1744 (III bij avont) begraven Jonkv. Cath. Petron. Ten Hove.

Den 14 Novb̄. 1747 bij avond begraven Mr. Joh. Ten Hove.

Den 7 (III 8) Maart 1748 bij avond begraven Anna Maria Brant (III Brand).

Den 22 Jan. 1752 bij avond begraven Maria Deninck (sic).

Den 7 xᵇʳ. bij avond begraven Magdalena Theodora Brand.

Den 16 Sept. 1757 bij avond begraven Everard Wilhelmus Brand.

Den 13 April 1761 bij avond begraven Vᵉ. Maria Francisca Ten Hoven.

Den 17 Aug. 1761 bij avond begraven Otto van Cattenburg, een kind.

In den vᵉ Regel.

fº. 125ᵛˢ. Den 21 Maart bij avond begraven Cornelia van Cattenburg, een kind.

Den 12 Meij 1770 bij avond begraven Maria Albertina Brandt.

Den 28 Aug. 1771 de voorn. grafstede overgeboekt ten name van Jacoba Maria van Cattenburch, ingevolge de acte van versoek door Vₑ. Maria Françoise Fagel, weduwe wijlen Mr. Nicolaas Ten Hove voor de eene helft en Mr. Ewout Brand, Sara Apolonia Brand, Huijsvrouw van den Heer Cornelis van Wouw, Mr. Otto van Cattenburch, als vader en voogd over sijne dogter Jacoba Maria van Cattenburch, in huwelijk verwekt bij wijlen Maria Albertina Brand en Christina Brand voor de Wederhelfte eigenaars der gem̄. grafsteden, op den 27ᵉ deser geteekent en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

Solvit overboeken ƒ 18.-, 22 jaren versuym ƒ 66.

Den 3 Meij 1777 bij avond begraven Vᵉ. Maria Françoise Fagel. Wapen (III met vier quartieren).

Den 15 Meij 1779 bij avond begraven Mr. Otto van Cattenburch.

Den 27 April 1781 bij avond begraven Juff. Jacoba Maria van Cattenburch.

Den 15 April 1782 de bovenstaande grafstede overgeboekt op Juffr. Christina Brand, ingevolge de acte van versoek door Mr. Cornelis Michiel Ten Hove voor de eene helft en Mr. Eduard Brand en gem̄. Christina Brand, voor de andere helft eigenaars van deselve, den 4 deser getekend en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit overboeken ƒ 18.

Den 30 Maart 1782 bij avond begraven Mr. Nicolaas Ten Hove.

Den 27 Februarij 1794 's morgens begraven Jonkvr. Christina Brand.

Den 25 April 1794 's morgens begraven Mr. Ewoud Brand.

III. 1737 den 19 Julij bij avont begrave Aalbert Brant.

1738 den 6 Februarij bij avont begrave de heer Nicolaes Ten Hove, tresorier-generaal.

fº. xci. Nuº. 17. Willem de Swart backer.
I. Den xix Januarij 1636 het graff Nuº. 17 vbouct op de name als hier bouen.

Den 7 Meij 1636 begraven Willem de Swart.

Den 2 Septemb. 1636 begraven 't kind van Wm. de Swart.

Den 15 Julij 1637 begraven 't kint van Wm. de Swart.

In den v^e^ Regel.

Den 13 Junij 1674 v̄bouct.

f°. 128. II. N° 17 en ½ 18, op den 13 Junij 1674 ov̄gebouct op den naem van Willem de Swart.

Den 29 Julij 1735 de voorn. grafstede overgeboekt op de naem van Jan de Swart, naargelaten soon van Willem de Swart, hier boven gemelt. Ten selven dage een derde part van deselve grafstede overgeboekt op de naam van de Heer en Mr. Paulus Scheltus als in Huwelijk hebbende Juffr. Catharina Brands.

Voor het tweede derde part op de naem van Juffr. Maria Coelemeij wed. Heijlblom, En voor het laatste derde part op de namen van Frans Henderik Heijlblom en Cornelis Heijblom (sic) eenige naargelaten kinderen van Juffrou Magdalena Coelemij, als geinstitueerde Erfgenamen van de voorn. Jan de Swart en Immetje van Coevenhoven, in haar leven Egteluyden, volgens acte van scheiding op den 11 Julij 1728 voor den notaris Bastiaen Nederburg en getuigen alhier gepasseert en waar van Extract authenticq aan mij is geexhibeert.

Solv^t^. samen voortgeheel ƒ 37-10.

Ten selven dage de Helft van het voorn̄. laatste derde part overgebracht op de voorn̄ Cornelis Heijblom, eenige nagelaten Broeder en Universeele Erfgenaam ab intestato van Frans Hendrik Heijblom hier boven gemelt, sulks nu Corn̄^s^. Heijblom een derde part in de voorn̄. grafstede competeert.

Solvit voor ⅙ part ƒ 6-5.

Ten selven dage het voorn̄. tweede derde part in de voorn̄. grafsteden wederom overgebracht op de naam van gem̄. Heer en Mr. Paulus Scheltus, volgens acte van afstant, cessie en overdragt door gemelde Maria Coelemeij weduwe Heijblom, onder haare particuliere handteekening verleden ende gepasseert op den 28^e^ Meij 1735 waarvan copie authenticq aan mij is geexhibeert, sulks gem̄. Heer en Mr. Paulus Scheltus nomine uxoris nu twee derde parten in de voorn̄. grafstede is competeerende.

Voor ⅓ part ƒ 12-10.

Den 2 Meij 1735 bij avond begraven 2 kraamkinderen van d'Heer Scheltus, genaamt Maria Petronella en Johanna.

Den 11 Januarij 1736 bij avond begraven Cath. van der Kragt.

Den 29 April 1737 uts. Leonardus Jacobus van der Kragt (III van der Kraght).

Den 20 Julij 1740 uts. Theodorus Scheltus. Een kind.

In den v^e^ Regel.

Den 12 Junij 1741 bij dag begraven Dirk Scheltus. Een kind.

Den 30 Julij 1741 bij avond begraven Een ongedoopt kind van Pr. van der Kragt.

Den 3 Julij 1742 uts. Eleonora Jacoba van der Kragt. Een kind.

Den 15 Julij 1743 uts. Everard van Noordwijk van Amsterdam.

Den 7 Augt. 1754 uts. Anna van den Heuvel. Een kind.

Den 20 Julij 1756 bij dag begraven Anna Cath. van̄ Heuvel. Een kind.

Den 10 Meij 1758 bij dag begraven. Een kind van̄ Hr. en Mr. Corns. van̄ Heuvel (III dood ter wereld gekomen).

Den 14 Maart 1760 bij avond begraven Jacob Nederburg (III Een kind).

Den 11 Octob. 1762 bij avond Jacobus Scheltus (III Een kind).

Den 19 Sept. 1764 bij dag begraven Paulus van Noortwijk.

Den 20 Nov. 1767 bij avond begraven een kind van Mevr. Jorissen geboren Smits, dood ter wereld gekomen.

Den 28 Decr. 1767 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van Isaac Scheltus ingevolge de acte van versoek door J. G. Moerkerken weduwe Jacobus Scheltus, Willem Smits als in huwelijk gehad hebbende Anna Scheltus, J. Pierlinck, als in huwelijk hebbende A. G. van Noortwijck, mede erfgenamen wijlen Mr. Paulus Scheltus on Catharina Brants, egtelieden den 26 November 1767, geteekent en aan mij als Rentmeester geexhibeert en overgelevert.

Solvit v̄boeken ƒ 1-10, 20 jaren versuym ƒ 30.

Den 25 (III 21) Junij 1768, bij avond begraven Aletta Geertruy van Noortwijk.

Den 3 April 1769 bij dag begraven een ongedoopt kind van Dr. Johannes Jorissen.

f°. xcij. I. Nu°. 18. Phls. Cornelisz. Rietvelt backer. Den xix Januarij 1636 het graff Nu°. 18 v̄bouct op de name als hier boven.

Den 16 Sept. 1637 een kint begraven van Phls. Cornelisz. Rietvelt backer.

Den 7 December 1634 begraven een kint van Phls. Cor̄. Rietv̄.

Den 2 Martij 1636 een kint van dito Rietvelt.

Den 16 Oct. 1672 de oud homan Vroom.

Den 13 Junij 1674 v̄bouct.

f°. xciij. I. Nu^s^. (19, 20, 21 en 22) doorgehaald. De Rentmr. Johan Hallingh.

Nu°. 19. Den xix Jan^rij^. 1636 het graf Nu°. 19 v̄bouct op te name van Willem de Swart en Phls. Cornelisz.

In den v^{e} Regel.

Den 30 Decemb. 1639 begraven 't kint van Phls. Corns. Rietvelt.

Den 26 Aug. 1668 een kind van Cap̄. van Leeuwen.

Den 1 April 1669 een kind van Cap̄. van Leeuwen.

Den 16 Feb. 1671 een kind van de luitenant Bacherus.

Den 27 Janū. 1673 Monsr. Rietvelt.

Den 13 Junij 1674 v̄bouct.

f°. 130. Nu^{o}. 19 en ½ 18. De ½ van N° 18 en N° 19 op den 13 Junij 1674 ov̄gebouct op den naem van de Weduwe van Philip Cornelis Rietvelt.

Den 19 Janū. 1675 begraven de Vrou van Philip Rietvelt.

Den 4 Januarij 1742 de voors. grafstede overgeboekt op de naam van de Heer Tieleman Tame junior, uyt kragte van de acte door A. v. Dalfsen en J. van der Kloot, soo voor haar selven, als vervangende, haar sterk makende en de rato caveerende voor de verdere erfgenaamen van Philip Rietvelt en Jannetje van Broekhuysen in haar leven Egte Luyden, ongeprejudiceert hun regt van Eijgendom op den 30 December 1741 geteekent en aan mij als Rentm^{r}. geexhibeert en overgelevert.

Solvt. v̄boeken *f* 1-10 uts. verhogen *f* 15.

Den 25 Novb. 1743 bij dag begraven Isaac van der Kloot.

Den 18 Aug. 1746 bij avond begraven Barbara van Leeuwen.

Den 18 Meij 1748 bij avond begraven Johanna van Dalsen (III van Dalfsen).

d^{o}. bij avond begraven Petronella van Leeuwen.

Den 22 Maart 1755 bij dag begraven Maria Hopma.

Den 10 Decb. 1756 (III 1757) bij avond begraven Adriaan van Dalfsen (III van Dalfzen).

Den 30 Mei 1765 bij dag begraven Tieleman Tamé.

Den 22 Aug. 1765 bij avond begraven Catharina van Dalfsen.

Den 18 Junij 1774 bij dag begraven Johanna van der Kloot.

Den 14 April 1777 bij dag begraven Geertruy Uytwerf.

Den 9 October 1788 's morgens begraven Mr. Dominicus de Mirell.

Den 20 Jan. 1795 's morgens begraven Dominicus Huybers, geen regt.

III. Den 12 Augustus 1739 begrave Davit van der Kloot. Een kint.

In den v^{e} Regel.

Den 1 Maart 1740 begrave Johanna Maria Tamé.

1800 den 22 Maart 's morgens begraave Tieleman Tamé.

f°. 131. II. N°. 20, 21 en 22. Comen de Kerc toe en is een gemene huierkelder nevens de Predicantenkelder, hebben eenen inganc.

1674 Den 31 Jul. begraven Juffre Hubert.

In den vi^{e} Regel.

f^{o}. xcix. I. Nu^{o}. 1. Johan Lybert Clercq van de ho. Mo. heeren Staten generael.

Den xvii May 1636 het graff Nu^{o}. 1 in̄ vi regell v̄bouct op te name als boven.

Den 28 Jan^{rij}. 1637 begraven de huysvr. van Monsr. Lybert.

Den 25 Sept. 1638 begraven monsr. Lybert.

Den 1 Meij 1666 begraven Monsr. fourier.

Den 29 Meij 1674 v̄bouct.

f°. 134. II. N^{o} (3 doorgehaalden in plaats geset) 1. Den 29 Meij 1676 de bovenstaen̄. grafstede over gebouct op den naam van Mr. Adriaen Libert Ad^{t}. ten behoeve van hem en de v̄dere descendenten van Johan Libert.

Den 7 Augustus 1706 overgeboekt op de naam van de wed. en erfgenaemen van de sollicteur Nicolaes Overschie, volgens acte van coop gepasseert voor den Notaris Christianus van der Burgt in dato den 6 Augusti 1706 mijn op huyden vertoont.

Solvit *f* 25.

Den 20 Julij 1742 de voors. grafstede overgeboekt op de naem van Juffrou Machteltje Overschie, uyt kragte van de acte op den 12 Junij 1742 onder haare handteekeninge ongeprejudiceert een yders regt, alsmede erfgenaam van de wed. van den Heer Nicolaas Overschie en de rato caveerende voor de verdere Erfgenamen verleeden ende gepasseert en aan mij als Rentmr. geexhibeert en overgelevert.

v̄boeken *f* 1,—, v̄hogen *f* 10.

f^{o}. c. II. Nu^{o}. 2 (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 doorgehaald). De Rentmr. Johan Hallingh.

Nu^{o}. 2 (en 3, er bijgevoegd). Den ij Februari 1636 het ij^{e} graff in̄ zesde Regel v̄bouct op den name van

Cornelis Michielsz. Soetens en̄ Sara Knibbe.

Den 17 October 1635 begraven de soon van Sara Soetens.

Den 15 Decemb. 1635 begraven de zoon van Sara Knibbe.

Den 17 Janry. 1639 begraven com̄is Schilperoorth.

(*Wordt vervolgd*).

's-Gravenhage, J. C. van der Muelen.

KORT VERHAAL

van de afkomst der prinsipaalste Edelen van stad Groningen en Ommelanden tot op deze tegenwoordige eeuwe, insonderheid hare dapperen dooden, wapens, namen en toenamen, bij een vergadert uit onderscheidene auteuren geschreven boeken en brieven door Wilhelm Conders van Helpen. ANNO 1660.

(*Vervolg*).

1474 is Jonker Johan Rengers van den Post borgemeester van wegen de stad en Jonker Uniko Ripperda van de Ommelanden gecommitteert an den keiser, om verscheiden dingen van hem te verzoeken, onder anderen mede voor de stat het recht van gouden munte te mogen slaan, zoo heeft Jr. Jan Rengers eindelijk voor de stat het voorschreven recht niet geobtineert, omdat de stat niet zonde 8 pont gouds, dewelke de Keiser daarvoor hebben wilde, maar Jr. Jan Rengers en Jr. Ripperda hebben het voornoemde recht appart verkregen voor haar zelven, item de jurisdictie over 3 dorpen, insgelijks een tol, met zulke conditien, dat zij den Keizer zouden beloven gehoorzaam en onderdanig te zijn, 't welk geschach. Hiervan is haar een bulle gegeven (1). Deze bulle heeft Jan Rengers an de burgemeesteren en raadt van Groningen daarna moeten overgeven, dewelke hem voor schelm en voor een verrader geschulden en gehouden hebben. Daarop is hij van Coevorden vertrocken, weigerde om voor den raat te compareren. Van Coevorden is hij na Deventer verreist en hij is daarna per intercessie van zijn vrienden tot Utrecht (present Arnold Mulard) wederom in genaden angenomen en hij is eenige jaren amtman van Utrecht geweest en heeft in stilheit geleevt, zoodat de stat de bulle heeft gehouden.

Ontrent deze tijt begost Jr. Jan Rengers, president in den Raat, in opspraak te komen, als wat quaats tegen de stat in zijn boesem dragende of heimelijk vlucht voor hebbende, zodat hij eerst in bewaarnisse gestelt wierde en daarna gaven zij hem kwade woorden.

1477 waar quade suspicie tegen Jonker Jan Rengers, omdat hij oorzaake waar, dat in de bulle geschreven was van de verdragene artikelen te bepalen voor eenige jaren, namentlijk dat de Ommelanden geoorlooft waar merkten te hebben, etc. Jr. Rengers ontschuldigde hem weer, seggende dat uit een goede meninge de tijt uitgedrukt waar, beloofde eindelijk, dat hij de Ommelanden zoude overreden, dat zij het verbond met Groningen voor 10 jaaren zouden verlengen. Hiertoe riep hij de Cmmelandsche staten tot Groningen bijeen, en hij richte door jalousie van eenige, de tegen hem arbeiden (so hij zeide) niet uit.

In 't volgende jaar begost Jr. Jan Rengers handelinge en eigen brief van den keiser eenigzins an den dach te komen. Hij hadde (zoo men zeide), na den keiser gesonden van de stat, tot des stats nadeel een brief gekregen, die hij noch niet durfde openbaren. Hij wierde om dese oorzake zeer gelastert en gehaat van de stat en zij dreigden hem zeer, 't welke een tijt lank duurde. Als nu de raad vergadert waar, heeft hij hem verstout (alhoewel hij anders schouw en veeltijts op 't lant sig onthoudende was) op het raadhuis te gaan alsof hij het prijkel wilde voorkomen. Verlof om te spreken verkregen hebbende, ontschuldigde hem en klaagde zeer over het ongelijk, hem angedaan. Zulks gedaan zijnde, langde hij de brief over an de stat met conditie, dat zij gelezen zijnde, hem wederom mogte gelangt worden, belovende, dat indien daar iets in de brief waar, dat haar mishaagen mocht, dat hij het nooit zoude doen, en dat hij den raad altijt ten dienste zoude zijn. Hij uitgetreden zijnde, is daar groote ontsteltenisse in den raad ontstaan en hem wierde belast op een ander dach wederom te komen en dan den eed te doen, dat hij van zulke brieven geen meer en hadde, en wilde den eet niet doen, maar trok voort na Coevorden. De raat van Groningen gaf hem noch daarna het schultampt van 't Gorecht, hetwelke hij hadde lange jaaren, waarmede het alles doot waar. De heeren van de stat zouden hem recht gedaan hebben, indien de heerschappen en prelaten, met zijn 2 broeders, als Focke en Egbert Rengers, het niet belet hadden, dewelke voor hem spraken en baden en omdat de 2 andere gestorven waren, wierde hem ook het leven gegeven.

1492 Als de stat Groningen haar hadde verbonden met geheel Westvriesland, uitgenomen Franeker, zo zijn de eedelen en heerschappen van Groningen bij malkander gekomen tot Slogteren en hebben aldaar voorgedragen hoe dat den Raad van Groningen haar verbonden hadden met Vriesland en met de vetkoperspartie, waardoor de eedelen en de heerschappen haar inbeelden, dat de Groningers het verbond gebroken hadden, dat haar voorouders eertijts in de stat hadden gemaakt, waarom zij met malkanderen zijn overeengekomen en 't samen

(1) Deze bul en de daarmede betrekkelijke vervolgingen, enz. zijn in het Oud-archief van Groningen en daarnaar gedrukt in VAN DER CHIJS, *De munten van Friesland, Groningen en Drenthe*, blz. 411 en volgenden. H. O. F.

Anno

getrokken na den graaf van Emden en hebben haar met hem eens gemaakt, gelijk Jr. Haije en Eggerik Ripperda met haare kinderen, Ditmar Rengers toe Dijcke in Pieterburen, etc. met zijn kinderen, Jonker Egbert Rengers, heer Aleeke Eusum, Jr. Roelef en Wigboldt 3 broeders, Eilco Onsta met zijn kinderen. Deze zijn alle Groninger vijanden geworden en hebben haar met de graaf verbonden. Een korte tijt daarna hebben de Groningers an den graaf van Emden geschreven, of hij vijand waar van de stat van Groningen of niet? dat de stat zulks gaarn woude weten. Daarop schreef de graaf, hij wiste niet als alle vriendschap met de stat van Groningen, maar 4 dagen daarna heeft hij alles vergeten, wat hij hadde geschreven en heeft mede ook vergeten alle de weldaden, dewelke de stat an hem bewesen had met pulver en andere hulpe, doe hem 3 landsheeren overvallen wouden. Hij is eindelijk met de voorzeide jonkeren en met zijn geheele macht getrokken in het Oldampt en heeft Winschoten ingenomen en de borg aldaar neer geworpen, hij is vandaar getrokken na den Dam en heeft dezelve belegert, voort daarna zijn de Groningers sterk uitgevallen en hebben de Jonkers en heerschapshuizen over alle om verre geworpen.

1499 zijn tot Groningen gekomen 4 hooftlieden, de met 500 man hebben ingenomen ten Poste en meer andere edelui huisen.

1501 erat Dammonae praeter praesidium militare e nobilitate Ditmarus Rengers et non parva rusticorum copia pericula militum ibi fugiens.

1515 des zondaags na Pontiaan is de Marchal van den hooggeboren vorst Charle van Egmont en hertog van Gelder genaamt, Wilhelm van Oyen, met eenige borgemeesters en raadsheeren vriendelijk vergadert tot Noordijk en eenige Jonkers van het land, als Jonckr. Eilco Onsta, Asinga in den Ham en Jr. Johan Rengers ten Post, welke dag wierde gezet op een ruggespraak. Vier dagen na St. Geertruit trokken de Groningers met geschut voor Awerder blokhuis en wonnen hetzelve, want het wierde overgegeven en geruineert.

Op dezelve tijt quam graaf Edsard over en won het blokhuis op Delfzijl, hij beleegerde den Dam aan de oostzijde en de Groningers ten westen en ten noorden, zoodat die van den Dam zoo benouwt waren, dat zij dezelve overgeven moesten, behoudende lijf en goed. Asinga in den Ham en Elte tot Lellens gingen daar met veele anderen uit.

Anno

1553 (1) des zondaags na Pinxteren branden de Damsters zeer bij den Post, inzonderheid bij de brugge aldaar, zij verbranden Joncker Johan Rengers bouwhuizen met alle zijne meijeren huizen. Heer Jurjen Schenck trok met zijn gehele macht en geschut na haar toe, zoodat zij kwalijk wederom in den Dam kosten komen, doch met groot verlies van volk. Daarna verbranden de Damsters de kerk en de weem tot Tijamsweer, zij stakken in de brand een stuk van het nieuwe klooster, werpende de poorte en de muure van Oldenklooster omverre. Zij verbranden ook de schoone kerk tot Hillingerstede, tot Solwert en tot Vijtwierde smeten zij de toorn neer, in somma zij deden alle schade, die zij bedenken kosten, in kerken en in kloosters (2).

1548 waar in 't leven Joncker Focko Rengers.

1575 op den 24 Julij st. vet. is geboren den Weledelen Frederica Rengers dochter ten Post wed. van Jonker Luerd Hard van Asschendorp, getrouwt den 5 November 1609 gestorven op den 20 Junij 1658. Zij leid begraven in de St. Martenskerk voor de heerenstoelen (3).

---

(1) In h. s. nr. 2, 1533. H. O. F.

(2) Hiernevens de volgende aanteekening in h. s. nr. 2: «Johannes Rengers iu Post etc. toparcha natus 15 Martii 1542, obiit den 8 Sept. 1626, staat op 't waapen in 't huis Tuinga tot den Post. Idem in instrumento publico de anno 1618. Deze is getrouwt aan Bouwe Jensema, dochter van zalige olde Remt Jensema en Juffer Frenke Gaikinga, echtelieden. Haar kinderen:

Edsert Rengers.
Rempt Rengers.
Frederica Rengers.
Fouwel Rengers memorantur in instrumento 1618.» — Deze Johan Rengers is de schrijver van de kronyk, enz., door mij uitgegeven onder den titel: «Werken van Joh. Rengers van ten Post.» Groningen, 1852. H. O. F.

(3) H. s. nr. 2, bevat de volgende aanteekeningen genomen van de grafzerken in de kerken.

In de kerke tot Wittewijrum leggen begraven:

Wapens: Rengers, Holling. Johannes Rengers to Tuinga, Jr en hovelink tot Ten Post, enz., geb. 15 Maart 1542, getr. 1 Mei 1574, gest. 8 Sept. 1626.	Wapens: Jensema, Gaikinga. uxor Bouwina Jensema, geb. 1 Mei 1547, gest. 29 Mei 1636.
Wapens: Rengers, Jensema. Egbert Rengers tot Tuwinga en Oldenhuis, geb. 11 Maart 1578, getrouwt 22 Oct. 1605, gest. 18 Sept. 1652.	Clant, Entens van Harssens, uxor Bawe Clant tot Usquert, geb. 1586 den 6 Nov., gest. den 22 Sept. 1652.
Wapens: Rengers, Clant. Egbert Rengers tot Tuwinga en Oldenhuis, geb. 25 Juli 1616, getr. 11 Dec. 1649, gest. 11 Febr. 1663.	uxor Wilhelmina Polman, dochter tot Nienhove, geb. 10 Nov. 1616, gest. 10 April 1690.
Oesebrant Jan Rengers, Heer van Slochteren.	Willem Anna Lewe.

Anno

1577 is Johan Rengers tot Hellem (van wegen de questie tusschen Ommelanden en de Stat) van de Ommelanden na Brussel gezonden en an de staten, om te remonstreeren dat daar gepasseert waar. De staten dit verstaan hebbende, hebben derwaarts gezonden Philips Marnix heer van Aldegunde en doctor Nicasius Silla om de gevangens te relaxeren.

Anno

1636 waar Joncker Edsard Rengers Jonkr en Heuvelinck ten Post, Gardelsweer, 't Sant, Leermens mede gedeputeerde, etc. Hij is getrout geweest an Juft. Buwe Clant, dochter tot Usquert.

Jonker Johan Rengers van Schermer is geslagen geweest ridder van het guldenvlies van keizer Frederik. Deze had twee vrouwen. Sijn vrouwen zijn deze navolgende:

Froucke, dochter tot Scheltinga en Nise van Laar. { Ditmar Rengers de soon is an N. Onsta getrouwt. Melcher Rengers an Oede Onsta.

Focke Rengers tot Oldenhuis. { Ditmar Rengers. { Focka. Amele.

Egbert Rengers en Juff. Hissa Tuinga zijn huisvrouw. { Johan an Judit van den Water { Edsart. Frans.

Anna nupta Oesebrando.

Rengerico et Henrico Hooftman.

Elisabeta nupta Uniconi Rengers, etc.

Focko Rengers getrouwt an Oede Conders. { Oede Rengers. { Bouwe Jensema an Jan Rengers ten Post. {
- Frederik Rengers an Asschendorp. { Evert Asschendorp.
- Edsart Rengers. Bauwe Clant. { Egbert Rengers.
- Fouwel Rengers. Jan van Welvelt.
- Remt Rengers. Francke Camminga. { Sicco Rengers.

Oede Tamminga is eerst getrouwt geweest an Luirt Rengers ten Dijcke, daarna an Rudolph de Mepsche.

Consules.

1420 Ditmar Rengers van den Post.
1430 Ditmar Rengers.
1458, 1459, 1474 } Jan Rengers van den Post.

Houetmann.

1424 Ditmar Rengers.
1450 Jan Rengers.

Deputati.

1598 Jan Rengers ten Post.
1601 Jan Rengers ten Post.
1609 Edsart Rengers.
1615 Edsart Rengers tot Hellem.

In illustri generalium ordinum adsessor.

1601 Johan Rengers ten Post.

In senatu Ordinum.

1595 Jan Rengers ten Post.
1599 Johan Rengers tot Hellum.

Jonker Egbert Rengers soon van Jr. Edsard Rengers (dewelke lange jaren met groot lof het borgemeesterampt heeft bediend) is heer tegenwoordig tot Tinallinge en de Oldenhuis, ten Post, Gardelsweer, 't Sant, Usquert, Harsens, Adorp, Bedum ende Onderwierum, hij is getrouwt geweest an (1) Haiko Rengers (2) tho Slochteren, Colham, Farmsum en over de Vierbuiren cum ann., Jr. en Hovelinck, vrouw Anna Tamminga vrouw tho Slochteren zijn huisvrouw anno 1635.

O. J. Rengers, ritmeester.
Titia Rengers, getr. Adriaan van Merwen (Merwede), Capitain.
Geele Rengers.
Anna Elisabeth Rengers, getr. aan de sijndicus H. Piccardt.
Odilia Rengers.
Evert Rengers.
Anna Rengers.
Willemina Rengers.
Everdina Rengers.
Jan Abel Rengers.

Zie de gedrukte scheidinge den 28 Sept. 1680 gedaan.

Anno 1618 den 21 April stierf Judith Rengers wedwe. Warmelo vrouwe tot Oldenhuis en Woltersum, legt te Wittewijrum begraven.

Anno 1634 den 9 Mei stierf Elisabeth Rengers, dochter tot Tuwinga, geb. anno 1550 den 10 Nov.

Wapens:
Rengers, Holling. H. O. F.

Anno

1661 Anna Margaretha Rengers wed. Ripperda, arfvrouw tot Hellum, Schiltwolde, Siddebuiren en Oostwolt, etc. vrouw tot Farmsum, Dam, unica collatrix tot Hellum.

1684 den 12 Nov. is gestorven vrouw Anna van Ewsum, genaamt Gayckinga Rengers vrouw van Englumborch oud 27 jaar, 10 maanden en 1 dag legt tot Oldehove begraven.

(1) Willemina, Anthony Polman en Gesina Alberda's dochter. H. O. F.

(2) Deze aanteekeningen tot aan de volgende geslachttafels, medegedeeld uit h. s. nr. 2. H. O. F.

Anno

1698 Jr. J. Rembt Rengers van Godlinse arbiter.
Jr. Jan Abel Rengers monsterheer.
Jr. A. G. Rengers president van 't crijgsgerichte.

Henr. Piccardt Omlandiae sindicus et Anna Elisabeth Rengers filia de Slochteren conjuges in Junio 1680.

Heic inter risus venerem casta juventuti celebrat licitosque lepores sua sacra senectus. Natus 1635, 25 Martii, nata 1657 28 Maij: Copulati 1680, 6 Jan. Accedas ad vota Deus. Volgens een opschrift in de borg te Harkstede. Fuit ista Anna filia Osebrandi Rengers.

Anno

1705 Allard Gaykinga Rengers op 't Zant, Leermens, Enum, Zeerijp en in de Vierbuiren, Jr. en Hoveling den 15 Juni.

1737 den 5 Nov. sterft Edzart Lammoraal Rengers, geb. 1722 den 8 Juni, legt te Wittewijrum begraven:

Wapens:

Rengers,	Tjarda van Starkenborgh,
van der Noodt,	Clant.

Ditmar Rengers tot ten Post, burgemeester van Groningen anno 1353 (1).

A. Johan Rengers tot den Post, Burgemeester van Groningen anno 1397, ux.... Menolda, waarmede hij 't huis te Hellum behouwelijkt, obiit 1413.

Ditmar Rengers tot den Post, Hellum, etc. is eerst geweest Proost tot den Farmsum, burgemeester van Groningen 1420. Vixit adhuc 1470, ux. Hisse, Ebbe Ackinga tot Oldenhuis, hovelinck tot Heveskes, Weiwert, Farmsum etc. en ..... enige erfdogter.

Lise mar. Derk Schaffer, vixit 1648.

Joh. Rengers tot den Post, Scharmer, etc. Burgemeester van Groningen anno 1459, ridder geslagen van Keiser Frederik III anno 1474, ux. 1 Frouke Schultinga tot Bedum: 2 Nese, Johan van Laer toe Laerwolt en Griete ten Water dogter. Heeft met eerste vrouw het huis ten Dijke te Pieterbuiren gekregen. **B.**

Focko Rengers tot Oldenhuis en ten Post vixit anno 1489, ux.... **C.**

Egbert Rengers tot Hellum, Schildwolde, etc. **D.**

B.

Johan Rengers.

ex 1a.

Ditmar Rengers tot Dijksterhuis, ob. anno 1508, ux. Hidde Onsta tot Sauwert.

Melchior Rengers tot Scharmer, ux. Griete van Beesten.

Joh. Rengers, ob. sine liberis.

ex 2a.

Jasper Rengers, ob. sine liberis.

Ode, mar. Eilco Onsta in Sauwert.

Luirt Rengers tot Dijksterhuis, ux. Otje Tamminga.

Anna toe Scharmer mar. Otte Clant. Door dit huwelijk is het huis te Scharmer aan de Clanten gekomen.

Margarita, mar. Doede van Amsweer.

Wigbolda, mar. Ludolph Panser.

Ditmara mar. Hajo, Doede Manninga in Lutsborg en Sophia Ripperda's dogter. Deze de oudste dogter zijnde is het huis te Dijke door haar aan de familie van Manninga gekomen.

Anna, mar. Wolter Huinga.

C.

Focko Rengers.

Ditmer Rengers tot Oldenhuis anno 1489, ux. Maria Duisterbeke.

Ida.

Focco Rengers tot Oldenhuis anno 1550, ux. Otje Coenders.

Amale, mar. Ulger toe Woordijk.

Oda, mar. Ludolph Jarges, ob. sine liberis.

(1) Deze en de volgende tafels zijn van den heer T. v. Alberda, boven genoemd.

H. O. F.

BLADWIJZER OP DE FAMILIENAMEN.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

G.

H.

I.

J.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

W.